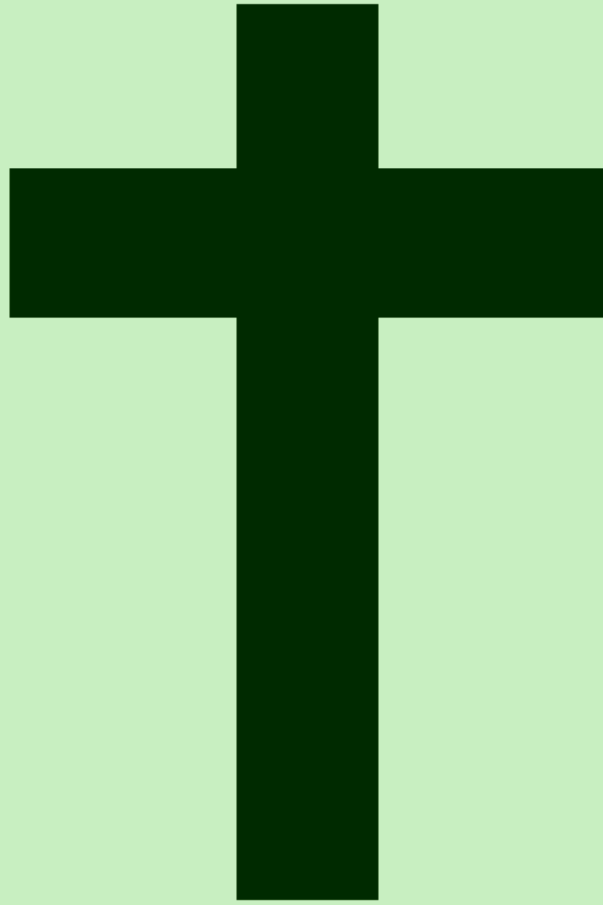

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiöxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnúhu ní cáháⁿ yă ndiöxí xito cùu uú
New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2019 from source files dated 20 Dec 2018
872f7754-0986-5ecd-a059-925a708a6939

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	72
SAN LUCAS	116
SAN JUAN	184
LOS HECHOS	231
ROMANOS	292
1 CORINTIOS	319
2 CORINTIOS	346
GÁLATAS	364
EFESIOS	374
FILIPENSES	384
COLOSENSES	390
1 TESALONICENSES	396
2 TESALONICENSES	402
1 TIMOTEO	405
2 TIMOTEO	413
TITO	418
FILEMÓN	422
HEBREOS	424
SANTIAGO	446
1 PEDRO	452
2 PEDRO	460
1 JUAN	465
2 JUAN	471
3 JUAN	472
JUDAS	473
APOCALIPSIS	476

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÀTEÚ

*Nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá vátá quíxí-gă Xítóhó Jesucrístú
(Lc. 3:23-38)*

¹ Te ñaní tnáhá Xítóhó Jesucrístú ní cuu ndíi Dàvíí ndíhi ndíi Àbrahám, cue téé ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gă ñuyíú-a. Te duha ndùu cuendá dava-gă cue téé ní cuu ñaní tnáhá-gă ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndíi Àbrahám ní xóo ìíⁿ déhe ndíi, te ndíi-áⁿ nǐ xínani ndíi Isàác. Te déhe ndíi Isàác-áⁿ nǐ cuu ndíi Jàcób, te déhe ndíi Jàcób-áⁿ nǐ cuu ndíi Jùdá, te diu-ni ndíi Jàcób-áⁿ nǐ cuu tătă dava-gă cue ñaní ndíi Jùdá-áⁿ. ³ Te déhe ndíi Jùdá-áⁿ ndíhi ñadìhí ndíi, ndíi Tàmár ní cuu ndíi Fàrés ndíhi ndíi Zàrá. Te déhe ndíi Fàrés-áⁿ nǐ cuu ndíi Èsróm, te déhe ndíi Èsróm-áⁿ nǐ cuu ndíi Àrám. ⁴ Te déhe ndíi Àrám-áⁿ nǐ cuu ndíi Aminàdáb, te déhe ndíi Aminàdáb-áⁿ nǐ cuu ndíi Nàsón, te déhe ndíi Nàsón-áⁿ nǐ cuu ndíi Sàlmón. ⁵ Te ñadìhí ndíi Sàlmón-áⁿ nǐ xínani-aⁿ Ràháb, te ní xóo ìíⁿ déhe-yu ní xínani-dě Bòóz. Te ñadìhí ndíi Bòóz-áⁿ nǐ xínani-aⁿ Rùt, te ní xóo ìíⁿ déhe-yu ní xínani-dě Òbéd, te déhe ndíi Òbéd-áⁿ nǐ cuu ndíi Isàí. ⁶ Te déhe ndíi Isàí-áⁿ nǐ cuu ndíi Dàvíí téé ní xíndaha ñaha xii cue ñáyíu isràél. Te déhe ndíi Dàvíí-áⁿ ndíhi ñadìhí ndíi ní cuu ndíi Salòmón. Te díhna-gă ndíi Ùriás ní cándeca ndíi ñadìhí-áⁿ te dàtnùní ní naqueheⁿ ñaha ndíi Dàvíí-áⁿ.

⁷ Te déhe ndíi Salòmón ní cuu ndíi Ròboám, te déhe ndíi Ròboám-áⁿ nǐ cuu ndíi Àbiás, te déhe ndíi Àbiás-áⁿ nǐ cuu ndíi Àsá. ⁸ Te déhe ndíi Àsá-áⁿ nǐ cuu ndíi Josàfát, te déhe ndíi Josàfát-áⁿ nǐ cuu ndíi Jòrám, te déhe ndíi Jòrám-áⁿ nǐ cuu ndíi Ùziás. ⁹ Te déhe ndíi Ùziás-áⁿ nǐ cuu ndíi Jòtám, te déhe ndíi Jòtám-áⁿ nǐ cuu ndíi Àcáz, te déhe ndíi Àcáz-áⁿ nǐ cuu ndíi Ezèquiás. ¹⁰ Te déhe ndíi Ezèquiás-áⁿ nǐ cuu ndíi Manàsés, te déhe ndíi Manàsés-áⁿ nǐ cuu ndíi Àmón, te déhe ndíi Àmón-áⁿ nǐ cuu ndíi Jòsiás. ¹¹ Te déhe ndíi Jòsiás-áⁿ nǐ cuu ndíi Jecòniás. Te diu-ni ndíi Jòsiás-áⁿ nǐ cuu tătă nchaa dava-gă cue ñaní ndíi Jecòniás-áⁿ. Te dàvá-áⁿ nǐ quide yica cuè téé ñuú Babiloniá ndécá-güedé ñáyíu isràél cuáháⁿ ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu.

¹² Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ cuu, te ndíi Jecòniás ní xóo ìíⁿ déhe ndíi ndíhi ñadìhí ndíi, te téé-áⁿ nǐ xínani-dě Salàtiél. Te déhe ndíi Salàtiél-áⁿ nǐ cuu ndíi Zorobàbél. ¹³ Te déhe ndíi Zorobàbél-áⁿ nǐ cuu ndíi Àbiúú, te déhe ndíi Àbiúú-áⁿ nǐ cuu ndíi Eliàquím, te déhe ndíi Eliàquím-áⁿ nǐ cuu ndíi Àzór. ¹⁴ Te déhe ndíi Àzór-áⁿ nǐ cuu ndíi Sàdóc, te déhe ndíi Sàdóc-áⁿ nǐ cuu ndíi Àquím, te déhe ndíi Àquím-áⁿ nǐ cuu ndíi Èliúú. ¹⁵ Te déhe ndíi Èliúú-áⁿ nǐ cuu ndíi Eleàzár, te déhe ndíi Eleàzár-áⁿ nǐ cuu ndíi Mátán, te déhe ndíi Mátán-áⁿ nǐ cuu ndíi Jàcób. ¹⁶ Te déhe ndíi Jàcób-áⁿ nǐ cuu ndíi Chèé téé ní cuu yíi tá Màriá xíchí nǐ cuu nǎná Jèsús Yaá ní tendaha Dùtú Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnáhá cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndécú dàvá-áⁿ, te dàtnùní ní cacu ndíi Dàvíí diu-ni ñaní tnáhá ndíi. Te núú tnáhá méé ndíi Àbrahám ndíhi ndíi Dàvíí ní cuu úxícúmí tnáhá-güedé. Te ducaⁿ te sa ní xínu úxícúmí-gă tucu-güedé ní cacu, te dàtnùní ní tnií ñaha cuè téé ñuú Babiloniá xii ñáyíu isràél ndécá ñaha-güedé xií-yu cuáháⁿ ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu. Te sátá nǐ yáha sá dúcáⁿ nǐ cuu, te ní cacu úxúní tucu cue téé ní cuu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám ndíhi ndíi Dàvíí, te dàtnùní ní cacu Xítóhó Jesucrístú ñuyíú-a. Te núú tnáhá méé-gă ní cuu úxícúmí tnáhá-güedé.

*Ní cacu Jèsús
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní cacu Xítóhó Jesucrístú, chi dàvá-áⁿ nǐ xíndecu ìíⁿ xíchí cuéchí nǐ xínani Màriá. Te xíchí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnàndaha-xi ndíhi ìíⁿ téé nàni Cheé. Te cùmání-gă tnàndaha-xi ndíhi téé-áⁿ te Espíritú Yă Ndiöxí ní quide ní ngúhuⁿ déhe-xi. ¹⁹ Te té Chèé téé cùní candeca ñaha xii xíchí-áⁿ nǐ cutnùní iní-dé sá ñúhú déhe-xi. Te cùu-dé ìíⁿ téé quide ndáá, núu xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní sani iní-dé sá vǎ

tnándaha-gá-dé ndìhi-xi, te dícó-ni sá ñà túú ní cǎháⁿ-dé chi ní cuiní-dé sá vǎ cǎháⁿ cuèhé cǎháⁿ duha ñáyiu cuèndá-xi. ²⁰ Te sǎtá dúcáⁿ ñí sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xídí-dé, te núú sàní-dé ní sǎháⁿ ìíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó té Chèé téè cùu ñaní tnáhá ndíi Dàvíí, yúhú cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ñà túú ñǎ cani iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndìhi tá Màriá cuèi ñúhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní quide-xi ducaⁿ ñí ngúhuⁿ déhe-xi. ²¹ Te na cǎcu déhe-xi-áⁿ te danàni-n-dé Jèsús. Te ducaⁿ cùnani-dé, chi téè-áⁿ cada-dé cuèndá sá vǎ cùndècu-gá cue ñaní tnáhá-dě ñáyiu isràél ichi cuèhé ichi duha —duha ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii té Chèé-áⁿ núú sàní-dé.

²² Te ducaⁿ ñí cuu chi ní queue ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìíⁿ téè ní cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te téè-áⁿ ñí chídó tnùní-dé núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé, te duha ní xáhaⁿ-gǎ:

²³ Cundecu ìíⁿ xíchí cuéchí ndéè cuèé-gá.

Te òré ndécú íí-xi vátá ñihí-gá yíi-xi te ngúhuⁿ déhe-xi.

Te òré ná cǎcú dèhe-xi te danàni ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téè-áⁿ ñí chídó tnùní-dé núú tütú-gá. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quéé-xí: Yǎ Ndiǒxí ndécú ndìhi-o. Núú xǎáⁿ ducaⁿ ñí cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndiquíú ìni té Chèé-áⁿ te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-dé chi ní tnándaha-dé ndìhi tá Màriá. ²⁵ Dico ndí dííⁿ ñí xíndecú-yu ndéé ní sáá nduu ñí cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

2

Cue téè cuángoto ñaha xii Jesús

¹ Te Jèsús ní cacu-gǎ ìíⁿ ñúú nání Bèlén, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-áⁿ cúnúu té Hèrodés yíndàha-dé ñáyiu. Te ñúú Jerusalén ní quexìo cue téè véxi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, cue téè túha dàcuaha cuèndá nchaa sá ndéé andíu. ² Te ndùcu tnúhu-güedé núú ñáyiu ñúú-áⁿ, te xǎhaⁿ-güedě:

—¿Vǎ cùndèe iní-ndó cǎchí tnúhu-ndo ndéè ndécú téè quindaha ñaha xii ñáyiu isràél-áⁿ? Chi ní xiní-ndí ní quene chódíní-dě ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, núú xǎáⁿ véxi-ndí chi cuiní-ndí quini-ndí-dé te chiñuhu-ndí-dé —cǎchí-güedě xǎhaⁿ-güedě xii-yu.

³ Te òré ní ñihí téè cúnúu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue téè-áⁿ ndéè ndécú téè quindaha ñaha xii ñáyiu isràél, te ñǎ túú tnáhí ní cùu váha iní-dé, te díu-ni ducaⁿ ñà túú ní cùu váha iní tnáhá nchaa ñáyiu ñúú-áⁿ. ⁴ Te ní cana-dé cue téè cùu dútú cúnúu, ndìhi cue téè dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-güedě ñúu xìní-güedě ndéè cacu Crístú téè tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyú-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ííⁿ ñúú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñúú-áⁿ nání-xí Bèlén, chi queue ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìíⁿ téè ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tütú-gá:

⁶ Ñúú Bèlén cúu-xí ìíⁿ ñúú ñihí yíndèhu distritú Jùdeá, te ío-gǎ cúnúu-xi dacúxí dàva-gǎ ñúú cúnúu yíndèhu distritú-áⁿ,

chi díu ñúú-áⁿ queue ìíⁿ téè ío cúnúu.

Te téè cúnúu-áⁿ quindaha-dě ñáyiu cùu cuèndá-í ñáyiu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téè ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ ñí chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ —cǎchí-güedě xǎhaⁿ-güedě xii té Hèrodés.

⁷ Te sǎtá dúcáⁿ te té Hèrodés dayuhu ñí cana-dé cue téè ndùcu tnúhu núu ndéè ní cacu téè quindaha ñaha xii ñáyiu isràél, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-güedě ná nduu cùu-xi nduu díhna nuu ñí xiní-güedě chódíní. ⁸ Te sǎtá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Chí cuáháⁿ ñúú Bèlén te nducu tnùhu váha-ndo ñúu ndèé ní cacu téé ducaⁿ quíndaha ñaha xii ñáyiú israhél. Te òré ná nàníhí-ndó-dě te quixi-ndo càchí tnúhu-ndo cuèndá quíhíⁿ-í tnàhá-í chiñuhu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tẽ Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te chódíní ñí xiní-güedé ní quene ndàa xio nacúaa quène nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-di núú-güedé cuáháⁿ. Te ní ngüíñí chódíní-áⁿ, te núú ñí ngüíñí-di-áⁿ yíndáa núú ndécú Jèsús. ¹⁰ Te òré ní xiní cue téé-áⁿ ñí ngüíñí chódíní-áⁿ ñúú yíndáa ndécú-gă, te ní cudíí víhí ìní-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexìo-güedé ndéé núú cáá vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuànguihu-güedé xítí vehe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gă ndíhi náná-gă Màriá. Te ní ngüíñí xítí-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu Jèsús. Te dàtnùní ní nacaáⁿ-güedé càjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuáaⁿ, ndíhi dúsa sá ìo váha sàháⁿ tnámí nàni insiensú, ndíhi yúcu sã nání mirrá ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuèndá cuu-xi ñí táhú sã cúú-xí-gă. ¹² Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gá núú sàní-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé sá vã náyáha-gá-güedé cáháⁿ ndíhi-güedé té Hèrodés. Núú xíáⁿ cue téé-áⁿ cuànuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gă ní náyáha-güedé núú ndécú tẽ Hèrodés.

Cuáháⁿ-yu ndíhi Jèsús nàcióⁿ Ègiptú

¹³ Te sátá ñí yáha cuànuhú cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús, te ní quexìo ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú sàní té Chèé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te ndee-n ñúú-a ndíhi Jèsús, ndíhi náná-gă cunu-ndo quíhíⁿ-ndó nàcióⁿ Ègiptú, chi té Hèrodés tendaha-dě cue téé quixi nanducu ñaha xii Jèsús cuèndá cahni ñaha-güedé. Te yàcáⁿ cundecu-ndo ndéé cachí tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

¹⁴ Te té Chèé-áⁿ ñí ndácóo-dé, te niú ní xica-dé ndíhi tá Màriá ndécă-yu Jèsús cuáháⁿ nàcióⁿ Ègiptú. ¹⁵ Te nàcióⁿ Ègiptú-áⁿ ndécü-yu ní xíhí té Hèrodés. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní cachí ñíⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí quide-dé núú-gă ní cáháⁿ-dé yuhu-gă, te duha ní xáhaⁿ-gă ní cáháⁿ-dé: “Nàcióⁿ Ègiptú ndécú Dèhe-í ní cùu, te ní xáhaⁿ-í xii-dé sá ndéé-dě ñúú-áⁿ vã cùndecu-gă-dé”, duha ní xáhaⁿ-gă xii téé ní cáháⁿ tnúhu-gă ní quide-dé núú-gă.

Té Hèrodés ní táuchíúⁿ-dě cahni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chi ñá túú ní náyáha-güedé cúñaha-güedé sá ñí naníhí-güedé Jèsús. Te sátá ñí cutnùní ìní té Hèrodés sá ñí dándàhú ñàhá-güedé xii-dé te ní cudééⁿ víhí-dě, te ní tendaha-dě cue téé cuáháⁿ ñúú Bèlén, ndíhi nchaa dava-gă ñúú cáá yàtni xíáⁿ cuèndá cahni-güedé mee-ni cuè landú téé. Te ndéé cue landú íchí ñí cacu, ndíhi ndéé cue landú sa ní nútñahá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáhaⁿ-dě. Te ducaⁿ ñí quide-dé chi ní quide cuèndá-dé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ cuè téé ní sángoto ñaha xii Jèsús nduu ñí xiní-güedé chódíní, núú xíáⁿ ducaⁿ ñí táuchíúⁿ-dě ní quide cue téé-áⁿ. ¹⁷ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní cachí ndí Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

¹⁸ Ní tecú ndàhí víhí ñáyiú ñúú Ràmá sá ndíhú ìní-yu, te ñáyiú xíndáhyú-áⁿ cúú-yu ñaní tnàhá tã Ràquél, te ndàhyú-yu cuèndá sá ñí xíhí déhe-yu.

Te ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuíni-yu dàñá-yu sá ndíhú ìní-yu cuèndá sá ñí xíhí déhe-yu. Duha ní cachí ndí Jeremiás.

¹⁹ Te sátá ñí xíhí té Hèrodés te ní sáháⁿ tucu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú sàní té Chèé òré ndécú-dě nàcióⁿ Ègiptú, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

²⁰ —Véxi tucu-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te núhú-n ndíhi Jèsús ndíhi náná-gă ñúú cue ñaní tnàhá-n ñáyiú israhél cundecu-ndo, chi sa ní xíhí cue téé cuíni cahni ñaha xii Jèsús ní cùu —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

²¹ Te té Chèé-án nǐ ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndíhi Jèsús ndíhi nǎná-gǎ cuánuhú-yu ñúú cue ñáyiú isràél ñáyiú cùu ñaní tnáhǎ-yu. ²² Te té Chèé ní níhí-dě tnúhu sá tǎ Arquèlaú ní nucúnutnǐ-dé núú tǎtá-dě té Hèrodés distritú Jùdeá yíndàha-dé ñáyiú. Te ní yùhú té Chèé-án, te ñá túú ní cuíní-dé quíhíⁿ-dé cundecu-dé distritú-án. Te Yá Ndiǒxí ní cáháⁿ-gá núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé sá quíhíⁿ-dé distritú Galileá, núú xǎn yàcáⁿ cuáháⁿ-yu. ²³ Te òré ní quexió-yu distritú Galileá, te ní sáháⁿ-yu ìⁿ ñúú nání Nàzarét ní xíndecú-yu. Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gá tée ñúú Nazàrét.

3

Té Juàá tée dàcuàndute ñaha xii ñáyiú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiǒxí xití yucu

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní xica nduu sá dúcáⁿ nǐ cuu, te tée nàni Juaá tée dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní quexió-dé yucu distritú Jùdeá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiǒxí núú ñáyiú xití yucu-án. ² Te xǎhaⁿ-dě xíí-yu:

—Chí dándìxi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-ndo —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xíí-yu.

³ Te òré cuèndá té Juàá-án nǐ chídó tnùní ndí Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuèndá-dé:

Tècú càháⁿ níhi ìⁿ tée yíhi xití yucu, te càchí-dé:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ìchi váha, Te ducaⁿ càda-ndo cuèndá cundecu túha-ndo chí véxi Yaá ío cùnùu”, duha quesaha tǎ-án.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá-án cuèndá té Juàá.

⁴ Te té Juàá-án nǐ xóo cuihnu-dé dóó idi caméyu, te ìⁿ ñií ní cuu pǎnú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéchi. ⁵ Te ñáyiú ñúú Jerusàlén, ndíhi ñáyiú nchaa ñúú yíndèhu distritú Jùdeá, ndíhi ñáyiú nchaa ñúú cáá yàtni yúte Jòrdán ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní cáháⁿ té Juàá. ⁶ Te ní nguíta-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndiǒxí. Te òré ducaⁿ nǐ náhmá-yu te ní dácuaándute ñaha té Juàá xíí-yu yúte Jòrdán.

⁷ Te vǎi cue tée cùu fariséu ndíhi cue tée cùu saducéu cuáháⁿ-güedé núú ndécú tǎ Juàá cuíní-güedé dacuàndute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexió-güedé núú ndécú-dě, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dǎéⁿ chi ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo cǎcu nihnu-ndo nùú tnündòho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸ Te chí cádá vǎha vitna cundecu-ndo cuèndá ducaⁿ cùtnuní sá nǐ dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. ⁹ Te vá càchí-ndó sǎ ío cǎhnu cuu-ndo cuèndá sá cúú-ndó ñaní tnáhá ndí Abrahám. Chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiǒxí ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñaní tnáhá ndí Abrahám. ¹⁰ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáⁿ ñà túú càváha sávídí-xi-án, chi nchaa yutnu-án tǎhndé-xi te cuángée-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sǎtnàhá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha-án chi nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cùu-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávídí-xi. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yùhú dácuaándute-í mee-ni ñáyiú ní dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha. Dico nchìcúⁿ tucu ingá tée véxi, te tée-án taxi-dé Espíritú Yá Ndiǒxí cundecu ndíhi-ndo. Te cùu-xi datná ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te tée-án ío-gá cùnùu-dé dàcúxí yùhú, chi yùhú cúú-í ìⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàu cuita nehe ni chàú-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. ¹² Te tée-án sa véxi túha-dé sá cádá dǎⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quídé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-án sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré nǎñani cuèndá ndada ndoo-yu. Te òré ndádá ndòó-yu trùu-án te dàquee dǎⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nǎ triú-án te sǎhmí-yu mihi-xi-án. Te dàtná quídě-yu

mihi triú-án ducaⁿ sätnahá-xi cada ñaha téé-án xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dě xii-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-án ñà túú tñahí ndàhvá —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jèsús ní quee-gá distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán núú ndécú tẽ Juàá cuendá dacuàndute ñaha-dé xii-gá. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú ndécú tẽ Juàá, te ñá cuiní-dé dacuàndute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yúhú tàú-í sá dacuàndute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yúhú dacuàndute ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Queheⁿ dañá, chi dacuítíⁿ xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-o nacuaá cundáá-ó núú Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Juàá-án ñí sáháⁿ uuⁿ-dé tñuhu ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé. ¹⁶ Te ní dacuàndute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xití ndute te ní xiní-gá nchì andiú, te ní quee Espiritú Yá Ndiöxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihí ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñíⁿ lómá cáá Espiritú-án véxi cuuⁿ-xi.

¹⁷ Te òré-án ñí tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andiú, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdíí ñí ñáhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Jèsús.

4

Sácuíhná quidé yìca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espiritú Yá Ndiöxí ndécá-xí Jèsús cuáháⁿ ñíⁿ xití yucu cuendá yàcáⁿ cundecu tnaa-gá, te yàcáⁿ quexìo sácuíhná coto ndéé ñáhá-xí xii-gá te núú ndisa sá vã cáda-gá ñíⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xèxi-gá údico nduu údico niú, te ducaⁿ te dàtnùní ní xícaⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo sácuíhná quidé yìca-xi cada Jesús ñíⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núú ndisa sá cúu-n Dèhe Yá Ndiöxí te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiú ñuyíú, chi tñahá nchaa tñuhu càháⁿ Yá Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

⁵ Te dàtnùní sácuíhná-áⁿ ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ñuu Jerusálén, te yàcáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí véññhu càhnu sá ño cùnunu núú ñáyiú isràél, ⁶ te dàtnùní ní xáhaⁿ tùcu-xi xii-gá:

—Te núú ndisa cùu-n Dèhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava núú ñuhú cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí tendaha-gã cue espíritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi cuendá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vã dánícuèhé yúú sáhá-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí sácuíhná-áⁿ xáhaⁿ-xi xii Jesús.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Vá cání ñí-n còto ndéé-n Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-n cuendá-ni sá cuiní-n sá dácàcu nihnu ñaha-gã xii-n ñíⁿ sá sání ñí-n càda-n”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tùcu-xi Jesús cuáháⁿ ñíⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhú nacióⁿ cáá ñuyíú, ndihí nchaa sá vãha ò ñíⁿ ñíⁿ nacióⁿ-án.

⁹ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu yòhó ngüíñí xítí-n nùu-í chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te taxi cuèndá-í nchaa sá nǐ dánèhé ñáhà-í-a cuu cuèndá-n —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Xocuíñí yòhó sácuíhná nùu ndécù-í-a, chi vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n, chi núu tütú Yǎ Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó, te diu-ni-gá cada-ndo nchàa nàcuáa càháⁿ-gá”, duha càchí-xi núu tütú-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-xi.

¹¹ Te dǎtnùní sácuíhná nǐ dáñá-xí Jèsús ní xica-xi cuáháⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexio cue espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiöxí ní xinu cuechi-xi nùu Jèsús.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiùⁿ ní táhú Tǎtá-gǎ Dütú Ndiöxí cada-gá

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tnúhu sá nǐ ngava té Juáá té dācuandute ñaha xii ñáyiú vecaá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá distritú Galileá. ¹³ Te ni ñà túú ní xǐndecu-gá ñuú Nazàrét, chi ní yáha-gá cuáháⁿ-gá ndéé ñuú Capèrnaúm yàcáⁿ ní xǐndecu-gá, te ñuú-áⁿ cáá yǎtni yuhu lagúná, te yatni xíáⁿ cáá ñùhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nàni Neftalí. ¹⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùníní ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nùu tütú-gá núu càchí-xi:

¹⁵ Ñuhu nàni Zabulón, ndihi ñuhu nàni Neftalí, ñuhu-áⁿ yǐndèhu-xi distritú Galileá, te xíáⁿ xǐndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ìngá xio yúte Jòrdán cúú-xí.

¹⁶ Te cue ñáyiú-áⁿ ndécü-yu ñⁿ núu néé chi ndécü-yu ichi cuèhé ichi duha, te sáá nduu te cada iní-ndó sǎ ñáyiú-áⁿ queé-yu núu dító chi vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te diu-ni ñáyiú-áⁿ cúü-yu ñáyiú ta xíta nihnu duuⁿ cuáháⁿ,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chídó tnùníní ndí núu tütú-gá.

¹⁷ Te dàvá-áⁿ nǐ ngüíta Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cúmí tnàhá cue téé tnèi chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gǎ ichi cuáháⁿ-gá tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá úu tnàhá cue téé xǐdáquèe-güedé ñunu-güedé xítí ndute tnèi-güedé chácá, chi quití tnàhí-áⁿ cúú chiùⁿ-güedé tnèi-güedé-di. Te ñⁿ-dé nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úu dñu-dé, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihi-dé te téé-áⁿ nání-dě Ndrǐxí. ¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá chiùⁿ quide-ndo-áⁿ te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te taxi-í ìngá núu chiùⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó dàcaháⁿ-ndó ñáyiú cuèndá tuha ñáhá-yu xii-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-áⁿ nǐ dáñá cuè téé-áⁿ ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní tucu-gá úu-gá tnàhá cue téé tnèi chácá. Te ñⁿ téé-áⁿ nání-dě Jàcobó, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihi-dé te téé-áⁿ nání-dě Juáá, te ndí nduú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xǐxínucóo-güedé ndihi tǎtá-güedé xítí bàrcú xǐnatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gǎ xii-güedé.

²² Te òré-ni-áⁿ nǐ dándöo-güedé bàrcú-güedé, ndihi tǎtá-güedé, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáyiú

(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xica ndodo-gá níhí distritú Galileá cuáháⁿ tá dānehé-gá ñáyiú tnúhu váha tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ndí

tnahá ìíⁿ ìíⁿ ñúú sàá-gá te ducaⁿ cuãnguìhu-gá xití veñúhu dânehé-gá ñáyiú tnúhu-áⁿ. Te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé tnàhá ìíⁿ ìíⁿ ñáyiú dico nchaa-ní-yu ta quide tátna-gá cuáháⁿ.
²⁴ Te ndéé nchaa ñáyiú yìndehu distritú Sìriá ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús. Te ní queé-yu ñúú-yu te ndècá-yu nchaa ñáyiú tnàhá ndí dííⁿ núú cuèhé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te cuèi ñáyiú xíyìhí, ndíhi ñáyiú ñá túú-gă cándá nihnu, ndíhi ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha ndècá-yu cuáháⁿ núú-gă, te ncháa-yu ní quide tátna ñaha-gă xií-yu. ²⁵ Te ío vãi ñáyiú ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús, chi ní chinchícúⁿ ñáhá ñáyiú distritú Galileá, ndíhi ñáyiú nchaa ñúú xíndáa Dècápolís, ndíhi ñáyiú ñúú Jerusálén, ndíhi cue ñáyiú nchaa ñúú yíndèhu distritú Jùdeá, ndíhi ñáyiú xíndecu yatni yúte Jòrdán ndàa xio quene nchícanhii.

5

Jèsús núcõo-gá ìíⁿ núú tìndúú dánèhé-gá ñáyiú

¹ Te sátá ñí iní Jèsús sá cuèhé víhí ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní xica-gá cuásaá-gá ìíⁿ núú tìndúú te xíaⁿ ñí ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní nadúcúⁿ ndèé ñáhá-güedé xii-gá. ² Te ní ngüita-gá dánèhé ñáhá-gă xii-güedé ndíhi cue ñáyiú-áⁿ, te xãhaⁿ-gă:

Cuèndá ñáyiú ío váha táhú-xi

(Lc. 6:20-23)

³ —Váha táhú nchaa ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ìo-gá cùmãñi-yu cudú-yu núú Yã Ndiõxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu.

⁴ Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhyú sá ndíhú iní-yu, chi Yá Ndiõxí cuãñaha-gă tnúhu ndee iní cundecu ndíhí-yu.

⁵ Váha táhú nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ìíⁿ xichi núú cuãñaha Yã Ndiõxí xií-yu.

⁶ Váha táhú nchaa ñáyiú ío cuiní cada nchaa nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí, chi ñáyiú-áⁿ ìo nduu vétú iní-yu.

⁷ Váha táhú nchaa ñáyiú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñi-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiõxí xií-yu cundàhú iní ñáhá-gă.

⁸ Váha táhú nchaa ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiõxí.

⁹ Váha táhú nchaa ñáyiú càháⁿ dóho tnàha ñáyiú-xi nàcuáa cundecu ndíhi váha tnàhá-yu, chi cùtnuní sá ñáyiú-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndiõxí.

¹⁰ Váha táhú nchaa ñáyiú ío ndòho ndecu ñuyúú-a sá cuèndá sá quidè-yu nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu.

¹¹ Te cùu-ndo ñáyiú ío váha táhú-xi te núú na cùcuèhé ñáhá ñáyiú, àdi cada úhú ñáhã-yu xii-ndo, àdi daciaa díquí ñáhã-yu nándi cuèchi neñúú xii-ndo sã cuèndá-í. ¹² Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi ío váha càa sá ndécú àndíu nduu táhú-ndó cùndecu ndíhi-ndo nduu na saá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi ñi-ni ducaⁿ ñí xóo cada ñaha cuè ñaní tnáhã-yu xii cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ní xíndecu ndéé sanaha.

Cuèndá ñíí ndíhi cuèndá ñuhú

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Te nchòhó cada iní-ndó sã cúú-ndó dàtná ñíí cuèndá ñuyúú-a. Te ñíí chi nàndíhi-xi dico núú na ndúu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gă nándíhi-xi chi dãngoyo-ná-ó, te yãha ñáyiú xènihnú-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chi cùu-ndo datná ñíí vãha te núú na càda váha-ndo, te núú vá càdá vãha-ndo te quee tíhú-ndó.

¹⁴ Te nchòhó cada iní-ndó sã cúú-ndó dàtná ìíⁿ sá dáyèhé ndécú ñuyúú-a, chi sànu ichi-ndo ñáyiú ichi váha. Te nchòhó xini-ndó sã ñúu ìíⁿ ñúú cáá ìíⁿ núú tìndúú te vá cúú

càchí-ó sǎ nguǐvǎha-xi. ¹⁵ Te ñá túú xìní-ó ìñ ñáyiú teñuhú-yu ìñ ìntèrná te chiváha-yu xití ìñ càjá, chi tàxi ndecú-yu núú ñnu cuendá cutnùnínúú nchàa ñáyiú ndècu vehe. ¹⁶ Te ducaⁿ càda nchohó cada váha-ndo dàtná quidé ìñ ñuhú dayèhe-xi núú ñáyiú, te ducaⁿ quíní ñáyiú nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tñahá-yu cachí-yu sá ìo càhnu cuu Dútú Ndiöxí Yá cúú Tǎtá-ndó ndècu andiu chi quíní-yu sá quidé vǎha-ndo ndècu-ndo.

Cuendá tnúhu ní chídó tnùníní ndí Moisés

¹⁷ Te vá cání ìní-ndó sǎ yǔhú véxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùníní ndí Moisés, te ni vǎ cání ìní-ndó sǎ véxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùníní cue téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, chi yúhú véxi-í sá cǎdá-í nàcuáa cǎháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ tñuhu ní chídó tnùníní ndí Moisés ío ndáá cǎháⁿ-xi, chi dacuítí cùu nchaa nacuáa cǎháⁿ-xi. Te yáchí-gá naa andiu ndìhi ñuyúú dàcúúxí sǎ quèe cáva ìñ tnúhu-áⁿ. ¹⁹ Núú xǎñⁿ nchaa ñáyiú na cǎchí sá dáva tñuhu ní chídó tnùníní ndí Moisés ñá túú xìní ñuhu-xi chi ñá túú cùnuu-xi, te ñáyiú-áⁿ ñu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tñaha ñáyiú-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te vá cúnùu vihí-yu núú ndécú Yǎ Ndiöxí táxí tnùníní-gá, chi cuú-yu dàtná ìñ ñáyiú nchícúⁿ cuí-nǎ. Dico nchaa ñáyiú nchícúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa cǎháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te ñu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tñaha ñáyiú-yu, te ñáyiú-áⁿ ìo cunúú-yu núú ndécú Yǎ Ndiöxí táxí tnùníní-gá. ²⁰ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ìo xìní ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa cǎháⁿ Yǎ Ndiöxí, te vá cǎdá-ndó dàtná xǐquide cue téé dànehé ñáhá xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùníní ndí Moisés, ndìhi dàtná xǐquide cue téé cùu fariséú, chi núu na càda-ndo datná xǐquide cue téé-áⁿ ñá, te vá ndúú tǎhú-ndó ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo.

Jèsús cǎháⁿ-gá cuendá ñáyiú cùdééⁿ

(Lc. 12:57-59)

²¹ Te nchòhó sa xìní-ndó sǎ nchǎá ñáyiú ní cuu ñaní tñahá-ndó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí ñíhí-yu tnúhu sá vǎ cúú cǎhñí-yu tñaha ñáyiú-yu, chi núu ducaⁿ na cǎdá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. ²² Dico vitna na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñúu ndédani càa-ndo na cudééⁿ-ndó ñúú tñaha ñáyiú-ndo, te nacháhu-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo, àdi núu na cǔcuèhé-ndó-yu te núú chítú ñúú tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu nà cúu-ndo tñaha ñáyiú-ndo ìñ tnúhu véé vihi, te cucuéchi vihi xii-ndo chi quíhíⁿ-ndó ñúú ùhú núú ndàhú.

²³ Te xǎñⁿ ñúu nchòhó òré ndécú ndìhi-ndo ìñ sá cuíní-ndó cuǎha-ndo Yǎ Ndiöxí nduu tǎhú-gǎ, te òré cuáháⁿ-ndó cuǎñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexìo-ndo núú dúcáⁿ cuǎñaha-ndo xii-gá sá ndúú tǎhú-gǎ, te ní ndacu ìní-ndó sǎ ndécú ñáyiú ñá túú cùu váha ìní ñáhá xii-ndo cuendá ìñ sá ñí cumání ñúú tñahá-ndó. ²⁴ Te dàndóo-ndo sǎ dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu tǎhú Yǎ Ndiöxí, te díhna-gá quíhíⁿ-ndó nàcǎháⁿ cǎhñú ìní tñahá-ndó ndìhi ñáyiú ñá túú cùu váha ìní ñáhá xii-ndo-áⁿ, te dàtnùníní ducaⁿ te quíhíⁿ-ndó cuǎha-ndo Yǎ Ndiöxí sá ndúú tǎhú-gǎ.

²⁵ Te núu ìo ìñ-ndo ñí sáháⁿ ñáyiú núú tèe cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ìñ sá ñí quide-ndo, te òré ní naníhí tñahá-ndó ndìhí-yu cuáháⁿ-ndó ñúú tèe cùchiuⁿ-áⁿ, te nacáháⁿ cǎhñú ìní tñahá-ndó ndìhí-yu cuendá sá vǎ cuǎha cuendá ñáhá-gǎ-yu xii-ndo ñúú tèe cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na cǎdá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ cuǎha cuendá ñáhá-dě xii-ndo ñúú cuè téé cùu poleciá, te cue téé-áⁿ chihi ñaha-güedě vecaá xii-ndo. ²⁶ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎ cǎcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchàa sá tàú-ndó.

Cuendá cue ñáyiú ñá túú quide váha

²⁷ Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa nduu tnúhu ní cǎháⁿ cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Nchaa cue téé vá cúú cǎháⁿ ndìhi-güedé ñadìhí te núu ñá díú ñàdìhí-güedé cúú-yu, te ñu-ni ducaⁿ tùcu nchaa cue ñáyiú dìhí vá cúú cǎháⁿ ndìhí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé”, duha ní cachi-güedé. ²⁸ Dico yúhú cǎchí tnúhu-í

xii-ndo sã nděda-ni cãa cue tée na cundehe ìíñ ñadìhí te núu na cãni iní-güedé cundecu díí iní-güedé ndìhí-yu te cada iní-ndó sã dàtná sá sà ní cáháⁿ ndìhi ñaha-güedě xií-yu sá dúcáⁿ ñí sani iní-güedé.

²⁹ Te núu ìíñ xio tìnùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta te ñá díú ñìhí ní ndúú yìqui cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³⁰ Te núu ìíñ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te quehdé-ndó, chi váha-gá sá ná cuíta ìíñ xio ndaha-ndo te ñá díú sã ñìhí ní ndúú yìqui cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu dàña tnaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Te nchòhó sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: “Te núu ìíñ tée na dàña tnaha-dé ndìhi ñadìhí-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ìíñ tutú cuñaha-dě núú càháⁿ-xi sá ñí dáñá ñaha-dé”, duha ní cachí-güedé.

³² Dico yúhú cãhí tñúhu-í xii-ndo sã cúú dàña ìíñ tée ñadìhí-dé, te núu cùtnuní ndáá iní-dé sá càháⁿ ndìhi-aⁿ ingá tée. Dico núu ñá túú dùcaⁿ quide-aⁿ te ñá túú ndùu váha-xi dàña ñaha-dé. Te núu ñá túú dùcaⁿ quide ñadìhí-dé, te cada iní-ó sã méé-dě ní sanu ichi ñaha-dě xii-aⁿ cáháⁿ ndìhi-aⁿ ingá tée te núu na dàña ñaha-dé. Te tée na nàqueheⁿ ñaha xii ñaha ní dáñá ñaha yii-xi-áⁿ, te ñiu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñí naqueheⁿ-dé ñaha-áⁿ.

Ñáyiu cãcunehe ñaha xii Yá Ndiòxí cuendá cutnùnì iní tnàha ñáyíú-yu sá ndàá cada-yu ìíñ sá sání iní-yu cada-yu

³³ Te sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ñí cachí-güedé: “Te núu cãcunehe-ndo Yá Ndiòxí núú tnàha ñáyiu-ndo nàcuáa cutnùnì iní-yu sá ndàá cada-ndo ìíñ sá sání iní-ndó càda-ndo, te cada-ndo”, duha ní cáháⁿ dóho tnàha-güedé. ³⁴ Dico yúhú cãhí tñúhu-í xii-ndo sã ñà túú ñá cacunehe-ndo sã ndàá cada-ndo ìíñ sá sání iní-ndó càda-ndo. Te ni vã cãcú nèhe-ndo andiu chi yàcáⁿ cúú-xí nùú núcõ Yá Ndiòxí táxí tñùnì-gá. ³⁵ Te ni vã cãcú nèhe-ndo ñuyíú-a, chi tnàhá ñuyíú-a ndècu-gá, te ni vã cãcú nèhe-ndo ñuú Jerusalén chi ñuú-áⁿ cúú cuendá-gá, te ñiu-gá cúú-gã Yaá ío cùnùu. ³⁶ Te ni vã cãcú nèhe-ndo díquí-ndó chi ñaha-ndo sá ñí ìíñ idi díquí-ndó ñá ndácú-ndó ndàda cuixíⁿ-ndó àdi ndada tnuu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sá nùu ìíñ sá sání iní-ndó càda-ndo, te cachí-ni-ndo: “Cuu cada-ndí, àdi vá cúú càda-ndí”, cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chídó-ndó càháⁿ-ndó òré ducaⁿ sàni iní-ndó càda-ndo ìíñ sá cáda-ndó cùu-xi sá dácàhu iní ñáhá yùcu ñávãha.

Cuendá ñáyiu nàchinaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiu-xi

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Te sa ñaha tucu-ndo nacuaá ní cáháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ñí cachí-güedé: “Ñáyiu na càda ñaha tnaha ñáyiu-xi ìíñ sá ñà túú vãha, te nanchòcáva-yu nachinaa-yu sá ñí quide ñaha tnàha ñáyíú-yu”, duha ní cachí-güedé.

³⁹ Dico yúhú cãhí tñúhu-í xii-ndo sã ñà túú ñá cada-ndo nchàa cue ñáyiu cuihna iní-xi te núu quide ñahá-yu ìíñ sá ñà túú vãha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ìíñ xito te cuínì tucú-yu canihá-yu ingá xito te dàña-ndo na cãnihá-yu. ⁴⁰ Àdi ní sacáⁿ cuéchi-yu núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá-ndó, te cuínì-yu quendeé-yu dúhnú-ndó te dàña-ndo na cãnehé-yu quíhíⁿ, te tnàhá-ni dóó ndíxí ndòdo-ndo dàña-ndo na canehé-yu quíhíⁿ. ⁴¹ Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu. ⁴² Te núu ío ìíñ sá xicáⁿ-yu núú-ndó te cuñaha-ndo, àdi ío ìíñ sá sánùú-yu núú-ndó te cuñaha nùu-ndo.

Cuu iní-ó nchàa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-o

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Te sa nàha tucu-ndo nacuaa ní cachí tucu cue téé ní xindecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: "Cuu iní-ndó cuè ñáyi ndècu ndíhi váha-ndo, te cuu úhú iní-ndó cuè ñáyi cuu úhú iní ñáhá xii-ndo", duha ní cachí-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã cúú ìní-ndó cuè ñáyi cuu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ váha-ndo cuendá cue ñáyi càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vâha sá cúú-xí cuè ñáyi cuu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxí cuendá cue ñáyi xicuèhé ñáhá xii-ndo, ndíhi cuendá cue ñáyi quide úhú ñáhá xii-ndo. ⁴⁵ Te núu na càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ-í-a, te ducaⁿ te cutnùní sá cúú-ndó dèhe Tãtã-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu. Te ñiu-gá cúú-gã Yaá quidé quène nchíanchii, te ñiu-ni-gá cúú-gã Yaá dácúuⁿ dáú ñuyúú-a, te ducaⁿ quide-gá cuendá cuu-xi sã vâha sá cúú-xí cuè ñáyi quide váha, ndíhi sá cúú-xí cuè ñáyi ñá túú quide váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cúú ìní-ndó mèe-ni ñáyi na cuu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sã Yã Ndiõxí taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó sã dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáyi cuendá impuèstú ducaⁿ xiquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáyi ndècu ndíhi váha-ndo ño váha cáháⁿ ndíhi-ndõ-yu, te vá càchí-ndó sã ño váha quide-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáyi ñá túú xini dana cuendá Yã Ndiõxí ducaⁿ xiquidé-yu. ⁴⁸ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í cuendá sá nchòhó cada ndáá-ndó cundecu-ndo datná quidé ndáá méé Tãtã-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyi.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáyi nàcuáa cadá-yu sá vâha

¹ Te Jèsús ndécú-ni-gã dánèhé-gá cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyi, te xãháⁿ-gã:

—Te òré quidé-ndó sã vâha te vá cadá-ndó núú ñáyi cuendá-ni sá cuini-ndó cáháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi núu núú ñáyi ducaⁿ na càda-ndo te Dütú Ndiõxí Yaá cúú Tãtã-ndó vã táxi-gã sá ndúú tãhú-ndó. ² Te xiãⁿ núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáyi ndàhú, te vá cũñaha-ndo xii cue ñáyi sá chindèe-ndo cue ñáyi ndàhú-áⁿ dàtná xiquide cue ñáyi dandahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáyi-áⁿ ducaⁿ xiquidé-yu òré sãháⁿ-yu veñúhu, chi dàtecú tnúhu-yu nchaa ñáyi òré ducaⁿ chindee-yu ñáyi ndàhú. Te ñiu-ni ducaⁿ quidé-yu xãháⁿ-yu xii cue ñáyi sá chindèe-yu cue ñáyi ndàhú-áⁿ nchaa núu xica cúú-yu, te ducaⁿ xiquidé-yu cuendá cuini-yu cáháⁿ váha ñáyi cuendá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñá túú ñá nduu táhú ñáyi-áⁿ núú Yã Ndiõxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyi-yu cùdiú-yu. ³ Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáyi ndàhú, te cuèi ñáyi ío-gá váha ndècu ndíhi-ndo dico vá cũñaha-ndo sã dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyi ndàhú-áⁿ, te ni cuè dava-gá ñáyi vá cũñaha-ndo. ⁴ Chi váha-gá sá ìní méé-ni-ndó ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyi ndàhú-áⁿ. Te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te Dütú Ndiõxí Yaá cúú Tãtã-ndó tàxi-gá sá ndúú tãhú-ndó chi ñiu-ni mee-gã ndéhé-gã nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo.

Jèsús dánèhé-gá ñáyi nàcuáa cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiõxí

(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Te nchòhó òré cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxí, te vá cadá-ndó dàtná xiquide cue ñáyi dandahú méé-xí càchí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáyi-áⁿ tnàhá ìní-yu cunutni-yu cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiõxí òré yíhí-yu veñúhu. Te ñiu-ni ducaⁿ xiquidé-yu nchaa núu xica cúú-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuendá sá cuini-yu quini ñáyi nàcuáa xiquidé-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñá túú ñá nduu táhú ñáyi-áⁿ núú Yã Ndiõxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyi-yu cùdiú-yu. ⁶ Te nchòhó òré cuini-ndó cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xiti vehe-ndo, chi ñiu-gá cúú Tãtã-ndó te ndècu ndíhi ñaha-gá xii-ndo, te ñiu-ni mee-gã ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

⁷ 'Te òré cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxí te vá sùúni cuendá-ni dacáá-ndó tnúhu cáháⁿ ndíhi-ndo-gã dàtná xiquide cue ñáyi ñá túú xini tnúhu-gá, chi ñáyi-áⁿ sání ìní-yu

sá tédõho ñaha vîhi-gá Yă Ndiõxí xií-yu sá dúcáⁿ sũúni dàcaá-yu tnúhu càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá dico ñáhá. ⁸ Dico nchòhó, vá cáda-ndó dàtná xiquide cue ñáiyu-áⁿ, chi mee Tătă-ndó Dütú Ndiõxí sa nàha-gá ná cúú nchàa sá xíní ñùhu-ndo cuéi òré vátá càcáⁿ-gá-ndó nũú-gă. ⁹ Te duha cáháⁿ-ndó òré càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiõxí:

Yòhó Tătă-ndí Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, nchaa ñáiyu na càháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yíñùhu.

¹⁰ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndiu.

¹¹ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã táxí-n sã cóhó-ndí sá cáxí-ndí ñⁿ nduu ñⁿ nduu.

¹² Te cada càhnu iní-n nchàa yícá cuéchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáiyu-ndí.

¹³ Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñáhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vâha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuèndá sá vã dúcáⁿ càda ñaha-xi.

Te diu-n cùu-n Yàá ío cùnnu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-n, te diu-ni-n quìndaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha dànehé ñáhà-í xii-ndo càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiõxí.

¹⁴ Te núu nchòhó quidé càhnu iní-ndó nchàa sá quidé ñàha tnaha ñáiyu-ndo, te ducaⁿ te Tătă-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vâha quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico núu nchòhó vá cáda càhnu iní-ndó nchàa sá quidé ñàha tnaha ñáiyu-ndo ña, te ni Dütú Ndiõxí Yaá cúú Tătă-ndó vã cáda càhnu iní-gá nchaa sá quidé-ndó tucu.

Cuèndá ñáiyu ñà túú tnàhí ná xéxí ãma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí

¹⁶ Te nchòhó, nduu ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiõxí, te vá cùndiyí-ndó dàtná xiquide nchaa ñáiyu dàndahú méé-xí càchí sá quidé ndãá te ñà ndãá sá quidé ndãá-yu, chi ñáiyu-áⁿ ducaⁿ xiquide-yu cuèndá sá cuíní-yu cutnùní iní ñáiyu sá ñà túú tnàhí ná xéxí-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã sã dúcáⁿ quidé-yu te ñà túú nã chindee ñàha-xi xií-yu cuèndá níhí-yu ñⁿ sá ndúú tãhú-yu núú Yă Ndiõxí. ¹⁷ Dico nchòhó, nduu dùcaⁿ quide-ndo ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiõxí, te váha váha naquete-ndo nũú-ndó, te váha váha chihi-ndo cùcá ¹⁸ cuèndá sá vã cùtnùní iní ñáiyu sá ñà túú nã xéxí-ndó nduu ducaⁿ cáháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiõxí. Te Dütú Ndiõxí Yaá cúú Tătă-ndó ndècu ndihi-ndo diu-ni mee-gă ndéhé-gă nàcuáa quide-ndo ndècu-ndo, te diu-gá taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó.

Cuèndá nchaa sá vâha nduu táhú-ó
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Te vá cání iní-ndó cùu-ndo ñáiyu cuica nãndí sá cùndècu ndihi-ndo ñuyíú-a chi vá cúdí-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñùhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedě. ²⁰ Te váha-gá chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuèndá ducaⁿ ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te xíãⁿ cudí-xi cundecu ndihi-ndo ni caa ni quíhíⁿ, chi yacáⁿ vá quée-gă tíquidi, te ni vã cáxí-gă cudi ñùhu, te ni vã quíní-gá-ndó ñadúhú duhu-güedě ndachìuⁿ-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáiyu cuica ndècu ñuyíú-a, te diu-ni nchaa sá ndécú ndihi-ndo ñuyíú-a ñùhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáiyu quide nacuáa ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te diu-ni sá ndúú tãhú-ndó ndècu andíu-áⁿ ñúhú iní-ndó.

Núú-ó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú
(Lc. 11:34-36)

²² Te cada iní-ndó sã nũú-ndó cùu-xi datná ñⁿ ñuhú. Te núu núú-ndó càváha te cùtnùní iní-ndó nã cúú sã ndécú nũú-ndó. ²³ Dico núu cùhú núú-ndó ñà túú cùtnùní cundehe-ndo ña, te ñà túú cùtnùní iní-ndó nã cúú sã ndécú nũú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dàtná ñⁿ núú néé. Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í chi núu sàni váha iní-ndó cuèndá Yă Ndiõxí ñà, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núu ñà túú sàni váha iní-ndó cuèndá-gă ñà, te ñà túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo.

Te sá dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó cuèndá-gá te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dàtná ìⁿ núú nées.

Vá ndácú ìⁿ tée cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ
(Lc. 16:13)

²⁴ Te ni ìⁿ tée xínu cuechi vá ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú pàtróóⁿ, chi tée-áⁿ cuu váha iní-dé núú ìⁿ pàtróóⁿ-dě te tñi-dé nchaa tñúhu càháⁿ pàtróóⁿ tée cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ìngá tucu pàtróóⁿ-dě vá cúú váha iní-dé, te ni vã tñí-dě tñúhu càháⁿ ìngá tée-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchóhó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yã Ndiõxí te cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá ìó ñuyíú-a.

Yá Ndiõxí xító-gã nchaa ñáyíu cùu déhe-gá
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã vã ìo cani iní-ndó ñúu nása níhí-ndó sã cóhó sã cáxí-ndó, te ni vã ìo cani iní-ndó ñúu nása níhí-ndó dđó cuihnu-ndo, chi cùnuu-gá mée-ndó dàcúúxí sã nchító-ndó, te ducaⁿ cùnuu-gá yiqui cùnúú-ndó dàcúúxí dđó sácúihnu-ndo. ²⁶ Te chí cádá cuèndá sá ncháá quiti ndava ñá túú tñàhí ná xítú-güedi, te ni ñà túú ndée cuáháⁿ-güedi nàtahu-güedi, te ni ñà túú ñã nátàxúha-güedi, te ni ñà túú ndée cáá yacá-güedi, chi mee Tãtá-ó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu xito ñaha-gá xii-güedi ñihí-güedi sá xéxí-güedi. Te núu cue quiti-áⁿ ducaⁿ xito ñaha-gá xii-güedi, jte uuⁿ-gá xító ñaha-gá xii nchòhó, chi nchòhó ío-gá cùnùu-ndo dacúúxí cuè quiti-áⁿ! ²⁷ Te cuèi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuèdìcò ìⁿ yiqui-gã.

²⁸ Te vã ìo cani iní-ndó ñúu nása níhí-ndó dđó cuihnu-ndo. Te chí cádá cuèndá nàcuáa sàhnu nchaa itá ìó yucu, chi nchaa itá-áⁿ ñà túú quide chiuⁿ-xi, te ni ñà túú quèheⁿ-xi idi. ²⁹ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã ndí Salòmón cuèi ío vii ní xínduu dđó ní xóo cuihnu ndí, dico ñá túú nùtnahá-xi nàcuáa càa nchaa itá, chi ío-gá vii càa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá ìó yucu tnaa-ni cùdí-xi, te yìchí-xi te sàhmi ñáyíu. Te cuèi ducaⁿ dico mee Yã Ndiõxí quidé-gã ío vii sácúnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gá xító-gã sácúnduu vii-xi, te xíãⁿ cùtnùni sá ìo-gá coto ñaha-gã xii-ndo, dìcò-ni sá ñà túú sàndáá váha iní-ndó-gã. ³¹ Te xíãⁿ ñúu ñá túú xini ñúhu vihi-xi cani iní-ndó ñúu nása níhí-ndó sã cóhó sã cáxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dđó cuihnu-ndo. ³² Chi nchaa ñáyíu ñá túú xini nàcuáa càháⁿ tñúhu Yá Ndiõxí mee-ni nchàa xíãⁿ ñúhú ìní-yu. Dico nchòhó chi mee Tãtá-ndó Dütú Ndiõxí sa nàha-gá ná cúú sã xíní ñúhu-ndo. ³³ Te xíãⁿ ñúu ío xini ñúhu-xi sá cùhúⁿ ìní-ndó sã Yã Ndiõxí yíndàha ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nacuáa cùní-gá, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xíní ñúhu-ndo. ³⁴ Núu xíãⁿ vã ìo cani iní-ndó ñàsa cundecu-ndo ndúu tneé, chi cani iní-ndó nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo vitna, chi nduu tñéé-áⁿ te òré-ñã te cutnùni ñúu nása cada-ndo cundecu-ndo. Chi nchòhó sa nàha-ndo sá ìo títñí núú sã quidé-xí ìⁿ nduu ìⁿ nduu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyíu.

7

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tñaha ñáyíu-o
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Te Jèsús ndècuu-ni-gá dánèhé-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyíu, te xãhãⁿ-gã:

—Vã càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tñaha ñáyíu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí ñá túú ñã tñúhu cùñaha-gã xii-ndo. ² Chi núu na càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tñaha ñáyíu-ndo, te Yá Ndiõxí ìó ìⁿ sá cádá ñaha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càháⁿ cuèhé víhí-ndó cuèndá tñaha ñáyíu-ndo te Yá Ndiõxí ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. ³ ;Te ná cuèndá ndéhé-ndó ìⁿ sá ñà túú váha quide tñaha ñáyíu-ndo te mee-ndo vihi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ìⁿ mihi líhli ñúhu núú tñaha ñáyíu-ndo te mee-ndo ñúhu ìⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó te ñá túú quide cuèndá-ndó. ⁴ Te núu

na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sã xãhaⁿ-ndo xii tnaha ñáyiu-ndo sã nátava-ndo mihi líhli ñuhu núu-yu sá dúcáⁿ quide-ndo, te mihi càhnu ñuhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndää-ndó te ñá ndää sá quidé ndää-ndó, te xini ñuhu-xi díhna-gá dañá-ndo nchaa sá ñà túú vãha quide-ndo, te dàtnùní ducaⁿ te cuu nacanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vãha quidé-yu.

⁶ Te nchaa ñáyiu ío sàá iní-xi, te vá cáda yica-ndó-yu cundedóho-yu tnúhu Yá Ndiöxí, chi núu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo. Te ñáyiu-án cúu-yu dàtná iná chi quití-án nũu na cuãñaha-o ñⁿ sá cuãñaha-o, te núu ñá túú cùtnuní iní-di ná cúú xĩã te tniñ ñaha-di xii-o. Te cùu tucú-yu dàtná cùchí chi quití-án nũu na chùcu-o núú-di yúú vãha sá ío vii càa nani pérlá, te dìcò-ni cùnu sáhá-di chi ñá túú cùtnuní iní-di sá cúú-xí yúú vãha.

*Cácáⁿ-ó nũú Yã Ndiöxí nũu ná cuiní-ó
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cãcáⁿ-ndó nũú Yã Ndiöxí te núu ná cuiní-ndó te taxi-gá, te vá dáñá ndèé-ndó cãcáⁿ-ndó nũú-gã nũu ná cuiní-ndó te ducaⁿ te ñihí-ndó. Te cada iní-ndó sã ñí quexio-ndo vehe ñⁿ tnaha ñáyiu-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiu-án ñí tedóho ñahá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiöxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcáⁿ-ndó nũú-gã. ⁸ Chi nchaa ñáyiu ducaⁿ xiquide, te Yá Ndiöxí tédóho ñaha-gã xií-yu te ñihí-yu sá cuiní-yu. Te ñiu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñáyiu na càcáⁿ núú-gã ñⁿ sá cuiní-yu, chi sãñaha-gã sá xicáⁿ-yu núú-gã. Te ñiu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñáyiu ñá túú dàña ndèé xicáⁿ núú Yã Ndiöxí sá cuiní-yu chi ñihí-yu.

⁹ Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo xii cue déhe-ndo ñⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ pãá núú-ndó càxi-güexi. ¹⁰ Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo ñⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ñⁿ chácá nũú-ndó càxi-güexi. ¹¹ Te nchòhó cuèi ndèé dau-na sàá iní-ndó dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vãha xèxi-güexi òré ná cúú sã xicáⁿ-güexi núú-ndó càxi-güexi. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu, chi taxi-gá sá vãha sá cúú-xí-ndó te núu na càcáⁿ-ndó nũú-gã!

¹² Te nchaa sá vãha cuiní-ndó càda tnaha ñáyiu-ndo, te cada-ndo tnahá-ndó ndìhí-yu, chi ducaⁿ sànu ichi ñaha tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ñiu-ni ducaⁿ sànu ichi ñaha tùcu nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

*Yuyèhe cuiñi
(Lc. 13:24)*

¹³⁻¹⁴ Te xini ñuhu-xi nducu-ndo nacuaá cada-ndo tniñ-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te ichi-gá-án cúú-xí dàtná ñⁿ ichi cuiñi, àdi datná ñⁿ yuyèhe cuiñi. Te duha càháⁿ-í chi ío úhú xínu iní-ndó tniñ-ndo ichi Yá Ndiöxí, te sacú-ni nchòhó cue ñáyiu ndècu ñuyúú-a tniñ-ndo ìchi-gá. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xĩta niñnú-yu cuáháⁿ. Te ichi ndècú-yu-án cada iní-ndó sã cúú-xí ñⁿ ichi cahnu ichi quehéⁿ, àdi ñⁿ yuyèhe quehéⁿ. Te duha càháⁿ-í chi ío vai ñáyiu ndècú-yu ichi-án.

*Ndi dííⁿ nũú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sá sãvidí-xi
(Lc. 6:43-44)*

¹⁵ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vã dándahú ñahá cuè téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndää sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Chi cue téé-án sànuu sá quidé-güedé dàtná quidé mbéé quití ío váha iní-xi, dico ñá ndää chi ñá túú ñuhu váha iní-güedé, chi quide-güedé dàtná quidé quití dééⁿ quití nàni yíhí. ¹⁶ Te òré quexio-güedé núú ndécú-ndó te cada cuendá-ndó nacuaá quide-güedé cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nã ñáyiu cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sã ñà túú cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé tnu ñnu, te ni ñà túú xini-ndó cùuⁿ ngúxí ñⁿ tnu ñnu. ¹⁷⁻¹⁸ Te xini tùcu-ndo sã

ncháá yùtnu váha cùuⁿ sávidí váha, te nchaa yutnu váha-án ñà túú cùuⁿ sávidí sá ñà túú váha. Te nchaa yutnu sá ñà túú váha ñá túú cùuⁿ sávidí váha, chi mee-ni sávidí sá ñà túú váha cùuⁿ. ¹⁹ Te nchaa yutnu sá ñà túú cùuⁿ sávidí váha xèhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te ducaⁿ sätnahá-xi yáha nchaa cue téé dándahú ñáhá cächí sá cáhánⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá cáhán-güedé tnúhu-gá, chi quíhíⁿ-güedé núú ñùhú núú càyú. ²⁰ Te nchòhó cutnùní iní-ndó ñà ñáyiú cùu cue téé-án cuendá nchaa sá quidé-güedé.

*Ñá ncháá ñáyiú ngúndecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá
(Lc. 13:25-27)*

²¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ïo vãi ñáyiú cachí-yu sá yùhú cúu-í Xítóhó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhü-yu cundecú-yu núú ndécú Tãtä-í Dútú Ndiöxí táxí tnùní-gá, chi mee-ni ncháá ñáyiú na càda nchaa nacúáa cáhán-gá ñáyiú-án nduu táhü-yu cundecú-yu núú ndécú-gã táxí tnùní-gá. ²² Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te vãi-yu cúñahá-yu xii-í: “Yòhó Xítóhó Jesucristú nchúhú cúu-ndí ñáyiú ní cáhánⁿ tnúhu-n nàcuáa ní cachí-n, te ñu-ni-n ñí cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá ncháa espíritú cündíhi yucu ñáváha xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiú, te ñu-ni yòhó ní chindee ñáha-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí títí ní núú sã vã yòo tnàhí ndacu cada”, duha cúñahá-yu xii-í dàvá-án. ²³ Dico yúhú cúñaha-í xii-yu: “Ñá túú tnàhí xini ñáhá-í xii nchòhó ñu ndéé ñáyiú cùu-ndo, te chí xócuíñí nchaa nchòhó ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécú-í-a”, duha cúñaha-í xii-yu.

*Ñá vehe ndècu cimientú-xi ndíhi ñá vehe ñá túú cimientú-xi
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)*

²⁴ Te nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu cáhán-í te núu na tní-yu, te ñáyiú-án cúu-yu dàtná ñá téé ío váha cùtnuní iní-xi. Chi téé-án ñí dácáá-dé ñá vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú caxíⁿ te dàtnuní ní tava-dé cimientú-xi. ²⁵ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-án, dico ñá túú ní ndacu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchí ñíhi dico ñá túú ní ndacu-xi cuido-xi vehe-án, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vèhe-án ñí tava-dé cimientú-xi núú yúú caxíⁿ. Duha sätnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tní tnúhu cáhán-í. ²⁶ Dico nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu cáhán-í te ñá túú cuíni-yu tní-yu, ñáyiú-án cúu-yu dàtná ñá téé ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. Chi téé-án ñí dácáá-dé ñá vehe núú yúú mèe-ni ñuhu cúchí. ²⁷ Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xí ndéé núú cáá vèhe-án, te ní quene táchí ñíhi te íi-ni ní xido-xi vehe-án cuendá sá núú ñuhu cúchí ñí sáá. Duha sätnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sácúndedóho tnúhu cáhán-í te ñá túú cuíni-yu tní-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiú.

²⁸ Te òré ní ndíhi Jèsús sá dúcáⁿ ñí cáhán-gá, te nchaa ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáhán-gá ío ní cuñúhu-yu nàcuáa ní dánèhé ñáhá-gã xii-yu. ²⁹ Chi ní cáhán-gá dàtná cáhán cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní cáhán-gá dàtná cáhán nchaa cue téé dácuaaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés.

8

*Jèsús quidé tãtna-gá ñá téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuánuu-gá ñíhi tindúú núú dúcáⁿ ñí xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyiú-án, te cuéhé víhí ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuánuu. ² Te ní quexio ñá téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngúñí xítí-dé núú-gã, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í cáhán ndàhú-í núu-n núú vá cündèe iní-n càda tátna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gã:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-án nǐ xócuǐñí cuéhé tnàhá-dé. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vá yõo ìⁿ cúñaha-n sǎ yǐhú ní quide tátna ñaha-ǐ xii-n, núu dütú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quini ñáhá-dě xii-n sǎ nǐ ndúha-n, te cuáñaha-n sǎ ndúu tǎhú Yǎ Ndiõxí dàtná ní cachí ndíi Moisés. Te ducaⁿ càda-n cuendá cutnùnì iní ñáyiú sá nǐ ndúha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii téé ní quide tátna-gá-án.

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ téé xìnu cuechi núu ìⁿ téé cùu capitán
(Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuu Capèrnaúm. Te òré cuánguǐhu-gá ñuu-án te ní quexìo ìⁿ téé cùu capitán càháⁿ ndàhú-dé núú-gǎ, ⁶ te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔu vá cùndèe iní-n càda tátna-n ìⁿ téé xìnu cuechi núu-í, chi cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ni ñǎ cùndèe-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te na quǐhíⁿ-ó càda tátna-í-dé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁸ Te téé cùu capitán-án nǐ xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú tàù-í sá quǐhu-n ndèe xití vehe-í, chi cùu-í ìⁿ téé cùtexínu sá cúú-xí-n, te cáháⁿ-ni sá ndúha téé xìnu cuechi núu-í te ndúha-dé. ⁹ Chi yúhú ndècu cue téé tàxi tnùnì ñáhá xii-í, te ducaⁿ yǐhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnùnì-í. Te òré xǎhaⁿ-ǐ xii ìⁿ-dé quǐhíⁿ-dé ìⁿ chiùⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xǎhaⁿ-ǐ xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xǎhaⁿ-ǐ xii ìⁿ téé xìnu cuechi núu-í cada-dé ìⁿ chiùⁿ te quide-dé. Núu xǎⁿ yòhó càháⁿ-ni sá ndúha téé xìnu cuechi núu-í te ndúha-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ téé cùu capitán-án, te ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎtá quini-gá-í ni ìⁿ ñáyiú isràèl, ñáyiú súúni ò váha sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí dàtná sàndáá iní ñáhá tée-a xii-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sǎ ò cuéhé ñáyiú quixi ndàa xio nacuáa quèe nchícanhii, te ñuu-ni ducaⁿ ò cuéhé tucú-yu quixi ndàa xio nacuáa quèe tucu nchícanhii. Te nchaa ñáyiú-án naníhí tnáhǎ-yu ndíhi té Àbrahám, ndíhi té Isàác, ndíhi té Jàcób núu ndécú Yǎ Ndiõxí táxi tnùnì-gá te yàcáⁿ cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-güedé. ¹² Te nchaa ñáyiú tàù nduu tǎhú cundecu núu ndécú Yǎ Ndiõxí táxi tnùnì-gá ní cùu, ñáyiú-án quèe tǐhǔ-yu, chi quǐhíⁿ-yu ìⁿ xichi núu nées nǔú ò ndohó-yu cundecu-yu, te yàcáⁿ ío ndáhí-yu, te ñícó rúhǔ-ñǎ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuendá sá ndóhǒ-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii téé cùu capitán-án:

—Yòhó téé ndècu ndíhi té cùhú cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sàndáá iní-n Yǎ Ndiõxí —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ñuu-ni òré ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii téé cùu capitán-án nǐ ndúha téé xìnu cuechi núu-dě.

Jèsús quidé tátna-gá nǎná ñadìhí té Pèlú
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pèlú, te òré ní quexìo-gá vehe-dé te ní xiní-gá cáá nǎná ñadìhí-dé cùhú-aⁿ ñuhu vihi-aⁿ cahni. ¹⁵ Te Jèsús ní tñii-gá ndaha ñaha cùhú-án, te òré-ni-án nǐ nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xìnu cuechi-aⁿ nǔú-güedé ndíhi-gá.

Jèsús quidé tátna-gá vài ñáyiú cùhú
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchícanhii te ní quexìo ñáyiú núu ndécú Jèsús, te ndècá-yu vài ñáyiú yǐhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávǎha ní sáá núu-gǎ te ndèca tucú-yu vài ñáyiú tnàhá dava-gá núu cuéhé. Te ìⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yǐhi ñaha xii nchaa ñáyiú-án, te ní quèe-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnàhá nchaa dava-gá ñáyiú cùhú-án nǐ quide tátna-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quèe ndáá-xi

nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Mee-gã cada tátna ñaha-gã xii-o, chi ñu-gã xocàni-gã nchaa sá quidé ùhú yiqui cùnù-ó”, duha ní cachí ndíi.

Ñáyiú cuìní tuha ñaha xii Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Te òré ní xiní Jèsús sá ïo cuéhé ñáyiú xixúcu núú ndécú-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndíhi-gã sá quée-gã ndíhi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gã ndíhi-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná. ¹⁹ Te mei òré-áⁿ ñí quexìo ìⁿ tée dàcuaha ñaha xii cue ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Mèstrú, cuìní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndèni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa ñúcuíi chi ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quití ndàva caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Tée cùu ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndèé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te ìⁿ tée ní chitnahá ñáhá xii Jesús ní xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Jèsús, daña na nùhú-í cundetú-í cuú tātà-í te chindúxi-í-dé dàtnùnì quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyiú ní xíhí cuèi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhá-í xii-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ngání-gã táchí ndíhi ndute làgúná

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gã bàrcú ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gã, te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-xi. ²⁴ Te nini ñùhu bàrcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xídí Jèsús, te ní ngúíta-xi níhi vìhi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú cuáháⁿ. ²⁵ Te cue tée xica cuu ndíhi-gã cuáháⁿ-güedé núú cáá-gã xídí-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—Mèstrú, ndíquíú iní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuìní-xi! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ïo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gã te ní tenàa-gã táchí-áⁿ ndíhi ndute-áⁿ, te ní ngúíñí táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-ñá ndute làgúná-áⁿ. ²⁷ Te nchaa cue tée ñùhu xití bàrcú-áⁿ ñí cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-gã ní xiní-güedé, te ní xítnàha-güedé:

—¿Te ná tée cùu tée-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngúíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-i? —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Cue tée ñuú Gàdará cue tée yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue tée ñuú Gàdará, te úu tnáhá cue tée quide vehe núú yíndúxi ndíyi ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te ndí ndúú-güedé yíhí ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha xii-güedé, te ío màñá-güedé chi vá yòo tnáhí dàña-güedé yáha yatni núú ndécú-güedé. ²⁹ Te cue espíritú yíhí ñaha xii-güedé-áⁿ ñí quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gã:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiöxí chidácá ñáhá-n xii-ndí? ¿Áⁿ sàma véxi-n dàndoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gã nduu dùcaⁿ cada-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gã.

³⁰ Te yatni xíáⁿ xǐxica cuu vai cuchí xǐxexi-güedi. ³¹ Te cue espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii cue téé-áⁿ ñí cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús, te xãhaⁿ-xi:

—Te núu vá dáñá-gã-n quíhi-ndí yiqui cùñú cue téé-a, te càháⁿ ndàhú-ndí núú-n sã dàña-n na quíhíⁿ-ndí quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ãⁿ —càchí cue espíritú-áⁿ xãhaⁿ-xi xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ:

—Chí táquèe yiqui cuñú cue téé-áⁿ te quíhíⁿ-ndó ñuu ndèe ichi quíhíⁿ-ndó —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii nchaa espíritú-áⁿ.

Te cue espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí quee-xi yiqui cùñú cue téé-áⁿ, te cuáháⁿ-xi cuánguihu-xi nchaa cùchí-áⁿ. Te cue quití-áⁿ ñí xinu-güedi duha ní queé-güedi ndàa núu dèhvã yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute, te ní ndìhi-güedi ní cáhá.

³³ Te cue téé xító ñaha xii nchaa cuchí-áⁿ ñí yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núu cuè ñáyi ndècu xití ñuu nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá cue téé ní xíhi ñaha nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha-áⁿ. ³⁴ Te nchaa ñáyi ñuu-áⁿ ñí queé-yu cuáháⁿ-yu núu ndécú Jèsús. Te òré ní quexió-yu núu ndécú-gã te ní cáháⁿ ndàhú-yu núu-gã sá ná quèe-gá yucu ñuu-yu núhú-gá.

9

Jèsús quidé tãtna-gá ñíⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús cuándee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíáⁿ ñí ndexió-gã ñuu núu quidé ñuu-gã. ² Te xíáⁿ ndécú-gã ní quexió cue téé nchido-güedé ñíⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu ñuhu-dé xító, te Jèsús ní cutnùní iní-gã sá sàndáá ndisa iní ñáhá-güedé xii-gã ñuu ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú vá ndìhú-gã iní-n, chí sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

³ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gã ñuu xǐáⁿ cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní sani iní-güedé: “Téé-a càháⁿ cuèhé-dé cuèndá Yã Ndiõxí”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jèsús ní cutnùní iní-gã nàcuáa sàni iní-güedé ñuu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ sàni cuèhé sání duha iní-ndó? ⁵ Te sá dúhá ñí xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá ñí quide càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xǐáⁿ nchòhó ñá túu cùtnuní iní-ndó ñuu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá. Dico núu cúu-í-dé sá ndácõo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó ñuu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá, chí cundehe ñuu-ndó nàcuáa cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndìhi-í tnúhu ndee iní ñuyú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa cuèchi ñáyi —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xító ñuhu-n véxi-áⁿ te núhú-n vèhe-n —cachí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁷ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xító ñuhu-dé ní quexió-áⁿ te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyi xíndecu-áⁿ ño ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yã Ndiõxí cuèndá sá ñí sãñaha-gã xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gã nchaa sá vã yõo tnàhí ndàcu cada.

Jèsús càháⁿ-gã ñíⁿ téé nàni Mateú chitnahá ñáhá-dě xii-gá

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jèsús ní nucúhuⁿ tucu-gã ichi cuáháⁿ-gã, te ichi ñuhu-gã ní xiní-gã núcõo ñíⁿ téé nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyi chí cobràdór impuèstú cúu-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Mâteú-áⁿ nǐ ndacuíñí-dé ní chitnahá ñáhá-dě xii-gá.

¹⁰ Te ìíⁿ xito ndècu Jesús ìíⁿ vehe, te yìhi-gá mèsá ndìhi cue téé xìca cuu ndìhi-gá xéxí ndìhi ñaha-gá xii-güedé. Te tnàhá cue téé cuihna ìní-xi quìde cobrá ñáhá xii ñáyi cuendá impuèstú yíhí ndìhi-gá mèsá, te tnàhá tucu dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha yìhi ndìhi-gá mèsá. ¹¹ Te sá nǐ xini cue téé cùu fariséú xéxí Jèsús ndìhi nchaa cue téé-áⁿ, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú cuè téé xìca cuu ndìhi-gá, te xàhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quìde téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndìhi cue téé cuihna ìní-xi quìde cobrá ñáhá xii ñáyi cuendá impuèstú, ndìhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé.

¹²⁻¹³ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xàhaⁿ-güedé xii cue téé xìca cuu ndìhi-gá, núú ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyi ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyi cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáháⁿ-í ñáyi cùtnuní ìní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quìde-yu, te ñá túú vèxi-í cáháⁿ-í ñáyi càchí sá ñá túú ndècu cuèchi-xi. Te chí cádá cuendá váha nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuíni-í sá cùndàhú ìní-ndó cuè tnaha ñáyi-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quítì nduu táhù-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá —càchí Jèsús xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue téé ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyi ñá túú tnàhí ná xéxí áma càháⁿ ndìhi-yu Yá Ndiòxí

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Te cue téé xìca cuu ndìhi té Juáa téé dàcuandute ñaha xii ñáyi ní sáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xàhaⁿ-güedé:

—Cuíni-ndí cachí tnúhu-n nǎ cuendá nchúhú, ndìhi cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-ndí áma càháⁿ ndìhi-ndí Yá Ndiòxí, te cue téé xìca cuu ndìhi-n ñá túú dùcaⁿ quìde-güedé —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sǎ vǎ cúú cǎñaha-o xii ñáyi ñuhu vico tnándaha sǎ vǎ cúú càxí-yu nini ndècu ndìhi ñaha téé tnándaha xií-yu, dico sáa nduu vǎ cùndècu ndìhi ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni ìní-yu vǎ cáxí-yu cuendá sǎ ndìhú ìní-yu.

¹⁶ Te ni vǎ yòo dàndée luha dóó sáa ìíⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chi dóó sáa-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dǎo sǎ nǐ cuu tùhú-áⁿ. ¹⁷ Te ni vǎ yòo chìhi ndidí sáa xítì ìíⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núú ducaⁿ na càdá-yu, núú xíáⁿ xini ñuhu-xi quée ndidí sáa-áⁿ xítì ìíⁿ lamba saa cuendá ducaⁿ ñá túú nǎ cuu cováha-xi —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuendá ìíⁿ ñaha ní tnándeé dóó Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo ìíⁿ téé cùnuu núú ndécú-gǎ, ìíⁿ téé tàxi tnuní veñuhu, te ní ngúíñí xítì-dé núú-gǎ càháⁿ ndàhú-dé, te xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔu vǎ cùndèe ìní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í dandòto-n déhe yoco-í chi ní xíhí-xi tnàví, te yúhú cùtnuní ìní-í sǎ nǔu quíhíⁿ-n tèndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi-dé ndìhi cue téé xìca cuu ndìhi-gá. ²⁰ Te ichi ñuhu-gá cuáháⁿ-gá ní sáháⁿ ìíⁿ ñadìhí ní tnándeé-aⁿ yuhu dǎo-gǎ ndàa sátá-gǎ, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuía sǎ cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ. ²¹ Te ducaⁿ nǐ quide-aⁿ chi ní sani ìní-aⁿ sǎ nǔu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani ìní-aⁿ.

²² Te Jèsús ní nchócótó-gǎ ndàa sátá-gǎ te ní xini-gá ñadìhí-áⁿ, te ní xàhaⁿ-gǎ:

—Yòhó ñaha cùhú, vá ndùhú-gá iní-n vitna chi sa ní ndúha-n, chi ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha ñaha cùhú-ãⁿ.

²³ Te òré ní quexìo Jesús vehe téé cùnno taxi tnuin veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gá xíndáhí víhí ñáyi, te xíndecu músicú. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Chí táquèe xítí vehe-a, chi xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chi dícó xídí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, chi sá cúú-xí mèé-yu te ní xíhí ndisa xíchí-ãⁿ. ²⁵ Te ñáyi-áⁿ ñí queé-yu te cuánguñhu Jèsús núú cándòdo xíchí ñí xíhí-áⁿ, te ní tñi-gá ndaha-xi te òré-ni-áⁿ ñí ndacóo-xi. ²⁶ Te nchaa ñúú cáá yàtni xíaⁿ ñí níhí ñáyi tñúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá núú úú tñàhá cue téé cuàá

²⁷ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñùhu-gá ní chinchícúⁿ ñáhá úú tñàhá cue téé cuàá xii-gá, te níhí càháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, téé cùu ñani tñáhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jèsús núú quidé vehe-gá, te cue téé cuàá-áⁿ ñí quexìo-güedé ndéé núú-gã, te ní xicáⁿ tñúhú-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—¿Sándáá iní-ndó sã yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sándáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n cada tátna-n núú-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sándáá iní-ndó sã díú yùhú ndacu-í cada tátna-í núú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha núú-güedé, te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gã dóho-güedé cuendá sá vã càháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

³¹ Te cue téé-áⁿ òré ní ndeé-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-ni-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáyi nàcuáa ní quide ñaha-gã xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñúú cáá yàtni xíaⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáyi nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá ñí téé ñíhí

³² Te íhí ñí ndeé cue téé ní ndúha núú-xi-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní quexìo ñí úú ñáyi ndecá-yu ñí téé ñíhí yíhí ñàha espíritú cundíhi yucu ñávãha. ³³ Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cundíhi yucu ñávãha yíhí ñàha xii téé-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ñí cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáyi xíndecu-áⁿ ñí ní cuñúhu-yu, te ní xítnáhá-yu:

—Ñá túú tñáhí xíní-ó ñí téé duha cada ñúú nchoo cuè ñáyi isràél ní cùu —cachí-yu xítnáhá-yu.

³⁴ Te cue téé cùu fariséu ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—Téé-a chi sácúhñá chíndèe ñaha-xi xii-dé queñúhu-dé nchaa espíritú yíhí ñàha xii ñáyi te diu-ni sácúhñá-ãⁿ táxí tñúní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Jèsús cundàhú iní-gá ñáyi

³⁵ Te Jèsús cuáháⁿ-gá nchaa ñúú náhnú ndíhi nchaa ñúú líhli, te ndí tñáhá ñí ñí ñúú sáá-gá te ducaⁿ cuánguñhu-gá ñí ñí veñúhu càa nchaa ñúú-áⁿ dánèhé-gá ñáyi tñúhu váha, tñúhu sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xií-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tátna-gá nchaa ñáyi cùhú cuáháⁿ cuèi ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuèhé tñáhá-yu ñí ñí-yu. ³⁶ Te sá ñí xiní Jèsús sá ñí vai ñáyi nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní cundàhú

iní ñáhá-gă xií-yu chi ío ndíhu iní-yu, te vá yõ nèhe cuendá ñáhá xií-yu, te cùu-yu dàtná cue mbéé cue quiti ñá túú tòli-xi. ³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndíhi-gá:

—Nchòhó xíní-ndó sã òré ná sãá nduu cùu nchaa sá xítú ñáiyu te ío vai cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã dàtná ío vai sá xítú ñáiyu cùu, ducaⁿ ío vai ñáiyu cùmání cundedóho tnúhu-í, te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñaha xií-yu. ³⁸ Núu xíãⁿ xíní ñùhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yã Ndiõxí Yáá cúú Xítohó-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú nchàa dava-gá tnàha ñáiyú-yu cùmání cundedóho tnúhu-gá — càchí-gá xãhaⁿ-gă xii-güedé.

10

Jèsús sãñaha-gă tnúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní sãñaha-gă xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cundíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáiyu, ndíhi cuendá sá cádá tãtna-güedé nchaa dava-gá ñáiyu cùhú cuèi nándi núú cuèhé tnàhá-yu.

² Te duha xínani ndi ùxúú cue téé-áⁿ: téé cùnuu-gá nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úú ðiú-dé, te ñaní-dé cúú tẽ Ndríxí, te tnàhá téé-áⁿ cúú-dě téé xica cuu ndíhi Jesús, ndíhi té Jàcobó ndíhi ñaní té Jàcobó-áⁿ tẽe nani Juaá, te ndi ndùú cue téé-áⁿ cúú-güedé déhe té Zebèdeú. ³ Te tnàhá té Lìpé xíca cùu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolòmé, ndíhi té Măxí, ndíhi té Mâteú téé cùu cobradór impuèstú ní cùu, ndíhi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndíhi té Lèbeú téé dãnani-güedé Tàdeú, ⁴ ndíhi té Xímú téé ní cundíhi cue téé canànistá, ndíhi té Jùdás Iscarioté téé ní sáá nduu ní sãha cuendá ñáhá xii Jesús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáiyu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá sá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáiyu, te cùmání-gă caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã méé-ní ñúú núú xíndecu cue ñáiyu isràél quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te vá quíhíⁿ-ndó nì ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Sãmariá, te ni vã quíhíⁿ-ndó dàva-gá ñúú núú xíndecu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. Te cue ñáiyu isràél-áⁿ cúú-yu dàtná cue mbéé cue quiti ní xíta chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ. ⁷ Te cúñaha-ndo xií-yu sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu. ⁸ Te cada tãtna-ndo nchàa ñáiyu cùhú cuèi ñáiyu tnàhá cuèhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo nchàa espíritú cundíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáiyu, te dandòto-ndo cue ñáiyu sa ní xíhí, te vá càcáⁿ-ndó yãhu-ndo núú ñáiyu òré cada-ndo nchàa chiuⁿ-áⁿ, chi sa nàha-ndo sá ðicó ducaⁿ ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

⁹ Te vá cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ni vã cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vã cánèhe-ndo ingá ichi dóó-ndó nàdáma-ndo, te ni vã cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndó chi ðiú-ni chàú yíhí-ndó-ãⁿ xíãⁿ-ni quíhi-ndo, te ni vã cánèhe-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáiyu quide chiuⁿ te ðiú-ni cuendá chiuⁿ quidé-yu nihí-yu sá xéxí-yu.

¹¹ Te ndi tnàhá ñúú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáiyu cùtnuní iní-ndó sã cúú-yu ñáiyu váha, te vehe ñáiyu-áⁿ cundecu-ndo ndèè sáá nduu ndèe-ndo ñúú-áⁿ. ¹² Te òré quèxio-ndo vehé-yu te cúñaha-ndo xií-yu: “Yá Ndiõxí chíndèe chitúu ñaha-gă xii-ndo ndècu-ndo”, duha cúñaha-ndo xií-yu. ¹³ Te núu ní cáháⁿ váha ndíhi ñàhá-yu xii-ndo, te cuu-xi sá vãha sá cúú-xí-yu cuendá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ, dico núu ñá túú ní càháⁿ váha ndíhi ñàhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo xií-yu sá vã cúú-xí sã vãha xií-yu tnúhu ní

xáhaⁿ-ndo-áⁿ. ¹⁴ Te núu ní sáá-ndó ìⁿ ñúú àdi ìⁿ vehe, te núu ñá túú ní cǎháⁿ ndìhi ñaha vǎha-yu xii-ndo te ni ñà túú ní cuiní-yu cundedóho-yu tnúhu cǎháⁿ-ndó te ndee-ndo ñúú-áⁿ àdi vehe-áⁿ, te naquidi-ndo tícǎ chúhmǎ ní tníi sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. ¹⁵ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ sáá nduu te ío-gǎ dandòho ñaha Yá Ndiǒxí xii ñáiyu ducaⁿ na cǎda ñaha xii-ndo-áⁿ dàcúúxí ñáiyu ní xindecu ñúú Sòdomá ndìhi ñúú Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucrístú

¹⁶ 'Te cada iní-ndó sǎ cúu-ndó dàtnǎ cue mběé cue quití cuáháⁿ núú ìó yíhí. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xindecu cue ñáiyu cuihna iní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cada-ndo dàtnǎ quidé cǒó, dico cunduu váha iní-ndó ñà túú ñà cada-ndo dàtnǎ quidé lõmǎ. ¹⁷ Te quíhí iní-ndó chi cue ñáiyu na cùu úhú iní ñáhǎ xii-ndo, te cuáha cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo núú cue tée cùchiuⁿ, te caniha-güedě xii-ndo xítí veñúhu-güedě. ¹⁸ Te dava tucu ñáiyu cuu úhú iní ñáhǎ xii-ndo candeca ñahǎ-yu xii-ndo quíhíⁿ núú cue tée cùnuu yindaha nacióⁿ, àdi núú dàva-gǎ cue tée cùnuu sǎ cuendá-í. Te nchòhó níhí-ndó nàcuáa cada-ndo cǎháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedě ndìhi núú cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél. ¹⁹⁻²⁰ Dico òré cuáha cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo núú nchǎa cue tée-áⁿ, te vá cǎní iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cǎháⁿ-ndó núú-güedě, chi òré-ñǎ te níhí-ndó tnúhu cǎháⁿ-ndó. Te ñá díú mèe-ndo cahu iní-ndó tnúhu cǎháⁿ-ndó, chi mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí Yá cúu Tǎtǎ-ndó dàcahú iní ñáhǎ-xí xii-ndo nacuáa cunduu tnúhu cǎháⁿ-ndó.

²¹ 'Te dava cue tée cuáha cuendá-güedě ñaní-güedě núú cue tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě, te dava cue tée cùu tǎtǎ ñu-ni ducaⁿ cǎda-güedě déhe-güedě, te ñu-ni ducaⁿ cǎda ñaha dava cue ñáiyu cùu déhe xii tǎtǎ-yu ndìhi ñǎñǎ-yu, chi cuáha cuendá ñáhǎ-yu núú cue tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě xí-yu. ²² Te nchòhó chi nchǎa ñáiyu ngúíta-yu cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo sǎ cuendá-í. Te núu na cǎda ndee-ni iní-ndó cǎnchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-í cuéi nǎndí sǎ ná cǎda ñahǎ-yu xii-ndo ndèé ná sáá nduu vǎ cùndècu-gǎ-ndó ñúyíú-a ña, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quíhíⁿ ndìhi Yá Ndiǒxí. ²³ Te núu ìⁿ ñúú cuiní-güedě tníi ñaha-güedě xii-ndo cǎda úhú ñáhǎ-güedě sǎ cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedě quíhíⁿ-ndó ìngǎ ñúú. Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ cùmání-gǎ quíhíⁿ-ndó nchǎa dava-gǎ ñúú núú xindecu ñáiyu isràél cǎháⁿ-ndó tnúhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Tée cùu ñaní tnahǎ-ndó nchǎa-ndo ñuyíú-a.

²⁴⁻²⁵ 'Te nchòhó xini-ndó sǎ ñi ìⁿ tée dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú tée-áⁿ nǎndí yǎha-dé ndécú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahǎ-dé yǎha-dé dàtnǎ yǎha mèstrú-dé-áⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahǎ tucu-xi cùu ìⁿ tée xinu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pàtróóⁿ-dě, te nchǎa sǎ yǎha pàtróóⁿ-dě-áⁿ te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahǎ-dé yǎha-dé dàtnǎ yǎha pàtróóⁿ-dě-áⁿ. Te núu yúhú Yá táxí tnúní ñáhǎ xii-ndo cachí-yu sǎ cúu-í sácúíhǎ, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ cǎñahǎ-yu xii nchòhó cue tée cùndìhi-í.

Vá yùhú-ó cuendá nchǎa sǎ cǎdá ñàha ñáiyu xii-o
(Lc. 12:2-7)

²⁶ 'Te nchòhó vá yùhú-ndó núú ñáiyu. Chi nchǎa tnúhu sǎ cúu yùhu ni cuu vá cúu yùhu-gǎ, chi nchǎa dacuítí sǎ quée túu-xi núú ñáiyu. ²⁷ Te nchǎa tnúhu sǎ cǎchí tnúhu-í xii-ndo núú mée núú íⁿ-ó, cùu-xi tnúhu sǎ ndúú yùhu ni cuu datúu-ndo núú cue ñáiyu cuéi núú chítú núú tàcǎ. ²⁸ Te xini ñuhu-xi sǎ vǎ yùhú-ndó cue ñáiyu cuéi na cǎhni ñahǎ-yu xii-ndo, chi ñu-ni yiqui cùñú-ndó ndàcú-yu cahni-yu, dico ñá túú ñǎgǎ ndacú-yu cǎda ñahǎ-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sǎ Yǎ Ndiǒxí yùhú-ndó chi Yá-áⁿ ndacu-gǎ danàa-gǎ yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gǎ daquíhíⁿ ñáhǎ-gǎ xii-ndo núú ùhú núú ndàhú.

²⁹ 'Te nchòhó xini-ndó sǎ ndèé úú tnahǎ tǎlaa cùyǎhu-di núú íⁿ-ní díhúⁿ, te ni ìⁿ-di ñá túú xihí cùtexínu-di chi ndèé núu mee Yǎ Ndiǒxí Yá cúu Tǎtǎ-ndó ná cǎchí-gǎ te xihí-di.

³⁰ Dico nchòhó chi ío-gǎ néhé cuendá ñáhǎ Yǎ Ndiǒxí xii-ndo chi ndèé idi díquí-ndó

yìndehu. ³¹ Núu xǎⁿ cǎchí-í sá vǎ yùhú-ndó chi cùnnu-gá-ndó dàcúúxí tǎlá cuèi vǎi vihi-güedi.

Nchaa ñáyiú dàtúu núu tnàha ñáyiú-xi sá ndécú ndìhí-yu Xítóhó Jesucrístú
(Lc. 12:8-9)

³² Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá ñǎyiú na dàtúu núu tnàha ñáyiú-xi sá ndécú ndìhí ñahá-yu xii-í, te ducaⁿ te tnàhá yúhú dàtúu-í núu Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú àndiú sá ndécú ndìhí-í-yu. ³³ Dico nchaa ñáyiú na cǎñaha xii tnaha ñáyiú-xi sá ñà túú ndècu ndìhí ñahá-yu xii-í, te ñiú-ni ducaⁿ cǎda yúhú tucu chi cǎñaha-í xii Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú àndiú sá ñà túú ndècu ndìhí-í-yu.

Ñá túú cùu ñáyiú
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ cǎní ìní-ndó sǎ yǔhú véxi-í ñuyíú-a te cuu ñáyiú-gǎ ñáyiú cundecú-yu, chi da ngüíta-yu vǎ cúú ñáyiú-gá-yu cundecú-yu, te ducaⁿ chi nchaa ñáyiú vǎ quíndáá ìní ñáhá xii-í ñáyiú-áⁿ ngóo-yu cuu úhú ìní-yu nchaa ñáyiú quíndáá ìní ñáhá xii-í. ³⁵ Te dava cue tée xǎndecu tǎtá-xi te ngóo-güedé cuu úhú ìní-güedé tǎtá-güedé, te ñiú-ni ducaⁿ cǎda cue ñáyiú ñáhá xǎndecu ñáná-xi, chi ngóo-yu cuu úhú ìní-yu ñáná-yu, te ñiú-ni ducaⁿ cǎda tucu cue ñáyiú cùu sǎnu, chi ngóo-yu cuu úhú ìní-yu ñáná yí-yu. ³⁶ Te ndi mèe-yu vehé-yu ngóo-yu vǎ cúú ñáyiú-gá-yu cundecú-yu.

³⁷ Te na cǎchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ncháá ñǎyiú ío-gá ná cùu ìní tǎtá-xi àdi ñáná-xi dàcúúxí yǔhú, te ñáyiú-áⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndìhí ñahá-yu xii-í, te nchaa ñáyiú ío-gá ná cùu ìní déhe ducuⁿ-xi, àdi déhe yoco-xi dàcúúxí yǔhú, te ñiú-ni ducaⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndìhí ñahá-yu xii-í. ³⁸ Te nchaa ñáyiú vǎ cǎnchícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í ñáyiú-áⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndìhí ñahá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñáyiú na yùhú cúú sá cuendá-í te ñáyiú-áⁿ cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú vǎ yùhú cúú sá cuendá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu táhǔ-yu cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ ndìhí Yá Ndiǒxí.

Cuendá sá ndúú tǎhú-ó
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-ndo te cada ìní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada ìní-yu sá tnàhá Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuendá-yu. ⁴¹ Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-ndo tée cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí cuendá sá quídé-dě chiuⁿ-gá, te dàtná-ni cǎa táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú tée ducaⁿ cǎháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, ñiú-ni ducaⁿ cùnduu táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú ñáyiú ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. Te nchaa ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-ndo tée quíde váha cuendá sá dúcáⁿ quíde váha-dé, te dàtná-ni cǎa táhú nduu táhú tée-áⁿ ñiú-ni ducaⁿ cùnduu táhú nduu táhú ñáyiú na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. ⁴² Te nchaa ñáyiú na cuǎñaha ñáhá xii-ndo yaxiⁿ ndute coho ñáhá xii-ndo ñáyiú cùu cuendá-í cuendá sá ní tuha ñahá-yu xii-í cuèi ñá túú cùnnu vihi-yu, te ñáyiú ducaⁿ na cuǎñaha ndùte-áⁿ ñáhá xii-ndo sá ndúú tǎhǔ-yu núu Yá Ndiǒxí —cǎchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

11

Jèsús cǎháⁿ ndìhí-gá cue tée xica cuu ndìhí té Juàá
(Lc. 7:18-35)

¹ Te sǎtá ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi úxúú cue tée xica cuu ndìhí-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ dánèhé-gá ñáyiú tnúhu-gá.

² Te té Juàá yìhí-dé vecaá te ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quíde Xítóhó Jesucrístú. Te sǎtá dúcáⁿ te ní tendaha-dě ñáhá xii-ndo tée xica cuu ndìhí-dé cuáháⁿ-güedé núu ndécú Jèsús. ³ Te òré ní quexìo-güedé núu ndécú-gǎ, te xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gǎ nàcuáa ní xáhaⁿ tǎ Juàá xii-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n nŷu sá díú-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a, àdi sá cúndetu nahi-ni-ndí mei Yáá-áⁿ —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuèndú núú tĕ Juáá nchaa sá nĭ xiní-ndó quide-í, ndihi nchaa năcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. ⁵ Te cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tătna-í núú cuè ñáyiú cuáá, te quide tătna-í cue ñáyiú yacua, ndihi cue ñáyiú tnàhá cuéhé să dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihi cue ñáyiú doho, nchaa ñáyiú-áⁿ quidé tătna-í, te ndúha-yu, te ndéé tnàhá cue ñáyiú sa ní xíhí dándòto-í cúñaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá nděcuu-í dánèhé-í nchaa ñáyiú ndàhú, tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-yu năcuáa naníhí tăhú-yu. ⁶ Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ïo váha táhú nchaa ñáyiú ñá túú quide sáá iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷ Te sátá nĭ yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní ngúíta Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyiú cuèndá té Juáá, te xăhaⁿ-gă xii-yu:

—Nchòhó ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìⁿ tée ndècu xití yucu, te tée-áⁿ ñà túú sàni ìⁿ sani úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quidé nchàa ité nahnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tăchí. ⁸ Te ni ñà túú ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìⁿ tée nihnu dóó văha dóó vii càa. Te nchòhó xiní-ndó să ncháá ñáyiú nihnu dóó văha dóó vii càa xíndecú-yu vehe cue tée cùnūu yindaha ñáyiú. ⁹ Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí, te ndáá sá díú ìⁿ tée càháⁿ tnúhu-gá cúú-dĕ, te cùnūu-gă-dé dàcúúxí dăva-gá cue tée càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁰ Te ðiu cuèndá té Juáá-áⁿ càháⁿ-xi núú tûtú Yă Ndiöxí năcuáa ní xăhaⁿ-gă xii Cristú, te duha ní xăhaⁿ-gă:

Tendaha-ï ìⁿ tée cáháⁿ-dé tnúhu-í codonūu-dé núú-n,

cuèndá dàtúha-dé ñáyiú cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xăhaⁿ-gă, te ducaⁿ nĭ ngódó tnùnĭ núú tûtú-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să nĭ ìⁿ cue tée ñuyíú-a ñá túú cùnūu-güedé dàtná cùnūu té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú. Te nchaa ñáyiú sa ta ndĭhu ndaha ñàha Yă Ndiöxí vitna cuáháⁿ cùnūu-gă-ni tucú-yu dàcúúxí tĕ Juáá cuĕi cúú-yu ñáyiú ñá túú cùnūu dàcúúxí dăva-gá ñáyiú yindaha-gá.

¹² Te ndéé cútñahá ní ngúíta té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú càháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiöxí ñuyíú-a, ndéé dăvá-áⁿ nĭ ngúíta ñáyiú cuiní-yu sá ndĭhu ndaha ñàha Yă Ndiöxí xii-yu te ndùcu ndéé-yu quidé-yu năcuáa ndĭhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ¹³ Te nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha nĭ cáháⁿ-güedé sá díú-gă ndĭhu ndaha-gă cue ñáyiú, te ðiu-ni ducaⁿ nĭ cáháⁿ tucu ndĭi Moisés ní ngódó tnùnĭ núú tûtú ndĭi. Te ðiu-ni ducaⁿ cùnūu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi năcuáa ndĭhu ndaha Yă Ndiöxí ñáyiú ndéé ní sáá nduu nĭ ngúíta té Juáá càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyíú-a. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să cádá cuèndá-ndó, chi núú tûtú Yă Ndiöxí càchí-xi sá ndĭxí tĕ Èliás, te ðiu núú tĕ Èliás-áⁿ nĭ quide té Juáá. ¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuăha cuèndá.

¹⁶ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo năcuáa sătñahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. Chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná cue landú sácòo núú yăhu dàđiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xĭtnàha-güexi ndi mee landú-güexi: ¹⁷ “Ní tiú-ndí yaá ndihi vĭlu te ñá túú ní cuiní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndĭ te ñá túú ní ndăhyú-ndó”, càchí-güexi xĭtnàha-güexi. Te ducaⁿ sătñahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna, ¹⁸ chi té Juáá ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xòo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ nĭ xóo cada-dé te ní cachí-yu sá nĭ xíndecu ndihi-dé espíritú cúndihi yucu ñávăha. ¹⁹ Te sátá nĭ quexìo yúhú Tée cùu ñanĭ tnàhá-ndó nchàa-ndo, te xèxi-í xĭhi-í quidé-í, te càchí-yu sá yŷhú cúú-í ìⁿ tée xèxi vihi te xĭhi vihi, te càchí tucú-yu sá cúú-í tée xica cuu ndihi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii-yu cuèndá impuèstú ndihi nchaa dăva-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-yu. Te ñáyiú ní tnàhá

tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, ñáyiú-án quidě-yu sá vâha nâcuâa cutnùnî sá mée-gă ío ndècu ndíhi-gă sá xìnî tnùnî-gă —câchî-gă xâhaⁿ-gă xií-yu.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sândáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Te Jèsús ní ngüíta-gă cãháⁿ-gă dóho nchaa ñáyiú ñuú núú ïo-gă vai núú sã vã yõo tnàhî ndàcu cada ní quide-gă, chi nchaa ñáyiú ñuú-án ñà túú cuìnî-yu ndixi túú iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te xâhaⁿ-gă xií-yu:

²¹ —¡Ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Coràzín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Bètsaidá! Chi núú dîcò ñuú Tîrú ndíhi ñuú Sîdón ní quide-í nchaa sá vã yõo tnàhî ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ñî xìnî-ndó ñá, te sá ndéé ama-gă cuihnú-yu dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yàá cuendá sá ndíxî cuèchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ni cùu. ²² Dico sáá nduu te ío-gă dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúúxî ñáyiú ñuú Tîrú ndíhi ñáyiú ñuú Sîdón. ²³ Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sã sà cuândaa-ná-ndó àndîu, dico ñáhá chi núú ùhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núú dîcò ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vã yõo tnàhî ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ñî xìnî-ndó ñá, te ñáyiú-án vã náã-yu chi cundecu-ní-yu ndéé vitna ni cùu. ²⁴ Te na câchî tnúhu-í xii-ndo sã sáá nduu te ío-gă dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúúxî ñáyiú ñuú Sòdomá —câchî-gă xâhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiú ñuú-án.

Jèsús cuìnî-gă sá túhá ñaha ñáyiú xii-gă
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Te sáta xîãⁿ te Jèsús ní ngüíta-gă cãháⁿ ndíhi-gă Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te xâhaⁿ-gă: —Yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí, ío chîñuhu ñaha-í xii-n chi ðiu-n tàxi tnùnî-n àndîu ndíhi ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyiú nchaa tnúhu váha, te ðiu-ni ñáyiú-án cúũ-yu ñáyiú ñá túú cùtnùnî iní-xi nchaa tnúhu cãháⁿ cue téè câchî sá ïo túha, te nchaa tnúhu váha-án ñà túú dàtúu-n núú ñáyiú câchî sá ïo túha te ío váha sáá díquí-xi. ²⁶ Chi ducaⁿ cuìnî-n cùnduu —cachî-gă xâhaⁿ-gă xii Tătá-gă.

²⁷ Te xâhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiú xîndecu-án: —Mee Tătà-í Dútú Ndiöxí ní cachî-gă sá cùnùu-í núú nchàandî túhú sá ìó. Te vá yõo ñîⁿ-gă xìnî nâcuâa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ñîⁿ dîí-ni mee-gă xìnî-gă nâcuâa sàni iní-í, te mee-ï xìnî-í nâcuâa sàni iní mée-gă. Te nchaa ñáyiú câchî iní-í sá quìnî-yu nâcuâa sàni iní Tătà-í Dútú Ndiöxí te xîtnúhu-í-yu, te vá yõo ñîⁿ-gă xìnî chi ðiu-ni ñáyiú ducaⁿ xîtnúhu-í-án xìnî-yu. ²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú ndècu váha, ñáyiú ñá túú ñihî nâcuâa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo túha ñaha-ndo xii-í nâcuâa ducaⁿ cùndecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tnîi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ-í, te ío dacuàha-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi yúhú ío cãhnu iní-í, te ío ndàhú iní-í. Te núú ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ³⁰ Te tnîi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ-í chi ñá túú cùu-xi ñîⁿ sá vèe, chi cada iní-ndó sã cúú-xí dàtná ñîⁿ chiùn ñamá —câchî-gă xâhaⁿ-gă xií-yu.

12

Cue téè xîca cuu ndíhi Jesús sãhnú-güedé yoco trîú nduu ndètátú ñáyiú
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ñîⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñùhu Jesús ichi ndíhi cue téè xîca cuu ndíhi-gă, te ta yâha-gă ndíhi-güedé ñîⁿ xichi núú cáá trîú te xîxíhî-güedé docó núu xîãⁿ ní ngüíta-güedé sãhnú-güedé yoco trîú-án, te ndíhi ndaha-güedé quíiⁿ-güedé queé trîú-án tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te cue téè cùu fariséú ní xìnî-güedé nâcuâa quide cue téè xîca cuu ndíhi Jesús, núú ní xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—¡Ná cuendá ducaⁿ quide cue téè xîca cuu ndíhi-n sãhnú-güedé yoco trîú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —câchî-güedé xâhaⁿ-güedé xii-gă.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dàvií cútñhá ní xíhí ndí docó ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi ndí-ǎⁿ? ⁴ Chi ndí-áⁿ ñí quíhu ndí vehe Yá Ndiöxí ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-ǎⁿ ñí xexi ndí ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi ndí, te ñá túú tàú ndí sá dúcáⁿ càda ndí ndíhi cue téé-áⁿ ní cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xìní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú ndí Moisés sá ncháá cuè dútú vǎ ndètátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú-ǎⁿ? Te ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñà túú ndètátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú. ⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ yǔhú cùu-í téé ío-gá cúnúu ndecu ndíhi-ndo dacúúxí veñúhu sá ño cúnúu. ⁷ Dico nchòhó chi ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuìní-í sá cúnđàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo te ñá díú mée-ni sá cáhni-ndó quítì nduu táhù-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá. Te núu ñicó nchòhó tècú tnùní-ndó ñá, te vǎ càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú ndecu cuéchi-xi. ⁸ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo, tnáhá-í ndécú ndíhi-í tnúhu ndee ñní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cada-yu nduu ndètátú-ó-á —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ñⁿ téé ní yíhí ñⁿ xio ndaha-xi

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuánguihu-gá xití ñⁿ veñúhu. ¹⁰ Te xíaⁿ ndécú ñⁿ téé ní yíhí ñⁿ xio ndaha-dé. Te ñava cue téé xñdecu-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá núú cuè téé cúnúu, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé:

—Cachí tnúhu xii-ndí ñúu cuu cada tátna-o ñⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetatú-ó ǎⁿ ñǎhá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó òré ná ngàunihnu ñⁿ mbéé-ndó ñⁿ déhvǎ cúnú te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ¹² Te ñⁿ ñáyiú ío-gá cúnúu-yu dàcúúxí ñⁿ mbéé, núu xǎⁿ tàú-ó sǎ cáda-ó sǎ vǎha sá cúu-xí-yu cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹³ Te ñátnùní ní xǎhaⁿ-gǎ xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacani ndaha-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé-áⁿ ñí ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi ñátná cáá ñngǎ xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngüíta-güedé ñátnúhu-güedé ñúu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tnuní cuèndá Jèsús

¹⁵ Te sátá ñí cutnùní iní Jèsús nàcuáa cuìní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vai ñáyiú nchícúⁿ ñǎhá xii-gá cuáháⁿ, te tnáhá cue ñáyiú cùhú nchícúⁿ ñǎhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiú-áⁿ. ¹⁶ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-yu sá vǎ càháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xǎhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndí núú tütú-gá, te duha ndúu tnúhu ní xǎhaⁿ-gǎ:

¹⁸ Téé-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cúnú cuèchi-dé núu-í,

te ío cùu iní-í-dé, te cùdíí iní-í-dé.

Te yúhú cuñaha-í Espiritú-í cundecu ndíhi-dé,

te ñiu-dé cùñaha-dé xii nchaa ñáyiú ñuyúú sǎ yúhú ío ndáá quídè-í.

¹⁹ Te vǎ dácaá-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndíhi ñáyiú, te ni vǎ cáná sǎa-dé òré cáháⁿ-dé,

te ni vǎ yóo níhí tnúhu nása cáháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ni ñà túú ñǎ cada-dé cue ñáyiú cùu ñátná ñⁿ tnu ndóó sá cuìní-xi tnáhnú, te ñiu-ni ñáyiú-áⁿ cúu tucú-yu ñátná ñⁿ mèchá càndíl sá ño quène ñúhmǎ te cuìní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú-áⁿ chi ñá túú ñíhí ndéé-yu cundecú-yu sá cúu-xi-í, te mee-ni sǎ vǎha cada ñaha-dé xii-yu,

te ñiu-ni ducaⁿ càda-dé ndéé sǎá nduu cùtnuní iní nchaa ñáyiú sá ño ndáá quídè-dé.

²¹ Te nchaa ñáyíu ñìhí ñuyúú ïo cundee cùu cahnu iní ñáhă-yu xii-dé. Duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Chàiiá ní chídó tñuní ndíi núú tütú-gá.

*Càchí-güedé sá ndécú ndíi Jesús espíritú cündíi yucu ñávăha
(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)*

²² Te ní quexìo ìⁿ úú cue tée núú ndécú Jèsús, te ndèca-güedé ìⁿ tée ñìhí te cuàá-dé, te yìhi ñaha espíritú cündíi yucu ñávăha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cündíi yucu ñávăha yìhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacáhăⁿ-dé te ní ndúha núú-dě. ²³ Te nchaa ñáyíu xĩndecu-áⁿ ïo ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá, te ní xĩtnáhă-yu:

—Váa tée-a cùu-dé ñaní tnáhă ndíi Dàvií tée tendaha Yă Ndiôxí quixi ñuyúú-a —càchí-yu xĩtnáhă-yu.

²⁴ Te cue tée cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu xĩtnáhă-yu, núu xíãⁿ ní xĩtnàha-güedé:

—Tée-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cündíi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, chi ñi-ni sácúíhná-ãⁿ chĩndèe ñaha-xi xii-dé te ñi-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xĩtnàha-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xĩtnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nchòhó xìní-ndó sã nõu ìⁿ tée yĩndaha ìⁿ nacióⁿ vá cúú ìⁿnuu-dé ndíi cue tée cündíi-dé, te vá cúdĩ-dé cunuu-dě. Te ñi-ni ducaⁿ sãtnáhă tucu-xi cùu tucu cue tée cùchiuⁿ ìⁿ nõú, chi núu vá cúú ìⁿnuu-güedé cundecu-güedé, te vá cúdĩ-güedé cundecu-güedé taxi tñuní-güedé. Te ñi-ni ducaⁿ sãtnáhă tucu-xi cùu cue ñáyíu xĩndecu ìⁿ-ni vehe, chi núu vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu te vá cúdĩ-yu cundecu càhnú-yu. ²⁶ Te núu sácúíhná ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cündíi-xi yìhi ñaha xii ñáyíu ña, te ñá túú cùu ìⁿnuu-xi ndecu-xi te núu ducaⁿ, te vá cúdĩ sácúíhná-ãⁿ cundecu-xi taxi tñuní-xi te núu ducaⁿ quide-xi. ²⁷ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sã chĩndèe ñaha sácúíhná xii-í queñùhu-í nchaa espíritú cündíi-xi yìhi ñaha xii ñáyíu. Te núu yúhú quídé cuendá-ndó sã sácúíhná chĩndèe ñaha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chĩndee ñaha xii cue tée xica cuu ndíi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cündíi yucu ñávăha yìhi ñaha xii ñáyíu. Te mee-güedě càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sã dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yă Ndiôxí chĩndèe ñaha-xi xii-í queñùhu-í nchaa espíritú cündíi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, te sá dúcáⁿ chĩndee ñaha Espíritú-gá xii-í, xíãⁿ cútnùní sá sã ní sáá nduu cuíní-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xìní-ndó sã cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedě cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedě vehe ìⁿ tée ío ndee, chi díhna-gá xíní ñuhu-xi tñi-güedé tée-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dătnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedě nchaa sá ndécú ndíi-dé.

³⁰ Te nchaa ñáyíu ñá túú cündíi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhă-yu. Te nchaa ñáyíu ñá túú chĩndee ñaha xii-í, te dàquee tíhŭ-yu chiúⁿ quide-í.

³¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyíu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá cuu cada càhnu iní ñáhă Yă Ndiôxí xíi-yu, te ñi-ni ducaⁿ cùu cada cahnu iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu. Dico cue ñáyíu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá, te ñáyíu-áⁿ vá cádá càhnu iní ñáhă tnáhí-gá xíi-yu. ³² Te nchaa ñáyíu na càháⁿ úhú cuendá yúhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu ncháá-yu, te cuu cada càhnu iní ñáhă Yă Ndiôxí xíi-yu. Dico cue ñáyíu na càháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá te vá cádá càhnu iní ñáhă tnáhí-gá xíi-yu cuèi vitna ndècu vívŭ-yu, te cuèi na cùú-yu.

*Ndí díiⁿ nõú yutnu xìní-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá sãvídí-xi
(Lc. 6:43-45)*

³³ Te nchòhó xìní-ndó sã ndí díiⁿ nõú yutnu xìní-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá sãvídí-xi, te xìní-ó sã ncháá yùtnu váha cùuⁿ mee-ni sãvídí váha, dico nchaa yutnu sá ña túú váha

te cùuⁿ mee-ni sávidí sá ñà túú váha. Te duha càháⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo nàcuáa nduu chiuⁿ quide-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní ná ñáyíu cùu-ndo. ³⁴ Dico nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dǵéⁿ chí ío cuihna ìní-ndó, te vá cání ìní-ndó sǵ ndácú-ndó cǵháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu váha, chí ío cuihna ìní-ndó. Te nchòhó xíní-ndó sǵ ncháá ñáyíu càháⁿ-yu náni véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaá ñáyíu váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chí ñíu-ni tnúhu váha-áⁿ ñúhú ìní-yu. Te nchaá ñáyíu cuihna ìní-xi càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chí ñíu-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-áⁿ ñúhú ìní-yu. ³⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǵ ná sǵá nduu càda ndáá Yǵ Ndiǵxí cuéchi nchaá nchòhó ñáyíu ndècu ñuyúú-a, te nchaá tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ndó cǵháⁿ-gǵ sǵ ñà túú ní quide váha-ndo sǵ dúcáⁿ ñí cǵháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ. ³⁷ Te nàcuáa nduu tnúhu ní cǵháⁿ-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ cǵháⁿ Yǵ Ndiǵxí te núu ndècu cuéchi-ndo àdi ñà túú ndècu cuéchi-ndo. Te núu ñà túú cuéchi-ndo te cácu-ndo, dico núu ndècu cuéchi-ndo te vá cǵcu-ndo —càchí-gǵ xǵháⁿ-gǵ xii cue téé cùu fariséú-áⁿ.

Cue téé cuení sǵ cáda Jèsús ìⁿ sǵ vǵ yǵo tnàhí ndàcu cada
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te cue téé cùu fariséú, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xǵháⁿ-güedǵ xii Jèsús:

—Mèstrú, cuení-ndí cada-n ìⁿ sǵ vǵ yǵo tnàhí ndàcu cada cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sǵ Yǵ Ndiǵxí chíndǵ ñaha-gǵ xii-n —càchí-güedǵ xǵháⁿ-güedǵ xii-gǵ.

³⁹ Te Jèsús ní xǵháⁿ-gǵ xii-güedǵ:

—Ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha ñà túú cuení-yu tñí-yu tnúhu càháⁿ Yǵ Ndiǵxí, te ñáyíu-áⁿ cuení-yu cada-í ìⁿ sǵ vǵ yǵo tnàhí ndàcu cada nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sǵ Yǵ Ndiǵxí chíndǵ ñaha-gǵ xii-í. Dico yúhú chí ñà túú ñǵgǵ cada-í quiní-yu, chí sa ñíhí-yu tnúhu nàcuáa ní yǵhá ndíi Jònás téé ní xóo cǵháⁿ tnúhu Yǵ Ndiǵxí ndéé sanaha, te ñíu-ni ducaⁿ yǵhá yúhú tucu. ⁴⁰ Chí ndíi Jònás-áⁿ ñí xúhuⁿ ndíi úní nduu úní niú xití ìⁿ chácá cáhnú víhi nani ballená. Te ñíu-ni ducaⁿ yǵhá yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó ncháa-ndo, chí úní nduu úní niú cuhuⁿ-í xití ñúhu. ⁴¹ Te na sǵá nduu càda ndáá Yǵ Ndiǵxí cuéchi nchaá ñáyíu ndècu ñuyúú-a, te dàvá-áⁿ cachí nchaá ñáyíu ñúú Ñínivé sǵ ñà túú ní quide ndáá nchaá ñáyíu ndècu vitna, te ducaⁿ cǵháⁿ-yu chí mèé-yu ní dáñǵ-yu ichi cuèhé ichi duha cútnáhá ní sǵháⁿ ndíi Jònás ñúú-yu ní cǵháⁿ ndíi tnúhu Yǵ Ndiǵxí núú-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñíu-í ío-gǵ cúnúu-í dàcúúxí ndíi Jònás. ⁴² Te nduu càda ndáá Yǵ Ndiǵxí cuéchi nchaá ñáyíu, te dàvá-áⁿ quiní-ndó ìⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha ìⁿ nacióⁿ cáá ndáa xio datni núú quéné nchǵcanchii, te ñaha-áⁿ ýo xica ñí xíndecu-aⁿ te ní sǵháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaá tnúhu ní cǵháⁿ ndíi Salòmón, chí ndíi-áⁿ ýo ní sǵá sǵ xíní tnùní ndíi. Te tnáhá ñaha-áⁿ cǵháⁿ-aⁿ sǵ ñà túú ní quide ndáá nchaá ñáyíu ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñíu-í ío-gǵ cúnúu-í dàcúúxí ndíi Salòmón.

Espíritú cúndíhi yucu ñávǵha sǵ nánchòcáva xito cùu uú
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te òré ná quéé ñaha ìⁿ espíritú cúndíhi yucu ñávǵha xii ìⁿ ñáyíu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ìⁿ xichi núú cúndècu-xi te ñà ñíhí-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ “Váha-gǵ núhú tucu-í núú ñí xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xíní-xi sǵ cáá ìní ñáyíu-áⁿ dàtná cáá-ñǵ ìⁿ vehe ní natíhú ní nduu víi-ná te vá yǵo-gǵ ndécú.

⁴⁵ Te sǵtá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xí ýsǵ tnáhá espíritú cúndíhi-xi sǵ nèhé víhí-gǵ xǵquide. Te òré ní ñíhí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndíhi-xi ñáyíu-áⁿ. Te ñáyíu-áⁿ uuⁿ-gǵ nándi yǵhá-yu dàcúúxí ndéé díhna. Te ñíu-ni ducaⁿ sǵtnáhá-xi yǵhá nchaá ñáyíu cuihna ìní-xi ndècu ñuyúú-a vitna —càchí-gǵ xǵháⁿ-gǵ xii-güedǵ.

Cue ñani Jèsús ndíhi ñaná-gǵ
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo náná-gă ndìhi cue ñaní-gá cuìní-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ní ngúnu tñí-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gă. ⁴⁷ Te ìⁿ cue ñáiyu xĩndecu-áⁿ nĩ xáhăⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexìo náná-n ndìhi cue ñaní-n xĩnutñí-yu quehé, te cuìní-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-n —càchí ñáiyu-áⁿ xáhăⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii ñáiyu ducaⁿ xáhaⁿ xii-gá-áⁿ:

—Te cachí tñúhu yóndi-gá ñáiyu cùu datná nănà-í ndìhi dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii ñáiyu-áⁿ.

⁴⁹ Te ní dánèhé ñàhá-gă nchaa cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii ñáiyu-áⁿ:

—Cue téé-a cùu-güedé dàtná nănà-í, ndìhi dàtná cue ñaní-í. ⁵⁰ Te nchaa ñáiyu na càda nchaa nacúaa càháⁿ Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaa ndécú àndiù, te ñáiyu-áⁿ cùú-yu dàtná nănà-í, ndìhi dàtná cue ñaní-í, ndìhi dàtná cue cúha-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii ñáiyu ducaⁿ nĩ dáyàha tñúhu núú-gă-áⁿ.

13

Nàcuáa quìde téé cuángacáⁿ trìú

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te diu-ni nduu-ăⁿ ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gă, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu làgúná. ² Te ío cuéhé ñáiyu ní tacá núú ndécú-gă. Te sá dúcáⁿ ío cuéhé ñáiyu núú ní queé-gá xití ìⁿ bàrcú nùtní xití ndute làgúná-áⁿ, te núú xăⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñáiyu-áⁿ xixúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ³ Te Jèsús ní ngúíta-gá ní caní-gá titní cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñúni-yu nchaa nàcuáa ndùu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Ìⁿ téé cuángacáⁿ-dé trìú, ⁴ te òré ní ngúíta-dé dăngoyo-dé trìú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tìlaá te ní nadatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vîhi yúú, te ndìhi-ni ní xínu-xi chi ñá túú cavihi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé te ñá túú ní cùndee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñá túú ní ñíhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu ññu, te ìⁿnuu-ni ní xínu-xi ndìhi tnu ññu. Te tnu ññu-áⁿ nĩ sahnu-xi te ní dánáá-xí nchàa trìú sá nĩ xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava-gá trìú ní ngava núú ndécú ññu cocoⁿ te xăⁿ ío váha ní cuu, chi núú ìⁿ-ní trìú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhi ócú úxí trìú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico trìú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ìⁿ cièndú trìú-xi. ⁹ Te vitna nchaa nchòhó ñáiyu ní xíndedóho tñúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Cue téé xica cuu ndìhi Jesús ndúcú tñúhu-güedé núú-gă ná cuèndá cání-gă cuèndú núú ñáiyu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndìhi Jesús ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndùcu tñúhu-ndí núú-n núu ná cuèndá ducaⁿ mée-ni cuèndú cání-n núú ñáiyu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó chi sa càchí tñúhu Yá Ndiöxí xii-ndo ìⁿ sá vătá quìní-gă-ndó, chi càchí tñúhu-gá nàcuáa quìde-gá ndíhu ndaha-gă ñáiyu, dico dava-gá ñáiyu chi ñá túú nă xáhaⁿ-gă xii-yu. ¹² Te nchaa ñáiyu sa tècú tñúni te uuⁿ-gá cuita tecú tñúni-yu quíhíⁿ, te nchaa ñáiyu ñá túú tècú tñúni te uuⁿ-gá vá tècú tñúni-yu. ¹³ Te xăⁿ núu duha càni-í mee-ni cuèndú núú-yu, chi cuéi na quìní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ni vă cùtnúni iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, te cuéi na cùndedóho-yu dico ni vă tècú tñúni-yu. ¹⁴ Te diu cuèndá ñáiyu-áⁿ nĩ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha nĩ chídó tñúni ndí núú tütú-gá núú càchí-xi:

Nchaa nchòhó cùndedóho-ndo tñúhu càháⁿ-í, dico ni vă tècú tñúni-ndó,

te cuëi na quini-ndó nchàa nacuáa cada-xi, dico ni vă cútnúni iní-ndó nă cuendá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chi cùu-ndo ñáyu ío sàa iní-xi, te cùu-ndo ñáyu ñá túú təcú tnúni tnúhu cãháⁿ-í, te cùu tucu-ndo datná cue ñáyu cuáa chi ñá túú cuini-ndó càda cuendá-ndó tnúhu-í, te ni ñà túú cuini-ndó cùndedóho-ndo, te ni ñà túú cuini-ndó təcú tnúni-ndó, te ni ñà túú cuini-ndó nàtuha ñaha-ndo xii-í cuendá cada cãhnu iní-í nchaa yíca cuëchi-ndo nacuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndí Chàíá ní chídó tnúni ndí núú tütú-gá.

¹⁶ 'Dico nchòhó chi ío váha táhú-ndó chi cùtnúni iní-ndó nchàa nacuáa quide-í, te cùtnúni tucu iní-ndó nchàa nacuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-í. ¹⁷ Te na cãhí tnúhu ndáa-í xii-ndo sã ÿ vai cue tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndée sanaha ndíhi nchaa dava-gá ñáyu váha iní-xi ní cuini-yu cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó vitna quide-í dico ñá túú ní xini-yu, te ní cuini tucú-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu ndedóho-ndo vitna cãháⁿ-í te ñá túú ní xindedóho-yu.

Jèsús cãháⁿ-gá nacuáa quèe-xi cuendá tée cuángacáⁿ triú (Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Te vitna cundedóho váha-ndo na cãhí tnúhu-í xii-ndo nacuáa quèe-xi cuendú tée cuángacáⁿ triú ní cani-í núú-ndó. ¹⁹ Te triú sá ñ quene ndava ní ngava ndée ichi, xíãⁿ cúu-xí datná ñáyu ní xindedóho tnúhu sá cãháⁿ nacuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-yu, dico ñá túú ní cuini-yu tñí-yu, chi sácufháⁿ cuãháⁿ-xi nàdatuhú-xi iní-yu cuendá sá vă cãchicúⁿ nihnú-yu nacuáa cãháⁿ tnúhu-án. ²⁰ Te triú sá ñ ngava ñuhu yadi nùú yíhí vihi yúú-ãⁿ, xíãⁿ cúu-xí datná ñáyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndiõxí te díi iní ní tñí-yu tnúhu-gá, ²¹ dico òré ná ngüita ñáyu cúcuèhè ñáhã-yu xii-yu àdi nãndi-gá sá yãha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá cùndèe iní-yu chi dàhá-yu tnúhu-gá cuendá sá ñà túú nihí ndèe-yu. ²² Te triú sá ñ ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñnu-án, xíãⁿ cúu-xí datná ñáyu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiõxí dico cuèe cuèe ní nacuanaa-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sã ío ñuyú-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuendá sá ÿ sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni nchàa xíãⁿ ñúhú iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ñ xindedóho-yu-án nacuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²³ Dico triú sá ñ ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ-án, xíãⁿ cúu-xí datná ñáyu ní xindedóho tnúhu Yá Ndiõxí te quide-yu nacuáa cãháⁿ tnúhu-gá. Te cada iní-ndó sã ñáyu-án cúu-yu datná triú sá ñ ngühi yoco-xi ócú úxí triú-xi, ndíhi triú sá ñ ngühi yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú sá ñ ngühi yoco-xi ñⁿ ciendú triú-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cúu-yu chi ío váha quide-yu —cãhí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá nchaa cúhú sã ñà túú vãha xñu xití triú

²⁴ Te Jèsús ní cani-gá ñⁿ cuendú núú ñáyu nacuáa tecú tnúni-yu tnúhu-gá, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Te vitna na cani-í ñⁿ cuendú núú-ndó nacuáa tecú tnúni-ndó nacuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyu. ñⁿ tée ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě.

²⁵ Dico xití niú ní sáháⁿ ñⁿ tée cùu úhú iní ñáhá xii-dé, te ní dãngoyo-dé ndíquíⁿ yúcu sã ñà túú vãha núú ñ sacáⁿ-dé triú-án. ²⁶ Te òré vitna váha váha ní ngüita-xi quèe yoco nchaa triú-án, te ní xínu coyo nchaa yúcu sã ñà túú vãha-án. ²⁷ Te cue tée xínu cuechi núú tée ní sacáⁿ triú-án ñ xitnúhu ñaha-güedě xii-dé sá dúcáⁿ ñ xínu cúhú sã ñà túú vãha-án nùú triú-dé, te xãhaⁿ-güedě: “Pãtróon, ¿nása ní cuu núú ní xínu cúhú sã ñà túú vãha núú triú-n, te ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cùu?”, cachí-güedé xãhaⁿ-güedě.

²⁸ Te tée cùu patróon-güedě-án ñ xãhaⁿ-dě xii-güedě: “ñⁿ tée cùu úhú iní ñáhá ñahi xii-í ducaⁿ ñ quide-dé ní sáháⁿ-dé ní dãngoyo-dé ndíquíⁿ cùhú sã ñà túú vãha-án nùú triú-í nùu ducaⁿ ñ xínu coyo-xi”, cãhí-dé xãhaⁿ-dě xii-güedě. Te cue tée xínu cuechi núú-dě ní xáhaⁿ-güedě xii-dé: “Te núú cuini-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí nchaa cúhú sã ñà túú

váha ní xínu núú tríu-n”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé. ²⁹ Te téé cùu xítóhó tríu-án ní xáhaⁿ-dě xii cue téé xínu cuechi núú-dě-án: “Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó tñuhu-ndo, chi òré tñuhu-ndo te tñáhá-ni tríu quene chi càa vihi cùhú-áⁿ. ³⁰ Váha-gá chí dáñá ná cuìhnu nahi ndéé ná cùu tríu, te dàtnùní nducu-í cue téé quíhíⁿ-güedé tñuhu-güedé nchaa cùhú sã ñà túú vâha-án, te dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, te dàtnùní nàquehndé-güedé tríu nacani-güedé te nataxúha-güedé xití yacá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé —duha ní cani Jèsús cuèndú núú-yu.

Cuèndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Te Jèsús ní cani tucu-gá ingá cuèndú núú ñáyiú nàcuáa tecú tñùní-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Na càni-í ìⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tñùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě. ³² Te ndíquíⁿ yutnu-án ìo chàhu, dico òré ná xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúúxí nchàa cùhú, te cue quiti ndàva núú tàchí cádúha-güedi tacá-güedi núú dité-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Nàcuáa quide levadurá

(Lc. 13:20-21)

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii ñáyiú:

—Te na càchí tñúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. Ìⁿ ñadìhí ní chihi-aⁿ levadurá úní arròbá yuchi tríu, te levadurá-án ní quide-xi ní ndaa nihí yusaⁿ-án —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiú

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Te mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gã xii-yu tñúhu-gá. ³⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chídó tñùní ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Mee-ni cuèndú cani-í núú ñáyiú òré danèhé-í-yu tñúhu-í cuèndá tecú tñùní-yu, te nchaa tñúhu sá vátá yõo-gá cundedóho danèhé-í-yu, te nchaa tñúhu-án ndúú yùhu-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú.
Duha ní chídó tñùní téé-án núú tütú-gá.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá cùhú sã ñà túú vâha càa xití tríu

³⁶ Te Jèsús ní dándácá-gã ñáyiú te cuánuhú-gá vehe, te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cachí tñúhu xii-ndí nása quèe-xi cuèndá cùhú sã ñà túú vâha càa xití tríu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Téé càchí-í ní sacáⁿ tríu cávâha-án cúú yùhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo. ³⁸ Te nchaa núú ní sacáⁿ téé-án tríu cúú-xí ñuyúú. Te tatá vâha-án cúú-xí cuè ñáyiú yìndaha ñàha Yá Ndiòxí. Te nchaa cùhú sã ñà túú vâha-án cúú-xí ñáyiú yìndaha ñàha sácúíhná. ³⁹ Te téé ní dǎngoyo ndíquíⁿ cùhú sã ñà túú vâha núú tríu-án cúú-dě mee sácúíhná. Te nduu nàtehndé-ñã tríu-án cúú-xí nduu ndihi nihnu-ná nchaa sá ìo ñuyúú-a. Te nchaa ñáyiú nàquehndé tríu-án cúú-yu mee-ni cuè espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndiòxí.

⁴⁰ Te dàtná cada cue téé quíhíⁿ tñuhu nchaa cùhú sã ñà túú vâha-án dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sàtnahá-xi yáha nchaa ñáyiú cùndihi yucu ñávâha na sàá nduu.

⁴¹ Te yúhú Téé cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínu cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyiú sànu ichi cue tñaha ñáyiú-xi ichi cuèhé ichi duha, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ñà túú quide vâha, te nchaa ñáyiú-án xìndecú-yu nchaa

núú ndécú cue ñáyu yíndaha-í. ⁴² Te cue espíritú-án daquihíⁿ-xi cue ñáyu-án nǔú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu te dícó rúhñú-nǎ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhǒ-yu. ⁴³ Te nchaa ñáyu quide nchaa nacuaa cuení Tǎtǎ-yu Dútú Ndiǒxí, ñáyu-án ío cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxí tnùní-gǎ, chí cuú-yu dàtná nchíanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ. Te nchaa nchòhó ñáyu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te ío váha chí cuǎha cuèndá —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ñⁿ sá ío ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xǎhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii ñáyu. ñⁿ téé ní naníhí-dě ñⁿ sá ío ndèyáhu yíndúxi ñⁿ xichi, te ní nachindúxi tucu-dé ðiu-ni núú nǐ naníhí-dě-án, te ío ní cudíí iní-dé sá dúcáⁿ nǐ naníhí-dě xǎⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dě nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te ní nacuaaⁿ-dé ñuhu núú dúcáⁿ nǐ naníhí-dě xǎⁿ.

Cuèndá ñⁿ sá ío ndèyáhu nàni pèrlá

⁴⁵ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii ñáyu. ñⁿ téé quide ndáhú ndúcú-dě sá nání pèrlá sá ío ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní naníhí-dě ñáyu ndècu ndíhi ñⁿ pèrlá sá ío-gǎ ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dě nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pèrlá sá ío-gǎ ndèyáhu-án.

Cuèndá ñunu tníi-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii ñáyu. Cue téé tníi chácá nǐ dáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute làmár tníi-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuànguee-güedi xití ñunu-án. ⁴⁸ Te òré ní cutnùní iní-güedé sá nǐ chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu làmár, te ní ngúíta-güedé nácǎxi-güedé nchaa chácá-án. Te nchaa chácá váha dàquèe-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dǎngoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue téé-án ducaⁿ càda cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiǒxí ná sàá nduu vǎ cúndecu-gǎ nchaa sá ío ñuyúú-a, chí cue espíritú-án daquèe ðíⁿ-xi nchaa ñáyu ní quide váha tnuú nchaa ñáyu ñá túú ní quide váha. ⁵⁰ Te nchaa ñáyu ñá túú ní quide váha-án daquihíⁿ ñáhá-xí xí-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dícó rúhñú-nǎ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndóhǒ-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gǎ.

Cuèndá cue téé ndècu ndíhi sá nǐ quee túu díhna ndíhi sá nǐ quee túu saa

⁵¹ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ní tecú tnùní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní càháⁿ-í-án? —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Ní tecú tnùní-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te núu ñⁿ téé dàcuaha ñàha xii ñáyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ná cùnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiǒxí ndíhu ndaha-gǎ ñáyu, te téé-án cúú-dě dàtná ñⁿ téé cùu xítóhó vehe. Te téé cùu xítóhó vehe-án nǐ queñuhu-dé nchaa sá nǐ quee túu díhna ndècu ndíhi-dé, ndíhi nchaa sá nǐ quee túu saa. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu téé-án te núu na cùnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiǒxí ndíhu ndaha-gǎ ñáyu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús ndécú-gǎ ñuú núú nǐ sahnu-gǎ

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ cani Jèsús cuèndú núú-güedé, te ní xica-gǎ cuánuhú-gǎ. ⁵⁴ Te ní ndexìo-gǎ ñuú núú cúú ñùú-gǎ, te cuànguìhu-gǎ xití veñúhu càa ñuú-án te ní ngúíta-gǎ

dánèhé-gá ñáyiu. Te nchaa ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gá x̄icuñúhu-yu, te x̄itnàhá-yu:

—¿Nása ní cuu núu ío váha cùtnuní iní tée-a nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá v̄a ȳo tnàhí ndàcu cada-i? ⁵⁵ Te dìcò déhe tée cùu carpinterú ndìhi tá Màriá cúú-dě, te ñaní-dé cúú t̄ě Jàcobó, ndìhi té Chèé, ndìhi té Xímú, ndìhi té Jùdás. ⁵⁶ Te cue cúha-dé ndécú ndìhi ñahá-yu xii-o ñùú-a. ¿Te nása ní quide-dé ñuu ndéé dácáⁿ ío váha cùtnuní iní-dé nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé-i? —càchí-yu x̄itnàhá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuiní-yu cáháⁿ ndìhi váha-yu Jèsús, dico mee-gã ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Te núu ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ná nàsáá-dé ñuu-dé, te nchaa ñáyiu ñuu-dé-áⁿ ndìhi nchaa ñáyiu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě, dico cue ñáyiu nchaa dava-gá ñuu chi nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě —càchí-gá x̄ahaⁿ-gã xií-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jèsús titní núú sã v̄a ȳo tnàhí ndàcu cada ñuu-áⁿ, chi ñá túú ní cuiní-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní x̄ihí té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te diu-ni dàvã-áⁿ ñí ñihí t̄ě Hèrodés tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te té Hèrodés-áⁿ cúú-dě tée tàxi tnuní distritú Galileá. ² Te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue tée ndècu ndìhi-dé: —Tée dii cuendú-xi ñihí-ó-áⁿ cùu-dé té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu, tée ní x̄ihí ní cùu te ní ndoto-dé ñuu dácáⁿ ndácú-dě quidé-dě nchaa sá v̄a ȳo tnàhí ndàcu cada —càchí-dé x̄ahaⁿ-dě xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dě ní táuchíúⁿ-dě ní tñi ñaha-güedě xii té Juàá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chihi ñaha-güedě vecaá. Te ducaⁿ ñí quide té Hèrodés-áⁿ sã cuendá ñaha nani Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lìpé, te ní naqueheⁿ ñaha-dě xii-aⁿ ndèca ñaha-dé. ⁴ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dě xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide váha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ t̄ě Juàá xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ t̄ě Juàá-áⁿ xii té Hèrodés, te ní cuiní té Hèrodés-áⁿ cahni-dé té Juàá-áⁿ, dico ñá túú ní cùyiⁿ-dé chi ní yùhú-dé núu cuè ñáyiu, chi nchaá-yu ní cutnùní iní-yu sá t̄ě Juàá cúú-dě ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí. ⁶ Te ìⁿ nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ñí cacu-dé. Te ndècu ìⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñí quíhu-xi xití vehe núu cúú vico-áⁿ ñí xita saha-xi. Te núcóo té Hèrodés ndìhi cue tée ní cáháⁿ-dé ndéhé-güedě, te ío ní cudíí iní-dé nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. ⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ñí cacunehe-dé ndéé Yá Ndiõxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-áⁿ sã ndáa cuañaha-dě ñuu ná cúú sã ná càcáⁿ-xi núú-dě. ⁸ Te xíchí-áⁿ ñí dácáhu iní ñáhã náná-xi xii-xi ná cúú sã càcáⁿ-xi núú t̄ě Hèrodés, núu xíãⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuiní-í quehdé-n díquí t̄ě Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu te taxi-n, dico na cùhuⁿ ìⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi x̄ahaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-xi, te ní cundiýí té Hèrodés, dico ñá túú ní ñihí-dě nása cada-dé, chi ndèdóho ñáyiu òré ní cacunehe-dé Yá Ndiõxí sá ndáa cuañaha-dě ìⁿ sá ná càcáⁿ-xi núú-dě. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Chi ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ cue tée ní xehndé-güedé díquí t̄ě Juàá òré yíhí-dě vecaá. ¹¹ Te ní chihi-güedé díquí-dě ìⁿ xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedě xii xíchí-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñí nacuañaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue tée xica cuu ndìhi té Juàá-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yiqui cùnú-dé ní chindúxi-güedé, te d̄atnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ m̄il cue tée te diⁿ ñáyiu d̄ihí ndìhi landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Te Jèsús ní ñihí-gã tnúhu nàcuáa ní cuu ní x̄ihí té Juàá. Te sátá x̄ãⁿ te cuánguee-gá ìⁿ bàrcú cuáhã-gá ìⁿ xichi núú ñá túú ñáyiu ndècu, dico nchaa ñáyiu x̄ndecu nchaa

ñúú cáá yàtni xíáⁿ nǐ níhǐ-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñúú-yu xìca sahá-yu cuáháⁿ núú quídě-yu cuendá quexìo Jesús. ¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyiú xìxúcu-yu xíáⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú ndíhǐ-yu. ¹⁵ Te sátá nǐ cuaa te ní sáháⁿ cue téé xìca cuu ndíhi Jesús núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedě xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuaa, te na quíhǐⁿ-yu nchaa ñúú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá cǎxǐ-yu, chi núú ndécú-ó ìha ñǎ túú tnàhǐ ná ìo —càchǐ-güedě xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñáhá, vá dándàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chǐ cuǎñaha sǎ ná cǎxǐ-yu —càchǐ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Ñǎ túú nǎgá ndécú ndíhi-ndǐ, chi úhúⁿ duha-ná pàà ndíhi úú-nǎ chácá ndécú ndíhi-ndǐ —càchǐ-güedě xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-áⁿ ndíhi chácá-ǎⁿ táquixi iha —cachǐ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú sá ná ngòo-yu nchaaⁿ-yu núú ìté cuí cǎa xíáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndí ùhúⁿ pàà-áⁿ ndíhi ndí ndúú chácá-ǎⁿ te ní ndacoto-gá andíu, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te dǎtnùní ní táhú cuèchi-gá pàà-áⁿ te ní sǎñaha-gǎ xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá ní dácǎhñu-güedé cue ñáyiú ní xexí-yu. ²⁰ Te nchaaⁿ-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá nǐ túhú cóhǒ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhǐ tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xexi-áⁿ nǐ xínu úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé chi mee-ni cuè téé-áⁿ nǐ quíúndehu, te dìhǐⁿ cue ñáyiú dìhǐ ndíhi cue landú.

Jèsús xíca-gǎ núú ndute

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Te òré-ni-áⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá sá quèe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná, te mee-gǎ quendóo-gá cada ndee ìní tnáhá-gǎ ndíhi cue ñáyiú. ²³ Te sátá nǐ yáha ní quide ndee ìní tnáhá-gǎ ndíhi cue ñáyiú, te medii-gá ní xica-gá cuásaá-gá ìhǐⁿ tìndúú cáá yàtni xíáⁿ cuendá cáháⁿ ndíhi-gá Yǎ Ndiòxí, te diu-ni medii-gá ndécú xíáⁿ nǐ cundiquíⁿ. ²⁴ Te bàrcú sá ñúhú cuè téé xìca cuu ndíhi-gá-áⁿ sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-áⁿ, te níhi vìhi quene táchǐ ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndee-xi ndute nchaa dìhǐ-xi. ²⁵ Te tàcúhndá váhi-gá tá xìca Jesús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gá bàrcú-áⁿ. ²⁶ Te cue téé xìca cuu ndíhi-gá ní xiní ñáhá-güedě xii-gá tá xìca-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yùhú-güedé te níhi ní cáháⁿ-güedé te xǐtnàha-güedé: —¡Hǐⁿ àlmá! —càchǐ-güedé xǐtnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñíí cunduu-ndo vǎ yùhú-ndó, chi yùhú cùú-í —càchǐ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, te núú diu-n te tauchìuⁿ sá tnàhá-í ná cǎca-í núú ndute quixi tnahá ñáhà-í xii-n —càchǐ-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Taquixi —cachǐ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngüíta-dé tá xìca-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dě xii-gá. ³⁰ Te ní cutnùní ìní-dé sá ìo níhi xìco táchǐ, te ní ngüíta-dé yùhú-dé. Te òré-ni-áⁿ tá quèe naa-dé xití ndute cuáháⁿ ní cùu, te níhi ní cáháⁿ-dé xǎhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¡Mèstrú, vá dáñá-n quèe naa-í xití ndute! —càchǐ-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

³¹ Te òré-ni-áⁿ nǐ tnií Jèsús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Ná cuendá ñá túú sàndáá ndisa iní ñáhá-n xii-í sàni ìñ sani úú iní-n-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³² Te òré cuánguee Jèsús ndihi té Pèlú xití bàrcú, te òré-ni-áⁿ ñí ngüíñí táchí. ³³ Te cue téé ñùhu xití bàrcú-áⁿ ñí ngüíñí xítí-güedë núú-gã, te xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—Sá ndàá sá cuítí sã díú yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí —càchí-güedë xáhaⁿ-güedë xii-gá.

Jèsús quidé tătna-gá ñáyiu cùhú ìñ xichi núú nání Gènesarét
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Te ní quexìo Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ndàa ìngá xio yuhu làgúná, te núú ñí quexìo-gá ndihi-güedë-áⁿ nání-xí Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáyiu xíndecu xíaⁿ ñí cutnùnì iní-yu sá díú-gã ní quexìo, te ní dátècú tnúhu-yu nchaa dava-gá ñáyiu xíndecu yatni xíaⁿ sã ñí quexìo-gá. Te ndècá-yu nchaa ñáyiu cùhú ndécú ndìhí-yu cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. ³⁶ Te nchaa ñáyiu cùhú-áⁿ ñí ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná dàña-gá tnàndeé-yu cuèdicó luha yuhu dđó-gã cuendá ndúha-yu, te cue ñáyiu cùhú, ñáyiu ní tnàndeé yuhu dđó-gã ní ndúha-yu.

15

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngündecu cuéchi ñáyiu
(Mr. 7:1-23)

¹ Te sátá dúcáⁿ te ìñ ùú cue téé cùu fariséú ní quee-güedë ñúú Jerusàlén, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní quexìo-güedë núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedë xii-gá:

² —¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedë ndaha-güedë òré caxi-güedë nàcuáa ní cachí cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedë xáhaⁿ-güedë xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedë:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuendá ñá túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yã Ndiöxí cada-ndo, núú da nacuáa ta quide cue téé ñuyíú-a quide-ndo-i? ⁴ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá: “Canehe-ndo sã yíñùhu núú tătá-ndó ndihi núú náná-ndó”, càchí-gá. Te càchí tucu-gá ìngá xichi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiu na càháⁿ úhú tătá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedë xii-yu”, duha càchí-gá núú tütú-gá. ⁵ Dico nchòhó càchí-ndó sã cuè ñáyiu chi cuu cùñahá-yu xii tătã-yu àdi nánã-yu: “Vá cúú chindee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxí-ndí xii-n ni cùu, xíaⁿ ní nduu cuendá Yã Ndiöxí”, cuu duha cùñaha ñáyiu xii tătã-yu àdi nánã-yu càchí-ndó. ⁶ Te càchí-ndó sã cuè ñáyiu ducaⁿ na cùñaha xii tătã-xi àdi náná-xi te ñá túú-gã tàú-yu chindèé-yu ni tătã-yu ni nánã-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquée tìhú-ndó nacuáa ní cachí Yã Ndiöxí cada-ndo, te mee-ni nacuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ío dándahú méé-xí, chi càchí-ndó sã quidé ndáá-ndó te ñá ndàá sá quidé ndáá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nacuáa ní chídó tnùnì ndíi Chàiaá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càháⁿ-xi nacuáa ní cáháⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

⁸ Ñáyiu-a càchí-yu sá ìo càhnu cuu-í dico dícó-ni yuhu càháⁿ-yu, chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñùhu iní ñáhã-yu xii-í.

⁹ Te àúⁿ nã cuu chñùhu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vèdana ndèé nándñhi-xi, chi cue ñáyiu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyíú-yu nacuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnùhu sá ñí cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùnì ndíi Chàiaá núú tütú Yã Ndiöxí nacuáa ní cáháⁿ-gá cuendá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedë.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue ñáyiu:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnùhu na càháⁿ-í, te ío váha cuáha-ndo cuendá. ¹¹ Nchaa sá xéxí-ndó chi ñá túú nã quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá

cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó càháⁿ-ndó nchàa xíáⁿ quíde-xí ndècu cuéchi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gă, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-n sã cuè tée cùu fariséú ñá túú cùu váha iní-güedé cuendá tnúhu ní cáháⁿ-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùu cuendá Tătà-í Dútú Ndiöxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiú-án cúŷ-yu dàtná nchaa cúhú sã ñà túú nàndíhi te tnúhu ñáyiú. ¹⁴ Te vá cádá cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ cue tée-án, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiú cuàá sácuíta nehe tnàha. Te nchòhó xini-ndó sã nüú ìⁿ ñáyiú cuàá ná cuítá nèhe tucú-yu ingá ñáyiú cuàá, te ndi ndùú-yu quée-yu déhvá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáháⁿ-n-ăⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í núú ñáyiú-ăⁿ ñă? ¹⁷ Nchaa sá xéxí-yu cuánguee-xi xití-yu, te dătnùnì náyăha ñaha-xi xii-yu. ¹⁸ Dico nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xíáⁿ véxi quene-xi iní-yu, te ñu nchaa xíáⁿ quíde-xí ndècu cuéchi-yu. ¹⁹ Te iní-yu-án cácu nihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuèhé sání duha iní-yu, te sàhní-yu tnàha ñáyiú-yu, te cue tée càháⁿ ndihi-güedé ñáyiú ñíhi te ñá díú ñàdihí-güedé cúŷ-yu. Te ñu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú ñíhi càháⁿ ndihí-yu cue tée te ñá díú yí-yu cùu-güedé, te cuèi tée te cuèi ñadihí mee-ni ìchi díí iní cúdí iní-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu. ²⁰ Te nchaa xíáⁿ quíde-xí ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sã ñà túú ndàhá-yu dàtná ní cachí cue tée ndéé sanaha, chi xíáⁿ ñá túú quide-xi cuendá ngúndecu cuéchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

ìⁿ ñadihí ñaha cùu ñanì tnàhá ñáyiú canànea ní sándáá iní-aⁿ Jèsús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní sáá-gá yucu cue tée ñuú Tìrú, ndihi yucu cue tée ñuú Sìdón. ²² Te ìⁿ ñadihí ñaha cùu ñanì tnàhá ñáyiú canànea ndécú yàtni-aⁿ xíáⁿ, te níhi ta càháⁿ-aⁿ ní quexio núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¿Mèstrú, ñanì tnàhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n dèhe yoco-í! Chi yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávăha xii-xi te ío dândoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xáhaⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni cãháⁿ-gá, te cue tée xica cuu ndihi-gá ní sáháⁿ-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-án ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi càháⁿ-aⁿ nchìcúⁿ ñáhá-án xii-o —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñuú núú xíndecu cue ñáyiú isràél, chi ñáyiú-án cúŷ-yu dàtná cue mbéé cue quití ní xíta, chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁵ Te ñadihí-án ní sáháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngüíñí xití-án, te xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¿Mèstrú, chindee ñaha xii-í! —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—Vá cúú chindee-í cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ìⁿ-ni cùu-xi núú na quèheⁿ-o paá cúú cuendá cue landú te cuáha-o ìná caxi-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

²⁷ Dico ñaha-án ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó xítóhó-güedi —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—jYòhó ñaha cùhú déhe-xi, ío váha sàndáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuíní-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gá vǎi ñáyiu cùhú

²⁹ Te sáta dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te cuásaá-gá ìⁿ tǐndúú te xíáⁿ ní ngóo-gá. ³⁰ Te xíáⁿ núcǒo-gá ní quexio cuéhé víhí ñáyiu, te ndécá-yu ñáyiu yacua, ndíhi ñáyiu ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi, ndíhi ñáyiu cuáá, ndíhi ñáyiu ñíhí, te vǎi dava-gá cue ñáyiu cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexio núú ndécú-gǎ. Te ní taxi ndecu ñàhá-yu núú Jèsús te ní quide tǎtna ñaha-gǎ xii-yu te ní ndúha-yu. ³¹ Te nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ ìo ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní xini-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñáyiu ñíhí, ndíhi cuendá sá ní ndúha nchaa cue ñáyiu yacua, ndíhi cuendá sá ní ndúha cue ñáyiu ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi, ndíhi cuendá sá ní ndúha núú cué ñáyiu cuáá. Te nchaá-yu ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiǒxí Yáa cúú Ndiǒxí cue ñáyiu isràél.

Jèsús dácàxi-gá cúmí mǐl cue tée te dǐⁿ ñáyiu dǐhí ndíhi landú

(Mr. 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú cùndàhú iní-í nchaa ñáyiu-a, chi sa ní cuu úní nduu ndecu ndíhi ñahá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhí-gá sá cǎxí-yu, te ñá túú cuíní-í natendaha-ǐ-yu núhú tnámǎ-yu vehé-yu, chi ná ndèé cuáháⁿ cuneé-yu docó ichi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—jTe ndèé níhí-ó sǎ cuǎñaha-o càxi nchaa ñáyiu-a, te ío cuéhě-yu te ñá túú nǎ ìo ìha chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—jNá daha-gá pǎá ndécú ndíhi-ndo-i? —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndecu ndíhi-ndí úsá-gá tnàhá pǎá ndíhi ìⁿ úú-gá chácá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiu sá ná ngóo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu. ³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndí úsá pǎá-áⁿ ndí ìⁿ úú-gá chácá-ǎⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí, te dǎtnúní ní táhú cuèchi-gá pǎá-áⁿ ndíhi chácá-ǎⁿ te ní sǎñaha-gǎ xii cue tée xica cuu ndíhi-gá ní dácǎhñu-güedé nchaa ñáyiu-áⁿ. ³⁷ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sáta ní túhú cóhǒ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sǎ ní quendóo-áⁿ. ³⁸ Te núú ncháá ñáyiu ní xexi te ní xínu cúmí mǐl mee-ni cué tée chi diu-ni cue tée-áⁿ ní quiúndehu, te dǐⁿ cue ñáyiu dǐhí ndíhi cue landú. ³⁹ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús ní dándácá ñàha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá yucu cue tée ñúú Mǎgdalá.

16

Cue tée cùu fariséú ndíhi cue tée cùu saducéú xǎhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ìⁿ sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Te cue tée cùu fariséú ndíhi cue tée cùu saducéú ní sáa-güedé núú ndécú Jèsús xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedé sá ná cadá-gǎ ìⁿ sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnúní iní-güedé nñu ndáá sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyúú-a. ² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáháⁿ te ndàcoto-ndo andiu, te càchí-ndó: “Ío váha cada-xi tneé chi càa vícǒ tícuéhé andiu”, duha càchí-ndó. ³ Te òré dǎtnéé ndàcòto tucu-ndo andiu, te càchí-ndó: “Vá cadá vǎha-xi nduu vítna chi tícuéhé andiu, te càa vícǒ”, duha càchí-ndó. jDico nchòhó cúú-ndó ñáyiu ío dǎndahú mée-xí sǎ quidé ndáá te ñá ndáá sá

quidé ndáá-ndó! Te cùtnuní iní-ndó nàcuáa quède-xi andiu, dico ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sá quidé Yá Ndiõxí vitna. ⁴ Dico nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá túú cuíní-ndó càda ndáá-ndó nùú Yá Ndiõxí, te cuíní-ndó càda-í ñá sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada dico ñá túú nǎgá cada-í, chi ñu-ni nàcuáa ní quide Yá Ndiõxí ndíi Jònás ñu-ni ducaⁿ càda tucu-gá vitna —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá.

Cuendá cue tée cùu fariséu ndíhi cuendá cue tée cùu saducéu
(Mr. 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexìo ndíhi ñaha-gá xii-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá ñí cunaa-güedé canehe-güedé pàa quíhíⁿ caxi-güedé. ⁶ Te Jèsús ní cǎháⁿ-gá dóho-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ño quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te vǎ cǎdá cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséu ndíhi cue tée cùu saducéu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní ngúíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cǎnehe-o pàa quixi xǎhⁿ duha cǎháⁿ-gá —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xǐtnàha-güedé, núu ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-ndo xii-í nùu xǎhⁿ da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo pàa quixi cǎháⁿ-ndó. ⁹ ¿Te náa ñá ndácú iní-ndó sǎ nùú ùhúⁿ-ni pàa, te ní taxi-í ní dǎcǎhñu-ndo ñí xexi úhúⁿ mǐl cue tée, chi ñu-ni cue tée-áⁿ ñí quíúndehu, te sǎtá ñí túhú cóhó-güedé te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ ñí quendóo-ǎⁿ? Te ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quèe-xi nàcuáa ní quide-í. ¹⁰ ¿Te náa ñá ndácú tucu iní-ndó sǎ nùú ùsá-ni pàa te ní taxi-í ní dǎcǎhñu tucu-ndo ñí xexi cùmí mǐl cue tée, chi ñu-ni cue tée-áⁿ ñí quíúndehu, te sǎtá ñí túhú cóhó-güedé te ní nadatàcá-ndó nchàa sá ñí quendóo, te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ ñí quendóo-ǎⁿ? ¹¹ Dico nchòhó chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í òré ní cachí-í sá vǎ quéhéⁿ cuendá-ndó lèvadurá cue tée cùu fariséu ndíhi cue tée cùu saducéu, chi ñá díú cuendá pàa ní cǎháⁿ-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹² Te sǎtá dúcáⁿ ñí xǎhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní tecú tnùní-güedé sá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé sá vǎ tníí-güedé tnúhu cǎháⁿ cue tée cùu fariséu ndíhi cue tée cùu saducéu, te ñá díú cuendá levadurá sá quíhu yuchi cuǎha pàa ní cǎháⁿ-gá.

Té Pèlú xǎhaⁿ-dè xii Jèsús sá díú-gǎ cúu-gǎ Crístú
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexìo-gá yucu cue tée ñuú Cèsareá Filipú, te ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núu cue tée xica cuu ndíhi-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo cachí cue ñáyiú-va? —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Te ní xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúu-n ndíi Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu càchí-yu sá cúu-n tǎ Èliás, te davá-yu càchí-yu sá cúu-n ndíi Jeremiás tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú tucu-gá núu-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te té Xímú, àdi Pelú chi úu ñu-dé, ní xǎhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó cúu-n Crístú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, te ñu Yá Ndiõxí cúu-gǎ Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te yòhó cúu-n Dèhe-gá —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yòhó té Xímú déhe té Jònás, ío váha táhú-n chi mee Tàtá-í Dútú Ndiöxí ní dácáhu ìní ñáhá-gă xii-n nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-n, te ñá díú ìⁿ ñáyiú ñuyúú-a ducaⁿ ni dàcahu ìní ñáhă-yu xii-n tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te yúhú xăhaⁿ-í Pèlú xii-n, te tnúhu-áⁿ quée-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nàni-n, chi cuu-n ìⁿ tée vá cání ìⁿ cani úú ìní-xi canu ichi-n cuè ñáyiú nàcuáa cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í. Te nchaa ñáyiú cùu cuendá-í vá ndácú yùcu ñávăha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu. ¹⁹ Te yúhú taxi-í tnúhu ndee ìní cundecu ndihi-n cuendá cunuu-n nùú cuè ñáyiú yindaha ñaha Yá Ndiöxí, te nchaa sá ná càháⁿ-n să cúú-xí să văha, te diu-ni ducaⁿ căháⁿ Yă Ndiöxí, te nchaa sá ná càháⁿ-n să ñà túú cùu-xi să văha, te diu-ni ducaⁿ căháⁿ tucu-gá, chi quide-n nacuáa cuini-gá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁰ Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá sá vă yôo cúñaha-güedé sá díú-gă cúú-gă Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyúú-a.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Te ndée dává-áⁿ ní ngúíta Jèsús xăhaⁿ-gă xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Dacuití să quihíⁿ-í ñúú Jerusalén, te yacáⁿ cue tée cùu sacuéhé nùú ñáyiú isràél, ndihi cue dútú cúnúu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, nchaa cue tée-áⁿ ïo dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu úní sá cúú-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ìⁿ xio, te ní ngúíta-dé ténàà ñáhá-dé xii-gá, te xăhaⁿ-dè:

—Ísá vă càchí Ndiöxí sá dúcáⁿ ndòho-n chi ñà túú tàú-n să dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xăhaⁿ-dè xii-gá.

²³ Te ndàa sáta Jèsús nútñi té Pèlú òré ducaⁿ xăhaⁿ-dè xii-gá nùu ní nchócuñhnu-gá, te xăhaⁿ-gă xii-dé:

—ÍXocuñí yòhó yucu ñávăha núu-í-a chi dícó quidé tnèñu-n! Chi ñà túú sàni ìní-ò dàtná sání ìní Yă Ndiöxí chi ìⁿ-ni sàni ìní-ò ndihi dava-gá cue ñáyiú ndècu ñuyúú-a —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁴ Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gă xii nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Nchaa ñáyiú cuini chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cádá-gă-yu sá sání ìní mée-yu, te ío cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁵ Te nchaa ñáyiú cuini sá ñà túú tnàhí ná yăha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñà túú tnàhí yùhú cuèi nándi sá ná yăha-yu cundecú-yu ñuyúú-a sá cuendá-í, te ñáyiú-áⁿ naníhí tàhú-yu. ²⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na nihí ñáyiú cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñà túú vèdana nándíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíⁿ. Te ni ìⁿ sá ío ñuyúú-a vá chindèe ñaha-xi xii-yu cuendá naníhí tàhú-yu. ²⁷ Te ndáá quée-xí tnúhu càháⁿ-í, chi na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu nchaá-yu, te dává-áⁿ quini-yu sá ïo càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tàtá-í Dútú Ndiöxí, te quixi-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te dává-áⁿ cuăha-í nchaa ñáyiú sá ndúú tãhú-yu nàcuáa ndùu sá ní quidé-yu ìⁿ ìⁿ-yu. ²⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ío dava nchòhó ñáyiú ndècu iha vitna vá cúú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèe quini-ndó quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo taxi tnuni-í nchaa ñáyiú —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

17

Ní nadáma dóo Jèsús ndihi núú-gă

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Te núú ìñú nduu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní xica-gá cuásaá-gá ìⁿ yucu dúcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá ñaní té Jàcobó-áⁿ cuásaá. Te úní tnàhí-ni cue tée-áⁿ ndécá-gă cuásaá. ² Te yucu-áⁿ ndécú-gă ní nadáma núú-gă ndihi dóo-gă, te núú-gă súúni dàtásaⁿ-xi dàtná quidé-xí nùú nchícanhii, te dóo-gă súúni ní nduu cuixíⁿ

dàtná cáá ñùhú cuèxíⁿ. ³ Te òré-ni-áⁿ ñí xini-güedé ndíi Moisés ndíhi té Èliás nútní-güedé ndíhi-gá ndátnùhu ndíhi ñaha-güedé xii-gá. ⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë xii Jèsús:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te núu cuení-n, te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixiⁿ, te ìⁿ cuu cuendá-n, te ìⁿ cuu cuendá té Moisés, te ìⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁵ Te nini dùcaⁿ caháⁿ té Pèlú ní quexìo ìⁿ vícò nùú ndécú-güedé ní dádàhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhnchí. Te xití vícò-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdíí iní-í-dé, te cundedóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yă Ndiöxí ní tecú dóho cue tée xìca cuu ndíhi Jesús te ío ní yùhú-güedé, te ní ngüíñí xití-güedé te ní nuu núu-güedé ndàa núú ñùhú. ⁷ Te Jèsús cuáháⁿ-gá núú xíndecu cue tée xìca cuu ndíhi-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí ndácuíñí, vá yùhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núu-güedé, te ñá túú-gă ní xini-güedé cue tée úú-áⁿ chi mee-nă Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndíhi ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vá yôo cúñaha-ndo ñí ìⁿ sá ñí xini-ndó nùú ñí sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yăha ndoto yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁰ Te cue tée xìca cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuení-ndí cachí tnúhu-n nă cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés càchí-güedé sá dñhna-gá té Èliás quixi, te dàtnúni quixi Yaa tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyú-a —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndáá sá códó núu ìⁿ tée quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te tée-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. ¹² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi tée ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiu ñá túú ní cùtnúni iní-yu sá díú-dë, te ní quide ñahá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méé-yu, te dñu-ni ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yùhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu ncháa-yu, chi dandòho ñahá-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te cue tée xìca cuu ndíhi-gá ní cutnúni iní-güedé sá cuendá ndíi Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús quidé tătna-gá ìⁿ tée cuechi tnàhá cuéhé xiyíhí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní nasáá-gá ndíhi cue tée ní sáá ndíhi-gá tindúú-áⁿ núú xíndecu vai ñáyiu, te ní quexìo ìⁿ tée núu-gă ní ngüíñí xití-dë, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

¹⁵ —Mèstrú, cundàhú iní déhe-í chi tnàhá-dé cuéhé xiyíhí, te ío dandòho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vai xito daquée ñaha-xi nùú ñùhú xii-dé, te ní cuu vai tucu xito dangauihnu ñaha-xi ndute xii-dé. ¹⁶ Te sa ndèca-í-dé ní quixi núú cue tée xìca cuu ndíhi-n dico ñá túú ní ndàcu-güedé cada tátna ñaha-güedé xii-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyú-a, ío sáá iní-ndó chi ñá túú cuení-ndó quíndáá iní-ndó Yă Ndiöxí, te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gă cada-ndo-i? Te chí cándèca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

¹⁸ Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii tée-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha-dé.

¹⁹ Te sáta dúcáⁿ te òré ndécú mèe Jesús ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá, te ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gă, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuendá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cundìhi yucu ñávăha yìhi ñaha xii tée-ăⁿ —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sàndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să nūu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí cuèdicó luha líf dàtná lǐhli ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìⁿ tìndúú xocuñí-xi núú ndécú-xí te xocuñí-xi. Te nchaa núú să văha ndacu-ndo càda-ndo te núú na quíndáá iní ndisa-ndo Yă Ndiöxí. ²¹ Te xini ñuhu-xi sá ïo cáháⁿ ndìhi-ndo-gă te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo căháⁿ ndìhi-ndo-gă, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cundìhi yucu ñávăha yìhi ñaha xii ñáyiu, dàtná cúú espíritú sá yíhí ñaha xii tée-ăⁿ ní cùu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedě xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Te nini xìca cuu Jesús ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá distrítú Galileá, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sáá ìⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, ²³ te cahni ñaha-güedě xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Te sá dúcáⁿ nǐ xăhaⁿ-gă xii-güedě, te ïo ní ndíhú iní-güedě.

Díhúⁿ cuendá veñúhu

²⁴ Te òré ní quexìo Jesús ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá ñuú Capèrnaúm, te cue tée quide cobrá díhúⁿ cuendá veñúhu ní sáháⁿ-güedě ní cáháⁿ ndìhi-güedě té Pèlú, te xăhaⁿ-güedě:

—¿Chăhu mèstrú-ndó úú díhúⁿ să nání drăcmá cuendá veñúhu ăⁿ ñăhá? —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-dé.

²⁵ Te té Pèlú ní xăhaⁿ-dě:

—Chăhu-dé —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedě.

Te té Pèlú cuànguìhu-dé xití vehe núú ndécú Jèsús, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá, te xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Xímú, ¿nása sàni iní-n, ná cúú ñáyiu quide cobrá ñáhá cuè tée yìndaha ñáyiu ndècu ñuyúú-a cuendá nchaa sá ndúú yăhu ñuú-güedě ndìhi cuendá nchaa díhúⁿ să ngàútnàha, cue ñáyiu ñuú-güedě ăⁿ cuè ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedě? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁶ Te té Pèlú ní xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Cue ñáyiu véxi xica quide cobrá-güedě —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Te núú ducaⁿ te cue ñáyiu ñuú-güedě ñá túú nă chăhu-yu te núú ducaⁿ. ²⁷ Dico cuendá sá vă yò dasàtú-ó iní-xi, te cuáháⁿ làgúná te dàquée-n să tníí-n chăcá xití ndute, te chácá dǐhnanuu na tàva-n te cundehe-n yùhu-dí, chi yìhi ìⁿ díhúⁿ cuixíⁿ. Te díhúⁿ-ăⁿ canehe-n quǐhíⁿ chăhu-n cuendá-í ndìhi cuendá-n, chi díhúⁿ-ăⁿ sa tnahá quéyăhu cuendá-ó ndí ndúú-ó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

18

Cue tée ndùcu tnúhu núú Jèsús yoo ïo-gá cúnùu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Te sáta dúcáⁿ te cue tée xìca cuu ndìhi Jesús ní sáháⁿ-güedě núú-gă, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnùu núú cuè ñáyiú yíndaha ñaha Yá Ndiöxí — cächí-güedé xähaⁿ-güedě xii-gá.

² Te Jèsús ní cana-gá ìⁿ té líhli te ní sanutnî ñaha-gă xii-dé cuádava tnuú-güedé. ³ Te xähaⁿ-gă xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nüu vá dáñá-ndó nchàa sá ñà túú vâha quide-ndo, te nduu ndàhú iní-ndó dàtná ndàhú iní té líhli-a, te vá ndúú tãhú-ndó ndîhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo. ⁴ Te ñáyiú quide datná quidé tè líhli-a ndàhú iní-yu, te ñà túú quide cahnú-yu mée-yu, ñáyiú-án ïo cunúú-yu núú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnùnî-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiú na queheⁿ cuendá ìⁿ landú dàtná té líhli-a cuendá sá cúú ìní ñáhă-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yǔhú ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xähaⁿ-gă xii-güedé.

Quihi iní-ó vă cündecu-o ichi cuehé ichi duha

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Te Jèsús xähaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núú ìⁿ té na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá ná dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yödó dǔcúⁿ-dě, te dàquée ñaha-güedě xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sã cündecu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú xíndecu ñuyúú-a, chi coo cue tée dacàháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá te dacuití sã dúcáⁿ càda-xi! Dico ndàhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

⁸ Te núú ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó ná cuíta, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo àdi ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quíhíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó nüú ñùhú núú càyú. ⁹ Te núú ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú sã ndî ndúú xio núú-ndó quíhíⁿ-ndó nüú ñùhú núú càyú.

Cuendá ìⁿ mběé quiti ní xíta

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Te vá dáquée tihú-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá-í cuèi cùú-yu ñáyiú ío ndàhú iní-xi. Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã cuè espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, cue espíritú néhé cuendá ñáhá xii-yu ñuyúú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécú-xi nüú Tãtà-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu. ¹¹ Te ducaⁿ chi yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í ñuyúú-a dàcácu nihnu-í ñáyiú núú ùhú núú ndàhú, ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² Te nása sàni iní-ndó cuendá ìⁿ té ndècu ìⁿ ciendú mběé-xi?, chi núú na cuíta ìⁿ-di te dándóo-dé cùmídícó sãhúⁿ cùmí-di cundecu-di ìⁿ yucu te quíhíⁿ-dé cúnúndúcú-dě quiti ní xíta-án. ¹³ Te núú na nánihí-dě-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã ïo-gá cudíí ìní-dé cuendá quiti ní xíta-án òré naníhí-dě-di dàcúxí cùmídícó sãhúⁿ cùmí quiti ñà túú ní xíta-án. ¹⁴ Te ducaⁿ sãtnahá-xi quide Tátá-ó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu, chi cuiní-gá sá vă cuíta ni ìⁿ cue ñáyiú cùu cuendá-gá.

Cada càhnu iní-ó sã quidé ñàha tnaha ñáyiú-o

(Lc. 17:3)

¹⁵ Te núú ìⁿ ñáyiú ndècu ndîhi-ndo ní quidé-yu ìⁿ sá ñà túú tàú-yu cadá-yu sá cúú-xi-ndó, te cáháⁿ-ndó dôho-yu núú mée nüú ìⁿ-ndó ndîhí-yu cuendá sá ná ndixi cuèchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te núú ní tñí-yu tnúhu ní xähaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ñi nacanu ichi-ndö-yu. ¹⁶ Te núú ñà túú ní cuiní-yu tñí-yu tnúhu xähaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ìⁿ àdi úú tnáhá cue tée canehe núú-güedě cuendá cundedóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndîhí-yu. ¹⁷ Te tnáhá cue téé-án cãháⁿ-güedé dôho-yu, dico núú ni tnúhu càháⁿ cue téé-án ñà túú ní cuiní-yu tñí-yu, te dàtúu-ndo nüú dàva-gá ñáyiú ndècu ndîhi-ndo ichi Xítóhó Jesucrístú cuendá cutnùnî

iní-yu nàcuáa quide ñáyiú-án. Te núu ñáyiú ndècuéchi-án ñà túú ní cuíní-yu tñí-yu tnúhu sá ñí xáhaⁿ dàva-gá cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sã cúú-yu ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí dàtná cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú.

¹⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nüu nchòhó ná cächí-ndó sã ndécú cuèchi ñáyiú, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ Yá Ndiöxí, àdi cachí-ndó sã ñà túú cuèchi-yu te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndó nàcuáa cãháⁿ-gá.

¹⁹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã nüu úú tñàhá-ndó cùu ìⁿnuu-ndo caháⁿ ndìhi-ndo Tãtà-í Dútú Ndiöxí Yá ndécú àndiú xicáⁿ-ndó nüú-gã nüu ná cúú sã cuíní-ndó, te taxi-gá nüu ná cúú sã xicáⁿ-ndó nüú-gã. ²⁰ Te núu úú tñàhá-ndó àdi úní tñàhá-ndó ñí natacá-ndó ìⁿ xichi cuendá sá ñíhú ìní ñáhá-ndó xii-í, te xíaⁿ ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²¹ Te té Pèlú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núu Jèsús, te xãhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cachí tnúhu xii-í ná daha xito cada cãhnu iní-í tñaha ñáyiú-í te núu ìⁿ sá ná cada ñáhá-yu xii-í. ¿Cuèdìcò úsá xito-ãⁿ? —cächí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yúhú cächí-í sá ñà díú-ní úsá xito cada cãhnu iní-n-yu, chi únídico úxí xito ndìhi úsá ndìhi úsá xito cada cãhnu iní-n-yu —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Cuendá tée ñá túú quide cãhnu iní tñaha ñáyiú-xi

²³ Te xãhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na cãni-í ìⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. ìⁿ tée yindaha ñaha xii ñáyiú ní sani iní-dé sá cáda ndáá-dé ndìhi cue tée xinu cuechi núú-dë cuendá nchaa sá tàú-güedé núú-dë. ²⁴ Te òré sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexìo ìⁿ tée xinu cuechi núú-dë. Te tée-án tàú-dé cuéhé víhí díhúⁿ nüú-dë, chi tàú-dé úxí míl díhúⁿ sã nání talentú. ²⁵ Te tée xinu cuechi-án ñà túú díhúⁿ ndécú ndìhi-dé nacháhu-dé sá tàú-dé núú patróóⁿ-dë-án, núu xíaⁿ ní táuchíúⁿ tée cùu patróóⁿ-dë-án dico ñaha-güedé xii-dé ndìhi ñadìhí-dé ndìhi cue déhe-dé ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-dé cuendá nchaa-yu cúú-yu ñáyiú ñá túú tñahí dàñá quee núu chíúⁿ patróóⁿ-xi, te ducaⁿ te ndéyãhu sá tàú-dé núú patróóⁿ-dë. ²⁶ Te tée xinu cuechi-án ñí ngúíñí xítí-dë núú patróóⁿ-dë, te xãhaⁿ-dë: “Patróóⁿ, cãháⁿ ndàhú-í núú-n sã ïo ndee ïo cãhnu cada iní-n sã dúhá tàú-í núú-n, te ñá túú ñà caní iní-n chi nacháhu-í nchaa sá tàú-í núú-n”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii patróóⁿ-dë. ²⁷ Te tée cùu patróóⁿ-dë-án ñí cundàhú iní ñáhá-dë xii-dé, te ní quide cãhnu iní ñáhá-dë, te ní dàñá ñaha-dé cuánuhú-dé. ²⁸ Te tée xinu cuechi-án ñí naníhí-dë ìⁿ tée xinu cuechi ndìhi-dé ichi cuánuhú-dé, te tée ní naníhí-dë-án tàú-dé sacú-ni díhúⁿ nüú-dë chi ìⁿ ciendú-ni díhúⁿ denàriú tàú-dé. Te ní tñí-dé tée tàú núú-dë-án dácùènné ñáhá-dë xii-dé, te xãhaⁿ-dë: “Nacháhu sá tàú-n nüú-í”, cächí-dé xãhaⁿ-dë. ²⁹ Te tée tàú-án ñí ngúíñí xítí-dë núu tée dii nüú-xi tàú-dé-án, te xãhaⁿ-dë: “Cãháⁿ ndàhú-í núú-n sã cáda cãhnu iní ñáhá-n xii-í sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuèé-í nchaa sá tàú-í núú-n”, cächí-dé xãhaⁿ-dë. ³⁰ Dico tée dii nüú-xi tàú-dé-án ñà túú ní cuíní-dé cada ndee ìní-dé cundetu-dé nacháhu cuèé tée-án sã tàú-dé, chi ní chihi ñaha-dë vecáá cuendá yacáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé. ³¹ Te dava-gá cue tée xinu cuechi ní xiní-güedé nàcuáa ní quide tée-án, te ní cudééⁿ-güedé núú-dë, te ní sáháⁿ-güedé ní xitnúhu-güedé tée cùu patróóⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-dé. ³² Te tée cùu patróóⁿ-güedé-án ñí cana-dé tée ducaⁿ ñí quide-án, te ní xáhaⁿ-dë: “Yòhó cúú-n ìⁿ tée ío cuihna iní-xi xinu cuechi núú-í, chi yúhú ní quide cãhnu iní ñáhà-í xii-n cuendá nchaa sá tàú-n nüú-í òré ní cãháⁿ ndàhú-n. ³³ Te tñàhá yòhó tàú-n dùcaⁿ cada-n cada cãhnu iní-n tée xinu cuechi ndìhi-n núú-í cuendá nchaa sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n ñí quide cãhnu iní-í cuendá nchaa sá tàú-n”, cächí tée cùu patróóⁿ-án xãhaⁿ-dë xii tée ducaⁿ ñí quide-án. ³⁴ Te tée cùu patróóⁿ-án ñí cudééⁿ víhí-dë sá dúcáⁿ ñí quide tée-án, te ní táuchíúⁿ-dë dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé —duha ní caní Jèsús cuendú núú-güedé.

³⁵ Te xăhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide tée cùu patróóⁿ-ăⁿ nǐ dándóhó-dě tée tàú núú-dě-áⁿ ducaⁿ càda ñaha Tátà-í Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú àndi^u xii-ndo, te núu vá ní yùhu ni iní-ndó càda cahnu iní-ndó sǎ quidé ñaha tnahá ñáyiu-ndo xii-ndo —cachí-gá xăhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu dàña tnahá

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ cǎháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distritú Galileá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán yucu distritú Jùdeá. ² Te ío cuéhé ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te yacáⁿ ní quide tátna-gá nchaá ñáyiu cùhú.

³ Te ní quexìo ìⁿ úú cue tée cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèè ñáhá-güedě xii-gá nǔu nása cunduu tnúhu cǎháⁿ-gá, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Véxi-ndí xìcáⁿ tnúhú-ndí núú-n, ¿cùu daña ìⁿ tée ñadìhí-dé nǔu ndědani càa ìⁿ sá ñà túú cùndáá-yu-ăⁿ? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yă Ndiǒxí, te diu núú tùtú-gá càháⁿ-xi sá cǔtnàhá ní cadúha-gá ñáyiu, te tée ñadìhí ní cadúha-gá-ăⁿ? ⁵ Te duha càchí tucu-xi núú tùtú Yă Ndiǒxí nàcuáa ní cǎháⁿ-gá: “Cue tée na nihí ñadìhí-xi te dèiⁿ-ná cada-güedé tǎtá-güedě ndihí nǎná-güedě, chi ñadìhí-nǎ-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te cada iní-ndó sǎ ìⁿ-nǎ yiqui cùñú cuú-yu cundecú-yu”, duha càchí Yă Ndiǒxí núú tùtú-gá. ⁶ Te xǎⁿ nǔu cada iní-ndó sǎ cuè ñáyiu úú-áⁿ ìⁿ-nǎ yiqui cùñú cúú-yu, te ñá túú-gǎ ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ yiqui cuñú cúú-yu. Núu xǎⁿ ñá túú nduu váha-xi daña cuè tée ñadìhí-güedé, chi mee Yă Ndiǒxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu —càchí Jèsús xăhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuendá ndíi Moisés ní cachí ndíi sá nǔu ìⁿ tée cuíní-dé daña-dě ñadìhí-dé, te cuu cadúha-dé ìⁿ tutú núú càháⁿ-xi sá nǐ dáñá-dě ñadìhí-dé, te ducaⁿ te cuu daña ñaha-dé ní cachí ndíi vǎⁿ? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te ducaⁿ nǐ cachí ndíi Moisés sá cúú dàña-ndo ñadìhí-ndó, chi nchòhó ío sàá iní-ndó, dico ndéé dǐhna chi ní tecu tnúhu nchaá cue tée sá vǎ dáñá-güedě ñadìhí-güedé. ⁹ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nǔu ìⁿ tée na dàña-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadìhí te ío nèhé quidé-dě, te núu ñá dǐú cuendá sá càháⁿ ndihí-aⁿ ingá tée ducaⁿ na dàña ñaha-dé. Te sá dúcáⁿ cuendá-ni na dàña ìⁿ tée ñadìhí-dé, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quide tée ndèca ñadìhí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadìhí —càchí-gá xăhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te cue tée xìca cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuendá cue tée ndihí ñadìhí-güedé, te váha-gá sá vǎ cándèca cue tée ñadìhí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáyiu ducaⁿ nduu táhǔ-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñáyiu ní cachí Yă Ndiǒxí sá dúcáⁿ tnàhí nduu táhú cundecu mee. ¹² Te ío cue tée ducaⁿ tnàhí ní nduu táhú-güedě ndéé òré ní cacu-güedé sá vǎ cándèca-güedé ñadìhí. Te ío cue tée ñá ndácú-güedé candeca-güedé ñadìhí cuendá sá nǐ quide ñaha dàva-gá cue tnàha tée-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túú cándèca-güedé ñadìhí chi cuíní-güedé sá vǎ dáñá ndèè-güedé cunu cuechi-güedé núu Yă Ndiǒxí. Te nchaá cue tée ducaⁿ ní nduu táhú nǔú Yă Ndiǒxí cundecu mee, te váha-ni te núu na cùndecu mee-güedé —càchí-gá xăhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús xicáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ úú ñáyiú ndècá-yu landú lĩhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te cécáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihi-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedě xií-yu, te xăhaⁿ-güedě sá vă dúcáⁿ càdá-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dăná ná quixi nahi cue landú lĩhli-áⁿ nũü-í-a, te vă càdí-ndó ìchi-güexi, chi dâtná cúú văha iní cue landú lĩhli-áⁿ ducaⁿ cùu văha iní cue ñáyiú yĩndaha ñaha Yă Ndiöxí —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁵ Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá-güexi, te sátá dúcáⁿ nĩ quide-gá te ní xica-gă cuáháⁿ-gă.

Ĥⁿ téé cuica càháⁿ ndihi-dé Jèsús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Te ìⁿ téé cuechi nĩ quexiò-dé núú ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-dě núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío văha iní-xi, te cuíní-í nũu vă cündèe iní-n càchí tnúhu-n nă cúú să văha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihi Yă Ndiöxí ni caa ni quĩhíⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—ĵTe cùtnuní iní-n năcuáa ndüu tnúhu càháⁿ-n să yũhú văha iní-ăⁿ?, chi ìⁿ dîi díí-ni Yă Ndiöxí ío văha iní-gă. Te núu cuíní-n nănĩhí tăhú-n te tniⁿ-n nchàa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú năcuáa cadá-yu cundecu-yu —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁸ Te téé cuechi-ăⁿ ní xăhaⁿ-dě xii-gá:

—ĵTe ndëndida càa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí cada-í-í? —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Te duha ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyiú: “Vă cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, vă càháⁿ ndihi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dîhí tucu vă càháⁿ ndihi-ndo tēe te núu ñá díú yĩ-ndo cuu-güedé, te vă dúhú-ndó să ndécú ndihi tnaha ñáyiú-ndo, vă dácàcu-ndo cuechi neñüü sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo. ¹⁹ Te canehe-ndo să yĩñùhu núú tătá-ndó ndihi núú năná-ndó, te cundàhú iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dâtná cündàhú iní-ndó mèe-ndo”, duha ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyiú —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁰ Te téé cuechi-ăⁿ ní xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchaa xĩⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú làndú-í, ĵte vitna nágá cúmăni cada-í-í? —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Te núu cuíní-n cùu-n ìⁿ téé ío văha cada ndáá, te cuáháⁿ dico-n nchàa sá ndécú ndihi-n, te dîhúⁿ-n cuăha táhú-n cue ñáyiú ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n ngündecu văha-n nũú ndécú Yă Ndiöxí táxi tnùní-gă. Te sátá ná yăha ducaⁿ càda-n te quixi-n chĩtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ nĩ xăhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiyí-dé, chi ío cuica-dě, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

²³ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ĵo úhú quĩndáá iní ñaha cue ñáyiú cuica xii Yă Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu. ²⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo să yăchí-gă yăha ìⁿ caméyu yaú ìⁿ yiqui tícú dâcúúxí să quĩndáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yă Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁵ Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Jèsús, xĩⁿ ío ní cuñúhu cue téé xica cuu ndihi-gă, te ní ngüíta-güedé xĩtnàha-güedé:

—¿Yoo naníhí tǎhú te núu ducaⁿ vǎiⁿ? —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

²⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-güedě, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácǔ-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xií-yu, dico mee-gǎ chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu chi nchaandi túhu sá vǎha ndàcu-gá quidé-gǎ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándǒo-ndí nchaa sá ndécú ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cúú sǎ ñíhí-ndí nduu tǎhú-ndí sá dúcáⁿ ñí quide-ndí-i? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ná sǎá nduu, nduu saa nchaa sá ìó andiu ndíhi ñuyíú-a, te dàvǎ-áⁿ cunucóo yúhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo ñⁿ núú xilé váha, te nchaa ñáyiú quinií-yu sá ìo càhnu cuu-í, te nchòhó cue tée ní tuha ñaha xii-í tñáhá-ndó cùnucóo-ndo núú ñⁿ caa xilé váha ndí ùxúú tñáhá-ndó, te xíáⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndí ùxúú xichi cue ñáyiú isráél. ²⁹ Te nchaa ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, àdi cúha-xi, àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na cadá-yu sá cuendá-í te ìo-gá cuéhé sǎ cuǎñaha Yá Ndiǒxí cundecu ndíhí-yu, te ñá díú-ní xǎⁿ chi tñáhá nduu tǎhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ³⁰ Te dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiǒxí vitna, ñáyiú-áⁿ sǎá nduu te vá ìo-gá cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchícúⁿ ñá túú cùnuu vitna, ñáyiú-áⁿ sǎá nduu te ìo cùnúú-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

20

Cuendá cue tée quide chiuⁿ

¹ Te xǎhaⁿ tucu Jesús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii ñáyiú. ñⁿ tée ní xitu-dé yoho yàha stilé, te ñⁿ nduu ní quee-dé nehé-ñí cuándúcú-dě cue tée cada chiúⁿ núú dúcáⁿ ñí xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ. ² Te òré ní ñíhí-dě cue tée cada chiúⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndíhi-güedé sá chǎhu ñaha-dě xii-güedé ñⁿ díhúⁿ denàriú ñⁿ nduu. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha ñàha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé cada chiúⁿ-güedé núú dúcáⁿ ñí xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ. ³ Te dàtnúⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dàtná òré caá ñⁿ dàtnéé cuándúcú-gǎ-dé cue tée cada chiúⁿ núú ñí xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xiní-dé xǐnutñí ñⁿ úú cue tée núú yǎhu te ñá túú ñǎ chiúⁿ xíquide-güedé. ⁴ Te ní xǎhaⁿ-dě xii-güedé: “Ñá túú cùdana cuyáchí-ndó càda-ndo chiúⁿ-í te chǎhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu-ǎ”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé. Te cue tée-áⁿ ñí sáha-güedé tñúhu cada chiúⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. ⁵ Te tée ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ ñí xica tucu-dé dàtná òré caúxúú nduu cuándúcú-gǎ-dé cue tée cada chiúⁿ-dé, te ní ñíhí tucu-dé cue tée cada chiúⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te diu-ñí ducaⁿ ñí quide tucu-dé. ⁶ Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gǎ-dé cue tée cada chiúⁿ-dé, te ní xiní-dé xǐnutñí ñⁿ úú cue tée diu-ñí núú yǎhu-áⁿ te ñá túú ñǎ chiúⁿ quide-güedé, te ní xǎhaⁿ-dě xii-güedé: “Sàn uu sá nchòhó ní cuu nchàca vitna ñá túú ñíhí-ndó chiúⁿ cada-ndo”, cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé. ⁷ Te cue tée-áⁿ ñí xǎhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú ñíhí-ndí chiúⁿ cada-ndí chi vá yòo ndùcu ñaha xii-ndí”, càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xǎhaⁿ-dě xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiúⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó núú ñí xitu-í yoho yàha stilé yàcáⁿ cada chiúⁿ-ndo, te chǎhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé. ⁸ Te sátá ñí dáhu nchíanchii, te tée dii chiúⁿ-xi-áⁿ ñí xǎhaⁿ-dě xii tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée quide chiúⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue tée quide chiúⁿ-áⁿ ná quíxí-güedé te chǎhu-n-güedé, te díhna-gá cue tée nchícúⁿ cuí-ñǎ cuánguihu núú chíúⁿ ngüíta-n chǎhu-n, te ndéé núú ñí ndíhi-ná chǎhu-n cuè tée cuánguihu díhna nuu-gǎ núú chíúⁿ”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée quide chiúⁿ-áⁿ. ⁹ Te díhna-gá cue tée cuánguihu caá úhúⁿ

sacuaa ní quexìo-güedé cuèndá cháhu ñaha-dě, te ní cháhu ñaha-dě ìⁿ caa díhúⁿ denàriú xii ìⁿ ìⁿ-güedé. ¹⁰ Te sáta ní cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chiuⁿ. Te ndéé núú ní ndíhi-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguihu díhna nuu-gă núú chíúⁿ. Te cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá vái-gă cháhu ñaha-dě xii-güedé, dico ñáhá chi ìⁿ caa-ni díhúⁿ denàriú ní cháhu ñaha-dě xii ìⁿ ìⁿ-güedé. ¹¹ Te cue téé-áⁿ ní queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quide váha-xi iní-güedé. ¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé dii chiuⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuèndá cue téé nchícúⁿ cuíⁿ-nă cuánguihu núú chíúⁿ ìⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhi-güedé, te ìⁿ dii oré duha ní quide chiuⁿ-güedé? Te nchúhú nchàca nchaa ní sahani iní-ndí ní quide chiuⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te ìⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndíhi-güedé”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé dii chiuⁿ-xi ní quide-güedé. ¹³ Te téé dii chiuⁿ-xi ní quide-güedé-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii ìⁿ téé-áⁿ: “Yòhó, ñá túú quide-í ìⁿ sá ñá túú tàú-í cada-í sá cúú-xí-n, chi ní quide ndáá-ó să díú-ní ìⁿ díhúⁿ denàriú cháhu ñaha-í xii-n ìⁿ nduu. ¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuèndá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuíní-í sá ìⁿ-ní chăhu ñaha-í xii-n ndíhi cue téé nchícúⁿ cuíⁿ-nă cuánguihu núú chíúⁿ. ¹⁵ Chi yúhú cuu-ni cada-í nání cuíní-í ndíhi díhúⁿ-í, ¿adi dico ñá túú quide váha-xi iní-n să dúhá cundahú iní-í cue téé-áⁿ ducaⁿ chăhu-í-güedé?”, cächí téé cùu patróóⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dě xii téé-áⁿ. Duha ndùu cuendú cání-í núú-ndó. ¹⁶ Te duha càháⁿ-í chi dava ñáyui cùnùu ndecu ichi Yá Ndiòxí vitna sáá nduu te vá cúnùu vihi-gá-yu dàtná cúnùú-yu vitna, te dava ñáyui ñá túú cùnùu vitna sáá nduu ò cùnùú-yu. Te ío cuéhé ñáyui càháⁿ ñáhá Yă Ndiòxí xii-yu dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndíhi-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñuhu Jèsús ichi cuásaá-gá ñuu Jerusàlén ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní cana ñaha-gă xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndíhi-gá, te ta ndàtnúhu ndíhi ñaha-gă xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

¹⁸ —Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuu Jerusàlén, te yàcáⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu dútú cùnùu, ndíhi núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyui nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. Te diu cue téé-áⁿ cūñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cáhni ñaha-güedé xii-í. ¹⁹ Te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cue téé-áⁿ cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndíhi ñii, te dàtnùní cata caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ cuú-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Năná tĕ Jàcobó ndíhi té Juàá cuíní-aⁿ sá cúnùu-güedé ndíhi Jèsús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndíhi té Juàá ndécá ñaha náná-güedé xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-aⁿ ndíhi-güedé núú ndécú-gă te ní ngüíñí xítí-áⁿ nùú-gă cuèndá cuíní-aⁿ ndàtnúhu ndíhi ñaha-aⁿ xii-gá cuèndá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ.

²¹ Te cùmání-gă càháⁿ-aⁿ te ní xícáⁿ tnúhú Jèsús núú-aⁿ, te xáhaⁿ-gă:

—¿Ná cuíní-n? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n cùnucóo ìⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cùnucóo-dé xio dàtni-n na sáá nduu cùnucóo-n nùú táxí tnùní-n —cächí-áⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii úú cue téé-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicáⁿ-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dandoho ñaha ñáyui xii-ndo dàtná dandòho ñáhá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñáhá-yu xii-ndo dàtná cahni ñáhá-yu xii-í-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-ǎⁿ —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndáá sá cündèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndoho-í, dico sá dúcáⁿ cuiní-ndó sǎ ìíⁿ-ndó cùnucóo-ndo xìo cuha-í, te ìíⁿ-ndo cùnucóo-ndo xìo datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yǔhú tàú-í cachí-í nǔu sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vǎ cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí cachí-gá te núu ná cúú ñǎyiu nduu táhú cunucóo díñi-í dàvá-án —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁴ Te òré ní níhí ǔxí-gá cue tée xìca cuu ndìhi-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuiní cue tée úú-án, te ní cudééⁿ-güedě núú cuè tée úú-án. ²⁵ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue tée xìca cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sǎ cuè tée yìndaha nacióⁿ quidé-güedě sá ìo cùnucóo-güedé, te nchaa dava-gá cue tée cùnucóo-ndo ndìhi-güedé quidé-güedě tnàhá-güedé sá ìo cùnucóo-güedé. ²⁶ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo, chi núu dava-ndo cuiní-ndó cùnucóo-ndo, te xìní ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cáda-ndó sǎ cùnucóo-ndo. ²⁷ Te núu dava-ndo cuiní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó. ²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yǔhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi yǔhú véxi-í ñuyíú-a dico ñá díú sǎ cúnú cuèchi ñáyiu núu-í chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núu-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuendá vǎi-yu cácu nihnú-yu núú ùhú núu ndàhú —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá núú ǔú tnàhá cue tée cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te òré ní quee Jèsús ñúú Jericó ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá, te cuéhé víhí ñáyiu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ. ³⁰ Te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá xñucóo úú tnàhá cue tée cuáá, te cue tée-áⁿ nǐ cutnùní iní-güedé sá Jèsús ñúhú-gǎ ichi-áⁿ te ní ngúíta-güedé níhi càháⁿ-güedé, te xǎhaⁿ-güedě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

³¹ Te cue ñáyiu tènáá ñáhǎ-yu xii-güedé, te xǎhǎ-yu sá ná càdí-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhi ní càháⁿ-güedé, te xǎhaⁿ-güedě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

³² Te ní ngúíñí Jèsús te ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedě, te xǎhaⁿ-gǎ:

—¿Ná cuiní-ndó càda ñaha-í xii-ndo-i? —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, cuiní-ndí sá cáda tǎtna-n núú-ndí cuendá cundehe-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-güedé, te ní tendaha-gǎ núú-güedě. Te òré-ni ní ndúha núú-güedé, te nchícúⁿ ñáhá-güedě xii-gá cuáháⁿ.

21

Jèsús cuánguìhu-gá ñúú Jerusàlén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cùyatni Jesús ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá ñúú Jerusàlén, te ní quexìo-gá ndìhi-güedé yatni víi-ñǎ ñúú Bètfaqé, te xíáⁿ cáá yùcu nani Olívú. Te ní ndatnúhu-gá ndìhi úú cue tée xìca cuu ndìhi-gá, ² te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñúú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó ìíⁿ búrru díhí ndètñí-di ndìhi déhe-di, te nandaxi-ndo-güèdi te candeca-ndo-güèdi quixi. ³ Te núu ìo ñáyiu dàdahaⁿ ñaha xii-güèdi, te cúñaha-ndo xii-yu sá yǔhú Yáá xícá cùu ndìhi-ndo

xini ñuhu-í-güedi, te ndíhi-ni natendaha-ÿ-güedi núhú-güedi cúñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnì ìⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nùú tütú-gá núú càchí-xi:

⁵ Chí cùñaha cuè ñáyiú ñuú Sìón ná cádá cuendá-yu, chi véxi tée yìndaha ñaha xií-yu yòdo-dé ìⁿ bürü líhli déhe ìⁿ bürü quiti sa xìdo,

te cùu-dé ìⁿ tée ío ndàhú iní-xi.

Duha ní chídó tnùnì ìⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nùú tütú-gá.

⁶ Te cue tée xica cuu ndíhi-gá ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii-güedé cada-güedé. ⁷ Te ní ndexìo-güedé ndécá-güedé ìⁿ bürü dîhí ndíhi déhe-di, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-güedi, te dātnùnì cuáaá Jèsús sátá ìⁿ-di ní ngódó ñaha-gá xii-di. ⁸ Te ío cuéhé ñáyiú ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dōo-yu-áⁿ yáha-gá ndíhi quiti yòdo-gá. Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ñúú tá sàcáⁿ-yu cuáháⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú yòdonuu núú-gá ndíhi nchaa ñáyiú nchicúⁿ ndàa sátá-gá ní ngúíta-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndí Dàvíí! ¡Te Yá Ndiöxí ío na chìndee ñaha-gá chi cùu-gá Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi quide núú-gá! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñuú Jerusálén, te nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ ní ngúíta-yu xícuaá-yu, te davá-yu ní ngúíta-yu xìtnàhá-yu:

—¿Yoo cùu tée-áⁿ? —càchí-yu xìtnàhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xìtnàhá-yu:

—Tée-áⁿ cúú-dé Jèsús tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te cùu-dé tée ñuú Nazàrét ñuú yìndèhu distritú Galileá —càchí-yu xìtnàhá-yu.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa xíquide ñáyiú xití veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xìndecu ñáyiú quide ndáhu nádicó-yu, ndíhi ñáyiú xísaaⁿ, te nchaaⁿ-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándùá-gá mèsá nchaa ñáyiú dàma díhúⁿ, ndíhi nchaa xilè sácóo nchíhi ñáyiú dìco lómá xìndecu xití veñúhu-áⁿ. ¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí núú càháⁿ ndíhi ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁴ Te xíaⁿ ndécú Jèsús ní quexìo cue tée cuáá ndíhi cue tée yacua, te ní quide tátna ñaha-gá xii-güedé te ní ndúha-güedé. ¹⁵ Te cue dútú cùnùu ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ní xíní-güedé ní quide Jèsús sá vā yòo tnàhí ndàcu cada, te ndèdóho tucu-güedé níhi xícáháⁿ cue landú xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu-áⁿ, te càchí-güexi: “Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndí Dàvíí”, càchí-güexi. Te ní cudééⁿ-güedé, ¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa càháⁿ cue landú-áⁿ ñá? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náá ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi cuendá cue landú-áⁿ, te duha càchí-xi:

Yòhó ní quide-n sá cuè landú vitna sàdi, ndíhi cue dava-gá landú, chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi cunduu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te xíaⁿ ní dándóo ñaha Jèsús xii-güedé, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Bètaniá, yàcáⁿ ní xìndecu-gá niú-áⁿ.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii yutnu ngüxí sá vā cúúⁿ-gá sávídí-xi

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tněé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ tucu Jèsús ñuu Jerusàlén, te ichi ñuhu-gá ní xíhí-gá docó. ¹⁹ Te ní xiní-gá ñⁿ yutnu ngüxí núnñi ñⁿ xio yuhu ìchi, te ní xica-gá cuáháⁿ ndéhé-gă ñuu ndèé sávídí-xi, dico ñá túú ñă ndèé chi mee-ni ndàha-xi ndeé. Te ní xáhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí-áⁿ:

—ǝVitna te vá ñⁿ nduu-gá cuuⁿ sávídí-n! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

Te òré-ni-áⁿ ñí yíchí yutnu ngüxí-áⁿ. ²⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cuu ní xiní cue téé xica cuu ndihi Jesús, te ío ní cuñúhu-güedé, te ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gă, te xáhaⁿ-güedě:

—ǝNá cuendá ndeé dácáⁿ ío ndñhi ní yíchí yutnu ngüxí-ăⁿ-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ñuu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí, te vá cání ñⁿ cani úú iní-ndó, te ñă díú-ní să ñí quide-í-a ní xiní-ndó ndàcu-ndo cada-ndo, chi ndéé tándúú-a xocuñí-xi núú ndécú-xí te núu cúñaha-ndo să xocuñí-xi te quíhíⁿ-xi quée-xi xití làmár. Te ñiu ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá iní-ndó. ²² Te nchaá sá ná càcáⁿ-ndó núú Yă Ndiöxí òré càháⁿ ndihi-ndo-gă te taxi-gá te núu sàndáá ndisa iní-ndó să táxí-gă sá xicáⁿ-ndó núú-gă —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús ndécú ndñhi-gá tnúhu ndee ñí

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Te Jèsús cuanguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu danehé-gá ñáyi, te xíáⁿ ndécú-gă ní quexìo cue dútú cùnùu ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràèl, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuñí-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee ñí ndécú ndñhi-n núu quide-n nándí sá quídé-n, ǝte yoo ducaⁿ ñí taxi tnúhu ndee ñí-áⁿ xii-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuñí-í càcáⁿ tnúhu-í ñⁿ sá càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na càchí tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ñí duha quide-í. ²⁵ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dácúándùte ndí Juàá ñáyi, ǝYă Ndiöxí ñⁿ cuè téé ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí?, te chí càchí tnúhu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—ǝNáa cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o să Yă Ndiöxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñă, te quesaha-dě: “ǝNá cuendá ñă túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndí vàiⁿ?””, quesaha-dě. ²⁶ Te núu na cúñaha-o să cuè ñáyi ñuyúú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí ñă, te cudééⁿ ñáyi núú-ó, chi nchaá-yu càchí-yu sá Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndí sá càháⁿ ndí tnúhu-gá núú ñáyi —càchí-güedé xitnàha-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—Ñá túú xini-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándùte ndí Juàá ñáyi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yúhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ñí duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuendá ñⁿ téé ndihi úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ñⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnúni-ndó tnúhu càháⁿ-í. ñⁿ téé ndècu úú déhe-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii déhe-dé téé sacuéhé-gă: “Yòhó déhe-í, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n ñuu vá cùndèe iní-n cuànundaha ñaha-n xii-í cada chiúⁿ-o núú ñí xitu-í yoho yàha stilé”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²⁹ Te ní xáhaⁿ dèhe-dé xii-dé: “Vá quíhíⁿ-í cada chiúⁿ-í núú chíúⁿ-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii tătá-dě. Dico cuèé ní nacani iní-dé te ní sáháⁿ-dé ní quide chiúⁿ-dé núú chíúⁿ tătá-dě. ³⁰ Te téé-áⁿ ñí sáháⁿ tucu-dé ní xáhaⁿ-dě xii déhe-dé té

lǐhli-gá nǔu vá cúnđèe iní-dé cuánùndaha ñaha-dé, te ní xáhaⁿ dǎhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuánùndaha ñaha-í xii-n”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ. Dico ñá túú ní sǎháⁿ-dé cada chiùⁿ-dǎ.
³¹ Te vitna chí cǎháⁿ nǔu ndǎdacáa cue tée úú-áⁿ nǐ quide-güedé sá cuiní tǎtá-güedǎ — cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedǎ xii-gá:

—Tée cùu sacuéhé-gǎ, tée ní cǎháⁿ ndǐhi-dé dǐhna —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedǎ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá cuè tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndǐhi cue ñáyiú dǐhí xǐndecu ichi dǐí ìní yáchí-gá ndǐhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii cue tée-áⁿ ndǐhi cue ñáyiú dǐhí-áⁿ dàcúúxí nchòhó. ³² Chi ndǐi Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cǎháⁿ ndǐi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chi ñá túú cuiní-ndó quǐndáá iní-ndó nàcuáa ní cǎháⁿ ndǐi, dico cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndǐhi cue ñáyiú dǐhí xǐndecu ichi dǐí ìní, chi sàndáá iní-güedé ndǐhí-yu tnúhu ní cǎháⁿ ndǐi. Te nchòhó cuèi ndèhe-ndo sá sàndáá iní cue ñáyiú-áⁿ nchaa tnúhu ní cǎháⁿ ndǐi, dico ñá túú cuiní-ndó ndǐxi cuèchi iní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá tni-ndo tnúhu ní cǎháⁿ ndǐi —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Cuendá cue tée cuihna ìní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Te xǎhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na cànì tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó tnúhu cǎháⁿ-í. Hⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dǎ, te ní chidoco-dǎ cuendá sá vǎ cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quǐhí-dǎ ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé hⁿ xító dùcúⁿ núú cáúndòdo cue tée coto nchaa yoho yàha stilé-áⁿ.

’Te ní sáá hⁿ nduu quèe-dé quǐngaca cuu xica-dǎ te ní dándòo ndaha-dǎ sá nǐ xitu-dé-áⁿ xii hⁿ úú cue tée xìnì tnáhá ndǐhi-dé cuendá cada chiùⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sáta nǐ sáá nduu nǐ cuu ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá nǐ xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii hⁿ úú cue tée xínu cuechi núú-dǎ: “Chí cuáháⁿ cǎcáⁿ-ndó sǎ cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándòo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá nǐ xitu-í”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé. ³⁵ Te cue tée ní dándòo ndaha-dǎ nchaa yoho yàha stilé sá nǐ xitu-dé-áⁿ nǐ tni-güedé cue tée xínu cuechi núú-dǎ-áⁿ, te hⁿ-dé ní canì-güedé, te hⁿ-dé ní sahni ñaha-güedǎ, te ingá-dé ní sáñaha-güedǎ yúú. ³⁶ Te tée ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ nǐ tendaha-dǎ titní-gá tucu cue tée xínu cuechi núú-dǎ cuáháⁿ-güedé cuángácáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé núú cuè tée ní dándòo ndaha-dǎ sá nǐ xitu-dé-áⁿ, dico dǐu-ni ducaⁿ nǐ quide ñaha cuè tée-áⁿ xii cue tée xínu cuechi núú-dǎ-áⁿ.

³⁷ Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ nǐ sani iní-dé: “Váha-gá nǔu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chi òré quiní ñáhá-güedǎ xii-dé te canehe-güedé sá yǐñúhu núú-dǎ”, duha ní sani iní-dé. Te ní tendaha-dǎ déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico òré ní xìnì cue tée quide chiùⁿ-áⁿ dǎhe tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítñaha-güedé: “Tée-áⁿ tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndǐhi nchaa sá cáá nǔú-xi, dico cahni-o-dǎ te mee-o ndúu táhú-ó sǎ ndúú táhú-dǎ”, cǎchí-güedé xítñaha-güedé. ³⁹ Te ní tni-güedé tée-áⁿ te ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ hⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahni ñaha-güedǎ xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní canì Jèsús núú-güedǎ.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnunì iní-ndó nǎsa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue tée-áⁿ ñǎ? —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴¹ Te cue tée-áⁿ nǐ xáhaⁿ-güedǎ xii-gá:

—Tée cùu xítóhó ñuhu-áⁿ nǔhú-dé, te vá cúnđàhú iní-dé cue tée cuihna ìní-xi-áⁿ chi cahni ñaha-dǎ xii-güedé, te dándòo ndaha-dǎ ñuhu-dé xii cue tée cùtnunì iní-dé

cada ndáá cuendá ndi tnahá cúúⁿ nděhé nchaa yoho yàha stilé sá nǐ xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedě xii-dé sá cúú cuendá-dé —càchí-güedé xàhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú càchí-xi:

Yúú sǎ nǐ dáquée tǐhú cue tée dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

Chi mee Dütú Ndiǒxí ducaⁿ nǐ cachí-gá cunduu, te cùu-xi ìⁿ sá ìo cùñùhu-o vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁴³ Te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiǒxí cada-gá te vá nihí-ndó tnùhu ndee ìní cundecu ndihí-ndo cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo, chi tnúhu ndee ìní-án cundecu ndihí cue ñáyiu cada ndáá cuendá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii-yu. ⁴⁴ Te yúú sǎ cúnùu-án cúú-xí yǐhú, te nchaa ñáyiu ñá túú tnǐ tnúhu-í cùú-yu dàtná ìⁿ ñáyiu ndúá núú yǐú-ǎⁿ te tnàhnú duúⁿ-yu, àdi núu na tàù ñáhá-xí xii-yu, te dacàchi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴⁵ Te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani Jèsús te cue tée cùu dütú cúnùu-án, ndihí cue tée cùu fariséú ní cutnùní ìní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ⁴⁶ Te ní cuiní-güedé tnǐ ñaha-güedě xii-gá òré-áⁿ dico ñá túú ní cùú-ì-güedé, chi ní yùhú-güedé cue ñáyiu, chi ní cutnùní ìní-yu sá cúú-gǎ ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí.

22

Cuendá ìⁿ vico tnǎndaha

¹ Te Jèsús ní ngüfta tucu-gá cání-gǎ ingá cuendú núú-güedě, te xàhaⁿ-gǎ:

² —Na càni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii ñáyiu. ìⁿ tée yǐndaha ñaha xii ñáyiu ní quide-dé ìⁿ vico ní dátñandaha-dé déhe ducuⁿ-dé. ³ Te ní tendaha-dě cue tée xínu cuechi núú-dě cuáháⁿ-güedé cuángana-güedé cue ñáyiu sa ní cáháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñáyiu-án ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu. ⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue tée xínu cuechi núú-dě: “Quíhíⁿ-ndó cǔñaha-ndo xii cue ñáyiu sa ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico sá sà ní quide túha-í sá cáxí-yu, te sa ní sahní-í ndicutu ndihí nchaa dava-gá quiti ní dánúcuìhnu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico càchí-í cùñaha-ndo”, càchí-dé xàhaⁿ-dě xii cue tée xínu cuechi núú-dě-án. ⁵ Dico ní ìⁿ ñáyiu ní cáháⁿ-dé-án ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chi ìⁿ-yu ní sáháⁿ-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñúhú-yu, te ingá-yu ní sáháⁿ-yu ní nadìcò-yu núu nándi cùu ndáhú quídě-yu. ⁶ Te dava-gá-yu ní tnǐ-yu dava cue tée xínu cuechi núú tée quide vico-án, te ní canihá-yu ndée ní sahní ñàhá-yu xii-güedé. ⁷ Te tée yǐndaha ñaha xii ñáyiu quide vico-án nǐ cudééⁿ víhí-dě sá dúcáⁿ nǐ quide-yu, te ní tendaha-dě cue sandàdú-dé ní sáháⁿ-güedé ní sahní-güedé cue ñáyiu ducaⁿ nǐ quide-án, te ní sahní-güedé nchaa vehe càa ñuú-yu. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dě xii dava-gá cue tée xínu cuechi núú-dě: “Nchaa sa ndècu túha, te cue ñáyiu ní cáháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ni cùu ñá túú-gǎ tàù-yu sá cùhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuáháⁿ nděni ní cuu te cáháⁿ-ndó nchàa ñáyiu na nàníhí-ndó ìchi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-güedé. ¹⁰ Te cue tée xínu cuechi-án nǐ quee-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé nchaa ñáyiu ní naníhí-güedě ichi, te cuèi ñáyiu váha ìní-xi, te cuèi ñáyiu cuihna ìní-xi, te ní chítǔ-yu núú cúú vico-án.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te tée yǐndaha ñáyiu quide vico-án nǐ quíhu-dé xití vehe ní xíndéhé-dě cue ñáyiu ñùhu vico-án, te ní xiní-dé ìⁿ tée ñùtnahá tnuú-yu te ñá túú càa dóó-dě dàtná cáá dǒó níhnú cuè ñáyiu ñùhu vico-án. ¹² Te ní xáhaⁿ-dě xii tée-án: “¿Tàta, nása ní cuu cuánguìhu-ǒ iha, te ñá túú càa dóó-n dàtná cáá dǒó níhnú cuè ñáyiu ñùhu vico tnándaha-i?”, càchí-dé xàhaⁿ-dě xii tée-án. Dico tée-án ñà túú ní níhí-dě tnúhu cáháⁿ-dé. ¹³ Te tée yǐndaha ñáyiu quide vico-án nǐ xáhaⁿ-dě xii cue ñáyiu xínu cuechi núú mèsá: “Chí tnǐ tée-án te dacùtu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dě ná quíhíⁿ-dé cundecu-dé ìⁿ xichi núú néé nǔú ìo ndoho-dé, te yàcáⁿ ío ndáhyú-dé te dìcò rúhñú-nǎ cuu núhu-dé sá sàtú ìní-dé sá ndóhó-dě”, càchí-dé xàhaⁿ-dě xii cue ñáyiu xínu cuechi núú mèsá-án. ¹⁴ Te duha

nduu cuendú càháⁿ-í chi ío cuéhé ñáyiú càháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xí-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhũ-yu cundecú-yu ndihi-gá —càchí-gá xăháⁿ-gă xii-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue tée cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé ìⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé datìcánuu-güedé Jèsús núú tnúhu càháⁿ-gá cuendá ducaⁿ ñíhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé ìⁿ úú cue tée cùndihí-güedé, ndihi cue tée cùndihí té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gă, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ñíhí-ndí tnúhu sá ìo ndáá càháⁿ-n, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cundecu-o ñùyíú-a, te cuèi ndèda-ni cà ñáyiú ìⁿ-ni càháⁿ-n ndìhí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáyiú cùú-yu. ¹⁷ Te cachí tnúhu xii-ndí, núú váha-ni quide-ndí sá chăhu-ndí té Cèsár tée ío cùnuu cuendá impuèstú áⁿ ñáhá —càchí-güedé xăháⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó cue tée dândahú méé-xí să quidé ndăá te ñá ndăá sá quidé ndăá-ndó, ¿ná cuendá xító ndèé ñáhá-ndó xii-í? ¹⁹ Chí dánèhé ñáhá xii-í ìⁿ díhúⁿ să chăhu-ndo cuendá impuèstú ñúu nása càa —cachí-gá xăháⁿ-gă xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ìⁿ díhúⁿ să nání dènariú. ²⁰ Te òré ní xiní-gá díhúⁿ-ăⁿ te ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—Chí càchí tnúhu yoo núú-xi ndèé ndihi yoo òú-xi ndéé —càchí-gá xăháⁿ-gă xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèé ndihi òú-dé —càchí-güedé xăháⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te núú ducaⁿ te chí nàcuăha té Cèsár sá cúú cuendá-dé, te sá cúú cuendá méé Yă Ndiöxí te xíáⁿ nacuăha-ndo-gă —càchí-gá xăháⁿ-gă xii-güedé.

²² Te cue tée-áⁿ ìo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní natni-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáyiú ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Te òú-ni nduu-ăⁿ ñí quexìo ìⁿ úú cue tée cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue tée-áⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyiú ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁴ —Mèstrú, ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ñúu ìⁿ tée ndècu ñadìhí-xi cuú-dé te quendóo ñadìhí-dé, te núú ñá túú dèhe-dé ní xòo ndihí-aⁿ te tée cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuendá ñaní-dé tée ní xíhí-áⁿ. ²⁵ Te ñúú-ndí-a ní xíndecu úsá tnàhá cue tée mee-ni ndì ñaní-güedé. Te tée díhna ní ñíhí ñadìhí-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni ìⁿ déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñadìhí-dé-áⁿ. Te tée cùu uú ní nàqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ. ²⁶ Dico ní xíhí tucu-dé, te ni ìⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñaha-áⁿ, te òú-ni ducaⁿ ñí yáha tée cùu uní, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ dico òú-ni ducaⁿ ñí xíhí-güedé. ²⁷ Te ndéé núú ñí ndihí-ná te ní xíhí tnàhá ñadìhí-áⁿ. ²⁸ Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndèdacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndi ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xăháⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xiní-ndó nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí núú tütú-gá, te ni ñá túú cùtnuní iní-ndó să díú-gă ndácú-gă quidé-gă nchaandi túhú sá váha.

³⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí, te dàvá-áⁿ

vã yõ-gá dasaⁿ dëhe yoco-xi chi vá yõ-gá candeca tnàha, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí. ³¹ ¿Te náa ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí núú tùtú-gá núú càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú ní xíhí-ãⁿ? Te duha càchí-gá: ³² “Yúhú cúu-í Ndiõxí tẽ Àbrahám, ndíhi té Isàác, ndíhi té Jácób”, duha càchí-gá núú tùtú-gá. Te cue tée-áⁿ chi cuèi ní xíhí-güedé núú ñùyíú-a, dico sá cúu-xí Yã Ndiõxí chi ndècu vívú-ni-güedě. Chi ñiu-gá cúu-gã Ndiõxí mee-ni cuè ñáyiú xĩndecu vívú, te ñá túú cúu-gá Ndiõxí cue ñáyiú ñá túú ndècu vívú —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gá ní xii-gá cue tée-áⁿ, te ío ní cuñúhu nchaa ñáyiú cuendá sá ïo váha ndùu tnúhu ní càháⁿ-gá.

Tnúhu sá ïo-gá cúnùu

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Te cue tée cùu fariséú ní xiní-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue tée cùu saducéú, chi ñá túú ní ñíhí-gã-güedé tnúhu cúñaha-güedě xii-gá, te cue tée cùu fariséú-áⁿ ñí natacá-güedé te cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. ³⁵ Te ñⁿ tée cùu fariséú-áⁿ ïo váha cùtnuní iní-dé nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés te xito ndeé-dé Jèsús, te xãhaⁿ-dě xii-gá:

³⁶ —Mèstrú, cachí tnúhu ndědacàa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés ío-gá cúnùu cada-o —cachí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gá cúnùu: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiõxí Yaá cúu Ndiõxí-ndó ñí yuhu ñí iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuení mée-gã, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu víi cuu váha-ndo ñúú-gã”, ³⁸ duha càháⁿ tnúhu sá ïo-gá cúnùu. ³⁹ Te duha càháⁿ tucu ingá tnúhu cùu uú sá ïo cúnùu, te sa yatni ñⁿ-ni cùu-xi ndíhi tnúhu díhna nuu, te càchí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dàtná cúu iní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. ⁴⁰ Te cuendá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te ñiu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní càháⁿ nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Yoo cùu Xítohó Jesucristú

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Te ndècu ducaⁿ-ni cue tée cùu fariséú núú ndécú Jèsús. ⁴² Te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xãhaⁿ-gã:

—Cuení-í cachí tnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xãhaⁿ-güedě xii-gá:

—Déhe ndíi Dàvíí cúu Yáá-áⁿ —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-ndo sã dëhe ndíi Dàvíí cúu Crístú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ñí dácáhu ìní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sá Crístú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítohó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

⁴⁴ Dütú Ndiõxí ní xãhaⁿ-gã xii Yaá cúu Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xãhaⁿ Dütú Ndiõxí xii Yaá cúu Xítohó-í, càchí ndíi. ⁴⁵ ¿Te nása cùu Crístú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gã Xítohó ndíi? —càchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁶ Te ni ñⁿ-güedé ñá túú-gã ní ñíhí-güedě tnúhu cúñaha-güedě xii-gá. Te ndéé nduu-ãⁿ ñá túú-gã ní cùyí-güedé ná tnúhu cácáⁿ tnúhú-güedě núú-gã.

23

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée cùu fariséú ndíhi cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní cáháⁿ ndodo-gá núú nchàa ñáyiú, ndíhi núú cuè téé xica cuu ndíhi-gá, te xáhaⁿ-gã:

² —Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi cue téé cùu fariséú ndécú ndíhi-güedé tnúhu ndee ìní cáháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùnì ndíi Moisés-án. ³ Te cada-ndo nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cádá-ndó dàtná xiquide-güedé, chi tucu ndùu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. ⁴ Te quide-güedé dàtná quidé ñáyiú dàcuído ìⁿ tnaha ñáyiú-xi ìⁿ sá ïo véé, te mèé-yu ni lùha ñá túú cuínì-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-güedé chi dànehé ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chi ni lùha ñá túú cuínì-güedé cada-güedé nàcuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo. ⁵ Te mee-ni ndùcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quini ñáyiú sá ïo cùu cahnu-güedé. Te ndèé xindá sá ndèé ìⁿ ùú tnúhu Yá Ndiöxí tneé-güedé ndíhi ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá ïo-gá cunduu quèhéⁿ xindá-án dàcúúxí xindá dava-gá ñáyiú. Te tnàhá tucu iní-güedé sá ïo-gá cunduu nàni núú dđó sácúihnu-güedé dàcúúxí dđó sácúihnu dava-gá-yu. ⁶ Te ndi tnahá òré sácđo vico, òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé te ïo-gá cúdđí iní-güedé cunucóo-güedé núú xilé núú sácđo cue téé cùnuu-gá, te diu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuéi xití veñúhu. ⁷ Te nchaa núú xicá cùu-güedé cuínì-güedé sá ndíhi tnúhu yinùhu cáháⁿ ndíhi ñaha ñáyiú xii-güedé, te cuínì tucu-güedé sá cññahá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ Dico nchòhó vá cññaha-ndo xii ñáyiú sá cññahá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ìⁿ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ìⁿ-ni yúhú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a cùu-í Mèstrú ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁹ Te ìⁿ-ni Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu cuu-gá Tãtã-ndó, núú xĩãⁿ vá càháⁿ-ndó sã dàva cue téé ñuyúú-a cùu-güedé tãtã-ndó. ¹⁰ Te ni vã cáni ìní-ndó càda-ndo nacuáa cáháⁿ ñáyiú sá cùnùu-ndo, chi ìⁿ-ni yúhú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a cùnùu-í. ¹¹ Te ñáyiú ïo-gá cùnùu ndecu ndíhi-ndo, ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú xinu cuechi núú-ndó. ¹² Te nchaa ñáyiú quide cahnu mee-xi ñáyiú-án vã cúú-yu ñáyiú cùnùu, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi ñáyiú-án cùnùu-yu.

¹³ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé ïo dàndahú mée-xí sã quidé ndãá te ñá ndãá sá quidé ndãá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi sãdí-ndó ìchi ñáyiú ñá dáñã-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ni mèe-ndo ñá túú quide-ndo nacuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ni dàva-gá cue ñáyiú cuínì sá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu ñá dáñã-ndó.

¹⁴ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ïo dàndahú mée-xí sã quidé ndãá te ñá ndãá sá quidé ndãá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi quèndé-ndó vèhe cue ñáyiú quèé, te ïo naha càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiöxí cuendá cuínì-ndó sã vã yđo cutnùnì iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcãⁿ quide-ndo te ïo-gá ndoho-ndo núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñáyiú.

¹⁵ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ïo dàndahú mée-xí sã quidé ndãá te ñá ndãá sá quidé ndãá-ndó, te ndàhú ní cuu-ndo chi sãhni iní-ndó cuãháⁿ-ndó ndëni ní cuu dàcaháⁿ-ndó ñáyiú cuendá cuínì-ndó tñí-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xĩnu iní-yu tñí-yu ichi ndècu-ndo-án te uuⁿ-gá cuíta nihnú-yu dàcúúxí mèe-ndo.

¹⁶ Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñáyiú cuáá, chi ñá cùnùnì iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáyiú, te ndàhú ní cuu-ndo chi càchí-ndó: “Ìⁿ ñáyiú na càcunehe veñúhu càhnu sá ïo cùnùu oré cuínì-yu cutnùnì iní tnàha ñáyiú-yu sá ndãá cádá-yu ìⁿ sá sání iní-yu cádá-yu, te vá cúú cuéchi xií-yu cuéi vá cádá-yu. Dico núú na càcu nehé-yu díhúⁿ cuááⁿ yíhí xití veñúhu-án te cuu cuéchi xií-yu te núú vá cádá-yu sá ñí cachí-yu cádá-yu”, duha càchí-ndó.

cuáha núú yíndüxi cue ñáyiú ní quide váha ní xíndecu ñuyúú-a. ³⁰ Te cächí-ndó: “Te núú dicó nchoo ni xíndecu-o cùtnàhá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te vá chítñàhá-ó-güedě cahni-o cuè téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí dàvá-áⁿ ní cùu”, duha cächí-ndó. ³¹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó, te xíáⁿ cùtnùní sá ííⁿ-ní cùu-ndo ndíhi cue ñaní tnáhá-ndó cuè téé ní xíndecu ndéé sanaha, cue téé ní sahni ñaha xii cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí dàvá-áⁿ. ³² Te núú ducaⁿ te chí dákxínu cava chiúⁿ ní tausaha-güedě.

³³ Te nchòhó cúú-ndó cuè téé ío cuihna iní-xi, chi cùu-ndo datná cóo dèéⁿ! Te nchòhó vá nìhí-ndó nàcuáa cada-ndo cäcu nihnu-ndo nùú ùhú núú ndàhú. ³⁴ Te cuèndá xíáⁿ núú tendaha-í cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí quixi núú-ndó, ndíhi cue téé cùu mestrú danèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá, ndíhi cue téé ío váha cùtnuní iní-xi cuèndá cáháⁿ-güedě tnúhu-gá núú-ndó. Dico nchòhó chi da cùu úhú iní-ndó-güedě, chi dava-güedě cahni-ndo-güedě, te dava-güedě cata caa-ndo-güedě núú cùrúxí, te dava-güedě cani-ndo-güedě xití veñúhu, te ndi tnahá ñuú ndi tnahá ñuú quíhíⁿ-ndó nànducu-ndo-güedě cuèndá cada úhú iní-ndó-güedě. ³⁵ Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo, te ndadíquí-ndó cuè téé ní quide ndáá ní xíndecu ní xíhí ní sahni ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó. Te ndéé ndíi Àbél téé ío váha ní quide ndáá ní xíndecu ní sahni-güedě ndadíquí-ndó, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ní sahni-güedě, ndíhi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndíi Berèquíás téé ní sahni-güedě ndéé núú nì ndíhi-ná ndadíquí-ndó, te ndíi-áⁿ nì sahni-güedě mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndíhi xító núú sácòdó sã ndúú tãhú Yá Ndiöxí, te nchaa cue téé-áⁿ ndadíquí-ndó chí dàtná tnúhu mee-ndo nì sahni-ndo cuè téé-áⁿ, chí diu-ni ñaní tnáhá mèe-ndo ducaⁿ ní sahni ñaha xii-güedě. ³⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa cue téé ní quide ndáá ní xíndecu ní sahni-güedě, nchaa cue téé-áⁿ ndadíquí nchaa ñáyiú ndècu vitna —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedě.

*Jèsús cãháⁿ-gá cuèndá ñáyiú ñuú Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Te xãhaⁿ Jèsús xii ñáyiú ñuú Jerusalén:

—Nchòhó ñáyiú ñuú Jerusalén sãhni-ndo cue téé ní tendaha Yá Ndiöxí véxi cãháⁿ tnúhu-gá núú-ndó, te mee-ni ndíhi yúú sãhni-ndó dàva-güedě. Te yúhú titní xito ní cuiní-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quidé nchùxi xito-güedi déhe-güedi sãquíhi-güedi xití ndíxíⁿ-güedi, dico nchòhó ñá túú ní cuiní-ndó, te diu-ni ducaⁿ sãni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sãá nduu te ío ndàhú yáha ñuú-ndó, te vá cùndècu-gá-ndó. ³⁹ Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vã quini ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sãá nduu quini ñáhá tucu-ndo, te dàvá-áⁿ cachí-ndó: “Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí véxi”, duha cachí-ndó —cächí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

24

*Jèsús cächí-gá sã ngóyó veñúhu
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te mei òré ní queheⁿ-gá ichi quíhíⁿ-gá ñíⁿ xichi, te ní sãndehe yatni cue téé xica cuu ndíhi-gá dñí-gá, te xãhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cundehe veñúhu-a nã ío váha ní sãá —cächí-güedě xãhaⁿ-güedě xii-gá.

² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedě:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã ndéhe-ndó-á vitna saá nduu te vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chí ni ñíⁿ-gá yúú vã códó nchíhi tnahaxi chí ndíhi ngoyo —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedě.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúú-a
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Te Jèsús ní sãá-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá yucu òlívú, te xíáⁿ nì ngóo-gá te núú núcòo-gá-áⁿ nì sãháⁿ cue téé xica cuu ndíhi-gá, te dayuhu nì xãhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuini-ndí cachí tnúhu-n nã nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, ndìhi nándi cùu sá cádá-xí òré sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyú-a, ndìhi òré sa ta cùyatni naa-xi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quìhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vã yõo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁵ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyú, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nánì-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crìstú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cãháⁿ-güedé te ío vai ñáyi dandàhú-güedé. ⁶ Te níhi-ndó tnúhu nàá-güedé ndèni ní cuu, dico vá yùhú-ndó chi dacuití sã dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi. ⁷ Chi cue téé ìⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndìhi cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñuu ngüita-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyú ìo níhi tnáa. ⁸ Te nchaá xiãⁿ cuu-xi tnúndòho sá vítna vãha vãha quèsaha sá cúu-xí cuè ñáyi xĩndecu ñuyú.

⁹ Te cue ñáyi na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhã-yu núu cuè téé cùchiuⁿ cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo càhni ñaha-güedé, te nchaá ñáyi cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í. ¹⁰ Te dàvá-áⁿ ìo vai ñáyi dàñá-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiõxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhã-yu, te cuáha cuendá tnáhã-yu núu cuè téé cùchiuⁿ. ¹¹ Te ío vai cue téé cachí-güedé sá cãháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá sá cãháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ducaⁿ ìo vai ñáyi dandàhú-güedé. ¹² Te dàvá-áⁿ cunuu mée-ni nchaá sá cuéhé sá dúhá cádá-yu, te vai-yu vá cúu iní-gá-yu tnàha ñáyi-yu. ¹³ Dico nchaá ñáyi na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáyi-áⁿ naníhi tãhú-yu. ¹⁴ Te nihí ñuyú quíhíⁿ ñáyi cãháⁿ-yu tnúhu váha, tnúhu sá cãháⁿ nacuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyi, te sátá ná nihí nchaá ñáyi tnúhu-áⁿ te naa ñuyú.

¹⁵ Te ndí Dániél téé ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí chídó tnúni ndí cuendá ìⁿ sá dáquèe tihú Yã Ndiõxí cundecu ìⁿ xichi núu ní cuu í, te xiãⁿ cada-xi sá vã cùndecu-gá ni ìⁿ ñáyi xiãⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nacuáa ní cãháⁿ ndí, chi nduu na quini-ndó xiãⁿ cundecu-xi núu dúcáⁿ ní cuu í, ¹⁶ te dàvá-áⁿ nchaá ñáyi xĩndecu distrítú Júdeá xini ñuhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁷ Te nchaá ñáyi ndáa ndódó dǐquí véhé-xí vã ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachíⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchaá ñáyi cuáhãⁿ yucu vá nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóo-yu. ¹⁹ Te ndàhú ní cuu nchaá ñáyi dǐhí ñúhú dèhe-xi, ndìhi cue ñáyi dǐhí xĩndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchòhó, chí càcáⁿ tãhú nùú Yã Ndiõxí cuendá sá vã dúcáⁿ ndòho-ndo yóo quidé víxiⁿ-xi, te ni vã dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó.

²¹ Chi dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyú, te vátá ìⁿ ndùu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cùtnáhã ní ngáva ñuyú, chi ñuu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni nùú cuáhãⁿ núu véxi vá cóo-gá tnúndòho-áⁿ. ²² Te Yá Ndiõxí cãhí-gá sá vã ìo vai nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ sã cuendá nchaá ñáyi ní cãháⁿ-gá cundecu ndìhi-gá. Chi núu vai nduu na coo tnúndòho-áⁿ te vá yõo cácu nihnu.

²³ Te núu ìo ñáyi cãhí-yu xii-ndo: “Chí cùndèhe iha, chi iha ní quexìo Crìstú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cùndèhe yacáⁿ chi yacáⁿ ndécú-gã”, cãhí-yu ña. Te vá quìndáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ-yu. ²⁴ Chi coo cue téé cachí-güedé sá cúu-güedé Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cúu-güedé cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí dico ñá ndáá sá cúu-güedé cue téé cãháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé titní núu sã vã yõo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyi. Te caní iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyi ní cãháⁿ Yã Ndiõxí cundecu ndìhi-gá. ²⁵ Te duha ndùu tnúhu cãháⁿ-í dátùha ñaha-í xii-ndo. ²⁶ Te núu cãhí-yu xii-ndo: “Xití yucu-ãⁿ ní quexìo Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a”, cãhí-yu. Te vá quìndáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-ãⁿ ndécú Yáá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a”, cãhí-yu. Te vá quìndáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ-yu. ²⁷ Chi dàtná xini nchaá ñáyi quide-xi oré sáá ndúté dàyehé-xi ni càa xico ñuyú ducaⁿ càda-xi oré quixi tucu

yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi nchaá-yu quiní ñáhă-yu xii-í. ²⁸ Te nchòhó xìní-ndó sã ncháá nũu yúcu yìqui cuñú ní xíhí te yàcáⁿ tàcá nchaa ndixíí xéxí-güedi.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnáhá cuè ñáyi

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Te na yãha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vá dáyèhé-gá nchícanhii, te ni vá dáyèhé-gá yóó, te ngoyo nchaa chódíní ndéé andiu, te quidi-xi andiu ³⁰ nàcuáa cutnùní iní ñáyi sá sã véxi yúhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu nchaá-yu. Te cue ñáyi ñihí ñuyú ndăhyú-yu sá ndíhú iní-yu òré ducaⁿ càda-xi, te nchaá-yu quiní ñáhă-yu xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícò, te quiní-yu sá ïo càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vãha. ³¹ Te tauchùⁿ-í cue espíritú xínú cuèchi núu-í ñihí tíu-xi cútú nadatàcá-xi nchaa ñáyi ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhă xii-í xíndecu ni càa xico ñuyú.

³² Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núu díté-xi te nàtáhu ndaha-xi. Te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sã sã ní cuyatni nuu cahni. ³³ Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi ñuyú-a òré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í, te cutnùní iní-ndó sã sã ní cuyatni ví-ñă nduu nàa ñuyú. ³⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùu-gá nchaa ñáyi xíndecu ñuyú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³⁵ Te andiu ndíhí ñuyú-a chi ndíhí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndíhí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá cuítí.

³⁶ Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quixi tucu-í, te ni ñà túú cùtnuní ná òré chi vá yõ xìní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiõxí ñá túú xìní-xi ná nduu quixi-í, te ni mèe yúhú Tée cùu Déhe Dútú Ndiõxí ñá túú xìní-í ná nduu quixi tucu-í, chi ñⁿdií dí-ni mee-gă xìní-gá nũu ná nduu quixi-í.

³⁷ Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyú-a te cada-xi dàtná ní quide-xi cùtnahá ní xíndecu ndí Nõé. ³⁸ Chi nchaa ñáyi ní xíndecu dàvá-áⁿ òré vátá ndáá-gă ndute ñuyú, te xéxi-yu xíhí-yu quidé-yu, te davá-yu lò-yu vico tnãndaha, te davá-yu dásáⁿ-yu déhe yòcò-yu candeca ñaha tée, te ducaⁿ-ni xíquidé-yu ndéé ní sáa nduu cuãnguee té Nõé xití bàrcú. ³⁹ Te ñá túú ní cùtnuní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyú ndéé ní sáa nduu ñi ngúíta-xi ní cuuⁿ dáú ñi ndaa ndute ñuyú ñi dánáá ñaha-xi xií-yu. Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhă-yu nchaá-yu ñuyú-a, chi nduu ñà túú ñă yíhí iní-yu te quixi tucu-í. ⁴⁰ Te dàvá-áⁿ nũu úu tnáhá cue tée yíhí-güedé xití yucu, te ñⁿ-dé ndanchita te ñⁿ-dé quendóo. ⁴¹ Àdi úu ñáyi dîhí nchícõ-yu ñⁿ-ni vehe, te ñⁿ-yu ndanchita te ñⁿ-yu quendóo.

⁴² Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xìní-ndó ñă òré quixi tucu yúhú Yáa cùú Xítohó-ndó. ⁴³ Te nchòhó xìní-ndó sã nũu ñⁿ tée cùu xítohó vehe xìní-dé ná òré cúú-xí niú quíhu ñadúhú vehe-dé duhu-güedě, te quíhí iní-dé cundecu-dé cuendá sá vã dáñá-dě quíhu ñadúhú-ăⁿ vehe-dé duhu-güedě, dico ñá túú xìní-dé. ⁴⁴ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xìní ñùhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ òré ñá túú ñă yíhí iní-ndó quèxio yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo.

Cuendá ñⁿ tée xínu cuechi

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Te na càni-í ñⁿ cuendú núu-ndó. ñⁿ tée xínu cuechi núu ñⁿ patróóⁿ cúú-dě ñⁿ tée ío váha tècú tnùní, te quide ndáá-dé ndécú-dě. Te ñⁿ xito ní dándõ ndaha ñaha patróóⁿ-dě xii-dé nchaa cue ñáyi ndècu vehe-dé cuendá coto ñaha-dě xií-yu cuãñaha-dě sá cáxí-yu òré tàu-xi caxí-yu, te tée cùu patróóⁿ-áⁿ ñi quee-dé cuáháⁿ-dé. ⁴⁶ Te váha táhú tée xínu cuechi-áⁿ te núu ndècuu-dé quidé-dě nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ patróóⁿ-dě cada-dé mei òré ní nasáá patróóⁿ-dě-áⁿ. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tée cùu patróóⁿ-dě-áⁿ cũñaha-dě xii-dé sá quíndàha-dé nchaa sá ndécú ndíhí-dé. ⁴⁸ Dico núu tée xínu cuechi-áⁿ ní cùu-dé ñⁿ tée cuihna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cùyàa patróóⁿ-dě vá nasáa ndíhí-dé. ⁴⁹ Te ngúíta-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáyi xínu cuechi ndíhí-dé, te

ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndihi nchaa cue téé quihu. ⁵⁰ Te ññ nduu òré ñá túú yìhi iní-dé nasáá patróóⁿ-dë, ⁵¹ te ío dandòho ñaha patróóⁿ-dë xii-dé, chi daquihíⁿ ñáhá-dë xii-dé núú xĩndecu cue ñáyiu ní cachí sá ñĩ quide ndáá te ñá ndáá sá ñĩ quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi dandòho ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu, chi daquihíⁿ ñáhá-gã xií-yu ññ xichi núú ío ndohó-yu te yacáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhõ-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

25

Cuëndá úxí ñáyiu dñí

¹ Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ññ cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. Te úxí tnàhá ñáyiu dñí ñáyiu cuechi ñĩ quehéⁿ-yu lintéⁿñá-yu, te cuáháⁿ-yu ññ xichi núú cóo vico tnándaha cuëndá cundetú-yu quexio téé tnándaha. ² Te úhúⁿ ñáyiu cuechi-ãⁿ ío váha cùtnuní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhá. ³ Te ndi ùhúⁿ ñáyiu cuechi dùcaⁿ ñá túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñá túú ní cãnehé-yu sá ndëe lintéⁿñá-yu. ⁴ Dico ndi ùhúⁿ ñáyiu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ néhë-yu sá ndëe lintéⁿñá-yu. ⁵ Te téé tnándaha-áⁿ cùyaa-dé quexio-dé núú ndétú ñàhá-yu-áⁿ, te ñini dùcaⁿ cuyaa-dé ní tñi ñaha sàni xií-yu ní xidí-yu. ⁶ Te cùu-xi datná dava niú níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáyiu, te càchí-yu: “Sa véxi téé tnándaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuëndá-ndó-dë”, càchí-yu. ⁷ Te ndi ùxí ñáyiu cuechi-ãⁿ ñĩ ndacóo-yu quide túha-yu lintéⁿñá-yu. ⁸ Te ndi ùhúⁿ ñáyiu cuechi ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñĩ xáhãⁿ-yu xii cue ndi ùhúⁿ ñáyiu cùtnuní iní-xi-áⁿ: “Chí táxi nùu luha sá ndëe lintéⁿñá-ndó ná ndëe lintéⁿñá-ndí chi ñá cuini-xi cáyú mee-ni ndàhvá”, càchí-yu xãhãⁿ-yu. ⁹ Te cue ñáyiu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ ñĩ xáhãⁿ-yu: “Vá táxi nùu-ndí chi vá tnàhá canehe chiúⁿ mee-ndí, te váha-gá chí cuáháⁿ cuaaⁿ-ndo nùú cuè ñáyiu xidíco cuëndá sá vã cùmãní xii-ndo, te vá cùmãní xii nchúhú tucu”, càchí-yu xãhãⁿ-yu. ¹⁰ Te ñini cuáháⁿ ndi ùhúⁿ ñáyiu ducaⁿ ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ cuãnguaáⁿ-yu sá ndëe lintéⁿñá-yu ní quexio téé tnándaha. Te ndi ùhúⁿ ñáyiu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ ñĩ queheⁿ cuëndá ñáhãⁿ-yu xii-dé, te cuãnguihu ndihi ñàhá-yu xii-dé núú cóo vico tnándaha, te sáta dúcáⁿ te ní nandedí yuyèhe. ¹¹ Te òré ní nasáá cue ñáyiu cuechi ñáyiu ní sãnguaaⁿ sá ndëe lintéⁿñá-xi-áⁿ, te ní ngüíta-yu càháⁿ-yu xĩnutñi-yu ndàa sáta yuyèhe ndaa quehé, te xãhãⁿ-yu xii téé tnándaha-áⁿ: “¡Tãta, nacaáⁿ yuyèhe na quihu-ndí!”, càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-dé. ¹² Te téé tnándaha-áⁿ ñĩ xãhaⁿ-dë xií-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ñá túú tàú-ndó quihu-ndo vico-a, chi ñá túú tnàhá tnúhu ndihi ñaha-ndo xii-í”, càchí-dé xãhaⁿ-dë xií-yu —càchí Jesús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Ío quihu iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñá túú xini-ndó ñã nduu, te ni ñá túú xini-ndó ñã òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuëndá cue téé ní ndóo ndaha dñí
(Lc. 19:11-27)

¹⁴ Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuëndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. ññ téé sa ñùhu ichi-ná-dé sá cacá-dë quíngaca cuu xica-dë, te ní cana-dé cue téé xinu cuechi núú-dë cuëndá dandóo ndaha ñàhá-dë dñíⁿ-dë xii-güedé.

¹⁵ Te nàcuáa nduu chiúⁿ quide ññ ññ-güedé te ducaⁿ dñíⁿ ñĩ sãñaha-dë xii-güedé, te ññ-dé ní sãñaha-dë úhúⁿ tnàhá dñíⁿ sã ío yahu nani talentú, te ingá-dé ní sãñaha-dë úú tnàhá dñíⁿ-ãⁿ, te ingá-dé ní sãñaha-dë ññ dñíⁿ-ãⁿ, te dãtnuní ní quee-dé cuáháⁿ-dë. ¹⁶ Te téé ní queheⁿ cuëndá úhúⁿ tnàhá dñíⁿ sã nani talentú ní quide-dé ndáhu ndihi-xi te ní níhi tucu-dé úhúⁿ-gá tucu tnàhá dñíⁿ-ãⁿ. ¹⁷ Te ñi-ni ducaⁿ ñĩ quide tucu téé ní níhi úú dñíⁿ sã nani talentú-áⁿ, chi ní quide-dé ndáhu te ní níhi tucu-dé úú-gá tucu tnàhá.

¹⁸ Dico tée ní níhí ìn-ni díhú-ǎn chi da ní chiváha-dé díhú patróón-dě, chi ní xete-dé ìn yaú te ní chindúxi-dé.

¹⁹ Te ní cuu cuéhé nduu sá nǐ quee patróón-güedě-án ní sángaca cuu-dé, te ní nasáá-dé te ní ngúíta-dé quidé ndáá-dé ndíhi-güedé cuendá díhú sǎ nǐ dándö ndaha ñàha-dé xii-güedé. ²⁰ Te tée ní quendóo ndaha ùhú tnhá díhú-ǎn nǐ xáha-dě xii patróón-dě: “Patróón, náu ùhú tnhá díhú sǎ nǐ dándö ndaha ñàha-n xii-í-a, te ní sáhá-í ní quide-í ndíhi-xi ndáhú te ní chídó-xí ùhú-gá tucu tnhá, te náu-a naquehe cuendá-n”, cǎchí-dé xǎha-dě xii patróón-dě. ²¹ Te tée cùu patróón-dě-án nǐ xáha-dě xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ìn tée váha tée quide ndáá, te sá sàcú díhú nǐ dándö ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcá nǐ quide-n te vǎi-gá taxi cuendá ñàhà-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nǔú ndécù-í, te ío cudíí ìní-ó cundecu ndíhi tnhà-o”, cǎchí tée cùu patróón-dě-án xǎha-dě xii-dé. ²² Te sáta dúcá te tée ní quendóo ndaha ùú tnhá díhú sǎ nání tàlentú-án nǐ xáha-dě xii patróón-güedě: “Patróón, náu úú tnhá díhú sǎ nǐ dándö ndaha ñàha-n-a, te ní sáhá-í ní quide-í ndíhi-xi ndáhú, te ní chídó-xí ùú-gá tucu tnhá, te náu-a naquehe cuendá-n”, cǎchí-dé xǎha-dě xii patróón-güedé. ²³ Te ní xáha tée cùu patróón-án xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ìn tée váha tée quide ndáá, te sá sàcú díhú nǐ dándö ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcá nǐ quide-n te vǎi-gá taxi cuendá-í. Te vitna cuu cundecu-n nǔú ndécù-í, te ío cudíí ìní-ó cundecu ndíhi tnhà-o”, cǎchí tée cùu patróón-án xǎha-dě xii-dé. ²⁴ Te tée ní ndóo ndaha ìn-ni díhú-ǎn nǐ xáha-dě xii tée cùu patróón-dě-án: “Patróón, yúhú sa ñaha-í sá yòhó cúu-n ìn tée ndùcu mee-ni sá cúu-xí mée-xi te tàhu-n chiu cuáhá nchúhú cue tée xínu cuechi núu-n sàcá-ndí tríú, te òré ná nàtaxi tnhà-ndí, te yòhó dícó-nǎ náquehe cuendá-n tàxúha-n. ²⁵ Te núu xǎn ní yúhú-í cada-í ndáhú ndíhi díhú-n, te ní sáhá-í ní xete-í ìn yaú te ní chindúxi-í, te náu díhú-n-án naquehe cuendá-n”, cǎchí-dé xǎha-dě xii tée cùu patróón-án. ²⁶ Te tée cùu patróón-án nǐ xáha-dě: “Yòhó cúu-n ìn tée cuihna ìní-xi xínu cuechi núu-í te cuhndu-n, te núu yòhó sání ìní-n sǎ cúu-í ìn tée tàuchiu cuáhá-ndó sàcá-ndó tríú te òré nàtaxi tnhà-ndo, te yúhú dícó-nǎ náquehe cuendá-í nàtàxúha-í. ²⁷ Te núu sàni ìní-n sǎ dúcá quide-í, te dasa nùu-n díhú-í te cúñaha-n chǎhu-yu díquí-xi ni cùu, te òré ndexìo-í te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naquehe-í ní cùu”, cǎchí-dé xǎha-dě xii tée xínu cuechi-án. ²⁸ Te tée cùu patróón-án nǐ xáha-dě xii dava-gá cue tée ndècu ndíhi-dé: “Chí quéndèé ìn díhú sǎ nání tàlentú néhé tée-án, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tnhá diu-ni díhú-ǎn. ²⁹ Chi cue tée sa ndècu ndíhi te níhí-gǎ-güedé cundecu ndíhi-güedé, te ni vǎ níhí-gǎ-güedé ndéé cundecu nchaa sá cundècu ndíhi-güedé. Te cue tée ñá túú nǎ ndécú ndíhi vai, te nchaa sá ndécú ndíhi-güedé vá cundècu ndíhi-gǎ-güedé. ³⁰ Te tée xínu cuechi ñá túú vèdana nàndíhi-án, chí tnhí-dě te daquihí-ndó-dě ìn xichi núu néé nǔú ò ndoho-dé, te yàcá ndáhyú-dé, te dícó rúhñú-nǎ cuu núhu-dé sá sàtú ìní-dé sá ndóhó-dě”, cǎchí tée cùu patróón-án xǎha-dě xii-güedé. Duha sàtnahá-xi ndoho nchaa ñáiyu ñá túú quide váha –cǎchí-gǎ xǎha-gǎ xii-güedé.

Cuendá cue ñáiyu ní quide váha ndíhi cuendá cue ñáiyu ñá túú ní quide váha

³¹ Te xǎha tucu Jesús xii-güedé:

–Te nduu na quíxi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnhá-ndó nchàa-ndo, te quixi-í ndíhi nchaa cue espíritú xínu cuèchi núu-í, te nchaa ñáiyu quini-yu sá ò cǎhnu cuu-í, te dàvá-án cunucóo-í núu táxi tñuní-í, te ío cuñúhu ñáiyu sá ò cǎhnu cuu-í. ³² Te dàvá-án natacá nchaa ñáiyu xñdecu ni cǎa xico ñuyúú cundecú-yu núu-í, te cada-í-yu dàtná quidé ìn toli oré táu dñ-dé nchaa mbéé ndíhi nchaa chivá chi dñ taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dñ taxi ndecu-dé nchaa chivá. ³³ Te duca sàtnahá-xi cada-í chi nchaa ñáiyu ní quide ndáá núu-í ñáiyu-án taxi ndecu-í-yu xio cùha-í, te nchaa ñáiyu cuihna ìní-xi ñá túú ní cuini cada ndáá núu-í ñáiyu-án taxi ndecu-í-yu xio dàtni-í. ³⁴ Te duca te yúhú tée ío

cùnuu cúñaha-ÿ xii ñáyiu na cùndecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu ní quide váha ñaha Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí, chí nèhé chi vitna ní sáá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gǎ táxi tnùní-gǎ, chi ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyú sa ndècu túha tnàhí núú ndécú-gǎ-áⁿ sǎ nchòhó nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. ³⁵ Te ducaⁿ chí òré xihí-í docó te ní taxi-ndo sǎ ñí xexi-í, te òré yìchí-í ndute te ní taxi-ndo ndùte ní xihí-í, te òré ñùhù-í ichi te ní taxi-ndo vèhe ní ndetatú-í. ³⁶ Te òré xíní ñùhu-í dóó cuihnu-í te ní taxi-ndo, te òré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te òré ní xihí-í vecaá te ní quixi tucu-ndo ñí quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-ÿ xii nchaa ñáyiu-áⁿ. ³⁷ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ ñí quide ndáá-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xìtohó-ndí, ni ñíⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxí-n òré xihí-n dòcò, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n òré yìchí-n. ³⁸ Te ni ñá túú ní tàxi-ndí vèhe ndetatú-n òré ñùhù-n ichi, te ni ñá túú ní tàxi-ndí dóó cuihnu-n òré xíní ñùhu-n. ³⁹ Te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní cuhú-n, te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní xihí-n vècaá”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Te yúhú téé cùnuu cúñaha-ÿ xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá sǎ váha ní quide-ndo sǎ cúú-xí ncháa ñáyiu xñdecu ichi-í cuèi ío ndàhú xñdáa-yu, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo sǎ váha sá cúú-xí-yu, te cada iní-ndó sǎ mèe-í ducaⁿ ñí quide-ndo ñí xito ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-ÿ xii-yu.

⁴¹ Te dǎtnùní cúñaha-ÿ xii ñáyiu na cùndecu xio datni-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíta nihnu chí xócuñí núú ndécú-í-a, chí nchòhó ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú ñùhú núú càyú, ñiu-ni núú ñí quide túha-í cundecu sácúihná ndíhi nchaa espíritú cùndíhi-xi, te yàcáⁿ cundecu-ndo ñí caa ñí quíhíⁿ. ⁴² Chi yúhú òré xihí-í docó te ñá túú ní tàxi-ndo sá cáxí-í, te ni òré yìchí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í. ⁴³ Te ni òré ní xúhu-í ichi ñá túú ní tàxi-ndo vèhe ndetatú-í, te ni òré xíní ñùhu-í dóó cuihnu-í te ñá túú ní tàxi-ndo, te ni òré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ni òré ní xihí-í vecaá te ñiu-ni ducaⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-ÿ xii-yu. ⁴⁴ Te ñáyiu-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xìtohó-ndí ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré xihí-n dòcò cuendá taxi-ndí sá cáxí-n, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré yìchí-n ndute cuendá taxi-ndí ndute coho-n, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí cuhú-n ichi cuendá taxi-ndí vèhe ndetatú-n, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré xíní ñùhu-n dóó cuendá taxi-ndí dóó cuihnu-n, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí òré cùhú-n cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ni ñíⁿ xito ñá túú ní xíní-ndí quíhi-n vècaá cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í. ⁴⁵ Te yúhú cúñaha-ÿ xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ sǎ cuendá sá ñá túú ní quide-ndo ñíⁿ sá váha sá cúú-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-í cuèi ío ndàhú xñdáa-yu, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúú-xí-yu, te cada iní-ndó sǎ mèe-í ducaⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá váha sá cúú-xí-í”, duha cúñaha-ÿ xii-yu. ⁴⁶ Te nchaa ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ni caa ñí quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núú-í ní xñdecu ñuyú-a, ñáyiu-áⁿ nduu táhú-yu ío váha cundecú-yu ni caa ñí quíhíⁿ —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

26

Cue téé cùu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedé tñí ñaha-güedě xii-gǎ (Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sáta ñí yáha ducaⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gǎ:

² —Nchòhó sa xíní-ndó sǎ cùmání úú-gǎ nduu te coo vico pàscuá, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo tñí ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ cuú-í —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³ Te diu-ni òré càháⁿ ndihi Jèsús cue téé xica cuu ndihi-gá ní nataká cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél. Te mei quèhé vehe núú cúu vèchiuⁿ té Caifás téé cùu dútú ò-gá cùnùu ní nataká-güedé. ⁴ Te xíáⁿ ñí ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñii ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. ⁵ Te ní xitnàha-güedé:

—Váha-gá sá vǎ tñíí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyiú —càchí-güedé xitnàha-güedé.

*Ìⁿ ñadìhí chíhí-áⁿ àcítí díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Te ndècu Jesús ñuú Bètaniá vehe ìⁿ téé nàni Xímú, téé ní tnahá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. ⁷ Te xíáⁿ ndécú-gǎ ní quexìo ìⁿ ñadìhí néhé-áⁿ ìⁿ sá ñí cuáha yúú vǎha nàni alabastrú, te xití xíáⁿ ñúhú àcítí sàháⁿ tnámí sǎ ò ndèyáhu. Te yìhi Jesús mèsá xéxí-gǎ, te ñaha-áⁿ ñí sàháⁿ-aⁿ ní sódó-aⁿ àcítí ñúhú xití xíáⁿ díquí-gǎ. ⁸ Te òré ní xiní cue téé xica cuu ndihi Jesús sá dúcáⁿ ñí quide ñaha-áⁿ te ní cudééⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—Ñǎ túú quide váha ñaha-ǎⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ dacuíta-aⁿ acítí-ǎⁿ. ⁹ Chi váha-gá núu cuyáhu acítí-ǎⁿ ní cùu chi ío ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acítí-ǎⁿ cuu cuendá cue ñáyiú ndàhú ní cùu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁰ Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xitnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Vǎ dásátú-ndó ìní ñadìhí-a, chi sá ñí quide ñaha-aⁿ xii-í cúu-xí ìⁿ sá vǎha. ¹¹ Chi cue ñáyiú ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyiú-áⁿ tnuú-ndó, dico yúhú chi vǎ ncháá ndùu cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo ñùyíú-a. ¹² Te sá dúhá ñí quide ñaha ñadìhí-a xii-í ní sódó-aⁿ àcítí díquí-í, te xíáⁿ cada iní-ndó sǎ sǎ quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá nguíndüxi-xi. ¹³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ndèni ní cuu nihí ñuyíú ná càháⁿ ñáyiú tnúhu-í, te cáháⁿ-yu tnahá cuendá ñadìhí-a cuendá quiní nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vǎ nàcuànaá-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Té Jùdás ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)*

¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te té Jùdás Iscarioté ní sàháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cùnùu. Te núu tnahá té Jùdás-áⁿ cúu ùxúú cue téé xica cuu ndihi Jesús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-dě xii cue téé cùu dútú cùnùu-áⁿ:

—¿Ndédau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-i? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

Te cue dútú-ǎⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuǎñaha-güedé ócó úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te diu-ni ducaⁿ ñí sǎñaha-güedé xii-dé. ¹⁶ Te ndéé òré ní queheⁿ cuendá té Jùdás-áⁿ díhúⁿ, te ní ngüíta-dé ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

¹⁷ Te ní sáá nduu ñí quesaha vico xexi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá diu-ni vico pàscuá, te cue téé xica cuu ndihi Jesús ní sàndehe yatni-güedé dñii-gá, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n núu ndéé cuiní-n càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-ǎⁿ, te yàcáⁿ naníhí-ndó ìⁿ téé cùtnunì iní-ndó sǎ sǎ xiní ñáhá-dě xii-o, te cúñaha-ndo xii-dé: “Yaá cúu Mèstrú càchí-gá sá sǎ ní cuyatni nduu

vă cundecu-gá ñuyú-a, te vehe-n cuini-gá cada-gá vico pascuá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá”, duha cúnaha-ndo xii tée-án —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁹ Te cue tée xica cuu ndihi-gá-án nĩ xica-güedé cuáhán-güedé, te ní quide-güedé năcuáa ní xáhaⁿ-gă xii-güedé, te ní quide túha-güedé sá cudini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án. ²⁰ Te òré sa ní cundiquíⁿ te cuánguihu Jèsús ndihi ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá mèsá cuendá cudini-gá ndihi-güedé. ²¹ Te nini xèxi-gá ndihi-güedé ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-ndo sã díú ìⁿ nchohó cue tée xica cuu ndihi-í cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-gă xii-güedé te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cündiyí-güedé, te da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n cada-í-u? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée nacaxi ndihi-í ìⁿ-ni cóhó caxi-ndí, tée-án cuáha cuendá ñáhá-dě xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá. ²⁴ Te yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáhán-í yáha-í năcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí, dico ndáhú ní cuu tée ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, chi váha-gá sá vă cácu tée-án cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sã nĩ cacu-dé te ducaⁿ cada-dé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní cáháⁿ té Júdás tée cuáha cuendá ñáhá xii-gá, te xăhaⁿ-dě:

—Mèstrú, ¿te náa sàni iní-n sã yúhú cuáha cuendá ñáhá-í xii-n núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-n-án? —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Diu-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁶ Te nini cudini cue tée xica cuu ndihi Jesús ní queheⁿ-gá pàa, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá te ní ngüíta-gá dăcãhñu-gá cue tée xica cuu ndihi-gá-án, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ pàa-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sã yìquí cuñú-í cúu-xí —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁷ Te ní queheⁿ-gá văsú ñúhú ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí, te dàtnùní ní ngüíta-gá sãñaha-gă xii-güedé cuendá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cóhó nchaa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xití văsú-a. ²⁸ Te cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná nĩñi-í sá cáti òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sá dúcáⁿ càti nĩñi-í xíáⁿ cutnùní ndáa sá Yă Ndiöxí cada-gá ingá núú sã vâha sá cúu-xí vâi ñáyiú dàtná ní cachí-gá cada-gá, te ío vâi ñáyiú cada cãhnu iní-gá cuèchi-yu. ²⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vítná-nă duha xihí ndihi ñaha-í xii-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vá cóhó ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sàa nduu nànihí tnáhá-ó núú ndécú Tătà-í Dútú Ndiöxí táxi tnùní-gá te dāvá-án cada iní-ndó sã dàtná sá cóhó ndihi ñaha tucu-í xii-ndo chi ío cudí iní-ó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Pèlú cúnaha-dě xii ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Te Jèsús ní xita-gá ìⁿ ndudú ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáhán-gá ndihi-güedé yucu Òlívú. ³¹ Te yacáⁿ ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchaa-ndó dândóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndáa-xi năcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchaa mbéé-dě ndihi-güedé cuténuu”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³² Dico na ndòto-í te codonuu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuëi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedě xii-n, dico yúhú chi vá dándóo ñaha-ĩ xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã nùú vitna cùmání-gã cana ñⁿ lĩhi, te úní xito cáháⁿ-n nùú ñăyiu sá ñà túú xìní ñáhà-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuëi na cùú ndĩhi ñaha-ĩ xii-n dico vá càháⁿ-í nùú ñăyiu sá ñà túú xìní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndĩhi-gá diu-ni ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndĩhi-gá Yă Ndiõxí ñⁿ xichi nùú nání Gètsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexìo-gá ndĩhi cue téé xica cuu ndĩhi-gá ñⁿ xichi nùú nání Gètsemani, te xíaⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cúnúcõo iha cundet-ndo na quĩhíⁿ-í yacáⁿ cáháⁿ ndĩhi-í Yă Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gá té Pèlú, ndĩhi ndi ndùú déhe té Zebèdeú cuáháⁿ, te ní ngüíta-xi súúni ndĩhú iní-gá. ³⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé úní-áⁿ:

—Súúni ndĩhú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndõo nchòhó iha te vá cùdú-ndó chi yúhú vá cùdú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús nùú ndécú-güedě, te ní ngüíñí xítí-gã te ní nuu nùú-gã ndàa nùú ñúhú, te ní ngüíta-gá càháⁿ ndĩhi-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tătá mèe-í, càháⁿ ndàhú-í nùú-n nùú vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í ná sàà òré, dico vá cadá-n nàcuáa càchí iní mèe-í, chi cada-n nàcuáa càchí iní mèe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiõxí.

⁴⁰ Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ndĩhi-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú-gá nùú ñí dándõo-gá cue téé úní-áⁿ te xixídí-güedé òré ní nasáa-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú:

—¿Náa ñá cùndèe iní-ndó vã cùdú-ni-ndo cuèdicó ñⁿ òré nini càháⁿ ndĩhi-í Yă Ndiõxí-ãⁿ? ⁴¹ Te chí quéndõo tucu te cuhuⁿ iní-ndó vã cùdú-ndó, te cáháⁿ ndĩhi-ndo Yă Ndiõxí cuendá sá vã dácàháⁿ ñáhá yùcu ñávãha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te xìní ndáá-í sá nchòhó cuíní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í dicó-ni sá ñà túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuáháⁿ tucu Jèsús cáháⁿ ndĩhi-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tătá mèe-í, te nùú vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í, te cada nàcuáa càchí iní mèe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiõxí.

⁴³ Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndĩhi-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá nùú xĩndecu cue téé úní xícá cùu ndĩhi-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáa-gá, te ducaⁿ ñí quide-güedé chi súúni ñùhu saní nùú-güedě. ⁴⁴ Te ní dándõo ñaha tucu Jèsús xii-güedé xíaⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu úní cáháⁿ ndĩhi tucu-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te diu-ni tnúhu sá sà ní xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiõxí, diu-ni tnúhu-áⁿ ñí xáhaⁿ tucu-gá. ⁴⁵ Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ndĩhi-gá Tătá-gã Dútú Ndiõxí, te cuánuhú tucu-gá nùú ndécú cue téé xica cuu ndĩhi-gá-áⁿ, te òré ní nasáa-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáà òré cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-í nùú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴⁶ Dico vitna chí ndácõo na quĩhíⁿ-ó, chi sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í nùú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jùdás. Te nùú tnàhá téé-áⁿ cùú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndĩhi-gá ní cùu te ducaⁿ ñí quide-dé. Te ndĩhi-dé vãi cue téé ní quexìo te dava-güedé xĩnehe-güedé machití, te dava-güedé xĩnehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ñí tendaha ñaha cue dútú cúnùu, ndĩhi cue téé cùu sacuéhé nùú ñăyiu isràél. ⁴⁸ Te té

Jùdás tée cuáha cuèndá ñáhá xii-gá-áⁿ sa ní xítñũhu-dé cue tée-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedě, te duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedě:

—Cundehe-ndo tée na tàyuhu-í te tée-áⁿ tñii-ndo-dě chi tée-áⁿ cúú-dě tée ndèé iní-ndó —duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedě.

⁴⁹ Te sáta dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-güedě, te ní sándehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¡Ràcióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní teyuhu ñàha-dé xii-gá. ⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yòhó tée ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuìní-n nũu véxi-n nũu-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ñí tñii ñaha cuè tée ndihi té Jùdás-áⁿ xii Jèsús, te ndèca ñaha-güedě xii-gá cuáháⁿ.

⁵¹ Te ñíⁿ cue tée ndihi Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñíⁿ xio lóho ñíⁿ tée xínu cuechi núú dütú cúnùu te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii tée ducaⁿ ñí xehndé lóho tée-áⁿ:

—Nachihí machití-n ñíⁿ-xi, chi nchaa cue tée na nàá ndihi machití cahni-güedě tñaha ñáyiu-güedě te diu-ni ndihi machití cuú méé-güedě tucu. ⁵³ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã nũu yúhú cuìní-í cácu-í te cáháⁿ ndihi-í Tàtà-í Dútú Ndiöxí, te tendaha-gã cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi dàcácu ñaha-xi xii-í. ⁵⁴ Dico núu ducaⁿ na càda-í te vá queé ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Tàtà-í Dútú Ndiöxí núú ndèé tñuní sá dàcuítí xini ñuhu-xi nándi ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue tée ducaⁿ ñí tñii ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ñí xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sá ño cùnuu ní xóo danèhé-í ñáyiu, te ñá túú ní tñii ñaha-ndo xii-í, ¿te ná cuèndá vitna quide ñaha-ná-ndó xii-í dàtná quidé-ndó ñíⁿ ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchití nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexìo ní tñii ñaha-ndo xii-í-i? ⁵⁶ Dico dacuítí sã dúhá càda-xi nacuáa quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ cue tée ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí ngódó tñuní núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

Te nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá ní xinu-güedě ní dándõ ñaha-güedě xii-gá.

Jèsús ndécú-gã jùndá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue tée ní tñii ñaha xii Jesús ndécá ñaha-güedě xii-gá cuáháⁿ núú tẽ Caifás tée cùu dütú cúnùu-gá. Te núú ndécú dütú cúnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndí Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé nũu ñáyiu isràél cuèndá cada-güedě jùndá. ⁵⁸ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dě xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tée cùu dütú cúnùu-gá-áⁿ, te xíaⁿ ñí ngóo-dé ndihi cue tée cùu polecia cuèndá cuìní-dé quini-dé nása cada ñaha-güedě xii Jèsús.

⁵⁹ Te cue tée cùu dütú cúnùu, ndihi cue tée cùu sacuéhé nũu ñáyiu isràél, ndihi nchaa dava-gá cue tée xíndecu jùndá ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedě dacàa-güedě ñíⁿ cuéchi díquí Jèsús cuèi cùu-xi ñíⁿ sá ñã ndáá cuèndá níhí-güedě nàcuáa cada-güedě cahni ñaha-güedě xii-gá. ⁶⁰ Te vãi cue tée ní ngúíta-güedě dacàa-güedě cuéchi díquí-gã, dico ñá túú ní cùndee tñúhu-güedě chi mee-ni tñúhu ndehnde cùu-xi. Te sáta dúcáⁿ te ní quexìo tucu úu tñahá cue tée dàcuandehnde-güedě, ⁶¹ te xáhaⁿ-güedě xii nchaa cue tée xíndecu jùndá:

—Véxi-ndí càchí tñúhu-ndí xii-ndo sã tẽ-a càchí-dé sá dángòyo-dé veñúhu càhnu sá ño cùnuu núú chíñũhu-o Yá Ndiöxí, te dandàa-dé íngá veñúhu saa, diu-ni núú cáá tñahí veñúhu-ãⁿ, te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, duha càchí-dé —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě.

⁶² Te tée cùu dütú cúnùu-gá-áⁿ ñí ndacuíní-dé, te xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tnúhu càháⁿ cue téa-a cuendá-n? Te cáháⁿ nùu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶³ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni cǎháⁿ-gá. Te téa cùu dútú cúnùu-gá-áⁿ ñí xáhaⁿ tùcu-dé xii-gá:

—Yúhú, cǎcú nèhe-í Yǎ Ndiǒxí chi cuení-í sá càchí tnúhu ndáá-n xii-ndí nùu sá díú Crístú Déhe Yá Ndiǒxí Yáá ní tendaha-gǎ véxi ñuyúú-a cùu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Díu Yáá-áⁿ cúu-í dàtná càchí-n-ǎⁿ, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ sǎá nduu te quiní-ndó yúhú Téa cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiǒxí Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha. Te dàvǎ-áⁿ quiní ñáhá-ndó xii-í quee-í andíu quixi-í ichi xití vícǎ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁶⁵ Te dútú cúnùu-gá-áⁿ ñí ndátá-dě dǎo níhnú-dě cuendá sá ñà túú ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue téa xǐndecu jùndá:

—Téa-a càháⁿ úhú-dé cuendá Yǎ Ndiǒxí, te vitna ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cue téa cáháⁿ ndáá nùu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yǎ Ndiǒxí. ⁶⁶ Te nchaa-ndo chí càháⁿ vitna nùu nása sǎni iní-ndó cunduu cuendá téa-a —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii nchaa cue téa-áⁿ.

Te cue téa-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedě:

—Nchúhú càchí-ndí sá tàú-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

⁶⁷ Te ní ngüíta-güedé ní tiú dí ñáhá-güedé xii-gá te ní caníha-güedé, te tnàhá núú-gǎ ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Yòhó Téa càchí sá cúu Crístú Yáá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyúú-a, cáháⁿ ná còto yoo ní caníha xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Té Pèlú xáhaⁿ-dě xii ñáyíu sá ñà túú xíní-dé Jèsús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te nini núcóo té Pèlú quehé, te ní sáháⁿ ñí xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ nùú-dě, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó tnàhá-n cùu-n téa xica cuu ndíhi Jesús téa distritú Galiléa —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷⁰ Te té Pèlú ñá túú ní nùnuu-dé, te ndèdóho nchaa ñáyíu xǐndecu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii xíchí-ǎⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùnuni iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pèlú cuáháⁿ-dé ndàa nàcuáa nchí yuyèhe vehe-áⁿ, te ní xíní ñáhá tùcu íngá xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii nchaa ñáyíu xǐndecu-áⁿ:

—Téa-a tnàhá-dé xícá cùu-dé ndíhi Jèsús téa ñúú Nazàrét —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

⁷² Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě:

—Nchàcuítí Yá Ndiǒxí sá ñà túú xíní-í téa càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyíu xǐndecu xíaⁿ ñí xáhaⁿ tùcú-yu xii té Pèlú:

—Ndáá sá tnàhá-n xica cuu-n ndíhi téa ndèca-güedé cuángüihu-ǎⁿ, chi ñáyíhú càháⁿ-n —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Nchàcuítí Yá Ndiǒxí sá yúhú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xíní-í téa càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te òré-ni-áⁿ ñí cana ñí líhi. ⁷⁵ Te ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ñí líhi te úní xito cáháⁿ-dé sá ñà túú xíní ñáhá-dě xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñáyíu-áⁿ cuáháⁿ-dé ñí xio ní ndáhyú víhí-dě ní ndixi cuèchi iní-dé.

27

Ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núu tǎ Pilatú

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sáta nǐ túndaá te nchaa cue tée cùu dútú cúnùu, ndìhi cue tée cùu sacuéhé nǔú ñǎyiu isràél ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús. ² Te ní dácútú ñàha-güedé xii-gá, te ndèca ñàha-güedé cuáháⁿ núú tǎ Pìlatú tée cùu gobiernú.

Ní xíhi té Jùdás

³ Te té Jùdás tée ní sáha cuendá ñáhá xii Jesús ní cutnùnì iní-dé sá cáhni ñàha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ nǐ quide-dé ní sáha cuendá ñáhá-dě xii-gá núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé danchòcáva-dé ócò úxí díhúⁿ cuixíⁿ núú cuè dútú cúnùu-áⁿ, ndìhi núú cuè tée cùu sacuéhé nǔú ñǎyiu isràél, chi ñiu cue tée-áⁿ nǐ sáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te òré ní quexìo té Jùdás-áⁿ nǔú ndécú-güedé, te xàhaⁿ-dě xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ nǐ quide-í ní taxi cuendá-í ìⁿ tée ñá túú tnahí cuéchi-xi cahni-ndo-dě —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-güedé.

Te cue tée-áⁿ nǐ xàhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú ñágá cuendú cuìní-ndí cáháⁿ ndìhi ñàha-ndí xii-n, te mee-n ñàha núú nása sàni iní-n càda-n —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te té Jùdás ní dǎngoyo-dé díhúⁿ-áⁿ xití veñúhu càhnu sá ò cùnùu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ní dácuehné-dé méé-dě.

⁶ Te cue dútú cúnùu ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ-áⁿ, te ní xitnàha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní quéyǎhu cuendá sá cùu ìⁿ ñáyiu, núú xíáⁿ vá cùu nàchihi-o xití cǎjá núú ñúhú sǎ cùu cuendá Yǎ Ndiòxí —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ìⁿnuu-güedé cuendá nacuaaⁿ-güedé ìⁿ xichi núú cáa ñúhu danani-güedé Núú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te xíáⁿ nǐ saaⁿ-güedé cuendá xíáⁿ nguñdǔxi nchaa ñáyiu véxi xica. ⁸ Te ní nadáma ñúhu-áⁿ, te vitna òdanani-güedé Ñuhu Yáhu Níñí, duha òdanani-güedé. ⁹ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndí Jeremiás tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue tée isràél ní cachí-güedé sá òcò úxí díhúⁿ cuixíⁿ cháhu-güedé cuendá ìⁿ tée queheⁿ cuendá-güedé. Te díhúⁿ-áⁿ nàqueheⁿ-güedé, ¹⁰ te cuaaⁿ-güedé ìⁿ xichi núú nání Núú Cuǎha Nchaa Sá Cuǎha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ nǐ cachí Yǎ Ndiòxí cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áⁿ.

Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pìlatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Te Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pìlatú tée cùu gobiernú, te tée-áⁿ nǐ xícaⁿ tnúhú-dě núú-gǎ, te xàhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñàha xii ñáyiu isràél-áⁿ? —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ñiu-í yìndaha-í-yu —càchí-gǎ xàhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te cue dútú cúnùu ndìhi cue tée cùu sacuéhé nǔú ñǎyiu isràél sàcáⁿ cuéchi-güedé núú tǎ Pìlatú cuendá Jèsús, dico mee-gǎ ni ìⁿ tnúhu ñá túú ní cǎháⁿ-gá. ¹³ Te té Pìlatú ní xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá túú càháⁿ-n, te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi dàcaa cue tée-a díquí-n —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túú tnahí ní cǎháⁿ-gá, te té Pìlatú tée cùu gobiernú-áⁿ ò ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnahí ni cǎháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Te ndi tnahá nduu vico pascuá dácacu té Pìlatú tée cùu gobiernú-áⁿ ìⁿ tée yìhi vecaá chi ducaⁿ tnahí quide-dé, te mee ñáyiu càháⁿ-yu te núu ndédacàa tée yìhi vecaá-áⁿ cǎcu-dé te tée-áⁿ dácacu-dé. ¹⁶ Te dàvá-áⁿ yíhí ìⁿ tée nání Barrabás vecaá, te tée-áⁿ

ìó cuendú-dé sá ìo nèhé ní quide-dé. ¹⁷ Te ní nataká nchaa ñáyi, te té Pìlatú ní xícáⁿ tñúhú-dě núù-yu, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Ndédacàa núú ùú cue téa cuiní-ndó dàcácu-í-güedé-í? ¿Té Barrábás ǎⁿ Jèsús té nàni Cristú? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

¹⁸ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Pìlatú, chi ní cutnùnì iní-dé sá òíó sá cuèdú iní-güedě ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuèndá ñáhá-güedě xii Jèsús núú-dě.

¹⁹ Te nini nùcòó té Pìlatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñàdihí-dé tñúhu cuáháⁿ núú-dě, te duha ndùu tñúhu ní tendaha-aⁿ: “Vá cánì iní-n ñà cada-n té nì taxi cuèndá ñáhá-güedě xii-n, té nì tóú tñàhí cuéchi-xi, chi icuini ìo nèhé ní dácótó ñàha saní-í cuèndá-dé”, duha ndùu tñúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pìlatú.

²⁰ Dico cue téa cùu dútú cùnùu, ndìhi cue téa cùu sacuéhé núú ñáyi isràél ní xáhaⁿ-güedě xii ñáyi sá ná cǔñáhá-yu xii té Pìlatú dàcácu-dé té Barrábás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedě. ²¹ Te té Pìlatú-áⁿ ñí xáhaⁿ tùcu-dé xií-yu:

—¿Ndédacàa núú ùú cue téa cuiní-ndó dàcácu-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

Te ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrábás dàcácu-n —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tñúhú-dě núù-yu, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Te ná cuiní-ndó càda-í Jèsús té nàni Cristú téa càchí sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha xii-dé véxi-dé ñuyíú-a-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

Te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu, te xáhǎⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

²³ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ tùcu-dé xií-yu:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé núu ducaⁿ cuiní-ndó càda-í-dé-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te té Pìlatú ní cutnùnì iní-dé sá vǎ ñihí-dé nàcuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá ní ngúíta ñáyi xícúáa-yu, te xǎⁿ ní xícáⁿ-dé ndute ní ndáhá-dě núu nchaa ñáyi, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Téa cùu-dé ñíⁿ té nì tóú tñàhí cuéchi-xi, te nchòhó cuiní-ndó sǎ cùu-dé, dico ñiú-ni mee-ndo cuído yáhu-ndo-dě chi yúhú vǎ cuído yáhu-í-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

²⁵ Te nchaá-yu ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Ñiú nchúhú ndìhi cue déhe-ndí cuído yáhu-ndí-dé! —càchí-yu xáhǎⁿ-yu.

²⁶ Te sáta dúcáⁿ te té Pìlatú ní dácácu-dé té Barrábás, te ní táuchíúⁿ-dě ní caní-güedé Jèsús. Te sáta dúcáⁿ ñí quide ñàha-güedě xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dě candeca ñàha-güedě xii-gá quíhíⁿ cata caa ñàha-güedě xii-gá núu cùrúxí.

²⁷ Te cue téa cùu sandadú té Pìlatú ndécá-güedě Jèsús cuánguìhu xítí vehe càhnu cuu cuèndá-dé, te cue téa cùu sandadú-áⁿ ñí cana-güedé dava-gá cue sandadú núu dúcáⁿ ndèca-güedé Jèsús cuánguìhu-áⁿ. ²⁸ Te xíaⁿ ñí taunuu-güedé dóo-gǎ, te ní dácúíhnú ñàha-güedé xii-gá ñí dóo tícuèhé víhí. ²⁹ Te ní cadúha-güedé ñíⁿ coróná ñiú ní chihi-güedé díquí-gǎ, te ní chitnì-güedé ñíⁿ carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngúíñí xítí-güedé núu-gǎ cúdíquí ndéé ñáhá-güedě xii-gá, te xǎhaⁿ-güedě:

—¿Ío càhnu cuu yohó téa yìndaha ñàha xii ñáyi isràél! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tíú díí ñáhá-güedě xii-gá, te ní queheⁿ-güedé carrutí sá ñí sáñaha-güedě xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gǎ. ³¹ Te sáta ñí yáha ní cudíquí ndéé ñáhá-güedě xii-gá, te ní nataunuu ñàha-güedě xii-gá dóo tícuèhé víhí sǎ ñí dácúíhnú ñàha-güedé xii-gá, te ní dándíúnuu ñàha-güedě xii-gá dóo méé-gǎ, te dàtnùnì ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ núu cáta càa ñàha-güedé xii-gá núu cùrúxí.

*Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí**(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

³² Te ñùhu-güedé ndihi-gá ichi, te ní naníhí-güedé ìíⁿ téé ñúú Cìrené nání-dě Xímú, te téé-áⁿ ñí quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

³³ Te ní sáá-güedé ndihi-gá ìíⁿ xichi núú nání Gõlgotá, te tnúhu-áⁿ quée-xí: Núú nání yìqui díquí ndìyì, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ³⁴ Te xíaⁿ sãñaha-güedé ndudí úá coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xìhi-gá chi dico-ni ní xito ndée-gá.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te sátá dúcáⁿ te cue téé cùu sandadú-áⁿ ñí xito ndée-güedé ñúu ndèdacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gã. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ìíⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndée sanaha yòdo tnuní núú tùtú-gá, te duha càchí-xi: “Ní xito ndée-güedé ñúu ndèdacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gã”, duha ní cachí téé-áⁿ te ducaⁿ ñí ngódó tnuní núú tùtú-gá.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndèè ñáhá-güedé xii-gá. ³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé ìíⁿ sá ndèè lètrá ndàa díquí-gã. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuèndá ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá, te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée-a cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyíu isràél”, duha càchí-xi. ³⁸ Te tnàhá úú cue téé cùu ñadúhú ñí sata caa-güedé diu-ni núú cùrúxí tucu, te ìíⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ³⁹ Te nchaa ñáyíu yãha yatni núú táca-gá-áⁿ, te dàcuicó-yu díquí-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá, te xìcuèhé ñáhã-yu. ⁴⁰ Te xãhãⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó càchí-n sã dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ìo cùnunu, te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xití úní-ni nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanùu núú cùrúxí-áⁿ dàcácu-n mèe-n te núu ndisa sá Dèhe Yá Ndiõxí cúú-n —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-gá.

⁴¹ Te diu-ni ducaⁿ cùdíquí ndeé ñáhá cuè téé cùu dútú cùnunu xii-gá, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu fariséu, ndihi cue téé cùu sacuéhé ñúú ñáyíu isràél, te xìtnàha-güedé:

⁴² —Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáyíu, te mee-dě ñá ndácú-dě dàcácu nihnu-dé méé-dě. Te núu ndisa sá cúú-dě téé yìndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí-a cuèndá quíndáá iní-ó-dě. ⁴³ Te càchí-dé sá sàndáá iní-dé Yá Ndiõxí, te mee-gã ná dàcácu ñaha-gã xii-dé te núu cùndahú iní ñáhá-gã, chi mee-dě càchí-dé sá Dèhe-gá cúú-dě —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

⁴⁴ Te ndée tnàhá cue téé cùu ñadúhú táca-gá xio xio ñíni-gá xìcuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

*Ní xíhí Jèsús**(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)*

⁴⁵ Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee ñihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu caá úní sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-áⁿ, te ñíhi ní cáháⁿ Jèsús, te càchí-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabàctani? —càchí-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiõxí mèe-í, Ndiõxí mèe-í, ¿ná cuèndá ní dáñá ñaha-n xii-í?, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴⁷ Te dava cue téé xìndecu yatni núú táca-gá-áⁿ ñí tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xìtnàha-güedé:

—Tée-a càna-dé té Èliás —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-áⁿ ñí quene cunu ìíⁿ cue téé xìndecu-áⁿ ñí queheⁿ-dé luha cáchí, te ní chindóyo-dé xití ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìíⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihí-dé yuhu-gá. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ:

—Cundetú tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dàcácu ñaha-dě xii-dé —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ.

⁵⁰ Te Jèsús ñíhi ní cana saa-gá, te ní xíhí-ni-gá. ⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dõó cúu còrtiná xití veñúhu càhnu sá ìo cùnunu ní quée dava ndáá, te ndàa núú ñínu ní ngüíta-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táhú. ⁵² Te dava yaú núú yìnduxi ñáyíu ní xíhí ní sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ní nacaⁿ te ní ndotó-yu. ⁵³ Te sátá ñí yáha ní ndoto

Jèsús, te cue ñáyiú ní ndoto-án cuãnguihú-yu xití ñuú Jerusàlén, te cue ñáyiú ñuú-án ïo vâi-yu ní xiní-yu cue ñáyiú ducaⁿ ñí ndoto-án.

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nãndi ní quide-xi, ndihi sá dúcáⁿ ñí tnáa xíãⁿ ío ní yùhú tée cùu capitáⁿ ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ndihi-dé ndèé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xitnàha-güedé:

—Sá ndàá ndisa sá díú tõe-a cùu-dé Déhe Yá Ndiõxí ní cùu —cachí-güedé xitnàha-güedé.

⁵⁵ Te xica xĩnutnĩ vâi ñáyiú dìhí ndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii Jèsús, te ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú ní chindèé-yu Jèsús, te ndéé distrítú Galileá ní chinchícúⁿ ñáhã-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñáyiú-án tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihi tá Màriá nãná tẽ Jàcobó ndihi té Chèé, ndihi nãná cue déhe té Zebèdeú.

Chìndúxi-güedé Jèsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Te ndècu ìⁿ tée cuica nàni-dé Chèé te cùu-dé tée ñuú Arimàteá, te tnàhá-dé ní tnahá tnúhu-dé ndihi Jèsús. Te òré sa ní cuaa, ⁵⁸ te ní sáháⁿ-dé núú tẽ Pìlatú, te xãhaⁿ-dẽ nũu vá cùndèe iní-dé daña-dẽ chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pìlatú-án ñí sáha-dé tnúhu, te ní táuchíúⁿ-dẽ sá cuãha cuendá-güedé té Chèé-án yiqui cùñú-gá. ⁵⁹ Te té Chèé-án ñí queheⁿ cuendá-dé yiqui cùñú-gá, te ní chidúcúⁿnuu-dé ìⁿ dóo cuixíⁿ dóo cándò. ⁶⁰ Te sa nchĩ ìⁿ yaú sáá ñí caáⁿ té Chèé-án ìⁿ yiqui naha càva te xíaⁿ cúú cuendá-dé, te yaú-án ñí chihi-dé yiqui cùñú Jèsús, te dàtnùní ní sadí-dé ìⁿ yúú cáhnú yúú quèhéⁿ yuhu yaú-án, te ní xica-dé cuánuhú-dé. ⁶¹ Te tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihi ingá xíchí nání Màriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núú nchĩ yaú-án.

Cue tée ndèé yaú núú yíhí yiqui cuñú Jèsús

⁶² Te sáta ñí yáha ní quide túha ñáyiú nchaa sá nãndĩhi-yu nduu tnèé nduu ndètátú-yu-án, te díu-ni nduu ndètátú-yu-án ñí sáháⁿ cue dútú cùnùu, ndihi cue tée cùu fariséú ní cáháⁿ ndihi-güedé té Pìlatú. ⁶³ Te xãhaⁿ-güedě xii-dé:

—Yòhó tée cùnùu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá ñí ndacu iní-ndí sá tõe ndehnde ñí xíhí-ãⁿ càchí-dé òré ndécú-gã-dé sá ndùu úní sá cùu-dé, te ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cuè tée na quíhíⁿ-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núú ñí chihi-güedé yiqui cùñú-dé, chi na cuáháⁿ quíhíⁿ cue tée ní xica cuu ndihi-dé duhu-güedě yiqui cùñú-dé, te cúñaha-güedě xii ñáyiú sá ñí ndoto-dé. Chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ío-gá dandàhú-güedé cue ñáyiú dàcúúxí dàtná ní quide mee tõe ní xíhí-ãⁿ —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě.

⁶⁵ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dẽ xii-güedé:

—Náu cue sandàdú-a candeca-ndo-güedě quíhíⁿ, te cadí váha-ndo ndihi-güedé yuhu yaú-án nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cùndèé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cunduu —cachí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

⁶⁶ Te cue tée-án ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé ìⁿ sèñá yúú ndèdí yèhe yaú-án, te ní dándòo-güedé cue sandàdú-án ndèé-güedé yaú-án, te ducaⁿ ñí quide-güedé cuendá sá vã yõo quíhíⁿ nacaáⁿ yaú-án.

28

Ní ndoto Jèsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sáta ñí yáha nduu ndètátú ñáyiú, te ndumìngú nehé víhí-ní ñí xica tá Màriá Magdalèná ndihi ingá xíchí nání Màriá cuángotó-yu yaú núú ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús. ² Te uuⁿni níhí víhi ní tnáa, te òré ducaⁿ ñí quide-xi chi ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí ní quexió-xi núú dúcáⁿ nchĩ yaú núú ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xócání espíritú-án yúú ndèdí yèhe yaú-án te ní ngóo-xi núú yúú-ãⁿ. ³ Te dàtná dátãsaⁿ-xi òré sàá ndúté dùcaⁿ datãsaⁿ-xi núú espíritú-án, te dóo níhnú-xí cuixíⁿ quiyí.

⁴ Te òré ducaⁿ ñǎ quide-xi te cue sandàdú ndèé yaú-áⁿ ñǎ quidi ñaha-xi xii-güedé sá ñǎ yùhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xíta sá xini tñuní-güedé. ⁵ Te espíritú-áⁿ ñǎ xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ñǎ cuángoto yaú-áⁿ:

—Nchòhó ñáyiú ñǎ véxi coto yaú-a, vá yùhú-ndó chi yùhú cùtnùni iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cuñú Jèsús Yaá ní xíhí núú cùrúxí. ⁶ Dico Yaá-áⁿ chi ñǎ túú-gǎ ndécú yiqui cuñú-gǎ iha, chi sa ní ndoto-gǎ, te ñǎ ducaⁿ ñǎ cachí-gǎ sá ndótó-gǎ cùtnàhá vátá cùú-gǎ, te chí táquixi cundehe-ndo núú ñǎ sacáⁿ-güedé yiqui cùñú-gǎ ní cùú te quini-ndó ñǎ ñǎ túú-gǎ. ⁷ Te vitna ío ñǎ chí cuàháⁿ núú xñdecu cue téé ní xica cuu ndíhi-gǎ, te duha cùñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yaá ní xíhí ní cùú, te codonùu-gǎ núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá te yàcáⁿ quini-ndó-gǎ”, duha cùñaha-ndo xii-güedé. Duha ndùu tñuhu ní cachí tñuhu-í xii-ndo —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ñǎ ñǎ-áⁿ.

⁸ Te cue ñáyiú ñǎ ñǎ-áⁿ ñǎ natnií-yu ichi, te sùuní ñǎ chí cuánuhú-yu núú xñdecu cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús cuèndá nacani tñuhu-yu núú-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-yu, te cuèi ní yùhú-yu dico sùuní cùdí iní-yu. ⁹ Te ichi ñǎ chí cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexio Jesús núú-yu ní dándácóo váha ñaha-gǎ xii-yu. Te ñáyiú-áⁿ ñǎ ngúíhí xíhí-yu núú-gǎ, te ní numi ñǎ chí cuánuhú-yu xii-gǎ, te ní chíñuhu ñǎ chí cuánuhú-yu. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu: —Vá yùhú-ndó, chí cuàháⁿ cùñaha-ndo xii cue téé ní xica cuu ndíhi-í sá ná quíhíⁿ-güedé distritú Galileá, te yàcáⁿ quini ñǎ chí cuánuhú-güedé xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Nàcuáa ndùu tñuhu ní nacani cue sandàdú

¹¹ Te ñǎ chí cuánuhú-yu cue ñáyiú ñǎ chí cuánuhú-yu, te dava cue sandàdú cue téé ndèé yaú-áⁿ ní cùú ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñǎ chí cuánuhú-güedé núú cuèndá nacani tñuhu-güedé núú cuèndá cùú dútú cùnùu nàcuáa ní cuu. ¹² Te cue téé cùú dútú cùnùu-áⁿ ñǎ quide-güedé jundá ndíhi cue téé cùú sacuéhé núú ñǎ chí cuánuhú-yu isràél, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáa-güedé ndíhi cue sandàdú-áⁿ sá cuñaha-güedé vèi díhúⁿ cuèndá dacuàndehnde-güedé. ¹³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ:

—Cuini-ndí sá vǎ càháⁿ ndáa-ndó núú ñǎ chí cuánuhú-yu nàcuáa ní cuu, chí cùñaha-ndo xii-yu sá òré xidí-ndó ñǎ quixi cue téé ní xica cuu ndíhi-dé ní dúhú-güedé yiqui cùñú-dé néhé-güedé cuàháⁿ, duha cùñaha-ndo xii-yu. ¹⁴ Te núu na ñǎ chí cuánuhú-yu téé cùú gobiernú tñuhu nàcuáa cùñaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáa-ndí ndíhi-dé cuèndá sá ñǎ túú ñǎ cada ñaha-dé xii-ndo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-áⁿ.

¹⁵ Te cue sandàdú-áⁿ ñǎ queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuàháⁿ-güedé te ní cáháⁿ-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuèndá-áⁿ cáháⁿ-güedé. Te nchaa ñáyiú isràél ní ñǎ chí cuánuhú-yu tñuhu ní cáháⁿ-güedé-áⁿ, te ñǎ chí cuánuhú-yu ndéé vitna.

Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu ndíhi-gǎ nàcuáa ndùu chiuⁿ cada-güedé

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Te ndí ñǎ chí cuánuhú-yu cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús ní xica-güedé cuàháⁿ-güedé ñǎ chí cuánuhú-yu cùú distritú Galileá núú ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu. ¹⁷ Te òré ní xini-güedé Jèsús te ní chíñuhu ñaha-güedé xii-gǎ, dico dava-güedé sàni ñǎ chí cuánuhú-yu úú iní-güedé núú ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu. ¹⁸ Te Jèsús ní sàndehe yatni-gǎ ndéé núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yùhú ndécú ndíhi-í tñuhu ndéé ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu. ¹⁹ Te vitna tàuchiú-í sá quíhíⁿ-ndó ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu. ²⁰ Te cùñaha-ndo xii-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánhé ñǎ chí cuánuhú-yu ñǎ chí cuánuhú-yu. Te na càchí tñuhu-í sá cùndècu ndíhi ñaha-ni-í xii-ndo ñǎ chí cuánuhú-yu ndéé ná sàa nduu nà-xi —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé. Te ducaⁿ na cùnduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MĂCÚ

*Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí xití yucu
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítóhó Jesucristú Déhe Yá Ndiõxí.

² Te ndí Chàíá tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Tendaha-í ìⁿ tée codonùu-dé núú-n,
te dàtúha-dé ñáyiú cuendá tnií-yu tnúhu-n.

³ Te tée-áⁿ quíhi-dé xití yucu te níhi cãháⁿ-dé cúñaha-dě xii ñáyiú:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnií-ndo ìchi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chí véxi Yaá ío cùnùu”, duha cúñaha-dě xii-yu.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii Déhe-gá. ⁴ Te tée dii cuendá-xi ní ngódó tnùní-áⁿ naní-dě Juàá, te tée-áⁿ ní xíhi-dé xití yucu ní cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí, te ní xóo dacuandute-dé ñáyiú, te duha ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Chí dándìxi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí cada cãhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dě xii-yu.

⁵ Te nchaa ñáyiú distritú Jùdeá, ndíhi ñáyiú ñúú Jerusàlén ní sáháⁿ-yu ndéé yúte Jòrdán núú ndécú tē Juàá ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cãháⁿ-dé. Te cue ñáyiú ní náhma nchaa yíca cuèchi-xi te ní dácúandute ñaha-dé xii-yu.

⁶ Te té Juàá-áⁿ ñí xíhnu-dé dóó idi cãméyu, te ìⁿ ñí ní cuu pãnú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca lànghostá ndíhi ndudí ñúú cuéchi. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii ñáyiú:

—Nchícúⁿ ìⁿ tée véxi, te tée-áⁿ ño-gá cùnùu-dé dácúúxi yúhú, chí yúhú cúú-í ìⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú-í ngúnundeyi-í nandaxi cuèdicó ñíhi nihnu chàú-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. ⁸ Te yúhú dácúandute ñaha-í xii-ndo, dico mee-dě taxi-dé Espiritú Yá Ndiõxí cundecu ndíhi-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-áⁿ ñí quee Jèsús ñúú Nazàrét ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán. Te yàcáⁿ ní dácúandute ñaha té Juàá xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xití ndute, te ní xiní-gá nchí andíu, te ní quee Espiritú Yá Ndiõxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ìⁿ lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-áⁿ ñí tecú ní cãháⁿ Yá Ndiõxí ndéé andíu, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúú-n Dèhe-í tée ío cùu iní-í te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Sácuíhná quidé yíca-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñá túú ní quide-gá

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndiõxí ndécá-xi Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xití yucu. ¹³ Te xití yucu-áⁿ òó víhí quítí dééⁿ, te xíáⁿ ndécú Jèsús ní ngúíta sácuíhná quidé yíca-xi cada-gá ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñá túú ní sàndáá iní-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní xinú cuèchi-xi núú-gã. Te ní xíndecu-gá údico nduu xití yucu-áⁿ.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiuⁿ ní táhú Tãtá-gã Dútú Ndiõxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ñí ngava té Juàá vecaá, te Jèsús cuáháⁿ-gá distritú Galileá dānehé-gá ñáyiú tnúhu váha, tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndĩhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xii-ndo, te chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá iní-ndó tnũhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ndó —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cùmí tnàhá cue téé tnì chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáháⁿ-gá tá yãha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá té Xímú ndihi ñaní-dé té Ndríxí xídáquëe-güedé ñunu-güedé xití ndute tnì-güedé chácá, chi quití tnàhí-án cúú chiuⁿ-güedé tnì-güedé-di. ¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá chiúⁿ quide-ndo-án, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núú chiúⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó ñãyiu cuendá dacuahá-yu tnúhu-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁸ Te òré-ni-án ñí dáñá cuè téé-án ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

¹⁹ Te cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní-gá té Jàcobó ndihi ñaní-dé té Juáá ñúhú-güedé xití bàrcú-güedé nátcu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú.

²⁰ Te ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní dándõ-güedé tãtã-güedé ndihi cue téé xinu cuechi núú-güedé xití bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Ëⁿ téé yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha

(Lc. 4:31-37)

²¹ Te ní quexì Jesús ndihi cue téé-án ìⁿ ñúú nání Càpernaúm, te yacáⁿ ndécú-gã ní tnahá nduu ndètatú ñáyiu, te cuánguìhu-gá veñúhu ñáyiu isràél dānehé ñáhá-gã xií-yu.

²² Te xicuñúhu víhí-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá, chi quide-gá sá cúú-gã ìⁿ Yaá táxí tnùní víhí, te ñá túú dàcuaha ñaha-gá xií-yu dàtná dācuaha ñaha cue téé dācuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. ²³ Te xití veñúhu-án ndécú tnàhá ìⁿ téé yìhi ñaha ìⁿ espíritú cündìhi yucu ñávãha, te espíritú-án ñí quide-xi níhi ní cáháⁿ téé-án, te xãhaⁿ-dē xii Jèsús:

²⁴ —¿Te ná cuíní yòhó Jèsús téé ñúú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí ñúú véxi-n ñúú ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhà-í xii-n sã cúú-n ìⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi núú Yá Ndiõxí ní quee-n véxi-n ñùyú-a —càchí-dé xãhaⁿ-dē xii-gá.

²⁵ Dico Jèsús ní tenàá-gá espíritú cündìhi yucu ñávãha-án, te xãhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-án! —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii espíritú-án.

²⁶ Te espíritú cündìhi yucu ñávãha-án ñí dácüyìhí ñáhá-xi xii téé-án, te ní dácáná sàa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cùñú-dé cuáháⁿ-xi. ²⁷ Te nchaa ñáyiu xĩndecu-án ïo ní cuñúhu-yu, te ní xitnàhá-yu:

—¿Te nása ndúu-tu sá quidé tēe-a? ¿Ndudú sáa càháⁿ-tu-dé sánúu? Te quide-dé dàtná quidé ìⁿ téé cūnuu vihi, chi càháⁿ-ni-dé te sàndáá iní ñáhá nchaa espíritú cündìhi yucu ñávãha —càchí-yu xitnàhá-yu.

²⁸ Te ío ndíhi ní níhí nchaa ñáyiu dava-gá ñúú yĩndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ Jèsús ndihi nchaa sá quidé-gã.

Jèsús quidé tãtna-gá ñaná ñadìhí té Xímú

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiu isràél, te cuáháⁿ-gá ndihi té Jàcobó ndihi té Juáá vehe té Xímú ndihi té Ndríxí. ³⁰ Te ñaná ñadìhí té Xímú cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni, te ndíhi-ni ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús sá cùhú-aⁿ. ³¹ Te ní sáháⁿ-gá núú cáá ñaha cùhú-aⁿ te ní tnì-gá ndaha-aⁿ ní ndocani ñaha-gã xii-aⁿ. Te òré-ni-án ñí nchíco-aⁿ cahni, te ní ngúíta-aⁿ xinu cuechi-aⁿ núú-güedé ndihi-gá.

Jèsús quidé tătna-gá vai ñáyiú cùhú

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Te òré sa cuíní-xi cundiquíⁿ te ní quexìo ñáyiú núú ndécú Jèsús, te nchaa ñáyiú cùhú ní dátacá-yu ndècá-yu ní sáá núú-gă, te tnàhá cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha ndècá-yu ní sáá núú-gă. ³³ Te nchaa ñáyiú ñúú-áⁿ nǐ chítú níhñú-yu yuyèhe vehe núú nǐ quexìo Jesús. ³⁴ Te Jèsús ní quide tătna-gá nchaa ñáyiú cùhú cuèi ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuèhé tnàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiú, te ñá túú ní dàña-gá cáháⁿ cue espíritú cùndìhi yucu ñávàha-áⁿ ni ìⁿ tnúhu, te ducaⁿ nǐ quide-gá chi cue espíritú-áⁿ sa xíní-xi yoo cùu-gá.

Jèsús càháⁿ-gá tnúhu Yá Ndiòxí distritú Galileá

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Te òré vátá tũndaá váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ xio yuhu ñúú núú ñà túú ñáyiú ndècu cuendá yacáⁿ cáháⁿ ndìhi-gá Yá Ndiòxí. ³⁶ Te té Xímú ndìhi cue téé cùndìhi-dé nánducu ñaha-güedé xii-gá. ³⁷ Te òré ní naníhí ñáhá-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchaa ñáyiú nànducu ñahá-yu xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ná quíhíⁿ-ó nchaa ñúú xĩndáa yatni-a, chi danèhé-í ñáyiú tnúhu Yá Ndiòxí chi ñiú chiúⁿ-áⁿ vèxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáháⁿ nchaa ñúú yíndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiú, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñúú sàá-gá te ducaⁿ cuànguìhu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gá xii-yu tnúhu Yá Ndiòxí, te cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávàha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu cuáháⁿ.

Jèsús quidé tătna-gá ìⁿ téé tnàhá cuèhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexìo ìⁿ téé tnàhá cuèhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gă càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Vèxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núú vá cùndèe iní-n càda tătna ñaha-n xii-í chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-dé te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gă:

—Cuu cada tătna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴² Te òré-ni-áⁿ nǐ xócuñíⁿ cuèhé tnàhá-dé. ⁴³⁻⁴⁴ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gă dóho-dé, te xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yóo ìⁿ cúñaha-n sà ní quide tătna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quíní ñáhá-dè xii-n sà ní ndúha-n te cuáha-n-dè sá ndúú tǎhú Yá Ndiòxí dàtná ní cachí ndí Moisés cuendá ná quíní ñáyiú sá ndáá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁵ Te téé ní cuhú-áⁿ nǐ xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní ngüíta-dé xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú ta nàníhí-dè nàcuáa ní quide Jèsús ní quide tătna ñaha-gă xii-dé. Te sá dúcáⁿ nǐ xité nuu téé-áⁿ cuendú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tătna ñaha-gă ní ndúha-dé, te xíáⁿ núú dayuhu nǐ xóo quíhu-gá dava ñúú núú ìo vai ñáyiú ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xítí yucu núú ñà túú ñáyiú ndècu. Te nchaa ñúú ní quee ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú ndécú-gă ní cáháⁿ ndìhi ñahá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tătna-gá ìⁿ téé cùhú ñà cúú-gă candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sáta nǐ cuu ñⁿ úú nduu sá nǐ quee Jèsús ñuu Capèrnaúm te ní nasáá tucu-gá, te cue ñáyiú ní níhǐ-yu tnúhu sá nǐ ndexio-gá núú quidé vèhe-gá. ² Te ndǐhi-ni ní tacá cuéhé víhǐ-yu, te ní chítú víhǐ-yu ndéé yuyèhe te ñá ní tnàhá-gá-yu. Te ní nguíta-gá ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te òré-áⁿ nǐ quexio cúmí tnàhá cue téé núú ndécú-gǎ nchídó-güedě ñⁿ téé cùhú ñá cúú-gǎ candá nihnu-dé. ⁴ Dico ñá túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núú-gǎ chi ío cuéhé ñáyiú ndècu. Te xiǎⁿ núu ní sáá-güedé díquí véhé núú yíhǐ-gǎ-áⁿ nǐ caáⁿ-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-ǎⁿ nǐ dáquë-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñùhu-dé ñⁿ xító ní dáquë ñaha-güedě ndéé núú-gǎ. ⁵ Te Jèsús sa ní cutnùní iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedě xii-gá núu ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁶ Te xiǎⁿ xñucóo ñⁿ úú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíí Moisés, te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús núú cue téé-áⁿ nǐ sani iní-güedé: ⁷ “Téé-a càháⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndiöxí duha càháⁿ-dé, chi vá yòo ñⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiú chi ñⁿ dǐi díí-ni Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé. ⁸ Dico òré-ni-áⁿ nǐ cutnùní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ⁹ Te sá dúhá nǐ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá nǐ quide càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiǎⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdǐ ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácöo-dé, te ndocani-dé xító ñùhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnùní ndáa iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdǐ ñá ndáa chi cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í. ¹⁰ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndǐhi-í tnúhu ndee iní sá cadá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiú ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú-áⁿ:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te òré-ni-áⁿ nǐ ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexio-áⁿ, te ndèhe nchaa ñáyiú xñdecu-áⁿ nǐ ndee-dé tnuú-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ nǐ quide Jèsús ní quide tátna-gá téé-áⁿ, xiǎⁿ ío ní cuñúhu nchaa ñáyiú, te ní xítñàhá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndiöxí, chi ñá ñⁿ ndùu quini-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —càchí-yu xítñàhá-yu.

Jèsús càháⁿ-gá ñⁿ téé nàni Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáyiú ní sátnàhá ñáhá xii-gá, te ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu, te ní naqueheⁿ-gá ichi, te ní yáha yatni-gá ñⁿ xichi núú núcöo ñⁿ téé nàni Leví déhe ñⁿ téé nàni Alfeú quidé còbrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú chi cobràdór cúú-dě. Te òré ní xiní ñáhá-gǎ xii-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Lèví-áⁿ nǐ ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dě xii-gá.

¹⁵ Te té Lèví-áⁿ cuáháⁿ-dé ndǐhi Jèsús vehe-dé. Te yǐhi Jesús mèsá xéxi-gǎ ndǐhi cue téé xica cuu ndǐhi-gá, te tnàhá vai cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndǐhi dava-gá cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha núcóo ndǐhi ñaha-güedě xii-gá xéxi ndǐhi ñaha-güedé, te ducaⁿ chi ío vai ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te sá ní xiní cue téé dàcuáha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnǐ ndíí Moisés, ndǐhi cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndǐhi nchaa cue téé-áⁿ núu ní xicáⁿ tnúhú-güedě núu cuè téé xica cuu ndǐhi-gá, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndǐhi cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndǐhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

¹⁷ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedě xii cue téé xica cuu ndǐhi-gá, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuéchi-xi te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuèndá cue ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndihí té Juáá, ndihí cue téé xica cuu ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí. Te ñⁿ nduu ducaⁿ xíquide-güedé, te ní sáháⁿ ñáyiú ní xicáⁿ tnúhú-yu núú Jèsús, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ñá cuèndá cue téé xica cuu ndihí té Juáá, ndihí cue téé xica cuu ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Nchòhó xini-ndó sã vã cúú cñaha-o xii ñáyiú ñuhu vico tnándaha sá vã cúú càxí-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha xií-yu. ²⁰ Dico sáá nduu te vá cùndècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vá càxí-yu cuèndá sá ndihú iní-yu.

²¹ Te vá yõo ñⁿ dàndée luha dóó sáá ñⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chi dóó sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dõó sà ní cuu tùhú-áⁿ. ²² Te ni vã yõo ñⁿ chihí ndidí sáá xití ñⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ, chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu. Núu xiáⁿ xini ñuhu-xi queé ndidí sáá-áⁿ xití ñⁿ lamba saa —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Cue téé xica cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé yoco tríú nduu ndètatú ñáyiú
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Te ñⁿ nduu cùu-xi nduu ndètatú ñáyiú ñuhu Jesús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ta yáha-gá ndihí-güedé ñⁿ xichi núú cáá tríú, te ní ngúfta-güedé sàhnú-güedé yoco tríú-áⁿ. ²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndihí-n sàhnú-güedé yoco tríú vitna cùu-xi nduu ndètatú-i? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácuàha tnahi-gá-ndó nñú tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvií cùtnàhá ní xihí ndíi docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi-áⁿ? ²⁶ Te dàvá-áⁿ ñí xindecu ñⁿ téé ní xínani Abiàtár ní cuu-dé dútú cùnùu, te ndíi Dàvií ní quíhu ndíi xití vehe Yá Ndiöxí ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ñí dácãhñu ndíi cue téé ní xica cuu ndihí ndíi ní xexi ndíi ndihí-güedé, te mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá nduu ndètatú ñáyiú, te ñá túú ní càchí-gá sá méë-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehe ñⁿ-yu nduu ndètatú-yu-áⁿ. ²⁸ Te yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, tnáhá-í ndécú ndihí-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndètatú-ó-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

3

Ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xití veñúhu, te xití veñúhu-áⁿ ndécú ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-dé. ² Te xiáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá téé cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndètatú-güedé ndihí ñáyiú, cuèndá ducaⁿ te níhi-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá. ³ Te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñí te ngúnutñí-n cuădava iha —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

⁴ Te ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedě, te xăhaⁿ-gă:

—Chí cächí tnúhu ná cúú sã cúú càda-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá văha ñă sá cuèhé? ¿Sá cádá tătna-o ñăyiu cùhú ñă sá cahnì-ó-yu? —cächí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Dico ni ìñⁿ-güedé ñá túú tnàhí ni cǎháⁿ-güedé. ⁵ Te Jèsús ní xíndéhé văha-gá núú nchăa-güedé te ní cudééⁿ-gă, te ní ndíhú iní-gá chi ío sàá iní-güedé, te ní xăhaⁿ-gă xii tée cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —cächí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha. ⁶ Te cue tée cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ìñⁿ xichi núú ñí naníhí tnáhá-güedé ndíhi cue tée cùndíhi té Hèrodés cuëndá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé víhí ñăyiu ní quexìo yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá yuhu làgúná distrítú Galiléa, te ío cuéhé ñăyiu distrítú-áⁿ nchícúⁿ ñáhă-yu xii-gá cuáháⁿ. ⁸ Te núú ñí quexìo-gá-áⁿ ñí sáháⁿ ñăyiu distrítú Jùdeá, ñăyiu ñúú Jerusàlén, ñăyiu distrítú Idùmeá, ñăyiu xíndecu ndàa ingá xio yúte Jòrdán, ndíhi ñăyiu xíndecu yatni ñúú Tìrú ndíhi ñúú Sídón, te ducaⁿ ìo vâi-yu ní sáháⁿ núú ndécú-gă chi ní ñíhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. ⁹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii cue tée xica cuu ndíhi-gá sá cádá tŭha-güedé ìñⁿ bàrcú cuëndá caa-gá núú-xi cuëndá sá vă dádèhnde ñahá-yu xii-gá chi ío cuéhě-yu. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñí ñíhí-yu tnúhu sá quidé tătna-gá ñăyiu cùhú, núú xíáⁿ nchaa dava-gá ñăyiu cùhú súúni dicó ngõnchihi tnáhá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú-gă cuìní-yu tnándeé ñáhă-yu xii-gá cuëndá sá cuìní-yu ndúha-yu. ¹¹ Te cue ñăyiu yìhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávăha ní sanu xiti ñàha-xi xíi-yu núú Jèsús òré ní xini ñáhá-xí xii-gá, te xíáⁿ ní quide ñíhi ní cáháⁿ-yu, te xăhăⁿ-yu xii Jèsús:

—¿Yòhó cúú-n Dêhe Yá Ndiòxí! —cächí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jèsús ní tenăa-gá nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávăha-áⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii nchaa ñăyiu ní xíhi-xi-áⁿ sã vă cáháⁿ-yu núú ñăyiu yoo cùu-gá.

Jèsús cǎxi-gá úxúú tnàhá cue tée dacuàha ñaha xii ñăyiu tnúhu-gá

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús ní sáa-gá ìñⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gă ní cana-gá nchaa cue tée cächí iní-gá. Te òré ní quexìo nchaa cue tée-áⁿ nŭú-gă, ¹⁴ te ní cǎxi-gá úxúú tnàhá cue tée caca cuu ndíhi-gá, te diu-ni cue tée-áⁿ tendaha-gă quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñăyiu. ¹⁵ Te ní sánaha-gă xii-güedé tnúhu ndee ìni cundecu ndíhi-güedé cuëndá cada tătna-güedé ñăyiu cùhú, ndíhi cuëndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávăha yìhi ñaha xii ñăyiu. ¹⁶ Te duha xínani ndi úxúú cue tée-áⁿ: ìñⁿ-dé nání-dě Xímú, te mee-gă ní taudíu ñaha-gá xii-dé sá cúnàni-dé Pèlú. ¹⁷ Te ingá-dé nání-dě Jàcobó, te ingá-dé nání-dě Juàá, te ñani té Jàcobó-áⁿ cúú tẽ Juàá te ndi ndúú-güedé cúú-güedě déhe té Zebèdeú, te ndi ndúú cue tée-áⁿ ñí dánání ñaha Jesús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Cue tée ío yáchí cúděéⁿ, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te duha xínani dăva-gă-güedé: Té Ndríxí, té Lìpé, té Bartolòmé, té Mâteú, té Măxí, té Jàcobó déhe té Àlféú, té Tàdeú, té Xímú té ní cundíhi cue tée canànistá ní cùu, ¹⁹ ndíhi té Jùdás Iscarioté té ní sáa nduu ñí sáha cuëndá ñáhá xii Jesús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xínani cuè tée ní cǎxi Jèsús ní xica cuu ndíhi-gá.

Cächí-güedé sá ndécú ndíhi Jesús yucu ñávăha dico ñá ndáá

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sátá dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé núú quidé vèhe-gá. ²⁰ Te ío vâi ñăyiu ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ni ñă ní ñíhí-gă nása cada-gá caxi-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá cuëndá sá ìo vâi-yu. ²¹ Te cue ñăyiu cùu ndi mee Jesús ní ñíhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa

cùu, te nchaa ñáyiú ñá cùtnuní váha iní-xi ní cachí-yu sá ñí nduu lùcú-gá ñúu xíáⁿ cuáháⁿ ñáyiú cùu ndi mee Jesús núu ndécú-gă cuendá candeca ñahá-yu xii-gá núhú ní cùu.

²² Te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés véxi ndéé ñúú Jerusàlén ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá Jèsús, chi ní xítñaha-güedé:

—Tée-a ndècu ndihi-dé sácuihná, te ñiú xíáⁿ chíndèe ñaha-xi xii-dé queññuhu-dé nchaa espíritú cùndìhi-xi yihí ñaha xii ñáyiú, te ñiú-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítñaha-güedé.

²³ Te Jèsús ní cana ñaha-gă xii-güedé, te ní cani-gá ñⁿ cuendú núu-güedé nàcuáa tecú tnùní-güedé tnúhu-gá, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te nása cada sácuihná queññuhu-xi cue espíritú cùndìhi-xi yihí ñaha xii ñáyiú-i?

²⁴ Te nchòhó xìní-ndó să ñúu ñⁿ tée yìndaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿnuu-dé ndihi cue tée cùndìhi-dé, te vá cùdìi-dé cunuu-dé. ²⁵ Te ñiú-ni ducaⁿ sätñahá-xi cùu tucu ñáyiú xíndecu ñⁿ-ni vèhe, chi núu vá cúú ñⁿnuú-yu, te vá cùdìi-yu cundecu càhnú-yu. ²⁶ Te núu sácuihná ñá túú cùu ñⁿnuu-xi ndihi cue espíritú cùndìhi-xi, te vá cùdìi-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

²⁷ Te nchòhó xìní-ndó să cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ñⁿ tée ío ndee, chi díhna-gá xìní ñùhu-xi tñi-güedé tée-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndihi-dé.

²⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ncháá să cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, ndihi nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuendá Yă Ndiòxí cuu cada càhnu iní-gá. ²⁹ Dico cue ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yă Ndiòxí, ñáyiú-áⁿ vă cádá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xií-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núu-gă ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁰ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá chi càchí-güedé sá ndécú ndihi-gá espíritú cùndìhi yucu ñávăha.

Năná Jèsús ndihi cue ñaní-gá

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Te ní quexìo náná Jèsús ndihi cue ñaní-gá núu ndécú-gă xínutñi-yu quehé, te ní xáhăⁿ-yu xii ñⁿ ñáyiú xíndecu-áⁿ să dáyăha-yu tnúhu núu-gă cuendá quee-gá ndatnúhu ndihi ñaha-gă xií-yu. ³² Te cue ñáyiú xíñucóo ñi càndéé dñi-gá ní xáhăⁿ-yu xii-gá:

—Năná-n ndihi cue ñaní-n ndécú-yu quehé nándùcu ñahá-yu xii-n —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yòndi-gá ñáyiú cùu datná năná-í ndihi dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xií-yu.

³⁴ Te dàtnùní ní xíndéhé văha-gá núu nchaa ñáyiú xíñucóo ñi càndéé dñi-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Nchaa ñáyiú-a cùu-yu dàtná năná-í ndihi dàtná cue ñaní-í. ³⁵ Chi nchaa ñáyiú quide nacuáa càháⁿ Yă Ndiòxí, ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná cue ñaní-í, ndihi dàtná cue cúha-í, ndihi dàtná năná-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xií-yu.

4

Nàcuáa quide tée cuángacáⁿ tríú

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jèsús ní ngúíta-gá dácuaaha tucu-gá ñáyiú yuhu làgúná. Te cuèhé víhí-yu ní tacá xíáⁿ ñúu cuásaá-gá núu ñⁿ bàrcú nútni xítí ndute làgúná-áⁿ, te núu xíáⁿ ní ngóo-gá te ní ngúíta-gá dánèhé ñáhá-gă xií-yu, te ncháa-yu xíxúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ² Te ní ngúíta-gá ní cani-gá titní cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xăhaⁿ-gă xií-yu:

³ —Chí cùndedóho váha ìⁿ cuèndú ná càni-í-a. Ìⁿ téé cuángacáⁿ-dé trùú. ⁴ Te òré ní ngúíta-dé dǎngoyo-dé trùú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tílaá te ní nadatàcá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi nǔú yíhí vîhi yúú, te ndíhi-ni ní xínu-xi cuèndá sá ñà túú cavihi ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé ñá túú ní cùndee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní ñíhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndǎquíⁿ tnu ñhu, te ìⁿnuu-ni ñí xínu-xi ndíhi tnu ñhu, te tnu ñhu-áⁿ ñí sahnú-xi te ní dánáá-xí nchàa trùú sá ñí xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava trùú-áⁿ ñí ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíáⁿ ní xínu-xi te ní sahnú-xi te ío váha ní cuu, chí núú ìⁿ-ní trùú-áⁿ te dava yoco-xi ní ngúíhi ócò úxí trùú-xi, te dava yoco-xi ní ngúíhi únídico trùú-xi, te dava yoco-xi ní ngúíhi ìⁿ cièndú trùú-xi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

⁹ Te xǎhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyíu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuǎha cuèndá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá ná cuèndá ducaⁿ càni-gá cuèndú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sátá ñí ndaca ñáyíu-áⁿ te ní quendóo mee-nǎ Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, ndíhi ìⁿ úú-nǎ ñáyíu. Te ñáyíu-áⁿ ndíhi cue téé-áⁿ ñí xícáⁿ tnúhǔ-yu ndíhi-güedé núú-gǎ, núú nása quèe-xi cuèndú ní caní-gá núú-yu ndíhi-güedé. ¹¹ Te ní xǎhaⁿ-gǎ:

—Nchòhó chí sa càchí tnúhu Yá Ndiòxí xii-ndo ìⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó, chí càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gǎ ñáyíu, dico dava-gá ñáyíu càni-í mee-ni cuèndú núú-yu. ¹² Chí cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vǎ cùnùníní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vǎ tècú tnùní-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuèndá sá vǎ quíndáá iní-yu Yá Ndiòxí, ndíhi cuèndá sá vǎ cádá càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu ndíhi-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá téé cuángacáⁿ trùú

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xǎhaⁿ tùcu Jesús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá, ndíhi cue ñáyíu-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tnùní-ndó cuèndú ní caní-í núú-ndó, te núu ducaⁿ, ¿te nása tecú tnùní-ndó dàva-gá cuèndú caní-í núú-ndó-í? Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuèndú ní caní-í núú-ndó. ¹⁴ Te téé cuángacáⁿ trùú-áⁿ cúú-dě dàtná ìⁿ téé cuáháⁿ càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyíu. ¹⁵ Te trùú-áⁿ cúú-xí dàtná tnúhu Yá Ndiòxí, te trùú sá ñí quene ndava ní ngava ndéé ichi, xíáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tnahá iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico sácúíhná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuèndá sá vǎ cǎnchícúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁶ Te trùú sá ñí ngava ñuhu yadi nǔú yíhí vîhi yúú, xíáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díí ìnì ní tñí-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Dico òré ná ngúíta ñáyíu cúcuèhé ñáhǎ-yu xií-yu àdi nándi-gá sá yǎha-yu sá cuèndá tnúhu-gá, te ñá cùndèe iní-yu chí dàñá-yu tnúhu-gá cuèndá sá ñà túú ñíhí ndéé-yu. ¹⁸ Te trùú sá ñí ngava núú yúcu ndǎquíⁿ tnu ñhu xíáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiòxí, ¹⁹ dico cuéé cuéé ní nacuaaá-yu tnúhu-gá, chí cuèndá mee-ni sǎ cúú-xí mèe-yu ñuhu iní-yu, ndíhi cuèndá sá ño sàni iní-yu cuu cuìcá-yu, ndíhi cuèndá sá ño cùdíí iní-yu nchaa sá ío ñuyíú-a, te ñá túú ñuhu iní-yu tnúhu sá ñí xíndedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²⁰ Dico trùú sá ñí ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xíáⁿ cúú-xí dàtná ñáyíu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. Te cada iní-ndó sǎ ñáyíu-áⁿ cúú-yu dàtná trùú sá ñí ngúíhi yoco-xi ócò úxí trùú-xi, ndíhi trùú sá ñí ngúíhi yoco-xi únídico trùú-xi, ndíhi trùú sá ñí ngúíhi yoco-xi ìⁿ cièndú trùú-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu chí ío váha quidé-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ndíhi cue ñáyíu-áⁿ.

Cuèndá ití
(Lc. 8:16-18)

²¹ Te xǎhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyi:

—Ñá túú nì ìⁿ ñáyi tènùhú iti te chiváha-yu ìⁿ xití quídi, àdi chiváha-yu ìⁿ caha camá, chi tàxi ndecú-yu ìⁿ núú dùcúⁿ cuendá cutnùní núú nchàa ñáyi. ²² Te ni ìⁿ tnúhu sá ñǎ təcú tnùnì ñáyi vitna cachí-ó sǎ vǎ təcú tnùnì-yu chi dacuití sǎ təcú tnùnì-yu, te ni ìⁿ tnúhu sá cǎchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chi dacuití sǎ quée tũu-xi núú ñáyi. ²³ Te nchòhó cue ñáyi ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí ná cuǎha cuendá —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

²⁴ Te ní xǎhaⁿ tucu-gá:

—Ío váha chí cùndedóho tnúhu na cǎháⁿ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyi tnúhu Yá Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-gǎ xii-ndo, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ càda-gǎ sá cúu-xí-ndó. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñáyi təcú tnùnì tnúhu Yá Ndiòxí, uuⁿ-gǎ cuita tecú tnùnì-ndó tnúhu-gǎ quíhíⁿ. Te nchaa nchòhó ñáyi ñá túú təcú tnùnì tnúhu-gǎ, te uuⁿ-gǎ vá təcú tnùnì-ndó —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Nàcuáa sàhnu triú

²⁶ Te Jèsús xǎhaⁿ tucu-gá:

—Na cǎni-í ìⁿ cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyi. ìⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú. ²⁷⁻²⁸ Te sátá nǐ yáha ní sacáⁿ-dé triú-án, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáháⁿ te ní xínu triú-án, te nàcuáa ta sàhnu-xi cuáháⁿ te ta quée ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáa nduu nǐ quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico tée ní sacáⁿ triú-án ñà túú xini-dé nása ní sahnu-xi, chi mee ñuhu ní quide-xi ní sahnu triú-án. ²⁹ Te òré sa ní ndíhi ní cuaaⁿ te ní nguíta tée ní sacáⁿ-án náquèhndé-dé nátaxi tnahá-dé —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Cuendá ndíquín yutnu nàni mostázá

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Te xǎhaⁿ tucu Jesús xií-yu:

—Na cǎni tucu-í ingá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyi. ³¹ ìⁿ yutnu nàni mostázá cúu-xí ìⁿ yutnu sá líhli vǐhi-gǎ ndíquín-xi dàcúxí ndíquín nchaa cúhú, ³² dico òré ná cǎcáⁿ-güedé núú ñúhú-güedé, te na xǐnu-xi te sàhnu-gǎ-xi dàcúxí nchàa cúhú, te nchaa dité-xi ío cùu cahnu-xi, te ndée cue quití ndàva núú tàchí sácò-güedi nchaa núú dité-xi xínu ndeti-güedi —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Ío titní cuendú ní caní Jèsús núú ñáyi

(Mt. 13:34-35)

³³ Te ío-gǎ vai cuendú ní caní Jèsús núú ñáyi cuendá tecú tnùnì-yu tnúhu Yá Ndiòxí, dico dava cuendú ñá túú ní cǎni-gǎ núu-yu, chi ní cutnùnì iní-gǎ sá vǎ təcú tnùnì-yu nchaa. ³⁴ Te mee-ni cuendú ní caní Jèsús núú ñáyi ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu tnúhu-gǎ. Te òré ndécú mée Jesús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gǎ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé nàcuáa quée-xi ìⁿ ìⁿ cuendú ní caní-gǎ núú ñáyi.

Jèsús ngání-gǎ táchí ndíhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Te diu-ni nduu-ǎⁿ òré sa ta cùndiquín cuáháⁿ ní xǎhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gǎ:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te ní quide ndee iní-gǎ nchaa ñáyi xǐxúcu-án, te diu-ni bàrcú sá ñúhú-gǎ òré ní dánèhé-gǎ ñáyi tnúhu-gǎ diu-ni xǐǎⁿ ní dácacá cuè tée xica cuu ndíhi-gǎ ndécá ñaha-güedé xii-gǎ cuáháⁿ, te tnahá ìⁿ ũú-gǎ bàrcú ní xica-xi nchícúⁿ-xi bàrcú ñúhú-gǎ-án cuáháⁿ. ³⁷ Te ñuhu bàrcú ñúhú-gǎ-án ichi cuáháⁿ-xi núú ndute, te ní quexìo ìⁿ táchí nǐhi, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-án cuáháⁿ, te sa cuìní-nǎ-xi quée naa bàrcú-án

xítí ndute ni cùu. ³⁸ Te Jèsús cáá-gă xidí-gá ìñ xichi ndàa sáta bàrcú-án, te yìnchihi ìñ dóo ñquí-gă. Te sá dúcáñ cuini-xi quée naa bàrcú-án nùu ní sáháñ-güedé ní ndocani ñaha-güedé xii-gá, te xáhañ-güedé:

— ñMèstrú, ndiquíú ìní! ¿Náa ñá túú ndìhú ìní-n sã tá quée naa-o cuáháñ-ăn? — cächí-güedé xáhañ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenàa-gá táchí-ăn, te ní xáhañ-gă xii ndute làgúná:

— ñTnaví-ñă cuhuñ, chi ío dusañ! — cächí-gá xáhañ-gă xii ndute-án.

Te òré-ni ní ngüññí táchí-ăn te ní nucúndecu nahi-ñă ndute làgúná-án. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhañ-gă xii-güedé:

— ¿Ná cuendá ndéé dúcáñ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá ìní ñáhá ndisa-ndo xii-í-ăn? — cächí-gá xáhañ-gă xii-güedé.

⁴¹ Dico mee-güedé chi ío ní yùhú-güedé sá ducañ ñ quide-gá ní xiní-güedé, te ní xítñàha-güedé:

— ¿Te ná tée cùu tée-a núu ní cáháñ-ni-dé, te ní ngüññí táchí te ní nucúndecu nahi ndute làgúná-a-í? — cächí-güedé xítñàha-güedé.

5

ìñ tée yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávàha
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Te ní sáá Jèsús ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá ndàa ìngá xio yuhu làgúná yucu cue tée ñuú Gàdará. ² Te òré ní quene-gá xítí bàrcú te ìñ tée yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávàha ní quée-dé núú yíndüxi ndíyi cuáháñ-dé núú-gă. ³ Te mee-ni núú yíndüxi ndíyi-án quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñaha-güedé cadèná xii-dé dico ñá túú tñàhí ndàcu-güedé núú-dě. ⁴ Te ío titní xito ní dácútú-güedé cadèná sáhá-dě ndìhi ndaha-dé dico ní dándává-ni-dě, te ní xóo dacàchi-gá-dé nchaa cadèná-án, te ñá túú tñàhí ni ndàcu-güedé núú-dě. ⁵ Te cuèi nduu cuèi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xítí yucu ndècu-dé àdi núú yíndüxi ndíyi dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dancuèhé-dé mée-dě ndìhi yúú. ⁶ Te òré ní xiní-dé Jèsús te xínu-dé ní sáháñ núú-gă, te ní ngüññí xítí-dě, ⁷ te espíritú yíhí ñaha xii-dé-án ñ quide-xi níhi ní cáháñ-dé, te xáhañ-dě xii-gá:

— ¿Ná cuendá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí sàdí-n ìchi-í? Te càháñ ndàhú-í núú Ndiòxí yuhu nùú-n sã vã dándòho ñaha-n xii-í — cächí-dé xáhañ-dě xii-gá.

⁸ Te ducañ ñ cáháñ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhañ-gă xii espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii-dé-án sã quée ñàha-xi xii-dé.

⁹ Te Jèsús ní xícáñ tñuhú-gă núú-dě, te xáhañ-gă:

— ¿Nása nàni-n-í? — cächí-gá xáhañ-gă xii-dé.

Te ní xáhañ-dě:

— Vài Sandadú, duha nàni-í chi ío cuéhé-ndí — cächí-dé xáhañ-dě xii-gá.

¹⁰ Te cue espíritú cúndìhi yucu ñávàha-án ñ cáháñ ndàhú-xi núú Jèsús sá vã téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíñ-xi ìngá xichi. ¹¹ Te ñu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-án yíhí vài cuchi xixexi-güedi. ¹² Te nchaa cue espíritú-án ñ cáháñ ndàhú-xi núú-gă, te xáhañ-xi xii-gá:

— Càháñ ndàhú-ndí núú-n sã dáñá-n quíhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ăn — cächí-xi xáhañ-xi xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhañ-gă sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xínu dàtná úú míl-güedi yìhi yucu-án. Te nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii tée-án ñ quée ñaha-xi xii-dé, te cuánguihu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te nchaa-güedi ní xínu-güedi duha

ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xítí ndute te ní ndíhi-güedi ní cáhá.

¹⁴ Te òré ní xiní cue téé xító cuchí-án nàcuáa ní cuu te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyiú ndècu xítí ñúú, ndíhi núú cuè ñáyiú ndècu xítí yucu. Te nchaa ñáyiú ní níhí tñhu ní xicá-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní cuu. ¹⁵ Te òré ní quexìo-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndíhi yucu ñáváha-án núcòo-dé núú sáhá Jèsús, te nihnu-ná-dé dóo-dě te núcòo-ná-dé dàtná ìⁿ ñáyiú váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhă-yu xii-dé. ¹⁶ Te nchaa ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhi ñaha cue espíritú cúndíhi yucu ñáváha-án ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchaa ñáyiú ní quexìo-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndíhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-án. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhí ñáyiú-án tñhu nàcuáa ní cuu núú nchaa-yu ní ngúíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gá yucu ñúú-yu núhú-gá.

¹⁸ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-án nùhú-gá ní ngúíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúndíhi yucu ñáváha-án càháⁿ ndàhú-dé núú-gă nùu vá cúndèe iní-gá quíhíⁿ ndíhi ñaha-gă xii-dé. ¹⁹ Dico ñá túú ní sàha-gá tñhu quíhíⁿ ndíhi ñaha-gă xii-dé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú cuè ñáyiú sá Yă Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhă-gă xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide-gá sá cúú-xí-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²⁰ Te téé-án nǐ xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáháⁿ-dé ndí ùxí ñúú nání Dècápolis, te ní cani-dé cuèndú núú nchaa ñáyiú sá ío càhnu cuu nchaa sá vâha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te nchaa-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndíhi cuèndá ìⁿ ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuánde-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ío vâi ñáyiú ní tacá núú nǐ quexìo-gá-án, te xíáⁿ ndécú-gă ²² ní quexìo ìⁿ téé tàxi tñuní veñúhu núú-gă, te téé-án nání-dě Jàirú, te ní ngúíñí xítí-dě núú-gă. ²³ Te ní ngúíta-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gă:

—Ío càhú tnhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cùú-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cúndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gă.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi téé-án, te ío vâi ñáyiú nchícúⁿ ñáhă xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gă ní cùu. ²⁵ Te tnuú nchaa ñáyiú-án ñútnàhá ìⁿ ñaha cùhú, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuíá să cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñátátná nǐ cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndíhi nchaa sá ndécú ndíhi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ nǐ queheⁿ nchaa ñáyiú ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ìⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gá tá cùu cahú-aⁿ cuáháⁿ. ²⁷ Te òré ní níhí-aⁿ tñhu cuèndá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gă. Te òré ní quexìo-aⁿ núú ndécú-gă te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gă ní tnándeé-aⁿ dóo-gă. ²⁸ Te ducaⁿ nǐ quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nùu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dđó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ nǐ quide-aⁿ te ñá túú-gă ní ngòyo ñaha-gá níñí xii-aⁿ, te òré-án nǐ cutnùní iní-aⁿ sá nǐ ndúha-aⁿ cuéhé tnhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá ìⁿ ñáyiú ní ndúha sá cuèndá-gá, núú ní nchócótó-gă ndàa sátá-gă te ní xicáⁿ tñhú-gă núú nchaa ñáyiú nchícúⁿ ñáhă xii-gá, te xăhaⁿ-gă xii-yu:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhă xii-í? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-yu.

³¹ Te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-gă:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vâi ñáyiú nchícúⁿ ñáhă xii-n, te texio texio dàdehnde ñahá-yu xii-n te xicáⁿ tñhú-gă-n yòo ní tnándeé ñáhă xii-n —cachí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gă.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vǎha-gá xio xio ðĩni-gá nõu ndëdacàa ñáyiu ní tnándeé ñáhá xii-gá. ³³ Te sá dúcáⁿ nĩ cutnùnĩ iní ñadĩhĩ-án nàcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-aⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngúĩnĩ xítĩ-áⁿ nõu Jèsús, te ní xáhaⁿ ndǎá-aⁿ xii-gá nàcuáa ndùu cuendá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanùhú te vǎ ndìhú-gá iní-n, chi vǎ dúcáⁿ-gǎ ndoho-n —càchĩ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

³⁵ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue téé xĩnu cuechi vehe té Jàirú téé tàxi tnuní veñùhu-áⁿ, te xǎhaⁿ-güedě xii-dé:

—Sa ní xíhĩ déhe-n, vǎ chíchìuⁿ-gá-n Mèstrú —càchĩ-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-dé.

³⁶ Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ cue téé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé tàxi tnuní veñùhu-áⁿ:

—Ñá túú nǎ cani iní-n, quindáá iní ñáhá-nĩ-n xii-í —càchĩ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁷ Te Jèsús vǎ yõo-gá ní cuínĩ-gá canchicúⁿ ñáhá xii-gá quíhĩⁿ, chi té Pèlú-ni, ndihĩ té Jàcobó-ni, ndihĩ ñaní-ni-dé té Juáá cuáháⁿ ndihĩ ñaha-gǎ xii-güedé. ³⁸ Te òré ní quexio-gá ndihĩ-güedé vehe téé tàxi tnuní veñùhu-áⁿ, te ní xínĩ-gá sá ïo vǎi ñáyiu xĩndecu, te súúnĩ dùsaⁿ quidé-yu te níhĩ xĩcáháⁿ-yu te xĩndáhĩ-yu. ³⁹ Te òré cuánguihu-gá xitĩ vehe, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ïo dusaⁿ quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xíchĩ-a ñá túú ní xíhĩ-xi chi ðicó xidĩ-xi —càchĩ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁴⁰ Te ní sácú ndéé ñáhǎ-yu xii-gá sá dúcáⁿ nĩ càháⁿ-gá, chi sá cúu-xi mée-yu chi ní xíhĩ ndisa xíchĩ-áⁿ. Te òré-áⁿ nĩ queñuhu-gá nchaá-yu quehé, te cuánguihu-gá núu cándòdo yiqui cuñú xíchĩ nĩ xíhĩ-áⁿ. Te ndèca-gá tǎtá xíchĩ nĩ xíhĩ-áⁿ ndihĩ nǎná-xi cuánguihu, te tnàhá cue téé únĩ ndihĩ-gá-áⁿ cuánguihu ndihĩ-gá. ⁴¹ Te ní tñiⁿ-gá ndaha xíchĩ nĩ xíhĩ-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Tǎlíta, cúmĩ —càchĩ-gá xǎhaⁿ-gǎ.

Te tnúhu-áⁿ quée-xi: Yòhó xíchĩ cuéchĩ yúhú càchĩ-í sá ndácõo-n, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴² Te òré-ni-áⁿ nĩ ndoto xíchĩ cuéchĩ-áⁿ nĩ ndacóo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndècu-xi úxúú cuía-xi. Te ïo ní cuñúhu nchaa ñáyiu sá dúcáⁿ nĩ dándótó ñaha Jèsús xii-xi. ⁴³ Te Jèsús ní càháⁿ víhĩ-gǎ dóho tǎtá-xi ndihĩ nǎná-xi sá vǎ yõo ïⁿ cúñàhá-yu sá nĩ dándótó ñaha-gá xii-xi. Te sǎtá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu sá cuñàhá-yu xii-xi sá cáxi-xi.

6

Jèsús ndécú-gǎ ñuú Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Te Jèsús ní ndee-gá ñuú núu nĩ dándótó-gǎ xíchĩ nĩ xíhĩ-áⁿ, te cuánuhú-gá núu cúu ñùú-gá, te tnàhá cue téé xica cuu ndihĩ-gá cuánuhú ndihĩ-gá. ² Te ndècu Jèsús ñuú-gá ní tnàhá nduu ndètatú ñáyiu. Te nduu-áⁿ cuánguihu-gá xitĩ veñùhu dàcuaha ñaha-gá xii-yu. Te vǎi ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gá, te xĩcuñúhu víhĩ-yu, te xĩtnàhá-yu:

—¿Ndéé ní sáháⁿ dácúáhá tée-a núu ndéé duha váha càháⁿ-dé, nása ní quide-dé nõu ndéé duha ïo váha cùtnuní iní-dé, te ndàcu-dé quidé-dě nchaa sá vǎ yõo tnàhĩ ndàcu cada-i? ³ Te ðicó carpintèrú cúu-dě, ðicó déhe tá Màriá cúu-dě, te ñaní-dé cúu tẽ Jàcobó, ndihĩ té Chèé, ndihĩ té Jùdás, ndihĩ té Xímú, te ðiu-ni cue cúha-dé cúu ñáyiu ndècu ndihĩ-o ñuú-a —càchĩ-yu xĩtnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuínĩ-gá-yu càháⁿ ndihĩ váha ñáhá-yu xii-gá. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Te núu ïⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxĩ ná nàsáá-dé ñuú-dé dacuàha-dé ñáyiu tnúhu-gá, te nchaa ñáyiu ñuú-dé-áⁿ, ndihĩ nchaa ñáyiu ndècu ndihĩ-dé vehe-dé, ndihĩ nchaa ñáyiu cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núu-dě, dico cue ñáyiu nchaa dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yíñùhu núu-dě —càchĩ-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tǎtna Jèsús vǎi ñáyiu cuendá sá ñà túú ní sándáá iní ñáhǎ-yu xii-gá, dico ní quide tǎtna-gá ïⁿ úú ñáyiu cùhú ní sándáá iní ñáhá xii-gá. Te ní tendaha

ñàha-ni-gá xíi-yu te ní ndúha-yu. ⁶ Te ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñà túú ní cuíní-yu quindáá iní ñáhă-yu xii-gá. Te sátá dúcáⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa dava-gá ñúú lîhli càa yatni xíaⁿ cuendá dacuàha-gá ñáyiú tnúhu-gá.

Jèsús táúchìuⁿ-gá quíhíⁿ cue tée xica cuu ndíhi-gá cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní sánaha-gă xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündîhi yucu ñávâha yîhi ñaha xii ñáyiú. Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú. ⁸⁻⁹ Te cùmání-gă caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ni xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vá cânèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vă cânèhe-ndo sá cáxí-ndó, te ni vă cânèhe-ndo díhúⁿ, chi ñⁿ caa-ni tâtnu canehe-ndo, te chàú yíhí-ní-ndó-ăⁿ xíaⁿ-ni quíhi-ndo, te vá cânèhe-gá-ndó ìngá ichi dóó-ndó chi diu-ni dóó níhnú-ndó-ăⁿ xíaⁿ tnàhí-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhí-gá ná canehe-ndo —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁰ Te xăhaⁿ tucu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó ñⁿ ñúú, te ìo ñáyiú cáháⁿ ñáhă-yu xii-ndo vèhé-yu, te xíaⁿ-ni cundecu-ndo ndèé ná sàá nduu ndèe-ndo ñúú-áⁿ. ¹¹ Te núú ìo dava ñúú ñá túú cuíní-yu cáháⁿ ndíhi ñaha vâha-yu xii-ndo, te ni ñà túú cuíní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñúú-áⁿ te naquidi-ndo tìcáchúhmá ñí tñí sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te cue ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ ño-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí dàtná ndoho cue ñáyiú ñúú Sòdomá ndíhi cue ñáyiú ñúú Gòmorrá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

¹² Te cue tée-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní ngüíta-güedé dacuàha-güedé cue ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí, te xăhaⁿ-güedé xíi-yu:

—Chí dándixi túú iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xíi-yu.

¹³ Te vâi espíritú cündîhi yucu ñávâha yîhi ñaha xii ñáyiú ta queñuhu-güedé yiqui cùñú-yu cuáháⁿ, te vâi tucu ñáyiú cùhú tá quide tátna-güedé cuáháⁿ chíhí ñàha-güedé acítí xíi-yu te ndúha-yu.

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Te nchaa xichi ní níhí ñáyiú tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tnàhá té Hèrodés té yindaha ñaha xii ñáyiú ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juàá tée ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiú ní ndoto núú dàcáⁿ ndácú-dě quídé-dě nchaa sá vă yôo tnàhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

¹⁵ Te dava ñáyiú càchí-yu sá tē Èlías tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gă dàtná ñⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

¹⁶ Te té Hèrodés ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Diu té Juàá tée ní táúchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

¹⁷⁻¹⁸ Te duha ní cuu cùtnàhá ní sahani té Hèrodés té Juàá, chi dàvá-áⁿ ñí naqueheⁿ té Hèrodés-áⁿ ñⁿ ñaha nàni Herodiás ndécá-dě, te ñaha-áⁿ sá ní cándeca ñaha ñàní-dé té Lìpé. Te té Juàá ní xáhaⁿ-dě xii té Hèrodés sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñí naqueheⁿ-dé ñaha ní cándeca ñaní-dé, núú sá cuendá ñaha-áⁿ ñí táúchíuⁿ tē Hèrodés ní tñí-güedé té Juàá ní chihi ñaha-güedé vecáa, te ní dácútú ñàha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé cuendá sá ndécá ñàha-dé xii-aⁿ.

¹⁹ Te ñaha nàni Herodiás ndécá tē Hèrodés-áⁿ ño ní cuu úhú iní-aⁿ té Juàá, te ní cuíní-aⁿ cahni-aⁿ-dé, dico ñá túú ní níhí-aⁿ nàcuáa cada-aⁿ. ²⁰ Te mee tē Hèrodés chi ní cutnùní

ndáá iní-dé sá tē Juàá cúú-dě ìíⁿ tée quide mee-ni sá vǎha, te quide ndáá-dé núú Yǎ Ndiǒxí, te ní xóo yùhú ñáhá-dě nǔu xǎáⁿ ñá túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñàha ndeca-dé-áⁿ xii té Juàá. Te té Hèrodés-áⁿ ìo ní cudíí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xáhaⁿ tē Juàá xii-dé, dico ñá túú ní sàni iní-dé duuⁿ duuⁿ tñii-dé tnúhu-áⁿ. ²¹ Te ìíⁿ nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide càhnu-dé nduu nǐ cacu-dé. Te nduu-ǎⁿ nǐ níhí ñaha nàni Herodiás-áⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuendá cuú té Juàá. Te nduu-ǎⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés nchaa cue tée cùchiuⁿ, ndìhi nchaa cue tée tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú, ndìhi nchaa cue tée cuica ndècu distritú Galileá cuendá cudìni ndìhi ñaha-dé xii-güedé nduu-ǎⁿ. ²² Te ndècu ìíⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-ǎⁿ nǐ quíhu-xi vehe núú cúú vico-áⁿ nǐ xita saha-xi mèi oré yíhí tē Hèrodés mèsá ndìhi nchaa cue tée ní cáháⁿ-dé, te ío ní cudíí iní-dé ndìhi nchaa cue tée-áⁿ nàcuáa ní xita xíchí-ǎⁿ. Te té Hèrodés ní xáhaⁿ-dě xii-xi:

—Cácaⁿ núú-í nǔu ná cuíní-n te taxi-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-xi.

²³ Te ní cacunehe-dé ndéé Yǎ Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-ǎⁿ sǎ ndáá cuǎñaha-dě nǔu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi núú-dě cuèi ndéé cuádava nchaa sá ndécú ndìhi-dé, te núu na càcáⁿ-xi. ²⁴ Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-dě xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Nǎá, ¿ná cúú sǎ càcáⁿ-í núú tē Hèrodés? —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te náná-xi-áⁿ nǐ xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuáhán cácaⁿ-n dǐquí tē Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndìhi-ni cuándihu xíchí-ǎⁿ xití vehe núú yíhí tē Hèrodés-áⁿ, te xǎhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuíní-í sá mèi nduu vitna quehdé-n dǐquí tē Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú te taxi-n, dico na cùhuⁿ ìíⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüíta-dé ndìhú víhí iní-dé sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyíi-dé cúñaha-dě xii-xi sá vǎ cúú cuǎñaha-dě sá xìcáⁿ-xi, chi cuendá sá nǔú nchaa ñáyiú ní xáhaⁿ-dě sá cúú cuǎñaha-dě nǔu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi, te ní cacunehe-dé ndéé Yǎ Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní-xi sá ndáá cuǎñaha-dě sá ná càcáⁿ-xi núú-dě. ²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndìhi-ni ní xáhaⁿ-dě xii ìíⁿ sandadú sá quíhíⁿ-dé quehdé-dé dǐquí tē Juàá.

²⁸ Te sandadú-áⁿ nǐ xica-dé cuáhán-dé vecaá núú yíhí tē Juàá-áⁿ, te ní quexìo-dé te ní xehndé-ni-dé dǐquí tē Juàá, te ní chihi-dé ìíⁿ xití cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní sáha-dé xíchí xìcáⁿ-áⁿ, te xíchí-ǎⁿ nǐ nacuáha-xi náná-xi. ²⁹ Te òré ní níhí nchaa cue tée ní xica cuu ndìhi ndíi Juàá-áⁿ tnúhu sá dúcáⁿ nǐ sahni ñaha-güedé xii ndíi, te ní sáhán-güedé ní ndocani-güedé yiqui cùnú ndíi te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácaxi-gá úhúⁿ mǐl cue tée te dǐíⁿ ñáyiú dǐhí ndìhi landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cuáhán cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí núú ñáyiú ní ndexìo-güedé núú-gǎ te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndìhi nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu. ³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó ìíⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndetatú-ó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé, chi ío cuéhé ñáyiú cuáhán véxi-yu cùú-yu núú ndécú-gǎ. Te ni ñá níhí-gá nása cada-gá caxi-gá ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá.

³² Te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndìhi mee-ni cuè tée ní táuchíúⁿ-gǎ cáháⁿ tnúhu-gá, te cuáhán-gá ndìhi-güedé ìíⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu. ³³ Dico vǎi ñáyiú ní cutnùní iní-yu sá díú-gǎ ñúhú bàrcú-áⁿ cuáhán ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá, te nchaa ñúú cáá yàtni xíaⁿ nǐ quee ñáyiú xixinú-yu cuáhán núú nǐ quidé-yu cuendá quexìo Jesús, te sa ndécú-yu xíaⁿ nǐ quexìo-gá. ³⁴ Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyiú xixúcu núú nǐ quexìo-gá-áⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu chi ndécú-yu dàtná xíndecu cue mbéé cue quiti ñá túú tòli-xi, te ío vǎi núú sǎ nǐ ngüíta-gá ní dácúhá ñaha-gá xii-yu. ³⁵ Te sátá tá cuáa cuáhán te ní sáhán cue tée xica cuu ndìhi Jesús núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuaa te ñá túú ñáyiú ndècu yatni iha. ³⁶ Váha-gá dandàca nchaa ñáyiú-a chi na quíhíⁿ-yu nchaa vehe càa xití yucu-a, ndíhi nchaa ñuú cáá nchàa yatni iha cuaaⁿ-yu sá cáxí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Mee-ndo chǐ cuǎñaha sǎ ná càxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Te nása cada-ndí, chi xìni ñuhu-xi datná úú cièndú díhúⁿ denàriú cuèndá cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ cundehe-ndo ñuu ná daha pàá ndécú ndíhi-ndo te cachí tñuhu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní sáháⁿ ndéhé-güedě ñuu ná daha pàá ndécú, te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úhúⁿ duha-ná pàá ndíhi úú-nǎ chácá ndécú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú sá ná ñihí tñáhǎ-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cǐhú cuíi càa xíaⁿ. ⁴⁰ Te nchaaⁿ-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ñⁿ cièndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxí-yu. ⁴¹ Te sátá ñí ndíhí-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jèsús ndí ùhúⁿ pàá ndí úú chácá-ǎⁿ, te ní ndacoto-gá andíu te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí, te dǎtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-ǎⁿ te ní sǎñaha-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ní dácǎhñu-güedé nchaa ñáyiú-ǎⁿ ñí xexí-yu. Te díu-ni ducaⁿ ñí quide tucu-gá úú chácá-ǎⁿ. ⁴² Te nchaaⁿ-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. ⁴³ Te sátá ñí túhú cóhǒ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tñáhǎ tídihi mee-ni sǎ ñí quendóo núú ùhúⁿ-ni pàá, ndíhi núú ùú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiú ní xexi-ǎⁿ chi xínu úhúⁿ míl mee-ni cuè téé chi díu-ni cue téé-ǎⁿ ñí quíúndehu, te dííⁿ ñáyiú díhí ndíhi cue landú.

Jèsús xicá-gǎ núú ndute

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Te òré-ni-ǎⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá sá quèe-güedé bàrcú codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé ñⁿ ñuú nání Bètsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedě-ǎⁿ, te mee-gǎ quendóo-gá cada ndee ñí tñáhǎ-gǎ ndíhi cue ñáyiú. ⁴⁶ Te sátá ñí yáha ní quide ndee ñí tñáhǎ-gǎ ndíhí-yu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñⁿ tìndúú cáá yàtni xíaⁿ cuèndá cáháⁿ ndíhi-gá Yǎ Ndiǒxí. ⁴⁷ Te òré sa ní cundiquíⁿ te bàrcú sá ñíhú cuè téé xica cuu ndíhi-gá sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-ǎⁿ, te mee-gǎ ndécú-gǎ ñⁿ núú tìndúú. ⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá sùúní ndòho-güedé tá dácaca-güedé bàrcú-ǎⁿ cuáháⁿ, chi cuèndá ndàa nacúaa cuáháⁿ-xi-ǎⁿ duha véxi táchí te nàtúndaha-xi. Te ingá nduu-ǎⁿ tàcuíhndá-gá sa ní cuyatni vií-nǎ Jèsús bàrcú ñíhú-güedě-ǎⁿ, dico núú ndute tá xica-gá cuáháⁿ te luha-ná te yáha ñaha-gǎ xii-güedé ní cùu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xini ñáhǎ cuè téé ñíhú bàrcú-ǎⁿ xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chi ní sani iní-güedé sá ñⁿ almá cúú-gǎ. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ñíí cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yúhú cùú-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ñíhú-güedě-ǎⁿ, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngúííⁿ táchí, te ní cuñúhu vihi-güedé. ⁵² Te ducaⁿ chi cue téé-ǎⁿ ñà túú ní cùtnuní iní-güedé nása quide-gá, chi ñà túú ní cùtnuní váha iní-güedé nàcuáa nduu sá ñí quide-gá òré ní nadacàya-gá pàá, chi ío ñí díquí-güedě.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñáyiú cùhú ñuú Genesàrét

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Te ní yáha-güedé ndíhi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáa-güedé ndíhi-gá yucu cue téé ñuú Genesàrét. Te yacáⁿ ní dácútú ndéè-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáyiú xíndecu-ǎⁿ ñí cùtnuní iní-yu sá díú-gǎ. ⁵⁵ Te ñáyiú-ǎⁿ ndíhi-ni ní sáháⁿ-yu nchaa núú xíndecu cue

ñáyiú cùhú, te cue ñáyiú cùhú-án ñi quée-yu xító nchìdo ñahá-yu cuáhán ndi tnahá ìñ ìñ xichi núú ñihí-yu tnúhu quèxio Jesús. ⁵⁶ Te nchaa ñuú náhnú ndihi nchaa ñuú ñihli núú cuáhán Jèsús, ducaⁿ xíndecá-yu nchaa ñáyiú cùhú cuáhán xití ñuú sàcán ñáhă-yu núú-gă cuendá cada tátna ñaha-gă xii-yu. Te diu-ni ducaⁿ xíquidé-yu nchaa dava-gă xichi núú cuáhán-gă núú xíndecu cue ñáyiú, te cáhán ndáhú-yu núú-gă sá ná dáñá-gă tnándeé cue ñáyiú cùhú-án cuèdicó luha yuhu dđó-gă cuendá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiú cùhú ní tnándeé yuhu dđó-gă ní ndúha-yu.

7

Cuendá nchaa sá quidé-xi ngündecu cuéchi ñáyiú
(Mt. 15:1-20)

¹ Te ñuú Jerusálén ní quee cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnii ndíi Moisés, te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te tnahá cue tée cùu fariséú ní quexio ndihi-güedé. ² Te cue tée-án ñi xini-güedé sá dáva cue tée xica cuu ndihi Jesús ñá túú ndàha-güedé dàtná ndáhá mée cue tée cùu fariséú-án òré caxi-güedé. Te xíñⁿ núu cue tée ní quexio-án ñi cáhán cuèhé-güedé cuendá cue tée xica cuu ndihi-gă. ³ Te ducaⁿ chi nchaa cue tée cùu fariséú-án ndihi nchaa ñáyiú isràél nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñani tnahă-yu ní xíndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiú-án và caxi-yu te núu vá ndáhă-yu dàtná ní xóo ndaha nchaa cue ñani tnahă-yu ní xíndecu ndéé sanaha-ăn. ⁴ Te ñáyiú-án ndi tnahá òré cuáhán-yu núú yăhu te nàsáa-yu, te ndáhă-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yă Ndiöxí, te núu vá dúcán càdá-yu te vá caxi-yu. Te tnahá náquète-yu vású sá sácũhuⁿ sá xihí-yu, ndihi lítu, ndihi cóhó càá, ndihi camá. Te nchaa xéhe náquète-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yă Ndiöxí. Te ío-gă titní sá ñi xóo cada nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha-ăn nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu. ⁵ Te cue tée cùu fariséú-án, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnii ndíi Moisés-án ñi xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ná cuendá cue tée xica cuu ndihi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue tée ní xíndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cuè tée ío dándahú mée-xi chi càchí-ndó să ño quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùnii ndíi Chàia tée ní xóo cáhán tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gă núú cáhán-xi nàcuáa ní cáhán-gă cuendá-ndó, te duha ní cachí-gă:

Ñáyiú-a càchí-yu sá ño cànnyu cuu-í, dico dicó-ni yuhu cáhán-yu, chi ñá túú ñùhu iní ñáhă-yu xii-í.

⁷ Te àúⁿ nă cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú vèdana ndèé nándĩhi-xi,

chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnahá ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnũhu sá ñi cahu iní cue ñáyiú ñuyúú-a cáhán-yu.

Duha ní chídó tnùnii ndíi Chàia núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáhán-gă cuendá-ndó.

⁸ Te nchòhó ní dáñá-ndó nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada-ndo, te nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa ní cahu iní cue ñáyiú ñuyúú-a, chi nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vású sácũhuⁿ sá xihí-ndó nàtava-ndo nàcuáa ní xóo cada ñáyiú-án ñi xóo naqueté-yu nchaa xíñⁿ, te nándi-gă nchaa núú să quidé-ndó —càchí Jèsús xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu-gă xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuiní-ndó càda-ndo nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí, chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue tée ní xíndecu ndéé sanaha nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ¹⁰ Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú canehé-yu sá yĩñuhu núú tătă-yu ndihi núú nănă-yu. Te nchaa ñáyiú na cáhán úhú cuendá tătă-yu àdi cuendá nănă-yu te cahni ñaha-güedé xii-yu ní cachí ndíi. ¹¹ Te nchòhó càchí-ndó să núu ìñ tée na cũñaha-dě xii tătă-dě ndihi

náná-dě sá sã ní sani iní-dé cuãñaha-dě xíi-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sá cuãñaha-dě xíi-yu, te tnúhu Còrbán-án quée-xí: Sá cúú cuendá Yã Ndiõxí. ¹² Te sá dúcán ná cãháⁿ ìⁿ tée-án te nchòhó chindèe tnúhu-ndo-dě cuendá sá vã chindèe-gã-dé tãtã-dě ndìhi náná-dě. ¹³ Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquée tñhú-ndó nàcuáa ní cachí Yã Ndiõxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue tée ñuyíú-a véxi nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ ta sànu ichi tñaha-ndo véxi, te nándi-gã nchaa sá cãhú ìní-ndó quide-ndo —cachí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

¹⁴ Te Jèsús ní xãháⁿ tùcu-gã xii cue ñáyiú xĩndecu-án:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na cãháⁿ-í-a te ío váha cuáha-ndo cuendá. ¹⁵ Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nã quidé-xí ìní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo. ¹⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu cãháⁿ-í-a ío váha chí cuãha cuendá —cachí-gã xãháⁿ-gã xíi-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní dándõ-gã nchaa ñáyiú núú xixúcu-yu-án te cuándihu-gã xití vehe. Te cue tée xica cuu ndìhi-gã ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gã ñuu nása quèe-xi cuendú ní cani-gã núú ñáyiú-án. ¹⁸ Te ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa tñahá nchòhó ñá túú ní tècú tnùnì-ndó cuendú ní cani-í núú ñáyiú-ãⁿ? Nchaa sá xéxi-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu. ¹⁹ Chi ñá díú ìní-yu cuánguee-xi chi cuánguee ndáá-xi xití-yu, te náyáha ñaha-xi xíi-yu —cachí-gã xãháⁿ-gã xii-güedé.

Te sá dúcán ní cãháⁿ-gã te ní dátùu-gã sá cúú cãxi-o nchaa núú sã cúú cãxi-o. ²⁰ Te ní xãháⁿ tùcu-gã xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú xíãⁿ cãcú nihnu-xi iní-yu, te nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ²¹ Te iní-yu-án cãcú nihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuehé sání dùha iní-yu. Te cue tée cãháⁿ ndìhi-güedé ñadìhí te ñá díú ñadìhí-güedé cúu-yu, te diu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú dìhí cãháⁿ ndìhí-yu tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te sàhní-yu cue tñaha ñáyiú-yu, te mee-ni ichi díí ìní cúdìí ìní-yu cundecú-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tñahá-yu, te xihó-yu cundecu ndìhí-yu sá ndécú ndìhi tñaha ñáyiú-yu, te ío quide úhú ìní-yu sá cúú-xí tñaha ñáyiú-yu, te ío dándahú tñahã-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdìí ìní-yu quidé-yu, te ío cuédú ìní-yu, te ío yití yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te quidé-yu nándi-gã sá ñá túú tàú-yu cadá-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ cãcú nihnu-xi iní-yu, te nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá vãha sá cúú-xí ìní-yu.

ìⁿ ñadìhí véxi ñuu xícá ní sándáá iní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gã ndéé yucu cue tée ñuu Tírú, ndìhi yucu cue tée ñuu Sìdón. Te òré ní quexìo-gã xíãⁿ te cuánguihu-gã ìⁿ vehe te xíãⁿ cundecu-gã, te cuìnì-gã sá vã quìnì ñáyiú sá xíãⁿ ndécú-gã ní cùu, dico dai ní níhí-yu tnúhu. ²⁵ Te ìⁿ ñadìhí ndécú ìⁿ déhe yoco-aⁿ, te yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-xi, te ñaha-án ìo ndìhi ní níhí-aⁿ tnúhu sá ní quexìo Jesús xíãⁿ ñuu ní sãháⁿ-aⁿ núú ndécú-gã, te ní ngüíñí xití-án núú-gã. ²⁶ Te ní ngüíta-aⁿ cãháⁿ ndàhú-aⁿ núú-gã, te xãháⁿ-aⁿ sã ñuu vá cùndèe iní-gã queñuhu-gã espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá díú ñaha israél cúú-án chi ñaha ñuu Sirofènicíá cúú-án te tnúhu griégú cúú tnúhu-aⁿ. ²⁷ Te xíãⁿ ñuu ní xãháⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na cãxi tnaa nchaa landú chítú xití-güexi, te dàtnùnì caxi cue iná, chi ñá túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sã xéxi làndú te cuáha-o iná —cachí-gã xãháⁿ-gã xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xãháⁿ-aⁿ xii-gã:

—Mèstrú, ndáá-ni cãháⁿ-n, dico iná chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó làndú —cachí-aⁿ xãháⁿ-aⁿ xii-gã.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—Ío váha ní cáháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gǎ ná cani iní-n, chi sa ní quee espíritú cùndìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii déhe-n —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-áⁿ ñí nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núú càamá, dico ñá túú-gǎ espíritú cùndìhi yucu ñávǎha yìhi ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tǎtna-gǎ ìⁿ tée ñá cúú càháⁿ váha te doho-dě

³¹ Te Jèsús ní ndee-gǎ yucu cue tée ñuú Tìrú te ní yáha-gǎ yucu cue tée ñuú Sìdón, ndìhi yucu ndi ùxí ñuú nání Dècápolis, te ní sáa-gǎ ndéé yuhu làgúná distrítú Galileá. ³² Te xíáⁿ ndécú-gǎ ní quexìo ñáyìu ndéé núú-gǎ ndécǎ-yu ìⁿ tée ñá cúú càháⁿ váha-dé te doho-dě. Te càháⁿ ndàhú-yu núú-gǎ sá ná tëndaha ñaha-gǎ xii-dé cuendá ndúha-dé. ³³ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gǎ xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gǎ cuáháⁿ ìⁿ xio, te ní dáquǐhu-gǎ díquí ndáhá-gǎ yaú lóho-dé, te ní dácánùu-gǎ díí-gǎ díquí ndáhá-gǎ, te ní tendaha-gǎ yàa-dé.

³⁴ Te ní ndacoto-gǎ andìu te ní sánuu iní-gǎ, te ní cáháⁿ-gǎ tnúhu mee-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ:

—ǐĔfatá! —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Nacaáⁿ yòhó lóho. ³⁵ Te òré-ni-áⁿ ñí nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu cáháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gǎ dóho ñáyìu ndìhi ñaha xii tée ní quide tǎtna-gǎ-áⁿ sǎ vǎ yòo ìⁿ cúñàhá-yu sá ñí quide tǎtna ñaha-gǎ xii-dé, dico uuⁿ-gǎ ní quidé-yu ní cáháⁿ-yu núú ñáyìu sá ñí quide tǎtna-gǎ tée-áⁿ. ³⁷ Te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te ní xítñàhá-yu:

—Váha víhi quide-dé, chi nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dě, chi quide tǎtna-ni-dé ñáyìu doho, te quide tǎtna-ni-dé ñáyìu ñìhí —càchí-yu xítñàhá-yu.

8

Jèsús dácàxi-gǎ cúmí mìl ñáyìu

(Mt. 15:32-39)

¹ Te ìⁿ nduu tucu ío cuéhé ñáyìu ní tacá núú ndécú Jèsús, te ñá túú tnàhí sá cǎxí-yu. Te ní cana-gǎ cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

² —Yúhú, cùndahú iní-í nchaa ñáyìu-a chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndìhi ñahá-yu xii-o ìha, te ñá túú tnàhí ná sá cǎxí-yu. ³ Te núu na nàtendaha-í-yu núhú tnámǎ-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndécú-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gǎ:

—ǐTe ndéé ñíhí-ó sǎ cuǎñaha-o càxi nchaa ñáyìu-a, te iha ñá túú nǎ ío chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gǎ.

⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedě, te xǎhaⁿ-gǎ:

—ǐNá daha-gǎ pàá ndécú ndìhi-ndo-i? —cachí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gǎ:

—Ndècu ndìhi-ndí úsá-gǎ tnàhá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gǎ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyìu sá ngóo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gǎ ndi ùsá pàá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí. Te dǎtnùní ní táhú cuèchi-gǎ te ní sǎñaha-gǎ xii cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ ní dácǎhñu-güedé nchaa ñáyìu-áⁿ.

⁷ Te ndècu ndìhi-güedé ìⁿ úú chácá líhli, te ñìu-ni ducaⁿ ñí quide-gǎ ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí. Te dǎtnùní ní táúchíúⁿ-gǎ ní dácǎhñu ñaha-güedě xii-yu. ⁸ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñí túhú cóhò-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sǎ ñí quendóo-áⁿ.

⁹ Te núú nchaá ñáyìu ní xexi-áⁿ xñu dǎtná cúmí mìl-yu. Te sátá ñí yáha ní dácáxí ñàha Jesús xii-yu te ní dándácá ñàha-gǎ. ¹⁰ Te dǎtnùní cuánguee-gǎ bàrcú ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ cuáháⁿ-gǎ ndìhi-güedé yucu cue tée ñuú Dalmànutá.

Cue tée cùu fariséú xǎhaⁿ-güedě xii Jèsús cada-gǎ ìⁿ sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Te núú nǐ quexìo Jesús xíáⁿ nǐ sáá cue tée cùu fariséú, te ní ngüífta-güedé nándi tnúhu xáhaⁿ-güedě xii-gá xító ndèè ñáhá-güedě. Te xáhaⁿ-güedě sá ná cáda-gă ĩⁿ sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùni iní-güedé nũu ndáá sá Yǎ Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. ¹² Te ní sánuu iní-gá te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a cuiní-ndó càda-í ĩⁿ sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada nàcuáa cutnùni iní-ndó nũu ndáá sá Yǎ Ndiõxí chĩndèe ñaha-gá xii-í. Dico na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎ cáda-í sá cuiní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te ní dándõo-gá ñáyiú xĩndecu-áⁿ, te cuánde-gá bàrcú ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá te cuáháⁿ-gá ndihì-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue tée cùu fariséú

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxí-güedě quíhíⁿ, te ĩⁿ dǐi-ni paá ndécú xítí bàrcú-áⁿ nǐ nanihí-güedě. ¹⁵ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ïo quíhì iní-ndó cùndecu-ndo te vǎ cáda cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséú, ndihì levadurá cue tée cùndihì té Hèrodés —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁶ Te ní ngüífta-güedé xĩtnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cǎnehe-o paá quixi núu xíáⁿ duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xĩtnàha-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní cutnùni iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xĩtnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo paá quixi càháⁿ-ndó? Te ñá díú cuendá paá-áⁿ ní cǎháⁿ-í, te dicó-ni sá méé-ndó ñà túú quide cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í, te ni ñǎ tècu tnùnì-ndó chi ío ñǎ díquí-ndó. ¹⁸ Te cuèi ndèhe-ndo dico ñá túú cùtnuní iní-ndó nǎ cúú nchàa sá quidè-í, te cuèi ndèdóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í dico ñá cùtnuní iní-ndó nǎsa ndùu-xi, te ni ñǎ ndácú ìní-ndó nchàa sá tá quide-í véxi. ¹⁹ Te chí dándàcu iní cùtnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni paá te ní xexi úhúⁿ mǐl mee-ni cuè tée chi díu-ni cue tée-áⁿ nǐ quíúndehu. Te chí càchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǐ quendóo òré ní nadatàcá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǐ quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te xáhaⁿ tùcu-gá:

²⁰ —Te cùtnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá paá ní xexi cúmí mǐl ñáyiú, te chí càchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǐ quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǐ quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùnì-ndó tnũhu ní cáháⁿ-í ǎⁿ ñàhá? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá ĩⁿ tée cuáa ñuú Bètsaidá

²² Te Jèsús ní sáá-gá ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-áⁿ ndécú-gă ní quexìo ñáyiú núú-gă tánèhé-yu ĩⁿ tée cuáa, te càháⁿ ndáhú-yu núú-gă nũu vǎ cùndèe iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuendá ndúha núú-dě. ²³ Te Jèsús ní tñii-gá ndaha tée cuáa-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gă tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ ĩⁿ xio yuhu ñũú. Te yácaⁿ ní dácànùu-gá díí-gá núú-dě te ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te dàtnùnì ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă:

—¿Cùtnuní núú-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁴ Te tée cuáa-áⁿ nǐ ndonehe núú-dě, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue tée-ǎⁿ, dico dà ndáa yutnu cuì ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núú-dě te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-án ní ndúha núú-dě. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dě ní cutnùní váha núú-dě nándi cùu nchaa xíáⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te núhú-n, dico ndáá ichi vehe-n nùhú-n te ñá díú dà xítí ñuú quihíⁿ-n, te vá yõ ñⁿ cúñaha-n sã yùhú ní quide tátna-í núú-n ní ndúha —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Té Pèlú xãhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gã cúú-gã Crìstú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá nchaa ñuú líhli càa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñúhú-gã ndihi-güedé ichi te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu nása càháⁿ ñáyi cuendá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cúú-n ndí Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyi, te davá-yu càchí-yu sá cúú-n tē Èliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cúú-n ñⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁹ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedě, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—Vá yõ ñⁿ cúñaha-ndo yòo cuu-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá xitnùhu-gá cue tée xica cuu ndihi-gá nàcuáa yáha-gá, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ío ndoho-í, chi daquèe tíhú ñáhá nchaa cue tée cùu sacuéhé núú ñáyi israhél, ndihi cue dútú cùnùu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ní chídó tnùní ndí Moisés, nchaa cue tée-án dàquee tíhú ñáhá-güedě xii-í. Te sáá nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³² Te ducaⁿ ní cáháⁿ Jèsús núú cuè tée xica cuu ndihi-gá nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu càháⁿ-gá. Te té Pèlú ní cana ñaha-dě xii-gá ñⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dě xii-gá ní cùu. ³³ Dico Jèsús ndíhi-ni ní nchócuĩhnu-gá ní ndàcoto-gá núú nchaa-güedé chi ndaa sátá-gã xĩndecu-güedé, te ní ngüíta-gá ténàá-gá té Pèlú, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Xocuíñi yòhó núu-í-a, chi dàtná càháⁿ yucu ñávãha càháⁿ-n! Chi ñá túú sàni iní-õ dàtná sání iní Yã Ndiõxí, chi ñⁿ-ni sàni iní-õ ndihi dava-gá cue ñáyi ndècu ñuyú-a —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá, ndihi nchaa ñáyi xĩndecu-án, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyi cuení chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cádá-gã-yu sá sání ìní mée-yu, te ío cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ³⁵ Te nchaa ñáyi cuení sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyi ñá túú tnàhí yùhú cuèi nándi sá ná yãha-yu cundecu-yu ñuyú-a sá cuendá-í, ndihi sá cuendá tnúhu-í, te ñáyi-án naníhí tàhú-yu. ³⁶ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyú-a na nihí ñáyi cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nàndíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ.

³⁷ Te ni ñⁿ sá ío ñuyú-a vá chĩndèe-xi ñáyi cuendá naníhí tàhú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáyi na cùcahaⁿ núú-xi cáháⁿ váha cuendá-í, ndihi cuendá tnúhu-í núú nchaa ñáyi dàquee tíhú ñáhá xii Yá Ndiõxí, ñáyi xĩndecu ichi cuèhé ichi duha, te tnàhá yùhú Tée cùu ñaní

tnáhă-yu nchaá-yu cucahaⁿ núu-í núu-yu òré ná quixi tucu-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtà-í Dútú Ndiöxí. Te mee-gă cada cutnùní iní nchaa ñáyiú sá yǔhú ío cǎhnu cuu-í.

9

¹ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío dava nchòhó ñáyiú xǐndecu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèé quiní-ndó sàá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú, te dàvá-áⁿ quiní-ndó sǎ ndácú-gă quídé-gă nchaandi túhú sá vǎha —cǎchí-gă xǎhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihi-gă ndihi cue ñáyiú-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóó-gă ndihi núú-gă

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núú ìñú nduu sá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ Jèsús te ní xica-gă cuásaá-gă ìñⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gă té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá cuásaá, te úní tnàhí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gă cuásaá. Te yucu-áⁿ ndécú-gă ní nadama núú-gă, ³ te ní nadama dóó-gă. Te dóó-gă-áⁿ sǔúní ñí nduu cuixíⁿ quiyí te tǎsaⁿ, te ni ìñⁿ ñáyiú ñuyúú-a ñá túú ndácú-yu naqueté-yu ìñⁿ dóó nduu cuixíⁿ dàtná ní nduu dóó-gă. ⁴ Te ní xiní-güedé té Moisés ndihi té Èliás nútñi-güedé ndihi-gă ndátnúhu ndihi ñaha-güedé xii-gă. ⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, jváha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixiⁿ, te ìñⁿ cuu cuendá-n te ìñⁿ cuu cuendá té Moisés te ìñⁿ cuu cuendá té Èliás —cǎchí-dè xǎhaⁿ-dè xii-gă.

⁶ Te ducaⁿ ñí cǎháⁿ-dé chi ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ni ní cuu yáchí-dé ní cǎháⁿ-dé, te ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása nduu tnúhu ní cǎháⁿ-dé. ⁷ Te òré-áⁿ ñí quexio ìñⁿ vícò núú ndécú-güedé ndihi Jèsús ní dádǎhu ñaha-xi xii-güedé ndihi-gă, te xití vícò-áⁿ ñí cǎháⁿ Yá Ndiöxí ní tecú dóho-güedé, te xǎhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te cundedóho-ndo nchàa tnúhu cǎháⁿ-dé —cǎchí-gă xǎhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gă ní xiní-güedé cue téé úú-áⁿ chi mee-nǎ Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha-gă xii-güedé yucu-áⁿ, te ní cǎháⁿ-gă dóho-güedé, te xǎhaⁿ-gă:

—Vá yǒo ìñⁿ cúñaha-ndo nchàa sá ñí xiní-ndó núú ñí sáá-ó-á, te cuu cǎháⁿ-ndó dico ndéé ná yǎha ndoto yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —cǎchí-gă xǎhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁰ Núú xǎⁿ cue téé-áⁿ ñí xúhuⁿ nahi-ni ìní-güedé nchaa sá ñí xiní-güedé núú ñí sǎháⁿ-güedé ndihi Jèsús te ñá túú tnàhí ni cǎháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núú tnàhá-güedé ná cuendá ducaⁿ ñí cǎháⁿ-gă sá ndèé ná yǎha ndoto-gă sá cùú-gă te dàtnùní cǎháⁿ-güedé nàcuáa nduu nchaa sá ñí xiní-güedé. ¹¹ Te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xǎhaⁿ-güedé xii-gă:

—¿Cuíní-ndí cachí tnúhu-n nǎ cuendá cǎchí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés sá dǐhna-gă té Èliás ndixi-dé te dàtnùní quixi Yaa tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyúú-a? —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gă.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ndáá sá códó nuu ìñⁿ téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú tütú Yá Ndiöxí cǎháⁿ-xi cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo sá ìo ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáyiú xii-í. ¹³ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi ìñⁿ téé ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiú ñá túú ní cǎnehé-yu sá yíñùhu núú-dè, te ní quide ñàhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní mèe-yu. Te núú tütú Yá Ndiöxí sa ndèé tnuní nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xǎⁿ sa ní quide ñaha ñáyiú xii-dé —cǎchí-gă xǎhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quidé tătna-gá ñⁿ tée cuechi yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexìo-gá ndìhi cue tée úní-áⁿ núú xĩndecu dava-gá cue tée xica cuu ndìhi-gá, te vãi vihi ñáyiu ndècu núú ndécú-güedè-áⁿ, te tnàhá cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xĩndecu, te cue tée-áⁿ nãndi tnúhu xãhaⁿ-güedè xii cue tée xica cuu ndìhi Jesús. ¹⁵ Te òré ní xiní-yu ní ndexìo-gá, te ncháá-yu ío ní cuñúhu-yu, te xínú-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá. ¹⁶ Te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú cuè tée xica cuu ndìhi-gá núu ná tnúhu ndàtnúhu-güedé ndìhi cue tée-áⁿ. ¹⁷ Te ñáyiu xĩndecu xíaⁿ ñí xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chi yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha xii-dé, te diu xíãⁿ ní quide ní cuu ñìhí-dé. ¹⁸ Te ío ndòho-dé chi súúnì ndèni ní cuu ngòtni ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú ñuhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue tée xica cuu ndìhi-n sá queñùhu-güedé espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —càchí ñáyiu-áⁿ xáhãⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—¡Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyú-a ío sàá iní-ndó, chi ñá túú cuínì-ndó quĩndáá iní-ndó Yã Ndiöxí, te ní cuu vãi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-í? Te chí cándèca tée cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

²⁰ Te ñáyiu ndìhi ñaha xii tée yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ndécá ñàhá-yu xii-dé cuáháⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xiní ñáhá espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ xii-gá, te ní ngüíta-ni-xi sàhni yìhí ñáhá tùcu-xi xii-dé, te ní dándùá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngüíta-dé xíchí ñuhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé. ²¹ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gã núú tátá-dè, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngüíta-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndéé cútnàhá cúú lĩhli-dé ní ngüíta espíritú cúndìhi yucu ñávãha duha quide ñaha-xi xii-dé. ²² Te ní cùtítñí xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cutitñí tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuínì-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndèca-í-dé véxi núú-n te núu ndacu-n càda tătna-n-dè, te cundàhú iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñàha-n —cachí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Te ná cuendá càchí-n núu ndacu-í cada tătna-í déhe-n, chi nchaa ñáyiu na quĩndáá iní ñáhá xii-í te ñìhí-yu sá ná càcáⁿ-yu núu-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁴ Te tátá tée cuechi-ãⁿ ñìhi ní cáháⁿ-dé xãhaⁿ-dè xii-gá:

—Sàndáá iní ñáhá-í xii-n, dico chindee ñàha xii-í cuendá ná quĩndáá iní ñáhá-gã-í xii-n —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ndéhé-gã sá ïo vãi ñáyiu ta tàcá núú ndécú-gã-áⁿ. Te ní tenáá-gá espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ, te xãhaⁿ-gã xii-xi:

—Yòhó espíritú cúndìhi yucu ñávãha, ní quide ñìhí-n ñí quide doho-n tée-a, dico vitna yúhú càchí-í sá quéé-n yìqui cuñú-dé te vá ndĩhu-gá-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ.

²⁶ Te espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí dácáná sàa ñaha-xi xii tée-áⁿ, te ní sahni yìhí ñáhá tùcu-xi xii-dé, te dàtnùnì ní quee ñaha-xi xii-dé cuáháⁿ-xi, dico tée-áⁿ chi dacàa-ni ndíyi càa-dé cātùu-dé. Te nchaa ñáyiu xĩndecu xíaⁿ càchí-yu sá ñí xíhí-dé ní cùu. ²⁷ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha-dé ní ndocani ñaha-gã xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutñi-dé.

²⁸ Te Jèsús cuándihu-gá xití vehe ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te òré ndéhé-güedé ñá túú-gá ñáyiú, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cündìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii téé-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nùu òré cuíní-ndó queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiú dàtná cúú espíritú cündìhi-xi yìhi ñaha xii téé-áⁿ ní cùu ña, te xini ñuhu-xi sá ìo cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiòxí te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-gá, te ducaⁿ te ndacu-ndo queñuhu-ndo espíritú cündìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Te Jèsús ní quee-gá núú ndécú-gá-áⁿ ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé distrítú Galileá, te cuíní-gá sá vǎ quíní ñáyiú ndéé ichi cuáháⁿ-gá. ³¹ Te ducaⁿ ní sani iní-gá, chi mee-gá sa nàha-gá sá ndàá cada-xi nàcuáa xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá, te duha xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo sáá ìⁿ nduu te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Dico ñá túú tnàhí ni tècú tnùní-güedé nása nduu tnúhu ní cáháⁿ-gá, te ni ñà túú ní cùyì-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gá.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnàhá nùu ndèdacàa-güedé ío-gá cúnùu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Te Jèsús ní quexìo-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Capèrnaúm, te òré sa ndècu-gá ìⁿ vehe te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Nándi cùu tnúhu ta xìtnàha-ndo véxi? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Dico ñá túú tnàhí ni cáháⁿ-güedé cúñaha-güedé xii-gá nùu ná tnúhu xìtnàha-güedé òré ñúhú-güedé ichi. Te ducaⁿ ní quide-güedé chi cuèndá tá ndàtnúhu-güedé nùu ndèdacàa-güedé ío-gá cúnùu. ³⁵ Te Jèsús ní ngóo-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Chí táquixi iha te cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ìo dava-ndo cuíní-ndó cùnùu-ndo, te cada-ndo sá cúú-ndó ñáyiú nchìcúⁿ cuì-nǎ, te cunu cuechi-ndo nùu tnàha ñáyiú-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁶ Te Jèsús ní sanutnìi-gá ìⁿ té lìhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùní ní nguídèhé ñáhá-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

³⁷ —Nchaa ñáyiú na queheⁿ cuèndá ìⁿ té lìhli dàtná té lìhli-a cuèndá sá ñúhú ìní ñáhǎ-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yùhú ní queheⁿ cuèndá-yu. Te nchaa ñáyiú na queheⁿ cuèndá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mèe-í ní queheⁿ cuèndá-yu, chi tnàhá Tàtà-í Dútú Ndiòxí Yaa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuèndá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nchaa ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cündìhi ñahá-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Te té Juáá ñu-ni ìⁿ téé xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ìⁿ téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te queñuhu-dé espíritú cündìhi yucu ñávàha yìhi ñaha xii ñáyiú, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndihi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túú nì ìⁿ ñáyiú ndìhi ndìhi-ni ndacu cáháⁿ cuèhé cuèndá-í te núu càcunehe ñahá-yu xii-í, te quidé-yu sá vǎ yò tnàhí ndàcu cada.

⁴⁰ Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndíhi ñáhá-yu. ⁴¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã cuè ñáyiú na tàxi ìⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sá cúú-ndó cuè téé xica cuu ndíhi-í, te ñáyiú-áⁿ sãá nduu te dacuèi sá ñihí-yu sá ndúú tãhũ-yu —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cada cuendá-ó vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Te núu ìⁿ téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá núu na dàcutu ndeé-güedé ìⁿ yúú yödó dũcúⁿ-dë, te dàquée ñaha-güedë xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sã cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sã quíhíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sãá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁴⁴ Chi yàcáⁿ cúú-xi núú ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tãhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quíhíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sãá ndáhá itá ñuhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁴⁶ Chi yàcáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cùndècu-ndo núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú sã ndì ndúú xio núú-ndó quíhíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú. ⁴⁸ Chi yàcáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvã ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndècu-ndo xíáⁿ ni caa ni quíhíⁿ.

⁴⁹ Te dàtná quidé-güedë quití sàhni-güedé chìhi-güedé cuñú-di ñíí te dàquée-güedé núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahá-xi ndoho cue ñáyiú chi ío ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñíí chi ío váha nàndíhi-xi, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nándíhi-xi te ni ñá túú-gã nása cada-ndo ndùu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cundècu-ndo cuendá cuu-ndo ñáyiú váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñíí sã ñá túú ndùu víxiⁿ, te ío váha cundècu ndíhi tnàha-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

10

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tnaha
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distrítú Jùdeá ní téhndé-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán. Te yàcáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhí ñáyiú, te ní ngúfta-ni tucu-gá dánèhé ñáhá-gã xií-yu tnúhu-gá chi ducaⁿ tnàhí quide-gá. ² Te ní quèxio ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèè ñáhá-güedë xii-gá núu nása cunduu tnúhu càháⁿ-gá, te xãhaⁿ-güedë xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu cuu dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé äⁿ ñáhá —cächí-güedé xãhaⁿ-güedë xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿nása ní cachí ndíi Moisés cada-ndo-i? —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—Ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cúú dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé dícó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuãnaha-dë, te núú tütú-áⁿ codo tnùní sá ñí dáña ñàha-dé, te ducaⁿ te cuu dàña-dë ñadìhí-dé —cächí-güedé xãhaⁿ-güedë xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ducaⁿ ñí chídó tnùní ndíi Moisés cada-ndo cuendá sá ío sãá iní-ndó. ⁶ Dico Yã Ndiõxí cùtnahá ní cadúha-gá ñuyúú ndíhi nchaa sá ío, chi téé ñadìhí ní cadúha-gá.

⁷ Te xíáⁿ núu nchaa cue téé na ñihí ñadìhí-xi, te dèiⁿ-ná cada-güedé tãtã-güedë ndíhi

náná-güedě, chi mee-nă ñadîhî-güedé cuu cuu ndîhi-güedé. ⁸ Te cue ñáyiú úú-án ñà túú-gă ndí dííⁿ ndì dííⁿ yîqui cuñú cúú-yu, chi cada iní-ndó sǎ ííⁿ-nă yîqui cùñú cúú-yu.

⁹ Te xǎⁿ nūú ñá túú ndùu váha-xi daña cuè téé ñadîhî-güedé, chi mee Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cuú-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te òré yíhî Jèsús ndîhi cue téé xica cuu ndîhi-gá vehe, te ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tnaha. ¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núú ííⁿ téé na dàña-dé ñadîhî-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadîhî, te ío nèhé quídé-dě, te ííⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndîhi cuèchi quíde téé ndèca ñadîhî te càháⁿ ndîhi-dé ingá ñadîhî.

¹² Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu ñáyiú ñíhî te núú na dàñá-yu yíí-yu te naquehéⁿ-yu ingá téé, chi ííⁿ-ni cuèchi cùu-xi sá quídě-yu ndîhi sá quídé cuè ñáyiú ñíhî ndécú yíí-xi, te càháⁿ ndîhî-yu ingá téé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

Jèsús xícáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí cuendá landú

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ííⁿ úú ñáyiú ndècá-yu landú líhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi. Te cue téé xica cuu ndîhi-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedě xii-yu, te xǎhaⁿ-güedě sá vǎ dúcáⁿ càdá-yu. ¹⁴ Te òré ní xiní-gá sá dúcáⁿ quíde-güedé, te ní cudééⁿ-gǎ núú-güedě, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá ná quixi nahi cue landú líhli-án nùu-í-a te vǎ càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú váha iní cue landú líhli-án ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiú yíndaha Yá Ndiǒxí. ¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nūú vǎ quíndáá iní ñáhá-ndó dàtná quídé cuè landú líhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vǎ ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gǎ te ní nguídèhé-gá cue landú-án te ní tendaha ñàha-gá xii-güexi, te ní xícáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiǒxí cuendá-güexi.

Ííⁿ téé cuica càháⁿ ndîhi-dé Jèsús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te òré sa ñùhu ichi Jesús caca-gá quíhîⁿ-gá ingá xichi ni cùu ní quexìo cunu ííⁿ téé ní ngüíñí xítí-dě núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuíní-í nūú vǎ cúndèe iní-n càchí tnúhu-n nǎ cúú sǎ càdá-í cuendá nduu táhù-í cundecu-í ndîhi Yá Ndiǒxí ní caa ní quíhîⁿ —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sǎ yǎhú váha iní-ǎⁿ? Chi ííⁿ ñí dîí-ni Yá Ndiǒxí ío váha iní-gá. ¹⁹ Te yòhó xíní-n nàcuáa ní cachí Yǎ Ndiǒxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vǎ càháⁿ ndîhi-ndo ñadîhî te núú ñá díú ñadîhî-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú ñíhî tucu vǎ càháⁿ ndîhi-ndo tée te núú ñá díú yíí-ndo cuu-güedé, te vǎ cáhní-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vǎ dúhú-ndó sǎ ndécú ndîhî-yu, te ni vǎ dácàcu-ndo cuèchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te ni vǎ dácùandehnde-ndo, te canehe-ndo sǎ yíñùhu núú tǎtá-ndó ndîhi núú náná-ndó”, duha ní cachí Yǎ Ndiǒxí cada ñáyiú —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁰ Te téé-án ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, nchaa xǎⁿ ní ngüíta-í quídè-í ndéé cùtnàhá cúú landú-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xíndéhé ñàha váha-gá xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gǎ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Dico cùmání ñngá núú sǎ càdá-n. Vitna te quíhîⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécú ndîhi-n, te díhúⁿ-n cuàha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n nùcúndecu váha-n

núú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnùn-í-gá, te sátá ná yăha ducaⁿ càda-n, te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í cuëi na ndòho-n datná ndoho-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí xăhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiýí-dé chi ío cuica-dě, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gá ni cándéé dîñi-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Cue ñáyiu cuica chi ío úhú quíndáá iní-yu Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁴ Te cue tée xica cuu ndihi-gá-áⁿ ïo ní cuñúhu-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xăhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue tée xica cuu ndihi-í càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ïo úhú quíndáá iní cue ñáyiu cuica Yă Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chi sàni iní-yu sá ncháá sã ndécú ndíhí-yu dàcácu nihnu ñaha-xi xii-yu núú ùhú núú ndàhú. ²⁵ Te yáchí-gá yáha ïⁿ càméyu yaú ïⁿ yiqui tìcú dàcúúxí sã quíndáá iní ïⁿ ñáyiu cuica Yă Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁶ Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní cuñúhu vihi-gá-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní ngúíta-güedé xìtnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tàhú te núú ducaⁿ vâíⁿ? —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xíndéhé vâha ñaha-gă xii-güedé, te ní xăhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiu ñuyú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu, dico mee-gă chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chi nchaandi túhú sá vâha ndàcu-gá quídé-gă —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándòo-ndí nchaandi túhú sá ndécú ndíhí-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiu na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúha-xi, tătá-xi, năná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núú ducaⁿ na cadá-yu sá cuendá-í ndihi sá cuendá tnúhu-í, ³⁰ te ío-gá cuéhé sã cuăñaha Yă Ndiöxí cundecu ndíhí-yu, chi níhí-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúha-yu, nănă-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sã nchàa xíáⁿ níhí-yu cundecu ndíhí-yu, chi tnàhá nduu táhü-yu cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ ná sàá nduu. Dico díhna-gá ndoho tnahá-yu núú ñuyú-a sá cuendá-í. ³¹ Te dava ñáyiu cùnuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiu-áⁿ sãá nduu te vá ïo-gá cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyiu nchìcúⁿ ñá túú cùnuu vitna ñáyiu-áⁿ sãá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Te ñùhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá cuásaá ndihi ñaha-gă xii-güedé ñúú Jerusàlén, te yòdo nuu-gá núú-güedé cuásaá. Te cue tée-áⁿ xícuñúhu-güedé sá dúcáⁿ cuáháⁿ-gá ñúú Jerusàlén, te dava cue ñáyiu xínchícúⁿ xýyùhú-yu. Te ní taudíⁿ-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní ngúíta-gá cání-gă cuendú núú-güedé nchaa nàcuáa yáha-gá. ³³ Te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vitna ñùhu-o ichi cuásaá-ó ñúú Jerusàlén, te yàcáⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo núú cuè tée cùu dútú cùnùu, ndihi núú cuè tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùn ndíi Moisés. Te diu cue tée-áⁿ cūñaha-güedé xii dava-gá cue tée sá cáhni ñàha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée ñá túú cùu cue tée isràél. ³⁴ Te cue tée-áⁿ cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihi ñíi, te tíú díí ñáhá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Jàcobó ndihi té Juàá càháⁿ ndàhú-güedé núú Jèsús sá cádá-gă ĩⁿ sá cuìní-güedé (Mt. 20:20-28)

³⁵ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihi té Juàá ní quexìo-güedé núú Jèsús, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càháⁿ ndàhú-ndí núú-n nũu vá cùndèe iní-n càda-n ĩⁿ sá cuìní-ndí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁶ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedě, te xăhaⁿ-gă:

—¿Ná cúú să cuìní-ndó càda-í-í? —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁷ Te ní xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuìní-ndí sá òré ná sàá nduu cùndecu-n núú táxí tnùnì-n, te ĩⁿ-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ĩⁿ-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —cachí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu sá xícáⁿ-ndó nũù-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiu xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-ăⁿ? —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁹ Te ní xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-ăⁿ —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndòho-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo, chi yúhú cahni ñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó să ĩⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuha-í te ĩⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíăⁿ chi ñá díú yúhú tàù-í cachí-í te núú sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vă cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tătà-í Dútú Ndiòxí cachí-gă te núú ná cúú ñáyiu nduu táhú cunucóo dîñi-í dàvá-ăⁿ —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní níhí ùxí-gă cue tée xica cuu ndihi-gă tnúhu nàcuáa ndùu sá cuìní té Jàcobó ndihi ñanì-dé té Juàá, te ní cudééⁿ-güedě núú cuè tée úú-ăⁿ. ⁴² Te Jèsús ní cana-gă nchaa cue tée xica cuu ndihi-gă-ăⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xìnì-ndó să cuè tée yìndaha ĩⁿ nacióⁿ quìde-güedé sá ïo cùnuu-güedé, te nchaa dava-gă cue tée cùndihi-güedé tnàhá-güedé quídé-güedě sá ïo cùnuu-güedé.

⁴³ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo. Chi núú dava-ndo cuìní-ndó cùnuu-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cádá-ndó să cùnùu-ndo. ⁴⁴ Te núú dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi cunu cuechi nũú tnàhá-ndó. ⁴⁵ Te yúhú Tée cùu ñanì tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi ñá túú vèxi-í sá cúnú cuèchi ñáyiu núù-í, chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núù-yu. Te cuú-í ñuyú-a cuèndá vâi-yu cácu nihnu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quídé tătna-gă ĩⁿ tée cuàá nánì-dě Bartimeú

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Te Jèsús ní quexìo-gă ñuu Jericó ndihi cue tée xica cuu ndihi-gă, te ní yáha-gă ndihi-güedé ichi xití ñuu-ăⁿ, te ío cuéhé ñáyiu nchìcúⁿ ñahá xii-gă cuáháⁿ te ĩⁿ xio yuhu ìchi sá nĩ quee xití ñuu-ăⁿ núcòo ĩⁿ tée cuàá nánì-dě Bartimeú, te tătá-dě nánì-dě Tìmeú, te tée-ăⁿ núcòo-dé yuhu ìchi-ăⁿ xícáⁿ ndàhú-dé. ⁴⁷ Te tée-ăⁿ nĩ cutnùnì iní-dé sá Jèsús tée ñuu Nazàrét nũhú-dě ichi, te ní ngúíta-dé níhi càháⁿ-dé, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Jèsús, ñanì tnàhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñahá xii-í! —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

⁴⁸ Te vâi ñáyiu tēnaá ñahă-yu xii-dé, te xăhăⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gă níhi ní cáháⁿ-dé xăhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Jèsús, ñanì tnàhá ndí Dàvíí cundàhú iní ñahá xii-í! —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

⁴⁹ Te Jèsús ní ngúíñí-gă te ní xăhaⁿ-gă xii cue tée ndihi-gă:

—Chí cuànguaca tée cuàá-ăⁿ candeca-ndo-dě quixi iha —càchí-gă xăhaⁿ-gă.

Te cue tée-ăⁿ nĩ xica-güedé cuànguaca-güedé tée cuàá-ăⁿ, te òré ní quexìo-güedé núú-dě te ní xăhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ndacuíñí te vá ndíhú-gá iní-n, na quíhíⁿ-ó chi càna ñaha Jesús xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵⁰ Te téé-áⁿ ñí xócání-dě dóó ndíxí-dě, te ndíhi-ni ní ndacuíñí-dé te ní xica-dé cuáháⁿ-dé núú Jèsús. ⁵¹ Te òré ní quexìo-dé te ní xícaⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te téé cuáá-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n núú-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuanúhú vitna, chi sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yă Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha núú-dě te nchícúⁿ-dé Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuánguìhu-gá ñuú Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te Jèsús ní cuyatni-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá ñuú Bètaniá, ndíhi ñuú Bèttagé, te xíáⁿ cáá yùcu nani Olívú, te yatni víí-nă xíáⁿ cáá ñuú Jerusàlén. Te Jèsús ní cana-gá úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndíhi-gá. ² Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te naníhí-ndó ñⁿ búrru ndètní-dí, te vátá yóo ñⁿ-gá codo ñaha xii-dí, te nandaxi-ndo-dí te candeca-ndo-dí quixi. ³ Te núu yoo na càcáⁿ tnúhú núú-ndó nă cuendá nándaxi-ndo-dí, te cúñaha-ndo să yúhú Yaá xíca cùu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-dí, te na yăha canehe chiuⁿ-í-dí te ndíhi-ni natendaha-í-dí, duha cúñaha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴ Te cue téé-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexìo-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhí-güedé ñⁿ búrru ndètní-dí ñⁿ yutnu ñhnu yatni ñⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngúfta-güedé nándaxi-güedé-dí.

⁵ Te mei òré nándaxi-güedé-dí ní quexìo ñáyíu xăhăⁿ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuendá nándaxi-ndo búrru-áⁿ-í? —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-güedé.

⁶ Te cue téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xíí-yu năcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cúñaha-güedé. Te sátá dúcáⁿ te ní dáñă-yu ndèca-güedé búrru-áⁿ cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. ⁷ Te òré ní quexìo-güedé ndíhi-dí núú ndécú-gă, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóó-güedé sátá-dí, ní ngódó ñaha Jesús xii-dí. ⁸ Te ío cuéhé ñáyíu ta sàcáⁿ-yu dóó-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dóó-yu-áⁿ yăha-gá ndíhi quití yòdo-gá, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yutnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

⁹ Te nchaa ñáyíu yòdo nuu núú-gă ndíhi nchaa ñáyíu nchícúⁿ ndàa sátá-gă ní ngúfta-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—¿Ío càhnu cuu Yaá-a! ¿Te Yá Ndiöxí ná chindee ñaha-gá, chi diu-gá cúú-gă Yaá ní tendaha-gă véxi quide núú-gă! ¹⁰ ¿Te diu-ni Yaá-á cúú-gă Yaá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndíi Dávíí! ¿Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gă! —duha càchí-yu.

¹¹ Te Jèsús ní quexìo-gá ñuú Jerusàlén, te cuánguìhu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnūu, te ní xíndéhé văha-gá nchaa sá ndécú xití veñúhu-áⁿ. Te sátá dúcáⁿ te ní ndee-gá cuáháⁿ-gá ñuú Bètaniá ndíhi ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gá chi sa ní cuaa.

Jèsús xáhaⁿ-gă xii yutnu ngúxí sá vă cúúⁿ-gă sávídí-xi

(Mt. 21:18-19)

¹² Te nduu tnéé-áⁿ ñí quee Jèsús ñuú Bètaniá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ichi ñuhu-gá ní xíhí-gá docó. ¹³ Te xica ñí xiní-gá nútní ñⁿ yutnu ngúxí, te ní xica-gá cuándéhé-gă núu ndèé sávídí-xi te ñá túú nă ndéé, chi mee-ni ndàha-xi ndeé chi ñá díú yóó sácúndéé sávídí-xi. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii yutnu ngúxí-áⁿ:

—Vitna te vá yõ ìⁿ-gá caxi sávidí-n, chi vá cúúⁿ-gã —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii yutnu ngũxí-áⁿ.

Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii yutnu ngũxí-áⁿ.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiu xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexio tucu-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusàlén, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ìo cùnunu, te xití veñúhu-áⁿ xĩndecu cue ñáyiu quide ndáhú nàdicó-yu, ndihi cue ñáyiu xĩsaaⁿ. Te nchaá-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándúá-gá mèsá cue ñáyiu dàma díhúⁿ, ndihi nchaa xilé sácõo nchihí cue ñáyiu dìco lómá xĩndecu xití veñúhu-áⁿ. ¹⁶ Te ñá túú tnàhí-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyiu ndihi nchaa sá nchídõ-yu ichi xití veñúhu-áⁿ. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Núú tütú Yã Ndiõxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí vehe núú tàcá ñáyiu ñihí ñuyú càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁸ Te nchaa dútú cùnunu, ndihi nchaa cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá te ní ngüita-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, chi yùhú-güedé sá ìo cunuu-gã, te ducaⁿ chi nchaa ñáyiu ío cùñúhu-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuì-nã, te ní quee tucu Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusàlén cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ìngá xichi.

Ní yíchí yutnu ngũxí

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnée nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá núú ñihnú yutnu ngũxí, te ní xiní-güedé sa ní yíchí ñihí ndée yóho-xi. ²¹ Te té Pèlú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngũxí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cundehe nã ní yíchí yutnu ngũxí sá ñí xáhaⁿ-n sã vã cúúⁿ-gã sávidí-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Quindáa ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí. ²³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúu nchòhó cùñaha-ndo xii tĩndúú-a xocuíñí-xi núú ndécú-xí, te quíhíⁿ-xi quee-xi xití làmár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu nchòhó vá cání ìⁿ cani úú iní-ndó, te quindáa iní-ndó sã dúcáⁿ càda-xi. ²⁴ Te xĩãⁿ ñúu càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchàa sá ná càcáⁿ-ndó núú Yã Ndiõxí òré càháⁿ ndihi-ndo-gã, te taxi-gá te núu nchòhó sàndáa ndisa iní-ndó sã táxí-gã sá xicáⁿ-ndó núú-gã. ²⁵ Te òré càháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí te dandacu iní-ndó te núu ndècu ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñàhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndõ-yu cuendá ducaⁿ càda cahnu iní ñàhá Tátá-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu xii-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vãha quide-ndo. ²⁶ Dico núu nchòhó vá cadá càhnu iní-ndó sã quidé ñàha tnaha ñáyiu-ndo xii-ndo, te ni Tátá-ndó Dütú Ndiõxí vá cadá càhnu iní ñàhá-gã xii-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vãha quide-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihi-gá tnúhu ndee ìní

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Te Jèsús ní ndexio tucu-gá ñúú Jerusàlén ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ìo cùnunu ndihi-güedé. Te xití veñúhu-áⁿ yíhí-gã ní quexio cue dútú cùnunu ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél. ²⁸ Te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee ìní ndécú ndihi-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ ñí taxi tnúhu ndee ìní-áⁿ xii-n-i? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú tñàhá-í cuíní-í cǎcáⁿ tñúhu-í ìⁿ sá cǎcáⁿ tñúhu-í núú-ndó te núu na cǎchí tñúhu-ndo, te cǎchí tñúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tñúhu ndee ìní xii-í duha quède-í. ³⁰ Te chí cǎchí tñúhu xii-í yoo ní táúchíúⁿ nǐ dǎcuándùte ndí Juàá ñáyíu, ¿Yá Ndiǒxí ǎⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí? Te chí cǎchí tñúhu —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³¹ Te ní ngüíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cǔñaha-o sǎ Yǎ Ndiǒxí ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá ìní-ndó tñúhu ní cǎháⁿ ndí vǎiⁿ?”, quesaha-dé. ³² Te ní vǎ cúú cǔñaha-o sǎ cuè ñáyíu ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá —cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

Te ducaⁿ nǐ xǐtnàha-güedé chí ñá túú ní cǔtnuní ìní-güedé nása cúñaha-güedé xii-gǎ, chí xǐyùhú-güedé cuè ñáyíu chí nchaa ñáyíu-ǎⁿ nǐ cutnùní ndáá ìní-yu sá Yǎ Ndiǒxí ní táúchíúⁿ-gǎ ducaⁿ nǐ quide ndí Juàá. ³³ Te ní xǎhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xìní-ndí yoo ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní dǎcuándùte ndí Juàá ñáyíu —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ní yǔhú vǎ cǎchí tñúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tñúhu ndee ìní duha quède-í —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

12

Cuendá cue téé cuihna ìní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Te Jèsús ní ngüíta-gǎ cǎní-gǎ ìⁿ cuendú núú ñáyíu nàcuáa tecú tñùní-yu tñúhu-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ìⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé, te ní chidoco-dé cuendá sá vǎ cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhni-dé ndéhé yoho yàha stilé-ǎⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé ìⁿ xító dùcúⁿ núú cáundòdo cue téé coto yoho yàha stilé-ǎⁿ.

’Te ní sǎá ìⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé vǎi nduu, te ní dándöo ndaha-dé sá nǐ xitu-dé-ǎⁿ xii ìⁿ úú cue téé cǎháⁿ ndíhi-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ² Te sátá nǐ sǎá nduu nǐ cuu ndéhé yoho yàha stilé sá nǐ xitu-dé-ǎⁿ, te ní xǎhaⁿ-dé xii ìⁿ téé xínu cuechi núú-dé: “Cuáháⁿ cǎcáⁿ-n sǎ cúú cuendá-í núú cuè téé ní dándöo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá nǐ xitu-í-ǎⁿ”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dé. Te téé xínu cuechi-ǎⁿ nǐ xica-dé cuáháⁿ-dé. ³ Te cue téé-ǎⁿ nǐ tñii-güedé téé xínu cuechi-ǎⁿ, te ní caniha-güedé xii-dé, te dǎtnùní ní nacuícúⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tñàhí ná ní sǎñaha-güedé. ⁴ Te téé cùu xítóhó yoho yàha stilé-ǎⁿ nǐ tendaha tùcu-dé ìngá téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé. Te òré ní quexio téé xínu cuechi-ǎⁿ te cue téé-ǎⁿ nǐ sáha ñaha-güedé yúu xii-dé, te ní táhú-güedé díquí-dé, te ní xícuèhé ñáhá-güedé xii-dé. ⁵ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-ǎⁿ nǐ tendaha tùcu-dé ìngá téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé núú cuè téé-ǎⁿ, dico téé-ǎⁿ òré ní quexio-dé te ní sahni ñaha-güedé xii-dé. Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-ǎⁿ nǐ tendaha-dé vǎi-gǎ cue téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ ngácáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé ní cùu dico dǐu-ni ducaⁿ nǐ quide ñaha tùcu cue téé ndèe nchaa yoho yàha stilé-ǎⁿ xii-güedé, chí dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahni ñaha-güedé.

⁶ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-ǎⁿ ndécú ìⁿdii-ná téé tendaha-dé quíhíⁿ núú cuè téé ní dándöo ndaha-dé sá nǐ xitu-dé-ǎⁿ, te téé tendaha-dé-ǎⁿ cúú-dé déhe ducuⁿ-dé, te ío cùu ìní ñáhá-dé. Te ní sani ìní-dé: “Váha-gǎ núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quini ñáhá-güedé xii-dé te cǎnehe-güedé sá yíñùhu núú-dé”, duha ní sani ìní-dé. Te ducaⁿ te ní xǎhaⁿ-dé xii déhe-dé-ǎⁿ sǎ nùhú-dé, te téé-ǎⁿ cuñuhú-dé cuáháⁿ ngácáⁿ-dé sá cúú cuendá tǎtá-dé núú cuè téé-ǎⁿ. ⁷ Dico òré ní xini cue téé quide chiúⁿ-ǎⁿ déhe téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-ǎⁿ, te ní xǐtnàha-güedé: “Téé-ǎⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndíhi sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táhú-ó sǎ

ndúú tǎhú-dě", duha ní xítñàha-güedé. ⁸ Te ní tñii-güedé téé-án, te ní sahni ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ìñ xio yuhu ñuhu núú cáá yòho yaha stilé-án —duha cuáhán cuèndú ní cani Jèsús núú-yu.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xítóhó ñuhu-án ãn? Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-án te dàndóo ndaha-dě ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹⁰ Te xǎhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú càchí-xi:

Yúú sǎ ñí dáquéé tǐhú cue téé dàcaa vehe,
ní cuu-xi yúú cúnúu vitna.

¹¹ Chi mee Yǎ Ndiǒxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu, te cùu-xi ìñ sá ìo cùñúhu-o vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹² Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá ní cuiní-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yùhú-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá cuèndá sá ìo vǎi ñáyiu, te ná ìo ná cada ñáhá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáhán-güedé.

Cuèndá impuèstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Te sátá ñí xica-güedé cuáhán-güedé, te ní tendaha-güedé ìñ úú cue téé cùu fariséú, ndíhi ìñ úú cue téé cùndíhi té Hèrodés cuáhán-güedé núú ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé datícánuu ñaha-güedé xii-gá núú tñúhu càháⁿ-gá. ¹⁴ Te cue téé-án ñí quexìo-güedé núú Jèsús, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ìo ndáá càháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa càháⁿ ñáyiu, te cuèi ndèdani càá-yu ìñ-ni càháⁿ-n ndíhí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáyiu cùú-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí cundecu-o ñùyíú-a. Te cachí tnúhu xii-ndí nùu váha-ni quide-ndí sá chǎhu-ndí té Cèsár téé ío cùnúu cuendá impuèstú ãn ñáhá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ xító ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ìñ díhúⁿ sǎ chǎhu-ndo cuèndá impuèstú te núú nása càa —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-án ñí dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ìñ díhúⁿ sǎ chǎhu-güedé cuèndá impuèstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu xii-í nùu yoo núú-xi ndèé ndíhi yoo díu-xi ndeé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tǎ Cèsár ndèé ndíhi díu-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuèndá-dé, te sá cúú cuèndá mée Yǎ Ndiǒxí te xíàⁿ nacuáha-ndo-gǎ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te cue téé-án ìo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá.

Cuèndá cue ñáyiu ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo ìñ úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús, te cue téé-án ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyiu ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

¹⁹ —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núú tütú ndíi ndècu vitna sá nùu ìñ téé na cùú-dé te quèndóo ñadíhí-dé, te núu ñá túú ní xòo déhe-dé ndíhi ñadíhí-dé-án, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quèndóo quèé-án cuèndá coo déhe-dé ndíhi-aⁿ cuèndá téé ní xíhí-án. ²⁰ Te ní xíndecu úsá tñáhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí

ñadìhí-dé, te ñá túú ní cùdìi-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni ìn déhe-dé ñá túú ní xò ndìhi ñadìhí-dé. ²¹ Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, dico ní xíhí tucu-dé, te ni ìn tucu déhe-dé ñá túú ní xò ndìhi ñaha-áⁿ. Te ñu-ni ducaⁿ ñí xíhí téé cùu uní. ²² Te ní xínu ndi ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedě xii ñaha-áⁿ, dico ni ìn-güedé ñá túú ní xò déhe-güedé ndìhi-aⁿ, te ní ndìhi-güedé ní xíhí te ndéé núú ñí ndìhi-ná ní xíhí tnàhá ñadìhí-áⁿ. ²³ Te na sàá nduu ndòto-güedé ndìhi ñaha-áⁿ, ¿te ndèdacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndi ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedě xii-aⁿ —càchí-güedé xàhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xìní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá, te ni ñá túú xìní-ndó sã díú-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sá vaha. ²⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí, te dàvã-áⁿ vã yòo-gá dasaⁿ ðèhe yoco-xi chi vã yòo-gá candeca tnàha, chi na ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí. ²⁶ Te núú nchòhó cuìní-ndó càháⁿ-ndó cuendá nchaa ñáyiú ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés núú tütú ndíi ni cùu. Chi ñu núú tütú ndíi càháⁿ-xi nàcuáa ní xàhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi cùtnàhá ní càháⁿ ndìhi ñaha-gã ìn xichi núú níhnú tnùtaú nchìcúⁿ ñuhú. Te duha ní xàhaⁿ-gã xii ndíi: “Yúhú cùu-í Ndiòxí tẽ Àbrahám, ndìhi té Isàác, ndìhi té Jàcób”, duha ní xàhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi càchí-xi núú tütú ndíi. ²⁷ Te Yá Ndiòxí ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiú ní xíhí, chi cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiú xíndecu vívú, núú xíã nchòhó ío xíta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sá dúcãⁿ ñí càháⁿ-gã cuendá cue téé-áⁿ, te xíãⁿ cùtnùní sá cuèi ní xíhí-güedé sá cùu-xí tnàha ñáyiú-güedé, dico ndècu vívú-güedě sá cùu-xí-gã —càchí-gã xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Tnúhu sá ìo-gá cúnùu

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Te tnàhá ìn téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndèdòho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndìhi cue téé cùu saducéú-áⁿ, te ndèdòho-dé sá sùúní vaha ñihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. Te ní sàndehe yatni-dé núú-gã, te xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndèdacàa tnúhu sá ñí càháⁿ Yá Ndiòxí ío-gá cúnùu cuu díhna —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gá cúnùu: “Nchòhó ñáyiú isràél ío vaha chí cùndèdòho tnúhu-a. Ìn dîi díi-ni Yá Ndiòxí ndécú, te ñu-ni-gá cùu-gã Ndiòxí-ó. ³⁰ Te cuu iní-ndó Dütú Ndiòxí Yaá cùu Ndiòxí-ndó ñí yuhu ni iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuìní mée-gã, te mee-ni tnúhu vaha cani iní-ndó cuendá cuu vii cuu vaha-ndo nùú-gã, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu vaha iní-gã”, duha càháⁿ tnúhu sá ìo-gá cúnùu. ³¹ Te duha càháⁿ tucu ñngá tnúhu cùu uú sá ìo cúnùu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dàtná cùu ñí-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sá ìo-gá cúnùu —cachí-gã xàhaⁿ-gã xii-dé.

³² Te téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, vaha-ni càháⁿ-n chi ndáá sá ìn dîi-ni Yá Ndiòxí ndécú, te ñá túú-gã ndéé ndécú ñngá ndiòxí. ³³ Te dàtná ní cachí-n sã ñí yuhu ni iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiòxí, te cani iní-ó càda-o nacuáa cuu vii cuu vaha iní-gã te ío vii ío vaha cuu iní-ó dàtná cuìní mée-gã, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu vaha iní-gã, te cuu iní-ó cuè tnàha ñáyiú-o dàtná cùu iní-ó mée-o. Te nchaa xíãⁿ ío-gá xíní ñùhu-xi cada-o dacúxí sã cuãñaha-o quítì cahni-güedé te cáyú-di nduu táhú ñáhá Yá Ndiòxí, ndìhi dàcúxí nchaa dava-gá sá sãñaha-o ndùu táhú-gã —càchí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te sá dúcãⁿ ìo vaha ndùu tnúhu ní càháⁿ téé-áⁿ, núú ní xàhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cúmǎní xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.
Te sá dúcáⁿ ñí xǎhaⁿ-gǎ xii téé-áⁿ, núu vá yǒo ñíⁿ-gá ní cùyíⁿ nágá tñúhu nducu
tñúhu-yu núú-gǎ.

Yoo cùu Xítóhó Jesucristú

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Te Jèsús yíhí-gǎ xití veñúhu càhnu sá ño cùnnuu danehé-gá ñáyíu, te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:
—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tñúhu ní chídó tñúní ndíi Moisés càchí-güedé
sá Crístú Yá tendaha Yá Ndiǒxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí, te ndíi-áⁿ ñí cunaha
vìhi ní xíhí ndíi. ¿Te ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ-güedé? ³⁶ Te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ñí dácáhú ñí
ñáhá Espíritú Yá Ndiǒxí xii ndíi nàcuáa càháⁿ ndíi, te duha ní cachí ndíi:

Dútú Ndiǒxí ní xǎhaⁿ-gǎ xii Yáa cùu Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

te yúhú cada-í te nchaa sá cùu ùhú ñí ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xǎhaⁿ Dútú Ndiǒxí xii Yáa cùu Xítóhó-í.

Duha ní cachí ndíi. ³⁷ ¿Te nása cùu Crístú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá
cùu-gǎ Xítóhó ndíi? —càchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te ío cuéhé ñáyíu ní xíndedóho nchaa tñúhu ní càháⁿ-gá, te ío ní cudíí ñí-yu ní
xíndedóho ñáhá-yu xii-gá.

*Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tñúhu ní chídó tñúní ndíi
Moisés*

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Te òré dánèhé ñáhá Jèsús xii cue ñáyíu, te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:
—Cada cuèndá-ndó vǎ cadá-ndó dàtná quidé cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa
tñúhu ní chídó tñúní ndíi Moisés, chi cue téé-áⁿ tñáhá ñí-güedé cuihnu-güedé dóo
nání sǎ sácuíhnu cue téé cùnnuu-gá te cuíni-güedé sá mée-ní ndíhi tñúhu yíñúhu càháⁿ
ndíhi ñaha ñáyíu xii-güedé nchaa núu xíca cùu-güedé. ³⁹ Te nàcáxi-güedé xilé sácóo
nchihi cue téé cùnnuu-gá xití veñúhu sácóo nchihi-güedé. Te ducaⁿ-ni quide-güedé cuèi
òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñíⁿ vico, chi mee-ni núu sácóo cue
téé cùnnuu cuíni-güedé coo-güedé. ⁴⁰ Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyíu quèé, te ío
naha càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiǒxí dàndahú-güedé mée-güedé sá ño quide ndáá-güedé
cuèndá sá cuíni-güedé càháⁿ váha ñáyíu cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te ío-gá
ndoho-güedé núu ùhú núu ndàhú dàcúúxí dǎva-gá ñáyíu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Díhúⁿ nduu táhú Yá Ndiǒxí ní dáquèe ñíⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni núu ndécú àlcanciá te ndèhe-gá xídáquèe ñáyíu
díhúⁿ xití alcanciá-áⁿ, te tñáhá cue ñáyíu cuica xídáquèe-yu vǎi díhúⁿ. ⁴² Te ní quexìo ñíⁿ
ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dáquèe-aⁿ úu tñáhá díhúⁿ còbrí xití alcanciá, te
díhúⁿ-ǎⁿ ño sacú yáhu-xi. ⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xíca cuu ndíhi-gá, te ní xǎhaⁿ-gǎ
xii-güedé:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ ñí
dáquèe-aⁿ xití alcanciá dàcúúxí díhúⁿ ñí dáquèe dǎva-gá-yu. ⁴⁴ Chi nchaa ñáyíu-áⁿ ñí
dáquèe-yu mee-nǎ díhúⁿ sǎ ñí quèndóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèi ndàhú-aⁿ dico ní
dáquèe-aⁿ ñíhí díhúⁿ sǎ cuááⁿ sǎ cǎxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

13

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá ño cùnnuu, te ñíⁿ téé xíca cuu ndíhi-gá ní
xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Jì Mèstrú, cundehe nǎ ío vii ní sáá veñúhu-aⁿ ndíhi nchaa vehe nèhe tnaha ndíhi-xi, te ío vii ndǎa nchaa yúú yíhí! —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cúñúhu-n-a vītna sáá nduu te vá cúndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vītna, chi ni ìⁿ-gá yúú vǎ códó nchìhi tnaha-xi, chi ndíhi ngoyo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyú

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní xica-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ ndíhi ñaha-gǎ xii-güedé yucu nani Olívú, te yucu Òlívú-áⁿ tũu ndáá núú cáá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu. Te Jèsús ní quexìo-gá ndíhi-güedé yucu Òlívú-áⁿ, te xíáⁿ ñí ngóo-gá te núú núcõo-gá-áⁿ ñí sáháⁿ té Pèlú ndíhi té Jàcobó ndíhi té Juáá ndíhi té Ndríxí, te dayuhu ñí xáhaⁿ-güedě xii-gá:

⁴ —Cuíní-ndí cachí tñúhu-n nǎ nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, àdi nándi cùu sá cádá-xí cuendá cutnùnì iní-ndí sá sà ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vǎ yõo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁶ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyú te danàni-güedé mée-güedě dàtná nánì-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crìstú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiõxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cǎháⁿ-güedé te ío vǎi ñáyiu dandàhú-güedé.

⁷ Te òré ná ñíhí-ndó tñúhu sá nǎá-güedé nděni ní cuu, te vá yùhú-ndó chi dacuítí sǎ dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sǎá-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi. ⁸ Chi cue téé ìⁿ nacióⁿ nǎá-güedé ndíhi cue téé ìngá nacióⁿ, te titní ñuu ngüíta-güedé nǎá-güedé, te titní xichi ñuyú ñíhi vìhi tnáa, te titní tucu xichi ñuyú coo tnamá, te ío-gá cuéhé sǎ yǎha ñáyiu. Te nchaa sá dúcáⁿ càda-xi-áⁿ cúu-xí tñùndòho sá vītna vǎha vǎha quèsaha-xi sácúu-xí cuè ñáyiu ndècu ñuyú-a.

⁹ Dico nchòhó ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhǎ-yu xii dava-ndo nũú cuè téé cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedě xii-ndo quihíⁿ xití veñúhu-güedé, te yàcáⁿ caniha-güedě xii-ndo. Te quihíⁿ-ndó nũú cuè téé yìndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í, te nchòhó ñíhí-ndó nàcuáa cada-ndo cǎháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedě. ¹⁰ Te cùmánì-gǎ sáá nduu nàa ñuyú-a te sa cuténuu tñúhu-í ni càa xico ñuyú-a, te tñúhu-áⁿ cǎháⁿ-xi nàcuáa naníhí tǎhú ñáyiu. ¹¹ Te òré ná càndeca ñaha ñáyiu xii-ndo quihíⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuáha cuendá ñáhǎ-yu, te òré vátá sǎá-gá-ndó nũú-güedě te vá cánì ìní-ndó nũu nása cunduu tñúhu cúñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-nǎ te Yá Ndiõxí dacàhu iní ñáhá-gǎ xii-ndo nása cunduu tñúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te ñiu-ni tñúhu sá dácàhu iní ñáhá-gǎ-áⁿ cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá díú mèe-ndo cǎháⁿ-ndó chi Espiritú Yǎ Ndiõxí cǎháⁿ-xi yuhu-ndo. ¹² Te dava cue téé cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě. Te dava cue téé cùu tátá ñiu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuendá-güedé déhe-güedé núú cuè téé cùchiuⁿ. Te dava cue téé cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedě ndíhi nǎná-güedě, te cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-yu núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedě xii-yu. ¹³ Te ío cuéhé ñáyiu cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo sǎ cuendá-í, dico nchaa nchòhó ñáyiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí tǎhú-ndó.

¹⁴ Te ndí Dániél téé ní xóo cǎháⁿ tñúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí chídó tñùnì ndí núú tütú ndí cuendá ìⁿ sá dáquèe tíhú Yǎ Ndiõxí cundecu ìⁿ xichi núú ñà túu tàú-xi cundecu-xi, te xíǎⁿ cada-xi sá vǎ cúndecu-gá ni ìⁿ ñáyiu xíáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa ní cǎháⁿ ndí, chi nduu na quínì-ndó xíǎⁿ cundecu-xi ìⁿ xichi núú ñà túu tàú-xi cundecu-xi, te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiu xìndecu distrítú Jùdeá xínì ñùhu-xi

cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu. ¹⁵ Te nchaa ñáyi ndáa ndódó ðíquí véhé-xí vǎ ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ñⁿ ndachíúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁶ Te nchaa ñáyi cuáháⁿ yucu ni vǎ ñuhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu. ¹⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyi ðíhí ñúhú ðéhe-xi, ndíhi cue ñáyi ðíhí xíndeca ðéhe vitna sàdi na saá nduu ðucaⁿ cada-xi! ¹⁸ Te nchòhó ío chí càcáⁿ táhú ñúú Yǎ Ndiòxí cuendá sá vǎ ðucáⁿ ndòho-ndo yóó quidé vǎxiⁿ-xi. ¹⁹ Chi ðává-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ñⁿ ndúu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cútñahá ní cadúha Yá Ndiòxí ñuyíú, chi ðíu-ni ðává-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni ñúú cuáháⁿ núú vǎxi vǎ cóó-gǎ tnúndòho-áⁿ. ²⁰ Te Yá Ndiòxí càchí-gá sá vǎ ío vǎi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ñuyíú sǎ cuendá nchaa ñáyi ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá. Te núu vǎi nduu na coo tnúndòho-áⁿ, te vǎ yóo cácu nihnu.

²¹ Te ðává-áⁿ cǎñaha ñáyi xii-ndo: “Chí cúnðéhe iha, chi iha ní quexìo Cristú Yá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, duha cǎñahá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: “Chí cúnðéhe yacáⁿ chi yàcáⁿ ndécú-gǎ”, quesahá-yu. Te vǎ quíndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²² Te coo cue téé danàni-güedé méé-güedé ðàtná nánì-í te cachí-güedé sá cúú-güedé Yá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sá cúú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndáá sá cúú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé títí núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyi, te cani iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyi ní cáháⁿ Yǎ Ndiòxí cundecu ndíhi-gá. ²³ Te vitna ío váha cuáha-ndo cuendá, te quíhi iní-ndó cundecu-ndo, chi nchaa sa ní dátúha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñanì tnáhá nchàa ñáyi

(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Te nà yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vǎ dáyhé-gá nchíanchii te ni vǎ dáyhé-gá yóó. ²⁵ Te ngoyo nchaa chódíní ndéé andíu, te quídi-xi andíu. ²⁶ Te ðává-áⁿ quíní ñáhá nchàa ñáyi xii yúhú Téé cùu ñanì tnáhá-yu ncháa-yu quee-í andíu quíxi-í ichi xití vícò, te quíní-yu sá ío càhnu cuu-í, te quíde-í nchaa sá vǎha. ²⁷ Te tendaha-í cue espíritú xínú cuèchi núu-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyi ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xíndecu ni càa xico ñuyíú.

²⁸ Te cundehe-ndo nàcuáa quíde yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núú ðité-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ðucaⁿ quíde-xi te càchí-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ðucaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi òré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sǎ sǎ ní cuyatni víí-nǎ nduu nàa ñuyíú. ³⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ òré vátá cúú-gá cue ñáyi xíndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³¹ Te andíu ndíhi ñuyíú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vǎ ndíhí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³² Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quíxi tucu-í, te ni ñà túú cùtnuní ná òré chi vǎ yóo xíní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí ñá túú xíní-xi ná nduu quíxi-í, te ni mèe yúhú téé cùu Déhe Dútú Ndiòxí ñá túú xíní-í ná nduu quíxi tucu-í, chí ñⁿ ðíi díí-ni mee Tǎtà-í Dútú Ndiòxí xíní-gá ñúu ná nduu quíxi-í.

³³ Te nchòhó xíní ñúhu-xi sá ío quíhi iní-ndó cundecu-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndiòxí, chí ñá túú xíní-ndó nǎ nduu quíxi tucu-í. ³⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñⁿ téé cùnì quíngaca cuu xica. Te téé-áⁿ cùmání-gǎ quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-ðé xii cue téé xínu cuechi núú-ðé sá ná cáda cuendá-güedé vehe-dé. Te ní sǎñaha-ðé xii-güedé ndí ðííⁿ núú-güedé chiuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-ðé xii téé ndéé yuyèhe sá ná cundecu túha-ni-ðé yuyèhe ndéé nàsáá-ðé. ³⁵ Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chí ñá túú xíní-ndó nǎ nduu te ni ñà túú xíní-ndó nǎ òré quixi tucu yúhú Yá cúú Xítohó-ndó, núu òré sa ní cundíquiⁿ, àdi dava níú, àdi oré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi oré sa ta cùditó cuáháⁿ, núu xǎñ ío chí cundècu túha. ³⁶ Te duha càháⁿ-í chi na cuáháⁿ òré ñá túú nǎ yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndècu túha-ndo. ³⁷ Te ðàtná-ni xáhaⁿ-í xii nchòhó sá cundècu túha-ndo, te ðíu-ni ðucaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dava-gá ñáyi sá cundècu túha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

14

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání ùú-gá nduu te quesaha vico pascuá, vico xèxi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá. Te cue dútú cúnùu, ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñii ñaha-güedě xii-gá te cahni ñaha-güedě. ² Te ní xítñàha-güedé:

—Váha-gá sá vǎ tñíí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyiú —càchí-güedé xítñàha-güedé.

ñⁿ ñadìhí chíhí-án àcití díquí Jèsús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jèsús ndécú-gǎ ñuú Bètaniá vehe ñⁿ tée nàni Xímú, tée ní tnahá cuéhé sǎ dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. Te yìhi Jesús mèsá xéxí-gǎ ní quexìo ñⁿ ñadìhí néhé-án ñⁿ sá ní cuáha yúú vǎha yúú nání àlabastrú, te xití xǎⁿ ñúhú àcití sàháⁿ tnámí sǎ nání nǎrdú sá ïo ndèyáhu, te ní táhú-án xǎⁿ te acití ñúhú xití-xi-án ní sódó-aⁿ díquí Jèsús. ⁴ Te ñⁿ ùú cue tée xǎndecu-án ní cudééⁿ-güedě sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ, te ní xítñàha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-ǎⁿ dàcáⁿ quidé-án, chi íí ní dácuita-aⁿ acití váha-ǎⁿ. ⁵ Chi váha-gá ñúu cuyáhu acití-ǎⁿ sá ùní ciendú díhúⁿ denàriú, te díhúⁿ sǎ cùyáhu acití-ǎⁿ cuu cuendá ñáyiú ndàhú ní cùu —cachí-güedé xítñàha-güedé.

Te ní tenàá-güedé ñaha-án sǎ dúcáⁿ ní quide-aⁿ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásatú-ndó ìní ñadìhí-a, chi sá ní quide ñaha-aⁿ xii-í cúu-xí ñⁿ sá vǎha.

⁷ Chi cue ñáyiú ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyiú-án tnuú-ndó, te nání òré càchí iní-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ñùyíú-a.

⁸ Te ñadìhí-a ní quide-aⁿ ñⁿ sá vǎha ndèè není ní ndacu-aⁿ, chi sá dúhá ní quide ñaha-aⁿ xii-í ní chíhi ñaha-aⁿ àcití, te xǎⁿ cada iní-ndó sǎ sá quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá quíndúxi-xi. ⁹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ndèni ní cuu nihìi ñuyíú ná càháⁿ ñáyiú tnúhu-í, te càháⁿ-yu tñàhá cuendá ñadìhí-a cuendá quíní nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-aⁿ, te ducaⁿ vǎ nàcuànaá-yu —càchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jùdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndìhi cue tée cùu dútú cúnùu sá cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedě, te núu tñàhá té Jùdás-án cúu ùxúú tñàhá cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ ní cùu. ¹¹ Te òré ducaⁿ ní ndatnúhu-dé ndìhi-güedé, te ío ní cudíí ìní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé sá cuñaha-güedě díhúⁿ xii-dé. Te té Jùdás-án ní ngúíta-dé ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedě.

Cùdini Jesús ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ní quesaha vico pascuá, vico ñá túú xèxi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá, te ñu-ni nduu-ǎⁿ sáhní-güedě ñⁿ mběé líhli xéxí-yu nduu vico pascuá-án. Te cue tée xìca cuu ndìhi Jesús ní xícáⁿ tnúhú-güedě núu-gǎ, te xǎhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núu-n ñúu ndèè cáá vèhe cuíní-n càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii úú-ni tñàhá cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ:

—Chí cuàháⁿ xití ñuú-ǎⁿ, te yàcáⁿ naníhí-ndó ñⁿ tée tànehe yóo ndute, te tée-án cándèndaha-ndo-dě quíhíⁿ. ¹⁴ Te núu ndèdacàa vehe na ndíhu-dé te xǎⁿ quíhu-ndo. Te cuñaha-ndo xii xítóhó vehe-án: “Yaá cúu Mèstrú càchí-gǎ sá ñúu ndèdacàa xichi xití vehe-n cuñaha nùu-n xii-gǎ cudini-gǎ ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gǎ sacuaa nduu

pàscuá”, duha cúñaha-ndo. ¹⁵ Te dătnùnî danèhé ñáhá-dě xii-ndo ñîⁿ cuartú cáhnú cãa núú ñînu, chi vehe yòdo tñaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sã nándîhi, te nchòhó òicó-nã comidã cada túha-ndo cùdini-o —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te cue tée-áⁿ ñî xica-güedé cuáháⁿ-güedé xití ñîúú-áⁿ, te nchaa-ni nãcuãã ní xáhaⁿ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sã cùdini-güedé ndîhi-gã sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ.

¹⁷ Te sãtã ñî cundiquiⁿ te ní quexiò Jèsús ndîhi ndi ùxúú cue tée xica cuu ndîhi-gã. ¹⁸ Te cuánguihu-gã mèsã ndîhi-güedé cuendã cudîni ndîhi ñaha-gã xii-güedé, te òré yîhî-gã mèsã ndîhi-güedé, te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tñûhu ndãã-í xii-ndo sã ñîⁿ nchohó cue tée xèxi ndîhi ñaha xii-í cuãha cuendã ñáhá-ndó núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te sã dúcãⁿ ñî xáhaⁿ-gã xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé. Te da ñîⁿ da ñîⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xicãⁿ tñûhú-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gã:

—¿Ñã díú yûhú ducaⁿ sãni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Diu-ni ñîⁿ nchòhó cue tée úxúú xicã cùu ndîhi-í, tée na dàquëndaha còhó òré daquëndaha-í, tée-áⁿ cuãha cuendã ñáhá-dě xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá. ²¹ Te yúhú Tée cùu ñanî tñáhá-ndó nchãa-ndo ñînu ichi-í cuáhã-í ndohó-í nãcuãã càháⁿ-xi núú tûtú Yã Ndiòxí. Dico ndàhú ní cuu tée ducaⁿ na cuãha cuendã ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, chi váha-gã sã vã cacú tée-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñã díú sã ñî cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ñini cùdini cue tée xica cuu ndîhi Jèsús ní queheⁿ-gã pãã, te ní ndacãⁿ táhú-gã núú Yã Ndiòxí, te dătnùnî ní táhú cuèchi-gã, te ní ngüíta-gã dácãhñu ñaha-gã xii-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—Chí quéhéⁿ pãã-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sã cúú-xí dătnã yiqui cùñú-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²³ Te ní queheⁿ-gã vãsú ñûhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacãⁿ táhú-gã núú Yã Ndiòxí, te dătnùnî ní ngüíta-gã sãñaha-gã xii-güedé cuendã coho-güedé luha luha sã ñûhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihî. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a cada iní-ndó sã cúú-xí dătnã ñîñî-í sã cãtí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sã dúcãⁿ cãtî ñîñî-í xíãⁿ cutnùnî ndãã sã Yã Ndiòxí cada-gã ingã núú sã váha sã cúú-xí vãi ñãyiu dătnã ní cachí-gã cada-gã. ²⁵ Te na càchí tñûhu ndãã-í xii-ndo sã vítñã-nã duha xihî-í ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó-gã-í, dico na sãã nduu cundecu-í núú ndécú Yã Ndiòxí táxí tñùnî-gã, te dává-áⁿ cada iní-í sã dătnã sã cóhó tucu-í chi ío cudíí iní-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gã sã tẽ Pèlú cúñaha-dě xii ñãyiu sã ñã túú xini ñáhá-dě xii-gã

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jèsús ní xita-gã ñîⁿ ndudú ndîhi cue tée xica cuu ndîhi-gã, te dătnùnî ní xica-gã cuáhãⁿ-gã ndîhi-güedé yucu Òlívú. ²⁷ Te yacãⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tñûhu-í xii-ndo sã nchãã-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi quee ndãã-xi nãcuãã càháⁿ-xi núú tûtú Yã Ndiòxí núú càchí-xi: “Yúhú cuãha-í tñûhu cahni-güedé tée cùu toli, te nchaa mbéé-dě ndîhi-güedé cuténuu”, duha càchí-xi núú tûtú-gã. ²⁸ Dico na cùú-í te ndoto-í te codonuu-í núú-ndó quíhîⁿ distritú Galileã —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gã:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dândóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vá dândóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gã.

³⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na càchí tñûhu ndãã-í xii-n sã niú vitna cùmánî-gã cana líhi úú xito, te únî xito càháⁿ-n núú ñãyiu sã ñã túú xini ñáhã-n xii-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

³¹ Dico té Pèlú ní cáháⁿ ñíí-dé, te xăhaⁿ-dë xii-gá:

—Cuëi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vá càháⁿ-í núú ñăyiu sá ñà túú xìní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dë xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihi-gá diu-ni ducaⁿ ñí xăhaⁿ-güedë xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá Yă Ndiöxí ñí xichi núú nání Gètsemaní

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jèsús cuáháⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñí xichi núú nání Gètsemaní. Te òré ní quexìo-gá ndihi-güedé xíáⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cúnúçò iha cundetu-ndo na quihíⁿ-í yàcáⁿ cáháⁿ ndihi-í Yă Ndiöxí —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³³ Te ndëca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juàá cuáháⁿ, te ñá túú tnhí-gá cúú văha iní-gá te ní ngúita-xi súúni ndihú iní-gá. ³⁴ Te ní xăhaⁿ-gă xii cue téé úní-áⁿ:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quëndòo iha te vá cùdú-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁵ Te sa ñunchíí luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedë, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu càháⁿ ndihi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí sá nūú vá cündèe iní-gá taunihnu ñaha-gă xii-gá cuendá nchaa nàcuáa yáha-gá. ³⁶ Te òré càháⁿ ndihi Jèsús Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te xăhaⁿ-gă:

—Yòhó tătá mée-í, nchaandi túhú sá văha ndàcu-n quide-n, te càháⁿ ndàhú-í núú-n nūú vá cündèe iní-n taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vă ndóhò-í ná sàá òré, dico vá cádá-n nàcuáa càchí iní mée-í chí cada-n nàcuáa càchí mee-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí.

³⁷ Te sáta ñí yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te cuánuhú-gá núú ñí dándòo-gá cue téé úní-áⁿ, te xìxídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii té Pèlú:

—Xímú, ¿náa sama xídí-n? ¿Náa ñá cündèe tnahi núú-n vă cùdú-ni-n cuëdicó ñí òré-áⁿ? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní xăhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

³⁸ —Te chí quëndòo tucu, te cuhuⁿ iní-ndó vă cùdú-ndó, te cáháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá vă dácàháⁿ ñáhá yùcu ñávăha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să nchòhó cuíní-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í dícó-ni sá ñà túú ñihí ndéé-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te diu-ni nàcuáa ní xăhaⁿ-gă díhna xăhaⁿ tucu-gá. ⁴⁰ Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue téé úní xícá cùu ndihi-gá-áⁿ, te xídí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ñí quide-güedé chí súúni ñuhu saní núú-güedë, te ñá ní ñihí-güedë tnúhu cúñaha-güedë xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ní sáháⁿ tucu-gá xito cùu úní ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te òré ní nasáá tucu-gá núú xíndecu-güedé, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te náa xídí-ni tucu-ndo?, te vitna vá cùdú-gá-ndó chí sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedë xii yúhú Téé cùu ñaní tnhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴² Te vitna chí ndácòo na quihíⁿ-ó chí sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Júdás. Te núú tnhá téé-áⁿ cúú ùxúú tnhá cue téé xica cuu ndihi-gá. Te ndihi-dé vâi cue téé ní quexìo, te dava-güedé xínehe-güedé machítí te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ñí tendaha ñaha cue dútú cúnúu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñăyiu nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé nūú ñăyiu isràél. ⁴⁴ Te té Júdás téé cuáha cuendá ñáhá xii Jèsús sa ní xítnúhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá ñáhá-dë xii Jèsús núú-güedë. Te duha ní xăhaⁿ-dë xii-güedé:

—Cundehe-ndo tõe na tøyuhu-í, te tée-án tñii-ndo-dě chi tée-án cúú-dě tée ndèé iní-ndó, te ío quíhi iní-ndó càndeca-ndo-dé quíhíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁴⁵ Te òré ní quexio té Jùdás ndíhi cue tée-án nűú ndécú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní tøyuhu ñaha-dé. ⁴⁶ Te nchaa cue tée ndíhi-dé-án nĩ tñii-güedé Jèsús cuendá candeca ñaha-güedě xii-gá quíhíⁿ. ⁴⁷ Te ñⁿ cue tée cùndíhi Jesús ní tava-dé machítí-dé, te ní xehndé-ni-dé ñⁿ xio lóho ñⁿ tée xínu cuechi núú dütú cúnùu, te ní quendeé duuⁿ lóho tée-án. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue tée ní tñii ñaha xì-gá-án:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchítí, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tñii ñaha-ndo xì-í, dàtná quídé-ndó ñⁿ ñadúhú quídé ñaha-ndo xì-í. ⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó nĩ xíndecu-í xítí veñúhu càhnu sá ïo cúnuu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ñá túú ní tñii ñaha-ndo xì-í. Dico dàcuítí să dúhá yăha-í cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiõxí —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue tée xica cuu ndíhi-gá ní xínu-güedé ní dándõ ñaha-güedě xii-gá.

Ñⁿ tée cuechi nĩ xínu-dé

⁵¹ Te ñⁿ tée cuechi ndëndaha-dě Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dě, ñⁿ-ni dóó yádí yídúcúⁿ nuu-dé ñhíí-dé, te ní tñii ñaha-güedě xii-dé, ⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuñii-dě te ní dándõ-dé dóó yídúcúⁿ nuu-dé-án nĩ xínu-dé.

Jèsús ndécú-gă jùndá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue tée ní tñii ñaha xì Jesús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tõe cùu dütú cúnùu-gá. Te xíaⁿ nĩ tacá nchaa dava-gá cue tée cùu dütú cúnùu, ndíhi cue tée cùu sacuéhé nűú ñáyiú isràél, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñúhu ní chídó tñuní ndí Moisés cuendá cada-güedé jùndá. ⁵⁴ Te té Pélú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dě xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tõe cùu dütú cúnùu-gá-án, te xíaⁿ nĩ ngóo teté-dé yuhu nùhú ndíhi cue tée cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue tée cùu dütú cúnùu ndíhi nchaa dava-gá cue tée xíndecu jùndá ndúcú-güedě ñáyiú dacàa ñⁿ cuéchi díquí Jèsús cuendá ducaⁿ nĩhí-güedě nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá, dico ñá túú ní ndàcu-güedé. ⁵⁶ Te cuéi vai ñáyiú dàcaá-yu cuéchi díquí-gă dico mee-ni să nĩ cahu iní méé-yu ní cáháⁿ-yu, chi tucu càháⁿ ñⁿ tucu càháⁿ ñⁿ-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuñíⁿ-yu te ní ngúita-yu dàcaá-yu ñⁿ cuéchi neñúú díquí-gă, te xăhăⁿ-yu xii nchaa cue tée cúnuu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí càchí-dé sá dánhòyo-dé veñúhu càhnu sá ïo cúnuu sá nĩ dácáá cuè tée ñuyúú-a, te dandàa tucu-dé ingá veñúhu saa, ñiú-ni núú cáá tñàhí veñúhu-án te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, te vá cúú-gă-xi veñúhu sá nĩ dácáá cuè tée ñuyúú-a, duha càchí-dé ní tecú dóho-ndí —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cùu ñⁿnuú-yu nchaa tñúhu ní cáháⁿ-yu.

⁶⁰ Te tée cùu dütú cúnùu-gá ní ndacuñíⁿ-dé tnuú nchaa ñáyiú, te xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tñúhu càháⁿ ñáyiú-a cuendá-n? Te cáháⁿ nűu nása ndùu tñúhu cáháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶¹ Dico Jèsús ñá túú tñàhí ni căháⁿ-gă. Te tée cùu dütú cúnùu-gá-án nĩ xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Cuíní-í cachí tñúhu-n xì-ndí nűu sá díú Crístú Déhe Yá Ndiõxí Yaá ní tendaha-gă véxi ñuyúú-a cùu-n. Te ñiú Yá Ndiõxí cúú-gă Yaá quídé càhnu-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Ñiú Yaá-án cùu-í, te na càchí tñúhu-í xì-ndo să sáá nduu te quiní-ndó yùhú Tée cùu ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dütú Ndiõxí Yaá ndácú quide nchaandi

túhú sá vǎha. Te dàvá-án quini ñáhá-ndó xì-í quee-í andiũ quèxi-í ichi xití vícò —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁶³ Te dútú cúnũ-gá-án ñí ndátá-dě dóó cání ñihnu-dé cuendá sá ñà túú ní tñàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue téé xĩndecu jùndá:

—Ñá túú-gǎ xíní ñũhu-xi cue téé cáháⁿ ñũu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé. ⁶⁴ Chi sa ní xĩndedóho-o nàcuáa ndũu tñũhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yǎ Ndiõxí, te nchaa-ndo chĩ cáháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cũnduu cuendá téé-a —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùu-dé.

⁶⁵ Te dava-güedé ní ngüíta-güedé ní tiú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádǎhu-güedé núu-gǎ, te ní ngüíta-güedé cániha-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó ñá cùu tée ní caniha xì-n! —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te cue téé cùu poleciá ní cani-güedé núu-gǎ.

*Té Pèlú cáháⁿ-dé núu ñǎyiu sá ñà túú xini-dé Jèsús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Te ndéé xití vehe càa núu ñĩnu quide-güedé jùndá, chi vehe yòdo tñaha cuu-xi, te té Pèlú núcõo-dé quehé vehe-án. Te ìⁿ xíchí xínú cuèchi núu dútú cúnũ-án ñí quexìo-xi núu núcõo té Pèlú. ⁶⁷ Te òré ní xíní ñáhá-xi xì-dé núcõo teté-dé yuhu ñuhú, te ní xindéhé ñàha váha-xi xii-dé, te xǎhaⁿ-xi:

—Yòhó tñàhá-n cùu-n téé xica cuu ndihi Jesús téé ñuú Nazàrét —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xì-dé.

⁶⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téé-ǎⁿ, te ni ñà túú cùnuni iní-í nása ndũu tñũhu cáháⁿ-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndàa nacuáa nchĩ yuyèhe vehe-án, te ní cana ìⁿ líhi. ⁶⁹ Te xíchí xínú cuèchi-án ñí xíní ñáhá tũcu-xi xii-dé, te xǎhaⁿ-xi xì nchaa ñáyiu xĩndecu-án:

—Diu téé-ǎⁿ tñàhá-dé xicá cùu-dé ndihi téé ndèca-güedé cuánguihu-a —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñá túú ní ñũnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndihi Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ xíchí-ǎⁿ xii-dé, te ní xáhaⁿ tũcu dava cue ñáyiu xĩndecu-án xii-dé:

—Ndáá sá tñàhá-n cùu-n téé xica cuu ndihi téé ndèca-güedé cuánguihu-ǎⁿ chi cùu-n téé distritú Galileá, te cáháⁿ-n dàtná cáháⁿ-güedé —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Nchàcuiti Yá Ndiõxí sá yúhú cáháⁿ ndáá-í sá ñà túú xini-í téé càcunehe-ndo-án —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

⁷² Te òré-ni-án ñí cana tucu líhi xito cùu úú, te òré-án ñí ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ìⁿ líhi úú xito te úní xito cáháⁿ-dé núu ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-dě xii-gá. Te òré ducaⁿ ñí ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

15

Jèsús ndécú-gǎ núu tẽ Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sátá ñí túndaá te cue téé cùu dútú cúnũ, ndihi cue téé cùu sacuéhé ñũ ñáyiu isràél, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tñũhu ní chídó tñuní ndii Moisés, ndihi nchaa dava-gá cue téé cùnũ ní xĩndecu jùndá ní nataká-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu tẽ Pilatú. ² Te té Pilatú ní xicáⁿ tñuhú-dé núu Jèsús, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n téé yĩndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Diu-í yíndaha-í-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³ Te cue tée cùu dútú cúnùu dacia-güedé vai cuéchi díquí-gǎ. ⁴ Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú tùcu-dé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá càháⁿ-n te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi dàcaa díquí ñhá^a cuè té-a xii-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñá túú tñahí ni cǎháⁿ-gá te té Pìlatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tñahí ni cǎháⁿ-gá.

Cue ñáyiú xǎhǎⁿ-yu xii té Pìlatú sá cǎhni-dě Jèsús
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnahá nduu vico pascuá dácăcu té Pìlatú ìiⁿ tée yìhi vecaá chi ducaⁿ tñahí quide-dé, te mee ñáyiú càháⁿ-yu te núu ndědacăa tée yìhi vecaá-áⁿ căcu-dé, te tée-áⁿ dácăcu-dé. ⁷ Te yìhi ìiⁿ tée nàni Barrabás vecaá ndihi dava-gá cue tée cundihí-dé. Te té Barrabás-áⁿ ñi sanu ichi-dé ñáyiú ñúú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndihi-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyi núu xíáⁿ ní chihi ñaha-güedě vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaá ñáyiú ní sáháⁿ-yu núu tǎ Pìlatú, te càháⁿ ndáhú-yu núu-dě sá ná cádá nahi-ni-dé dǎtná quidé-dě. ⁹ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—¿Cuini-ndó sǎ dácăcu-í tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ñi cǎháⁿ té Pìlatú, chi ní cutnùni iní-dé sá dícó sá cuèdú iní cuè dútú cúnùu núu xíáⁿ ducaⁿ ñi quide-güedé ní sáha cuendá ñhá^a-güedě xii Jèsús núu-dě. ¹¹ Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedě xii nchaá ñáyiú sá ná cǎhàhá-yu xii té Pìlatú dácăcu-dé té Barrabás, te ní quidé-yu năcuáa ní xáhaⁿ-güedě. ¹² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎhaⁿ-dě xii-yu:

—¿Ná cuini-ndó cǎda-í tée càchí-ndó yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-i? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

¹³ Te nchaá-yu níhi ní cǎháⁿ-yu, te xǎhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuini-ndó cǎda-í-dé-i? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cǎháⁿ-yu, te xǎhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te té Pìlatú ní quide-dé năcuáa ní xáhǎⁿ-yu xii-dé cuendá sá cúdiu-dé núú-yu, te ní dácăcu-dé té Barrabás, te ní táuchíuⁿ-dě ní cani-güedé Jèsús ndihi ñi. Te sáta dúcáⁿ ñi quide ñaha-güedě xii-gá, te ní táuchíuⁿ-dě candeca ñaha-güedě quíhíⁿ cata caa ñaha-güedě xii-gá núu cùrúxí.

¹⁶ Te cue tée cùu sandadú ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ, te diu-ni xíáⁿ cúú vèhe tée cùu gobiernú. Te xíáⁿ ñi tacá nchaá dava-gá cue tée cùu sandadú. ¹⁷ Te xíáⁿ ñi dăcuíhnú ñaha-güedé xii-gá ìiⁿ dóó tǎcuèhé víhí, te ní cadúha-güedé ìiⁿ coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gǎ. ¹⁸ Te ní ngüíta-güedé níhi càháⁿ-güedé cúdíquí ndéé ñhá^a-güedé xii-gá, te xǎhaⁿ-güedě:

—¿Ío cǎhnu cuu yohó tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te cani-güedé díquí-gǎ ndihi ìiⁿ carrutí, te tiú dí ñhá^a-güedě xii-gá, te ngüiñí xítí-güedé núú-gǎ quidé-güedé sá néhé-güedé sá yíñùhu núú-gǎ dico ñá ndáa chi dícó cúdíquí ndéé ñhá^a-güedé xii-gá. ²⁰ Te sáta dúcáⁿ ñi cudíquí ndéé ñhá^a-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóó tǎcuèhé víhí sǎ ñi dăcuíhnú ñaha-güedé, te ní dǎndíunuu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gǎ. Te dǎtnùni ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núu cǎtá cǎa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí.

*Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí**(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

²¹ Te ichi cuáháⁿ-güedé ndihi Jèsús ní naníhí-güedé ìⁿ tée ñuú Cìrené nání-dě Xímú, te déhe-dé cúú ìⁿ tée nàni Lijandrú, ndihi ingá tée nàni Rúfú. Te té Xímú-áⁿ ñúhú-dě ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

²² Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ ìⁿ xichi núú nání Gǒlgotá, te tnúhu-áⁿ queé-xí: ìⁿ xichi núú nání yìquí díquí ndǐyi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ²³ Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ñí queé yúcu nání mìrrá coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xìhi-gá. ²⁴ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te sáta dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-áⁿ ñí xito ndéé-güedé ñuú ndédacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gá.

²⁵ Te cùu-xi caá ìⁿ dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. ²⁶ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndéè lètrá núú tácaà-gá. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuèndá ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée yìndaha ñaha xii ñáyíu isràél”, duha càchí-xi. ²⁷ Te tnàhá úú cue tée cùu ñadúhú ñí sata caa-güedé ñuú-ni núú cùrúxí tucu. Te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiǒxí núú càchí-xi: “Ìⁿ-ni ñí quide ñaha-güedé xii-gá ndihi cue tée ndècu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyíu yàha yatni núú tácaà-gá dácúicó-yu díquí-yu te xìcuèhé ñáhá-yu xii-gá, te xàhàⁿ-yu:

—Te ná cuèndá ducaⁿ càa-n tacaa-n xíaⁿ, te càchí-n sǎ dàngoyo-n veñúhu càhnu sá ño cùnūu te dandaa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. ³⁰ Te vitna tanūu núú cùrúxí-áⁿ dàcácu-n mèe-n —cachí-yu xàhàⁿ-yu xii-gá.

³¹ Te ñuú-ni ducaⁿ ñí quide cue tée cùu dútú cùnūu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé ñáyíu, ¿te ná cuèndá ñá ndácú-dě dácácu nihnu-dé méé-dě-i? ³² Te núú ndáá sá díú-dě cúú-dě Crístú Yaa ní tendaha Yă Ndiǒxí véxi ñuyíú-a quíndaha ñaha xii ñáyíu isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuèndá quíndáá iní-ó-dě —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Te ndéé tnàhá cue tée tàcaa xio xio ñíni-gá xìcuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

*Ní xíhí Jèsús**(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)*

³³ Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee ñíhí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ³⁴ Te ñuú-ni òré caá úní sacuaa-áⁿ ñíhi ní cáháⁿ Jèsús, te xàhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiǒxí:

—Elòí, Elòí, láma sabàctaní —càchí-gá xàhaⁿ-gá.

Te tnúhu-áⁿ queé-xí: Ndiǒxí méè-í, Ndiǒxí méè-í, ná cuèndá ní dáñá ñaha-n xii-í, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

³⁵ Te dava cue tée xíndecu yatni núú tácaà-gá-áⁿ ñí tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Chí cùndédóho chi càna-dé té Èlías —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³⁶ Te ìⁿ cue tée xíndecu-áⁿ xínú-dě ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha cáchí xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ìⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé chíhí-dě yuhu-gá cuèndá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cuè tée xíndecu-áⁿ xii tée-áⁿ:

—Cundetū tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èlías nunehe ñaha-dě xii-dé núú cùrúxí —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús ñíhi ní canasaa-gá te ní xíhí-ni-gá. ³⁸ Te sáta dúcáⁿ te ní ndátá dǒó cúú còrtiná xítí veñúhu càhnu sá ño cùnūu ní queé dava ndáá, te ndàa núú ñíni ní ngúíta-xi

ní ndátá. ³⁹ Te téee cùu capitán núní-dé ndàa núú Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xíhí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndàa ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndiöxí ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xñnutnii ìn ùú ñáyiú dñhí ndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salòmé, ndihí tá Màriá náná tē Chèé ndihí té Jàcobó téee cächí-güedé cúú lñhli-gá. ⁴¹ Te cue ñáyiú dñhí-án nñ xica cuú-yu ndihí Jèsús distritú Galileá ní xinu cuèchí-yu núú-gă. Te cue ñáyiú dñhí-án nchìcún ñáhă-yu xii-gá ní quexìo ndéé ñuú Jerusàlén ndihí dava-gá ñáyiú dñhí nchìcún ñáhă xii-gá cuáhán.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètátú ñáyiú. Te nduu-ăn xñquide túha-yu sá cúú ìngá nduu nduu ndètátú-yu-án, te díu-ni nduu-ă sa ní cuaa vñhi, ⁴³ te ìn tée nani Cheé tée ñuú Arimateá ní cuyii-dě ní sáhán-dé núú tē Pilatú, te ní xáha-dě sá ñuu vá cündèe iní-dé dañá-dě chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tnàhá té Chèé-án cúú-dě ìn tée cùnnuu cundihí-dé cue tée quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dě sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-dé ndihí cue ñáyiú. ⁴⁴ Te té Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcán ìo ndíhi ní xíhí Jèsús, te ní cana-dé tée cùu capitán ní xícán tnúhú-dě núú-dě ñuu ndisa sá sà ní xíhí-gá. ⁴⁵ Te tée cùu capitán-án nñ xáha-dě xii té Pilatú sá ndàa ní xíhí Jèsús, núu xíán té Pilatú-án nñ sáha-dé tnúhu chindúxi té Chèé-án yiqui cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chèé-án nñ saa-dé ìn dóo vñha, te ní sáhán-dé ní nunehe-dé yiqui cùñú Jèsús núú cùrúxí, te ní chidúcúnnuu-dé yiqui cùñú-gá dóo vñha sá nñ saa-dé-án, te dàtnúní néhé-dě yiqui cùñú-gá cuáhán ní chihi-dé ìn yaú nchí yiqui naha cava, te ní sadí-dé yuhu yàú-án ndihí ìn yúú quèhé. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Màriá náná tē Chèé ní xiní-yu núú nñ chihi-dé yiqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá nñ cundiquin nduu ndètátú ñáyiú, te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salòmé, ndihí tá Màriá náná tē Jàcobó ní saán-yu acití sáhán tnámí cuendá canehé-yu quíhín chihí-yu yiqui cùñú Jèsús. ² Te ndumìngú nehé-ni òré vitna váha váha ní xinu coto núú nchìcanchii ní quexìo-yu núú nchí yaú yíhí yiqui cùñú Jèsús. ³ Te ní xítnàhá-yu:

—Yoo cúñaha-o xòcani yúú ndèdí yuhu yàú-a, chi vá yò tnàhí ndècu ilha —cachí-yu xñtnàhá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé vñha-yu te ní xiní-yu sá yúú cáhnú ndèdí yuhu yàú-án ìn xio-ná ndécú. ⁵ Te cuánguñhú-yu xití yaú-án, te ní xiní-yu nùcúo ìn espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ndàa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá ìn tée cuechi, te nñnu-xi ìn dóo cuixín dóo cání, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritú-án. ⁶ Te espíritú-án nñ xáha-xi xii-yu:

—Vá yùhú-ndó, chi yùhú sa cùtnúní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cùñú Jèsús tée ñuú Nazàrét tée ní sahani-güedé núú cùrúxí, dico ñá túú-gă yiqui cùñú-dé ndécú ìha chi sa ní ndoto-dé, te chí cündèhe núú nñ sacán-güedé yiqui cùñú-dé te quiní-ndó nã ñá túú-gă-dé. ⁷ Te chí cuáhán núú ndécú tē Pèlú ndihí dava-gá cue tée ní xica cuu ndihí-dé, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonuu-gá núú-ndó quíhín distritú Galileá, te yácán quiní-ndó-gă dàtná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-güedé —cächí espíritú-án xáha-xi xii-yu.

⁸ Te cue ñáyiú dñhí-án ìo ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quèdi ñaha-ná-xi xii-yu sá ìo ní yùhú-yu, te ñá túú tnàhí ná tnúhu ní xáhă-yu xii cue ñáyiú ní naníhí-yu ichi cuendá sá ìo ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdalèná ní xíní-xi Jèsús
(Jn. 20:11-18)

⁹ Te sáta dúcáⁿ nǐ ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-áⁿ, te díhna nuu-gǎ tá Màriá Magdalèná ní quee túu-gá núú-xi, te diu tá Màriá-áⁿ cúú-xí xǐchí nǐ xǐhi ñaha úsá espíritú cúndìhi yucu ñávaha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-xi. ¹⁰ Te xíchí-ǎⁿ nǐ sáháⁿ-xi ní xítñùhu-xi cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús nàcuáa ní cuu, te xǐndáhí-güedé sá ndìhú iní-güedé òré ní quexio-xi núú ndécú-güedé. ¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tá Màriá xii-güedé sá nǐ ndoto Jèsús ndìhi sá nǐ xíní ñáhá-xí xii-gá, te ñá túú ní sàndáá iní-güedé.

Jèsús ní quee túu-gá núú úú cue téé ní xica cuu ndìhi-gá
(Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tnàhá cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿi ní quee túu-gá núú-güedé, te ní dácótó ñàha-xi xii-güedé sá ñà túú-gǎ cáá-gǎ dàtná cáá-gǎ. ¹³ Te cue téé úú-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñùhu-güedé nchaa dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá sá nǐ xíní ñáhá-güedé xii-gá, dico diu-ni ducaⁿ ñà túú ní sàndáá iní cue téé-áⁿ tnùhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu ndìhi-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ cada-güedé
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi úxí ìⁿ cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús yíhí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núú-güedé te ní tenàá ñáhá-gǎ xii-güedé cuèndá sá ìo sàá iní-güedé ñá túú sàndáá iní ñáhá vaha-güedé xii-gá, chi ñá túú ní cuìní-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñáyiu ní xíní ñáhá xii-gá sáta nǐ yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó ñìhií ñuyú cáháⁿ-ndó núú nchaa ñáyiu tnúhu váha tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tàhú-yu, dico nchaa ñáyiu vá quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuíta nihnú-yu. ¹⁷ Te nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í te cadá-yu sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te cacunehe ñáhá-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávaha yìhi ñaha xii ñáyiu. Te uuⁿi ndacú-yu cáháⁿ-yu íngá núú tnùhu sá vǎtá dácuaàha-gá-yu. ¹⁸ Te cuèi na tníi-yu cóó dèéⁿ dico ñá túú nǎ cada ñaha-dí xii-yu, te cuèi venènú ná cáxí-yu dico ñá túú nǎ tnahá-yu, te tendàhá-yu cue ñáyiu cùhú te ndúha-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andíu
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sáta nǐ yáha ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndìhi-gá, te ní ndanchita-gá cuándaa-gá andíu te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiòxí. ²⁰ Te cue téé-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngúíta-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gǎ ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada cuèndá cutnùní iní ñáyiu sá ndáá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ LÙCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùní tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te vâi ñáyiú chîdo tnuní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu. ² Te ñiú-ni nchaa tnúhu chîdo tnuní-yu-án cúú-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xiní ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xíáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tùtú sá cúú-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúú-xí-n, ⁴ te tèe-í cuendá cutnùní iní-n sã sã ndáá cúú-xí nchaa sá ñí dánèhé ñáhá-güedë xii-n.

Ëⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí càchí-xi sá cácu ñⁿ téé cunani Juáá

⁵ Te cùtnàhá ní xíndaha té Hèrodés ñáyiú distritú Jùdeá dàvá-án ñí xíndecu ñⁿ dútú ñí xínani-dë Zacàriá, te ní cundíhi-dé cue dútú Àbíás. Te ñadìhí-dé ní xínani-aⁿ Elisabét, te ñaha-án ñí cuu-aⁿ ñaní tnáhá ndí Àrón. ⁶ Te ndí ndúú-yu ío ní quide ndáá-yu núú Dütú Ndiöxí, chi ní tñí-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú ñí ñⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ tãhu tă Elisabét sá vã cóó dëhe-aⁿ, te ducaⁿ ndí ndúú-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te ñⁿ nduu xínu cuechi tucu té Zacàriá ndíhi nchaa cue téé cundíhi-dé núú Yá Ndiöxí xití veñúhu. ⁹ Te dàvá-án ñí xito ndeé-güedé cuendá cutnùní iní-güedé ñuu ndëdacàa-güedé quíhu núú nàá xití veñúhu-án cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùní sá tã Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ñí quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada nchaa cue dútú dàvá-án. ¹⁰ Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí ñúu nàá, te vâi vihi ñáyiú xíndecu quehé veñúhu-án càháⁿ ndíhí-yu Yá Ndiöxí. ¹¹ Te ní xiní té Zacàriá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí nútní-xi xio cùha núú nàá núú càyú sá sàháⁿ tnámí-án. ¹² Te òré ní xiní té Zacàriá espíritú-án te ñá ní cùtnuní iní-dé nása cada-dé chi ío ní yùhú-dé. ¹³ Te espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vá yùhú-n chi Yá Ndiöxí ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo ñⁿ déhe ñadìhí-n tă Elisabét te danàni-n-dé Juáá. ¹⁴ Te ío cudíí ñí-n, te ducaⁿ ño vâi ñáyiú cudíí ñí-yu na càcu-dé. ¹⁵ Te ío cudíú-dé núú Yá Ndiöxí, te ñí vã cóhó-dë ndidí te ñí vã cóhó-dë ndudí sá ñí natiu, te sa cundecu ndíhi-dé Espíritú Yá Ndiöxí òré cacu-dé. ¹⁶ Te ñiú-dé cada te ío vâi ñáyiú isràél natuhá-yu ichi Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ó. ¹⁷ Te té Juáá-án codonùu-dé núú-gã, te cundecu ndíhi-dé Espíritú-gá, te taxi tnùní-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá vãha sá cúú-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sàá iní-xi, te ñiú-dé cada te tñí-güedé tnúhu váha, tnúhu càháⁿ ñáyiú quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñáyiú cuendá cunu cuèchí-yu núú Dütú Ndiöxí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núú espíritú-án, te xáhaⁿ-dë:

—¿Te nása cutnùní ndáá iní-í tnúhu càháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndíhi ñadìhí-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cùu-í espíritú nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núú Yá Ndiöxí, te mee-gã ní táuchíúⁿ-gã náhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnùní iní-n nàcuáa cada ñaha-gã xii-ndo. ²⁰ Te vitna cuu ñíhí-n te vá càháⁿ-gá-n ndéé ná sàá nduu càcu déhe ñadìhí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacuitíí sàá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í-a —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú xíndecu quehé ndétü-yu té Zacàriá, te xicuñúhu-yu sá ño cùyaa-dé xití veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá cáháⁿ ndíhi ñaha-dë xii-yu, te

òré-án nǐ cutnùnì iní-yu sá nǐ xiní-dé ìñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí xítí veñúhu. Te mee-nǎ ndaha-dé ní quide-dé núú-yu chi ñá ní cùu-gá cáháⁿ-dé.

²³ Te ní xínu nduu nǐ xinu cuechi tǎ Zacàriá núú Yǎ Ndiǒxí xítí veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu te ñadìhí-dé tá Elisàbét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñà túú tñàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dütú Ndiǒxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gǎ sá cóó ìñⁿ déhe-í cuèndá sá vǎ cúú yǐchí iní ñáhá ñǎyiu xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Ìñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí càchí-xi sá cǎcú Jèsús

²⁶⁻²⁷ Te núú ìñú yóó sǎ nǐ ngúhuⁿ déhe tá Elisàbét, te ní tendaha tùcu Yá Ndiǒxí espíritú nánì Gǎbriél cuáháⁿ-xi ìñⁿ ñuú nánì Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi ìñⁿ xíchí cuéchí nàni Mariá. Te ñuú-án yǐndèhu-xi distritú Galileá. Te xíchí-án sa ní cundáá tñúhu sá tñàndaha-xi ndìhi ìñⁿ tée nàni Cheé ñanì tñáhá ndíi Dàvíí. ²⁸ Te espíritú-án nǐ quǐhu-xi ndéé xítí vehe núú ndécú tǎ Màriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—jCòvǎha-n-aⁿ! Dütú Ndiǒxí ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-n te ndècu ndìhi ñaha-gǎ, te ío-gá xító ñaha-gǎ xii-n dàcúúxí dàva-gǎ ñáyiu dǐhí —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi.

²⁹ Dico òré ní xiní tá Màriá espíritú-án, te ní quiyùhú iní-xi sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ espíritú-án. Te ní sani iní-xi: “jNá cuèndá duha càháⁿ-tu espíritú-a-i?”, duha ní sani iní-xi. ³⁰ Te espíritú-án nǐ xáhaⁿ-xi:

—Màriá, vǎ yùhú-n chi ducaⁿ nǐ nduu táhú-n nǔu Yá Ndiǒxí. ³¹ Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na càcu-dé te danàni-n-dé Jèsús. ³² Te ío cunuu-dě, chi Dütú Ndiǒxí Yaá ío cùnuu cachí-gǎ sá Dèhe-gǎ cúú-dě, te dǐu-gǎ cada te cuu-dé ìñⁿ tée cùnuu núú ñáyiu isràèl dàtná ní quide-gǎ ndíi Dàvíí. ³³ Te taxi tñùnì-dé ñáyiu isràèl, te ducaⁿ-ni cùnuu-dé nǐ caa ní quǐhíⁿ —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁴ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-án:

—jTe nása cuu tñúhu càháⁿ-n te ñá túú yǐ-í-i? —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁵ Te ní xáhaⁿ espíritú-án:

—Espíritú Yǎ Ndiǒxí quixi cundecu ndìhi-n, te ducaⁿ Yǎ Ndiǒxí cada-gǎ ìñⁿ sá vǎha sá cúú-xí-n ná càcu déhe-n. Te Yá Ndiǒxí càchí-gǎ sá ío cundecu yǐñùhu-dé núú-gǎ, chi Dèhe-gǎ cúú-dě. ³⁶ Te tñáhá didí-n tǎ Elisàbét ñúhú dèhe-aⁿ cuèi ío ní sahnú-aⁿ, te dǐu-aⁿ càchí-yu sá vǎ cóó dèhe-aⁿ ní cùu, te vitna sa ní cuu ìñú yóó ñúhú dèhe-aⁿ. ³⁷ Chi Yá Ndiǒxí ndácú-gǎ quídé-gǎ ncha sá vǎ yóo tñàhí ndàcu cada —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁸ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchi-í núú Dütú Ndiǒxí, te mee-gǎ ná cádá ñaha-gǎ xii-í nàcuáa ní cachí-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú-án.

Te sátá dúcáⁿ te espíritú-án nǐ xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Màriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

³⁹ Te tá Màriá ío ndìhi cuáháⁿ-xi ìñⁿ ñuú cáá xítí yucu distritú Jùdeá. ⁴⁰ Te ní sáa-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándácòo váha-xi tá Elisàbét. ⁴¹ Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cáháⁿ tá Màriá, te ní candá déhe-aⁿ xítí-aⁿ, te òré-án nǐ ngúndecu ndìhi-aⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí. ⁴² Te níhi ní cáháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá:

—Yá Ndiǒxí ío xìto ñaha-gǎ xii-n dàcúúxí dàva-gǎ tñàha dǐhí-ó, te ducaⁿ-ni xìto-gǎ cuèi déhe-n. ⁴³ jTe ná cúú yùhú nǔu véxi coto ñaha yòhó nǎná Yaá cúú Xìtohó-í-i? ⁴⁴ Chi òré-ni ní tecú dóho-í ní cáháⁿ-n te ní candá-ni déhe-í xítí-í sá cùdǐí ìní-dé. ⁴⁵ Te váha táhú yòhó sá ní sàndáá iní-n, chi dacuitíí sǎ cádá Dütú Ndiǒxí nàcuáa ní cáháⁿ espíritú ní tendaha-gǎ ní quixi ní cachí tñúhu xii-n nàcuáa cada-gǎ —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tǎ Màriá:

Ío càhnu cuu Dütú Ndiǒxí,

⁴⁷ Ío cùdǐí ìní-í chi dǐu-gǎ taunihnu ñaha-gǎ xii-í núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu iní ñáhá-gǎ xii yúhú, te dícó ìñⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gǎ cúú-í, te vitna te nchaandi túhú ñáyiu cachí-yu sá ío váha táhù-í.

⁴⁹ Te Yá Ndiǒxí cándòo caa nine iní-gǎ, te ío càhnu ìñⁿ sá vǎha ní quide-gǎ sá cúú-xi-í.

⁵⁰ Te cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú nèhe sá yíñùhu núú-gă.
Te ducaⁿ-ni cuèi ñáyiú sa ndècu ñuyíú-a ndihi ñáyiú vitna véxi.

⁵¹ Chi ta quide-gá nchaa sá vă yôo tnàhí ndàcu cada véxi,
te ta dândóo canúú-gă cue ñáyiú quide cahnu mee-xi.

⁵² Te cue ñáyiú tàxi tnuní ñá túú-gă dáñá-gă taxi tnuní-yu,
te cue ñáyiú ndàhú ní quide nínu ñaha-gă xií-yu.

⁵³ Te cue ñáyiú ndècu ndihi tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide váha ñaha-gă xií-yu,
te cue ñáyiú cuica ñà túú nă ní ñhí-gă-yu cundecu ndihi-yu.

⁵⁴ Te chindee-gá ñáyiú isràél, ñáyiú xínu cuechi núú-gă, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gă
xií-yu, chi cùndahú iní ñáhá-gă.

⁵⁵ Chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, ndihi cue ñaní tnáhá ndíi.

Duha ní xáhaⁿ tă Màriá xii tá Elisàbét.

⁵⁶ Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndihi tá Elisàbét te dàtnuní cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá tée dacuàndute ñaha xii ñáyiú

⁵⁷ Te ní sáá nduu ñí cacu ñí déhe tée tá Elisàbét. ⁵⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihi-aⁿ,
ndihi nchaa ñaní tnáhá-áⁿ ñí ñhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndiòxí xii-aⁿ. Te
ío ní cudíí iní-yu cuendá-aⁿ. ⁵⁹ Te núú ùná nduu sá ñí cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiú núú
ndécú-áⁿ cuendá cuáhă-yu sèñá ñíi déhe-aⁿ. Te cuíní-yu cunani dèhe-áⁿ Zacàriá dàtná
nání tătá ní cùu. ⁶⁰ Te ní xáhaⁿ năná dèhe-áⁿ:

—Ñáhá, chi Juàá cunani-dě —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

⁶¹ Te ní xáhăⁿ-yu:

—¿Te ná cuendá te ñá túú ñí ñí ñaní tnáhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —cachí-yu xáhăⁿ-yu.

⁶² Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tătá dèhe-áⁿ cuendá cuíní-yu núú nása cuíní méé-dě
cunani dèhe-dé. ⁶³ Te ní xícaⁿ-dé ñí tutú ní chídó tnuní-dé nàcuáa cunani dèhe-dé, te
duha ní chídó tnuní-dé: “Juàá cunani-dě”, càchí-xi núú tutú ní tee-dé-áⁿ. Te nchaa ñáyiú
xíndecu-áⁿ ñí cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. ⁶⁴ Te òré-áⁿ ñí nacáháⁿ té Zacàriá sá ñí cuu
ñhí-dé ní cùu, te ní ngúíta-dé ní cachí-dé sá ñó càhnu cuu Yá Ndiòxí. ⁶⁵ Te nchaa ñáyiú
xíndecu yatni ndihi-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiú xíndecu ñhí xití yucu distritú
Jùdeá ní ñhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. ⁶⁶ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñó vâi ní sani iní-yu, te ní
xítnàhá-yu:

—¿Ná cúú să cadá tée-ăⁿ ndéé ìdá-gă ná cuèhnu-dé? —càchí-yu xítnàhá-yu.

Te ducaⁿ ñí xítnàhá-yu chi Dútú Ndiòxí ndécú ndihi ñaha-gă xii-dé.

Té Zacàriá càchí-dé sá ñó càhnu cuu Yá Ndiòxí

⁶⁷ Te té Zacàriá tătá tē ñhí-áⁿ ñí ngúndecu ndihi-dé Espíritú Yá Ndiòxí te ní cáháⁿ-dé
nchaa tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-gă, te ní cachí-dé:

⁶⁸ Ío càhnu cuu Dútú Ndiòxí nchoo ñáyiú isràél,
chi ní quixi coto ñaha-gă xii-o, te cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gă, chi dàcácu nihnu ñaha-gă
xii-o vîtna.

⁶⁹ Chi ní tendaha-gă ñí tée véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dě xii-o núú ùhú núú ndàhú.
Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíí tée ní xínu cuechi núú-gă ndéé sanaha.

⁷⁰ Te ñíu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiòxí ní cáháⁿ cue tée ní quide ndáá ní xíndecu núú-gă
ñuyíú-a ndéé sanaha.

⁷¹ Te ní cachí-güedé sá táunihnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá, ndihi
núú nchàa ñáyiú ñá túú cùu quíní ndee ñáhá.

⁷² Te ní xáhaⁿ-gă sá cùndahú iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ càda-gă chi vá nàcuànaa-gă tnúhu
ní cáháⁿ-gă ndihi-güedé.

⁷³ Te ñíu ducaⁿ ndúu tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá

⁷⁴ táunihnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá,
cuendá sá vă yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gă.

⁷⁵ Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñùhu-o núú-gă ndi nchàa nduu cundecu-o ñuyíú-a.
Duha ní cachí té Zacàriá.

⁷⁶ Te xǎhaⁿ-dě xii té lǐhli-áⁿ:
 Te yòhó té lǐhli, cáháⁿ ñáyiú cuendá-n sǎ cúú-n ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Dútú Ndiǒxí Yáá ío cùnuu,
 chi quíhíⁿ-n còdonuu-n núú Yǎá cúú Xítóhó-ó dàtúha-n ñáyiú cuendá cundecu túha-yu òré quexìo-gá.
⁷⁷ Te cúñaha-n xii ñáyiú isràél sá cuìní-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu, te naníhí tàhú-yu.
⁷⁸ Te ducaⁿ càda-gá chi ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-o, chi ndéé andiú nǐ tendaha-gǎ ìⁿ tée véxi cuuⁿ-dé dandixi túu-dé iní-ó cuendá cutnùnì iní-ó nàcuáa ndùu cuendá Yǎ Ndiǒxí.
⁷⁹ Te ducaⁿ dándixi túu-dé iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichí-yu ìⁿ ichi váha.
 Duha ní xáhaⁿ tǎ Zacàriá xii déhe-dé.
⁸⁰ Te té lǐhli-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta chìndee chitúu ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-dé cuáháⁿ, te ní xíndecu-dé xítí yucu ndéé ní sáá nduu nǐ ngúíta-dé ní cáháⁿ-dé núú cuè ñáyiú isràél tnúhu Yá Ndiǒxí.

2

Ní cacu Jèsús
(Mt. 1:18-25)

¹ Te dàvá-áⁿ nǐ táuchíúⁿ tǎ Àugustú Cèsár nucódó tnùnì nchaa ñáyiú nàcióⁿ yíndàha-dé. ² Te xéhé sǎ díhnanuu nǐ nucódó tnùnì ñáyiú, te diu-ni dàvá-áⁿ nǐ cunuu té Cìreniú distritú Sìriá. ³ Te nchaa ñáyiú ní nataká-yu ñúú núú nǐ cacú-yu cuendá nucódó tnùnì-yu. ⁴ Núu xǎáⁿ ní quee té Chèé ñúú Nazàrét ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Galileá, te cuáháⁿ-dé ñúú Bèlén ìⁿ ñúú yíndèhu distritú Jùdeá, chi xǎáⁿ nǐ cuu ñúú ndíi Dàvíí, te diu-ni ñanì tnáhá tǎ Chèé-áⁿ nǐ cuu ndíi. ⁵ Núu xǎáⁿ cuáháⁿ-dé ndéé ñúú Bèlén nucódó tnùnì-dé, te tnáhá tá Màriá xíchí nǐ cundáá tnúhu sá tnàndaha ndíhi-dé cuáháⁿ ndíhi ñaha-dé, te sa ñúhu déhe-xi. ⁶ Te nini cùyaá-yu ñúú Bèlén-áⁿ nǐ sáá òré cacu déhe-xi. ⁷ Te ní cacu déhe díhna-xi, te ní chidúcúⁿnuu-xi dóó, te ní sacáⁿ ñáhá-xí ìⁿ vehe núú cúú vehe quítì, chi ñá túú ní nǐhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ndíhi cue toli.

⁸ Te yatni ñúú-áⁿ xíndecu ìⁿ úú toli ndéé-güedé mbèé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ. ⁹ Te uuⁿni ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí, te Yá Ndiǒxí ní quide-gá ní dáyèhé-xi nǐ càndéé núú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chi nàha-í ìⁿ tnúhu váha véxi sá cúú-xí-ndó, te ío cudíí ìní-ndó ndíhi nchaa ñáyiú. ¹¹ Chi vitna ní cacu ìⁿ tée dàcácu nihnu ñaha xii-ndo núú ùhú núú ndàhú ñúú ndíi Dàvíí, te tée-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucrístú. ¹² Te dàtná ìⁿ sèñá te naníhí-ndó tǎ lǐhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóó cáá-dě ìⁿ vehe quítì —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-güedé.

¹³ Te òré-áⁿ nǐ quexìo cuéhé víhí espíritú véxi cuuⁿ andiú nǐ naníhí tnáhá-xí ndíhi espíritú-áⁿ, te ní ngúíta-xi ní chiñuhu-xi Yǎ Ndiǒxí, te càchí-xi:

¹⁴ ¡Ío càhnu cuu Yá Ndiǒxí Yáá ndécú àndiú,
 te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyiú cùu iní méé-gǎ!
 Duha càchí cue espíritú-áⁿ.

¹⁵ Te òré cuándaa cue espíritú-áⁿ andiú, te ní ngúíta cue toli-áⁿ xítñaha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñúú Bèlén quini-ó nàcuáa ní cuu, chi Dútú Ndiǒxí sa ní cachí tnúhu-gá —càchí-güedé xítñaha-güedé.

¹⁶ Te ní tñi-güedé ichi súúnì ndíhi cuáháⁿ-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhi té Chèé, ndíhi té lǐhli-áⁿ cáá-dě xítí ìⁿ vehe quítì. ¹⁷ Te òré ní xínì ñáhá-güedé te ní xáhaⁿ-güedé xíi-yu nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-güedé cuendá té lǐhli-áⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáháⁿ-güedé. ¹⁹ Dico tá Màriá chi ñúhu nahi-ni iní-xi, te dicó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tnúhu-áⁿ. ²⁰ Te cue toli-áⁿ nǐ

natnii-güedé ichi, te ta xitnàha-güedé cuánuhu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá nchaa tnúhu ní xíndedóho-güedé, ndíhi cuendá nchaa sá ñi xini-güedé, chi cuendá sá ndàá ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tnúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáháⁿ veñúhu

²¹ Te núú ùná nduu sá ñi cacu té lĩhli-áⁿ, te ní sáha-güedé señá ñii-dé, te ní dánání ñaha-güedé Jèsús xii-dé, diu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii tá Màriá ndéé cútñahá vátá ngũhuⁿ-gá-dé xití-xi.

²² Te sátá ñi tnahá nduu, ndùu ñi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùnii ndíi Moisés, te ndècá-yu té lĩhli-áⁿ cuáháⁿ ñuú Jerusalén cuendá quee túu-dé núú Dütú Ndiöxí. ²³ Te ducaⁿ ñi quidé-yu, chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí sá ncháá làndú té na càcu díhna quetúu-güexi núú-gã cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá. ²⁴ Te ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Canehe-ndo úú lõmá àdi úú cùcu quíhíⁿ nduu táhú ñáhá Yá Ndiöxí”, duha càháⁿ-gá núú tütú-gá.

²⁵ Te dàvá-áⁿ ndécú ñiⁿ té nàni Mió ñuú Jerusalén. Te ío váha iní-dé, te chĩñuhu-dé Yá Ndiöxí, te ndètu-dé sáá nduu chĩndee ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú isràél. Te ndècu ndíhi té Mìó-áⁿ Espíritú Yá Ndiöxí. ²⁶ Te sa ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá vã cùú-ni-dé, chi dacuitíi quini-dé Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyúú-a. ²⁷ Te té-áⁿ ndécá ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-dé cuáháⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnuu. Te cuáháⁿ-yu ndíhi Jèsús veñúhu-áⁿ cuendá cadá-yu ndíhi-gá nàcuáa càháⁿ tnúhu ní chídó tnùnii ndíi Moisés. ²⁸ Te òré ní sáá-yu, te té Mìó-áⁿ ñi nguídèhé-dé Jèsús, te ní càháⁿ-dé sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

²⁹ Yòhó Dütú Ndiöxí sa ní cuu dañu-n cùú-í vitna, chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú té xínu cuechi núú-n.

³⁰ Chi sa ní xini núú-í Yaá dàcácu nihnu ñaha xii ñáyiú núú ùhú núú ndàhú vitna.

³¹ Te Yaá ní tendaha-n vèxi núú ndécú nchaa ñáyiú ñuyúú-a.

³² Te cùu-gá dàtná ñiⁿ ñuhú, chi dandixi túu-gá iní ñáyiú cuendá cutnùnii iní-yu cuendá Yá Ndiöxí cuèi ñá díú ñáyiú isràél cúú-yu.

Te diu-gá cada, te canehe ñáyiú dava-gá ñuú sá yĩñuhu núú ñáyiú isràél chi diu ñáyiú isràél cúú-yu ñáyiú cùu cuendá-n.

Duha ní xáhaⁿ tẽ Mìó xii Yá Ndiöxí.

³³ Te té Chèé ndíhi nãná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní càháⁿ té Mìó cuendá-gá. ³⁴ Te dàtnùnii té Mìó ní xicáⁿ táhú-dè núú Yá Ndiöxí cuendá-yu, te xáhaⁿ-dè xii tá Màriá nãná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càháⁿ-í-a, té lĩhli-a ní nduu táhú-dè nacanu ichi-dé dava ñáyiú isràél ichi Yá Ndiöxí, te davá-yu vá tñiⁿ-yu tnúhu càháⁿ-dé, te ñáyiú-áⁿ cuíta nihnú-yu, te cada-dé nàcuáa cutnùnii iní ñáyiú sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-dé, dico vá quĩndáá iní-yu, chi daquèe tíhú ñáhã-yu xii-dé. ³⁵ Te ducaⁿ te cutnùnii nàcuáa sàni iní ñiⁿ ñáyiú. Dico sá cúú-xi yòhó chi ío cada ndàhú-xi iní-n, chi súúni dàtná sá ñi nícuèhé iní-n càda-xi —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii tá Màriá.

³⁶ Te xíáⁿ ndécú tñahá ñiⁿ ñaha càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí nánii-áⁿ Àná, te tãtã-aⁿ ní xínani-dè Fànuel ñani tñahá ndíi Àsér. Te ñaha-áⁿ sa ní sahnu vñi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ñi tñandaha-aⁿ te úsã-ni cuíá ñi xĩndecu-aⁿ ndíhi yii-aⁿ, ³⁷ te ní quendóo quèé-aⁿ, te sa ñuhu-aⁿ cúmídícó cùmí cuíá-aⁿ. Te ñá túú ní xõo quee-aⁿ veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, chi nduu níú ní xõo chĩñuhu-aⁿ Dütú Ndiöxí, te áma ñá túú tñahí ná ní xõo caxi-aⁿ ní xõo càháⁿ ndíhi-aⁿ Yá Ndiöxí. ³⁸ Te diu-ni òré ndécú-yu ndíhi Jèsús ní quexio-aⁿ núú-yu, te ní ndacáⁿ táhú-áⁿ núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñi xini-aⁿ Jèsús, te dàtnùnii ní nguíta-aⁿ càháⁿ váha-aⁿ cuendá-gá núú nchaa ñáyiú, ñáyiú ndètu quini sáá nduu dàcácu Yá Ndiöxí ñáyiú Jerusalén núú tñundòho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàrét

³⁹ Te sáta nǐ quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàrét núú ndécú tnàhí-yu, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. ⁴⁰ Te té líhli nàni Jesús-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta ñihí ndéé-dě cuáháⁿ, te ducaⁿ ïo váha ta sàá sá xìní tnùní-dé cuáháⁿ, chi Yá Ndiöxí ndécú ndìhi ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gă veñúhu

⁴¹ Te ndi tnahá cuía nǐ xóo quíhíⁿ té Chèé ndìhi nǎná Jèsús vico pàscuá ñuú Jerusalén. ⁴² Te cútñahá ní chítú Jèsús úxúú cuía-gă, te cuáháⁿ-yu ndìhi-gá ñuú Jerusalén vico pàscuá, chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu. ⁴³ Te òré ní yáha vico, te ní natñii-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusalén, te ni nǎná-gă, te ni tǐ Chèé ñá túú ní xìní ní quendóo-gá. ⁴⁴ Chi ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáyiú ní sáháⁿ vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu ìⁿ nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núú nchaa ñaní tnáhă-yu, ndìhi núú nchaa ñáyiú xìní tnáhá ndìhí-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní nàníhí ñáhă-yu xii-gá. Núú ní nacuicó-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusalén cuendá yàcáⁿ nanducu ñáhă-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núú ùní nduu sá nǐ dana núú ñáhă-yu xii-gá, te ní naníhí ñáhă-yu nùcúo-gá xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu tnuú cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndèdóho ñaha-gă xii-güedé, te nándi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue tée xíndedóho ñaha xii-gá xícuñúhu-güedé sá ïo váha sàá sá xìní tnùní-gá, te ío váha ñihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xìní ñáhá tǐ Chèé ndìhi nǎná-gă xii-gá, te ío ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ nǎná-gă xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuendá ducaⁿ nǐ quide ñaha-n xii-ndí? Te tǎtá-n ndìhi yúhú ndìhú iní-ndí xícá nànducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—¿Ná cuendá nànducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xìní-ndó sǎ nùú chíúⁿ Tǎtà-í tàú-í caca cuu-í-ăⁿ? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xií-yu.

⁵⁰ Dico mèé-yu ñá túú ní tècú tnùní-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-gă.

⁵¹ Te sáta dúcáⁿ te cuánuhú ndìhi ñáhă-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ío ní sándáá iní ñáhă-gă xií-yu. Te nchaa sá nǐ quide-gá-áⁿ nǐ xúhuⁿ nahi-ni ìní nǎná-gă. ⁵² Te Jèsús ducaⁿ-ni ta sàhnu-gá cuáháⁿ, te ta sàá-gá sá xìní tnùní-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ cùdiu-gá núú Yá Ndiöxí, ndìhi núú nchaa ñáyiú.

3

Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuía sǎ yíndàha té Tìberiu cuéhé nàcióⁿ, te dàvá-áⁿ nǐ cunuu té Pilatú distritú Jùdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dě distritú Galileá, te ñaní-dé té Lìpé ní cunuu-dě distritú Itùreá ndìhi ingá distritú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuu-dě distritú Abiliniá. ² Te té Ànás ndìhi té Caífás ní cuu-güedé dútú cùnùu. Te dàvá-áⁿ nǐ cáháⁿ ndìhi ñaha Yá Ndiöxí xii té Juàá déhe té Zacàriá xití yucu sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú. ³ Te té Juàá ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xăhaⁿ-dě xii nchaa ñáyiú:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo, te dañá-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yícá cuèchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁴ Te ducaⁿ nǐ quide-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nùú tütú ndíi núú càchí-xi:

Tècú càháⁿ ñihí ìⁿ tée yíhi xití yucu, te xăhaⁿ-dě xii ñáyiú:

“Chí dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñii-ndo ìchi váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chi véxi Yaá ío cùnùu.

⁵ Te nchaa núú cùnú nachítú,

te nchaa tìndúú ndìhi nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú cuǎháⁿ ndáá nduu ndáá,
te nchaa ichi ñá túú cáváha nduu váha.

⁶Te nchaa ñáyiú ñuyúú-a níhí-yu tnúhu sá Yǎ Ndiǒxí véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gǎ xíi-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàia núú tùtú ndíi.

⁷Te òré ní xica ñáyiú cuáháⁿ-yu cuendá dacuàndute ñaha té Juáa xíi-yu, te ní xáhaⁿ-dè:
—¡Nchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dǎéⁿ chi ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo nùú tnùndòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸Te chí cáda váha vitna cuendá ducaⁿ cùtnumí sá ñí dáñá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sǎ ìo càhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñàní tnáhá ndíi Àbrahám, chi cuèi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiǒxí ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñàní tnáhá ndíi Àbrahám. ⁹Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túú cáváha sávidí-xi, chi nchaa yutnu-áⁿ tènndé-xi te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sǎtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi nchaa ñáyiú ducaⁿ ñà túú quide váha cùú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú cáváha sávidí-xi. —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xíi-yu.

¹⁰Te ní xícáⁿ tnúhu-yu núú-dǎ, te xǎhǎⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váíⁿ? —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

¹¹Te xǎhaⁿ-dè:

—Te núú ndédacàa-ndo ndecu ndíhi-ndo úú dóó te cuáñaha-ndo ìⁿ xii ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi, àdi núú ndècu ndíhi-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndǒ-yu na càxí-yu —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xíi-yu.

¹²Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuàndute-güedé, te ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú tǎ Juáa, te xǎhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yǎ Ndiǒxí-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³Te té Juáa ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cuídó-ndó càda cobrá-ndó ñáyiú —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁴Te tnàhá ìⁿ úú cue téé cùu sandadú xǐndecu-áⁿ ñí xícáⁿ tnúhú-güedé núú tǎ Juáa, te xǎhaⁿ-güedé:

—Te nchúhú ¿nása cada-ndí cuendá cuu váha ìní Yǎ Ndiǒxí-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tǎ Juáa:

—Vá quéndèé-ndó sǎ néhé tnàha ñáyiú-ndo, te ni vǎ dácàa díquí-ndǒ-yu ìⁿ sá ñà túú nǎ quídǎ-yu, te nduu vétú ìní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁵Te nchaa ñáyiú xǐndetu sá quíxí Crìstú sàni ìⁿ sani úú ìní-yu núú sá díú Crìstú Yaá tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyúú-a cùu te Juáa àdi ñáhá. ¹⁶Dico té Juáa ní cáháⁿ ndodo-dé nùú-yu ncháa-yu, te xǎhaⁿ-dè:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yǎhú véxi-í sá cuendá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yǎ Ndiǒxí, dico nchìcúⁿ ìngá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritú Yǎ Ndiǒxí cundecu ndíhi-ndo, te cùu-xi datná ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi ìní-ndó. Te téé-áⁿ ìo-gá cúnùu-dé dàcúúxí yǎhú, chi yúhú cùu-í ìⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú-í nandaxi-í cuèdicó ñí chàu-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. ¹⁷Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá cáda díⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quídé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñàni cuendá ndada ndoó-yu, te òré ndádá ndó-yu triú-áⁿ te dàquee díⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nǎ triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sáhmí-yu. Te dàtná quídǎ-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sǎtnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquìhíⁿ ñáhá-dé xíi-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túú tnáhi ndàhvá —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xíi-yu.

¹⁸Te titní víhí-gǎ tnúhu váha ní xáhaⁿ tǎ Juáa xíi-yu òré ní dásàhú ñáhá-dé. ¹⁹Te ní cáháⁿ-dé dóho té Hèrodés cuendá sá ndécá-dé ìⁿ ñaha nàni Herodiás ñaha ní cándeca ñàní-dé té Lìpé, te ní xáhaⁿ-dè cuendá nchaa dava-gá sá cuehé sá dúhá quide-dé. ²⁰Dico

té Hèrodés ñá túú ní quide cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ té Juáá, chi nèhé-gá tucu ní quide-dé, chi da vecaá ní chihi-dé té Juáá.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Te òré dácuañdute té Juáá nchaá ñáyiú, te tñhá Jèsús ní dácuañdute ñaha-dé xii-gá. Te nini càháⁿ ndihi-gá Dútú Ndiõxí ní nacaáⁿ andiú, ²² te ní quee Espíritú Yá Ndiõxí véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi datná cáá ñⁿ lómá, te òré-áⁿ ñi tecú ní cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé andiú, te xáhaⁿ-gá xii Jèsús:

—Yòhó cúú-n Dèhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdí ñi ñáhà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Jèsús.

Cue tée ní xíndecu díhna-gá ñuyiú-a dàcúxí Xìtohó Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

²³ Te ndècu Jesús dàtná ócò úxí cuíá-gá cúnàhá ní chisaha-gá chiúⁿ ní táhú Tătá-gá Dútú Ndiõxí cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chèé chi ducaⁿ sàni iní ñáyiú ñuyiú-a. Te té Chèé-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Èlí, ²⁴ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Màtát. Te té Màtát-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Lèví, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jàná, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Chèé. ²⁵ Te té Chèé-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Àmós. Te té Àmós-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nàhúm, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nagàí, ²⁶ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Màát. Te té Màát-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Matàtiás, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Semèí. Te té Semèí-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Chèé, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jùdá. ²⁷ Te té Jùdá-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jònán, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Zorobàbél, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Salàtiél. Te té Salàtiél-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nèrí, ²⁸ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Àdí, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Elmòdám, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Èr. ²⁹ Te té Èr-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jòsué, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jòrím, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Màtát. ³⁰ Te té Màtát-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Lèví, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mió. Te té Mió-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jùdá, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Chèé. Te té Chèé-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jònán, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Eliàquím. ³¹ Te té Eliàquím-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mèléá, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mainán. Te té Mainán-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Màtatá, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nátán. ³² Te té Nátán-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Dàvíí, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Isàí. Te té Isàí-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Òbéd, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Bòóz. Te té Bòóz-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Sàlmón, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Naàson. ³³ Te té Naàson-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Aminadáb, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Àrám. Te té Àrám-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Èsróm, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Fàrés. Te té Fàrés-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jùdá, ³⁴ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Isàác, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Tàré, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nàcór. ³⁵ Te té Nàcór-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Sèrúg, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Pèlég, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Sàlá, ³⁶ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Cànán. Te té Cànán-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Arfàxád, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Sëm. Te té Sëm-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Nòé, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Làméc. ³⁷ Te té Làméc-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Matusalén, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Jàréd, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Mahalàleél. Te té Mahalàleél-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Cànán, ³⁸ te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Sèt, te tée-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Àdán. Te té Àdán-áⁿ chi mee Yá Ndiõxí ní cadúha ndaha ñàha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yìca-xi cada Jesús sá ñà túú tàù-gá cada-gá ní cùu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Te Jèsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihi-gá Espíritú Yá Ndiõxí, te Espíritú-áⁿ ndécá ñàha-xi xii-gá cuáháⁿ ñⁿ xití yucu. ² Te yàcáⁿ ní

xíndecu-gá údico nduu, te sácuihná nǐ cuiní-xi coto ndeé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cáda-gǎ ñí sá ñà túú tàú-gá cada-gá. Te ñá túú tnàhí ná ní xèxi-gá ndi ùdico nduu-áⁿ, te sátá dúcáⁿ te ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuihná-ǎⁿ nǐ xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúú-n Dèhe Yá Ndiöxí, te cúñaha xii yúú-a na nduu-xi paá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Núú tùtú Yǎ Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiu, chi tnàhá nchaa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁵ Te dǎtnùni sácuihná ndécá ñàha-xi xii-gá cuáháⁿ ñí núú tǐndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dǎnehé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandǐ túhú nàcióⁿ cáá ñùyúú. ⁶ Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùnǐ-n nchaa-ndi túhú nàcióⁿ-a ndihǐ nchaa sá vǎha ò díu-ni nchaa nàcióⁿ-a, te cachí ñáyiu sá ò cùnuu-n, chi yúhú cúú cuendá-í nchaa sá ò nchaa nàcióⁿ-a, te ndédani càa ñáyiu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tnùnǐ-yu. ⁷ Te núu ní yùhu ní iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaa taxi-í cuu cuendá-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Xocuñǐ yohó sácuihná núú ndécú-í-a, chi vá cúú càda-í nàcuáa càchí-n chi núú tùtú Yǎ Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-ndó, te ñíndi díí-ni-gǎ cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-gá”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁹ Te sácuihná ndécá ñàha tucu-xi xii-gá cuáháⁿ ñuu Jerusàlén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuáaá-gá díquí veñúhu càhnu sá ò cùnuu, te ní xáhaⁿ tùcu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava ndéé núú ñúhú ¹⁰ cuendá quee ndáa-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yǎ Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

¹¹ Te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vǎ dǎnǐcuèhé yúú sǎhá-n, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí sácuihná xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tùtú Yǎ Ndiöxí: “Vá cánǐ iní-n còto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-n núu ndisa sá dácácu nihnu ñaha-gǎ xii-n cuendá ñí sá sání iní-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te sácuihná ñà túú-gá ní cùtnunǐ iní-xi nása cada-xi Jèsús, núu xíǎ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galilea ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tǎtá-gǎ Dütú Ndiöxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá distritú Galileá, dico sa ndècu ndihǐ-gá Espíritú Yǎ Ndiöxí, te ní càa xico xíǎⁿ ní níhǐ-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. ¹⁵ Te ndi tnahá ñuu cuáháⁿ-gá ducaⁿ cuǎnguihu-gá veñúhu-yu dǎnehé ñáhá-gǎ xii-yu, te ncháa-yu càchí-yu sá ò càhnu cuu-gá.

Jèsús ndécú-gǎ ñuu Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Te Jèsús ní sáháⁿ-gǎ ñuu Nazàrét ñuu núú nǐ sahnu-gá. Te nduu ndètatú ñáyiu ní quíhu-gá veñúhu, chi ducaⁿ tnàhǐ quide-gá, te ní ngúnutnǐ-gá dácuaáha-gá tutú ndèe tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te ní sáñaha-güedé xii-gá tutú ndèe tnúhu ní cáháⁿ ndii Chaiá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te òré ní nandicá-gá núú tùtú-áⁿ te ní naníhǐ-gá núú càchí-xi:

¹⁸ Espíritú Yǎ Ndiöxí ndécú ndihǐ ñaha-xi xii-í, chi ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú-xí ñáyiu ndàhú, ñáyiu vátá cùndédóho tnàhǐ-gá.

Te véxi-í cuendá vá ndihú-gá iní ñáyiu ñá túú ndècu váha iní-xi, te cue ñáyiu sa nèhe váha ñaha-ñǎ yucu ñávǎha dácácu nihnu-í-yu. Te cue ñáyiu cuáá nacaáⁿ-í núú-yu,

te ñáyi ndòho dandoho ñaha tñaha ñáyi-xi taunihnu-í-yu.

¹⁹ Te cúñaha-í xii ñáyi sá sàá nduu càda Yá Ndiöxí ñi sá vãha sá cúú-xí-yu. Duha càchí-xi núú tütú dácuàha-gá.

²⁰ Te Jèsús ní nacadí-gá núú tütú-án, te ní nacuáha-gá ñi téé xínu cuechi veñúhu-án, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñáyi yìhi veñúhu ñá núú nũ-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. ²¹ Te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

²² Te nchaa-yu ní cáháⁿ váha-yu cuendá-gá, te ní cuñúhu-yu tñúhu váha càháⁿ-gá, te xítnhá-yu:

—¿Te náa ñá díú tõe-a cùu-dé déhe té Chèé-án? —càchí-yu xítnhá-yu.

²³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúhú ñi-ndó cũñaha-ndo xì-í ñi tñúhu cùtexínu sá càháⁿ mée-ndó, te quesaha-ndo: “Ñátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní ñíhí-ndí tñúhu nàcuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tñahá ñúú núú ñi sahnu-n”, duha quesaha-ndo —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

²⁴ Te ní xãhaⁿ tucu-gá:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ñi ñi téé càháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ñá túú tñahá ñáhá ñáyi ñúú-dé. ²⁵ Te na càchí tñúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ño vai ñáyi dñí ñáyi queé ní xíndecu nàcióⁿ Isràél cútnhá ní xíndecu té Èliás cútnhá ñá túú ní cùuⁿ dáú ùní cuíá dava, te dàvá-án ño ní ndoho ñáyi docó nitùhú nàcióⁿ. ²⁶ Dico Yá Ndiöxí ñá túú ní tëndaha-gá té Èliás quíhíⁿ-dé vehe ndédani cà ñáyi dñí-án, chi vehe ñi ñaha ñúú Sàreptá ní xãhaⁿ-gã ní sáháⁿ-dé, te ñúú-án cáá yàtni-xi ñúú Sìdón. ²⁷ Te ní xíndecu tucu ingá téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te téé-án ñi xínani-dé Eliseú, te ñi-ndi dàvá-án ñi xíndecu tucu vai ñáyi cùhú nàcióⁿ Isràél, ñáyi ní tñahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndũha-yu, chi ñi-ndi-ndi té Nàamán téé distritú Sìriá ní ndúha-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

²⁸ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá te xíãⁿ ní cudééⁿ víhí nchaa ñáyi yìhi veñúhu-án núú-gã. ²⁹ Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tñdúú núú cáá ñúú-yu-án cuendá yacáⁿ dàquée-yu-gá dèhvá ní cùu. ³⁰ Dico Jèsús vii-ndi ní quee-gá tñúú-yu cuáháⁿ-gá.

Ñi téé yìhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha
(Mr. 1:21-28)

³¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá ñúú Capèrnaúm, te ñúú-án yíndèhu-xi distritú Galileá. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tñahá nduu ndètatú ñáyi, te ní ngúita-gá dácuàha-gá ñáyi. ³² Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá-gã xii-yu, chi càháⁿ-gá dàtná càháⁿ ñi téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

³³ Te xití veñúhu yìhi ñi téé yìhi ñaha ñi espíritú cùndíhi yucu ñávãha, te espíritú-án ñi quide-xi ñi ní cáháⁿ téé-án, te xãhaⁿ-dè xii Jèsús:

³⁴ —¿Te ná cuíni yòhó Jèsús téé ñúú Nazàrét cada ñaha-n xì-ndí ñu véxi-n núú ndécú-ndí-í? ¿Áⁿ vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhá-í xii-n sã cúú-n ñi téé ñá túú tñahá cuéchi-xi chi núú Yã Ndiöxí ní quee-n vèxi-n ñuyú-a —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cùndíhi yucu ñávãha-án, te xãhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-án! —càchí-gá xãhaⁿ-gã.

Te espíritú cùndíhi yucu ñávãha-án ñi dándúá-xi téé-án ndéé ñuhu tñúú ñáyi xíndecu-án, te ñá túú-gã ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xì-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyi xíndecu-án ñi cuñúhu-yu, te ní xítnhá-yu:

—¿Te nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ téé-ǎⁿ ñá? ¿Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ ìⁿ téé tàxi tnuni víhí, chi càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávãha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

³⁷ Te nchaa xichi ní níhĩ-yu tnúhu nàcuáa quide Jesús.

Jèsús quidé tãtna-gá nãná ñadìhí té Xĩmú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xĩmú. Te nãná ñadìhí té Xĩmú-áⁿ cùhú-aⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús cuendá-aⁿ. ³⁹ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá núú ndécú-áⁿ, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáhaⁿ-gã xii cahni-áⁿ sã ná xòcuñí-xi, te ní xòcuñí-ni-xi, te òré-ni-áⁿ ñĩ ndúha ñaha cùhú-áⁿ te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú-güedě ndìhi-gá.

Jèsús quidé tãtna-gá vãi ñáyiu cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Te òré ní ngódó tnúú nchíanchii, te nchaa ñáyiu xĩndecu ndìhi ñáyiu cùhú vehe-xi ndèca ñahá-yu cuáháⁿ núú Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díquí ìⁿ ìⁿ ñáyiu cùhú-áⁿ, te ducaⁿ ñĩ quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi dííⁿ núú cuèhé tñahá-yu ìⁿ ìⁿ-yu ni cùu. ⁴¹ Te tñahá dava ñáyiu cùhú-áⁿ yíhí ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha xií-yu ni cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xĩãⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-yu, te xãhãⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndiõxí —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenàá-gá nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ, te xãhaⁿ-gã sã vã dúcáⁿ-gã cada-xi, chi sa xiní-xi sã díú-gã cúu-gã Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a.

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu distritú Galileá
(Mr. 1:35-39)

⁴² Te ìⁿ nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuu núú ndécú-gã-áⁿ cuáháⁿ-gá ìⁿ xichi núú ñã túú ñáyiu ndècu. Te cue ñáyiu ní ngúíta-yu nànducu ñahá-yu xii-gá te ní naníhí ñãhã-yu, te cuiní-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuendá sã ñã túú-gã ndèé quíhíⁿ-gá ní cùu. ⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Dacuití quíhíⁿ-í cúñaha-ĩ xii nchaa ñáyiu dava-gá ñuu tnúhu sã càháⁿ nàcuáa ndìhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí xií-yu, chi chiùⁿ tnahí-ǎⁿ vèxi-í —càchí-gã xãhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiu tnúhu-gá nchaa xití veñúhu ndãa distritú Galileá.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhí-güedě chácá
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te ìⁿ xito ndècu Jesús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuéhé ñáyiu ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sã cuiní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ² Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue téé tñi chácá xĩnutñi-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue téé ñùhu xití-xi-áⁿ xĩnaquete-güedě ñunu-güedě. ³ Te Jèsús cuásaá-gá núú ìⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cúu-xí bàrcú té Xĩmú, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xĩmú-áⁿ sã dánũndehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dàtnuní ní ngóo-gá núú bàrcú-áⁿ, te xíáⁿ núcõo-gá ní ngúíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. ⁴ Te òré ní túhú ní dánèhé ñahá-gã xií-yu, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xĩmú:

—Daquìhíⁿ bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnú-gá, te dàquée-ndo ñunu-ndo tñi-ndo chácá —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁵ Te té Xĩmú ní xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ni niú ní quide chiúⁿ-ndí te ni ìⁿ chácá ñà túú ní níhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yòhó táuchíuⁿ-n te na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

⁶ Te òré ní dáquée-güedé ñunu-güedé te súúni vai chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-ñá ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. ⁷ Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núu dáva-gá cue té cùndíhi-güedé xíxúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quíhíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue té-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní chindee tnàha-güedé ní dáchítú-güedé ndi ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súúni ní cuu véé núu cuíni-na-xi quée naa-güedé ndíhi bàrcú ní cùu. ⁸ Te sá dúcáⁿ cuíni-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní ngúíñí xítí-dé núu Jèsús, te xàhaⁿ-dë:

—Xocuñí yòhó Jèsús núu ndécú-í-a, chi yúhú cùu-í ìⁿ téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé chi ní yúhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndíhi ncha cue téé ndíhi-dé-áⁿ cuendá sá ío vai chácá ní níhí-güedé. ¹⁰ Te tnàhá té Jàcobó ndíhi té Juáa cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te diu-ni cue téé cùndíhi té Xímú-áⁿ cúu-güedé tnàhá-güedé. Te Jèsús ní xàhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Vá yúhú-n, chi není vitna quíhíⁿ-n dàcaháⁿ-n ñáyi cuendá tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndíhi bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ní dándò-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndíhi-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jèsús quidé tãtña-gá ìⁿ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùnú-ó

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexìo Jesús ìⁿ ñúú, te ní quexìo ìⁿ téé cùhú tnàhá-dé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùnú-ó, te òré ní xiní-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé núu ndécú-gã, te ní ngúíñí xítí-dé núu-gã te ní nuu núu-dé ndàa núu ñúhú te càháⁿ ndàhú-dé, te xàhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núu-n ñúú vá cùndèe iní-n càda tátña ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xàhaⁿ-gã:

—Cuu cada tátña ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni ní xocuñí cuéhé tnàhá-dé. ¹⁴ Te dàtnùní ní xàhaⁿ tùcu Jesús xii-dé:

—Vá yò ìⁿ cúñaha-n sã ní quide tátña ñaha-í xii-n, núu dùtú-ni cuáháⁿ cuendá sá ná quíni ñàhá-dë xii-n sã ní ndúha-n te cuáha-n-dë sá ndúú tãhú Yã Ndiòxí dàtná ní cachí ndí Moisés cuendá ná quíni ñáyi sá ndàa ní ndúha-n —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xíté nuu-gá tnúhu ncha nàcuáa quide Jesús, te ío cuéhé ñáyi ní xóo tacá ncha núu ní xíndecu-gá cuendá sá cuíni-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá, ndíhi cuendá sá cuíni-yu cada tátña ñaha-gã xii-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gá tnuu-yu ní xóo quíhíⁿ-gá núu ñà túú ñáyi ndècu ní xóo cáháⁿ ndíhi-gá Yã Ndiòxí.

Jèsús quidé tãtña-gá ìⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ìⁿ nduu dànehé-gá ñáyi, te xínucóo ìⁿ úú cue téé cùu fariséu, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi ncha tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. Te cue téé-áⁿ ní quee-güedé ncha ñúú yíndèhu distritú Galiléa, ndíhi distritú Jùdeá, ndíhi ñúú Jerusalén, te ncha ñúú-áⁿ ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núu ndécú-gã. Te Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-gá quidé tãtña-gá ñáyi cùhú. ¹⁸ Te ìⁿ úú cue téé nchìdo-güedé ìⁿ téé cùhú ñá cúu-gã candá nihnu ñuhu-dé xító ní quexìo ndíhi ñaha-güedé, te cuíni-güedé quíhu ndíhi ñaha-güedé ndéé xítí vehe, sáa-güedé ndéé núu Jèsús ndíhi téé cùhú-áⁿ. ¹⁹ Dico ñá túú ní níhí-güedé ndéé ichi quíhu-güedé, chi cuendá ío cuéhé ñáyi ndècu, núu xíãⁿ ní sáa-güedé díquí véhé-ãⁿ ní caáⁿ-güedé te ndàa díquí véhé-ãⁿ ní dáquée-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñuhu-ni-dé xító ní dáquée ñaha-güedé tnuú ñáyi ní sáa ndéé núu Jèsús.

²⁰ Te Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá nì yuhu ni iní-güedé sàndáá iní ñáhá-güedě xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ndíhi cue téé cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cúú tée-a núu càháⁿ cuèhé-dé cuendá Yá Ndiöxí-i? Te vá yòo ìⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yíca cuéchi ñáyiu, chi ìⁿ dîi díi-ni Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jèsús sa ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? ²³ Te sá dúhá nǐ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá cádá càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xiáⁿ nchòhó ñá túú cùtnunì iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá. Dico núu cúu-í-dé sá ndácõ-dé, te caca-dé te cutnùnì ndáá iní-ndó núu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndáá, chi cundehe núú-ndó nàcuáa cada-í. ²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùnì iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Téé cùu ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee ìní sá cádá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu ñuyú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁵ Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní quexio-áⁿ, te ní natnǐ-dé ichi ta càháⁿ-dé cuánuhú sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí. ²⁶ Te nchaa ñáyiu xñdecu-áⁿ nǐ cuñúhu-yu, te tnáhá-yu ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ìo ní yùhú-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ìⁿ sá ñá túú tnàhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús cáná-gã té Lèví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu te ní quee Jèsús xiáⁿ, te ní xiní-gá ìⁿ téé nàni Leví núcõ-dé ìⁿ xichi quide cobrá-dé ñáyiu cuendá impuèstú, chi cobràdór cúú-dě, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te té Lèví-áⁿ nǐ ndacuíñí-dé te ní dándõ-dé nchaa sá ndécú ndíhi-dé núu núcõ-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jèsús.

²⁹ Te sátá dúcáⁿ te té Lèví-áⁿ nǐ quide-dé ìⁿ vico càhnu vehe-dé sá cúú-xí Jèsús, te ní tacá vai cue téé quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndíhi dava-gá ñáyiu ní quexio cuendá caxi-güedé ndíhi-yu. ³⁰ Dico cue téé cùu fariséú ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés ní ngüíta-güedé xicuehé-güedé cue téé xica cuu ndíhi-gá, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Ná cuendá xéxi-ndó xìhi-ndo ndíhi cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiu cùhú chi xini ñuhu ñáhá-yu. ³² Te yùhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiu cùtnunì iní-xi sá ndécú cuéchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiu càchí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiu ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiöxí

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Te ní xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—Te áma ñá túú tnàhí ná xéxi cuè téé xica cuu ndíhi té Juáá càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ quide cue téé xica cuu ndíhi nchúhú cue téé cùu fariséú. ¿Te ná cuendá cue téé xica cuu ndíhi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé núu nchaa-ni nduu xèxi-güedé xìhi-güedé quidé-güedě-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sǎ vǎ cúú cǔñaha-o xii cue ñáyiú ñùhu vico tnándaha sá vǎ cúú cǎxí-yu nini ndècu ndihi ñaha téé tnándaha-áⁿ xií-yu. ³⁵ Dico sáá nduu te vǎ cùndècu ndihi ñaha-gǎ téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vǎ cǎxí-yu sá ndìhú iní-yu —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te ní cani-gǎ ìⁿ cuèndú núú ñǎyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ:

—Vǎ yǒo ìⁿ dándéé luha dóó sáá ìⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda, te dóó sáá-ǎⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gǎ ndata-xi dǒó sǎ ñí cuu tùhú-áⁿ, te luha dóó sáá-ǎⁿ ñà túú nàtaú-xi ndéé dóó sǎ ñí cuu tùhú-áⁿ. ³⁷ Te ñí vǎ yǒo ìⁿ chìhi ndidí sáá xití ìⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ. ³⁸ Núú xíǎⁿ xíní ñùhu-xi quéé ndidí sáá-ǎⁿ xití ìⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú nǎ cuu cováha-xi. ³⁹ Te ñí ìⁿ ñáyiú ñà túú tnàhá iní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núú díhna-gǎ ná còhó-yu ndidí sá ñí quene díhna-gǎ, chi càchí-yu sá xíhí vǎha-gǎ ndidí sá ñí quene díhna-gǎ-áⁿ dàcúxí ndidí sáá —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

6

Cue téé xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco trùú nduu ndètátú ñáyiú
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñùhu Jesús ichi ndihi cue téé xica cuu ndihi-gǎ, te ta yǎha-gǎ ndihi-güedé ìⁿ xichi núú cáá trùú, te ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco trùú-áⁿ te ndihi ndaha-güedé quííⁿ-güedé quéé trùú tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te ìⁿ úú cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndihi-gǎ:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide nchohó ìⁿ sá ñà túú tàú-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te náa ñà túú dàcuaha-ndo núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dávíí cùtnàhá ní xíhí ndí docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndí-ǎⁿ? ⁴ Chi ní quíhu ndí vehe Yá Ndiǒxí, te ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-ǎⁿ ñí dácǎhñu ndí cue téé xica cuu ndihi ndí ní xexi ndí ndihi-güedé, te ñà túú tàú ndí sá dúcáⁿ càda ndí ni cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-gǎ:

—Te yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndíhí-í tnúhu ndee ìní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndètátú-ó-á —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Te ingá nduu ñu-ni nduu ndètátú ñáyiú cuánguìhu Jesús xití veñúhu dànehé-gǎ ñáyiú. Te xíáⁿ ndécú ìⁿ téé cùhú ní yíchí nihnu ìⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihi cue téé cùu fariséú ndéhé-güedé ñu cada tátna ñaha Jesús xii téé cùhú-áⁿ nduu ndètátú-güedé-áⁿ cuèndá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gǎ. ⁸ Dico Jesús sa ní cutnùní iní-gǎ nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndàcuiñí te ngúnutñí-n cuádava tnuú-ndí-a —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé-áⁿ ñí ndacuñí-dé te ní ngúnutñí-dé cuádava tnuú-güedé ndihi-gǎ. ⁹ Te dàtnùní Jesús ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú cuè ñáyiú xíndecu-áⁿ, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Cuñí-í cachí tnúhu-ndo nǎ cúú sǎ vǎha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿ìⁿ chiuⁿ váha àdi ìⁿ chiuⁿ cuehé, sá cadá tátna-o ñáyiú cùhú àdi sá cáhni-ó-yu? —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹⁰ Te dàtnùní ní ndacoto-gǎ núú-yu ncháa-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue tée xĩndecu-án sũúni ní cudééⁿ-güedě sá dúcáⁿ ní quide tátna Jèsús tée cùhú-án, te ní ngüíta-güedě ndát-nũhu-güedě nõu nása cada ñaha-güedě xii-gá.

Jèsús cǎxi-gá úxúú tnàhá cue tée dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá xití yucu cuendá yàcáⁿ cǎháⁿ ndihi-gá Tǎtá-gǎ Dútú Ndiõxí, te ní niú ní cǎháⁿ ndihi ñaha-gǎ. ¹³ Te sátá ní túndaá, te ní cana-gá nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní cǎxi-gá úxúú tnàhá-güedě, te cue tée-án ní xáhaⁿ-gǎ sá díú-güedě cuu-güedě cue tée quíhíⁿ cǎháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu. ¹⁴ Te duha xĩnani ndi úxúú cue tée-án. Té Xĩmú, àdi Pelú chi úú diù-dé, ndihi ñani-dé té Ndrĩxí, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juàá, ndihi té Lìpé, ndihi té Bartolòmé, ¹⁵ ndihi té Mǎteú, ndihi té Mǎxí, ndihi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi ingá té Xĩmú tée ní cundihí cue tée canànistá, ¹⁶ ndihi té Jùdás ñani té Jàcobó, ndihi té Jùdás Iscàrioté tée ní sáá nduu ní sáha cuendá ñáhá xii Jèsús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xĩnani cuè tée ní cǎxi Jèsús ní xica cuu ndihi-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáyiu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú ní sáá-gá-án, te ní ngava-gá iⁿ núú ndàá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te xíaⁿ ní ngúnutnii-gá. Te xíaⁿ ndécú dàva-gá cue tée xica cuu ndihi-gá ndihi vai ñáyiu ndètu ñahá-yu xii-gá, te ñáyiu-án vèxi-yu nchaa ñúú cáá distritú Jùdeá, ndihi ñúú Jerusàlén, te ndècu ñáyiu véxi ndàa yuhu lamár yatni ñúú Tìrú, ndihi ñúú Sídón. Te nchaa ñáyiu-án ní quexió-yu cuiní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu cǎháⁿ Jèsús, ndihi cuendá sá cuiní-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu. ¹⁸ Te tnàhá ñáyiu yìhi ñaha espíritú cundihí yucu ñávàha. ¹⁹ Te nchaá-yu cuiní-yu dacàá-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jèsús ní cùu cuendá sá ní níhí-yu tnúhu sá ndècu ndihi-gá tnúhu ndee iní quidé tátna-gá nchaa ñáyiu cùhú.

Cuendá ñáyiu ío váha táhú-xi
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè tée xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ:
—Váha táhú nchaa nchòhó cue ñáyiu ndàhú, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxí tnùnì Yǎ Ndiõxí.

²¹ 'Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu ío cuiní cundedóho tnúhu Yá Ndiõxí chi ío vii ío váha cuu iní-ndó.

'Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu ndàhyú sá ndihú iní-ndó, chi sáá nduu te cudíí iní-ndó ní caa ni quíhíⁿ.

²² 'Váha táhú nchaa nchòhó ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñáyiu-xi, chi sáá nduu te vá dáñá-gǎ-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuéhé ñáhǎ-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáyiu váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñahá-yu xii-ndo sǎ cuendá yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo. ²³ Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi sáá nduu ndúu táhú-ndó sǎ ío váha càa ndecu andiù cundecu ndihi-ndo nduu na nasaá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi diu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñaha cuè ñani tnáhǎ-yu xii cue tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ní xĩndecu ndéé sanaha.

²⁴ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí, chi vitna ío váha ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ 'Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáyiu ñǎ túú tnàhí ná cúmǎní xii-xi vitna, chi sáá nduu quiní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

'Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cùdíí iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihú iní-yu.

²⁶ Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú na càháⁿ váha dava-gá ñáyiú cuèndá-xi, chi ducaⁿ ní xóo cáháⁿ váha-yu cuèndá nchaa cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáyiú ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuu iní-ó nchàa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-o

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xĩndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiú xĩndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo sã cúu iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vâha sá cúu-xĩ-yu cuéi nándí sá ná cádá ñáhá-yu xii-ndo. ²⁸ Te cácaⁿ táhú-ndó nũú Yá Ndiöxí cuèndá ñáyiú càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndíhi cuèndá ñáyiú tèe ñaha cuéchi neñúú xii-ndo. ²⁹ Te núu ní canihá-yu xii-ndo ñⁿ xito te cuení tucú-yu canihá-yu, te dañá-ndo na cànihá-yu, àdi núu na quèndeé-yu dóo ndíxí ndòdo-ndo, ndíhi dúhnú-ndó, te dañá-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ. ³⁰ Te núu xicáⁿ-yu ñⁿ sá nándíhi-yu núu-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quèndeé-yu ñⁿ ndachìuⁿ-ndo, te vá nándàcáⁿ-ndó nũú-yu. ³¹ Te nchaa sá vâha cuení-ndó càda tnaha ñáyiú-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndíhí-yu.

³² Chi núu nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáyiú cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sã ño váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xĩquidè-yu. ³³ Àdi mee-ni ñáyiú quide ñaha sá vâha xii-ndo quide váha-ndö-yu, te vá càchí-ndó sã ño váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xĩquidè-yu. ³⁴ Àdi mee-ni ñáyiú sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ñⁿ sá xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cání iní-ndó sã ño quide váha-ndo, chi tnàhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha dàsaⁿ nuú-yu ñⁿ sá néhé vâha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáyiú ní sáha nùú-yu-áⁿ. ³⁵ Dico nchòhó xíní ñùhu-xi cuu iní-ndó ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sã vâha sá cúu-xĩ-yu, te cuáñaha nùu-ndo ñⁿ sá ná ndíhi-yu te núu xicáⁿ-yu núu-ndó, te vá cùndètu-ndo nacoto ñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuehé ñíhí-ndó cùndecu ndíhi-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiöxí, chi ío càhnu iní-gá sá cúu-xí nchàa ñáyiú ñá túú ndàcáⁿ táhú nũú-gã cuèndá nchaa sá vâha quide-gá, ndíhi sá cúu-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tàtá-ó Dútú Ndiöxí.

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiú-o

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá sá quidè tnàha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ñá túú nà tnúhu cúñaha-gã xii-ndo. Te vá cũñaha-ndo xii ñáyiú sá quíhíⁿ-yu ñⁿ xichi núu úhú núu ndàhú ndohó-yu cuèndá nchaa sá ñà túú vâha quidè-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí vá cũñaha-gã xii-ndo sã tnàhá-ndó quíhíⁿ-ndó ñⁿ xichi núu úhú núu ndàhú ndoho-ndo. Te chí cádá càhnu iní nchaa sá quidè-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí cada càhnu iní ñáhá-gã xii-ndo tùcu. ³⁸ Te chí cuáñaha xii ñáyiú núu ná cúu sã xíní ñùhú-yu, te dàtná chitu ñⁿ yicá súúní xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiöxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada váha-ndo sã cúu-xí tnàha ñáyiú-ndo, te ñiú-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí Jèsús xàhaⁿ-gã xii-yu.

³⁹ Te dàtnùní ní caní-gá ñⁿ cuèndú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xàhaⁿ-gã:

—Ñⁿ téé cuáá chi ñá ndácú-dě cuita nehe-dé ingá téé cuáá, chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ndí ndúú-güedé ngaunihnu-güedé déhvá. ⁴⁰ Te ni ñⁿ landú yíhí scuèlá ñá túú cùnuu-gá-güexi dàcúúxí mèstrú-güexi, te ndéé nũu na cùtúha váha-güexi, te dàtnùní nútñahá-güexi téé dànehé ñáhá xii-güexi.

⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchàa cuéchi quide ñáyiú cùu-xi datná ñⁿ mihi líhli. ¿Te ná cuèndá ndéhé-ndó ñⁿ sá ñà túú vâha quide tnaha ñáyiú-ndo, te mee-ndo vîhi-gá quidè-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ñⁿ mihi líhli ñùhu núu tnàha ñáyiú-ndo, te mee-ndo ñùhu ñⁿ mihi cahnu-gá núu-ndó. ⁴² Te núu na

nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyi-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te mee-ndo vñhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xáhaⁿ-ndo xií-yu sá nátava-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu, te mihi càhnu ñuhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ¡Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dándahú-ndó mée-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te xini ñuhu-xi díhna-gá dañá-ndo nchaa sá ñà túú váha quide-ndo, te dătnùní ducaⁿ te cutnùní váha iní-ndó năcuáa nacanu ichi-ndo tnaha ñáyi-ndo.

*Ndi dííⁿ núú yutnu xini-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá sávídí-xi
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Te ñá túú ñi ñiⁿ yutnu váha te quiní-ó cùuⁿ sávídí sá ñà túú váha, te ni ñiⁿ yutnu sá ñà túú váha, te quiní-ó cùuⁿ sávídí váha, chi mee-ni sávídí sá ñà túú váha cùuⁿ. ⁴⁴ Te ndi dííⁿ núú yutnu xini-ó nă yutnu cùu-xi cuendá sá sávídí-xi, chi ñá túú xini-ó cùuⁿ ngúxí ñiⁿ tnu ñnu, te ni ñà túú xini-ó cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé díquí ñiⁿ yoho yàha cutexínu. ⁴⁵ Te nchaa ñáyi váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi diu-ni tnúhu váha tnàhí-áⁿ ñúhú ñiⁿ-yu, te nchaa ñáyi ñá túú váha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi diu-ni tnúhu cuèhé tnàhí-áⁿ ñúhú ñiⁿ-yu, chi nchaa sá ñúhú ñiⁿ-yu te xiáⁿ càháⁿ-yu.

*Ñiⁿ vehe ndecu cimientú-xi ndihi ñiⁿ vehe ñá túú cimientú-xi
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ Te ná cuendá càchí-ndó sá yúhú cùu-í Yaá cúu Xitohó-ndó te ñá túú quide-ndo nchaa nacuaa càháⁿ-í-i? ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ñáyi tùha ñaha xii-í, chi ñáyi-áⁿ sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te tníⁿ-yu. ⁴⁸ Te ñáyi-áⁿ cúu-yu dătná ñiⁿ téé ní dácáá ñiⁿ vehe, chi téé-áⁿ díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúu cáxíⁿ te dătnùní ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndăcu-xi cuidu-xi, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vèhe-áⁿ ní tava-dé cimientú-xi núú yúu cáxíⁿ. Duha sătnahá-xi cùu nchaa ñáyi sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te tníⁿ-yu. ⁴⁹ Te ñáyi sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú tníⁿ-yu, ñáyi-áⁿ cúu-yu dătná ñiⁿ téé ní dácáá ñiⁿ vehe, te ñá túú ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te íi-ni ní xido-xi vèhe-áⁿ cuendá sá ñà túú ní quene cimientú-xi. Duha sătnahá-xi cùu nchaa ñáyi sácúndedóho tnúhu-í te ñá túú cùu-ni-yu tníⁿ-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

7

*Jèsús quidé tătna-gá ñiⁿ téé xinu cuechi núú ñiⁿ téé cùu capitáⁿ
(Mt. 8:5-13)*

¹ Te sáta ñi yáha ní cáháⁿ Jèsús ndihi ñáyi, te cuáháⁿ-gá ñuú Capernaúm. ² Te yacáⁿ ndécú ñiⁿ téé cùu capitáⁿ, te cùhú ñiⁿ téé xinu cuechi núú-dě téé ío-gá cúu ñiⁿ-dé, te sa ndecu-ná-dé sá cùu-dé. ³ Te òré ní níhí tēe cùu capitáⁿ-áⁿ tnúhu cuendá Jèsús, te ní tendaha-dě ñiⁿ úú cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi israhél cuáháⁿ-güedé cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gă ñnu vá cündèe iní-gá quíhíⁿ-gá cada tátna-gá téé xinu cuechi núú-dě-áⁿ. ⁴ Te ní quexio-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-güedé càháⁿ ndàhú víhí-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé:

—Téé cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí ñnu vá cündèe iní-n quíhíⁿ-n càda tátna-n ñiⁿ téé xinu cuechi núú-dě chi cùhú-dé, te tàú ndisa-n càda-n nacuaa càháⁿ capitáⁿ-áⁿ, ⁵ chi téé-áⁿ ío cùu iní ñáhá-dě xii nchaa nchúhú ñáyi israhél te diu-dé ní táúchíúⁿ-dě ní sáá veñuhu-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te sáta dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé, te òré tá cùyatni-gá vehe núú ndécú tēe cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii ñiⁿ úú cue téé càháⁿ ndihi-dé:

—Quíhíⁿ-ndó cūñaha-ndo xii Yaá cúu Mèstrú sá càchí-í sá ñà túú nă cani iní-gá, chi ñá túú tàú-í sá quíhu-gá ndéé xití vehe-í, ⁷ chi ñi sá cùnú ndúcú mēe-í-gá ñá túú ní cùyí-í. Núú xiáⁿ cūñaha-ndo xii-gá sá ná càháⁿ-ni-gá sá ndúha téé xinu cuechi núu-í-a

te ndúha-dé. ⁸ Chi yúhú ndécú cuè téé tàxi tñuní ñáhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tñuní-í. Te òré xáhaⁿ-í xii ìⁿ-dé quíhíⁿ-dé ìⁿ chiúⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xáhaⁿ-í xii ìngá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii téé xínu cuechi núù-í cada-dé ìⁿ chiúⁿ te quide-dé. Duha càchí-í cúñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii cue téé càháⁿ ndíhi-dé-áⁿ.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedë xii Jèsús, te ní cuñúhu-gá nchaa tñúhu ní cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní nchócótó-gã núú nchaa ñáyiu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gã:

—Na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã vátá quíni-gá-í ní ìⁿ ñáyiu isràél, ñáyiu ío váha sãndáá iní-xi Yá Ndiõxí dàtná sãndáá iní ñáhá tée-áⁿ xii-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexìo cue téé nèhe tñúhu-áⁿ ñí sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní ndúha téé cùhú-áⁿ.

Jèsús dándòto-gá déhe ìⁿ ñaha quèé

¹¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ ñúú nání Nàin, ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, ndíhi vài ñáyiu. ¹² Te òré ní sáá-gá yuhu ñúú-áⁿ, te ní xiní-gá nchídó-güedë ìⁿ ndíyi cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedë, te ndíyi-áⁿ cúú dëhe ìⁿ ñaha quèé, te ìⁿ di ducaⁿ-ni déhe-aⁿ ndècu ní cuu te ní xíhí-dé. Te ío cuéhé ñáyiu cuáháⁿ chindúxi ñaha.

¹³ Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ní cundàhú iní ñáhá-gã, te ní xáhaⁿ-gã:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁴ Te ní dáyátní-gã càjã ñúhú ndíyi-áⁿ te ní dácàá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gã càjã-áⁿ, te ní ngúíñí cue téé nchìdo ñaha-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-gã xii ndíyi-áⁿ:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá ndácòo-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii ndíyi-áⁿ.

¹⁵ Te téé ní xíhí-áⁿ ñí nucúnucóo-dé te ní ngúita-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní nacúaha cuèndá ñáhá-gã xii-dé ndaha ñáná-dë. ¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yúhú-yu, te ní xítñàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiõxí chi ìⁿ téé càháⁿ tñúhu-gá ní quexìo núú ndécú-ó —càchí-yu xítñàhá-yu.

Te ní xítñàha tucú-yu:

—Yá Ndiõxí véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiu cùu cuendá-gá —càchí-yu xítñàhá-yu.

¹⁷ Te nchaa ñúú distritú Jùdeá, ndíhi dava-gá ñúú ní níhí-yu tñúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Cue téé ní tendaha té Juáá cuáháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Te cue téé xica cuu ndíhi té Juáá ní xáhaⁿ-güedë xii-dé nchaa sátá ñí quide-gá, núú ní cana-dé úú tñàhá-güedë ¹⁹ cuèndá cúñaha-dë quíhíⁿ-güedë nducu tñúhu-güedë núú Jèsús, te núú sátá díú-gã cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyú-a àdi sátá cundètu nahí-ni-güedë mei Yáá-áⁿ. ²⁰ Te òré ní quexìo cue téé ní tendaha tã Juáá núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedë xii-gá:

—Té Juáá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu ní tendaha ñàha-dé xii-ndí véxi-ndí cácaⁿ tñúhú-ndí núú-n, núú sátá díú-n cùu Crístú Yaá quixi ñuyú-a, àdi sátá cundètu-ndí mei Crístú càchí-dé —càchí-güedë xáhaⁿ-güedë xii-gá.

²¹ Te mei òré ní quexìo-güedë-áⁿ ñí quide tátna Jèsús vài ñáyiu cùhú, te davá-yu càhú víhí tñàhá-yu, te ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuéhé tñàhá-yu ìⁿ ìⁿ-yu, te cue ñáyiu yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávàha ní queñuhu-gá espíritú-áⁿ yiquí cùnú-yu, te ío vài ñáyiu cuáá ní nacaáⁿ-gá núú-yu. ²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedë:

—Chí cuánùhú te cani-ndo cuèndú núú tã Juáá nchaa sátá ñí xiní-ndó quide-í, ndíhi nchaa nàcuáa ndùu tñúhu ní cáháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. Te cúñaha-ndo xii-dé sátá quidé tátna-í núú cuè ñáyiu cuáá, te quide tátna-í cue ñáyiu yacua, ndíhi cue ñáyiu tñàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiquí cùnú-yu, ndíhi cue ñáyiu doho, nchaa ñáyiu-áⁿ quide tátna-í te ndúha-yu, te ndéé cue ñáyiu sa ní xíhí dándòto-í cúñaha-ndo xii-dé, te cúñaha tucu-ndo

xii-dé sá ndëcuu-í dánèhé-í nchaa ñáyi ndàhú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa naníhí tàhú-yu. ²³ Te cúñaha tùcu-ndo xii-dé sá ïo váha táhú nchaa ñáyi ñá túú quide sáá iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te sáta ñí yáha-güedé cuánuhú-güedé, te ní nguíta Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyi cuendá té Juáá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Nchòhó ní sándéhé-ndó ñíⁿ té ndècu xití yucu, te té-án ñà túú sàni ñíⁿ sani úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quidé nchàa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné táchí. ²⁵ Te ni ñà túú ní sándéhé-ndó ñíⁿ té ñihnu dóó vâha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndó sã ñáyi sàcuíhnu dóó vâha dóó vii càa ñá túú ñá cúmání xií-yu, te nchaa ñáyi-án ndécü-yu vehe cue té cùnno yindaha ñaha xii ñáyi. ²⁶ Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ñíⁿ té càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. Te ndáá sá díú tã càháⁿ tnúhu-gá cúú-dé dico cùnno-gá-dé dàcúxí dàva-gá cue té càháⁿ tnúhu-gá. ²⁷ Te diu cuendá té Juáá-án càháⁿ-xi núú tùtú Yá Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Crìstú, te duha ní xáhaⁿ-gã: Tendaha-í ñíⁿ té càháⁿ tnúhu-í codonùu-dé núú-n cuendá dàtúha-dé ñáyi cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gã, te ducaⁿ ñí ngódó tnùní núú tùtú-gá. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñí ñíⁿ cue té ñuyú-a ñá túú cùnno-güedé dàtná cùnno té Juáá tée dàcuandute ñaha xii ñáyi. Te nchaa ñáyi sa ta ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí vitna cuáháⁿ cùnno-gá-ni tucú-yu dàcúxí tã Juáá cuéi cùú-yu ñáyi ñá túú cùnno dacúxí dàva-gá ñáyi yindaha-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xií-yu.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, núu nchaa ñáyi ní dácúandute té Juáá ní cachí-yu sá ïo váha quide Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ ñí cáháⁿ cue té cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyi cuendá impuéstú, cue té ní dácúandute-dé. ³⁰ Dico cue té cùu fariséú, ndíhi cue té dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, cue té ñá túú ní dàcuandute té Juáá ñá túú ní tnàhá iní-güedé cada-güedé nchaa sá vâha cuíni Yá Ndiöxí. ³¹ Te Xítohó Jesucristú ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãtnahá-xi cùu ñáyi ndècu vitna. ³² Chi ñáyi-án cúú-yu dàtná cue landú sácõ núú yáhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xít-nàha-güexi: “Ní tiú-ndí yaá ndíhi vílu te ñá túú ní cuíni-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndáhyú-ndó”, càchí-güexi xít-nàha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyi ndècu vitna. ³³ Te té Juáá tée ní xóo dácúandute ñaha xii ñáyi ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sã ní nduu-xi ndidí, te ní cachí-ndó sã ñí xíndecu ndíhi-dé espíritú cundíhi yucu ñávâha. ³⁴ Te sáta ñí quexio yúhú Té cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, te xèxi-í xíhi-í ndécú-í te càchí-ndó sã cúú-í té xèxi víhi te xíhi víhi-í. Te càchí tucu-ndo sã cúú-í té xica cuu ndíhi cue té cuíhna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyi cuendá impuéstú, ndíhi nchaa dàva-gá cue té ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-ndó. ³⁵ Te ñáyi ní tnàhá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, ñáyi-án quídë-yu nàcuáa cutnùní sá méé-gã ío ndècu ndíhi-gá sá xini tnùní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús ndécú-gã vehe ñíⁿ té cùu fariséú tée nani Xímú

³⁶ Te ñíⁿ té cùu fariséú ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te òré ní quexio-gá te cuánguihu-gá mèsá. ³⁷ Te xíaⁿ núcõ-gá ní sáá ñíⁿ ñadíhí te diu-ni ñaha ñuú-án cúú-án, te ndècu-aⁿ ichi díí iní, te sá ñí níhi-aⁿ tnúhu sá cuängaxi Jèsús vehe té cùu fariséú-án, núu nèhe-aⁿ ñíⁿ yoó chitu àcití sàháⁿ tnámí. ³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ñíⁿ xio díñi Jèsús, te ní nguíta-aⁿ ndáhyú-aⁿ te ndíhi ndute núú-aⁿ ní naquete-aⁿ sàhá-gã. Te dàtnùní ní nadayíchí-aⁿ ndíhi idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sàhá-gã, te ní chíhi ñaha-aⁿ àcití sàháⁿ tnámí-án. ³⁹ Te sá dúcáⁿ ñí quide-aⁿ ní xini té cùu fariséú tée ní cáháⁿ ñáhá xii-gá-án núu ní sani iní-dé: “Te núu dícó ndisa tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúú tã-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoo cùu

ñaha tnándeé ñáhá xii-dé, àdi ná ñáyiú cùu-aⁿ, te dicó ìⁿ ñaha ndècu ichi díí ìní cúú-áⁿ, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Ximú, ndècu ìⁿ tnúhu cachí tnúhu-í xii-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te tée cùu fariséú-áⁿ xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ní xindecu ìⁿ tée ní xóo dasaⁿ nùu díhúⁿ, te ní xítaú úú tnàhá-güedé núú-dě. Te ìⁿ-dé ní sáha-dé úhúⁿ cièndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sáha-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní ñíhí-güedě nacháhu-güedé núú-dě, te tée ní sánùu ñaha-áⁿ ñí quide càhnu iní-dé ndi ndúú-güedé. Te vitna cachí-ò tucu te núu nděda càa-güedé cúú ìní ñáhá-gă-güedé xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ tē Ximú-áⁿ:

—Sànuu sá tēe tàú vâi-gá díhúⁿ ò-gá cúú ìní-dé tée ní sánùu ñaha díhúⁿ-ăⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndáa càháⁿ-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii té Ximú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nacuaa quide ñadìhí-a ñá? Chi cuánguihu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sáhà-í, te ni ñà túú ní tēyuhu ñaha-n, te ni ñà túú ní chìhi-n acití díquí-í, dico ñadìhí-a ní naquete-aⁿ ndìhi ndute núú-aⁿ sáhà-í, te ní nadayìchí-aⁿ ndìhi idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sáhà-í, te ní chìhi-aⁿ acití sáháⁿ tnámí sáhà-í. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sã ò cùu ìní ñáhá-áⁿ xii-í, te núu xíáⁿ cútnùní ìní-ó sã cuèi ò vâi sá cuèhé sá dúhá ñí quide-aⁿ, dico Yá Ndiõxí sa ní quide càhnu ìní ñáhá-gă xii-aⁿ. Chi Yá Ndiõxí quidé càhnu ìní-gá ñáyiú cuèi vâi àdi sacú cuéchi-yu, te núu sacú cuéchi-yu te sacú cúú ìní ñáhă-yu xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní quide càhnu ìní-í ncha cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue tée xínucóo ndìhi-gá xitnàha-güedé:

—¿Ná tée cùu tēe-a núu nândi sá quidé-dě, te ndéé ncha yíca cuéchi ñáyiú quide cahnu ìní-dé-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní cácu nihnu-n nũú ùhú núú ndàhú vitna chi ní sándáa ìní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñá túú-gă ná caní ìní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

8

Ñáyiú dîhí ní chindee ñaha xii Jesús

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá titní víhí ñúú náhnú, ndìhi ñúú ñhli dānehé-gá ñáyiú nācuāa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xíi-yu. Te cuáháⁿ ndìhi-gá ndi ùxúú tnàhá cue tēe xica cuu ndìhi-gá, ² ndìhi ìⁿ ùú ñáyiú dîhí ní quide tátna-gá ní xíhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávāha, ndìhi ñáyiú tnàhá dava-gá cuéhé ùhú ní cùu. Te xíáⁿ tnàhá tucu ìⁿ ñaha nāni Mariá Magdalēná, te ñaha-áⁿ ñí xíhi ñaha ūsá espíritú cündìhi yucu ñávāha xii-aⁿ ni cùu, te ní quee ñaha-xi. ³ Te tnàhá ìⁿ ñaha nāni Juáná ñadìhí ìⁿ tēe nāni Chúza tēe ní cunuu ñí xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndìhi ingá ñaha nāni Susaná ncha ñáyiú-áⁿ ñí chindee ñáhá-yu xii-gá ndìhi ncha sá ndécú ndìhí-yu, te dîu-ni ducaⁿ ñí quide vâi-gá tucu ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Nācuāa quide tēe cuángacáⁿ trîú

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ò vâi ñáyiú ndaa ñúú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-gá ní caní-gá ìⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xíi-yu:

⁵ —Hⁿ tée cuángacáⁿ-dé trùú. Te òré ní nguíta-dé dǎngoyo-dé trùú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyiú, te ní xiní tǐláá te ní nadatàcá-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vǐhi yúú, te ní xínu-xi dico núú sàcú-ni nduu te ní yíhí-xi, chi ñá túú cǒhyo yíhí. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndǐquíⁿ tnu ññu, te ññuu-ni ní xínu-xi ndihí tnu ññu-áⁿ, te tnu ññu-áⁿ ní dánáá-xi nchàa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ññu cocoⁿ, te xiǎⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chi núú ññu-ní trùú te ní nguíhi yoco-xi ññu ciendú trùú-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te níhi ní cáháⁿ-gá ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tñúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuǎha cuendá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Nàcuáa quèe-xi tñúhu ní cáháⁿ Jèsús

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue tée xica cuu ndihí Jèsús ní xícáⁿ tñúhú-güedě núú-gǎ ññu nása quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáyiú. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi sa càchí tñúhu Yá Ndiǒxí xii-ndo ññu sá vǎtá quíní-gá-ndó, chi càchí tñúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gǎ ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú cǎni-í mee-ni cuendú núú-yu, chi cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cútñuní iní-yu ná cuendá ducaⁿ cuu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vá tècú tñuní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tñúhu cuendá tée cuángacáⁿ trùú

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuendú ní cani-í núú-ndó, chi trùú ní sacáⁿ tée-áⁿ cúú-xí dàtná tñúhu Yá Ndiǒxí. ¹² Te trùú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní quée iní-xi tñúhu Yá Ndiǒxí, dico sácúhíhá cuǎháⁿ-xi xòcani-xi tñúhu-gá iní-yu cuendá sá vǎ quíndáá iní-yu, te vá nánihí tǎhú-yu. ¹³ Te trùú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vǐhi yúú, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tñúhu Yá Ndiǒxí te díí iní ní tñí-yu tñúhu-gá, dico òré ná dàcaháⁿ ñáhá yucu ñávǎha xií-yu nándi cada-yu, te dàña nihnú-yu tñúhu-gá chi ñá nihí ndéë-yu canchicúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu-gá. ¹⁴ Te trùú sá ní ngava núú yúcu ndǐquíⁿ tnu ññu-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tñúhu Yá Ndiǒxí, dico cuéé cuéé ní nacuaaná-yu tñúhu-gá, chi cuendá mee-ni sǎ cúú-xí mèe-yu ññu iní-yu, ndihí cuendá sá ño sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuendá sá ño cùdíí iní-yu nchaa sá ño ñuyíú-a núú xiǎⁿ àúⁿ nǎ cuu ní xíndedóho-yu tñúhu-gá. ¹⁵ Dico trùú sá ní ngava núú ndécú ññu cocoⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú váha iní-xi ní xíndedóho tñúhu Yá Ndiǒxí chi ñá túú dàña nihnú-yu, te ní yùhu ní iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tñúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú ní ññu ñáyiú tēñuhú-yu ññu iti te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ññu caha càmá, chi tàxi ndécú-yu núú ññu cuendá cutñuní núú nchàa ñáyiú ndècu vehe. ¹⁷ Te ní ññu tñúhu sá ñá tècú tñuní ñáyiú vitna vá càchí-ó sǎ vǎ tècú tñuní-yu chi dacuèi sá tècú tñuní-yu, te ní ññu tñúhu sá càchí-ó cuu yuhu vitna vá cúú yùhu chi dacuítí sǎ quée tñu-xi núú ñáyiú.

¹⁸ Te chí cùndedóho váha tñúhu na càháⁿ-í-a. Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiǒxí ío-gá cuita quíndáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sàá-gá iní-yu núú-gǎ quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue ñani Jèsús ndihí nǎná-gǎ

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Te ní quexìo náná Jèsús ndìhi cue ñaní-gá vehe núú ndécú-gă, te ñá ndácŭ-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá chi ío cuéhé ñáyiú ndècu núú ndécú-gă. ²⁰ Te ìⁿ ñáyiú xĩndecu-áⁿ nĩ dáyăha-yu tnúhu núú-gă, te xăhăⁿ-yu:

—Ní quexìo náná-n ndìhi cue ñaní-n xĩnutnĩⁿ-yu quehé, te cuíní-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-n —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu Yá Ndiöxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná nănà-í ndìhi dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii ñáyiú ní dáyăha tnúhu núú-gă-áⁿ.

Jèsús ngání-gă táchí ndìhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Te ìⁿ nduu ní quée Jèsús bàrcú ndìhi cue tée xìca cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ìngá xio yuhu làgúná —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te cuáháⁿ-güedé ndìhi-gá. ²³ Te nini ñùhu bàrcú ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xídí Jèsús. Te ní ngúíta-xi níhi vìhi quene táchí te ta nàdachítú-xi ndute xítí bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuíní-nă-xi quée naa bàrcú-áⁿ xítí ndute ni cùu. ²⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú cáá Jèsús xídí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndìquúú ìní chi tà quée naa-o cuáháⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndìquúú ìní-gá te ní ndacóo-gá te ní tenàa-gá táchí-ăⁿ ndìhi ndute làgúná-áⁿ, te ní ngúíñí-ni táchí-ăⁿ te ní nucúndecu nahi-nă ndute làgúná-áⁿ. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¡Náa ñá túú sàndáá ìní ñàhá ndisa-ndo xii-í ăⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ nĩ quide-gá ní xiní-güedé, te ní yùhú-güedé, te ní xítñàha-güedé:

—¡Te ná tée cùu tée-a núú ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngúíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-i? —càchí-güedé xítñàha-güedé.

Tée yìhi ñaha cue espíritú cúndìhi yucu ñávăha

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Te ní sáa-gá ndìhi-güedé yucu cue tée ñuú Gàdará, te yìhi ndáa-ni ndàa ìngá xio làgúná-áⁿ cáá dístítú Galiléa. ²⁷ Te òré ní quene Jèsús xítí bàrcú te ní dáyátní ñàha ìⁿ tée ñuú-áⁿ xii-gá, te yìhi ñaha títí espíritú cúndìhi yucu ñávăha xii-dé. Te ní cunaha ñà túú-gă sácúñnu-dé dóó-dě, te ni ñà túú-gă sácúndecu-dé vehe-dé, chi da nchaa núú yĩndŭxi ndíyì quide vehe-dé. ²⁸ Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngúíñí xítí-dě núú-gă, te cue espíritú yíhí ñàha xii-dé-áⁿ nĩ quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—¡Ná cuendá véxi-ö Jèsús Déhe Dútú Ndiöxí sàdí-n ìchi-í-i? Te càháⁿ ndàhú-í núú-n sã và dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ducaⁿ nĩ cáháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávăha yìhi ñaha sá ná quèe ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xíăⁿ ní xóo dacàháⁿ-xi ìní-dé nándi sá nĩ xóo cada-dé ñuú ní xóo dacùtu ñaha-güedé cadená xii-dé cuendá sá ñà túú-gă ná cada-dé, te ní xóo cundee ñàhá-güedé, dico cuèi ducaⁿ dico ní xóo dandáva-ni-dé cadená, te cue espíritú cúndìhi yucu ñávăha-áⁿ nĩ xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dé xítí yucu. ³⁰ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă:

—¡Nása nàni-n-i? —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú nàni-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-dě xii-gá cuendá sá ìo cuéhé espíritú cúndìhi yucu ñávăha yìhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaa espíritú-áⁿ nĩ cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá và téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te ñuú-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhí vài cuchí

xixexi-güedi, te nchaa espíritú-án nǐ cáháⁿ ndàhú-xi núú-gǎ sá ná dàña-gá quǐhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ sá cúú quǐhu-xi yiqui cùñú-güedi. ³³ Te ní quee ñaha nchaa espíritú-án xii téé-án, te ní quǐhu-xi nchaa cùchí-án, te cùchí-án nǐ xinu-güedi duha ní quee-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xitò cuchí-án nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú cuè ñáyi ndècu xití ñuú, ndihi núú cuè ñáyi ndècu xití yucu. ³⁵ Te nchaa ñáyi ní níhí tñuhu ní quee-yu cuáháⁿ ndèhè-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án núcòo-dé núú sàhá Jèsús, te nihnu-ná-dé dóó-dè, te núcòo-dé dàtná ìⁿ ñáyi váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhã-yu xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyi ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yǐhi ñaha cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án ní cùu ní caní-yu cuendú núú nchaa ñáyi ní quexìo-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndihi nàcuáa ní cuu cuendá nchaa cùchí-án. ³⁷ Te sá dúcáⁿ nǐ níhí-yu tñuhu nàcuáa ní cuu, núú nchaa ñáyi ñuú Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá nùu ndèé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-yu núú cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-án nùhú-gá ³⁸ ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha càháⁿ ndàhú-dé núú-gǎ nùu vá cùndèe iní-gá quǐhíⁿ ndihi ñaha-gǎ xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñáhã-ni-gǎ xii-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuendú núú nchaa ñáyi sá ìo càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Yǎ Ndiòxí xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé-án nǐ xica-dé cuánuhú-dé te ní ngüíta-dé ní cani-dé cuendú núú nchaa ñáyi xñdecu nihí ñuú sá ìo càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuendá déhe yoco tǎ Jàirú, ndihi cuendá ìⁿ ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexìo Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyi xñdecu xíáⁿ sa ndètu cahnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáháⁿ ndihi ñáhã-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ìⁿ téé tàxi tñuní veñúhu ní quexìo-dé núú ndécú Jèsús, te téé-án nání-dè Jàirú, te ní ngüíñí xití-dè núú-gǎ càháⁿ ndàhú-dé, te xǎhaⁿ-dè xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quǐhíⁿ-ó vèhe-í cada tátna-n dèhe yoco-ì —càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-dè chi ndècu ìⁿ dii-ni déhe yoco-dè, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tñáhã-xi cùhú-xi te cuíní-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi téé-án, te ío vai ñáyi nchìcúⁿ ñáhã xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tñuú nchaa ñáyi-án nùtñáhã ìⁿ ñaha cùhú, te ñaha-án sà ní cuu úxúú cuíá sǎ cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ, te ío cuéhé dǐhúⁿ nǐ cuu dàndoñuhu-aⁿ chi ní nadico-aⁿ nchaa sá ndécú ndihi-aⁿ cuendá ní níhí-aⁿ dǐhúⁿ nǐ queheⁿ nchaa ñáyi ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ni ìⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnándeé-aⁿ luha yuhu dǒó-gǎ te òré-ni-án nǐ ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tñuhú-gǎ núú-yu, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Ndèdacàa-ndo ní tnándeé ñáhã xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te ncháa-yu ní xáhãⁿ-yu sá nǐ ìⁿ-yu ñá túú ní tñãndeé ñáhã xii-gá. Te té Pèlú ndihi cue téé cùndìhi-dé ní xáhaⁿ-güedè xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyi nchìcúⁿ ñáhã xii-n, te xio xio dàdehnde ñáhã-yu, te xícáⁿ tñuhú-gǎ-n yòo ní tnándeé ñáhã xii-n —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedè xii-gá.

⁴⁶ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Dico diu ìⁿ-ndo ñí tnándeé ñáhá xii-í, chi ní cutnùnì iní-í sá ìⁿ ñáyiù cùhú ní tnándeé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁷ Te sátá ñí xiní ñaha-áⁿ sã ñí cutnùnì iní Jèsús sá ñí tnándeé ñáhá-áⁿ xii-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüíñí xítí-áⁿ nùú-gã, te ní náhmá-aⁿ núú-gã, ndìhi núú nchàa ñáyiù ná cuendá ducaⁿ ñí quide-aⁿ ní tnándeé-aⁿ-gá, ndìhi cuendá sá òré-ni-áⁿ ñí ndúha-aⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í nùú ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gã ná cani iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

⁴⁹ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá ìⁿ tée xinu cuechi vehe té Jàirú tée tàxi tñuní veñúhu, te xãhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchìuⁿ-gá-n Mèstrú —càchí-dé xãhaⁿ-dë.

⁵⁰ Te sá dúcáⁿ xãhaⁿ tée xinu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núú ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Vá ndìhú iní-n, quíndáá iní ñáhá-ni-n xii-í te ndúha déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵¹ Te òré ní sáá-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiù cùtexínu, núú té Pèlú-ni ndìhi té Jàcobó-ni, ndìhi té Juàá-ni, ndìhi tãtá ndìhi nãná-ni xíchí ñí xíhí-áⁿ cuànguìhu ndìhi-gá xítí vehe. ⁵² Te nchaa ñáyiù sa xíndecu vehe-dé-áⁿ xíndáhyú-yu sá ndìhú iní-yu cuendá sá ñí xíhí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Vá ndàhyú-ndó, chi dicó-ni xídí-xi ñá túú ní xíhí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁵³ Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gá, chi sá cúú-xí mèè-yu chi ní xíhí ndisa xíchí-áⁿ. ⁵⁴ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha xíchí ñí xíhí-áⁿ, te ñíhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Xíchí cuéchí, ndacóo —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

⁵⁵ Te xíchí-áⁿ ñí ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ná cuãñàhá-yu sá cáxí-xí. ⁵⁶ Te tãtá-xi ndìhi nãná-xi súúní ñí cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí dándótó ñàha Jesús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gã xií-yu sá vã yòo ìⁿ cúñàhá-yu sá dúcáⁿ ñí quide-gá.

9

Jèsús téndàha-gá ndì ùxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tñúhu-gá

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndì ùxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tñúhu ndee ìní cundecu ndìhi-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiù, ndìhi cuendá sá cádá tãtna-güedé nchaa ñáyiù cùhú.

² Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá quíhíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiù nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndìhu ndaha ñàha-gá xií-yu, te ducaⁿ càda tãtna-güedé cue ñáyiù cùhú. ³ Te cùmání-gã caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñá túú tñàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ni tãtnu, ni ñùnu, ni sã cáxí-ndó, ni dñhú. Te ni vã cánèhe-ndo ìngá ichi dóó-ndó, chi diu-ni dóó ñíhnú-ndó-áⁿ xíãⁿ tñàhí-ni. ⁴ Te ndèdani càa vehe na saá-ndó, te xíáⁿ cundecu-ndo ndèé ná sáá nduu ndèe-ndo. ⁵ Te núú ñá túú cuíní-yu queheⁿ cuendá ñáhã-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñùú-áⁿ, te naquidi-ndo tìcá chùhmá ñí tñi sáhá-ndó cuendá sá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa ñúú dácuaàha-güedé ñáyiù tñúhu Yá Ndiòxí, tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu, te ducaⁿ ta quide tãtna-güedé nchaa ñáyiù cùhú cuáháⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiù

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Te té Hèrodés tée cùu gobiernú ní ñíhí-dë tñúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quìyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ ñí sani iní-dé chi dava ñáyiù càchí-yu

sá tẽ Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní ndoto cùu-gá. ⁸ Te davá-yu cächí-yu sá tẽ Èliás cúú-gã, te davá-yu cächí-yu sá ñí tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndée sanaha vihi ní ndoto cùu-gá, cächí-yu. ⁹ Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíúⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tẽ Juàá. ¿Te yoo cùu tée dii cuèndú-xi nihí-a sá sũúni cuèhé nũú sã quidé-dě váiⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuèndá quiní-dé Jèsús.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mĩl cue tée te dèíⁿ ñáyiú dèhí ndihi landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaá cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáyiú ní ndexìo-güedé núú-gã te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaá nàcuáa ní quide-güedé. Te dàtnùní ní xica-gá medii-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ ñí xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu, yatni núú cáá ñuú Bètsaidá. ¹¹ Dico òré ní níhí ñáyiú tnúhu sá cuáháⁿ Jèsús, te nchicúⁿ-yu-gá cuáháⁿ, te òré ní quexìo-yu núú-gã, te ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gã xií-yu, te ní dánèhé ñáhá-gã xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaá ñáyiú cùhú.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihi-gá núú-gã, te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaá ñáyiú-a, chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaá vehe càa yatni iha, ndihi nchaá xití ñuú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá cáxí-yu, te diu-ni yàcáⁿ ndetatú-yu, chi núú ndécú-ó ìha ñá túú tnahí ná ìo —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuãñaha sã ná caxí-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Ñá túú nãgá ndécú ndihi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá, ndihi úú-nã chácá ndécú ndihi-ndí, te diu-ni núú quihíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁴ Te xĩnu dàtná úhúⁿ mĩl mee-ni cuè tée, te dèíⁿ ñáyiú dèhí ndihi landú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Chí cũñaha na ngõo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ñí ñí xichi —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ñí quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaá-yu. ¹⁶ Te dàtnùní ní queheⁿ-gá ndi ùhúⁿ pàá-áⁿ, ndihi ndi ndúú chácá-ãⁿ. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiõxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ ndihi chácá-ãⁿ, te ní sáha-gá nchaá cue tée xica cuu ndihi-gá ní dácãhũu ñaha-güedě xií-yu. ¹⁷ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñí túhú cóhõ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaá sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tnahá tídihi mee-ni sã ní quendóo.

Té Pèlú xáhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gã cúú-gã Crìstú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te ñí nduu ndècu mee Jesús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te càháⁿ ndihi-gá Yá Ndiõxí, te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndiõxí, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedě, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú cächí ñáyiú-va? —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Davá-yu cächí-yu sá cúú-n ndí Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu cächí-yu sá cúú-n tẽ Èliás, te davá-yu cächí-yu sá ñí tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndée sanaha ñí ndoto cùu-n, duha cächí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁰ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedě, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crístú Déhe Dútú Ndiöxí —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá vǎ yǒo ìíⁿ cúñaha-güedě yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sǎ ndóhò-í, chi daquèe tíhú ñáhá cuè tée cùu sacuéhé núú ñǎyiu israél, ndíhi cue dútú cúnùu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te dǎtnùnì ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu:

—Nchaa ñáyiu cuìní chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vǎ cǎdá-gǎ-yu sá sání ìní mée-yu, te ìíⁿ nduu ìíⁿ nduu cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndohó-yu dǎtná ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáyiu cuìní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyúú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáyiu ñà túú yúhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyúú-a sá cuendá-í, te ñáyiu-áⁿ naníhí tǎhú-yu. ²⁵ Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a na ñihí ñáyiu cundecu ndíhí-yu, dico núu diu nchaa xǎáⁿ ná cǎda cuíta nihnú-yu te ñà túú vǎdana nándíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndíhí-yu nchaa xǎáⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu na cùcahaⁿ núú-xi cáháⁿ váha cuendá-í ndíhi cuendá nchaa tnúhu-í, te tnáhá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo cucahaⁿ núú-í núú-yu òré quixi tucu-í ndíhi cue espíritú xínú cuèchi núú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí, te mee-gǎ cada cutnùnì ìní nchaa ñáyiu sá ío cǎhnu cuu-í. ²⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ío dava nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vǎ cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sǎá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Ní nadáma dóo Jèsús ndíhi núú-gǎ

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Te ní cuu dǎtná úná nduu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te cuásaá-gá ìíⁿ yucu cáháⁿ ndíhi-gá Yǎ Ndiöxí, te ndèca-gá té Pèlú, ndíhi té Jàcobó, ndíhi té Juáá cuásaá. ²⁹ Te nini càháⁿ ndíhi-gá Yǎ Ndiöxí ní nadáma núú-gǎ ndíhi dóo-gǎ, te dóo-gǎ-áⁿ sùúni ní nduu cuixíⁿ víhí, te sùúni dǎtásaⁿ-xi. ³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní xiní-güedé úú tnáhá cue tée càháⁿ ndíhi-gá, te ìíⁿ-dé cúú-dě té Moisés, te ingá-dé cúú-dě té Èliás, ³¹ te sùúni dǎtásaⁿ-xi ni cǎndéé núú ndécú cuè tée úú-áⁿ ndíhi-gá, te xǎndatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gá ñúú Jerusàlén dǎtná ní cachí mée-gǎ. ³² Te té Pèlú ndíhi úú-gǎ-güedé cuìní víhí-güedé cúdú-güedé, dico ní sahni ìní-güedé ñà túú ní xǎdí-güedé, te ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-güedé sá sùúni vǎha cǎa núú ndécú Jèsús, ndíhi úú cue tée càháⁿ ndíhi-gá-áⁿ. ³³ Te òré sa ndùcu ndee cue tée úú-áⁿ caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnáhá vehe tnuvixiⁿ, ìíⁿ cuu cuendá-n, te ìíⁿ cuu cuendá té Moisés, te ìíⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Dico té Pèlú chi ni mée-dé ñà túú ní cùnùnì ìní-dé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé. ³⁴ Te nini càháⁿ-dé ní quexìo ìíⁿ vícò núú ndécú-güedě-áⁿ ní dǎdǎhu ñaha-xi xii-güedé, te ní yúhú-güedé sá dúcáⁿ ní quexìo vícò-ǎⁿ ní dǎdǎhu ñaha-xi. ³⁵ Te xití vícò-ǎⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yǎ Ndiöxí, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, téé ío cùu ìní-í, te tñi-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁶ Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ Yǎ Ndiöxí, te ní quide cuendá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécú-gǎ xǎáⁿ. Te vǎ yǒo ìíⁿ ní xáhaⁿ-güedě nàcuáa ndùu nchaa sá ní xiní-güedě-áⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gǎ ìíⁿ tée cuechi yìhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingá nduu-ǎⁿ cuǎnuu-gá yucu-áⁿ ndíhi-güedé, te ío cuéhé ñáyiu cuáháⁿ tnahá ñáhá xii-gá. ³⁸ Te ìíⁿ téé ñuhu tnahá tnuú-yu-áⁿ ní cáháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, ío càháⁿ ndàhú-í núú-n nũu vá cùndèe iní-n càda tátna-n dèhe-í, chi ìⁿdii duha-dé ndécú, ³⁹ te yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-dé, te òré ná nàtnii ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé, te tàva-xi tíñú yuhu-dé. Te ío dândoho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñà cúú-gã, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní cáháⁿ ndàhú-í núú cuè téé xìca cuu ndìhi-n queñuhu-güedé-xi, dico ñá túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú:

—¡Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyúú-a ío sàá iní-ndó, chi ñá túú cuiní-ndó quíndáá iní-ndó Yã Ndiöxí! Te ní cuu vai nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó, ¿te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gã cada-ndo-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Te ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴² Te òré cuáháⁿ téé cuechi-ãⁿ nũú-gã, te espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ní dándùá ñáhá-xí xii-dé, te sàhni yíhí ñáhá tùcu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuéha cuendá ñáhá-gã xii-dé tátá-dè. ⁴³ Te ncháá-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cùú-gá

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te nini xìcuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xìca cuu ndìhi-gá:

⁴⁴ —Nchòhó cunedóho váha-ndo tnũhu na càháⁿ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó ncháa-ndo sáá ìⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedè xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue téé-áⁿ ñà túú ní tècú tnùnì-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ducaⁿ ní yáha-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá sá vã tècú tnùnì-güedé, te ní yùhú-güedé cãcáⁿ tnúhú-güedè núú-gã nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnáhá nũu ndèdacàa-güedé ío-gá cúnùu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue téé xìca cuu ndìhi-gá ní ngüíta-güedé ndátnũhu-güedé nũu ndèdacàa-güedé ío-gá cúnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nũu ní cana-gá ìⁿ té líhli, te ní sanu tnã ñaha-gã ìⁿ xio dñi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú na queheⁿ cuendá ìⁿ té líhli dàtná té líhli-a cuendá sá ñúhú ìni ñáhã-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yùhú ní queheⁿ cuendá-yu, te nchaa ñáyiú na queheⁿ cuendá ñáhá xii yùhú, te cada iní-yu sá tnáhá Tãtà-í Dútú Ndiöxí Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiú ío ndàhú iní-xi mee-ni xìnu cuechí-yu, ñáyiú-áⁿ ìo-gá cúnùú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá cùndìhi ñahá-yu xii-o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juáá ñiú-ni ìⁿ téé xìca cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ìⁿ téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiú, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xìca cuu ndìhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xãhaⁿ-dè xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñáyiú ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndìhi ñahá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndìhi té Juáá

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jesús andiú, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá. ⁵² Te ní tendaha-gã cue téé yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexìo-güedé ìⁿ ñuú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sãmariá, te ndùcu-güedé ìⁿ vehe

cada túha-güedé òré quexìo-gá. ⁵³ Dico ñáiyu Sàmariá ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùú-yu vehe, chi cuendá sá ñí cutnùnì iní-yu sá ìchi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuú Jerusálén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu ñá túú ní cuíní-yu cuáñaha nùú-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ tē Jàcobó ndíhi té Juàá cue tée xìca cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuíní-n càcáⁿ táhú-ó nùú Yá Ndiòxí cuendá dangáva-gá ñuhú danàa-gá ñáiyu ñuú-a dàtná ní quide té Èliás tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha-ǎⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchócótó-gă nùú-güedě, te ñíhi ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—Nchòhó, chi ñá túú vâha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dácacu nihnu-í ñáiyu, te ñá díú vëxi-í sá dácuita nihnu-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gă, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé ingá ñuú.

Ñáiyu cuíní chitnahá ñáhá xii Jesús ní cùu (Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Te ñuhu Jesús ichi ndíhi-güedé, te ñíⁿ tée ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndëni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Nchaa ñúcuu chi ndècu yaú cúu vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa quití ndàva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyúú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁵⁹ Te dătnùnì ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquixi chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Dico tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, daña na nùhú-í cundetu-í cuú tătà-í te chindúxi-í-dé, te dătnùnì quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Daña ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáiyu-áⁿ cúú-yu dàtná ñáiyu ní xíhí cuëí ndècu-ní-yu núu ñuyúú-a. Te yòhó taquixi, chi quíhíⁿ-n dànehé-n ñáiyu nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁶¹ Te ní xáhaⁿ tùcu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-í chitnahá ñáhà-í xii-n, dico díhna-gá daña na nùhú-í cada ndee ìní-í nchaa ñáiyu ndècu vehe-í, te dătnùnì quixi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáiyu ní sàndáá iní ñáhá xii-í, te núu vá cànchícúⁿ nihnu ñáhá-yu ni yùhu ni iní-yu, te cùú-yu dàtná ñíⁿ tée ní tñí ndaha làtú cutu-dé, chi tée-áⁿ nùu na ndàcoto-dé ndàa sátá-dě òré xítú-dě, te vá quíhíⁿ ndáá làtú-dé ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu. Te cue ñáiyu chi vá cúu ndáá-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáiyu— càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

10

Jèsús téndàha-gá únídico úxí cue tée quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núu ñáiyu

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cáxi tucu Xítóhó Jesucristú únídico úxí cue tée codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndíhi nchaa dava-gá xii-chi núu quíhíⁿ-gá, te ndí ndúú ndí ndúú-güedě tendaha ñàha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé.

² Te cùmání-gă caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xíní-ndó sã òré ná sàá yóo cuu nchaa sá xítú ñáiyu, te ío vâi cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã dàtná vâi sá xítú ñáiyu cùu, ducaⁿ ño vâi ñáiyu cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí te ío sacú ñáiyu dàcuaha ñàha xii-yu tnúhu-gá, núu xíáⁿ xíní ñuhu-xi càcáⁿ-ndó nùú Yá Ndiòxí cuendá sá ná dâcáháⁿ-gá iní ñáiyu cáháⁿ-yu tnúhu-gá núu ñáiyu

cumání cundedóho tnúhu-gá. ³ Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ núú yíhí cuè quiti dééⁿ. Chi tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xíndecu nchaa ñáyiú cuihna ìní-xi. ⁴ Te vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cúhúⁿ díhúⁿ-ndó, te ni vǎ cádá tǔha-gá-ndó chàú-ndó chi diu-ni chàú yíhí-ndó-ǎⁿ xíǎⁿ-ni quihí-ndo, te vá ïo cuyaa-ndo cáháⁿ ndíhi-ndo ñáyiú ñùhu ichi. ⁵ Te òré ná quèxio-ndo ìⁿ vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá xii-ndo ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ⁶ Te núú ñáyiú-áⁿ ñí nduu táhǔ-yu sá cùndècu váha iní-yu núú Yǎ Ndiöxí, te cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí-yu tnúhu cúñaha-ndo-ǎⁿ, dico núú ñá túú ní cáháⁿ váha ndíhi ñàhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sǎ vǎ cúú-xí sǎ vǎha sá cúú-xí-yu. Dico núú ní cáháⁿ váha ndíhi ñàhá-yu xii-ndo, ⁷ te diu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gǎ ndéé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuitíí tàú-güedé sá ñihí-güedé sá cáxí-güedé cuendá nchaa chiúⁿ quide-güedé. ⁸ Te núú ní sáá-ndó ìⁿ ñuuú núú ñí queheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxí-yu. ⁹ Te cada tátna-ndo cuè ñáyiú cùhú xíndecu ñuuú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sǎ ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. ¹⁰ Dico núú ní sáá-ndó ìⁿ ñuuú núú ñá túú ní quèheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te tñi-ndo ìchi cuita cáháⁿ-ndó cuáhǎⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu: ¹¹ “Ndéé tícǎ chúhmǎ ñí tñí sǎhá-ndí ñuuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnùní iní-ndó sǎ ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sǎ sǎ ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo ni cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu. ¹² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ná sáá nduu càda ndáá Yǎ Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuuú-áⁿ ïo-gǎ ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí ñáyiú ñuuú Sòdomá —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ñáyiú dava ñuuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú
(Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú dava ñuuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gǎ:

—jNdàhú nchòhó cue ñáyiú ñuuú Coràzin! jTe ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuuú Bètsaidá! Chi núú dicó ñuuú Tírú, ndíhi ñuuú Sìdón ní quide-í nchaa sǎ vǎ yò tñahí ndàcu cada datná ní quide-í ñuuú-ndó-áⁿ ñí xiní-ndó ñá, te sǎ ndéé ama-gǎ cuihnú-yu dóó ndàhú, te cunucóo-yu núú yǎa cuendá sǎ ndíxí cuéchi iní-yu sǎ ñá túú quide váha-yu ni cùu. ¹⁴ Dico sáá nduu te ïo-gǎ dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuuú Tírú, ndíhi ñáyiú ñuuú Sìdón. ¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ñuuú Capèrnaúm quide iní-ndó sǎ sǎ cuándaa-ndo àndiú, dico ñáhǎ chi núú ùhú núú ndàhú cundecu-ndo —duha ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú ñuuú-áⁿ.

¹⁶ Te xǎhaⁿ tùcu-gǎ xii cue téé tendaha-gǎ quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gǎ-áⁿ:

—Nchaa ñáyiú na cùndedóho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sǎ yǔhú càháⁿ-í ndèdóho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tíhú ñáhǎ xii-ndo, te tñahǎ yúhú daquèe tíhǔ-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ na dàquee tíhú ñáhǎ xii-í, te tñahǎ Tǎtà-í Dútú Ndiöxí Yáá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a dàquee tíhǔ-yu —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáhǎⁿ-güedé.

Ní nasáá cue téé únídico úxí ní tendaha Jèsús ní sǎháⁿ ní cáháⁿ tnúhu-gǎ núú ñáyiú

¹⁷ Te cue téé únídico úxí-áⁿ ñí nasáá-güedé te súúní cùdíí ìní-güedé, te xǎhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cùndíhi yucu ñávǎha sàndáá iní ñáhǎ-xí xii-ndí òré cǎcú nèhe ñaha-ndí xii-n —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndáá càháⁿ-ndó chi yúhú ní xiní-í cùtnahǎ ní xíta nihnu yucu ñávǎha, chi dàtná ní ngava ìⁿ tasaⁿ ñí ngava-xi ñuyúú-a. ¹⁹ Te dàtná quíde-ndó òré xènihnu-ndo ìⁿ cóó, àdi ìⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yucu ñávǎha, te ñá túú ñá cada ñaha-xi

xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-ndo. ²⁰ Dico vá cúdǎí ìní-ndó cuendá sá sàndáá ìní ñáhá cuè espíritú cúnđìhi yucu ñávàha xii-ndo, chi cudǎí ìní-ndó cuendá sá sà yodo tnuní-ndó nǔú tǔtú Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú àndiù —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cúdǎí ìní-gá

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Te òré-án sǔúní nǐ quide dǎí ìní ñáhá Espíritú Yǎ Ndiǒxí xii Jèsús, te ní xáhaⁿ-gǎ xii Yá Ndiǒxí:

—Yòhó Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí, ío chiñuhu ñaha-í xii-n chi diu-n tàxi tnuní-n àndiù ndìhi ñuyíú-a, te dānehé-n cuè ñáyiú nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú ñá tǔú cǔtnuní ìní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue téé túha, te nchaa tnúhu càháⁿ-n-ǎⁿ ñà tǔú ní dātúu-n nǔú ñáyiú càchí sá ìo túha, te ío váha sàà díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuiní-n cǔnduu —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Yá Ndiǒxí.

²² Te xáhaⁿ tǔcu-gá xii cue téé ní nasáá-án:

—Mee Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí ní cachí-gá sá cúnúu-í nǔú nchaa-ndi túhú sá ío. Te vá yǒo ìⁿ xìní nàcuáa sàni ìní yúhú Déhe Dútú Ndiǒxí, chi ìⁿdii díí-ni mee-gǎ xìní-gá nàcuáa sàni ìní-í. Te ducaⁿ ìⁿdii-ni yúhú xìní-í nàcuáa sàni ìní méé-gǎ, te nchaa ñáyiú càchí ìní-í sá quíní-yu nàcuáa sàni ìní Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí te xǐtnǔhu-í-yu, te vá yǒo ìⁿ-gá xìní nàcuáa sàni ìní-gá chi diu-ni ñáyiú ducaⁿ xǐtnǔhu-í-án xìní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²³ Te ní nchócótó-gǎ nǔú xǐndecu mee-ni cuè téé xìca cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Váha táhú nchòhó ndìhi nchaa ñáyiú ndèhe nchaa nacuáa quide-í vitna. ²⁴ Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, ndìhi cue téé ní xǐndaha ñaha xii ñáyiú ní cuiní-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá tǔú ní xìní-güedé, te ní cuiní-güedé cundedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ-í ndedóho-ndo vitna, te ñá tǔú ní xǐndedóho-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé distrítú Sàmariá

²⁵ Te ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés ní ndacuíní-dé xító ndèé-dé Jèsús nǔú nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Mèstrú, jná cúú sǎ cáda-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndìhi Yá Ndiǒxí nǐ caa nǐ quíhíⁿ-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Cuiní-í cachí tnúhu-n nǎsa càháⁿ-xi nǔú tǔtú ndíi Moisés —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Ndíi Moisés càchí ndíi nǔú tǔtú ndíi: “Cuu ìní-ndó Dútú Ndiǒxí Yaá cúú Ndiǒxí-ndó nǐ yuhu nǐ ìní-ndó, te cani ìní-ndó càda-ndo datná cuiní méé-gǎ, te mee-ni tnúhu váha cani ìní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo nǔú-gǎ, te coo ìní-ndó cùu ìní-ndó-gǎ. Te cuu ìní-ndó tnàha ñáyiú-ndo dātá cúú ìní-ndó mèe-ndo”, duha càchí ndíi nǔú tǔtú ndíi —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Váha-ni càháⁿ-n, te núu cada-n nàcuáa càháⁿ-n ǎⁿ, te nduu táhú-n cǔndecu-n ndìhi Yá Ndiǒxí nǐ caa nǐ quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii-dé nǔú ndùcu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé nǔú tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xícáⁿ tnúhú-dǎ nǔú-gǎ, te xáhaⁿ-dǎ:

—¿Yoo cùu tnaha ñáyiú-í-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú nǔú-dǎ nàcuáa tecú tnuní-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ:

—Ìⁿ téé ní ndee-dé ñuú Jerusàlén ñúhú-dǎ ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedé dóo ñhñú-dǎ, ndìhi nchaa sá néhé-dǎ, te ní caniha vñhi-güedé, te nchìto diu-ná-dé ní dáñá ñaha-güedé te cuáháⁿ-güedé. ³¹ Te mei òré cātúu-dé-án ñúhú ìⁿ dútú ichi-án, te òré ní xìní ñáhá dútú-ǎⁿ xii-dé, te ìⁿ xio-ni ní xócòo ndee-dé ní yáha-dé. ³² Te ñuhu tucu ìⁿ téé cùu levítá ichi-án, te òré ní xìní-dé téé-án

cátùu-dé, te diu-ni ducaⁿ nĩ quide-dé ìⁿ xio-ni ní xócõo ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico ìⁿ tée distrítú Sàmariá ñúhú tùcu-dé ichi-án te òré ní xiní-dé tée-án cÁTùu-dé, te ní cundàhú iní ñáhá-dě. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cÁTùu tée-án, te ní quide tátna-dé nchaa núú nĩ nícuèhé xii tée-án nĩ chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dě. Te dàtnùní ní dácáá ñàha-dé sátá quiti-dé, te ndèca ñàha-dé cuáháⁿ ìⁿ vehe núú sácõo cue ñáyiu sàcúhuⁿ ichi, te yàcáⁿ ní xito ñàha-dě. ³⁵ Te ìngá nduu òré ní nucúhuⁿ tée Samaritànú-án ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denariú, te ní sáha-dé tée cùu xítohó vehe-án, te ní xáhaⁿ-dě: “Coto saú-n tõe-a, te núú ñá ní tñàhá díhúⁿ sã nĩ taxi-í, te cuèi na dàndoñuhu-gá-n díhúⁿ-n cuèndá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ tõe Samaritànú-án xii tée dii vèhe xíaⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te núú ndèdacàa cue tée úní-án cúú-güedě tée váha cùu iní-güedé tñàha ñáyiu-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii tée dàcuaha ñàha xii-í ñáyiu-án nchaa tñúhu ní chídó tñùní ndíi Moisés.

³⁷ Te tée-án nĩ xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Tée ní cundàhú iní ñáhá xii tée ní dánícuèhé ñáhá cuè ñadúhú-án, tée-án cúú-dě tée cùu iní tñàha ñáyiu-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cuáháⁿ te diu-ni ducaⁿ càda-n tnahá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ndécú-gã vehe tá Mǎrta ndíhi tá Màriá

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ni-gã ichi cuáháⁿ-gã ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní sáá-gá ìⁿ ñúú líhli, te xíaⁿ nĩ quee ìⁿ xíchí nání Mǎrta ní cáháⁿ ñáhá-xi xii-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Mǎrta ndècu ìⁿ cùhú-xi nàni-xi Mariá, te xíchí-án nĩ ngóo-xi núú Jèsús ndèdóho-xi nchaa tñúhu càháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Mǎrta-án ndíhi vihi-ni iní-xi quide-xi chiuⁿ-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ñáa ñá túú tñàhí sàni iní-n sã nĩ dándõo ndaha ñàha cùhú-í nchaa chiuⁿ-án? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñàha-xi —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Mǎrta, ñúhu tneñu vihi-n, te ndíhú iní-n sã ìo vài chiuⁿ-n ñúhu, ⁴² dico xini ñúhu vihi-gá-xi cundedóho-n tñúhu càháⁿ-í, chi tá Màriá-a sa ndèdóho-xi tñúhu-í, te vá yõo ìⁿ ndacu xocàni tñúhu-í sá nĩ ngúndecu ndíhi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

11

Jèsús dánèhé-gá cue tée xica cuu ndíhi-gá nàcuáa cáháⁿ ndíhi-güedé Yǎ Ndiõxí (Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te ìⁿ nduu càháⁿ ndíhi Jèsús Yǎ Ndiõxí ìⁿ xichi, te sátá nĩ yáha ní cáháⁿ ndíhi-gá Yǎ Ndiõxí, te ní xáhaⁿ ìⁿ tée xica cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, dánèhé ñáhá xii-ndí nása cáháⁿ ndíhi-ndí Yǎ Ndiõxí dàtná ní quide ndíi Juáá ní dánèhé ndíi cue tée ní xica cuu ndíhi ndíi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Òré cáháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndiõxí, te cachí-ndó:

Yòhó tǎtá-ndí Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu, nchaa ñáyiu na càháⁿ-yu sá cúú-n Yáá ìo yíñúhu.

Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndiu.

³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã táxí-n sã cándèca iní-ndí ìⁿ nduu ìⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchàa yícá cuèchi-ndí, chi tñàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tñaha ñáyiu-ndí.

Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñáhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vǎha, chi coto ñàha-n xii-ndí cuèndá sá vǎ dúcáⁿ càda ñàha-xi,

duha cáháⁿ-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te núu ndědacàa nchohó ndécú ìⁿ tée tnàha tnúhu ndìhi-ndo, te dava niú cuáháⁿ-ndó vehe-dé, te òré ní quexìo-ndo, te xàhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í nùu vá cùndèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi ìⁿ tée xìní tnàhá ndìhi-í ñúhú-dě ichi ní quexìo-dé vehe-í, te ñá túú tnàhí ná cuñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cùñaha-ndo. ⁷ Te téé-án cáháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cùñaha-dě xii-ndo: “Vá dásàtú nihá-n chi ndèdí yuyèhe-í, te càa-í ndìhi cue landú-í, te vá cúú ndàcòo-í taxi-í sá cuìní-n”, quesaha-dě cùñaha-dě xii-ndo. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cuèi cùu-dé tée tnàha tnúhu ndìhi-ndo, dico ducaⁿ cùñaha-dě xii-ndo, dico dacuitíi sã ndácòo-dé taxi-dé sá cuìní-ndó cuendá sá vã dásàtú-gá-ndó iní-dé. ⁹ Te yúhú càchí-í xii-ndo sã cãcáⁿ-ndó nùu ná cuìní-ndó nùú Yã Ndiòxí te taxi-gá. Te vá dáñá ndèé-ndó cãcáⁿ-ndó nùú-gã nùu ná cuìní-ndó, te ducaⁿ te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sã ní quexìo-ndo vehe ìⁿ tnaha ñáyíu-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyíu-án ní tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiòxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sá ná cãcáⁿ-ndó nùú-gã. ¹⁰ Chi nchaa ñáyíu ducaⁿ xíquide te Yá Ndiòxí tedóho ñaha-gã xií-yu nihí-yu sá cuìní-yu. Te ñíu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyíu na cãcáⁿ núú-gã ìⁿ sá cuìní-yu, chi sãñaha-gã sá xìcáⁿ-yu núú-gã. Te ñíu-ni ducaⁿ tucu níhí nchaa ñáyíu ñá túú dàña ndéé xìcáⁿ núú Yã Ndiòxí sá cuìní-yu, chi nihí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue tée cùu tátá ñá túú cùndee iní-ndó cuàha-ndo cuè déhe-ndo ìⁿ yúú caxi-güexi òré xìcáⁿ-güexi ìⁿ pàá núú-ndó càxi-güexi, te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ìⁿ cóo caxi-güexi òré xìcáⁿ-güexi ìⁿ chácá núú-ndó càxi-güexi. ¹² Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuñaha-ndo ìⁿ nchacua caxi-güexi òré xìcáⁿ-güexi ìⁿ ndíú nùú-ndó càxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuèi ndèé dau sàá iní-ndó, dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vãha xèxi-güexi òré xìcáⁿ-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, ÿte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiòxí Yaá ndécú àndíu, chi taxi-gá Espiritú-gá cundecu ndìhi-ndo te núu na cãcáⁿ-ndó nùú-gã! —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Càchí-güedé sá ndécú ndìhi Jesús yucu ñávãha
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndèñuhu-gá espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ìⁿ téé ní quide ñìhí-xi, te òré ní ndee ñaha espíritú-án xii téé-án, te ní nacáháⁿ-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyíu sá dúcáⁿ ní quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xítñahá-yu:

—Tée-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñaha xii ñáyíu, chi ñíu-ni sácúíhná-ãⁿ chíndèe ñaha-xi xii-dé, te ñíu-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-án —càchí-yu xítñahá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xito ndéé ñáhã-yu xii-gá, te xãhãⁿ-yu sá ná cáda-gã ìⁿ sá vã yòo tnàhí ndàcu cada ñuyúú-a cundèhé-yu nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yã Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyúú-a. ¹⁷ Dico mee-gã sa ní cutnùní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xàhaⁿ-gã xií-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó sã nùu ìⁿ tée yìndaha ìⁿ nacióⁿ vá cúú ìⁿnuu-dé ndìhi cue téé cùndìhi-dé, te vá cúdíi-dé cunuu-dě. Te ñíu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu cue ñáyíu xíndecu ìⁿ-ni vehe, chi núu vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu, te vá cúdíi-yu cundecu càhnú-yu. ¹⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu sácúíhná, chi núu vá cúú ìⁿnuu-xi ndìhi nchaa espíritú cùndìhi-xi te vá cúdíi-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi. Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sã sácúíhná chíndèe ñaha-xi xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndìhi-xi yìhi ñaha xii ñáyíu. ¹⁹ Te núu yúhú quidé cuendá-ndó sã sácúíhná chíndèe ñaha-xi xii-í, te xìní ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chindee ñaha xii cue téé xìca cuu ndìhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndìhi-xi yìhi ñaha xii ñáyíu. Te mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sã dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁰ Te ndáá sá Yã Ndiòxí chíndèe ñaha-gá xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñaha xii ñáyíu, te xíãⁿ cutnùní iní-ndó sã sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo.

²¹ Te núu ìⁿ tée ío ndee, te súúní ñíí cáá-dě, te ndèé-dé vehe-dé cuendá sá vǎ cuíta, te ní quide túha-dé titní sá děéⁿ, te ío váha nèhe váha-dé nchaa ndachíuⁿ-dé. ²² Dico núu quexìo íngá tée ío-gá ñíí cáá te ndee-gǎ-dé, te ngúíta-dé nàá-dé ndíhi tée ndèé vehe-xi-áⁿ, te cada cànárí ñáhá tǎe-áⁿ xii tée ndèé vehe-xi-áⁿ, te quendeé-dé nchaa sá děéⁿ cúndèe iní-dé, te taxi tnùní-na-dé nchaa xíáⁿ, ndíhi nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te dàcáhñu-dé nchaa cue tée cùndíhi-dé nchaa sá ná ñíí-dé.

²³ Te nchaa ñáyíu ñá túú cùndíhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhǎ-yu, te nchaa ñáyíu ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhǔ-yu chíuⁿ quide-í.

Espíritú cùndíhi yucu ñávǎha sá nánchòcáva xito cùu uú
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Te òré ná quèe ñaha ìⁿ espíritú cùndíhi yucu ñávǎha xii ìⁿ ñáyíu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ìⁿ xichí núú cùndècu-xi te ñá ñíí-xi, te ní sani iní-xi: “Váha-gá núhú tucu-í núú ñí xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi. ²⁵ Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñáyíu-áⁿ dàtná cáá-nǎ ìⁿ vehe ní natíhú, chí ní nduu vii-ná, vá yǎo-gá ndécú.

²⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xí ùsá tnàhá espíritú cùndíhi-xi sá nèhé víhí-gǎ xíquide, te òré ní ñíí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndíhi-xi ñáyíu-áⁿ, te ñáyíu-áⁿ uuⁿ-gá nándí yáha-yu dàcúúxí ndèé díhna — cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xíí-yu.

Cuendá ñáyíu cùu váha ndisa iní-xi

²⁷ Te ñini càháⁿ Jèsús tnúhu-áⁿ nǔú ñáyíu ní cáháⁿ ñíhi ìⁿ ñadíhí tnuú-yu, te xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—ǎ Sá váha táhú ñadíhí ní dácácú ñàha xii-n, te ní dácúéhnú ñàha-aⁿ! —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gǎ.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—ǎ Váha-gá táhú nchàa ñáyíu sàcúndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiǒxí te sàndáá iní-yu! —cǎchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús cuíní-yu cada-gá ìⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Te ta tàcá vai ñáyíu te dàdehnde tnaha-ná-yu, te ní ngúíta Jèsús xáhaⁿ-gǎ xíí-yu:

—Nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú vitna, chí ío sàá iní-ndó, te cuíní-ndó càda-í ìⁿ sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá cuíní-ndó cùtnuní iní-ndó nǔu ndisa sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gǎ xii-í véxi-í. Dico ñá túú nǎgá cada-í quini-ndó, chí sa ñíí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha ndíi Jònás tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndèé sanaha, te ñi-u-ni ducaⁿ yǎha yúhú tucu. ³⁰ Chí nchaa ñáyíu ñuú Ñíivé ní cutnùní iní-yu sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gǎ xii ndíi Jònás ní sáháⁿ ndíi ñuú-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, chí sáá nduu te cutnùní iní-ndó sǎ Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gǎ xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³¹ Te na sàá nduu càda ndáá Yǎ Ndiǒxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ quini-ndó ìⁿ ñadíhí ñaha ní xíndaha ìⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio cuha núú quéné nchícanhíi. Te ñaha-áⁿ ío xica ñí xíndecu-aⁿ, te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Salòmón, chí ndí-áⁿ ío ní sáá sá xini tnùní ndíi. Te ñaha-áⁿ càháⁿ-aⁿ dàvá-áⁿ sǎ nchòhó ñáyíu ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñi-u-í ío-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Salòmón.

³² Te ñi-u-ni nduu càda ndáá Yǎ Ndiǒxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú-a vitna, dàvá-áⁿ tnàhá cue ñáyíu ní xíndecu ñuú Ñíivé cundecú-yu núú Yǎ Ndiǒxí, te tnàhá-yu cachí-yu sá ñà túú ní quide ndáá-ndó. Chí ñáyíu ñuú Ñíivé-áⁿ ñí ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yǎ Ndiǒxí cùtnàhá ní cáháⁿ ndíhi ñaha ndíi Jònás tnúhu-gǎ xíí-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú tée càháⁿ tucu tnúhu Yǎ Ndiǒxí, te ñi-u-í ío-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Jònás.

Núú-ó cùu-xi datná ìⁿ ñuhú
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Te ñá túú nì ìñ ñáyíu tènùhú ìñ lintèrná, te taxi ndecú-yu ìñ núú yídǎhu, àdi chiváha-yu xití ìñ tídihi, chi tàxi ndecú-yu ìñ núú ññu cuendá nchaa ñáyíu quíhu vehe cutnùnì núú-yu. ³⁴ Te núú-ndó cùu-xi datná ìñ ñuhú, chi ìñ sá ná quínì-ndó te ndixi túu iní-ndó ñá cúú xǎñ, te núú cáváha núú-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó ñá cúú sǎ ndécú núú-ndó, áⁿ te núú cùhú, te vá cùtnùnì iní-ndó ñá cúú sǎ ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó dàtná ìñ núú néé. ³⁵ Te ío cada cuendá-ndó vǎ cánì cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu Yá Ndiǒxí cuendá cutnùnì iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná ìñ ñáyíu ñá túú cùtnuní núú-xí. ³⁶ Te núú càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sǎ vǎha ñùhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnùnì váha núú-ndó òré càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xíi-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée cùu fariséú ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii-í ñáyíu (Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te òré ní ndìhi tnúhu ní càháⁿ Jèsús, te ìñ tée cùu fariséú ní càháⁿ ñáhá-dě xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguìhu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá. ³⁸ Te tée cùu fariséú-áⁿ ío ní cuñúhu-dé, chi Jèsús ñá túú ní ndàha-gá nàcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yá Ndiǒxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quídé mèe-güedé. ³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Nchòhó cue tée cùu fariséú xìnì-ndó sǎ ío ñáyíu nàquete sátá-ni tàsáⁿ ndìhi sátá-ni cǒhó, te xití-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñà túú nduu ndoo, te nándì dándahú-ndó tnàha ñáyíu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndìhí-yu, te nándì-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndó quíde-ndo. ⁴⁰ Te nchòhó cúú-ndó cuè tée ío ñí iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sǎ Yá Ndiǒxí Yaá ní cadúha yiqui cùñú-ó ñu-ni-gá ní chihi-gá iní-ó-ǎⁿ? ⁴¹ Te nchaa sá vǎha ndècu ndìhi-ndo cuáha-ndo nchaa ñáyíu xìnì ñùhu na cundecu ndìhí-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñáyíu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue tée cùu fariséú! Chi sǎha-ndo Yá Ndiǒxí núú ùxí xichi yúcú nánì mèntá, ndìhi yúcú rùdá, ndìhi nchaa dava-gá núú yúcú quèe comidá, dico ñá túú quíde ndáá-ndó, te ni ñà túú ñùhu iní-ndó Yá Ndiǒxí. Dico tnúhu càháⁿ-í-a tàú-ndó càda-ndo, te ni vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sá vǎha.

⁴³ Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée cùu fariséú! Chi cuínì-ndó cùnucóo-ndo nǔú sácóo cue tée ío cùnuu xití veñúhu, te cuínì-ndó mèe-ni ndìhi tnúhu yíñùhu càháⁿ ndìhi ñaha ñáyíu xii-ndo nchaa núú xícá cùu-ndo.

⁴⁴ Te ndàhú ní cuu nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndìhi nchòhó cue tée cùu fariséú chi ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndǎá-ndó te ñá ndáá sá quídé ndǎá-ndó! Chi cùu-ndo datná ìñ ñáyíu ní xíhí te ní nguíndüxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndèé yíndüxi-yu, te cuèi nà yáha ñáyíu dico ñá túú cùtnuní sá yíndüxi ndíyi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó, chi nchaa ñáyíu ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴⁵ Te ní xáhaⁿ ìñ tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés xii-gá: —Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xícuèhé-n ǎⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés! Chi quíde-ndo datná quídé ñáyíu dàcuido ìñ tnaha ñáyíu-xi ìñ sá ío véé, te mèe-yu ni lùha ñá túú cuínì-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quíde nchohó chi dànehé-ndó ñáyíu nàcuáa cada-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuínì-ndó càda-ndo nàcuáa dànehé-ndó-yu.

⁴⁷ Te ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo nǔú ñí nguíndüxi cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndèé sanaha cuendá sá cúnàha-ndo núú yíndüxi cue ndí, te ñu-ni cue ñani tnàhá-ndó ñí sahani-güedé cue ndí. ⁴⁸ Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní quíde cue

ñaní tnáhá-ndó, te cächí-ndó sã ñi quide váha-güedé sá dúcáⁿ ñi sahni-güedé cue ndíi-áⁿ, te vitna càdúha-ndo núú ñi nguíndüxi cue ndíi.

⁴⁹ Te Yá Ndiöxí ío sàá nchaa sá xini tnúni-gá, te ní cachí-gá sá dácáháⁿ-gá iní cue tée cuendá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú, te cada-güedé nchaa nàcuáa cuini-gá, te dava-güedé cahni ñáhá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñáhá-yu xii-güedé duha ní cachí-gá. ⁵⁰ Te nchaa ñáyiú ñuyíú vitna tnáhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñi sahni-güedé cue tée ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé cútnáhá ní ngáva ñuyíú. ⁵¹ Te ndéé ndíi Àbél tée ní sahni-güedé ndéé díhna nuu, ndíhi ndéé ndíi Zacàriá tée ní sahni-güedé ndéé núú ñi ndíhi-ná ndácáⁿ cuendá ñáhá Yá Ndiöxí núú ñáyiú ndècu ñuyíú vitna, te ñi ndíi-áⁿ ñi sahni-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnunu, ndíhi xító núú sácòdó sã ndúú tãhú Yá Ndiöxí.

⁵² Te ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ñiⁿ tée tàxi tnúni ñiⁿ vehe, chi nacadí-dé te ñá dáñá-dě quíhu ñáyiú te ni mée-dé ñá túú quíhu-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi quide-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí te ñá túú cuini-ndó quíndáá iní-ndó te ni ñá túú dànehé-ndó ñáyiú cuini tñi tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu cuendá naníhí tãhú-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵³ Te òré ní ndee Jèsús vehe tée cùu fariséú-áⁿ, te cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndíi Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséú ní cudééⁿ-güedé núú-gã, te ní nguíta-güedé nándi sá xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã cuendá cuini-güedé núú vá cuíta-gá ñiⁿ tnúhu càháⁿ-gá ⁵⁴ cuendá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

12

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée dándahú mée-xí

¹ Te òré-áⁿ ñi tacá titní míl ñáyiú núú ndécú Jèsús, te súuni dícò ngònchihí tnàha-ná-yu. Te ndèdòho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gá:

—Cada cuendá-ndó vã cáncñicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide cue tée cùu fariséú, chi cue tée-áⁿ ío dándahú-güedé mée-güedé sá quidé ndáá-güedé dico ñá ndáá sá quidé ndáá-güedé. ² Te nchaa tnúhu sá cúú yùhu ni cuu vá cúú yùhu-gá, chi nchaa dacuítí sã quée tũu-xi núú ñáyiú. ³ Chi nchaa tnúhu càháⁿ dayuhu-ndo quée túu-xi núú chítu núú tàcá, te nchaa tnúhu càháⁿ mée-ndó vèhe-ndo dacuítí sã níhí ñáyiú tnúhu.

Yá Ndiöxí xini ñùhu-xi yuhú-ó-gã

(Mt. 10:26-31)

⁴ Te nchòhó cue tée ío váha tnáhá tnúhu ndíhi-í ná cächí tnúhu-í xii-ndo sã vã yùhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na càhni ñáhá-yu xii-ndo, chi ñi-yi quí cùnú-ndó ndácú-yu cahni-yu, te ñá túú ñágá ndacú-yu cada ñáhá-yu xii-ndo. ⁵ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã Yá Ndiöxí tàú-ndó yùhú-ndó-gã, chi mee-gã ío cùnunu-gá, te ñi-gá quidé-gã sá vã cundècu-gá ñáyiú ñuyíú, te daquíhíⁿ ñáhá-gã xii-yu núú ùhú núú ndàhú, núú xíáⁿ cächí tnúhu-í xii-ndo sã Yá-áⁿ tàú-ndó yùhú-ndó-gã.

⁶ Te nchòhó xini-ndó sã ndéé úhúⁿ tnáhá tìláa cùyáhu-ñi núú úú díhúⁿ, dico Yá Ndiöxí ñá túú cùnaa-gá ni ñiⁿ-güedé, chi nèhe cuendá ñáhá-gã xii-güedé. ⁷ Te nchòhó ndéé ñiⁿ ñiⁿ idi díquí-ndó yìndehu, núú xíáⁿ cächí-í sá vã yùhú-ndó, chi cùnunu-gá-ndó dàcúxí tìláa cuèi vãi vihi-güedé.

Ñáyiú na dàtúu núú dàva-gá ñáyiú sá ndécú ndíhi-yu Xítóhó Jesucristú

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã núu na dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáyiú sá ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnáhá yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo datúu-í núú nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí sá nchòhó ndécú ndíhi ñaha-ndo xii-í.

⁹ Dico núu na cǔñaha-ndo xii ñáyiú sá ñà túú ndècu ndíhi ñaha-ndo xii-í, te diu-ni ducaⁿ càda yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi cǔñaha-í xii cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí sá ñà túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndédani càa ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuèndá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te cada càhnu iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xií-yu. Dico ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuèndá Espíritú Yǎ Ndiǒxí, te ñáyiú-áⁿ vǎ cadá càhnu iní ñáhá-gǎ xií-yu.

¹¹ Te òré ná càndeca ñaha-güedé xii-ndo quǐhíⁿ veñúhu, àdi núú cuè tée cùchiuⁿ, te ni vǎ cání ìní-ndó nǔu nása cunduu tnúhu cǔñaha-ndo xii-güedé, te ni vǎ cání ìní-ndó nǔu ná tnúhu nadànchocáva-ndo nǔu ná tnúhu na cǔñaha-güedé xii-ndo, ¹² chi òré-ñǎ te mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo tnúhu cǔñaha-ndo xii-güedé — càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ìíⁿ tée cuica

¹³ Te ìíⁿ tée ñúhu tnahá tnuú ñáyiú-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dǎ xii Jèsús:

—Mèstrú, cǔñaha xii ñaní-í sá ná chídava-dé sá nǐ dándǒ tǎtá-ndǐ cuu cuèndá-ndǐ —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gǎ.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ-n? Te ñá díú chiuⁿ-áⁿ vǎxi-í cada-í, chi ñá díú tǎe cùchiuⁿ cuu-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu càháⁿ-í ío váha cada cuèndá-ndó, te vá cání ìní-ndó nǎndǐ nducu-ndo cùndecu ndíhi-ndo, chi cuèi vǎi vihi na nihí-ndó cùndecu ndíhi-ndo, dico vá chǐndèe ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyú-a —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

¹⁶ Te dǎtnùní ní ngúíta-gǎ cání-gǎ ìíⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùní-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ:

—Ìíⁿ tée cuica sǔúní nǐ cuu nchaa tatá ní xitu-dé núú ñúhú-dǎ. ¹⁷ Te ní ngúíta-dé sání ìní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñá túú ndèe nataxúha-í nchaa sá nǐ xitu-í”, duha ní sani ìní-dé. ¹⁸ Te dǎtnùní ní sáha váha tucu-dé cuèndá nàcuáa cada-dé, te ní cachí-dé: “Duha na cùnduu, dangòyo-í yacá-í, te ndada càhnu-gǎ-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandǐ túhú sá nǐ xitu-í, ndíhi nchaa dava-gǎ sá ndécú ndíhi-í. ¹⁹ Te sátá dúcáⁿ, te cachí-í: Ío vǎi sá ndécú ndíhi-í, te cudíi-xi cuéhé cuíá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nándǐ-gǎ cada-í cuèndá cudíi ìní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, càchí-dé. ²⁰ Dico Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé: “Yòhó, ñá túú nǎndǐhi sá sání ìní-n, chi yúhú càchí-í sá niú vitna cuú-n, te nchaa sá ndécú ndíhi-n ¿yoo cuu sá vǎha xii-aⁿ-i?”, càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé. ²¹ Duha yáha nchaa ñáyiú nándǐ sání ìní-xi cundecu ndíhi-xi ñuyú-a, dico ñáyiú-áⁿ ío ndàhú-yu chi ñá túú nǎ nduu táhú-yu núú Yǎ Ndiǒxí cundecu ndíhi-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Yǎ Ndiǒxí xító-gǎ nchaa ñáyiú sàndáa ìní ñáhá xii-gǎ

(Mt. 6:25-34)

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndíhi-gǎ:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ ío caní ìní-ndó nǔu nása cundecu-ndo, àdi nása nihí-ndó sǎ cǎxí-ndó, àdi nása nihí-ndó dǒo cuihnu-ndo. ²³ Chi cùnuu-gǎ méé-ndó dǎcúxí sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ yǐqui cuñú-ndó cùnuu-gǎ-xi dǎcúxí dǒo sácúhnu-ndo.

²⁴ Te chí cuǎha cuèndá nàcuáa quǐde cue tícacá, chi ni ñà túú chíhi-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ni ñà túú ndèe nútñǐ yacá-güedi, te nihí-güedi xèxi-güedi, chi Yǎ Ndiǒxí xító ñaha-gǎ xii-güedi. ¿Te nchòhó cùnùu-gǎ-ndó dǎcúxí nchàa cue quitǐ ndava!

²⁵ Te cuèi nándǐ sá sání vihi ìní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nàcuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìíⁿ yǐqui-gǎ. ²⁶ Te núu ni sǎ lúhá xǎⁿ ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuèndá ío sání ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuìní-ndó nihí-ndó cùndecu ndíhi-ndo?

²⁷ 'Te chí cádá cuendá nàcuáa sàhnu ìⁿ tnu itá, chi ni ñà túú quìde chiuⁿ-xi, te ni ñà túú quèheⁿ-xi idi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ndíi Salòmón ío vii ní cáa nchaa sá ñí xíndecu ndíhi ndíi, dico vií-gá tucu càa nchaa itá dàcúúxí nchàa sá ñí xíndecu ndíhi ndíi. ²⁸ Te cùhú sã ío vitna tnaa-ni cùdíi-xi te sàhmí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ío vii càdúha Yá Ndiõxí nchaa cùhú-ãⁿ. ¡Te nchòhó ío cùnuu-ndo dacúúxí nchàa cùhú-ãⁿ, núu xíãⁿ ío xìto ñaha-gá xii-ndo, te dícó yica cùu iní-ndó sàndáá iní-ndó-gã! ²⁹ Te vá ìo canchicúⁿ nihnu-ndo sã cóhó sã cáxí-ndó, te ni vã dándìhú-ndó iní-ndó nũu nása cada-ndo ñíhí-ndó. ³⁰ Chi nchaa ñáyiu ñã túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ducaⁿ mèe-ni sã cóhó sã cáxí-yu xica nchicúⁿ nihnú-yu. Dico mee Tãtá-ó Dütú Ndiõxí sa nàha-gá nándi cùu sá xíní ñùhu-ndo, te taxi-gá. ³¹ Te cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ Yã Ndiõxí Yaa yíndàha ñaha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xíní ñùhu-ndo.

Cuendá sá vãha nduu táhú-ó núú Yã Ndiõxí
(Mt. 6:19-21)

³² 'Te vá yùhú nchòhó cue tée ndècu ndíhi-í cuèi ío sacú-ndó, chi Tãtá-ó Dütú Ndiõxí ní cachí-gá sá ndúú tãhú-ndó cùndecu-ndo núú ndécú-gã taxi tnùní-ndó tnàhá-ndó. ³³ Te chí dícó nchàa sá ndécú ndíhi-ndo, te chí cuãha nchaa ñáyiu ndàhú díhúⁿ-ndó ñáyiu xini ñuhu, te cada váha-ndo cùndecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sã ìo-gá váha núú Yã Ndiõxí cùndecu ndíhi-ndo, te xíãⁿ vá cúú tùhú tnàhí-gá-xi, te ni vã ndíhí nihnu-gá-xi, te ni ñadúhú vã ndácú-güedë duhu-güedë, te ni tĩquidi vá quéé-dí. ³⁴ Te núu xíãⁿ cúú cuendá-ndó ñã, te ñiu-ni xíãⁿ ñúhú iní-ndó, áⁿ te núu mee-ni sã ndécú ñùyíú-a ndècu ndíhi-ndo, te ñiu-ni nchaa xíãⁿ ñúhú iní-ndó.

Xini ñuhu-xi quíhi iní-ó cùndecu-o

³⁵⁻³⁶ 'Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dàva cue tée xínu cuechi sacúndecu túha-güedé cuèi nání òré-áⁿ ndétú-güedë pàtróóⁿ-güedë ná òré nasáá-dé sá cuáháⁿ-dé vico tnãndaha. Te núu niú te sa cúu cáyú-ni ñuhú-güedé sá cùndetu ñaha-güedé, chi òré ná nasáá-dé dacásaⁿ-dé yuyèhe, te ndíhi-ni nacaáⁿ-güedé ndíhu-dé. ³⁷ Te váha táhú nchaa cue tée xínu cuechi-áⁿ, chi ndècu túha-ni-güedé ndétú-güedë ndéé òré ní nasáá pàtróóⁿ-güedë, te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré ná nasáá pàtróóⁿ-güedë-áⁿ te chihi ñaha-dë mèsá xii-güedé, te ndacáⁿ ndee-dé dóo níhnú-dë núú yíquí-dë, te ngüíta-dé cani-dé cóhó-güedë cuendá caxi-güedé. ³⁸ Te ñiu-ni ducaⁿ càda-dé cuèi dava niú, àdi tacuíhndá-gá, te núu ñã túú xidí-güedé òré nasáá-dé, te cue tée xínu cuechi-áⁿ ìo váha tnahá-güedé. ³⁹ Te núu dícó ìⁿ tée cùu xítóhó ìⁿ vehe xíní-dé ná òré quíhu ñadúhú vehe-dé ñã, te quíhi iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dáñá-dë nacaáⁿ-güedé yuyèhe-dé quíhu-güedé duhu-güedë. ⁴⁰ Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quíhi iní-ndó cùndecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ nduu ñã túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue tée quìde ndáá ndíhi cue tée ñã túú quìde ndáá
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te té Pèlú ní xíacáⁿ tnúhú-dë núú Jèsús, te xãhaⁿ-dë:
—Mèstrú, ¡te tnúhu ní cáháⁿ-n-ãⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú ãⁿ cuendá nchaa ñáyiu? —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Càháⁿ-í cuendá ñáyiu quìde váha dàtná quidé ìⁿ tée tàxi tnùní ñáhá xii cue ñáyiu xínu cuechi ndecu vehe pàtróóⁿ-xi, chi tée-áⁿ ìo váha tècú tnùní-dé, te quìde-dé nchaa nàcuáa càháⁿ pàtróóⁿ-dë, te dàcaxi-dé cue ñáyiu xínu cuechi oré tàú-xi caxí-yu. ⁴³ Te núu ducaⁿ quìde váha tée tàxi tnùní ñáhá xii cue ñáyiu xínu cuechi-áⁿ ñã, te ío váha tnàhá-dé òré nasáá pàtróóⁿ-dë nũu ndéé cuáháⁿ-dé. ⁴⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tée quìde ndáá táxi tnùní ñáhá xii cue ñáyiu xínu cuechi-áⁿ cũñaha-ñã pàtróóⁿ-dë xii-dé sá ncháándi túhú-ñã sá ndécú ndíhi-dé quíndaha-dë. ⁴⁵ Dico núu tée tàxi tnùní

ñáhá xii cue ñáyiú xínu cuechi-áⁿ ná càni iní-dé sá cùyàa patróoⁿ-dë vá násàá ndíhi-ni-dé ñá, te ngúíta-dé cani-dé nchaa ñáyiú xínu cuechi, cuëi téé cuëi ñadíhí, te ngúíta-dé caxi-dé coho-dé, te dàxíni-dé méé-dë, ⁴⁶ te nduu ñà túú yíhi iní-dé te nasáá patróoⁿ-dë, te dandòho ñaha patróoⁿ-dë-áⁿ xii-dé, te daquihíⁿ ñáhá-dë xii-dé núú ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáá.

⁴⁷ 'Te dava cue téé xínu cuechi xiní-güedé nàcuáa cuìní patróoⁿ-güedë cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñà túú cuìní-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé patróoⁿ-güedë, te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide dandòho ñaha patróoⁿ-güedë, chi ñáni vihi-güedé. ⁴⁸ Te dava cue téé xínu cuechi ñá túú xiní-güedé nàcuáa cuìní patróoⁿ-güedë cada-güedé, te ní quide-güedé sá néñúú-güedé ìⁿ sá ñà túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue téé-áⁿ sacú-gá dandòho ñaha patróoⁿ-güedë, chi sacú-gá ñáni-güedé. Te ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuìní Yă Ndiöxí cadá-yu, te ñiu-ni ducaⁿ tàú-yu cadá-yu nàcuáa cuìní-gá. Te ñáyiú vai-gá tècú tnùní nàcuáa càháⁿ-gá, te ñiu-ni ducaⁿ vai nchaa sá càháⁿ-gá tàú-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu ìⁿnuu ñáyiú

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuendá cùtnuní iní ñáyiú nàcuáa cada ñaha Yă Ndiöxí xií-yu, ÿte cuìní-í sá ndíhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! ⁵⁰ Te yúhú ío vai tnúhu sàni iní-í, ÿchi sáá nduu te ío ndoho-í, te ñiu-ni xíⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sàá nduu dùcaⁿ yáha-í! ⁵¹ Te nchòhó vá cání iní-ndó sã yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndíhi tnàha váha-ni ñáyiú, te ñáhá chi da ngúíta-yu vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu. ⁵² Te ndéé není vitna ngúíta ñáyiú vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núú úhúⁿ ñáyiú xíndecu ìⁿ-ni vèhe, te vá cúú ìⁿnuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi úú-gá-yu, àdi ñáyiú úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi ñáyiú úní-áⁿ. ⁵³ Te dava cue téé cùu tátá vá cúú ìⁿnuu-gá-güedé ndíhi déhe ducuⁿ-güedé, te ni dàva cue ñáyiú cùu náná vá cúú ìⁿnuu-gá-yu ndíhi déhe yòcú-yu, te ni sãnu-yu vá cúú ìⁿnuu ndíhi-gá-yu. Te ducaⁿ càdá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhã-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú ndíhi andíu

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícú ndàa xio quée nchíanchii, te càchí-ndó sã cúúⁿ dǎú, te ñiu ducaⁿ ndísa quide-xi. ⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nàcuáa quène nchíanchii, te càchí-ndó sã ÿo cada ihni-xi, te ñiu ducaⁿ ndísa quide-xi. ⁵⁶ Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andíu ndíhi ñuyíú, ÿte ná cuendá quidé-ní-ndó sã ñã tècú tnùní-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ ÿo dándahú-ndó mèe-ndo sá ÿo váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndàá sá cùtnuní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndíhi váha-o ñáyiú cùu úhú iní ñáhá

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ 'Te nchòhó, ÿná cuendá ñá túú dándixi túu-ndo ìní-ndó càda-ndo mee-ni sá vãha sá tàú-ndó càda-ndo-i? ⁵⁸ Te núú ío ìⁿ-ndo ñí sacáⁿ cuéchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ìⁿ sá ñí quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndíhí-yu núú tée cùchiuⁿ, te nini ñùhu-ndo ndíhí-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcáháⁿ cáhnú ìní tnáhá-ndó ndíhí-yu cuendá sá vã cándèca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núú tée cùchiuⁿ, chi núú ducaⁿ na càdá-yu te téé cùchiuⁿ-áⁿ nachíhi ñaha-dë ndaha cue téé cùu poleciá, te cue téé-áⁿ chíhi ñaha-güedë vecaá xii-ndo. ⁵⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñuu na ngàva-ndo vecaá, te vá cãcu-ndo te núú vá náchãhu-ndo nchàa sá tàú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiöxí

¹ Te ñu-ni òré-áⁿ ñi ngúnutnñi ñiⁿ úú ñáyiú núú Jèsús cáni-yu cuèndú núú-gã nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue téé distrítú Galileá cue téé ní sañni quiti nduu táhú Yá Ndiöxí, te mei òré ní sañni-güedé cue quiti-áⁿ ñi táuchíúⁿ tẽ Pilatú cue sandàdú-dé ní sañni-güedé cue téé Galileá-áⁿ, te ní xica níñi-güedé núú ñuhú ndìhi níñi cue quiti-áⁿ, te ní nadácánuu-xi. ² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Te núú nchòhó sání ìní-ndó sã sà dúcáⁿ ñi yáha cue téé distrítú Galileá-áⁿ te cùu-güedé cue téé ndècu vihi-gá cuèchi-xi dàcúúxí cuè téé ñuú-güedé ñá. ³ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã ñãhá. Te núú nchòhó vá ndíxí cuèchi ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núú vá nátnñi-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁴ Te núú nchòhó sání ìní-ndó sã ñáyiú sáhúⁿ úní ní xíhí ní táú ñãhá vèhe ducúⁿ Silde ío-gá ndécú cuèchi-yu dàcúúxí nchaa ñáyiú xíndecu ñuú Jerusálén ñá, ⁵ te na càchí tñúhu tucu-í xii-ndo sã ñãhá. Te núú nchòhó vá ndíxí cuèchi ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tñàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núú vá nátnñi-ndo ichi Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Yutnu ngüxí ñá túú cùuⁿ sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní cani tucu-gá ñiⁿ cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tñuní-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ñiⁿ téé nùtnñi ñiⁿ yutnu ngüxí núú ñuhú-dé, te cuáháⁿ ndéhé-dé ñuú ní cuuⁿ sávidí-xi ní cùu, te ní ñiⁿ ñá túú ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ-áⁿ xii téé ndèé ñuhu-dé: “Ñaha-n sá vitna ní cuu úní cuía quixí còto-í yutnu ngüxí-a te ñá túú xini-í ní ñiⁿ sávidí-xi. Te quehndé-n vitna, chí àúⁿ ñá cuu nùtnñi-xi quide tneñu-xi núú ñuhu-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii téé ndèé ñuhu-dé-áⁿ. ⁸ Te téé ndèé ñuhu-áⁿ ñi xáhaⁿ-dẽ: “Pàtróón, ña ña na cuñhu-xi cuía vitna-ñá, te na nàdatayá-í ñuhu núú sàhá-xi, te chihi-í saháⁿ. ⁹ Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávidí-xi, àdi núú ñá túú ní cùuⁿ sávidí-xi ña te téhndé-ñá-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii pàtróón-dẽ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús quidé tãtña-gá ñiⁿ ñadìhí ní nduu cueyi sãtá-xi nduu ndetátú ñáyiú

¹⁰ Te ñiⁿ xito cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú, te yìhi Jèsús ñiⁿ veñúhu dànehé-gá ñáyiú. ¹¹ Te xíáⁿ ndécú ñiⁿ ñadìhí ní cuu sáhúⁿ úní cuía sã cùhú-aⁿ yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha xii-aⁿ, te xíáⁿ ní ndada cueyi-xi sãtá-aⁿ, te ñá dáñá-gã-xi nucúnutnñi ndáá-aⁿ. ¹² Te òré ní xini ñãhá Jèsús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gã, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuèhé tñàhá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹³ Te ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ñi ndúha-aⁿ te ní nucúnutnñi ndáá-aⁿ, te ní ngüíta-aⁿ ní cachí-aⁿ sá ño càhnu cuu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Dico téé tàxi tñuní veñúhu ní cudééⁿ-dẽ sá dúcáⁿ ñi quide Jèsús ní quide tãtña-gá ñaha cùhú-áⁿ nduu ndetátú-yu, te ní xáhaⁿ-dẽ xií-yu:

—Ìó ñiⁿ nduu tàú-ó càda chiuⁿ-o, te ndèdani càa nduu-áⁿ quixi-ndo cùtãtña-ndo, dico ñá díú ndùu cuu-xi nduu ndetátú-ó —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xií-yu.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchòhó chí ío dandahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿ñáa ñá túú nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetátú-ó ãⁿ? ¹⁶ Te ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaní tñàhá ndii Àbrahám, te dicó-ni sá yucu ñávãha quide duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuía, ¿te ñáa ñá túú xini ñuhu-xi cutãtña-aⁿ cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ Jèsús, núú nchaa cue téé cùu úhú ìní ñãhá xì-gá ní cucahaⁿ núú-güedé, dico nchaa dava-gá ñáyiú chí xicudíⁿ ìní-yu xíndéhé-yu nchaa sá vã yò tñàhí ndàcu cada quide-gá.

Cuèndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Na càni-í ìⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-ndo. ¹⁹ Ìⁿ téé ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě te ní xínu-xi, te ní sahnu-xi ní cuu dùcúⁿ-xi, te cue quiti ndàva núú tàchí cádùha-güedi tacá-güedi núú dìté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa quide levadurá

(Mt. 13:33)

²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xií-yu:

—Te na càchí tnúhu tuçu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndiòxí òré ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. ²¹ Ìⁿ ñadìhí ní queheⁿ-aⁿ levadurá ní chihi-aⁿ únì arròbá yuchi triù, te levadurá-án ñi quide-xi ní ndaa nihì yusaⁿ-án —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Yuyèhe cuiñi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Te ichi ñúhu Jesús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén, te nchaa ñuú náhnú, ndìhi nchaa ñuú lìhli ta yàha-gá ducaⁿ ta dānehé-gá ñáyiu tnúhu-gá cuáháⁿ. ²³ Te ìⁿ ñuú-án ñi xáhaⁿ ìⁿ téé xii-gá:

—Mèstrú, cuinì-í cacadáⁿ tnúhu-í ìⁿ tnúhu núú-n, ¿ndáá sá ìo sacú ñáyiu nānìhí tàhú-āⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé ndìhi nchaa ñáyiu:

²⁴ —Cada-ndo sã nānìhí tàhú-ndó, te tñi-ndo ìchi Yá Ndiòxí, te ichi-gá-án cúú-xí dàtná ìⁿ yuyèhe cuiñi, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ìo cuéhé ñáyiu cachí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñi-án dico vá ndácú-yu. ²⁵ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùnì-ndó tnúhu càháⁿ-í. Te òré ná ndacuñí téé cùu xítóhó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáyiu na quèndóo quehé dacasaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé: “Tátá, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé. Dico téé cùu xítóhó vehe-án cūñaha-dě xii-ndo: “Ñá túú xini-í nchòhó ndèè ñáyiu cùu-ndo”, duha cūñaha-dě xii-ndo. ²⁶ Te dàtnùnì ngüita nchòhó cūñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndìhi ñaha-ndí, te ní xihì ndìhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cūñaha-ndo xii-dé. ²⁷ Dico cachí tucu téé cùu xítóhó vehe-án cūñaha-dě xii-ndo: “Sa ní cachí-í sá ñà túú xini-í ndèè ñáyiu cùu-ndo. Te chí xócuñí nchòhó ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha núú ndècu-í”, quesaha-dě cūñaha-dě xii-ndo. ²⁸ Te na sàá nduu dùcaⁿ cada-xi te quinì-ndó tē Àbrahám, ndìhi té Isàác, ndìhi té Jàcób, ndìhi nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te nchaa cue téé-án ndécú-güedě núú ndécú-gã táxí tnùnì-gá, te nchòhó quee tíhú-ndó nūú-gã sá tnúhu ñá túú ní cuinì cada ndáá, te dàvá-án ndāhyú-ndó te cuu rúhñú-nā núhu-ndo sã sātú iní-ndó cuèndá sá ndóhó-ndó. ²⁹ Te dàvá-án quíhu nchaa ñáyiu ndì cùmí xio ñuyú nūú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnùnì-gá caxí-yu ndìhi-gá, te cundecú-yu ndìhi-gá. ³⁰ Te dava ñáyiu nchìcúⁿ ñá túú cūnuu ndecu ichi Yá Ndiòxí vitna, ñáyiu-án sãá nduu te ìo cunúú-yu. Te dava ñáyiu cūnuu ndecu ichi-gá vitna, ñáyiu-án sãá nduu te vá ìo-gá cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús ndāhyú-gá cuèndá ñáyiu ñuú Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Te ñi-ñi nduu-āⁿ ñi quexìo ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú-gã, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Quee-n ìha quíhíⁿ-n nūu ndèè quíhíⁿ-n, chi téé cùu Herodés cuinì-dé cahni ñaha-dě xii-n —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuàháⁿ te cúñaha-ndo xii téé nèhe mañá-áⁿ sã cãchí-í sá ná cùndedóho váha-dé ìⁿ tnúhu càháⁿ-í, chi cùmání ìⁿ úú-gá nduu cundecu-í xocàni-í nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáyiu cùhú, te ducaⁿ te ndìhi chiùⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé. ³³ Dico dacuitíí sã cùhúⁿ-í ichi ìⁿ úú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í núú quíhíⁿ-í, chi vá cúú tnàhí cuú ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ingá ñúú, chi mei ñúú Jerusálén cuú-güedé —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiu ñúú Jerusálén:

—Nchòhó chi sàhni-ndo nchaa cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, cue téé ní tendaha-gã véxi, te mee-ni ndìhi yúú sáhní-ndó-güedé. ;Te titní xito ní cuiní-í nadatácá ñáhà-í xii-ndo dàtná nádàtácá ìⁿ nchuxi cuè déhe-di sàquìhi-güedi xití ndíxíⁿ-di, dico ñá ní cuiní-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cùndedóho tucu ingá tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí daña ñaha-gá xii-ndo. Te na cãchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vã quíní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sáá nduu te quíní ñáhá tucu-ndo, te nduu-ãⁿ cachí-ndó sã ò cãhnu cuu yúhú Yá ní tendaha Dütú Ndiöxí véxi ñuyúú-a —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

14

Jèsús quidé tátna-gá ìⁿ téé ñùhu cuiñu

¹ Te duha ní cuu ìⁿ nduu, nduu ndetátú ñáyiu chi ìⁿ téé cùu fariséú cùnùu ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te cue téé ndècu vehe-dé ndéhé-güedé nùu nása cada-gá. ² Te xíáⁿ ndécú tnàhá ìⁿ téé cùhú ñùhú-dé cuiñu. ³ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndìhi núú cuè téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cuu cada tátna-o ìⁿ ñáyiu cùhú nduu ndetátú-ó ãⁿ ñáhá? —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Dico cue téé-áⁿ ñà túú tnàhí ni cãháⁿ-güedé. Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã téé cùhú-áⁿ ñí quide tátna ñaha-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã sá ná nùhú-dé vehe-dé. ⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú nchaa cue téé-áⁿ, te xáhaⁿ-gã:

—¿Te núú nchòhó ná ngáúñhnu ìⁿ búrru-ndo àdi ìⁿ ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tàva ndíhi-ni-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ndó-ãⁿ? —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Te ñá túú ní ñhí-güedé tnúhu na dàncocáva-güedé.

Ñáyiu càháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnándaha

⁷ Te ndèhe Jesús nàcuáa xíquide nchaa ñáyiu ndècu vico sá sùúni ñí nacáxi-yu xilé sácõo nchihi cue téé cùnùu-gá conchihí-yu òré cuànguìhú-yu mèsá caxí-yu, núú ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

⁸ —Òré ná càháⁿ ñáhá ìⁿ ñáyiu xii-ndo ìⁿ vico tnándaha, te vá cóó-ndó nùú xilé sácõo cue téé cùnùu-gá, chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexìo dava-gá ñáyiu cùnùu-gá dàcúxí nchòhó. ⁹ Te ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo-áⁿ quixí-yu te cúñahá-yu xii-ndo: “Chí cuãñaha xilé núcõo nchihi-ndo-ãⁿ ná cõnchihi ñáyiu ní quexìo-a”, quesàhá-yu cúñahá-yu xii-ndo. Te cuiní-ndó ñáhá cuèi cùcahaⁿ núú-ndó ndàcuíñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngõo-ndo nùú xilé xñnutñí ndéé núú ñí ndìhi-ná ndàa sátá-xi. ¹⁰ Te yúhú cãchí-í sá òré ná càháⁿ ñáhá-yu xii-ndo, te ngóo-ndo nùú xilé xñnutñí ndéé núú ñí ndìhi-ná ndàa sátá-xi chi cuèndá òré ná quèxio ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo, te cúñahá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñáyiu càháⁿ ndìhi-í, chí yãha núú xilé sácõo cue téé cùnùu-gá coo-ndo”, duha cúñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchaa ñáyiu yìhi ndìhi-ndo mesá. ¹¹ Te nchaa ñáyiu na càda nínu mee-xi, te ñáyiu-áⁿ ñà túú cùu nínu-yu, te nchaa ñáyiu ñá túú quide nínu mee-xi, ñáyiu-áⁿ cúú ññu-yu —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

¹² Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cáháⁿ ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuiní-n càda-n ìⁿ vico, te vá càháⁿ-n mèe-ni cue téé càháⁿ ndìhi-n, ni cuè ñaní-n, ni cuè ñáyiu cùu ñaní tnáhá-n, ni cuè ñáyiu cuica ndècu yatni ndìhi-n, chi

ñáyiú-áⁿ ducaⁿ càdá-yu ìⁿ nduu cáháⁿ ñáhă-yu xii-n te ndéyăhu-ni sá nǐ quidé-n-yu. ¹³ Te ñáhá chi òré ná càda-n ìⁿ vico, te cáháⁿ-n ñáyiú ndàhú, ndìhi ñáyiú ñá cúú càca, ndìhi ñáyiú yacua, ndìhi ñáyiú cuàá. ¹⁴ Te núu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ìⁿ sá vâha xii-n, chi ñáyiú-áⁿ vǎ nihí-yu nacoto ñáhá-yu xii-n, dico na cùú-n te sáá nduu ndòto-n ndìhi nchaa ñáyiú ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndiǒxí, te dàvá-áⁿ taxi-gá sá ndúú tǎhú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Nàcuáa xíquide ñáyiú òré càháⁿ ñáhá ìⁿ tée cada vico
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue tée yǐhi mesá-áⁿ, núu ní xáhaⁿ ìⁿ-dé xii-gá:

—Ío váha tǎhú nchaa ñáyiú na càxi nchaa sá cuăha ñaha Yă Ndiǒxí nduu na sàá-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxí tnùnǐ-gá —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ìⁿ tée quide-dé vico, te ní dátècú tnúhu-dé cuéhé víhí ñáyiú quíhíⁿ-yu caxí-yu. ¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá cáxǐ-yu, te ní xáhaⁿ-dě xii tée xínu cuechi núú-dě sá quíhíⁿ-dé cúñaha-dě quíhíⁿ-yu caxí-yu, chi sa ndècu túha nchaa sá cáxǐ-yu. ¹⁸ Dico nchaá-yu ní xáhăⁿ-yu xii-dé sá ná cádá càhnu iní tée càháⁿ ñáhá-ăⁿ, chi ñá túú cùyáchí-yu quíhíⁿ-yu vico-áⁿ. Te tée ní cáháⁿ ndìhi tée xínu cuechi-áⁿ dǐhna ní xáhaⁿ-dě: “Íchí nǐ saaⁿ-í ìⁿ pedású ñuhu, te quíhíⁿ ndéhè-í tnaví, núu xǐăⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cǔñaha-n xii tée càháⁿ ñáhá-ăⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ¹⁹ Te ingá-dé ní xáhaⁿ-dě: “Ní saaⁿ-í úhúⁿ yùndá ndicutu sa xitu, te cue quiti-áⁿ quíhíⁿ-í coto ndeé-í-güedi vitna, núu xǐăⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cǔñaha-n xii tée càháⁿ ñáhá-ăⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²⁰ Te ingá tucu-dé ní xáhaⁿ-dě: “Íchí nǐ tnándaha-í nǔu xǐăⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²¹ Te òré ní nasáá tée xínu cuechi-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé núú patróóⁿ-dě nchaa nàcuáa ní xáhăⁿ-yu. Te ní cudééⁿ tée cùu patróóⁿ-ăⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii tée xínu cuechi núú-dě-áⁿ: “Yáchí cuáháⁿ nanducu-n nchàa ñáyiú ndàhú, ndìhi nchaa ñáyiú ñá cúú càca, ndìhi nchaa ñáyiú yacua, ndìhi nchaa ñáyiú cuàá, te nděni ní cuu na nàníhǐ-n-yu te candècá-n-yu quixí”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²² Te sáta nǐ nasáá tée xínu cuechi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii patróóⁿ-dě: “Patróóⁿ, sa ní quide-í chiuⁿ ní tǎhú-n, dico ndècu-gá núú cóo-yu”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²³ Te tée cùu patróóⁿ-dě-áⁿ nǐ xáhaⁿ-dě: “Cuáháⁿ tucu nděni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuèndá ná chítú vehe-í. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-n sǎ nǐ ìⁿ ñáyiú ní cáháⁿ-í dǐhna vá cúú-gǎ caxí-yu sá sà ní quide túha-í caxí-yu ní cùu”, cachí tée-áⁿ xáhaⁿ-dě xii tée xínu cuechi núú-dě —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii tée-áⁿ.

Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáyiú nchícúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuiní-ndó chìtnahá ñáhá-ndó xii-í, te cuu iní ñáhá ndisa-ndo. Te cuèi na dándóo-ndo tǎtá-ndó, ndìhi náná-ndó, ndìhi ñadihí-ndó, ndìhi déhe-ndo, ndìhi ñanǐ-ndó, ndìhi cúha-ndo, te cani iní-ndó sǎ cuèi na cùú-ndó sǎ cuèndá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhi-í. ²⁷ Te nchaa ñáyiú vá cǎnchícúⁿ nihnu ñaha xii-í cuèndá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyiú-áⁿ vǎ cúú-yu ñáyiú tnahá tnúhu ndìhi-í. ²⁸ Te núu ìⁿ nchòhó ná cǎni iní-ndó dàcaa-ndo ìⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú dǐhna-gá cada cuèndá-ndó nǔu ndédau dǐhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnùnǐ iní-ndó nǔu tnahá dǐhúⁿ-ndó càa vehe-áⁿ àdi ñáhá? ²⁹ Chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngüíta-ndo tàusaha-ndo te vá xínu cada-ndo, te nchaa ñáyiú na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuéhé-yu cuèndá-ndó. ³⁰ Te cachí-yu: “Tée-ăⁿ ní ngüíta-dé dácàa-dé ìⁿ vehe te ñá ní ndàcu-dé xínu”, cachí-yu. ³¹ Àdi te núu ìⁿ tée yǐndaha ñaha xii ñáyiú cuiní-dé nàá-dé ndìhi ingá tucu tée yǐndaha ñaha xii ñáyiú, ¿te náa ñá díú dǐhna-gá cada cuèndá-dé te

núu ndacu-dé ndihi úxí mǐl cue sandàdú-dé nàà-güedé, ndihi ócò mǐl cue sandàdú ingá tucu téé yǐndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní tnáhá ndìhi-dé-ǎⁿ? ³² Àdi te núu xitò-dé sá vǎ ndácú-dě ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá téé cùu úhú iní tnáhá ndìhi-dé-áⁿ, te tendaha-dě ìⁿ téé quíhíⁿ-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú núu tée-áⁿ cuendá sá vǎ nàà-güedé. ³³ Te duha càháⁿ-í chi núu nchòhó vá cádá ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndìhi-ndo cuendá chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te vá cúú-ndó cuè ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhi-í.

Ñíí nǐ nduu víxiⁿ
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Te ñíí chi ío váha, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, ¿te nása-gá cada-o nàndíhi-o te núu ducaⁿ-i? ³⁵ Chi ñá túú-gǎ nándíhi-xi nì sá dàcá ñuhu, te nì sá dàcá saháⁿ, chi cuendá-ñá dǎngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

15

Cuendá ìⁿ mběé quiiti ní xíta
(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue téé cuihna ìní-xi quìde cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndihi cue dava-gá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núu ndécú Jèsús cuendá cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá. ² Te ní ngúíta cue téé cùu fariséú, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés xícáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuendá-dé ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndihi ñaha-dé xii-yu —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

³ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú nàcuáa tecú tnùnì-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

⁴ —Ìⁿ téé ndècu ìⁿ ciendú mběé-dě, te ní xíta ìⁿ-di, te nchòhó sa cùtnunì iní-ndó nàcuáa cada téé-áⁿ, chi dándóo-dé cúmídícó sǎhúⁿ cúmí-di ìⁿ yucu, te cúnúndúcú-dě quiiti ní xíta xǐáⁿ ndéé ndéé naníhí-dě-di. ⁵ Te òré ní naníhí-dě-di te ní dácáá-dě-di chíó-dě ní docó-dé-di sá cúdǐí ìní-dé. ⁶ Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátàcá-dé nchaa cue téé càháⁿ ndìhi-dé, ndihi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndìhi-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí ná cúdǐí ìní-ó vitna, chi ní naníhí-í mbèè-í quiiti ní xíta ni cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu. ⁷ Te yúhú càchí-í sá ño-gá cúdǐí ìní Yǎ Ndiǒxí ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ nùu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vǎha quídé-yu ndécú-yu te tnií-yu ichi-gá, dàcúúxí cúmídícó sǎhúⁿ cúmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chi ñá túú-gǎ xíní ñuhu-xi ndixi cuéchi iní-yu chi sa ndécú-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá díhúⁿ nǐ xíta

⁸ Te ní cani Jèsús ingá cuendú núú-güedě, te xáhaⁿ-gǎ:

—Ìⁿ ñadìhí ndécú ndìhi-aⁿ úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te ní dácúíta-aⁿ ìⁿ te ní teñuhú-aⁿ iti, te ní ngúíta-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúnì vǎha vǎha ní nanducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ. ⁹ Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátàcá-aⁿ nchaa ñáyiú dǐhí càháⁿ ndìhi-aⁿ ndihi nchaa ñáyiú ndècu yatni ndìhi-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cúdǐí ìní-ó vitna chi ní naníhí-í díhúⁿ-í sá nǐ xíta ni cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu. ¹⁰ Te yúhú càchí-í sá dúcáⁿ ño cúdǐí ìní nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí, núu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vǎha quídé-yu, te tnií-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuendá ìⁿ téé ñá túú ní quide váha

¹¹ Te ní cani tucu Jèsús ingá cuendú núú-güedě, te xáhaⁿ-gǎ:

—Ìⁿ téé ndècu úú déhe ducuⁿ-dé, ¹² te téé líhli-gá ní xáhaⁿ-dě xii tǎtá-dě: “Táu, taxi-n tǎhú sǎ cúú cuendá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. Te tǎtá-dě-áⁿ nǐ sǎñaha-dě ndí dííⁿ núú-güedě

sá cúu cuendá-güedé. ¹³ Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé tée lĩhli-gá-án nĩ nadico-dě nchaa sá nĩ sáñaha tătá-dě, te ní xica-dé cuáhán-dé ìñ ñuú xícá, te yàcáñ ní tñii-dé ìñ ichi cuèhé ichi duha, te ní ndihi díhúñ-dě ní dándóñùhu-dé ndihi cue tée càháñ ndihi-dé, ndihi nchaa ñáyiú díhí xĩndecu ichi díí ìní. ¹⁴ Te ní ndihi ndoo díhúñ-dě ní dándóñùhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñuú núú ndécú-dě-án, te ñá ñihí-gá-dé sá caxí-dě, te xihí-dé docó. ¹⁵ Núú ní xica-dé cuáhán ndúcú chiúñ-dé núú ìñ tée diu-ni ñuú xíañ, te tée-án nĩ sáha chiúñ ñaha-dé ìñ xichi núú ñúhú-dě coto-dé cùchí. ¹⁶ Te súúni xihí-dé docó te cuíni-dé caxi-dé nchaa sá sáha-yu cùchí-án ní cùu, dico ñá túú ní sáñahá-yu xii-dé. ¹⁷ Te uuñ ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “¡Ío cuéhé cue tée xĩnu cuechi vehe tătá-í te ío cuéhé sá xéxí-güedě ndécú, te yúhú duha ndòho-í docó iha! ¹⁸ Te ndacuíñ-í te núhú-í vehe tătá-í, te cúñaha-í xii-dé: Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yá Ndiõxí te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n, ¹⁹ te ñá túú-gă tâu-í sá cúu-í déhe-n vitna, te cada ñaha-ñ-n xii-í dătñá ìñ tée xĩnu cuechi núú-n”, duha ní sani iní-dé cúñaha-dě xii tătá-dě. ²⁰ Te sáta dúcáñ nĩ sani iní-dé, te ní natñii-dé ichi cuánuhú-dé vehe tătá-dě, te xica-gă cuánuhú-dé ní xiní ñáhá tătá-dě xii-dé te ní cundáhú iní ñáhá-dě. Te xĩnu tătá-dě-án nĩ sáháñ nútñahá ñáhá-dě, te ní numi ñaha-dě, te ío váha ní cáháñ ndihi ñaha-dě. ²¹ Te ní xáhañ dēhe-dé-án xii-dé: “Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yá Ndiõxí te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n, te ñá túú-gă tâu-í sá cúu-í déhe-n vitna”, cachí-dé xáhañ-dě.

²² Dico tătá-dě-án nĩ xáhañ-dě xii cue tée xĩnu cuechi núú-dě: “Chí quēñùhu ndihi-ni dóo váha-gá cuáha-ndo dēhe-í-a na cuĩhnu-dé, ndihi ìñ dehé ná quĩhi díquí ndáhá-dě, ndihi chàú váha na quĩhi-dé. ²³ Te quĩhíñ ngueheñ-ndo ìñ ndicutu numa quiti caváha-gá, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na càxi-o-di. ²⁴ Chi déhe-í-a ní sani iní-í sá nĩ xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te ní sani tucu iní-í sá nĩ xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dě”, càchí-dé xáhañ-dě xii cue tée xĩnu cuechi núú-dě-án. Te ní ngüita-güedé ní quide-güedé vico.

²⁵ Te déhe-dé tée sàcuéhé-gă cuáhán-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá nduu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yaá cúu vico. ²⁶ Te ní cana-dé ìñ tée xĩnu cuechi, te ní xícáñ tñuhú-dě núú-dě ná cuendá ducañ ío yaá. ²⁷ Te tée xĩnu cuechi-án nĩ xáhañ-dě: “Ñaní-n tēe cuáhán ní cùu ní nasáá-dé, te tătá-n nĩ táuchíúñ-dě ní xihí ìñ ndicutu nùma quiti caváha-gá cuendá sá nĩ nasáá váha-dé”, càchí-dé xáhañ-dě.

²⁸ Dico ñaní-dé tée sàcuéhé-án nĩ cudééñ-dě, te ní cachí-dé sá vă ndĩhu-dé vehe cundecu-dé vico-án ní cùu, dico ní quee tătá-güedě ní cáháñ ndáhú-dé núú-dě cuendá ndĩhu-dé. ²⁹ Te ní xáhañ-dě xii tătá-dě: “Táu, cundedóho váha saú-n tñùhu na càháñ-í-a, yúhú ío cuéhé cuíá nĩ cuu xĩnu cuechi-í núú-n, te ni ìñ xito ñá túú quide sáá iní-í núú-n, te ni ìñ chivá lĩhli ñá túú tàxi-n-di caxi díí ìní-í-di ndihi cue tée càháñ ndihi-í. ³⁰ Te vitna ní nasáá déhe-n tēe ní sáháñ ní dándóñùhu díhúñ-n ndihi nchaa ñáyiú xĩndecu ichi díí ìní. Te ní sahi-n ìñ ndicutu numa quiti caváha-gá sá cuendá-dé”, càchí-dé xáhañ-dě xii tătá-dě. ³¹ Te ní xáhañ tătá-dě xii-dé: “Yòhó déhe-í ducañ-ni ndècu ndihi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécú ndihi-í cúu-xí cuendá-n. ³² Te vitna dacuití tâu-xi sá cadá-ó vico, te cudíí ìní-ó, chi ñaní-n-án nĩ quide-í cuendá sá nĩ xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dě”, càchí-dé xáhañ-dě xii déhe-dé tée sàcuéhé-gă-án —duha cuáhán cuendú ní cani Jèsús núú-güedě.

16

Nàcuáa ní quide ìñ tée tàxi tñuní ñáhá xii cue tée xĩnu cuechi

¹ Te Jèsús xáhañ-gă xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Ní xĩndecu ìñ tée cuica, te ducañ nĩ xĩndecu ìñ tée ní taxi tñuní ñáhá xii cue tée ní xĩnu cuechi nũú-dě. Te tée-án nĩ xiní ñáhá ñáyiú dùhu-dé díhúñ tēe cùu patróón-dě, te cuáhán-dé dándóñùhu-dé, te ní xáháñ-yu xii tēe cùu patróón-dě sá dúcáñ quide-dé.

² Te tēe cùu patróón-dě-án nĩ cana ñaha-dě xii-dé, te ní xáhañ-dě: “¡Ná cuendá duha càháñ ñáyiú cuendá-n? Yáchí chi na tàxi cuendá-n nchàa chiuñ ní quide-n, chi vitna te vá táxi tñuní-gá-n cuè tēe xĩnu cuechi núú-í”, càchí-dé xáhañ-dě. ³ Te tēe tàxi tñuní

ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nĩ sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé pàtróón-í chiu-í? Chi ñá cùndè-gá-í cada-í chiu-í véé, te cùcahaⁿ núu-í cacadá ndàhú-í. ⁴ Dico duha cada-í cuendá queheⁿ cuendá ñáhá ñáyiú vehé-yu òré ná quèhndé duu-ná pàtróón-í chiu-í”, duha ní sani iní-dé. ⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní cana-dé ìⁿ ìⁿ cue tée tau núu pàtróón-güedé. Te tée díhna ní xícaⁿ tnúhú-dé núu-dé, te xáhaⁿ-dè: “¿Ndèé dau tau-n núu pàtróón-í?”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. ⁶ Te tée-án nĩ xáhaⁿ-dè: “Tau-í ìⁿ cièndú bàrríl acítí”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. Te tée taxi tnuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nĩ xáhaⁿ-dè: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá údico úxí taxi-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. ⁷ Te dättnuní ní xícaⁿ tnúhú tucu-dé núu ìngá-dé, te xáhaⁿ-dè: “Te yòhó, ¿ndèé dau tau-n-í?”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. Te tée tau-án nĩ xáhaⁿ-dè: “Ìⁿ cièndú ngohñchi trùu tau-í”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. Te tée taxi tnuní ñáhá xii cue tée xínu cuechi-án nĩ xáhaⁿ-dè: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmídíco-ná taxi-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dè. ⁸ Te tée cùu patróón-án nĩ cächí-dé sá ìo váha ñùhu díquí tée dùhu-án nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyiú xñdecu ichi cuèhé ichi duha, ío-gá váha ñùhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiú cùndíhí-yu dàcúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

⁹ Te yúhú cächí-í sá cadá-ndó sã váha ndíhi nchaa sá ndécú ndíhi-ndo ní cuáha ñuyú yíca cuèchi-a, te ducaⁿ te coo cue tée ío váha tnahá tnúhu ndíhi-ndo, te òré ná ndíhi nchaa sá ío ñuyú-a, te Yá Ndiöxí queheⁿ cuendá ñáhá-gã xii-ndo, te cundecu-ndo ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁰ Te núu ìⁿ tée quide ndáa cuèi ìⁿ chiuⁿ líhli na cada-dé, te diu-ni ducaⁿ quide ndáa-dé cuèi ìⁿ chiuⁿ cahnu na cada-dé. Dico tée ñá túu quide ndáa, chi cuèi chiuⁿ líhli àdi chiuⁿ cahnu na cada-dé dico ìⁿ-ni quide-dé. ¹¹ Te núu nchòhó vá cadá-ndó sã váha ndíhi nchaa sá ní cuáha ñuyú yíca cuèchi-a ña, te Yá Ndiöxí vá táxí-gã sá váha ndècu ndíhi-gá xii-ndo. ¹² Te núu vá cadá ndáa-ndó còto-ndo nchaa sá táxí núu tnahá ñáyiú-ndo, te vá yòo taxi sá ndúú tàhú-ndó.

¹³ Te ni ìⁿ tée xínu cuechi vá ndácú-dé cunu cuechi-dé núu úú pàtróón, chi tée-án cuu váha iní-dé núu ìⁿ pàtróón-dé te tñi-dé nchaa tnúhu càháⁿ pàtróón tée cùu váha iní-dé núu-xi-án. Te núu ìngá tucu pàtróón-dé vá cúu váha iní-dé, te ni vã tñí-dé tnúhu càháⁿ pàtróón-dé-án. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núu Yá Ndiöxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ío ñuyú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue tée cùu fariséú ío ñùhu iní-güedé nchaa sá ío ñuyú-a, te xñd-edóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, te ní càháⁿ yíchí-güedé cuendá-gá. ¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó cúu-ndó cuè tée ío váha càháⁿ núu ñáyiú cuendá-ni sá cuiní-ndó càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, dico Yá Ndiöxí xini ndáa-gá nàcuáa càa iní-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te nchaa sá cächí cue ñáyiú ñuyú-a sá ìo nàndíhi, Yá Ndiöxí dáquèè tíhú-gã.

Cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

¹⁶ Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cùnùu-xi ni cuu, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Dico cùnàhá ní ngüíta té Juáa tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní càháⁿ-dé tnúhu-í, ndéé dàvá-án ña túu-gã ní cùnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te diu-ni ndéé dàvá-án nĩ quesaha ta tècú tnùní ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu, te vai ñáyiú ío sàni iní-yu vitna nàcuáa cada-yu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu. ¹⁷ Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ío ndáa càháⁿ-xi, te ndíhi-gá naa andíu ndíhi ñuyú dàcúxí sã ndíhí ìⁿ ìⁿ tnúhu-án cada-xi nàcuáa càháⁿ-xi.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáyiú dàña tnahá

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te núu ìⁿ tée na dàña tnahá-dé, ndíhi ñadíhí-dé, te tnándaha tucu-dé ndíhi ingá-yu, te nèhé víhí quide-dé te núu ducaⁿ na cada-dé, te tée na tnándaha ndíhi ñaha ní dàña

yí-xi, te ðiu-ni ducaⁿ ñà túú cùu-xi sá vǎha te núu ducaⁿ na càdá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cuèndá ìⁿ tée nàni Lázará ndihi cuèndá ìⁿ tée cuica

¹⁹ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Ní xíndecu ìⁿ tée cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni dǒo vǎha dóo vii càa, te nchaa nduu súúni vǎha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. ²⁰ Te ní xíndecu tucu ìⁿ tée ndàhú ní xínani-dě Lázará, te tée-áⁿ ñí cuhú-dé ní xíndeé-dé nitùhú-dé ndíhyi, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedě xii-dé yuyèhe tée cuica-ǎⁿ. ²¹ Te tée ndàhú-áⁿ ñí xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuini-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gǎ ní xǒo yáha caxi tée cuica-ǎⁿ, te ñà túú ní xǒo ñíhí-dě. Te cuèi iná ní xóo quíhíⁿ-di ní xóo nayuu-di nchaa núu ndíhyi ndèé-dé-áⁿ. ²² Te ní sáá ìⁿ nduu te ní xíhí tée ndàhú-áⁿ, te cue espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiǒxí ndécá ñaha-xi xii-dé cuánda núu ndécú tǎ Àbrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ñí xíhí tée cuica-ǎⁿ tnàhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedě xii-dé. ²³ Te ní sáá-dé núu xíndecu nchaa ñáyiu ní xíhí ñà túú ní quide ndáá núu Yǎ Ndiǒxí te xíaⁿ ño ndòho-dé ndécú-dě, te ní ndonehe núu-dě te xica ñí xini-dé tǎ Àbrahám ndihi tǎ Lázará-áⁿ xíndecu-güedé. ²⁴ Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě: “Yòhó tǎtá Àbrahám, cundàhú iní ñàhá xii-í, te cǔñaha xii tǎ Lázará ná dándaxiⁿ-dé díquí ndàhá-dě, te na quixi-dé dándaxiⁿ-dé yàa-í, chi ío ndòho-í ñíhú-í núu ñíhú núu càyú-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii tǎ Àbrahám. ²⁵ Dico tǎ Àbrahám ní xáhaⁿ-dě: “Ndàhú yòhó ñani tnàhá-í, dándacu iní sá ño váha ní xíndecu-n ñùyíú, te tǎ Lázará ío ndàhú ní ndòho-dé ní xíndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu váha-dé iha, te yòhó ndóhó-n vitna. ²⁶ Te ñà díú-ní sǎ xǎⁿ tucu, chi cuádava ndècu ìⁿ déhvá cùnú ñíhú nèhu-xi núu ndécú-ó, te cuèi nchaa ñáyiu xíndecu iha na càchí iní-yu quixí-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácú-yu, te ni nchòhó vá ndácú-ndó quixi-ndo núu ndécú-ndí”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²⁷ Te ní xáhaⁿ tǎe cuica-ǎⁿ: “Te núu ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í núu yòhó tǎtá Àbrahám vitna sá téndàha-n tǎ Lázará ná quíhíⁿ-dé vehe tǎtá-í, ²⁸ chi ndècu úhúⁿ-gá ñani-í, te na cǔñaha-dě xii-güedé sá vǎ càdá-güedé dàtná ní quide-í cuèndá sá vǎ quixí-güedé tnàhá-güedé núu ndécú-í ndòhó-í-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. ²⁹ Te tǎ Àbrahám ní xáhaⁿ-dě: “Mee-güedě ndécú ndíhi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-áⁿ ná tñi-güedé nàcuáa càháⁿ-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé. ³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu tée cuica-ǎⁿ: “Tǎtá Àbrahám, dico vá càdá cuèndá-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico núu ìⁿ ñáyiu ñà túú-gǎ ndécú ñùyíú ìⁿ ñáyiu ndècu ndihi-n quíhíⁿ-yu cáháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu váha, te ndixi cuèchi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide váha-güedé ndécú-güedé, te cada váha-güedé”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé. ³¹ Dico tǎ Àbrahám ní xáhaⁿ-dě: “Te núu ñà túú cuini-güedé tñi-güedé tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ndihi tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha ña, te ðiu-ni ducaⁿ càda-güedé cuèi ìⁿ ñáyiu ní xíhí ná ndòtó-yu cǔñàhá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vá quèndáá iní-güedé”, càchí tǎ Àbrahám xáhaⁿ-dě xii tée cuica-ǎⁿ —càchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue tée cùu fariséú.

17

Quihi iní-ó vǎ cùndècu-o ichi cuèhé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Dacuití sǎ cóo cuè tée dacàháⁿ-güedé ñáyiu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, ðdico ndàhú ní cuu cue tée ducaⁿ na dàcaháⁿ ñàhá xii-yu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá! ² Chi váha-gá sá nùu na dàcutu ndéé ñáyiu ìⁿ yúú yòdó ðúcúⁿ-güedé te dàquée ñàhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñà díú sǎ cùndècu-güedé dacàháⁿ-güedé ñáyiu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, cuèi ñáyiu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé. ³ Te ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo.

Te núu ìn ñaní tnáhá-ndó quide-dé ìn sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó te cáháⁿ-ndó dôho-dé, te núu ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé, te cada cànnu iní-ndó sã ní quide-dé. ⁴ Te cuèi úsá xito na càda-dé nándi sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó ìn nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núú-ndó, te cachí-dé sá vã dúcáⁿ-gã cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cànnu iní-ndó-dě —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiú sàndáá ndisa iní-xi

⁵ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndihi Jesús xii-gá:

—Chindee ñàha xii-ndí cuendá ducaⁿ te quíndáá-gá iní-ndí sá Yã Ndiöxí ndácú-gã quíde-gã nchaa sá vãha —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó sũúni cuèdìcò luha líí dàtná cuíni-ndó càa ìn ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìn yutnu: “Quene-n ìha te quíhíⁿ-n cuíhnu-n xití làmár”, duha cúñaha-ndo. Te ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá ndisa iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa tàú ìn téé xinu cuechi cada-dé

⁷ Te xãhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ìn nchòhó ndécú ìn téé xinu cuechi núú-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiúⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu coto-dé quiti, te òré ní nasáá-dé vehe sá ní sáháⁿ-dé yucu, te vá cúñaha nchòhó cue téé cùu patróóⁿ-dě xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vá dúhá cúñaha-ndo. ⁸ Chi nchòhó cue téé cùu patróóⁿ-dě cúñaha-ndo xii-dé: “Cundihi iní cada túha sá cúdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dàtnùní caxi-n”, duha cúñaha nchòhó cue téé cùu patróóⁿ xii-dé. ⁹ Te òré ná ndíhí chiúⁿ ní táhú nchòhó cue téé cùu patróóⁿ cada téé xinu cuechi núú-ndó, te ñà túú tàú-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó núú tée xinu cuechi núú-ndó. ¹⁰ Te duha càháⁿ-í chi núu òré ná ndíhi nchaa chiuⁿ ní táhú Yã Ndiöxí cada-ndo, te cachí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue téé xinu cuechi núú Yã Ndiöxí, dico ñà túú tàú-gá ndacáⁿ táhú-gã núú-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gã ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quíde tãtna-gá úxí cue téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyiú

¹¹ Te ñuhu Jesús ichi cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén, te ní yáha-gá núú ràyá distrítú Sàmariá ndihi distrítú Galileá. ¹² Te ta cùyatni-gá ìn ñuú líhli cuáháⁿ, te ní sátnahá ñáhá úxí tnàhá cue téé cùhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica lùha ní ngúnu tní-güedé, ¹³ te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xãhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—¡Mèstrú, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xãhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁴ Te òré ní xini ñáhá Jèsús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuáháⁿ núú dütú ná cundehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé. ¹⁵ Te nchaa-güedé ní cutnùní iní-güedé sá ní ndúha-güedé, dico ìn-ni-dé ní nacuico-dě, te ní ngüíta-dé níhi ní cáháⁿ-dé, te ní cachí-dé sá ìo cànnu cuu Yã Ndiöxí. ¹⁶ Te ní ngüíñí xití-dě núú Jèsús, te ní nuu núú-dě ndàa núú ñúhú ndacáⁿ táhú-dě núú-gã. Te téé-áⁿ cúú-dě téé distrítú Sàmariá. ¹⁷ Te Jèsús ní cachí-gá:

—Úxí tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndèé ndécú dàva-gá-güedé-i?

¹⁸ ¿Te náa ìn-dii-ni téé ingá ñuú-a ní nacuico-dě ndacáⁿ táhú-dě núú Yã Ndiöxí, te càchí-dé sá ìo cànnu cuu-gá ñã? —càchí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ:

—Ndacuíñí te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yã Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa yìndaha ñaha Yã Ndiöxí

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue tée cùu fariséu ní xicáⁿ tnúhú-güedě núu Jèsús nùu ná ama ngüíta Yá Ndiöxí ndíhu ndaha-gă ñáyu. Te ní xáhaⁿ-gă:

—Ñá túu nă cada-xi ñuyúu quini-ndó cuendá cutnùni iní-ndó sã ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo. ²¹ Te ni vã yõ cachí: “Iha ndècu-gá táxí tnùnì-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gă táxí tnùnì-gá”, chi tnuú-ndó sà ndecu-gá ndihi nchaa ñáyu yìndaha-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gă xii cue tée xica cuu ndihi-gá:

—Te nchòhó chi sáá nduu, te cachí iní-ndó sã sùúni cuèdicó ìⁿ nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, dico vá quini ñáhá-gă-ndó xii-í. ²³ Te coo ñáyu cúñáhá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gá, áⁿ yacáⁿ ndécú-gă”, quesáhá-yu cúñáhá-yu xii-ndo. Dico vá quindáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó ndíhi-yu núu càchí-yu, te ni vã caní iní-ndó quíhíⁿ méé-ndó. ²⁴ Chi dàtná cuini-ndó quide-xi oré sáá nduté àndiu, chi uuⁿi dayehé-xi nihí ñuyúu, ducaⁿ càda-xi nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchàa-ndi túhú ñáyu xii-í. ²⁵ Dico díhna-gá ndoho vèhi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyu ñuyúu-a xii-í. ²⁶ Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyu ní xindecu cútnáhá ní xindecu té Nõé, te ñiu-ni ducaⁿ sãtnáhá-xi cada nchaa ñáyu ndècu vitna ndéé sáá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ní-yu, coho-ní-yu, te caca cuu-ni cue tée xica ndáhú, te tnãndaha-ní-yu, chi ducaⁿ ñi quidé-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sáá nduu cuãnguee té Nõé xití bàrcú, te ní ngüíta-xi ní cuuⁿ dáú ñi ndaa ndute ñuyúu, te nchaá-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-áⁿ. ²⁸ Te ñiu-ni ducaⁿ ñi quide tucu ñáyu cútnáhá ní xindecu té Lõt, chi xèxí-yu xihí-yu, te sááⁿ-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sá xixitú-yu, te nchaa cue tée xidácáá-güedě vehe. ²⁹ Te òré ní quee té Lõt ñuu Sodomá, te ní ngoyo ñuhú andiu, te dàcá yúu sùúni dicó ní nduu ñuhú-nă-xi, te ní xihí nchaandí túhú ñáyu ñuu-áⁿ. ³⁰ Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnáhá-xi cada ñáyu na sáá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyúu-a.

³¹ Te núu ìⁿ ñáyu càndodó-yu díquí véhě-yu nduu-ãⁿ, te ni vá ndíhu-gá-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ, te ñáyu cuáhán yucu, te ni vá nùhú-gá-yu vehé-yu.

³² Te chí dándacu iní nàcuáa ní yáha ñadihí té Lõt. ³³ Te nchaa ñáyu cuini dàcácu nihnu mee-xi ñuyúu-a ña, te cuíta nihnú-yu, te nchaa ñáyu na cùu sá cuendá-í, te naníhí tãhú-yu.

³⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ndùu-áⁿ, te núu úu-yu càa ìⁿ núu xito, te ìⁿ-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ìⁿ-yu quendóo. ³⁵ Te núu úu ñáyu ñihí nchícõ-yu ìⁿ-ni vèhe, te ìⁿ-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ìⁿ-yu quendóo. ³⁶ Te núu úu cue tée yìhi-güedé yucu, te ìⁿ-dé ndànchita-dé ndaa-dé andiu, te ìⁿ-dé quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá nùu ní xicáⁿ tnúhú-güedě núu-gă, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ndéé ducaⁿ càda-xi-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă:

—Te nchòhó xini-ndó sã ncháá nùu yúcu yìqui cuúu ní xihí, te yacáⁿ tàcá cue ndixí xéxí-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

18

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ìⁿ juéxí ndíhi cuendá ìⁿ ñaha quèé

¹ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núu-güedě cuendá sá vã ná túhú iní-güedé cáháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiöxí nchaa-ni òré. ² Te xáhaⁿ-gă:

—Ìⁿ ñuu ndécú ìⁿ juéxí, te ni ña túu sãndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ni ìⁿ tnúhu xáhaⁿ ñáyu ña túu cuini-dé cada cuendá-dé. ³ Te ñiu-ni ñuu-áⁿ ndécú tucu ìⁿ ñadihí ñaha quèé, te ní sáháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núu juéxí-áⁿ cuendá cada ndáá-dé ìⁿ cuéchi. ⁴ Te titní xito ní cuu sáháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núu-dé te ña túu cuini-dé cada cuendá-dé tnúhu

càháⁿ-aⁿ ni cùu, te ndéé núú ñà cúú-gǎ te ní sani iní-dé: “Te cuèi ñá túú sàndáá iní-í Yǎ Ndiǒxí, te ni ñà túú quide cuendá-í nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú cada-í, ⁵ dico na càda ndáá-í cuendá ñaha quèé-a ndihi ñáyiú cùu úhú iní tnáhá ndihi-aⁿ, chi vá cùndèe-gá iní-í nuu núu quixi-aⁿ dasátú iní ñáhá xii-í”, duha ní sani iní tée cùu juéxí-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Cada cuendá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxí tée cuihna iní-xi-áⁿ. ⁷ Te Yá Ndiǒxí ío chindee-gá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, chi cuèi nduu cuèi niú càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá, te vá cùyàa-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-yu. ⁸ Te ío ndihi ducaⁿ càda-gá. Te òré ná quixi yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, ¿te náa naníhí-gǎ-í ñáyiú sàndáá ndisa iní Yǎ Ndiǒxí-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nàcuáa quide ìⁿ tée cùu fariséú ndihi ìⁿ tée cùu cobradór

⁹ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyiú nàcuáa quide ñáyiú sàni iní sá ïo quide ndáá te dàquee tíhù-yu tnàha ñáyiú-yu, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

¹⁰ —Úú cue tée cuáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnno cáháⁿ ndihi-güedé Yǎ Ndiǒxí, te ìⁿ-dé cúú-dě tée cùu fariséú, te ingá-dé cúú-dě tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú. ¹¹ Te tée cùu fariséú-áⁿ núnñi-dé càháⁿ ndihi-dé Yǎ Ndiǒxí, te xáhaⁿ-dě xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiǒxí ndàcáⁿ táhù-í núú-n, chi ñá túú quide-í dàtná quidé dàva-gá-güedé, chi dùhu-güedé, càháⁿ ndihi-güedé ñadihi te ñá díú ñadihi-güedé cúú-yu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé, te ni ñà túú quide-í dàtná quidé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndécú ìha. ¹² Chi yúhú ñá túú tnàhí ná xéxi-í úú nduu xití samàná cuendá sá càháⁿ ndihi ñaha-í xii-n, te nchaa sá nihí-í te càhu-í úxí xichi, te ìⁿ xichi tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii Yá Ndiǒxí. ¹³ Dico tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú-áⁿ chi xica lùha nutnii-dé, te ni lùha ñá túú cùyii-dé ndonehe núú-dě andiu cuendá sá ndíxí cuèchi iní-dé nchaa sá ñà túú vǎha quide-dé, te ndedí ndaha-dé pèchú-dé sá ndihú iní-dé, te xáhaⁿ-dě xii Yá Ndiǒxí: “¿Yòhó Dútú Ndiǒxí cundàhú iní ñáhá xii-í, chi ío cuèhé sǎ ñà túú vǎha quide-í núú-n!”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii Yá Ndiǒxí. ¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú-áⁿ ní tedóho Yá Ndiǒxí nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vǎha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te tée cùu fariséú-áⁿ ñà túú ní tedóho ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-dé. Chi nchaa ñáyiú na càda cahnu mee-xi ñuyú-a te vá cúú-yu ñáyiú cùnno, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi, ñáyiú-áⁿ cunúú-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús quidé ïi-gǎ landú

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ìⁿ úú ñáyiú ndécá-yu landú líhli cuáháⁿ núú Jèsús chi cuini-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te òré ní xiní cue tée xica cuu ndihi-gá sá ndécá-yu landú-áⁿ cuáháⁿ núú-gǎ, te ní ngüfta-güedé ténàá ñáhá-güedé xií-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vǎ dúcáⁿ càda-yu. ¹⁶ Dico Jèsús ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí dáñá ná quixi nahi landú líhli-áⁿ nùu-í-a, te vá càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vǎha iní cue landú líhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiú yìndaha ñaha Yá Ndiǒxí. ¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nùu vá quìndáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé dàva landú líhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndihu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-ndo, te vá ndúú tǎhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

ìⁿ tée cuica càháⁿ ndihi-dé Jèsús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Te ìⁿ tée cùnno ní xicáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cuíní-í nũu vá cúndèe iní-n càchí tnúhu-n nã cúu sã váha cada-í cuendá nduu táhù-í cundecu-í ndìhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùnuni iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sã yùhú váha iní-ãⁿ? Chi ìⁿdìi díi-ni Yá Ndiöxí váha iní-gá. ²⁰ Te yòhó xiní-n nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vá càháⁿ ndìhi-ndo ñàdìhí te núu ñá díú ñàdìhí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dìhí tucu vá càháⁿ ndìhi-ndo tée te núu ñá díú yìⁿ-ndo cuu-güedé, te vá cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vã dúhú-ndó sã ndécú ndìhí-yu, te ni vã dácùu-ndo cuéchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te canehe-ndo sã yíñùhu núu tãtá-ndó ndìhi núu nãná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiöxí cada ñáyiú —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Nchaa xíãⁿ ní ngúíta-í quídè-í ndéé cútnàhá cúú làndú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sã cadá-n, vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécú ndìhi-n, te díhúⁿ-n cuáha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n cundecu váha-n nũú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá, te na yáha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²³ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundìyí-dé, chi ío cuica-dë. ²⁴ Te sá ñí xiní ñáhá Jèsús xii-dé cundìyí-dé, núu ní cachí-gá:

—Ío úhú quíndáá iní ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu! ²⁵ Te yáchí-gá yáha ìⁿ càméyu yaú ìⁿ yiqui tìcú dàcúúxí sã quíndáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —duha ní cachí-gá.

²⁶ Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo nanhí tàhú te núu ducaⁿ vãiⁿ? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Cue ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu, dico mee-gã chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu chi nchaa sá váha ndàcu-gá quídè-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Nchúhú ní dándöo-ndí nchaa sá ndécú ndìhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi tátá-xi, nãná-xi, ñaní-xi, cúha-xi, ñadìhí-xi, déhe-xi cuendá sá cuíní-yu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu, ³⁰ te ío-gá cuéhé sã cuãñaha-gã xií-yu cundecu ndìhí-yu, te ñá díú-ní xíãⁿ, chi tnàhá nduu táhú-yu cundecu ndìhi ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ ná sàà nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Te Jèsús ní taudìⁿ-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá tnuú ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñúú Jerusalén, chi yàcáⁿ cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. ³² Chi cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cuè tée ñá túú cùu cue tée isràèl, te cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te cúcuèhé ñáhá-güedé, te tiú díi ñáhá-güedé xii-í.

³³ Te caniha-güedë ndïhi ñii, te dätñuní cahni ñaha-güedë xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁴ Dico ni ñnⁿ tnúhu ní cáháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnùní-güedé, chi ío yídáhu tnúhu ní cáháⁿ-gá nõu xĩáⁿ ni ñnⁿ ñá túú ní tècú tnùní-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gá núú ñnⁿ tée cuàá ñuú Jericó
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Te òré tá cùyatni Jesús ñuú Jericó cuáháⁿ, te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá-áⁿ núcõo ñnⁿ tée cuàá xicáⁿ ndàhú-dé. ³⁶ Te òré ní tecú dóho-dé xícáháⁿ vãi ñáyiu xĩyáha-yu, te ní xicáⁿ tnúhú-dë núú ñáyiu ndècu ndïhi-dé ná cuendá ducaⁿ vãi-yu yáha. ³⁷ Te ní xáháⁿ-yu sá Jèsús tée ñuú Nazàrét ñúhú-dë ichi. ³⁸ Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Jèsús ñaní tnáhá ndï Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

³⁹ Te ñáyiu xixódó núú nõú Jèsús ní tenàá ñáhã-yu xii-dé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Yòhó tée cùu ñaní tnáhá ndï Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁴⁰ Te Jèsús ní ngüíñí-gá, te ní táuchíúⁿ-gã ní sángueheⁿ ñaha cuè tée ndïhi-gá. Te òré ní quexìo-dé núú-gã, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-dë, te xáhaⁿ-gã:

⁴¹ —¿Ná cuíní-n cada ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te tée cuàá-áⁿ ñí xáhaⁿ-dë:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n nõu-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yã Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴³ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha núú-dë, te ní chinchícúⁿ-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-dë tnáhá-yu ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiõxí.

19

Jèsús ndïhi ñnⁿ tée nàni Zaqueú

¹ Te Jèsús ní sáá-gá ñuú Jericó, te ta yãha-gá xití ñuú-áⁿ cuáháⁿ. ² Te ñuú-áⁿ ndécú ñnⁿ tée cuica nàni-dé Zàqueú, te cùnuu-dé táxí tnùní-dé cue tée cundïhi-dé, cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú. ³ Te tée-áⁿ cuíní-dé quíní-dé Jèsús òré-áⁿ ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi ío cuéhé ñáyiu, te ñá túú dùcúⁿ-dé. ⁴ Te xinu-dé ní ngódó núú-dë te ní sáá-dé díquí ñnⁿ yutnu sicómorú nùtní yatni yuhu ìchi núú yãha Jèsús cuendá cuíní-dé quíní ñáhá-dë xii-gá. ⁵ Te òré tá yãha Jèsús xíáⁿ, te ní ndonehe núú-gã díquí yutnu núú cándòdo-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Zàqueú, tanuu ndïhi díquí yutnu-áⁿ, chi tnavíí quexìo-í vehe-n ndètátú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶ Te té Zàqueú-áⁿ ñí nuu ndïhi-dé díquí yutnu-áⁿ, te ío ní cudíí ìní-dé ní queheⁿ cuendá-dé Jèsús vehe-dé. ⁷ Te sá ñí xiní ñáyiu ní quexìo Jesús vehe-dé, te nchaa-yu ní ngúíta-yu càháⁿ cuéhé-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuánguihu-dé vehe ñnⁿ tée ndècu ichi cuehé ichi duha —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁸ Te té Zàqueú-áⁿ ñí ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dë xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuãha-í ñáyiu ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndïhi-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùñí-gá tnáhá sá ñí dúhù-í-yu nacúãñaha-í xíí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii té Zàqueú:

—Vitna ní naníhí tàhù-n ndïhi nchaa ñáyiu xĩndecu vehe-n, chi tnáhá-n cùu-n ñaní tnáhá ndï Àbrahám. ¹⁰ Te yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í nándùcu-í

ñáyiú ní xíta nihnu cuèndá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndihi díhúⁿ cuàáⁿ
(Mt. 25:14-30)

¹¹ Te nchaa ñáyiú-án nǐ sani iní-yu sá ndǐhi-ni ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu cuèndá sá nǐ cuyatni Jèsús ñuú Jerusàlén, te xǐáⁿ núú ní ngúíta Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùnì váha-yu tnúhu-gá. ¹² Te xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Ní xíndecu ìⁿ téé cùu ñàní tnáhá ñáyiú cùnuu, te cuáháⁿ-dé ingá ñuú xícá cuèndá yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé chiuⁿ coo-dé, te dàtnùnì ndixi-dé quindaha-dé titní ñuú. ¹³ Te cùmání-gă quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue téé xínu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí dííⁿ núú-güedé ìⁿ caa ìⁿ caa díhúⁿ cuàáⁿ, te ní xáhaⁿ-dè: “Chí cádá ndáhú ndihi díhúⁿ-áⁿ ndèé ná sáá nduu nàsáá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé. ¹⁴ Dico nchaa ñáyiú ñuú quindaha-dé-án ñà túú tnáhá iní-yu sá quíndaha ñaha-dé, núú ní tendàhá-yu cue téé nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cuè téé cuáñaha chiuⁿ coo-dé-án, te ní xáháⁿ-yu sá cùñaha-güedé sá ñà túú tnáhá iní-yu sá tée-án quindaha ñaha-dé xii-yu. ¹⁵ Dico dacuití sá nǐ sáha-güedé téé-án chiuⁿ coo-dé sá díú-dé quindaha-dé ñáyiú nchaa ñuú-án, te ní nacuíco-dé cuánuhú-dé ñuú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dé ìⁿ téé ní sánúcana ñaha xii cue téé xínu cuechi núú-dé, cue téé ní dándòo ndaha-dé díhúⁿ cuèndá cacadáⁿ tnúhú-dé núú-güedé ìⁿ ìⁿ-güedé núú ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá nǐ dándòo ndaha ñaha-dé-án. ¹⁶ Te téé ní ndèxio díhna xáhaⁿ-dè: “Pàtróóⁿ, ní quide-í ndáhú ndihi díhúⁿ-n sá nǐ dándòo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ nǐ taxi-n te ní chídó-xí úxí-gá tnáhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ¹⁷ Te téé cùu patróóⁿ-dè-án ní xáhaⁿ-dè: “Ío váha téé xínu cuechi cuu-n chi ío váha ní quide-n, te sá nǐ quide váha-n ndihi sacú díhúⁿ sá nǐ dándòo ndaha ñaha-í xii-n, te xǐáⁿ núú yúhú càchí-í sá táxí tnùnì-n úxí ñuú vitna”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ¹⁸ Te ní ndèxio ingá-dé, te ní xáhaⁿ-dè: “Pàtróóⁿ, ní quide-í ndáhú ndihi díhúⁿ-n sá nǐ dándòo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ nǐ taxi-n te ní chídó-xí ùhúⁿ-gá tnáhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dè. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ téé cùu patróóⁿ-dè-án xii-dé: “Te yòhó taxi tnùnì-n ùhúⁿ ñuú”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii téé xínu cuechi-án. ²⁰ Te dàtnùnì ní ndèxio tucu ingá-dé, te xáhaⁿ-dè: “Pàtróóⁿ, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuèndá-n chi ní taxúha-í ní chidúcúⁿnuu-í ìⁿ pàñú te ñà túú ní quide-í ndáhú ndihi díhúⁿ-n, ²¹ chi ní yùhú ñàhá-í xii-n, chi cùu-n ìⁿ téé díí, te nàqueheⁿ-n ìⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-n, te nàtahu-n ìⁿ xichi núú ñà túú ní chìhi-n tatá”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii patróóⁿ-dè. ²² Te ní xáhaⁿ patróóⁿ-dè xii-dé: “Yòhó cúu-n ìⁿ téé cuihna ìní-xi xínu cuechi núú-í, te díu-ni nchaa tnúhu càháⁿ-n-áⁿ càchí tnùnì-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núú sàni iní-n sá cúu-í ìⁿ téé díí, te nàqueheⁿ-í ìⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ìⁿ xichi núú ñà túú ní chìhi-í tatá, ²³ te núú ducaⁿ ña, ¿te ná cuèndá ñà túú ní càhu iní-n dàsaⁿ nuu-n díhúⁿ nǐ taxi-í, te cúñaha-n chăhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuèndá-í ní cùu-í?”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii téé xínu cuechi-án. ²⁴ Te ní xáhaⁿ téé cùu patróóⁿ-án xii cue téé xíndecu xíáⁿ: “Chí quèndèé díhúⁿ cuàáⁿ néhé tée-a, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tucu díhúⁿ cuàáⁿ-án”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé: “Pàtróóⁿ, dico sa nèhe-dé úxí díhúⁿ cuàáⁿ”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé. ²⁶ Te ní xáhaⁿ téé cùu patróóⁿ-án: “Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáyiú ío xii-xi te níhí-gă-yu cundecu ndihí-yu, te cue ñáyiú sacú ndécú ndihi cuita ndihi nihnu nchaa sá ndécú ndihí-yu”, càchí téé cùu patróóⁿ-án xáhaⁿ-dè xii-güedé. ²⁷ Te xáhaⁿ tucu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-í ñà tnáhá iní-yu quindaha-í-yu, te chí cándècá-yu taquixi iha, te cahni-ndò-yu núú-í-a”, càchí téé cùu patróóⁿ-án xáhaⁿ-dè xii-güedé —duha cuáháⁿ cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiú.

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusàlén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuáháⁿ-gá ñúú Jerusálén. ²⁹ Te òré sa ní cuyatni-gá ñúú Bèttagé, ndíhi ñúú Bètaniá te xíáⁿ cáá yùcu nani Olívú, te ní xáhaⁿ-gá xii úú cue téé xìca cuu ndíhi-gá:

³⁰ —Chí cuáháⁿ ñúú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ, te naníhí-ndó ìⁿ búrru ndètñíi-di, te vátá yõ ìⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi. ³¹ Te núu yoo na càcáⁿ tnúhu núú-ndó ñá cuendá nándàxi-ndo-di, te cúñaha-ndo xii-yu sá yùhú Yaá xíca cùu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-di —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te cue téé-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ducaⁿ ñí cuu, ³³ chi mei òré nándàxi-güedé búrru-áⁿ ñí quexìo cue ñáyiú cùu xítóhó-di xicáⁿ tnúhu-yu núú-güedé, te xähäⁿ-yu:

—¿Ná cuendá nándàxi-ndo búrru-ndí-i? —càchí-yu xähäⁿ-yu.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nà ndaxi-ndí-di chi Yaá xíca cùu ndíhi-ndí xíní ñùhu ñaha-gá xii-di —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

³⁵ Te ndèca-güedé-di cuáháⁿ núu ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-güedé ndíhi-di núu ndécú-gá te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-di, te ní ngódó ñáhá-gá xii-di. ³⁶ Te ío cuéhé ñáyiú ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núu dóo-yu-áⁿ yáha-gá ndíhi quiti yòdo-gá. ³⁷ Te ní nucuíta nuu-gá ichi tìndúú yucu Olívú tá cuyatni-gá ñúú Jerusálén cuáháⁿ, te nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá nchìcúⁿ ñáhäⁿ-yu te ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu sá cúdíi iní-yu, te càchí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí cuendá sá ñí xíní-yu nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá. ³⁸ Te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñàha xii-o, te diu-gá cúú-gá Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi quide núú-gá! ¡Te ío càhnu cuu mee-gá! ¡Te andiu ñà túú tnàhí ná cúú! —duha càchí-yu.

³⁹ Te ìⁿ úú cue téé cùu fariséu ñúhú tnàhá tnuú ñáyiú-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cúñaha nchaa ñáyiú ndíhi-n na càdí-yu yuhú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁰ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñúu ñáyiú-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú càháⁿ níhi-xi dàtná ìⁿ ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gá ñúú Jerusálén te ní xíní-gá, te ní ndáhyú-gá cuendá nchaa ñáyiú dii ñúú-xi-áⁿ sã ndíhú iní-gá. ⁴² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáyiú-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núu dícó nchòhó tecú tnùní-ndó vitna ìⁿ tnúhu sá cáda vãha ñaha xii-ndo, chi ñá túú-gá ná cuu cundecu-ndo, te núu na tecú tnùní-ndó. Dico ñá tècú tnùní-ndó, chi ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáa nduu tnündòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-ndó, te nchaa cue téé dava-gá ñúú cúú ùhú iní tnàhá ndíhi-ndo quixi-güedé chidoco ñàha-güedé xii-ndo, te ñí càndéé núu ndécú-ndó-ãⁿ dacàa-güedé ndóho cuendá xíáⁿ quíhi váha-güedé nàa ndíhi ñaha-güedé xii-ndo, te vá dáñá-güedé cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te ndíhi nchaa vehe-ndo dàngoyo-güedé ndéé cimientú-xi, chi ñá túú ní cuíní-ndó nàcuáha-ndo cuendá òré ní quixí coto ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo —duha ní xáhaⁿ-gá xii ñáyiú ñúú-áⁿ.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quidé-yu veñúhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jèsús cuánguìhu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xíndecu cue ñáyiú quide ndáhú ndíhi cue ñáyiú xísaaⁿ. Te ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Núú tütú Yã Ndiõxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xi núú càháⁿ ndíhi ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vehe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁷ Te Jèsús nchaa nduu dànehé-gá ñáyíu xití veñúhu, dico cue tée cùu dútú cúnùu, ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndìhi cue tée cúnúu ñúú-áⁿ ndúcú-güedě nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá. ⁴⁸ Dico ñá nìhí-güedé nàcuáa cada-güedé, chi cuendá nchaa ñáyíu ío cùdíí iní-yu ndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

20

*Jèsús ndécú ndìhi-gá tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Te ìⁿ nduu yìhi Jèsús xití veñúhu càhnu sá ío cúnúu danehé-gá ñáyíu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. Te ní quexìo cue tée cùu dútú cúnùu ndìhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndìhi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyíu israél, ² te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-n núu quìde-n nándí sá quídé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ñí taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú tnàhá-í cuíní-í cacáⁿ tnúhu-í ìⁿ sá càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te cachí tnúhu-ndo. ⁴ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dácúándùte ndíi Juàá ñáyíu. ¿Yá Ndiöxí áⁿ cuè tée ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní ngüíta-güedé xìtnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu nà cúñaha-o sá Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá ñá, te quesaha-dě: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáa iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ ndíi vàiⁿ?”, quesaha-dě. ⁶ Àdi te núu nà cúñaha-o sá cuè ñáyíu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi ña, te nchaa ñáyíu cuáha ñàhá-yu yúú xii-o, te cahni ñàhá-yu, chi càchí-yu sá ndáa sá Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ-gá ní cáháⁿ ndíi Juàá tnúhu-gá núú ñáyíu —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá sá ñà túú xìní-güedé yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándùte ndíi Juàá ñáyíu. ⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yùhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quìde-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuendá cue tée cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní ngüíta Jèsús ní caní-gá ìⁿ cuendú núú ñáyíu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ìⁿ tée ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dě. Te ní sáa ìⁿ nduu quíngaca cuu xica-dě vài nduu te ní dándö ndaha-dě sá ñí xitu-dé-áⁿ xii ìⁿ úú cue tée càháⁿ ndìhi-dé cuendá cada chiúⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ¹⁰ Te sátá ñí sáa nduu ñí cuu nchaa ndéhé yoho yàha stilé sá ñí xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii ìⁿ tée xìnu cuechi núú-dě: “Cuàháⁿ cacáⁿ-n sá cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándö ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá ñí xitu-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. Te tée xìnu cuechi-áⁿ ñí xica-dé cuáháⁿ-dé, dico cue tée ndèe nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tñii-güedé tée xìnu cuechi-áⁿ te ní caniha-güedě, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedě xii-dé, te ñá túú tnàhí ná ní sàñaha-güedě. ¹¹ Te dàtnùní tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tùcu-dé ingá tée xìnu cuechi núú-dě cuáháⁿ-dé, dico ñíu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha-güedě xii-dé, chi ní xícuèhé ñàhá-güedě, te ní caniha-güedě te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedě, te ñá túú tnàhí ná ní sàñaha-güedě. ¹² Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tùcu-dé ingá-dé cuáháⁿ-dé, te ñíu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha tùcu-güedé, chi ní dánicuèhé ñàhá-güedě, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedě.

¹³ Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí sani iní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í tée ío cùu iní-a núhú-dé, chi cudana te òré quiní ñàhá-güedě

xii-dé, te canehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé. ¹⁴ Dico òré ní xiní cue téé quède chiuⁿ-án dèhe xítóhó nchaa yoho yàha stilé-án, te ní xítñaha-güedé: “Tée-án téé véxi nduu tǎhú ñuhu-a ndíhi nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu tǎhú-ó sǎ ndúú tǎhú-dé”, càchí-güedé xítñaha-güedé. ¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ìñ xio yuhu ñùhu-án, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhán cuèndú ní caní Jèsús núú-yu.

Te dàtnùní ní xáhaⁿ tùcu-gá xíí-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada ñaha xítóhó ñuhu-án xii cue téé-án ñǎ?

¹⁶ Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-án, te dàndóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xíí-yu.

Te sá dúcán ñí cáháⁿ-gá, núu ní cachí-yu:

—¡Sǎ vǎ càchí Ndiǒxí sá dúcán yǎha-o! —càchí-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí càchí tnúhu nása quèe-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yǎ Ndiǒxí, núú càchí-xi:

Yúu sǎ ñí dáquée tǐhú cue téé dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúu cúnùu vitna.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáyíu ñǎ túú cuíní tñii tnúhu-í, te ndohó-yu dàtná ìñ ñáyíu tñahnú duuⁿ òré ndúá-yu núú yúú, àdi núu na tàú ñáhá-xí te dàcachi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xíí-yu.

Cuèndá impuèstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní cuíní-güedé tñii-güedé Jèsús òré-ni-á ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yùhú-güedé cuèndá sá ìo vǎi ñáyíu.

²⁰ Te ní ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñii ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue téé cuáhán ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáhán-güedé dàtná cue téé váha iní-xi, te ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé núu cáháⁿ-gá ìñ tnúhu sá ñǎ túú tàú-gá cáháⁿ-gá cuèndá ducaⁿ te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé núú tée cúnùu. ²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáyíu mee-ni tnúhu váha, te cuèi ndédani càa ñáyíu ìñ-ni càháⁿ-n ndíhí-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí cundecu-o ñùyíú-a. ²² Te cachí tnúhu xii-ndí núu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téé ío cúnùu cuèndá impuèstú ãñ ñǎhá —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

²⁴ —Chí dánèhé ñáhá xii-í ìñ díhúⁿ cuixíⁿ te cachí tnúhu-ndo núu yoo núú-xi ndèé, ndíhi yoo diú-xi ndèé —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tǎ Cèsár ndèé ndíhi diú-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuèndá-dé, te sá cúu cuèndá méé Yǎ Ndiǒxí, te xǎñ nacuáha-ndo-gǎ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁶ Te ñǎ ní ndàcu tnahí-güedé datícánuu ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu càháⁿ-gá, chi òré ní cáháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

Cuèndá nchaa ñáyíu ndoto

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Te sátá dúcán te ní sǎá ìñ úú cue téé cùu saducéu núú ndécú Jèsús. Te cue téé-án ñǎ túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyíu ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁸ —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núú tùtú ndècu vitna sá núu ìñ téé na cùu, te quendóo ñadíhí-dé te ñǎ túú dèhe-dé ní xǒo ndíhi-aⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-án cuèndá coo déhe-dé ndíhi-aⁿ cuèndá ñaní-dé téé ní xíhí-án.

²⁹ Te ní xíndecu úsá tnàhá cue tée mee-ni ndí ñaní-güedé. Te tée díhna ní níhí ñadìhí-dé, dico ñá túú ní cùdíi-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni ìn déhe-dé ñá túú ní xõ ndíhi ñadìhí-dé-án. ³⁰ Te tée cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-án dico ní xíhí tucu-dé, te ni ìn tucu déhe-dé ñá túú ní xõ ndíhi ñaha-án. ³¹ Te tée cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-án, te ñu-ni ducaⁿ ní xíhí-dé, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án, dico ni ìn-güedé ñá túú ní xõ déhe-güedé ndíhi-aⁿ, te ní ndíhi-güedé ní xíhí. ³² Te ndéé núú ní ndíhi-ná ní xíhí tnàhá ñadìhí-án. ³³ Te na sàá nduu ndòto-güedé ndíhi ñaha-án ¿Te ndédacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu ñuyíú-a tnàndahá-yu. ³⁵ Dico nchaa ñáyíu ní nduu táhú ndoto díhna nuu ñáyíu-án cundecú-yu ndíhi Yá Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ, te yàcáⁿ ñá túú-gá sá cándeca tnahá-yu. ³⁶ Te ni ñá túú-gá tnúhu xíhí, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí cuèndá sá ní ndotó-yu, chi cùu-yu déhe-gá. ³⁷ Te ndéé ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi núú tütú ndíi sá ncháá ñáyíu ní xíhí ndotó-yu, te ñu-ni xíaⁿ càháⁿ-xi cuèndá tnutàù nchícúⁿ ñuhú, te ñu-ni xíaⁿ càchí tucu-xi sá Yá Ndiõxí cùu-gá Ndiõxí ndíi Àbrahám, ndíi Isàac, ndíhi ndíi Jàcób. ³⁸ Te cue tée-án chi cuèi ní xíhí-güedé sá cùu-xí nchòhó, dico sá cùu-xí Yá Ndiõxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi cùnuní iní-ó sá Yá Ndiõxí cùu-gá Ndiõxí mee-ni cuè ñáyíu xíndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiõxí cue ñáyíu ñá túú ndècu vívú. Te sá cùu-xí mèe-gá chi nchaa ñáyíu ndècu ndíhi-gá ndécú vívú-yu cuèi sa ní xíhí-yu núú ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te ìn tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túú-gá ní cùyíi-güedé cacáⁿ tnúhú-güedé ni ìn tnúhu núú-gá.

Yoo déhe-xi cùu Cristú
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiõxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí? ⁴² Te mee ndíi Dàvíí-án ní cachí ndíi núú librú Sàlmú: Dútú Ndiõxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cùu Xítohó-í:
“Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhú cada-í te nchaa sá cùu ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”
Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiõxí xii Yaá cùu Xítohó-í càchí ndíi núú librú Sàlmú. ⁴⁴ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cùu-gá Xítohó ndíi-i? —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátñùhu Jèsús ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá xíndedóho ñaha ñáyíu, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuèndá-ndó vǎ cáda-ndó nàcuáa quide cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóo nání sǎ sácuíhnu cue tée cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáyíu cuíní-güedé sá ndíhi tnúhu yíñùhu càháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-güedé, te nàcáxi-güedé xilé sácõo nchíhi cue tée cùnuu-gá xití veñúhu conchíhi-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ìn vico, chi mee-ni núú sácõo cue tée cùnuu-gá cuíní-güedé coo-güedé.

⁴⁷ Te quèndéé-güedé vehe nchaa ñáyíu dǐhí ñáyíu quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiõxí cuèndá cuíní-güedé càháⁿ váha-yu cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te

sáá nduu te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúxí dàva-gá ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

21

Díhúⁿ nduu táhú Yă Ndiöxí ní dáquëe ìⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé
(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jèsús ní xiní-gá xití veñúhu xídáquëe cue téé cuica díhúⁿ nduu táhú Yă Ndiöxí xití alcanciá. ² Te ní xiní-gá tnàhá ìⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé ní dáquëe-aⁿ úú díhúⁿ còbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ nǐ dáquëe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yă Ndiöxí dàcúxí díhúⁿ nǐ dáquëe dava-gá-yu. ⁴ Chi nchaa ñáyiú-áⁿ nǐ dáquëe-yu mee-nǎ sá nǐ ndóo-ná, dico ñaha quèé-a cuëi ndàhú-aⁿ dico ní dáquëe-aⁿ nihí díhúⁿ sã cuááⁿ-áⁿ sã caxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te ìⁿ úú ñáyiú xícáháⁿ-yu cuendá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu sá ìo vii càa nchaa yúú yíhí, ndíhi cuendá nchaa sá nǐ sãñaha táhú ñáyiú yíhi xití-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

⁶ —Sáá nduu te nchaa sá cúñúhu-ndo-a vǎ cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni ìⁿ-gá yúú vǎ códó nchíhi tnaha-gá-xi chi ndíhi ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cuyatni naa ñuyú
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue téé xíndecu-áⁿ nǐ xícáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:
—Mèstrú, ¿te ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándi cùu sá cáda-xí cuendá cutnùní iní-ndí sá sà ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te vǎ dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyú-a, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-í te cachí-güedé: “Yúhú cù-í Crístú Yáá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vitna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacúáa ní cáháⁿ-í”, duha cachí-güedé. Dico vǎ quíndáá iní-ndó, te nǐ vǎ túhá-ndó-güedé. ⁹ Te òré ná nihí-ndó tnúhu sá titní nàcióⁿ xínàá-güedé te dava ñuú xínàá-güedé ndi mèe-güedé, te vǎ yuhú-ndó chi dacuití sã dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé ìⁿ nàcióⁿ nàá-güedé ndíhi cue téé ingá nàcióⁿ, te titní ñuú ngúíta-güedé nàá-güedé. ¹¹ Te titní xichi ñuyú nihí vǐhi tnáa, te titní tucu xichi ñuyú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyú quixi cuéhé, te titní núú sã cáda-xí àndiú, te yuhú ñáyiú.

¹² Te òré cùmání-gã cada-xi nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-ndo tñi ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chíhi ñaha-güedé vecáa xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cuè téé cùnuu yíndaha nàcióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í.

¹³ Te òré ducaⁿ na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé. ¹⁴ Te vǎ cání iní-ndó nùu nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé cuendá cácu nihnu-ndo. ¹⁵ Chi yuhú dacàhu iní ñáhà-í xii-ndo tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quíní tnùní-gá-ndó, te ni ìⁿ ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo vǎ nihí-gá-yu tnúhu cúñahá-yu xii-ndo. ¹⁶ Te ndéé tǎtá-ndó, ndíhi ñaní-ndó, ndíhi cue ñáyiú cùu ñaní tnáhá-ndó, ndíhi cue ñáyiú càháⁿ ndíhi váha-ndo cuáha cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo nùú

cuè téé cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁷ Te ío cuéhé ñáyiú cuu úhú iní ñáhă-yu xii-ndo sã cuendá-í. ¹⁸ Dico Yá Ndiöxí ío coto ñaha-gă xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndó còto-gá. ¹⁹ Te núu na càda ndee iní-ndó càncicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ.

²⁰ 'Te nduu na quíní-ndó ñùhu doco sandadú ni càndéé yuhu ñúú Jerusálén, te sa cutnùní iní-ndó sã sà ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñuú-áⁿ. ²¹ Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú xĩndecu distrítú Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáyiú xĩndecu ñuú Jerusálén queé-yu xití ñuú-áⁿ, te ñáyiú ñá túú xĩndecu ñuú-áⁿ vã ndíhu-gá-yu. ²² Chi dàvá-áⁿ cuu-xi nduu tnũndòho tnúhu ndàhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndéé tnuní núu tütú Yă Ndiöxí nàcuáa dandòho ñaha-gá xii-yu. ²³ ¶Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú dîhí ñúhú dēhe-xi, ndíhi nchaa ñáyiú ndèca déhe vitna sàdi na sáá nduu dùcaⁿ cada-xi! Chi ío cuéhé tnũndòho tnúhu ndàhú coo núu ndécũ-yu dàvá-áⁿ, te xíãⁿ cuu-xi ñⁿ tnũndòho tendaha Yá Ndiöxí quixi sá cúu-xí-yu. ²⁴ Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedě, te dava-güedé tñi ñaha-güedě candeca ñaha-güedě quíhíⁿ nchaa ñuú xícá, te cue téé dava-gá ñuú cunuu-güedě ñuú Jerusálén, te mee Yă Ndiöxí cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedě ñuú-áⁿ.

*Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhá cuè ñáyiú
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ 'Te cada-xi ñⁿ sá vátá quíní-gá ñáyiú núu nchĩcanchii, ndíhi núu yóó, ndíhi núu nchàa chódíní, te ñuyúú-a coo tnúhu ndíhú iní-xi te vã cùtnùní iní-yu nása cadá-yu cuendá sá ío dusaⁿ càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cuneé-yu sá yùhú-yu, ndíhi sá ndíhú iní-yu cuendá nchaa sá cadá-xí ñuyúú-a, te quidi-xi andíu. ²⁷ Te sátá dúcáⁿ te quíní-ndó yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo quee-í andíu quixi-í ichi xití vícò, te dàvá-áⁿ quíní ñáhá nchàa ñáyiú sá ío cùnuu-í te ndacu-í quide-í nchaa sá vãha. ²⁸ Te òré ná ngüŕta-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gă iní-ndó quíhíⁿ, te quíhi iní-ndó chi sa ní cuyatni víí-nă nduu cãcu nihnu-ndo vã cùndècu-gá-ndó núu ñuyúú yícá cuèchi-a —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁹ Te ní cani-gá ñⁿ cuèndú núu-güedě nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndíhi nchaa dava-gá yutnu. ³⁰ Chi nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te cachí-ndó sã sà ní cuyatni nuu cahni. ³¹ Te dñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu oré ná quíní-ndó càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ te cutnùní iní-ndó sã sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo.

³² 'Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré vátá cùú-gá cue ñáyiú xĩndecu ñuyúú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í. ³³ Te andíu ndíhi ñuyúú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vã ndíhí nihnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³⁴ 'Te quíhi iní-ndó vã cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te vã cúu-ndó ñáyiú quíhu, te vã cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyúú-a, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nacuanaa-ndo sã sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í. Te uuⁿni sáá nduu-ãⁿ, ³⁵ te cada-xi dàtná cuíní-ndó quide ñⁿ trampá chi uuⁿni ngáva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyúú-a, chi uuⁿni sáá nduu-ãⁿ. ³⁶ Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiöxí cuendá ndacu-ndo yãha-ndo nchàa tnũndòho quixi ñuyúú-a, te ducaⁿ te nasáá-ndó cùndecu-ndo núu ndécú yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁷ Te nduu ndúu ní xóo danèhé Jèsús ñáyiú tnúhu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te niú niú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gá xití yucu Òlívú. ³⁸ Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa ñáyiú veñúhu-áⁿ ní xóo cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

22

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnàhá vico pàscuá, te vico-áⁿ xéxí ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá. ² Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndìhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dícó-ni sá xiyùhú-güedé ñáyiú.

³ Te yucu ñávaha ní dácáhu iní ñáhá-xí xii té Jùdás déhe té Iscàrioté, te núú tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndìhi-gá ní cùu. ⁴ Te té Jùdás-áⁿ ñí sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndìhi cue téé cùu dútú cúnùu, ndìhi cue téé tàxi tnùnì ñáhá xii cue téé quide cuendá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé. ⁵ Te ío ní cudíí iní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuñaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xáhaⁿ-dè sá cúú queheⁿ-dé díhúⁿ-áⁿ, te ní ngúíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé òré ñá túú ñáyiú.

Cùdini Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sáá nduu ñí quesaha vico xexí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá, te diu-ni nduu-áⁿ sáhní-güedé ìⁿ mbéé líhli xexí-yu. ⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Pèlú ndìhi té Juáá:

—Chí cuaháⁿ chi cada túha-ndo núú cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé cáá vèhe cuiní-n cada túha-ndí-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cùndèdóho na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xití ñúú núú quíhíⁿ-ndó, te naníhí-ndó ìⁿ téé tànehe ìⁿ yoó ndute, te téé-áⁿ candéndaha-ndo-dé quíhíⁿ, te núú ndèdacàa vehe na ndíhu-dé te xíáⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii xítóhó vehe-áⁿ: “Yaá cúú Mèstrú càchí-gá núú ndèdacàa xichi xití vehe-n cuñaha nùu-n xii-gá cudini-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá sacuaa nduu vico pascuá”, duha cúñaha-ndo. ¹² Te dàtnùnì danèhé ñáhá-dé xii-ndo ìⁿ cuartú cáhnú càa núú ñínu, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá ná ndíhi, te nchòhó dícó-ná sá cùdini-o cada túha-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndìhi-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ.

¹⁴ Te sáta ñí tnahá òré cudini Jèsús ndìhi cue téé ní táuchíúⁿ-gá cáhán tnúhu-gá núú ñáyiú, te cuánguihu ndìhi ñaha-gá xii-güedé mèsá. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ducaⁿ-ni ìo sàni iní-í sá cùdini ndìhi ñaha-í xii-ndo sàcuua nduu vico pascuá òré cùmání-gá sáá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vǎ dúhá-gá caxi ndìhi ñaha-í xii-ndo nduu vico pascuá, chi ndéé òré ná sáá nduu nàsáá-ndó núú táxí tnùnì Yǎ Ndiòxí cundecu-o, te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sá dàtná sá cáxí tucu-o chi ío váha cuu iní-ó cundecu-o —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te ní queheⁿ-gá ìⁿ vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gá núú Yǎ Ndiòxí, te dàtnùnì ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lùha lùha nchaa-ndo. ¹⁸ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vítná-ná duha xìhi ndìhi ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó ndìhi ñaha-gá-í, dico na sáá nduu naníhí tnáhá-ó núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndiòxí táxí tnùnì-gá, te dàvá-áⁿ cada iní-ó sá dàtná sá cóhó ndìhi ñaha tucu-í xii-ndo, chi ío cudíí iní-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sáta ní túhú cóhó-güedě ní cudini-güedé, te ní queheⁿ-gá pàá te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núú Yă Ndiöxí, te dătnùní ní táhú cuèchi-gá, te ní dăcăhñu ñaha-gă xii-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—Pàá-a cùu-xi datná yiqui cùñú-í, chi cahni ñaha-güedě xii-í sá cuendá-ndó, te ducaⁿ-ni caxi-ndo paá-a cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ndihí văsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, chi ní queheⁿ-gá te òré sãñaha-gă xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Ndudí ñúhú văsú-a cada iní-ndó sã cùú-xí dătná níñí-í sá cătí òré cahni ñaha-güedě xii-í. Te sá dúcáⁿ cătí níñí-í xiăⁿ cutnùní ndáá sá Yă Ndiöxí cada-gá ingá núú sã văha sá cùú-xí-ndó.

²¹ 'Dico vitna chi iha tnàhá tée cuăha cuendá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá yìhi-dé mèsá. ²² Te yúhú Tée cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í cuú-í dătná ní cachí Yă Ndiöxí. ¡Dico ndàhú ní cuu tée ducaⁿ na cuăha cuendá ñáhá xii-í núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²³ Te ní ngüíta-güedé ndúcú tnùhu núú tnàhá-güedě nùu nděda cãa-güedé ducaⁿ cãda cuăha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá.

Xĩndatnúhu-güedé ndědacàa-güedé cunuu-gă

²⁴ Te sáta dúcáⁿ te ní ngüíta-güedé xĩndatnúhu-güedé nùu ndědacàa-güedé tàú-güedé cunuu-güedě. ²⁵ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa cue tée yĩndaha ñaha xii ñáyiu ío tàxi tnuní-güedé, te mee-güedě cuiní-güedé sá cãháⁿ văha ñáyiu cuendá-güedé. ²⁶ Dico nchòhó vá dúcáⁿ cãda-ndo, chi núu ìⁿ-ndo cùnuu te cada-ni-ndo sã ñà túú cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo ìⁿ tée tàxi tnuní ñáhá xii cue tée xinu cuechi, te cada-ni-ndo sã cùú-ndó ìⁿ tée xinu cuechi-áⁿ. ²⁷ Te vá càchí-ó sã tée xinu cuechi cunuu-gá-dé, chi tée quíhu mèsá cúnùu-gá-dé. Dico yúhú ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo dătná ìⁿ tée xinu cuechi.

²⁸ 'Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndihí ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndihí ñaha-ndo xii-í nchaa sá táyăha-í véxi. ²⁹ Te Tătà-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá táxi tnuní-í, te yúhú càchí-í xii-ndo sã sàá nduu te tnàhá-ndó tàxi tnuní-ndó. ³⁰ Te dává-áⁿ caxi-o coho-o cãda-o núú táxi tnuní-í, te yacáⁿ ngüíta-ndo cãda ndáá-ndó cuèchi ndi ùxúú xichi ñáyiu isràél —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ-gá sá tē Pèlú cũñaha-dě xii ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-dě xii-gá

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Te Xítóhó Jesucristú ní xáhaⁿ-gă xii té Xímú:

—Yòhó Xímú, cundedóho váha ìⁿ tnúhu na cãháⁿ-í-a, chi dătná cuiní-n quide táchí tríú sàcáⁿ-xi duha sàcáⁿ-xi dăcáⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñávăha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo te núu ndisa sàndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ³² Dico yúhú xicáⁿ táhú-í núú Yă Ndiöxí cuendá-n, cuendá sá vă dáñá ndèé-n quĩndáá iní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sã ñà túú ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuăha-n cuè tée cundihí-n tnúhu ndee iní cuendá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yă Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³³ Te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quíhíⁿ ndihí ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cùu ndihí ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Pèlú, na càchí tnúhu-í xii-n sã cùmání-gă cana ìⁿ líhi te úní xito cãháⁿ-n nùú ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te cútñahá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiúⁿ-í, chi ñà túú ní cãnehe-ndo nì ìⁿ sá cùhúⁿ dǐhúⁿ-ndó, te nì ìⁿ sá cùhúⁿ ndàchiuⁿ-ndo ñà túú ní cãnehe-ndo. Te chí càchí tnúhu núú ío ìⁿ sá ní cumání xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Ñáhá, chi ni ìⁿ sá ñà túú ní cùmání xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Te vitna núu ndècu ndìhi-ndo sá sácũhuⁿ díhúⁿ-ndó, àdi sá sácũhuⁿ ndachìuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núu ñá túú ndècu ndìhi-ndo machití, te nadico-ndo dđó tǐcachi ñihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. ³⁷ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ dàcuítí sǎ yǎha-í nàcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú cǎchí-xi: “Hⁿ-ni ñǐ quide ñaha-güedě xii-gá, ndìhi cue tée ndècu cuèchi-xi”, duha cǎchí-xi núú tütú-gá. Te ñá díú-ní xǎⁿ yáha-í chi nchaandi tǔhú nàcuáa cǎháⁿ-xi núú tütú-gá yáha-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedě:

—Mèstrú, iha ndècu úú machití —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí náví-ñǎ yuhu-ndo, vá cǎháⁿ-gá-ndó —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cǎháⁿ ndìhi-gá Yǎ Ndiǒxí yucu Òlívú

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní quee-gá cuáháⁿ-gá yucu Òlívú, chi ducaⁿ tñahí quide-gá. Te cue tée xica cuu ndìhi-gá nchìcúⁿ ñáhá-güedě xii-gá cuáháⁿ. ⁴⁰ Te òré ní quexìo-gá xíáⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cǎháⁿ ndìhi Yá Ndiǒxí cuèndá sá vǎ dǎcǎháⁿ ñáhá yucu ñávǎha xii-ndo cǎda-ndo sá ñà túú tàú-ndó cǎda-ndo —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴¹ Te sǎtá dúcáⁿ te ní quee dǐiⁿ-gá tnuú-güedé cuáháⁿ-gá ìⁿ xio, te sa ñùnchií luha ní xica ndehe-gá núú ndécú-güedě, te xíáⁿ ñǐ ngúíñí xítí-gǎ cǎháⁿ ndìhi-gá Tǎtá-gǎ Dútú Ndiǒxí. ⁴² Te xáhaⁿ-gǎ:

—Táu, te núu dícó cǎchí-n te taunihnu ñaha-n xii-í cuèndá sá vǎ ndóhò-í ná sǎá òré, dico vá cǎdá-n nàcuáa cǎchí iní méè-í, chi cada-n nàcuáa cǎchí iní méé-n —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiǒxí.

⁴³ Te sǎtá dúcáⁿ te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní sǎñaha-gǎ-xi tnúhu ndee iní xii-gá. ⁴⁴ Te òré súúní ndìhú iní-gá, te uuⁿ-gá súúní ñǐ yuhu ñǐ iní-gá cǎháⁿ ndìhi-gá Dútú Ndiǒxí, te tneé-gǎ cáá dàtná cáá ñǐñí te ngóyó núú ñúhú.

⁴⁵ Te sǎtá ñǐ yáha ní cǎháⁿ ndìhi-gá Tǎtá-gǎ Dútú Ndiǒxí, te ní ndacuíñí-gá cuánuhú-gá núú ñǐ dándöo-gá cue tée-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xǐxídí-güedé cuèndá sá ño cuéhé tñuhu sàni iní-güedé cuèndá-gá. ⁴⁶ Te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuèndá xídí-ndó? Chí ndácöo, te cǎháⁿ ndìhi-ndo Yǎ Ndiǒxí cuèndá sá vǎ dǎcǎháⁿ ñáhá yucu ñávǎha xii-ndo cǎda-ndo sá ñà túú tàú-ndó cǎda-ndo —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ní tñii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cǎháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo vai cue tée, te ìⁿ tée xica cuu ndìhi-gá nání Jùdás cúnùu-dé yódó nùu-dé núú-güedě ní quexìo ndéé núú-gǎ, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núú tñahá tée-áⁿ cúú ùxúú cue tée xica cuu ndìhi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Jùdás, ¿te yòhó cuáha cuèndá ñáhá-n xii yúhú Tée cùu ñaní tñahá-ndó nchàa-ndo núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-í cǎháⁿ-n núu duha tèyuhu ñaha-n-áⁿ? —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁹ Te sǎtá ñǐ xiní nchaa cue tée cùndìhi Jesús nàcuáa cùu cue tée ní quexìo-áⁿ, núu ní xícaⁿ tñuhú-güedě núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, ¿cùu nǎá-ndí ndìhi-güedé ndìhi machití-a ñǎ? —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁵⁰ Te ìⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ìⁿ cue tée ní quexìo-áⁿ, te tée-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dütú cúnùu-gá, te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí dáńá-güedě, vá dúcáⁿ càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gă núú nǐ xindeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni càa. ⁵² Te nchaá cue téé cùu dútú cúnùu, ndihi cue téé tàxi tnuní nchaá cue téé quide cuendá veńúhu sá ò cúnuu, ndihi cue téé cùu sacuéhé nǔú ñăyiu isràél, nchaá cue téé-áⁿ vëxi tnihi ñaha-güedě xii-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi-ndo nǔú ndécù-í, dàtná quidé-ndó ìⁿ ñadúhú quidé ñàha-ndo xii-í. ⁵³ Te ducaⁿ-ni nǐ xiní-ndó nǐ xindecù-í xití veńúhu càhnu sá ò cúnuu ní xóo danèhé-í ñăyiu, te ni lùha ñá túú ní cùu tnándeé ñáhá-ndó xii-í òré-áⁿ, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácúíhná nàcuáa cùu iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñăyiu sá ñà túú xiní-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Te ní tnihi-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dútú cúnùu-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dě xii-gá cuáháⁿ. ⁵⁵ Te òré ní quexio-güedé xíaⁿ te ní dátñhá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ni càndéé yuhu nùhú-áⁿ nǐ ngóo teté-güedé, chi quide víxiⁿ-xi, te tnàhá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dě xii-güedé.

⁵⁶ Te xíaⁿ ndécú ìⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te òré ní xiní-xi núcóo teté tnàhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dě, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tnàhá téé-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-güedé.

⁵⁷ Dico té Pèlú ñá túú ní nǔnuu-dé, te xăhaⁿ-dě xii-xi:

—Yúhú ñá túú xiní-í téé-ăⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-xi.

⁵⁸ Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xiní ñáhá tucu ìⁿ-dé, te xăhaⁿ-dě:

—Yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dě:

—Ñáhá, ñá díú yǔhú xícá cùu ndihi-í-dé —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná ìⁿ òré te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá tēe-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ, chi tnàhá-dé cúú-dě téé distritú Galileá —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

Te ni vátá xǐnu ducaⁿ-gă tnúhu càháⁿ-dé ní cana-ni ìⁿ líhi. ⁶¹ Te Xítóhó Jesucristú ní nchócótó-gă núú-dě, te òré-ni-áⁿ nǐ ndacu iní-dé tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii-dé sá cùmání-gă cana ìⁿ líhi, te úní xito cáháⁿ-dé sá ñà túú xiní ñáhá-dě xii-gá. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáháⁿ-dé ìⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dě ní ndixi cuéchi iní-dé.

Cùdíquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndèé ñáhá xii Jesús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te ní dádăhu-güedé núú-gă, te ní caniha-güedě xii-gá, te xăhaⁿ-güedě:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —cachí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

⁶⁵ Te cuéhé víhí-gă tnúhu cuèhé ní xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Jèsús ndécú-gă jùndá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá nǐ túndaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé nǔú ñăyiu isràél, ndihi cue téé cùu dútú cúnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaá tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cádá-güedě jùndá, te òré ní quexio-güedé ndihi-gá núú cádá-güedě jùndá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

⁶⁷ —Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nǔu ñu-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxi véxi ñuyú-a —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te núu na càchí-í sá díú-í cúu Crìstú ñá, te nì vá quíndáá iní-ndó, ⁶⁸ àdi te núu ìñ sá ná càcáⁿ tnúhu-í núu-ndó, te nì vá càchí tnúhu-ndo, te nì vá dáñá ñàha-ndo. ⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo xio cuha Dútú Ndiöxí Yaa ío cùnuu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷⁰ Te dătnùní nchaa-güedé ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te yòhó cúu-n Dêhe Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ vání? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dêhe-gá cúu-í dătná càchí méé-ndó-ăⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷¹ Te ní xítñàha-güedé:

—Ñá túu-gă xíní ñúhu-xi cue tée cáháⁿ núu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túu ndècuéchi-dé chi yuhu mee-dé ní cáháⁿ-dé vitna ní xíndedóho-o —càchí-güedé xít-ñàha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gă núu tē Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núu tē Pilatú, ² te núu tēe-áⁿ ñí ngúita-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní naníhí-ndí tée-a dândahú-dé ñáyiú ñuú-ó, chi xáhaⁿ-dē xii-yu sá vă chăhu-gá-yu impuéstú xii té Cèsár tée ío cùnuu, te càchí-dé sá díú-dé cúu-dé Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a te yíndaha-dé ñáyiú càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhu-dé núu-gă, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ăⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Diu-í yíndaha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dē xii nchaa ñáyiú, ndíhi cue tée cùu dútú cúnùu:

—Yúhú cùtnùní iní-í sá ñà túu ñí ìñ cuéchi tée-a —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Càchí-ndí sá ío dusaⁿ xíquide ñáyiú cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dē xii-yu, te ní quesaha-dē ndéé distrítú Galileá, te ní yáha-dé ñíhí distrítú Jùdeá dánèhé-dé ñáyiú, te vitna ní sáa-ni-tu-dé ndéé ndíha dānehé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú.

Jèsús ndécú-gă núu tē Hèrodés

⁶ Te sá dúcáⁿ ñí tecú dóho té Pilatú ní cacu nehé-yu distrítú Galileá, núu xíáⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dē núu-yu núu tē Galileá cúu-gă. ⁷ Te ní xáhăⁿ-yu sá díú tēe yàcáⁿ cúu-gă, núu xíáⁿ ní na dáyáha ñaha-dē xii-gá ndaha té Hèrodés tée cùu gobiernú distrítú Galileá chi nduu-ăⁿ ndécú-dē tnáhá-dé ñuú Jerusalén-áⁿ. ⁸ Te òré ní xíní té Hèrodés-áⁿ Jèsús te ío ní cudíí iní-dé, chi ní cunaha dùcaⁿ-ni cuiní-dé quíní ñáhá-dē xii-gá te ñá túu tnàhí xíní ñáhá-dē xii-gá ní cùu, chi cuendá-ni tnúhu ñíhí-dé cuendá-gá, te ndètu-dé sáá ìñ nduu quíní ñáhá-dē xii-gá, te cada-gá ìñ sá vă yòo tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. ⁹ Te vâi sá ñí xícáⁿ tnúhú-dē núu Jèsús, dico ní ìñ tnúhu ñá túu ní cáháⁿ-gá. ¹⁰ Te xíáⁿ xíndecu tnáhá cue tée cùu dútú cúnùu, ndíhi cue tée dăcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te cue tée-áⁿ sùúní ío iní-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá. ¹¹ Te té Hèrodés ndíhi cue tée cùu sandadú-dé ñá túu ní cùu vâha iní-güedé núu Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dăcuíhnú ñaha-güedé dóó vâha xii-gá dătná cáá dđó sâcuíhnu cue tée sâquíndaha ñaha xii ñáyiú. Te dătnùní té Hèrodés ní dănúhú ñáhá tùcu-dé xii-gá ndaha té Pilatú. ¹² Te nduu-ăⁿ ñí tnáhá tnúhu té Pilatú ndíhi té Hèrodés, chi cùu úhú iní tnáhá-güedé ní cùu.

*Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús**(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ Te té Pilatú ní nadatàcá-dé nchaa cue téé cùu dútú cúnùu ndìhi dava-gá cue téé cúnùu, ndìhi nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ, ¹⁴ te ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó ndécá-ndó tée-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dé iha, te càchí-ndó sá ìo dusaⁿ quide ñáyiú cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dé xií-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dé nùu ná ní quide-dé. Dico yúhú cútñuní iní-í sá ñà túú nì ìⁿ cuéchi-dé dàtná càháⁿ-ndó-áⁿ.

¹⁵ Te cuéi té Hèrodés ñu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé sá ñà túú cuéchi-dé nùu ní techiúⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutñuní iní-ó sá ñà túú tau-xi cahni-o-dé chi ñà túú cuéchi ní quide-dé. ¹⁶ Te na dàndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

¹⁷ Te ndì tnahá nduu vico pascuá te dacuití sá dàcácu té Pilatú-áⁿ ìⁿ cue téé yìhi vecaá, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé. ¹⁸ Dico nchaa-yu ní cuáá-yu, te xáhãⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu téé nàni Jesús-áⁿ, te cahni-n-dè! ¡Te dàcácu-n tẽ Barrábás! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

¹⁹ Te té Barrábás-áⁿ ñi sanu ichi-dé ñáyiú ñuú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndìhi-dé ní cuu úhú iní-yu cue téé cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyi núu xíãⁿ ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ²⁰ Te té Pilatú cuíní-dé dàcácu-dé Jèsús nùu xíãⁿ càháⁿ ndìhi ñaha tucu-dé xií-yu ní cùu, ²¹ dico uuⁿ-gá ñìhi ní cuáá-yu, te ní xáhãⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núú cùrúxí! ¡Cata caá-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

²² Te xito cuu úní ní xáhaⁿ tẽ Pilatú:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuíní-ndó càda-í-dé-í? Te yúhú cútñuní iní-í sá ñà túú cuéchi ní quide-dé nùu xíãⁿ ñà túú tau-xi cahni-o-dé, te na dàndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

²³ Dico ñìhi-ni càháⁿ-yu xáhãⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núú cùrúxí, te ñáyiú-áⁿ ndìhi nchaa cue téé cùu dútú cúnùu xicáháⁿ ñìhi-güedé ndìhí-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-dè xií-yu sá cúú càda-dé nàcuáa xáhãⁿ-yu. ²⁵ Te ducaⁿ te ní dàcácu-dé té Barrábás téé ní sanu ichi ñáyiú ñuú ingá ichi, te ñu-ni-dé ní sahani-dé ndíyi núu xíãⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnuní ní táuchíúⁿ-dè cada-güedé Jèsús nàcuáa xáhãⁿ-yu.

*Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí**(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)*

²⁶ Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú catá caa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndìhi-gá ní tñi-güedé ìⁿ téé ñuú Cirené nání-dè Xímú ñúhú-dè ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní dácuídó ñaha-güedé xii-dé cùrúxí nchídó Jèsús, te ní ngüíta nchicúⁿ-dé sátá-gã.

²⁷ Te ío cuéhé ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vai ñáyiú ñìhí ío níhi ndàhí-yu sá ndìhú iní-yu cuendá Jèsús. ²⁸ Te Jèsús ní nchócótó-gã núú-yu, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchòhó ñáyiú ñìhí ñuú Jerusalén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndìhi cuendá déhe-ndo. ²⁹ Chi sáá nduu quèsaha ñáyiú: “Sá vaha táhú nchaa ñáyiú ñà túú càcu déhe-xi, ndìhi nchaa ñáyiú vátá quíní-gá cuhuⁿ déhe-xi, chi ní ñà túú xíní-yu dacadí-yu”, duha quesàhá-yu. ³⁰ Te dàvá-áⁿ cññaha ñáyiú xii nchaa tindúú ndìhi nchaa núú xiquí: “Chí tácuuⁿ ngónchili ñaha-ndo xii-ndí”, duha cùñhãⁿ-yu. ³¹ Te núu yúhú téé quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndéé-gã cada-güedé nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha —càchí-gã xáhaⁿ-gã xií-yu.

³² Te ndèca tucu-güedé úú tnàhá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndìhi Jèsús. ³³ Te òré ní quexiò-güedé ndìhi-gá ìⁿ xichi núú nání Yìqui Díquí Ndíyi, te xíãⁿ ñi sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, ndìhi úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ìⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gã ñu-ni núú cùrúxí tucu. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gã xii Tãtá-gã Dútú Ndiõxi:

—Táu, cada càhnu iní sá quidé-güedě, chi ñá túú cùnuni iní-güedé ná cúú sá quidé-güedě —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

Te cue tée cùu sandadú ní xito ndéé-güedé nùu ndëdacàa-güedé cuu cuendá-güedé dóó-gă. ³⁵ Te nchaa ñáyiú xñdecu-áⁿ ndéhě-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue tée cùnui ní cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Te dava ñáyiú ní ndacu-dé ní dácăcu nihnu-dé, te vitna na dácăcu nihnu-dé mée-dě, te núu ndisa sá Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a cùu-dé —càchí-güedě xítñaha-güedé.

³⁶ Te tñahá cue tée cùu sandadú ní cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, chi ní sándehe yatni-güedé núú təcàa-gă sñaha-güedě ndudí íá còho-gă ní cùu, ³⁷ te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Te núu yòhó cúú-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te dácăcu nihnu mee-n —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gă.

³⁸ Te ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndèè lètrá ndàa díquí-gă te ndèè úní núú tñùhu, tñùhu grìégú, ndìhi tñùhu làtín, ndìhi tñùhu hèbreú, te duha quèe-xi ndi nuní núú tñùhu-áⁿ “Tée-a cùu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha quèe-xi.

³⁹ Te ìⁿ tée ndècu ndisa cuèchi-xi, tée ní sata caa-güedé dñi-gă xìcuèhé ñáhá-dě xii-gă, te xáhaⁿ-dě:

—Te núu yòhó cúú-n Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a, te dácăcu nihnu mee-n, te dácăcu nihnu ñaha xii nchúhú tñahá-ndí tucu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

⁴⁰ Dico ingá tée cùndìhi-dé tée tàcaa ingá xio dñi-gă ní tenàa ñáhá-dě xii-dé, te xáhaⁿ-dě:

—¿Te náa ñá túú ndacu iní-n Yă Ndiöxí vitna duha càa-o ndoho-o ndìhi tée nàni Jèsús-a ñă? ⁴¹ Chi nchoo tàú ndisa-o sá dúhá ndòho-o nacháhu-o cuèchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túú cuèchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii tée tàcaa ndìhi-dé-áⁿ.

⁴² Te dātñuní ní xáhaⁿ-dě xii-gă:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tñuní-n ñuyú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

⁴³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Na càchí tñùhu ndáá-í xii-n sã méi ndùu vitna cundecu ndìhi ñaha-í xii-n nùú nñ nduu táhù-í cundecu-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Ní xíhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihí ñuyú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa. ⁴⁵ Chi ñá túú-gă ní dèyehé nchíanchii te ní ndátá dđó cúú còrtiná veñùhu càhnu sá ño cùnui ní quée dava ndáá. ⁴⁶ Te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí:

—Táu, naqueheⁿ cuendá-n espíritú-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă.

Te tñùhu-ná-áⁿ nñ cáháⁿ-gă te ní xíhí-ni-gă.

⁴⁷ Te òré ní xiní tée cùu capitáⁿ sá dúcáⁿ nñ cuu, te ní ndacu iní-dé Yă Ndiöxí, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sá tée-a cùu-dé ìⁿ tée ío quide ndáá ndécú ñuyú-a ni cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁸ Te chitu ñáyiú ní tacá xíaⁿ chi cuíní-yu cundèhé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sátá nñ yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii-gă, te ní ndíhí-yu ní ndaca ta caní-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndìhú iní-yu. ⁴⁹ Dico ndècu tñahá cue ñáyiú xini tñahá ndìhi Jèsús, ndìhi ñáyiú dñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii-gă ndéé distritú Galileá, te ñáyiú-áⁿ xica-ni xixínutñi-yu xñdéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii-gă.

Chìndúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ìnⁿ téé ñuú Arimateá nání-dě Chèé, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Jùdeá, te ío váha iní-dé te quide ndáá-dé núú Yă Ndiöxí, te tñàhá-dé cúú-dě chiúⁿ te ní xíndecu-dé jùndá cue téé israél. ⁵¹ Te ñá ní tñàhá tñàhí iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-güedé núú jùndá nàcuáa cada-güedé Jèsús. Te téé-án ndétú-dě sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-dé ndíhi ñáyiú. ⁵² Te téé-án ñí sáháⁿ-dé núú tē Pilatú te ní xáhaⁿ-dě sá nüú vá cùndèe iní-dé daña-dě chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-án ñí sáha-dé tñúhu. ⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé ìnⁿ dóo cuixíⁿ, te ní chihi-dé ìnⁿ yaú nchíí yiqui naha càva, te vátá yōo ìnⁿ-gá nguíndüxi yaú-án. ⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètátú ñáyiú, núú xíquide túha-ná-yu sá cúú ìngá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáyiú ðíhí ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús ndéé distritú Galileá ndëndàhá-yu té Chèé ní sáháⁿ núú nchíí yaú-án, núú ní xiní-yu nàcuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cùñú-gá xití yaú-án. ⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáháⁿ tñámí, ndíhi pomàdá, te ní ndetátú-yu ìngá nduu-án ñí quidé-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí.

24

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumíngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáyiú ðíhí núú nchíí yaú ní chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te nèhé-yu nchaa sá sáháⁿ tñámí ñí quide túha-yu-án cuáháⁿ, te tñàhá tucu ìnⁿ úú-gá tñàha ðíhí-yu nchícúⁿ ñáhá xii-yu cuáháⁿ. ² Te òré ní quexìó-yu yuhu yaú-án te ní xiní-yu sá yúú ndèdí ìnⁿ xio-ná ndécú, ³ te ní quíhu-yu xití yaú-án, dico ñá túú-gă yiqui cùñú Jèsús yíhí. ⁴ Te ñá ní cùtnuní tñàhí iní-yu ndèé ichi cuáháⁿ yiqui cùñú-gá, te ní xiní-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí xínutñí-xi ðíhí-yu te xíxíhnu-xi dóo chàhñchí. ⁵ Te ní yùhú-yu te ñá túú ní cùyíí-yu cundèhé-yu cue espíritú-án, te cue espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuendá nándùcu-ndo Jesús Yaá ndécú vǐvú núú yíndüxi ñáyiú ní xíhí-i? ⁶ Te ñá túú-gă yiqui cùñú-gá ndécú ìha chi sa ní ndoto-gá, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáháⁿ-gá cútnàhá ní xíndecu-ndo ndíhi-gá distritú Galileá, ⁷ chi ní cachí-gá sá méé-gă cúú-gă ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo, te dacuitíí cuáhá cuendá ñáhá-güedě xii-gá núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-án cuú-gá dico nduu úní sá cúú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

⁸ Te òré-án ñí ndacu iní-yu tñúhu ní cáháⁿ Jèsús. ⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuendú núú ndè úxí ìnⁿ cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tñúhu-gá, ndíhi núú dàva-gá ñáyiú. ¹⁰ Te ñáyiú ducaⁿ ñàha tñúhu cuánuhú núú-güedě-án cúú tã Màriá Magdaléná, ndíhi tá Juáná, ndíhi tá Màriá náná tē Jàcobó, ndíhi dava-gá ñáyiú ðíhí. ¹¹ Dico cue téé-án ñí sani iní-güedé sá ðicó cáhú ìnⁿ-yu tñúhu xăhăⁿ-yu xii-güedé nüú ñá túú ní sàndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhăⁿ-yu.

¹² Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dě cuáháⁿ cuándéhé-dě yaú núú ñí chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-án te ní xiní-dé sá méé-nă dóo ñí xíducúⁿ nuu-gá yúcu ìnⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñí cuu, te ní natñí-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñuú Emàús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Te ðíu-ni nduu-án ñúhú úú cue téé ní xica cuu ndíhi Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé ìnⁿ ñuú nání Emàús, te sàcúhuⁿ-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñuú Jerusalén, te ndéé ñuú Emàús. ¹⁴ Te ta ndàtnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nàcuáa ní cuu, ¹⁵ te ñini dùcaⁿ xícáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gă xii-güedé te ndèca tñaha-gá ndíhi-güedé cuáháⁿ. ¹⁶ Te cuèi ndèhe ñaha-güedé xii-gá dico dàtná ìnⁿ sá ndèdí núú-güedé, chi ñá ná quíní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu. ¹⁷ Te Jèsús ní xícáⁿ tñúhú-gă núú-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—¿Ná tnúhu xǐcáháⁿ-ndó ñuhu-ndo ichi núu ducaⁿ ÿo cùu ndiyí-ndó-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁸ Te ñⁿ tée nàni Cleofás ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ná cuendá nchaa ñáyiú íchí ñí sáá ñuú Jerusálén xìní-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ñⁿ dñi-ná yòhó ñá túú xìní-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cuendá Jèsús tée ñuú Nazàrét càháⁿ-ndí, chi tée-án cúu-dě ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha ndúu tnúhu càháⁿ-dé ní cùu, te quide-dé sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada nacuaa cudíí iní Yǎ Ndiòxí ndíhi ñáyiú ni cùu. ²⁰ Te cue tée cùu dútú cúnúu, ndíhi cue tée cúnúu taxi tnuní ñáhá xii-ndí ní sáha cuendá ñáhá-güedě xii-dé núú tǎ Pilatú te ní sata caa ñaha-güedě te núú cùrúxí-án ñí xíhí-dé. ²¹ Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ñí xíhí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tǎe-án dàcácu nihnu ñaha-dě xii nchúhú ñáyiú isràél núu nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí. ²² Dico ío cùñúhu-ndí cúu, chi ñⁿ ùú ñáyiú dñí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndíhi-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàcúíhndá-gá yaú núú ñí chihí-güedé yiquí cùñú-dé, ²³ te ní nasáa-yu càchí-yu xii-ndí sá ñà túú-gǎ yiquí cùñú-dé yíhí xítí yaú-án. Te ní xìní-yu espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndécú vǐvú-dě. ²⁴ Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ ùú cue tée cùndíhi-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedě yaú-án, te ní xìní-güedé sá ndàa cúu-xí nchàa tnúhu ní càháⁿ ñáyiú dñí-án, dico ñá túú ní xìní-güedé tǎe-án —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ío cùmání sǎ xìní tnùní-ndó, chi ío cuèè sàndáa iní-ndó tnúhu ní càháⁿ cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha! ²⁶ ¿Te náa ñá túú tàú-xi sá ndóhó Crístú òré cùmání-gǎ sáa nduu ndàa-gá andíu nùú ndécú Dütú Ndiòxí cundecu-gǎ-ǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te ní ngüíta-gǎ xáhaⁿ-gǎ nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiòxí cuendá-gǎ, te díhna-gǎ ní càháⁿ-gǎ nàcuáa ndúu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndí Moisés, te dǎtnùní ní càháⁿ-gǎ nàcuáa ndúu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha.

²⁸ Te òré ní quexìo-güedé yuhu ñuú núú cuaháⁿ-güedé-án, te Jèsús ní quide-ni-gǎ sá yǎha-gǎ quíhíⁿ-gǎ íngá xichi ni cùu. ²⁹ Dico ní càháⁿ ndàhú-güedé núú-gǎ sá quéndòo-gǎ xíaⁿ ndetatú-gǎ ndíhi-güedé, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Quendóo ndíhi ñaha xii-ndí ilha ndetatú-n chi sa ní cuaa, te tnavíí cundiquíⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te xíaⁿ cáa ñⁿ vehe cuánguìhu-güedé ndetatú-güedé ndíhi-gǎ. ³⁰ Te òré sa yíhi-güedé mèsá ndíhi-gǎ cùdini ndíhi ñaha-güedé, te ní queheⁿ-gǎ pàa te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te ní táhú cuèchi-gǎ te dǎtnùní ní dácǎhñu ñaha-gǎ xii-güedé. ³¹ Te òré-án ñí naquiní ñáhá-güedě xii-gǎ ní cùu, dico uuⁿni ní ndóñúhú-gǎ. ³² Te ní xítñaha-güedé:

—Te ndáa sá sùúní cùdíí iní-ó òré tá ndàtnúhu-o ndíhi Jesús véxi ichi, te ta dǎnehé ñáhá-gǎ xii-o nchàa nacuaa quèe-xi tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiòxí —càchí-güedé xítñaha-güedé.

³³ Te ñá túú-gǎ ní xíndetu-güedé chi ndíhi-ni ní natñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusálén, te ní nasáa-güedé núú xíndecu ndí ùxí ñⁿ cue tée ní táuchíúⁿ Jesús càháⁿ tnúhu-gǎ, ndíhi dava-gǎ ñáyiú. ³⁴ Te cue tée xíndecu-án xáhaⁿ-güedě:

—Ndáa sá ñí ndoto Yaá cúu Mèstrú, chi ní xìní ñáhá tǎ Xímú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

³⁵ Te cue tée ní nasáa-án ñí cani-güedé cuendú nàcuáa ní cuu ichi, ndíhi nàcuáa ní cuu ní naquiní-güedé Jèsús òré ní táhú-gǎ pàa ní dácǎhñu ñaha-gǎ xii-güedé.

*Jèsús ní quexìo-gá núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndìhi-gá
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní-güedě nàcuáa ní cuu ní quexìo Jèsús ní ngúnutnìi-gá ndéé tnuú-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yá Ndiõxí chĩndèe ñaha-gá xii-ndo ìo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te da ní yùhú-güedé, te ní sani iní-güedé sá dìcò ìiⁿ espíritú cúú sã ndéhé-güedé ní cùu. ³⁸ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá yùhú-ndó, te sàni ìiⁿ sani úú iní-ndó-í? ³⁹ Chí cùndèhe ndaha-í ndìhi sáhà-í te quiní-ndó nã diu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núu ìiⁿ espíritú ndécú yìqui cuñú-xi dàtná ndécú ndìhi yùhú —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁰ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã te ní dánèhé ñáhá-gã xii-güedé ndaha-gá ndìhi sáhá-gã.

⁴¹ Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíi iní-güedé sá ndécú-gã tnuú-güedé dico sàni ìiⁿ sani úú iní-güedé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—¿Ndècu ndìhi-ndo luha sá caxí-ó ìha ñá? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴² Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ñí chíhó, ndìhi dítá ñũnú ñũhú ndùdí, ⁴³ te ní queheⁿ-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá. ⁴⁴ Te dàtnùnì ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa sá ñí yáha-í-a cùu-xi sá ñí cachí tnuúhu-í xii-ndo cùtnàhá ndécú ndìhi ñaha-gá-í xii-ndo, chí ní cachí-í sá dàcuítí cãda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-xi núú tütú ndí Moisés, ndìhi núú tütú ndéé tnuúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnuúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha, ndìhi núú librú Sãlmú —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁵ Te òré-án ñí sáñaha-gã sá xìnì tnuú-güedé, te ní tecú tnuú-güedé nchaa tnuúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tnuú núú tütú Yá Ndiõxí sá dàcuítí sã yùhú Crìstú cuú-í, te nduu únì ndoto-í. ⁴⁷ Te ñhìi ñuyú cùtènuu tnuúhu ní càháⁿ-í, dico díhna nuu-gã ñuú Jerusalén ngúíta-yu cacunehe ñáhá-yu xii-í, te càháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu, te cùñáhá-yu xii cue ñáyíu sá ná dándixi túu-yu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te natnìi-yu ichi Yá Ndiõxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ⁴⁸ Te vitna nchòhó cuu-ndo cuè téé càháⁿ ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chí ní xìnì núú-ndó. ⁴⁹ Te yùhú tendaha-í Espíritú Yá Ndiõxí quixi cundecu ndìhi-ndo, chí ducaⁿ ñí cachí-gá. Dico chí cùndècu-ni ñuú Jerusalén-án ndéé ná quèxio Espíritú Yá Ndiõxí ngúndecu ndìhi-ndo cuendá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

*Jèsús cuándaa-gá andiu
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gã xii-güedé ñuú Jerusalén ndéca ñaha-gá cuáháⁿ ñuú Bètaniá, te xíáⁿ ñí ndonehe-gá ndaha-gá núú ñinu, te ní xícaⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yá Ndiõxí. ⁵¹ Te sátá ñí xícaⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yá Ndiõxí, te ní quee-gá tnuú-güedé cuándaa-gá andiu. ⁵² Te ní ngúíta-güedé ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu Jèsús, te ní natnìi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusalén, te súúnì cudíi iní-güedé ñũhú-güedé ichi. ⁵³ Te nchaa nduu ní xĩndecu-güedé veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ní ndacáⁿ táhú-güedé núú Yá Ndiõxí, te ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dàvá-án.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ JUÀÁ

Déhe Yá Ndiöxí ní cuu-gá ìⁿ ñáyi

¹ Cùmání-gă ngáva ñuyú, te sa ndècu ndìhi Yá Ndiöxí Déhe-gá. Te ìⁿ-ni x̄ccuu-gá. Te Déhe-gá-án ñ cuu-gá dàtná ìⁿ tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cà Tátá-gă Dútú Ndiöxí. ² Te sa ndècu-gá ndìhi Dútú Ndiöxí te ní ngáva ñuyú. ³ Te diu-ni tnúhu mee Dútú Ndiöxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ìò ñuyú. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú nă coo ñuyú-a ni cùu. ⁴ Te diu-ni Déhe-gá quidé-gă ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. ⁵ Te tnúhu-gá ní xité nuu-xi núú ndécú nchaa ñáyi ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ñáyi-án cùú-yu dàtná cue ñáyi ndècu ìⁿ núú néé, te diu-ni-yu cachí iní-yu xocàni-yu tnúhu-gá dico vá ndácü-yu.

⁶⁻⁷ Te ní xindecu ìⁿ téé ní xínani-dě Juàá, te téé-án ñ táuchíúⁿ Yă Ndiöxí sá càháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyi. Te ní xáhaⁿ-dě xií-yu sá vèxi Déhe-gá ñuyú-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. ⁸ Te ñá díú mèe té Juàá ní dandixi túu-dé iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, chi cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càháⁿ-dé sá Déhe Yá Ndiöxí véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu. ⁹ Te ndáá ndisa sá méé-gă dandixi túu-gá iní ñáyi ñuyú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí.

¹⁰ Te ní xindecu-gá ñuyú-a, te ñáyi ñuyú-a ñá ní cùnuni iní-yu yoo cùu-gá, te diu-ni mee-gă ní cadúha-gá ñuyú-a ní quide-gá chiúⁿ ní táhú Dútú Ndiöxí. ¹¹ Te ní quixi-gá ñuyú ñ cadúha mee-gă, dico cue ñáyi ñuyú-a ñá ní cùu váha iní-yu núú-gă. ¹² Dico davá-yu ní sándáá iní ñáhă-yu xii-gá, te ní nduu táhü-yu ní nduu déhe ñaha Yă Ndiöxí xií-yu. ¹³ Te ñá túú ní ndùu déhe ñaha-gă xií-yu sá cùú-yu déhe ñáyi ñuyú-a, àdi sá ndécú tătă-yu, nănă-yu chi mee Yă Ndiöxí ducaⁿ ñ cuini-gá cunduu sá ndúú dèhe ñaha-gă xií-yu.

¹⁴ Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní cuu-gá ìⁿ yiqui cùnú ní xindecu ndìhi ñaha-gă xii nchoo cùe ñáyi ní xica cuu túu ndìhi-gá. Te ní xini-ó să ìo càhnu cuu-gá cuendá sá ìⁿ dìi díi-ni-gă cúú-gă Déhe Yá Ndiöxí, te ìo cùndahú iní ñáhă-gă chindèe ñaha-gá xii nchoo ñáyi ndècu ñuyú-a, te ìo ndáá càháⁿ-gá. ¹⁵ Te duha ní càháⁿ té Juàá cuendá Déhe Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-dě xii ñáyi:

—Cuendá téé iha ni càháⁿ-í ndéé cãni-gá ní cachí-í sá quixí ìⁿ téé quixi. Te téé-án cùnùu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúxí yùhú —duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹⁶ Te ìo váha iní Yaá-án chi xito ñaha-gá xii-o nchaa-o ìⁿ nduu ìⁿ nduu. ¹⁷ Te ndí Moisés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ìo cùu iní ñáhă Yă Ndiöxí xii-o. Te ní càháⁿ-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. ¹⁸ Te ñá ìⁿ ñáyi xini túu-yu Yá Ndiöxí. Dico ìⁿ dìi díi-ni Déhe-gá Yaá ndécú ndìhi-gá cãchí tnúhu-gá nàcuáa cà-gá.

Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyi càháⁿ váha-dé cuendá Xítohó Jesucristú
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Te cue téé israél ndécú ñùú Jerusàlén ní tendaha-güedè cue dútú ndìhi cue téé cùu levitá cuáhăⁿ-güedé núú ndécú tē Juàá ndúcú tnúhu-güedé núú-dě ñùu ná téé cùu-dé.

²⁰ Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a cùu-í —cãchí-dé xăhaⁿ-dě.

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váiⁿ? ¿Á yohó cúu-n tē Èliás? —cãchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Yúhú, ñá díú tē Èliás cùu-í —cãchí-dé xăhaⁿ-dě.

Te xăhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yòhó cúu-n tée ní cachí cue tée ndéé sanaha quìxi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí-ǎⁿ? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Ni ñà díú tée-áⁿ cúu-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te ná tée cùu yohó váíⁿ?, cuèndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núu cuè tée ní tendaha ñaha xii-ndí véxi-ndí, te cáháⁿ duuⁿ-n nùu ná tée cùu-n —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-dé.

²³ Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Yúhú cúu-í tée xica cáháⁿ xití yucu nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàíá, chi ndí-áⁿ ní cachí ndí: “Chí dáñá ìchi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tñi-ndo ìchi váha, chi véxi Yaá ío cùnùu”, duha ní cachí ndí —càchí té Juàá xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁴ Te cue tée ndùcu tnúhu núu tē Juàá nùu ná tée cùu-dé, cue tée-áⁿ ní tendaha ñaha cue tée cùu fariséu xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé xii té Juàá:

—¿Ná cuèndá dácuañdute-n ñáyiú te núu ñà díú Crístú cúu-n, te ni ñà díú tē Èlíás, te ni ñà díú tē véxi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cúu-n váíⁿ? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Yúhú ní ngódó núu-í dácuañdute-í ñáyiú. Dico nchìcúⁿ ñⁿ tée véxi, te tée-áⁿ cùnùu-gá-dé dácúxí yǎhú, chi yúhú cúu-í ñⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñà túu tau nandaxi cuèdìcò ñi chàu-dé dico quide-í chùuⁿ-dé. Te tée-áⁿ sa ñùhu tnahá-dé tnuú-ndó dìcò-ni sá ñà túu xìní-ndó-dě —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

²⁸ Duha ní cuu ñuú Bètábará ñuú cáá ndàa ingá xio yúte Jòrdán, yàcáⁿ ní xíndecu té Juàá ní dácuañdute-dé ñáyiú.

Jèsús quidé càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi ñáyiú

²⁹ Te nduu tnéé ní xini té Juàá Jèsús véxi yatni-gá núu ndécú-dě ndíhi ñáyiú. Te ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Chí cùndèhe tée-ǎⁿ, chi tée-ǎⁿ cúu-dě Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yíca cuèchi ñáyiú ñuyúú. Te cùu-dé dàtná ñⁿ mbéé quití ío váha iní-xi. ³⁰ Te diu tée-ǎⁿ ní cachí-í sá cànchícúⁿ-dé quixi. Te cùnùu-gá-dé dácúxí yǎhú, chi díhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo. ³¹ Te ni yǎhú ñà túu xìní-í-dé ní cùu, dico xica cuu-í dácuañdute-í ñáyiú cuèndá nchaa ñáyiú isràél quini ñáhă-yu xii-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Ní xini-í Espiritú Yá Ndiöxí ní quee-xi andiu véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi xii-dé, te dàtná cáá lõmá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yúhú ñà túu xìní-í-dé ní cùu, dico Yá Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í xíca cùu-í dácuañdute-í ñáyiú, Yaá-áⁿ ní cachí tnúhu-gá sá tē na quini-í ngúndecu ndíhi Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andiu, te tée-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndíhi-o. ³⁴ Te yúhú ní xini-í-dé te xini ndáá-í sá Dēhe Dútú Ndiöxí cúu-dě. Te xíǎⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo —càchí té Juàá xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Cue tée díhna nuu xica cuu ndíhi Jèsús

³⁵ Te nduu tnéé-áⁿ diu-ni xíáⁿ ndécú tē Juàá ndíhi úu cue tée xica cuu ndíhi-dé. ³⁶ Te ní xini-dé Jèsús ñúhú-gǎ ichi, te ní xáhaⁿ-dě xii cue tée xica cuu ndíhi-dé-áⁿ:

—Chí cùndèhe tée-ǎⁿ, chi tée-ǎⁿ cúu-dě Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a. Te cùu-dé dàtná ñⁿ mbéé quití ío váha iní-xi —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Juàá núu cuè tée úu ndíhi-dé-áⁿ nùu ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. ³⁸ Te ní nchócótó-gǎ ndàa sátá-gǎ, te ní xini-gá sá nchícúⁿ ñáhá-güedě xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná nándùcu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—¿Ndéé ndécú-n, Ràbíí? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

Te Ràbíí-áⁿ quée-xí Mèstrú tnúhu mee-güedě. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quiní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quexìo-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndihì-gá ní cuaa, chi dàtná òré caa cúmí sacuaa ní sáa-güedé.

⁴⁰ Te úú cue téé-áⁿ ní tñii-güedé tñúhu ní cáháⁿ té Juáá, te ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. Te núú úú cue téé-áⁿ, ìⁿ-dé nání-dě Ndrìxí, te ñaní-dé cúú tǎ Xímú, àdi Pelú chi úú diù-dé.

⁴¹ Te té Ndrìxí-áⁿ ní nanducu-ni-dě ñaní-dé te ní xáhaⁿ-dě:

—Ní naníhí-ndǐ téé cùu Mesías —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

Te Mesiás-áⁿ quée-xí Crìstú tñúhu mee-güedě, Yaá ní tendaha Yǎ Ndiöxí véxi ñuyú-a.

⁴² Te ndèca té Ndrìxí ñaní-dé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii té Xímú, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yòhó cúú-n tǎ Xímú déhe té Jònás, te vitna danàni ñaha-í Céfás xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

Te Céfás-ǎⁿ quée-xí Pèlú tñúhu mee-güedě.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lìpé ndihì té Natanàél

⁴³ Te nduu tněé ní sani iní-gá quíhíⁿ-gá distrítú Galileá. Te ní naníhí-gǎ ìⁿ téé nàni Lìpé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó núú quíhíⁿ-í-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

⁴⁴ Te té Lìpé-áⁿ cúú-dě téé ñúú Bètsaidá. Te diù-ni ñúú yàcáⁿ cúú ñúú té Ndrìxí ndihì té Pèlú. ⁴⁵ Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dě ndihì té Natanàél, te ní xáhaⁿ-dě:

—Ní naníhí-ndǐ téé dii cuèndú-xi ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndihì dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nání-dě Jèsús déhe té Chéé, téé ñúú Nazàrét —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tǎ Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa ñúú Nazàrét núu da yàcáⁿ quee téé cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tǎ Lìpé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó te quiní-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

⁴⁷ Te òré ní xiní Jèsús té Natanàél tá cùyatni-dé cuáháⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Téé véxi-ǎⁿ cúú-dě mei tǎe isràél, te ñá ííⁿ ndùu dandahú-dé ñáyiù —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Natanàél xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xiní ñáhà-í xii-n òré ndécú-gǎ-n càha yutnu ngúxí-ǎⁿ te ni tǎ Lìpé vátá cáná ñaha-gá-dé xii-n òré-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ tǎ Natanàél xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí yíndàha-n ñáyiù isràél —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Cuèndá sá ní xiní ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xíǎⁿ iní ñáhá-n, dico cuéhé-gǎ núú sǎ quínì-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tñúhu ndáá-í sá sàà nduu, te quiní-ndó nàcaáⁿ andiù. Te quiní-ndó cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí sá ndàa nuu-xi quide-xi núú cùndècu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

2

Vico tnǎndaha ío ñúú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcáⁿ ní cuu te ní xóo ìⁿ vico tnǎndaha ñúú Cànaá, ìⁿ ñúú yíndèhu distrítú Galileá. Te yàcáⁿ ní xíndecu ñaná Jèsús. ² Te tnáhá Jèsús ndihì cue téé xica cuu

ndihi-gá ní cáháⁿ-yu cuáháⁿ-gá ndihi-güedé vico-áⁿ. ³ Te òré ní ndihi vínú, te ní xáhaⁿ náná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gă vínú ndécú ndihí-yu —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ.

⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Năá, ñá túú xìni ñuhu-xi da yúhú cúñaha-n cuendá vínú-áⁿ, chi vátá tnàhá-gá òré quíní-yu yoo cùu yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii ñáyiú xìnu cuechi:

—Cada-ndo nchàa nacuáa na càháⁿ Jèsús —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yàcáⁿ nútñí ñnú quídi yúú te quée dàtná ìⁿ ciendú lĩtrú ndute ìⁿ ìⁿ quídi-áⁿ. Te ndute-áⁿ nándihí ñáyiú isràél ndáhă-yu te nàqueté-yu cóhă-yu chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu nàcuáa sàndáá iní-yu Yá Ndiǒxí. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii nchaa cue tée xìnu cuechi:

—Nadachitú-ndó ndùte ndi nchaa quídi-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní nadachitú-güedé. ⁸ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quĩhíⁿ cuáha-ndo tée quide vico —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé tée quide vico. ⁹ Te ní xito ndéé tée quide vico-áⁿ, te sa ní nduu-xi vínú, te ñá túú ní xìní-dé ndèé véxi-xi, dico mee cuè tée xìnu cuechi sa naha-güedé núú ñí tava-güedé. Ducaⁿ te tée quide vico-áⁿ ñí cana-dé tée tnândaha. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Nchaa ñáyiú quide vico queñuhú-yu díhna-gá vínú váha. Te sa vài vínú váha xihí-yu, te dàtnùní queñuhú-yu vínú ndàhú. Te yòhó díhna-gá vínú ndàhú ní queñuhu-n, te ndéé núú ñí ndihi-ná ní queñuhu-n vínú váha —càchí tée quide vico-áⁿ xăhaⁿ-dě xii tée tnândaha-áⁿ.

¹¹ Te sá ñí nadatìu Jèsús ndute-áⁿ ñí nduu-xi vínú cúú-xí ìⁿ chiuⁿ díhna nuu sã vă yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ñuú Cànaá, ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, te chiúⁿ ní quide-gá-áⁿ cúú-xí ìⁿ chiuⁿ cahnu vihi, núu xíăⁿ ní cutnùní iní-yu sá ïo càhnu cuu-gá, te ní sàndáá iní ñáhá nchàa cue tée xica cuu ndihi-gá.

¹² Te sátá ñí yáha vico, te ní xica Jèsús ndihi náná-gă, ndihi cue ñaní-gá, ndihi nchaa cue tée xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-yu ñuú Capèrnaúm. Te yàcáⁿ ní xíndecú-yu ìⁿ ũú nduu ndihi-gá.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiú xití veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Te ta cùyatni cada ñáyiú isràél vico pàsua, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén.

¹⁴ Te sátá ñí sáá-gá yàcáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ïo cùnunu, te xití veñúhu-áⁿ ñí xìní-gá ndécú ñáyiú dícó-yu ndicutu, mbéé ndihi lõmá, te tnàhá ñáyiú dâma díhúⁿ núcõo-yu ní xìní-gá. ¹⁵ Te ní queheⁿ-gá ìⁿ ũú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiú ní queé-yu quehé veñúhu, ndihi ndicutú-yu ndihi mběë-yu. Te cue ñáyiú dâma díhúⁿ-ăⁿ ní dângõyo-gá díhũⁿ-yu, te ní dândúá-gá mèsá-yu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gă xii cue ñáyiú dícò lõmá:

—¡Queñuhu-ndo nchàa quití-a xití veñúhu-a! ¡Vá cádá-ndó vèhe núú yăhu núú cúú vèhe Tătà-í Dútú Ndiǒxí! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

¹⁷ Te xíăⁿ ní ndacu iní cue tée xica cuu ndihi-gá sá dúcáⁿ yòdo tnuní núú tütú-gá, te càchí-xi: “Ío cùyica iní-í chi ñá cuíní-yu canehe ìⁿ-yu vehe Tătà-í”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁸ Te ní xáhaⁿ cuè tée isràél xii-gá:

—¿Ná cúú sã vă yõo tnàhí ndàcu cada, cada-n cuendá cutnùní iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n xii-ndí-i? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dǎngòyo veñúhu-a, te není xití úní nduu te sa nadàxínu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu cue téé isràél:

—Údico íñú cuíá ñí xíndecuu-güedé ní sáá veñúhu-a, te yòhó cuíní-n nàdaxínu-n xití úní-ni nduu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Dico sá ñí cáháⁿ-gá chi ñá díú cuendá veñúhu ni cǎháⁿ-gá chi cuendá yiqui cùñú-gá ní cáháⁿ-gá. ²² Núu sáta ñí xíhí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-áⁿ ñí ndacu iní cue téé ní xica cuu ndíhí-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, núu xíáⁿ ní sándáa iní-güedé tnúhu yòdo tnuní núu tütú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáa iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús xini-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu

²³ Te òré ndécú Jèsús vico pàscuá, te ío vai ñáyiu ní sándáa iní ñáhá xii-gá cuendá ío titní sá vǎ yòdo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xini-yu. ²⁴ Dico Jèsús ñá ní cǎháⁿ-gá nchaa tnúhu ñùhu iní-gá, chi sa ní cutnùní iní-gá sá ñà túú cùu váha iní-yu. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñí ñáyiu cúñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyíu-yu, chi mee-gǎ sa nàha ndáa-gá nàcuáa càa iní-yu nchaá-yu.

3

Jèsús ndíhi té Nicòdemú

¹ Ní xíndecu ñí téé cùu fariséú ní xínani-dě Nicòdemú, te ní cuu-dé ñí téé cùnuu núu ñáyiu isràél. ² Te téé-áⁿ ñí sáháⁿ-dé niú ní cáháⁿ ndíhi-dé Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, yúhú ndíhi dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yǎ Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-n vèxi-n dǎnehé ñáhá-n xii-ndí, chi núu ñá túú Yǎ Ndiòxí ndécú ndíhi-n, te vá ndácú-n càda-n nchaa sá vǎ yòdo tnàhí ndàcu cada quide-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-n sǎ ncháa ñáyiu vá ná càcu saa tucu, te vá ndíhu ndaha ñàha Yǎ Ndiòxí xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tǎ Nicòdemú:

—¿Te nása cada ñí ñáyiu sa ní yíi te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndíhu tucú-yu xití nǎñá-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-ǎⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáa-í xii-n sǎ nchaa ñáyiu na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyiu ní na càcu saa ndíhi ndute ndíhi Espíritú Yǎ Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa ñáyiu càcu ñuyíu-a, chi déhe ñáyiu ñuyíu-a cùu-yu. Te ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyiu-áⁿ ñí nduu táhü-yu Espíritú Yǎ Ndiòxí te tàxi tnuní ñáhá-nǎ Espíritú-gá xií-yu. ⁷ Te vá cúñühu-n tnúhu ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyiu ní sándáa iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyiu-áⁿ cúü-yu dàtná ñáyiu ní nacacu saa. ⁸ Táchí nděni xíáⁿ tècú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xini-ó ndèè ichi véxi-xi, te ni ñà túú xini-ó ndèè ichi cuáháⁿ-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu Espíritú-gá ndécú ndíhi ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁹ Te dàtnùní ní xicáⁿ tnúhú tùcu té Nicòdemú núu-gǎ, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te nása ndùu tnúhu càháⁿ-n dùcaⁿ caháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó cúu-n ñí téé cùtnuní iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyiu isràél, ¿te ñá tècú tnùní-n tnúhu càháⁿ-í-u? ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáa-í xii-n sǎ nchühu càháⁿ-ndí ñí sá ñí tecú tnùní-ndí, te càháⁿ ndáa-ndí cuendá ñí sá ñí xini-ndí. Dico nchòhó ñá tècú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-ndí. ¹² Te ñá sándáa iní-ndó tnúhu càháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyíu-a, te uuⁿ-gá cada-ndo ñuu cáháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andíu.

¹³ Vǎ yòdo ñí sáa andíu, te cani-xi cuendú nàcuáa càa. Chi ñí díi ní yúhú véxi cuuⁿ-í andíu, te cùu-í ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo. Te díu-ni yacáⁿ ndaa-í cundecu-í. ¹⁴ Te dàtná ní ndanehe ndíi Moisés cóo ñí sata caa ndíi-dí xití yucu, ducaⁿ càda ñàha-güedé cata caa

ñaha-güedë núu cùrúxí xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ìⁿ nduu, ¹⁵ te ducaⁿ yáha-í cuendá nchaa ñáyi na quíndáá iní ñáhá xii-í te nduu táhü-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyi ñuyú-a

¹⁶ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyi ñuyú-a. Te ìⁿ dii-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñaha-gá ní quixi-gá ñuyú-a, te núu na quíndáá iní ñáhá ñáyi, te vá cuíta nihnú-yu, chi nduu táhü-yu cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te Yá Ndiöxí ñá túu ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyú-a dacuíta nihnu-gá ñáyi, chi ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá sá dácácu nihnu-gá ñáyi ñuyú-a núu ùhú núu ndàhú.

¹⁸ Nchaa ñáyi sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vá cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyi ñá túu sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi ñá túu sàndáá iní-yu Déhe Dútú Ndiöxí. ¹⁹ Chi ní quixi Déhe-gá ñuyú-a ní dándíxí túu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí te tníⁿ-yu ìⁿ ichi váha ni cùu, te ñá ní tnáhá iní-yu, chi ní cudíí-gã iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dácúxí sã váha, núu xíáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ. ²⁰ Te nchaa ñáyi quíde nchaa sá cuèhé sá dúhá ñã tnáhá iní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, te ñá tníⁿ-yu tnúhu-gá cuendá yùhú-yu nduu tnùní nchaa sá quídë-yu. ²¹ Te nchaa ñáyi ñùhu ichi ndáá cuíní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, te cùtnuní sá chíndè ñaha-gá xii-yu, chi quíde váha-yu.

Té Juáá tée dácuanute ñaha xii ñáyi càháⁿ váha tucu-dé cuendá Jèsús

²² Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá distritú Jùdeá. Te yacáⁿ ní xíndecu tnaa-gá ndíhi-güedé ní xóo dácuanute-güedé ñáyi.

²³ Te ndècu té Juáá ìⁿ xichi núu nání Ènón yatni ñuu Sàlém dácuanute-dé ñáyi, chi yacáⁿ ío váha ñùhu ndute, núu xíáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáyi yacáⁿ ní xóo cuanduté-yu. ²⁴ Duha ní cuu cùtnáhá vátá ngává-gã té Juáá vecaá.

²⁵ Te ní cacu ìⁿ cuendú ní cáháⁿ cue tée xica cuu ndíhi té Juáá ndíhi ìⁿ úú cue tée israél, núu ndèdacáa sá váha-gá cada ñáyi cuendá nduu ñí-yu. ²⁶ Te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú tã Juáá ní xáhaⁿ-güedë:

—Mèstrú, tée ní quixi núu ñí xíndecu-n ndàa ingá xio yúte Jòrdán, tée dii cuendú-xi ní cáháⁿ-n, tée-ãⁿ dácuanute-dé tnáhá-dé ñáyi. Te ío vai ñáyi ní chinchícuⁿ ñáhá xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tã Juáá:

—Te vá yõ ìⁿ ndàcu cada ìⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndiöxí, te núu ñá túu mè-gá chíndè ñaha-gá xii-yu. ²⁸ Te nchòhó sa naha-ndo sá yùhú ní cáháⁿ ndáá-í sá ñã díú Crístú cùu-í, dico mee Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá yódó nùu-í véxi núu Yáá-áⁿ. ²⁹ Te nchòhó xini-ndó sã ìⁿ tée tnándaha te xíchí tnándaha ndíhi-ná-dé cùndíhi-dé. Te tée ní xica ndáhú ño cùdíí iní-dé ndèdóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ tée tnándaha-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú, chi ío cùdíí iní-í sá váí ñáyi ta chinchícuⁿ ñáhá xii Jesús cuáháⁿ. ³⁰ Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáyi cutnùní iní-xi sá ño cùnuu-gá, te yúhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedë.

Crístú véxi cuuⁿ-gá andíu

³¹ Te ìⁿ dii díí-ni Crístú Yá véxi cuuⁿ andíu cùnuu-gá núu ñuyú-a. Te nchaa ñáyi ndècu ñuyú-a cùu-yu ñáyi ñuyú iha, te càháⁿ-yu sá cúu-xí ñuyú-a. Dico Crístú Yá véxi cuuⁿ andíu ³² càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí xini-gá, te càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí tecú dóho-gá. Te ñá túu cuíní-yu quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-gá. ³³ Te nchaa ñáyi tníⁿ tnúhu càháⁿ Yá véxi cuuⁿ andíu-áⁿ càháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndiöxí cúu-xí ìⁿ sá ndáa. ³⁴ Te Déhe-gá Yá véxi cuuⁿ andíu càháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sáñaha-gã Espíritú-gá ndécú ndíhi Déhe-gá. ³⁵ Te Dútú Ndiöxí ío cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gã sá méé-gã taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ío. ³⁶ Te nchaa ñáyi na quíndáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáyi-áⁿ

cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú vá quíndáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu.

4

Jèsús ndihi ìⁿ ñaha Sàmariá

¹ Te ní níhí cue tée cùu fariséú tñuhu sá vai-gá ñáyiú ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús. Te ducaⁿ vai-gá-yu ta dàcuandute-gá cuáháⁿ dàcúúxí tẽ Juàá. ² Te cuèi ñá díú mèe-gá dàcuandute ñaha-gá xií-yu, dico cue tée xica cuu ndihi-gá dàcuandute ñaha-güedé xií-yu. ³ Te ní níhí Jèsús tñuhu nàcuáa càháⁿ cue tée cùu fariséú, núu ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galileá.

⁴ Te ichi ñuhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá. ⁵ Te ní sáa-gá ìⁿ ñuú nání Sícár te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xíaⁿ cáá yàtni ñuhu núu ñí sáha táhú ndíi Jàcób déhe ndíi ndíi Chéé. ⁶ Te yàcáⁿ cáá dòco ní cuu cuendá ndíi Jàcób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñuhu Jèsús ichi, te ío ní xaú-gá ñuu ní sáa-gá yuhu dòco-áⁿ ñí ngóo-gá ndétátú-gá. ⁷⁻⁸ Te ní xica cue tée xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-güedé xití ñuú Sícár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxí-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcòo-gá ní sáa ìⁿ ñadihí ñaha distritú Sàmariá véxi quèhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

⁹ Te ní xáhaⁿ ñadihí-áⁿ:

—¿Ná cuendá da núu-í xicáⁿ-n ndute coho-n? Te yòhó cúu-n tẽe isràél, te yúhú cúu-í ñaha Sàmariá —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndècu váha ñáyiú isràél ndihi ñáyiú distritú Sàmariá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ñá cútnùní iní-n ñá taxi Yá Ndiöxí xii-n, te ni ñá cútnùní iní-n yòo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dicó xini-n yòo cuu yúhú á, te da mee-n cãcáⁿ-n ndute núu-í coho-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndihi-n ñuu cuáháⁿ núu véxi —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu ñadihí-áⁿ:

—Tátá, ñí sá quèhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndèé quíngueheⁿ-n ndute taxi-n coho-í. ¹² Ndíi Jàcób ñaní tnáhá-ndíi ní xindecu ndèé sanaha ñí cadúha ndíi doco-a ñí tóo ndute ní xihí ndíi, ndihi nchaa déhe ndíi, ndihi nchaa quití ndíi, te ní ndóo cùu cuendá-ndíi. ¿Te násai, te yòhó cùnùu-gá-n dàcúúxí ndíi-ãⁿ? —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchaa ñáyiú xihí ndute doco-a, te vá cúu vètú dúcáⁿ iní-yu chi dayìchí ñáhá-ní tucu-xi ndute-a. ¹⁴ Dico nchaa ñáyiú na còho ndute na cuáñaha-í, te vá ííⁿ ndùu-gá dayìchí ñáhá-xí ndute-áⁿ xií-yu, chi ndute cuáñaha-í cúu-xí ndute váha-gá. Te dàtná quée ñihni ndute xití doco-a, nchaa-ni nduu ñuhu ñá túú yìchí, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuendá sá vã dáyìchí ñáhá tnàhí-gá-xi ndute. Te vá quíxí-gã-í quixi quèhnu-í ndute doco-a —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuáháⁿ cuángàna yìi-n, te quixi-ndo ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túú yìi-í —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús:

—Ndáá càháⁿ-n sã ñà túú yìi-n. ¹⁸ Dico ní cuu úhúⁿ tée cãndeca-n, te tée ndèca-n vitna chi ñá díú yìi-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sã ñà túú yìi-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã ñuu ní xáhaⁿ tucu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání ìní-í sá yòhó cúú-n ìn tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. ²⁰ Te cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha nǐ xóo cada càhnú-yu Yá Ndiòxí tindúú-a, dico nchòhó ñáyiú isràél càchí-ndó sǎ ndéé ñuú Jerusàlén cada càhnu-o-gá —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²¹ Te ní xǎhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ìn tnúhu na càháⁿ-í-a, te quindáá ìní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sá ñà díú-gǎ mee-ni tindúú-a, te ni ñà díú-gǎ mee-ni ñuú Jerusàlén cada càhnu-ndo Tátá-ó Dütú Ndiòxí, chi ndèni ní cuu cada càhnu-ndo-gá. ²² Te nchòhó cue ñáyiú Sàmariá chi ñà cùtnuní ìní-ndó nǎ cúú sǎ quidé càhnu-ndo, dico nchúhú ñáyiú isràél, chi cùtnuní ìní-ndí ná cúú sǎ quidé càhnu-ndí. Chi ìn tée isràél véxi-dé dàcácu nihnu-dé ñáyiú cuèndá vá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. ²³ Te není vitna ngúíta-yu cada càhnu ndisá-yu Tátá-ó Dütú Ndiòxí, te cadá-yu ni yùhu ni ìní-yu sá cúú-xí-gǎ, chi mee-gǎ ducaⁿ cuíní-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá. ²⁴ Te Yá Ndiòxí chi ìn espíritú cúú-gǎ. Te nchaa ñáyiú na càda cahnu ñaha, te cadá-yu ni yùhu ni ìní-yu sá cúú-xí-gǎ te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

²⁵ Te ní xǎhaⁿ ñàdihí-áⁿ:

—Xìní-í sá quíxí tée cùu Mesiás, tée càchí-güedé nání Crìstú. Te tée-ǎⁿ ná sàá-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²⁶ Te ní xǎhaⁿ Jèsús:

—Diu tée-áⁿ cúú yùhú tée ndàtnúhu ndihi-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

²⁷ Te òré-áⁿ nǐ ndexìo cue tée xìca cuu ndihi-gá, te ní cuñúhu-güedé sá ndàtnúhu-gá ndihi ñàdihí-áⁿ. Dico ni ìn-güedé ñà ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ ñuú ná cuèndú ndàtnúhu-gá ndihi ñàdihí-áⁿ. ²⁸ Ducaⁿ te ní dándò ñàdihí-áⁿ yoó ndute-aⁿ xíaⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñuú cùtnúhu-aⁿ ñáyiú cuèndá Jèsús. ²⁹ Te ní xǎhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó, chi quiní-ndó nǎ cúú ìn tée nùcòo yuhu dòco-áⁿ ñuú ñà díú Crìstú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiòxí véxi ñuyúú-a cùu-dé ñuú ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-yu.

³⁰ Te sá nǐ níhí ñáyiú ñuú-áⁿ tnúhu, xíaⁿ ní xicá-yu cuáháⁿ-yu. ³¹ Te òré vátá sàá-gá-yu xíaⁿ nǐ xǎhaⁿ cuè tée xìca cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudehñu-o —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní xǎhaⁿ-gǎ:

—Ndècu ìn sá cǎxì-í, ìn sá ñà túú xìní nchòhó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te cue tée xìca cuu ndihi-gá xitnàha-güedé:

—Váa ió ñáyiú ní quixi nehe sá nǐ xexi-gá ñuú duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xitnàha-güedé.

³⁴ Te ní xǎhaⁿ-gǎ:

—Dàtná cuíní-ndó cùu vétú ìní-ó òré xéxí-ó, ducaⁿ cùu vétú ìní-í quidè-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ Yǎ Ndiòxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a, te chiúⁿ-gá ío cùdíí ìní-í dandihí-í. ³⁵ Te nchòhó càchí-ndó sǎ cùmání cùmí-gǎ yóo te cuu itú. Dico yúhú càchí-í sá cùndehe-ndo ñáyiú-ǎⁿ, chi sa ndècu túha-yu, dàtná cúú-nǎ itú sá sà ní cuu-ná natahu-o cùú-yu, chi sa ndècu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í. ³⁶ Te dàtná cúú ñáyiú natahu itú chi sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú na càháⁿ tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tǎhú-yu na sàá nduu. Te nchaa ñáyiú na tñi tnúhu-í te nduu táhú-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ. Te dàtná cúú ñáyiú ní chihi tatá-xi, ndihi ñáyiú ní natahu itú-xi cùdíí-nǎ ìní-yu. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú na càháⁿ tnúhu-í. ³⁷ Chi ndáá quée-xí nàcuáa cuáháⁿ ìn cuèndú sá càchí-xi: “Tucu tée ní chihi tatá, te tucu tée ní natahu”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ. ³⁸ Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cǎháⁿ-ndó tnúhu-í núú sà ní yáha-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quíhíⁿ-ndó dícó-nǎ nduu cuèndá-ndó chiúⁿ-áⁿ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁹ Te ío cuéhé ñǎyiu ñuú-áⁿ ñí xíndedóho-yu cuèndú ní cani ñadìhí-áⁿ nǔǔ-yu sá Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ nchaa nàcuáa quìde-aⁿ, te xǎáⁿ ío vǎi-yu ní sándáá iní-yu Jèsús. ⁴⁰ Te ní quexió-yu núu ndécú-gǎ, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núu-gǎ sá quéndöo-gá ñuú-yu, núu xǎáⁿ ní xíndecu-gá ndìhí-yu úu nduu. ⁴¹ Te ío cuéhé-gǎ-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ méé-gǎ. ⁴² Te ní xáhǎⁿ-yu xii ñadìhí-áⁿ:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tnúhu ní cáháⁿ-n ní sándáá iní-ndí-gá, chi ní cáháⁿ méé-gǎ ní xíndedóho-ndí vitna núu ní sándáá ndisa iní-ndí sá díú-gǎ cúu-gǎ Crístú Yá ní tendaha Yǎ Ndiöxí véxi ñuyúú-a dàcácu nihnu-gá ñáyiu núu ùhú núu ndàhú —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-aⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gá déhe ñⁿ téé ndèé chíúⁿ nǔú gobièrnú

⁴³ Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jèsús ichi cuáháⁿ-gá distritú Galileá. ⁴⁴ Te cuáháⁿ-gá yàcáⁿ, chi mee-gǎ ní cachí-gá sá nǔu ñⁿ téé na càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí ñuú núu ñí cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núu-dě. ⁴⁵ Te òré ní sáá-gá distritú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhǎ-yu xii-gá, chi cuèndá tnàhá-yu ní xíndecu ndìhi-gá vico pàscuá ñuú Jerusalén. Te yàcáⁿ ní xiní-yu nchaa sá ñí quide-gá.

⁴⁶ Te ní sáháⁿ tucu-gá ñuú Cànaá ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, núu ñí nadatiu-gá ndute ní nduu-xi vínú. Te ñuú Capèrnaúm ndécú ñⁿ téé ndèé chíúⁿ nǔú tée cùu gobièrnú, te téé-áⁿ cùhú ñⁿ déhe-dé. ⁴⁷ Te ní níhí-dě tnúhu sá ñí ndee Jèsús distritú Jùdeá ní ndexió-gá distritú Galileá, núu ní sáháⁿ-dé núu ndécú-gǎ, te ní cáháⁿ ndàhú-dé núu-gǎ sá quìhíⁿ-gá cada tǎtna-gá déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùu-dé. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchòhó, chi vá quèndáá iní ñáhá-ndó xii-í te núu vá cáda-í ñⁿ sá vǎ yöo tnàhí ndàcu cada quiní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ tucu téé cùhú déhe-xi-áⁿ xii-gá:

—Tǎtá, cundee iní-n ná quìhíⁿ-ni-o càda tǎtna-n dèhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhí tnàhá-dé —càchí-dé xáhǎⁿ-dě xii-gá.

⁵⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quiní-n ñá ní ndúha déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé. ⁵¹ Te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnàhá ñáhá cuè téé xínu cuechi núu-dě. Te ní xáhaⁿ-güedě sá sá ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

⁵² Te ní xícáⁿ tnúhú-dě núu-güedě ná òré cúu-xí ñí ngüíta-xi ta quètaú cuéhé-dě. Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Icu dàtná òré caá ñⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —càchí-güedé xáhǎⁿ-güedě xii-dé.

⁵³ Te tǎtá tée cùhú-áⁿ ñí ndacu iní-dé sá díú òré ní quètaú cuéhé-dě ní cáháⁿ ndìhi-dé Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ sá ndúha déhe-dé. Te xǎáⁿ nǔu ndí nchàa téé-áⁿ vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

⁵⁴ Te sá ñí quide-gá-áⁿ cúu ùú xito quide-gá sá vǎ yöo tnàhí ndàcu cada. Te sá ñí quide-gá xito cùu uú-áⁿ cúu-xí sǎ ñí quide-gá cútnàhá ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú-gá distritú Galileá.

5

Jèsús quidé tǎtna-gá ñⁿ téé cùhú ñⁿ xichi núu nání Bètesdá

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní tnàhá nduu ñí quide ñáyiu isràél ñⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Jerusalén. ² Te ñí càa xico yuhu ñuú-áⁿ ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ñⁿ yèhe-xi-áⁿ nání Yùyehe Mbéé, te yatni xíáⁿ caá ñⁿ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mèé-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-áⁿ caá ùhúⁿ corrèdór. ³ Te xití corrèdór-áⁿ xíndecu cuéhé ñáyiu cùhú, ñáyiu cuáá, ñáyiu yacua, ñáyiu ñá cúu-gǎ candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-áⁿ. ⁴ Chi nihí-yu tnúhu sá ãma nihnu cùuⁿ ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí, te dàcandá-xi ndute ñùhu tanquí-áⁿ. Te ñáyiu díhna nuu nà quée xití

ndute-án, te òré-ni ndúha-yu. ⁵ Te yàcáⁿ ñútnàhá ìⁿ tée ní cuu ócò sáhuⁿ úní cuíá sǎ cùhú-dé. ⁶ Te ní xiní Jèsús cáá-dě, te ní cutnùní iní-gá sá ñí cuu cuéhé cuíá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Cuíní-n ndúha-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁷ Te ní xáhaⁿ tée cùhú-án:

—Tǎta, vá yǎo ñihí-í dàquée ñaha xì-í xití tǎnquí-a òré càndá ndute, chi òré cuíní-í quée-í, te ingá-ni tucú-yu quènduú-yu núu-í cuángueé-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁹ Te òré-ni-án ñí ndúha tée cùhú-án, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáhán-dé. Te nduu-ǎⁿ cúu-xí nduu ndetatú ñáyiu, ¹⁰ núu ní xáhaⁿ cuè tée isràél xii tée ní cuhu-án:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cúu cuído-n yuu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Mee tée ní quide tátna ñaha xì-í ní cachí-dé sá ndàcàni-í yuu-í, te caca-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cúu tée ducaⁿ ñí cachí sá ndàcàni-n yuu-n te caca-n-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico tée ní cuhú-án ñà túu ní cùtnuní iní-dé ná cúu tée ní quide tátna ñaha xì-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáhán-gá tnuú nchaa ñáyiu chitu xíndecu xíaⁿ. ¹⁴ Te sátá dúcán te ní naníhí tnáhá Jèsús ndihí tée ní quide tátna-gá-án xití veñúhu cǎhnu sá ïo cùnuu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ní xiní-n ñá ní ndúha-n-va. Te vitna vá cádá-gǎ-n ñǎndi sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vǐhi-gá ndoho-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica tée ní cuhú-án cuǎngúñaha-dě xii cue tée isràél sá Jèsús ní quide tátna ñaha-gǎ xii-dé. ¹⁶ Núu sátá ñí ñihí cue tée isràél tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuendá sá dúcán ñí quide tátna-gá nduu ndetatú-güedé. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí quidé chiùⁿ-ni-gá núu xíaⁿ quidé chiùⁿ-í tnàhá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudéén-güedé sá ñǎ ní cǎnehe íi-gǎ nduu ndetatú-güedé, te ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuíní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ñí cachí-gá sá Tǎtà-gǎ cúu Dútú Ndiǒxí, chi ní sani iní-güedé sá cuíní-gá nùtnahá-gá Yǎ Ndiǒxí núu xíaⁿ ïo ní cudéén-güedé.

Jèsús Déhe Yá Ndiǒxí táxí tnùní-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yǐhú chi ni ìⁿ sá ñǎ ndàcù-í cada mee-í núu ñá túu mèe Tǎtà-í dánèhé ñáhá-gǎ xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tǎtà-í quidé-í tnàhá-í.

²⁰ Te Tǎtà-í ïo cùu iní ñáhá-gǎ xii-í núu dànèhé ñáhá-gǎ nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiùⁿ tahu-gá cada-í, chiùⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó càda-í nàcuáa cuñúhu vǐhi-ndo. ²¹ Chi Tǎtà-í dandòto-gá ñáyiu ní xíhí. Te yǐhú cada-í te nduu táhú nchaa ñáyiu càchí iní-í cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ñí caa ñí quíhíⁿ.

²² Te na sáa nduu te ñá díú Tǎtà-í cada ndáá-gá cuéchi ñáyiu, chi ní cachí-gá sá yǐhú cada ndáá-í ²³ cuendá nchaa ñáyiu canehé-yu sá yǐñúhu núu-í dàtná nèhè-yu sá yǐñúhu núu Tǎtà-í Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a. Te nchaa ñáyiu ñá túu nèhe sá yǐñúhu núu yǐhú, te ni núu Tǎtà-í ñá túu nèhé-yu sá yǐñúhu.

²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchaa ñáyiu na cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quíndáá iní-yu Dútú Ndiǒxí Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ²⁵ Te vitna na

càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha cùú-yu dàtná ìⁿ ñáyíu ní xíhí, te vitna ní sáá nduu cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, te nchaa ñáyíu na quíndáá iní-xi, te naníhí tãhú-yu. ²⁶ Te dàtná quidé mèe Tãtà-í dácácu nihnu-gá ñáyíu, ducaⁿ ñí cachí-gá cada-í dácácu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sáá ìⁿ nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyíu ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxí tnùn-í, te cùú-í ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. ²⁸ Te ni vã cúññhu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sáá nduu te nchaa ñáyíu ní xíhí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáyíu ní quide váha cundecu ndíhi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ, te ndoto tnàhá nchaa ñáyíu ní quide cuehé ní quide duha, te ñáyíu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú.

Yá Ndiöxí chíndèe tnúhu-gá Jèsús

³⁰ Te yúhú, chi ni ìⁿ sá ñã ndácù-í cada mee-í nũu ñá díú mèe Yá Ndiöxí táuchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáyíu nàcuáa tàxi tnun-í-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cúú iní mèe-í chi Tãtà-í ní táuchíuⁿ-gã nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na càháⁿ-í sá mèe-í táxí tnùn-í, te vá quíndáá iní-ndó. ³² Chi Yá Ndiöxí chíndèe tnúhu ñaha-gã xii-í, te yúhú xín-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuendá-í cúú-xí ìⁿ sá ndáá. ³³ Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndó cuè téé ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núú tẽ Juáá nũu ná tnúhu cáháⁿ-dé cuendá-í, te téé-ãⁿ ní cáháⁿ ndáá-dé nàcuáa ndùu cuendá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xini ñuhu-í ìⁿ ñáyíu ñuyúú-a chindee tnúhu ñàhá-yu xii-í, dico té Juáá ní cáháⁿ váha-dé cuendá-í, te xíãⁿ càchí tnúhu tucu-í cuendá quíndáá iní-ndó, te naníhí tãhú-ndó. ³⁵ Te dàtná cuín-í-ndó cùu ìⁿ iti ndéñuhú te dàyehé-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi ní cuu té Juáá, chi sacú-ni nduu ío ní cudíí iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní cáháⁿ té Juáá, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíuⁿ Yã Ndiöxí cada-í, te nchaa xíãⁿ cúú-xí ìⁿ sá cútnùn-í iní-ndó sã mèe Yã Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyúú-a. ³⁷ Te ñu-ni-gá chíndèe tnúhu ñaha-gã xii-í, dícó-ni sá mèe-ndó ñã túú cuín-í-ndó càda cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te ni ñã túú xín-í-ndó nàcuáa cà-gá. ³⁸ Te ñá túú quèe iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndèe tnúhu-gá, chi sàni iní-ndó sã xíãⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí tãhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi ñu tutú-áⁿ càháⁿ-xi cuendá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuín-í-ndó quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í cuendá naníhí tãhú-ndó.

⁴¹ Te yúhú, ñá túú xini ñuhu-í sá cadá càhnu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xín-í nàcuáa sàni iní-ndó chi ñá túú cùu iní-ndó Yã Ndiöxí. ⁴³ Te yúhú véxi-í ñuyúú-a chi Tãtà-í ní tendaha ñaha-gá, te nchòhó ñá túú cuín-í-ndó tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi ìⁿ téé cáháⁿ cuendá mèe-xí, chi quíndáá iní-ndó. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tnúú-ndó tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sã tnúhu váha càháⁿ Yã Ndiöxí cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vá cán-í iní-ndó sã yúhú ndàcáⁿ cuéchi-í núú Tãtà-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moisés ní chídó tnùn-í ndíi núú tütú Yã Ndiöxí nàcuáa quide-ndo sã ñã túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndó sã nánihí tãhú-ndó cuendá tnúhu ní cáháⁿ ndíi. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñã, te ducaⁿ te quíndáá iní-ndó yúhú ní cùu, chi ndíi-ãⁿ ní chídó tnùn-í ndíi nàcuáa cada-í ñuyúú-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu ní chídó tnùn-í ndíi, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vá quíndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

6

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mĩl ñáyíu

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sáta dúcáⁿ ñí cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ingá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú ñu-xi. ² Te ío cuehé ñáyíu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ cuendá sá ñí xín-í-yu nchaa sá vã yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaa ñáyíu cùhú. ³ Te ní sáá Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá ìⁿ núú tìndúú, te xíãⁿ ñí ngóo-gá

ndihi-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáyiú isráél. ⁵ Te ní xiní-gá sá ïo vái ñáyiú nchícúñ ñáhá xii-gá cuáhán, te ní xáhaⁿ-gã xii té Lìpé:

—¿Ndèé quíhíⁿ-ó quǐnguaaⁿ-o sã cáxí nchàa ñáyiú-a? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii-dé cuèndá sá cuíní-gá quiní-gá nása cunduu tnúhu cáháⁿ-dé, dico mee-gã sa xiní-gá nàcuáa cada-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ Lìpé xii-gá:

—Te cuéi úú cièndú díhúⁿ denàriú ná dândoñuhu-o cuaaⁿ-o paá, te ni vã tnhá caxí-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁸ Te té Ndríxí íngá tée xica cuu ndihi-gá, ñaní té Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, ní xáhaⁿ-dẽ:

⁹ —Iha ndècu ñí té líhli nèhe-dé úhúⁿ pàá cebadá te úú chácá, dico ndèé tnahá xéhe, te cuéhé víhí ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cǔñaha ná ngóo-yu nchaá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ñáyiú-án ñí ngóo-yu, te càa vihi ité núú ñí ngóo-yu-án, te xínu dàtná úhúⁿ mǐ mee-ni cuè tée, te ñí ñáyiú ñíhí ndihi landú. ¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús pàá, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiöxí, te ní sáñaha-gã pàá-án xii cue tée xica cuu ndihi-gá, te cue tée-án ñí dácãhñu-güedé ní xexi nchaa ñáyiú xixúcu-án. Te ñiú-ni ducaⁿ ñí quide-gá chácá, te ní dácãhñu tucu-güedé-ñí ní xexi ñáyiú ní ndahá xití-yu. ¹² Te òré ní túhú cóhõ-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá sá ná nàqueheⁿ-güedé nchaa sá ñí quendóo cuèndá sá vã quíhíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue tée-ãⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú ùhúⁿ-ni pàá cebadá. ¹⁴ Te sá ñí xiní-yu ní nadacáyá-gá sá ñí xexí-yu, xíáⁿ ní ngüíta-yu ní xítñahá-yu:

—Ndáá sá tẽe-a sa ïo cuèndú sá quíxí-dẽ ñuyúú-a cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí —càchí-yu xítñahá-yu.

¹⁵ Te ní cutnùní iní Jèsús sá cádá yicá-yu candeca ñahá-yu xii-gá quíhíⁿ cuèndá cundecu-gá quindaha ñaha-gá xií-yu ni cùu, núú xíáⁿ ní xica tucu-gá cuáhán-gã xití yucu mee ñí chícúú-gá.

Jèsús xicá-gã núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndiquíⁿ, te cuáhán cue tée xica cuu ndihi-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quee-güedé bàrcú cuáhán-güedé ñuú Capèrnaúm cáá ndàa íngá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquíⁿ, te ñá túú Jèsús quexìo quee-gá bàrcú ñúhú-güedẽ-án. ¹⁸ Te ní ngüíta-xi quène táchí ñíhi, te níhi dàcandau ndéé tñahá ndute làgúná-án. ¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhúⁿ kilómetrú cuáhán-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedẽ véxi-gá núú ndúté, te ní yùhú-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Yúhú véxi-í, vá yùhú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíí ñí-güedé sá ñí quexìo-gá cuánguee-gá bàrcú, te òré-ni ní quexìo-güedé ndihi-gá ndéé íngá xio yuhu làgúná núú cuáhán-güedé.

Ñáyiú nànducu ñaha xii Jesús

²² Te íngá nduu-ãⁿ xíndecu-ni nchaa ñáyiú ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuèndá-yu sá ñí ñí dèi-ná bàrcú nùtní-án ní cùu ñá túú-gã, chi cue tée xica cuu ndihi Jesús ní quee-güedé bàrcú-án cuáhán-güedé. Te ní níhí-yu tnúhu sá ñà túú ní quee tnhá Jèsús. ²³ Te ñiú-ni nduu-ãⁿ ñí quee ñí ùú bàrcú ñuú Tìberias ní sáa-xi yatni núú ñí xexí-yu pàá sá ñí ndacáⁿ táhú Jèsús núú Yá Ndiöxí. ²⁴ Te ní xiní-yu sá ñà túú Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, núú ní quee-yu bàrcú-án cuáhán-yu ñuú Capèrnaúm cuánúndúcú ñahá-yu xii-gá.

Jèsús cúú-gã dàtná ñí sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáa-yu íngá xio yuhu làgúná, xíáⁿ ñí naníhí-yu Jèsús, te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáá-n ìha? —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í sá nchòhó nándùcu ñaha-ndo xii-í cuèndá-ni sá ñí xexi-ndo ñí ndahá xití-ndó, dico ñá díú cuèndá sá ñí quide-í sá vǎ yǒo tnhí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo. ²⁷ Te vǎ cǎdá cuèndá-ndó sǎ méé-ní sǎ cǎxí-ndó cǎda chiuⁿ-ndo chi xǎⁿ vǎ cúdǐ-xi. Chi ío-gá xíní ñùhu-xi cada cuèndá-ndó tnúhu Yá Ndiǒxí te tñi-ndo, te naníhí tǎhú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yúhú Tée cùu ñaní tnhá-ndó nchàa-ndo, te xǎⁿ candeca-xi iní-ndó ñí caa ni quíhíⁿ, chi mee Dútú Ndiǒxí ní cachí-gá sá dúcǎⁿ cǎda-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

²⁸ Te ní xǎhǎⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuèndá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuíní Yǎ Ndiǒxí cunduu-i? —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Yá Ndiǒxí cuíní-gá sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú, tée ní tendaha-gǎ véxi ñuyúú-a —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sǎ vǎ yǒo tnhí ndàcu cada, cada-n cundehe-ndí cuèndá quíndáá iní ñáhá-ndí xii-n-i? ¿Àdi nágá cúú sǎ cǎdá-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá ndàà cǎháⁿ-n-í?

³¹ Chi cue ñaní tnhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá nání mànáá xití yucu dàtná yódó tñùní núú tútú Yǎ Ndiǒxí núú cǎchí-xi: “Yá Ndiǒxí ní sǎñaha-gǎ sá ñí xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andiu”, duha cǎchí-xi núú tútú-gá —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñà díú ndí Moisés ní sǎñaha ndí pàá ní cuuⁿ andiu ñí xexí-yu, chi mee Tǎtà-í ní sǎñaha-gǎ sá ñí xexí-yu. Te sá táxí-gǎ vitna cùu-xi ³³ datná pàá véxi cuuⁿ andiu cǎndeca-xi iní-ndó ñí caa ni quíhíⁿ —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³⁴ Te ní xǎhǎⁿ-yu xii-gá:

—Tǎtá, mee-ni pàá-áⁿ taxi-n cǎxi-ndí —cǎchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtná ìⁿ sá xexí-ndó cǎndeca-xi iní-ndó. Te duha ndùu tnúhu cǎháⁿ-í, chi nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te vǎ ndóhó-gǎ-yu docó te vǎ ndóhó-gǎ-yu ndute. ³⁶ Dìcò-ni sá nchòhó ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó cuèi xíní ñáhá-ndó xii-í. ³⁷ Te nchaa ñáyíu na cǎchí Tǎtà-í nduu cuèndá-í nasaá-yu núú-í, te ñáyíu-áⁿ vǎ dáquèe tíhù-í-yu. ³⁸ Te ñá díú yúhú sá véxi cuuⁿ-í andiu te quide-í nchaa sá cúú ñí méè-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cǎdá-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ mèe Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí Yá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. ³⁹ Te cuíní-gá sá ncháá ñáyíu ní cachí-gá nduu cuèndá-í vǎ dáñà-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sàá nduu te ñi-ni-í dandòto-í-yu. ⁴⁰ Chi ducaⁿ ñí cachí Dútú Ndiǒxí cunduu sá ncháá ñáyíu na tñi tnúhu cǎháⁿ-í, te quíndáá ndisa iní ñáhǎ-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhǎ-yu cundecú-yu ndíhí Yá Ndiǒxí ñí caa ni quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

⁴¹ Te ñá ní tnhá iní ñáyíu isràèl tnúhu ní cǎháⁿ Jèsús ñúu ní ngúíta-yu ní cǎháⁿ cuèhé-yu cuèndá-gá cuèndá sá ñí xáhaⁿ-gǎ sá méé-gǎ cúú-gǎ dàtná sá xexí-ó véxi cuuⁿ andiu. ⁴² Te ní xítñahá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-a cùu-dé Jèsús déhe té Chèè? Nchoo xíní-ó tǎtà-dě, te xíní-ó ñàná-dě, ñá cachí-tu tée-a sá andiu véxi cuuⁿ-dé! —cǎchí-yu xitñahá-yu.

⁴³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Vǎ cǎháⁿ cuèhé-gá-ndó cuèndá-í, chí dáñá. ⁴⁴ Vǎ yǒo quíndáá iní ñáhá xii yúhú ñúu ñá túú mèe Tǎtà-í táxí cuèndá ñáhá-gǎ xii-yu. Te ñi-gá ní tendaha ñaha-gǎ xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu. ⁴⁵ Te núú tútú cue tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha cǎchí-xi: “Yá Ndiǒxí danèhé ñáhá-gǎ xii-yu tnúhu-gá”, duha cǎchí-xi. Te nchaa

ñáyi na cùndedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndiöxí, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gá, te ñáyi-áⁿ quìndáa iní ñáhá-yu xii yúhú.

⁴⁶ Te vá yõo xìní ñáhá xii Dútú Ndiöxí chi ìⁿdì-ni yúhú xìní-í-gá, chi núu ndécú-gă ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

⁴⁷ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyi na quìndáa iní ñáhá xii-í, te naníhí tãhú-yu. ⁴⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ sá xéxi-ndó cãndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-í chi yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ.

⁴⁹ Te cue ñaní tnáhá-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha nĩ xexí-yu pàá nání mànáa xití yucu, dico ní sáá nduu te dacuití nĩ xíhí-yu. ⁵⁰⁻⁵¹ Te yúhú càháⁿ-í cuendá mèè-í, chi véxi cuuⁿ-í andi. Te cùu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyi na càxi te candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ te vá cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xíãⁿ cùu-xí yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyi nihi ñuyú cuendá nduu táhú-yu cundecú-yu ndìhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

⁵² Te ní ngüita ñáyi israél xitnàhá-yu:

—¿Nása cada-tu téa-a núu càchí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-i? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁵³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nũu na càda iní-ndó sã dàtná sá cáxi-ndó yiqui cuñú yúhú Téa cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá cohó-ndó nĩñí-í ñá, te xíãⁿ queé-xí sã quìndáa iní ñáhá-ndó nĩ yuhu ni iní-ndó te naníhí tãhú-ndó, te núu ñáhá te cuíta nihnu-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyi na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yiqui cùñú-í te cohó-yu níñí-í, ñáyi-áⁿ naníhí tãhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu. ⁵⁵ Chi yiqui cùñú-í ndìhi níñí-í cùu-xí mèè-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyi na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yiqui cùñú-í te cohó-yu níñí-í, te ñáyi-áⁿ ìⁿ-nã cuu-í ndìhí-yu chi cundecu ndìhí-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchìto-í chi ducaⁿ nchìto Tátà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a. Te ñi-ni ducaⁿ nchaa ñáyi na quìndáa iní ñáhá xii-í te cundecu ndìhí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó véxi cuuⁿ andi, dico ñá díú pàá sá nání mànáa ní xèxi cue ñaní tnáhá-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáyi na quìndáa iní ñáhá xii yúhú Yaá véxi cuuⁿ andi, te cundecu ndìhí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní cáháⁿ-gá xití veñúhu ñáyi núu Capèrnaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tãhú-ó

⁶⁰ Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ-gá nũu vai ñáyi nchìcúⁿ ñáhá xii-gá ní xitnàhá-yu:

—Vá tñí cuíti-o tnúhu càháⁿ-dé chi ñá díú tñhu sá cùu vãha iní-ó càháⁿ-dé —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñà túu càháⁿ vãha-yu cuendá tnúhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gă xíí-yu:

—¿Náa ñá tnhá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-í-a? ⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó nũu quini-ndó yúhú Téa cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ndaa-í núu nĩ xíndecu-í díhna. ⁶³ Te espíritú ndécú ndìhi yiqui cuñú-ó, xíãⁿ ndécá ñàha-xi xii-o, te núu ñá túu xíãⁿ, te yiqui cùñú-ó ñà túu nandíhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a queé-xi iní-ndó ñá, te quini-ndó nã xéhé candeca ñàha-xi xii-ndo núu cuaháⁿ núu véxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi ñá túu sàndáa iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-gă chi sa nàha-gá nãndi cùu ñáyi vá quìndáa iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sà naha-gá ndédacàa téa cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè téa cùu úhú iní ñáhá.

⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xíí-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã vã yõ ìⁿ cuìní tniì tnúhu-í te núu ñá túú Tãtà-í Dútú Ndiõxí sánú ìchi ñaha-gá xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁶⁶ Te òré-áⁿ ò vãi ñáyiù nchìcúⁿ ñáhá xii-gá ní xócõo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndìhi-gá.

⁶⁷ Te xíáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndí ùxúú cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—¿Cuìní-ndó dándóo ñaha-ndo tnàhá-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú, àdi Pelú chi úú òu-dé:

—Mèstrú, ñá túú-gã ndèé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sã vãha candeca-xi iní-ndí ni caa ni quíhíⁿ. ⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sándáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cúú-n Crìstú Déhe Dútú Ndiõxí yaá ndécú àndiù —cachí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nàha-ndo sá yùhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii ndí ùxúú-ndó xica cuu ndìhi ñaha-í xii-ndo, dico ìⁿ-ndo quíhu ñaha yùcu ñávãha xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁷¹ Duha ní cáháⁿ Jèsús cuèndá té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté ìⁿ téé ñùtnahá núú ùxí ìⁿ cue téé xica cuu ndìhi-gá, chi sa nàha-gá sá tẽ-ãⁿ cuãha cuèndá ñáhá-dẽ xii-gá ìⁿ nduu núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túú sándáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galileá, te ñá ní sãháⁿ-gá distritú Jùdeá, chi yacáⁿ cuìní cue téé isràél cahni ñaha-güedẽ xii-gá ní cùu. ² Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánàní-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ. ³ Te ní xáhaⁿ cuè ñaní Jèsús xii-gá:

—Váha-gá quíhíⁿ-n distritú Jùdeá te vá cùndècu-n iha, chi yacáⁿ cada-n nchàa sá quidè-n ìha cuèndá quini nchaa ñáyiù cùndìhi ñaha xii-n ndecu yacáⁿ. ⁴ Chi núu cuìní-ó quini nchaa ñáyiù ná chiuⁿ cada-o te vá cadá dàyuhu-o. Te yòhó cuéhé núú sã quidè-n, te cada-n na quini nchaa ñáyiù —càchí-güedé xáhaⁿ-güedẽ xii-gá.

⁵ Ducaⁿ ñí cáháⁿ cue ñaní-gá, chi ni mèe-güedé ñá túú sándáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá. ⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í dico nchòhó ndèdani càa oré cuu quíhíⁿ-ndó. ⁷ Chi nchaa ñáyiù ñùhu ìchi cuehé ìchi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñáhã-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhã-yu xii-í cuèndá sá càháⁿ-í sá quidè-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ⁸ Te chí cuáhãⁿ nchòhó vico chi yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chi vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã te ní ndóo-gá Galileá, te cue téé-áⁿ cuáhãⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gã ìⁿ vico chìñuhú-yu Yá Ndiõxí

¹⁰ Dico sátá cuáhãⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuáhãⁿ-gá tnàhá-gá dícó-ni sá dàyuhu cuáhãⁿ-gá. ¹¹ Te ñáyiù isràél ñáyiù xĩndecu vico nànducú-yu Jèsús, te xĩtnàhá-yu:

—¿Ndèé ndécú Jèsús? —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

¹² Te nchaa ñáyiù xĩndecu vico xĩdatnúhu-yu cuèndá-gá. Te davá-yu xĩtnàhá-yu sã ò váha iní-gá, te davá-yu xĩtnàhá-yu sã ñà díú tẽe váha cùu-gá, chi dándahú-gá ñáyiù.

¹³ Dico mee-ni xĩcáháⁿ náhĩ-yu, chi xiyùhú-yu cue téé cùnuu núu-yu.

¹⁴ Te ta ngũhuⁿ dava vico, te cuángũhu Jèsús veñúhu càhnu sã ò cùnuu, te ní ngúíta-gá dácuaⁿ-gá ñáyiù. ¹⁵ Te ñáyiù isràél ní cuñúhu vihí-yu sã ò váha càháⁿ-gá, te ní xĩtnàhá-yu:

—¿Ná cuèndá ò váha ñùhu-tu díquí tẽe-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dàcuaha-dé-i? —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuèndá mèe-í cúú-xí sã dánèhé ñáhà-í xii-ndo, chi cuèndá Dútú Ndiõxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í cúú-xí. ¹⁷ Te núu òo dava-ndo ñí yuhu ni iní-ndó cuìní-ndó càda-ndo nacuaá cuìní Yá Ndiõxí cunduu, te cutnùní ndáá iní-ndó sã tnúhu dàcuaha

ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuendá méé Dütú Ndiöxí, te ñá díú cuendá méè-í cúú-xí. ¹⁸ Te tee cuiní sá cáda càhnu ñaha ñáyu xii-dé, téé-án càháⁿ-dé nàcuáa véxi iní méé-dé. Dico yúhú cuiní-í sá cáda càhnú-yu Dütú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a, te càháⁿ ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndíi Moisés ní taxi ndíi tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ni dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¿Te ná cuendá cuiní-ndó càhni ñaha-ndo xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xíí-yu.

²⁰ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñávaha dàcoto ñaha xii-ó, chi vá yõo ìⁿ cuiní cahni ñaha xii-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáháⁿ Jèsús xíí-yu:

—Sá ñí quide-í ìⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xíáⁿ ío ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cuáha-yu sèñá ñíi cue landú téé, dico ñá díú mèe ndíi ni càhu iní ndíi chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ó dàvá-áⁿ, núu xíáⁿ nchòhó sàha-ndo sèñá ñíi landú téé cuèi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sá ñà túú nã cumání-ndó núú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo ní dándõ ndíi Moisés. ¿Te ná cuendá cúdeéⁿ-ndó núú-í sá ñí quide tátna-í téé cùhú nduu ndetatú-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndó, te vá cuendá-ni cáháⁿ-ndó sã yúhú ndècuéchi-í chi ñá túú xini-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xíí-yu.

Jèsús xáhaⁿ-gã xíí-yu núú véxi-gá

²⁵ Te dava ñáyu ñúu Jerusalén ní ngúíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-áⁿ nánducu-güedé cahni-güedé?, ²⁶ núu náí-dé nútní núú chítú núú tàcá-áⁿ càháⁿ-dé, te vá yõo cùyíi cúñaha xii-dé ìⁿ tnúhu. Cudana te cue téé cùchiuⁿ sandáá iní-güedé sá díú-dé cúú-dé Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyú-a. ²⁷ Dico nchoo xini-ó ndéé ìchi véxi téé-áⁿ, dico Crístú ná quixi-gá chi vá yõo ìⁿ quiní ndéé ìchi quixi Yaá-áⁿ —càchí-yu xitnàhá-yu.

²⁸ Te yíhi Jesús xití veñúhu càhnu sá ìo cùnno danehe-gá ñáyu, te ní tecú dóho-gá tnúhu càháⁿ-yu. Te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xíí-yu:

—¿Ná quiní-tu nchòhó ndéé ìchi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sã cúú ìni méè-í, chi Yã Ndiöxí Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vãha ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xini-ndó-gã. ²⁹ Te yúhú xini-í-gá chi núú ndécú-gã ní quee-í véxi-í, te ñu mee-gã ní tendaha ñaha-gá véxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xíí-yu.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núu cuiní-güedé tñí ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá yõo ìⁿ ni cùyíi tñí ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñí ñaha-güedé. ³¹ Dico vái-yu ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúú sã cáda Crístú ná quixi-gá-í?, te téé-a ío cuéhé núú sã tá quide-dé véxi. Váa ñu téé-a cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyú-a —càchí-yu xitnàhá-yu.

Cue téé cùu fariséu cuiní-güedé quíhíⁿ Jèsús vecaá

³² Te ní níhí cue téé cùu fariséu tnúhu nàcuáa càháⁿ ñáyu cuendá Jèsús, núu ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue dütú cúnno, te ní techiúⁿ-güedé cue téé quide cuendá veñúhu cuáháⁿ-güedé cuátní ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ³³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tãtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a. ³⁴ Te cuèi na nánducu ñaha-ndo dico vá ná níhí ñáhá-ndó chi vá sàá-ndó núú cündècu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁵ Te ní ngúíta ñáyu isràél xitnàhá-yu:

—¿Ndéé quíhíⁿ-tu téé-a te vá ná níhí-ó-dé-í? ¿Àdi quíhíⁿ-dé na chitnahá-dé ñáyu isràél ñáyu nchitènuu nchaa ñúu xicá cuendá danèhé-dé ñáyu grégú? ³⁶ ¿Náa càháⁿ-tu-dé duha càháⁿ-dé: “Nánducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó chi vá sàá-ndó núú cündècu-í”, càchí-tu-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Nàcuáa cada Espiritú Yã Ndiöxí iní-ó

³⁷ Te nduu ñí yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-ǎⁿ ñí ngúnu tñí Jèsús tnuú ñáyiu, te ñíhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Núu ío dava-ndo yichí-ndó ndüte, te quixi-ndo núu-í, te coho-ndo. ³⁸ Duha càháⁿ-í chi nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te cada-xi iní-yu dàtná ñí núu xicá ndüte, nchaa-ni nduu xica ñá túu yichí, ducaⁿ càda-xi iní-yu núu cuáháⁿ núu vèxi dàtná càháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá cuèndá sá quíxí Espíritú Yǎ Ndiöxí ngúndecu ndíhi nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-gá, chi sáá nduu ndàa-gá andíu càda cahnu ñaha Tátá-gǎ xii-gá, te dàvá-áⁿ te quixi Espíritú Yǎ Ndiöxí cundecu ndíhí-yu.

Ñá ní cùu ñí nuú-yu cuèndá tñúhu ní cáháⁿ Jèsús

⁴⁰ Te dava ñáyiu ní xíndedóho tñúhu ní cáháⁿ Jèsús ní xítnàhá-yu:

—Ndáá sá tée-a cùu-dé tée càchí-yu quixi cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí —càchí-yu xítnàhá-yu.

⁴¹ Te dava tucú-yu xítnàhá-yu:

—Tée-a cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiöxí véxi ñuyíú-a —càchí-yu xítnàhá-yu.

Te dava-gá tucú-yu xítnàhá-yu:

—¿Náa ndàa distritú Galileá quixi Crístú Yaá tendaha Yǎ Ndiöxí quixi ñuyíú-a? ⁴² Chi núu tütú Yǎ Ndiöxí càchí-xi sá Crístú Yaá tendaha Yǎ Ndiöxí quixi ñuyíú-a cuu-gá ñí ñaní tnáhá ndí Dàvíí, te quee-gá ñuú Belén ñuú méé ndí Dàvíí, duha càháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiöxí —càchí-yu xítnàhá-yu.

⁴³ Te xíǎⁿ núu ñá ní cùu ñí nuú-yu cuèndá Jèsús. ⁴⁴ Te davá-yu cuíní-yu tñí-yu Jèsús quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní ñíⁿ-yu ñá túu ní cùyíⁿ-yu tñí ñàhá-yu xii-gá.

*Cue tée cùchiu*ⁿ ñá túu sàndáá iní-güedé Jèsús

⁴⁵ Te cue tée cuáháⁿ tñí ñaha xii Jesús ní cùu ní ndexìo-güedé núu cuè tée cùu fariséu ndíhi núu cuè dútú cúnúu. Te xáhaⁿ cuè tée cùnuu-áⁿ:

—¿Ná cuèndá ñá ní cǎndeca-ndo tée-ǎⁿ quixi? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

⁴⁶ Te cue tée ní sáháⁿ chiuⁿ ní xáhaⁿ-güedě:

—Ni ñíⁿ tée ñá túu xini-ndí cáháⁿ dàtná càháⁿ tée-ǎⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

⁴⁷ Te ní xáhaⁿ cuè tée cùu fariséu:

—¿Náa tnàhá nchòhó ní sàndáá iní-ndó tñúhu ndehnde càháⁿ tée-ǎⁿ? ⁴⁸ ¿Náa ñá túu xini-ndó sǎ ñí ñíⁿ cue tée tàxi tñuní nchúhú, te ní ñíⁿ nchúhú cue tée cùu fariséu ñá túu sàndáá iní-ndí tée-ǎⁿ ñá? ⁴⁹ Nchaa ñáyiu tñúha ñaha xii tée-ǎⁿ ñá túu sàndáá iní-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii cue tée-áⁿ.

⁵⁰ Te té Nicòdemú tée ní sáháⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndíhi Jèsús cúu-dě tnàhá-dé ñíⁿ tée fariséu, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

⁵¹ —Tñúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o càchí-xi sá ndèè cundedóho-o ñáa càháⁿ tée tàú cuéchi cuèndá cutnùní iní-ó ñá ní quide-dé, te dàtnùní cáháⁿ-ó núu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túu ndècuéchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁵² Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Cùu ní cachí sá tnàhá-ò cúu-n tée distritú Galileá núu ducaⁿ càháⁿ-n. Dacuàha tutú yódó tñuní tñúhu Yá Ndiöxí te quini-n nàcuáa càháⁿ-xi sá ñí ñíⁿ tée véxi distritú Galileá ñá túu càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě.

⁵³ Ducaⁿ te ndí dííⁿ cuñuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ñíⁿ ñadíhí ndécú vihi cuéchi-xi

¹ Te Jèsús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú. ² Te sátá ñí túndaá nduu tñéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá ío cùnuu. Te ío cuéhé ñáyiu ní chítú ñíhñú-yu núu-gǎ, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñáhá-gǎ xií-yu. ³ Te ní quexìo cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tñúhu ní chídó

tnùní ndíi Moisés, ndíhi cue tée cùu fariséú, te ndèca-güedé ìñ ñadìhí ní sáá, te ñaha-án nĩ xíní ñáhà-yu càháⁿ ndíhi-aⁿ ìñ tée dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé, te ní sanutnìí ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñáyiú xĩndecu núú Jèsús. ⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadìhí-a ní xíní ñáhà ñáyiú xii-aⁿ càháⁿ ndíhi-aⁿ ìñ tée dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sá yúu cahni-o nchaa ñáyiú ñíhí duha quide. Te yòhó, ¿nása càchí-n cùnduu-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní cáháⁿ-güedé chi cuèndá sá cuíní-güedé coto ndeé ñáhà-güedé xii-gá nũu nása cáháⁿ-gá cuèndá nùcòo nchíhi ñaha-güedé xii-gá ní cáháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúíta-gá tée-gã ndíhi díquí ndáhà-gã lètrá núú ñúhú. ⁷ Te xicáⁿ tnúhú-ní tucu-güedé núú-gã nũu ní ndonehe núú-gã, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndédani càa nchóhó te núú ñá túú nã cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gã-ndó chĩ cuáha-aⁿ yúú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá tée tucu-gá lètrá núú ñúhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ nĩ xáhaⁿ-gã xii-güedé te ní ndíxi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tñáhà-güedé, núu da ìñ da ìñ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue tée cùu sacuéhé nĩ ndee te ní ngúíta nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sáta nĩ ndíhi-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-nã Jèsús ndíhi ñadìhí-án. ¹⁰ Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xíní-gá sá nĩ ndíhi-güedé cuáhàⁿ te mee-nã ñadìhí-án nĩ ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—¿Ndèndi cuáhàⁿ cue tée càchí sá nĩ quide-n cuéchi? ¿Ni ìñ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quíhíⁿ-n càstíú-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhà, chi ni ìñ-güedé ñá ní ndàcu-güedé —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ni yúhú vá dáquìhíⁿ ñáhà-í castíú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cádá-gã-n nãndi sá cuèhé sá dúhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Jèsús dándixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní cáháⁿ tucu Jèsús núú ñáyiú, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Yúhú cùu-í dàtná ìñ ñuhú dáyèhe-í ñuyúú-a, te nchaa ñáyiú na chitnahá ñáhà xii-í, te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha, chi yúhú dándixi túu-í iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuèndá Yã Ndiõxí, te cundecu-í ndíhí-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

¹³ Te ní xáhaⁿ cuè tée cùu fariséú xii-gá:

—Medìi-n cáháⁿ-n sã cúu-n tée váha, te vá yòo ìñ-gá chíndèe tnúhu ñaha xii-n núu ná tée cùu-n, dico xíã ñá túú nàndíhi-xi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuèi càháⁿ-í cuèndá mèe-í dico nàndíhi tnúhu càháⁿ-í. Chi yúhú nàha-í ndèe ichi véxi-í, te xíní-í ndèe ichi núhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xíní-ndó ndèe ichi véxi-í, te ni ñá túú xíní-ndó ndèe ichi quíhíⁿ-í. ¹⁵ Te nchòhó chi cuèndá-ni càháⁿ-ndó cuèndá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. Te yúhú ñá túú càháⁿ-í cuèndá ñáyiú núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Àdi núu càháⁿ-í dico ìñ tnúhu ndáá càháⁿ-í chi ñá díú-ní mèe-í càháⁿ, chi tñáhà Tãtã-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a càháⁿ-gá chíndèe tnúhu ñaha-gã xii-í. ¹⁷ Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cachí-xi sá nũu na cùndecu úu cue tée cáháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu ìñ sá cùndáá, te núu ìñ-ni tnúhu na càháⁿ-güedé ndi ndúú-güedé te xíã nàndíhi-xi, duha càchí tnúhu-án. ¹⁸ Te ñu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi càháⁿ-í ìñ tnúhu ndáá sá cúu-xí mèe-í, te ñu-ni dàtná càháⁿ-í càháⁿ Tãtã-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèe ndécú Tãtã-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó xìní-ndó yòo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quiní-ndó Tătà-í. Te ni yúhú ñá túú xìní-ndó yòo cuu-í núu xǎⁿ ñá túú xìní-ndó Tătà-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁰ Duha ní cáháⁿ Jèsús nini dàcuaha-gá ñáyiú xití veñúhu núú ndécú àlcanciá díhúⁿ. Te vá yòo ìⁿ ni cùyii tñii ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñii ñaha-güedě.

Ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús vá ndácũ-yu quíhíⁿ-yu núú nùhú-gá cundecu-gá

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Yúhú nùhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sáá-ndó núú nùhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²² Te ní xítñaha cue téé isràél:

—¿Te náa cahni-dé méé-dě núu càchí-dé sá vǎ ndácú-ó sàá-ó núú quíhíⁿ-dé-ǎⁿ? —càchí-güedé xítñaha-güedé.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue téé ñuyíú-a cùu-ndo, núu ío ñùhu iní-ndó sǎ ìó ñuyíú-a. Te yúhú chi téé núú ñnu cùu-í núu xǎⁿ ñá túú sǎ ìó ñuyíú-a ñùhu iní-í. ²⁴ Te xǎⁿ núu càchí-í sá cùu-ndó núú yíca cuèchi-ndo, chi ñá cuiní-ndó quíndáá iní-ndó sǎ yúhú véxi cuuⁿ-í andiú, te núu xǎⁿ ñu-ni núú yíca cuèchi-ndo cùu-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁵ Te ní xícaⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Te ná cúu yòhó núu ducaⁿ càháⁿ-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nděé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndècu cuéhé tnúhu cáháⁿ-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu càháⁿ yúhú ñuyíú-a cùu-xi tnúhu ní cáháⁿ-gá ní xíndedóho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁷ Te mee-güedě ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé sá cuendá Dútú Ndiòxí ní cáháⁿ Jèsús. ²⁸ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Òré ná catá càa ñaha-ndo xii yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cùrúxí cahni ñaha-ndo, te òré-án cutnùn-í iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cúu ìní méé-í, chi yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tătà-í ²⁹ Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te ñu-gá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gá chi quide-í nchaa nàcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁰ Te sá dúcaⁿ ñí cáháⁿ-gá núu ío vǎi ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

Ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ndíhi ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ñáyiú isràél ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cuè téé tñahá tnúhu ndíhi-í, ³² te tecú tnùn-í-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te cácu nihnu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³³ Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchúhú cúu-ndí cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te ni ìⁿ nduu ñá túú ndèé sácündedí nihnu-ndí ndoho tnahá-ndí núu cáchí-ò sá dàcácu nihnu ñaha-n xii-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáyiú quide nchaa sá cuéhé sá dúhá tàxi tnùn-í ñáhá-ñá-xi xií-yu. ³⁵ Te cue ñáyiú xínu cuechi te vá cúu ìⁿ-ná cuú-yu ndíhi ñáyiú dii vèhe-xi xínu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiú dii vèhe-xi-án chi ìⁿ-ni cùu ndíhi ñaha-güexi xií-yu. ³⁶ Te núu yúhú Yaá cúu Dèhe Yá Ndiòxí dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo núu nchàa yíca cuèchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. ³⁷ Te yúhú sa xìn-í sá nchòhó cúu-ndó ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te dicó-ni sá ñá tñahá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í

nũu xíáⁿ cuíní-ndó càhni ñaha-ndo. ³⁸ Te yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tătà-í, te nchòhó quidé-ndó nàcuáa càháⁿ tătá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

³⁹ Te ní xáhăⁿ-yu:

—Ndíi Àbrahám cúú tătá-ndí —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cúú-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ni cùu. ⁴⁰ Te yúhú cuéi càháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndáá nàcuáa càháⁿ Yă Ndiôxí càchí tnúhu-gá xii-í, te cuíní-ndó càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chi ñá túú dùcaⁿ ni quide ndíi! ⁴¹ Te nchòhó quidé-ndó nàcuáa quide tătá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

Te ní xáhăⁿ-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tătá-ndí, chi ìⁿndíi Yá Ndiôxí cúú tătá-ndí —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu dicó Yă Ndiôxí ndisa cùu Tătá-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cùu chi yúhú ní quee-í núu ndécú-gă véxi-í ñuyú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúú iní mée-í, chi mee-gă ní tendaha ñaha-gă véxi-í. ⁴³ Te ñá túú təcú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-í chi ñá túú tnáhá iní-ndó. ⁴⁴ Te nchòhó chi tătá-ndó cùu yucu ñávãha núu cùdíi iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa cùu iní-xi, chi ndéé òré ní ngáva ñuyú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáháⁿ-xi iní-ndó sàhni tnaha-ndo. Te ñá ìⁿ ndùu càháⁿ-xi ìⁿ tnúhu ndáá chi ñá túú xìca-xi ichi ndáá, chi mee-ni ìchi tnúhu ndehnde xìca-xi chi ducaⁿ iní-xi. Te ñu-xi dàcahu-xi iní-ndó dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu ndáá te ñá túú cuíní-ndó quindáá iní ñáhá-ndó. ⁴⁶ ¿Te ndèdacàa nchòhó xìní-ndó sã quidé-í ìⁿ sá cuèhé sá dúhá-í?, te yúhú ñá túú nã quidé-í chi càháⁿ ndáá-í, ¿te ná cuendá ñá túú cuíní-ndó quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í? ⁴⁷ Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiôxí, ñáyiú-án sácündedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te nchòhó chi ñá díú ìchi Yá Ndiôxí ndécú-ndó nũu ñá túú sácündedóho-ndo tnúhu càháⁿ-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

Díhna-gá Cristú sa ndècu dacúúxí ndíi Àbrahám

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ ñáyiú isràél:

—Váha-ni càháⁿ-ndí sá tée samaritánú cúú-n, te yucu ñávãha ndècu ndíhi-n —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú, ñá túú yùcu ñávãha ndècu ndíhi-í, chi Tătà-í quidé càhnu-í, te nchòhó da cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

⁵⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cádá càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndiôxí cuíní-gá sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gă càháⁿ-gá núu ndèdacàa-ndo quide váha, te ndèdacàa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiú na tnèi tnúhu càháⁿ-í te vá cuíta nihnú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xíí-yu.

⁵² Te ní xáhaⁿ tùcu ñáyiú isràél:

—Vitna te ní xiní ndáá-ndí sá yùcu ñávãha ndècu ndíhi-n, chi ndíi Àbrahám ndíhi nchaa cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiôxí ndéé sanaha ñí xíhí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sã ncháá ñáyiú na tnèi tnúhu càháⁿ-n te vá cùú-gá-yu. ⁵³ ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxí ñaní tnáhá-ndí ndíi Àbrahám-ãⁿ? Tée-án dai ní xíhí-dé ndíhi cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiôxí ndéé sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cùu-n te vá cùú-n càháⁿ-n-í? —càchí-yu xáhăⁿ-yu.

⁵⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó mée-í quidé càhnu-í mée-í ñá, te ñá túú nàndíhi sá quidé-í nũu ducaⁿ. Dico Tătà-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te ñu-ni Yáá-án càchí-ndó cùu Ndiôxí-ndó. ⁵⁵ Te nchòhó chi ñá túú xìní-ndó-gă. Te yúhú chi xìní-í-gá. Te núu na càchí-í sã ñá túú xìní-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mée-ndo. Te yúhú chi xìní ndisa-í-gá te tnèi-í nchaa

tnúhu càháⁿ-gá. ⁵⁶ Te ndíi Àbrahám ñani tnáhá-ndó ní xindecu ndéé sanaha ío ní cudíí ìní ndíi sá quíni ñáhá ndíi xii-í, te ní sáá nduu ní xini ñáhá ndíi xii-í núu ío ní cudíí ìní ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñáyiú isràél xii Jèsús:

—Ni vátá cùhúⁿ-gá-n ùdico úxí cuíá-n te càchí-n sá ní xini-n ndíi Àbrahám, te ní cunaha vihi ní xíhí ndíi-án —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá cùmání-gá cundecu ndíi-án ñuyíú-a te yúhú sa ndècu-gá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá núu xíäⁿ ní quehéⁿ-yu yúú cuäha ñähá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguiväha-gá núu-yu te ní quee-gá xití veñúhu cuáháⁿ-gá.

9

Jèsús quidé tātna-gá ìⁿ tée cuää

¹ Te núú xícá cùu Jesús ní naníhí-gá ìⁿ tée cuää, te sa ducaⁿ tnàhí càa núú-dě ní cacu-dé.

² Te ní xáhaⁿ cuè tée xìca cuu ndíhí-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuendá dàcáⁿ cuää tée-äⁿ ní cacu-dé? ¿Sá cuendá nchaa yícá cuèchi tātá-dě, äⁿ sá cuendá nchaa yícá cuèchi näná-dě, äⁿ sá cuendá nchaa yícá cuèchi mee-dě dàcáⁿ cáá-dě ní cacu-dé? —càchí-güedé xähäⁿ-güedě xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ñà díú sá cuendá nchaa yícá cuèchi mee-dě, te ni ñà díú sá cuendá nchaa yícá cuèchi tātá-dě, te ni ñà díú sá cuendá nchaa yícá cuèchi näná-dě, chi mee Yä Ndiöxí ní cuíni-gá sá dúcáⁿ cùnduu-dé sáá-dé ñuyíú-a cuendá sá ñuyíú-a quíni ñáyiú nása cada ñaha Yä Ndiöxí xii-dé ndúha núú-dě. ⁴ Te vitna lò-gá nduu cùyica sá cáda-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yää ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gá-í cada-í chiúⁿ-gá. ⁵ Te nini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dändixi túu-í ìní nchaa ñáyiú cuendá cutnùni ìní-yu nàcuää nduu cuendá Yä Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gá luha ñuhu ní cuäha ndéhyú, te ndéhyú-äⁿ ní dácánùu-gá ndúú xio núú tée cuää-áⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Quíhíⁿ-n nàquete-n núú-n ndüte tanquí Silòé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé. Te Silòé-án quée-xí tnúhu mèe-yu: Tée xìca chiúⁿ.

Te ní sáháⁿ tée cuää-áⁿ ní nàquete-dé núú-dě, te òré ní ndexìo-dé te sa ndèhe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni núú ndécú-dě ndíhí nchaa ñáyiú xini ñáhá xii-dé núú xicáⁿ ndàhú-dé ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñà díú tée-äⁿ ní xóo cácaⁿ ndàhú-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁹ Te davá-yu càchí-yu sá díú-dě, te davá-yu càchí-yu sá ñà díú-dě, dico ducaⁿ càa-dé, càchí-yu xitnàhá-yu.

Dico mee-dě ní xáhaⁿ-dě xií-yu sá díú-dě.

¹⁰ Te ní xícáⁿ tnúhú-yu núú-dě, te xähäⁿ-yu:

—¿Náa ní cuu núu ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —cachí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Tée nani Jesús-äⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánùu-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ-í tànquí Silòé ní nàquete-í núú-í, te òré-áⁿ ní cuu cundehe-í —càchí-dé xähäⁿ-dě xií-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tnúhú tucú-yu núú-dě, te xähäⁿ-yu:

—¿Te ndéé ndécú tée-áⁿ? —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Ñá túú xini-í —càchí-dé xähäⁿ-dě xií-yu.

Cue tée cùu fariséú ndátnúhu-güedé ndíhí tée ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé téé ní ndúha núú-xi-án cuáhán núú cuè téé cùu fariséú. ¹⁴ Te cuendá sá ndùu ndetatú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú ní dácánù-gá núú tée-án te ní ndúha, ¹⁵ xíǎn núu ní xícán tnúhú cuè téé cùu fariséú núú-dě, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Nása ní cuu ní ndúha núú-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Ínⁿ téé ní dácánù-dé ndéhyú núù-í te ní sáhán-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue téé cùu fariséú ní xítnáha-güedé:

—Ñá díú Yǎ Ndiǒxí ní tëndaha ñaha-gá xii téé-ǎn véxi-dé núu duha quide-dé nchaa sá vǎ yǒo tñahí ndàcu cada, te ñá túú sàndáá iní-dé canehe íí-dě nduu ndètatú-ó —càchí-güedé xítnáha-güedé.

Te dava-güedé ní xítnáha-güedé:

—¿Nása ndacu-dé cada-dé sá vǎ yǒo tñahí ndàcu cada te núu cùu-dé téé yícá cuèchi? —càchí-güedé xítnáha-güedé.

Te ñá túú ní cùu ìⁿnuu-güedé tnúhu ní cáhán-güedé. ¹⁷ Te ní xícán tnúhú tucu-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-án, te xáhaⁿ-güedě:

—Te yòhó, ¿nása càchí-n cuendá téé ní quide tátna núú-n te ní ndúha? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Yúhú càchí-í sá íⁿ tée càhán tnúhu Yá Ndiǒxí cúú-dě —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁸ Dico cue téé isràél ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuáá-dé ní cùu, chi cuendá sa ní ndúha núú-dě ní xiní ñáhá-güedě, te xíǎn núu ní cana-güedé tǎtá-dě ndihi nǎná-dě, ¹⁹ te ní xícán tnúhú-güedě núú-yu, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Diu téé-a déhe-ndo tée càchí-ndó cuáá-dé ní cacu-dé-ǎn? ¿Te nása ní cuu ní ndúha núú-dě? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xií-yu.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tǎtá-dě ndihi nǎná-dě:

—Diu déhe-ndí cúú-dě te sa cuáá ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹ dico ñá túú xìní-ndí nása ní cuu ní ndúha núú-dě, te ni ñá túú xìní-ndí yoo ní quide tátna. Chí càcán tnúhú núú méé-dě xíǎn núu sa sàcuéhé-dě, te na càhán-dé núu nása ní cuu ní ndúha núú-dě —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-güedé.

²² Duha ní cáhán tǎtá-dě ndihi nǎná-dě ní xáhǎⁿ-yu xii-güedé cuendá sá yùhú-yu cue téé cùnùu núú ñǎyiu isràél, chi cue téé-ǎn sa ní ndatnúhu-güedé ní cuu ìⁿnuu-güedé sá núu ndèdacàa ñáyiu na càhán sá Jèsús cúú-gǎ Crìstú Yá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyíú-a, te vǎ dáñá-gǎ-güedé quíhu-yu veñúhu. ²³ Núu xíǎn ní xáhaⁿ tǎtá-dě ndihi nǎná-dě sá ná càcán tnúhú-güedé núú méé-dě chi sa sacuéhé-dě.

²⁴ Te xíǎn núu ní cana tucu-güedé téé ní ndúha núú-xi-án, te ní xáhaⁿ-güedě:

—Cáhán-n ìⁿ tnúhu ndáá chi Yá Ndiǒxí ndéhé ndí-gá nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chi nchúhú xìní-ndí sá dícó ìⁿ téé ndècu yícá cuèchi-xi cùu téé càchí-n ní quide tátna núú-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Yúhú, ñá túú xìní-í te núu téé ndècu yícá cuèchi-xi cùu-dé àdi ñáhá. Dìcò-ni sá xìní-í sá cuáá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁶ Te ní xícán tnúhú tucu-güedé núú-dě, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Nása ní quide ñaha-dě xii-n te ní ndúha núú-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Yúhú sa ní cáhán-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuendá cuiní-ndó càchí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tñahá-ndó cuiní-ndó quíndáá iní-ndó tñúhu càhán-dé? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁸ Te ní cudééⁿ-güedě núú-dě, te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Te núu yòhó cuiní-n chinchícúⁿ-n tée-ǎn te cuáhán, dico nchúhú chi canchícúⁿ nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cáhán ndí Moisés. ²⁹ Te nchúhú chi nàha-ndí sá Yǎ Ndiǒxí ní

cáháⁿ ndíhi-gá ndíi Moisés, dico tée cächí-n-ǎⁿ chi ni ñà túú xìní-ndí ndèè tée cùu-dé —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁰ Te ní xǎhaⁿ tǎe ní ndúha núu-xi-áⁿ:

—¿Te náa ñá díú nchòhó cächí-ndó sǎ ïo túha-ndo? Te núu ducaⁿ cáháⁿ-ndó sǎ ñà túú xìní-ndó ndèè tée cùu-dé, te díu-dé ní quide tátna-dé núu-í ní ndúha —cächí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

Te xǎhaⁿ tùcu-dé:

³¹ —Xìní-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí ñá túú tédóho-gá tnúhu cáháⁿ ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa ñáyiú quide cahnu ñaha xii-gá te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-gá, te ñáyiú-áⁿ tédóho-gá tnúhu cáháⁿ-yu. ³² Te ñá ñíⁿ ndùu cáháⁿ ñáyiú cuendá ñíⁿ tée cada tátna núu ñíⁿ ñáyiú cuàá ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³ Te núu ñá díú mèe Yá Ndiǒxí ní tëndaha ñaha-gá xii tée-ǎⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dǎ cada tátna-dé núu-í ní cùu —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

³⁴ Te ní xǎhaⁿ-güedé:

—Dico yòhó ndèè yatni vai cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanu ichi ñaha-n xii-ndí cáháⁿ-n-ǎⁿ? —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dàña-gá-güedé níhí tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-güedé.

Ñáyiú ñá túú ndíxi túu iní cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu

³⁵ Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ñí queñuhu-güedé tée ní cuhú núu-xi-áⁿ tnuú-güedé cuendá sá vǎ tnáhá tnúhu ndíhi ñaha-gǎ-dé xii-güedé, te ní naníhí ñáhá-gǎ xii-dé te ní xǎhaⁿ-gǎ:

—¿Sàndáa iní-n Dǎhe Yá Ndiǒxí-ǎⁿ? —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ.

³⁶ Te ní xǎhaⁿ tǎe ní cuhú núu-xi-áⁿ:

—Mèstrú, cachí tnúhu núu ndèè ndécú tǎe-áⁿ cuendá quíndáa iní-í-dé —cächí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

³⁷ Te ní xǎhaⁿ Jèsús:

—Sa xìní-n-dǎ chi díu-dé cúu yǎhú tée ndàtnúhu ndíhi-n —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁸ Te ní ngüíñí xítí-dǎ núu-gǎ, te ní xǎhaⁿ-dǎ:

—Xítóhó Jesucristú, sàndáa iní ñáhà-í xii-n —cächí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

³⁹ Te ní xǎhaⁿ tùcu Jesús:

—Yúhú véxi-í ñuyú-a cada ndáa-í cuéchi ñáyiú. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cùu-yu dàtná ñíⁿ ñáyiú cuàá, dico nchaa ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quíndáa iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cada iní-ndó sǎ dàtná sá ñí nacaáⁿ núu-yu chi tníⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í. Te ñáyiú cächí sá quidé váha vá ñúu núu-yu cuéchi-yu chi quesàhá-yu sá ïo ndáa quídǎ-yu, ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ñíⁿ ñáyiú cuàá, chi vá ndíxí túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tníⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núu ní cáháⁿ ñíⁿ úú cue tée cùu fariséu, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Te náa tnáhá nchúhú cuàá-ndí cáháⁿ-n-ǎⁿ? —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴¹ Te ní xǎhaⁿ Jèsús:

—Te núu dícó nchòhó cuàá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ni cùu, dico cächí-ndó sǎ ndéhé-ndó ñíⁿ sá quidé-ndó te ñá ndáa, núu xíǎⁿ ío ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús cáháⁿ-gá cuendá cùrrálí mbéé

¹ Te na cächí tnúhu ndáa-í xii-ndo sǎ ñíⁿ tée ñá túú quíhu ndàa yuyehe ñíⁿ cùrrálí mbéé, te cùtexínu-ni na cuídó-dé, tée-áⁿ cúu-dǎ ñádúhú. ² Dico tée quíhu ichi yèhe cùrrálí-güedi, tée-áⁿ cúu-dǎ xítóhó-güedi. ³ Te tée ndèè yèhe cùrrálí-güedi nàcaáⁿ-dé te cuánguihu xítóhó-güedi te ní cáháⁿ-dé, te ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi xii-dé. Te ní cáháⁿ díu-dǎ-güedi te ní queñuhu-dé-güedi cùrrálí. ⁴ Te sáta ñí quee-güedi cùrrálí, te ní

ngódó núú-dě núú-güedi, te ní ngúíta nchicúⁿ ñáhá-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñáhá-güedi. ⁵ Te ñá túú chinchicúⁿ-güedi ìⁿ té tátú, chi núcúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-dé, núu xǎⁿ xínú-güedi núú-dě —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁶ Duha ní cáháⁿ Jèsús cuendá sá cuení-gá dacuàhá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní tècú tnùnì-yu nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús cúú-gǎ dàtná ìⁿ toli

⁷ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yǎhú cùu-í dàtná ìⁿ yèhe currálí núú ndǎhu cue mbéé. ⁸ Te nchaa cue téé sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándàhú-güedé ñáyíu cùu-güedé dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñáhá-güedi xii-güedé, chi ní cutnùnì iní-güedi sá ñà díú xítóhó-güedi cùu-güedé. ⁹ Te yúhú cùu-í dàtná yuyèhe currálí cue mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyíu na tùha ñaha xii-í te naníhí tǎhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xǎquee cùrrálí-xi cuáháⁿ-güedi núu cáá ité caxi-güedi, te dàtnùnì cuándihu-ná-güedi cùrrálí, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu.

¹⁰ Ñádúhú òré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá naníhí tǎhú-ndó te ío cudǎ iní-ndó cùnu cuechi-ndo núu Dútú Ndiǒxí ni caa ni quíhíⁿ. ¹¹ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ toli téé ío nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-áⁿ cuèi na cùu-dé sá cúu-xí mbéé-dě cuendá-nǎ sá ná cǎcu-güedi. ¹² Te núu ìⁿ téé na còto ñaha xii-güedi, te téé-áⁿ cuendá-ni sá ñúhú yǎhu-dé xító-dě-güedi. Te núu na quení-dé sáá ìⁿ quiti dééⁿ te dàña-dé-güedi xínu-dé, te ndǎhi-güedi xité nuu ñaha quiti dééⁿ-ǎⁿ, chi ñá díú mèi xítóhó-güedi cùu-dé. ¹³ Chi cuendá-ni sá ñúhú yǎhu-dé xító-dě-güedi núu ñá túu nǎ ndǎhú iní-dé cuèi na dàndǎhi ñaha quiti cuihna. ¹⁴ Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ téé ío váha xító mbéé-xi, chi téé-áⁿ da ìⁿ da ìⁿ-dǎ xíní-í-dé nàcuáa ndǎa-dǎ, te ducaⁿ xínì ñáhá-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yúhú ndǎhi nchaa ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii-í, chi yúhú xíní-í-yu te ducaⁿ mèe-yu xìnì ñáhǎ-yu xii-í.

¹⁵ Te ñu-ni ducaⁿ cùu-í ndǎhi Tǎtà-í, chi xínì ñáhá-gǎ xii-í te xínì-í-gá. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyíu sàndáá iní ñáhá xii-í. ¹⁶ Te ndècu-gá ñáyíu vátá quíndáá iní ñáhá-gǎ xii-í. Te xìnì ñuhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quíndáá iní ñáhǎ-yu cuendá ìⁿ-nǎ ichi cuú-yu, te ducaⁿ cùndecu ìⁿ-ná téé coto ñaha xí-yu cuu-dé dàtná ìⁿ tòlì-yu, te téé coto ñaha xí-yu-áⁿ cúu yǎhú.

¹⁷ Te Tǎtà-í ío cùdǎ iní ñáhá-gǎ xii-í cuendá sá sàá ìⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ càchí iní-í, te ñá díú sǎ cúu iní ñáyíu ñuyúú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. ¹⁸ Te vá yòo ìⁿ te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sǎ cúu iní mèe-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te ñu-ni ducaⁿ ndòto-í chi ducaⁿ ñǎ cachí Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí cunduu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ñǎ cáháⁿ-gá te ñá ní cùu ìⁿnuu tucu ñáyíu isràél. ²⁰ Te davá-yu ní xítñàhá-yu:

—¿Ná cuendá sàndáá-tu iní-ndó tnúhu càháⁿ téé-ǎⁿ, te yucu ñávǎha ndècu ndǎhi-dé, lùcú téé-ǎⁿ? —càchí-yu xítñàhá-yu.

²¹ Te davá-yu ní xítñàhá-yu:

—¿Náa xínì-ndó ìⁿ téé ndècu ndǎhi yucu ñávǎha duha váha càháⁿ-dé? ¿Náa xínì-ndó núu ndàcu yucu ñávǎha cada tátña-xi núu ìⁿ téé cuáá te ndúha? —càchí-yu xítñàhá-yu.

Ñáyíu isràél dáquèe tǎhǎ-yu Jèsús

²² Te ndǎtnahá cuía ndádá càhnú-yu vico veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ñúú Jerusalén, te mei yóo quidé vǎxiⁿ-xi quidé-yu vico-áⁿ. ²³ Te corrèdór veñúhu-áⁿ nánì-xí Sàlomón, te xíaⁿ xicá cùu Jesús. ²⁴ Te ní chítú ñíhnú ñáyíu isràél núu-gǎ, te ní xáhǎⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré cachí tnúhu ndáá-n, te núu sá Crístú Yáá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí véxi ñuyúú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, cáháⁿ-ni-n —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa ní cachí tnúhu-í te ñá sàndáá iní-ndó, te ndèhe-ndo sá vái nǔú sǎ quídè-í sá nǐ táuchíúⁿ Tǎtà-í cada-í, te cùu-xi ìⁿ sá cùtnùní iní-ndó nǎ téé cùu-í. ²⁶ Dico nchòhó ñá sàndáá iní-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁷ Chi nchaa ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xǐndecu ndìhi xítóhó-xi chi nùcúhuⁿ ndudú-güedi xítóhó-güedi, te ducaⁿ nàquiní ñáhá-ní xítóhó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ní chitnahá ñáhá xii-í. ²⁸ Te yúhú cada-í te nduu táhǔ-yu cundecu ndìhi ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ te vá ìⁿ ndùu-gá cuíta nihnú-yu, te ni vǎ yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-í. ²⁹ Chi Tǎtà-í ní taxi cuendá ñáhá-gǎ xií-yu. Te ío cùnuu-gá nǔu xíⁿ vá yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-gá. ³⁰ Yúhú ndìhi Tǎtà-í Dútú Ndiöxí ìⁿ-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³¹ Te ní queheⁿ tucu ñáyiú isràél yúú cuǎha ñáhá-yu xii-gá ní cùu.

³² Te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Ío cuéhé sǎ vǎha ní quide-í núú-ndó nǐ chindee ñaha Tǎtà-í Dútú Ndiöxí. ¿Te ndèdacàa sá ñǎ tnahá iní-ndó nǔu cuíní-ndó cuǎha ñaha-ndo yúú xii-í-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³³ Te ní xáhaⁿ ñáyiú isràél:

—Ñá díú cuendá nchaa sá vǎha ni quide-n cuíní-ndí cuǎha ñaha-ndí yúú xii-n, chi ìⁿ dìi-ni sá ío càháⁿ úhú-n cuendá Yǎ Ndiöxí. Te dìcò ìⁿ téé ñuyúú-a cùu-n te càchí-n sǎ cùu-n Ndiöxí —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núú tütú Yǎ Ndiöxí sá ndécú ndìhi-ndo cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó quídè-ndó nǔú-í”, duha ní cachí-gá. ³⁵ Te naha-o sá vǎ cùú quèhndé nihnu-o tñúhu yódo tnuní núú tütú Yǎ Ndiöxí, chi mee-gǎ ní cachí-gá sá cádá-yu núú-gǎ, te vá càchí-ó sǎ ñǎ ndáá. ³⁶ Te núu ducaⁿ nǐ cáháⁿ-gá sá nǔú-gǎ quídé nchaa ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá, ¿te ná cuendá cúdeéⁿ-ndó nǔú yǔhú sá càchí-í sá cùu-í Déhe-gá? Te mee Yǎ Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyúú-a sá cádá-í chiúⁿ-gá. ³⁷ Te núu ñá túú quide-í nàcuáa ní táuchíúⁿ Tǎtà-í cada-í ñá, te vá quíndáá iní ñáhá-ndó. ³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuéi vá quíndáá iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quíndáá iní-ndó nchaa chiuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùní ndáá iní-ndó sǎ Yǎ Ndiöxí ndécú ndìhi-í te ìⁿ-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

³⁹ Te ní cuíní-güedé tñii ñaha tucu-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu núú ñáhá-gǎ xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndàa íngá xio yúte Jòrdán núú nǐ xóo dacuàndute ndí Juáá ñáyiú ndéé díhna, yàcáⁿ ní xíndecu-gá. ⁴¹ Te yàcáⁿ ío vai ñáyiú ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndìhi ñaha xii-gá, te ní xítnahá-yu:

—Ndí Juáá, cuéi ñá túú ní quide ndí sá vǎ yóo tnahí ndàcu cada dico ndáá ní cáháⁿ ndí, chi dàtná-ni ní cáháⁿ ndí quide téé-a —càchí-yu xítnahá-yu.

⁴² Te yàcáⁿ ío vai-yu ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

11

Ní xihí té Lázaru

¹ Nnú Bètaniá ní xíndecu ìⁿ téé ní xínani-dě Lázaru. Te càhú víhí nǐ tnahá-dé ní cùhú-dé, te ní xíndecu ndìhi-dé cue cúha-dé tá Màriá ndìhi tá Màrta chi xíⁿ ñúú-yu. ² Te tá Màriá-án cùú-xí xíchí nǐ sódó àcítí sáháⁿ tnámí sáhá Jèsús, te ní nadayíchí-xi sáhá-gǎ ndìhi idi díquí-xi. Te cuendá sá cùhú cúha-yu té Lázaru, ³ núu ní tendáhá-yu ñáyiú naha tñúhu cuáháⁿ núú Jèsús, te xǎhǎⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé ío cùu iní-n ío càhú tnahá-dé cùhú-dé —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ càa tñúhu ní sáá, núu ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Dico cuéhé-ǎn chi vá cùu-dé sá cùu dúcáⁿ-dě, chi Yá Ndiöxí cuíní-gá sá quíní-yu nchaa sá cádá-gǎ cuendá chiñuhu ñáhá-yu xii-gá, te díu-ni ducaⁿ chiñuhu ñáhá-yu xii yúhú Déhe-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

⁵ Te cuèi ío cùu iní ñáhá Jèsús xii té Lăzarú ndíhi cue cúha-dé ⁶ dico òré ní níhí-gă tnúhu, te ní cuyaa-gă úú-gă nduu núú ndécú-gă. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndíhi-gă:

—Na quihíⁿ tucu-o dîstrítú Jùdeá —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndíhi-gă xii-gă:

—Mèstrú, vitna-ni cuíní cue téé isràél xîndecu yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé xii-n yúú ní cùu, ¿te cuíní-ni tucu-n quihíⁿ-n-ú? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú òré cúú ñⁿ nduu, te núu nduu na càca cuu-o, te ñá túú nă candaundeé-ó chi cùtnuní núú-ó chi dító. ¹⁰ Dico núu niú ná càca cuu-o, te ìó ná candaundeé-ó chi vá cùtnuní núú-ó —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lăzarú téé ío váha tnàhá tnúhu ndíhi-o ní xídí-dé dico quihíⁿ-ó chi ndocani-o-dé —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—Mèstrú, te núu xídí-dé te váa sa ta ndüha-dé cuáháⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

¹³ Duha ní cáháⁿ Jèsús, chi té Lăzarú sa ní xíhí-dé te cue téé xica cuu ndíhi-gă ní sani iní-güedé sá ní xídí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ ndăá-gă xii-güedé:

—Sa ní xíhí té Lăzarú. ¹⁵ Váha-gă sá ñă ní sáháⁿ-í quíngoto-í-dé, chi ndècu ingá chiùⁿ cada-í quíní-ndó, te quíndáá iní ñáhá-gă-ndó xii-í, te vitna na quihíⁿ-ó núú ndécú yìqui cuñú ndíí —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁶ Te té Măxí téé xáhaⁿ-güedé cuăchí ní xáhaⁿ-dê xii dava-gă-güedé:

—Na quihíⁿ-ó nchaa-o chi yàcáⁿ cuú-ó ndíhi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gă sá cuèi na cùú ñáyiú dico ndotó-yu cundecú-yu ndíhi-gă

¹⁷ Te òré ní sáá Jèsús ñuú Bètaniá, te ní xáháⁿ-yu sá sà ní cuu cúmí nduu ní xíhí té Lăzarú. ¹⁸ Te ñuú-áⁿ cáá yàtni-ni-gă ñuú Jerusálén, dàtná cuádava-ná òré cuhuⁿ-o ìchi te saá-ó. ¹⁹ Núu xíáⁿ vai ñáyiú isràél ní sáháⁿ-yu ní cáháⁿ ndíhí-yu tá Mărta ndíhi cúhú-xi tá Màriá, te ní sáñháⁿ-yu tnúhu ndee ìní sá dúcáⁿ ní xíhí cúha-yu. ²⁰ Te ní níhí tă Mărta tnúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuáháⁿ-gă núú ndécú-yu núu ní sáháⁿ-xi ní sátnahá-xi-gă, te cúhú-xi tá Màriá ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te òré ní naníhí tă Mărta Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gă:

—Mèstrú, te núu dicó ní xîndecu-n ìha te vá cùú cúha-ndí ní cùu. ²² Te cuèi vitna te núu ná sá ná càcáⁿ-n núú Yă Ndiöxí te taxi-gă xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gă.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vá ndíhú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-xi.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tă Mărta:

—Ndáá chi sa xíní-í sá ndótó-dê ná quiñnahá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xíhí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gă.

²⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandòto-í-yu cuendá cundecú-yu ni caa ni quihíⁿ ná sáá nduu. Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í, te cuèi na cùú-yu dico ndotó-yu cundecu-í ndíhí-yu ni caa ni quihíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiú ndècu vívú ñuyúú-a te núu na quíndáá iní ñáhă-yu xii-í, te cundecu ndíhí-í-yu ni caa ni quihíⁿ. ¿Sàndáá iní-n tnúhu-a ñă? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii tá Mărta.

²⁷ Te xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiöxí, Yaa ní tendaha-gă véxi ñuyúú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gă.

Jèsús ndáhí-gă núú ñí nguíndúxi té Lăzarú

²⁸ Sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-xi te ní sáháⁿ ngana-xi cúhú-xi tá Màriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi: —Yàcáⁿ ní quexìo Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

²⁹ Te sá dúcáⁿ xăhaⁿ cŭhú tă Măriá sá cáná ñàha Jesús xii-xi, núu ndĭhi-ni ní xica-xi cuáháⁿ-xi núu ndécú-gă. ³⁰ Te Jèsús vátá quĭhu-gá xítí ñuú, chi ndècu-ni-gá núu nĭ sáháⁿ tnahá ñáhá tă Mărta. ³¹ Te ñáyiú isràél ndécú sãñaha tnũhu ndee ìní xii tá Măriá ndĭhi cŭhú-xi ní sani iní-yu sá cuáháⁿ-xi núu yĭndŭxi cúha-xi ndáhyú-xi ní cáhăⁿ-yu, núu nchìcúⁿ-yu-xi cuáháⁿ.

³² Te ní sáá tá Măriá núu ndécú Jèsús te ní ngüĭñí xítí-xí nŭú-gă, te xăhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núu ñí cò ní xĭndecu-n iha te vá cùú cúha-ndí ní cùu —cachí-xi xăhaⁿ-xi xii-gá.

³³ Te sá nĭ xiní Jèsús ndáhyú tá Măriá ndĭhi ñáyiú isràél nchìcúⁿ ñáhá cuáháⁿ, xíáⁿ ío ní cuyica ìní-gá. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gă xii-yu:

—¿Ndèé ní taxi ndecu-ndo yĭqui cuñú-dé-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te ní xáhăⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quĭhíⁿ-ó te quini-n —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní ndáhyú-gá tnàhá-gá. ³⁶ Te ní xítñaha ñáyiú isràél:

—Súúní cùu iní-dé ndí ni cùu —cachí-yu xĭtnàhá-yu.

³⁷ Te davá-yu xĭtnàhá-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núu tĕe cuáá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núu ñá túú ní quide tátna-dé té Lăzarú cuendá sá vă cùú-dé ní cùu-i? —cachí-yu xĭtnàhá-yu.

Jèsús dándòto-gá té Lăzarú

³⁸ Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexìo-gá yuhu yàú núu nĭ chihi-güedé yĭqui cùñú té Lăzarú. Te yuhu yàú-áⁿ ndèdí ĩⁿ yúú. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí xócàni yúú-ăⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te ní xáhaⁿ tă Mărta cúha tée ní xĭhí-áⁿ:

—Mèstrú, sa tucu sáháⁿ-dé chi sa ní cuu cúmí nduu sá nĭ xĭhí-dé —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú nĭ cachí-í sá nŭu na quĭndáá iní-n, te quini-n sã ĩo càhnu cuu Yá Ndiöxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

⁴¹ Te ní xócánĭ-yu yúú ndèdí yuhu yàú-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí:

—Táu, ndàcáⁿ táhù-í núú-n sã nĭ tĕdoho-n tnúhu ní cáhăⁿ-í. ⁴² Te yúhú sa nàha-í sá ncháá-ni òré ndèdóho ñaha-n xii-í, dico duha càhăⁿ-í cuendá sá ná tĕcú dóho nchaa ñáyiú ndècu iha cuendá quĭndáá iní-yu sá díú-n nĭ tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii Dútú Ndiöxí.

⁴³ Te sátá dúcáⁿ nĭ cáhăⁿ-gá ndĭhi Yá Ndiöxí, te níhi ní cáhăⁿ-gá xáhaⁿ-gă xii tée ní xĭhí-áⁿ:

—¿Lăzarú, tandèe xíáⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁴ Te ní ndee tée ní xĭhí-áⁿ yaú-áⁿ, te ndùtu dóó cuĭñí ndàha-dé ndĭhi sáhá-dĕ, te dàhu tucu ĩⁿ dóó nŭú-dĕ. Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí nándàxi-dé te dañ-ndo-dĕ ná cáca-dĕ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Te nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii tá Măriá cuáháⁿ ío vâi-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá nĭ xiní-yu nàcuáa ní quide-gá. ⁴⁶ Dico davá-yu ní sáháⁿ-yu núu cuè tĕe cùu fariséú, te ní caní-yu cuèndú núu-güedĕ nàcuáa ní quide Jèsús. ⁴⁷ Te cue tĕe cùu fariséú ndĭhi cue dútú cúnùu ní nataká-güedé ní xóo-güedé jündá, te ní xítñaha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi tĕe-ăⁿ ío vâi sá vă yõ tnàhí ndàcu cada quide-dé. ⁴⁸ Te núu na dàña ío te nchaa ñáyiú quĭndáá iní ñáhă-yu xii-dé, te quixi cue tĕe ñuú Rómá dangòyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xĭtnàha-güedé.

⁴⁹ Te ñⁿ cue tée-áⁿ nání-dě Caifás, te cùnuu-gá-dé núú dáva-gá cue dútú cuíá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó ni lùha ñá túú cùnuni iní-ndó. ⁵⁰ Te ni ñă sàha-ndo cuendá sá vaha-gá tnahá-ó, te núu na cùú ñⁿ-ni tée cuendá nchaa ñáyiú isràél, te ñá díú sã dánàa ñaha-güedé xií-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁵¹ Dico té Caifás chi ñá díú sã cúú ìní mée-dě ní cãháⁿ-dé, chi cuendá sá cuíá-áⁿ ñí cunuu-dě núú cuè dútú, núú xíáⁿ Yă Ndiöxí ní dácáhu ìní ñáhá-gă nàcuáa cáháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú isràél. ⁵² Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiú-áⁿ cuú-gá, chi cuú-gá tnahá cuendá nchaa ñáyiú ní sándáa ìní ñáhá xì-gá, ñáyiú nchítenuu ñihí ñuyú, te ñⁿ-nă cuú-yu ndihí-gá. ⁵³ Núú ndéé nduu-áⁿ ñí ndatnúhu cue tée cùnuu núú ñáyiú isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

⁵⁴ Te xíáⁿ ñúu ñá ní xica cuu-gá Jèsús quini ñáhá ñáyiú isràél, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ñúú Efraín, ñⁿ ñúú cáa yàtni yucu, yàcáⁿ ní ngüñí-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá.

⁵⁵ Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico pascuá. Te cuéhé ñáyiú ní queé-yu ñúú-yu cuáháⁿ-yu ñúú Jerusàlén cuendá sá sà ndihí-yu ncháa-yu nduu íí, te tnahá nduu vico pascuá. ⁵⁶ Te yàcáⁿ nánducú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gă òré-áⁿ, te ní naníhí tnahá-yu xití veñúhu, te xitnahá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico áⁿ ñáhá? —càchí-yu xitnahá-yu.

⁵⁷ Te cue tée cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sá ñúu ndèda-ni càa-yu xini-yu núú ndécú Jèsús te na càháⁿ-ni-yu cuendá tñi ñaha-güedé xii-gá.

12

Ñⁿ ñadìhí chíhí-áⁿ Jèsús acití

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ìñú-gá nduu cùmání tnahá vico pascuá, te ní sáháⁿ Jèsús ñúú Bètaniá, ñúú té Lázaru tée ní dándótó-gă. ² Te xíáⁿ ñí cadúha-yu sá ñí cudini Jesús. Te tá Mărta ní sani-xi cóhó, te té Lázaru yíhí-dě mèsá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedé xéxí-güedé. ³ Te tá Măriá néhé-xí cuádava lítrú acití sáháⁿ tnamí sã ño ndèyáhu, te acití-áⁿ ñí cuáha mee-ni yücü nãrdú, te ní sódó-xi sáhá Jèsús, te ní nadayichí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gă. Te ñihí xití vehe ní xité nuu dicó acití-áⁿ. ⁴ Te té Júdás déhe té Xímú Iscarioté ñi-ni ñⁿ tée xica cuu ndihí-gá, tée cuáha cuendá ñáhá xì-gá núú cuè tée cùu úhú ìní ñáhá ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

⁵ —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acití-a sá ùní ciendú díhúⁿ denàriú cuu cuendá ñáyiú ndàhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶ Dico sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Júdás chi ñá díú sã ndísá ñùhu iní-dé ñáyiú ndàhú chi dícó-ni ñⁿ ñádúhú cúú-dě, chi ñi-dé néhé cuendá-dé díhúⁿ-güedé nchaa-güedé te ní xóo duhu ñàha-dé xii-güedé. ⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n ìní xíchí-a na tàxúha nahi-xi àcití-a, chi nandíhí ndéé òré ná nguñdúxi-í. ⁸ Chi nchòhó chi cuhúⁿ tnahá-ni ñáyiú ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháa ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Tnahá té Lázaru cùini-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé

⁹ Te vai ñáyiú isràél ní ñihí-yu tñúhu sá ndécú Jèsús ñúú Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuendá quini-yu-gá, te quini-yu tnahá té Lázaru tée ní dándótó-gă. ¹⁰ Te cue dútú cùnùu ñí ndatnúhu-güedé ní cuu ñⁿnuu-güedé cuendá sá cáhni-güedé tnahá té Lázaru ní cùu, ¹¹ chi ñi cuendá tée-áⁿ ñí cuu cuéhé ñáyiú isràél tá daña ñihnú-yu-güedé cuáháⁿ cuendá sá ñí sándáa ìní-yu Jèsús.

Jèsús cuánguihu-gá ñúú Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Te nduu tněé-án vai ñáyiú ní quexìo ñúú Jerusàlén cuèndá cundecú-yu vico, te ní níhí-yu tnúhu sá Jèsús sáa-gá tnàhá-gá cundecu-gá vico-án, ¹³ núú ní xehndé-yu ndaha yùtnu ñúú, te nèhé-yu ní sáhán ní sátnahá ñáhă-yu xii-gá. Te níhi ní cáhán-yu, te cächí-yu:

—Ío cahnú cuu Yá Ndiöxí! Te ducaⁿ-ni ïo cahnú cuu Yaá ní tendaha-gă véxi quindaha ñaha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní níhí-gă ïⁿ bürü, te yòdo-gá-di cuáhán. Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa cáhán-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú cächí-xi:

¹⁵ Vá yùhú nchòhó cue ñáyiú ndècu ñúú Sìón,

chi iha véxi té yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ïⁿ bürü.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁶ Dico cue té xica cuu ndihí Jesús ñá ní ndàcu iní-güedé nàcuáa cáhán-xi núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa cada Jèsús. Dico sáta cuãndaa-gá andiu cada cahnú ñaha Tátá-gă xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcán yòdo tnuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ñí cuu.

¹⁷ Nchaa ñáyiú ní xindecu ndihí Jèsús òré ní dándótó-gă té Lăzarú, ya yacáⁿ ní caní-yu cuèndú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gă xii-dé. ¹⁸ Te vai-yu ní sáhán-yu núú ndécú Jèsús cuèndá sá ñí níhí-yu tnúhu ní quide-gá sá vă yòo tnàhí ndàcu cada. ¹⁹ Te cue té cùu fariséú ní xítnàha-güedé:

—Ní xito-ndo ñă ñá túú nàndihí sá quidé-ó-vá, chi nchaa ñáyiú ní chinchícúⁿ ñáhă-yu xii-dé —cächí-güedé xítnàha-güedé.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél nándúcú-yu Jèsús

²⁰ Te tnàhá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní sáhán-yu vico ñúú Jerusàlén ní quide cahnú-yu Yá Ndiöxí. ²¹ Te ñáyiú-án ñí sáhán-yu núú tē Lìpé té ñúú Bètsaidá, te ñúú-án yíndèhu-xi distritú Galileá. Te ní xáhăⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cùndèe iní-n cächí tnúhu-n ñúu ndèe ndécú Jèsús, chi cuiní-ndí cáhán ndihí-ndí-gá —cächí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lìpé ní naníhí-dě té Ndríxí te ní xáhaⁿ-dě nàcuáa cáhán-yu, te ndi ndúú-güedé ní sáhán-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa cáhán-yu. ²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada cahnú ñaha Tátá-í xii-í, te quini-yu sá ïo cahnú cuu yúhú Té cùu ñaní tnáhă-yu ncháa-yu. ²⁴ Te na cächí tnúhu ndáa-í xii-ndo să ñúu ïⁿ tatá vá ngává-xí ñúú ñúhú tēhyú-xi ña, te ñu-ni ducaⁿ cùnduu-xi cundecu-xi. Dico ïⁿ tatá ná ngává ñúú ñúhú xínu déhe-xi, te xíăⁿ nádacayá tnáhă-xí, te mee-xi tēhyú-xi. ²⁵ Te nchaa ñáyiú ío ñúhu iní-xi cundecu ñuyú-a ñá túú ñúhu iní-yu Yá Ndiöxí, te ñáyiú-án cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiú ío ñúhu iní ñáhă xii Yá Ndiöxí, ñáyiú-án cundecú-yu ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cuiní cunu cuechi ñúú-í xini ñúhu-xi natuha ñahá-yu xii-í, te nduu táhŭ-yu cundecú-yu núú ñúhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáyiú na cùnu cuechi núú-í, te cada cahnú ñaha Tátá-í xii-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cáhán-gá sá cáhní ñaha-güedé xii-gá

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cúñaha-ï xii Tátá-í taunihnu ñaha-gă ñúu dicó sá cúú, dico vá cúú chi cuèndá tnàhí-a véxi-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii Tátá-gă Dútú Ndiöxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cáda cahnú ñaha ñáyiú xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ducaⁿ te ní tecú ní cáhán Yă Ndiöxí ndéé andiu, te cächí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiú sá ïo cahnú cuu-í. Te cada tucu-í cuèndá cada cahnú ñaha-gá-yu xii-í —cächí Yă Ndiöxí xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyiú xindecu ní tecú dóho-yu ní cáhán-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gă ní cáhán, chi davá-yu ní xítnahá-yu sá ñúhu ní cáhán, te davá-yu ní xítnahá-yu sá ïⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní cáhán. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Ñá díú cuendá yúhú ní cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí, chi ní cǎháⁿ-gá cuendá sá nchòhó cundedóho-ndo. ³¹ Te vitna ní sáá nduu càda ndáá Yǎ Ndiǒxí cuéchi nchaa ñáyíu ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cúnù-gá yucu ñǎvǎha. ³² Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí, te xíaⁿ cuú-í te ñíhí-yu tnúhu ni càa xico ñuyíú, te quindáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³³ Duha ní cǎháⁿ-gá cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndoho-gá òré cuú-gá. ³⁴ Te ní xáhǎⁿ-yu xii-gá:

—Ñíhí-ndí tnúhu sá nùú tütú yódó tnùní tnúhu Yá Ndiǒxí cǎháⁿ-xi sá Crístú Yaa tendaha-gǎ quixi ñuyíú-a cundecu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¿Te yòhó nása cǎháⁿ-tu-n sǎ ìⁿ tée cùu ñani tnáhá nchaa ñáyíu ñuyíú-a cahni ñaha-güedé núú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n nǎ cúú tǎe-áⁿ —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cúú-í dàtná ìⁿ ñuhú dáyèhé ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ìchi ndáá vitna dáyehé-gá-í núú-ndó chi na cùnee te vá cùtnùní-gá núú-ndó ndèe ichi quíhíⁿ-ndó. ³⁶ Quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ndècu ndíhi ñaha-gá-í xii-ndo dǎndixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùní iní-ndó nàcuáa nduu cuendá Yǎ Ndiǒxí, te cuu-ndo dǎhe-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te sátá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ Jèsús, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ìⁿ núú vǎ ná ñíhí ñáhǎ-yu xii-gá.

Ñáyíu isràél ñá cuíní-yu quindáá iní-yu Jèsús

³⁷ Te cuéi ío vai sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xiní-yu, dico ni dùcaⁿ ñá túú ní sàndáá iní-yu-gá. ³⁸ Te ducaⁿ ñí quidé-yu chi dacuití ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàíá ndíi ní cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha nùú tütú-gá núú càchí-xi:

Yòhó Yaa cúú Xítohó-í, vá yòo ìⁿ sàndáá iní tnúhu cǎháⁿ-ndí.

Te vá yòo ìⁿ cùtnuní iní-xi sá ìo cǎhnu cuu-n.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá núú tütú-gá. ³⁹ Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní tucu ndíi Chàíá núú tütú Yǎ Ndiǒxí nàcuáa cǎháⁿ Jèsús:

⁴⁰ Mee Yǎ Ndiǒxí ní quide-gá sá vǎ tècú tnùní-yu,

chi ní dádǎhu ndodo iní ñáhá-gǎ xii-yu,

chi ío sáá iní-yu núú ñá ní cuíní-gá-yu quindáá iní ñáhǎ-yu xii-gá.

Te ni vǎ túhá ñáhá-yu xii yúhú cuendá dacǎcu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá nàcuáa cǎháⁿ Jèsús chi ní xiní ndíi sá ìo cǎhnu cuu-gá.

⁴² Te cuéi ducaⁿ ñí cuu dico titní cue tée cùnno núú ñáyíu isràél ní sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xòo cǎháⁿ ndáá-güedé chi ní xóo yúhú-güedé sá vǎ dáñá-gǎ cue tée cùu fariséú quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xóo cudíí-gǎ iní-güedé sá cǎháⁿ ñáyíu dàcúxí tnúhu cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí.

Ñáyíu ñá túú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuíta nihnú-yu

⁴⁴ Jèsús ñíhi ní cǎháⁿ-gá, te càchí-gá:

—Nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáá iní-yu, chi tnàhá Tǎtà-í Yaa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a quindáá iní-yu. ⁴⁵ Te ñáyíu xiní ñáhá xii yúhú xiní-yu tnàhá Tǎtà-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dǎndixi túu-í iní ñáyíu ñuyíú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yǎ Ndiǒxí, te nchaa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. ⁴⁷ Te núú ío davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa cǎháⁿ-í te ñá túú tní-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyíú-a sá dácuita nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dácǎcu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñáyíu na cùyíhí iní ñáhá xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cǎháⁿ-í, te ñáyíu-áⁿ ná sáá nduu te cuíta nihnú-yu chi ñá ní tní-yu tnúhu ní cǎháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túú cǎháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tǎtà-í Yaa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cǎháⁿ-í danèhé-í ñáyíu. ⁵⁰ Te yúhú xiní-í sá tnúhu ní táuchíúⁿ Tǎtà-í cǎháⁿ-í cúú-xí ìⁿ sá

vãha sá cúu xìi-ndo chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, núu xíáⁿ càháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xíi-yu.

13

Jèsús náquète-gá sáhá cuè téé xica cuu ndìhi-gá

¹ Te cùmání-gã tnahá vico pàscuá, te Jèsús sa nàha-gá sá sà ní cuyatni òrè dándóo-gá ñuyíú-a, te ndaa-gá núu ndécú Tătá-gã. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ní cuu iní ñáhá-gã xíi-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñãvãha díquí tẽ Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá méé Yã Ndiòxí Yaá cúu Tătá-gã ní sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii-gá sá cáda-gã núu-gã, te nàha-gá sá díú núu Tătá-gã ní quee-gá véxi-gá ñuyíú-a. Te sáa nduu nàsáa tucu-gá núu Tătá-gã. Te cùdini Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ní cùu, te ní ndacuíñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ìⁿ dóo níhnú-gã, te ní queheⁿ-gá ìⁿ dóo ní dácútú-gã núu yíquí-gã. ⁵ Te ní chihi-gá ndute ìⁿ tĩná, te xíáⁿ ní naquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndìhi-gá, te ndìhi dóo ndútú núu yíquí-gã-áⁿ ní nadayìchí-gá sáhá-güedẽ.

⁶ Te òrè naquete-gá sáhá tẽ Xímú, àdi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhó naquete-n sãhà-í-u? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sã quidè-í-a dico sáa nduu te cutnùní iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Yúhú chi vá ìⁿ ndùu te naquete-n sãhà-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n áⁿ, te vá cáda-gã-n cuèndá sá ndécú ndìhi ñaha-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Te núu ducaⁿ te vá méé-ní sãhà-í naquete-n, chi naquete-n tnahá ndaha-í ndìhi díquí-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Téé íchí ní xichi chi xìni ñuhu-xi sá sãhà-na-dẽ ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé ñihí-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéí ñã ncháá-ndó càndoo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ Jèsús chi sa nàha-gá sá ìⁿ cuè téé-áⁿ cuãha cuèndá ñáhá-güedẽ xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xíáⁿ núu ní xáhaⁿ-gã sá ñã túú càndoo-güedẽ nchaa-güedẽ.

¹² Te sáta ní naquete-gá sáhá-güedẽ, te ní ndécúñhu-gá dóo-gã, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedẽ:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sã ní quide ñaha-í xii-ndo-ãⁿ? ¹³ Te nchòhó váha-ni càháⁿ-ndó sã cùnùu-í, te ònani ñaha tucu-ndo Mèstrú xii-í, te ndáá càháⁿ-ndó. ¹⁴ Te núu yúhú cúu-í Mèstrú, te cùu tucu-í téé cùnùu te nàquete-í sáhá-ndó, te diu-ni ducaⁿ càda nchòhó tucu naquete sáhá tnahá-ndó. ¹⁵ Yúhú sãnu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ní ìⁿ téé xìnu cuechi ñã túú cùnùu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dẽ, te ní ìⁿ téé xica chiuⁿ ñã túú cùnùu-dé dàcúúxí tẽ tẽndaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dé chiuⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú ndìhi nchòhó. ¹⁷ Te núu ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ñã, te ducaⁿ càda tnahá-ndo te cuu váha iní ñáhá Yã Ndiòxí xii-ndo.

¹⁸ Yúhú, ñã túú càháⁿ-í cuèndá-ndó nchàa-ndo, chi yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní ìⁿ ìⁿ nchòhó cue téé ní nanducu ñhnu-í tnuú nchaa ñáyiú ñuhu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chi dacuííí sã quée ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yã Ndiòxí núu càchí-xi: “Téé xèxi ndìhi ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dẽ”, duha càchí-xi núu tütú-gá. ¹⁹ Te cùmání-gã sáa nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xíáⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chi na sáa nduu-ãⁿ te cutnùní iní-ndó sã yúhú

cùu-í Crìstú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a. ²⁰ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na queheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cächí-gá sá tẽ Jùdás cuáha cuendá ñáhá-dě xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:
—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã díú-í ñí nchohó cuáha cuendá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²² Te ní nguíta cue téé xica cuu ndíhi-gá ndéhe ñí ndehe ñí núú tnáhá-güedé, chi ñá ní cùtnuní iní-güedé ndèdaca-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ñí téé-án ño cùdíí iní ñáhá Jèsús, te ndècu yatni-dé díñi-gá cùdini-dé ndíhi-gá. ²⁴ Te té Xímú, àdi Pelú chi úu díu-dé, ní quide-dé sèñá núú tẽ ndècu yatni díñi-gá-án sá càcáⁿ tnúhú-dě núú-gã ñuu ndèdaca-güedé cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²⁵ Te téé-án ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-dé díñi Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndèdaca-ndí cuendá-ndí ní cáháⁿ-n-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:
—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na cuáha-í te téé-án cúú-dě —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé. Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté. ²⁷ Te òré ní queheⁿ-dé pàá, te ní ngúndecu ndíhi ñàha dùuⁿ-ná yucu ñävãha xii-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ñí sani iní-n càda-n te cada ndíhi-ni-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te ní ñí cue téé cùdini ndíhi-gá ñá ní tècú tnúní-güedé nása nduu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii té Jùdás. ²⁹ Te dava-güedé ní sani iní-güedé sá sã cuendá sá ndécú ndíhi-dé sá ñúhú díhúⁿ, te váa ñó ñí sá cuááⁿ-dě nándíhi-güedé vico, àdi díhúⁿ cuáha-dé ñáyiu ndàhú xáhaⁿ-gã ní cáháⁿ-güedé. ³⁰ Te sa ní cundiquíⁿ ní queheⁿ cuendá té Jùdás pàá caxi-dé, te òré ní ñíhi-dě pàá-án te ní quee-dé cuáháⁿ-dé.

Jèsús cächí tnúhu-gá nàcuáa cada-o

³¹ Te sátá ñí quee té Jùdás cuáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedé:
—Vitna te quiní-ndó ndíhi nchaa ñáyiu sá ño càhnu cuu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te òré-án cùtnuní iní-ndó sã ño càhnu cuu tucu mee Yá Ndiöxí. ³² Te núu yúhú quidé càhnu-í Yă Ndiöxí, te díu-ni ducaⁿ càda cahnu ñàha-gá xii yúhú, te ñá túú-gã títní nduu te ducaⁿ càda-gá. ³³ Te nchòhó cue déhe-í na cächí tnúhu-í sá sàcú duha-ná nduu ndècu ndíhi ñàha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñàha-ndo xii-í dico vá ná ñíhi ñáhá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu israhél, te díu-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó sã vã ndácú-ndó quíhíⁿ-ndó ñúu quíhíⁿ-í. ³⁴ Te duha sànu ichi ñàha tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo sã cúú iní tnáhá-ndó ñí ñí-ndo datná yúhú cúú iní ñáhà-í xii-ndo. ³⁵ Te núu na cùu iní tnáhá-ndó ñí ñí-ndo ña, te ducaⁿ te cùtnuní iní nchaa ñáyiu sá cúú-ndó cuè téé ní chitnahá ñáhá xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pelú vá ñuuu-dé sá xicá cùu ndíhi ñàha-dé xii-gá (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú, àdi Pelú chi úu díu-dé, xii Jèsús:
—Mèstrú, ¿ndèe quíhíⁿ-n-í? —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.
Te ní xáhaⁿ Jèsús:
—Vitna te vá ndácú-n cànchicúⁿ ñáhá-n quíhíⁿ núu quíhíⁿ-í, dico na sàá nduu te dai sàá-n ñúu cùndècu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tẽ Pelú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuèndá nõu vá ndácù-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n quíhíⁿ vitna-í? Chi yúhú ñá túú tnàhí yùhú-í cuèi na cùu-í sá cuèndá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sá xèhndé iní-n sá cuèi na cùu-n cuèndá-í-u? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùmání-gã cana líhi, te úní xito cáháⁿ-n sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

14

Jèsús dánèhé ñáhá-gã nàcuáa cada-o nàsáá-ó nõú ndécú Yă Ndiõxí

¹ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú nã cani iní-ndó. Quíndáá iní-ndó Yă Ndiõxí, te quíndáá iní-ndó yùhú. ² Chi núú ndécú Tătà-í ío nõne núú cùndecu-o, chi núú ñáhá ñá te sa cachí tnúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nõhú-í te cada túha-í núú cùndecu-ndo. ³ Te dàtnùní quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ cuèndá ìⁿ-ni xichi cundecu-o. ⁴ Te sa nàha-ndo ndéè quíhíⁿ-í te sa xini-ndó ìchi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tẽ Măxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xini-ndí ndèè quíhíⁿ-n te da ichi-ná quiní-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ìⁿ ichi te càháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tàhú-ndó. Te ìⁿ dìi-í ni yúhú cada-í te sáá-ndó nõú Yă Ndiõxí cundecu-ndo te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ⁷ Te núú dìcò cùtnùní ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó yòo cuu Tătà-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá ñá xini núú-ndó Dútú Ndiõxí Yaá cùú Tătà-í cada iní-ndó, chi ní xini-ndó yùhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí Dútú Ndiõxí chi na cùu váha iní-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xini ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vâi nduu ndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiu xini ñáhá xii-í te xini-yu tnàhá Tătà-í. ¿Te ná cuèndá yòhó càchí-n sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo Tătà-í? ¹⁰ ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sá yùhú ndécù-í ndíhi Tătà-í? Te mee-gã ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu càháⁿ-í núú-ndó ñà túú càháⁿ-í sá vëxi iní mée-í, chi Tătà-í Yaá ndécú ndíhi ñaha xii-í chindèè ñaha-gá quídè-í chiùⁿ-gá. ¹¹ Te quíndáá iní-ndó sá yùhú ndécù-í ndíhi Tătà-í, te ducaⁿ mée-gã ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í. Te núú ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í-a, te dandàcu iní-ndó nchaa chiuⁿ ta quide-í véxi, te quíndáá iní ñáhá-ndó. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chiùⁿ quide-í te càhnu-gá chiùⁿ cadá-yu chi yúhú nõhú-í núú ndécú Tătà-í cundecu-í nàcuáa ñíhí ndéé-gã-yu cundécú-yu. ¹³ Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó te taxi-í te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuèndá cutnùní iní ñáyiu sá ño càhnu cuu Tătà-í Dútú Ndiõxí. ¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sá cùnín-ndó càcáⁿ tãhú-ndó nõu-í, te núu na quíndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í.

Jèsús càchí-gá sá téndàha-gá Espíritú Yă Ndiõxí quixi cundecu ndíhi-o

¹⁵ Te núu nchòhó cùú ìní ñáhá-ndó xii-í te tni-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í. ¹⁶ Te yúhú cacáⁿ tãhú-í núú Tătà-í sá téndàha-gá Espíritú-gá quixi cundecu ndíhi-ndo cànú ichi ñaha-xi xii-ndo nacúáa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini-yu Espíritú Yă Ndiõxí te ni vã cùú cùndecu ndíhí-yu. Dico nchòhó sa xini-ndó Espíritú-gá te ndècu ndíhi ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ìⁿ nduu te cunuu Espíritú-gá iní-ndó. ¹⁸ Te yúhú vá dáñá ñihnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vá quini

ñáhá-gă ñáyiú xii-í, dico nchòhó chi quini ñáhá-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cùndecu-ndo ichi váha chi cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nì caa ni quíhíⁿ. ²⁰ Te dàvá-áⁿ cutnùní iní-ndó sã ndécù-í ndihi Tătà-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndihi ñaha-ni-ndo xii-í. ²¹ Te nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu-í te tníⁿ-yu, ñáyiú-áⁿ quidé ndisá-yu sá cúú ìní ñáhă-yu xii-í. Te ducaⁿ Tătà-í cúú ìní ñáhá-gă xií-yu, te ducaⁿ-ni yùhú cúú ìní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cùtnuní iní-yu sá ndécú ndihi-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te ní cáháⁿ ìⁿ tée nàni Judás dico ñá díú tē Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté ní cãháⁿ, chi ingá té Jùdás ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuendá cutnùní iní-ndí sá cùndècu ndihi ñaha-n xii-ndí, te ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu ndihí-n-yu-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-í te tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiú-áⁿ cúú ìní ñáhá Tătà-í xií-yu, te yùhú ndihi Tătà-í ndécú-ndí ndihí-yu. ²⁴ Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu iní ñáhá xii-í te ñá túú tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í ní xíndèdóho-ndo chi Tătà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyúú-a ní dácáhu ìní ñáhá-gă xii-í, te ñá díú mèe-í ní càhu iní-í tnúhu cáháⁿ-í.

²⁵ 'Duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó vitna ndecu ndihi ñaha-gá-í xii-ndo. ²⁶ Dico Yá Ndiòxí tendaha-gă Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núú-í taxi-xi tnúhu ndee ìní xii-ndo, te ñu-xi chindee ñàha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xí xii-ndo nchaa sá cúmání quini-ndó, te ñu-ni-xi dandacu iní ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í.

²⁷ Te yùhú chindee chítuu ñaha-í xii-ndo ño váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo datná yùhú ío váha cùu iní-í ndécù-í, chi sa ta cùyatni nduu núhú-í. Te yùhú càchí tnúhu ndáá-í sá chíndèe ñaha-í xii-ndo, te vá càdà-í dàtná quidé ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vã ndíhú iní-ndó, te ni vã yùhú-ndó. ²⁸ Te sa ní xíndèdóho-ndo ñí cáháⁿ-í sá ñùhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu iní ñáhá-ndó xii-í ñá, te òré ní ñíhí-ndó tnúhu sá ñùhú-í núú ndécú Tătà-í, te cudíí ìní-ndó ní cùu, chi ío càhnu cuu-gá dàcúúxí yùhú. ²⁹ Te sa ní cachí tnúhu-í sá ñùhú-í, te na sáá òré núhú-í núú ndécú Tătà-í, te quindáá iní ñáhá-ndó xii-í.

³⁰ Te ñá túú-gă vãi tnúhu ndatnúhu ndihi ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yucu ñăvãha sá táxi tnùní ñuyúú-a, dico vá táxi tnùní ñáhá-xí xii yùhú. ³¹ Te cada-í nchaa nàcuáá ní táuchíúⁿ Tătà-í cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiú ñuyúú-a sá yùhú ío cùu iní-í-gá. Te vitna chí ndácuñí ná quíhíⁿ-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

15

Cuendá yoho yàha stilé ndihi nchaa dité-xi

¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Yùhú cùu-í dàtná yoho yàha stilé, te Tătà-í cúú-gă dàtná ìⁿ tée xìto yoho yaha stilé-áⁿ. ² Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í cúú-yu dàtná dité nchaa yoho yàha stilé-áⁿ. Te tée xìto yoho yaha stilé-áⁿ xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñă cuìní-gá-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cúúⁿ cuendá cuuⁿ-gá. ³ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó, chi sa ní xócuñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ndècu ndihi-ndo, chi ní sándáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í. ⁴ Te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu ndihi ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. Chi núu ìⁿ yutnu vídí ná quéndèe dité-xi, te dité-xi sá ñí quendeé-áⁿ vã cúúⁿ-gă sávídí-xi chi duuⁿ duuⁿ ní xíta-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndó càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vá cùndècu ndihi ñaha-í xii-ndo.

⁵ Chi yùhú cùu-í dàtná yutnu vídí-áⁿ, te nchòhó cúú-ndó dàtná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiú cùu ìⁿnuu ndihi ñaha xii-í, te ndècu ndihi-í-yu, te ndàcú-yu quidé-yu chiùⁿ-í. Te núu vá cúú ìⁿnuu ndihi ñáhá-yu xii-í, te vá ndácú-yu cadá-yu chiùⁿ-í. ⁶ Te nchaa ñáyiú vá cúú ìⁿnuu ndihi ñaha xii-í, te yàha-yu dàtná yàha ìⁿ dité yutnu vídí sá ñă túú cùuⁿ sávídí-xi, chi xèhndé-güedé yìchí-xi, te sàhmi-güedé.

⁷ 'Cuu ìnnuu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te vá nácuaana-ndo nacuaá ní cáháⁿ-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nani cuìní-ndó cǎcáⁿ-ndó nǔú-í te taxi-í. ⁸ Te núu nchòhó ná cádá vǎha-ndo cùndecu-ndo, te ío cada càhnu-ndo Tǎtà-í, te ducaⁿ cùnuni sá ndísá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í. ⁹ Te yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúú iní ñáhá Yǎ Ndiöxí xii-í. Te cada-ni-ndo mée-ni sá vǎha cuendá cudíí iní ñáhá-gǎ-í xii-ndo. ¹⁰ Te núu na quíndáá iní-ndó càda-ndo nchaá nacuaá ní cáháⁿ-í, te ío cuu iní ñáhà-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ ío sàndáá iní-í Tǎtà-í quídè-í nchaá nácuaá ní cáháⁿ-gǎ, te xǎⁿ nǔú ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í.

¹¹ 'Duha càháⁿ-í núú-ndó cuendá cudíí ndísa iní-ndó dàtná cúú iní mée-í. ¹² Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í cuendá sá cúú iní tnáhá-ndó ìnn ìnn-ndo datná cúú iní ñáhà-í xii-ndo. ¹³ Te núu ní xíhó sǎ cúú-xí ìnn téé ío váha tnáhá tnúhu ndìhi-o, te xǎⁿ cutnùní iní ñáyiu sá ío cùu iní-ó-dě. ¹⁴ Te nchòhó cuu-ndo cuè téé ío váha tnáhá tnúhu ndìhi-í te núu na càda-ndo nchaá nacuaá càháⁿ-í. ¹⁵ Te vá cǔñaha-gǎ-í xii-ndo sǎ cúú-ndó cuè téé xínu cuechi núú-í, chi ni ìnn téé xínu cuechi ñá túú xìní-dé ná quídè pàtróóⁿ-dě. Te yúhú càchí-í xii-ndo sǎ cúú-ndó cuè téé ío váha tnáhá tnúhu ndìhi-í, chi ní cachí tnúhu-í nchaá nácuaá ní cáháⁿ Tǎtà-í. ¹⁶ Te ñá díú nchòhó ní càháⁿ ñáhá-ndó xii yúhú, chi yúhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchìuⁿ-í quíhíⁿ-ndó càda-ndo nchaá nacuaá ní cáháⁿ-í, chi tnúhu-án vǎ ndíhí ñihnu-xi. Te ducaⁿ nchàa sá ná cǎcáⁿ-ndó nǔú Tǎtà-í Yǎ Ndiöxí te taxi-gǎ, te núu na quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ¹⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cúú iní tnáhá-ndó ìnn ìnn-ndo.

Ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndìhi nchaá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gǎ

¹⁸ 'Te nchaá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúú quíni ñáhǎ-yu xii-ndo, te sa nàha-ndo sá díhna-gǎ yúhú ní ngúíta-yu ducaⁿ ñá cúú quíni ñáhǎ-yu xii-í. ¹⁹ Te núu dícó tnáhá nchòhó ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhǎ-yu xii-ndo dàtná cúú iní tnáhǎ-yu ndi mée-yu ni cùu. Te yúhú ní nanducu ñihnu ñaha-í xii-ndo tnúú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xǎⁿ ío cùu úhú iní ñáhǎ-yu xii-ndo cuendá sá ñá túú-gǎ chítnáhá-ndó-yu. ²⁰ Te dandacu iní-ndó nácuaá ní cáháⁿ-í sá nì ìnn téé xínu cuechi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pàtróóⁿ-dě. Te yúhú cúú úhú iní ñáhǎ-yu, te díu-ni ducaⁿ càda ñáhá-yu xii nchòhó. Te núu dícó ní tníⁿ-yu tnúhu ní cáháⁿ-í ñá, te díu-ni ducaⁿ tníⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-ndó nǔú-yu ni cùu. ²¹ Te ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo sǎ cuendá-í, chi ñá xìní-yu Tǎtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a.

²² 'Te váa vá cùndècu cuèchi-yu ni cùu, te núu ñá túú yúhú ní cǎháⁿ-í nǔú-yu, te vitna vá cúú tnáhí cachí-yu sá ñá túú cuèchi-yu. ²³ Chi nchaá ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cùu úhú iní-yu tnáhá Tǎtà-í. ²⁴ Te váa ni ìnn cuèchi-yu vá cùndècu ni cuu, te núu dícó ñá túú ní xìní-yu nchaá sá nǐ quide-í sá vǎ yóo tnáhí ndàcu cada. Te cuèi ní xìní-yu dico dai cùu úhú iní ñáhǎ-yu xii-í ndìhi Tǎtà-í. ²⁵ Te duha quídè-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi nácuaá yòdo tnuní núú tütú Yǎ Ndiöxí sá dácuaⁿhá-yu, chi càchí-xi sá ñá túú ñá cuèchi-í te cuu úhú iní ñáhǎ-yu xii-í.

²⁶ 'Te Espiritú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí sá ndécú nǔú-gǎ tendaha-í quixi chindee ñaha-xi xii-ndo, te canu ichi ñaha-xi nácuaá cundecu-ndo, te Espiritú-án cǎháⁿ ndáá-xi cuendá cutnùní iní nchaá ñáyiu yoo cùu-í. ²⁷ Te nchòhó tnáhá-ndó cǎháⁿ váha-ndo cuendá-í cuendá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi nàha-ndo sá ndèè òré ní ngúíta-í quídè-í chiuⁿ Tǎtà-í ní chitnahá ñáhá-ndó xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

16

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gǎ xii-güedé:

—Duha càháⁿ-í cuendá ná nanchòcáva iní-ndó nǔhú-ndó ìchi cuehé ichi duha. ² Chi vá dáñá-gǎ-güedé quíhu-ndo venúhu, te ni vá cúú-gǎ quíni ndéé ñáhá-güedé xii-ndo. Te sáá ìnn nduu te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te xǎⁿ cuu cahaⁿ-güedé sá quídè-güedé chiuⁿ Yǎ Ndiöxí. ³ Te ducaⁿ càda-güedé chi ñá túú xìní-güedé Tǎtà-í, te ni ñá túú xìní ñáhá-güedé

xii yúhú. ⁴ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó, chi na sàà òré te ndacu iní-ndó nchàa tnúhu sá sà ní cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñaha-güedé xii-í.

Nchaa chiúⁿ quide Espíritú Yă Ndiöxí

'Te ñá túú ní cächí tnúhu-í xii-ndo ndéé dífna chi ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Dico vitna sa ta cùyatni nduu núhú-í núú ndécú Tătà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyúú-a. Te ni ìⁿ nchohó ñá túú xicáⁿ tnúhú-ndó nùu-í nùu ndéé quíhíⁿ-í. ⁶ Chi mee-ni sã ndíhú iní-ndó sã dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í. ⁷ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vãha-gá sá cúú-xí-ndó nùu núhú-í, chi tendaha-í Espíritú Yă Ndiöxí quixi cundecu ndíhi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nùhú-í te vá quíxí Espíritú-gá cundecu ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo. ⁸ Te na quíxi Espíritú-gá te dandíxi túu-xi iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha sá ñà túú quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhá-xí sã ndécú ìⁿ ichi váha ichi ndáá. Te Espíritú-gá-án cada-xi nàcuáa cutnùní iní-yu sá Yă Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi-yu. ⁹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-í. ¹⁰ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú núhú-í núú ndécú Tătà-í, te nchòhó vá quíní ñáhá-gã-ndó. ¹¹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá Yă Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní cáháⁿ-gá sá yúcu ñävãha sá táxí tnùní ñuyúú-a quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

¹² 'Te vai-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cündèe iní-ndó cündedóho-ndo nchàa vitna. ¹³ Te na quíxi Espíritú Yă Ndiöxí, Espíritú càháⁿ ndáá cuítì, te Espíritú-áⁿ danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá véxi iní méé-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá càháⁿ Yă Ndiöxí, te cachí tnúhu-xi nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuáháⁿ núú véxi-gá. ¹⁴ Te Espíritú-gá-án cada càhnu ñaha-xi xii yúhú chi ndècu ndíhi-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa sá ndécú ndíhi Tătà-í ndécú ndíhi-í tnàhá-í, núu xíãⁿ cächí-í sá Espíritú-gá danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiú ndíhú iní-xi nduu díí iní-yu na quíxi tucu Jesús

¹⁶ 'Te ìⁿ úú-nã nduu ndècu-í te vá quíní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quíní ñáhá tucu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi núhú-í núú ndécú Tătà-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá nùu ní ngúíta ìⁿ úú cue téé xìca cuu ndíhi-gá xítnàha-güedé: —¿Nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ-gá sá cächí-gá sá ìⁿ úú-nã nduu ndècu-gá te vá quíní-gá-ó-gã, dico núú sàcú-ni nduu te quíní tucu-o-gã-i?, chi núhú-gá núú ndécú Tătà-gã —cächí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁸ Te xítnàha tucu-güedé:

—¿Nása cuáháⁿ-tu tnúhu-ãⁿ sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùní-ó nása ndùu tnúhu càháⁿ-gá —cächí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá cuíní-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá, núú ní xáhaⁿ-gã:

—Cuendá sá ñí cachí-í sá ìⁿ úú-nã nduu ndècu-í te vá quíní ñáhá-gã-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quíní ñáhá tucu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xíãⁿ ndúcú tnúhu núú tnáhá-ndó-ãⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ndíhú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha chi da cudíí iní-yu. Dico nchòhó ñáyiú ndáhyú chi sáá nduu te nduu díí iní-ndó. ²¹ Chi dàtná cuíní-ndó cùu ìⁿ ñadihí ñaha ní tnahá nduu cacu déhe-xi vai sani iní-aⁿ sá quidé úhú ñáhá-xí. Dico na yãha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gã ndácú iní-aⁿ sá ñí quide úhú ñáhá-xí xii-aⁿ chi mee-nã sá cudíí iní-aⁿ déhe-aⁿ. ²² Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó vitna chi ndíhú iní-ndó sã nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ te cudíí ndìsa iní-ndó, te vá yõo ìⁿ-gá dandíhú iní ñáhá xii-ndo davá-áⁿ.

²³ Te dàvá-áⁿ ñà túú-gă ná nducu tnũhu-ndo nũu-í. Te na cächí tnũhu ndáá-í xii-ndo sã Tătà-í taxi-gă nchaa sá ná cacăⁿ-ndó nũú-gă nũu na quìndáá iní ñáhá-ndó xii-í. ²⁴ Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gă cada-ndo cacăⁿ-ndó. Dico cacăⁿ-ndó nũú-gă nũu ná cuìní-ndó te taxi-gă cuèndá cudíí ndisa iní-ndó —cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Xítóhó Jesucristú ní cunuu tnũhu-gă núú yucu ñávãha

²⁵ Te xáhaⁿ tùcu-gă xii-güedé:

—Mee-ni ñí chidáhu ndodo-í tnũhu ní cáháⁿ-í núú-ndó, dico sáá nduu te vá chidáhu-gă-í tnũhu cáháⁿ-í, chi cáháⁿ ndáá-na-í cuèndá Tătà-í. ²⁶ Te dàvá-áⁿ cacăⁿ-ndó nũú Tătà-í nũu ná cuìní-ndó te taxi-gă, te núu na quìndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gă. Te ñá túú-gă xíní ñũhu-xi sá yúhú cacăⁿ-í núú-gă cuèndá-ndó chi cacăⁿ méé-ñã-ndó. ²⁷ Chi mee Tătà-í ío cùu iní ñáhá-gă xii-ndo cuèndá cúú iní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá iní-ndó sã nũú-gă ní quee-í véxi-í. ²⁸ Te yúhú ní quee-í núú Tătà-í véxi-í ñuyúú-a, te vitna dándóo-í ñuyúú-a te núhú-í núú ndécú-gă —cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁹ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndíhi-gă:

—Vitna chi cáháⁿ ndáá-ñã-n, ñá túú-gă chidáhu-n tnũhu cáhá-n. ³⁰ Te vitna ní xíní-ndí sá ío váha cùtnuní iní-n nchàa nacúúá cùu, te cùtnuní iní-n nchàa nacúúá sàni iní nchaa ñáyíu. Te ñá túú xìní ñũhu-xi nágá nducu tnũhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátũu-n nũú-yu. Te xíãⁿ nũu sàndáá iní-ndí sá nũú Yã Ndiõxí ní quee-n véxi-n —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te vitna sàndáá iní-ndó-ãⁿ? ³² Vitna ní sáá nduu ñí sáá òré sá ncháá nchòhó cuténuu-ndo càa ñíⁿ caa úú cuu-ndo, te dándóo mee ñàha-ndo xii-í. Dico ñá díú mèe dii-í quèndóo chi ndècu ndíhi-í Tătà-í. ³³ Duha cáháⁿ-í cuèndá cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyúú-a cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo, dico ni vã yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéé tĩhù-í nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyúú-a —cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

17

Jèsús xicáⁿ táhú-gă núú Tătá-gă Dútú Ndiõxí cuèndá cue téé xica cuu ndíhi-gă

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ní ndacoto-gă andíu, te ní xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiõxí:

—Táu, vitna ní sáá nduu càda cahnu ñàha-n xii-í cuèndá ducaⁿ càda cahnu ñàha-í xii-n.

² Chi mee-n ñí cachí-n sã táxí tnũní-í nchaa ñáyíu ñuyúú-a, te ðacacu nihnu-í nchaa ñáyíu ní cachí-n nàníhí tãhú. ³ Te cundecu ndíhi-õ-yu ni caa ni quíhíⁿ, chi sàndáá iní ñáhã-yu sá ñíⁿ dìi díi-ni yòhó cúú-n Ndiõxí ndisa, te ducaⁿ xíní ñáhã-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyúú-a.

⁴ Te yúhú ní chiñuhu ñàha-í xii-n ñuyúú-a, te ní xínu chùuⁿ ní cachí-n càda-í. ⁵ Táu, vitna na nàsáá-í núú-n te cada càhnu ñàha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñàha-n xii-í ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gă ñuyúú.

⁶ Te nchaa ñáyíu ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuèndá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuèndá-n cùu-yu, te ní taxi cuèndá-n-yu, te ní sàndáá iní-yu tnũhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnùní iní-yu sá ncháá tnũhu ndècu ndíhi-í ðíu-ni mee-n ñí taxi-n. ⁸ Te ní dánèhé-í-yu nchaa tnũhu sá ñí dánèhé ñáhã-n xii-í, te ní sàndáá iní-yu. Te ní cutnùní iní-yu sá nũú-n ñí quee-í véxi-í, te ní sàndáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyúú-a.

⁹ Te yúhú cáháⁿ ndàhú-í núú-n cuèndá nchaa ñáyíu ní taxi cuèndá-n. Te ñá túú cáháⁿ ndàhú-í núú-n cuèndá ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cuèndá nchaa ñáyíu ní taxi cuèndá-n cáháⁿ-í, chi cuèndá-n cùu-yu. ¹⁰ Te nchaa sá cúú cuèndá-í cúú-xí cuèndá-n, te nchaa sá cúú cuèndá-n cùu-xi cuèndá-í tñàhá-í. Te xĩquide càhnu ñàhá-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cùndècu-gă-í ñuyúú-a, dico mèé-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táu, yòhó ío yĩñũhu ndecu-n, te yúhú cáháⁿ ndàhú-í núú-n sã ní yũhu ni iní-n còto-n nchaa ñáyíu ní taxi cuèndá-n, ñáyíu ní sàndáá iní tnũhu-í cuèndá sá ñíⁿ-ní

ìchi cuú-yu cundecú-yu dàtná ìn-ni cùu nchoo. ¹² Chi òré ndécù-í ndìhí-yu ñuyú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ni ìn-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi ìndii-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá ñí quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico nini ndècu-gá-í ñuyú-a duha càhá-í cuendá sá cúdñí iní-yu dàtná cúdñí iní mèe-í. ¹⁴ Te yúhú ní dánèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñáhá-yu xií-yu cuendá sá ñá túú-gă ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-án dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-án. ¹⁵ Te ñá túú càchí-í sá xócàní-n-yu ñuyú-a, dico càháⁿ ndàhú-í núú-n sã dácăcu nihnú-n-yu núú yucu ñăvăha. ¹⁶ Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuehé ichi duha, te ducaⁿ mèe-yu ñá túú-gă ndécú-yu ichi cuehé ichi duha. ¹⁷ Te ío na cundecu yihi ñuhu-gá-yu núú-n dăcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi ìn tnúhu ndáá. ¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñàha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-ï-yu quíhíⁿ-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécú yíñuhu-í núú-n, te cada ñaha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sã cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yíñuhú-yu núú-n dăcuahá-yu tnúhu-n.

²⁰ Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiú sa ní sándáá iní-xi càháⁿ ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuendá nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gá nŭu na cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ ñáyiú na tendaha-í. ²¹ Te xicán táhù-í núú-n sã ncháá-yu ìn-nă ichi na cùu-yu, te ìn-nă cani iní ndìhi ñáhá-yu xii-o dàtná cúú nchòo ìn-ni cuu-o. Te ducaⁿ ìn-nă cuu-o ndìhí-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ñí tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. ²² Te nchaa sá văha ní taxi-n ndècu ndìhi-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ìn-nă cuú-yu cundecú-yu dàtná ndécú nchòo. ²³ Te yúhú cundecu ndìhi-í-yu, te yòhó cundecu ndìhi ñaha-n xii yúhú cuendá ìn-nă cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te ducaⁿ te cutnùn iní nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú mèe-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúú iní ñáhá-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ñí taxi cuendá-n-yu, te cuiní-í sá cundécú-yu núú cundècu-í cuendá quiní-yu sá quídé càhnu ñaha-n xii-í chi ducaⁿ-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyú. ²⁵ Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n. Te ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xini ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xini ñáhà-í xii-n, dico ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í sa xini-yu sá díú-n ñí tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyú-a. ²⁶ Te sa xăhaⁿ-ï xií-yu yoo cùu-n, te ñu-ni ducaⁿ càda-í cuendá cuu iní tnáhá-yu dàtná cúú iní ñáhá-n xii-í, te ducaⁿ cundecu-í ndìhí-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii Tătá-gă Dútú Ndiöxi.

18

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá cuáháⁿ-güedé ndàa ingá xio yuhu yúú Cèdrón. Te yàcáⁿ cáá ìn lahuertá, te xití lahuertá-án cuănguïhu Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá. ² Te té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá sa xini-dé lahuertá-án chi titní xito ní sáháⁿ Jèsús ndìhi-güedé xíaⁿ. ³ Núú ndáá ichi xíaⁿ ñí sáá té Jùdás ndìhi vâi sandadú, ndìhi cue téé quide cuendá veñúhu ní techiúⁿ ñaha cue dútú cúnùu, ndìhi cue téé cùu fariséú. Te xînehe-güedé machití ndìhi ìn úú-gá sá dëéⁿ, te yòtnuú-güedé linterná ndìhi iti ní sáá. ⁴ Te Jèsús sa nàha-gá nchaa nàcuáa cada ñaha-güedé xii-gá nŭu ní sáháⁿ tuha ñaha-gă xii-güedé, te ní xăhaⁿ-gă:

—¿Yoo nânducu-ndo? —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵ Te ní xăhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuú Nazàrét nânducu-ndí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xăhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ nàni-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nándùcu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te tnàhá té Jùdás téé ní sáha cuendá ñáhá xii-gá ndihi-güedé. ⁶ Te òré ní xáhaⁿ Jèsús sá díú-gă cúú tée nànducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. ⁷ Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu Jèsús núú-güedé yoo nànducu-güedé. Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé sá Jèsús téé ñúú Nazàré^t nándùcu-güedé, ⁸ núu ní xáhaⁿ-nă Jèsús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá díú yúhú ducaⁿ nàni-í, te núu yúhú nándùcu-ndo, te dañà-ndo nchàa cue téé iha na nùhú-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús chi ní cachí-gá sá nchàa ñăyiu ní sáha cuendá ñáhá Yă Ndiõxí cundecu ndihi-gá vâ cuíta nihnú-yu. ¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú díú-dé, néhé-dě ìⁿ machití, te ní tava-dé machití-áⁿ ñîi-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ìⁿ téé nàni Malcú ní quéndeé duuⁿ. Te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dütú cúnùu-gá. ¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii té Pèlú:

—Nataxúha machití-áⁿ nùú ñúhú-xí, chi dacuitíí sã ndóhò-í nàcuáa ní cachí Tătà-í cunduu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Jèsús ndécú-gă núú dütú cúnùu-gá

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandàdú ndihi cue téé cúnùu-gá núú-güedé, ndihi cue téé quide cuendá veñúhu ní tñii-güedé Jèsús, te ní dácútú ñàha-güedé. ¹³ Te ndèca ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú ndécú tē Ànás, te té Ànás-áⁿ cúú-dě tătá ñadìhí té Caifás. Te té Caifás-áⁿ ñí cuu-dé dütú cúnùu-gá cuíá-àⁿ. ¹⁴ Te díu-ni téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii ñăyiu isràèl sá vâha-gá sá ìⁿ-ní tēe na cùú-dé sá cuendá-yu nchàá-yu.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñăyiu sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pèlú, àdi Xímú chi úú díú-dé, ndihi ingá tucu-dé nàcuáa xica cuu ndihi-güedé Jèsús nchìcúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ. Te ìⁿ téé-áⁿ xini tnáhá-dě ndihi dütú cúnùu-áⁿ núu nchìcúⁿ-dé tnàhá-dé Jèsús cuánguihu ndéé núú cáá vèhe téé cúnùu-áⁿ. ¹⁶ Dico té Pèlú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee téé ndihi té Pèlú-áⁿ ñí cáháⁿ ndihi-dé ñàha ndèé yuyèhe, te ndèca-dé té Pèlú cuánguihu. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ ñàha ndéé yuyèhe-áⁿ xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-a? —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tē-àⁿ xicá cùu ndihi-ú —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-aⁿ.

¹⁸ Te ío víxiⁿ quide-xi núu cue téé xinu cuechi, ndihi cue téé quide cuendá veñúhu ní dátñàhá-güedé ñuhú, te xínutñii teté-güedé ndihi té Pèlú.

Dütú cúnùu nducu tnúhu-dé núú Jèsús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Te dütú cúnùu ní xicáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús núu nándi cùu cue téé xica cuu ndihi-gá, te nándi sá dánèhé ñáhá-gă xii-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núú nchàa ñăyiu cuèi xití veñúhu càhnu sá ño cúnùu, te cuèi xití nchaa dava-gá veñúhu núú tàcá nchaa ñăyiu isràèl ducaⁿ-ni dānehé-í-yu, te ñá túú dāyuhu cáháⁿ-í. ²¹ Núu vâ càcáⁿ tnúhú-n nùú-í. Càcáⁿ tnúhú núú nchàa ñăyiu sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núu nása ndùu tnúhu càháⁿ-í chi xini-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús núu ìⁿ téé quide cuendá veñúhu nùtnii-dé tnàhá-dé te ní cani-dé ìⁿ déhndé nùú-gă. Te ní xáhaⁿ-dě:

—¿Ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n núú dütú cúnùu-i? —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núu nèhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n năsa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í, te yúhú càháⁿ váha-í te ducaⁿ càniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁴ Te ndùtu yoho-ni Jesús ní dánùhú ñáhá tĕ Ànás xii-gá ndaha té Caifás dútú cúnùu-gá.

Té Pèlú càháⁿ tucu-dé núu ñăyiu sá ñà túú xiní-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Te té Pèlú nútñi teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedĕ xii-dé:

—¿Náa ñá díú tnàhá yòhó xícá cùu ndihi tée ndèca-ndí véxi-ăⁿ? —càchí-güedĕ xáhaⁿ-güedĕ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tĕ Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tĕe-án xícá cùu ndihi-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-güedĕ.

²⁶ Te ñⁿ ñaní tnàhá tĕe ní xehndé té Pèlú lóho-xi-án xínú cuèchi-dé tnàhá-dé núu dútú cúnùu. Te tĕe-án ñí xáhaⁿ-dĕ xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnàhá-n ndihi-n-dé ní xiní ñáhà-í òré ní tñi-ndí-dé xití lahuertá? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-dé.

²⁷ Te té Pèlú ní xáhaⁿ tùcu-dé sá ñà díú-dĕ, te òré-án ñí cana ñⁿ lĭhi.

Jèsús ndécú-gă núu tĕ Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Te ní ndeñuhu-güedĕ Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedĕ xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ tĕe cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ núu ñá ní cuíní cue tĕe isràél quihu-güedĕ xití vechiⁿ tĕe cùu gobiernú-án. Te núu nì quihu-güedĕ vechiⁿ-án ñá, te vá cúu-gă quihu-güedĕ cudini-güedĕ vico pascuá ní cùu chi ducaⁿ tnàhí quide-güedĕ.

²⁹ Núu té Pilatú tĕe cùu gobiernú ní quee-dé vechiⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi ñaha-dĕ xii-güedĕ, te ní xáhaⁿ-dĕ:

—¿Ná cuèchi ní quide tĕe-a núu ndèca-ndo-dé véxi? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-güedĕ.

³⁰ Te ní xáhaⁿ-güedĕ:

—Te núu dìcò ñá túú cuèchi-dé-án te vá cándèca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu —càchí-güedĕ xáhaⁿ-güedĕ xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tùcu té Pilatú xii-güedĕ:

—Chí cándèca-dé cuánùhú, te cada ndáá-ndó cuèchi-dé nàcuáa càa leí mée-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-güedĕ.

Te ní xáhaⁿ-güedĕ:

—Dico nchúhú ñáyiu isràél chi ñá túú dùcaⁿ taxi tnuní lèi sá cáhní-ndí —càchí-güedĕ xáhaⁿ-güedĕ xii-dé.

³² Te ducaⁿ ñí cuu chi dacuitíí ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ mée Jèsús cada-xi cuú-gá. ³³ Te cuándiⁿu té Pilatú vechiⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-dĕ núu-gă, te xáhaⁿ-dĕ:

—¿Yòhó yíndàha-n ñáyiu isràél-ăⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xíăⁿ càháⁿ-n să véxi iní mée-n, àdi ió ñⁿ ñáyiu ní cachí tnúhu xii-n cuendá-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tĕ Pilatú xii-gá:

—Ñá díú tĕe isràél cúu-í núu ducaⁿ cáháⁿ-n, chi cue ñaní tnàhá-n cuè tĕe isràél ndihi cue dútú cúnùu ní taxi cuendá ñáhá-güedĕ xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú tĕe ñuyúú-a cùu-í te ni ñà túú véxi-í taxi tnuní-í ñuyúú-a, chi núu dìcò iha taxi tnuní-í án te cue tĕe xica cuu ndihi-í nàá-güedĕ ndihi cue tĕe isràél cuendá sá vă tñí ñaha-güedĕ xii-í ní cùu, dico ñá túú véxi-í sá táxí tnuní-í ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tĕ Pilatú:

—¿Te tĕe yíndaha ñáyiu cùu-ó vání? —càchí-dé xáhaⁿ-dĕ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná cächí-n-ǎⁿ yìndaha ndisa-í ñáyi, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a te iha ní cacu-í te cǎháⁿ-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñáyi na cùdíí ìní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu cǎháⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Pìlatú:

—ǎTe ná cúú-tu tnúhu ndáá-áiⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Cächí-güedé sá cǎhni-güedǎ Jèsús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sǎtá ñí yáha ní xícáⁿ tnúhú tǎ Pìlatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dǎ xii cue tée isràél:

—Ñá túú ñǎ cuéchi tée-a. ³⁹ Te váha-ni chi ducaⁿ tnàhí quède nchohó sá ndí tnahá nduu vico pascuá cuíní-ndó sǎ dácǎcu-í ìⁿ tée yìhi vecaá. Te núu cuíní-ndó te na dácǎcu-í tée yìndaha ñaha xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cǎháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedǎ:

—ǎVá dácǎcu-n tǎe-áⁿ, tǎ Barrábás dácǎcu-n! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedǎ xii-dé.

Te tǎ Barrábás-áⁿ ñí cuu-dé ìⁿ ñadúhú.

19

¹ Te tǎ Pìlatú ní táúchíúⁿ-dǎ ní tñi ñaha cuè sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedǎ xii-gá ndíhi ñí. ² Te ñi-ni cue tée-áⁿ ñí cadúha-güedé ìⁿ coróná ìnu ní chihi-güedé díquí-gǎ, te ní dáquíⁿ nuu ñaha-güedǎ xii-gá ìⁿ dóo tícuèhé víhí. ³ Te ní sǎháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núú-gǎ, te ní xáhaⁿ-güedǎ:

—ǎÍo cǎhnu cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràél! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedǎ cùdíquí ndeé ñáhá-güedǎ xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé núú-gǎ.

⁴ Te ní quee tucu tǎ Pìlatú quehé te ní xáhaⁿ-dǎ xii nchaa ñáyi xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dǎ ná ndéé ñùhu-í-dé iha, chi yúhú sǎha-í cuendá sá ñà túú cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha tǎ Pìlatú xii Jèsús xití vechiúⁿ-dé te ñùhu ìⁿ coroná ìnu díquí-gǎ, te ñihnu-gá dóo tícuèhé víhí-ǎⁿ. Te ní xáhaⁿ tǎ Pìlatú xii-yu:

—ǎNái-dé-a! —cächí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁶ Te ní xini ñáhá cuè dútú cúnùu ndíhi cue tée quède cuendá veñúhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedǎ:

—ǎCata caa-dé! ǎCata caa-dé núú cùrúxí! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tǎ Pìlatú:

—Váha-gá núu candeca mee-ndo-dǎ quíhíⁿ cata caa-ndo-dǎ núú cùrúxí, chi yúhú cùtnùní ìní-í sá ñà túú na cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cuè tée isràél:

—Lèí ndécú ndíhi nchúhú cächí-xi sá dàì cuú-dé, chi cächí-dé sá Dǎhe Yá Ndiòxí cúú-dǎ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedǎ xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedǎ xii tǎ Pìlatú, te vaa-gá ní yùhú-dé. ⁹ Núu cuándíhu tucu-dé vechiúⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tucu-dé xii Jèsús:

—ǎTe yòhó ndéé tée cùu-n-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Dico Jèsús ñà túú ní cǎháⁿ-gá.

¹⁰ Núu ní xáhaⁿ tǎ Pìlatú xii-gá:

—ǎTe vá cächí tnúhu-n núu ndéé tée cùu-n-u? ǎNáa ñà túú xìní-n sǎ yùhú táxí tnùní-í, te cuu-ni tauchiúⁿ-í cata caa ñaha-güedǎ xii-n núú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dácǎcu ñaha-í xii-n-ǎⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó ñá túú sǎ táxí tnùnì ñáhá-n xii yúhú ní cùu núu ñá túú Yǎ Ndiǒxí ní cuíní-gá sá dúcáⁿ cùnduu, te téé ní taxi cuendá ñáhá xii-í núu-n tǎe-áⁿ ïo-gá ndècuéchi-dé dácúxí yòhó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te òré-áⁿ ñí ngüíta té Pìlatú ndúcú-dě nàcuáa cada-dé dácácu-dé Jèsús ní cùu, dico cue téé isràél ní ngüíta-güedé ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Te núu na dácácu-n tǎe-áⁿ, te ñá díú tǎe tnàhá tnúhu ndíhi té Cèsár cúú-n. Chi nděda-ni càa téé na càchí sá cúú-dě téé yìndaha ñaha xii ñáyiu cùu úhú iní-dé té Cèsár. Te té Jèsús-áⁿ càchí-dé sá táxí tnùnì-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii té Pìlatú núu ní quee-dé ndíhi Jèsús cuáháⁿ ndíhi ñaha-dě corrèdór núu ñí queé mee-ni yúú váha núu ñúhú, te xíáⁿ nání-xí Gǎbatá tnúhu hèbreú. Te xíáⁿ ndécú xilé sácõo nchihi té Pìlatú xèhndé-dé cuéchi ñáyiu, núu ní nucóo-dé núu xilé-dé òré ní quexio-dé ndíhi Jèsús. ¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu víspré vico pascuá. Te ní xáhaⁿ tǎe Pìlatú xii ñáyiu isràél:

—¡Nái téé yìndaha ñaha xii-ndo-a! —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xǎhǎⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu.

Te ní xáhaⁿ tǎe Pìlatú:

—¿Te yúhú cata caa-í téé yìndaha ñaha xii-ndo-u? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú ñá túú-gǎ téé yìndaha ñaha xii-ndí, chi ìⁿdii-ni té Cèsár yìndaha ñaha-dé xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹⁶ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dě ní queheⁿ cuendá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núu cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gǎ cùrúxí cuáháⁿ ìⁿ xichi núu nání Yìqui Díquí Ndǎyi. Te tnúhu hèbreú queé-xí Gǒlgotá. ¹⁸ Te yàcáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí-áⁿ. Te xio xio dǎñi-gá ní sata caa-güedé úu cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi díu-ni núu cùrúxí tucu. ¹⁹ Te ní táuchíúⁿ tǎe Pìlatú ní taxi ndecu-güedé ìⁿ sá ndéè lètrá núu cùrúxí tá càa-gá, te duha càchí lètrá-áⁿ: “Jèsús téé ñúú Nazàrét, téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél”, duha càchí-xi. ²⁰ Te vai ñáyiu isràél ní xiní-yu nàcuáa càháⁿ lètrá-áⁿ, chi yatni-ni yuhu ñúú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te càháⁿ-xi tnúhu grégú, te càháⁿ-xi tnúhu làtín. ²¹ Te ní xáhaⁿ cuè dútú cúnùu xii té Pìlatú:

—Vá táuchìuⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél” ní cùu, váha-gá tauchìuⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé càchí yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél ní cùu” —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²² Te ní xáhaⁿ tǎe Pìlatú:

—Nàcuáa ní táuchíúⁿ-í ní tee-güedé te ducaⁿ quèndóo-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²³ Te sátá ñí sata caa ñaha cuè sandadú xii Jèsús núu cùrúxí, te cúmí xichi ní quide-güedé dóó-gǎ, te ìⁿ ìⁿ xichi dóó-gǎ ní cáhñu cue sandadú-áⁿ. Te ndècu ìⁿ dóó-gǎ dóó cání ñá túú ní tǐcu. ²⁴ Te cuendá dóó-ǎⁿ ñí xítñaha cue sandadú-áⁿ:

—Vá ndátá-ó dǒó-a, váha-gá núu na còto ndéé-ó cuendá quiní-ó ndèdacàa-o cuu cuendá-ó —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Te ducaⁿ ñí quide-güedé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiǒxí núu càchí-xi: “Títñí xichi ní cáhñu-güedé dóó-í. Te ní xito ndéé-güedé cuendá cutnùnì iní-güedé ndèdacàa-güedé níhí-güedé dóó-í”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiǒxí núu xíáⁿ ducaⁿ ñí quide cue sandadú-áⁿ.

²⁵ Te yatni ñiñi curúxí núú tácaà Jesús nútñi ñaná-gă, ndihi cùhú-xi, ndihi tá Màriá ñadihí té Clèofás, ndihi tá Màriá Magdalèná. ²⁶ Te ní xiní Jèsús ñaná-gă nútñi-a ñiñi ñiñi tée ní xica cuu ndihi-gá, tée ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii ñaná-gă:

—Năá, tée nútñi-áⁿ nduu-dé dàtná déhe mee-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii tée ní xica cuu ndihi-gá-áⁿ:

—Ñaha-áⁿ nduu-aⁿ dàtná ñaná méé-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Núu ndéé dàvá-áⁿ ñi nduu ñaná ñáhá tée-áⁿ xii ñaná-gă.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñi ndihi chiùⁿ ní táhú Tătá-gă Dútú Ndiöxí ní quide-gá ñuu ní cachí-gá:

—Yìchí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní cáháⁿ-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí.

²⁹ Te ndècu ñiñi lítu ñuhu ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá sá yìchí-gá ndute, núu xíáⁿ ní queheⁿ-güedé cáchí te ní chindóyo-güedé xití ndudí íá-áⁿ, te ní chinenu-güedé díquí ñiñi dité yutnu nàni hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihi-güedé yuhu-gá. ³⁰ Te sátá ñi xihí-gá ndudí íá-áⁿ, te càchí-gá:

—Vitna ní dáxínu cava-í nchaa chiùⁿ ní cachí Tătá-í cada-í —duha ní cachí-gá.

Te ní xócuíta dúcúⁿ-gă ndàa núú-gă, te ní xihí-ni-gá.

Ñiñi sandàdú ní caáⁿ-dé yiqui naha Jèsús ndihi ñiñi pùya yíhí càá núú-xi

³¹ Te cuendá sá ndùu vispré vico pàscuá cúu-xí ñuu ñá ní cuení cue tée isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gá núú cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue tée ní sata caa-güedé ñiñi-gá, chi cuendá nduu tnèé-áⁿ cúu-xí ndùu ndetátú ñáyíu, te ío quide cahnú-yu nduu-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú sá táuchiuⁿ-dé quíhíⁿ cue tée cáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús ndihi díhíⁿ cue tée tàcaa ndihi-gá, te xocàni-güedé yiqui cùñú-gá ndihi yiqui cùñú-güedé yàcáⁿ. ³² Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandàdú ní sáhnú-güedé díhíⁿ cue tée tàcaa xio xio ñiñi Jesús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gă, te ní xiní-güedé sá sà ní xihí-gá ñuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ-gá.

³⁴ Dico ñiñi sandàdú-áⁿ ñi cúxi-dé pùya néhé-dé ñiñi xio yiqui naha-gă, te yíhí caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui naha-gă ní quee ñiñi ndihi ndute cuí. ³⁵ Te yúhú té Juáá tée ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xihí Jèsús, te xíáⁿ ñuu càháⁿ ndáá-í cuendá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ñi cuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús, chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Vá cahnú-güedé ni ñiñi yiqui-gá”, duha càchí-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ñi quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gă, chi ingá xichi núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi: “Sáá nduu te quini-güedé ñiñi tée ní dánicuèhé-güedé”, duha càchí-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sátá dúcáⁿ ñi cuu, te té Chèé tée ñuu Arimateá tnàhá-dé ní sándáá iní-dé tnúhu Jèsús dico dayuhu, chi ní xóo yúhú-dé cue tée cùnuu núú ñáyíu isràél. Te tée-áⁿ ñi xáhaⁿ-dè xii té Pilatú ñuu vá dáhá-dè canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-dé sá cúu canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùrúxí nchídó-dé cuáháⁿ. ³⁹ Te té Nicòdemú tée ní sáháⁿ niú ní cáháⁿ ndihi-dé Jèsús ndéé díhna, tée-áⁿ néhé-dé ócò úxí kílú yuchi ní cuáha mee-ni yúcú sá nání mìrrá ndihi yúcú sá nání àloés. Te ío váha tnàmi saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tnàhá-dè ndihi té Chèé, te ní chidúcúⁿ nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dǒo váha, te nàcuáa ta dùcuⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gá dǒó-áⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tnámí-áⁿ núú dǒó-áⁿ chi ducaⁿ tnàhí quide ñáyíu isràél òré chindúxi tnàhá-yu. ⁴¹ Te

yatni núú nǐ sata caa-güedé Jèsús cáá ìⁿ lahuertá. Te xití lahuertá-áⁿ nchìí ìⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yõ ìⁿ-gá nguúndüxi xíaⁿ. ⁴² Te cuendá sá nǐ cuyatni tnahá nduu ndètatú ñáyiú isràél nüu xíaⁿ yaú cava nchìí yatni-ni xíaⁿ nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumìngú tacuĩhndá-gá cuáháⁿ tá Màriá Magdalèná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ñà túú-gã ndèdí yúú yèhe yaú-áⁿ.

² Núu xinu-xi cuánuhú núú ndécú tẽ Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, ndihì ingá téé ní xica cuu ndihì-gá téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xiní-ó ndèé ní taxi ndecu-güedé — cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pèlú ndihì ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhe-güedé yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú-gá. ⁴ Te ndúú-güedé xínú-güedé cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-áⁿ nǐ cuu níhi-gá sáhá-dé cuáháⁿ-dé nüu díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé mee-ñá dóó vãha sá nǐ xíducúⁿ nuu-gá yúcu, dico ñá ní quĩhu-dé. ⁶ Te sátá nǐ sáá té Pèlú te cuánguĩhu-dé xití yaú-áⁿ, núu tnahá-dé ní xiní-dé nchaa dóó nǐ xíducúⁿ nuu-gá yúcu-áⁿ. ⁷ Te ní xiní-dé sá dóó nǐ xíndútú díquí-gã ñá túú càtuu jundú-xi ndihì dóó nǐ xíducúⁿ nuu-gá chi ní nadúcúⁿnuu-ná càtuu ìⁿ xio. ⁸ Te nchìcúⁿ tucu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuánguĩhu xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dóó-ñá yúcu, te ñá túú-gã yiqui cùñú Jèsús nüu ní sándáá iní-dé sá nǐ ndoto-gá. ⁹ Chi vátá tècú tñuní-gá-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cächí-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xícó ndì ndúú cue téé ní sángoto yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhí tñáhá-gã ndihì tá Màriá Magdalèná

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús te ní ngüíta-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xito ñihni-xi xití yaú-áⁿ. ¹² Te xití yaú-áⁿ nǐ xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí xĩxĩhnu-xi mee-ni dóó cuixíⁿ xĩndecu-xi núú nǐ cáa yiqui cùñú-gá. Te ìⁿ-xi núcóo núú nǐ cáa díquí-gã, te ìⁿ-xi núcóo núú nǐ cáa sáhá-gã.

¹³ Te espíritú-áⁿ nǐ xáhaⁿ-xi xii tá Màriá:

—¿Ná cuendá ndàhyú-n? —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tã Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yiqui cùñú Yaá cúú Xĩtohó-í cuáháⁿ, te ñá túú xiní-í ndèé ní taxi ndecu-güedé —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii cue espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te tñuhu-ni-áⁿ nǐ cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xí ìⁿ xio, te ní xiní-xi Jèsús nútnĩ-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mèe-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuendá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te mee-xi nǐ sani iní-xi sá tẽe xito lahuertá-áⁿ cúú tẽe-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-xi:

—Tãta, te núu yòhó néhé-n yiqui cuñú Jèsús cuáháⁿ, te cáháⁿ-n ndèé ní taxi ndecu-n chi cuendá naqueheⁿ-í canehe-í núhú —cächí-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní cáháⁿ díú ñàha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gã:

—¿Màriá! —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núú-gã, te ní cáháⁿ-xi tñuhu hèbreú, te xáhaⁿ-xi:

—¿Rabòní! —cächí-xi xáhaⁿ-xi. Te tñuhu-áⁿ quée-xí Mèstrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñaha-n chi vátá ndáá-gă-í núú ndécú Tătà-í. Te núhú-n cǔñaha-n xii cue téé ío váha ní tnahá tnúhu ndihi-í sá ndáa-í núú ndécú Tătà-í Dútú Ndiöxí, te diu-gá cúú Tătá-ndó nchaa-ndo, te diu-ni-gá cúú Ndiöxí-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

¹⁸ Te ní natni tá Màriá Magdalèná ichi cuánuhú-xi cúñaha-xi xii cue téé ní xica cuu ndihi-gá sá ñi xini-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii-xi.

Ní quexìo Jesús núú xǐndecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te diu-ni ndumìngú sandiquiⁿ ní nataká cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te xǐndedí nihnu-güedé vehe sá xǐyùhú-güedé cue téé cùnuu núú ñǎyiu isràél. Te ní quǐhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutni-gá, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yá Ndiöxí chǐndèe ñaha-gá xii-ndo ìo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñáhá-gă ndaha-gá ndihi yiqui naha-gă xii-güedé. Te ío ní cudíí iní-güedé sá díú ndisa-gá ní xini ñáhá-güedé. ²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Yá Ndiöxí chǐndèe ñaha-gá xii-ndo ìo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñaha Tătà-í Dútú Ndiöxí xii-í véxi-í ñuyú-a, te ducaⁿ tendaha ñaha-í xii-ndo quǐhíⁿ-ndó cǎháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñǎyiu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te ní chiyóco-gă núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí ndúú tàhú Espiritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo. ²³ Te nchaa ñáyiu na quǐndáa iní-xi tnúhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá ñi quide càhnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-yu. Te nchaa ñáyiu vá quǐndáa iní tnúhu-í te cúñaha-ndo xii-yu sá vǎ cáda càhnu iní-gá cuéchi-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Mǎxí càháⁿ ndihi-dé Jèsús

²⁴ Te núú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihi-gá, te ìⁿ-dé nání-dě Mǎxí téé ní xóo danàni-güedé Cuächí, te téé-áⁿ ñà túú-dě ndécú ndihi-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ní xini-ndí Jèsús —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí:

—Te vá quǐndáa iní-í, chi ndéé quǐnǐ-í ndaha-gá núú ñi quée nduyú, te dàquǐhu-í díquí ndáhà-í núú ñi caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquǐhu ndàha-í yiqui naha-gă núú ñi caáⁿ, ducaⁿ te quǐndáa iní-í —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁶ Te núú ùná tucu nduu ní nataká tucu cue téé ní xica cuu ndihi Jèsús ìⁿ vehe, te nduu-ǎⁿ tnàhá té Mǎxí ndécú ndihi-güedé. Te cuèi ndèdí nihnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quǐhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yá Ndiöxí chǐndèe ñaha-gá xii-ndo ìo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquǐhu-n dǐquí ndáhá-n núú ñi quée nduyú, te dàquǐhu-n ndàha-n yiqui naha-í-a cuèndá quǐndáa iní-n te vá cání ìⁿ caní úú iní-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí xii-gá:

—ǐYòhó cúú-n Xìtohó-í! ǐYòhó cúú-n Ndiöxí-í! —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáa iní-n chi ndéé ní xini ñáhá-n xii-í te ní sándáa iní-n, dico cudíí-gă iní nchaa ñáyiu ñá túú ní xini núú ñáhá xii-í, te ní sándáa iní-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Quǐndáa iní-ó tnúhu yòdo tnuní núú tütú-a

³⁰ Te vâi-gá sá vǎ yõo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuní núú tütú-a ní quide Jèsús núú cuè téé ní xica cuu ndìhi-gá. ³¹ Dico dava-gá ní ngódó tnùnì núú tütú-a cuendá sá quìndáá iní-ndó sǎ Jèsús cúú-gǎ Crìstú Déhe Dútú Ndiõxí, te naníhí tàhú-ndó te núu na quìndáá iní-ndó-gǎ.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ní xiní ñáhá-güedě xii-gá

¹ Te ñngá nduu tucu xĩndecu cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús yuhu làgúná ñuu Tiberiás, te ní sáháⁿ-gá núú xĩndecu-güedé-áⁿ. Te duha ní cuu ní xiní ñáhá-güedě xii-gá. ² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, ndìhi té Mǎxí téé ní xóo cúñaha-güedě Cuǎchí, ndìhi té Natanàél téé ñuu Cànaá, te ñuu-áⁿ yĩndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndi ndúú déhe té Zebèdeú, ndìhi úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndìhi-gá. ³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítii-í chácá —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñáhá-ndǎ xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáá-güedé núú ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te niú-áⁿ ñǎ ní ñíhí tnàhí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cùditó-ñǎ cuáháⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gǎ. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní ñíhí-ndó chácá caxi-o ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Vèdana chácá ñà túú ní ñíhí-ndǎ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquèe ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi ñíhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ ñǎ quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá cùndèe-gá-güedé natava-güedé cuendá sá ñǎ chítú chácá xití-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndìhi-gá téé ío cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dě xii té Pèlú:

—¡Diu Xítohó Jesucristú! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé.

Te sá ñǎ tecú dóho té Pèlú sá dúcáⁿ càháⁿ-dé ñuu ní ndíunuu-dé dóo-dě, chi dóo sǎ yímàa-ni-dé ñíhnú-dě ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dé núú ndute-áⁿ ñǎ quene-dé ndéé ñuhu yìchí. ⁸ Te dava-gá cue téé ndìhi té Pèlú ñiú-ni cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñⁿ ciendú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndùte. Te tàñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chácá ñǎ quene-güedé ndéé yuhu ndùte. ⁹ Te òré ní quene-güedé ñuhu yìchí, te ní xiní-güedé càyú ñuhú, te núú ñùhú-áⁿ ñùhú ñⁿ chácá ndìhi ñⁿ pàá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ñgueheⁿ-ndo ñⁿ úú chácá quití íchí ñǎ tñii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹¹ Núú té Pèlú ní sáháⁿ-dé núú ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cándéé-dé ñunu ñùhu chácá táñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yìchí, te chitu chácá ñáhnú, te ñùhu ñⁿ ciendú údico úxí úní-di xití ñunu-áⁿ, te cuèi ducaⁿ vâi-di ñuhu dico ñá ní ndàtá ñunu-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Dico ni ñⁿ cue téé ní xica cuu ndìhi-gá-áⁿ ñǎ ní xicáⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ ñuu yoo cùu-gá, chi sa ní cutnùnì iní-güedé sá díú Jèsús cúú-gǎ. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sáñaha-gǎ xii-güedé caxi-güedé, te dàtnùnì ní queheⁿ tucu-gá chácá ñǎ sáñaha-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xiní ñáhá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá sátá ñǎ ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndìhi-gá té Pèlú

¹⁵ Te sáta ní túhú cóhó-güedě ní sadí iní-güedé te ní xícáⁿ tnúhú Jèsús núú tě Xímú, àdi Pelú chi úú òu-dé, te xáhaⁿ-gă:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní-gá-n yùhú dàcúúxí dàva-gá cue tée-a ñă? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tě Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé lĩhli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güedi ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhà-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cuè mbéè-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu uní ní xáhaⁿ tùcu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhà-n-ăⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundiyí-dé sá dúcáⁿ ní cuu uní xito xicáⁿ tnúhú-gă núú-dě nõu ndisa sá cúu iní ñáhà-dě xii-gá, te ní xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, yòhó ncha sa xini-n, te sa cùnuni iní-n sã cúu iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéè-í. ¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã cùtnàhá cuechi-gă-n ní xóo ndécuihnu mee-n dõó-n, te ní xóo quíhíⁿ-n ndeni ní xóo cachí iní-n, dico na yì-n te dacàa-n ndàha-n, te ingá tée dacuihnu ñaha xii-n dóó-n te cada yica-dě candeca ñaha-dě xii-n quíhíⁿ ìⁿ núú ñà túú tnàhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús cúu-xí sã ní dátécú tnúhu ñaha-gă xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cuú-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yă Ndiõxí, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Canchicúⁿ ñáhà-n xii-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Tée ío cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchócótó tě Pèlú ndàa sáta-dě, te ní xini-dé sá nchicúⁿ ñáhà ingá tée xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, tée ío cùu iní-gá tée ní xínucóo òrè ní cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te òu-ni tée-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-gă dává-áⁿ nõu nděda càa tée cuáha cuendá ñáhà xii-gá núú cuè tée cùu úhú iní ñáhà. ²¹ Te òrè ní xini té Pèlú sá nchicúⁿ ñáhà tée-áⁿ, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, te xáhaⁿ-dě:

—Mèstrú, te tée-ăⁿ, ¿ná cúu sã yăha-dé-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuení-í sá cundecu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuendá-n nõu xicáⁿ tnúhú-n? Yòhó canchicúⁿ ñáhà-ni xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²³ Te ní xinu tnúhu núu nchàa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá sá tée-ăⁿ vã cùu-dé. Dico Jèsús ñà túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gă sá vã cùu-dé, chi ní xáhaⁿ-gă: “Núu yúhú cuení-í sá tée-ăⁿ cundecu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuendá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gă xii té Pèlú.

²⁴ Te òu-ni yúhú té Juáa tée ní sani iní-yu sá vã cùu càháⁿ ndáá-í ncha nàcuáa ní cuu, te ducaⁿ ní tee-í núu tütú-a, te cùnuni iní-ndó sã tnúhu ndáá cúu-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núu sã ní quide Jèsús. Te núu òrè ní ngündee nchaandi túhú ñá, te vaa ni te nihí ñuyíú te vá tnàhá núu-xi cundecu libré, te núu òrè ní ngündee ncha. Te ducaⁿ na cundu. Te ío chí cáda ndèe iní-nã vitna.

NCHAA NÀCUÁÁ NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

Jèsús ní cachí tnúhu ndáá-gá sá quíxí Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi ñáyiu

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lùcá ní xíi-dé té Těofilú: Yúhú sa ní chídó tnùn-í núú lìbrú ndéé díhna nchaa sá ñ quide Jèsús, ndihi nchaa sá ñ dáciuhá-gă ñáyiu. Te ní chídó tnùn-í nchaa sá ñ quide-gá ndéé nduu ñ quesaha-gă quidé chiúⁿ-gá, ² ndihi nchaa sá ñ quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andiu. Te sa ta cùyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue tée ní cáháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espíritú Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gă náciua cada-güedé. ³ Te sáta ñ xíhí-gá te ní ndoto-gá, te ní xíndecu-gá údico nduu. Te titrí xito ní sáháⁿ-gá núú ñ xíndecu-güedé, te ducaⁿ ñ quide-gá cuendá quiní-güedé sá ndáá ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gă náciua quide Yă Ndiöxí ndihu ndaha-gă ñáyiu.

⁴ Te ñⁿ nduu ndècu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Vá quéé-ní-ndó ñùú Jerusàlén, chi cundetú-ndo quíxí Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ñ cáháⁿ Tătá-ó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu náciua cunduu. ⁵ Te ndáá sá ndii Juáá ní dáciuándute ñaha ndii xii-ndo, dico vitna ñá túú-gă cuéhé nduu, te quexio Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xíndecu-güedé ndihi Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-ndí cachí tnúhu-n ñuu sa ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiu ñuu Isràél cuendá taxi tnùn-í tucú-yu ñuu-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xìni ñuhu-xi cunaha nchohó xiáⁿ, chi Tătá-ó Dütú Ndiöxí náhá-gă ná nduu càda-gá nchaa sá ñ cáháⁿ-gá. ⁸ Te òré quexio Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, te cuyii-ndo ñ yuhu ñ iní-ndó quíhíⁿ-ndó cǎháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiu ñuu Jerusàlén ndihi núú ñáyiu distritú Jùdeá ndihi núú ñáyiu distritú Sàmariá. Te ducaⁿ-ni cǎháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ñ caxico ñuyú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ñ cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu cuändihu-gá xití vico, te ñá túú-gă ní xìni ñhá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núú ndéé quiní ñhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexio cunu úú cue tée ñhnu dóo cuixíⁿ núú ndécú-güedé. ¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue tée Galileá, ¿ná cuendá ndéhe-ndó àndiu? Te dàtná-ni càa Jesús cuándaa-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ni cunduu-gá quixi tucu-gá —càchí cue tée ñhnu dóo cuixíⁿ-án xáhaⁿ-güedé.

Cuendá sá ñá túú-gă ndii Jùdás ñuu ní nanducu-güedé té Màtiá ní nucúnutnii-dé núú ndii

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñuu Jerusàlén, te ní xúhuⁿ-güedé cuèdicó cuádava òré ichi. ¹³ Te òré ní ndexio-güedé ñuu-án, te cuándaa-güedé cuártú ndéé núú ñnu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juáá, té Ndríxí, té Lípé, té Mǎxí, té Bartolómé, té Mátéu, té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi té Xímú tée ní cundihi cue tée canànistá, ndihi té Jùdás ñaní té Jàcobó. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yacáⁿ ndihi tá Màriá náná Jèsús, ndihi cue ñaní-gá ndihi dava-gá cue ñáyiu díhí. Te ñⁿ-ni ñ cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí.

¹⁵ Te ñⁿ nduu ní xíndecu dàtná ñⁿ ciendú ócò mee-ni ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutnii té Pèlú núú-yu, te ní xáhaⁿ-dē xii-yu:

16-17 —Nchòhó cue ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, na càni-í cuèndú núú-ndó nàcuáa ní chídó tñuní ndíi Dàvíí tée ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espíritú Yă Ndiöxí cuèndá té Jùdás. Te daciítí dùcaⁿ ní cuu, chi tñahá té Jùdás ní xíndecu ndìhi-o, te ní xinu cuechi-o ndìhi-dé núú-gă sá dǐhna, te ducaⁿ ñǐ quide-dé ní sáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá. 18 Te ní cháhu ñaha-güedě xii-dé cuèndá sá ñǐ sáha cuèndá ñáhá-dě xii-gá. Te ní sáháⁿ-dé ñⁿ xichi ní sata caa-dé méé-dě, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xíaⁿ ñǐ xíhí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedě dǐhúⁿ sǎ ñǐ cháhu-güedě ndíi, te ní nacuaaⁿ-güedě ñuhu núú ñǐ ngava ndíi-án. 19 Te nchaa ñáiyu Jerusalén ní ñíhí-yu tñúhu, te ní dánání-yu ñuhu-án Acèldamá. Te tñúhu mèé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ñǐ satí ñíñí. 20 Te duha ní cáháⁿ ndíi Dàvíí ní chídó tñuní ndíi núú librí Sǎlmú ní dándóo ndíi: “Nà ndóo nahi vèhe-dé, vá yóo ñⁿ quíhíⁿ cundecu”, duha ní cáháⁿ ndíi. Te ingá tucu tñúhu ní cachí ndíi: “Na nànducu-güedě ingá tée nucúnutñí núú ndíi”, duha ní cáháⁿ ndíi Dàvíí —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-yu.

21-22 Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Te ducaⁿ ñǐ cáháⁿ ndíi Dàvíí, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñⁿ tée nucúnutñí-dé núú ndíi Jùdás, te xini ñuhu-xi ñi-u-ni ñⁿ tée ní xica cuu ndíhi Xítóhó Jesucristú cútnáhá ní xica cuu-o ndìhi-gá, ñⁿ tée ní xiní ndéé òré ní dácuañdùte ñaha ndíi Juàá xii-gá, te ndéé òré cuándaa-gá andíu. Te tée nanducu-o cùndecu-dé cáháⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-yu.

23 Te ní cacunehe-güedě úú tñahá-güedě ñuu ndèdaca-güedě nduu táhú-güedě nucúnutñí-güedě núú ndíi. Te ñⁿ-dé nání-dě Chèé Barsàbás, àdi Justú chi úú ñi-u-dé, te ingá-dé nání-dě Màtiá. 24 Te ní cáháⁿ ndíhi-güedě Yă Ndiöxí, te xǎhaⁿ-güedě xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí xiní-n iní nchaa ñáiyu, te mee-n naha-n núú ndèda càa núú úú cue tée-a tñahá iní-n 25 cǎháⁿ-güedě tñúhu-n ñúú ñáiyu, te tée-án nucúnutñí-dé núú ndíi Jùdás, chi cuáháⁿ ndíi núú úhú núú ndàhú núú tàú-xi quíhíⁿ ndíi —càchí-güedě xǎhaⁿ-güedě xii-gá.

26 Te ní xito ndéé-güedě, te ní cutnùní sá tée nani Matíá quendóo-dé ndíhi úxí ñⁿ cue tée ní táuchíuⁿ-gă dacuàha ñaha xii ñáiyu tñúhu-gá.

2

Ní quexìo Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndíhi ñáiyu

1 Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xíndecu nchaa ñáiyu ñⁿ-ni xìchi. 2 Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní ñíhi andíu, dàtná quidé ñⁿ táchí ñíhi víhi ní quide-xi, te ducaⁿ ñǐ cuu ndéé xití vehe núú ndécü-yu nchaá-yu. 3 Te ní xiní-yu dàtná cáá ìtá ñuhú cáá sǎ ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquǐ-yu nchaá-yu. 4 Te ducaⁿ ñǐ quide-xi òré ní quexìo Espíritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndíhí-yu nchaá-yu. Te ní ngúíta-yu ní cáháⁿ-yu tñúhu cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél, te nchaa xíáⁿ ní quide Espíritú Yă Ndiöxí.

5 Te vài ñáiyu isràél xíndecu nchaa dava-gá ñuu ní tacá-yu ñuu Jerusalén, te ñáiyu-án ño ndùcu ndéé-yu dàcuahá-yu nchaa ndudú sá dácuaàha tñahí-yu. 6 Te òré ní tecú dóho-yu ñíhi, te ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tñúhu càháⁿ méé-yu ñⁿ ñⁿ ñuu-yu, chi ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ tñúhu càháⁿ ñáiyu ndècu-án. 7 Te xíaⁿ ío ní cuñúhu ñáiyu véxi dava-gá ñuu, te ní xitñahá-yu:

—Ñáiyu ducaⁿ xícáháⁿ cúu-yu ñáiyu distrítú Galileá. 8 ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-ó ñⁿ ñⁿ-o ndéé líhli-o? 9 Te iha véxi ñáiyu dava nacióⁿ, chi véxi ñáiyu Pàrtiá, véxi ñáiyu Mèdiá, véxi ñáiyu Èlám, véxi ñáiyu Mesopòtamiá, véxi ñáiyu Jùdeá, véxi ñáiyu Capadociá, véxi ñáiyu Pòntó, véxi ñáiyu Àsiá, 10 véxi ñáiyu Frìgiá, véxi ñáiyu Pànfilíá, véxi ñáiyu Ègíptú, véxi ñáiyu Áfricá ñáiyu ndècu ndéé núú-gă-xi ñuu Cìrené. Te tñahá ñáiyu ñuu Rómá véxi, te ñáiyu-án chi ñá dǐú mèe-ni ñáiyu isràél cúu-yu nchaá-yu, dico ñⁿ-ni cùu sá dácuaàhá-yu. 11 Te véxi ñáiyu Crètá, véxi ñáiyu Àrabiá. Te

nchaa-o sa ndèdóho-o càháⁿ-yu nàcuáa cuáháⁿ tnúhu mee-o ìⁿ ìⁿ-o. Te nchaa ñáyi
xícáháⁿ tnúhu-o càháⁿ-yu cuendá nchaa sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada ní quide Yá Ndiǒxí
—càchí-yu xǐtnàhá-yu.

¹² Te ní cuñúhu vǐhí-yu, te ñá ná sàá iní-yu nása ní cuu, te xǐtnàhá-yu:

—¿Nása ní cuu duha càháⁿ-yu tnúhu-o? —càchí-yu xǐtnàhá-yu.

¹³ Te davá-yu ní sácú ndeé yíchí ñáhǎ-yu, te xǐtnàhá-yu:

—Xǐxíni ñáyi-áⁿ núu ñá náhǎ-yu tnúhu càháⁿ-yu —càchí-yu xǐtnàhá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii cue ñáyi

¹⁴ Te ní ngúnutnǐi tǎ Pèlú ndǐhi úxí ìⁿ cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyi
tnúhu-gǎ, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dǎ xíi-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyi distritú Jùdeá ndǐhi nchòhó ñáyi ñuú Jerusàlén, cundedóho
váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁵ Nǎ ndàá tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xǐni-ndí te ducaⁿ
càháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá ìⁿ dátneé, vátá tnàhá-gǎ òré coho ñáyi ndidí. ¹⁶ Te
yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vǐtna nacuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Jòél tée ní xóo
cáháⁿ tnúhu-gǎ ndeé sanaha nàcuáa cada ñaha-gǎ xii ñáyi, te ndíi-áⁿ ñí chídó tnùní
ndíi nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi:

Cùmání-gǎ sáá nduu nàa ñuyú, te cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndǐhi nchaa ñáyi na
quǐndáá iní ñáhǎ xii-í.

Te cue déhe-yu cáháⁿ-yu tnúhu-í,

te cue tée cuechi dacòto núú ñáhǎ-xí xii-güedé,

te ducaⁿ-ni cuè tée ni sàhnu cáháⁿ saní-güedé,

te ñu-ni cuendá nchaa sá quǐdè-í ducaⁿ dàcoto núú ñáhǎ-xí xii-güedé.

¹⁸ Te nchaa ñáyi xinu cuechi núu-í cáháⁿ-yu tnúhu-í, te cuáñaha-í Espíritú-í cundecu
ndǐhi-yu.

¹⁹ Te ndeé andiu, yàcáⁿ vǎi sá cáda-í nàcuáa cuñúhu vǐhí-yu,

te núú ñuyú-a cada-í ìⁿ sá vátá quǐnǐ tnàhí-gǎ-yu,

te ngoyo níñí te ngoyo ñuhú te quene vǐhi ñúhmá.

²⁰ Te vá dáyehe-gǎ nchíanchii,

cuu nee ñuyú te cuu tǐcuèhé núú yǒo dàtná tǐcuèhé níñí.

Te dàvá-áⁿ sáá nduu quǐxi Yáa cúú Xǐtohó-yu,

te nduu-ǎⁿ cuu-xi ìⁿ nduu càhnu vihi, chi cada-gǎ nchaa sá ñà túú xǐnǐ-yu, te cuñúhu
vǐhí-yu.

²¹ Te òré xíaⁿ te nchaa ñáyi càháⁿ ndǐhi ñaha xii Yáa cúú Xǐtohó-yu-áⁿ naníhí tàhú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Jòél ní chídó tnùnǐ ndíi.

²² Te nchòhó ñáyi isràél, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a cuendá Jèsús tée
ñuú Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gǎ chiúⁿ Yá Ndiǒxí, chi mee Yǎ Ndiǒxí ní chindee ñaha-gǎ
ní quide Jèsús ná daha núú chiúⁿ, núú xǐǎⁿ ní ndacu-gǎ ní quide-gǎ nchaa sá vǎ yǒo tnàhí
ndàcu cada, te xǐǎⁿ ní cuñúhu vǐhi-ndo. Te sa ñaha-ndo nacuáa ní quide-gǎ cútnàhá ní
xica cuu-gǎ ñuyú. ²³ Te ndíi Jùdás ní taxi cuendá ñáhǎ ndíi Jèsús xii nchòhó cue tée ní
cuu úhú iní ñáhǎ xii-gǎ, te ní ndúcú-ndó cuè tée úhú iní-xi ní tñǐ ñaha-güedǎ xii-gǎ te
ní sata caa ñaha-güedǎ núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ ñí xǐhí-gǎ. Dico sa ní cutnùnǐ iní
Yǎ Ndiǒxí sá dúcáⁿ càda-ndo Jesús, te mee Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gǎ sá dúcáⁿ ndòho Jesús.

²⁴ Te ñu-ni mee Yǎ Ndiǒxí ní dándótó-gǎ Jèsús, chi sa ní cáháⁿ-gǎ sá òré cuú-gǎ te vá
cúú dúcáⁿ-gǎ. ²⁵ Te ndíi Dàvíí tée ní xǐndaha ñaha xii cue ñanǐ tnàhá-ó ñí xǐndecu ndeé
sanaha ñí chídó tnùnǐ ndíi nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te duha ní cáháⁿ-gǎ:

Cùtnunǐ iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndǐhi-í Yǎ Ndiǒxí, te ío chindee ñaha-gǎ xii-í,

te ñá túú tnàhí sá yùhú-í.

²⁶ Te ío ndàcáⁿ táhù-í núú Yǎ Ndiǒxí chi cùdǐ iní-í, chi sa ñaha-í sá cùú-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vá dáñá-gǎ quǐhǐⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú ndécú ñáyi ní xǐhí,

te vá dáñá-gă téhyú yiqui cùñú-í chi cùu-í Déhe-gá, te yúhú sa nàha-í sá cúú ìní ñáhá-gă xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cada-í cundecu-í ichi váha, te cuèndá sá ndécú ndìhi ñaha-gá xii-í nũu ío cùdíí ìní-í.

Duha ní cáháⁿ Jèsús, te ducaⁿ ñí chídó tnùní ndí Dàvíí.

²⁹ Te nchòhó cue ñaní tnáhà-í, na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo cuèndá ndí Dàvíí téé ní xíndecu ndéé sanaha vìhi, chi ní xíhí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedě, te nàha-o tnavíí núú ñí chindúxi ñaha-güedě. ³⁰ Te ndí Dàvíí ní xóo cáháⁿ ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te sa nàha ndí sá Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuíti-gá sá díú-ní ñíⁿ tnaha ndí taxi tnùní-dé ñáyiú isràél ndéé cuèé-gá dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndí cùtnàhá ní xíndecu ndí, te téé taxi tnùní-áⁿ cúú Crìstú chi cùu-gá ñíⁿ tnàha ndí. ³¹ Te sa ní cutnùní ìní ndí sá ndótó Crìstú, núu xíáⁿ ní chídó tnùní ndí sá vâ dáñá Yá Ndiöxí sá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-gá cundecu-xi núú ndécú ñáyiú ní xíhí, te vá dáñá-gă téhyú yiqui cùñú-gá.

³² Te ndáá chi Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Jèsús, te nchúhú ní xiní-ndí sá ñí ndoto-gá.

³³ Te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Jèsús sá cundecu ndìhi ñaha-gá, te taxi tnùní Jèsús ni caa ni quíhíⁿ. Te Yá Ndiöxí ní sáñaha-gă Espiritú-gá ní ngúndecu ndìhi-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gă, te ñiú Jèsús ní quide-gá nchaa sá ñí xiní-ndó vìtna ndìhi nchaa sá ñí xíndedóho-ndo.

³⁴ Te ndí Dàvíí ñá túú ní ndàa túú ndí andiú ndìhi yiqui cuñú ndí, te òré ndécú-gă ndí ñuyíú-a ní cachí ndí:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Yaá cúú Xìtohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yúhú cada-í te nchaa sá cúú ũhú ìní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúú Xìtohó-í càchí ndí.

³⁶ Te nchòhó ñáyiú isràél cùu-ndo ndí mee-í, te cuíní-í cundedóho váha-ndo ñíⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gă núú cùrúxí, dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Jèsús dacăcu nihnu-gá ñáyiú, te vá cání ñíⁿ cani úú ìní-ndó, chi ñiú-gá cúnùu-gá núú nchaa ñáyiú —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

³⁷ Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní ndixi túú ìní-yu nàcuáa quidé-yu ndécú-yu, te ní xáháⁿ-yu xii-dé ndìhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñaní tnáhá-ndí, ¿nása cachí-ndó cunduú, nása cada-ndí vìtna? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-güedě.

³⁸ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada càhnu ìní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuèndá quini-yu sá ñí natuha-ndo ichi Jesús, te ducaⁿ te taxi Yá Ndiöxí Espiritú-gá cundecu ndìhi-ndo, ³⁹ chi cuíní-gá taxi-gá Espiritú-gá xii mee-ndo ndìhi déhe-ndo, te cuáñaha-gă Espiritú-gá xii nchaa ñáyiú ni càa xico ñuyíú, ñáyiú cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá ndéé ìdá-gá —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

⁴⁰ Te titní-gá tnúhu ní xáhaⁿ-dě nàcuáa cadá-yu, te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, vá cadá-ndó sã quidé dàva-gá-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁴¹ Te nchaa ñáyiú ní sándáá ìní-xi tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te ñiú-ni nduu-áⁿ ñí cuu dàtná úní míl ñáyiú ní sándáá ìní-xi ní xíndecu ndìhi ñáyiú xídacuáhá tnúhu Yá Ndiöxí. ⁴² Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te ío váha ní xíndecú-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi càhnú-yu cuèndá náhá-yu sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús cùtnàhá vátá cáhni ñaha-gá-güedě xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ní quide nchaa ñáyiú ní sándáá ìní tnúhu Jèsús ndéé díhna nuu

⁴³ Te ncháa-yu ní cuñúhu vìhí-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gă dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní quide-güedě titní núú sã vâ yóo tnàhí ndàcu cada, te xíáⁿ ní cutnùní ìní-yu

sá méé Yă Ndiǒxí chíndèè ñaha-gá xii-güedé. ⁴⁴ Te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús càháⁿ ndíhi tnàha váha-yu, te cuèi-ni nchaa ndachìuⁿ nandíhi-yu ndècu cahnu. ⁴⁵ Te ní dícǒ-yu nchaa ndachìuⁿ sá ñà túú xini ñuhú-yu, te ní níhĩ-yu díhúⁿ te ní sáñàhá-yu xii nchaa ñáiyu ñá nihí. ⁴⁶ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo quíhĩⁿ ndíhi tnàhá-yu veñúhu càhnu sá ïo cùnunu. Te ní xexi ndíhi tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíí ìní-yu chi ìⁿ-ni ní cuú-yu nchaá-yu. ⁴⁷ Te ío ní ndacáⁿ táhũ-yu núú Yă Ndiǒxí, te nchaa dava-gá ñáiyu ní cáháⁿ váha-yu cuèndá ñáiyu-áⁿ. Te mee Yă Ndiǒxí ní quide-gá ní sàndáá iní vài-gá ñáiyu, te ní xíndecú-yu ndíhi dava-gá ñáiyu xídácuáhá tnúhu-gá.

3

Quide tátna-güedé ìⁿ tée yacua

¹ Te ìⁿ nduu òré caá úní sacuaa, òré xícáháⁿ-yu ndíhi Yá Ndiǒxí cuáháⁿ té Pèlú ndíhi té Juáá veñúhu càhnu sá ïo cùnunu sácúú-xí ñáiyu isràél. ² Te ndècu ìⁿ tée yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàháⁿ ndíhi ñàhá-yu veñúhu càhnu sá ïo cùnunu, te sàcáo-dé ìⁿ xio yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nàni-xi, te xicáⁿ ndàhú-dé núú nchaa ñáiyu sàháⁿ veñúhu. ³ Te ní xiní-dé té Pèlú ndíhi té Juáá cuánguìhu-güedé veñúhu, te xicáⁿ ndàhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ tē Pèlú xii tée yacua-ǎⁿ:

—Cundehe ñàha xii-ndí —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dē xii-dé.

⁵ Te ní xíndéhé ñàha-dé xii-güedé, chi ní cáháⁿ-dē sá ìó ìⁿ sá cuñaha-güedé. ⁶ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñàha-í xii-n, te Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñuú Nazàrét, ndacu-gá cada tátna ñaha-gǎ xii-n, ndacuíñí te caca-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

⁷ Te té Pèlú ní tñi-dé ndaha cùha tée yacua-ǎⁿ, te ní ngüíta-dé ndàcàni ñaha-dé, te òré xíaⁿ nĩ naníhí ndéé-dē, te ní ndúha sáhá-dē. ⁸ Te ní ndacuíñí cunu mee-dē te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ïo càhnu cuu Yá Ndiǒxí cuèndá sá nĩ ndúha-dé, te ta sàndava-dé cuánguìhu ndíhi ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ nĩ xiní-yu sá nĩ nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndàcáⁿ táhú-dē núú Yă Ndiǒxí. ¹⁰ Te ní naquiní ñáhǎ-yu xii-dé sá díú tēe xicáⁿ ndàhú tēe ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vñí-yu sá nĩ ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dé corrèdór sá néhé ñuú ndí Salòmón

¹¹ Te sátá veñúhu càa corrèdór sá néhé ñuú ndí Salòmón. Yàcáⁿ ndécú tē Pèlú ndíhi té Juáá ndíhi tēe ní ndúha sáhá-xi, te ñá cuíní tēe ní ndúha sáhá-xi-áⁿ dañá-dē quíhĩⁿ-güedé dandó ñaha-güedé xii-dé. Te chítú-yu ní quexio coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vñí-yu sá nĩ ndúha sáhá tēe cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexio coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dē xií-yu:

—Nchòhó ñáiyu isràél, ¿ná cuèndá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cùñúhu-ndo sá nĩ ndúha tēe yacua-áiⁿ? Nchòhó cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide tátna-ndí-dé sá ïo váha iní-ndí, dico ñáhá chi ñá díú mèe-ndí ní quide tátna-ndí-dé. ¹³ Chi Yá Ndiǒxí ní ndadúha ñaha-gǎ xii-dé, chi ñuú-gá cúú Ndiǒxí ndíi Àbrahám ndíhi ndíi Isàác ndíhi ndíi Jàcób, te ñuú-ni cue tēe-áⁿ cúú ñàní tnàhá-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha vñi. Te ñuú-ni Ndiǒxí-áⁿ nĩ xáhaⁿ-gǎ xii Déhe-gá Jèsús sá táxi tñuní-gá nchaa sá ìó andíu ndíhi nchaa ñáiyu ndècu ñuyú-a, dico mee-ndo nĩ sáha cuèndá-ndó Jèsús núú tēe cùchiuⁿ. Te té Pìlatú ní cuíní-dé dacăcu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñá ní cuíní-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá ïo váha iní Jèsús te ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te mee-ndo ñà túú ní cuíní-ndó căcu-gá ñuú ní xáhaⁿ-ndo xii té Pìlatú sá vǎha-gá dacăcu-dé ìⁿ tēe ndècu vñi cuéchi-xi, te vá dacăcu-dé Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-ndo sá cáhni-güedé Jèsús Yaá quidé nchìto-o ndecu-o, dico Yá Ndiǒxí ní dándótó ñaha-gá, te ní xiní-ndí sá ndáá ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchúhú sa ñaha-ndí sá díú

Xĩtoho Jesucristú ní ndadúha-gá té yacua, te náí-dé núnñi-a. Te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní sándáá iní ñáhá-dě xii-gá, te vitna ní xiní-ndó sã ndàà ní ndúha-dé.

¹⁷ Te nchòhó ndihi cue té cùnū ní sahi-ndo Xĩtoho Jesucristú, chi ñá ní cùnū ní iní-ndó sã ñi quide-ndo. ¹⁸ Te cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñi chídó tnùní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii-güedé sá Crístú quixi-gá ñuyú-a, te ndoho vihi-gá, te xíãⁿ ñū ducaⁿ ñi cuu ío ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te dañá-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vãha ní quide-ndo ñuyú-a, te canu ichi ñaha-gã xii-ndo ñiⁿ ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gã Crístú ní quixi-gá ñuyú-a, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá díú Crístú taunihnu ñaha-gã xii-ndo. ²¹ Te dacuítí cundecu-gá andiu ndéé ná sàá nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyú nàcuáa sãni iní méé-gã. Te ñi ducaⁿ ñi cáháⁿ Yã Ndiõxí ñū ducaⁿ ñi chídó tnùní cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndí Moisés ní xáhaⁿ ndí xii cue ñani tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndiõxí tendaha-gã ñiⁿ té quixi-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá dàtná cuiní-ndó ñi quide ñaha-gã xii yúhú, te té-áⁿ cuu-dé ñiⁿ ñani tnáhá-ndó. Te cundedóho váha-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáyiú vá quindáá iní tnúhu cáháⁿ-dé, te cuíta nihnú-yu chi vá quíhíⁿ-yu núú quíhíⁿ ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndiõxí”, duha ní xáhaⁿ ndí Moisés xii-yu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú xii-yu:

—Ndí Sàmuel ndihi nchaa cue té nchìcúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñi cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gá ndihi cue té ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáa-gá ndihi nchaa ñani tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tãhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám: “Ío nduu cacu ñiⁿ tnàha-n, te té-áⁿ cada-dé te naníhí tãhú ñáyiú ñuyú-a”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám. ²⁶ Núú xíãⁿ ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuendá dañá-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te naníhí tãhú-ndó —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

4

Té Pèlú ndihi té Juàá ndécú-güedë ndaha té cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndihi té Juàá càháⁿ dúcáⁿ-ni-güedë ndihi ñáyiú, ní quexio cue dútú ndihi té taxi tnuní ñáhá xii cue té quide cuendá veñúhu càhnu sá ño cùnū, ndihi cue té cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedë nchaa-güedé núú tã Pèlú ndihi té Juàá sá xáhaⁿ-güedë xii ñáyiú sá ndótó ñáyiú ní xíhí dàtná ní ndoto Jesús. ³ Te ní tñi ñaha-güedë ní chihi ñaha-güedë vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá té cùchiuⁿ cuèchi-güedé nduu-ãⁿ chi sa ní cuaa. ⁴ Te ío vai ñáyiú ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyiú-áⁿ ndihi ñáyiú sa ní sándáá iní-xi ndéé cãni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cuè téé, te ñiⁿ ñáyiú ñiⁿ ndihi landú.

⁵ Te nduu tñé-áⁿ ñi-ni ñúú Jerusálén-áⁿ ñi tacá cue té yíndaha veñúhu, ndihi cue té cùu sacuéhé ñú ñáyiú isràél ndihi cue té dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. ⁶ Te tnàhá dútú cùnū-gá té nani Anás ndécú ndihi té Caifás, ndihi té Juàá, ndihi té Lijandrú ndihi dava-gá ñani tnáhá dútú cùnū-gá-áⁿ ndécú. ⁷ Te ní xáhaⁿ-güedë xii cue té xínu cuechi núú-güedë:

—Chí cuaháⁿ queñuhu-ndo tã Pèlú ndihi té Juàá vecaá, te na quixi-güedé iha —cachí-güedé xáhaⁿ-güedë.

Te ní quexio té Pèlú ndihi té Juàá núú cuè té cùnū, te cue té cùnū-áⁿ ñi xicáⁿ tnúhú-güedë núú-güedë, te xáhaⁿ-güedë:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá té yacua-ãⁿ? ¿Yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedë.

⁸ Te ndécú ndihi té Pèlú Espíritú Yã Ndiõxí, núú xíãⁿ ní xáhaⁿ-dë xii-güedë:

—Nchòhó cue tée cùchiuⁿ ndihi nchòhó cue tée cùu sacuéhé nũú ñáyiú isràél,⁹ te núu cuiní-ndó quini-ndó ñasa ní quide-ndí ní ndúha tée yacua-ãⁿ,¹⁰ te cundedóho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Xini ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiú isràél cuendá quini-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha tée-ãⁿ. Xítohó Jesucristú Yaá ní xindecu ñuú Nazàrét ní quide tátna-gá sáhá tée yacua ní ndúha, te diu-ni-gá ní sata caa-ndo nũú cùrúxí te núu cùrúxí-áⁿ ní xíhí-gá, te ní dándótó ñàha Yá Ndiòxí xii-gá.¹¹ Te núu tütú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Cristú cúu-gã dàtná ñⁿ yúú ndécú xíquí ñⁿ vehe. Te yúú càchí-yu sá ñà túú nàndíhi, te diu xíãⁿ ní nàndíhi-xi ní ngúnutñí-xi xíquí véhé”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Jesús, chi càchí-ndó sã ñà túú nàndíhi-gá,¹² dico Yá Ndiòxí ñá túú ndèé ní tàxi ndecu-gá ingá tée dàcácu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú, chi ñⁿ dii díf-ni Déhe-gá Xítohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gã xii-o —càchí té Pèlú xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndihi té Juáa ñá túú tũha-güedé, te cunúhu cue tée cùchiuⁿ sá ño ñí xíndáa-güedé. Te ní cutnùní iní cue tée cùchiuⁿ-ãⁿ sã Jèsús ní xica cuu ndihi-güedé, núu xíãⁿ ñá túú tnàhí yùhú-güedé càháⁿ-güedé.¹⁴ Te cuendá ndécú ndihi té Pèlú ndihi té Juáa tée ní ndúha sáhá-xi, núu xíãⁿ ñá ní ñíhí cue tée cùchiuⁿ tnúhu càháⁿ-güedé.¹⁵ Te ní xãhaⁿ-güedé xii té Pèlú ndihi té Juáa sá quée-güedé quehé cuendá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé.¹⁶ Te ní xítnàha-güedé:

—¿Nása cada-o úú cue tée-ãⁿ?, chi nchaa ñáyiú ñuú Jerusàlén nãhá-yu sá ñí quide tátna-güedé ñⁿ tée yacua, te xíãⁿ xícuñúhu vihi ñáyiú. Te vá cúu càchí-ó sã ñã ndáa, chi vai ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu.¹⁷ Te dayùhú-ó-güedé te cúñaha-o sã vã càháⁿ-gã-güedé tnúhu Jèsús, chi núu ñáhá te quindáa-gá iní-yu —càchí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndihi té Juáa, te xãhaⁿ-güedé sá vã dáciuaha-gã-güedé ñáyiú tnúhu Jèsús.¹⁹ Te té Pèlú ndihi té Juáa ní xãhaⁿ-güedé:

—Chí cuãha cuendá, te núu sá càchí nchòhó cada-ndí àdi sá càháⁿ Yá Ndiòxí cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chi vá cúu càda-ndí sá càchí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá càchí Yá Ndiòxí.²⁰ Chi dacuítí càháⁿ-ndí nàcuáa ní càháⁿ Jèsús, te càháⁿ-ndí nchaa sá ñí xiní-ndí ní quide-gá —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé.

²¹ Te cue tée cùchiuⁿ níhi-gá ní càháⁿ-güedé xãhaⁿ-güedé sá cáda càstiú ñáhá-güedé nũú vá dáñá-güedé sá dáciuaha-güedé ñáyiú. Te ducaⁿ te ní dáñá ñàha-güedé cuánuhú-güedé, chi ñá ní ñíhí-güedé nása cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chi ncháa-yu ndàcáⁿ táhũ-yu núu Yá Ndiòxí sá ñí ndúha tée yacua.²² Te tée ní quide tátna-güedé-áⁿ ndécú-dẽ vihi-gá údico cuía-dẽ, te ío ní cuñúhu-yu sá ñí ndúha-dé.

Ñáyiú sãndáa iní tnúhu Jèsús xicáⁿ táhũ-yu núu-gã sá vã yùhú-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndihi té Juáa cuánuhú-güedé núu ndécú cuè tée cundíhi-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xãhaⁿ cuè dútú cúnùu ndihi cue tée cùu sacuéhé nũú ñáyiú isràél.²⁴ Te sátá ñí xíndedóho-yu tnúhu ní càháⁿ-güedé, te ñⁿ-ni tnúhu ní càháⁿ-yu ncháa-yu ndihi Yá Ndiòxí, te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiòxí, ní cadúha-n àndiu, ní cadúha-n ñùyíú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandí túhú sá ño ñuyíú.²⁵ Te ndíi Dàvíí ní sãndáa iní ndíi tnúhu ní càháⁿ-n, te ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní xãhaⁿ-n càháⁿ ndíi, te diu-ni Espíritú-n ñí chindee ñàha-xi xii ndíi ní chídó tnùní ndíi, te duha ní chídó tnùní ndíi:

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío cùdèẽⁿ-yu núu Yá Ndiòxí,

te cuiní-yu nàa-yu ndihi-gá, dico vá ndácũ-yu chi mee-gã cúnùu-gá.

²⁶ Te cue tée yíndaha nacióⁿ ndihi cue tée cùchiuⁿ tacá-güedé nàa-güedé ndihi Dútú Ndiòxí ndihi Crístú Yaá ní quixi ñuyíú-a.

Duha ní chídó tnùní ndíi Dàvíí nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii Yá Ndiòxí.

²⁷ Te xãhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—Ndáa ní càháⁿ ndíi Dàvíí chi diu-ni ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndihi té Pònciú Pilatú ndihi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ndihi ñáyiú isràél ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá Jèsús. Te

Yòhó Dútú Ndiöxí, Déhe-n cùu Jesús nũu ío váha iní-gá, te ní sáha chiúⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyiú xii-gá. ²⁸ Te ní quidé-yu nàcuáa ní sani iní-n càdá-yu ndéé sanaha, ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyú. ²⁹ Te Yòhó Dútú Ndiöxí sa nàha-n nása càháⁿ cue téé cuíní cada úhú ñáhá xii-ndí. Te quíde-ndí chiúⁿ tahu-n, te vitna chindee ñàha-n xii-ndí cuendá sá vǎ yùhú-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-n. ³⁰ Te cada tátna-n ñáyiú cùhú, te chindee ñàha-n xii-ndí, te cada-ndí nchaa sá vǎ yǒ tnàhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu vǐhí-yu. Te xíní-ndí sá méé Jèsús chindee ñàha-gá xii-ndí, chi quíde-gá chiúⁿ tahu-n —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu xii Yá Ndiöxí.

³¹ Te sáta ní yáha ní càháⁿ-yu ndíhi Yá Ndiöxí, te ní quíde-xi vehe núú xǐndecú-yu, te òré-áⁿ ní cutáhú tucú-yu nchaa-yu Espíritú-gá. Te ní càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ni yùhú-yu.

Cuendá nchaa ndachíuⁿ cánehe chiúⁿ-yu

³² Te nchaa ñáyiú ní sándáa iní tnúhu Yá Ndiöxí ñⁿ-ni tnúhu ní càháⁿ-yu nchaa-yu. ñⁿ-ni tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chi ní xóo cuáha táhú tnáhǎ-yu nchaa sá xíní ñùhú-yu, te ni ñⁿ-yu ñá túú ní càháⁿ-yu sá ndàchiúⁿ-yu ñⁿdíi-ní-yu cùu nchaa sá ndécú ndíhí-yu. ³³ Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá ío váha ní càháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítóhó Jesucristú. Te ío ní chindee ñàha Yá Ndiöxí ní càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú ní càháⁿ cuèhé dava-gá-yu cuendá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túú tnàhí ni cùndahú-yu díhúⁿ, chi nchaa ñáyiú ndècu ndíhi ñuhu-xi, ndíhi nchaa ñáyiú càa vehe-xi ní nadìcò-yu, te da ñⁿ da ñⁿ ndachíuⁿ-yu ní nadìcò-yu òré xíní ñùhú-yu díhúⁿ. ³⁵ Te ní sǎñàhá-yu xii cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue téé-áⁿ ní dácǎhñu-güedé nchaa ñáyiú xini ñuhu. ³⁶ Te distritú Chìpré ndécú ñⁿ téé nàni-dé Chèé ñaní tnáhá ndíi Lèví, te ní xóo cunu cuechi-dě veñúhu ñáyiú isràél. Te cuendá sá sǎñaha-dě tnúhu ndee ìní xii-yu, xǎⁿ nũu ní dánání ñàha-güedé Vèé xii-dé. ³⁷ Te téé-áⁿ ní nadìcò-dě luha ñuhu-dé, te nèhe-dé díhúⁿ cuáháⁿ núú cuè téé ní táuchíúⁿ-gǎ dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá.

5

Té Anàniás ndíhi tá Sàfirá ñá túú ní quíde ndáa-yu

¹ Te ndècu ñⁿ téé nàni Ananiás, te ñadìhí-dé nání-áⁿ Sàfirá, te ñáyiú-áⁿ ní nadìcò-yu luha ñuhú-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá nèhé-dě cuáháⁿ ní sǎñaha-dě xii cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te ní dándàhú ñáhá-dě xii-güedé, chi ní xáhaⁿ-dě sá ñíhí ní sǎñaha-dě, te nàha ñadìhí-dé sá dúcáⁿ ní quíde-dé. ³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-dé:

—Anàniás, ¿ná cuendá ducaⁿ ní quíde-n ní dáñá-n ní quíhu sácúíhná ìní-n? Te ní dácúándèhnde-n núú Espíritú Yá Ndiöxí, te ní taxúha-n sàcú díhúⁿ ní níhí-n cuendá ñuhu-n. ⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuendá sá ñúhú mèe-n, àdi díhúⁿ-ǎⁿ cuendá sá díhúⁿ méé-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa càchí iní-n càhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuendá ducaⁿ ní quíde-n? ¿Ná ní quíde-xi iní-n nũu ní dácúándèhnde-n núú Yá Ndiöxí? Chi ñá díú-ní mèe-ni ñáyiú ni dándahú-n —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-dé.

⁵ Te òré ní ndíhi tnúhu ní xáhaⁿ tǎ Pèlú, te uuⁿni ní nduá-dé te ní xíhí-ni-dé. Te nchaa ñáyiú ní níhí tnúhu sá ní xíhí-dé, te ní yùhú vǐhí-yu. ⁶ Te ní quixi ñⁿ úú cue téé cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedě ní sacáⁿ ñáhá-güedě núú yuu, te ní ducuⁿ nuu ñaha-güedě yuu-áⁿ, te ní xido ñaha-güedě nèhé ñàha-güedé cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedě xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní òré, te ní quexìo ñadìhí téé ní xíhí-áⁿ, te vátá quíní-gá-aⁿ sá ní xíhí yíi-aⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-aⁿ:

—Cuíní-í cachí tnúhu ndáa-n. ¿Ndèdau ní dícó-ndó ñùhu, ní dícó-ndó nàcuáa ní cachí yíi-n ǎⁿ? —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáa sá díú-ní dùcaⁿ —cachí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—¿Ná cuendá ducaⁿ ñi chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo ñi cuini-ndó dandahú-ndó Espíritú Yá Ndiõxí? Quini-n, chi sa cuándixi cue tée ní sáháⁿ ní chindúxi yii-n, te yòhó tnàhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhíⁿ vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-aⁿ.

¹⁰ Te òré-áⁿ ñi nduá-aⁿ núú tẽ Pèlú, te ní xihí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue tée cuechi-ãⁿ xití vehe, te ní xini-güedé sá sà ní xihí-aⁿ, núú ní xido ñaha tucu-güedé cuáháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ diñi yii-aⁿ. ¹¹ Te ní yùhú víhí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiõxí, ndihi dava-gá ñáiyu ní níhí tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada te ío ní cuñúhu ñáiyu

¹² Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá titní víhí sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corrèdór néhé diù ndii Salòmón. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá túú dácuaaha tnúhu-gá ñá ní cùyíí-yu chitnahá-yu ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu-gá, dico nchaá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuendá ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vãi tée, vãi ñadihí ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Te cuendá sá ñi ñihí-yu tnúhu sá quidé tãtna cue tée ní xica cuu ndihi Jèsús, núú xíãⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáiyu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu camá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, núú núú nchàa xíãⁿ tá sàcáⁿ-yu cue ñáiyu cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te xíãⁿ cáã-yu ndètú-yu, chi ní sani iní-yu sá òré yáha té Pèlú te cuèdicó cuándáhú-dẽ yáha ndodo ñaha-xi xií-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáiyu ñuú yatni Jerusálén ndécã-yu ñáiyu cùhú, ndihi ñáiyu yìhi ñaha espíritú cùndihí yucu ñávãha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihi té Juáá

¹⁷⁻¹⁸ Te dútú cùnù-gá ndihi cue tée cùu saducéú cue tée cùndihí-dé ní cudééⁿ-güedé sá ño chítú-yu dácuaaha tnúhu Jèsús, núú xíãⁿ ní tni-güedé cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní chihi ñaha-güedé vecaá. ¹⁹ Te xití niú-áⁿ ñi quexìo ñi espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní nacaáⁿ-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

²⁰ —Quíhíⁿ-ndó veñúhu càhnu sá ño cùnùu te cúñaha-ndo xii ñáiyu nàcuáa cadá-yu naníhí tãhú-yu —càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-güedé.

²¹ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-xi núú sátá ñi túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ño cùnùu sá cúú-xi ñáiyu isràél ní dácuahá ñaha-güedé xií-yu.

Te dútú cùnùu-gá ndihi cue tée cùndihí-dé ní nadatàcá tnàhá-güedé ndihi nchaa cue tée cùu sacuéhé núú ñáiyu isràél ndihi cue tée cùchiuⁿ, te ní tendaha-güedé sandàdú cuáháⁿ queñuhu-güedé cue tée yìhi vecaá ní cùu. ²² Te ní quexìo-güedé yèhe vecaá, te ní xini-güedé sá ñi ñi-gá cue tée dácuaaha ñaha xii ñáiyu tnúhu Jèsús ñá túú-gã-güedé yìhí. Te cuánuhú-güedé ²³ ní xitnùhu-güedé cue tée cùchiuⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndèé chóó-ni, te xĩndecu-ni sandàdú cue tée xĩndé yèhe vecaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vecaá, te vá yõ ñi-gá yìhí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

²⁴ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-güedé, te cuáháⁿ iní cue dútú cùnùu ndihi tée tàxi tnuní cue tée xĩndé veñúhu càhnu sá ño cùnùu, te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue tée yìhi vecaá-i? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

²⁵ Te ní quexìo ñi tée ní xáhaⁿ-dẽ:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í ñi tnúhu. Cue tée ní chihi-ndo vecaá ndécú-güedé veñúhu càhnu sá ño cùnùu dácuaaha-güedé ñáiyu —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ.

²⁶ Te cue tée ndèé veñúhu ndihi tée tàxi tnuní ñáhá xii-güedé cuánguaca ñaha-güedé, te ñá túú ní quide úhú ñáhá-güedé, chi ní yùhú-güedé cuáha yúú ñáhá ñáiyu dii

ñùú-xi-áⁿ. ²⁷ Te ní ndexìo ndìhi ñaha-güedé núú cuè téé cùu sacuéhé ndìhi núú cuè téé cùchiuⁿ. Te dútú cúnùu-gá ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dě xii-güedé, te xáhaⁿ-dě:

²⁸ —Te náa ñá díú nǐ cachí-ndí sá vǎ dácuaⁿha-gá-ndó ñǎyiu tnúhu Jèsús te dàcuaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyiu ñúú Jerusalén ní níhǐ-yu tnúhu nàcuáa càháⁿ-ndó. ¿Te ná cuendá ducaⁿ quide-ndo, te càchí-ndó sǎ nchǔhú ndècuéchi-ndí ní sahni-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnùu-gá xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ndìhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaⁿha ñaha xii-yu ní xáhaⁿ-güedě xii cue téé cùchiuⁿ:

—Nchúhú, Yá Ndiöxí cúnùu-gá sàndáá iní-ndí tnúhu càháⁿ-gá dácúúxí tnúhu càháⁿ ñáyiu. ³⁰ Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ nǐ xíhí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te Yá Ndiöxí ní sàndáá iní cue ñani tnáhá-ndǐ ní xíndecu ndéé sanaha. ³¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gǎ sá cùndècu Jesús xio cùha-gá cuendá taxi tnùnǐ-gá te dacăcu nihnu-gá ñáyiu isràél núú ùhú núú ndàhú. Te ducaⁿ-ni dacăcu nihnu-gá nchaa ñáyiu na dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu. ³² Te ní xiní-ndí nàcuáa ní quide-gá, núú xǎⁿ cání-ndǐ cuendú núú nchaa ñáyiu, te Espíritú Yǎ Ndiöxí chíndèe ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te diu-ni Espíritú-gá ní sǎñaha-gǎ xii nchaa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndìhi dava-gá-güedé xáhaⁿ-güedě xii cue téé cùchiuⁿ.

³³ Te sátá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-güedě xii cue téé cùchiuⁿ, te ní cudééⁿ-güedě, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé. ³⁴ Te ñⁿ téé cùu fariséu tnàha-dé cùú-dě chiuⁿ, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaⁿha-dé ñáyiu nàcuáa ní chídó tnùnǐ ndí Moisés, te ío yǐñuhu caháⁿ ndìhi ñáhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutnǐ-dé, te ní xáhaⁿ-dě sá ná quèe tnaa té Pèlú ndìhi dava-gá-güedé quehé. ³⁵ Te ní xáhaⁿ-dě xii cue téé cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue téé isràél, xini ñuhu-xi sá cání vǎha iní-ndó ñasa cada-ndo ndìhi cue téé-áⁿ. ³⁶ Chi ní cunaha nǐ xíndecu ñⁿ téé ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnùu-dé, te ní cundìhi-dé dàtná cùmí ciendú cue téé, te ñá ní cuíní-güedé cuu ñⁿnuu-güedé ndìhi cue téé cùchiuⁿ. Te ní sahni ñaha cuè téé cùchiuⁿ-áⁿ xii téé Tèudás, te ní ndìhi cue téé ní xica cuu ndìhi-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gǎ ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé. ³⁷ Te sátá nǐ xíhí téé-áⁿ, te ní tnahá nduu núcódó tnùnǐ ñáyiu. Te dàvǎ-áⁿ nǐ xíndecu ñⁿ téé distritú Galileá ní xínani-dě Júdás. Te titnǐ-güedé ní chitnahá ñáhá-güedě xii-dé. Te tnàhá-dé ní sahni ñaha tùcu cue téé cùchiuⁿ, te nchaa cue téé ní xica cuu ndìhi-dé ní xité nuu-güedé. ³⁸ Te na càchí tnúhu-í sá dáñá-ndó cuè téé-áⁿ, te ni ñà túú nǎgá tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, chi núu chiuⁿ mee-güedé quídé-güedě te cuíta-güedé, ³⁹ dico núu chiuⁿ Yá Ndiöxí quídé-güedě, te vǎ ndínìhnu chiuⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chiuⁿ Yá Ndiöxí, te vǎ nàá-ndó ndìhi-güedé, chi Yá Ndiöxí nàá ndìhi-ndo sǎ dúcáⁿ xǐquide-ndo —càchí té Gamaliél xáhaⁿ-dě xii cue téé cùchiuⁿ.

⁴⁰ Te nchaa-güedé ní càháⁿ sá tnúhu ndáá càháⁿ-dé. Te dàtnùnǐ ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndìhi dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní càháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedě sá vǎ càháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, te dàtnùnǐ ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. ⁴¹ Te ío ní cudǐ iní-güedé, chi mee Yǎ Ndiöxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dacuaⁿha-güedé ñáyiu tnúhu Jèsús. ⁴² Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní dácuaⁿhá-güedě ñáyiu xití veñuhu càhnu sá ío cùnuu ndìhi nchaa vehé-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě xii-yu sá Jèsús cùú-gǎ Crístú Yáá ní quixi ñuyíú-a.

6

Ní ndúcú-güedě úsá cue téé cundecu dacǎhñu sá cáxí ñáyiu

¹ Te diu-ni dàvǎ-áⁿ nǐ sàndáá iní vǎi ñáyiu tnúhu Jèsús. Te cue ñáyiu grìégú ní càháⁿ cuèhé-yu cuendá ñáyiu isràél, sá ñáyiu dǐhǐ ñáyiu quèé ñáyiu càháⁿ tnúhu grìégú ñá túú tnàhá sá cáxǐ-yu, chi ñá túú sǎñaha ñⁿnuu-güedé. ² Te cue téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús

dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, cue téé-ǎⁿ nǐ cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedě xií-yu:

—Nchúhú chi vá cúú dàcǎhñu-ndí sá cáxǐ-yu, chi mee-ni tnúhu Yá Ndiǒxí cǎháⁿ-ndí.

³ Te nchòhó cue téé ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cǎháⁿ ndíhi-ndo úsá cue téé xíndecu iha, cue téé cǎháⁿ ndíhi ñàhá-yu mee-ni tnúhu yiñùhu, cue téé ndècu ndíhi Espíritú Yǎ Ndiǒxí, mee-ni cuè téé cùtnuní váha iní-xi. Te cue téé-ǎⁿ cuǎha-ndí-güedé chiúⁿ cada-güedé dacǎhñu-güedé sá cáxǐ-yu. ⁴ Te nchúhú mee-ni Yǎ Ndiǒxí cǎháⁿ ndíhi-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dacuàha-ndí-yu —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedě xií-yu.

⁵ Te nchaá-yu ní tñí-yu tnúhu ní cǎháⁿ-güedé, núu ní ndúcǔ-yu cue téé cada chiúⁿ-ǎⁿ. Te ñⁿ-dé nání-dě Těvá, te ío váha sàndáá iní-dé Yǎ Ndiǒxí, te ndècu ndíhi-dé Espíritú-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedé: té Lìpé, té Pröcoró, té Nicànoró, té Tímón, té Pàrmenás, té Lǎxí téé ñuú Antiòquia téé ní sàndáá iní-xi sá dacuàha ñáyiú isràèl te vitna ní sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue téé-ǎⁿ nǐ sǎháⁿ-güedé núu cuè téé úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te cue téé úxúú-ǎⁿ nǐ cǎháⁿ ndíhi-güedé Yǎ Ndiǒxí, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè téé úsá-ǎⁿ.

⁷ Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi cǎháⁿ-yu tnúhu-gá. Te vai-gá ñáyiú ta sàndáá iní-yu tnúhu-gá cuáháⁿ, te ní xíndecú-yu ndíhi dava-gá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá ñuú Jerusálén. Te titní dútú nǐ sàndáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tñí-güedé té Těvá

⁸ Te té Těvá ní quide-dé titní núu sǎ vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vǐhí-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-dé, te ducaⁿ nǐ quide-dé chi ndècu ndíhi-dé Yǎ Ndiǒxí chíndee ñaha-gá. ⁹ Te ní xíndecu cue téé ní xóo cunu cuechi núú ñⁿ téé tàxi tnuní, te téé tàxi tnuní-ǎⁿ ñǎ ní xǒo dañá tnàhí-dé quee-güedé núu chíúⁿ-dě, te ní xinu-ná-güedé. Te sǎtá xǎⁿ, te ní dácáá-güedě veñúhu-güedé, te veñúhu-ǎⁿ sǎháⁿ ñáyiú ñuú Cìrené, ñáyiú ñuú Alejándria, ñáyiú ñuú Cìliciá, ndíhi ñáyiú distrítú Àsiá. Te nchaa ñáyiú-ǎⁿ nǐ nàá ndíhí-yu té Těvá. ¹⁰ Te ñǎ ní ñǐhí-yu tnúhu cǎháⁿ-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dě nàcuáa ní xáhaⁿ-dě xií-yu, chi Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní chindee ñàha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dácúándèhnde tnúhu ní cǎháⁿ té Těvá núú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě sá cǎháⁿ cuèhé-dé cuèndá ndíi Moisés ndíhi cuèndá Yǎ Ndiǒxí. ¹² Te cuèndá sá dúcáⁿ nǐ dácúándèhnde-güedé núu ní sàndáá iní-yu, te ní cudééⁿ-yu núu tǎ Těvá. Te ní cudééⁿ cue téé cùu sacuéhé, te tnàhá cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní cudééⁿ-güedě. Te ní sǎháⁿ-güedé ní tñí-güedé té Těvá ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ núu quídé cuè téé cùchiúⁿ jundá, ndíhi cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndécá-yu cue téé dàcuandehnde cuáháⁿ núu quídé-güedě jundá, te ní quesaha-ni tùcu-güedé cǎháⁿ cuèhé-güedé, te xǎhaⁿ-güedě:

—Téé-a mee-ni cǎháⁿ cuèhé-dé cuèndá veñúhu sá ño cùnūu, veñúhu ní cuu íí, te cǎháⁿ cuèhé-dé cuèndá nchaa sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés. ¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí cǎchí-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét dangòyo-dé veñúhu cǎhnu sá ño cùnūu te vá dáñá-gǎ-dé cada-ndí nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndí —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedě.

¹⁵ Te nchaa cue téé ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núu tǎ Těvá. Te ní dáyèhé-xi núu-dě dàtná quídé-xí núú espíritú xínú cuèchi núu Yǎ Ndiǒxí.

7

Té Těvá xǎhaⁿ-dě sá ñà túú cuèchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dútú cùnūu-gá xii-dé:

—¿Ndáá tnúhu cǎháⁿ-güedé cuèndá-n-ǎⁿ? —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě.

² Te té Těvá ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue ñani tnàhá-í ndíhi nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundedóho-ndo ñⁿ tnúhu na cǎháⁿ-í-a. Yá Ndiǒxí ío cùnūu-gá, te ní cǎháⁿ ndíhi-gá ndíi Àbrahám nàcióⁿ

Mesopotamiá cútñahá vátá quíhíⁿ-gá ndíi cundecu ndíi ñuú Hàrán. ³ Te ní xáhaⁿ-gã xii ndíi: “Daña-n nchàa ñaní tnáhá-n, te daña-n ñuhu-n, te quíhíⁿ-n ñiⁿ xichi núú dánèhé ñáhà-í cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám. ⁴ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te ní ndee ndíi ñuú Câldeá, te cuáháⁿ ndíi cundecu ndíi ñuú Hàrán. Te sátá ñí xíhí tătá ndíi, te ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí quixi ndíi cundecu ndíi núú ndécú-ó vítña. ⁵ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní sãñaha-gã ni lùha ñuhu cuu cuendá ndíi núú ñí xíndecu ndíi. Te ní xáhaⁿ ndáá Yă Ndiöxí xii ndíi sá cuãñaha-gã ñuhu cuu cuendá ndíi, te na cùú ndíi, te ndóo ndíhi nchaa ñaní tnáhá ndíi cacu túu ndéé cuèé-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã cuèi vátá cùndècu-gá ni ñiⁿ déhe ndíi. ⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám sá díú-ní ñaní tnáhá ndíi quíhíⁿ-yu núú xícá cùndecú-yu cúmi cièndú cuíá, te vá dáñã-yu queé-yu núú chíúⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cùndècú-yu. Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi, te ndáá ducaⁿ ñí cuu. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám: “Yúhú dandòho-í nchaa ñáyíu na dândoho ñaha xii cue ñaní tnáhá-n. Te dàvá-áⁿ te ndee cue ñaní tnáhá-n núú cùndècú-yu, te quixí-yu chiñuhu ñàhá-yu xii-í ilha”, duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te ndáá ducaⁿ ñí cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide ndáá-gá ndíhi ndíi Àbrahám, te ní xáhaⁿ-gã xii ndíi sá cuãha-güedé sèñá ñiⁿ nchaa landú tée cuendá cunáhá-yu nàcuáa ndúu sá ñí quide ndáá-gá ndíhi ndíi Àbrahám. Núu xíãⁿ núú ùná nduu sá ñí cacu té Isàác déhe ndíi Àbrahám, te ní sáha ndíi sèñá ñiⁿ-dé. Te ñiⁿ-ni ducaⁿ ñí quide tucu té Isàác déhe-dé té Jàcób, te ñiⁿ-ni ducaⁿ ñí quide té Jàcób, chi úxúú déhe-dé ní xíndecu, te nchaa-güedé ducaⁿ ñí quide-dé. Te ndí ùxúú cue tée-áⁿ ñí cuu-güedé ñaní tnáhá-ó.

⁹ Te ñiⁿ déhe té Jàcób ní xínani-dě Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñaní-dé núú-dě, núu ní dícò ñaha-güedé ní queheⁿ ñaha cuè tée cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú, te Yá Ndiöxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cácu-dé cútñahá ní ndoho víhi-dé. Te tée yíndaha Egiptú ío ní cudíí iní-dé té Chèé, te ní cutnùní iní-dé sá ño váha túha té Chèé, te ducaⁿ ñí cutnùní iní-dé, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ tée yíndaha Egiptú xii té Chèé sá díú tã Chèé coo-dé gobièrnú Ègiptú, te taxi tnùní-dé nchaa ñáyíu xínu cuechi núú tã yíndaha Egiptú-áⁿ.

¹¹ Te ní quíhu tnamá ñiⁿ nacióⁿ Ègiptú ndíhi nacióⁿ Cànáa, te ío ní ndohó-yu. Te nchaa ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñã ní xõo níhí-gã-yu sá cáxí-yu. ¹² Te ní níhí tã Jàcób tnúhu sá ío tríú Ègiptú, núu ní tendaha-dě cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní ságuaaⁿ-güedé tríú-áⁿ, te dàvá-áⁿ ñí sáháⁿ cue ñaní tnáhá-ó xito díhna nuu nacióⁿ Ègiptú. ¹³ Te xito cùu uú cuáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ tã Chèé sá ñaní-dé cúú-güedé. Te tée yíndaha Egiptú ní cutnùní iní-dé sá díú-ní ñaní té Chèé cúú-güedé. ¹⁴⁻¹⁵ Te ní cana té Chèé tătá-dě té Jàcób ndíhi nchaa ñaní tnáhá-dě. Te cùu-xi datná únídico sáhuⁿ-yu ndèca té Jàcób cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú núú ndécú tã Chèé, te xíãⁿ ñí quexió-yu ní ngóo-yu. Te yàcáⁿ ní xíhí té Jàcób ndíhi nchaa déhe-dé cue ñaní tnáhá-ó. ¹⁶ Te sátá ñí cuu titní cuíá, te ní natava-güedé yiqui ndíi Jàcób ndíhi nchaa déhe ndíi nchido-güedé cuáháⁿ ñuú Sìquém. Te ndíi Àbrahám sa ní cuu titní-gá cuíá sã ñí nacuaaⁿ ndíi ñuhu núú cuè déhe ndíi Hàmór. Te xíãⁿ nchíí yaú ní nachindúxi-güedé yiqui-áⁿ.

¹⁷ Te cútñahá vátá natáva-gá-güedé yiqui cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám cada-gá sá cúú-xí ñáyíu isràél ndécú Ègiptú, te ta càyá víhí-yu cuáháⁿ. ¹⁸ Te dàvá-áⁿ chi ingá tée yíndaha nacióⁿ Ègiptú, te ñá túú-gã ní xíní-dé nása ní xóo cada ndíi Chèé. ¹⁹ Te tée yíndaha Egiptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dě ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu dàvá-áⁿ. Te ní táuchíúⁿ-dě sá xócuñíⁿ-yu dándóo-yu déhe yiquiⁿ cuendá ndíhi-güexi cuú. ²⁰ Te dàvá-áⁿ ñí cacu té Moisés, te ío ní cudíí iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-dé. Te ní xíndecu ndíhi ñaha nãná-dě ndíhi tătá-dě úní-ni yóo. ²¹ Te ndèca ñahá-yu cuáháⁿ ingá xichi, te yàcáⁿ ní dándóo ñahá-yu xii-dé, te ní naníhí ñáhá dèhe yoco tée yíndaha Egiptú, te ní xito-xi-dé datná xító-xí ñiⁿ déhe mee-xi ñí xito-xi-dé ndéé

ní sahnú-dé. ²² Te ní cutúha-dé nchaa sá xíní cue téé ègiptú, te ío váha ní sáá díquí-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndíhi nchaa sá cádá-dě.

²³ Te cútnàhá ndécú-dě údico cuía-dě, te ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ ndíhi-dé cue ñaní tnáhá-dě ñáyíu isràél. ²⁴ Te ní xíní-dé ní caniha ìⁿ téé ègiptú xii ìⁿ téé isràél, te ñá ní cùndee iní-dé cundehe-dě nùu ní sáháⁿ-dé ní chindee-dě téé isràél, te ní sahní-dé téé ègiptú, ²⁵ chi ní cachí Yă Ndiôxí sá díú-dě dacăcu-dé ñaní tnáhá-dě ñáyíu isràél núu cuè téé ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cútnuní iní-yu năcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiôxí xii-dé, dico ñá túú ní cùtnuní iní-yu. ²⁶ Te nduu tněé ní xíní-dé nàa úú cue téé isràél, te ñá túú ní tnàhá iní-dé nàa-güedé nùu ní xáhaⁿ-dě xii-güedé: “¿Ná cuendá ducaⁿ xñàà-ndó? ¿Ná ñá díú ndímee-ndo núu ducaⁿ xñàà-ndó?” Duha ní xáhaⁿ tě Moisés xii-güedé. ²⁷ Te téé ndécúechi ní sáháⁿ-dé ní chindaha ñihnu-dé té Moisés ìⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dě: “¿Ná cúu yòhó nùu véxi-n tàxi tnuní ñáhá-n? ²⁸ Te tnàhá-ni tucu yúhú cahni-n dàtná ní sahní-n těé ègiptú icu càhaⁿ-n á”, duha ní xáhaⁿ-dě xii té Moisés. ²⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ téé isràél nùu ní yúhú té Moisés ní xinu-dé cuáháⁿ-dé ní sáá-dé nacióⁿ Mèdián. Yàcáⁿ ní ngóo-dé, te yàcáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úú déhe téé-dé.

³⁰ Te sáta nǐ xínu údico cuía, te ní sáháⁿ té Moisés ìⁿ xio yucu Sinái. Te yàcáⁿ ní xíní-dé ìⁿ tnutàú nchícúⁿ ñuhú, te xítí itá ñuhú-áⁿ nǐ xíní-dé yíhí ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiôxí. ³¹ Te òré ní xíní-dé sá yíhí-xí xítí itá ñuhú-áⁿ, te ní cuñúhu vîhi-dé sá nǐ xíní-dé espíritú-áⁿ xítí itá ñuhú-áⁿ, te ní sândehe-gá-dé, te ní xíndéhé vâha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yă Ndiôxí, te xáhaⁿ-gă xii-dé: ³² “Yúhú cúu-í Ndiôxí ní cáháⁿ ndíhi cue ñaní tnáhá-n nděé sanaha, ndí Àbrahám ndíhi ndí Isàác ndíhi ndí Jàcób, ndíhi dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndí-áⁿ nǐ xóo cáháⁿ ndíhi-í.” Duha ní xáhaⁿ-gă xii té Moisés. Te ní quídí ñaha-xi xii té Moisés sá nǐ yúhú-dé, te ñá ní cùyî-gá-dé cundehe-dě tnutàú nchícúⁿ ñuhú-áⁿ. ³³ Te Yă Ndiôxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: “Queñuhu chàu-n, chi núu ñúhú nǐ cuu íí núnñi-n. ³⁴ Te yúhú ndéhè-í sá ìo ndòho nchaa ñáyíu cùu cuendá-í, ñáyíu ndècu nacióⁿ Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ìo ndàhú xícáháⁿ-yu, núu xǎⁿ véxi-í cächí tnúhu-í sá ñuhú-n nacióⁿ Ègiptú cuendá ndeñuhú-n-yu yàcáⁿ.” Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiôxí xii té Moisés.

³⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáhăⁿ-yu: “¿Ná cuendá véxi-n tàxi tnuní ñáhá-n xii-ndí?” Duha ní xáhăⁿ-yu xii té Moisés. Te ñi-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yă Ndiôxí ní sáháⁿ-dé dacăcu-dé ñáyíu isràél nacióⁿ Ègiptú cuèi ñá ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-dé. Dico ní taxi tnuní-dé-yu, chi ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă òré ní xíní-dé espíritú xínú cuèchi núu-gă xítí tnutàú nchícúⁿ ñuhú. ³⁶ Te té Moisés ní ngúfta-dé ní quide-dé sá vă yòo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhí-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-dé, te ducaⁿ nǐ quide-dé Ègiptú ndíhi Lámár Tícuèhé. Te ní ngódó núu-dě núu-yu ní queé-yu Ègiptú cuáháⁿ-yu ìⁿ ichi xítí yucu núu vă yòo tnàhí ndècu, te ní xíhi-yu údico cuía xítí yucu-áⁿ, te xíaⁿ nǐ xóo cada-dé sá vă yòo tnàhí ndàcu cada. ³⁷ Te ñi-ni té Moisés ní xáhaⁿ-dě xii cue ñaní tnáhá-dě dàvá-áⁿ: “Yă Ndiôxí cada-gá te coo ìⁿ ñaní tnáhá-ndó nděé cuèé-gá, te téé-áⁿ cǎháⁿ-dé tnúhu-gá núu-ndó dàtná cuiní-ndó nǐ cachí-gá quídé yúhú, te ío xíní ñuhu-xi cundedóho-ndo tnúhu cáháⁿ-dé”, duha ní xáhaⁿ tě Moisés xií-yu dàvá-áⁿ. ³⁸ Te ñi-ni té Moisés ní xíndecu ndíhi-dé ñáyíu isràél xítí yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xíaⁿ nǐ quixi ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiôxí ní cáháⁿ ndíhi ñaha-xi xii-dé, te yàcáⁿ ní dăcuáhá ñaha-xi tnúhu-gá, te ñi-ni tnúhu-áⁿ nǐ ndóo dăcuaha-o.

³⁹ Te cue ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha ñă ní sàndáá iní-yu té Moisés, te ñá ní nděé iní ñáhă-yu xii-dé, chi ní cuiní-yu nuhú tucú-yu ñuu Ègiptú cundecú-yu. ⁴⁰ Te òré ndécú tě Moisés yucu ní xáhăⁿ-yu xii ñaní-dé té Àrón: “Cadúha-n ìⁿ úú ndiôxí díhúⁿ cuááⁿ codonùu núu-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó nděé ichi cuáháⁿ té Moisés, téé yòdo nuu núu-ó ndùu ní quee-o Ègiptú”, duha ní xí-yu té Àrón. ⁴¹ Te dàvá-áⁿ nǐ cadúha-güedé ìⁿ chěhlu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te ní sahní-güedé ìⁿ úú quítí nchito ní quide

càhnu-güedé chëhlu-án. Te ío ní cudíí ìní-yu quití-án, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiöxí cúú-dí. ⁴² Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu, xíáⁿ ní dáñá ñàha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ní dáñá-gă ní xóo cada càhnú-yu nchíanchii, ndíhi yóó, ndíhi nchaa chódíní. Te duha ní chídó tnùní ìíⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ñáyiú dàvá-án:

Nchòhó ñáyiú isràél, ní cuu údico cuía yíhí-ndó yùcu,

te ní sahani-ndo quití-ndo ní quide càhnu ñaha-ndo xii-í cáháⁿ-ndó, dico ñáhá chi ní sahani-ndo-güedi ní quide càhnu-ndo sá ní cadúha mee-ndo.

⁴³ Te ní cadúha-ndo ìíⁿ veñúhu líhli,

te ní sanutñí-ndo Mòlóc sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó xica nchido-ndo xití yucu,

te ní cadúha-ndo ìíⁿ chódíní, te quití-án càchí-ndó sá cúú-dí ndiöxí Rènfan,

te ndí ndúú sá ní cadúha-ndo-án ní quide càhnu-ndo.

Te cuendá sá dúcáⁿ ní quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cùndecu-ndo ingá xio nàcióⁿ Babiloniá.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-yu, te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá.

⁴⁴ Te xití yucu-án ní dácáá-güedé ìíⁿ veñúhu vehe dóó. Te vehe-án ní cuu-xi ìíⁿ sá cút-nùní ìní-yu sá Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii-yu. Te vehe-án ní dácáá-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhá-gă xii-dé nàcuáa dacàa-güedé.

⁴⁵ Te sátá ní xíhí nchaa cue téé-án, te ní ndóo ndíhi nchaa déhe-güedé veñúhu-án. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé, te cuáháⁿ ndíhi-güedé té Jòsué núú cùndécú-yu. Te sátá ní quexiò-yu, te ní dácúnñú-yu ñáyiú dii ñúú-xi-án chi mee Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii-yu. Te sátá ní ndíhi nchaa ñáyiú ní xica nchido veñúhu dóó-án ní xíhí, te ní ndóo ndíhi dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvíí, téé ní xíndaha ñàha xii-yu. ⁴⁶ Te Yá Ndiöxí ní cudíí víhí ìní-gá té Dàvíí. Te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-gă nñu cuu dacàa-dé veñúhu cuu cuendá-gá, chi ìíⁿ-ni Yá Ndiöxí ní xóo cada càhnu té Dàvíí ndíhi té Jàcób, ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha vìhi-gá. ⁴⁷ Te Yá Ndiöxí ñá ní dàña-gá dacàa té Dàvíí veñúhu-gá dico déhe-dé té Salòmón, chi ní dáñá-gă ní dácáá-dé veñúhu cuu cuendá-gá ⁴⁸ cuéi ñá túú sàcùndecu-gá veñúhu dàcaa cue téé ñuyúú-a, chi ndéni xíaⁿ ndécú-gă chi espíritú cúú-gă. Te duha ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá:

⁴⁹ Yúhú táxi tnùní-í andíu ndíhi ñuyúú,

te xíáⁿ nñu nchòhó vá ndácú-ndó chíhi ñaha-ndo xití veñúhu dàtná quídé-yu sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núú ndétátú-í,

⁵⁰ chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ío ñuyúú-a.

Duha ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá —duha ndúu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ té Těvá xii-güedé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó, ío sáa ìní-ndó chi quide-ndo datná quídé ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chi ñá túú tédóho-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñá cuíní-ndó quíndáá ìní-ndó tnúhu-gá, mee-ni cùu úhú ìní-ndó Espíritú-gá dàtná ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁵² Chi cue téé-án ío ní xóo dandòho-güedé nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ní sahani-güedé nchaa cue téé ní cáháⁿ sá quíxí Crístú ñuyúú-a, te Yaá-án ñá túú cuéchi-gá. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo Crístú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyúú-a, chi ní sáha cuendá-ndó-gă núú cuè téé ní cuu úhú ìní ñáhá xii-gá ní sahani ñaha-güedé. ⁵³ Te ndècu ndíhi-ndo tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiöxí xii ndíi, te ní dùcaⁿ ñá túú sàndáá ìní-ndó tnúhu-án nñu ní sahani-ndo Jèsús. Te diu-ni tnúhu-án ndécú ndíhi-ndo ndéé vitna —càchí té Těvá xáhaⁿ-dë xii-güedé.

Ní sahani-güedé té Těvá

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ tǎ Těvá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedě núú-dě, núú ní quide rúhñú-güedě núhu-güedé sá sàtú iní-güedé. ⁵⁵ Te té Těvá ndécú ndìhi-dé Espíritú Yǎ Ndiöxí, te ní ndacoto váha-dé andiu, te ní xiní-dé súúni dátásaⁿ-xi núú ndécú Yǎ Ndiöxí, te ní xiní-dé Xítóhó Jesucrístú nútñi-gá xio cùha Yǎ Ndiöxí. ⁵⁶ Te ní xáhaⁿ tǎ Těvá xii-güedé:

—Chí cündèhe andiu chi yúhú ndéhè-í Xítóhó Jesucrístú nútñi-gá xio cùha Yǎ Ndiöxí, te diu-gá cúú-gǎ ñani tñhá-ndó nchàa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

⁵⁷ Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuendá sá ñǎ ní tñhá iní-güedé cundedóho-güedé tnúhu càháⁿ-dé, te uuⁿni ní cuáá-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé ⁵⁸ ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ìⁿ xio yuhu ñúú, te yácáⁿ ní sǎñaha-güedě yúú xii-dé. Te ndècu ìⁿ tée cuechi nàni-dé Sàulú, te tée-án nǐ quide cuendá-dé dóó-güedě cuendá ní nune ndaha-güedé ní sǎñaha-güedě yúú xii té Těvá. ⁵⁹ Te òré sǎñaha-güedě yúú, te ní cáháⁿ ndìhi-dé Xítóhó Jesucrístú te xáhaⁿ-dě:

—Yòhó Xítóhó Jesucrístú, naqueheⁿ-n iní-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶⁰ Te ní ngüíñí xítí-dě, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě:

—Yòhó Xítóhó Jesucrístú, vá técuèchi-n cuè tée-a sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te xǎⁿ-nǎ ní cáháⁿ-dé, te ní xíhí-dé.

8

Té Sàulú chíhí-dě ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús vecaá

¹ Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá nǐ sahani-güedé té Těvá.

Te diu-ni nduu-ǎⁿ nǐ cuu níhi cuendá nchaa ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ñúú Jerusàlén. Te ní ndìhí-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distritú Jùdeá ndìhi distritú Sàmariá. Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ ñaha xi-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñúú Jerusàlén.

² Te nchaa cue tée càháⁿ ndìhi Yǎ Ndiöxí ní chindúxi-güedé ndíi Těvá. Te ío ní ndáhyú ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús sá nǐ xíhí ndíi. ³ Te té Sàulú ío dándoho-dé-yu, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-dé cuátñi-dé cuèi tée cuèi ñadìhí ndécá-dě cuáháⁿ vecaá.

Càháⁿ-yu tnúhu Yǎ Ndiöxí distritú Sàmariá

⁴ Te nchaa ñáyiu ní xité nuu cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús nchaa núú quéxìó-yu.

⁵ Te té Lìpé cuáháⁿ-dé distritú Sàmariá càháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucrístú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiöxí ní quixi ñuyúú-a. ⁶ Te ío vǎi núú sǎ vǎ yò tñhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vǎhí-yu, te ní xíndedóho váha-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé. ⁷ Te vǎi ñáyiu yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávǎha ní queñuhu-dé nchaa espíritú-án yiqui cùñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vǎi ñáyiu cùhú ñǎ cúú-gǎ candá niñnú-yu ndìhi ñáyiu yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xǎⁿ ío ní cudíi iní ñáyiu ñúú-án.

⁹ Te diu-ni ñúú-án ndécú ìⁿ tée nàni Xímú, te tée-án xìní-dé cada ndùu-dé, te ní cuu naha dùcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyiu distritú Sàmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dě cúnùu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu cuèi ñáyiu cuica te cuèi ñáyiu ndàhú ío nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě, te xítnàhá-yu:

—Tée-ǎⁿ ío chindee ñaha Yǎ Ndiöxí xii-dé nùu vǎi núú sǎ quídé-dě —càchí-yu xítnàhá-yu.

¹¹ Te ní sàndáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndùu-dé, te ní xóo cuñúhu vǎhí-yu, te ní cuu naha dùcaⁿ-ni dandahú ñáhá-dě xií-yu. ¹² Te té Lìpé ní cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucrístú, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu sá Yǎ Ndiöxí cuíni-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu. Te cuèi tée cuèi ñadìhí ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tñhá té Xímú ní sàndáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndìhi té Lìpé, te ní cuñúhu-dé chi titní núú sǎ vǎ yò tñhí ndàcu cada ní quide té Lìpé, te ní cuñúhu vǎhí nchaa ñáyiu.

¹⁴ Te dava-gá cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyu tnúhu-gá ní níhí-güedě tnúhu sá ñáyu distritú Sàmariá ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te ní tendaha-güedě té Pèlú ndihi té Juàá cuáháⁿ-güedé distritú Sàmariá. ¹⁵ Te ní quexìo-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí ní xícáⁿ-güedé Espiritú-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chi ni ñíⁿ-yu vátá sàá-gá Espiritú-gá cundecu ndihí-yu, chi òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèsús ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquíⁿ-yu, te ní quexìo Espiritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xiní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexìo Espiritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuíní-dé cuáñaha-dě díhúⁿ xii té Pèlú ndihi té Juàá ní cùu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Chindee ñàha-ndo cuendá nděda-ni càa-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquíⁿ-yu, te níhí-yu Espiritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chi cuíní-n cuàaⁿ-n sá vâha quide Yá Ndiöxí.

²¹ Yòhó vá cúú càda-n chiuⁿ quide-ndí, chi ñá túú ndècu váha iní-n núú Yá Ndiöxí. ²² Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-n, chi ío nèhé càháⁿ-n sá dúcáⁿ cáháⁿ-n. Te cáháⁿ ndàhú-n núú Yá Ndiöxí sá ná cádá càhnu iní-gá tnúhu ní cáháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xiní-í sá ío úhú iní-n, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá chido nuu-n quide-n —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii té Xímú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tē Xímú xii-güedé:

—Cáháⁿ ndàhú-ndó núú Yá Ndiöxí sá ñà túú ñà tnahá-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁵ Te té Pèlú ndihi té Juàá ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyu ñuú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé ncha nàcuáa ní quide Jèsús ní xiní-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyúú-a. Te ní tñii-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusálén, te ní yáha-güedé titní ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lìpé ndihi ñíⁿ tée ñuú Etiòpiá

²⁶ Te ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní quexìo-xi ñuú Jerusálén ní xáhaⁿ-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní natnahá-dé ñíⁿ tée nàcióⁿ Etiòpiá ñúhú-dě ichi. Te cùu-dé tesorèrú xínú cuèchi-dé núú ñíⁿ ñadìhí ñaha yíndaha nacióⁿ Etiòpiá, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Cándacé. ²⁸ Te tée etiòpiá-áⁿ ní sáháⁿ-dé ñuú Jerusálén ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí, te ñúhu-dé ichi cuánuhú-dé ñuú-dé ñúhú-dě carrètá, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tñuní ndí Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. ²⁹ Te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndiöxí xii té Lìpé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-áⁿ —càchí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lìpé ní sátuha-dé carrètá-áⁿ, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cáháⁿ tée etiòpiá-áⁿ, tée ñúhu carrètá-áⁿ dàcuàha-dé nàcuáa ní chídó tñuní ndí Chàíá. Te ní xáhaⁿ tē Lìpé xii tée etiòpiá-áⁿ:

—¿Tècú tñuní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-áⁿ? —càchí té Lìpé xáhaⁿ-dě xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—¿Nása tecú tñuní-í te vá yòo dànehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Lìpé.

Te cuáaá té Lìpé núú carrètá ní ngóo-dé. ³² Te ndèdóho-dé nàcuáa dàcuaha tée etiòpiá-áⁿ nàcuáa ní chídó tñuní ndí Chàíá núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Dàtná quidé ñíⁿ mbéé cada-dé òré candeca ñaha-güedě xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedě chi ñá túú ñà cada-dé,
dàtná cuíní-ndó quide mbéé òré dèté-di ñá túú ndàhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedě chi ni vâ cáháⁿ-dé.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndeé ñáhá-güedě xii-dé, te ni vǎ ndúcu tñuhu-güedé núú-dě nñu ndáá ndècuéchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna ìní cue ñani tnáhá-dě, chi cahni ñaha-güedě xii-dé ñuyíú-a. Duha càháⁿ tutú ní dáciuáhá tē etiòpiá ní xíndedóho té Lìpé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu tē Etiòpiá xii té Lìpé:

—Cundee ìní-n cǎchí tñuhu-n yò cacunehe tē ní cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndeé sanaha, núu càháⁿ-dé cuendá méé-dě àdi caháⁿ-dé cuendá ingá ñáyiú —cǎchí tē etiòpiá-án xáhaⁿ-dě xii té Lìpé.

³⁵ Te té Lìpé ní cani-dé cuendú núú tē etiòpiá nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Chàíá nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-dě nàcuáa ndúu tñuhu Jèsús ndíhi nàcuáa ní quide-gá. ³⁶ Te ñuhu-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ní naníhí-güedé ìíⁿ xichi núú ñúhú ndute, te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Iha ñuhu ndute, ¿te vá cúu cuandute-í iha-ǎⁿ? —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Lìpé.

³⁷ Te xáhaⁿ tē Lìpé:

—Te núu sàndáá ndisa iní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Sàndáá ndisa iní-í sá Dēhe Yá Ndiöxí cúu Xítóhó Jesucristú —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě.

³⁸ Te ní ngani-dé carrètá, te ní nuu-güedé ndí ndúú-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dáciuándute ñaha té Lìpé xii-dé. ³⁹ Te òré ní nene-güedé xití ndute, te ndèca ñaha Espiritú Yá Ndiöxí xii té Lìpé cuáháⁿ. Te ñá túú ní xini tē ní sandute-án ndeé ichi cuáháⁿ té Lìpé. Te ío ní cudíí ìní-dé sá ñí natuha-dé ichi Yá Ndiöxí, te cuándaa-dé núu carrètá-dé cuánuhú-dé. ⁴⁰ Te ní quexìo té Lìpé ñuu Àzotó, te ndí tnahá ñuu ndí tnahá ñuu cuáháⁿ-dé càháⁿ-dé tñuhu Yá Ndiöxí, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dé ní quexìo-dé ndeé ñuu Cèsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítóhó Jesucristú (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te té Sàulú mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuendá ñáyiú ní sàndáá iní tñuhu Jèsús, te cuiní-dé cahni ñaha-dě xii-yu. Te ní sáháⁿ-dé núú dütú cúnúu-gá, ² te ní xáhaⁿ-dě sá cádũha dütú-ǎⁿ ìíⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue tē xíndeé nchito veñúhu ñuu Dàmascú, chi cuiní-dé tñi-dé nchaa ñáyiú dáciuaha tñuhu Xítóhó Jesucristú candeca ñaha-dě quíhíⁿ ñuu Jerusálén. ³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé tá cùyatni-dé ñuu Dàmascú, te uuⁿni ní quee ñuhú andiú, te ní dáyèhé-xi ndeé núu nútñí-dé. ⁴ Te ní nduá-dé ndeé ñuhu, te ní tecú dóho-dé càháⁿ ìíⁿ sá càháⁿ núu ññu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuendá cúu ùhú iní ñáhá-n xii-í te dándoho ñaha-n? —cachí sá càháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-dě:

—¿Ná cúu yòhó sá càháⁿ-án-i? —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ sǎ càháⁿ xii-dé:

—Yúhú cúu-í Jèsús tē cúu úhú iní-n. Te ío dándoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndìcutu quide-n, chi quiti-án ñuu na cǔxi-güedé-di pùyá te sǎha-di patadá núu-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cúu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í —cǎchí sá càháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁶ Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ñí yùhú-dé, te ní xáhaⁿ-dě:

—Xítóhó Jesucristú, ¿te ná cuiní-n càda-í-i? —cǎchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñúú-ǎⁿ, te yàcáⁿ tecú tñuhu-n ñá cúu sǎ cádá-n —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁷ Te cue tē cuáháⁿ ndíhi té Sàulú ní tecú dóho-güedé càháⁿ ìíⁿ sá càháⁿ, dico vá yò tnahí ni xini-güedé, te ní yùhú víhí-güedé, te ñá túú tnahí ni càháⁿ-güedé. ⁸ Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cúu-gá cundehe-dě, chi ní cuaa-dé, te ní tñi-güedé ndaha-dé ndécá

ñaha-güedé cuáháⁿ ñuu Dàmascú. ⁹ Te yacáⁿ ní xíndecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tnahí cundehe-dě, te ñá túú nã ní xèxi-dé, te ñá túú ní xìhi-dé ndute.

¹⁰ Te ndècu tée sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuu Dàmascú, nání-dě Ananiás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¡Ananiás! —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—¿Yúhú càháⁿ ndihi-n-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ìⁿ chiuⁿ ichi núú dánàni-güedé Ichi Ndáá, te yacáⁿ nanducu-n vehe té Jùdás, chi vehe tée-áⁿ ndécú ìⁿ tée ñuu Tàrsú nání-dě Sàulú, te tée-áⁿ sa càháⁿ ndihi ñaha-dě xii-í. ¹² Te tée-áⁿ ní dácótó ñaha-xi sá ní xíní ñáhá-dě xii-n ní quexio-n núú ndécú-dě, te ní sacáⁿ ndodo-n ndaha-n díquí-dě, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dě ní dácótó ñaha-xi xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

¹³ Te té Ananiás ní xáhaⁿ-dě:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-n sã ní níhí-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ïo quide úhú-dé ñáyiú càháⁿ ndihi-n ñuu Jerusálén. ¹⁴ Chi nèhe-dé tutú ní sáñaha cuè dútú cúnúu cuendá níhí-dě nàcuáa cada-dé tñi-dé nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gã.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndihi-dé, chi cuíní-í cada-dé chiúⁿ-í, quíhíⁿ-dé càháⁿ-dé tnúhu-í núú cuè ñáyiú isràél, ndihi núú cuè ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, ndihi núú cuè tée yíndaha ñaha xii-yu. ¹⁶ Te yúhú cúñaha-í xii-dé sá ndóhó vîhi-dé cuendá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii té Ananiás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Ananiás vehe núú ndécú tẽ Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tẽ Sàulú, te ní xáhaⁿ-dě:

—Yòhó té Sàulú tée ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, diu-ni Xítóhó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ndihi ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gã véxi-í cuendá cacáⁿ táhú-í núú-gã cuendá-n te ndúha núú-n, te dǎtnúni quixi Espiritú-gá cundecu ndihi-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

¹⁸ Te dǎtná sá ní xócání-ó ìⁿ sá ndèdí núú-dě ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dě, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xèxi-dé, te ní naníhí ndéé-dě, te títñí nduu ní xíndecu ndihi-dé ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gã ñuu Dàmascú.

Té Sàulú dácúaha-dé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí ñuu Dàmascú

²⁰ Te sáta ní ndúha núú-dě, te ní sáháⁿ-dé veñúhu cue ñáyiú isràél ní xáhaⁿ-dě sá Jèsús cúú-gã Déhe Yá Ndiõxí. ²¹ Te nchaa ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní cuñúhu vîhí-yu, te ní xítñáhá-yu:

—Diu tée-ǎⁿ ní sañi-dé ñáyiú ní xóo chiñuhu ñaha xii Jèsús ñuu Jerusálén. Te ní quixi-dé iha ní cuíní-dé tñi ñaha-dě xii-yu candeca ñaha-dě quíhíⁿ núú cuè dútú cúnúu ní cuu —càchí-yu xítñáhá-yu.

²² Te ìo iní-gã té Sàulú xǎhaⁿ-dě xii-yu sá díú Jèsús cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí ní quixi ñuyú-a, te xíǎⁿ ñá ní níhí ñáyiú isràél ndécú ñuu Dàmascú tnúhu càháⁿ-yu, te ní cuñúhu vîhí-yu.

Té Sàulú ní dáxíó-dě núú ñáyiú isràél

²³ Te sáta ní cuu títñí nduu, te ní ndatnúhu cue tée isràél sá cáhni-güedé té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní níhí-dě tnúhu nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedé xii-dé, te cuèi nduu cuèi niú néhé cuendá-güedé yuyèhe núú ñúdòco ndóho yuhu ñuu cuendá cuíní-güedé tñi ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. ²⁵ Te ìⁿ niú ndécá ñaha cue tée ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúdòco ndóho yuhu ñuu. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chihí ñaha-güedé xii-dé xití tídihi te ní dándèe ñaha-güedé núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dé.

Te Sàulú ndécú-dě ñuú Jerusàlén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dé ñuú Jerusàlén, te cuíní-dé chitnahá-dé ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní yùhú-yu chi ní cáhãⁿ-yu sá dándàhú ñáhá-dě sá sàndáá iní-dé Jèsús. ²⁷ Te té Bèè ndécá-dě té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá. Te ní cani té Bèè cuèndú núú-güedě nàcuáa ní cuu ní naníhí tñáhá tē Sàulú ndihi Jèsús ichi, te ní cáháⁿ ndihi ñaha-gã xii-dé. Te ní xáhaⁿ tùcu té Bèè nàcuáa ní cáháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñáyiú Dàmascú, te ñá túú tñáhí ni yùhú-dé ní cáháⁿ-dé, cächí té Bèè xãhaⁿ-dě xii-güedé. ²⁸ Te ní xíndecu té Sàulú ndihi ñáyiú xídacuáhá tñuhu-gá ñuú Jerusàlén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús, te ñá túú tñáhí ni yùhú-dé ²⁹ ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú isràél ñáyiú càháⁿ tnúhu griégú. Te ñáyiú-áⁿ ñí ngüíta-yu ndàtnúhu-yu sá cáhni ñáhá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa cuíní ñáyiú càháⁿ tnúhu griégú cada ñáhá-yu xii té Sàulú, núú ní sàndeca ñáhá-yu xii-dé ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñáhá-yu cuánuhú-dé ñuú Tàrsú.

³¹ Te sáta xíáⁿ te ní sanaá-yu ñá túú-gã ní xõo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñihí distritú Jùdeá, ndihi distritú Galileá, ndihi distritú Sàmariá. Te ní níhí ndéë-yu ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí cadá-yu, te ío ní xíndecu yíñuhú-yu núú-gã, te Espíritú-gá ní chindee ñaha-xi xii-yu, te vãi-gá ñáyiú ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí. Te ñíⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñuú Lìdá ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús. ³³ Te yàcáⁿ ní naníhí-dě ñíⁿ téé nani Eneás, te ní cuu úná cuía cùhú-dé, te ni lùha ñá cúú-gã candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucrìstú cada tátna ñaha-gã xii-n tñáví. Ndacóo te ndocani-n yùu-n —cachí-dé xãhaⁿ-dě.

Te òré-ni ní ndacóo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáyiú ñuú Lìdá ndihi ñáyiú ñuú Sàrón ní xiní-yu sá ñí ndúha-dé, te ní sàndáá víhí iní-yu Xítohó Jesucrìstú.

Ní ndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñuú Jòpé ndécú ñíⁿ ñadihí sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nani-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xãhãⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chi ío váha iní-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñáyiú ndàhú. ³⁷ Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tñi ñaha cuèhé ñí xíhí-aⁿ, te ní nadacùchi ñáhá-yu, te ní chihi ñáhá-yu ñíⁿ cuàrtú ndécú ndéé núú ñnu. ³⁸ Te ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpé ní níhí-yu tnúhu sá ndécú tē Pèlú ñuú Lìdá. Te yatni-ni càa ñuú-áⁿ, te ní tendàhá-yu úú cue téé cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dě cuèndá cúñaha-güedě candeca ñaha-güedě xii-dé quíhíⁿ núú ndécú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedě xii té Pèlú:

—Yáchí ná quíhíⁿ-ó ñuú-ndí, chi yàcáⁿ cáná ñáhá-yu quíhíⁿ-n tñáví —cachí-güedé xãhaⁿ-güedě xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihi cue téé-áⁿ ñuú Jòpé, te òré ní quexìo-güedé ndihi-dé, te cuásáa ndihi ñaha-güedě cuàrtú ndéé núú ñnu. Te nchaa ñáyiú ñíhí ñáyiú quèé ní tacá ndéé ñáhá xii ndíyi-áⁿ xíndáhyú-yu, te ní dánèhé ñáhã-yu nchaa dóo ñí cadúha ñaha ní xíhí-áⁿ. Chi ní xóo cadúha-aⁿ dícúⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ dío òré ní xíndecu-aⁿ ñuyúú-a, te nchaa xíáⁿ ní dánèhé ñáhã-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě sá quèé-yu ncháa-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüíñí xítí-dě te ní cáháⁿ ndihi-dé Yã Ndiõxí, te dàtnùní ní ndacoto-dé núú cándòdo ndíyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě:

—Tàbitá, ndacóo —cachí-dé xãhaⁿ-dě.

Te ní ndacoto-aⁿ núú tē Pèlú te ní ndacóo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tñi-dé ndaha-aⁿ ní nacanutñí ñaha-dě. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú ñíhí ñáyiú quèé ndihi nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús cuèndá quini-yu sá ñí ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáyiú ñuú Jòpé ní níhí-yu tnúhu nàcuáa

ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xíhí-án, te vài-yu ní sándáá iní-yu Xítóhó Jesucrístú.
⁴³ Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñii.

10

Té Pèlú ndihi té Còrneliú

¹ Te ndècu ñii tée nàni-dé Còrneliú ñuu Cèsareá te cùu-dé capitàⁿ, te ndècu ndihi-dé ñii cièndú sandàdú. Te cue tée-án nání-güedë Sandàdú Itàlianú. ² Te tée cùu capitàⁿ ío váha iní-dé, te mee-dë ndihi ñadìhí-dé ndihi nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñuhu núú Yă Ndiöxí, te sáha-dé ñáyiu ndàhú ñáyiu isràél díhúⁿ, te ío càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí. ³ Te ñii nduu dàtná òré caá úní sacuaa ní dácótó nùú ñáhá-xí xii-dé sá ni sáháⁿ ñii espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí núú-dë, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁴ Te ní xiní-dé ndi ndúú xio núú-dë espíritú-án. Te ío ní yùhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dë:

—¿Ná chíúⁿ vëxi-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío càháⁿ ndihi-n Yă Ndiöxí, te ñáyiu ndàhú sãñaha-n díhúⁿ-n, te nchaa xíáⁿ sa nàha-gá. ⁵ Te vitna tendaha-n cuè tée na quíhíⁿ-güedé ñuu Jòpé quíngana-güedé ñii tée nàni Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé, te candeca ñaha-güedë quixi. ⁶ Te òré quexìo-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuíni Yă Ndiöxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu tée nàni Xímú tée dàcuitá ñii, te vehe tée-án caá ñii xio yuhu lamár —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷ Te sátá cuáháⁿ espíritú-án, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue tée xínu cuechi núú-dë ndihi ñii sandàdú xínú cuèchi tucu núú-dë, te tnàhá sandàdú-án ío càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí. ⁸ Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedë nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí. Te ní tendaha ñàha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé ñuu Jòpé.

⁹ Te nduu tnéé-án ñúhú-ní-güedé ichi cuáháⁿ-güedé, te cùu-xi datná òré cauxúú nduu ta cùyatni-güedé ñuu-án, te òré-án ní sáá té Pèlú díquí véhé càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí. ¹⁰ Te òré-án sa xihí-dé docó cuíni-dé caxi-dé, te nini càdúha-yu sá caxí-dë ní dácótó nùú ñáhá-xí ¹¹ sã ní xiní-dé ñii sá ndécú àndiu, te càa datná caá ñii dóó cáhnú nchícúⁿ yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuuⁿ núú ñúhú. ¹² Te núú dđó-án yódó cđó ndihi quiti ndàva ndihi nchaa núú quiti ndèé cùmí sáhá-xi. ¹³ Te ní tecú dóho-dé càháⁿ ñii sá càháⁿ, te xáhaⁿ sã càháⁿ-án xii-dé:

—Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndëda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá càháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁴ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë:

—Vá cáhni-í-di chi càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyiu isràél sá vã cúú caxi-ndí nchaa quiti-a chi cuu cuèchi, te vátá caxí-gã-í-di ni ñii xito —cachí-dé xáhaⁿ-dë.

¹⁵ Te ní cáháⁿ tucu sá ní cáháⁿ-án, te xáhaⁿ-xi:

—Vá cúú càchí-n sã vã cúú caxi-n-di, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá díú nchàa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní cáháⁿ-án xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁶ Te ducaⁿ ní cáháⁿ sá ní cáháⁿ-án ùní xito, te dàtnúni cuándaa tucu dóó-án àndiu.

¹⁷ Te té Pèlú ñá ní cùtnuní iní-dé ná cuèndá ducaⁿ ní dácótó nùú ñáhá-xí xii-dé, núú xíáⁿ ío cuéhé ní sani iní-dé. Te òré-án ní quexìo cue tée ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-güedé ndúcú tnúhu-güedé ndèé caá vèhe té Xímú tée dii vèhe-xi ndecu té Pèlú. ¹⁸ Te ní cáháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedë:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ñii tée nànducu-ndí nání-dë Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedë.

¹⁹ Te té Pèlú vài sani iní-dé sá ní dácótó nùú ñáhá-xí xii-dé. Te òré-án ní xáhaⁿ Espíritú Yă Ndiöxí xii-dé:

—Cundedóho-n ñii tnúhu na càháⁿ-í-a. Ní quexìo úní cue tée nànducu ñaha xii-n.

²⁰ Yáchí, cuandèe chi quíhíⁿ-n ndihi-güedé, te vá yùhú-n chi yùhú ní xáhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedë xii-n —càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xii té Pèlú.

²¹ Te ní xica-dé cuánde-de núnú ndécú cuè téé xica nanducu ñaha xii-dé, te xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Yúhú cúú tée nànducu-ndo-áⁿ. Náu-í-a núnú ná chíúⁿ cuíní ñáhá-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te xáhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ téé nàni Corneliú ní tendaha ñàha-dé véxi-ndí, te téé-áⁿ ño váha iní-dé, chi ío sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te nchaa ñáyíu isràél ío váha càháⁿ-yu cuèndá-dé. Te ñⁿ espíritú xínú cuèchi núnú Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñàha-dé xii-n quíhíⁿ-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yá Ndiöxí —càchí cue téé ní tendaha té Còrneliú xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

²³ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú sá quíhu-güedé vehe-dé, te candeca tnàha-güedé ndíhi-dé quíhíⁿ ndéé nduu tnéé. Te nduu tnéé-áⁿ ní xica-güedé ndécá tnàha-güedé ndíhi té Pèlú cuáháⁿ, te tnàhá ñⁿ úú cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jòpé cuáháⁿ ndíhi ñàha-güedé xii-dé.

²⁴ Te ndéé íngá nduu ní quexìo-güedé ñúú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñàha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndíhi ñadíhí-dé ndíhi nchaa landú-dé ndíhi cue téé ío váha tnàhá tnúhu ndíhi-dé, chi ní cana ñàha-dé ní nítnáhá-yu ndíhi-dé cundetú-yu té Pèlú. ²⁵ Te sáta ní quèxio té Pèlú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngúíñí xítí-dé núnú tē Pèlú chíñùhu ñàha-dé ní cùu. ²⁶ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë:

—Ndacuíñí vá ngúíñí xítí-n nùu-í chi ñá díú Ndiöxí cúu-í, dícó ñⁿ téé ñuyíú-a cùu-í —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-dé.

²⁷ Te ta càháⁿ té Pèlú ndíhi té Còrneliú cuánguñhu-güedé xítí vehe, te chitu ñáyíu xìxíhi xítí vehe. ²⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xíí-yu:

—Sa ñàha-ndo sá càchí tnúhu sá sánú ìchi ñàha xii nchúhú ñáyíu isràél sá vā cúú quixi-ndí vehe ní ñⁿ nchohó ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél te ní vā cúú tnàhá tnúhu ndíhi ñàha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá vā cúú càháⁿ-í sá vā cúú càháⁿ ndíhi-í ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, chi cuu cuèchi. ²⁹ Núnú xíáⁿ ndíhi-ni véxi-í òré ní quexìo tnúhu sá cáná ñàha-ndo. Te cachí tnúhu-ndo nã cuèndá cáná ñàha-ndo —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dë xíí-yu.

³⁰ Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dë:

—Ní cuu cúmí nduu, te díu-ni dàtná òré iha cùu-xi, te yúhú ndècu-í díu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhí ná xéxi-í càháⁿ ndíhi-í Yá Ndiöxí, te òré-áⁿ ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núnú-gã níhnú-xí dóo cuixíⁿ dóo chàhnchí. ³¹ Te càchí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndiöxí tnúhu ní càháⁿ-n ndíhi-gá, te xíní-gá sá sãñaha-n díhúⁿ xii ñáyíu ndàhú. ³² Te ñúú Jòpé ndécú ñⁿ téé nàni Xímú, àdi Pèlú chi úú díu-dé, te ndècu-dé vehe ñⁿ téé nàni tucu Xímú téé dàcuítá ñíí, te càa vehe-dé ñⁿ xio yuhu lámár, te cana-n-dé ná quixi-dé ndatnúhu-n ndíhi-dé”, duha ní càháⁿ espíritú xínú cuèchi núnú Yá Ndiöxí. ³³ Núnú xíáⁿ ndíhi-ni ní cana ñàha-í xii-n. Te táxáhu xii-n sã véxi-n chi iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñàha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te cuíní-ndí cachí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cachí Yá Ndiöxí càháⁿ-n —càchí té Còrneliú xáhaⁿ-dë.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyíu ní tacá vehe té Còrneliú

³⁴ Te té Pèlú xáhaⁿ-dë xíí-yu:

—Vitna ní xíní-í sá Yá Ndiöxí càháⁿ ndíhi-gá ñáyíu cuèi ndèda-ni càa ñúú, te ñⁿ-ni quide-gá ndíhi nchaa-yu. ³⁵ Te nchaa ñáyíu nèhe sá yíñùhu núnú Yá Ndiöxí, te xíquide váha-yu, te nchaa-yu cùu váha iní ñáhá-gã xíí-yu. Te ñá túú quide cuèndá-gã cuèi ná ñáyíu ñúú cúú-yu. ³⁶ Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gã Xítóhó Jesucristú ní sáháⁿ-gá ní xíndecu-gá nacióⁿ Isràél, te ní xáhaⁿ-gã xíí-yu ñⁿ tnúhu váha nàcuáa cuu váha iní-yu. Te díu-ni mee Jèsús cúnú-gá núnú ñáyíu ní càa xico ñuyíú. ³⁷ Te ñàha-ndo sá díhna-gá ndí Juáá ní càháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndiöxí núnú ñáyíu, te ní dácuándute ñàha ndíi xíí-yu. Te dàtnúní ní ngúíta Jèsús ní càháⁿ-gá tnúhu-gá distritú Galileá, te dàtnúní ní sáháⁿ-gá níhíi nacióⁿ Isràél ní càháⁿ-gá tnúhu-gá núnú ñáyíu. ³⁸ Te sa ñàha-ndo sá Yá Ndiöxí ní

sáñaha-gă Espiritú-gá xii Jèsús tée ñúú Nazàrét ndécú ndìhi-dé chíndèe ñaha-xi xii-dé. Te ñaha-ndo sá ñi xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáiyu yìhi ñaha espíritú cùndìhi yucu ñávãha. Te ío vãi-gá sá vãha ní quide ñaha-gă xií-yu, te ducaⁿ ñi quide-gá, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá. ³⁹ Te mee-ndí ní xiní-ndí nàcuáa ní quide Jèsús ñúú Jerusalén ndìhi ñihí nacióⁿ Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedë xii-gá núú cùrúxí te yàcáⁿ ní xihí-gá. ⁴⁰ Te núú ùní nduu ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá. Te ní cuiní-gá sá cùndècu Xítóhó Jesucristú títñí nduu sátá ñi ndoto-gá cuendá cáháⁿ ndìhi ñaha-gă xii-ndí nchaa-ndí nàcuáa ní xica cuu-ndí ndìhi-gá. ⁴¹ Te ñá ncháá ñáiyu ñi xini ñáhá xii-gá, chi mee-ñi nchühú cue tée ní cachí-gá sá cáháⁿ ndáá-ndí sá ñi ndoto-gá, chi ní xindecu ndìhi-ndí-gá, te ní xihí ní xexi-ndí ndìhi-gá, núú cáháⁿ ndáá-ndí sá ñi ndoto-gá. ⁴² Te ní cachí-gá sá nchühú quíhíⁿ-ndí cúñaha-ndí xii ñáiyu sá méé Yá Ndiöxí ní táuchíúⁿ-gă sá Jèsús cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáiyu ndècu vívú ndìhi cuéchi nchaa ñáiyu ní xihí. Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ñi-ñi ducaⁿ ñi cachí Jèsús cáháⁿ-ndí. ⁴³ Te cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñi cáháⁿ-güedé sá quíxí Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháá ñáiyu na quíndáá iní ñáhá xii Jèsús, te cada cáhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xií-yu.

Ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndìhi cue ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél

⁴⁴ Te mei òré cáháⁿ-dé ndedóho-yu ní quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndìhi nchaa ñáiyu-án. ⁴⁵ Te cue tée isràél cuáháⁿ ndìhi té Pèlú, cue tée ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu vñi-güedé sá ñi quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndìhí-yu, chi cuendá sá ñá díú ñáiyu isràél cúú-yu núú xíáⁿ ní cuñúhu-güedé. ⁴⁶ Te ní cutnùní sá ñi quexìo Espiritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndìhí-yu, chi ní ngúíta-yu cáháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá, tnúhu sá ñá túú xini-yu cáháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ táhú-yu núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá ñi quide-gá. ⁴⁷ Te dàtnùní ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáiyu ní natuha ichi Xítóhó Jesucristú chi sa ndècu ndìhí-yu Espiritú Yá Ndiöxí dàtná cuiní-ndó ndècu ndìhi nchoo, núú xíáⁿ vá cúú càchí dava-gá ñáiyu sá vã cúú cuànduté-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

⁴⁸ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-dë xii ñáiyu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-án te cacunehe-ndo Xítóhó Jesucristú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

Te dàtnùní ní cáháⁿ ndàhú-yu núú tē Pèlú cundecu ndìhi ñaha-dë xií-yu ñiⁿ úú nduu.

11

Té Pèlú ní cani-dé cuendú núú ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús ñúú Jerusalén

¹ Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, ndìhi cue ñáiyu ní sándáá iní tnúhu-gá, ñáiyu ndècu distritú Júdeá ní ñihí-yu tnúhu sá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ² Te òré ní ndexìo té Pèlú ñúú Jerusalén, te ñáiyu isràél ñáiyu ní cachí sá cádá ncháa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní satnuhu ñáhá-yu xii-dé. ³ Te ní xáháⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuendá ní sáháⁿ-n ndéé ndíácãⁿ ní cáháⁿ ndìhi-n ñáiyu-án, te ñá túú quidé-yu dàtná quidé nchòo-í? Te ní sáháⁿ-n yàcáⁿ ní xexi-n ndìhí-yu —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní cani-dé cuendú nàcuáa ní cuu núú ñi sáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dë:

⁵ —Ní xindecu-í ñúú Jòpé. Te òré cáháⁿ ndìhi-í Yá Ndiöxí, te ní dácótó ñaha-xi xii-í sá vëxi cuuⁿ ñiⁿ dóó cáhnú àndiú, te ndùtu ndi cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi núú ndécù-í. ⁶ Te ní xindéhé vãha-í, te ní xiní-í nchaa quití yòdo núú-xi. Te ñiⁿ xichi yòdo quití cumí sáhá-xi, te ñiⁿ xichi yòdo quití dééⁿ, te ñiⁿ xichi yòdo cóó, te ñiⁿ xichi yòdo quití ndava. ⁷ Te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñiⁿ sá cáháⁿ, te càchí-xi: “Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndéda-ñi càa quití-a caxi-n-dí”, cachí sá ñi cáháⁿ-án. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vá cáhni-í-dí chi càchí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchühú ñáiyu isràél sá vã cúú càxi-ndí nchaa quití-a”, xáhaⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dóho-í cãháⁿ-ni tucu núú n̄nu, te cãchí sá cãháⁿ-án: “Vá cúú cãchí-n sã vã cúú cãxi-n-di, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá díú nchaa quití-ánⁿ cuu caxi-o”, cãchí sá cãháⁿ-án. ¹⁰ Te ducaⁿ n̄ cãháⁿ sá n̄ cãháⁿ-án ùní xito, te dàtnùní cuándaa dóó-ãⁿ ndihi nchaa quití-ánⁿ andiu. ¹¹ Te òré-ni ní quexìo ùní cue téé vehe núú ndécù-í. Te cue téé-ánⁿ n̄ tendaha ñaha ìⁿ téé ñúú Cèsareá nándùcu ñaha-güedé xii-í. ¹² Te mee Espiritú Yã Ndiõxí ní cachí-xi sá quìhíⁿ-í ndihi-güedé, te ní cachí-xi sá ñà túú nã cani iní-í. Te tñàhá íñú cue téé ndècu iha ní sáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñúú Cèsareá. ¹³ Te ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní cuu ní sáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí vehe-dé, te ní quìhu-xi ndéé xití vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè téé na quìhíⁿ-güedé ñúú Jòpé quíngana-güedé ìⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diù-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi. ¹⁴ Te téé-ánⁿ cachí tnúhu-dé nása cada-n nàníhí tãhú-n ndihi ñadihí-n, ndihi landú-n, ndihi nchaa ñáyiu xínu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-ánⁿ xii té Còrneliú. ¹⁵ Te òré ní ngüíta-í cãháⁿ ndihi-í-yu ní quexìo Espiritú Yã Ndiõxí ní ngúndecu ndihí-yu dàtná ní quide-xi cútnàhá ní taxi Yá Ndiõxí Espiritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihi nchoo. ¹⁶ Te ní ndacu iní-í nàcuáa ní cãháⁿ Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Té Juáá ní xóo dacuàndute-dé ñáyiu, dico yúhú sãñaha-í Espiritú Yã Ndiõxí cundecu ndihí-yu”, duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te Yá Ndiõxí ní sãñaha-gã Espiritú-gá cundecu ndihi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél dàtná ní quide-gá cútnàhá ní sándáá iní-ó tnúhu Jèsús, núú xíãⁿ vá cãchí-í sá vã cúú cada-í ìⁿ sá cuíní Yã Ndiõxí cada-í —cãchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ n̄ xáhaⁿ tẽ Pèlú, te ñá túú-gã ná tnúhu ni cãháⁿ-yu, te ío ní cudíí ìní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yá Ndiõxí, te ní xítnàhá-yu:

—Tñàhá nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél naníhí tãhú-yu núu na dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, chi ducaⁿ cuíní Yã Ndiõxí cunduu —cãchí-yu xítnàhá-yu.

Ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús ñúú Antiòquiá

¹⁹ Te sátá n̄ sahní-güedé té Tèvá, te ní cuíní-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyiu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu ndi tñahá ìⁿ ìⁿ ñúú. Te davá-yu cuáháⁿ-yu ndéé distritú Fèniciá ndihi distritú Chìpré ndihi ñúú Antiòquiá. Te ní cãháⁿ-yu tnúhu Jèsús núú mee-ni ñáyiu isràél, te ñá ní xítnúhu-yu dava-gá-yu. ²⁰ Te dava-gá ñáyiu distritú Chìpré ndihi ñáyiu ñúú Cìrené ní sáháⁿ-yu ñúú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáyiu isràél ní cãháⁿ ndihí-yu, chi tñàhá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní xáhãⁿ-yu tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñaha-gá xii ñáyiu cãháⁿ tnúhu-gá, te vãi-gá-yu ní sándáá iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

²² Te ñáyiu ndècu ñúú Jerusalén ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núú xíãⁿ ní tendàhá-yu té Bèé cuáháⁿ-dé ñúú Antiòquiá. ²³ Te òré ní quexìo té Bèé, te ní xiní-dé nàcuáa ní quide ñaha-gã xii-yu sá n̄ naníhí tãhú-yu, núú xíãⁿ ío ní cudíí ìní-dé. Te ní dácáhu ìní ñáhá-dè, te ní xáhaⁿ-dè:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá cãchí Yã Ndiõxí cada-ndo —cãchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

²⁴ Te té Bèé cúú-dè ìⁿ téé váha iní-xi, te ndècu ndihi-dé Espiritú Yã Ndiõxí, te ío sándáá iní-dé tnúhu Jèsús. Te vãi vihi ñáyiu ní tuhá-yu ichi-gá.

²⁵ Te dàtnùní cuáháⁿ té Bèé ñúú Tarsú cuánúndúcú-dè té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhí ñáhá-dè, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ ñúú Antiòquiá, te yacáⁿ ní xíndecu-güedé ìⁿ cuíá ndihi ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te vãi-yu ní dácúhá ñaha-güedé tnúhu-gá. Te diu-ni ñúú Antiòquiá ní dánání ñahá-yu Cristiánú xii nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvá-ánⁿ n̄ quee ìⁿ úú cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ñúú Jerusalén cuáháⁿ-güedé ñúú Antiòquiá. ²⁸ Te ìⁿ-dé nání-dè Àgabú, te ní chindee ñaha Espiritú Yã Ndiõxí xii-dé, te ní sáháⁿ-dé núú nchaa ñáyiu sándáá iní tnúhu-gá, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá quíxí ìⁿ tnamá níhí ñuyú. Te ducaⁿ n̄ cuu sátá n̄ ngúnutn̄í té Claudiú téé

yíndaha cuéhé nacióⁿ. ²⁹ Núu xíⁿ nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñúú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chíndèé-yu nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ndécú dìstrítú Jùdeá cuèndá vá ndóhó vîhî-yu docó. Te nàcuáa ní níhî-yu, te ducaⁿ ñí sacáⁿ tnáhă-yu. ³⁰ Te ní tacá díhúⁿ-ăⁿ, te nèhe té Bèè ndîhi té Sàulú cuáhăⁿ, cuáha-güedé cue tée yíndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá.

12

Sátá ñí xîhî té Jàcobó, te ní ngava té Pèlú vecaá

¹ Te ndéé dàvâ-áⁿ ñí ngüíta té Hèrodés tée yíndaha ñaha xii ñáyiú isrâél ní quide úhú-dé ñⁿ úú ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ² Te ní táuchíúⁿ-dè ní tñî-güedé té Jàcobó ñaní té Juàá, te ní sahni ñaha-güedè ndîhi machîtí. ³ Te ío ní cudíí ñí dáva ñáyiú isrâél cuèndá sá ñí sahni ñaha-güedè xii té Jàcobó, núu xíⁿ ní tendaha tùcu té Hèrodés sandàdú-dé ní sáhăⁿ tñî tucu-güedé té Pèlú. Te ducaⁿ ñí quide-dé cútñahá ní xóo vico ní xexí-yu pàá sá ñà túú yîhi levadurá. ⁴ Te ní naníhî-güedè té Pèlú, te ní tñî ñaha-güedè ndécá ñaha-güedé cuáhăⁿ vecaá. Te té Hèrodés ní táuchíúⁿ-dè cuáhăⁿ sáhúⁿ ñⁿ sandàdú cundeé-güedé té Pèlú. Te ní xáhaⁿ-dè:

—Cundeé-ndó ndî cúmí ndî cúmí-ndó tée-ăⁿ —càchî-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yáha vico cuèndá cahni ñaha-güedè cáhăⁿ-dè ní cùu. ⁵ Te ní xîhi-ni té Pèlú vecaá, te ní xindeé cuaa ñaha sandadú xii-dé. Te cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí ío ní xícáⁿ táhŭ-yu núú-gă cuèndá sá ñà túú ñă cada ñaha-güedè xii-dé.

Yá Ndiòxí ní dácăcu-gá té Pèlú vecaá

⁶ ñⁿ niú-gá quihi té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tñéé tauchîⁿ té Hèrodés quíhîⁿ sandàdú queñuhu ñaha-güedè xii-dé vecaá cuèndá quini nchaa ñáyiú nása cada ñaha-güedè ní cùu. Te té Pèlú cáá-dè xidí-dé xití vecaá, te ndi ndúú dúcúⁿ ndáhă-dè ndútú càdená, te xio xio díñî-dé ndécú sandadú, te dáva-gá sandàdú xindeé-güedé yèhe vecaá. ⁷ Te ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xití vecaá núú cáá tē Pèlú xidí-dé, te uuⁿni ní dáyèhé-xi xití vecaá, te ní danguñî ñaha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchî-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndácóo-dé, te nchaa cadèná ndútú dŭcúⁿ ndáhă-dè ní nandáxí. ⁸ Te ní xáhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuñhu dóo-n, te ndíhu-n chàú-n —càchî-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dè, te ní xáhaⁿ tùcu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quíhîⁿ-ó —càchî-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchícúⁿ-dé espíritú-áⁿ, te ñă ní cùtnuní iní-dé ñúu ndáá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ducaⁿ quide àdi ñáhă, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé.

¹⁰ Te ndëndaha-ni-dè espíritú-áⁿ cuáhăⁿ ní yáha-dé nàcuáa xñutñî sandàdú, te ta yáha-gá-dé núú ndécú dàva-gá-güedé. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndèdí caá nàcuáa ní yáha ichi sá cuáhăⁿ ndéé xití ñúú, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuáhăⁿ-dé ndîhi espíritú-áⁿ. Te ní tnahă-dé ñⁿ tnuú, te yacáⁿ ní dándŭo ñaha espíritú-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dătnùnî ní nene váha saní núú-dè, te ní cutnùnî iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndiòxí ní tendaha-gă espíritú-ăⁿ ní quixi-xi ní dácăcu ñaha-xi xii-í cuèndá sá và cáhñî ñaha té Hèrodés. Te dáva ñáyiú isrâél ío ní cudíí ñí dáva cuèndá sá ñí cuini té Hèrodés cahni ñaha-dè xii-í —duha ní cachí-dé sátá ñí cutnùnî iní-dé.

¹² Te sátá ñí cutnùnî iní-dé sá ñí căcu-dé, te cuáhăⁿ-dé vehe ñⁿ ñaha ñani Mariá ñaná tē Juàá, àdi Mácú chi úú díu-dé, te xíⁿ ndécú vâi-yu càhăⁿ ndîhî-yu Yá Ndiòxí. ¹³ Te té Pèlú ní quexìo-dé ndéé yuyèhe ní dácásăⁿ-dè, te ní quixi ñⁿ xíchî ñaní Ròdé ní quixi ndehe-xi ñă cúú ñáyiú dàcasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucúhuⁿ ndudú-xi sá díú tē Pèlú, te ní cudíí víhî ñí-xi,

dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sá nútníⁿ té Pèlú yuyèhe ndaa quehé. ¹⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-xi, te xäháⁿ-yu xii-xi: —¡Ná tnúhu vîhi cáháⁿ-ðⁿ xíchí lùcú! —càchí-yu xäháⁿ-yu.

Te xäháⁿ-xi sã ndáá nútníⁿ-dé, te xäháⁿ-yu:

—Ñá díú tẽ Pèlú chi espíritú sá xító ñaha xii-dé cúu sã càháⁿ —càchí-yu xäháⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xitnàhá-yu, te té Pèlú ní dácásáⁿ tucu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xiní-yu sá díú tẽ Pèlú, te ní cuñúhu vîhí-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé núu-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngúíta-dé ní cani-dé cuendú nàcuáa ní quide ñaha Yã Ndiõxí xii-dé sá ní dácácu ñaha ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gã xii-dé vecaá, te ní xáhaⁿ-dẽ xií-yu:

—Cúu-ndo tẽ Jàcobó ndîhi dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yã Ndiõxí xii-í —càchí-dé xäháⁿ-dẽ xií-yu.

Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dẽ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ingá xichi.

¹⁸ Te sátá ní túndaá, te ní ngúíta nchaa sandàdú càháⁿ ñⁿ càháⁿ ñⁿ-güedé, te xitnàha-güedé:

—Ñá túú-gã té Pèlú yíhí vècaá, ¿te nása cada-o-i? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁹ Te té Hèrodés ní tendaha-dẽ titní sandàdú cuáháⁿ-güedé cuánúndúcú ñaha-güedé, te ñá ní nàníhí ñáhá-güedé xii-dé. Te dätñuní ní cana-dé sandàdú cue tée ní xindeé ñáhá xii té Pèlú, te ní tenáá ñáhá-dẽ xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dẽ xii dava-gá cue sandàdú-dé:

—Cahni-ndo cuè tée-ãⁿ —càchí té Hèrodés xäháⁿ-dẽ.

Te dätñuní ní quee té Hèrodés distritú Jùdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá, yàcáⁿ ní ngúndecu-dé.

Ní xíhí té Hèrodés

²⁰ Té Hèrodés ní cudééⁿ-dẽ núú ñáyiú ñuú Tìrú ndîhi núú ñáyiú ñuú Sìdón. Te xíãⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ñⁿnuu tnúhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndîhi ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndîhí-yu té Blástú. Te tée-áⁿ cúu-dẽ chùuⁿ quide-dé núú tẽ Hèrodés, te ní chindee tnúhu ñaha-dẽ xií-yu, chi ní cáháⁿ ndàhú-yu núú tẽ Hèrodés sá vã cáda úhú ñáhá-dẽ xií-yu. Te ducaⁿ ní quide-yu cuendá ñuú té Hèrodés-áⁿ queé sã xéxí-yu. ²¹ Te ní xáhaⁿ tẽ Hèrodés ná nduu quíhíⁿ-yu ndatnúhu ndîhi ñaha-dẽ xií-yu, te nduu-ãⁿ ní quíunuu-dé ñⁿ dóo vãha, ñⁿ sá sácuihnu tée tàxi tnuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácõo nchîhi tée tàxi tnuní, te ní ngúíta-dé ní cáháⁿ sàhú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿni ní cuáa-yu te càchí-yu:

—¡Tée-a càháⁿ-dé dico ñá díú tẽ ñuyúú-a cùu-dé chi ndiõxí cúu-dẽ! —càchí-yu xitnàhá-yu.

²³ Te ñuú-ndî òré-áⁿ ní yáha ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí, te ní sáñaha-xi cuèhé xii té Hèrodés. Te ducaⁿ ní tnahá-dé chi mee-dẽ ñá ní xáhaⁿ-dẽ sá ñáyiú cùu-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ndiõxí cúu-dẽ. Te nchìto-gá-dé ní sanú ñáhá tìndácú xii-dé, te dätñuní ní xíhí-dé.

²⁴ Te ío titní xichi ní sáháⁿ ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá, te ío chitú-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te té Bèé ndîhi té Sàulú ní ndîhi chùuⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusalén cuáháⁿ-güedé ndîhi té Juàá, àdi Mácú chi úú ñuú-dé.

13

Té Bèé ndîhi té Sàulú cuáháⁿ-güedé dácuaaha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí nchaa ñuú xicá

¹ Te ñuú Antiòquia ndécú ñⁿ úú cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú nchàa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndècu tucu ñⁿ úú cue tée cùu mestrú dácuaaha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ñⁿ-dé nání-dẽ Bèé, te ñⁿ-dé nání-dẽ Xímú, te té Xímú-áⁿ xáhaⁿ-güedé Nègrú chi tnuu-dẽ. Te ingá-dé nání-dẽ Lùciú, te tée-áⁿ cúu-dẽ tée ñuú Cirené. Te ingá-dé

nání-dě Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dě Manàén. Te té Manàén-án ndihi té Hèrodés té cùu gobiernú Galileá ío váha ní xóo cáháⁿ ndihi tnàha-güedé cùtnàhá ní cuu lĩhli-güedé.

² Te ìⁿ nduu ñá túú ñá ní xèxi ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cuendá mee-ni-gã ní cáháⁿ ndihí-yu, te ní xáhaⁿ Espíritú Yă Ndiöxí xí-yu:

—Tendaha-ndo tē Bèé ndihi té Sàulú quíhíⁿ-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chiún tahu-í, chi ducaⁿ cuiní-í cunduu —càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xí-yu.

³ Te ní cáháⁿ ndihi tucú-yu Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí tē Bèé ndihi té Sàulú. Te sátá dúcáⁿ ñi quide-güedé, te ní quide ndee ìní ñáhă-yu xii-güedé.

Té Bèé ndihi té Sàulú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí

⁴ Te té Bèé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé cuendá ducaⁿ cuiní Espíritú Yă Ndiöxí cunduu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexìo-güedé ñuú Selèuciá, te yacáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-áⁿ cáá xití lámár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute. ⁵ Te ní quexìo-güedé mei ñuú Salaminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé nchaa veñúhu ñáyiú isràél càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí. Te cuáháⁿ ndihi-güedé té Juáá cuendá chindee ñàha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tñii-güedé ichi cuáháⁿ-güedé ñuú Páfós cáá ndàa ingá xio Chìpré, te yacáⁿ ní naníhí tnàhá-güedé ndihi ìⁿ té isràél nání-dě Barjèsús, te tée-áⁿ xiní-dé cada ndùu-dé, te càchí-dé sá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá ndàá. ⁷ Te tée-áⁿ quidé chiún-dé ndihi té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú ñuú-dé, te cùu-dé gobiernú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Bèé ndihi té Sàulú, chi cuiní-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndiöxí. ⁸ Te tée quide nduu-áⁿ ñá ní dàña-dé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuiní-dé sá tē cùu gobiernú-áⁿ tuha-dé ichi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide té Barjèsús, tē xáhaⁿ-güedé Òlimás. ⁹ Te tnàhá tucu té Sàulú ndécú úú ñuú-dé chi xáhaⁿ tucu-güedé Páblú, te ndècu ndihi-dé Espíritú Yă Ndiöxí. Te ní xíndéhé ñí ñáhă-dé xii tē quide nduu-áⁿ. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dē:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñávàha quide-n chi mee-ni dándahú-n ñáyiú. Yòhó cúu-n dēhe sácuíhná, chi nchaa tnúhu váha cuiní Yă Ndiöxí cáháⁿ-yu, te yòhó ñá dáñá-n.

¹¹ Te vitna quiní-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndiöxí ìⁿ castiú xii-n chi vá cùtnuní-gá núu-n càca cuu-n ìⁿ úú nduu —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii tē quide nduu-áⁿ.

Te òré ducaⁿ ñi xáhaⁿ tē Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùtnuní tnàhí-gá núu-dē, te ní xóo nducu-nă-dé ñáyiú ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te tē cùu gobiernú ní xiní-dé nàcuáa ní quide té Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnahá iní-dé tnúhu Jèsús, núu xíáⁿ ní sándáá iní-dé.

Té Páblú ndihi té Bèé ndécú-güedé ñuú Antiòquiá Pìsidiá

¹³ Te té Páblú ndihi dava-gá cue tē xica cuu ndihi-dé ní quee-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáháⁿ-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Pànfiliá. Te té Juáá ní nacuíco-dē ní dándóo ñaha-dē xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén.

¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá, te Pìsidiá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. Te nduu xíndetatú-yu, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu. ¹⁵ Te cue tē ndècu veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùní ndíi Moisés ndihi tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùní dava-gá cue tē ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te ní dácúhá-güedé ní xíndedóho cue ñáyiú, te dàtnùní cue tē yíndaha veñúhu-áⁿ ñi xáhaⁿ-güedé xii té Páblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue tē cùu ñaní tnàhá-ndí, te núu cuiní-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu Yá Ndiöxí, te cuu cáháⁿ-ndó tnáví cuendá cutúha-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Páblú ní ndacuíñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuendá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dē:

—Te nchòhó ñáyiú quide nchaa nacúáa càháⁿ Yă Ndiöxí ndihi nchaa nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo nchaa-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁷ Te cuèi ndéé sanduu te cuèi vitna chindee ñaha-ni Yă Ndiöxí xii nchaa ñáyiú isràél, te ní nacáxi ñaha-gă xií-yu te ní chindee ñaha-gă cuendá cáyá-yu, chi cuiní-gă sá cúu vâi-yu, te ducaⁿ ñi quide-gă cútñahá ní xindecú-yu nacióⁿ Ègiptú. Te dătnúni ní dácăcu ñaha-gă xií-yu ñuú-áⁿ, chi mee-gă nchaa ndăcu-gă quidé-gă. ¹⁸ Te ní xindecú-yu ñⁿ xichi núú ñà túú tñahí sàcúndecu ñáyiú údico cuíá, te xití údico cuíá-ăⁿ ñi cundee ñiní-gă nchaa sá ñi quidé-yu. ¹⁹ Te Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-gă xii ñáyiú isràél, te ní dánăă-yu úsá nacióⁿ, chi cuendá ní cuiní-gă cuu cuendá-yu ñuhú-áⁿ. ²⁰ Te dătnúni ní cachí Yă Ndiöxí sá díú-ní cuè tée cùchiuⁿ taxi tnuní-güedé nchaa ñáyiú, te ducaⁿ ñi quide-güedé dătná cúmi ciendú dava cuíá. Te sáta xăăⁿ, te ní xindecu té Sămuél tée ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí. ²¹ Te dăvâ-áⁿ ñi cuiní ñáyiú isràél sá cundecu ñⁿ tée quindaha ñaha-dé xií-yu, te Yă Ndiöxí ní cachí-gă sá tē Sàúl quindaha-dě-yu, te tē-áⁿ ñi cuu-dé déhe tē Cís, te tē Benjămín tē ní xindecu ndéé sanaha-gă ní cuu ñaní tnáhá-dě. Te tē Sàúl ní xindaha-dě ñáyiú údico cuíá. ²² Te Yă Ndiöxí ñă ní cuiní-gă cundecu-ni-dé quindaha-dě ñáyiú, chi ní cuiní-gă sá tē Dăvíi ndíhu ndaha-dě cue ñáyiú isràél, te ní cachí-gă: “Ío váha ní tñahá ñiní-í năcuáa quide tē Dăvíi déhe tē Isái, te cada-dé nchaa năcuáa cúñaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yă Ndiöxí —càchí tē Păblú xăhaⁿ-dě xií-yu.

²³ Te ní xăhaⁿ tucu tē Păblú:

—Diu-ni ñaní tnáhá tē Dăvíi cúu Jèsús. Te Yă Ndiöxí ní tendaha-gă Jèsús ní quixi-gă ñuyúú-a cuendá nchaa ñáyiú isràél ná quindáá ñiní ñáhá xii Jèsús naníhi tăhú-yu, chi ducaⁿ ñi cachí Yă Ndiöxí cunduu. ²⁴ Te cútñahá vátă nguíta-gă Jèsús cáháⁿ-gă tnúhu Yă Ndiöxí, te ní cáháⁿ tē Juáá núú ñáyiú isràél sá xini ñuhu-xi dañá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuanduté-yu. ²⁵ Te sa ta cùyatni-ni-gă cuú-dé, te ní xăhaⁿ-dě xií-yu: “Nchòhó càchí-ndó să yúhú cúu-í Crístú Yaá ndétú-ndó dico ñáhá, chi ñă díú yúhú cúu-í Crístú, chi davitna quixi Crístú Yaá tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyúú-a. Te yúhú cúu-í ñⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñă túú tàú nandaxi cuèdicó chàú-gă dico quide-í chiúⁿ-gă”, duha ní cáháⁿ te Juáá —càchí tē Păblú xăhaⁿ-dě xií-yu.

²⁶ Te ní xăhaⁿ tucu tē Păblú:

—Cundedóho tucu-ndo ñngá tnúhu na càháⁿ-í. Nchòhó tñahá-ndó cùu-ndo ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te xini-ndó să Yă Ndiöxí cúnúu-gă. Te diu-ni-gă cuiní-gă sá nchăá-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gă, chi cùu-xi tnúhu sá càháⁿ năcuáa naníhi tăhú-ndó. ²⁷ Te nchaa ñáyiú ndecu ñuú Jerusálén ndihi nchaa cue tē cúnúu ñă ní cùtnuní ñiní-yu ndihi-güedé sá Yă Ndiöxí ní tendaha-gă Jèsús ní quixi-gă ñuyúú-a. Te ñă ní săha-yu cuendá sá díú Jèsús ní cacunehe cue tē ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha cuèi ní dăcuáhă-yu tnúhu-gă veñúhu-yu ndi tñahá úná nduu, nduu ndetátú-yu. Te ní cachí-yu sá ndecuèchi Jèsús, te ní xăhăⁿ-yu sá cáhni ñaha-güedé xii-gă. Te xăăⁿ sa ñaha cue tē ní xóo cáháⁿ tnúhu-gă ndéé sanaha să dúcăⁿ càháⁿ-yu. ²⁸ Te cuèi ñă túú ñă ní quide-gă te ní xăhăⁿ-yu xii tē Pílatú tē cùu gobiernú sá táuchiuⁿ-dé cahni ñaha-güedé xii-gă. ²⁹ Te xăăⁿ ñuú ní sata caa ñaha-güedé xii-gă núú cùrúxí. Te ní quide-güedé nchaa năcuáa ní chídó tnúni cue tē ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha. Te sáta ñi xíhi-gă, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gă núú cùrúxí, te nchido ñaha-güedé cuáhăⁿ, te ní chihi ñaha-güedé ñⁿ xití yaú. ³⁰ Te Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Jèsús. ³¹ Te titní xito ní sáhăⁿ Jèsús núú ndécú ñáyiú ní xica cuu ndihi-gă, ñáyiú ní quee distritú Galiléa ní sáhăⁿ-yu ndihi-gă ñuú Jerusálén. Te vitna nchaa ñáyiú-áⁿ xăhăⁿ-yu xii dava-gă ñáyiú isràél năcuáa ní cuu ní ndoto-gă.

³² Te nchúhú càháⁿ-ndí năcuáa cada-ndo năñíhi tăhú-ndó, chi Yă Ndiöxí ní xăhaⁿ-gă xii cue ñaní tnáhá-ó ñi xindecu ndéé sanaha să téndaha-gă Déhe-gă Jèsús quixi-gă ñuyúú-a. ³³ Te ní quixi-gă ní xíhi-gă, te ní dándótó ñaha Yă Ndiöxí xii-gă, te núu xăăⁿ naníhi tăhú-ó ñuú na quindáá ñiní-ó-gă. Te ñⁿ tē ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha

nĩ chídó tñuní-dé núú sàlmú cúú ùú nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Yòhó cúú-n Dêhe-í, te vitna cutnùní iní ñáyiu sá yùhú cúú-í Tătá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii Jèsús. Te diu-ni ducaⁿ nĩ chídó tñuní téé ní cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha. ³⁴ Te ìngá xichi tucu núú tütú-gá ní chídó tñuní ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Mee-ni sã vãha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dàvií”, duha ní xáhaⁿ-gă. Te ducaⁿ nĩ chídó tñuní téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, chi òré ní xíhí Jèsús te ní dándótó ñaha-gá cuendá sá vã tíú yìqui cuñú-gá. ³⁵ Te núú xíãⁿ duha ní chídó tñuní ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nũú lìbrú Sàlmú nàcuáa ní xáhaⁿ-dê xii-gá: “Vá dáñá-n sã tíú yìqui cuñú Déhe-n chi ío váha quide-gá”, duha ní chídó tñuní téé ní xíndecu ndéé sanaha —càchí té Păblú xăhaⁿ-dê xii-yu.

³⁶ Te xăhaⁿ tucu-dé:

—Te té Dàvií ní quide-dé nchaa chiùⁿ ní táhú Yă Ndiöxí cada-dé, te dàtnùní ní xíhí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedê xii-dé yatni nàcuáa yìndúxi cue ñaní tñáhá-dê ndéé sanaha-gă, te xíaⁿ nĩ téhyú yiqui cuñú-dé. ³⁷ Te Jèsús chi ñá ní tēhyú yiqui cuñú-gá, chi ní dándótó ñaha Yă Ndiöxí xii-gá. ³⁸ Te cuiní-í cachí tñúhu-í xii-ndo cuendá cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá cadá càhnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-o, chi ní xíhí Jèsús cuendá naníhí tàhú-ó. ³⁹ Te nchaa ñáyiu na quìndáá iní ñáhá xii Jèsús te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vãha ní quide-yu, chi núú mee-ni tñúhu ní chídó tñuní ndíí Moisés ná quìndáá iní-yu te vá naníhí tàhú-yu. ⁴⁰⁻⁴¹ Te ío coto-ndo mēe-ndo cuendá sá vã yăha-ndo dàtná ní cachí Yă Ndiöxí yáha cue ñáyiu ñá túú ní quide váha ní xíndecu ndéé sanaha. Te nàcuáa ní cáháⁿ-gá ní chídó tñuní ìⁿ téé ní cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xáhaⁿ-gă xii-yu dàvá-áⁿ:

Cundedóho nchaa nchòhó ñáyiu cuèhé yuhu-xi na càháⁿ-í ìⁿ tñúhu te quiní-ndó nã cuñúhu-ndo,
yúhú quidè-í vài núú sã ìo váha vitna ndècu-ndo ñuyú-a,
te cuèi na còo ñáyiu cachí tñúhu xii-ndo nàcuáa nduu nchaa sá vãha-áⁿ, dico nchòhó vá quìndáá iní-ndó,

te sá dúcáⁿ càda-ndo vá quìndáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mēe-ndo.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii-yu te ducaⁿ nĩ chídó tñuní téé ní cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Păblú xăhaⁿ-dê xii-yu.

⁴² Te òré ní ndee té Păblú veñúhu ñáyiu isràél ndihi cue téé xica cuu ndihi-dé, te ní cáháⁿ ndàhú ñáyiu yìhi veñúhu núú-dê sá quìhíⁿ-dé núú ùná nduu, te diu-ni tñúhu ní cáháⁿ-dé cáháⁿ tucu-dé òré quexìo-dé. ⁴³ Te sátá nĩ túhú veñúhu-yu, te vài ñáyiu isràél ndihi ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-yu nchìcúⁿ nihnu quide nacuáa quide-yu càháⁿ ndihí-yu Yă Ndiöxí cuáháⁿ ndihí-yu té Păblú ndihi té Bèè. Te ní xáhaⁿ-güedê xii-yu sá vã dáñá ndéé-yu canchicúⁿ nihnú-yu tñúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yă Ndiöxí sá cúú-xí-yu.

⁴⁴ Te núú ùná nduu, nduu ndetatú-yu ní quexìo vai vihi ñáyiu, chi nihí ñuu ní quexìo ndedóho-yu tñúhu Yă Ndiöxí. ⁴⁵ Te cuendá sá ìo vài ñáyiu ní quexìo, núú xíãⁿ ní cuu cuédú iní ñáhá ñáyiu isràél xii té Păblú, te ní xícuèhé ñáhă-yu xii-dé. Te ní xáhăⁿ-yu xii-dé sá dándàhú ñáhá-dê xii-yu ndihi tñúhu càháⁿ-dé. ⁴⁶ Te té Păblú ndihi té Bèè ñá túú ní yùhú ñáhá-güedê xii-yu. Te ní xáhaⁿ-güedê:

—Xini ñuhu-xi díhna-gá nchòhó ñáyiu isràél cáháⁿ ndihi-ndí tñúhu Yă Ndiöxí, te mee-ndo ñã cuiní-ndó cundedóho-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo, te vá naníhí tàhú-ndó, te ni vã càháⁿ-gá-ndí tñúhu Yă Ndiöxí núú-ndó, dico cáháⁿ-ndí núú dàva-gá ñáyiu cuèi ñá díú ñáyiu isràél cúú-yu, ⁴⁷ chi ducaⁿ nĩ táuchíúⁿ Yă Ndiöxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuini-í cundecu-ndo dàtná ìⁿ téé yòtnuu ñuhú cundecu-ndo

cáháⁿ-ndó tñúhu-í núú nchaa ñáyiu ñá túú cundíhi-ndo ñáyiu ndècu nihí ñuyú, te naníhí tàhú-yu,

duha ní cáháⁿ-gá —càchí té Păblú ndihi té Bèè xăhaⁿ-güedê xii-yu.

⁴⁸ Te ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél ío ní cudíí ìní-yu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te ní xítñàhá-yu sá ìo váha cuáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee Yá Ndiòxí sa ñàha-gá nándi cùu ñáyi naníhí tǎhú, te ñu-ni ñáyi-áⁿ ñí sándáá ìní-yu. ⁴⁹ Te nchaa xichi xíáⁿ ñí sáháⁿ-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá. ⁵⁰ Te cue té isràél ní ndatnúhu-güedé ndíhi cue té cùnuu, ndíhi cue ñáyi ñíhí cúnùu, te ñáyi ñíhí-áⁿ ñà túú tnàhí cùmání-yu veñúhu. Te ní xáhaⁿ-güedé sá cádá ùhú-yu té Pǎblú ndíhi té Bèé, te dǎtnùni cuícúⁿ ñáhǎ-yu xii-güedé, te ducaⁿ ñí quidé-yu. ⁵¹ Te ní casaⁿ ñuhu té Pǎblú ndíhi té Bèé sáhá-güedé ní naquidi-güedé tícá chúhmá ñí tníí sáhá-güedé. Te ducaⁿ ñí quide-güedé cuendá cutnùni ìní-yu sá ñà túú ní quide váha-yu. Te dǎtnùni ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Ìconiú. ⁵² Te ñáyi ní sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús ío váha ní cuu ìní-yu cuendá sá ñí naníhí tǎhú-yu, te nchaá-yu sa ndècu ndíhí-yu Espíritú Yá Ndiòxí.

14

Té Pǎblú ndíhi té Bèé ndécú-güedé ñuú Ìconiú

¹ Te ní quexìo té Pǎblú ndíhi té Bèé ñuú Ìconiú. Te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyi isràél, te ío váha ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí, te vǎi ñáyi isràél ndíhi ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél ní sándáá ìní-yu tnúhu-gá. ² Te dava ñáyi isràél ñà ní sándáá ìní-yu, te ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá té Pǎblú ndíhi té Bèé cuendá sá vǎ quíndáá ìní ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél. ³ Te ní xíndecu-güedé títní nduu, te ñá túú tnàhí ní yùhú-güedé ní dácuáhá-güedé ñáyi tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee-gǎ ní chindee ñàha-gá ní quide-güedé títní núú sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, te ío ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá cutnùni ìní-yu sá ndáá càháⁿ-güedé sá méé-gǎ ío cùu ìní ñáhǎ-gǎ xii-yu, te naníhí tǎhú-yu núu na quíndáá ìní-yu tnúhu-gá. ⁴ Te ní quee dava ñáyi ñuú Ìconiú, davá-yu cùndíhí-yu ñáyi isràél ñáyi ñá túú sándáá ìní tnúhu Jèsús. Te davá-yu cùndíhí-yu cue té ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá. ⁵ Te ñáyi isràél ndíhi dava-gá ñáyi ñá túú sándáá ìní-xi ní cuu ñíⁿñuú-yu ndíhi cue té cùnuu sá cání-yu-güedé, te cuáha yúú ñáhǎ-yu xii-güedé. ⁶ Te té Pǎblú ndíhi té Bèé ní níhí-güedé tnúhu sá cuíní-yu caníhá-yu, núu xíáⁿ dayuhu ñí quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Lìstrá ndíhi ñuú Dèrbé. Te ndí ndúú ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Licaoniá. Te ní sáháⁿ-güedé dava-gá ñuú líhli càa yatni xíáⁿ. ⁷ Te nchaa ñuú-áⁿ ñí cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús.

Ñuú Lìstrá ní sáha yúú ñáhǎ-yu xii té Pǎblú

⁸ Te ñuú Lìstrá ndécú ñíⁿ té yacua, mee-ni nùcòo-dé chi ducaⁿ tnàhí càa-dé ní cacu-dé. ⁹ Te ndèdóho-dé tnúhu càháⁿ té Pǎblú, te ní cutnùni ìní té Pǎblú sá ìo sándáá ìní té yacua-áⁿ sǎ Yá Ndiòxí cada tátna ñàha-gǎ xii-dé, núu xíáⁿ ní xíndéhé ñàha váha té Pǎblú xii-dé. ¹⁰ Te té Pǎblú ní cáháⁿ níhi-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Ndacuíñí cunutnii váha-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dè.

Te ní ndacuíñí cunu-dé te ní xica-ni-dé. ¹¹ Te òré ní xini-yu sá tǎ Pǎblú ní quide tátna-dé té yacua-áⁿ, te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mèé-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xítñàhá-yu:

—Cue té-áⁿ sànuu sá ñáyi cùu-güedé dico ñáhǎ, chi ndiòxí cúu-güedé te ní quexìo-güedé ñuyúú-a —càchí-yu xítñàhá-yu.

¹² Te ní cachí-yu sá tǎ Bèé cúu-dé ndiòxí dánàni-yu Jüpitér, te té Pǎblú cúu-dé ndiòxí dánàni-yu Mèrcuriú, chi cuendá té-áⁿ cúu-dé té càháⁿ. ¹³ Te càa ñíⁿ veñúhu yuhu ñuú-áⁿ núu quidé càhnú-yu ndiòxí sá dánàni-yu Jüpitér. Te dútú yíndàha veñúhu-áⁿ ndécá-dé ñíⁿ úú ndicutu cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñùhu itá dúcúⁿ-güedi. Te cue quiti-áⁿ cahni-dé cada càhnu-dé ndíhí-yu té Bèé ndíhi té Pǎblú ní cùu, chi ducaⁿ quidé-yu quide cahnu-yu ndiòxí-yu. ¹⁴ Te té Bèé ndíhi té Pǎblú ní níhí-güedé tnúhu nàcuáa sàni ìní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóo-güedé cuendá cutnùni ìní-yu sá ñà tnàhá

iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xínu-güedé cuánguìhu-güedé tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

¹⁵—¿Ná cuèndá ducaⁿ cuìní-ndó càda-ndo? Te òu-ni tñaha ñáyiú-ndo cùu-ndí, òicó-ni tñúhu Yá Ndiòxí véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuèndá sá vǎ cadá-gǎ-ndó nàcuáa quide-ndo, te quíndáá iní-ndó Yǎ Ndiòxí, chi ìⁿdii-ni Yá Ndiòxí ndécú. Te òu-gá ní cadúha-gá andiu ndìhi ñuyíú-a ndìhi làmár ndìhi nchaandi túhú sá ò ñuyíú-a. ¹⁶Te ndéé sanaha ní dáña Yǎ Ndiòxí ní quidé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní méé-yu. ¹⁷Te ní xóo cada-gá sá vǎha cuèndá cutnùnì iní-yu sá ò váha iní-gá. Te òu-gá dácùuⁿ-gá dáú, te tàxi-gá sá nchító-ó chi xító-gá nchaa tatá xítú-ó, te xǎⁿ cùdíⁿ iní-ó ndècu-o ñuyíú-a —càchí té Pǎblú ndìhi té Bèè xáhaⁿ-güedé xií-yu.

¹⁸Te cuèi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé nchaa tñúhu-áⁿ, dico ío úhú ní sándáá iní-yu ñá ní sàhní-yu ndìcutu-áⁿ chi cuèndá ducaⁿ tñahí quidé-yu sàhní-yu ndìcutu òré quidé càhnú-yu ndiòxí-yu.

¹⁹Te ñuú Antiòquiá ndìhi ñuú Ìconiú xíndecu dava ñáyiú isràél, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu ñuú Lìstrá núú ndécú tǎ Pǎblú. Te xǎⁿ ñí quexìo-yu te ní xáhǎⁿ-yu xii ñáyiú dii ñúú xǎⁿ sǎ cáhní-yu té Pǎblú. Te ní sáha yúú ñáhǎ-yu xii-dé, te ní cáhǎⁿ-yu sá ñí xíhí-dé, te ní tñí ñaha-güedé xii-dé, te tǎñuhu ñaha-güedé xii-dé cuáháⁿ ìⁿ xio yuhu ñúú ní sá dáquéné ñaha-güedé. ²⁰Te ní quexìo cue ñáyiú sándáá iní tñúhu Jèsús núú cǎtùu-dé-áⁿ, te ní nadúcúⁿ ndéé ñáhǎ-yu xii-dé, te ñini xínutnǎi-yu-áⁿ ñí ndacóo-dé cuánuhú ndìhi ñaha tucu-dé xií-yu xítí ñuú. Te nduu tñéé-áⁿ ñí ndee-dé ndìhi té Bèè cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé.

²¹Te ní cáháⁿ-güedé tñúhu Yá Ndiòxí ñuú-áⁿ, te ío vǎi ñáyiú ní sándáá iní-yu tñúhu-gá. Te dǎtnùnì ní quee-güedé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Lìstrá, ndìhi ñuú Ìconiú, ndìhi ñuú Antiòquiá. ²²Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu sá vǎ dáña ñìhnú-yu tñúhu Jèsús. Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te vǎhi-gá ní cudíⁿ iní-yu cadá-yu nàcuáa cuìní Yǎ Ndiòxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuití cùndecu-o ñuyíú-a ndoho-o, te dǎtnùnì ducaⁿ te nacuaca ñaha Yǎ Ndiòxí xii-o —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

²³Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi núú ndécú ñáyiú dácuaaha tñúhu Yá Ndiòxí, te ní taxi ndecu-güedé cue tée quíndaha ñaha xií-yu, te ní cáháⁿ ndìhi-güedé Yǎ Ndiòxí, te ñá túu tñahí ná ní xèxi-güedé cuèndá sá ñí cáháⁿ ndìhi-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yǎ Ndiòxí coto ñaha-gǎ xií-yu chi òu-ni-gá ní sándáá iní-yu.

Té Pǎblú ndìhi té Bèè cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Antiòquiá Sìriá

²⁴⁻²⁵Te dǎtnùnì ní quee té Pǎblú ndìhi té Bèè cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé òistritú Pìsidiá. Te ní quexìo-güedé ñuú Pèrgé, xǎⁿ ñí cáháⁿ-güedé tñúhu Jèsús. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Panfiliá. Te dǎtnùnì cuáháⁿ-güedé ñuú Àtaliá. ²⁶Te yàcáⁿ ní quee-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñuú Antiòquiá. Te ñuú-áⁿ cúu-xí ñúú núú ñí xícáⁿ tǎhǎ-yu núú Yǎ Ndiòxí cuèndá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiuⁿ quide-güedé. Te cuèndá sá ñí ndìhi chiuⁿ-güedé nchaa ñuú núú ñí sáháⁿ-güedé, núú xǎⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷Te ní ndexìo-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá, te ní cani-güedé cuèndú núu-yu nchaa nàcuáa ní cuu núú ñí sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yá Ndiòxí ío ní chindee ñaha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tñúhu-gá núú ñí sáháⁿ-ndí, te mee-gǎ ní quide sá tñahá ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tñúhu-gá cuèndá quíndáá iní-yu”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu. ²⁸Te vǎi nduu ní xíndecu-güedé ñuú Antiòquiá ndìhi nchaa ñáyiú ní sándáá iní tñúhu Jèsús.

¹ Te ní quee ññú cue tée distritú Jùdeá cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús sá ñúú vá cuáha-güedé seña ññi nchaa cue tée dàtná ní cachí ndíi Moisés, te vá naníhí tàhú-güedé. ² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ cue tée-áⁿ, te ní ngüíta té Páblú ndíhi té Bèé ní tenáá-güedé cue tée-áⁿ, chi dandàhú ñáhá-güedé cuíní-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quíhíⁿ té Páblú ndíhi té Bèé ndíhi ññú úú-gá-güedé ñuú Jerusalén. Te yacáⁿ cada-güedé ññú jùndá ndíhi mee-ni cuè tée ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá, ndíhi cue tée yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñuú-áⁿ, te jùndá-áⁿ cada ndáá-güedé tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní sáá ñuú Antiòquiá.

³ Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhã-yu xii-güedé, te ní tññi-güedé ichi cuáháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distritú Fèniciá ndíhi distritú Sàmariá, te yacáⁿ ní caní-güedé cuèndú nása ní cuu ní tuha ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ichi Yá Ndiòxí, te ní cudíí víhí iní nchaa ñáyiú ní xíndedóho-áⁿ.

⁴ Te té Páblú ndíhi té Bèé ní ndexìo-güedé ñuú Jerusalén, te ío ní cudíí iní-yu sá ñí ndexìo váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaàha ñaha xí-yu tnúhu-gá, ndíhi cue tée yìndaha ñaha xí-yu, ndíhi dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuèndú núu-yu nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiúⁿ-gá. ⁵ Te ndècu ññú úú cue tée ní tuha ichi Yá Ndiòxí, te cue tée-áⁿ cúu-güedé cue tée fariséú, te ní ndacuíní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuitíí xini ñuhu-xi sá cuáha-güedé seña ññi cue tée cùmání cue tée ñá túú cùu ñáyiú isràél, te cùñaha-ndo sã ná cáda-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tñníní ndíi Moisés —cachí cue tée cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

⁶ Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, ndíhi cue tée yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuèndá ní ndatnúhu-güedé nása cunduu. ⁷ Te vai vihi tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te té Pèlú ní ndacuíní-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue tée ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho ññú tnúhu na càháⁿ-í-a. Sa nàha-ndo sá ñí cachí Yá Ndiòxí sá díú-í cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuèndá sá quèndáá iní-yu, te naníhí tàhú-yu. ⁸ Dico Yá Ndiòxí sa nàha-gá nása càa iní ññú ñáyiú. Te cùtñuní iní-ó sã cúu iní ñáhã-gã xii cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chí ní sãñaha-gã Espíritú-gá ndécú ndíhí-yu dàtná cuíní-ndó ñí taxi-gá ndécú ndíhi nchoo. ⁹ Chi Yá Ndiòxí ññú nuu-ni cùu iní ñáhã-gã xii-o nchaa-o ndíhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chí tñhã-yu ní xócání-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cadá-yu ndéé òré ní sàndáá iní-yu Jèsús. ¹⁰ ¿Te ná cuèndá nchòhó cuíní-ndó cada ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ññú sá ñã tñhã iní-gá sá cáda-yu? Te cuíní-ndó dandoho-ndó-yu. Te ni nchò te ni cue ñaní tñhã-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñã ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xíãⁿ. ¹¹ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó, chí sa nàha-ndo sá Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhã-gã xii-o, te dió ducaⁿ ñí quide-gá sá naníhí tàhú-ó nchaa-o. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní naníhí tàhú-yu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹² Te dàtnuní té Bèé ndíhi té Páblú ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te ní xáhaⁿ-güedé xí-yu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndiòxí xii-güedé, te ní quide-güedé vai núú sã vá yóo tñhã ndàcu cada, te ducaⁿ te ní cutñuní iní ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá ndáá càháⁿ-güedé. ¹³ Te òré ní ndíhi cuèndú ní cáháⁿ-güedé, te té Jàcobó ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue tée ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho ññú tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁴ Té Xímú, àdi Pelú chí úú díu-dé, ní caní-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndéé díhna ní dáquéé díhⁿ-gá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tñuú nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuíní-gá chiñuhu ñáhã-yu xii-gá. ¹⁵ Te dàtnuní ní cáháⁿ-dè nàcuáa

ní cáháⁿ Yă Ndiǒxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dàtná cuíní-ndó cùu ìíⁿ vehe ní sáá te ní ngoyo te dāndaa-güedé xito cùu uú, ducaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi ìíⁿ nduu, chi ñaní tnáhá ndíi Dàvíí ní xóo cáháⁿ ndíhi ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáñá ndèé-yu ichi-í, te na quìxi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ te vai ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél nandúcú-yu ichi-í te cáháⁿ ndíhi ñàhá-yu.

¹⁸ Duha ní cáháⁿ Yă Ndiǒxí, te ducaⁿ ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Jàcobó xǎhaⁿ-dē xii-güedé.

¹⁹ Te xǎhaⁿ tùcu-dé:

—Yúhú càchí iní-í sá vǎ cúú dāsátú-ó iní nchaa ñáyíu ta sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiǒxí, ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, te ìíⁿ úú-ni tnúhu cúñaha-o nàcuáa cada-yu. ²⁰ Dico xini ñuhu-xi daquihíⁿ-ó tùtú cúñaha-o sǎ vǎ cǎxí-gǎ-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiǒxí-yu. Te cúñaha-o sǎ vǎ càháⁿ ndíhi cue téé ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyíu dìhí vǎ càháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yǐí-yu cùu-güedé, te vǎ cǎxí-yu cuñú quití cuèhné, te vǎ cǎxí-yu níñí. ²¹ Te ducaⁿ cúñaha-o, chi ndí tnahá ñuú núú ndécú-yu, te xīndecu ñáyíu isràél dācuàhá-yu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ndí tnahá nduu ndètátú-yu dācuahá-yu tnúhu ndíi veñúhu-yu —càchí té Jàcobó xǎhaⁿ-dē xii-güedé.

²² Te dātnùní cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndíhi cue téé yìndaha ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-güedé sá ndúcú-güedé ìíⁿ úú-gá cue téé quíhíⁿ ndíhi té Pǎblú ndíhi té Bèé ñuú Antiòquiá, te diu-ni ducaⁿ ní cáháⁿ dava-gá ñáyíu ndècu ichi-gá. Te úú cue téé ní ndúcú-güedé, ìíⁿ-dē nání-dē Silás, te ìíⁿ-dē nání-dē Jùdás, àdi Barsabás chi úú diu-dé, te cūnuu-güedé ndí ndùú-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaa cue téé cūnuu tutú canehe-güedé quíhíⁿ, te duha càháⁿ-xi:

“Còvǎha díi-ndó nchàa-ndo. Nchúhú cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, ndíhi cue téé yìndaha cue ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gá quide ndee iní ñàhá-ndí xii nchòhó cue ñáyíu ndècu ndíhi-ndí ichi-gá cuèí ñá díú ñáyíu isràél cúú-ndó. Te nchòhó ñáyíu xīndecu ñuú Antiòquiá, ndíhi nchòhó ñáyíu ndècu distritú Sìriá, ndíhi nchòhó ñáyíu ndècu distritú Cìliciá, càchí tnúhu-ndí xii-ndo sǎ ²⁴ ní níhí-ndí tnúhu sá ìíⁿ úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chiuⁿ ni tahu-ndí quixi-güedé. Te sá ìíⁿ tnúhu ní cáháⁿ-güedé ní xǎhaⁿ-güedé xii-ndo sǎ ngūndecu sèñá ñii-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, te xǐǎⁿ ní sani ìíⁿ ní sani úú iní-ndó, chi ñá túú xini-ndó ñuú ndáá tnúhu càháⁿ-güedé àdi ñá ndáá. ²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sá téndaha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndíhi té Bèé ndíhi té Pǎblú, cue téé ío cùu iní-ndí, te cue téé-áⁿ càháⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te diu-ni té Bèé ndíhi té Pǎblú ní sǎháⁿ-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te ndí tnahá cuáháⁿ-güedé cuíní-yu cahni ñàhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Jùdás ndíhi té Silás quixi-güedé tnàhá-güedé cachí tnúhu váha-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-ndí. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndí càchí tnúhu-ndí nàcuáa càháⁿ Espíritú Yă Ndiǒxí cada-ndo, chi nchúhú vǎ càháⁿ-ndí sá cádá-ndó nchàa sá ní cáháⁿ ndíi Moisés cada ñáyíu, chi ío úhú, te vǎ yǒo ndacu cada. Te vitna na càháⁿ-ndí ìíⁿ úú-ni tnúhu nàcuáa cada-ndo. ²⁹ Vǎ cǎxí-ndó sǎ nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí ñáyíu cùu ndiǒxí-yu, te vǎ cǎxí-ndó níñí, te vǎ cǎxí-ndó cūnú quití cuèhné, te vǎ càháⁿ ndíhi cue téé ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyíu dìhí vǎ càháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yǐí-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee iní-ndó nchàa-ndo-na.” Duha ní chídó tnùní-güedé núú tùtú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee ìní-yu cue tée quíhíⁿ ñuú Antiòquiá, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te òré ní quexìo-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyíu sàndáá ìní tnúhu Jèsús, te ní sáñaha-güedě tutú xíí-yu. ³¹ Te ní dácuaháⁿ-yu tutú ní sáñaha-güedě-áⁿ, te ní cudíí víhí ìní-yu chi ío váha càháⁿ tutú-áⁿ. ³² Te té Jùdás ndíhi té Silás tnàhá-güedé ní nduu táhú-güedě càháⁿ-güedé tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá Yă Ndiòxí. Te ní xáhaⁿ-güedě vài tnúhu nàcuáa cadá-yu, te vîhi-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí cadá-yu. ³³ Te ní xíndecu-güedé ìⁿ úú nduu ndíhí-yu, te dătnùní ní quide ndee ìní ñáhă-yu xii-güedé cuendá sá nùhú-güedé núú vëxi-güedé, te mee-ni tē Jùdás cuánuhú-dé. ³⁴ Te té Silás ní xáhaⁿ-dē sá vă nùhú-ni-dé. ³⁵ Te té Păblú ndíhi té Bèé ní ndóo-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu Yă Ndiòxí ñuú Antiòquiá, te vài-gá tucu ñáyíu Antiòquiá ní càháⁿ-yu tnúhu-gá.

Xito cùu uú cuáháⁿ té Păblú càháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiòxí núú ñáyíu

³⁶ Te sáta nǐ cuu cuéhé nduu, te ní xáhaⁿ tē Păblú xii té Bèé:

—Na quíhíⁿ-ó nchaa ñuú núú nǐ sáháⁿ-ó nǐ càháⁿ-ó tnúhu Yă Ndiòxí càháⁿ ndíhi-o nchaa ñáyíu ní tuha ichi-gá cuendá quíní-ó nǐ ndècu váha-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

³⁷ Te té Bèé ní xáhaⁿ-dē sá quíhíⁿ ndíhi-güedé té Juáá, àdi Mácú chi úú dîú-dé. ³⁸ Dico té Păblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juáá, chi ní dándôo ñaha-dē xii-güedé cútñahá ní xíndecu-güedé Pànfiliá, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé, te ñá túú-gă ní sáháⁿ ndíhi ñaha-dē xii-güedé. ³⁹ Xíăⁿ ní cuu ní tenáa tnáhá tē Bèé ndíhi té Păblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndíhi té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé Chìpré. ⁴⁰ Te té Păblú ní xáhaⁿ-dē xii té Silás sá quíhíⁿ ndíhi ñaha-dē, te ñáyíu sàndáá ìní-xi tnúhu Jèsús ní càháⁿ ndíhí-yu Yă Ndiòxí sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé. ⁴¹ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé ñíhí distritú Síríá ndíhi distritú Cìliciá. Te ní càháⁿ-güedé tnúhu Jèsús núú nchaa ñáyíu ní sàndáá ìní tnúhu-gá, núú xíăⁿ ío-gá ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí.

16

Tnàhá té Timùteú cuáháⁿ ndíhi-dé té Păblú ndíhi té Silás

¹ Te té Păblú ndíhi té Silás cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé ndíhi ñuú Lìstrá, te ñuú Lìstrá yàcáⁿ ndécú ìⁿ tée nàni Timuteú. Te tée-áⁿ sàndáá ìní-dé tnúhu Jèsús, te tnàhá náná-dē sàndáá ìní-aⁿ tnúhu-gá, te ñaha isràél cúú-áⁿ, te tée griégú cúú tătá-dē.

² Te nchaa ñáyíu ní sàndáá ìní tnúhu-gá ñáyíu ndècu ñuú Lìstrá, ndíhi ñáyíu ñuú Ìconiú, nchaa ñáyíu-áⁿ cudíí ìní-yu nàcuáa quide-dé. ³ Te ní cuiní té Păblú sá tnàhá té Timùteú quíhíⁿ ndíhi-dé dava-gá ñuú, núú xíăⁿ díhna-gá sèñá ní sáha té Păblú ñíi té Timùteú, chi ñá ní tnàhá ìní té Păblú sá càháⁿ cuéhé ñáyíu isràél cuendá té Timùteú. Te nchaa ñáyíu isràél ndécú ñuú-áⁿ xíní-yu sá tēe griégú cúú tătá-dē, te ñá díú tēe isràél cúú-dē, te xíăⁿ ní sáha té Păblú sèñá ñíi té Timùteú. ⁴ Te ndí tnahá ñuú ndí tnahá ñuú cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndíhi-güedé nchaa ñáyíu ní sàndáá ìní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedě nàcuáa càháⁿ tutú ní cadúha cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xíí-yu tnúhu-gá, ndíhi cue tée yìndaha ñáyíu sàndáá ìní tnúhu-gá ñuú Jerusalén. ⁵ Te cuendá ducaⁿ nǐ sáháⁿ-güedé nchaa ñuú núú ndécú ñáyíu sàndáá ìní tnúhu-gá ní dácuahá ñaha-güedé xíí-yu, núú xíăⁿ tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yă Ndiòxí, te vài-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñaha-xi xii té Păblú sá nǐ xíní-dé ìⁿ tée distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espíritú Yă Ndiòxí quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá distritú Àsiá, núú ní sáháⁿ-güedé distritú Frìgiá ndíhi distritú Gàlaciá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Mìsiá. Te quíhíⁿ-güedé distritú Bìtiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espíritú Yă Ndiòxí quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ. ⁸ Te ní yáha-güedé Mìsiá, te ní quexìo-güedé ñuú Tròás, te yàcáⁿ ní nanítnáhá-ndí ndíhi-dé. ⁹ Te ìⁿ niú ní dácótó-xí nǐ tē Păblú sá nǐ

xiní-dé ìñ tée distritú Macèdoniá nútñi-dé, te ní xáhaⁿ tõe-áⁿ xii té Páblú: “Cada ndee ìni-n quíhíⁿ-n Màcedoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xini-n”, càchí-dé xàhaⁿ-dë, ní dácótó ñaha-xi xii té Páblú. ¹⁰ Te cuèndá sá dúcáⁿ ñí dácótó ñaha-xi xii té Páblú ñuu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùní iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndiòxí quíhíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú yacáⁿ.

Té Páblú ndíhi té Silás ndécú-güedë ñuu Filipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñuu Tróas, te cuáháⁿ ndáá-ndí ñuu Samòtraciá, te yacáⁿ ní quexìo-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáháⁿ-ndí. Te nduu tnëé ní quexìo-ndí ñuu Nèápolis. ¹² Te yacáⁿ ní quene-ndí bàrcú, te xica-na-ndí cuáháⁿ-ndí ñuu Filipú te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yacáⁿ ní cudí-ndí ní xíndecu tnaa-ndí. Te ñuu Filipú-áⁿ ño cùnuu-xi, chi ío chitu ñáyiú rómá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndètatú-yu ní quée-ndí ñuu cuáháⁿ-ndí ìñ xio yuhu yùte, chi yacáⁿ sàháⁿ-yu càháⁿ ndíhí-yu Yá Ndiòxí. Te òré ní quexìo-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndíhi mee-ni ñáyiú dèhí, te ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí ní xíndedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu ìñ ñaha nani Lidiá ní xíndedóho-aⁿ nàcuáa ní cáháⁿ-ndí, te ñaha ñuu Tiàtirá cúú-áⁿ, te dìco-aⁿ dóo muràdú, te ío càháⁿ ndíhi-aⁿ Yá Ndiòxí. Te dñu-ni mee Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní-aⁿ tnúhu ní cáháⁿ té Páblú. ¹⁵ Te ní sandute-aⁿ ndíhi landú-aⁿ, ndíhi nchaa ñáyiú xìnu cuechi núú-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te núú ní cutnùní iní-ndó sã ñí sándáá ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —càchí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ñí xíndecu-ndí vehe-aⁿ.

¹⁶ Te ìñ nduu ñùhu-ndí ichi cuáháⁿ-ndí núú càháⁿ ndíhí-yu Yá Ndiòxí, te ní naníhí-ndí ìñ xíchí ñúhú ichi, te yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávàha xii-xi. Te xíã ní quide ní cáháⁿ-xi nchaa sá vã yòo tnáhí cùnùní iní-xi núú nchaa ñáyiú ní sángándíhi ñaha xii-xi. Te ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechi-xi ío vãi díhúⁿ ñí níhí-yu chi ní cháhu nchaa ñáyiú ní sángándíhi ñaha xii-xi. ¹⁷ Te xíchí-ãⁿ ñí chinchícúⁿ ñáhá-xí xii-ndí ndíhi té Páblú ndëndaha ñaha-xi cuáháⁿ, te ní cáháⁿ níhí-xi xàhaⁿ-xi xii dava-gá ñáyiú:

—Cue tée-a xìnu cuechi-güedé núú Yá Ndiòxí, chi ío càhnu cuu-gá, te càchí tnúhu-güedé nása cada-ndo naníhí tàhú-ndó —càchí-xi xàhaⁿ-xi xii-yu.

¹⁸ Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ñí cáháⁿ-xi. Te ñá ní cùndee-gá iní té Páblú sá dúcáⁿ càháⁿ-xi, núú ní nanchocúfñu-dé núú nútñi-xi, te ní xáhaⁿ-dë xii espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii-xi:

—Ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, núú xíã càchí-í sá xócuíñí-n vã quíhí-gã-n yìqui cuñú xíchí-a —càchí-dé xàhaⁿ-dë.

Te òré-ni ní quée espíritú cùndíhi yucu ñávàha-áⁿ yìqui cùnú-xi.

¹⁹⁻²⁰ Te ñáyiú dii vèhe-xi xinu cuechi-xi-áⁿ ñí cutnùní iní-yu sá vã níhí-gá-yu díhúⁿ cuèndá tnúhu càháⁿ-xi, núú ní tnií-yu té Páblú ndíhi té Silás ndécá ñáhá-yu cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ Romá, te xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—Cue tée-a cùu-güedé cue tée isràél, te ío dusaⁿ xíquide-güedé ñuu-ó. ²¹ Te cuíni-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vá cúú dùcaⁿ cada-o chi ñáyiú nacióⁿ Rómá cúú-ó —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii cue tée cùchiuⁿ.

²² Te uuⁿni ní cáháⁿ ncháa-yu, te xáhãⁿ-yu sá ñà túú quide váha té Páblú ndíhi té Silás. Te cue tée cùchiuⁿ ní cándeé-güedé dóo tẽ Páblú ndíhi dóo tẽ Silás ní ndátá-güedé, te ní táuchíuⁿ-güedé caniha-güedé ndíhi tnudíi xii-güedé. ²³ Te ní caniha-güedé, te dätñùní ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ní xáhaⁿ-güedé xii tée ndèchito vecaá sá cáda cuèdadú víhí-dë cuèndá ná canú-güedé vecaá. ²⁴ Te cuèndá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, núú tée ndèchito vecaá ní dáyàha ñaha-dë íngá cuártú ndécú xití vecaá, te ní chihi-dé sáhá-güedé yaú nduhu, te ní quide tii-dé.

²⁵ Te dava niú ní cáháⁿ ndihi té Păblú ndihi té Silás Yă Ndiöxí, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue tée yìhi vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé. ²⁶ Te uuⁿ níhi vîhi ní tnáa ní quidi-xi ndéé cimientú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaa yèhe vecaá, te ní ndihi cadená ndútú cuè tée yìhi vecaá ní nandáxí. ²⁷ Te ní ndiquíú cúnú ínì tée ndëchito vecaá, te ní quide cuëndá-dé nchìi nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machití-dé cahni-dé méé-dě ní cùu, chi ní cáháⁿ-dě sá ñ ndihi cue tée yìhi vecaá ní xinu ni cùu. ²⁸ Te té Păblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xăhaⁿ-dě xii tée ndëchito vecaá:
—Vá dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chi nchaa-ni-ndí yíhí —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii tée ndëchito vecaá.

²⁹ Te dătnùní ní xícáⁿ tée ndëchito vecaá ñuhú, te xínu-dé cuánguïhu xití vecaá núu yíhí tē Păblú ndihi té Silás, te quidi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexio-dé ní ngüññí xití-dě núu-güedě. ³⁰ Te dătnùní ndécá ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núu-güedě, te xăhaⁿ-dě:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo năsa cada-í naníhí tăhú-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

³¹ Te ní xăhaⁿ-güedě:

—Quindáá ínì-n ndihi ñadihí-n, ndihi landú-n, ndihi nchaa ñáyiú xinu cuechi núu-n tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te naníhí tăhú-ndó —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě.

³² Te ní dăcuáhá ñaha-güedé xii tée ndëchito vecaá ndihi nchaa ñáyiú ndëcu vehe-dé tnúhu Yă Ndiöxí. ³³ Te diu-ni òré-áⁿ ñ naquete-dé sátá-güedě núu ñ ñani, te dătnùní ní sandute-dé ndihí-yu. ³⁴ Te ndëca ñaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní săñaha-dě sá ñ xexi-güedě, te ní cudíí víhí ínì tée ndëchito vecaá ndihi nchaa-dé vehe-dé sá ñ tuhá-yu ichi Yă Ndiöxí. Te cuándihu tucu té Păblú ndihi té Silás vecaá.

³⁵ Te nduu tnéé ní xăhaⁿ cuè tée cùchiuⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cúu-güedé tée ndëchito vecaá queñuhu-dé úú cue tée cuánguïhu ndedí nduu ìcu núhú-güedé. ³⁶ Te tée ndëchito vecaá ní xăhaⁿ-dě xii té Păblú ndihi té Silás:

—Cue tée cùchiuⁿ ní cachí-güedé sá quéé-ndó nùhú-ndó, chi ñá túú-gă ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuëndá-ndó —càchí tée ndëchito vecaá xăhaⁿ-dě xii-güedé.

³⁷ Te té Păblú ní xăhaⁿ-dě xii cue tée cùu poleciá:

—Tée ròmá cúú-ndí, te vá cúú dùcaⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedě tnudii xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ñá túú tnàhí ni xicáⁿ tnúhú-güedě nùu ndáá ndëcuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuëndá-ni ní chihi ñaha-güedě vecaá xii-ndí. Te vitna cuíní-güedé dacăcu ñaha-güedě núhú-ndí cuëndá sá vă yôo quiní ñáhá nùhú-ndí cáháⁿ-güedě, dico vá cúú dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cúñaha-ndo na quixi mee-güedé queñuhu ñaha-güedě —càchí té Păblú xii-dé cue poleciá.

³⁸ Te cue tée cùu poleciá cuánuhú-güedé núu ndécú cuè tée cùchiuⁿ, te ní xăhaⁿ-güedě nàcuáa ní cáháⁿ té Păblú. Te sá dúcáⁿ ñ xăhaⁿ pòleciá sá tēe ròmá cúú-güedě, xăⁿ ní yùhú-güedé. ³⁹ Te ní sáháⁿ cue tée cùchiuⁿ yehe vecaá, te ní xăhaⁿ-güedě sá cadá càhnu ínì-güedé sá ñ chihi ñaha-güedě vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedě vecaá. Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núu cuè tée ní xíhi vecaá sá ndéé-güedě ñuu-áⁿ nùhú-güedé. ⁴⁰ Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lidiá, te ní ndatnúhu-güedé ndihi nchaa ñáyiú ní sándáá ínì-xi tnúhu Jèsús, te ní xăhaⁿ-güedě xíi-yu nàcuáa cadá-yu, te ío ní cudíí ínì-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáyiú ñuu Tesalónica

¹ Te ní yáha-güedé ñuu Anfípolís ndihi ñuu Apòloniá, te ní quexio-güedé ñuu Tesalónica, te yacáⁿ cáá ñⁿ veñúhu ñáyiú isràél. ² Te ní sáháⁿ té Păblú veñúhu-áⁿ, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te ndi tnahá nduu ndetátú-yu ní sáháⁿ-dé veñúhu-áⁿ ùní xito. Te ní ndatnúhu ndihi ñaha-dě xíi-yu nàcuáa ní chídó tnùnì cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă

Ndiõxí ndéé sanaha. ³ Te ní xítñũhu ñaha-dě nàcuáa ní cáháⁿ cue téé-áⁿ sã Crìstú Yaa tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a ndoho vìhi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xãhaⁿ-dě:

—Te ðiu Jèsús cúú Crìstú Yaa ní tendaha Yã Ndiõxí ní quixi ñuyíú-a, núu xíãⁿ càchí tñúhu-í vitna —càchí té Pãblú xãhaⁿ-dě xíí-yu.

⁴ Te dava ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tñúhu ní cáháⁿ té Pãblú, te ní níhí tñáhã-yu ndihi-dé, ndihi té Silás. Te vai ñáyiú griégú ñáyiú càháⁿ ndihi Yá Ndiõxí ní sándáá iní-yu tñúhu Jèsús. Te ndècu titní ñáyiú ðíhí ñáyiú cùnũu, te ñáyiú-áⁿ tñáhã-yu ní sándáá iní-yu tñúhu-gá. ⁵ Te dava ñáyiú isràél ñá túú ní cùu váha iní-yu núu tẽ Pãblú nõu ní ndúcũ-yu cue téé cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chiũⁿ-güedé, chi ndi cuíhnu ndi cuíhnu-ni-güedé, te ncháá-yu ndihi cue téé-áⁿ ndi coyo ndi coyó-yu xícuáá-yu. Te sátá ñí tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dùsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jàsón, te ní quide yìcá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nándúcú-yu té Pãblú ndihi té Silás cuendá queñuhu ñáhã-yu núu ncháa ñáyiú. ⁶ Te ñá ní nàníhí ñáhã-yu xii-güedé, núu xíãⁿ ní tñíí-yu té Jàsón ndihi ñí ùú-gá cue téé sándáá iní tñúhu Jèsús, te tãñuhu ñahã-yu xii-güedé cuáháⁿ núu cuè téé cùchiuⁿ. Te òré ní quexió-yu núu ndécú cuè téé cùchiuⁿ, te ní ngúita-yu ní cuáá-yu, te xãhãⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexìo cue téé-áⁿ ñuú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé ncháa ñuú núu xíca cùu-güedé. ⁷ Te té Jàsón-áⁿ ní xáhaⁿ-dě sá cúú cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáá iní-güedé nàcuáa càháⁿ té Cèsár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ìngá téé cùnũu-gá tucu nàni-dé Jèsús —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii cue téé cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-yu, te ní cudééⁿ víhí cuè téé cùchiuⁿ ndihi dava-gá ñáyiú ndèdóho. ⁹ Te vai díhúⁿ ñí xícaⁿ cue téé cùchiuⁿ núu tẽ Jàsón ndihi dava-gá cue téé cuáháⁿ ndihi-dé cuendá té Pãblú ndihi té Silás, te núu na ndèe-güedé núhú-güedé, te nacuañaha cuè téé cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Pãblú ndihi té Silás ndécú-güedé ñuú Bèréa

¹⁰ Te òré ní cundiquíⁿ, te ní quide ndee iní ñáhã ñáyiú sándáá iní tñúhu Jèsús xii té Pãblú ndihi té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Bèréa. Te ðiu-ni nduu ñí sáa-güedé yacáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél. ¹¹ Te váha-gá iní ñáyiú ñuú Bèréa dàcúxí ñáyiú ñuú Tesalónica, chi ío ní cudíí iní-yu ní xíndedóho-yu tñúhu Jèsús, te ñí nduu ñí nduu ní dácuañã-yu tñúhu ní chídó tñuní cue téé ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha cuendá cuiní-yu quiní-yu núu ndáá càháⁿ té Pãblú ndihi té Silás. ¹² Te titní ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tñúhu-gá ndihi titní cue téé griégú ndihi ñáyiú ðíhí ñáyiú cùnũu ní sándáá iní-yu. ¹³ Te dava ñáyiú isràél ndécú-yu ñuú Tesalónica, te ñáyiú-áⁿ ñí níhí-yu tñúhu sá ndécú tẽ Pãblú ndihi té Silás ñuú Bèréa càháⁿ-güedé tñúhu Yá Ndiõxí, núu xíãⁿ ní sáháⁿ-yu ñuú Bèréa ní dácuañdèhndé-yu núu ncháa ñáyiú vátá dácuañã-gá. Te ñáyiú-áⁿ ñí sándáá iní-yu tñúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhí-yu núu-güedé. ¹⁴ Te òré-áⁿ ñí xáhaⁿ ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá xii té Pãblú sá quíhíⁿ-dé yuhu làmár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Silás ndihi té Timùteú ní quendóo-güedé ñuú Bèréa. ¹⁵ Te ñí ùú-güedé cuáháⁿ ndihi-güedé té Pãblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñuú Àtenás, te ní xáhaⁿ tẽ Pãblú xii-güedé:

—Núu na núhú-ndó, te cúu-ndo tẽ Silás ndihi té Timùteú ná quíxí ndíhí-ni-güedé nanítñáhã-ndí iha —càchí-dé xãhaⁿ-dě.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Pãblú ndécú-dé ñuú Àtenás

¹⁶ Te ñuú Àtenás ndétú tẽ Pãblú quíhíⁿ té Silás ndihi té Timùteú. Te yacáⁿ ní xiní-dé sá ío cuéhé sã càchí-yu cùu ndiõxí-yu ndècu te ñá ndáá sá díú ndiõxí cúu-xí, te xíãⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tñáhã iní-dé nàcuáa quidé-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyiú isràél ndihi dava-gá ñáyiú càháⁿ ndihi Yá Ndiõxí. Te ñí nduu ñí nduu sáháⁿ-dé xití ñuú càháⁿ-dé tñúhu-gá ndihi ncháa ñáyiú xica cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue

tée cùu epicureú ndìhi cue tée cùu estoicú, cue tée-áⁿ nǐ ndatnúhu-güedé ndìhi té Páblú, te dava-güedé xǐtnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu vìhi cáháⁿ tée lúcú-ǎⁿ! —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

Te dava-güedé xǐtnàha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá càháⁿ-dé cuendá ndiöxí sá vǎtá quíní-gá-ó —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

Te ducaⁿ xǐtnàha-güedé, chi càháⁿ té Páblú tnúhu Jèsús, te ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá, xǐǎⁿ nǔu ducaⁿ xǐtnàha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáháⁿ ìⁿ xichi núu nání Àreópagú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáa-n nǎsa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chi na cùtnuní ndáa iní-ndí, ²⁰ chi ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñà túu sàcúndèdóho-ndí, te cuíní-ndí cachí tnúhu ndáa-n nǎsa ndúu tnúhu-áⁿ cuendá cutnùní váha iní-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú ñuú Àtenás ndìhi ñáyiú dava-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuíní-yu cáháⁿ-yu, nchaa sá vǎtá cùndèdóho-gá-yu cuíní-yu cundèdóho-yu.

²² Te té Páblú ní ngúnutnǐ-dé núu xǐxúcu-yu ncháa-yu, te xǎhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue ñáyiú ñuú Àtenás, cundèdóho-ndo ncháa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchóhó sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó. ²³ Te vitna ní quexìo-í ñuú-ndó, te ní xiní-í sá yàyacáⁿ ndécú ncháa sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó càháⁿ ndìhi-ndo. Te ní xiní-í ìⁿ xichi núu ndèé tnuní quidé cahnu-ndo Yá Ndiöxí Yaá ñá túu xiní-ndó, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndèé tnuní xíáⁿ, te càchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndiöxí sá ñà túu xiní-ndí”, duha càháⁿ lètrá-áⁿ. Te quide cahnu-ndo Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndó, dico ñá túu xiní-ndó nǎsa càa-gá, te yúhú xiní ndáa-í nàcuáa càa Yá Ndiöxí, chi ñu-ni Yá Ndiöxí càháⁿ ndìhi-í, te ñu tnúhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te ñu Yá Ndiöxí ní cadúha-gá ñuyú-a ndìhi nchaa sá ìó, núu ñu-gá cúu Xǐtohó ñuyú-a ndìhi andíu. Te ñá túu xiní ñuhu-gá vehe dàcaa ñáyiú ñuyú-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñá túu xiní ñuhu-gá ñáyiú chindee ñàhá-yu xii-gá, chi mee-gǎ quidé-gǎ nchító-ó ndècu-o te tàxi-gá yócó tǎchí-ó ndìhi nchaa sá xiní ñuhu-o.

²⁶ Te ndéé sanaha nǐ cadúha-gá ìⁿdi-ni tée, te ñu-ni níñí-dè cúu ñáyiú ndècu nìcaxico ñuyú. Te ñu-ni mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gǎ nchaa núu cùndécú-yu, te mee-gǎ ní cáháⁿ-gá ná daha cuíá cudíi nchaa nàcióⁿ ndìhi mèé-yu. ²⁷ Te cuíní-gá sá ncháa ñáyiú nanducu ñàhá-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te mee-gǎ ndécú tǔha-gá sá càháⁿ ndìhi ñaha-gǎ xii-yu ìⁿ ìⁿ-yu. ²⁸ Te ñu-ni Yá Ndiöxí xító ñàha-gá xii-yu núu cùdíi-yu ndècu-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ìⁿ ñaní tnáhá-ndó, tée ní cutnùní iní-xi ní xindecu ndéé sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yá Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu. ²⁹ Te núu déhe Yá Ndiöxí cúu-yu ncháa-yu, te vá cúu cáháⁿ-yu sá Yá Ndiöxí cúu sá nǐ cadúha-yu ndahá-yu. Te sá nǐ cadúha-yu cùu ndiöxí-yu-áⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuáaⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúu. Te mèé-yu ní cahnu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúu ndiöxí-yu. ³⁰ Te cùtnàhá ñá túu ní cùtnuní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xǐǎⁿ, te ñá túu ní quide cuendá Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ nǐ quidé-yu. Te vitna càchí Yá Ndiöxí sá dáñá ncháa ndí túhú-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yá Ndiöxí náhá-gǎ ná nduu cundecu nchaa ñáyiú núu-gǎ, te mee-gǎ sa nàha-gá ndèndida càa ñáyiú ní quide váha, te ndèndida càa ñáyiú ñá túu ní quide váha. Te mee-gǎ ní xáhaⁿ-gǎ xii Déhe-gá Yaá nání Jèsús cúñaha-gǎ xii-yu núu ndèndida càa-yu ní quide váha te ndèndida càa-yu ñá túu ní quide váha. Te mee Jèsús cáháⁿ ndáa cuíti-gá, te sa nàha-o sá ncháa xǐǎⁿ cada Jèsús, chi ñu cuendá-áⁿ nǐ dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá —càchí té Páblú xǎhaⁿ-dè xii-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Páblú sá nǐ ndoto Jèsús, te dava ñáyiú ñá ní tnàhá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Te ñngá xito quixi-n, te cáháⁿ tucu-n tnúhu ní cáháⁿ-n vitna —cachí-yu xǎháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te dava ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Páblú ní sándáá iní-yu Jèsús, te ní chindee tnúhu ñàhá-yu xii-dé. Te ñⁿ tée cùchiuⁿ Areópagú nání-dě Níxú ndíhi ñⁿ ñadìhí nání-áⁿ Dámarís, tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndíhi dava-gá-yu.

18

Té Páblú ndécú-dě ñuú Còrintú

¹ Te té Páblú ní quee-dé ñuú Àtenás cuáháⁿ-dé ñuú Còrintú. ² Te yàcáⁿ ní naníhí tnàhá-dě ndíhi ñⁿ tée isràél nání-dě Àquilú, te tée-áⁿ cúú-dě tée distrítú Pòntó, te ní xíndecu-dé ndíhi ñadìhí-dé tá Priscilá ñuú Ròmá. Te té Cèsár tée yíndaha cuéhé nàcióⁿ, tée nàni Claudiú ní xáhaⁿ-dě sá vǎ cúú-gǎ cundecu ñáyiú isràél ñuú Ròmá, te xǎⁿ ñúú ní ndee té Àquilú ndíhi ñadìhí-dé cuáháⁿ-yu ñuú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ní quexió-yu ñuú-áⁿ, te ní sáháⁿ té Páblú ní ndatnúhu ndíhi ñaha-dě xíí-yu vehé-yu. ³ Te ní xáhǎⁿ-yu sá cúndècu-dé cada chiúⁿ ndíhi ñàhá-yu, chi ñⁿ-ni chiúⁿ quide-dé ndíhí-yu, te ní xóo dacàá-yu vehe dóó. Te núu xǎⁿ ní xíndecu ndíhi ñaha tǎ Páblú ní quide chiúⁿ ndíhi ñaha-dé xíí-yu. ⁴ Te núu ùná núu ùná nduu, nduu ndètátú-yu, ní xóo quíhíⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiú isràél ndíhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní xáhaⁿ-dě sá quíndáá iní-yu tnúhu Jèsús.

⁵ Te té Silás ndíhi té Timùteú ní quee-güedé distrítú Macèdoniá cuáháⁿ-güedé núu ndécú tǎ Páblú. Te òré ní quexio-güedé, te ní cáháⁿ-ni té Páblú tnúhu Yá Ndiòxí núu ñáyiú isràél, te xáhaⁿ-dě xíí-yu sá Jèsús cúú-gǎ Crístú Yá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé ñúú ní nàá ndíhi ñàhá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuéhé-yu cuèndá-dé, núu xǎⁿ ní naquidi-dé dóó-dě. Te ducaⁿ ní quide-dé cuèndá sá cùtnùnì iní-yu sá ñǎ ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dě xíí-yu:

—Yúhú ñá túú cuèchi-í, te núu ní xíta nihnu-ndo, xǎⁿ quèndóo cuèchi mee-ñǎ-ndó. Te vitna quíhíⁿ-í cáháⁿ ndíhi-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te vǎ nándücu-gá-í nchòhó ñáyiú isràél cáháⁿ ndíhi ñaha-í xii-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dě xíí-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé vehe ñⁿ tée nàni Justú, te tée-áⁿ ndécú yàtni-dé núu cáá veñúhu, te tnàhá-dé càháⁿ ndíhi-dé Yá Ndiòxí. ⁸ Te té Crispú tée yíndaha veñúhu-áⁿ ní sándáá iní-dé Jèsús ndíhi ñadìhí-dé ndíhi landú-dé. Te vǎi ñáyiú ñuú Còrintú ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá, te ní sándáá iní ñáhǎ-yu xii-gá, te ní sanduté-yu. ⁹ Te ñⁿ niú ní cáháⁿ saní té Páblú sá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-dé:

—Cáháⁿ-ni-n tnúhu-í, te vǎ yùhú-n nchàa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiú, ¹⁰ chi yúhú chindee ñàhá-í xii-n, te vǎ yóo ñⁿ cada úhú ñàhá xii-n, te vǎi-gá ñáyiú ñuú-áⁿ quíndáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ núu sàní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xíndecu té Páblú ñⁿ cuía dava, te mee-ni tnúhu Yá Ndiòxí ní xóo dacuàha-dé ñáyiú.

¹² Te ndècu-gá-dé ñuú-áⁿ ní ngóo té Gàlìón chiúⁿ taxi tnuní-dé distrítú Acáyá. Te dàvá-áⁿ ní cudééⁿ ñáyiú isràél núu tǎ Páblú, te ní tní ñàhá-yu xii-dé ndécá ñàhá-yu cuáháⁿ núu cuè tée cùchiuⁿ. ¹³ Te ní xáhǎⁿ-yu xii té Gàlìón tée cùu gobiernú:

—Tée-a ní quexio-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuíní-dé dandàhú ñàhá-dě chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndiòxí-dě, te dañá-ndí vǎ cádá-gǎ-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o cuíní-dé —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii tée cùu gobiernú.

¹⁴ Te té Páblú cuíní-dé cani-dé cuèndú ní cùu, te ní ngüíta té Gàlìón càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xíí-yu:

—Nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núu ñⁿ cuèchi ní quide-dé àdi ní sahani-dé ñⁿ ndíyí, te cuu cundáá-xi iha, te cáháⁿ-ndó ñúú nándi cùu sá ní quide-dé, ¹⁵ àdi dico-ni sá ñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, te yáchí-gá chí cuáháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo ñúú méé-ndó, chi mee-ni sǎ ñá túú quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú

ìchi ñaha xii-ndo caháⁿ-ndó, te yúhú ñá túú tñàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xíãⁿ —càchí-dé xãhaⁿ-dë.

¹⁶ Te ní cudééⁿ-dë, te ní ndeñuhu ñaha-dë xií-yu vechiùⁿ. ¹⁷ Te ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní tñíⁿ-yu té Söstenés téé yíndaha veñúhu ñáyiú isràél, te ndèhe té Gàlión téé cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñá túú tñàhí ná tñúhu ni cãháⁿ-dé taunihnu-dé téé ní caní-yu-áⁿ.

Té Pãblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquiá, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dava-gá ñuú càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí

¹⁸ Te titní-gá nduu ní xíndecu té Pãblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tñúhu Jèsús, te ní tñíⁿ-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Siríá ndíhi té Àquilú ndíhi ñadìhí té Àquilú-áⁿ tã Priscilá, te ní quexió-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gã tñíⁿ-yu ichi quíhíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní detè díquí tã Pãblú, chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dë xii Yá Ndiöxí sá ndéé xínu ñíⁿ chiùⁿ ní sani iní-dé cada-dé cuendá-gá, te dàtnùní deté-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáháⁿ-yu. ¹⁹ Te ní quexió-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáhaⁿ tã Pãblú sá cùndècu té Àquilú ndíhi ñadìhí-dé, te mee-dë quíhíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cùmání-gã caca-dé quíhíⁿ-dé, te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél ní ndatnúhu ndíhi ñaha-dë xií-yu. ²⁰ Te ní xáhãⁿ-yu sá cùndècu-dé titní nduu, te ñá ní cuíní-dé cundecu-dé. ²¹ Te ní xáhaⁿ-dë:

—Núhú-í chi dacutíí xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusàlén, te quixi tucu-í te núu Ndiöxí ná càchí-gá, te vitna chí cáda ndèe iní —càchí-dé xãhaⁿ-dë xií-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáháⁿ-dé. ²² Te ní quexió-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusàlén, te ní ndexió-dé, te ní dándácõ váha-dé ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te dàtnùní ní xica-dé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquiá. ²³ Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé titní nduu, te dàtnùní ní tñíⁿ-dé ichi cuáháⁿ-dé. Te ní sáháⁿ-dé ñíhí distritú Gàlaciá ndíhi distritú Frigiá. Te ndí tñahá ñuú ní sáháⁿ-dé ní cãháⁿ-dé ndíhi ñáyiú sándáá iní tñúhu Yá Ndiöxí, te ní ndúcú ndéé-gã-yu ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-dë cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí ñuú Éfesú

²⁴ Te dàvá-áⁿ ñí quèxio ñíⁿ téé isràél ñuú Éfesú, te nàni-dé Àpolós, te cùu-dé téé ñuú Alejãndriá, te ío váha túha-dé tñúhu Yá Ndiöxí, te ío váha ñúhu díquí-dë nàcuáa càháⁿ-dë, ²⁵ chi sa xíní-dé nàcuáa ní xóo càháⁿ ndíi Juáa cùtñàhá ní xóo dacuãndute ndíi ñáyiú. Te ío ní cudíí iní-dé ní càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ní cuu cuendá Jèsús, dico vátá dácuaⁿha-gá-dé nchaa tñúhu ní càháⁿ mee Jèsús. ²⁶ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél, te yàcáⁿ ní càháⁿ-dé ni yùhu ni iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndíhi ñadìhí-dé tá Priscilá ndedóho-yu tñúhu ní càháⁿ-dé, te ní xáhãⁿ-yu sá quíhíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáháⁿ-dé, te ní xítñúhu ñàhá-yu xii-dé dava-gá tñúhu Yá Ndiöxí sá ñà túú xíní-dé. ²⁷ Te ní cachí té Àpolós sá quíhíⁿ-dé distritú Acãyá, núu xíãⁿ ní cadúha ñáyiú ñuú Éfesú ñíⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ ndaha ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá xíndecu Acãyá. Te xáhãⁿ-yu núu tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndíhi té Àpolós ñuú ní quexió-dé”, càchí-yu xáhãⁿ-yu núu tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quexió-dé Acãyá. Te nchaa ñáyiú sándáá iní tñúhu-gá yàcáⁿ, ñíu-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá ní sándáá iní ñáhã-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiöxí núú-yu, te xíãⁿ ío ní ndúcú ndéé-gã-yu ní quidé-yu chiùⁿ-gá. ²⁸ Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiú isràél, te ní xíndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní caní-dé cuendú nchaa nàcuáa ní xóo càháⁿ cue téé ndéé sanaha sã quíxí Crístú ñuyúú-a. Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dë sá díú-ní Jèsús cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyúú-a. Te ñáyiú isràél xíndatnúhu-yu sá ñã ndáa nàcuáa càháⁿ-dé, dico ñá ní ñíhí-yu tñúhu cùñàhá-yu xii-dé, chi ío váha ñúhu díquí-dë tñúhu càháⁿ-dé.

19

Té Păblú ndécú-dě ňuu Éfesú

¹ Te cútnàhá ndécú-gă té Àpolós ňuu Còrintú, te ní xica té Păblú cuáháⁿ-dé tá yăha-dé mee-ni xití yucu cuáháⁿ, te ní sáá-dé ndéé ňuu Éfesú. Te ňuu-áⁿ nǐ naníhí tnáhá-dě ndíhi cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús. ² Te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-güedě, te xăhaⁿ-dě:

—¿Sa ní quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-ndo ndéé òré ní sàndáá iní-ndo Jèsús-ăⁿ? —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

Te ní xăhaⁿ-güedě:

—Ñá túú xìní-ndí sá òo Espiritú Yă Ndiöxí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-dé.

³ Te ní xăhaⁿ tùcu-dé:

—¿Nása ní cáháⁿ téé ní dăcuándute ñaha xii-ndo-i? —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

Te ní xăhaⁿ-güedě:

—Ní cáháⁿ-dé năcuáa ní xóo cáháⁿ ndí Juáa —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-dé.

⁴ Te ní xăhaⁿ tǔ Păblú:

—Ndí Juáa ní dăcuándute ñaha ndí xii ñáyiu, chi ní cuiní-yu sá dáñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xăhaⁿ ndí xii-yu: “Quindáá iní-ndo tnúhu Jèsús chi dacuití quixi-gá ìⁿ nduu”, duha ní xăhaⁿ ndí Juáa xii-yu —càchí té Păblú xăhaⁿ-dě xii-güedé.

⁵ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ té Păblú xăhaⁿ-dě xii-güedé, núu xíăⁿ ní sandute-güedé năcuáa ní dándöo tnúhu Jèsús. ⁶ Te ní sacáⁿ ndodo té Păblú ndahá-dé díquí-güedě, te òré-ni ní quexìo Espiritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu sá dăcàhu iní ñáhá Espiritú-gá, tnúhu sá ñà túú xìní-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yă Ndiöxí năcuáa ní dăcáhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-güedé. ⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Păblú ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiu isràél ní cáháⁿ ndíhi-dé-yu, te úní yóo nǐ xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñúhu díquí-dě tnúhu cáháⁿ-dé, núu xíăⁿ ní cuyii-dě ní cáháⁿ-dé, te ní xăhaⁿ-dě sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús, te ducaⁿ te ndíhu ndaha ñaha Yă Ndiöxí xii-yu. ⁹ Te davá-yu ío sàa iní-yu ñà ní cuiní-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Jèsús xití veñúhu núu dăva-gá-yu. Te té Păblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dé ndíhi ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní sáháⁿ-dé scuèlá té Tìranú ní dăcuáhá ñaha-dé xii-yu. ¹⁰ Te úú cuíá ducaⁿ nǐ sáháⁿ-dé scuèlá ní dăcuáhá-dě ñáyiu. Te nchaa ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ñihí distritú Àsiá ndíhi nchaa ñáyiu ñà túú cùu ñáyiu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús. ¹¹ Te té Păblú ío ní chindee ñaha Yă Ndiöxí xii-dé ní quide-dé vâi núú să vă yöo tnàhí ndàcu cada. ¹² Te pãñú díquí-dě ndíhi dóo cándèé núú yíquí-dě ní xícáⁿ-yu nèhé-yu ní sáháⁿ núú ndécú ñáyiu cùhú, te xíăⁿ nǐ tñii ñáyiu cùhú ndíhi ñáyiu yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávăha, te ní ndúha-yu.

¹³ Te ňuu Isràél véxi cue téé tatna xica cuu-güedé quidé tătna-güedé ñáyiu yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávăha. Te ní ngüíta-güedé ní cacu nèhe-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ní xăhaⁿ-güedě:

—Xocuiñí-n, chi càchí Jèsús sá vă cündècu ndíhi-gá-n tǔe-a. Te ñiu-ni Jèsús cacú nèhe té Păblú òré càháⁿ-dé tnúhu-gá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ nǐ xóo cada-güedé. Te tătá-güedé ní xínani-dě Èsevá, te téé-áⁿ nǐ cuu-dé dútú cúnú. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-güedé, te ní xăhaⁿ espíritú cündìhi yucu ñávăha-áⁿ xii-güedé:

—¿Te ná cúu nchòhó ñú dayùhú ñáhá-ndó? Te xìní-í Jèsús, te xìní-í yoo cùu té Păblú, te nchòhó ñà túú xìní ñàhà-í xii-ndo —càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii-güedé.

¹⁶ Te téé yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávăha-áⁿ nǐ ndanchita-dé ní tñii-dé cue téé quide tătna-áⁿ, te ní ndíhi dóo-güedé ní ndátá-dě, te ní dánicuèhé ñáhá-dě xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te nchaa ñáyiu isràél ndécú ňuu Éfesú ndíhi dava-gá

ñáyi ndècu diu-ni ñuú-án nǐ níhǐ-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te vài-yu ní cachí sá ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucrístú.

¹⁸ Te dava ñáyi ní sándáa iní-xi tnúhu Jèsús ní sáháⁿ-yu núú ndécú tǎ Pǎblú, ndíhi núú ndécú nchàa ñáyi ní sándáa iní tnúhu-gá ní náhmá-yu nàcuáa ní xóo cada-yu. ¹⁹ Te títí ñáyi ní xóo cada ndúu nehé-yu tutú-yu ní sáháⁿ núú ndécú nchàa ñáyi sándáa iní-xi tnúhu-gá, te yàcáⁿ ní ndada cuèndá-yu sá ïo yahu ní sáha-yu tutú-yu, chi ndéé údico úxí mǐl díhúⁿ cuixíⁿ ní sáha-yu núú ncháa. Te ncháa-yu ní sahmí-yu tutú-yu. ²⁰ Te sátá nǐ cáyú nchaa tutú-án, te vài-gá ñáyi ní tuhá-yu ichi Yá Ndiöxí, te ní sáha-yu cuèndá sá ïo xini ñuhu tnúhu Yá Ndiöxí.

²¹ Te ní cachí té Pǎblú sá quíhíⁿ-dé distritú Macèdoniá ndíhi distritú Acáyá, te dàtnùní nùhú-dé ñuú Jerusàlén, te ducaⁿ te dàtnùní quíhíⁿ-dé ñuú Rómá. ²² Te ndècu ndíhi-dé té Timùteú ndíhi té Èrastú cue tée chindee ñaha xii-dé. Te té Pǎblú ní xáhaⁿ-dǎ xii-güedé sá códo núu-güedé quíhíⁿ Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te mee-dǎ ní quendóo-dé.

Ñáyi Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñuú-yu

²³ Te dàv-áⁿ ïo ní cudéⁿ-yu núú nchàa ñáyi ní tuha ichi Yá Ndiöxí. ²⁴ Te ïⁿ tée ñuú Éfesú nání-dǎ Demètriú. Te tée-áⁿ nǐ xóo canehe chiúⁿ-dé mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu líhli, dàtná cuiní-ndó càa veñúhu Diáná sá cúú ndiöxí-yu. Te vài díhúⁿ nǐ xóo níhí-dǎ ndíhi cue tée ní xóo cada chiúⁿ ndíhi-dé. ²⁵ Te ní cana-dé cue tée quide chiuⁿ ndíhi-dé, ndíhi nchaa cue tée quide chiuⁿ ndíhi díhúⁿ cuixíⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii-güedé:

—Nàha-ndo sá ïo váha níhí-ó díhúⁿ cuèndá chiúⁿ quide-o. ²⁶ Te nàha-ndo sá càchí té Pǎblú sá ñà díú ndiöxí cúú sǎ nǐ cadúha ñáyi ñuyú-a. Te ducaⁿ càháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni càháⁿ-dé níhí distritú Àsiá, te ío-gá vài ñáyi sándáa iní tnúhu càháⁿ-dé. ²⁷ Te ío úhú nùu na cuíta chiúⁿ quide-o, vá yóo-gá cuaaⁿ sá cadúha-o. Te ngúíta-yu càháⁿ-yu sá veñúhu Diáná ñá túú càváha, te vá cada càhnu-gá-yu sàndú-ó. Te nàha-ndo sá ïo càhnu cuu Dianá, chi nchaa ñáyi distritú Àsiá quidé càhnu ñahá-yu ndíhi ñáyi xindecu ní càa xico ñuyú —càchí té Demètriú xàhaⁿ-dǎ xii-güedé.

²⁸ Te sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ té Demètriú, xǎⁿ ní cudéⁿ-güedǎ núú tǎ Pǎblú, te uuⁿni ní cuáa-güedé te càchí-güedé:

—Ío càhnu cuu Dianá sàndú ñáyi Éfesú! —càchí-güedé.

²⁹ Te nchaa ñáyi ñuú Éfesú ndí coyo ndí coyo-yu xícáháⁿ-yu. Te tnàhá úú cue tée distritú Macèdoniá xíca cùu-güedé ndíhi té Pǎblú, ïⁿ-dé nání-dǎ Gǎyú, te ïⁿ-dé nání-dǎ Aristarcú. Te ní tñi-güedé úú cue tée-áⁿ, te cuánguìhu coyo ndíhi ñaha-güedǎ vehe núú quidé-güedǎ jùndá. ³⁰ Te té Pǎblú cuiní-dé quíhu-dé tnàhá-dé vehe-án càháⁿ ndíhi ñaha-dǎ ní cùu, te ñá ní dàña cue tée ní sándáa iní tnúhu-gá. ³¹ Te ïⁿ úú cue tée cùnuu distritú Àsiá ní càháⁿ váha-güedé cuèndá té Pǎblú, te ní xáhaⁿ-güedǎ xii ïⁿ tée xínu cuechi núú-güedǎ ní sáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dǎ xii té Pǎblú sá vǎ quíhu-dé vehe núú quidé-güedǎ jùndá. ³² Te uuⁿni ní cuáa-yu ncháa-yu, te ñá ïⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-yu, chi ndí díⁿ tnúhu ní càháⁿ-yu ïⁿ ïⁿ-yu. Te chitu-gǎ ñáyi ñá ní cùtnuní iní-yu ná cuèndá ní dátacá ñahá-güedǎ xití vehe-án, chi ñá ïⁿ-ní tnúhu ní càháⁿ-yu. ³³ Te dáva-yu ní càháⁿ-yu sá cuèchi té Lijandrú cúu-xí, chi ní xáhaⁿ ñáyi isràél xii-dé sá càháⁿ-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dǎ xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu sá cùndèdóho-yu tnúhu càháⁿ-dé chindee tnúhu ñaha-dǎ xii-yu yòtnúhu. ³⁴ Te ní cutnùní iní-yu sá tǎe isràél cúu-dǎ, te uuⁿni ní cuáa tucú-yu, ñá ní dàña-yu càháⁿ-dé, te càchí-yu:

—Ío cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —càchí-yu. Te dàtná úú òrè ïⁿ-ni tnúhu ní càháⁿ-yu.

³⁵ Te tée cùu secretariú-ni-gá ní càháⁿ-dé, te dàtnùní cuèé cuèé ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáhaⁿ-dǎ xii-yu:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío cùnuu Dianá, te nchaandi túhú ñáyiú sa nàhá-yu sá ncháá-ó ò nèhe cuendá-ó veñúhu-ǎⁿ. Te nàhá-yu sá néhé cuendá-ó sàndú-áⁿ, chi véxi cuuⁿ-gá andiu. ³⁶ Te vá yóo ìⁿ càchí sá ñǎ ndàá. Te coto-ndo mée-ndo, te vá cuídó-ndó càda-ndo, te vá cuídó-ndó cǎháⁿ-ndó. ³⁷ Te ná cuendá ndécá-ndó cue téé-áⁿ véxi, te ñá túú ñǎ ní quide-güedé, te ñá túú ñǎ ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túú càháⁿ cuèhé-güedé cuendá Diàná. ³⁸ Te núu ío yoo nàá ndíhi ñaha xii té Demètriú ndíhi cue téé quide chiuⁿ ndíhi-dé, te quíhíⁿ-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé núu cue téé cùchiuⁿ. Te cue téé cùchiuⁿ na cundoho-güedé ñuu quehndé-güedé cuéchi-yu àdi ñáhá. ³⁹ Àdi ío-gá ná cuendú ñúhú ìní-ndó, te càháⁿ-ndó òré ná cóo jundá. ⁴⁰ Te ío úhú ñuu na ñíhí téé tàxi tnuní ñáhá xii-o tnúhu sá dúhá ò quide dusaⁿ-o, te cachí-dé sá ndècuéchi-o chi ñá túú sàndáá ìní-ó-dě quesaha-dě. Te ñá túú tnàhí nduu váha-xi sá dúhá càda-o ni cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cúnuní ìní-ó ñása cúnaha-o xii téé tàxi tnuní ñáhá xii-o núu na càna ñaha-dé —càchí téé cùu secretariú xǎhaⁿ-dě xií-yu.

⁴¹ Te ní xǎhaⁿ-dě sá ñuhú-yu te ní ndíhí-yu cuánuhú.

20

Té Pǎblú cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá ndíhi distritú Grèciá

¹ Te òré ñá túú-gǎ ní quide dusaⁿ-yu, te ní cana ñaha tǎ Pǎblú xii nchaa ñáyiú sàndáá ìní tnúhu Jèsús ní càháⁿ-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee ìní ñáhá-dě xií-yu, te ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá. ² Te tayǎha-dé cuáháⁿ ìⁿ ìⁿ ñuu yíndèhu Macèdoniá. Te càháⁿ-dé dóho nchaa ñáyiú sàndáá ìní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cudíí ìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí cadá-yu sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexìo-dé distritú Grèciá. ³ Te xíáⁿ ñí xíndecu-dé úní yóó. Te xíáⁿ quée-dé bàrcú quíhíⁿ-dé distritú Sìriá ní cùu, te ní níhí-dě tnúhu sá ndétú ñaha ìⁿ úú cue téé isràél cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núu xíǎⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distritú Macèdoniá. ⁴ Te cuáháⁿ ndíhi-dé té Sopàtér téé ñuu Bèréa, ndíhi té Aristarcú, ndíhi ìⁿ téé nàni Segundú. Te ndí nduu cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé ñuu Tesalónica. Te tnàhá té Gǎyú téé ñuu Dèrbé, ndíhi té Timùteú cuáháⁿ ndíhi-dé, te tnàhá té Tìquicú ndíhi té Trǒfimú cuáháⁿ ndíhi-dé, te úú cue téé-áⁿ cúu-güedé cue téé distritú Àsiá. Te nchaa cue téé-áⁿ cuáháⁿ ndíhi-güedé té Pǎblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexìo-güedé ñuu Filipú, te yàcáⁿ ní naníhí ñáhá-güedé xii-ndí. Te té Pǎblú ní tendaha-dě cue téé ndíhi-dé cuáháⁿ-güedé ñuu Tròás, te ní xǎhaⁿ-dě sá díú-ní yàcáⁿ cundetu ñaha-güedé xii-ndí. Te ní ndóo-í ndíhi-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxí-yu pàá sá ñà túú yìhi lebadurá. Te sàtá ñí yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexìo-ndí ñuu-áⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tnàhá-ndí ndíhi cue téé yòdo nuu cuáháⁿ ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Pǎblú cuáháⁿ ngándíhi-dé ñáyiú ñuu Tròás

⁷ Te ìⁿ nduu ndumìngú ní naníhí tnàhá-ndí ndíhi nchaa ñáyiú ní sàndáá ìní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàá ndíhí-yu. Te ducaⁿ ñí quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuendá sá vǎ nàcuànaa-o sá ñí xíhí-gá cuendá naníhí tǎhú-ó. Te té Pǎblú ní ngüíta-dé càháⁿ-dé tnúhu-gá, te càháⁿ-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tǔndaá ìngá nduu-áⁿ, te caca-dé quíhíⁿ-dé ìngá xichi. ⁸ Te ndècú-yu vehe yòdo tnaha, te yìhí-yu ndéé cuàrtú cúu ùní núu ñnu, te càyú víhí ñúhú xití cuàrtú-áⁿ. ⁹ Te ìⁿ téé sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcǒo-dé yèhe ventaná, cuìní-dé cúdu-dé, chi ní cunaha vìhi caháⁿ té Pǎblú, te ní tñi ñaha sàní xii-dé ní xídí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núu ñúhú cuendá ndacani ñáhá-yu, te sa ní xíhí-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé. ¹⁰ Te tnàhá té Pǎblú nchìcúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexìo cunu-dé núu cǎtùu téé ní xíhí-áⁿ, te ní numi ñaha-ni-dě, te ní xǎhaⁿ-dě xií-yu:

—Vá ndíhú ìní-ndó, chi ní ndoto-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

¹¹ Te dătnùnî cuândaa ndîhi ñaha tùcu-dé xií-yu cuàrtú núú yíhî-yu ni cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndîhi ñaha-dě xií-yu, dătnùnî ní ngüíta-dé vai-gá tnúhu ní cáháⁿ-dé, te càháⁿ-ni-dé ní túndaá, te dătnùnî ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ¹² Te téé ní ngava-áⁿ ní sánúndeca ñàhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíí ìní-yu sá ñî ndoto-dé.

Ní quee-güedé ñuu Tròás cuáháⁿ-güedé ñuu Miletú

¹³ Te té Păblú ní cachí-dé sá quihîⁿ-ndî ndîhi bàrcú ndéé ñuu Àsón, te mee-dě caca saha-dě, te yàcáⁿ naníhî tnáhá-ndî ndîhi-dé te quee-dé bàrcú, te ní quee-ndî bàrcú cuáháⁿ-ndî. ¹⁴ Te ní naníhî tnáhá-ndî ndîhi-dé ñuu Àsón, te yàcáⁿ ní quee-dé bàrcú tnáhá-dé cuáháⁿ-ndî ñuu Mitilené. ¹⁵ Te ní quexìo-ndî ndéé ingá nduu yatni ñuu Quiú, te ndéé nduu tněé ní quexìo-ndî ñuu Sămú te yàcáⁿ ní yáha-ndî, te ní quexìo-ndî ñuu Trògiliú. Te ndéé nduu ìdá ní quexìo-ndî ñuu Miletú. ¹⁶ Te té Păblú ñá ní cuinî-dé yáha-ndî ñuu Éfesú, chi ñá túú ní tnàhá inî-dé cuyaa-dě ichi, chi ío ndîhi inî-dé cuendá cuinî-dé quinî-dé ñuu vá ndácú-dě ndexìo-dé ñuu Jerusalén cundecu-dé vico Pentecostés.

Té Păblú càháⁿ ndîhi-dé cue téé yîndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá inî tnúhu Jèsús ñuu Éfesú

¹⁷ Te òré ndécú tĕ Păblú ñuu Miletú, te ní cana-dé cue téé yîndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá inî tnúhu Jèsús ñuu Éfesú sá quihîⁿ-güedé núú ndécú-dě. ¹⁸ Te sáta ñî quexìo-güedé, te ní xáhaⁿ-dĕ xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuaa ní quide-í ndéé cútnàhá ní quexìo-í distritú Àsiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nacuaa ní cáháⁿ Yă Ndiöxî cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í mĕe-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàá inî-yu. Te sa nàha-ndo sá tîtrî xito ní cuinî ñáyiú isràél cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cácu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá ncháándî túhú sa ní cachí tnúhu-í nacuaa cada-ndo cuendá sá chindĕe ñaha Yă Ndiöxî xii-ndo. Te ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó ncháa-ndo, te ñuu-ni ducaⁿ ñî quixi-í ndî tnàhá vehe-ndo ñî cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ²¹ Te ní xáhaⁿ-î xii ñáyiú isràél ndîhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá dáñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu te quindáá inî-yu tnúhu Xítóhó Jesucrístú. ²² Te dacuití quihîⁿ-í ñuu Jerusalén, chi Espiritú Yă Ndiöxî ní cachí-xi sá dáí quihîⁿ-í, te ñá túú xinî-í nándî cada ñaha-güedĕ xii-í yàcáⁿ te núu na quĕxìo-í. ²³ Te ñî ñî ñuu núú sàháⁿ-í càchî tnúhu Espiritú-gá sá chíhî ñàha-güedĕ vecaá, te cada úhú ñàhá-güedĕ. ²⁴ Dico ñá túú tnàhî ná cuu cuĕi na càhni ñàha-güedĕ xii-í, dico cuinî-í sá dĕi ìní dandîhi-í nchaa sá ñî cachí Xítóhó Jesucrístú cada-í. Te ní cachí Yă Ndiöxî sá càháⁿ-í núú ñáyiú sá ño cùu inî ñàhá-gă xií-yu, te naníhî tàhú-yu núu na quindáá inî-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ncháa-ndo sá ñuu na quindáá inî-ndó Yă Ndiöxî, te ndîhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. Te na càchî tnúhu-í sá ñî ñî nduu-gá vá quini ñàhá-ndó xii-í ñuyíú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ñá túú cuĕchi-í ñuu ío ñáyiú vá naníhî tàhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ñî cáháⁿ mĕe Yă Ndiöxî cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mĕe-ndo, te coto-ndo tnàhá ñáyiú sàndáá inî tnúhu-gá, chi Espiritú-gá ní cachí-xi sá cúnúu-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dătná mbĕe-ndó cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu ducaⁿ càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati ñîñî-gă, te ní xihî-gá cuendá naníhî tàhú-ó ndîhi-yu. ²⁹ Te yúhú sa cùtnunî inî-í sá òré ñá túú-gă-í ndécú, te quixi ñáyiú dandàhú ñàhá xii-ndo cuendá dañă-ndo tnúhu Yă Ndiöxî, te cada ñàhá-yu xii-ndo dătná quidé ñăñă òré trîí-dĕ mbĕe. ³⁰ Te ñuu-ni ñî ñî cue téé ndĕcu ndîhi-ndo, cue téé-áⁿ dacuàndehnde-güedĕ, te cudana davá-yu quindáá inî-yu chítnàhá ñàhá-yu xii-güedĕ. ³¹ Te xîñă ñuu càchî tnúhu-í sá ño quihî inî-ndó cundecu-ndo ndîhi nchaa ñáyiú sàndáá inî tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xîndecu-í únî cuíá ñî

cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú cuèi nduu cuèi niú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chi ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu nchaá-yu tnúhu ní cáháⁿ-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó cue té ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío cuiní-í sá méé Yă Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-ndo. Te mee-gă ní cáháⁿ-gá sá ïo cùdíí ìní ñáhá-gă xii-ndo. Te naníhí tàhú-ndó ndihi nchaá ñáyiú cùu cuendá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchàa sá càháⁿ-gá. ³³ Te òré ní xíndecu ndihi ñàha-ï xii-ndo, te ni dǐhúⁿ ni dǒó ñà túú ní cùdíí ìní-í. ³⁴ Te mee-ndo sà naha-ndo sá yǔhú ní quide chiuⁿ-í, te ní níhí-í nchaá sá ñí nandíhí-í ndihi cue té xica cuu ndihi-í. ³⁵ Te sa ní xiní-ndó nàcuáa ní quide-í ní quide chiuⁿ-í, te diu-ni ducaⁿ càda chiuⁿ-ndo cuendá chindee-ndo nchàa ñáyiú ndàhú, chi sa nàha-ndo nacuáa ní cachí Xítóhó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdíí-gă ìní-ó cuàha-o ñáyiú ndàhú sá xíní ñùhú-yu dàcúúxí sǎ táx-ï-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní ngüíñí xítí-dè ndihi dava-gá-güedé, te ní cáháⁿ ndihi-dé Yă Ndiòxí. ³⁷ Te sátá ñí túhú tnúhu ní cáháⁿ-dé ndihi Yá Ndiòxí, te ní ndáhyú víhí-güedé sá quíhíⁿ-dé, te ní numi ñàha-güedé, te ní teyuhu ñàha-güedé. ³⁸ Te ní ndíhú víhí ìní-güedé, chi ní xáhaⁿ tǎ Páblú sá ñí ìⁿ nduu-gá vá náníhí tnáhá-güedé cáháⁿ ndihi tnàha-güedé. Te cuáháⁿ ndihi ñàha-güedé xii-dé núú ndécú bàrcú.

21

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén

¹ Te ní quide ndee ìní-ndí nchaá cue té cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñuú Còs. Te nduu tnéé ní sáháⁿ-ndí ñuú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Pàtará. ² Te yàcáⁿ ní naníhí-ndí ìⁿ bàrcú ñùhú ìchi-xi quíhíⁿ-xi distritú Fènicia, xíáⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xiní-ndí distritú Chìpré cáá cuádava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuú-áⁿ xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñuú Tìrú ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Sìriá cuendá yàcáⁿ tava-güedé nchaá sá nchídó bàrcú. ⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihi ñáyiú ní sándáá ìní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihi-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vǎ quíhíⁿ té Páblú ñuú Jerusàlén, chi Espíritú Yă Ndiòxí ní xáhaⁿ-xi xí-yu sá ndóhó vihi-dé ñúu na quíhíⁿ-dé. ⁵ Te sátá ñí yáha nduu úsá, te ní quee-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu làmár. Te ní quee nchaá ñáyiú ní sándáá ìní tnúhu-gá, téé, ñadìhí, nchaá landú, nchaá-yu ní sàndeca ñàhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexìo-ndí, te ní ngüíñí xítí-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí Yă Ndiòxí. ⁶ Te ní quide ndee ìní tnáhá-ndí ndihi-yu, te dàtnùnì ní quée-ndí bàrcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñùhú-ndí ní quee-xi ñuú Tìrú cuáháⁿ-ndí ndihi-xi ñuú Tolèmaidá. Te xíáⁿ ñí sáá-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní cáháⁿ ndihi-ndí nchaá ñáyiú sàndáá ìní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihi-yu ìⁿ nduu. ⁸ Te nduu tnéé ní ndée tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndihi-dé. Te téé-áⁿ ñí xóo cada chiuⁿ ndihi-dé íñú-gá cue téé ní chindee ñàha xii ñáyiú sàndáá ìní tnúhu-gá ñuú Jerusàlén ní xóo cuàñaha-güedé sá ñí xóo caxí-yu. Te dàtnùnì mee-ñǎ tnúhu Yá Ndiòxí càháⁿ-dé xícá cùu-dé. ⁹ Te té Lìpé-áⁿ ndècu cúmí dǎhe dǐhí-dé, te ni ìⁿ-yu vátá ndúcú ñàha-gá téé xií-yu, te nchaá-yu càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiòxí tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá mèe-gá. ¹⁰ Te xíáⁿ ñí cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexìo ìⁿ téé nàni Agabú ñuú-áⁿ, véxi-dé distritú Jùdeá, te téé-áⁿ tnàhá-dé càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí. ¹¹ Te ní níhí-dé tnúhu núú ndécú-ndí ñúu ní quixi-dé ní cáháⁿ ndihi ñàha-dé xii-ndí. Te ní xícáⁿ-dé cìnchú té Páblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútú-dé sáhá-dé ndihi ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espiritú Yă Ndiöxí ní cachí-xi sá tée dii cìnchú-xi-a tñi ñaha cuè tée isràél ñuu Jerusàlén, te duha dacùtu ñaha-güedé xii-dé, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-dé núu cuè tée ñuu Ròmá. Duha ní cáháⁿ Espiritú-gá —càchí té Àgabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vă quíhíⁿ té Păblú ñuu Jerusàlén. ¹³ Te té Păblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuendá ndéé dúcáⁿ ndàhyú-ndó dândihú iní ñáhá-ndó xii-í-í? Te ñá túu nă cuu cuéi na dàcutu ñaha-güedé, àdi cuéi na càhni ñaha-güedé xii-í cuendá sá càháⁿ ndihí-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cùú-í —càchí-dé.

¹⁴ Te ñá túu ní sàndáá iní-dé sá dúcáⁿ xăhaⁿ-ndí, núu xíăⁿ ñá túu-gă ná ní xăhaⁿ-ndí xii-dé sá vă quíhíⁿ-dé, te ní xítñaha-ndí:

—Mee-ni-gă Yă Ndiöxí ná cùnaha-gá nása sàni iní-gá cada-gá —xítñaha-na-ndí.

¹⁵ Te ní queheⁿ-ndí ndàchuiⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñuu Jerusàlén. ¹⁶ Te cuáháⁿ ndihí-ndí ñí ùú cue tée Cèsareá, cue tée ní sàndáá iní tñuhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàson, te tée-áⁿ cúú-dě tée distrítú Chìpré, te ndècu-dé ñuu Jerusàlén, te sa ní cuu vâi nduu ní sàndáá iní-dé tñuhu-gá, te vehe tée-áⁿ ñí xíndecu-ndí.

Té Păblú ndátnñuhu-dé ndihí té Jàcobó

¹⁷ Te òré ní quexìo-ndí ñuu Jerusàlén, te nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tñuhu Jèsús ní quixí-yu ní dándácõ váha ñáhá-yu, chi ní cudíí víhí iní-yu sá ñí quexìo-ndí. ¹⁸ Te nduu tnéé cuáháⁿ ndihí-ndí té Păblú cuendá cáháⁿ ndihí-ndí té Jàcobó, te òré ní quexìo-ndí núu ndécú-dě, te ndècu ndihí-dé nchaa cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tñuhu Jèsús. ¹⁹ Te té Păblú ní dándácõ váha ñaha-dě xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dě nàcuáa ní quide Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tñuhu-gá núu ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isràél. ²⁰ Te sáta ñí yáha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhñ-yu núu Yă Ndiöxí cuendá nchaa sá ñí quide-gá. Te dătnùní ní xáhaⁿ-güedé xii té Păblú:

—Yòhó sa nàha-n sá ñí cuu títñí mîl ñáyiú isràél ní sàndáá iní-yu tñuhu Jèsús, te càchí-yu sá ño xini ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tñuhu sá ñí chídó tñùní ndí Moisés. ²¹ Te ní ñíhí-yu tñuhu sá dăcuàha-n ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñuu xíca cuendá sá vă cadá-gă-yu nàcuáa ní cachí ndí Moisés cadá-yu. Te xáhaⁿ-n xíi-yu sá vă cuáha-gá-yu sèñá ñí landú-yu, te vă cadá-gă-yu dătná ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, duha dăcuàha-n ñáyiú ní ñíhí-yu tñuhu. ²² Te na ñíhí-yu tñuhu sá ndécú-n ñha, te tñávíí ngúíta-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-n. ²³ Te na càchí tñuhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmí cue tée vátá cadá-gă-güedé nàcuáa ní cáháⁿ méé-güedé sá cadá-güedé cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. ²⁴ Te quíhíⁿ-n ndihí-güedé te cada-n nchàa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te tava-n dîhúⁿ cuu núu-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dătnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xíăⁿ cada-n, te quini ñáyiú sá ñá ndáá tñuhu càháⁿ nchaa ñáyiú càháⁿ cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tñáhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tñùní ndí Moisés cadá-yu. ²⁵ Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáyiú ñuu xíca, nchaa ñáyiú ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyiú-áⁿ să vă cáxí-yu nchaa sá nchító-ó nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndiöxí ní cadúha cue ñáyiú ñuyúú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vă cáxí-yu níñí, te vă cáxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné. Te vă càháⁿ ndihí cue tée ñadîhí te núu ñá díú ñadîhí-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáyiú dîhí vă càháⁿ ndihí-yu tée te núu ñá díú yîi-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núu tütú cuáháⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Păblú.

Ní tñi-güedé té Păblú xití veñúhu ñáyiú isràél

²⁶ Te nduu tnéé cuáháⁿ té Păblú ndihí cúmí cue tée veñúhu càhnu sá ño cùnuu núu ñáyiú isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sá ño cùnuu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě ná daha-gá nduu

cùmání dandíhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyi ndéé sanaha, te dātnūnī cānehe-güedé sá ndúú tǎhú Yǎ Ndiǒxí quíhíⁿ veñúhu.

²⁷ Te cùmání-gǎ cuu úsá nduu sá ñí sáháⁿ-güedé veñúhu cǎhnu sá ïo cūnuu, te sa ndècu tucu té Pǎblú veñúhu. Te cue tée isràél véxi distritú Àsiá ní xiní-güedé té Pǎblú yíhí-dě veñúhu, te ní tñii ñaha-güedě xii-dé, te ío ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-dé núú dàva-gá ñáyi yíhi veñúhu cuendá sá cúdeěⁿ-yu núú tē Pǎblú. ²⁸ Te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xǎhaⁿ-güedé xií-yu:

—¡Nchòhó ñáyi isràél, yáchí-ndó chì cuánùndaha ñaha-ndo! Chi tée-a yayàcáⁿ cuáháⁿ-dé cǎháⁿ-dé sá ñà túú nàndíhi-o, te cǎháⁿ-dé sá vǎ cǎdá-ó nchàa nacuáa cǎháⁿ tnúhu sá ñí chídó tnūnī ndí Moisés, te cǎchí-dé sá ñà túú nàndíhi veñúhu-a. Te ñá díú-ní xǎⁿ chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndíhi cue tée ñá túú cū ñáyi isràél, te sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ñá túú-gǎ ní cānehe íi-dě xití veñúhu. Te veñúhu-a cū-xi vehe Yá Ndiǒxí —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xií-yu.

²⁹ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-güedé chi ní sani iní-güedé sá ñí quíhu ndíhi-dé té Trǒfimú veñúhu-güedé, chi ní xiní-güedé xícá cū ndíhi ñaha-dé xití ñuú. Te tée-áⁿ cúú-dě tée ñuú Éfesú, te ñá díú tē isràél cúú-dě.

³⁰ Te chitu ñáyi ñuú-áⁿ ñí tacá-yu ní tñii-yu té Pǎblú táñùhu ñahá-yu ní ndee veñúhu cǎhnu sá ïo cūnuu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-áⁿ. ³¹ Te sa cahní-yu té Pǎblú ní cū, te ní sáháⁿ ñí ùú-güedé núú ndécú tē cū capitáⁿ cúnùu-gá, te ní xǎhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáyi ñuú Jerusalén xǎhá-yu. ³² Te òré-áⁿ cuáháⁿ tē cū capitáⁿ cúnùu-gá ndíhi dava-gá cue tē nchícúⁿ-gá ndíhi sandàdú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexìo coyo-güedé núú xixúcu-yu, te ní yuhú-yu ñá túú-gǎ ní cǎní-yu té Pǎblú. ³³ Te tē cū capitáⁿ ní sátuha-dé té Pǎblú, te ní xǎhaⁿ-dě xii cue sandàdú-dé sá tñii ñaha-güedé dacùtu ñaha-güedé úú cadèná. Te dātnūnī ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎhaⁿ-dě:

—¿Ná cúú tē-a? ¿Ná ní quide-dé? —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xií-yu.

³⁴ Te tē cū capitáⁿ-áⁿ ñá ní cūtnūnī iní-dé nū ná cúú sǎ ñí quide té Pǎblú, chi uuⁿi ní cuáá-yu. Te tucu cǎháⁿ ñí, tucu cǎháⁿ ñí-yu, núú xǎⁿ ní xǎhaⁿ-dě cue sandàdú-dé sá cándèca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cuàrtél núú ndécú-güedé. ³⁵⁻³⁶ Te nchícúⁿ ñáhǎ-yu cuáháⁿ ní quexìo ndéé nàcuáa cǎa nchio cuíní-yu cahni ñahá-yu xii-dé ni cū. Te níhi ní cáháⁿ-yu xǎháⁿ-yu sá cǎhni ñaha-güedé, te xǎⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáa nchio-ǎⁿ.

Té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii-güedé sá ñà túú cuèchi-dé

³⁷ Te cuánguihu-güedé cuàrtél ndíhi té Pǎblú ní cū, te ní xǎhaⁿ-dě xii tē cū capitáⁿ cúnùu-gá:

—Cǎháⁿ ndàhú-í núú-n cūndetu-n na cúñaha-í ñí ùú tnúhu xií-yu —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě.

Te tē tàxi tnuní-áⁿ ñí xǎhaⁿ-dě:

—¿Náa tñáhá yòhó cǎháⁿ-n tnúhu grìégú? ³⁸ Te ní cáháⁿ-í sá tē ègiptú cúú-n, chi díu-n ñí ndúcú-n cuè tē ní nàá ndíhi tē cūchiuⁿ Cesár ní cáháⁿ-í, chi díu ñí tē yàcáⁿ ní ndúcú-dě cúmí mǐl cue tē ní sahni ndíyi. Te ndèca tñaha-güedé ní sáháⁿ xití yucu ní xíhi váha-güedé —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii té Pǎblú.

³⁹ Te té Pǎblú ní xǎhaⁿ-dě:

—Ñá díú tē ègiptú cúú-í, chi tē isràél cúú-í, chi díu-ni tē isràél cúú tǎtà-í, te dícó-ni sá ñí cacu-í ñuú Tàrsú ñuú cǎhnu, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Cìlicía. Te cuíní-í cada ndee ñí-n dàña-n na cǎháⁿ ndíhi-í-yu —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě.

⁴⁰ Te ní xǎhaⁿ tē cū capitáⁿ cúnùu-gá sá cúú cǎháⁿ té Pǎblú, núú ní ngúnutñí-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cūndèdóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní cáháⁿ-dé tnúhu ñáyi isràél, te xǎhaⁿ-dě xií-yu:

22

¹—Chí cádá cãhnu iní nchòhó cue tée sa cuèhé ndìhi nchòhó cue tée cuechi, na cãháⁿ-í ìⁿ tnúhu cundedóho-ndo sã ñà túú cuèchi-í, chí ñá túú nã ní quide-í, te ni ñà túú nã tnúhu cãháⁿ-í —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

² Te cuendá sá dúcáⁿ ñí cãháⁿ-dé tnúhu mèe-yu núu tnàvíí-nã ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní cãháⁿ-dé, te xãhaⁿ-dë:

³ —Yúhú cúu-í tée isràél, te ní cacu-í ñuu Tàrsú, te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi Ciliciá. Te davitna líhli-í cútnàhá ní quexìo-í ñuu Jerusàlén ní dácuahá ñàha té Gamaliél. Te ní dácuahà-í nchaá tnúhu ní chídó tnùní nchaá cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyiu. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í títí ní núu chiúⁿ nacuáa cuu váha iní Yã Ndiöxí ní cãháⁿ-í, te ñiu-ni ducaⁿ quide nchohó tucu. ⁴ Te ní sánú ndúcù-í nchaá ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuèí tée, cuèí ñáyiu ñíhí ní dácútù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhì-í tnúhu ndee ìní sá cãhni-ndí-yu. ⁵ Te dútú cúnù-gá ndìhi cue tée cùnùu núu-ndó nãha-güedé sá ndàá cãháⁿ-í chí mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuãñaha-í xii ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ñuu Dàmascú cuendá cutnùní iní-yu ná chíúⁿ cuãháⁿ-í ní cùu. Te ñùhu-í ichi cuãháⁿ-í ñuu-áⁿ cuãnúndúcù-í ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dacùtu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñáhá-güedé xií-yu ni cùu.

Té Pãblú xãhaⁿ-dë xii ñáyiu nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Te ta cùyatni-í ñuu Dàmascú cuãháⁿ-í, te cùu-xi datná òré caúxúu nduu, te uuⁿni ní quee ñuhú andiu, te ní dáyèhé-xi ndéé núu nútñí-í. ⁷ Te ní quide nee-xi núu-í, xíãⁿ ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í cãháⁿ ìⁿ sá cãháⁿ andiu, te càchí-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúu úhú iní ñáhá-n dándoho ñaha-n xii-í?”, càchí sá cãháⁿ-áⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá cãháⁿ-áⁿ?”, xãhaⁿ-í. Te ní cãháⁿ tucu ingá xito te càchí-xi: “Yúhú cúu-í Jèsús tée ní xíndecu ñuu Nazàrét, te ducaⁿ ño dándoho ñaha-n xii-í”, càchí sá cãháⁿ-áⁿ. Te xíãⁿ ní cutnùní iní-í sá díú Jèsús cãháⁿ. ⁹ Te nchaá cue tée ndìhi-í ní xiní-güedé ní dáyèhé ñuhú, te ní yùhú-güedé, dico ñá túú ní tècú dóho-güedé òré ní cãháⁿ-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, ¿ná cuiní-n càda-í?”, xãhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachí-gá: “Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuu Dàmascú, yacáⁿ tecú tnúhu-n nchàa nacuáa cuiní Yã Ndiöxí cada-n”, càchí-gá —càchí té Pãblú xãhaⁿ-dë xií-yu.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu té Pãblú:

—Te cuendá sá ñí dácuahá ñàha ñuhú xii-í núu ní tñii cue tée ndìhi-í ndaha-í ndécá ñàha-güedé cuãháⁿ ndéé ñuu Dàmascú.

¹² Te yacáⁿ ndécú ìⁿ tée nani Ananiás, te ío vai sá ñí chídó tnùní ndí Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaá ñáyiu ñuu Dàmascú ío váha cãháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-dé. ¹³ Te ní quexìo-dé núu ndécù-í, te ní cachí-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ndúha núu-n”, càchí-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ núu-í te ní xiní-í-dé. ¹⁴ Te dātñùní ní cachí-dé: “Yã Ndiöxí ní cãháⁿ ndìhi-gá ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha. Te ñiu-gá ní cáxi ñaha-gã xii-n cuendá quini-n nchàa sá vãha cuiní-gá cada-n. Te quini-n Jèsús Yaá ñá túú cuèchi-xi, te ñiu-ni mee-gã cãháⁿ ndìhi ñaha-gã xii-n. ¹⁵ Te cãháⁿ-n tnúhu Jèsús núu nchàa ñáyiu, te cãháⁿ-n nchàa sá ñí xiní-n ndìhi nchaá sá ñí xíndedóho-n. ¹⁶ Tnàvíí, te quíhíⁿ-n cuàndute-n, te cãháⁿ ndìhi-n Yã Ndiöxí cuendá cada cãhnu iní-gá nchaá sá cuèhé sá dúhá ñí quide-n”, duha ní cachí té Ananiás xii-í —càchí té Pãblú xãhaⁿ-dë xií-yu.

Té Pãblú ní cani-dé cuendú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé quíhíⁿ-dé ñuu núu xíndecu ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tucu té Pãblú:

—Te ní ndee-í cuándixi-í ñuu Jerusàlén. Te ní sãháⁿ-í veñúhu cãhnu sá ño cùnùu ní cãháⁿ ndìhi-í Yã Ndiöxí, te ní dácótó núu ñáhá-xí sã mée Jèsús ní xiní-í xití veñúhu, ¹⁸ te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñuu Jerusàlén, chí ñáyiu-a vá quíndáá iní-yu nàcuáa ní

cachí-í cúñaha-n xii-yu cuendá-í”, duha ní cachí-gá xii-í. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítóhó Jesucristú, sa xini-n sã ncháá ñáyiú nàhá-yu sá ñí sáháⁿ-í ndi tnahá ñi ndi tnahá ñiⁿ veñúhu nànducu-í ñáyiú sàndáá iní tñúhu-n, te ní tñi-í-yu, ní chihi-í-yu vecaá, te ní táuchíuⁿ-í ní caniha-güedě xii-yu. ²⁰ Te cútnhá ní sahi-güedé ndí Těvá tée ní xóo cáháⁿ tñúhu-n, te tñhá-í ndécú òré-áⁿ te ní xindeé-í dóó cue tée ní sahi ñaha xii ndí. Te yúhú ní cáháⁿ-í sá ñí quide váha-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá. ²¹ Te ní cachí tñúhu-gá xii-í: “Cuáháⁿ chi cuini-í quíhíⁿ-n ncháa ñuú xicá ñúú xindecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràel cáháⁿ-n tñúhu-í”, cächí-gá —cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te Páblú ndíhi tée tàxi tñuní ñháá xii cue sandadú

²² Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dě, te ñá ní tñhá-gá iní-yu cundedóho-yu tñúhu cáháⁿ-dě. Te ñiⁿ-ni ñí cuú-yu ncháá-yu, te ní cuáá-yu, te xáhãⁿ-yu:

—¡Chí cáhni-dě! ¡Ñá díú sã cùndecu-dé ñuyú-a! —cächí-yu xáhãⁿ-yu.

²³ Te mei òré ducaⁿ ñí cáháⁿ-yu, te ní ndátã-yu dóó-yu, te ní dáquéně-yu núú ñnu sá sätú iní-yu. Te ní quéhnu-yu ñuhu, te ní dácácòyó-yu núú ñnu sá ño sätú iní-yu. ²⁴ Te tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dě xii cue sandadú-dě:

—Chí dítã-dě ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dě ñi, chi na quène yuhu-dé ná tñúhu ní cáháⁿ-dě ñnu ndéé dúcáⁿ cùdéeⁿ-yu núú-dě —cächí-dě xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁵ Te sátã ñí dácútú ñaha-güedé xii té Páblú sá cáni ñaha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ ndécú-ãⁿ:

—Te na cächí tñúhu-í sá vã cúú caniha-güedé ñi, chi tée ròmã cúú-í, te vátã quini ndáá-gá-ndó ñnu ndecuéchi-í àdi ñháá —cächí-dě xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dě, te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ núú tée cùnùu-gá, te ní xáhaⁿ-dě:

—Vã cúú cani-o tée-ãⁿ, chi tée ròmã cúú-dě —cächí-dě xáhaⁿ-dě.

²⁷ Te ní sáháⁿ tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndéé núú tã Páblú, te ní xáhaⁿ-dě:

—Cáháⁿ ndáá-n ñnu ndisa tée ròmã cúú-n —cächí-dě xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tã Páblú:

—Ndáá sã tã ròmã cúú-í —cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xii tée cùnùu-áⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tã cùnùu-áⁿ:

—Yúhú tñhá-í cúú-í tã ròmã, chi vãi díhúⁿ ñí cháhu-í —cächí-dě xáhaⁿ-dě.

Te té Páblú ní xáhaⁿ-dě:

—Tñhá-í cúú-í tã yácãⁿ tucu, chi tãtä-í cúú-dě tã ròmã —cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá.

²⁹ Te uuⁿ ní nacaca sata cuè tã cuáháⁿ caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú tã tàxi tñuní sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tã Páblú sã tã ròmã cúú-dě, chi ní xáhaⁿ-dě ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, núú xíãⁿ ní yúhu-dé.

Té Páblú ní cáháⁿ ndíhi-dé cue tã cùnùu oré ní quide-güedé jundá

³⁰ Te tã tàxi tñuní sandadú ñá ní xini-dé ná cuéchi ní dácáá ñáyiú isràel díquí tã Páblú, núú xíãⁿ nduu tñéé ní cana-dé cue dútú cùnùu, ndíhi cue tã cùchiuⁿ, ndíhi cue tã cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dě sá cádá-güedé jundá cuendá nducu tñúhu-güedé núú tã Páblú ná cuéchi ní dácáã-yu díquí-dě. Te ní xáhaⁿ-dě xii cue sandadú sã nándaxi ñaha-güedé cadená ndútú-dě, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cádá-güedé jundá. Te ní sáháⁿ-güedé ní nandaxi ñaha-güedé xii-dé ndécã ñaha-güedé cuáháⁿ jundá, te ní quexio-güedé, te ní ngúnutñi-dé núú cuè tã cùchiuⁿ.

23

¹ Te yácãⁿ ní xindéhé váha té Páblú núú ncháa-güedé, te ní xáhaⁿ-dě:

—Cada càhnu iní nchòhó cue tã cùchiuⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue tã cùu sacuéhé, véxi-í cächí tñúhu-í sã ñá túú cuéchi-í, chi mee Yã Ndiõxí náhá-gã nása ndecu-í ñuyú-a, te ñá túú cùcahaⁿ núú-í núú-gã —cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

² Te té Ananiás tã cùu dútú cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dě xii cue tã nùtní yatni díñi té Páblú sã cáni-güedé déhndé yuhu-dé. ³ Te té Páblú ní xáhaⁿ-dě xii dútú-ãⁿ:

—Yòhó, chi úhú tnàhí iní-n, chi ní ndúcú-n tée ní caniha xì-í, te ñá túú cuèchi-í, dico quiní-n ná cada ñaha Yă Ndiöxí xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n nducu tnúhu-n núu quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndí Moisés cada-o. Te mee-n nǐ ndúcú-n tée ní caniha, te ñá túú dùcaⁿ ní càháⁿ ndí cada-o —càchí té Păblú xăhaⁿ-dě xii dútú cúnùu-gá-áⁿ.

⁴ Te cue tée xĩnutnǐ ðĩni té Păblú ní xăhaⁿ-güedě xii-dé:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuehé-n dútú cúnùu-gá tée xĩnu cuechi núú Yă Ndiöxí —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii té Păblú.

⁵ Te té Păblú ní xăhaⁿ-dě xii-güedé:

—Cada càhnu iní-ndó chi ñá túú xìní-í sá dútú cúnùu-gá cúu-dě, chi núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi sá vǎ cúu cǎháⁿ cuèhé-ó cuendá ìⁿ tée cùnùu ñuu-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xìní-í sá tée cùnùu cuu-dé núu ní sácóo-í ní càháⁿ-í —càchí té Păblú xăhaⁿ-dě xii-güedé.

⁶ Te òré-áⁿ nǐ cutnùní iní té Păblú sá dává-güedě cündĩhi-güedé cue tée cùu saducéú, te dava-güedé cündĩhi-güedé cue tée cùu fariséú, te níhi ní càháⁿ-dé ní xăhaⁿ-dě xii-güedé:

—Yúhú cúu-í tée fariséú, te tnàhá tǎtà-í ndĩhi xĩ-í cúu-güedě cue tée fariséú tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiú ní xíhí, te núu xǎⁿ cuiní-ndó nducu tnúhu-ndo núu-í cáná ñaha-ndo —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

⁷ Te sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ-dé xǎⁿ ní nàa ndĩhi tnàha cue tée cùu fariséú ndĩhi cue tée cùu saducéú, chi ñá ìⁿ-ní tnúhu ni cǎháⁿ-güedé, chi ní ndi queheⁿ ndi queheⁿ-güedé sá nǐ càháⁿ-güedé. ⁸ Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá vǎ ndótó cuè ñáyiú ní xíhí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá ñá túú espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá ìó espíritú xínú cuèchi núu-gǎ. ⁹ Te ta cùdéeⁿ-güedě cuáháⁿ, te níhi-gá cúu ìní-güedé càháⁿ-güedé, te ìⁿ úú cue tée cùu fariséú cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní càháⁿ níhi-güedé, te xăhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní càháⁿ ndĩhi-dé ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí te vá ngõo vá cúu vǎha iní-ó núu-gǎ —càchí cue tée cùu fariséú xăhaⁿ-güedě xii-güedé.

¹⁰ Te cuendá sá ìo xĩnàá-güedé, xǎⁿ ní yúhú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cǎhni-güedě té Păblú, núu xǎⁿ ní xăhaⁿ-dě sá quihíⁿ-güedé cúnúcuaca ñaha-güedě candeca ñaha-güedě núhú cuàrtél.

¹¹ Te ndéé niú cúu ùú ní quexìo Xítóhó Jesucristú núú ndécú tē Păblú, te ní xăhaⁿ-gǎ:

—Ñǐ cunduu-n, vá yúhú-n, chi nàcuáa ní càháⁿ-n nǐ cacunehe ñaha-n xì-í iha, te ðiu-ni ducaⁿ cǎháⁿ-n càcunehe ñaha-n xii-í quihíⁿ-n ñúú Rómá —càchí-gá xăhaⁿ-gǎ xii-dé.

Cahni-güedé té Păblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tnéé ní natacá vǐhi-gá údico cue tée isràel ní ndatnúhu-güedé sá cǎhni-güedě té Păblú, te ní xítñaha-güedé:

—Ni dítá vǎ cǎxí-ó te ni ndùte vá cóhó-ó ndéé ndacu-o càhni-o té Păblú, te dàtnùní caxi-o dítá, te coho-o ndùte, chi sa ní sani iní-ó sǎ cǎdá-ó, te cuu cuèchi xii-o núu vá cǎdá-ó —càchí-güedé xítñaha-güedé.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú nchaa dútú cúnùu ndĩhi nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xăhaⁿ-güedě:

—Ní cachí-ndí sá ni dítá vǎ cǎxí-ndǐ ndéé núu ní ndacu-ndí ní sahani-ndí té Păblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cǎdá-ndǐ, te cuu cuèchi núu vá cǎdá-ndǐ. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndĩhi dava-gá cue tée cùnùu, chi cùñaha-ndo xì tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá: “Quixi ndĩhi-n tē Păblú núú ndécú-ndǐ cuendá ndatnúhu ndĩhi-ndí-dé, chi cuiní-ndí nducu tnúhu váha-gá-ndí ná cúu sǎ nǐ quide-dé”, duha cùñaha-ndo xì tée tàxi tnuní sandádú. Te ducaⁿ-ni cùñaha-ndo dándahú-ndó-güedě cuendá quixi ndĩhi-güedé té Păblú, te nchúhú sa cundetú-ndí-güedé ichi, chi quiní té Păblú ná cahni-ndí-dé —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii cue tée cùchiuⁿ.

¹⁶ Te déhe cúha té Păblú ní níhí-dě tnúhu nàcuáa cada-güedé ditó-dé. Te ní sáháⁿ-dé cuártél, te ní xáhaⁿ-dě xii ditó-dé nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedě. ¹⁷ Te ní cana té Păblú ñⁿ tée cùu capitáⁿ, te ní xáhaⁿ-dě:

—Vá cündèe iní-n, quíhíⁿ ndíhi-n tée-a na càháⁿ ndíhi-dé tée cùnuu-gá, chi ndècu ñⁿ cuendú cùñaha-dě cuiní-í —càchí té Păblú xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ.

¹⁸ Te dătnùní ní xica tée cùu capitáⁿ ndécá-dě dăxíⁿ tē Păblú cuáháⁿ núu ndécú tē cùnuu-gá, te òré ní quexìo-güedé núu-dě, te ní xáhaⁿ tē cùu capitáⁿ xii-dé:

—Té Păblú tée yíhi vecaá ní cana ñaha-dě xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndíhi tē-a cuendá cachí tnúhu-dé ñⁿ cuendú cuiní-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii tē cùnuu-gá.

¹⁹ Te tē cùnuu-áⁿ ñⁿ tñi-dé ndaha dăxíⁿ tē Păblú, te tanehe ñaha-dé cuáháⁿ ñⁿ xio, te ní xícáⁿ tnúhú-dě núu-dě, te xáhaⁿ-dě:

—¿Ná cuendú cuiní-n càháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii dăxíⁿ tē Păblú.

²⁰ Te ní xáhaⁿ-dě xii tē cùnuu-áⁿ:

—Cue tē isràél ní ndatnúhu ndáá-güedé sá quíxí-güedě tneé cáháⁿ ndàhú-güedé núu-n càndeca-n té Păblú quíhíⁿ jùndá, te yàcáⁿ cacăⁿ tnúhú ndáá-güedé núu-dě ná cúu sã ñⁿ quide-dé, càchí-güedé xítnàha-güedé. ²¹ Te vá quíndáá iní-n chi dícó dandàhú ñáhá-güedě, chi víhi-gá údico-güedé ndátnúhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedě. Te xítnàha-güedé sá ni dítá vã caxí-güedé, te ni ndùte vá cóhó-güedé ndéé ñuu ní ndacu-güedé ní sahi ñaha-güedé, te dătnùní caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cádá-güedé, te cuu cuéchi núu vá cádá-güedé, càchí-güedé xítnàha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetú ñaha-güedě tneé, te núu na quíndáá iní-n càndeca-n-dé quíhíⁿ jùndá —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii tē cùnuu-áⁿ.

²² Te tē cùnuu-áⁿ ñⁿ xáhaⁿ-dě:

—Cuanùhú, te vá yóo tñàhí cùñaha-n sã ñⁿ quixi-n ñⁿ cachí tnúhu-n nàcuáa càháⁿ-güedé cada-güedé té Păblú —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Ndèca-güedé té Păblú cuáháⁿ núu tē Juéli tē cùu gobiernú

²³ Te tē cùnuu-gá ní cana-dé úu cue tē cùu capitáⁿ, te xáhaⁿ-dě:

—Tava-ndo úú ciendú sandàdú cue tē xica saha, ndíhi únídico úxí sandàdú cue tē yòdo cuayú, ndíhi úú ciendú sandàdú mee-ni cuè tē xínehe lànzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ííⁿ niú quíhíⁿ-ndó ñuu Cèsareá ndíhi té Păblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuèdicó ñⁿ úú cuayú codo-dě ndíhi cue tē ndèé ñáhá xii-dé. Te cada cuedàdú-ndó-dě ichi, te candeca-ndo-dě quíhíⁿ quíndeca-ndo-dě núu tē cùu gobiernú —càchí tē cùnuu-áⁿ xáhaⁿ-dě xii cue tē cùu capitáⁿ.

²⁵ Te tē cùnuu-áⁿ ñⁿ cadúha-dé tutú cuendá quíhíⁿ ndaha té Juéli tē cùu gobiernú. Te duha ní chídó tñùní-dé núu tütú cuáháⁿ:

²⁶ “Cóvaha díi-n, tătá gobernàdór. Ío cada càhnu iní, yúhú nání-í Claudiú Lisiás. Yúhú ní tendaha-í ñⁿ tutú véxi ndaha-n cuendá quini tñùní-n nàcuáa ní cuu iha. ²⁷ Cue tē isràél ní tñi-güedé ñⁿ tē nani Păblú cuiní-güedé cahni ñaha-güedě ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sá tē rómá cúu-dě ñuu ní sáháⁿ-í ndíhi sandàdú-í ní dăcăcu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuiní-í quini-í ná cuendá tē ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xíáⁿ ndécá-í-dé ní sáháⁿ núu ñⁿ quide cue tē cùchiuⁿ isràél jùndá. ²⁹ Te yàcáⁿ ní níhí-í tnúhu sá ñà túú ñă cuéchi ni quide-dé, chi cuendá-ni sá ñⁿ níhí-güedě tnúhu sá ñà túú sàndáá iní-dé cada-dé ncha sá ñⁿ xóo cada ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha nchícúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xíáⁿ ní cudééⁿ-güedé núu-dě. Te ñă túú cuéchi càhnu ni quide-dé ñuu quíhíⁿ-dé vecaá àdi cahni-í-dé. ³⁰ Te ní níhí-í tnúhu sá cuè tē isràél ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-dé, xíáⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandàdú-í sá cándeca ñaha-güedé quixi xíáⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue tē tē ñaha cuéchi sá quíxí-güedě ndéé xíáⁿ càháⁿ-güedé ñuu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada càhnu iní-n chi duha-ni ndùu tnúhu càháⁿ-í, te cundee iní-n quèheⁿ cuendá-n-dě”, duha ní chídó tñùní tē ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juéli.

³¹ Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ tē tàxi tñuní ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndíhi té Păblú òré caá ííⁿ niú, te diu-ni niú-áⁿ ñⁿ quexìo-güedé ñuu Antipatrís.

³² Te sáta ní túnadaá, te ní nacuico cuè téé xínehe lànzá ndíhi dava-gá sandàdú xíca sáha cuánuhú-güedé cuàrtél, te mee-ná sandàdú cue téé yòdo cuayú cuáháⁿ ndíhi té Páblú. ³³ Te òré ní quexio-güedé ñuú Cèsareá, te ní sáha-güedé téé cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní queheⁿ cuèndá-dé té Páblú. ³⁴ Te sáta ní dácuáhá tée cùu gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xícaⁿ tnúhú-dé núú tē Páblú, te xáhaⁿ-dē:

—¿Ndéé téé cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ tē Páblú:

—Tée Cìlicia cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tē cùu gobiernú-áⁿ:

—Òré quexio cue téé tēē ñaha cuéchi xii-n, te cáháⁿ-n ñasa ní cuu, chi níhi-í nàcuáa cada ndáá-í cuèndá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii té Páblú.

Te ní xáhaⁿ-dē xii sandàdú sá cùndéé-güedé té Páblú vehe càhnu té Hèrodés.

24

Té Páblú xáhaⁿ-dē xii té Juéllí sá ñà túú cuéchi-dé

¹ Te sáta ní cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dútu cùnù-gá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá ndíhi cue téé cùu sacuéhé ndíhi ñⁿ téé nani Tértulú téé càháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núú tē cùu gobiernú cuáháⁿ dácuándèhnde-güedé núú-dē sá ndècuéchi té Páblú. ² Te ní ságuaca-güedé té Páblú. Te òré ní quexio-dé núú-güedé, te ní ngüíta té Tértulú xáhaⁿ-dē xii té Juéllí nàcuáa càa cuéchi tēē-güedé té Páblú:

—Ío càhnu cada iní tātá gobernàdór. Duha ndùu chiuⁿ ndéé iní ñáhá-ndí xii-n vèxi-ndí, núu nása cachí-n cùnduu. Táxáhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyiú, te ñá túú nàá-yu chi ío váha quide-n. ³ Te ío cùdí ñí-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu nchaá-yu, te ío táxáhu Ndióxi xii-n sá dúcáⁿ quide-n. ⁴ Te cada càhnu iní, cuíní-í ndatnúhu-o ñⁿ úú-ni cuèndú cuèndá sá vā cùyàa-o dacuíta-í chiuⁿ-n. ⁵ Te ñⁿ téé iha ío dàsatú iní ñáhá-dē, chi ndèni ní cuu cuáháⁿ-dé ndátñhu-dé ndíhi ñáyiú isràél dánàá-dé-yu. Te nēhé quídé-dē chi cuáháⁿ-dé dácàháⁿ-dé nchaa ñáyiú cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu téé ní xíndecu ñuú Nazàrét. ⁶ Chi ducaⁿ càháⁿ cue téé iha sá ní sáháⁿ-dé veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te cuíní-dé daquèe tíhú-dē veñúhu cuèndá cuíní-dé xocàni-dé sá íí ndécú, núu xíáⁿ ní tñí ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuèndá cácaⁿ tnúhú-güedé núú-dē ñuú ná cuèndá ducaⁿ cuíní-dé cada-dé, chi ducaⁿ càa leí ndécú ndíhi-güedé sá cáda ndáá-güedé ñuú ná ñⁿ sá cúú. ⁷ Te té Lisiú téé cùu capitáⁿ cùnù-gá ní quexio-dé ndíhi sandàdú, te ní dácúnú-güedé nchaa cue téé nùtní ndíhi té Páblú, te dàtnùní ní tñí ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ. ⁸ Te sáta xíáⁿ, te ní xáhaⁿ-dē sá quíxí-güedé ndéé ndíha cundáá cuéchi-dé. Te yòhó cundee ñí-n càcáⁿ tnúhú-n núú-dē, te núu ndáá ducaⁿ ní quide-dé àdi ñáhá —càchí té Tértulú xáhaⁿ-dē xii té Juéllí téé cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue téé isràél xínutñí xíáⁿ ní cáháⁿ-güedé sá ndáá càháⁿ té Tértulú. ¹⁰ Te téé cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núú tē Páblú cuèndá cáháⁿ-dé, te té Páblú ní xáhaⁿ-dē:

—Yòhó sa ní cuu tñí cuía ndécú-n iha xehndé-n cuéchi nchaa ñáyiú xínaá, núu xíáⁿ ío cùdí ñí-í sá ndíha téhndé cuéchi tēē ñaha-güedé xii-í. Te cundee ñí-n cùndedóho-n na càni-í cuèndú nàcuáa ní cuu. ¹¹ Te nducu tñhu-n te quíní-n ná càháⁿ ndáá-í, chi sa ní cuu úxúú nduu sá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi. ¹² Te ní ñà túú ní nàá-í ndíhi ñáyiú xítí veñúhu, te ñá túú ní xáhaⁿ-í nàá-yu ní ñⁿ xichi, te ní ñⁿ veñúhu líhli ní sáháⁿ-í ñá túú ná ní xáhaⁿ-í cadá-yu. ¹³ Te ní ñà túú quèñuhu-güedé cue téé cáháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ ní quide-í. ¹⁴ Te yúhú càháⁿ ndáá-í sá càháⁿ ndíhi-í Yá Ndióxi, chi díu-ni Yá Ndióxi ní xóo cáháⁿ ndíhi ñáyiú ndéé sanaha, núu xíáⁿ ní tuha-í ichi-gá. Te cue téé-a càchí-güedé sá ñà díú ñⁿ ichi váha ní tuha-í. Te yúhú sàndáá iní-í nchaa sá ní chídó tñúní ndíhi Moisés ndíhi dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha. ¹⁵ Te sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchàa ñáyiú ní xíhí, cuéi

ñáyiú váha iní-xi, te cuëi ñáyiú úhú iní-xi, dico ndotó-yu. Te ducaⁿ ñí xóo quíndáá iní nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha. ¹⁶ Te yúhú ío ndùcu ndee-í quídè-í nchaa sá càháⁿ Yá Ndiöxí cuèndá sá vǎ cúu càhaⁿ núu-í núú-gǎ ndíhi núú ñáyiú ñuyúú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu titní cuía sǎ ñà túú-gǎ sǎháⁿ-í ñúú Jerusálén, te ní sǎháⁿ tucu-í néhè-í díhúⁿ ñí taxi ñáyiú ñúú xícá cuèndá cuǎnaha-í xii ñáyiú ñúú Jerusálén. Te ní ndúcù-í sá cuǎha táhù-í Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te ní xíndecu-í veñúhu càhnu sá ío cùnucu ní quide-í nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha cuèndá nduu vétú iní Yá Ndiöxí. Te ñá túú chítú-yu ni sǎháⁿ, te ni ñà túú nǎ ní cùu, te ní naníhí ñáhá ñí úú cue téé isràél xii-í, cue téé véxi distrítú Àsiá. ¹⁹ Te quixi mee-güedé iha cáháⁿ-güedé, te núu sá ndáa ní xini-güedé sá yúhú ndècuéchi-í ní cùu, ²⁰ àdi ñáhá. Dico cachí tñúhu cue téé-áⁿ nǎsa ní cuu òré ní xíndecu-í jündá-güedé nñu ndècuéchi-í àdi ñá túú ndècuéchi-í. ²¹ Dico ñá túú cuéchi-í chi ñí dñi-ni tñúhu ni cáháⁿ-í ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiú ní xíhí, te ñi-ni núu xǎⁿ càchí-güedé sá ndècuéchi-í —càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dè xii té Juéllí.

²² Te té Juéllí sa xíní váha-dé nàcuáa cuáháⁿ tñúhu Jèsús, núu xǎⁿ ñá ní cuiní-gá-dé ndatnúhu-dé ndíhi té Pǎblú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio té Lìsiú téé cùu capitáⁿ cùnucu-gá, te òré-áⁿ cundáa cuèndá-n —càchí té Juéllí xǎhaⁿ-dè.

²³ Te ní xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ:

—Cundeé-n tǎ Pǎblú-ǎⁿ, te núu nǎsa càchí-dé cada-n, te dañá-n na càháⁿ ndíhi-dé cue téé xíní tnáhá ndíhi-dé nñu cuǎnaha-güedé nchaa sá xíní ñúhu-dé àdi nǎsa cada-güedé —càchí té Juéllí xǎhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ.

²⁴ Te ní cuu titní nduu, te ní sǎháⁿ té Juéllí vechiúⁿ ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Drùsilá, te ñaha isràél cúu-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-dè sá quíngueñuhu-güedé té Pǎblú, te òré ní quexio-dé vechiúⁿ, te ní cáháⁿ-dé núu-yu ncháa-yu sá quíndáá iní-yu tñúhu Xítoho Jesucristú. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Mee-ni sǎ váha cada-ndo. Te coto-ndo mée-ndo, te vá cáda-ndó ñí ñí sá cuèhé sá dúhá, chi ñí nduu cáháⁿ Yá Ndiöxí ndédacàa ñáyiú váha iní-xi, te ndédacàa ñáyiú úhú iní-xi —càchí té Pǎblú xǎhaⁿ-dè.

Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dè, te ní yúhú té Juéllí, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vá càháⁿ-gá-ó tnáví, cuáháⁿ, te òré cùyáchí-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dè.

²⁶ Te té Juéllí ní quide-dé cuèndá sá cuǎnaha tǎ Pǎblú díhúⁿ te vá ndíhu-gá-dé vecaá ní cùu, núu xǎⁿ titní xito ní cana-dé té Pǎblú vechiúⁿ ní ndatnúhu ndíhi tnàha-güedé, dico ñá túú ní cháhu-dé. ²⁷ Te úú cuía ducaⁿ ñí quide-güedé, te dàtnùní ní xínu té Juéllí chiúⁿ-dé, te ní ngúnutñí té Pòrsiú Fèstú. Te òré ní xínu té Juéllí chiúⁿ-dé, te ní dándö-dé té Pǎblú yíhí-ni-dè vecaá. Te ducaⁿ ñí quide-dé cuèndá ní cuiní-dé cudíu-dé núu cue téé isràél.

25

Té Pǎblú càháⁿ ndíhi-dé té Fèstú

¹ Te ní cuu úní nduu sá ñí quexio té Fèstú ñúú Cèsareá ní queheⁿ-dé chiúⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñúú Jerusálén. ² Te yacáⁿ ní naníhí tnáhá-dè ndíhi nchaa dútu cùnucu ndíhi nchaa cue téé taxi tñuní ñáhá xii ñáyiú isràél, te xǎhaⁿ-güedé xii té Fèstú sá ndáa ndècuéchi té Pǎblú. ³ Te ní cáháⁿ ndáhú-güedé núu-dè sá téndàha-dé sandádú-dé quíngueñuhu ñaha-güedé vecaá xii-dé ndéé ñúú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Pǎblú ichi ní cùu. ⁴ Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cúu quixi-dé ndéé ndíha. Na cundetu-dé ñúú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dàtnùní núhú-í yacáⁿ. ⁵ Te yáchí-gá quíhíⁿ ndíhi-í cue téé cùnucu-gá, te yacáⁿ cuu

cáháⁿ-ndó nũ ndáá ndècuéchi-dé àdi cáháⁿ méé-dě nũ ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnùní iní-ndó —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñuú Jerusálén, te dǎtnùní cuánuhú-dé ñuú Cèsareá. Te nduu tněé cuáháⁿ-dé vechiun, te òré ní quexio-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii cue sandádú xínú cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Pǎblú vecaá te candeca ñaha-güedě quíhíⁿ vechiun. ⁷ Te òré ní quexio té Pǎblú vechiun, te sa ndècu cue tée isràél cue tée ní quee ñuú Jerusálén, te cuánguihu-güedé ndéé dǐñi té Pǎblú ní ngúnutnǐ-güedé, te xáhaⁿ-güedě xii cue tée cùchiun sá ndècuéchi vǐhi-dé, dico ñá túú ní cùndee tnúhu-güedé. ⁸ Te té Pǎblú ní xáhaⁿ-dě xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú nǎ ní quide-í, chi ñá túú tnàhá iní-í cada-í ñⁿ sá càchí lèi sá vǎ cúú càda-o. Te ni xítí veñúhu càhnu sá ïo cùnuu ñá túú nǎ quidè-í, te ni té Cèsár tée yǐndaha cuéhé nacióⁿ ñá túú càháⁿ cuéhé-í cuendá-dé —càchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuiní-dé cada-dé nàcuáa cudíu-dé núú cuè tée isràél ní cùu, núú xǐǎⁿ ní xáhaⁿ-dě xii té Pǎblú:

—¿Cundee ìní-n quíhíⁿ-n ñuú Jerusálén-ǎⁿ? Te yàcáⁿ cundáá cuéchi sá sàá díquí-n —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dě xii té Pǎblú.

¹⁰ Te xáhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Díu-ni ñⁿ vechiun tée cùchiun Cèsár ndécù-í iha, te díu-ni iha cada ndáá-n nũ cuiní-n ní cùu. ¿Te ná cuendá candeca ñaha-n quíhíⁿ ñgá xichi? Yòhó tnàhá-n xìní-n sǎ ñá túú nǎ quidè-í ñáyiu isràél. ¹¹ Chi núú dícó yúhú ní quide-í ñⁿ cuéchi càhnu, te ñá túú nǎ cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cùu. Te sa ní cutnùní iní-n sǎ ñá ndáá, chi mee-ni tnúhu ndehnde xǐcáháⁿ-güedé, te ñá túú nduu váha-xi ducaⁿ càda-n cúñaha-n sǎ quíhíⁿ-í ndíhi-güedé ñgá xichi. Te xǐǎⁿ cuiní-í quíhíⁿ-í núú tǎ Cèsár tée yǐndaha cuéhé nacióⁿ, te yàcáⁿ cáháⁿ méé-dě nũ ndáá ndècuéchi-í —càchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndíhi cue tée chindee tnúhu ñaha xii-dé, te dǎtnùní ní xáhaⁿ-dě xii té Pǎblú:

—Te sa ní cáháⁿ-n sǎ quíhíⁿ-n quítnahá-n tǎ Cèsár te díu-ni quíhíⁿ-n, te quiní-n nǎsa cáháⁿ tée-ǎⁿ yàcáⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Pǎblú.

Té Pǎblú càháⁿ ndíhi-dé té Àgripá tée yǐndaha nacióⁿ Isràél

¹³ Te sátá ñǐ cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá tée yǐndaha nacióⁿ Isràél cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexió-yu, te ní cáháⁿ ndíhí-yu té Fèstú. ¹⁴ Te sátá ñǐ cuu titnǐ nduu, te ní cáháⁿ té Fèstú cuendá té Pǎblú ní xii-dé té Àgripá:

—Ndècu ñⁿ tée ní dándõo té Juèlǐ vecaá nání-dě Pǎblú. ¹⁵ Te cútnàhá ní sáháⁿ-í ñuú Jerusálén ní nanítnáhà-í ndíhi cue dútú cùnũ ndíhi cue tée cùu sacuéhé nũ ñáyiu isràél. Te ní dácáá díquí-güedě té Pǎblú cuéchi, te ní cachí-güedé sá táuchìun-í cahni ñaha-güedě xii-dé ní cùu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá vǎ cúú, chi ñá túú dùcaⁿ quide nchúhú cue tée ròma cùtexínu cada castiú-ndí ñáyiu, chi díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núú ñáyiu sàá cuéchi díquí-xi cuendá quiní-ndí nũ nǎsa cáháⁿ méé-yu ndíhi ñáyiu sàcáⁿ cuéchi cuendá-yu, te òré-áⁿ cùtnùní iní-ndí nũ ndáá ndècuéchi-yu àdi ñáhá, te ducaⁿ te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuendá-yu, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dě xii té Àgripá.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu té Fèstú:

—Te sátá ñǐ quexio-güedé ndéé ndíha, te nduu tněé ní sáháⁿ-ni-ndí vechiun. Te ní xáhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Pǎblú candeca ñaha-güedě quixi, te òré ní quexio-dé, ¹⁸ te ní ngúíta-güedé xáhaⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ñⁿ cuèchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñáhá, chi dícó-ni sá ñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-dé, xǐǎⁿ ducaⁿ ñǐ quide-güedé. ¹⁹ Te ní tenáá ñáhá-güedé xii-dé, chi càchí-güedé sá ñá túú càháⁿ váha-dé cuendá ndiõxí-güedé. Te tnàhá-ni cuendá ñⁿ tée nàni Jesús càháⁿ-dé, chi càchí-dé sá ñǐ xíhí

tée-áⁿ te ní ndoto-dé cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé, cächí-güedé. ²⁰ Te ñá ní cùtnuní iní-í nása cúñaha-í xii-güedé cuendá téhndé cuéchi-dé. Te xíáⁿ ní xícáⁿ tnúhu-í núú tē Páblú nūu cundee iní-dé quíhíⁿ-dé ñúú Jerusálén, te ndéé ndíácáⁿ cada ndáá-ndí cuendá-dé, te núu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa càháⁿ-güedé àdi ñáhá ní cùu. ²¹ Te dättnuní té Páblú ní cachí-dé sá cündècu tnaa-dé vecaá te dättnuní quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár, te tée-áⁿ cada ndáá-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ té Páblú, xíáⁿ nūu ní xáhaⁿ-í sá cündèé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nása cada-í quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —cächí té Fèstú xáhaⁿ-dě xii té Àgripá.

²² Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dě xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í cundedóho-í tnúhu càháⁿ-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tē Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n nása cáháⁿ-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dě.

²³ Te nduu tneé ní quexìo té Àgripá ndíhi ñadíhí-dé tá Berènicé vechiⁿ, te ío ní quide càhnu ñaha-güedé xíí-yu. Te cuánguìhú-yu vechiⁿ ndíhi cue tée cùu capitáⁿ cùnū-gá ndíhi cue tée cùnūu ñúú Cèsareá. Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dě sá quǐngueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òré ní quexìo-dé, ²⁴ te ní xáhaⁿ tē Fèstú xii té Àgripá ndíhi nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ:

—Chí cündèhe tée iha chi tée-a cächí cue tée isràél sá ndècuéchi-dé, te cùtnàhá ní xǐndecu-í ñúú Jerusálén ní cachí-güedé sá ndáá ndècuéchi-dé, te díu-ni ducaⁿ càháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé te cächí-güedé sá táuchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ²⁵ Te sátá nǐ ndíhi cuendú ní cáháⁿ-güedé, te ní cutnùní iní-í sá ñà túú nǐ ñⁿ cuéchi càhnu ni quide-dé, núu ñá túú ní tàuchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dé ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé núú tē Cèsár tée yǐndaha cuéhé nacióⁿ, te ní xáhaⁿ-í sá cúú quíhíⁿ-dé. ²⁶ Te ñá túú ní xìní váha-í nása ní quide-dé, núu xíáⁿ ñá ní ñhí-í nàcuáa cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár, te xíáⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuendá nchaa-ndo càháⁿ ndíhi-ndo-dé. Te ducaⁿ cànuu cadíhna-gá yòhó tātá Àgripá cácaⁿ tnúhú-n nūú-dé nūu nása cáháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnùní iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár. ²⁷ Chi sàni iní-í sá ñà túú ndūu váha-xi sá quíhíⁿ ñⁿ tée tàú cuéchi te núu vá códó tnùní núú ñⁿ tutú nàcuáa càa cuéchi tàú-dé —cächí té Fèstú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

26

Te Páblú càháⁿ ndíhi-dé té Àgripá

¹ Te dättnuní ní xáhaⁿ tē Àgripá tée yǐndaha nacióⁿ Isràél xii té Páblú:

—Te vitna cáháⁿ-n nūu nása ní cuu cuendá-n —cächí-dé xáhaⁿ-dě.

Te té Páblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cündèdóho-güedé, te ní xáhaⁿ-dě xii té Àgripá tée yǐndaha nacióⁿ Isràél:

²⁻³ —Tātá Àgripá, ío cudíí iní-í sá nǐ naníhí tnáhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xìní-n nchàa nacuáa quide ñáyiu isràél quídé càhnú-yu Yá Ndiöxí, te ío váha xìní-n nchàa tnúhu xǐtnàhá-yu. Te vitna cundee iní-n cündedóho-n ñⁿ úú tnúhu na càháⁿ-í. Na cächí tnúhu-í sá ñá ndáá ní quide-í nchaa sá càháⁿ cue tée isràél.

Té Páblú càháⁿ-dé nàcuáa ní quide-dé cùtnàhá vátá túhá-gă-dé ichi Yá Ndiöxí

⁴ Te sa nàha nchaa cue tée cùnūu núú ñáyiu isràél nàcuáa ní quide-í ñúú-í ndíhi ñúú Jerusálén cùtnàhá ní cuu landú-í. ⁵ Te mee-güedé náhá-güedé sá ndéé líhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséú. Te núu cuíní-güedé cáháⁿ-güedé sá tē fariséú cúú-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa nàha-güedé sá cuè tée-áⁿ nǐ chitnahá-í. Te cue tée cùu fariséú-áⁿ ío cuíní-güedé cada-güedé nchaa nàcuáa nchìcúⁿ nihnu ñáyiu quidè-yu. Te yúhú nchaa sá nchìcúⁿ nihnú-yu quidè-yu-áⁿ nǐ quide-í. ⁶ Te vitna ndècu-í iha, te cáháⁿ-n nūu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chi cue tée-áⁿ tē ñàha-güedé cuéchi xii-í cuendá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiu ní xíhí. Te díu-ni ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii nchaa ñaní tnáhá-ó nǐ xǐndecu ndéé sanaha. ⁷ Te nchaa ñáyiu-áⁿ xǐndetú-yu nduu ndòto ñáyiu ní xíhí ní cùu.

Te diu-ni ducaⁿ ndètu nchaa ñani tnáhá-ó ndècu ñuyú-a ndéé vitna, te xíãⁿ nõu cuèi nduu cuèi niú cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí. Te sá sàndáá iní-í nõu xíãⁿ ní cáháⁿ-í, te tè ñaha cue tée isràél cuèchi xii-í. ⁸ ¿Te ná cuèndá nchòhó cue tée isràél ñá túú cuìní-ndó quìndáá iní-ndó sã dándòto Yá Ndiõxí nchaa ñáyiu ní xíhí? —càchí té Pãblú xãhaⁿ-dë.

Té Pãblú cání-dë cuèndú sá ñí xóo chihi-dë ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús vecaá

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Pãblú:

—Ndéé dàvã-áⁿ ñí quide úhú-í ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaá ní quee ñúú Nazàrét, te ní cáhàⁿ-í sá vãha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ñí quide-í. ¹⁰ Te diu-ni ducaⁿ ñí quide-í ñúú Jerusàlén. Te cue dútú cùnùu ní taxi-güedé ñí tutú cuèndá tñí-í ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vã-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní cáháⁿ-güedé sá cãhni-güedé ñáyiu-áⁿ, te tnáhá-í ní cáháⁿ-í sá cúú cãhni ñaha-güedé xií-yu. ¹¹ Te titní xito ní sáháⁿ-í nchaa veñúhu ñáyiu isràél, te ní caní-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñã-yu ichi Jèsús. Te cuèndá ío ní cudéèⁿ-í núú-yu, xíãⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñúú xicá ñí sánúndúcù-í dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá cuèndá dandòho ñaha-güedé xií-yu.

Té Pãblú cáháⁿ tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndiõxí
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Te cuèndá xíãⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñúú Dàmascú, néhè-í tutú ní taxi cue dútú cùnùu cuáháⁿ, cuèndá sá ndácù-í tñí-í nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cùu. ¹³ Te òré cauxúú nduu ñùhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿni ní quee ñuhú andiu ñí dáyèhé-xi ndéé núú nùtní-í ndihi cue tée ndèca tnaha ndihi-í, te ñíhi-gá ní dáyèhé-xi dàcúúxí nchicanhii.

¹⁴ Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñí sá cáháⁿ tnúhu ñáyiu isràél, te càchí-xi: “Yòhó Sàulú, ¿Ná cuèndá cúú ùhú iní ñáhá-n xii-í dándòho ñaha-n? Te ío dándòho-n mee-n, chi dàtná cuìní-n quide ndicutu quide-n chi quiti-án òré cùxi-güedé-di pùyá te sãha-di patàdã núú-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í”, càchí sá ñí cáháⁿ-án. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúú yòhó sá ñí cáháⁿ-ái?”, xãhaⁿ-í. Te càchí sá cáháⁿ-án: “Yúhú cúú-í Jèsús Yaá cúú ùhú iní-n”, duha ní cachí sá cáháⁿ-án. Te xíãⁿ ní cutnùní iní-í sá Jèsús cáháⁿ. ¹⁶ Te ní cachí-gá: “Ndacuñí-n chi yúhú cáháⁿ-í chi cuìní-í quíhíⁿ-n càda-n chiuⁿ-í, chi quíhíⁿ-n cãháⁿ-n nõu ñáyiu nàcuáa ní cuu ní xiní ñáhá-n xii-í vitna, te quixi tucu-í cáháⁿ ndihi ñaha-í xii-n, te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cáháⁿ-í. ¹⁷ Chi cuìní-í quíhíⁿ-n cãháⁿ-n tnúhu-í núú ñáyiu isràél ndihi núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te coto ñaha-í xii-n cuèndá vá cãhni ñáhá-yu xii-n. ¹⁸ Te cuìní-í quíhíⁿ-n cùñaha-n xii-yu sá dáñã-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndècú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuèndá vá quìndáá iní-yu cadá-yu sá cáháⁿ yucu ñávãha, te quìndáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ Yã Ndiõxí. Te núu na quìndáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cada cãhnu iní-í nchaa cuèchi-yu, te naníhí tàhú-yu ndihi dava-gá ñáyiu sa ní xócuñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xíndecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —càchí té Pãblú xãhaⁿ-dë xii té Àgripá tée yíndaha nacióⁿ Isràél.

Té Pãblú quidé-dë nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Pãblú xii té Àgripá:

—Ñá túú dàña ndéé-í quidè-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús òré ní cáháⁿ-gá andiu. ²⁰ Te díhna-gá ñáyiu ñúú Dàmascú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-í xií-yu sá dáñã-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí, te cadá-yu mee-ni sã vãha cuèndá cutnùní iní dava-gá-yu sá ñí dáñã-yu nchaa sá ñá túú vãha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu ñúú Jerusàlén ndihi ñáyiu ñíhí nacióⁿ Isràél ndihi nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ²¹ Te cuèndá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í nõu ní tñí ñaha cuè tée isràél xii-í cútnáhá ní sáháⁿ-í veñúhu cãhnu sá ño cùnùu cãhni ñaha-güedé ní cùu. ²² Te diu-ni mee Yã Ndiõxí ní chindee ñaha-gá xii-í nõu ndècu-í iha tnáví cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá cáháⁿ ndihi-í ncháa-yu, cuèi ñáyiu cuica, te cuèi ñáyiu ndàhú. Te ndíi Moisés ndihi dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha

nĩ cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í nchaa-ni nduu. ²³ Te cue tée-áⁿ nĩ cachí-güedé sá Crístú Yaa tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyíú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùnĩ ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú ní xíhí ndotó-yu núu na sáa nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí méé Yă Ndiöxí. Te cuèndá sá dúcáⁿ nĩ ndoto-gá, xíáⁿ cútnùnĩ sá cúú nàñhí tãhú ñáyiú, cuèi ñáyiú isràél, te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te dàtná-ni ndùu tnúhu ní cáháⁿ cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-ăⁿ, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ yúhú tucu —càchí té Păblú xăhaⁿ-dě.

Té Păblú xăhaⁿ-dě xii té Àgripá sá quíndáá iní-dé tnúhu Jèsús

²⁴ Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ té Păblú, te ní cáháⁿ níhi té Fèstú, te xăhaⁿ-dě:

—Păblú, jó lùcú càháⁿ-n! Cuèndá ío vâi ní dâcuáhá-n, núu xíáⁿ ndádá lùcú ñáhá-xí xii-n —cachí-dé xăhaⁿ-dě.

²⁵ Te ní xăhaⁿ tē Păblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ cãháⁿ-n chi ñá díú sã lùcú-í duha càháⁿ-í, chi tnúhu ndáá càháⁿ-í.

²⁶ Te té Àgripá-a sa nàha-dé ndihi nchaa ñáyiú isràél nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhí-dé tnúhu ndihi dava-gá-yu nàcuáa ní cáháⁿ-í, núu xíáⁿ cùyî-í càháⁿ ndihi-í-dé —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii té Fèstú.

²⁷ Te ní xăhaⁿ-dě xii té Àgripá:

—Yúhú sa xini-í sá sàndáá iní-n tnúhu ní chídó tnùnĩ cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

²⁸ Te ní xăhaⁿ tē Àgripá:

—¿Quède-n cuendá sá ííⁿ úú tnúhu ní cáháⁿ-n te quíndáá iní-í tnúhu Jèsús cáháⁿ-n-ăⁿ? —càchí-dé xăhaⁿ-dě.

²⁹ Te ní xăhaⁿ tucu té Păblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuèé-gá dico cuiní-í sá dàcuítí sã quíndáá iní-n tnúhu Jèsús. Te diu-ni ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá ncháá ñáyiú ndècu ndihi-o iha quíndáá iní-yu tnúhu-gá dàtná cuiní-n nĩ quide yúhú, ducaⁿ càdá-yu. Dìcò-ni sá nõu vá quihíⁿ-ni-yu vecaá dàtná cuiní-n ndòho yúhú —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii té Àgripá.

³⁰ Te sáta dúcáⁿ nĩ cáháⁿ-dé, te ní ngúnutnîi té Àgripá tée yíndaha nacióⁿ Isràél, ndihi té Fèstú tée cùu gobiernú, ndihi tá Berènicé ndihi dava-gá ñáyiú xínucóo yatni. ³¹ Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ ìⁿ xio. Te ní xítnàhá-yu:

—Tée-ăⁿ ñá túú nã cuéchi ni quide-dé nõu chihi ñaha-güedě vecaá àdi cahni ñaha-güedé —càchí-yu xítnàhá-yu.

³² Te té Àgripá ní xăhaⁿ-dě xii té Fèstú:

—Cuéchi mee-dě chi ní cachí-dé sá quítnahá-dé té Cèsár, xíáⁿ nõu ndihu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú dùcaⁿ ni cáháⁿ-dé, te cácu-dé ní cùu —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii té Fèstú.

27

Té Păblú cuáháⁿ-dé ñuú Ròmá

¹⁻² Te ní ndatnúhu-güedé sá quihíⁿ té Păblú ndihi bàrcú nacióⁿ Itàliá, te tnahá yúhú quihíⁿ-í ndihi-dé. Te tnahá ìⁿ tée nàni Aristarcú cuiní-dé quihíⁿ ndihi-ndí-dé, te cùu-dé tée ñuú Tesalónica, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuèndá-güedé té Păblú ndihi ìⁿ úú-gá cue tée xixíhi vecaá ní queheⁿ cuèndá ñáhá tē Jülüú tée cùu capitáⁿ, tée yíndaha nchaa sandadú nání Augustú, te ní quée-ndí nchaa-ndí bàrcú ñuú Adràmitiú. Te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-ndí ndihi-xi te cuita yáha-ndí ìⁿ úú ñuú yíndèhu distritú Àsiá quihíⁿ. ³ Te nduu tnéé ní quexìo-ndí ñuú Sidón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chi ní dáñá-dě ní quene té Păblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi-dé cue tée ío váha tnahá tnúhu ndihi-dé nõu cudana cundàhú iní ñáhá-güedě cuãhaha-güedě nchaa sá xini ñùhu-dé. ⁴ Te dàtnùnĩ ní ndéé tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dàña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndéé yatni yuhu distritú Chìpré, te distritú-áⁿ cáá cuådava xití làmár, te xíáⁿ ñá túú cuèhé táchí ni yáha-ndí. ⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ìⁿ xio yuhu

dìstritú Cìlicíá ndìhi yuhu dìstritú Pànfilíá, te ní sáá-ndí ndéé ñuú Mírà ìñ ñuú yíndèhu dìstritú Lìciá.

⁶ Te ní quene téè cùu capitáⁿ cuándúcú-dě ingá bàrcú, te ní níhí-dě ìñ bàrcú téè ñuú Alejándriá, ñúhú ìchi-xi quíhíⁿ-xi nàcióⁿ Itàliá. Te ní ndicuaca ñaha-dě xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní quée-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi. ⁷ Te ío cuèè cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuéhé nduu ní xúhuⁿ-xi ichi, te yica-ni ñí quexìo-ndí yuhu ñúú Nidú, te ñá ní dàña-gá táchí quíhíⁿ ndáá bàrcú ñuú ní xícó ndúú-xi. Te ní yáha-ndí ìñ xio yuhu dìstritú Crètá núú ñà túú quène vihi táchí, te ñu-ni cuádava tucu làmár cáá dìstritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñúú Sàlmón, te ñu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. ⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-ñà núú ràyá dìstritú Crètá, te ío ní ndoho-ndí ní sáá-ndí ìñ xichi núú nání Puèrtú Váha, yatni víí-ni-gá ñuú Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ichi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tnahá yóó cúúⁿ dàú táchí, te ío úhú yáha bàrcú ñuú na quíhíⁿ-ni-xi. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tē Pàblú xii-güedé:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tñúhu na càháⁿ-í-a. Ío úhú núú na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndìhi bàrcú chi cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tñàhá-ni mee-o cùú-ó chi càhá-ó ñuú na ngàunihnu-o xití ndute —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹¹ Te téè cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tñúhu ní càháⁿ té Pàblú. Dico tñúhu ní càháⁿ téè dàcaca bàrcú ndìhi xítóhó-xi chi ní sàndáá iní-dé. ¹² Te ñá ní tñàhá iní-güedé Puèrtú Váha cuèndá sá ñí tnahá yóó cúúⁿ dàú táchí, te ñá túú dàhu váha táchí xíáⁿ, núu vèi-güedé ní cuíní-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndéé ñuú Fènicé ní cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cúúⁿ dàú táchí cuèi ñá túú càváha vihi, chi nchìi nàcuáa yáha bàrcú, te yàcáⁿ quíhu táchí, dico dàhu-gá. Núu xíáⁿ ndéé ndíácáⁿ nátàcá bàrcú yóó cúúⁿ dàú táchí, te ñu-ni Crètá yíndàha-xi ñuú-áⁿ.

Nítùhú làmár cúúⁿ dàú táchí

¹³ Te duha ní quene nuu luha táchí, xíáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé cáá ndètní ndéé bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni víí yuhu dìstritú Crètá. ¹⁴ Te tnaa-ni ní cuu sá ñí xica bàrcú, te duha ní cunuu dàú táchí ìñ xio yuhu ñúú-áⁿ ¹⁵ te nchìta ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndàcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ-xi ni cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ méé-ñà bàrcú. ¹⁶ Te ní yáha-ndí ìñ ñuú nání Cláudá, te ñuú-áⁿ cáá cuádava xití làmár. Te ìñ xio yuhu ñúú núú ñà túú quène vihi táchí ñí yáha-ndí, te bàrcú líhli sá nchìcúⁿ sáta bàrcú cáhnú, chi ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xití bàrcú cáhnú. ¹⁷ Te sáta ñí ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú líhli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yáha bàrcú ndéé núú ñúhú cùchí yuhu ñúú Sírté, núu xíáⁿ ní ndìhi dóó nchítá ñíquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chi dóó-áⁿ ío níhi chìndaha táchí, núu xíáⁿ cuáháⁿ bàrcú ìñ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gá ní dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ méé-ñà-xi ta chìndaha táchí cuáháⁿ. ¹⁸ Te ío níhi dáú táchí, te ñá ní cuíní tñàhí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñà túú-gá ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngúíta-güedé ní dāngōyo-güedé sá nchídó-xí cuèndá cuíní-güedé nduu ñamá-xi. ¹⁹ Te nduu úní ní dāngōyo-güedé nchaa ndachìuⁿ cánehe chìuⁿ-güedé xití bàrcú. ²⁰ Te cuéhé nduu ñá túú ní xíní-ndí ni chòdíní ni nchìcanchii, chi ío níhi ní cuuⁿ dáú táchí, núu ní càháⁿ-ndí sá vā cācu-ndí, chi ndìhi-ndí càhá ní càháⁿ-ndí.

²¹ Te ní cuu titní nduu ñá túú-gá xéxí-ndí, núu xíáⁿ ní ngúnutñí té Pàblú núú-güedé, te xáhaⁿ-dē:

—Quíndáá iní-ndó tñúhu ní càháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crètá ní cùu. Te núu ni tñè-ndo tñúhu-í, te vā dācuíta-o càrgá ndìhi dava-gá ndāchiuⁿ ni cuu. ²² Te vā yùhú-ndó chi vā cùú ni ìñ-ndo dico bàrcú chi cuíta. ²³ Te ñaha-ndo sá yùhú càháⁿ ndìhi-í Yá Ndiōxí te quide-í nàcuáa càháⁿ-gá. Te ñu-ni mee-gá ní techìuⁿ-gá ìñ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi, ²⁴ te ní cachí-xi xii-í: “Vá yùhú-n chi vā cùú-n, dico dacuití quíhíⁿ-n càháⁿ

ndihi-n tẽ Cèsár. Te ni ìⁿ tée ndihi-n vǎ cùu, chi ío cùdí ìní ñáhá Yǎ Ndiõxí xii-n”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní cachí tnúhu-xi xii-í. ²⁵ Núu xíǎⁿ cǎchí tnúhu-í sǎ vǎ yùhú-ndó, chi sa cùtnuní iní-í sǎ cǎdá Yǎ Ndiõxí nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. ²⁶ Te mee tǎchí chindaha-xi bàrcú daquìhíⁿ-xi ndéé yuhu ndute —cachí té Pǎblú xǎhaⁿ-dẽ xii-güedé.

²⁷ Te sa ní cuu sǎhúⁿ nduu sǎhúⁿ niú sǎ ñí ngüíta-xi cùuⁿ dáu tǎchí, te ñá túú-gǎ dǎcàca-güedé bàrcú, chi mee-nǎ tǎchí tá chindaha-xi barcú cuáháⁿ núú ndute làmár Àdriá. Te sǎtá ñí cuu dava niú, te ní quide cuendá cue tée dǎcaca barcú sǎ tá cùyatni-güedé ñuhu yìchí. ²⁸ Te ní chicuàhá-güedé ná daha-gǎ mètrú néhé-xí sǎ cùnú xití ndute cuendá cutnùní iní-güedé sǎ tá cùyatni-xi ndéé yuhu làmár, te nèhe-xi ócò sǎhúⁿ ìⁿ-ni-gǎ mètrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gǎ, te dǎtnùní ní chicuàhá tucu-güedé, te xíǎⁿ néhé-xí ócò úsá-ni-gǎ mètrú. ²⁹ Te ní yùhú-güedé sǎ candaundéé-xi cava, te ní queheⁿ-güedé cúmí caá náhnú sǎ nchìcúⁿ yoho, te ní dáquèe-güedé xití ndute ndàa sǎtá bàrcú, te dǎtnùní ní ngüíñí-xi ñá ní xica-gǎ-xi, te ní cuiní-güedé sǎ òré-ni túndaá ní cùu. ³⁰ Te cue tée dǎcaca barcú ní natava-güedé bàrcú líhli dǎndéé-güedé núú ndute ni cùu, te ní cachí-güedé sǎ quìhíⁿ-güedé ndàa núú bàrcú dàquée-güedé úú-gǎ caá cuendá cuita candeé-xi bàrcú cáhnú cuendá sǎ vǎ cǎcǎ-xí. Te cuiní-güedé dandàhú-güedé dava-gǎ nchúhú cue tée ñuhu ndihi-güedé bàrcú, chi ní ndatnúhu-güedé sǎ cùnú-güedé ní cùu. ³¹ Te té Pǎblú ní xǎhaⁿ-dẽ xii tée cùu capitáⁿ ndihi dava-gǎ sandàdú:

—Te núu na dǎndóo ñaha cuè tée dǎcaca barcú cunu-güedé, te vǎ cǎcu-o —cǎchí-dé xǎhaⁿ-dẽ.

³² Te sǎ dúcáⁿ ñí xǎhaⁿ-dẽ nùu ní sǎháⁿ sandàdú ní xehndé-güedé yoho nchìcúⁿ bàrcú líhli dǎngáunìhnu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta túndaá cuáháⁿ, te ní xǎhaⁿ tẽ Pǎblú:

—Sa ní cuu sǎhúⁿ nduu ñá túú tnhá xèxi-ndo sǎ ndìhú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chi caxi-ndo cuendá naníhí ndéé-ndó, te vǎ yùhú-ndó chi ñá túú nǎ tnahá ni ìⁿ-ndo —cachí-dé xǎhaⁿ-dẽ xii-güedé.

³⁵ Te sǎtá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní queheⁿ-dé ìⁿ pǎá, te ní ndacáⁿ táhú-dẽ núú Yǎ Ndiõxí, te núú-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ñí quide-dé, te dǎtnùní ní táhú-dẽ luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dǎtnùní ní cuyì-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé. ³⁷ Te úú cièndú únídico sǎhúⁿ ìⁿ-ndí ñúhú bàrcú núú tnhá té Pǎblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihi-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí. Te dǎtnùní ní ngüíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dǎngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gǎ bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití làmár

³⁹ Te sǎtá ñí túndaá, te ñá ní cùtnuní-gǎ iní-güedé ndéé cúú-xí nùu ñí sǎá-güedé, te ní xiní-güedé ìⁿ xichi núú ñí xícò ndúu luha yuhu làmár, te vai vihi cúchí dǎndáá-xí yùhu ndute, te xíǎⁿ ñá túú dǎcandá víhí tǎchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sǎ ndácú-güedé dǎcàca-güedé bàrcú quìhíⁿ-xi ndéé núú ñúhú cǔchí. ⁴⁰ Te xíǎⁿ nùu ní sǎháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchìcúⁿ caá tǎcàndéé bàrcú ní ndóo xití làmár, te ní nadatàya-güedé vítú sǎ dácuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ìⁿ dóo ñíquí bàrcú, te ta chindaha tǎchí cuáháⁿ yuhu làmár tá cùyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndècu ìⁿ xichi ní nataká víhí cǔchí xití ndute, te xíǎⁿ ñí nguíndüxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutii-xi xití cúchí, te ñá ní ñíhí-gǎ-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhí ní dǎcandá tǎchí ndute, te ní chúcú ndéé-xi ndàa sǎtá bàrcú, te ní ndihi ní táhú-xí. ⁴² Te cue sandàdú ní xitnàha-güedé sǎ cáhní-güedé nchaa cue tée ní xíhi vecaá cuendá sǎ vǎ quìhíⁿ-güedé núú ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te tée cùu capitáⁿ ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue tée ní xíhi vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tnhá té Pǎblú. Te ní xǎhaⁿ-dẽ xii-güedé sǎ cuè tée xicuu cada quìhíⁿ núú ndute te na yǎha-güedé ndute quene-güedé yuhu làmár. ⁴⁴ Te dava cue tée ñá cúú càda, ní xǎhaⁿ-dẽ nanducu-güedé vítú ñíí àdi vítú ñí táhú sǎ

nĩ xíhi bàrcú, te núú xǎⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu làmár. Núú duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Pǎblú ndécú-dě ñuú Mǎltá cáá cuǎdava làmár

¹ Te sátá nĩ cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yìchí, te ní níhí-ndí tñúhu nàcuáa nàni ñuú núú nĩ sáá-ndí, te ñuú-áⁿ nání-xí Mǎltá, te càa-xi cuǎdava làmár. ² Te ío quide víxíⁿ-xi cuendá ío cùuⁿ dáú. Te ñáyíu ñuú-áⁿ nĩ cundàhú iní ñáhǎ-yu xii-ndí, ní dátñàhá-yu ñuhú te ní cana ñàhá-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí. ³ Te té Pǎblú dátàcá-dé nducú, te tñàhá-ni ìⁿ cóó dǎéⁿ nĩ tñii nihnu-dé-dí, te òré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dě núú ñùhú, te ní ñáni-dí cahni, te ní ndee-dí xití nducú ní sándúú-dí ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-dí xii-dé. ⁴ Te nchaa ñáyíu ndèhé-yu sá tǎcàndeé-dí ndaha-dé, te ní ngüíta-yu ní xítñàhá-yu:

—Váa ndíyi ní sahani téa-a, te ñá ní xíhí-dé làmár, te dacuitíí sǎ cùú-dé vitna, chi sa ñaha Yá Ndiǒxí ná ní quide-dé ñuyúú-a —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁵ Te té Pǎblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-dí núú ñùhú, te ñá túú tñàhí ná ní cùu núú nĩ xexi-dí. ⁶ Te ñáyíu ñuú-áⁿ xíndéhé-yu núú daquìhíⁿ-xi chúhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha nĩ xíndéhé ñàhá-yu núú nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tñàhí ná ní quide ñaha-xi, te ní xítñàhá-yu:

—Váa ndiǒxí cúú tǎe-a núú dàcáⁿ ñá túú tñàhí ná ní quide-xi ndaha-dé núú nĩ xexi cóó —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁷ Te yatni núú dúcáⁿ nĩ xexihaⁿ cóó-ǎⁿ cáá ñùhu xitu téa nàni Publiú, te téa-áⁿ táxi tñùní-dé ñihí ñuú cáá cuǎdava xití làmár núú ndécú-ndí nduu-ǎⁿ. Te ío váha iní-dé chi ní cana ñaha-dě ní sáháⁿ-ndí ní xíndecu-ndí úní nduu vehe-dé. ⁸ Te tǎtá tǎ Pùbliú-áⁿ cáá-dě cùhú-dé ñùhú-dě cahni, te tñàhá-dé daxi. Te té Pǎblú ní sáháⁿ-dé núú cáá-dě, te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiǒxí, te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tǎe cùhú-áⁿ, te ducaⁿ-ni nĩ quide-dé, te ní ndúha téa cùhú-áⁿ. ⁹ Te sátá dúcáⁿ nĩ quide té Pǎblú, te ní quixi nchaa ñáyíu cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátña ñaha tǎ Pǎblú xii-yu te ní ndúha-yu. ¹⁰ Te òré ndécú-ndí xíáⁿ, te vǎi sá nĩ taxi táhú-güedě, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xíní ñùhu-ndí ichi.

Té Pǎblú ní quexìo-dé ñuú Ròmá

¹¹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní yóó, te sa ndècu ìⁿ barcú téa ñuú Alejándriá òré ní quexìo-ndí, te ní xíndecu-xi ñihí yóó cúúⁿ dàú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánàni-güedé Càstór ndihí sàndú sá dánàni-güedé Pòlúx, te xití bàrcú-áⁿ nĩ quée-ndí cuáháⁿ-ndí. ¹² Te ní quexìo-ndí ñuú Siràcusá, te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní nduu. ¹³ Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñuú Règiú. Te nduu tñéé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bàrcú cuáháⁿ-xi, te ndéé nduu úú ní quexìo-ndí ñuú Pùteolí. ¹⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tñàhá-ndí ndihí ñáyíu sàndáá iní tñúhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núú xíáⁿ ní xíndecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bàrcú cuáháⁿ-xi, te ní quexìo-ndí ñuú Ròmá. ¹⁵ Te ñáyíu ròmá ñáyíu sàndáá iní tñúhu Jèsús, ní níhí-yu tñúhu sá cuáháⁿ-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tñahá ñáhǎ-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Fòrú Àpiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Úní Tàbernás. Te òré ní xíní té Pǎblú nchaa ñáyíu véxi tñahá ñáhá xii-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiǒxí sá dúcáⁿ nĩ quide-yu. ¹⁶ Te sátá nĩ quexìo-ndí ñuú Ròmá, te cue téa cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedě xii té Pǎblú sá cùndècu ìⁿ-dé, te ní xíndeé ñáhá cuàa sandadú xii-dé.

Té Pǎblú càháⁿ-dé tñúhu Yá Ndiǒxí ñuú Ròmá

¹⁷ Nduu úní sá nĩ quexìo té Pǎblú, te ní cana-dé cue téa cùnūu núú ñáyíu isràél ndécú ñuú Ròmá, te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú-dě, te ní xáhaⁿ-dě:

—Nchòhó cue tée isràél, càchí tnúhu-í sá ñà túú nă ní quide-í ni ìⁿ ñáyiú cútñàhá ní xíndecu-í ñuú Jerusàlén. Te ñá túú ní cǎháⁿ cuèhé-í sá quidě-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha, te ñá túú nă ní quide-í te ní tñi ñaha-güedě ní sáha cuendá ñáhá-güedě xii-í núú cuè tée ròmá, cue tée ndècu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue tée-áⁿ nǐ ndúcú tnúhu-güedě nǔu ndáá ndècuéchi-í, te ní cutnùní iní-güedé sá ñă túú nă ní quide-í, te xǎⁿ cuiní-güedé queñuhu ñaha-güedě xii-í vecaá ní cùu. ¹⁹ Te ñu-ni cue tée isràél ñá ní dàña-güedé cácu-í, chi cuiní-güedé sá cáhni ñaha cue tée ròmá, cue tée xíndecu yacáⁿ xii-í ní cùu, te xǎⁿ nǔu ní xáhaⁿ-í sá quixi-í cáháⁿ ndihi-í té Cèsár cuendá iha cada ndáa méé-dě cuendá-í, te vá yòo ìⁿ tee-í cuéchi. ²⁰ Núu xǎⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuendá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sá sàndáa iní-í sá ndótó ñáyiú ní xíhí, te ñu-ni ducaⁿ cǎháⁿ dava-gá ñáyiú isràél, te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-í, te ní chihi ñaha-güedě vecaá, te xíndecú ñáhá-güedě ndéé vitna —càchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ñá túú tnàhí tutú ní tëndaha cue tée distrítú Jùdeá quixi cuendá-n. Te ni cuè tée isràél ñá túú ní quixi-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-n. ²² Te cuiní-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tnúhu cáháⁿ-n, chi sa ní níhí-ndǐ tnúhu sá ncháa xìchi ío xícáháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa ñáyiú sàndáa iní tnúhu Jèsús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii té Pǎblú.

²³ Te ní xáhaⁿ-güedě nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuendú cáháⁿ té Pǎblú. Te ní tnahá nduu nǐ ndatnúhu-güedé quíhíⁿ-güedé núú quidé vèhe-dé, te vǎi-yu ní sáháⁿ-yu ní xíndecóho-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te nchàca nchaa ní cáháⁿ ndihi-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá ndǐ Moisés ndihi dava-gá cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nǐ chídó tnùní-güedé núú tütú-güedé sá díú-gǎ tendaha-gǎ Crístú quixi-gá ñuyú-a. Te ní chídó tnùní-güedé nchaa nàcuáa cada-gá, te ñu-ni nàcuáa cǎháⁿ tutú-güedé cada Crístú, te ducaⁿ nǐ quide-gá cútñàhá ní xica cuu-gá ñuyú-a, núu xǎⁿ ní cutnùní sá díú Jèsús cúu-gǎ Crístú Yá ní tendaha Yǎ Ndiòxí ní quixi ñuyú-a. Te núu quindáa iní-yu, te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sàndáa iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te davá-yu ñá túú ní sàndáa iní-yu. ²⁵ Te cuendá sá ñă ìⁿ-ní tnúhu ni cǎháⁿ-yu, núu xǎⁿ cuiní-yu núhú-yu ni cùu. Te ní xáhaⁿ tǎ Pǎblú sá cündètu tnaá-yu cáháⁿ-dé ingá tnúhu, te xáhaⁿ-dě:

—Ní xáhaⁿ Espíritú Yǎ Ndiòxí xii ndí Chàíá nàcuáa cáháⁿ ndí núú nchaa ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha. Te ní cáháⁿ Espíritú-gá ìⁿ sá ndáa ní xáhaⁿ-xi xii ndí, te duha ní xáhaⁿ-xi:

²⁶ Quíhíⁿ-n te cúñaha-n xii ñáyiú:

Nchòhó mee-ni cundedóho-ndo tnúhu cǎháⁿ Yǎ Ndiòxí, dico ni vǎ tècú tnùní-ndó.

Te cada-gá titní núú sǎ vǎ yòo tnàhí ndàcu cada, dico ni vǎ cútñùní iní-ndó nàcuáa ndùu sá cáda-gǎ,

²⁷ chi cuendá sá ío sáa iní-ndó,

xǎⁿ ducaⁿ ñà túú sáha-ndo cuendá nása cuáháⁿ tnúhu cǎháⁿ-gá,

chi ñá cuiní-ndó cundedóho-ndo, te ni ñă sàndáa iní-ndó.

Te ni ñă cuiní-ndó dàña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo

cuendá xocàni-gá nchaa xǎⁿ iní-ndó,

duha cúñaha-n xii-yu.

Càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xii ndí. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í sá quíhíⁿ cue tée cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ñáyiú isràél ñá túú cuiní-yu cundedóho-yu. Dico ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chi cùdí iní-yu cundedóho-yu, núu xǎⁿ naníhí tǎhú-yu —càchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii-yu.

²⁹ Te sáta nǐ ndihi cuendú ní xáhaⁿ-dě, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu ta ndàtnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úu cuáa nǐ xínu ní xíndecu té Pǎblú ìⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáháⁿ váha-dé ndihi nchaa ñáyiú ní xóo quíhíⁿ vehe-dé. ³¹ Te ní xáhaⁿ-dě sá ndíhu ndaha ñaha Yá

Ndiǒxí xií-yu núu quindáá iní-yu tnúhu-gá, te vá yǒo ïⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnúhu Xítohó Jesucrìstú ní cáháⁿ-dé núǔ-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

Té Păblú cādŭha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Ròmá

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cúu-í ñⁿ téé cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú, te tnúhu-gá cúu-xí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, núú ñuú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ñí cachí Yă Ndiöxí sá dàcuítí sàá nduu ngũndecu ndíhi ñáyiú tnúhu-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cáháⁿ tnúhu-gá dàvá-án ñí chídó tnùn-í-güedé núú tütú-gá. ³ Te tnúhu-gá sá cáháⁿ-í-a cáháⁿ-xi ñuú-ni cuendá Xítohó Jesucristú Yaá cúu Dêhe-gá. Te Dêhe-gá-án cúu-gă ñⁿ ñáyiú, te cùu-gá ñaní tnáhá ndí Dávíí. ⁴ Te cùu-gá Yaá ñá túú tnàhí cuèchi-xi. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te xíáⁿ cútnùn-í iní-ó sá cúu-gă Dêhe Yă Ndiöxí, te ío cànno cuu-gá. ⁵ Te ñuú-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tãhù-í núú Yă Ndiöxí sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiú ñuyíú-a cuendá quĩndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-xi, te ducaⁿ ño cuu cànno-gá. ⁶ Te tnáhá nchòhó cúu-ndó ñáyiú sa nchicúⁿ nihnu quide-ndo nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu-án, chi ní cachí Yă Ndiöxí sá nchòhó tnáhá tnúhu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchòhó ñáyiú xĩndecu ñuú Ròmá, ñáyiú ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí, cādúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te ñuú-ni nchòhó cúu-ndó cuè ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí cada ndáá cundecu-ndo ñúú-gă. Te xícáⁿ tãhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndíhi núú Xítohó Jesucristú sá ño na chĩndee chitúu ñàha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cada te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Té Păblú cuĩní-dé quíhíⁿ ngoto-dé cue ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Ròmá

⁸ Te díhna nuu-gă cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ño ndácáⁿ tãhù-í núú Yă Ndiöxí cuendá sã ño sãndáá iní-ndó-gă, te nchaa ñáyiú ñíhí-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítohó Jesucristú dáyãha-gá nchaa tnúhu cáháⁿ-í núú Yă Ndiöxí. ⁹ Te ndí tnáhá òré cáháⁿ ndíhi-í Yă Ndiöxí ducaⁿ-ni xícáⁿ tãhù-í núú-gă cuendá-ndó, te mee-gă nãhá-gă sá cáháⁿ ndáá-í, te ñuú-ni núú-gă xínú cuèchi-í ñí yúhu ñí iní-í, chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide Dêhe-gá Xítohó Jesucristú cuendá naníhí tãhù-ó. ¹⁰ Te xícáⁿ tãhù-í núú Yă Ndiöxí sá ñuú mee-gă ná cãchí te sáá ñⁿ nduu quixi coto ñàha-í xii-ndo. ¹¹ Chi ío cuĩní-í cundecu ndíhi ñàha-í xii-ndo dãnèhé ñáhà-í ñⁿ úú tnúhu nàcuáa ío-gá chĩndee ñàha Espíritú Yă Ndiöxí xii-ndo, te ducaⁿ ño-gá cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa cuĩní-gá. ¹² Te ío chí ná cuãha tnàha-o tnúhu ndee ñí cundecu-o ñchi-gá, chi nchòhó ndíhi yúhú ío sãndáá iní-ó-gă.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã dúcáⁿ-ní ño sãni iní-í quixi coto ñàha-í xii-ndo. Te cuĩní-í sã òré quixi coto ñàha-í xii-ndo, te vá cuĩta chiuⁿ quixi-í dãtná quídè-í òré sãngoto-í nchaa ñáyiú dava-gá ñuú ñá túú xĩta chiuⁿ-í chi ío váha sãhúuⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í, dico ñá ndácù-í quixi-í quixi coto ñàha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yídĩquĩ-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchaa ñáyiú cáháⁿ tnúhu grĩégú, ndíhi núú nchaa ñáyiú cáháⁿ dava-gá núú tnúhu, ndíhi núú nchaa ñáyiú túha, ndíhi núú nchaa ñáyiú ñá túú túha. ¹⁵ Te cuendá sá dúhá yídĩquĩ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, xíáⁿ ío cuĩní-í dãnèhé ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ñuú Ròmá nàcuáa ndúu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhù-ó.

Ío cùnno tnúhu Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tnàhí cùcahaⁿ núu-í cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, chi cùu-xi tnúhu ío cùnno, chi Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá nchãá ñáyiú na quĩndáá iní-xi tnúhu-án te naníhí tãhù-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gă ñáyiú isrãél ngũndecu ndíhí-yu tnúhu-án te dãtnùn-í ngũndecu ndíhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isrãél. ¹⁷ Te tnúhu-án dãnèhé ñáhà-xí

xii-o sá cúdiu-o núú Yă Ndiöxí te núú mee-ni sã quindáá iní-ó-gă dàtná càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cúdiú-yu núú-gă, te ndècu ndihi ñáhá-yu xii-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyú ndècuéchi-yu

¹⁸ Te ndéé andiu tëndaha Yá Ndiöxí sá ùhú quixi sá cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú quide ndáá núú-gă, ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuèndá nchaa sá quidè-yu-án xíáⁿ ñá túú cuiní-yu tñí-yu tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiöxí cuèndá cuu-xi ñⁿ sá vâha sá cúú-xí-yu. ¹⁹ Te cuèi ducaⁿ quidè-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndùu sá sání iní Yă Ndiöxí ndihi nàcuáa ndùu sá quidè-gă dàtná cùtnuní iní nchaa dava-gá-yu, chi diu-gá dánhé ñáhá-gă xií-yu. ²⁰ Te ni vã ndácú-ó quini núú-ó ñasa càa-gá, te ni vã ndácú-ó quini-ó ñasa càa iní-gá, te ni vã ndácú-ó quini-ó ñasa quide-gá táxi tñuní-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuèi ducaⁿ dico ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú ní ngúíta nchaa ñáyiú tècú tñuní váha-yu nàcuáa ndùu sá sání iní-gá ndihi nàcuáa ndùu sá quidè-gă te ducaⁿ tècú tñuní-yu cuèndá nchaa sá ní cadúha-gá ndéhè-yu ió ñuyú-a, núú xíáⁿ vã càchí-yu sá ñà túú cuèchi-yu. ²¹ Te cuèi ducaⁿ ní cutnùní iní-yu cuèndá Yă Ndiöxí dico ñá túú cuiní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú-gă nàcuáa tàù-xi cunduu. Te ni ñà túú cuiní-yu ndacáⁿ táhù-yu núú-gă cuèndá nchaa sá vâha quide ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni nchaa sá ñà túú vèdana nàndíhi ñùhu iní-yu. Te quidè-yu dàtná quidè ñⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ndihi nchaa sá xini tñuní-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidè-yu cuáháⁿ. ²² Te càchí-yu sá cúú-yu ñáyiú ío váha sáá sá xini tñuní-xi dico ñà ndáá, chi cùu-yu ñáyiú ío ñi ñíquí-xi. ²³ Te ñá túú cuiní-yu cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ní cadúha mèe-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáyiú ñá túú cùdii ndècu ñuyú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quiti ndàva, ndihi sá nàhá quiti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihi sá nàhá nchaa dava-gá quiti, nchaa xíáⁿ quidè cahnú-yu.

²⁴ Te xíáⁿ núu ní dáñá Yă Ndiöxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. Te xíáⁿ ío quide ndihi tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúú-xí yìqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidè-yu chi ñá túú sàndáá iní-yu tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiöxí. Te mee-ni tñúhu ndehnde sàndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñùhu núú dàva sá ní cadúha-gá ió ñuyú-a ndihi dava sá ndèé andiu te quide cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá méé-gă ío càhnu cuu-gá, dico mee-gă xini ñùhu-xi cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ndáá ndisa sá ío càhnu cuu-gá.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ñà túú quide váha-yu núú xíáⁿ ní dáñá-ñă Yă Ndiöxí quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní méé-yu. Te dava ñáyiú ñíhí càháⁿ ndihi tñàhá-yu ndi mèe ñíhí-yu te ñá túú quidè-yu nàcuáa ní nduu táhù-yu cadá-yu. ²⁷ Te diu-ni ducaⁿ xíquide dava cue téé chi sàni cuèhé sání dùha iní-güedé sá cúú-xí yìqui cuñú-güedé ndi mèe tnahá téé-güedé, chi càháⁿ ndihi tñàha ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nàcuáa ní nduu táhù-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ñá túú tñàhí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tñàhí tàù-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ñá túú tñàhí ñùhu iní-yu Yá Ndiöxí núu xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá ñihnu ñaha-gá xií-yu sàni cuèhé sání dùha iní-yu, te quidè-yu nchaa sá ñà túú tàù-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núú sã cuèhé sá dúhá cùnuu quidè-yu. Te cue téé càháⁿ ndihi-güedé ñáyiú ñíhí te ñá díú ñàndíhí-güedé cúú-yu. Te diu-ni ducaⁿ xíquide cue ñáyiú ñíhí chi càháⁿ ndíhí-yu cue téé te ñá díú yí-yu cùu-güedé. Te mee-ni sã ñà túú vâha quidè-yu sá cúú-xí tñàha ñáyiú-yu, te xihó-yu cundecu ndíhí-yu sá ndécú ndihi dava-gá tñàha ñáyiú-yu, te ío sàni cuèhé sání dùha iní-yu sá cúú-xí tñàha ñáyiú-yu, te ío cuédú iní-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío plètú-yu, te dándahú tñàhá-yu, te cùu úhú iní-yu cue tñàha ñáyiú-yu, te ío yíti yùhú-yu. ³⁰ Te càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa dava-gá tñàha ñáyiú-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí, te xio xio cuiní-yu cunuu tñúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá ío váha cunduú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te ío sàni iní-yu sá cadá úhú-yu tñàha ñáyiú-yu, te ñá túú sàndáá iní-yu ní tãtä-yu ní ñănă-yu. ³¹ Te ñá túú tècú tñuní-yu sá

váha, te ñá túú quidé-yu ñⁿ sá cãháⁿ-yu, te ñá túú cùu iní-yu ñi ñáyiu cùu ndi meé-yu, te ni dàva-gá tnàha ñáyiu-yu, te ñá túú quide cahnu iní-yu ñⁿ sá cúmãní nùú tnáhã-yu, te ni ñà túú cùndahú iní-yu tnàha ñáyiu-yu. ³² Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu ducaⁿ xiquide quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. Te xini-yu sá Yã Ndiöxí daquihíⁿ ñáhã-gã xií-yu núú ùhú núú ndàhú sá dúcãⁿ quidé-yu, dico uuⁿ-gã quidě-yu chi váha-gã cúú iní-yu cue ñáyiu quide datná quidé mèé-yu.

2

Yá Ndiöxí cada ndáá-gã cuéchi nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú

¹ Te nchòhó ñáyiu cãchí sá ïo ndècu cuéchi dava-gã ñáyiu tnàhá-ndó ïo ndècu cuéchi-ndo cuèi nágã ñáyiu cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quide-ni-ndo nchaa nacuaá quide dava-gã ñáyiu cãchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcãⁿ cãháⁿ-ndó sã ndécú cuéchi ñáyiu-áⁿ te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chi tnàhá-ndó quide-ndo datná quidě-yu. ² Te nchoo xini-ó sã Yã Ndiöxí ío váha cùtnuní iní-gã nàcuáa cada ndáá-gã cuéchi ñⁿ ñⁿ nchoo ñáyiu ndècu ñuyúú-a, chi daquihíⁿ-gã nchaa ñáyiu quide nacuaá ní cãháⁿ-í núú ùhú núú ndàhú. ³ Te nchòhó ñáyiu ñⁿ-ni quide ndíhi ñáyiu cãchí mèé-ndó sã ndécú cuéchi-xi dacuitíi sã ná chãhu-ndo nùú Yã Ndiöxí sá dúcãⁿ quide-ndo. ⁴ Te ñá túú cùu váha iní-ndó sã Yã Ndiöxí cùndahú iní ñáhã-gã xii-ndo, te ni ñà túú cùu váha iní-ndó sã ïo cuiní-gã cada cãhnu iní-gã nchaa sã ñà túú váha quide-ndo, te ni ñà túú quide cuendá-ndó sã Yã Ndiöxí quidé váha ñaha-gã xii-ndo cuendá cuiní-gã sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu ío sàá iní-xi, chi ñá túú cuiní-ndó ndixi túu iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te xíãⁿ nùu ío-gã tá cùu vai tnúndòho sá cúú-xí-ndó. Te na sàá nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te ío ndoho-ndo, chi Yá Ndiöxí cada ndáá-gã nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ⁶ Te dàvã-áⁿ cada ndáá Yã Ndiöxí nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá ñi quide ñⁿ ñⁿ ñáyiu ndècu ñuyúú-a. ⁷ Te nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu-ni quide mee-ni sá váha, ñáyiu-áⁿ nduu táhũ-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ, te ducaⁿ quide váha-yu chi cuiní-yu sá Yã Ndiöxí cuu váha iní ñáhã-gã xií-yu, te cuiní tucú-yu nduu táhũ-yu núú ïo váha cãa ndècu Yá Ndiöxí cundecú-yu ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁸ Te ío cùdéeⁿ-gã núú nchãa ñáyiu ñùhu iní mee-ni sã cúú-xí mèe-xi, te ñá túú sãndáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sã cuèhé sá dúhá quidé-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xiquide ío ndíhú iní-yu. Te díhna-gã ñáyiu isràél ngüíta-xi ndohó-yu, te dãtnùní ngüíta-xi ndoho nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ní quide váha, te Yá Ndiöxí cada-gã te ngúndecú-yu núú ïo váha cãa ndècu-gã, te cachí-gã sá ñi quide váha-yu, te ío váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gã ñáyiu isràél ñáyiu ní quide váha ducaⁿ cãa ñaha-gã xií-yu, te dãtnùní ducaⁿ cãa ñaha-gã xii ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ñáyiu ní quide váha.

¹¹ Te ñá túú quide cuendá-gã cuèi náí ñáyiu cùu-yu. ¹² Te nchaa ñáyiu ndècu ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, Yá Ndiöxí cada ndáá-gã cuéchi-yu nàcuáa cãháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ndíhi tnúhu ní chídó tnùní ndíi-áⁿ, Yá Ndiöxí vá cádá ndáá-gã cuéchi-yu nàcuáa cãháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáyiu quide nándi sá cuèhé sá dúhá dàcuítíi cuíta nihnú-yu cuèi ndècu ndíhí-yu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés àdi ñá túú ndècu ndíhí-yu. ¹³ Te nchaa ñáyiu dìcò-ni sàcúndedóho nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi Moisés te ñá túú tníi-yu, ñáyiu-áⁿ ñà túú cùdiú-yu núú Yã Ndiöxí, dico nchaa ñáyiu tníi nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi, ñáyiu-áⁿ cãchí Yã Ndiöxí sá cúdiú-yu núú-gã, chi ñá túú-gã cuéchi-yu ndècu núú-gã. ¹⁴ Te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ndíhi tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní cãháⁿ ndíi te cùu-xi ñⁿ sá sání tnàhí iní mèé-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnúhu váha sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá dúcãⁿ quidé-yu xíãⁿ cùtnùní sá sání iní-yu dàtnã cãháⁿ tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cada ñáyiu isràél, te ío váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa quidé-yu chi ndixi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu.

¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndiõxí cúñaha-gã xii Xítóhó Jesucrístú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáyiú, nchaa sá sání ìní mée-yu ndùu yuhu, te cada-gá dàtná càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá naníhí tàhú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo.

Cuèndá ñáyiú isràél ndíhi cuèndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te càchí-ndó sã nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés nùu xǎⁿ ndécú vǎha-ndo, te càchí-ndó sã ò càhnu cuu-ndo sá ndécú ndíhi-ndo Yá Ndiõxí. ¹⁸ Te cùtnuní iní-ndó nchaa nacuaá cuíní Yá Ndiõxí cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nacuaá càháⁿ tnúhu-án xǎⁿ cùtnuní iní-ndó nchaa sá ò-gá vǎha xini ñuhu-xi cada-ndo. ¹⁹ Te càchí-ndó sã ò vǎha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te càchí tucu-ndo sã ò vǎha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te sànu ichi-ndo nchaa ñáyiú ío ñí dǐquí-xi, ndíhi nchaa ñáyiú vitna ta tècú tnùní nchaa sá vǎha, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndíhi-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te tnúhu-án cúú-xí tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuaá cada-ndo. ²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáyiú nàcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñà túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, te xǎhaⁿ-ndo xí-yu sá vǎ cúú dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo. ²² Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vǎ cúú cǎháⁿ ndíhi-güedé ñáyiú dǐhí te núu ñá díú ñàdǐhí-güedé cúú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú dǐhí, vǎ cúú cǎháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xǎhaⁿ-ndo vǎ cúú càda ñáyiú te mee-ndo quide-ni-ndo, te xǎhaⁿ-ndo xí-yu sá vǎ cǎnèhé-yu sá yǐñuhu núu nchaa sá càchí-yu cùu ndiõxí-yu, te mee-ndo nèhé-gá quidé-ndó, chi dùhu-ndo nchaa sá ndécú vèñúhu. ²³ Te càchí-ndó sã ò cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te dàquee tíhú-ndó Yá Ndiõxí. ²⁴ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tùtú Yá Ndiõxí nàcuáa quide-ndo-án nùu càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Yá Ndiõxí sá cuèndá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáyiú isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te tnàhá-ndó ndècu ndíhi-ndo seña ñí-ndo, te vǎha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndí ña, te ñá túú nàndíhi-xi sá cúú-ndó ñáyiú isràél cuèi ndècu seña ñí-ndo. ²⁶ Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi seña ñí-xi, te núu quide-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te cùu-yu dàtná cue ñáyiú ndècu ndíhi seña ñí-xi, chi quide-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí. ²⁷ Te ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi seña ñí-xi, te núu na cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te ñáyiú-án cachí-yu sá ñà túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi seña ñí-xi, chi ndècu ndíhi-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí te ñá túú quide-ndo nacuaá càháⁿ tnúhu-án. ²⁸ Te nchòhó ñáyiú isràél, ñáyiú nchícúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuaá ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúú-ndó ñáyiú isràél, te mee-ndo ndècu seña ñí-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuaá tàú-xi cada nchaa ñáyiú ndècu seña ñí-xi, te mee-ni seña-án sǎha-ndo ñí-ndo te ñá túú quide-ndo nacuaá cuíní Yá Ndiõxí cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáyiú sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndiõxí, ñáyiú-án cúú ndisá-yu ñáyiú isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espíritú Yá Ndiõxí ducaⁿ ñí quide-xi, dico ñá díú sã sǎha-yu seña ñí-yu dàtná ní cachí ndí Moisés. Te ñáyiú-án cúú vǎha iní ñáhá Yá Ndiõxí xí-yu cuèi ñá túú càháⁿ vǎha tnàha ñáyiú-yu cuèndá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te ò dáva ñáyiú quesàhá-yu sá ííⁿ-ní cùu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ndíhi nchoo ñáyiú isràél, te quesaha tùcú-yu sá ííⁿ-ní quide tucu-xi cuèi na cuǎha àdi vǎ cuǎha seña ñí-yu. ² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáyiú isràél ío-gá cùnùú-yu, chi ío títní núu sã vǎha ní quide ñaha Yá Ndiõxí xí-yu, chi ní sǎñaha-gã tnúhu-gá ndécú ndíhí-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cuíní-yu cada ndáá-yu, dico ñá díú sã xǎⁿ te cùyica iní Yá Ndiõxí ñá túú quide ndáá-gá. ⁴ Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú cada cuèndá-yu

sá Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá quidé ndáá cuíti, te cuëi nchaá-yu na cächí-yu sá ñà túú quide ndáá-gá, dico mee-gă chi quide ndáá-ni-gá. Te núú tütú-gá cãháⁿ-xi nãcuáa ní xáhaⁿ ñⁿ téé ní xindecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-dë:

Yòhó Dútú Ndiöxí, cùtnuní iní ñáyiú sá ño ndáá cãháⁿ-n, te cùnunu nahi-ni tnúhu-n cuëi òré cächí ñáyiú sá ñà túú cãháⁿ ndáá-n. Duha ní xáhaⁿ tée ndéé sanaha-ãⁿ xii-gá cächí-xi núú tütú-gá.

⁵ Te cuendá nchaá sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú, xíãⁿ cùtnuní iní-yu sá Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá ío váha quide ndáá, chi mee-gă ñá túú dùcaⁿ quide-gá. Te cuëi ducaⁿ dico vá cãní iní-yu sá Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gá xií-yu na sàa nduu, te núú ducaⁿ na cãni iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá.

⁶ Te vá dúcãⁿ cãni iní-yu, chi núú Yá Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá ñá, te vá cúú càda ndáá-gá nchaá cuéchi cue ñáyiú ñuyúú-a te núú ducaⁿ.

⁷ Te núú yúhú ná cãni iní-í cãháⁿ-í ñⁿ tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-áⁿ te cani tucu iní-í sá quidé cãhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te sá dúcãⁿ ná cãháⁿ-í te cani tucu iní-í sá vã cúú cãháⁿ Yă Ndiöxí sá ndécú cuéchi-í. ⁸ Te núú na cãni tucu iní-í sá vãha-gá cada-í nchaá sá cuèhé sá dúhá cuendá Yă Ndiöxí cada-gá sá vãha, dico ñá ndáá. Te ò ñáyiú cãháⁿ cuèhé cuendá-í te cächí-yu sá díú-ní dùcaⁿ dacuaha-í ñáyiú dico ñá ndáá sá dúcãⁿ dànehé-í-yu, te ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu tnúhu cãháⁿ-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu.

Nchaá ñáyiú ñuyúú-a ndècuéchi-yu

⁹ Te vitna cächí dava ñáyiú sá ño-gá cùnunu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxí dàva-gá ñáyiú, dico yúhú cächí-í sá ñãhá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiú ndècuéchi-yu cuëi ñáyiú isràél te cuëi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁰ Te núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi:

Vá yõo ñⁿ quide ndáá,

¹¹ te ni vá yõo ñⁿ tècú tnùní tnúhu váha, te ni vá yõo ñⁿ nãnducu nihnu Yá Ndiöxí.

¹² Chi nchaá-yu ñá túú nchicúⁿ nihnú-yu ichi váha, te nchaá-yu cùú-yu ñáyiú xindecu neñúú sá cúú-xí Yă Ndiöxí.

Te ni ñⁿ-yu ñá túú quidé-yu ñⁿ sá vãha.

¹³ Te cada iní-ndó sã yúhú-yu cùu-xi datná cúú ñⁿ yaú núú yíndüxi ndíyi núú ño ndehe sãháⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío cãháⁿ cuèhé-yu, te mee-ni dãndahú-yu nchaá tnàha ñáyiú-yu.

Te cada iní-ndó sã vènenú cóó yíhí yuhú-yu chi mee-ni cãháⁿ úhú-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu.

¹⁴ Te ò iní-yu cãháⁿ úhú tnãhá-yu.

¹⁵ Te àúⁿ nã cuu àúⁿ nã xíãⁿ xísahti tnãhá-yu.

¹⁶ Te nchaá núú xicã cùú-yu quide úhú iní-yu nchaá tnàha ñáyiú-yu nãcuáa ndìhú iní ñáyiú-áⁿ.

¹⁷ Te ñá túú cuìní-yu cundecu ndìhi tnàha váha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiöxí.

Duha quidé-yu cächí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te cùtnuní iní-ó sã nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cúú-xí cuendá nchaá ñáyiú nchicúⁿ nihnu nchaá tnúhu-áⁿ. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá sá vã yõo tnãhí cachí sá ñà túú cuéchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi túhú ñáyiú cutnùní iní-yu sá ná chãhu-yu nchaá sá quidè-yu núú Yă Ndiöxí. ²⁰ Te ducaⁿ càda-xi chi ni ñⁿ ñáyiú vá cächí-ó sã vã cùndècu cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí cuendá-ni sá nchicúⁿ nihnú-yu nchaá tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-áⁿ cächí tnúhu-xi cuendá-ni sá cùtnuní iní-ó sã ndécú-ò ichi cuehé ichi duha.

Te núú na quèndáá iní-ó Xìtohó Jesucristú te naníhí tàhú-ó

²¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó sã ñà díú sã cádá-ó nchàa nacúáa ní cáháⁿ ndíi Moisés cudíu-o núú Yã Ndiöxí, chi mee-gã quidé cùdiu-o núú-gã. Te núú tütú ndíi Moisés ndíhi núú tütú cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha càháⁿ-xi nàcuáa cada ñaha-gã xii-o vitna. ²² Te ducaⁿ cùdiu-o núú Yã Ndiöxí te núú na quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú. Te diu-ni ducaⁿ cùdiu nchaa ñáyiú ñuyúú te núú na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã, chi ñⁿ-ni cùu-o nchaa-o sá cúú-xí Yã Ndiöxí. ²³ Chi ncháá-yu ndècu cuéchi-yu, chi ñã ñⁿ-yu quidé-yu nàcuáa cáháⁿ Yã Ndiöxí sá cúú-yu ñáyiú quide váha. ²⁴ Dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gã chi ní quide ñaha-gã xii-o ñⁿ sá váha, chi dícó-ni ducaⁿ ñⁿ quide-gã nàcuáa vá cùndècu-gã cuéchi-o núú-gã, chi Xítohó Jesucristú ní sati nííí-gã te ní xíhí-gã, te ducaⁿ ñⁿ yáha-gã cuèndá sá vã cùndècu-gã cuéchi-o. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní taxi ndècu-gã Xítohó Jesucristú núú ñáyiú ñuyúú-a, te ní xíhí-gã sá cuèndá nchaa yíca cuéchi-yu, te ducaⁿ ñⁿ cuu cuèndá sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní ñáhã xii-gã te vá náchãhu-yu cuéchi-yu núú Yã Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní quide ndee iní-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá ñⁿ quide cue ñáyiú ní xíndècu ndéé sanaha. Te xíãⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá cutnùní iní-ó sã Yã Ndiöxí cúú-gã Yaá ío váha quide ndáá cuéi ducaⁿ ñⁿ quide ndee iní-gã nchaa sá ñⁿ quide cue ñáyiú-áⁿ. ²⁶ Núú xíãⁿ vitna ní cutnùní ndisa iní-ó sã quidé ndáá-gã, te quide-gã sá cué ñáyiú vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú-gã, te núú na quíndáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

²⁷ Te vitna vá càchí-ó sã ño càhnu cuu-o cuèndá sã ñà túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yã Ndiöxí, te ducaⁿ ñã túú-gã cuéchi-o ndècu núú-gã cuèndá sã sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñã díú sã cuèndá nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁸ Te cùtnuní iní-ó sã ndèda-ni càa ñáyiú vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú Yã Ndiöxí te núú na quíndáá iní-yu Xítohó Jesucristú cuéi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés àdi ñã túú ní quidé-yu.

²⁹ Te cùtnuní iní-ó sã Yã Ndiöxí cúú-gã Ndiöxí nchaandi túhú ñáyiú, te ñã díú mèè-ni Ndiöxí ñáyiú isràèl cúú-gã. ³⁰ Te ñⁿdíi díí-gã cúú-gã Ndiöxí, te nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú te vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú Yã Ndiöxí cuéi cùú-yu ñáyiú isràèl àdi ñã túú cùú-yu. ³¹ Te ñã díú sã sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú te cachí-ó sã ñà túú nàndíhi nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacúáa cada-o, te ñáhã chi sá dúhá sàndáá iní-ó-gã te xíãⁿ nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacúáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuèndá ndíi Àbrahám

¹ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ndíi Àbrahám téé ní cuu ñani tnáhã-ó ñⁿ xíndècu ndéé sanaha. ² Te ndíi-áⁿ ñà túú ní xíndècu cuéchi ndíi núú Yã Ndiöxí, dico ñã díú cuèndá ñⁿ chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndècu cuéchi ndíi núú-gã. Chi núú cuèndá ñⁿ chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndècu cuéchi ndíi núú Yã Ndiöxí ñã, te cada càhnu ndíi mee ndíi ni cùu, dico ñã díú núú Yã Ndiöxí cada càhnu ndíi mee ndíi te núú ducaⁿ ñⁿ quide ndíi. ³ Te chí dándàcu iní nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Té Àbrahám ní sàndáá iní-dé Yã Ndiöxí, te xíãⁿ ní cachí-gã sá cúdiu-dé núú-gã”, duha càchí-xi núú tütú-gã. ⁴ Te sá cùhúⁿ yãhu ñⁿ téé quide chiuⁿ, te vá càchí-ó sã xíãⁿ cúú-xí ñⁿ táhú sã cúú-xí-dé chi yáhu tnàhí-dé cúú-xí. ⁵ Te vá yõo ñⁿ ndàcu cada ñⁿ chiuⁿ nacúáa cudíu-xi núú Yã Ndiöxí. Te ñã túú ñã chiuⁿ xini ñuhu-xi cada ñáyiú te cudíu-yu núú-gã, chi xini ñuhu-ni-xi sá quíndáá-ni iní-yu-gã. Te diu-gã càchí-gã sá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu-gã cuéchi-yu núú-gã, te núú na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ ñⁿ cáháⁿ ndíi Dàvíí, chi ní cachí ndíi sá ño váha táhú nchaa ñáyiú ní cachí Yã Ndiöxí cudíu núú-gã, dico ñã díú cuèndá ñⁿ chiuⁿ quidé-yu cudíu-yu núú-gã. ⁷ Te duha ní cachí ndíi:

Váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu iní Yã Ndiöxí nchaa cuéchi-xi, te ñã túú-gã quidé cuèndá-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá ñⁿ quidé-yu.

⁸ Váha táhú-yu chi Yá Ndiöxí càchí-gã sã ñà túú-gã cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndí Dàvíí.

⁹ Te ñá díú mèe-ni ñáyiú ngündecu sèñá ñii-xi ducaⁿ vaha táhũ-yu, chi tnàhá ñáyiú ñá túú ngündecu sèñá ñii-xi ducaⁿ vaha táhũ-yu. Te sa nàha-o sá Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cúdiú ndí Àbrahám núú-gã cuendá sá ni sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá. ¹⁰ Te cunaha-ndo sã díhna-gá ní cachí Yá Ndiòxí sá cúdiú ndí Àbrahám núú-gã te dàtnùní ngündecu sèñá ñii ndí. ¹¹ Te ní ngündecu sèñá ñii ndí cuendá xíãⁿ cuu-xi ñⁿ sèñá sá cúdiú ndí núú Yá Ndiòxí. Te ndéé cùtnàhá vátá ngündecu-gá sèñá ñii ndí, te sa cùdiú ndí núú-gã chi ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá. Te sá dúcáⁿ ñà túú ndècu sèñá ñii ndí cùtnàhá ní sàndáá iní ndí Yá Ndiòxí xíãⁿ ní cuu ndí dàtná ñⁿ díhí dùtú nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú ñá túú ní ngündecu sèñá ñii-xi, te cùdiú-yu núú-gã. ¹² Te ndí Àbrahám ní cuu tucu ndí dàtná ñⁿ díhí dùtú nchaa ñáyiú ní ngündecu sèñá ñii-xi, dico ñá díú cuendá-ni sá ñí ngündecu sèñá ñii-yu cùu ndí díhí dùtú-yu, chi cuendá sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí nchìcúⁿ nihnú-yu nàcuáa ní quide ndí ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá ndéé cùtnàhá vátá ngündecu-gá sèñá ñii ndí.

Yá Ndiòxí cada-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá te núu na quíndáá iní-ó-gã

¹³ Te Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám sá ndúú tǎhú ndí cunuu ndí ñuyúú, ndíhi cue dèhe ndí, ndíhi nchaa dava-gá cue ñaní tnáhá ndí vitna cacu túu. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí ndíhi cue ñaní tnáhá ndí, chi ní sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá nũu xíãⁿ ní cúdiú ndí núú-gã. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii ndí dico ñá díú cuendá sá ñí quide ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí Moisés cada ñáyiú ndéé cuéé-gá. ¹⁴ Te núu mee-ni ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quide nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní ndúu táhũ-yu cunúú-yu ñuyúú-a ni cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quíndáá iní-ó Yá Ndiòxí, te ñá túú nàndíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí Àbrahám ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu ñⁿ ñáyiú ñá túú quide nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o ni cùu ña, te ñá túú cuèchi-o ni cùu.

¹⁶ Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí Àbrahám nàcuáa cada-gá, chi cuendá sá ni sàndáá iní ñáhá ndí xii-gá. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ío váha iní-gá, dico ñá díú sã ñⁿ chiuⁿ ni quide ndí ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã. Te sá dúcáⁿ ñí cuu te cùu-xi ñⁿ tnúhu ndáá sá cúú-xí nchaa ñaní tnáhá ndí, ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá dàtná ní sàndáá iní ñáhá mèe ndí xii-gá, te ñá díú mèe-ni cuendá nchaa ñaní tnáhá ndí nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, chi ndí Àbrahám-áⁿ ñí cuu ndí dàtná ñⁿ díhí dùtú cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí. ¹⁷ Te núu tütú Yá Ndiòxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndí, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó té Àbrahám ní quide ñaha-í xii-n dàtná ñⁿ díhí dùtú cue ñáyiú xíndecu ñihí ñuyúú.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí, cächí-xi núu tütú-gá. Te Yá Ndiòxí náhá ndáá-gá sá cádá-xí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám, te diu-ni-gá cúú Yàá ní sàndáá iní ndí, te diu-ni-gá dándòto-gá ñáyiú ní xíhí, te diu-ni-gá quidé tá ngündecu nchaa sá vátá cùndècu-gá ñuyúú-a.

¹⁸ Te Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gã xii ndí Àbrahám sá ïo cuéhé dèhe ndí coo, te ío ní sàndáá iní ndí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã dico ñá túú ní cùtnuní iní ndí nása cada-gá, chi ío ní sahnu ndí. Te cuendá sá dúcáⁿ ïo ní sàndáá iní ndí tnúhu ní xáhaⁿ-gã nũu xíãⁿ ní cuu ndí díhí dùtú vài ñáyiú xíndecu ñihí ñuyúú. ¹⁹ Te ndí Àbrahám ñuhu ndí ñⁿ cièndú cuíá cùtnàhá ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí, te ní cùtnuní iní ndí sá ñà túú tǎhú ndí sá cóo dèhe ndí ndíhi ñadíhí ndí ndí Sǎrá, chi ndí ndúú-yu sa ní sahnu vihí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ní sàndáá-ni iní ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí. ²⁰ Te ñá túú ní sàni ñⁿ sani úú iní ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí cada-gá sá cúú-xí ndí, chi da uuⁿ-gá váha ní sàndáá iní ndí nàcuáa ní xáhaⁿ-gã, te ní cachí ndí sá ïo càhnu cuu-gá. ²¹ Te ní cùtnuní ndáá iní ndí sá Yá Ndiòxí ndácú-gá quidé-gã nchaa sá càháⁿ-gá. ²² Te sá ni sàndáá iní ndí nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiòxí, núu xíãⁿ ní cachí-gá sá cúú ndí ñⁿ tée ñá túú cuèchi-xi núú-gã.

²³ Te ní ngódó tñuní núú tütú Yă Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám sá nǐ cachí-gá sá ñà túú cuèchi ndíi núú-gă, te ñà díú-ní cuendá méé ndíi ni ngódó tñuní núú tütú-gá. ²⁴ Chi tñàhá cuendá-ó nchaa-o ní ngódó tñuní núú tütú-gá. Te cächí-gá sá ñà túú cuèchi-o núú-gă chi sàndáá iní-ó-gă, te ñu-gá cúú-gă Yaá ní dándótó ñàha xii Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Xítóhó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuèchi-o. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vǎ cùndècu-gá cuèchi-o núú Yă Ndiöxí te núu na quíndáá iní-ó-gă.

5

Ío váha tñàhá ñáyíu cächí Yă Ndiöxí sá ñà túú cuèchi-xi

¹ Te vitna, ñà túú-gă cuèchi-o ndècu núú Yă Ndiöxí chi sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ío váha ndècu ndíhi-o Yá Ndiöxí vitna sá cuendá Xítóhó Jesucristú. ² Te cuendá sá ni sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú xǎⁿ ñu-gá ní quide ní ngúndecu váha-o núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o, te ío cùdǎí iní-ó chi ndècu ndíhi-o tñúhu ndee iní sá sàá nduu ngúndecu-o núú ío váha cǎa ndecu Yá Ndiöxí. ³ Te ñà díú-ní sǎ cuendá sá ndúú tǎhú-ó cùndecu-o núú ndécú-gă cùdǎí iní-ó, chi cùdǎí iní-ó ndòho-o cuendá-gá, chi cùtnuní iní-ó sǎ núu na ndòho-o cuendá-gá te cunduu cǎhnu-gá iní-ó, ⁴ te núu cùu-o ñáyíu ta quide cǎhnu-gá iní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyíu quide váha, te núu cùu-o ñáyíu quide váha te uuⁿ-gá tá ngúndecu ndíhi-o tñúhu ndee iní cuáháⁿ sá cádá váha ñàha Yă Ndiöxí xii-o. ⁵ Te núu ducaⁿ te vǎ ííⁿ ndùu ndixi cuèchi iní-ó sǎ ndécú ndíhi-o tñúhu ndee iní ngúndecu váha-o. Te Espíritú sá nǐ taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o xǎⁿ quidé-xí cùtnuní iní-ó sǎ ío cùu iní ñàhá Yă Ndiöxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñà túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuendá dàcácu nihnu-o mèe-o, dico Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-ó, ndíhi cuendá nchaa dava-gá ñáyíu ñà túú tñàhá tñúhu ndíhi Yá Ndiöxí, te ní xíhí-gá mei ndùu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni núu xíhí ííⁿ ñáyíu sá cuendá ííⁿ ñáyíu quide ndáá, te áma xíhí tucu ííⁿ-yu sá cuendá ñáyíu quide váha tñàha ñáyíu-xi. ⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchóó cùtnuní iní-ó sǎ ío cùu iní ñàhá-gă xii-o, chi cútnàhá ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha te ní tendaha-gă Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyúú-a ní xíhí-gá cuendá-ó. ⁹ Te sá cuendá sá nǐ xíhí Xítóhó Jesucristú xǎⁿ ñà túú-gă cuèchi-o ndècu núú Yă Ndiöxí, te vitna ní cùtnuní ndáá iní-ó sǎ vǎ dáquíhíⁿ ñàhá-gă Yă Ndiöxí xii-o núú ùhú núú ndàhú sá cuendá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te cútnàhá ñà túú tñàhá tñúhu-o ndíhi Yá Ndiöxí ní cùu ní xíhí Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá cuendá cuu váha iní ñàhá-gă xii-o, te ducaⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ cuendá sá nǐ ndoto Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngúndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñà díú-ní xǎⁿ quidé-ó chi tñàhá cùdǎí iní-ó Yă Ndiöxí, chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdǎí iní-ó-gă, te ñu-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nucúndecu váha-o ndíhi Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ní quide ndíi Àdán ndíhi nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú

¹² Te ndíi Àdán ñà túú ní quide ndáá ndíi núú Yă Ndiöxí núu xǎⁿ ní ngúndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuyúú-a, te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyíu xǎⁿ xíhí-yu, te ncháá-yu xíhí-yu chi ncháá-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dàtnuní ní ngúndecu nchaa tñúhu sá nǐ chídó tñuní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cada ñáyíu, te nchoo cùtnuní iní-ó sǎ núu ñà túú tñúhu sá sánú ìchi ñàha xii-o nacúaa cada-o, te ñà túú cuèchi-o sànuu. ¹⁴ Te ndéé cútnàhá ní xíndecu ndíi Àdán ní quesaha-xi xíhí ñáyíu, te ducaⁿ-ni xíhí-yu ndéé ní sáá nduu nǐ xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ nǐ xíhí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèi ñà túú ní quidé-yu nàcuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-án ñà túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi ííⁿ téé cùu cǎhnu ní xíndecu ñuyúú-a, te sáta dúcáⁿ te ní quixi Xítóhó Jesucristú te Yaá-án ío-gá cǎhnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ñǎ quide ndíi Àdán te vá càchí-ó sǎ ìíⁿ-ní cùu-xi ndíhi sá ñǎ cachí Yǎ Ndiòxí nduu tǎhú-ó vìtna. Te sá ñǎ túú ní quide ndáá ndíi xǎⁿ nchaa ñáyiu xihí-yu, dico Yá Ndiòxí ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cúú-xí nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyúú-a, chi dícó ducaⁿ ní cachí-gá sá nánihí tǎhú-ó, te ìíⁿdii-ni téé tǎhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téé-áⁿ cúú-dě Xítóhó Jesucrístú. ¹⁶ Te sá ñǎ quide ìíⁿdii-ni ndíi Àdán ñǎ túú ìíⁿ-ni cuu-xi ndíhi sá ñǎ quide Yá Ndiòxí sá cúú-xí-ó, chi ndíi-áⁿ ñǎ túú ní quide ndáá ndíi núú-gǎ. Te sá dúcáⁿ ñǎ quide ndíi te xǎⁿ ní cuu-xi cuéchi díhna nuu ñǎ quide ndíi, núu xǎⁿ ní cachí Yǎ Ndiòxí sá cuè ñáyiu quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gǎ ní quide sá cuè ñáyiu naníhí tǎhú-yu dícó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gǎ cuèi ío vǎi cuéchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñǎ túú ní quide ndáá ìíⁿdii-ni ndíi Àdán-áⁿ núú Yǎ Ndiòxí, xǎⁿ ní quide-xi xihí nchaa ñáyiu. Te sá cuèndá sá ñǎ quide ìíⁿdii-ni Xítóhó Jesucrístú xǎⁿ ío váha ní quide ñaha Yǎ Ndiòxí xii ñáyiu, chi dícó-ni ducaⁿ ñǎ nduu tǎhú-yu cùdúú-yu núú-gǎ. Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cùdiu núú-gǎ nduu tǎhú-yu cunúú-yu ndíhi Xítóhó Jesucrístú cuèndá sá ñǎ quide-gá sá vǎha sá cúú-xí-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ñǎ quide ndíi Àdán ñǎ túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiòxí xii ndíi ìíⁿ xito, núu xǎⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítóhó Jesucrístú ní quide-gá ìíⁿ sá vǎha cuèndá nchaa ñáyiu vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yǎ Ndiòxí te núu na quèndáa iní ñáhǎ-yu xii-gǎ, te ducaⁿ te cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁹ Te sá ñǎ túú ní sàndáa iní ìíⁿdii-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiòxí xii ndíi, xǎⁿ ní nguínchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ ìíⁿdii-ni Xítóhó Jesucrístú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiòxí cuèndá sá Yǎ Ndiòxí cachí-gá sá cúúú-yu núú-gǎ.

²⁰ Te Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiu, te sá cuèndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te Yá Ndiòxí uuⁿ-gá cùndàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu tucu. ²¹ Te sá cuèndá nchaa cuéchi ñáyiu xǎⁿ xihí-yu, dico Yá Ndiòxí ío váha iní-gá chi diu-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na tǎhá tnúhu ndíhi ñaha xii-gá cùdiúú-yu núú-gǎ, te cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucrístú ní quide-gá sá vǎha sá cúú-xí-yu.

6

Ñáyiu ñǎ túú-gǎ ndécú ìchi cuehé ìchi duha ndècú-yu cuèndá Xítóhó Jesucrístú

¹ Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndiòxí, te vá cání ìní-ó cànchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi cuehé ìchi duha, chi ñǎ díú sǎ cànchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ te ngóo càni iní-ó sǎ ìo-gá cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-o. ² Te vá cúú cànchicúⁿ nihnu-o ìchi cuehé ìchi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiu sa ní xihí, núu xǎⁿ vá cúú-gǎ canchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ. ³ Te sa nàha-o sá cuèndá sá ñǎ sandute-o quèe-xi sá tǎhá tnúhu-o ndíhi Xítóhó Jesucrístú. Te sá ñǎ sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó dàtná ñáyiu ní xihí ndíhi-gá. ⁴ Te ñǎ díú-ní sǎ ñǎ xihí-ó ndíhi-gá chi quèe tucu-xi sá ñǎ nguíndüxi-o ndíhi-gá te ní ndoto-o dàtná ní ndoto mee-gǎ ní dándótó ñaha Dútú Ndiòxí Yaá ío càhnu cuu, te ducaⁿ ñǎ cuu cuèndá sá vǎ cùndècu-gá-ó dàtná ní xindecu-o.

⁵ Te núu ìíⁿ-ni cùu-o ndíhi Xítóhó Jesucrístú cuèndá sá cúú-ó dàtná ñáyiu ní xihí ndíhi-gá, te ndáá sá cúú-ó dàtná ñáyiu ní ndoto ní nguíndecu váha dàtná ní ndoto mee-gǎ ní nucúndecu váha-gá. ⁶ Te nchoo nàha-o sá cúú-ó ñáyiu ío ndècu cuéchi-xi ni cùu, dico sátá ñǎ cuu-o dàtná ñáyiu ní xihí dàtná ní xihí Xítóhó Jesucrístú núú cùrúxí, te ndéé dàvá-áⁿ ñǎ dáñá-ó nchaa ìchi cuehé ìchi duha ndècu-o ni cuu, te ñǎ túú-gǎ cùnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ó. ⁷ Chi nchaa ñáyiu ní xihí ñǎ túú-gǎ ndécú-yu ìchi cuehé ìchi duha. ⁸ Te núu cùu-o datná ñáyiu ní xihí dàtná ní xihí Xítóhó Jesucrístú ñǎ, te cùtnuní ndáá ìní-ó sá cùndècu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁹ Te sa nàha-o sá Xítóhó Jesucrístú ní xihí-gá

te ní ndoto-gá te vá ìíⁿ ndùu ìíⁿ quíú-gă te cuú-gá, chi ñá túú năgá sá cádá cùú-gá. ¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá ìíⁿ xito-ni sá cuendá nchaa cuéchi nchoo ñăyiu ñuyúú, te vá ìíⁿ ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cúú-xí Yă Ndiôxí. ¹¹ Núu xíăⁿ nchòhó cada iní-ndó sá dàtná sá ñí xíhí-ndó vă cùndècu-gá-ndó sá cúú-xí ìchi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cúú-xí Yă Ndiôxí, chi ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

¹² Te núu xíăⁿ vá dáñá-gă-ndó cùnunu ni ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó cuendá sá vă cádá-gă-ndó ñí ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. ¹³ Te vá dáñá-ndó tàxi tnuní ñáhá ñí ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ xii-ndo cuendá sá vă cádá-gă-ndó, te chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yă Ndiôxí xii-ndo, te chí dáñá ná chindee ñaha-gá cada-ndo mề-ni sá văha, te ducaⁿ te cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná ñăyiu ní xíhí te ní ndoto ndècu. ¹⁴ Te ducaⁿ càda-ndo chi vá ndácú-gă ñí ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, chi Yă Ndiôxí cùndàhú iní ñáhá-gă chindèe ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñá túú-gă cùnunu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnuní ndíi Moisés cada ñăyiu.

Ñăyiu nchìcúⁿ nihnu sá văha

¹⁵ Te ñá díú sá cùndàhú iní ñáhá Yă Ndiôxí xii-o chindee ñaha-gá ndìhi sá ñá túú-gă cùnunu nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés, te cachí-ó sá cúú-ní cùndècu-o ichi cuehé ichi duha. ¹⁶ Te nchoo xìní-ó sá núu na cuăha-o tnúhu cunu cuechi-o núú ìíⁿ ñăyiu cuíní cunu cuechi-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñăyiu xínu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahú-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñăyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá chi tàxi tnuní ñáhá-nă-xi xii-yu, te diu nchaa xíăⁿ dácũta nihnu ñaha-xi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñăyiu sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiôxí chi tàxi tnuní ñáhá-gă xii-yu, te quidé-yu nchaa sá văha nàcuáa cuíní mề-gă cadá-yu. ¹⁷ Te nchòhó ducaⁿ ñí xóo cada-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu, dico táxăhu xii Yă Ndiôxí chi vitna ñí yùhu ñí iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá sá ñí ngúndècu ndìhi-ndo. ¹⁸ Te vitna ñá túú-gă táxi tnuní ñáhá ñí ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchàa sá văha tàuchiuⁿ Yă Ndiôxí cada-ndo. ¹⁹ Te duha càháⁿ-í cuendá cue ñăyiu xínu cuechi cuendá sá nchòhó tecú tnuní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te nchòhó ní dáñá-ndó ñí taxi tnuní ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càháⁿ Yă Ndiôxí cada-ndo chi da vîhi-gá ní quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yă Ndiôxí xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mề-ni sá văha nàcuáa cuíní mề-gă cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñăyiu quide ndáá cundècu núú-gă.

²⁰ Te nchoo cũtnàhá ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñá túú ní xóo cada-o ñí ìíⁿ sá văha cuíní Yă Ndiôxí cada-o. ²¹ Te dicó sácáⁿ núú sãñaha nchàa sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ te núu na càda-o, te ñí ìíⁿ sá văha vá ñíhí-ó te núu na càda-o nchaa xíăⁿ, te diu nchaa xíăⁿ dácũta nihnu ñaha-xi xii-o. ²² Te vitna ñá túú-gă cúú-ó ñăyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cùu-ná-ó ñăyiu quide nchaa nacuáa càháⁿ Yă Ndiôxí. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xi ìíⁿ sá văha sá cúú-xí-ó, te cùu-o ñăyiu quide ndáá ndécú-ó núú-gă vitna, te sáá nduu cùndècu-o ndìhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá dicó dácũta nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yă Ndiôxí ní quide-gá sá dicó-ni ducaⁿ ndùu táhú-ó cùndècu-o ndìhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ, chi ní tnahá tnúhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

7

Cuendá ñăyiu tnăndaha

¹ Te nchaa nchòhó ñăyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sa nàha-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndècu-o, chi tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi dóho nchaa ñăyiu xĩndècu vĩvú ñuyúú-a. ² Te nchaa ñăyiu dĩhí sa ndècu yĩi-xi, te diu tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-yu sá vă dáñă-yu yĩi-yu, dico núu na cùú yĩi-yu te ñá túú-gă ná càháⁿ tnúhu-áⁿ cuendá-yu. ³ Dico núu vátá cùú-gá yĩi-yu te ñá túú ndùu váha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cùú yĩi-yu te quendóo mề-yu, te ñá túú năgá càháⁿ tnúhu sá

dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cada-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ìⁿ cuéchi.

⁴ Te nchòhó cue ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xíhí dàtná ní xíhí-gá. Te xíⁿ ñá túú-gă táxí tnùnì ñáhá nchàa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ ñí cuu cuèndá nchòhó ngúndecu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíhí ní cùu te ní ndoto-gá. Te ducaⁿ ñí cuu cuèndá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá cada-o nchàa nacuáa càháⁿ Yă Ndiôxí. ⁵ Te nchoo ñí xíndecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cachí-xi sá ñà túú vâha cundecu-o ìchi-áⁿ, te nchoo dà uuⁿ-gá ní quide-o nchàa sá cuèhé sá dúhá sá dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ, te sá dúcáⁿ ñí quide-o te ta xíta nihnu-o cuáháⁿ ní cùu. ⁶ Te vitna cada iní-ó sá cúú-ó dàtná ñáyiú ní xíhí sá cúú-xí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi ñá túú-gă cúnùu-xi, te vitna mee-ñă Espiritú Yă Ndiôxí chíndèe ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o núú-gă, te ñá díú cuèndá nchaa tnúhu sá ñí ngúndéé ndéé díhna cada ñáyiú xinu cuechi-o núú-gă vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-í

⁷ Te cuéi duha càháⁿ-í dico vá cúú tnàhí càháⁿ-ó sá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhu ñá túú cùtnuní iní-í ná cúú nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càchí tnúhu-xi xii-í, te ni ñà túú cùtnuní tucu iní-í núu váha àdi ñá túú vâha sá nchídó ìní-í sá ndécú ndìhi tnahá ñáyiú-o ni cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càchí-xi sá vâ cúú cùu iní-í sá ndécú ndìhí-yu. ⁸ Te tnúhu-áⁿ ñí dánèhé ñáhá-xí xii-í sá vâ cúú càda-í ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuèndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ducaⁿ ñí sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cùtnàhá vátá ñihí-gá-í tnúhu-áⁿ te ñá túú tnàhí ná sánú ìní-í ndécù-í ni cùu, dico sátá ni ñihí-í tnúhu-áⁿ te ní cutnùnì iní-í sá ndécú cuéchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹⁰ Te núu ni quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ te sa ndéé ama-gă naníhí tãhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cutnùnì iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹¹ Te sá xíí tnúhu-áⁿ xíⁿ uuⁿ-gá ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí dándàhú ñáhá-xí xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

¹² Te tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yiñùhu ní taxi Yă Ndiôxí, te ìⁿ ìⁿ tnúhu-áⁿ cúú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ni ìⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñùhu tnahá. ¹³ Te vá cúú càchí-í sá tnúhu váha-áⁿ ñí quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-í, xíⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuèndá tnúhu váha-áⁿ ñí cutnùnì iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xíⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuèndá nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cutnùnì iní-í sá xidó ndécú cuéchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnúhu-áⁿ ñí taxi Espiritú Yă Ndiôxí ndécú ndìhi-o cachí tnúhu-xi nàcuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáyiú yíca cuéchi, te tàxi tnuní ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-o ni cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá vâha dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó ñă cuèndá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó, te xíⁿ ndíxí tùu iní-ó sá tnúhu sá dúcáⁿ sanu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha. ¹⁷ Te cùtnuní iní-ó sá nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xíⁿ quidé-xí dùcaⁿ quide-o sá ñà túú vâha, te ñá díú sá cãhú ìní mée-ó dùcaⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñáyiú sàni cuehé sání dùha iní-xi, te cuìní-ó càda-o nchaa sá vâha dico ñá túú ñihí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuìní-ó càda-o nchaa sá vâha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuìní-ó càda-o datná quidé nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñáyiú-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico diu-ni nchaa xíⁿ quidé-ó tnàhá-ó. ²⁰ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó xíⁿ quidé-xí dùcaⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnàhí yáha-o òré cuíní-ó càda-o sá vǎha, chi da mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quìde-o. ²² Te ío cùdíí iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí, ²³ te dicó-ni sá ncháá sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó, xǎⁿ quídé-xí ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quìde-o sá vǎha sàni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yǎha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-ǎⁿ cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o.

²⁴ ¶ Te ndàhú ní cuu nchoo! Chi vá yǒo ìⁿ ni ndàcu cada nacuáa vá táxí tnùnì ñáhá-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. ²⁵ Te táxǎhu xii Yá Ndiǒxí sá Xítóhó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vǎ táxí tnùnì ñáhá-gǎ ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te diu-ni nchaa xǎⁿ cada-o.

8

Ñáyiu quìde nchaa nacuáa càháⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí

¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiu tnàhá tnúhu ndíhi Xítóhó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gǎ ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, chi mee-nǎ nchaa nàcuáa càháⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí quídé-ó. ² Te Espíritú Yǎ Ndiǒxí-ǎⁿ táxí tnùnì ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ tàxi tnuní ñáhá Espíritú-gá xii-o nùu xǎⁿ ñá túú-gǎ táxí tnùnì ñáhá ni ìⁿ-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quìde Espíritú-gá cuendá sá vǎ cuíta nihnu-o, te diu-ni Espíritú-gá quídé-xí cuendá sá nchóó ndùu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te nchoo ñǎ ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, núu xǎⁿ tnúhu-áⁿ ñá túú ní ñíhí ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vǎ cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndiǒxí ní tendaha-gǎ Déhe mee-gǎ ní quixi ñuyú-a, te Yaá-áⁿ cúú-gǎ ìⁿ ñáyiu, te càa-gǎ dàtná cáá ñáyiu ndècu cuéchi-xi xǎndecu ñuyú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiu xǎndecu ñuyú-a ní quixi-gǎ, te ndéé dàvǎ-áⁿ ní quide-gá cuendá sá vǎ táxí tnùnì ñáhá-gǎ ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá nchoo nchìcúⁿ nihnu-o quide-o nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, chi ñá túú-gǎ cúnùu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ó, chi Espíritú Yǎ Ndiǒxí-nǎ táxí tnùnì ñáhá-xí xii-o.

⁵ Te nchaa ñáyiu cúnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi mee-ni xǎⁿ ñúhú ìní-yu te quídé-yu. Dico nchoo ñáyiu quìde nchaa nacuáa cuínì Espíritú Yǎ Ndiǒxí ñúhú ìní-ó mèe-ni nacuáa càháⁿ Espíritú-gá-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá cúnùu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchàa tnúhu càháⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí cúnùu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáyiu ñùhu iní mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndiǒxí, te ñá túú cuínì-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ-gǎ, te ni ñǎ ndácǔ-yu cadá-yu. ⁸ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cúnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi-áⁿ ñá túú cùdíú-yu núú Yǎ Ndiǒxí.

⁹ Te nchòhó chi ñá túú-gǎ cúnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó, chi mee-nǎ nàcuáa càháⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí quídé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndíhi-ndo Espíritú-gá, te diu-ni Espíritú-gá-áⁿ ní tendaha Xítóhó Jesucristú véxi ndècu ndíhi-o, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ndíhi Espíritú sá ní tendaha Xítóhó Jesucristú véxi ndècu ndíhi-o ñá túú ndècu ndíhi ñáhá-yu xii-gǎ. ¹⁰ Te núu ndècu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cuéi na cùú yiqui cùñú-ndó sǎ cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ìò ñuyú-a, dico iní-ndó chi cundecu ndíhi-xi Yá Ndiǒxí chi ñá túú-gǎ cuéchi-ndo ndècu núú-gǎ. ¹¹ Te núu ndècu ndíhi-ndo Espíritú Yǎ Ndiǒxí Yaá ní dándótó ñàha xii Xítóhó Jesucristú, te diu-ni-gǎ cada te ndoto yiqui cùñú-ndó sǎ tá xíta nihnu cuáháⁿ nùu na cùú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndíhi-ndo Espíritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñá túú-gǎ tàú-ndó cúnùu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó nàcuáa vá cùndecu-gá-ndó ìchi cuehé ichi duha. ¹³ Chi núu na cúnùu sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó nùú ùhú núu ndàhú. Dico núu dañà-ndo mèe-ndo chindee ñaha Espíritú Yǎ Ndiǒxí xii-ndo cuendá

sá vǎ cúnùu-gá sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó ñǎ, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáyiú quide nchaa nacuaa sànu ichi ñaha Espiritú Yǎ Ndiǒxí cúu-yu déhe-gá. ¹⁵ Te Espiritú sá ñí taxi Yá Ndiǒxí ndécú ndìhi-o ñǎ túú quide-xi sá nchóo yùhú-ó cùnu cuechi-o núu-gǎ, chi Espiritú-áⁿ quidé-xí sǎ nchóo cùu-o déhe-gá, te diu-ni Espiritú-áⁿ quidé xǎhaⁿ-o xìi Yá Ndiǒxí: “¡Yòhó Dútú Ndiǒxí cúu-n Tǎtá méé-ndí!” duha xǎhaⁿ-o xìi-gá. ¹⁶ Te diu-ni Espiritú-gá-ǎⁿ tnhá tnhú-xi ndìhi iní-ó, te càháⁿ ndáá-xi sá nchóo cùu-o déhe-gá. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndiǒxí xǎⁿ ní cachí-gá sá tnhá-ó ndùu táhú-ó sǎ ñí nduu táhú Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ndùu táhú-ó te núu na càda ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítóhó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú càchí-í sá ñǎ túú ñǎ cada-xi cuèi ndòho-o cuendá-gá ndécú-ó ñùyíú-a, chi ío váha càa núu ndúú táhú-ó cùndecu-o na saá nduu. ¹⁹ Te nchaandi túhú sá ñí cadúha Yá Ndiǒxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi saá nduu càchí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá. ²⁰ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiǒxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ní saá nduu ñǎ túú-gǎ cúu-xí sǎ vǎha sá cúu-xí-gǎ. Te ñǎ díú mèe sá ñí taxi ndecu Yá Ndiǒxí ñuyíú-a ducaⁿ ni sàni iní-xi cunduu, chi mee-gǎ ducaⁿ tnhá ní cachí-gá cunduu sá saá nduu vǎ cúu-xí sǎ vǎha sá cúu-xí-gǎ, dico saá tucu nduu te nchaa xǎⁿ cuu tucu-xi sá vǎha sá cúu-xí-gǎ. ²¹ Te nchaa sá ñí taxi ndecu-gá ñuyíú-a vá cùndùu-gá-xi datná cáá-xí vitna te ni vǎ dǎnàa-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi datná ngúndecu váha nchaa cue déhe-gá. ²² Te ñaha-o sá ncháandì túhú sá nchító ñí cadúha Yá Ndiǒxí ndécú ñùyíú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ìⁿ ñadihí sa ní tnhá òré cacu déhe-xi. ²³ Te ñǎ díú-ní nchàa sá dúcáⁿ ñí cadúha-gá-ǎⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnhá nchoo dùcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñuyíú-a tucu, te nchoo sà ní nduu táhú-ó Espiritú Yǎ Ndiǒxí Espiritú sá ñí cachí méé-gǎ nduu táhú-ó ñhnanuu. Te ío ndòho tnhá-ó ndecu-o ñuyíú-a te ndètu cahnu-ná-ó saá nduu ndàda saa-gá yiqui cùñú-ó, te càháⁿ-gá sá cúu-ó déhe-gá. ²⁴ Te Yá Ndiǒxí ní quide-gá ní naníhí táhú-ó núu xǎⁿ ní ngúndecu ndìhi-o tnhú ndee ìní ndétú-ó saá nduu càda-gá nacuaa ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndìhi-o sá ndúú táhú-ó te vá cúu càháⁿ-ó sǎ cùndètu-o sá ndúú táhú-ó chi sa ndècu ndìhi-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndùu táhú-ó cùu-xi sá vǎtá cùndècu ndìhi-gá-ó, te xìni ñuhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndetu-o ndéé saá nduu ndùu táhú-ó sǎ dúcáⁿ ñí cachí Yǎ Ndiǒxí nduu táhú-ó.

²⁶ Te Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-o nacuaa níhí ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ñǎ túú xìní-ó càháⁿ ndìhi-o Yǎ Ndiǒxí nacuaa tàú-xi cunduu dico Espiritú-gá càháⁿ ndàhú-xi núu-gǎ cuendá-ó cuèi òré ñǎ níhí-ó tnhú càháⁿ-ó cuendá nchaa sá ío cuìní-ó cǎcáⁿ-ó núu-gǎ. ²⁷ Te Yá Ndiǒxí sa ñaha ndáá-gá nchaa nacuaa sàni iní-ó, te ducaⁿ sà naha ndáá-gá nchaa nacuaa sàni iní Espiritú-gá. Te Espiritú-gá càháⁿ ndàhú-xi núu-gǎ cuendá nchoo ñáyiú yìndaha-gá, te càháⁿ ndàhú-xi núu-gǎ nacuaa cuìní méé-gǎ cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ñáyiú te vá ndácù-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yǎha-o nchàa sá ná cáda ñàhá-yu

²⁸ Te sa ñaha-o sá Yǎ Ndiǒxí quidé-gǎ sá ncháá sǎ yǎha-o ndècu-o ñuyíú-a cùu-xi sá vǎha sá cúu-xí nchòo cue ñáyiú cùu iní ñáhá xìi-gá, chi cùu-o ñáyiú ní càháⁿ-gá cundecu ndìhi-gá datná ní cachí iní méé-gǎ. ²⁹ Te ndéé cùtnhá vǎtá ngáva-gá ñuyíú, te Yá Ndiǒxí sa ñaha-gá nándì cùu ñáyiú cundecu ndìhi-gá, te diu-ni ndéé dàvá-áⁿ ñí cachí-gá sá ñáyiú-áⁿ cunduu váha iní-yu datná váha iní Déhe mee-gǎ, te ducaⁿ ñí cachí-gá cuendá sá Déhe mee-gǎ-áⁿ cunuu-gǎ núu nchàa ñáyiú cundecu ndìhi-gá. ³⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu ndìhi-gá ndéé cùtnhá vǎtá ngáva-gá ñuyíú càháⁿ ñáhá-gǎ xìi-yu vitna, te nchaa ñáyiú ducaⁿ càháⁿ-gá càchí-gá sá ñǎ túú-gǎ cuèchi-yu ndècu núu-gǎ, te diu-ni ñáyiú-áⁿ cachí-gá sá ío càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó, te ñǎ túú ñǎgá cani iní-ó, chi Yá Ndiǒxí ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o, te vá yòo ìⁿ-gá ndacu quehdé ñhnu cuendá sá vǎ chindèe ñaha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndiǒxí ñǎ túú ní cùdíi iní-gá Déhe-gá sá cùú-gá cuendá nchaa nchoo ñáyiú xìndecu

ñuyíu-a, te sá dúcáⁿ ndèé Déhe-gá ñá túú ní cùdíi iní-gá xiáⁿ cútnùní iní-ó sã táxí-gã nchaandi túhú sá xíní ñùhu-o. ³³ Te vá yõo ñⁿ ndacu cacáⁿ cuéchi núú Yã Ndiõxí cuendá nchaa ñáyíu ní cachí-gá cundecu ndíhi-gá te núu ná cúú cuéchi-yu ndècu. Chi mee-gã cãchí-gá sá ñá túú ndècu cuéchi-yu núú-gã. ³⁴ Te vá yõo ñⁿ ndacu daquihíⁿ ñáhá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te cuándaa-gá núú ndécú Dütú Ndiõxí núcõo-gá xio cùha-gá, te ducaⁿ ïo cùnuu-gá, te yacáⁿ cãháⁿ ndàhú-gá núú Dütú Ndiõxí cuendá-ó. ³⁵ Te vá yõo ñⁿ ndacu cada ñaha xii-o ñⁿ sá ñá túú vãha cuendá sá vã cúú iní ñáhá-gã Xítohó Jesucristú xii-o, te ni tnúndòho tnúhu ndàhú, te ni sá ndíhú iní-ó ñã cútnùní iní-ó nãsa cada-o cãcu nihnu-o ñⁿ sá ná yãha-o, te ni nchaa sá cãdá ñaha ñáyíu sá cuendá-gá, te cuëi-ni sá vã ñihí-ó sã cóhó sã cãxí-ó, te cuëi-ni sá vã ñihí-ó dõó cuihnu-o, te cuëi ndècu-ná-ó sã yãha-o ñⁿ sá yãha-o, te cuëi sa ndècu-ná-ó sã cãhni ñáhá-yu, dico Xítohó Jesucristú vá dáñá ndèé-gá sá cúú iní ñáhá-gã xii-o. ³⁶ Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cãháⁿ ñⁿ tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí ngódó tnùní núú tütú-gá núú cãchí-xi:

Yòhó Dütú Ndiõxí nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuíní ñáyíu cahni ñáhá-yu xii-ndí sá cuendá-n,

te cãchí-yu sá cúú-ndí dàtná cue mbéé cue quiti sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí tée ní xóo cãháⁿ tnúhu-gá-án, te ducaⁿ ñí ngódó tnùní núú tütú-gá. ³⁷ Te cuëi ducaⁿ nãndí sá ná cãdá ñáhá-yu xii-o, dico vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yãha-o nchaa sá dúcáⁿ ná cãdá ñáhá-yu xii-o, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú Yáá ïo cùu iní ñáhá xii-o ndecu ndíhi ñaha-gá chíndèe ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cútnùní ndáá iní-í sá ñí ñⁿ sá ïó ñuyíu-a vá ndácú-xí cãdá-xi cuendá sá vã cúú iní ñáhá-gã Yã Ndiõxí xii-o, te ni sã cùú-ó, te ni sã cúndècu-o ñuyíu-a, te ni ñⁿ espíritú sá ïo cùnuu cundíhi yucu ñávãha te ni ñⁿ dava-gá cue espíritú cundíhi-xi vá ndácú-xí cãdá-xi cuendá sá vã cúú iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-o. Te ni sã cúú ñuyíu-a vitna, te ni sã cúú ndèé cuéé-gá, te ni ñⁿ sá ndécú àndiu, te ni ñⁿ sá ndécú ñuyíu-a, te ni ñⁿ sá ñí cadúha mee Yã Ndiõxí, ni ñⁿ xiáⁿ vá ndácú-xí cãdá-xi cuendá sá vã cúú iní ñáhá-gã xii-o chi ndècu ndíhi-o Xítohó Jesucristú Yáá cúú Xítohó-ó.

9

Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá ñáyíu isràél cuú-yu ñáyíu canchicúⁿ nihnu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú cãháⁿ ndáá-í chi cùu-í ñⁿ tée ndècu ndíhi Xítohó Jesucristú, te ndècu ndíhi-í Espíritú Yã Ndiõxí nùu xiáⁿ cútnùní iní-í sá cãháⁿ ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ïo ndíhú iní-í, te ducaⁿ-ni ïo quide úhú-xi iní-í ³ sá cuendá nchaa ñáyíu cùu ndí mee-í. Te núu dicó cúú-xí ñⁿ sá chíndèe ñaha xií-yu nucúndecu vãha-yu núú Yã Ndiõxí ñá, te dàña-í mèe-í dàcuíta nihnu ñaha Xítohó Jesucristú nùu dicó sá cúú. ⁴ Te nchaa ñáyíu cùu ndí mee-í-án cúú-yu ñáyíu isràél, te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá cúú-yu déhe-gá, te ní quide-gá nàcuáa ní cutnùní iní-yu sá ïo cãhnu cuu-gá, te ní cãháⁿ ndáá-gá núú-yu nàcuáa cada ñaha-gã xií-yu, te ní xãháⁿ-gã xii ndí Moisés ní chídó tnùní ndí nàcuáa cadá-yu cundecu-yu. Te ní xãháⁿ-gã xií-yu nàcuáa cadá-yu cada cãhnu ñáhá-yu xii-gá, te ní xãháⁿ tucu-gá xií-yu nchaa nàcuáa cada-gá ndéé cuéé-gá. ⁵ Te nchaa ñáyíu-án cúú-yu ñaní tnáhá nchaa cue tée ní cunuu ñí xíndecu ndéé sanaha, te ñíu-ni ñaní tnáhã-yu cùu Xítohó Jesucristú Yáá ní tendaha Dütú Ndiõxí ní quixi ñuyíu-a, te tnáhã-gá cúú-gã Ndiõxí te ïo cùnuu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú ïo cãhnu cuu-gá. Te ducaⁿ na cunduú.

⁶ Te vá cãchí-ó sã Yã Ndiõxí ñá túú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-gá cuendá sá ñá túú sàndáá iní ñáhá dàva ñáyíu isràél xii-gá. Te sá dúcáⁿ xíquide dáva-yu te ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-xi cadá-yu sá cúú-yu ñáyíu isràél. Te ñáyíu ducaⁿ xíquide-án cúú-yu ñáyíu ñá túú cùu cuendá ñáhá Yã Ndiõxí. ⁷ Te cuëi nchaa-yu cùú-yu ñaní tnáhã ndí Àbrahám dico ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduú cadá-yu sá cúú-yu ñaní tnáhã ndí. Te Yá Ndiõxí ní xãháⁿ-gã xii ndí Àbrahám: “Nchaa cue ñaní tnáhã tẽ Isàac

tée cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cuè ñáyiu-áⁿ cuu ñaní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám. ⁸ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã ñã ncháá ñáyiu cùu ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cúu-yu ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí, chi mee-ni ñáyiu sàndáá iní nàcuáa ní cáháⁿ-gã cada-gá, ñáyiu-áⁿ cúu cuendá-gá. ⁹ Te duha nduu tnúhu ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Àbrahám: “Sáa nduu te yúhú cada-í te coo ñⁿ déhe-n ndíhi ñadihí-n tã Sãrá”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi.

¹⁰ Te ñá díú-ní xíãⁿ ní quide Yá Ndiõxí, chi tnáhá ní ndatnúhu-gá ndíhi ndíi Rèbecá cútnáhá vitna ñúhu úú déhe ndíi ndíhi ndíi Isàác tée ní cuu ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cútnáhá vitna ñúhu-gá déhe ndíi Rèbecá, cútnáhá vátá cádá-gã-güexi ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ní ñⁿ sá vãha, ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi: “Déhe-n tée díhna na càcu te tée-áⁿ tñi-dé nchaa tnúhu cáháⁿ déhe-n tée cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yã Ndiõxí núu tùtú-gá núu càchí-xi: “Té Jàcób ní cuu vãha iní-í núu-dě, te té Esàú ñá túú ní cùu vãha iní-í núu-dě”, duha càchí-gá núu tùtú-gá. Te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ ñí cachí mée-gã cunduu sá càháⁿ-gã nchaa ñáyiu cuení mée-gã, te ñá díú cuendá ñⁿ chiuⁿ quidé-yu càháⁿ ñáhá-gã xií-yu.

¹⁴ Te vá cúu tnàhí cáháⁿ-ó sã Yã Ndiõxí ñá túú quide vãha-gá sá dúcáⁿ quide-gá chi mee-gã ío ndáá quidé-gã! ¹⁵ Te mee-gã ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés: “Cundáhú iní-í chindee-í mee-ni cuè ñáyiu càchí iní-í”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi. ¹⁶ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã cundáhú iní-gá ñáyiu chi ducaⁿ cuení mée-gã cunduu, dico ñá túú cundáhú iní ñáhá-gã xií-yu cuendá sá dúcáⁿ cuení-yu cada-gá, te ní ñá túú cundáhú iní ñáhá-gã xií-yu cuendá sá ño ndùcu ndéé-yu quidé-yu ñⁿ sá quídě-yu. ¹⁷ Te núu tùtú Yã Ndiõxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii tée ní cuu Faràón tée ní xíndaha nàcióⁿ Ègiptú, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yúhú ní quide-í yíndàha-n ñáyiu cuendá cada-í titní núu sã cádá-í núu-n cuendá cutnùní iní-n sã ño càhnu cuu-í, te ducaⁿ nchaa ñáyiu ñuyúú cutnùní iní-yu sá yúhú cúu-í Ndiõxí”, duha ní xáhaⁿ-gã xii tée ní cuu Faràón. ¹⁸ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã Yã Ndiõxí cundáhú iní-gá mee-ni cuè ñáyiu càchí iní mée-gã, te ducaⁿ ndàda dí-gá iní nchaa ñáyiu càchí iní mée-gã ducaⁿ càda-gá.

¹⁹ Te sá dúhá càháⁿ-í te dava-ndo quèsaha-ndo: “Ná cuendá Yã Ndiõxí dácàa-gá cuéchi díquí ñáyiu núu ní ñⁿ-yu ñá ndácũ-yu quehndé nihnú-yu cuendá sá vã cádá Yã Ndiõxí nàcuáa cuení-gá”, quèsaha-ndo. ²⁰ Te chí cuãha cuendá sá dicó ñáyiu ñuyúú-a cùu-ndo te ñá túú nduu vãha-xi sá nchòhó cáháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu sá ñá túú nduu vãha sá cúu-xí Yã Ndiõxí. Te duha na càháⁿ-í núu-ndó nàcuáa tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-í. Te ñá túú xini-ó sã ñⁿ quídi ñuhu cúñaha-xi xii ñáyiu ní cadúha ñaha xii-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xii-í”, cúñaha-xi. ²¹ Chi ñáyiu cadúha nchaa quídi-áⁿ cuu-ni cadúha-yu ndíhi ñuhu cuéi nása na cunduu quídi cadúha-yu canehe chiúⁿ-yu, chi ñⁿ-ni ñúhu cadúha-yu quídi cánehe chiúⁿ-yu ndi tnahá nduu sàcòo-yu vico ndíhi quídi sá cãnehe chiúⁿ-yu nduu cùtexínu.

²² Te ñíu-ni ducaⁿ quide Yá Ndiõxí, chi cuení-gá dandòho-gá ñáyiu ñá túú quide nchaa nacúáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùní iní-yu sã ño càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quíhíⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, te cuéi ducaⁿ dico ío ta quide cahnu iní-gá cuáháⁿ. ²³ Te ducaⁿ quide-gá cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiu ñuyúú sã ño vãha quide-gá sá cúu-xí nchaa nchoo ñáyiu cundáhú iní-gá, chi ní cachí-gá sá nchóó cuè ñáyiu cundáhú iní-gá nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá núu ño vãha càa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáyiu ní cáháⁿ Yã Ndiõxí cúu-ó ñáyiu isràél, te dava-o cùu-o ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ²⁵ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Òseás tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndíi núu tùtú-gá núu càchí-xi:

Ñáyiu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,
te ñíu-ni ñáyiu-áⁿ ñá túú cùu vãha iní-í núu-yu ní cùu, dico vitna cùu vãha iní-í núu-yu.

²⁶ Te ñíu-ni ñúu núu dúcáⁿ ñí cachí-í sã ñá túú ñáyiu cùu cuendá-í ñíu-ni ñúu-áⁿ coo ñáyiu cuu déhe yúhú Dútú Ndiõxí Yaá ndécú tũu andíu.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá. ²⁷ Te ndíi Chàíá tée ní xóo cáháⁿ tucu tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha nǐ cáháⁿ ndíi cuèndá ñáyíu isràél, te duha ní cachí ndíi: “Cuèi cuéhé víhí ñáyíu isràél dàtná cuéhé ñuhu cúchí lámár dico sacú-ni-yu vá quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú. ²⁸ Te Yă Ndiöxí ío ndíhi cada-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá ñuyíú”, duha ní cachí ndíi. ²⁹ Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuèé-gá, te ní cachí ndíi:

Yă Ndiöxí Yaá táxí tnùní nchaandi túhú sá ío andíu ndíhi ñuyíú ñà túú ní dànaa-gá nchaa ñáyíu isràél, chi núu ni ndíhí-yu danàa ñaha-gá,
te nchoo cuu-o datná ní cuu nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuu Sòdomá ndíhi nchaa ñáyíu ní xíndecu ñuu Gòmorrá, te ndíhi-o nàa datná ní naa nchaa ñáyíu-áⁿ ní cuu.
Duha ní cachí ndíi.

Ñáyíu isràél ñà túú sàndáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucrístú

³⁰ Te sá cuèndá xíáⁿ ñuu vitna càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cuè ñáyíu ñà túú cuu ñáyíu isràél ñà túú ní nànducu nihnú-yu nàcuáa cadá-yu cudíú-yu núú Yă Ndiöxí, dico vitna cudíú-yu núú-gǎ chi ní sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucrístú. ³¹ Te ñáyíu isràél nchícúⁿ nihnú-yu tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cadá-yu cudíú-yu núú Yă Ndiöxí dico ñà túú cudíú-yu núú-gǎ chi ñà ndácú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ³² Te ducaⁿ ñà túú cudíú-yu núú Yă Ndiöxí chi ñà túú sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucrístú, te sàni iní-yu sá sǎ cuèndá mee-ni nchaa sá quidé mèé-yu cudíú-yu núú-gǎ, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùú-yu dàtná ñⁿ ñáyíu nguínenu ñⁿ yúú te ndúá-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùú-yu chi ñà túú cuu váha iní-yu núú Xítóhó Jesucrístú. ³³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ñⁿ xichi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yúhú táxí ndècu-í ñⁿ tée ñuu Sìón, te cuu-dé dàtná ñⁿ yúú, te yúú-ǎⁿ nguínenu ñáyíu te nduá-yu,
te nchaa ñáyíu na quèndáá iní ñáhá xii-dé, te vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ nǐ sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-dé.
Duha càchí-gá núú tütú-gá.

10

¹ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cáháⁿ ndíhi-í Yă Ndiöxí cuèndá ñáyíu isràél, chi ío cuíní-í sá náníhí tàhú-yu. ² Te na càháⁿ ndáá-í cuèndá-yu sá ío ndùcu ndéé-yu xínu cuechí-yu núú Yă Ndiöxí, te dicó-ni sá ñà túú quidé-yu nàcuáa cuíní méé-gǎ cadá-yu. ³ Chi ñà túú quide cuèndá-yu nàcuáa cuíní Yă Ndiöxí cada ñaha-gǎ xii-yu nàcuáa cudíú-yu núú-gǎ, te quide-ní-yu nàcuáa sàni iní méé-yu cudíú-yu núú-gǎ te ñà túú cuíní-yu tñí-yu tnúhu càháⁿ-gá nàcuáa cudíú-yu núú-gǎ. ⁴ Te Xítóhó Jesucrístú ní quide-gá cuèndá sá vǎ cúnù-gá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te nchaa ñáyíu na quèndáá iní ñáhá xii-gá te diu-gá cada te cudíú-yu núú Yă Ndiöxí.

⁵ Te ndíi Moisés càháⁿ ndíi núú tütú ndíi cuèndá ñáyíu cuíní cudíu núú Yă Ndiöxí cuèndá sá nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyíu na càda nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi ní chídó tnùní ndíi te naníhí tàhú-yu, te núu dicó ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna núu na quèndáá iní-ó Xítóhó Jesucrístú, te cudíu-o núú Yă Ndiöxí. Te duha càchí tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tütú-gá: “Vá cání iní-ndó sǎ xíní ñùhu-xi cada-ndo ñⁿ sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada sá cáá tǔu-ndo àndíu te cúñaha-ndo xii Cristú cuuⁿ-ndo ndíhi-gá núú ñuyíú-a. ⁷ Te ni vǎ cání tucu iní-ndó sǎ quíhíⁿ túu-ndo ñuu xíndecu nchaa ñáyíu ní xíhí te cada-ndo sǎ Cristú ndoto-gá”, duha càchí tnúhu-áⁿ sǎ vǎ dúcáⁿ càni iní-ó. ⁸ Te càchí tucu tnúhu-áⁿ: “Tnúhu Yă Ndiöxí sá ndécú ndíhi ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndó cuèndá tnúhu-áⁿ te càháⁿ-ndó”, duha càchí tnúhu-áⁿ. Te tnúhu sá ndécú ndíhi-ndo-áⁿ

cúu-xí tnúhu cãháⁿ-ndí núú ñáyíu, te xini ñuhu-xi sá quíndáá iní-yu tnúhu-áⁿ. ⁹ Te núu na ñnuu-ndo cãháⁿ-ndó sã Xítohó Jesucristú cúu-gã Xítohó-ndó, te quíndáá iní-ndó ñi yuhu ni iní-ndó sã Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú, te naníhí tãhú-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ sàndáá iní te cãháⁿ-yu sá Xítohó Jesucristú cúu-gã Xítohó-yu, ñáyíu-áⁿ cúdiú-yu núú Yã Ndiõxí te naníhí tãhú-yu.

¹¹ Te núú tütú Yã Ndiõxí cãchí-xi sá ñi ñáyíu sàndáá iní ñáhã xii Xítohó Jesucristú vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhã-yu xii-gã. ¹² Te sá cúu-xí Xítohó Jesucristú chi ñiⁿ-ni cùu ñáyíu isràél ndíhí ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, chi diu-gã cúu-gã Yaá cùnùu taxi tnuní-gã nchaa ñáyíu, te ío váha quíde-gã sá cúu-xí nchaa ñáyíu cãháⁿ ndíhí ñaha xii-gã. ¹³ Te quèe ndáá-xi nacuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cãchí-xi: “Nchaa ñáyíu na cãháⁿ ndàhú núú Xítohó Jesucristú sá dácacu nihnu ñaha-gã xii-yu, te ñáyíu-áⁿ naníhí tãhú-yu”, duha cãchí-xi núú tütú-gã. ¹⁴ Te ñáyíu-áⁿ vã ñihí-yu nacuáa cãháⁿ ndàhú-yu núú-gã te núu ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gã, te ni vã ñihí-yu nacuáa cadá-yu quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã te núu vátá cundédóho-gã-yu tnúhu-gã, te ni vã ñihí-yu tnúhu-gã te núu vá yõ quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ni vã yõ quíhíⁿ ducaⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu tnúhu-gã te núu Yã Ndiõxí vá téndàha-gã ñáyíu quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. Te núú tütú Yã Ndiõxí cãchí-xi: “Ío vii ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyíu dènehé ñáhã xii-o nacuáa ndùu tnúhu sá cãháⁿ nacuáa naníhí tãhú-ó”, duha cãháⁿ-xi núú tütú-gã.

¹⁶ Te ñá nchãã-yu cuíní-yu quíndáá iní-yu tnúhu-áⁿ. Te ní quee ndáá-xi nacuáa ní xáhaⁿ ndí Chàíá xii Yã Ndiõxí te duha ní xáhaⁿ ndí xii-gã: “Yòhó Dútú Ndiõxí na nàcani tnúhu-í núu-n sã ïo sacú-ni ñáyíu sàndáá iní-yu tnúhu cãháⁿ-ndí”, duha ní xáhaⁿ ndí xii-gã. ¹⁷ Te xini ñuhu-xi sá dñhna-gã cundedóho-yu tnúhu-áⁿ cuèndá ducaⁿ te quíndáá iní-yu, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te vá cúu cãháⁿ-ó sã ñá túú ní ñihí ñáyíu isràél tnúhu-gã, chi nchaa-yu ní ñihí-yu tnúhu-gã, chi núú tütú Yã Ndiõxí cãchí-xi:

Cue tée ní cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ní cãháⁿ-güedé tnúhu-gã núú ñáyíu, te tnúhu-áⁿ ñi xité nuu-xi ñihí ñuyú.

Duha cãchí-xi núú tütú-gã. ¹⁹ Te ni vã cãháⁿ-ó sã ñáyíu isràél ñá túú ní cùu tnuní iní-yu nacuáa ndùu tnúhu-gã chi ní tecú tnuní-yu. Te ndéé sanaha ñi chídó tnuní ndí Moisés nacuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ñáyíu isràél, te duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, ñáyíu ñá túú cùtnuní iní-xi nacuáa cada váha cundecu núu-í, te nchòhó cudééⁿ-ndó ñúu-yu te cuu cuédú iní-ndó-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii-yu te ducaⁿ ñi chídó tnuní ndí Moisés. ²⁰ Te ndí Chàíá ñá túú tnàhí ni yúhú ndí ní quíde ndí núú Yã Ndiõxí ní cãháⁿ ndí tnúhu-gã, te ní cachí ndí:

Ñáyíu ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñáhã-yu xii-í, te ni ñá túú ndùcu tnúhu ñáhã-yu xii-í ní cùu te ní xiní ñáhã-yu.

Duha ní cachí ndí Chàíá ní cãháⁿ ndí tnúhu Yã Ndiõxí. ²¹ Te ní quíde tucu ndí núú Yã Ndiõxí ní cãháⁿ ndí tnúhu-gã cuèndá ñáyíu isràél, te ní cachí ndí: “Nchaa-ni nduu yíhí-í cãháⁿ-í ñáyíu isràél te ñá túú cuíní-yu quíndáá iní-yu chi ío sàá iní-yu”, duha ní cachí ndí Chàíá ní cãháⁿ ndí tnúhu Yã Ndiõxí.

11

Cuèndá ñáyíu isràél ñáyíu naníhí tãhú

¹ Te cuèi ducaⁿ dico vá cãháⁿ-ó sã Yã Ndiõxí dáquèe tíhú-gã ñáyíu isràél chi diu-ni ñáyíu-áⁿ cúu cuèndá-gã, chi yúhú tnàhã-í cùu-í mei tèe isràél, te ñani tnàhã-í ní cuu ndí Àbrahám tée ní xíndecu ndéé sanaha vñhi-gã, te diu-ni ñani tnàhã-í ní cuu tucu ndí Benjamín. ² Te ndéé sanaha dùcaⁿ ní cachí Yã Ndiõxí sá nchúhú ñáyíu isràél cúu-ndí ñáyíu cùu cuèndá-gã, te ñá túú dàquee tíhú ñáhã-gã xii-ndí, te nchòhó sa xini-ndó nacuáa cãháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cãchí-xi nacuáa ní quíde té Èlías ní ndacáⁿ

cuéchi-dé núú-gă cuendá ñáyiú isràél. ³ Te duha ní xáhaⁿ-dě xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí, ná nàcani tnúhu-í núú-n sã ñí sahní-yu cue tée càháⁿ tnúhu-n, te ní dátanú-yu núú xihí quití ndùu tãhú-n, te yúhú-nã ní cácu-í ndécù-í dico nànducu ñahá-yu chi tnàhá-í cuiní-yu cahni ñahá-yu xii-í”, duha ní xáhaⁿ-dě xii Yá Ndiöxí. ⁴ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-dé: “Sa ní dáquéé ðìⁿ-í úsá mĩl cue tée cùu cuendá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yĩñùhu núú Bàál sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí”, duha ní xáhaⁿ-gã xii té Èliás. ⁵ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu vitna chi xĩndecu ñáyiú ní cáháⁿ-gá ní chĩtnahá ñáhá xii-gá, te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-yu. ⁶ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ ñáhá-gã xii-yu sá cundàhú iní ñáhá-gã, te ñá díú cuendá ðìⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ ñí cáháⁿ ñáhá-gã xii-yu, chi núú ðìcò cuendá ðìⁿ chiuⁿ quidé-yu ducaⁿ ñí cáháⁿ ñáhá-gã xii-yu ña, te ñá díú-gã sá cúú iní mée-gã ducaⁿ ñí cáháⁿ ñáhá-gã xii-yu te núu ducaⁿ.

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñáyiú isràél cuiní-yu cudíú-yu núú Yá Ndiöxí dico ñá ndácü-yu, dico dava ñáyiú ní cáháⁿ-gá ñáyiú-án cudíú-yu núú-gã, te ñáyiú ducaⁿ ñà túú cùdiu núú-gã-án ïo ní cuu sàá iní-yu núú-gã. ⁸ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu ñáyiú ïo ñí ðĩquí-xi, chi cuèi ndèhé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá dico ñá cùtnùní iní-yu nàcuáa càháⁿ-xi, te cuèi ndèdóho-yu dico ñá túú quèe díquí-yu, te ducaⁿ-ni quidé-yu ndéé vitna”, duha càchí-xi núú tütú-gã. ⁹ Te ndíi Dàvíí ní cachí ndíi:

Ñáyiú ïo váha ndècu te cùdíí iní-yu quidé-yu vico,
dico yáha-yu dàtná yãha ðìⁿ quití ngáva trampá àdi ðìⁿ quití ñá cùtnùní iní-xi quée xití
ñunu,
chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaa sá quidè-yu.

¹⁰ Te cùu-yu ñáyiú ñá túú vèdana tècú tnùní, te cùu tucú-yu dàtná ðìⁿ ñáyiú ïo ndòho
nchido ðìⁿ sá vèe.
Duha ní cachí ndíi Dàvíí.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tãhú-yu

¹¹ Te cuèi ducaⁿ dico vá càchí-ó sã sà dúcáⁿ ñà túú ní quide ndáá ñáyiú isràél te ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te ñáhá chi sá dúcáⁿ ñí quidé-yu te ní ngúndecu ndíhi dava-gá ñáyiú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu, te ñáyiú isràél quiní-yu nàcuáa naníhí tãhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te tnàhá-yu cudíí iní-yu naníhí tãhú-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ ñí quide sàá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yá Ndiöxí, te xĩáⁿ ní cuu-xi ðìⁿ sá váha sá cúú-xí ñáyiú nihí ñuyíú, dico sáá nduu te cada ñáyiú isràél nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te dàvá-án ïo-gá váha cuu xii nchaa ñáyiú nihí ñuyíú.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél càchí tnúhu-í xii-ndo sã Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú càchí-í sá ïo càhnu cuu chiuⁿ quide-í.

¹⁴ Te duha càháⁿ-í cuendá sá ñúu cudana ïo dava ñáyiú cùu ndi mee-í cudíí iní-yu cada váha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu dàtná quidé vãha ñaha-gã xii-ndo, te naníhí tãhú-yu. ¹⁵ Te sá cuendá sá ñí quee tíhú ñáyiú isràél ní nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá ñáyiú nihí ñuyíú ndíhi Yá Ndiöxí, dico na sàá nduu núcúndecu váha ñáyiú isràél ndíhi Yá Ndiöxí, te ïo-gá váha tnahá ñáyiú nihí ñuyíú, te ñáyiú-án cada iní-ó sã cúú-yu dàtná ñáyiú ní xihí, dico dàvá-án cada tucu iní-ó sã cúú-yu dàtná ñáyiú ní ndoto chi nucúndecu váha-yu ndíhi-gá. ¹⁶ Te núu sá lúhá-ní ðìⁿ tílúlú yusaⁿ càváha te ðiu-ni ducaⁿ càváha nihí. Te núu càváha yóho ðìⁿ yutnu te ðiu-ni ducaⁿ càváha-xi nihí-xi. Te ðiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú isràél, chi ñaní tnáhã-yu ní xĩndecu ndéé sanaha ñí cuú-yu ñáyiú ní cuu cuendá ñáhá Yá Ndiöxí, te ðiu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gã xii mée-yu ndéé vitna.

¹⁷ Te ïo ðìⁿ yutnu váha nàni olívú, te dava dité yutnu-án ñí téhndé te ní nucódó dité yutnu olívú cùtexínu, te mee-ñá yutnu olívú váha-án ïo váha quide-xi nchito dité yutnu olívú cùtexínu-án. Te dité nchaa yutnu olívú váha-án cúú-xí dàtná ñáyiú isràél, te nchaa dité-xi sá ñí téhndé-án cúú-xí ðiu-ni ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí. Te dité yutnu olívú cùtexínu sá ñí nucódó tnáhã-án cúú-xí dàtná ñáyiú ñá

túu cùu ñáyiú isràél tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí. ¹⁸ Te vá cání ìní-ndó sã sà dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí te ío cùnuu-ndo dacúúxí ñáyiú isràél, te vá dúcáⁿ càni ìní-ndó chi sá cuèndá nchaa ñaní tnàhá ñáyiú isràél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí vitna, te ñá díú sã cuèndá nchòhó ndécú ndìhi váha ñáyiú-áⁿ Yá Ndiöxí vitna.

¹⁹ Te cudana sàni ìní-ndó te càchí-ndó sã ñáyiú isràél ní quee tíhũ-yu cuèndá sá nchòhó nucuíñí-ndó nũ-yu nucúndecu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí. ²⁰ Te ndáá sá ñí quee tíhũ-yu chi ñá túú ní sàndáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te nchòhó ío váha cùu ndecu-ndo ndìhi-gá chi ní sàndáá ìní-ndó-gã, dico vá càchí-ndó sã ío càhnu cuu-ndo, te ío váha chí cuãha cuèndá nàcuáa cundecu-ndo. ²¹ Te cue ñáyiú isràél cúú-yu ñáyiú cùu cuèndá-gá ní cùu te ní dáquée tíhú ñáhã-gã xií-yu cuèndá sá ñà túú ní sàndáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te tnàhá nchòhó daquèe tíhú ñáhã-gã xii-ndo te núu na càda-ndo datná ní quide ñáyiú-áⁿ. ²² Te chí cáda cuèndá sá Yá Ndiöxí ío váha ìní-gá, dico cùdéeⁿ-gã núú nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá ìní ñáhã xii-gá, dico sá cúú-xí nchòhó cue ñáyiú sàndáá ìní ñáhã xii-gá chi ío váha ìní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha ìní-gá sá cúú-xí-ndó te núu vá dáñá ndéè-ndó càda-ndo nacuáa càháⁿ-gã cuèndá sá ío váha ìní-gá, te núu ñáhã te tnàhá nchòhó quee tíhú-ndó dàtná ní quee tíhú ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú ní sàndáá ìní ñáhã xii-gá. ²³ Dico núu ñáyiú isràél ñáyiú ní dáquée tíhú ñáhã Yá Ndiöxí quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá te nduu cuèndá ñáhã tùcu-gá xií-yu, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná dava dité yutnu òlívú sá ñí téhndé te ní nucódó tnàhá tùcu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu te núu na quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá. ²⁴ Te nchòhó cúú-ndó dàtná nchaa dité yutnu òlívú cùtexínu, chi ñá díú ñáyiú isràél cúú-ndó, te dité nchaa yutnu òlívú cùtexínu-áⁿ ñí nucódó-xi núú dité yutnu òlívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá nucúndecu váha ñáyiú isràél ndìhi Yá Ndiöxí, chi cùú-yu dàtná nchaa dité yutnu òlívú váha sá ñí téhndé te ní nucódó tnàhá tùcu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu te núu na quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá.

Sáa nduu te naníhí tàhú ñáyiú isràél

²⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú, na càchí tnúhu-í xii-ndo ñíⁿ tnúhu ndùu yuhu ni cuu, cuèndá sá vã cání ìní-ndó sã ío-gá váha sáa díquí-ndó dàcúúxí ñáyiú isràél, chi dava ñáyiú isràél cúú sáa ìní-yu núú Yá Ndiöxí nini na ndìhi ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí ngúndecu váha ndìhi ñáhã-yu xii-gá, ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ²⁶ Te nduu na ndìhi ñáyiú-áⁿ ngúndecu váha-yu ndìhi Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ naníhí tàhú ñáyiú isràél chi quee ndáa-xi nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tùtú-gá núú càchí-xi:

Ndàa ñuú Sìón quixi Yaá cada naníhí tàhú nchaa ñáyiú,

te ñíu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuèndá sá dáñá nchaa ñáyiú isràél ichi cuèhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu ìní-í nchaa cuéchi ñáyiú isràél, chi cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yá Ndiöxí núú tùtú-gá.

²⁸ Te sá cuèndá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó xíãⁿ cúú ùhú ìní ñáyiú isràél Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu xíãⁿ nchòhó ní ñíhí-ndó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó. Te ní cachí Yá Ndiöxí sá ñáyiú isràél cuu cuèndá-gá, te cùu ìní ñáhã-ní-gã xií-yu, te ducaⁿ quide-gá chi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii cue ñaní tnàhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha. ²⁹ Te Yá Ndiöxí ñá túú ndùu úhú ìní-gá ñíⁿ sá táxí-gã, te ñí ñà túú ndìxi cuéchi ìní-gá sá càháⁿ ñáhã-gã xii-o. ³⁰ Te nchòhó chí ñá túú sàndáá ìní-ndó Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna nini ñà túú sàndáá ìní ñáhã ñáyiú isràél xii-gá, te ní cundàhú ìní ñáhã-gã ní dácácu nihnu ñaha-gã xii-ndo nũú ùhú núú ndàhú. ³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnàhá ñá túú ní xóo quíndáá ìní-ndó-gã. Dico sáa nduu te natuha ñáhã-yu xii-gá te dàcácu nihnu ñaha-gã xií-yu sá cundàhú ìní ñáhã-gã dàtná ní quide ñaha-gã xii nchòhó. ³² Te Yá Ndiöxí ní dáñá-gã sá dúcáⁿ cùnduu sáa ìní nchaa ñáyiú cuèndá cuíni-gá cundàhú ìní ñáhã-gã xií-yu.

³³ Te súúni vǎha quide ñaha Yá Ndiǒxí xii-o, te ío váha xíní-gá nchaa cuéi sá ío andiu te cuéi sá ío ñuyú-a, te ducaⁿ ío váha sàa nchaa sá xíní tnùní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nǎ cúu nchaa sá sání iní-gá cada-gá, te ni ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa nduu cuendá nchaa sá quidé-gǎ. ³⁴ Te núu tútú-gá càchí-xi: “Vá yǒo ìⁿ cùtnuní iní-xi nàcuáa sàni iní Yǎ Ndiǒxí, te ni vǎ yǒo ìⁿ ndàcu dachahu iní ñáhá xii-gá nàcuáa cáháⁿ-gá. ³⁵ Te Yá Ndiǒxí ñá túu quide yica iní-gá cada-gá sá vǎha sá cúu-xí ñǎyiu cuendá ìⁿ sá sǎñahá-yu xii-gá chi ñá túu dùcaⁿ quide-gá”, duha càchí-xi núu tútú-gá. ³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yǎ Ndiǒxí ní taxi ndecu-gá nchaandi túhú sá ío ñuyú, te diu-ni mee-gǎ táxi tnùní-gá nchaa sá ní taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sǎ ío cǎhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nàcuáa nduu vétú iní Yǎ Ndiǒxí

¹ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ Yǎ Ndiǒxí cùndàhú iní ñáhá-gǎ xii-o chindee ñaha-gá, núu xíáⁿ cǎháⁿ ndàhú-í núu-ndó sǎ dáñá-ndó mèe-ndo núu ndáhá-gǎ, te cada iní-ndó sǎ cúu-ndó dàtná ìⁿ táhú sǎ nchító-ó ní nduu táhú-gǎ. Te cuu-ndo ñáyiu váha ñáyiu cada nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yǎ Ndiǒxí chi ducaⁿ tàu-ndó càda-ndo sá cúu-xí-gǎ. ² Te vǎ cǎnchìcúⁿ nihnu-gá-ndó càda-ndo datná xǐquide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyú-a, te vǎ cúhúⁿ-gǎ iní-ndó ìchi cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-nǎ sá vǎha cuhuⁿ iní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní iní-ndó nchaa nàcuáa cuíní Yǎ Ndiǒxí cada-ndo, te nchaa sá cuíní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ni sá vǎha, sá ío váha nduu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñùhu-xi cada-ndo núu-gǎ.

³ Te sá cuendá chiuⁿ ní cundàhú iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí ní taxi-gá xii-í xíáⁿ núu na cǎháⁿ-í dóho-ndo vitna: Vǎ cání iní-ndó ìⁿ sá ñá túu tàu-ndó cǎni iní-ndó te cucahaⁿ-ndo sǎ ío cǎhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sándáá iní-ndó Yǎ Ndiǒxí núu chindee ñaha-gá xii-ndo, te vitna chí cuǎha cuendá núu ná daha núu chiuⁿ-gá ndacu-ndo càda-ndo. ⁴ Te nchoo títí xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndí dííⁿ ndí dííⁿ chiuⁿ quide-xi ìⁿ ìⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu nchoo ñáyiu ndècu ndìhi Xítóhó Jesucristú chi cuéi ná daha tnàhá-ó dico ìⁿ-ni cùu-o ndìhi-gá, te ducaⁿ mèe-o tucu ìⁿ-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yǎ Ndiǒxí ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-o ní taxi-gá chiuⁿ tàú-ó càda-o ìⁿ ìⁿ-o te chindee ñaha-gá xii-o, te xíní ñùhu-xi cada-o nàcuáa nduu chiuⁿ ní taxi-gá cada-o. Te núu ní nduu táhú-ó núu-gǎ sá cǎháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá mèe-gá xii-o te cáháⁿ-ó nàcuáa sándáá iní-ó chindee ñaha-gá xii-o, ⁷ àdi ní nduu táhú-ó núu-gǎ sá ío váha chindee-o tnàha ñáyiu-o te diu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó dǎnehé-ó ñáyiu tnúhu-gá te diu-ni ducaⁿ càda-o, ⁸ àdi ní nduu táhú-ó núu-gǎ sá dácàháⁿ-ó ñáyiu cǎnchìcúⁿ nihnú-yu ichi-gá te diu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núu-gǎ sá cuǎñaha-o xii tnàha ñáyiu-o sǎ nihí-ó ndècu ndìhi-o te diu-ni ducaⁿ càda-o, dico ní yùhu ní iní-ó cuǎñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó núu-gǎ taxi tnùní-ó te diu-ni ducaⁿ càda-o, te ní yùhu ní iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó núu-gǎ chindee-o cué ñáyiu ndècu ndìhi tnúndòho tnúhu ndàhú te diu-ni ducaⁿ càda-o, te ío cudíí iní-ó càda-o chiuⁿ-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁹ Te cuu iní tnáhá ndìsa-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo, te dañá-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mèe-ni sá vǎha. ¹⁰ Te ío cuu iní tnáhá-ndó, te cada-ndo cuendá sá ìⁿ-ní ñáyiu cùu-ndo, te ìⁿ ìⁿ-ndo cǎni-gá iní-ndó cǎnehe yíñuhu núu tnáhá-ndó.

¹¹ Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiuⁿ tahu Xítóhó Jesucristú vǎ tùhío-ndo, te cada-ndo ní yuhu ní iní-ndó sǎ cúu-xí-gǎ.

¹² Te ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo chi ní ngúndecu ndìhi-ndo tnúhu ndee iní sá cùndècu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada cǎhnu iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha ñáyiu xii-ndo sǎ cuendá-gá, te vǎ dáñá ndéé-ndó cǎháⁿ ndìhi-ndo Yǎ Ndiǒxí.

¹³ Te chindee tnàha-ndo te núu ío dava nchòhó ñáyiu ndècu ichi-gá ío ìⁿ sá cúmǎní xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó còto-ndo ñáyiu véxi vehe-ndo.

¹⁴ Te cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú Yǎ Ndiǒxí cuendá nchaa ñáyiú nándi quide ñaha xii-ndo, te cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ sá ná chindee ñaha-gá xií-yu te ñá díú dà cǎcǎⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gǎ xií-yu.

¹⁵ Te núu ìó ñáyiú cùdǎí iní-xi te cudǎí ìní-ndó ndǐhí-yu, te núu ìó ñáyiú ndǐhú iní-xi te ndǐhú iní-ndó ndǐhí-yu.

¹⁶ Te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te vá cǎdá càhnu-ndo mee-ndo, te tnahá tnúhu-ndo ndǐhi nchaa ñáyiú ndǎhú iní-xi, te vá cání ìní-ndó sǎ ìo-gá túha-ndo.

¹⁷ Te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo ìⁿ sá quidé ñàha ñáyiú xii-ndo, te ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vǎha nàcuáa cuu váha iní ñáyiú. ¹⁸ Te ìo nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndó cùndecu váha-ndo ndǐhi nchaa ñáyiú. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ìo cùu iní-í, vá cání ìní-ndó nàchinaa-ndo ìⁿ sá cǎdá ñàha ñáyiú xii-ndo, chi cundetu-ndo sǎ méé Yǎ Ndiǒxí ná nàchinaa-gá sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yǎ Ndiǒxí núu tùtú-gá núu càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chi nachinaa-í nchaa sá quidé-yu”, duha càchí-gá núu tùtú-gá. ²⁰ Te xìni ñuhu tucu-xi cada-ndo nacuáa càháⁿ tucu-xi ingá xichi núu tùtú-gá núu càchí-xi: “Te núu ñáyiú cùu úhú iní ñàhá xii-ndo ñá túú sǎ cóhó sǎ cǎxí-yu te cuáñaha-ndo xì-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ìo cucahaⁿ nǔú-yu”, duha càchí-xi núu tùtú-gá. ²¹ Te núu ìó ìⁿ sá quidé ñàha tnahá ñáyiú-ndo xii-ndo te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sǎ vǎha sá cúu-xí-yu, te ducaⁿ te vá cǎdá-ndó sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo núu Yǎ Ndiǒxí dàtná quidé-yu.

13

¹ Te nchaa ñáyiú tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue téé cùchiuⁿ, chi Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá cùndècu téé cùchiuⁿ ñuyú-a, núu xǎⁿ xǐndecu-güedé vitna. ² Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñàhá xii cue téé cùchiuⁿ ñá túú tnahá iní Yǎ Ndiǒxí sá dúcǎⁿ quidé-yu, chi mee-gǎ ní cachí-gá sá cùndècu-güedé. Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñà túú sàndáá iní ñàhá xii cue téé cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcǎⁿ quidé-yu. ³ Te nchaa ñáyiú quide váha ñá túú yùhú-yu cue téé cùchiuⁿ chi quide váha-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú quide váha chi xǐyùhú-yu cue téé cùchiuⁿ. Te vitna núu nchòhó cuìní-ndó sǎ vǎ yùhú-ndó cuè téé cùchiuⁿ te chí cǎdá vǎha, te ducaⁿ te cǎháⁿ váha-güedé cuendá-ndó. ⁴ Te Yá Ndiǒxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñà túú ñá cuu cundecu-ndo, te núu ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quǐyùhú iní-ndó nǔú-güedé, chi ñá túú àúⁿ ñá cuu ndècu ndǐhi-güedé tnúhu ndee ìní dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi Yá Ndiǒxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé sá dúcǎⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha. ⁵ Núu xǎⁿ ìo xìni ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiuⁿ, te ñá díú sǎ yùhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chi cada-ndo sǎ cùtnùní iní-ndó sǎ cúu-xí ìⁿ sá vǎha. ⁶ Chi ñiú cuendá xǎⁿ sàcǎⁿ-ndó ñíhúⁿ nǔú cuè téé cùchiuⁿ, te ducaⁿ chi Yá Ndiǒxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé te ñiú-ñá chiúⁿ ndeé-güedé ñíhú ìní-güedé.

⁷ Te nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó nǔú nchaa ñáyiú tàú-ndó nǔú-xi, te cuèi díhúⁿ tàú-ndó cuendá ñuhu-ndo nǔú cuè téé cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó nǔú-güedé te nacháhu-ndo nǔú-güedé. Te ìo-gá canehe-ndo sǎ yǐñuhu núu nchaa ñáyiú cùnūu, te cǎháⁿ váha-ndo ndǐhí-yu. ⁸ Te vá dácuidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sǎ tàú-ndó nǔú tnahá ñáyiú-ndo, te cuu iní tnahá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo. Te núu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiǒxí cuendá nchaa sá vǎ cúu càda-o: “Nchaa nchòhó cue téé vá càháⁿ ndǐhi-ndo ñáyiú ñíhí te núu ñá díú ñàdíhí-ndó cúu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñáyiú ñíhí tucu vá càháⁿ ndǐhi-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vá cǎhní-ndó tnahá ñáyiú-ndo, te vá dúhú-ndó sǎ ndécú ndǐhí-yu, te vá dácàcu-ndo cuéchi neñúú, te vá xǐhó-ndó sǎ ndécú ndǐhi tnahá ñáyiú-ndo”, nchaa xéhé càchí Yǎ Ndiǒxí sá

vã cúú càda-o. Te tnúhu-a quède-o ndíhi nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o, te núu quède-o ingá tnúhu sá càchí-xi: “Cuu iní-ndó nchaa tnahã ñáyiú-ndo dàtná cúú ìní-ndó mée-ndo”, duha càháⁿ tnúhu-áⁿ. Te nchaa dava-gá quídé-ó te núu quède-o nacuaá càháⁿ tnúhu-a. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cùu iní tnahã ñáyiú-xi te ñá túú quède úhú iní-yu tnahã ñáyiú-yu, te núu ducaⁿ cùu iní-yu tnahã ñáyiú-yu te quídé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cùndecu-o.

¹¹ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo chi sa ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ta xica nduu cuáháⁿ ñuyúú-a, te ní sáá nduu sá ò xini ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yã Ndiõxí, chi vitna sa ní cuyatni-gá nduu nàcuaca ñaha Xítohó Jesucristú xii-o dàcúúxí ndèè cùtnahá ní sándáá iní-ó tnúhu-gá. ¹² Te cada iní-ndó sã dàtná ìⁿ niú sá sã ta cuyatni túndaá, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñuyúú yíca cuèchi-a chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te núu xíãⁿ xini ñuhu-xi dañã-o nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-o mée-ni sá vãha, te ducaⁿ te ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá vã cùnùu-xi taxi tnuní ñáhã-xí xii-o, te ducaⁿ te vá cúú-gã-ó dàtná ñáyiú ndècu núu néé chi cuu-ná-ó dàtná ñáyiú ndècu núu òtó. ¹³ Te cada-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cundecu-o dàtná tàú-xi cada ñáyiú ndècu ìchi Xítohó Jesucristú, te vá quíhíⁿ-ó vico cuehé vico duha, te vá cúú-ó ñáyiú quíhu, te ni vã càháⁿ ndíhi-o ñáyiú òhí te núu ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú òhí tucu vã càháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé, te ni vã cùndècu-o ìchi díú ìní, te ni vã nãá-ó ndíhi tnahã ñáyiú-o, te ni vã cúú-ó ñáyiú cuédú ìní. ¹⁴ Te vitna nchòhó dañã-ndo mée-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo càda vãha-ndo cùndecu-ndo datná quídé mée-gá ndécú-gã, te vá cání-gã iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnahá ní cunuu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-ndó.

14

Vã cuátnùhu tnahã-o nacuaá ndècu-o ìchi Xítohó Jesucristú

¹ Te núu ìⁿ ñáyiú ndècu ìchi Xítohó Jesucristú ñá túú tècú tnuní vãha-yu nàcuáa cuini Yã Ndiõxí cadã-yu, te queheⁿ cuendã-ni-ndõ-yu te vá tènãá tnáhã-ndó ndíhí-yu. ² Chi ò ñáyiú sãni iní sá cúú vãha iní Yã Ndiõxí sá cúú càxí-yu nãni ñihí-yu, te dava ñáyiú ñá túú cùtnuní vãha iní-yu nàcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí te mee-ni yúcú xéxí-yu. ³ Te ñáyiú xèxi nchaa núú sã ñihí-yu te vá dáquèè tíhú-yu ñáyiú ñá túú xèxi, te ducaⁿ-ni ñáyiú ducaⁿ ñá túú xèxi-áⁿ vã cuátnùhú-yu nchaa ñáyiú ducaⁿ xèxi nchaa núú sã ñihí-xi-áⁿ, chi tnahã ñáyiú ducaⁿ xèxi nchaa núú sã ñihí-xi-áⁿ quéhéⁿ cuendã ñáhã Yã Ndiõxí xií-yu. ⁴ Te ñá túú ndècu ndíhi-o tnúhu ndee ìní cuatnúhu-o ñáyiú xinu cuechi, chi mee ñáyiú cùu patròóⁿ-yu tàú-yu cáháⁿ-yu te núu cùndáá ñáyiú xinu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú xinu cuechi núú Yã Ndiõxí, chi mee-gã cáháⁿ-gã te núu nása quídé-yu, te ò-yu mee-gã cada te cùndáá-yu cundécú-yu núú-gã.

⁵ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ò ñáyiú càchí sá ò dáva nduu ò càhnu cuu-xi, te ò tucu dáva ñáyiú càchí-yu sá ìⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xini ñuhu-xi sá cùtnuní ndáá iní-yu sá ndãá cúú-xí nàcuáa càháⁿ-yu ìⁿ ìⁿ-yu. ⁶ Te ñáyiú cánehe íí dáva nduu quídé-yu sá néhè-yu sá yíñùhu núú Yã Ndiõxí, te ñáyiú càchí sá ìⁿ-ní cùu-xi nchaa-ni nduu quídé-yu sá néhè-yu sá yíñùhu núú Yã Ndiõxí tnahã-yu. Te ò-yu ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú xèxi nchaa nãni ñihí-yu, chi quídé-yu sá néhè-yu sá yíñùhu núú Yã Ndiõxí, chi ndàcãⁿ táhú-yu núú-gã cuendã nchaa sã ñihí-yu. Te ò-yu ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ñá túú xèxi nchaa núú sã nchító-ó chi quídé-yu sá néhè-yu sá yíñùhu núú Yã Ndiõxí, te ndàcãⁿ táhú-yu núú-gã cuendã nchaa sã ñihí-yu.

⁷ Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñá díú cuendã méé-ó cùú-ó. ⁸ Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sá cúú-xí Xítohó Jesucristú àdi cuèi na cùú-ó dico cuú-ó ò-yu ní sá cúú-xí-gã, núu xíãⁿ cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ò-yu ní Xítohó Jesucristú cúú cuendã ñáhã-gã xii-o. ⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gã te ní

ndoto-gá, te vitna cùu-gá Xítohó nchaa ñáiyu, cuëi ñáiyu xĩndecu vǐvú te cuëi ñáiyu ní xíhí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú ndùu váha-xi cuatnuhu tnàha-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ni ñà túú ndùu váha-xi daquèe tǐhú tnáhá-ndó, chi nchaa-o sǎá nduu cùndecu-o núú Xítohó Jesucristú, te mee-gǎ cachí-gá te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. ¹¹ Te Yá Ndiòxí cǎchí-gá núú tütú-gá:

Yúhú Yǎ Ndiòxí ndècù-í cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchàa ñáiyu ngüíñí xítǐ-yu núu-í, te nchaá-yu cáháⁿ-yu sá yúhú cùu-í Ndiòxí.

Duha cǎchí Yǎ Ndiòxí núú tütú-gá. ¹² Núu xǎⁿ nchaa-o ndǐ dííⁿ nàcani tnúhu-o núú Yǎ Ndiòxí nchaa sá ñǐ quide-o.

Vá dǎcuíta nihnu tnàha-o

¹³ Núu xǎⁿ vá cuátnuhu tnaha-gá-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá vǎha, te vá cádá-ndó ñⁿ sá ñà túú tàu-ndó càda-ndo cuendá sá vǎ cuíta nihnu dava ñáiyu ndècu ndǐhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te yúhú ndécú ndǐhi-í Xítohó Jesucristú te cùtnuní ndáá iní-í sá ncháá núú sǎ cúú cǎxi-o cuu-ni caxi-o te vá cúú cuèchi. Te ñáiyu sàni iní sá vǎ cúú cǎxi-yu te núu na cǎxi-yu te cuu cuèchi xíi-yu. ¹⁵ Te nchòhó, te núu cuendá sá xéxí-ndó nchàa núú sǎ cúú cǎxi-ndo, cuendá xǎⁿ ñá túú-gǎ cúú vǎha iní nchaa ñáiyu ndècu ndǐhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gǎ quidé-ndó sǎ cúú iní ndisa-ndó-yu te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu ñⁿ sá sání iní-ndó cǎxi-ndo te cùtnuní iní-ndó sǎ xǎⁿ cada-xi cuíta nihnu ñáiyu ndècu ndǐhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú te vá cǎxí-ndó xǎⁿ te núu ducaⁿ, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-yu. ¹⁶ Te núu ñⁿ sá quidé-ndó sàni iní-ndó sǎ cúú-xí ñⁿ sá vǎha, te ñáiyu cǎchí-yu sá ñà túú vǎha te vá cádá-ndó cuendá sá vǎ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ndó. ¹⁷ Te sá yǐndàha ñaha Yá Ndiòxí xii-o xǎⁿ ío xìni ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cundecu váha ndǐhi tnàha-o, te cudǐí iní-ó cùndecu-o chi Espiritú-gá ndécú ndǐhi ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ño-gá cùnùu dacúúxí sǎ cóhó sǎ cǎxí-ó. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu ducaⁿ quide nchaa sá ño-gá xíní ñuhu-xi, xinu cuechí-yu núú Xítohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ndùu vétú iní Yǎ Ndiòxí, te cùdíu-yu núú ñáiyu.

¹⁹ Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuáa cada-o cùndecu ndǐhi váha tnàha-o, te nducu tucu-o nacuáa cada-o chĩndee tnúhu tnàha-o nacuáa cuíta cundáá-gá-ó núú Xítohó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te ñá díú sǎ cuendá ñⁿ núú sǎ xéxí-ó, te dàquee tǐhú-ó sǎ vǎha ní quide ñaha Yǎ Ndiòxí xii tnàha ñáiyu-o. Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá-ní núú sǎ cúú cǎxi-o, te dícó-ni sá ñà túú ndùu váha-xi núú sá cuendá-ni sá cǎxí-ó ñⁿ núú sǎ cúú cǎxi-o cuíta nihnu ñⁿ tnàha ñáiyu-o. ²¹ Te váha-gá sá vǎ cǎxí-ó cùnùu te vá cóhó ndídí, te ni ñà túú ñǎgá cada-o te núu xito-o sá xǎⁿ cada te ngüíta tnàha ñáiyu-o cádá-yu sá ñà túú vǎha, àdi xito-o sá xǎⁿ cada te ngüíta-yu cani ñⁿ cani úú iní-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú, te vá cùndáá-gá-yu núú-gǎ te núu ducaⁿ na càda-o. ²² Te núu ñⁿ sá vǎha sàni iní-ó càda-o, te vá dátùu-o núú ñáiyu chi mee-ni núú Yǎ Ndiòxí dátúu-o. Te nchoo cùu-o ñáiyu ío váha táhú-xi te núu cùtnuní ndáá iní-ó sǎ quidé ndáá-ó núú nándi cùu sá quidé-ó, te cùtnuní iní-ó sǎ ñà díú ñⁿ cuèchi cùu-xi sá quidé-ó. ²³ Te núu nchoo sàni iní-ó sǎ quidé vǎha-o àdi ñá túú quide váha-o òré xéxí-ó ñⁿ núú sǎ xéxí-ó, te cuu cuèchi xii-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te ducaⁿ cùu cuèchi xii-o chi ñá túú ñⁿ-ni sá sání iní-ó, chi nchaa núú sǎ quidé-ó sàni ñⁿ sani úú iní-ó núu váha-ni àdi ñá túú vǎha-ni, te cuu cuèchi xii-o sǎ dúcáⁿ quide-o.

15

Cada-o sǎ vǎha sá cúú-xí tnàha ñáiyu-o

¹ Te nchoo ñáiyu ío váha sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, xìni ñuhu-xi cuáñaha-o tnúhu ndee iní xii ñáiyu ñá túú ñíhí ndéé cùndecu ichi-gá, te vá cádá-ó mèe-ni sá cúú-xí mèe-o. ² Te cada-o sǎ vǎha nàcuáa cuu váha iní tnàha ñáiyu-o cuendá cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí-yu, te ducaⁿ cuíta ñíhí ndéé-gǎ-yu quĩndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³ Te Xítohó

Jesucristú ñá túú ní quide-gá mee-ni sá cúú vâha iní méé-gă, te ní quee ndáá-xi nâcuâa cãháⁿ-xi núú tûtú Yă Ndiôxí nâcuâa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá, te cãchí-xi: “Nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-n ní xícuèhé ní xíduha ñàhá-yu xii-í”, duha cãháⁿ-xi núú tûtú Yă Ndiôxí nâcuâa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá. ⁴ Te ndéé sanaha ñí ngúndeé nchaa tnúhu Yá Ndiôxí núú tûtú-gá, te ducaⁿ ñí ngúndeé cuèndá dacuàha-o, te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí cùnduu cahnu iní-ó cuèi nándi nà yáha-o cùndecu-o ichi-gá, te sá xíí tnúhu-áⁿ te vá ndìhú-gá iní-ó cùndecu-o, te diu-ni sá xíí tnúhu-áⁿ cundecu ndìhi-o tnúhu ndee iní. ⁵ Te Yá Ndiôxí quidé-gă ndécú ndìhi-o tnúhu cãhnu iní, te diu-ni-gá quidé-gă ñá túú ndìhú iní-ó ndècu-o. Te xicáⁿ tãhù-í núú-gă sá díú-gă ná cãdá te cuu ñⁿnuu-ndo cùndecu-ndo datná ní quide mee Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyú-a. ⁶ Te ducaⁿ nchaa-ndo cuu ñⁿnuu-ndo, te daníhí tnáhá-ndó yôcô tãchí-ndó te cachí-ndó sã ño cãhnu cuu Yá Ndiôxí Yaá cúú Tãtá Xítóhó Jesucristú.

Ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní ñíh-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú

⁷ Te núu xíáⁿ chí quéhéⁿ cuèndá tnáhá dàtná ní quide Xítóhó Jesucristú ní queheⁿ cuèndá ñáhá-gă xii-o, te núu ducaⁿ na cãda-ndo te ío cuu cãhnu Yá Ndiôxí. ⁸ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá vâha sá cúú-xí ñáyiu isràél, te sá dúcáⁿ ñí quide-gá xíáⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sã Yă Ndiôxí quidé-gă ñⁿ sá cãháⁿ-gá, chí Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nchaa nâcuâa ní xáhaⁿ Yă Ndiôxí xii cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha. ⁹ Te ducaⁿ ñí quide Xítóhó Jesucristú sá vâha sá cúú-xí ñáyiu isràél cuèndá nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cachí-yu sá ño cãhnu cuu Yá Ndiôxí, te ducaⁿ quèsahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gă chíndèe ñaha-gá xii-yu, te quee ndáá-xi nâcuâa cãháⁿ-xi núú tûtú Yă Ndiôxí núú cãchí-xi:

Yúhú cachí-í sá ño cãhnu cuu-n núú nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá ¹⁰ Te cãchí tucu-xi núú tûtú-gá:

Te nchòhó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ío chí cúdí iní ndìhi ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ndìhi-í.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá. ¹¹ Te cãchí tucu-xi ñngá xichi núú tûtú-gá:

Nchaa nchòhó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél chí cãháⁿ sá ño cãhnu cuu Yá Ndiôxí,

te nchaa ñáyiu na cãháⁿ-yu sá ño cãhnu cuu-gá.

Duha cãchí-xi núú tûtú-gá. ¹² Te ndíi Chàíá cãchí tucu ndíi núú tûtú Yă Ndiôxí:

Coo ñⁿ ñaní tnáhá ndíi Isàí téé ní xíndecu ndéé sanaha,

te téé-áⁿ taxi tnùní-dé cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél,

te ñáyiu-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñáhã-yu xii-dé.

Duha ní cãháⁿ ndíi Chàíá cãchí-xi núú tûtú-gá.

¹³ Te xicáⁿ tãhù-í núú Yă Ndiôxí Yaá ní taxi tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-o sá méé-gă ná cãda ío cudí iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ño váha cundecu iní-ndó nñú-gă chí sàndáá iní-ndó-gă, te ducaⁿ Espíritú-gá ná cãda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita ngúndecu ndìhi-ndo tnúhu ndee iní quíhíⁿ sá cãdá vâha ñaha-gă xii-ndo.

¹⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní ndáá iní-í sá nchòhó ío váha iní-ndó, te ducaⁿ ño váha cùtnuní iní-ndó nchaa tnúhu váha, te ducaⁿ ño dàsahú tnáhá-ndó nâcuâa cundecu-ndo. ¹⁵ Te dava tnúhu ní chídó tnùní-í núú tûtú-a cùu-xi tnúhu sá ño cãháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ ñí tee-í cuèndá sá nchòhó dandacu iní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chí Yá Ndiôxí ní cundahú iní ñáhá-gă xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í

¹⁶ xínú cuèchi-í núú Xítóhó Jesucristú cãháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá sánú ñchi ñaha xii-o nacuâa naníhí tãhú-ó, te ducaⁿ dânehé-í ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnúhu Yá Ndiôxí cuèndá cuú-yu dàtná ñⁿ sá ndúú tãhú-gă, te Espíritú-gá quidé-xí cùu-yu ñáyiu cùdiu núú-gă, te cùu váha iní ñáhá-gă xii-yu.

¹⁷ Te ío váha cùu iní-í cuèndá nchaa chiúⁿ quide-í sá cúú-xí Yă Ndiôxí, chí Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-í. ¹⁸ Te mee-ni nâcuâa quide Xítóhó Jesucristú

chíndèe ñaha-gá xii-í xíãⁿ-ni càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xíãⁿ ní sándáá iní cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chi ní chindee ñaha-gá xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ni ñí chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sã ñí quide-í núú-yu ní xiní-yu. ¹⁹ Te Espiritú Yã Ndiõxí ní quide-xi ní quide-í titní núú sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñúú ní sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú cuèi ndéé ñúú Jerusálén, te cuèi ndéé distritú Ilíricú, núu nchaa ñúú-áⁿ ñí sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í núú-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó. ²⁰ Te ducaⁿ ïo ndùcu ndee-í càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú vátá ñihí-gá-yu tnúhu cuendá Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chi ñá túú cuiní-í quíhíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú sá xíndecu ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá. ²¹ Te quide-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: Ñáyiú vátá ñihí-gá tnúhu cuendá Yaá quixi ñuyúú te ñihí-yu, te ducaⁿ tècú tnùní-yu tnúhu-gá. Duha càchí-xi núú tütú-gá.

Té Páblú cuiní-dé quíhíⁿ-dé ñúú Ròmá

²² Te sá dúcáⁿ càháⁿ-í tnúhu-gá núu xíãⁿ ñá túú ní ndàcu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuèi ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í. ²³ Te ní cuu titní cuía ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndíhi-í nchaa iha ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchaa ñáyiú. ²⁴ Núu xíãⁿ sání iní-í sá ndùu na quíhíⁿ-í nàcióⁿ Èspañá te yáha càháⁿ-í quini-í nása ndècu-ndo, te dàvá-áⁿ ïo cudíí iní-ó cùndecu tnaa-o, te ducaⁿ te òré nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í. ²⁵ Te vitna quíhíⁿ-í ñúú Jerusálén quínehe-í sá ndúú tãhú ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xíndecu yácáⁿ. ²⁶ Te ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndíhi distritú Acãyá ní cuu ñíⁿnúú-yu ní sacáⁿ tnáhã-yu sá ndúú tãhú ñáyiú ndàhú xíndecu ichi-gá ndécú ñúú Jerusálén. ²⁷ Te ducaⁿ tnàhí ní cudíí iní-yu cadá-yu, te ducaⁿ tnàhí tàú-yu cadá-yu chindèe-yu ñáyiú xíndecu ñúú Jerusálén. Te ñáyiú Macèdoniá ndíhi ñáyiú Acãyá-áⁿ ñá túú cùu-yu ñáyiú isràél. Te ñáyiú xíndecu ñúú Jerusálén cùu-yu mee-ni ñáyiú isràél, te ducaⁿ tàú-yu cadá-yu chi sá cuendá ñáyiú isràél-áⁿ ñí ñihí-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu, núu xíãⁿ tàú-yu chindee ñahá-yu ndíhi nchaa sá ñihí-yu. ²⁸ Te sátá ná yáha quínguáha cuendá-í-yu sá ndúú tãhú-yu, te ducaⁿ te dătnùní quee-í quíhíⁿ-í nàcióⁿ Èspañá, te ichi yáha-í yáha càháⁿ-í núú ndécú-ndó. ²⁹ Te cùtnuní ndáá iní-í sá òré ná quèxio-í núú ndécú-ndó, te Xítóhó Jesucristú ío chindee ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nàcuáa ío váha cundecu-ndo ichi-gá.

³⁰ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ïo chindee ñaha-ndo xii-í cáháⁿ ndíhi-o Yã Ndiõxí cuendá-í, te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndíhi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te Espiritú Yã Ndiõxí quidé-xí cùu iní tnáhã-ó ñíⁿ ñíⁿ-o. ³¹ Te ío chí càcáⁿ tãhú núú Yã Ndiõxí sá ná còto ñaha-gá xii-í, te ñá túú ñá cada ñaha nchaa ñáyiú ñá túú sándáá iní ñáhã xii-gá xíndecu distritú Jùdeá. Te càcáⁿ tãhú tucu-ndo núú-gã sá ncháá sã cánèhe-í quíhíⁿ nduu tãhú ñáyiú ndècu ichi-gá ndécú ñúú Jerusálén ío váha cuu iní-yu queheⁿ cuendá-yu. ³² Te ducaⁿ càda-ndo cuendá sá núu Yã Ndiõxí ná càchí-gá te ío cudíí iní-í òré quèxio-í núú ndécú-ndó, te ío váha cuu iní-í cundecu ndíhi ñaha tnàhí xii-ndo. ³³ Te vitna xicáⁿ tãhú-í núú Yã Ndiõxí Yaá quidé ïo váha cùu iní-ó ndècu-o sá ná chindee chitúú ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

16

Té Páblú quidé ndèe iní-dé ñáyiú ndècu ñúú Ròmá

¹ Te yúhú tendaha-í tá Fèbè quixi-xi núú ndécú-ndó, te tnàhá-xi ndècu-xi ichi Xítóhó Jesucristú, te quide-xi chiuⁿ Yã Ndiõxí sá cúú-xí ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xíndecu ñúú Cèncreá. ² Te cuiní-í sá ïo váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-xí, chi

ndècu ndìhi-xi Xítóhó Jesucrìstú, te cada-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu dàtná tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi-gá, te ío chindee-ndo-xi te núu ná cúú sǎ xíní ñùhu-xi, chi tnàhá-xi ío chindee-xi cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú, te tnàhá yúhú ducaⁿ ÿo chindee-xi.

³ Te cúñaha-ndo ÿo na càda ndee iní té Àquilú ndìhi ñadìhí-dé tá Priscilá, chi ñáyiú-án ñí quide chiúⁿ-í ndìhí-yu ní quide-ndí chiúⁿ Xítóhó Jesucrìstú. ⁴ Chi mèé-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá ñí dácácu ñàhá-yu xii-í sá ñí yáha-í, núu xǎⁿ ío ndàcáⁿ táhù-í núú-yu, te ñá díú-ní yúhú ducaⁿ ÿo ndàcáⁿ táhù-í núú-yu chi tnàhá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél xǎndecu ichi-gá xǎndecu nchaa xichi ducaⁿ ÿo ndàcáⁿ táhù-yu núú té Àquilú ndìhi núú ñadìhí-dé tá Priscilá. ⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ÿo na càda ndee iní nchaa ñáyiú xǎndecu ichi Xítóhó Jesucrìstú tàcá vehe té Àquilú ndìhi tá Priscilá dácuahá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ÿo na càda ndee iní té Epènetú chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, chi téé-áⁿ cúú-dě téé díhna nuu ñí sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú distritú Acáyá. ⁶ Te cúñaha tùcu-ndo sá ÿo na càda ndee iní tá Màriá xíchí ndécú ndìhi-ndo, xíchí ÿo ndùcu ndee xinu cuechi núú Xítóhó Jesucrìstú. ⁷ Te cúñaha tùcu-ndo sá ÿo na càda ndee iní cue téé cùu ndí mee-í té Àndrónicú ndìhi té Jùniás, chi tnàhá-güedé ní xíhi ndìhi ñaha-güedé xii-í vecaá, te ío cùdiu-güedé núú nchaa cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáá iní-güedé tnúhu Xítóhó Jesucrìstú dácúxí yúhú.

⁸ Te cúñaha-ndo sǎ ná càda ndee iní té Àmpliás chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xítóhó Jesucrìstú. ⁹ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bǎnú téé cùndìhi ñaha xii-o quide-o chiuⁿ Xítóhó Jesucrìstú sá ná càda ndee iní-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquís sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ío ñùhu iní-í-dé. ¹⁰ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ÿo na càda ndee iní-dé, chi téé-áⁿ ÿo váha cùndáá-dé núú Xítóhó Jesucrìstú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáyiú xǎndecu vehe té Aristóbulú sá ÿo na càda ndee iní-yu. ¹¹ Te cúñaha-ndo xii té Herodión téé cùu ndí mee-í sá ÿo na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú xǎndecu vehe té Nàrcisú sá ÿo na càda ndee iní-yu. ¹² Te cúñaha-ndo xii tnàhá tá Trifená ndìhi tá Trifosá sá ÿo na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quidé-yu chiúⁿ Xítóhó Jesucrìstú. Te tnàhá tá Pèrsidá xíchí ndécú ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú cúñaha-ndo xii-xi sá ÿo na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ío ndùcu ndee-xi quide-xi chiuⁿ Xítóhó Jesucrìstú. ¹³ Te cúñaha-ndo tnàhá té Rǔfú téé ío váha sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú sá ÿo na càda ndee iní-dé ndìhi nǎná-dě, chi ñaha-áⁿ quidé iní-í sá cúú-áⁿ dàtná nǎná-í. ¹⁴ Te cúñaha-ndo sǎ ÿo na càda ndee iní té Àsíncritú, ndìhi té Flègonté, ndìhi té Hèrmás, ndìhi té Pàtrobás, ndìhi té Hèrmés, ndìhi nchaa dava-gá cue ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú xǎndecu ndìhi-güedé. ¹⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ÿo na càda ndee iní té Filólogó, ndìhi tá Jǔliá, ndìhi té Nèréú, ndìhi cúha té Nèréú, ndìhi tá Òлимпás, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú xǎndecu ndìhí-yu.

¹⁶ Te ío yíñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. Te nchaa ñáyiú tàcá nchaa ilha dácuaaha tnúhu Xítóhó Jesucrìstú quidé ndèe iní ñáhǎ-yu xii-ndo.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cádá cuendá-ndó ñùu ío ñáyiú quide nacuáa vá cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáyiú-án sánú ichi ñàhá-yu ñⁿ ichi ñá túú vǎha, chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi tnúhu càháⁿ-yu ndìhi tnúhu sá ñí ñíhí-ndó ndècu ndìhi-ndo, te ñáyiú ducaⁿ xǎquide vá ñíhí tnàhá-gǎ-ndó ndìhí-yu. ¹⁸ Chi ñáyiú-án ñà túú quidé-yu chiúⁿ sá cúú-xí Xítóhó Jesucrìstú, chi mee-ni sǎ cúú-xí mèé-yu quidé-yu, te mee-ni nchaa tnúhu sá ÿo vii ío váha cuáháⁿ càháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu dándahú-yu nchaa ñáyiú ío yáchí sándáá iní-xi ñⁿ tnúhu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiú ñíhí-yu tnúhu sá nchòhó sándáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucrìstú, núu xǎⁿ ío cùdíí iní-í. Te cuíní-í sá nchòhó ío váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mèe-ni sá vǎha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xǎquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te Yá Ndiǒxí Yá quidé ÿo váha cùu iní-ó ndècu-o ío ndìhi cada-gá cuendá sá sàcúíhná ñà túú-gǎ ná cada

ñaha-xi xii-ndo, te xìcáⁿ tǎhù-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo.

²¹ Te té Timùteú té quìde ndìhi-í chiuⁿ Xítóhó Jesucrìstú iha quìde ndee iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Lùciú, ndìhi té Jàsón, ndìhi té Sosipàtér cue tée cùu ndi mee-í quíde ndèe iní ñáhá-güedě xii-ndo.

²² Te tnàhá yúhú té Tèrciú tée càdúha tutú-a cuendá té Pǎblú quíde ndèe iní ñáhà-í xii-ndo, chi ìⁿ-ni cùu-o ndìhi Xítóhó Jesucrìstú.

²³ Te tnàhá té Gǎyú tée dii vèhe-xi ndecu-í quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te diu-dé ní taxi nùu-dé vehe tàcá ñáyiú dàcuahá-yu tnúhu Xítóhó Jesucrìstú. Te tnàhá té Èrastú tée yìndaha díhúⁿ ñúú quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Cuǎrtú tée ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

²⁴ Te xìcáⁿ tǎhù-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

Cáháⁿ-ó sǎ ïo càhnu cuu Yá Ndiǒxí

²⁵ Te vitna chí ná càchí-ó sǎ ïo càhnu cuu Yá Ndiǒxí, chi mee-gǎ cada te ío-gá cuita níhí ndéé-gǎ-ndó cùndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucrìstú dàtná càchí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñáyiú cuendá Xítóhó Jesucrìstú, te nchaa tnúhu-a ìⁿ-ni cùu-xi ndìhi nchaa tnúhu sá ñí cachí Yǎ Ndiǒxí cuu yuhu ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú, te vitna ní quee túu-xi, ²⁶ chi mee Yǎ Ndiǒxí ní dátüu-gá núú-ó vitna, te càháⁿ-ndí nàcuáa ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnúhu sá ndúú yùhu ní cuu ta xité nuu-xi níhí ñuyíú cuǎháⁿ, chi ducaⁿ ñí cachí Yǎ Ndiǒxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuendá sá quìndáá iní ñáhá ñáyiú xii-gá, te tnií-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

²⁷ ;Te ìⁿ-ni Yá Ndiǒxí cúu-gǎ Yaá ío sàá sá xìní tnùní-xi! ;Te nchaa-o chǐ ná càchí-ó sǎ ïo càhnu cuu-gá, chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucrìstú, te ducaⁿ-ni càda-o ní caa ní quíhíⁿ! Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhĪⁿ ndaha ñáyiū xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Pāblú ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-í cuendá sá cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiū, chi ducaⁿ nĭ cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te cādúha-í tutú-a ndĭhi té Sōstenés té ndècu ndĭhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiū xĩndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñúú Còrintú, chi nchòhó cúú-ndó ñáyiū cùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndĭhi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ñiū-ni-ndo cùu-ndo ñáyiū ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí cuendá cundecu yĩñùhu-ndo núú-gă, ndĭhi nchaa dava-gă ñáyiū ndècu nchaa xichi, ñáyiū cāchí sá ĩo cāhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cúú-gă Xítóhó-yu, te ñiū-ni-gă cúú-gă Xítóhó nchoo tūcu. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndĭhi núú Xítóhó Jesucristú sá ndĭ nduú-gă ĩo na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ĩo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yă Ndiöxí ĩo chĩndee ñaha-gă xii-o cuendá sá ndécú-ó ndĭhi Xítóhó Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ĩo ndácáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó, chi mee-gă ĩo chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo sã cuendá Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndĭhi Xítóhó Jesucristú, núú xĩăⁿ Yă Ndiöxí ĩo chĩndee ñaha-gă xii-ndo sãá díquí-ndó nācuāa cáháⁿ-ndó, ndĭhi nācuāa cūtnuní iní-ndó, ⁶ chi tnúhu sá ni nĭhí-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú ní quēe-xi iní-ndó. ⁷ Te xĩăⁿ ñūu nchaa sá váha ñă túú tnàhí cūmání xii-ndo chi Yă Ndiöxí ĩo chĩndee ñaha-gă. Te ducaⁿ quide-gă nini nchòhó ni yūhu ni iní-ndó ndètu-ndo sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te Yă Ndiöxí ducaⁿ-ni ĩo chĩndee ñaha-gă xii-ndo cuendá sá vă yōo teñaha cuēchi nduu na quixi tucu Xítóhó Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá cāháⁿ Yă Ndiöxí dacuití quide-gă, te ñiū-gă cúú-gă Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ĩⁿnuu-ndo ndĭhi Déhe-gă Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

Ñă túú cùu ĩⁿnuu ñáyiū ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹⁰ Te nchòhó ñáyiū ndècu ndĭhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cāháⁿ-í dóho-ndo sã vă ndĭ díĭⁿ cāni iní-ndó, te ĩo cuu ĩⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te ĩⁿ-ni cāni iní-ndó, te ĩⁿ-ni cāda-ndo chi ducaⁿ cuiní-gă cunduu. ¹¹ Te duha cāháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiū ndècu ndĭhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiū vehe té Clòé ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñă túú cùu ĩⁿnuu-ndo ndecu-ndo. ¹² Te duha ndūu tnúhu ní nĭhí-í nācuāa cùu ndecu-ndo, chi dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Pāblú.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Apólós.” Te dava-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Pèlú.” Te dava tucu-ndo cāchí-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá Xítóhó Jesucristú”, duha cāchí-ndó. ¹³ Te vá dúcáⁿ cāháⁿ-ndó chi ñă túú ñă dāha Xítóhó Jesucristú ndécú chi ĩⁿdĭi-ni-gă. Te ñă díú yūhú té Pāblú ní xĩhí-í núú cūrúxí sá cuendá-ndó, te ni ñă túú ní sàndute-ndo cuendá sá yūhú cuu cuendá ñáhà-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxăhu xii Yă Ndiöxí chi ñă díú nchāa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndĭhi té Găyú-ni ní dācuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xĩăⁿ ñūu vá cúú tnàhí cáháⁿ-ndó sã nĭ sandute-ndo sã cúú cuendá ñáhà-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tnàhá tucu ñáyiū cùu ndĭ mee té Èstéfanás ní dācuandute-í, te ñiū-ná ñáyiū-áⁿ te sànuu sá ñă túú-gă nágá ñáyiū ni dācuandute-í. ¹⁷ Te Xítóhó Jesucristú ñă túú ní tendaha ñaha-gă xii-í sá dācuandute-í ñáyiū, chi ní tendaha ñaha-gă xii-í sá cāháⁿ-í tnúhu-gă núú-yu, tnúhu sá cāháⁿ nācuāa nanĭhí tàhú-ó. Te ñă túú cāháⁿ-í dàtná cāháⁿ ñáyiū túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó quĩndáá váha iní-ndó tnūhu sá cāháⁿ nācuāa ní xĩhí Xítóhó Jesucristú núú cūrúxí. Chi núu na cāháⁿ-í dàtná cāháⁿ ñáyiū túha te nchòhó vá quĩndáá iní-ndó tnūhu-áⁿ nācuāa tàú-xi cunduu.

Sá cuendá Xítóhó Jesucristú cútnuní iní-ó sã ĩo cāhnu cuu Yă Ndiöxí

¹⁸ Te nchaa ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ cächí-yu sá ñà túú nàndíhi tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní xíhi Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, dico sá cúu-xí nchòo ñáyiú sa ní naníhi tàhú, chi tnúhu-áⁿ cúu-xí ñⁿ tnúhu sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuení-gá iní-ó, ¹⁹ te quèe ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-gá núú tütú-gá núú cächí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiú túha vá nándíhi-gá nchaa sá xíní tnùní-yu, te nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi vá nándíhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Duha cächí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

²⁰ Te xíáⁿ cútnùní iní-ó sá ncháá ñáyiú sàni iní-xi sá ño túha ndècu ñuyúú-a, ndíhi nchaa cue tée dàcuaha ñaha xí-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi nchaa ñáyiú ío váha sàá díquí-xi cáháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyúú-a, te nchaa ñáyiú-áⁿ cächí Yá Ndiöxí sá ñà túú nàndíhi nchaa sá xíní tnùní-yu sá cúu-xí-gá. ²¹ Te Yá Ndiöxí ío váha cùtnùní iní-gá nàcuáa quide-gá, chi ñá túú dàña-gá cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ñí sáá díquí mée-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuení-gá sá cùndedóho-yu tnúhu sá sání iní-yu ñá túú nàndíhi. Te sá cuendá tnúhu-áⁿ te naníhi tàhú-yu te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

²² Te cue ñáyiú israél cuení-yu quiní-yu sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada, te cue ñáyiú griégú nchícúⁿ nihnú-yu nchaa sá dácuaà ñáyiú ío túha. ²³ Dico nchoo yíhi-o cáháⁿ-ó núú ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ní xíhi-gá núú cùrúxí. Te cue ñáyiú israél ñá túú tnàhí tnàhá iní-yu cundedóho-yu tnúhu-áⁿ. Te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israél cächí-yu sá ñà túú vèdana nàndíhi tnúhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cúu-xí nchaa ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí chi cuéi cùu-yu ñáyiú israél àdi ñá túú cùu-yu, dico ñáyiú-áⁿ cächí-yu sá sǎ cuendá Xítohó Jesucristú cútnùní iní-yu sá ño cànno cuu Yá Ndiöxí te ndècu ndíhi-gá nchaa sá xíní tnùní-gá. ²⁵ Te sá quidé Yá Ndiöxí cächí ñáyiú ñuyúú-a sá ñà túú nàndíhi, dico xíáⁿ ío-gá nándíhi dácúxí sǎ sání iní mée-yu. Te sá ñí xíhi Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xíáⁿ cächí ñáyiú sá ñá túú ní nihí ndée Yá Ndiöxí cada-gá sá ñí sani iní-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ñí quide Yá Ndiöxí, xíáⁿ cúu-xí sǎ ño-gá ní nihí ndée-gǎ ní quide-gá ñⁿ sá ñí sani iní-gá dácúxí sǎ sání iní mée ñáyiú ñuyúú-a. ²⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí dándàcu iní nàcuáa ndècu-ndo cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, chi sacú-ni-ndo túha dácúxí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sácú-ni-ndo tàxi tnùní-ndó, te ñiu-ni ducaⁿ sácú-ndó nèhe ñáyiú sá yíñuhu núú-ndó. ²⁷ Te ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí cächí-yu sá ñà túú tnàhí túha dava-gá tnàha ñáyiú-yu, dico dava ñáyiú ñá túú túha-áⁿ cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-yu cundecú-yu ichi-gá, te cundecu ndíhi ñaha-gǎ xii-yu, te ducaⁿ dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú cächí sá ño túha. Te cáháⁿ tucu-gá ñáyiú cächí dava-gá ñáyiú sá ñà túú tnàhí tàú cunuu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ cundecu ndíhi ñaha-gá xii-yu, te dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú cächí sá táxi tnùní. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá ñáyiú ñá túú tnàhí cunuu cundecu ndíhi-gá, ndíhi ñáyiú quèe tíhú núú dàva-gá tnàha ñáyiú-xi, ndíhi ñáyiú cächí-yu sá ñà túú vèdana nàndíhi, nchaa ñáyiú-áⁿ cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dándóo canúú-yu nchaa ñáyiú cächí sá ño cunuu. ²⁹ Te núu xíáⁿ ni ñⁿ ñáyiú vá cúu cächí-yu sá ño cànno cuu-yu núú Yá Ndiöxí. ³⁰ Dico nchòhó chí mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ndécú-ndó ndíhi Xítohó Jesucristú, te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní cutnùní iní-ó sǎ Yá Ndiöxí cúu-gǎ Yaá ndécú ndíhi nchaa sá xíní tnùní-gá. Te ñiu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá nchóo vǎ cùndècu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ cundecu yíñuhu-o núú-gǎ, te nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá núu xíáⁿ xíní ñuhu-xi cada-o nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú cächí-xi: “Vá cächí-ndó sǎ mée-ndó ño cànno cuu-ndo, chí cachí-ndó sǎ Yáá cúu Xítohó-ndó ño cànno cuu-gá”, duha cächí-xi núú tütú-gá.

2

Tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa ní cuu ní xíhi Xítohó Jesucristú núú cùrúxí

¹ Te nchòhò ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiòxí núú-ndó, te ñá túú ní cáháⁿ-í dàtná cáháⁿ ìⁿ ñáyiú ío váha sàá díquí-xi, àdi datná cáháⁿ ìⁿ ñáyiú ío túha. ² Chi cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo chi ní sani iní-í sá méé-ní cuendá Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í núú-ndó ndìhi nacuaa ní cuu ní xíhí-gá, te diu ducaⁿ ñí quide-í. ³ Te cùtnàhá ní quexìo-í núú ndécú-ndó te ni ñá cùtnùnì iní-í nása cada-í ní cùu, te ío ní quiyùhú iní-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ⁴ Te cùtnàhá ní cáháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te nàha-ndo sá Espíritú Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-xi xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te tnúhu-áⁿ ñí quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní cáháⁿ-í ìⁿ tnúhu cànnu núú-ndó tnúhu sá cáháⁿ cue ñáyiú ío váha sàá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá nchòhò quíndáá iní-ndó tnúhu Yá Ndiòxí chi ní quide-gá sá vaha sá cúu-xí ìnì-ndó, te ñá díú sá cuendá tnúhu sá cáháⁿ ñáyiú cächí sá ío túha ducaⁿ ñí sándáá iní-ndó tnúhu-gá.

Espíritú Yá Ndiòxí quidé-xí cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní-gá

⁶ Te nchoo cáháⁿ-ó tnúhu cànnu núú ñáyiú sa ní ñíhí ndéé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú. Te tnúhu-áⁿ ñá túú cáháⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ni cuè téé yíndaha ñaha xii-yu ñá túú cáháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ chi cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tnúhu cànnu-áⁿ cúu-xí tnúhu Yá Ndiòxí, te mee-gã ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú sã ncháá ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te nduu táhü-yu cundecú-yu ndìhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. Te tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ni cuu. ⁸ Te ni ìⁿ cue téé yíndaha cue ñáyiú ñuyíú-a ñá túú tècú tnùnì-güedé tnúhu-áⁿ, chi núú dícó tècú tnùnì-güedé tnúhu-áⁿ te vá cátá càa-güedé Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te diu-ni Yaá-áⁿ ío cànnu cuu-gá. ⁹ Dico ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú cächí-xi:

Yá Ndiòxí sa ní sani iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cúu-xí cuendá nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá.

Te sá ñí sani iní-gá cada-gá cúu-xí sã vátá quínì-gá ñáyiú te ni vátá cùndedóho-gá-yu,

te ni ñá túú tnàhí cùtnuní iní-yu nása cada-gá.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá Espíritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó nchaa nacuaa sàni iní-gá cada-gá, ñúu xíáⁿ ducaⁿ tècú tnùnì-ó vitna, chi Espíritú-gá xìnì-xi nchaandì túhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá ìⁿ ñáyiú xìnì ndáá-yu nàcuáa sàni iní ñngá ñáyiú, chi mee ñáyiú-áⁿ xìnì ndáá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Yá Ndiòxí chi medii-ni Espíritú-gá xìnì-xi nchaa nàcuáa sàni iní-gá. ¹² Te nchoo chi Yá Ndiòxí ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhi-o, te ñá díú ñuyíú-a ducaⁿ ni quèe espíritú ní ngúndecu ndìhi-o. Te ducaⁿ ñí taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhi-o cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu nchaa sá vaha sá dícó ducaⁿ ñí taxi-gá ndécú ndìhi-o. ¹³ Te cuendá nchaa sá vaha-áⁿ cáháⁿ-ndí, te cáháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-ndí, te ñá túú cáháⁿ-ndí nàcuáa cànnu iní ñáyiú ñuyíú-a cáháⁿ-yu, te diu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní ñáhá Espíritú-gá xii-ndí cáháⁿ-ndí, diu-ni nchaa xíáⁿ dánèhé-ndí nchaa ñáyiú ndècu ndìhi tucu Espíritú-gá.

¹⁴ Te ñáyiú ñá túú ndècu ndìhi Espíritú Yá Ndiòxí ñá túú tnàhá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu dàtecú tnúhu ñaha Espíritú-gá xii-yu, te ni ñá túú tècú tnùnì-yu, te cächí-yu sá ñá túú nàndìhi-xi. Te ducaⁿ chi mee-ni nchaa ñáyiú ndècu ndìhi Espíritú-gá tècú tnùnì-yu nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te cue ñáyiú ducaⁿ ndècu ndìhi Espíritú Yá Ndiòxí cùtnuní ndáá iní-yu ná cúu nchaa sá vaha, te vá yóo ìⁿ xìnì nchaa nàcuáa sàni iní-yu. ¹⁶ Te núú tütú Yá Ndiòxí cächí-xi: “Vá yóo ìⁿ xìnì nàcuáa sàni iní Yá Ndiòxí, núu xíáⁿ vá yóo ìⁿ ndacu ná danèhé ñáhá xii-gá”, duha cächí-xi núú tütú-gá. Te nchoo chi ìⁿ-ni sàni iní-ó ndìhi Xítóhó Jesucristú.

3

Cue tée xiquide chiuⁿ Yá Ndiöxí

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñã ní ñhì-í nàcuáa cada-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchàa ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ Espiritú Yã Ndiöxí, chi ní cáháⁿ-í núú-ndó dàtná càháⁿ-í núú nchàa ñáyiú cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñáyiú íchí ñí sándáá ìní tnúhu Xítóhó Jesucrìstú, núú xíãⁿ ducaⁿ ñí cáháⁿ-í núú-ndó. ² Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná ìⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadi camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chi ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ìⁿ sá ñà túú tnàhí úhú tecú tnùnì-ndó, te ñá túú ní dànèhé ñáhà-í xii-ndo ìⁿ sá xítò-í sá vã tècú tnùnì-ndó. Te quide cuendá-í sá díú-ní dùcaⁿ vã tècú tnùnì-ndó ndèé vitna te núú na dànèhé ñáhà-í xii-ndo nchàa dava-gá tnúhu. ³ Te ducaⁿ chi quide-ni-ndo nacuáa sàni ìní mée-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú ìní, te nàá ndìhi tnàha-ni-ndo, te ñá túú tnàhí cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo. Te xíãⁿ cútùnì sá mée-ní nchàa nacuáa sàni ìní mée-ndó quide-ndo, te xiquide-ndo dàtná quidé nchàa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú. ⁴ Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Pãblú.” Te dava-ndo càchí-ndó: “Yúhú cùú-í cuendá té Àpolós”, duha càchí-ndó. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó xíãⁿ cútùnì sá quidé-ní-ndó mée-ni nchaa nacuáa sàni ìní mée-ndó.

⁵ Te yúhú té Pãblú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ñà túú cùnuu-í, te ni té Àpolós ñá túú cùnuu-dé chi dicó cue tée xinu cuechi núú Yã Ndiöxí cùú-ndí, te ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núú xíãⁿ ní sándáá ìní-ndó. Te ndí dííⁿ ndí dííⁿ ndùu chiuⁿ ní táhú Yã Ndiöxí cada-ndí. ⁶ Te yúhú cùú-í dàtná ìⁿ tée chìhi tatá chi dàcaháⁿ ñáhà-í xii-ndo tùha-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te té Àpolós cùú-dé dàtná ìⁿ tée nàcuhñu chi tée-áⁿ ndécú-dé dánèhé ñáhà-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndiöxí cùú-gã Yaá quidé sàhnu tatá ní chihí-í-áⁿ, te duha càháⁿ-í chi ñu-gá quidé-gã tá ñhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. ⁷ Te núú xíãⁿ ni tée chìhi tatá te ní tée nàcuhñu ñá túú cùnuu-güedé, dico Yá Ndiöxí ío cùnuu-gá chi ñu-gá quidé-gã xinu tatá-áⁿ te sàhnu-xi. ⁸ Te ìⁿ-ni cùu tée chìhi tatá ndìhi tée nàcuhñu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue tée xiquide chiuⁿ Yá Ndiöxí, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnudu táhú taxi Yá Ndiöxí nduu táhú-ndí. ⁹ Te nchòhó cùú-ndó dàtná ìⁿ xichi núú ñí quée tatá, te nchúhú cùú ìⁿnuu-ndí quidé chiuⁿ-ndí xíãⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñáhá Yã Ndiöxí xii-ndo, te nchúhú cùú ìⁿnuu-ndí quidé-ndí chiuⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ìⁿ vehe sá vítná sáá, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiöxí quidé-gã tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuáháⁿ. ¹⁰ Te yúhú cùú-í dàtná ìⁿ tée cùnuu daciaa vehe te ní tava-í cimientú-xi, te dííⁿ cue tée véxi dàcaa-güedé ndóho, te ìⁿ ìⁿ cue tée-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacàa-güedé. Núú ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrìstú núú-ndó, te dííⁿ cue tée véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ìⁿ ìⁿ cue tée-áⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuàha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimientú vehe-áⁿ cada ìní-ó sã cùú-xí mée Xítóhó Jesucrìstú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñí ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucrìstú, te vã yõ-gá cundecu ndìhi-ndo chi ìⁿdí díí-ni-gã ndécú. ¹² Te dava cue tée dàcaa-güedé vehe váha te chihí-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndìhi díhúⁿ cuixíⁿ, ndìhi yúú sã ío vii càa. Te dava-güedé dácàa-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácàa-güedé vehe ité, te dava-güedé dácàa-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ cãyú-xi, te vehe vítú-áⁿ ndìhi vehe ité-áⁿ ndìhi vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo cáyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vã cãyú-xi cuèi na yãha ñuhú. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe váha-áⁿ cada ìní-ó sã cùú-güedé ñáyiú ío váha quide chiuⁿ Yá Ndiöxí. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe vítú, ndìhi cue tée ní dácáá vèhe ité, ndìhi cue tée ní dácáá vèhe tnuvixiⁿ cada ìní-ó sã cùú-güedé ñáyiú ñá túú cuìní cada chiuⁿ Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cundu. Te sáá nduu te cutùnì nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide ìⁿ ìⁿ ñáyiú, chi Yá Ndiöxí cáháⁿ-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ ní

quide ìⁿ ìⁿ ñáyiú ní quide chiúⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñáyiú ío váha xǐquide chiúⁿ Yá Ndiǒxí te cùdí chiúⁿ quidé-yu, te ñáyiú-án ñíhí-yu sá ndúú tǎhǔ-yu. ¹⁵ Te cue ñáyiú ñá túú quide chiuⁿ Yá Ndiǒxí nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cùdí chiúⁿ ní quidé-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mèé-yu chi naníhí tǎhú-yu.

¹⁶ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo dándacu-í iní-ndó sǎ cúú-ndó dàtná vehe Yá Ndiǒxí, chi Espíritú-gá ndécú ndíhi ñaha-xi xii-ndo. ¹⁷ Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchóhó ñáyiú cùu veñúhu-gá, te Yá Ndiǒxí danàa ñaha-gá xii ñáyiú-án, te ducaⁿ càda-gá chi nchòhó cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo sá ìo túha-ndo. Te núu ìo dava-ndo sàni iní-ndó sǎ túha-ndo dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiǒxí, te cada-ndo sǎ cúú-ndó dàtná ñáyiú ñá túú tǎhí túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiú túha sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí.

¹⁹ Te nchaa sá xìní tǎnì ní nchaa ñáyiú càchí sá ìo túha ñá túú ndècu ichi Yá Ndiǒxí ñá túú nàndíhi-xi sá cúú-xí-gǎ. Te càchí-xi núu tǔtú-gá: “Nchaa ñáyiú càchí sá ìo túha te Yá Ndiǒxí dandóo canúú ñáhá-gǎ xí-yu núu nchaa sá quidé-yu”, duha càchí-xi núu tǔtú-gá.

²⁰ Te càchí tucu-xi ìngá xichi: “Yá Ndiǒxí cǔtnì ní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú càchí sá ìo túha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-án càchí-gá sá ñà túú vèdana nàndíhi-xi”, duha càchí-xi núu tǔtú-gá. ²¹ Núu xǎn càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ càchí-ndó sǎ nchúhú cue téè

dànehé ñáhá xii-ndo tǎnúhu-gá ío càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ìo ñuyúú-a cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ndó. ²² Te cuèi yúhú ndíhi té Àpolós ndíhi té Pèlú ndécú-ndí sá cúú-xí-ndó, te cuèi nchaa sá ìo ñuyúú-a te cuèi nchaa nduu ndècu-ndo te cuèi sá cùú-ndó dico nchaa cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ndó. Te cuèi nchaa sá ndécú tǎvìí, te cuèi nchaa sá cóo ndèè cuèé-gá nchaa cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ndó. ²³ Te mee-ndo ndècu-ndo sá cúú-xí Xítohó Jesucristú, te mee Xítohó Jesucristú ndécú-gǎ sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí.

4

Nàcuáa ndùu chiuⁿ quide cue téè ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ tǎnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndó sǎ nchúhú dícó-ni cue téè xínu cuechi núu Xítohó Jesucristú cúú-ndí, te chiúⁿ-án ñí taxi Yá Ndiǒxí quidé-ndí càháⁿ-ndí tǎnúhu sá ñí cachí-gá yíyùhu ni cuu. ² Te xìní ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú ducaⁿ ñí sáñaha Yǎ Ndiǒxí chiúⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-án. ³ Te yúhú ñá túú quide cuendá-í nùu nása ndùu tǎnúhu càháⁿ-ndó cuendá-í nùu cùu-í téè váha àdi ñá túú cùu-í. Te ñíu-ni ducaⁿ ñà túú quide cuendá-í nùu nása-gá càháⁿ nchaa dava-gá ñáyiú cuendá-í. Te ni mèe-í ñá túú càháⁿ-í nùu cùu-í téè váha àdi ñá túú cùu-í. ⁴ Te sànuu iní-í sá ñà túú ñá cǔmǎnì-í núu Yǎ Ndiǒxí, dico ñá díú sǎ xǎn te cachí-í sá ñá túú cuèchi-í ndécú nùú-gǎ, chi mee-gǎ náhá ndáá-gá te núu nása quide-í ndécú-í. ⁵ Te nchòhó vá càháⁿ-gá-ndó sǎ ñà túú cùndáá ñáyiú núu Yǎ Ndiǒxí, chi vátá sàá-gá nduu cùndáá cuèchi-yu. Te na sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú te dàvǎ-án dàtúu-gá nchaa sá quidé-yu, nchaa sá ñà túú xìní-ó quidé-yu vitna, te ducaⁿ dàtúu-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te Yá Ndiǒxí càháⁿ váha-gá cuendá nchaa ñáyiú ní quide váha.

⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndíhi yúhú núu-ndó dànehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi ìⁿ sá vǎha sá cúú-xí-ndó, ndíhi cuendá sá nchòhó canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa nàcuáa yòdo tǎnì ní núu tǔtú Yǎ Ndiǒxí. Te ducaⁿ te vá càchí-ndó sǎ ìⁿ téè càháⁿ tǎnúhu Yá Ndiǒxí ío-gá càhnu cuu-dé dàcúúxí ìngá-dé. ⁷ Te nchòhó vá càchí-ndó sǎ ìo-gá cùnúu-ndo dàcúúxí dàva-gá ñáyiú chi Yá Ndiǒxí ní quide-gá ní ngúndecu ndíhi-ndo nchaa sá xìní tǎnì-ndó. Te mee-gǎ ducaⁿ ñí quide-gá ¿Te ná cuendá nchòhó ducaⁿ quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo dàtná tǎnúhu sá mèé-ndó ñí quide-ndo dùcaⁿ ní ngúndecu ndíhi-ndo nchaa sá xìní tǎnì-ndó.

⁸ Te nchòhó quidé-ndó sǎ ñà túú tǎhí-gá ná cǔmǎnì-ndó nùú Yǎ Ndiǒxí, te quide-ndo sá ni ñíhí-ndó nchaa sá cuìnì-ndó nùú-gǎ ndécú ndíhi-ndo, te sànuu sá cúú-ñà-ndó dàtná cue téè yìndaha ñáyiú, te nchúhú ñá túú cùu ìⁿnuu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo quìndaha

ndìhi ñaha-ndí xii-ndo ñàyiú, ¡te váha-ni te núu dícó ndisa sá yíndàha-ndo ñàyiú chi tnàhá nchúhú ní tnahá ndìhi ñaha-ndí xii-ndo quíndaha-ó-yu te núu dícó cúu-xí ñⁿ sá ndáá dico ñáhá! ⁹ Te yúhú quidé cuèndá-í sá nchúhú cue téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá núu ñàyiú ní cachí Yá Ndiöxí sá cúu-ndí cue téé ñá túú nàndíhi sá cúu-xí dáva-gá ñàyiú. Te ní cachí tucu-gá sá cúu-ndí dàtná cue ñàyiú sa ní tnahá òré cuú-xi quíhíⁿ nacháhu cuéchi-xi, te nchaa ñàyiú cùnúhu ñàhá-yu xii-ndí sá dúcáⁿ ndòho-ndí, te tnàhá nchaa espíritú cùnúhu ñaha-xi xii-ndí. ¹⁰ Te cuèndá sá xínú cuèchi-ndí núu Xítohó Jesucristú, xíáⁿ cúu-ndí dàtná cue téé ñá túú vèdana nàndíhi sá cúu-xí ñàyiú. Te nchòhó quidé-ndó sá cúu-ndó ñàyiú ío túha ndècu ndìhi Xítohó Jesucristú. Te ñàyiú càchí-yu sá nchúhú cúu-ndí cue téé ñá túú ndàcu cada ñⁿ sá cádá sá cúu-xí Yá Ndiöxí. Te nchòhó quidé-ndó sá cúu-ndó ñàyiú ío váha ndàcu quide ñⁿ sá sání ìní-ndó sá cúu-xí-gá. Te cue ñàyiú dàquee tihú ñáhá-yu xii-ndí, te nchòhó néhè-yu sá yíñùhu núu-ndó. ¹¹ Te nchúhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yìchí-ndí ndute, te ñá túú dóo-ndí, te nchaa ñàyiú quide úhú ñáhá-yu xii-ndí, te ni vèhe-ndí ñá túú ndéé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quidé chùuⁿ-ndí nihí-ndí sá xéxi-ndí. Te cue ñàyiú xicuehé ñáhá-yu xii-ndí dico xicáⁿ táhú-ndí núu Yá Ndiöxí cuèndá-yu, te ñá cúu tnàhí quini ndeé ñáhá-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàhá-yu. ¹³ Te mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuèndá-ndí dico sàcahnu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tnúhu váha. Te càchí-yu sá cúu-ndí dàtná ñⁿ sá ñá túú-gá vèdana nàndíhi, te nchaa-ni nduu ducaⁿ càháⁿ-yu xáháⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha càháⁿ-í núu tütú-a dàsahú ñáhà-í xii-ndo, dico ñá díú tnúhu sá cúu càháⁿ núu-ndó càháⁿ-í. Te duha càháⁿ-í dóho-ndo chi quide iní-í sá súni dàtná déhe mee-í cúu-ndó chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú vitna, dico yúhú cúu-í téé díhna nuu ní dánèhé ñáhá xii-ndo nacuaá nduu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, núu xíáⁿ cúu-í dàtná tātá-ndó. Te cuèi vai vihi cue téé na quixi-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo tnúhu-gá dico ñⁿ dìi-ni yúhú cúu-í téé díhna nuu-gá ní dánèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá. ¹⁶ Núu xíáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá cáncícuⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaá quide-í.

¹⁷ Te xíáⁿ núu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dě xii-ndo, te téé-áⁿ ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítohó Jesucristú, te téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nacuaá quide-í ndécú-í ichi-gá. Te díu-ni nàcuáa na càchí tnúhu-dé-áⁿ díu-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichi núu tàcá ñàyiú dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú. ¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sání iní-ndó sá vā quixí-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núu mee Yá Ndiöxí ná càchí-gá te ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quini-í te núu nása quide nchaa ñàyiú ducaⁿ ío xíquide càhnu mee-xi-áⁿ ndécú-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te vá cádá cuèndá-í tnúhu càháⁿ-yu chi chùuⁿ quidé-yu cada cuèndá-í. ²⁰ Te vitna yíndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-o, te chindee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sá vāha sání iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sá càháⁿ-ó. ²¹ Te ío chí cání ìní núu ndédacàa sá vāha-gá cada-í òré ná quéxi-ó-í núu ndécú-ndó, núu sá ténàá ñáhà-í xii-ndo àdi sá càháⁿ ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi tnúhu vii tnúhu váha nàcuáa cutnùni iní-ndó sá cúu ìní ñáhà-í xii-ndo.

5

ñⁿ cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní níhí ndáá-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi ñⁿ téé ndècu ndìhi-ndo ndeca-dé náná chàhá-dé. Te xíáⁿ cúu-xí ñⁿ cuéchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñàyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiöxí càchí-yu sá vā cúu tnàhí ducaⁿ càda-o. ² ¡Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xíndecu-ndo! ¡Te tàú-ndó sá cùndíyí-ndó ndíxi cuéchi iní-ndó sá dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cuu! Te téé ducaⁿ quide-áⁿ xíní ñùhu-xi sá vā dáñá-gá-ndó nihí

tnáhá ndìhi ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaⁿ quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tnúhu sá ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ïo ñùhu iní ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú càchí-í sá nácháhu téé-áⁿ cuéchi-dé sá dúcáⁿ quide-dé, te ñu-ni ducaⁿ cãháⁿ-í núú-ndó te núu dicó ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òré nátàcá-ndó cãháⁿ ndìhi-ndo Yã Ndiöxí te ñu-ni Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-gá chindèe ñaha-gá xii-ndo, te òré-áⁿ cada-ndo nàcuáa cuení Xítóhó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sã tnáhá-í ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chi tàú-xi sá tée ducaⁿ quide-áⁿ daquee tíhú-ndó-dě, te ducaⁿ te sácufhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuéi na cùú-dé, dico na sàá nduu te nduu táhú-dě cundecu-dé ndìhi Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te nchòhó ñá túú ndùu váha-xi sá càchí-ndó sã ïo cãhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sã cuéi luha-ni levadùrá ná quíhu yuchi cuáha pàá dándaa-xi cuéi luha-ni nà quíhu te ñihí-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sãtnáhá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndìhi-ndo ñⁿ ñáyiu quide sá ñá túú váha te nchaa-ndo ñá túú-gã cúú váha iní-ndó ndècu-ndo. ⁷ Te xini ñuhu-xi sá cadá-ndó dàtná quidé cué ñáyiu quide vico pascuá, chi ñá túú chihí-yu levadùrá yuchi cuáha pàá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-áⁿ. Te sá quíhu pàá-áⁿ cada iní-ó sã cúú-xí nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cada-ndo. Te vá cadá-gã-ndó ñí ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quití ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quití-áⁿ cada iní-ó sã cúú-güedi datná Xítóhó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gá núú cùrúxi. ⁸ Te núu xíãⁿ xini ñùhu-xi sá vã cadá-gã-ndó ñí ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sã ñí xóo cada-ndo, te ni vã cúhúⁿ-gã iní-ndó te ni vã cadá-gã-ndó, te ni yùhu ni iní-ná-ndó cada-ndo mee-ni sá váha.

⁹ Te tutú sá sá ní dáquixí-í ndaha-ndo ñí cachí-í sá vã ñihí tnáhá-ndó ndìhi cue ñáyiu ndècu ichi díí ñí. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ cãháⁿ-í núú tutú ní dáquixí-í ndaha-ndo te vá cání iní-ndó sã yúhú càchí-í sá vã cúú-gã tnáhá tnúhu-ndo ndìhi cue ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha, ndìhi ñáyiu ndècu ichi díí ñí, ndìhi ñáyiu xìho nchaa sá ïó ñuyú, ndìhi ñáyiu dùhu sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiu-xi, ndìhi ñáyiu quide cahnu sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndaa sá ndiöxí cúú-xí chi dicó cue tée ñuyú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, chi núu ducaⁿ na cada-ndo vá tnáhá tnúhu-gã-ndó ndìhi-yu te xini ñuhu-xi sá vã cundècu-gã-ndó núú ndécú-yu. ¹¹ Te ñá túú dùcaⁿ quee-xi nacuáa cãháⁿ-í núú tutú-í, chi yúhú càchí-í sá vã cúú tnáhá tnúhu-ndo ndìhi ñáyiu càchí sá ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú te ñá ndaa sá ndécú-yu ichi-gá. Te núu cùú-yu ñáyiu ndècu ichi díí ñí, àdi cuú-yu ñáyiu xìho nchaa sá ïó ñuyú-a, àdi cuú-yu ñáyiu quide cahnu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndaa chi dicó cue tée ñuyú-a ní cadúha nchaa xíãⁿ, àdi cuú-yu ñáyiu yiti yùhu-xi, àdi cuú-yu ñáyiu quíhu, àdi cuú-yu ñáyiu dùhu sá ndécú ndìhi tnaha ñáyiu-xi, te nchaa ñáyiu ducaⁿ càchí sá ndécú ìchi-gá te ñá ndaa te ducaⁿ xíquidè-yu, te ni vã cúú ñihí tnáhá-ndó ndìhi-yu caxi-ndo ndìhi-yu. ¹²⁻¹³ Te ñá díú yúhú cùú-í tée cãháⁿ cuendá nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú núu quide ndaa-yu àdi ñá túú quide ndaa-yu ndécú-yu, chi mee Yã Ndiöxí cãháⁿ-gá te núu nása quidé-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chi tàú-ndó cada cuendá-ndó núu nása quide cue ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. Núu xíãⁿ xini ñùhu-xi daquee tíhú-ndó tée ducaⁿ ñá túú quide váha ndècu ndìhi-ndo-áⁿ, te vá dáñá-gã-ndó ñihí tnáhá ndìhi ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndìhi váha tnáhá-yu

¹ Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndìhi váha tnaha-ndo te cùyii-ndo cuáháⁿ-ndó núú cué tée cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo, te ñá túú dùcaⁿ taú-xi cada-ndo chi núú cué tée ndècu ichi-gá ducaⁿ tàú-ndó quíhíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo. ² Te nchòhó sa naha-ndo sá ncháá ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxí sáá nduu

cǎháⁿ-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáiyu àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnhá-ndó cùu-ndo ñáiyu ducaⁿ cǎháⁿ, te núu ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó sǎ ndácú-ndó càda ndáá-ndó nchàa cuéchi sǎ ñǎ túú ùhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sǎ ncháá ndéé cue espíritú xínú cuéchi núú Yǎ Ndiǒxí sǎá nduu cǎháⁿ-ó te núu nása quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xǎⁿ cùtnùnì iní-ó sǎ úúⁿ-gǎ ndacu-o càda ndáá-ó nchàa cuéchi sǎ ió ñuyú-a! ⁴ Te núu ió dava-ndo ió nása cùu ndecu-ndo te xǎnáá-ndó, te vá quíhíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núú cuè téé ndèhe-ndo sǎ ñǎ túú ndècu-güedé ichi Yǎ Ndiǒxí, dico nchòhó chi da núú cuè téé-áⁿ cuǎháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo. ⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cucahaⁿ núú-ndó chi ñǎ túú quide váha-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo. ¿Te náa òcò-nǎ ñǎ túú tnháⁿ ñⁿ téé cùtnùnì iní-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndíhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú-ǎⁿ? ⁶ Te nchòhó, ñǎ túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuǎháⁿ-ndó núú cuè téé ñǎ túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáiyu ndècu ndíhi-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñǎ túú quide váha-ndo sǎ dúcáⁿ nàá ndíhi tnhà-ndo te cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo, te váha-gá sǎ cádá cǎhnu iní-ndó cuèi nándi na càda ñaha tnhà ñáiyu-ndo xii-ndo cuèi dùhú-yu sǎ ndécú ndíhi-ndo dico cada cǎhnu-ni iní-ndó. ⁸ Dico nchòhó chi ñǎ túú quide cǎhnu iní-ndó chi da uuⁿ-gǎ ñǎ túú quide váha-ndo sàcúú-xí tnhà ñáiyu-ndo, chi cùu úhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé méé-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ quide tnhà-ndo.

⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sǎ ncháá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tǎhǎ-yu cundecú-yu núú ndécú Yǎ Ndiǒxí táxí tnhà-gá, núu xǎⁿ vá cání iní-ndó sǎ ñáiyu-áⁿ nduu tǎhǎ-yu cundecú-yu ndíhi-gá. Te ni cuè ñáiyu ndècu ichi díí iní, te ni cuè ñáiyu quide cǎhnu nchaa sǎ càchí-yu cùu ndiǒxí te ñǎ ndáa chi òcò cue téé ñuyú-a ní cadúha nchaa xǎⁿ, te ni cuè téé càháⁿ ndíhi ñadíhí te ñǎ díú ñadíhí-güedé cúú-yu, te ni cuè ñáiyu díhí càháⁿ ndíhi téé te ñǎ díú yǎ-yu cùu-güedé, te ni cuè téé càháⁿ ndíhi tnhà téé-xi, ¹⁰ te ni cuè ñáiyu dùhu, te ni cuè ñáiyu xìho sǎ ndécú ndíhi tnhà ñáiyu-xi, te ni cuè ñáiyu quíhu, te ni cuè ñáiyu càháⁿ úhú, te ni cuè ñáiyu dǎnicuèhé tnhà ñáiyu-xi te dùhu ñahá-yu, te ni ñⁿ cue ñáiyu duha xǎquide vá ndúú tǎhǎ-yu cundecú-yu núú ndécú Yǎ Ndiǒxí táxí tnhà-gá. ¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ñǎ xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáiyu cùu cuendá Yǎ Ndiǒxí, te ní cuu tucu-ndo ñáiyu ñǎ túú-gǎ cuéchi-xi ndècu núú-gǎ. Te ducaⁿ ñǎ quide ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-ndo sǎ váha sǎ cuendá Xítóhó Jesucristú, te ní ngúndecu ndíhi-ndo Espíritú Yǎ Ndiǒxí.

Nàcuáa ndùu cuendá yìqui cùñú-ó

¹² Te càchí ñáiyu sǎ ncháá sǎ sání iní-ó cuu cada-o, te ndáá càháⁿ-yu òcò-ni sǎ ñǎ ncháá cùu-xi sǎ váha sǎ cúú-xí-ó. Te núu cuínì nchaa sǎ sání iní-ó-ǎ taxi tnhà-xí te vá cádá-ó. ¹³ Te nchòhó sa xìnì-ndó sǎ ncháá sǎ xéxí-ó cuǎnguee-xi xití-ó, te xití-ó ñǎ cuáha tnhá-xi sǎ cúhúⁿ nchàa sǎ cǎxí-ó, dico xití-ó ndíhi nchaa sǎ xéxí-ó chi naa-xi. Te Xítóhó Jesucristú néhé cuendá-gá yìqui cùñú-ó, te ducaⁿ yìqui cùñú-ó cùu-xi cuendá-gá, te ñǎ túú ní cuáha yìqui cùñú-ó sǎ cùndècu-xi ichi díí iní. ¹⁴ Te dàtná ní quide Yǎ Ndiǒxí ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú ducaⁿ càda ñaha-gá xii nchoo tucu chi dándòto ñaha-gá xii-o núu na cùú-ó, chi ndàcu-gá quidé-gǎ nchaa sǎ váha.

¹⁵ Te nchòhó sa nàha-ndo sǎ yìqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítóhó Jesucristú chi ñⁿ-ni cùu-o ndíhi-gá, núu xǎⁿ ñǎ túú tnháⁿ ndùu váha-xi càháⁿ ndíhi-o ñáiyu ndècu ichi díí iní, chi yìqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítóhó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cada iní-ó sǎ cuendá-nǎ ñáiyu-áⁿ cúú yìqui cùñú-ó, núu xǎⁿ ñǎ túú tnháⁿ ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹⁶ Te sa xìnì-ndó sǎ núu ñⁿ téé na càháⁿ ndíhi-dé ñⁿ ñadíhí ndécú ichi díí iní te cada iní-ó sǎ ñⁿ-nǎ yìqui cùñú cúú-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú càchí-xi: “Ñⁿ téé na càháⁿ ndíhi-dé ñⁿ ñadíhí te ñⁿ-nǎ yìqui cùñú cúú-yu”, duha càchí-xi.

¹⁷ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu tnàhá tnúhu ndìhi Xítóhó Jesucrìstú, chi ìⁿ-nã cúu-yu ndìhi-gá.

¹⁸ Te núu xĩⁿ cãháⁿ-í dóho-ndo sã vã cùndècu-ndo ichi díí ìní, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú tnàhí sá vãha cùu-xi sá cúu-xí yìqui cuñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yìqui cuñú-ndó. Te nchaa dava-gá sá cuèhé sá dúhá ñà túú quide-xi yìqui cuñú-ndó dàtná quidé xĩⁿ. ¹⁹ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã yìqui cuñú-ndó cùu-xi datná ìⁿ vehe núu ndécú Espíritú Yã Ndiõxí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yìqui cuñú-ndó chi ndècu-ndo ndìhi Espíritú-gá. Te mee-gã ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhi-ndo, te ñá díú mèe-ndo cuu cuendá-ndó mèe-ndo chi Yá Ndiõxí cúu cuendá ñáhá-gã xii-ndo. ²⁰ Te ducaⁿ cùu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí chi Xítóhó Jesucrìstú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-ndo. Te núu xĩⁿ xíní ñùhu-xi sá ñìhí ní ndúú-ndó càda-ndo nacuaa cuu càhnu Yá Ndiõxí, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndìhi yìqui cuñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

7

Sáhu sã cúu-xí ñáyiu ní tnándaha

¹ Te ní quexìo tutú sá ñí dáquixí-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu càháⁿ-ndó nùú tütú-ndó. Te vãha cada-xi te núu vã cándèca tée ñadìhí, te ducaⁿ-ni vãha cada-xi te núu ñáyiu òhí vã cándèca-yu tée. ² Te òcò-ni sá nùu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cùndècu-ndo ichi díí ìní. Núu xĩⁿ xíní ñùhu-xi sá ncháá cuè tée ndí díí cùndècu ñadìhí-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaa cue ñáyiu òhí ndí díí cùndècu yí-yu. ³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá cuè tée vã cúu càchí-güedé sá vã cúu cãháⁿ ndìhi-güedé ñadìhí-güedé, te òu-ni ducaⁿ cuè ñáyiu òhí tucu, vã cúu càchí-yu sá vã cúu cãháⁿ ndìhí-yu yí-yu. ⁴ Te nchaa cue ñáyiu òhí chi ñá díú mèe-ní-yu cùu cuendá-yu yìqui cuñú-yu chi tnàhá cúu cuendá yí-yu, te ducaⁿ-ni nchaa cue tée tucu chi ñá díú-ní mèe-güedé cúu cuendá-güedé yìqui cuñú-güedé chi tnàhá cúu cuendá cue ñadìhí-güedé. ⁵ Te cue tée vã cúu càchí-güedé sá vã cúu cãháⁿ ndìhi-güedé ñadìhí-güedé. Te ni cuè ñáyiu òhí vã cúu càchí-yu sá vã cúu cãháⁿ ndìhí-yu yí-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sá vã dúcáⁿ càdá-yu ìⁿ úú nduu cuendá sá cuíní-yu ío cãháⁿ ndìhí-yu Yá Ndiõxí, dico nã yáha núu ná daha nduu ducaⁿ ñí ndatnúhu-yu sá vã dúcáⁿ càdá-yu te naníhí tnàhá tucú-yu, chi núu ñáhá te cudana te vã cuácàhnu iní-yu te sácúfhná dacàháⁿ ñáhá-xí xí-yu cadá-yu sá ñà túú tàú-yu cadá-yu.

⁶ Te tnúhu càháⁿ-í-a quèe-xi sá tée ndìhi ñadìhí cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú quide yica-í sá dúcáⁿ càdá-yu. ⁷ Te yúhú sání ìní-í sá nùu òcò sá cúu te nchaa-ndo cùndècu-ndo datná ndécú-í, dico ñáhá chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá nàcuáa nduu táhú-ó ìⁿ ìⁿ-o cundècu-o, chi dava-o ñí cutáhú-ó nùú-gã sá cùndècu ñadìhí-ó te dava-o ñáhá. ⁸ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue tée vátá ñìhí-gá ñadìhí-xi sá vãha-gá sá nùu vã cùndècu ñadìhí-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu òhí ñáyiu vátá ñìhí-gá yí-xi sá vãha-gá sá nùu vã cùndècu yí-ndo. Te òu-ni duha càháⁿ-í sá cúu-xí nchaa nchòhó ñáyiu òhí ní quendóo quèe sá vãha-gá sá nùu vã cándèca-gá-ndó tée. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sã nùu xìto-ndo sá vã cùndèe iní-ndó cùndècu mee-ndo te vãha-gá sá nùu tnándaha-ndo, te ñá díú sã mèe-ní càni cuèhé cani duha iní-ndó cùndècu-ndo.

¹⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiu sa ní tnándaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá díú mèe-í duha càhu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítóhó Jesucrìstú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gã xii-í, chi mee-gã cuíní-gá cada-ndo nàcuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiu òhí càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó yí-ndo. ¹¹ Te núu ío dava-ndo sã ní dáñá-ndó yí-ndo, te xíni ñùhu-xi sá vã cándèca-gá-ndó tée, chi cundècu mee-nã-ndó àdi núu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yí-ndo. Te nchaa nchòhó cue tée ndècu ñadìhí-xi càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó ñáyiu cùu ñadìhí-ndó.

¹² Te tnúhu na cãháⁿ-í-a cùu-xi sá nĩ sani iní mée-í te ñá díú tnúhu sá nĩ cachí Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í cúu-xí. Te núu dava nchòhó cue téé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú dǐhí ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndõ-yu te núu cùu váha iní-yu ndèca ñahá-yu xii-ndo. ¹³ Te núu dava nchòhó cue ñáyiú dǐhí ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndécá-ndó cue téé ñá túú ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedě te núu cùu váha iní-güedé ndécá ñaha-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te núu ìⁿ téé ñá túú sàndáá iní-dé Xítóhó Jesucristú te ñadǐhí-dé sàndáá iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te téé-áⁿ nĩ cuu-dé ìⁿ téé sa ní cuyatni tnahá tnúhu ndihí ñaha xii-gá sá cuendá ñadǐhí-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñadǐhí ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú te yii-aⁿ sàndáá iní ñáhá-dě xii-gá, te ñaha-áⁿ sa ní cuyatni tnahá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sá cuendá yii-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnahá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te núu vá dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ò xica cùndecu-güexi núú-gã. ¹⁵ Te núu ìⁿ téé ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú cuiní-dé dañá tñaha-dé ndihí ñadǐhí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te diu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te diu-ni ducaⁿ tucu te núu ñadǐhí ñaha ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú cuiní-aⁿ dañá-aⁿ tée sàndáá iní ñáhá xii-gá, téé cùu yii-aⁿ te diu-ni na càda-aⁿ nacuáa sàni iní-aⁿ. Chi téé sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú ñá túú tàú-dé cada yica-dě ñadǐhí-dé cundecu ndihí ñaha-aⁿ xii-dé te núu ñá túú cuiní-aⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ñadǐhí ñaha sàndáá iní ñáhá xii-gá ñá túú tàú-aⁿ cada yica-aⁿ cundecu ndihí ñaha yii-aⁿ xii-aⁿ te núu ñá túú cuiní-dé cundecu ndihí ñaha-dě xii-aⁿ, chi Yá Ndiõxí cuiní-gá sá ncháá nchò ñáyiú ndècu ichi-gá cundecu váha-o vã nãá-ó. ¹⁶ Chi cue téé sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadǐhí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cue ñáyiú dǐhí sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-yu te núu ndacú-yu canu ichí-yu yii-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhá-güedě xii-gá.

¹⁷ Te duha na cãchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiuⁿ ní nduu táhú-ndó nũú Yã Ndiõxí quidé-ndó ndée cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-ndo nĩ natuha-ndo ìchi-gá te diu-ni chiuⁿ-áⁿ cada-ndo cùndecu-ndo. Te nchaa xichi núú tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gá diu-ni duha cãháⁿ-í dóho-yu. ¹⁸ Te nchaa cue téé ndècu seña ñii-xi dàtná ní cachi ndíi Moisés, cue téé ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ndécú ìchi-gá, te diu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue téé ñá túú ndècu seña ñii-xi ní cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá, diu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé vá cuãha-güedé seña ñii-güedé. ¹⁹ Te ìⁿ-ni cùu-xi cuéi na cuãha-o seña ñii-o àdi vá cuãha-o. Te sá ò-gá xíní ñùhu-xi cada-o xíãⁿ cúu-xí sã cáda-ó nchaa nacuáa cuiní Yã Ndiõxí. ²⁰ Chi xini ñuhu-xi sá cùndecu-ni-o datná ndécú-ó cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá Yã Ndiõxí xii-o nĩ ngúndecu-o ìchi-gá. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tñahí dàñá quee núú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo, te ñá túú ñá cani iní-ndó, dico núu dàña ñaha patróóⁿ-ndó quèe-ndo núú chíúⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo nũú chíúⁿ-ndó. ²² Te sãtá nĩ cáháⁿ ñáhá Xítóhó Jesucristú xii nchòhó ñáyiú ducaⁿ ñá túú tñahí dàñá quee núú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiú dàñá quée nũú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi sá cúu-xí-gã, te ducaⁿ chi ñá túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñáyiú dàñá quée nũú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi cùu-ndo datná ñáyiú ñá túú tñahí dàñá quee núú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó nũú-gã. ²³ Te Yá Ndiõxí ní nduu cuendá ñáhá-gã xii-o chi Xítóhó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yícá cuechi-o sã ndécú nũú Yã Ndiõxí ní cùu, te vá dáñá-ndó sã tñaha ñáyiú-ndo nàdatuhú iní ñáhã-yu xii-ndo vã cúnú cuechi-ndo núú Xítóhó Jesucristú nàcuáa tàú-xi cunduu. ²⁴ Te núu xíãⁿ cãchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú sá cùndecu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndée cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cùndecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te cãchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ñá túú cãchí tnúhu-gá xii-í nũú nása cáháⁿ-í cuendá nchaa ñáyiú vátá tñãndaha-gá. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuendá-yu, te nchòhó cuu quíndáá iní-ndó tnúhu cãháⁿ-í chi Xítóhó Jesucristú chíndèe chitúu

ñaha-gă xii-í. ²⁶ Te yúhú cächí-í sá sã cuendá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú íó ñuyúú-a vitna, te váha-gá sá ncháá ñăyiu te núu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu. ²⁷ Te nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùndecú-güedé ndihí-yu, te nchaa cue tée ñá túú ñadihí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadihí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue tée na ndùcu ñadihí-xi te ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndùcu-güedé ñadihí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu ðihí te núu na nihí-yu yíí-yu chi ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñihí-yu yíí-yu. Te núu cue tée na nihí-güedé ñadihí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyúú-a, te núu xíãⁿ duha càháⁿ-í cuendá sá vã ndúcú-güedé ñadihí-güedé cuendá sá vã ndóhó-yu.

²⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñá túú-gă vai nduu cumání te quixi tucu Xítohó Jesucristú, núu xíãⁿ xíní ñùhu-xi sá ndèé vitna ngüíta nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi cada-güedé chiúⁿ Xítohó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sá ñà túú ñadihí-güedé. ³⁰ Te nchaa ñáyiu ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túú ndihú iní-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu cùdíí iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túú cùdíí iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá, te nchaa ñáyiu ndècu ndihí nándi sá ndécú ndihí te na càda-ní-yu sá ñà túú ñà ndécú ndihí-yu cadá-yu chiúⁿ-gá. ³¹ Te nchaa ñáyiu nèhe chiuⁿ nchaa sá íó ñuyúú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñà túú ñà néhé chiúⁿ-yu cadá-yu chiúⁿ Yá Ndiõxí, chi nchaa sá íó ñuyúú-a sa ñùhu-xi ichi cuáháⁿ-xi núu ndihí ñihnu-xi.

³² Te cuíní-í sá vã cùhúⁿ iní-ndó nándi sá íó ñuyúú-a, te ni ñà túú tnàhí ná cani iní-ndó cùndecú-ndo, chi nchaa cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecú mee íó ñùhu iní-güedé cada-güedé chiúⁿ-gá nàcuáa cudüu-güedé núú-gă. ³³ Te nchaa cue tée sa ndècu ñadihí-xi cue tée ndècu ichi-gá ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundecú-güedé ñuyúú-a cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú ñadihí-güedé. ³⁴ Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu ðihí chi ñá túú ìⁿ-ni cuu ñáyiu sa ndècu yíí-xi ndihí ñáyiu vátá cùndecú-gá yíí-xi, chi ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú ndèca téé íó ñùhu iní-yu cadá-yu chiúⁿ-gá nàcuáa ñihí ní ndúũ-yu cundecú yíñùhú-yu núú Yá Ndiõxí, dico cue ñáyiu ðihí ndécá téé ndècu ichi-gá íó ñùhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyúú-a cuendá cudüú-yu núú yíí-yu.

³⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cúú-xí ìⁿ sá vãha xii-ndo, te cudüu núú tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáyiu cada ndáá núú Xítohó Jesucristú, te mee-ni-gă cuhuⁿ iní-ndó. Te ñá díú sá dúhá càháⁿ-í te quide yica-í sá cádá-ndó nàcuáa càháⁿ-í.

³⁶ Te núu íó dava-ndo sàni iní-ndó sã ñà túú ndùu váha-xi sá ío cuu sacuéhé dèhe yoco-ndo cùndecú-yu ña, te núu sàni iní-ndó sã vãha-gá candecá-yu téé te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndó, chi ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi. ³⁷ Te núu dava-ndo ndècu déhe yoco-ndo, te vá yõ ìⁿ cada yica ñaha xii-ndo sá cándecá-yu téé. Te núu mee-ndo sàni váha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu vá dásáⁿ-ndó dèhe yoco-ndo càndeca ñaha téé te quide váha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo. ³⁸ Te nchaa ñáyiu dàsaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñaha téé te váha-ni quidé-yu, te nchaa ñáyiu ñá túú dàsaⁿ déhe yoco-xi càndeca ñaha téé te váha-gá tucu quidé-yu sá dúcáⁿ quidé-yu.

³⁹ Te nchaa ñáyiu ðihí ndécú yíí-xi xini ñùhu-xi sá cùndecú-ní-yu ndihí yíí-yu ñini ndècu vívú-güedé chi ducaⁿ càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuéa cada-o cùndecú-o, dico núu na cùú-güedé te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé candecá-yu ðicó-ni sá diu-ni téé ndècu ichi Xítohó Jesucristú. ⁴⁰ Te yúhú sání iní-í sá ío-gá váha cundecú-yu te núu vá nánducú-yu ingá téé candecá-yu, te duha càháⁿ-í chi Espiritú Yá Ndiõxí ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xí xii-í cáháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáyiu ndùu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiõxí

¹ Te vitna na càháⁿ-í cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñãyiú ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá chi dicó ndaha cue tee ñuyú-a ní cuáha nchaa xíãⁿ. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xíãⁿ, dicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xíãⁿ quidé càhnu-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o te canu ichi-ò-yu ichi váha. ² Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sã tũha-ndo dico cùu-ndo ñáyiú vátá cútũha-gá nàcuáa tàú-xi cunduu. ³ Te núu nchòhó cúú iní-ndó Yã Ndióxí te mee-gã cáháⁿ-gá sá cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñãyiú ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá chi dicó ndaha cue tée ñuyú-a ní cuáha nchaa xíãⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sã ncháá sã càchí ñáyiú cùu ndióxí cadũha-yu ñuyú-a ñá túú cùu-xi ndióxí, chi ñⁿdii díí-ni Yá Ndióxí ndécú. ⁵ Te cue ñáyiú ñuyú-a càchí-yu sá cuèi andiu te cuèi ñuyú-a ndècu titní ndióxí. Te ndàá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá càchí ñáyiú cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí, te nchaa xíãⁿ táxí tnùnì ñáhá-xí xí-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuní ndàá iní-ó sã ñⁿdii díí-ni Yá Ndióxí ndécú te ñⁿ-gá cúú-gã Tátá-ó, te nchoo cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá. Te ñⁿ-ni mee-gã ní táuchíúⁿ-gã ní cuáha nchaa sá ìó ñuyú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sã ñⁿdii díí-ni Xítóhó Jesucristú ndécú, te Yaa-án ñí quide-gá nchaa chiúⁿ ní táhú Dütú Ndióxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ìó ñuyú. Te ñⁿ-ni mee Xítóhó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cùu. Te cuendá xíãⁿ nũu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-án xéxí-ndó, te sàni-ni iní-ndó sã quidé càhnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-án te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sã ñà túú váha caxi-ndo sã dúcáⁿ ndùu táhú-xi-án te xèxi-ndo te xíãⁿ ñá túú cùu váha iní-ndó cuendá sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁸ Te ñá díú nchàa sá xéxí-ó quide-xi cudũu-o núu Yã Ndióxí, chi ñⁿ-ni quide-xi cuèi na càxi-o àdi vá cáxí-ó chi ni ñⁿ sá cáxí-ó vã chindèe ñaha-xi cudũu-o núu Yã Ndióxí. Te cuèi vá cáxí-ó dico ñá díú xíãⁿ cada sá vã cudũu-o núu-gã. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo nchàa nàni nihí-ndó. Te dicó-ni sá càda cuendá-ndó sã ñà díú cuendá sá xéxí-ndó-ãⁿ cuíta nihnu dava ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu nándi sá cadã-yu nàcuáa vá cúú váha iní Yã Ndióxí chi ñáyiú-án ñà túú cùtnuní iní-yu. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiú xìnì váha cuendá nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí, te núu na quihíⁿ-ndó nũu ndécú nchàa xíãⁿ te ngóo-ndo càxi-ndo nchaa sá ñí cutáhú-xi, te quini ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ càchí-yu cùu ndióxí-án, te cuèi sàni iní-yu sá ñà túú quide váha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxí-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcáⁿ ñí nduu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-án te ñá ndàá sá ndióxí cúú-xí. ¹¹ Te núu ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xíãⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-án te dàcuíta nihnu-ndo dàva-gá ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xíãⁿ, te ñⁿ cuendá tnàhá ñáyiú-án ñí xíhí Xítóhó Jesucristú. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo-án cúú-xí ñⁿ cuèchi núu Xítóhó Jesucristú, chi quide-ndo nàcuáa xínu iní-yu cadá-yu ñⁿ sá sání iní-yu ñá túú váha, núu xíãⁿ ñá túú quide váha-ndo sã cúú-xí-yu. ¹³ Te núu yúhú cùtnuní iní-í sá sã cuendá ñⁿ sá cáxí-í te ngóo ñⁿ ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu ñⁿ sá vã cúú váha iní Yã Ndióxí, te váha-gá sá vã cáxí-gã-í xíãⁿ cuendá sá vã cadã-yu ñⁿ sá vã cúú váha iní-gá.

9

Nchaa sá cúú càda cue tée ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sání iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í tnúhu-gá núu ñáyiú. Te yúhú ní xínì núu-í Xítóhó Jesucristú Yaa cúú Xítóhó-ó te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní sándáá iní tnúhu-gá sá càháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihi-í-gá.

² Te ìó dava ñáyiú ñá túú sándáá iní-yu sá Xítóhó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ-í

tnúhu-gá, dico nchòhó chi cùtnuní ndáá iní-ndó sã díú-gã ní tendaha ñaha-gá xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ chi yúhú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te ní sándáá iní-ndó-gã te xíãⁿ cùtnuní sá díú-gã ní tendaha ñaha-gá xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyi.

³ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuendá cundedóho nchaa ñáyi sàtnuhu ñaha xii-í. ⁴ Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sã cúú caxi-o na taxi ñáyi. ⁵ Te cuu-ni cundecu ñadìhí-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí dàtná quidé dàva-gá cue téè càháⁿ tnúhu-gá, ndihi cue téè cùu ñaní Xítóhó Jesucristú, ndihi téè Pèlú. ⁶ Te tnàhá yúhú ndihi téè Bèè cuu dañá-ndí chiuⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dàva-gá-güedé càháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te nchoo xini-ó sã ncháá cuè sandadú dacuití sã ñúhú yáhu-güedé xínú cuèchi-güedé, te ñá túú dicó ducaⁿ xínu cuechi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñáyi xitu ñá sá xítú chi dacuití ñihí-yu ñá sá xítú-yu xéxi-yu, te ñá díú dicó ducaⁿ xítú-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téè cùu toli chi quihni-güedé dícu quití xito-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó ducaⁿ xito-güedé-di. ⁸ Te vá cání iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-í te càhu iní mée-í duha càháⁿ-í, chi tnúhu càháⁿ-í-a ñá-ni quèe-xi ndihi tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés. ⁹ Chi ndí-áⁿ ñá chídó tnùní ndí núú tütú ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí, te cächí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré danchihí-di triú”, duha cächí-xi núú tütú ndí. Te ñá díú sã dúcáⁿ ñá cáháⁿ Yá Ndiöxí te càháⁿ-gá mee-ni cuendá ndicutu-áⁿ. ¹⁰ Chi ní cáháⁿ-gá cuendá nchoo cuè ñáyi ndècu ichi-gá, te ndáá sã díú cuendá-ó dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téè xitu chihi tatá sàni iní-güedé sã díú tátá chíhí-güedé-áⁿ cuu sá caxí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue téè xicani triú chi càni-güedé cuendá quee caxi-güedé. ¹¹ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téè càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi dānehé ñahá-ndí xii-ndo cuendá nchaa sã vāha quide ñaha Yá Ndiöxí xii-o, núú xíãⁿ dai tàú-xi sã nchòhó chindee ñaha-ndo xii-ndí ñuu ná cúú sã xini ñuhu-ndí. ¹² Te núú dàva cue téè càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí chíndèe-ndo-güedé, te uuⁿ-gá ducaⁿ tàú-ndó chindee-ndo nchúhú cue téè ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèi tàú ndisa-ndo sã chíndèe ñaha-ndo xii-ndí dico ñá túú dùcaⁿ cáháⁿ-ndí núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándi sã tá yāha-ndí véxi. Te ducaⁿ quide-ndí cuendá sã ñá túú ñá caní iní ñáyi cuendá-ndí te ducaⁿ cuíta cuténuu-gá tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó quíhíⁿ. ¹³ Te nchòhó xini-ndó sã ncháá cuè téè xínu cuechi veñúhú diu-ni xíãⁿ ñihí-güedé xéxi-güedé, te diu-ni cue téè-áⁿ xínú cuèchi-güedé núú xihí quití ndùu táhú Yá Ndiöxí, te diu-ni xíãⁿ ñihí tucu-güedé sã xéxi-güedé. ¹⁴ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téè càháⁿ tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sã díú-ní cuendá chiuⁿ quide-ndí ñihí-ndí caxi-ndí. ¹⁵ Te ñá íⁿ ndùu cáháⁿ-í núú-ndó càda-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu sã cúú-xi-í, te vá cání iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-í te ñá sã xicáⁿ-í núú-ndó. ¡Chi cuèi na cùu-í sã ndòhò-í te ñá díú sã càháⁿ ñáyi sã sã cuendá sã càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú ñihí-í xéxi-í!

¹⁶ Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mée-í sã càháⁿ-í tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi tàú tnàhá-í sã càdà-í chi ducaⁿ ñá cachí Yá Ndiöxí cada-í. ¡Te ndàhú ní cuu yúhú te núú vá càháⁿ-í tnúhu-áⁿ! ¹⁷ Te ñá túú càháⁿ-í tnúhu-gá sã cúú ñá mée-í chi mee-gã ní táuchíuⁿ-gã cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te núú càháⁿ-í tnúhu-gá sã cúú ñá mée-í te tàú-í ñihí-í sã ndúú tàhú-í ní cùu. ¹⁸ Dico sã sã ní nduu tàhú-í cúú-xi sã ño cùdìhí ñihí-í sã dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó. Te cuèi tàú-í queheⁿ-í sã táxi-ndó ndùu tàhú-í sã cuendá sã càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, dico ñá túú dùcaⁿ quide-í. ¹⁹ Te sã dúcáⁿ dicó ducaⁿ càháⁿ-í tnúhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, xíãⁿ ni ñá ñáyi ñuyú-a vá cúú cächí-yu sã táxi tnùní ñahã-yu xii-í, te cuèi ducaⁿ dico mee-í ní saní iní-í sã cùu-í dàtná ñá téè xínu cuechi núú nchaa ñáyi cuendá ducaⁿ cuíta cuu vaí-yu tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te òrè ñúhú tnàhí tnuú cue ñáyi israhèl te quide-í sã íⁿ-ní cùu-í ñihí-yu cuèi ñá túú nchícuⁿ ñihnu-í tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés, te ducaⁿ quide-í

cuendá sá ñáyiú-án quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í te tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú. ²¹ Te òré ñúhú tnàhí tnuú nchaa ñáyiú ñá túú nchícúⁿ nihnu tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, te quide-ni-í sá quidè-í dàtná quidé mèe-yu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xítóhó Jesucristú. Te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dàña ndeé-í quidè-í nchaa nàcuáa cuiní Yă Ndiôxí cada-o, te ducaⁿ chi nchícúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Xítóhó Jesucristú. ²² Te òré ndécù-í ndíhi nchaa ñáyiú ñá túú cùtnuní váha iní-xi nàcuáa cundecu ichi Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-í quidè-í dàtná quidè-yu cuendá sá ná tédóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te ducaⁿ cùtnuní-gá iní-yu nàcuáa cundecú-yu ichi-gá. Te nchaandi túhú ñáyiú quide-í sá ñⁿ-ni cuu-í ndíhí-yu cuendá ducaⁿ ñhí-í nàcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-í te tñí-yu ichi Xítóhó Jesucristú te naníhí tàhú-yu. ²³ Te duha quide-í cuendá sá cuítá quíndáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó quíhíⁿ, te ducaⁿ te tnàhá yúhú ío váha cundecu-í dàtná càháⁿ tnúhu-án.

²⁴ Te nchòhó sa xìní-ndó sã ncháá cuè téé xínu quíhu màrcúhyú nchaa-güedé xínu-güedé, dico ñⁿ-ni-dé cúú tée ndàcu ngodó núú te téé-án cúú tée ñhí sá ndúú tãhú-xi, te ducaⁿ xìní ñuhu-xi cada nchohó tucu chi cada-ndo nchàa nacuáa cuiní Yă Ndiôxí cada-ndo cuendá ducaⁿ ñhí-ndó sã ndúú tãhú-ndó. ²⁵ Te nchaa cue téé xìní dadiqui te váha váha quide cuendá-güedé nüú ná cúú sã cáda tñènu te xòcani-güedé cuendá sá ñà díú xǎⁿ cada te cuíta-güedé òré dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuiní-güedé ñhí-güedé sá ndúú tãhú-güedé, te sá ndúú tãhú-güedé-án cúú-xí ñⁿ sá ndíhí nihnu ñuyúú-a. Dico nchoo ndùcu ndee-o quide-o nacuáa ñhí-ó sã ndúú tãhú-ó, te xǎⁿ cudíi-xi cundecu ndíhi-o ñⁿ caa ni quíhíⁿ. ²⁶ Te yúhú quidè-í dàtná quidé cuè téé xínu, chi cue téé-án xìní-güedé núú quéxìo-güedé, te quide tucu-í dàtná xíquide cue téé sa ní cutúha nàá, te ñá túú quide-í dàtná quidé cuè téé vitna dàcuaha naá. Te ducaⁿ chi yúhú quidè-í nchaa nàcuáa cuiní Yă Ndiôxí cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tñuní ñáhá ñⁿ ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í chi yòtnii-í mèe-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú, te cuiní-í sá vã cuíta sá ñⁿ cachí Yă Ndiôxí nduu tãhú-í.

10

Cuendá nchaa sá ñⁿ cadúha cue téé ñuyúú-a quide cahnu ñáyiú

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñaní tnàhá-ndí ñáyiú isràél ní xíndecu ndéé sanaha, chi vitna tnàhá nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñaní tnàhá nchaa ñáyiú-án chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyiú-án ñⁿ taxi ndecu Yă Ndiôxí ñⁿ vícò ñⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní quée dava ndute làmár nání Măr Tícuèhé te nchaá-yu ní yáha-yu. ² Te sá dúcáⁿ ñⁿ cuu te nchaá-yu ñⁿ-ná ní cuú-yu ndíhi ndíi Moisés, te ní xíhi ndaha ñàha ndíi xií-yu. ³ Te nchaá-yu ní xexí-yu sá ñⁿ sáñaha Yă Ndiôxí xií-yu. ⁴ Te ducaⁿ nchaa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ñⁿ sáñaha-gã xií-yu, ndute sá ñⁿ quee yiqui nàha cava. Te cava-án cada iní-ó sã cúú-xí dàtná Xítóhó Jesucristú te ducaⁿ chi ndíhi ñaha-gã xií-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvã-án. ⁵ Dico ío vãi-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiôxí, te xǎⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gã xií-yu. Te sá dúcáⁿ ñⁿ quidé-yu núu xǎⁿ òré ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu xití yucu ío vãi-yu ní xíhí.

⁶ Te ducaⁿ ñⁿ cuu cuendá nchoo vã cànchícúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñáyiú-án mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá ñⁿ sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xìní ñuhu-xi sá vã dúcáⁿ càda-o. ⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sã vã quíndáá iní-ndó te ni vã cáda cahnu-ndo ni ñⁿ sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a dàtná ní quide cue ñaní tnàhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. Chi ñáyiú-án ñⁿ quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiôxí núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú ní xexí-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide cahnú-yu sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha-yu te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁸ Te ni vã cùndècu-ndo ichi díí ñⁿ dàtná ní quide dava ñáyiú-án,

chi sá dúcáⁿ ñ quidé-yu te ní xíhí ócò úní mĩl-yu ñⁿ-ni ndùu. ⁹ Te vá cání ìní-ndó sã sà cãhnú ìní Yã Ndiöxí te nándi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuìní-ndó quìní-ndó ñùu nása cada ñaha-gã xii-ndo, chi ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha-ãⁿ ducaⁿ ñ xóo cada-yu, te ní xíhí-yu ní xexihaⁿ cõó. ¹⁰ Te ni vã cãháⁿ cuèhé-ndó cuendá Yã Ndiöxí, chi dava ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha-ãⁿ ducaⁿ ñ quidé-yu ní cãháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá te ní quixi espíritú xínú cuèchi núú-gã ní sahi ñaha-xi xì-yu.

¹¹ Te ducaⁿ ñ cuu te ducaⁿ ñ ngúndeé núú tütú Yã Ndiöxí cuendá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyú-a. Te nchaa tnúhu sá ñ ngódó tnùní-áⁿ cãháⁿ dóho ñaha-xi xii-o cuendá sá vã cáda-ó dàtná ní quide ñáyíu-áⁿ. ¹² Te xíãⁿ ñùu nchaa nchòhó ñáyíu sàni ìní sá ïo váha cùndáá ndécú ìchi Xítohó Jesucristú cada cuendá-ndó sã dúcáⁿ-ní cùndáá-ndó ñúú-gã, te vá dáná cuendá-ndó càda-ndo sá ñà túú cùu váha ìní Yã Ndiöxí. ¹³ Te ñi-ni dàtná quidé sàcuíhná dácãháⁿ-xi ìní nchaa dava-gá ñáyíu nándi quidé-yu, te ñi-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yã Ndiöxí cúú-gã Yaá quidé ndáá chi quide-gá nchaa sá cãháⁿ-gá, te ñá dáñá-gã sá sùúni cuídó sàcuíhná coto ndeé ñáhá-xí xii-ndo, chi není-ni nàcuáa cùndee ìní-ndó dàña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te ñi-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cùndee ìní-ndó vã cáda-ndó cuèi nándi sá ná dàcahu ìní ñáhá-xí xii-ndo.

¹⁴ Te xíãⁿ ñùu cãháⁿ-í dóho nchòhó ñáyíu ío cùu ìní-í sá vã quìndáá ìní-ndó ñi ñⁿ sá cãchí-yu cùu ndiöxí te ñá ndáá chi dicó ndaha cue téé ñuyú-a ní cuáha nchaa xíãⁿ, te ni vã cáda cãhnu-ndo. ¹⁵ Te duha cãháⁿ-í chi cùu-ndo ñáyíu tècú tnùní, te mee-ndo ïo váha cuáha-ndo cuendá te núu váha-ni cãháⁿ-í àdi ñá túú váha-ni. ¹⁶ Te nchoo ndacáⁿ táhú-ó ñúú Yã Ndiöxí cuendá ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá xíhí-ó, te sá dúcáⁿ xíhí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, te xíãⁿ ndácú ìní-ó sã ñⁿ-ní cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú cuendá sá ñi sati ñíñí-gã ní xíhí-gá núú cùrúxí, te ñi-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu paá sá xéxí-ó òré xíhí-ó ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ, chi sá dúcáⁿ xèxi-o paá-áⁿ xíãⁿ ndácú ìní-ó sã ñⁿ-ní cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú sá cuendá yiqui cùñú-gá. ¹⁷ Te cuèi vai vihi-o dico ñⁿdii-ni paá xéxí-ó, te sá dúcáⁿ ñⁿdii-ni paá xéxí-ó xíãⁿ ndácú ìní-ó sã ñⁿ-ní cùu-o ndihi Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuendá-ndó nàcuáa quide ñáyíu isràél, chi ñáyíu-áⁿ xéxí-yu sá ndúú tãhú Yã Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ quidé-yu-áⁿ cùtnùní ìní-ó sã tnàhá tnúhu-yu ndihi-gá. ¹⁹ Te vá cání ìní-ndó sã sã dúhá cãháⁿ-í te cachí-ndó sã cùnuu nchaa sá cãchí-yu cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyú-a chi ñá túú ñá cúú ñi ñⁿ nchaa xíãⁿ. Te ñi-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sãñaha ñáyíu ndùu táhú-xi chi ñá túú cùnuu-xi, chi ñⁿ-ni cùu-xi ndihi nchaa dava-gá sá xéxí-ó. ²⁰ Te yúhú cãchí-í sá sã dúcáⁿ quide nchaa ñáyíu ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yã Ndiöxí, te dicó nchaa espíritú cùndihi yucu ñávãha sãñáhá-yu sá ndúú tãhú-xi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te ñá díú Yã Ndiöxí sãñáhá-yu sá ndúú tãhú-gã. Te yúhú cuìní-í sá vã tnàhá tnúhu-ndo ndihi cue espíritú cùndihi yucu ñávãha. ²¹ Te ducaⁿ chi vá cúú tnàhá tnúhu-o ndihi cue espíritú cùndihi yucu ñávãha te tnàhá tnúhu-o ndihi Xítohó Jesucristú, te ñá túú ndùu váha-xi ngóo cãxi-o coho-o sá ndúú tãhú cue espíritú cùndihi yucu ñávãha-áⁿ, te ngóo càda-o nacuáa ní dándõo tnúhu Xítohó Jesucristú coho-o ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te caxi-o paá cada-o sã ndácú ìní-ó sã ñi xíhí-gá núú cùrúxí. ²² Te vá cání ìní-ó dúcáⁿ cada-o cuendá sá vã cùdèéⁿ Yã Ndiöxí, chi ñá túú ñá cãhnu cuu-o núu cada-o ñani véxi ìní mée-ó, chi mee-gã ío cãhnu cuu-gã.

Cada-o nhàa nacuáa cuu cãhnu Yã Ndiöxí

²³ Te ndáá sá ncháá sã cuìní-ó càda-o te cuu cada-o dico ñá ncháá cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ó, te ni ñá ncháá-xí chindee ñaha-xi nacuáa ñíhí ndéé-gã-ó cùndecu-o ìchi Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te xini ñuhu-xi sá cáda-ó sã vãha sá cúú-xí tnàha ñáyíu-o te ñá díú mée-ni sá cúú-xí mée-o cada-o.

²⁵ Te nchòhó cuu caxi-ndo nhàa cuñú sá cùyãhu cuñú sá xíní caxi-ndo, te vá ndúcú tnúhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sá ñi nduu táhú sã cãchí-yu cùu ndiöxí. Te ñá túú ñá cani ìní-ndó cãxi-ndo, ²⁶ chi ñuyú-a ndihi nchaa sá ío cúú-xí cuendá Yã Ndiöxí.

²⁷ Te núu ñáyu ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cãháⁿ ñáhã-yu xii-ndo quíhíⁿ-ndó cãxi-ndo díta vehé-yu, te núu sãni iní-ndó sã quíhíⁿ-ndó te cuu quíhíⁿ-ndó te caxi-ndo cuèi ná cùu sá táxí-yu dico vá cãcãⁿ tnúhú-ndó nũ-yu núu ndèé ní níhí-yu, te ducaⁿ te cuu váha iní-ndó cãxi-ndo. ²⁸ Te núu ñáyu cãchí-yu sá xĩãⁿ cúu-xí sã ñí nduu táhú sã cãchí-yu cùu ndióxí te vá cãxí-ndó cuendá sá ñáyu ducaⁿ cãháⁿ-áⁿ cuu váha iní-yu te ñá túú tnãhí ná cani iní-yu. ²⁹ Te yúhú cãháⁿ-í cuendá nãcuáa sãni iní mée ñáyu ducaⁿ cãháⁿ-áⁿ te ñá díú sã nãcuáa sãni iní mée-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo cãchí-ndó: “Cuu-ni cada-o nchãa nãcuáa sãni iní mée-ó cuèi dava-gã ñáyu sãni iní-yu sá ñá túú ndùu váha-xi sá dúcãⁿ cãda-o”, duha cãchí-ndó. ³⁰ Te cãchí tucu-ndo: “Ñá túú tàú-xi cãháⁿ cuèhé ñáyu cuendá-ó sã cuendá nchaa sá xéxí-ó chi ndãcãⁿ táhú-ó nũú Yã Ndióxí òré xéxí-ó”, duha cãchí-ndó. ³¹ Te cuèi nãndi sá xini caxi-ndo ñihí-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nãcuáa cãháⁿ váha ñáyu cuendá Yã Ndióxí. ³² Te vá cãdá-ndó sã ñá túú tàú-ndó cãda-ndo cuendá sá vã cãdá ñáyu ñá sã ñá túú cùu váha iní Yã Ndióxí. Te ni sã cúu-xí cuè ñáyu isràél, te ni sã cúu-xí cuè ñáyu ñá túú cùu ñáyu isràél, te ni sã cúu-xí cuè ñáyu ndècu ichi-gã vá dúcãⁿ cãda-ndo sã cúu-xí-yu. ³³ Te yúhú ío ndècu ndee-í quidè-í nãcuáa cudù-í núu nchãa ñáyu, te quide-í sã váha sã cúu-xí-yu, te ñá túú quide-í mee-ni sã cúu-xí mée-í. Te ducaⁿ quide-í cuendá quíndãá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú te naníhí tãhú-yu.

11

¹ Te chí cãchìcúⁿ nihnu cada-ndo nchãa nãcuáa quide-í nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nãcuáa quide Xítóhó Jesucristú.

Nãcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyu ñihí núu tàcã-yu dàcuahã-yu tnúhu Yã Ndióxí

² Te nchòhó ñáyu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ño cùdí ñihí-í, chi ndàcu iní ñáhã-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nãcuáa ní dãnèhé ñáhã-í xii-ndo. ³ Te cuìní-í sã nchòhó cutnùnì iní-ndó sã ñndii-ni Yã Ndióxí cúu-gã Yã cùnùu taxi tnuní ñáhã xii Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ Xítóhó Jesucristú ñndii-ni-gã cùnùu taxi tnuní-gã nchaa cue téé, te nchaa cue téé ñndii-ni mee-güedè cùnùu-güedé táxí tnùnì-güedé ñadìhí-güedé. ⁴ Te núu nchoo cuè téé na dàdãhu-o ñquí-ó òré cãháⁿ-ó nũú ñáyu tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndióxí xii-o àdi oré cãháⁿ ndihí-o-gã, te ñndii-sácãⁿ nũú cúu-xí te núu ducaⁿ na cãda-o dadãhu-o ñquí-ó. ⁵ Dico núu ñáyu ñihí vá dàdãhu-yu ñquí-yu òré cãháⁿ ndihí-yu Yã Ndióxí, àdi oré cãháⁿ-yu tnúhu sã dácãhu iní ñáhã-gã xií-yu núu tnãhá ñáyu-yu, te sácãⁿ nũú cúu-xí te núu vá dàdãhu-yu ñquí-yu, chi ñndii-ni cùu-xi te núu na dètè ñndii-yu ñquí-yu. ⁶ Te núu ñá túú cuìní cue ñáyu ñihí dàdãhu-yu ñquí-yu te váha-gã sã ná dètè ñndii-yu ñquí-yu. Te núu cùcahãⁿ nũú-yu sã dètè ñquí-yu te váha-gã sã ná dàdãhu-yu ñquí-yu. ⁷ Te nchoo cuè téé vá cúu dàdãhu-o ñquí-ó òré cãháⁿ ndihí-o Yã Ndióxí ni òré cãháⁿ-ó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã-gã xii-o nũú ñáyu chi ñihí-gã-ó ñí cadúha ñaha Yã Ndióxí xii-o, te ní taxi ndecu-gã nchaa sã xini tnùnì-ó dàtnã ndécú nchãa sã xini tnùnì mée-gã. Te ducaⁿ ñí quide-gã chi cuìní-gã sã nchòhó cãda-o nãcuáa cãháⁿ nchaa dava-gã ñáyu sã ño cãhnu cuu-gã, te cue ñáyu ñihí quidè-yu nãcuáa cunuu nchòhó cue téé. ⁸ Te Yã Ndióxí ní cadúha-gã téé, dico ñá díú yiqui naha ñadìhí ní quenehe-gã ní cadúha-gã téé chi yiqui naha téé ní quenehe-gã ní cadúha-gã ñadìhí. ⁹ Te sã cuendá téé ducaⁿ ñí cadúha-gã ñadìhí-áⁿ te ñá díú sã cuendá ñadìhí ní cadúha-gã téé. ¹⁰ Núu xĩãⁿ tàú-xi sã nchãá ñáyu ñihí dàdãhu-yu ñquí-yu cuendá ducaⁿ cùnùnì sã ñá túú cùnùu-yu dàtnã cùnùu nchoo cue téé. Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadã-yu sã cuendá nchaa espíritú xínú cuèchi núu Yã Ndióxí. ¹¹ Te vitna nchoo ñáyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá cãchí-ó sã cuè téé ñá túú xini ñuhu-güedé cue ñáyu ñihí chindee ñáhã-yu, te ni vã cãchí-ó sã cuè ñáyu ñihí ñá túú xini ñuhú-yu cue téé chindee ñaha-güedé xií-yu. ¹² Te ñndii-yiqui naha téé ní queñuhu Yã Ndióxí ní cadúha-gã

ñadìhí, dico vitna chi ñáyiu òhí dácàcú-yu tée. Te tée, ñadìhí ní cadúha Yá Ndiòxí, te òhí-ni ducaⁿ ní cadúha-gá nchaa dava-gá sá íó.

¹³ Te mee-ndo càda cuendá-ndó te núu ndùu váha-xi sá vǎ dádǎhu cue ñáyiu òhí díquí-yu òré càháⁿ ndìhí-yu Yá Ndiòxí àdi ñáhá. ¹⁴ Te nchaa ñáyiu càháⁿ-yu sá ñà túú ndùu váha-xi sá cuè tée cunduu nàni idi díquí-güedě, chi ìⁿ sácáⁿnùú cúú-xí càchí-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiu òhí ñáyiu nàni idi díquí-xi càchí ñáyiu sá ìⁿ sá vǎha cùu-xi sá cúú-xí-yu sá dúcáⁿ nàni idi díquí-yu. Te ducaⁿ chi Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ cunduu-yu cuendá quidáhu-xi díquí-yu. ¹⁶ Te núu íó ñáyiu cuení dacáa cuendú cuendá sá ní càháⁿ-í-a, te na cunahá-yu sá ncháa nchùhú cue tée càháⁿ tnùhu Xítohó Jesucristú òhí-ni ducaⁿ sàni iní-ndí cada nchaa ñáyiu òhí. Te òhí-ni ducaⁿ sàni iní nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá.

Cuendá ñáyiu ñà túú quide datná ní quide Xítohó Jesucristú cútnàhá ní cudini-gá ndìhi cue tée ní xica cuu ndìhi-gá

¹⁷ Te nchòhó ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo núu xǎⁿ duha na càháⁿ-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñà túú quide váha-ndo chi ñà túú chindee tnaha-ndo cada-ndo sá vǎha, chi da nàdatuhú iní tnáhá-ndó nacúaa ndècu-ndo. ¹⁸ Te díhna-gá na càchí tnùhu-í xii-ndo sǎ ñìhí-í tnùhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacúaa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, te ñà túú cùu ìⁿnuu-ndo oré ducaⁿ quide-ndo nacúaa ní càháⁿ-gá. Te dava sá càháⁿ ñáyiu sàndáa iní-í te dava ñáhá. ¹⁹ ;Te ndáa sá dúcáⁿ tnàhí cada-xi vǎ cúú ìⁿnuu-ndo cuendá ducaⁿ cùnùnì nùu ndèdàcàa-ndo sandáa ndisa iní-ndó tnùhu Xítohó Jesucristú te ndèdàcàa-ndo ñáhá! ²⁰ Te ndi tnahá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítohó Jesucristú cútnàhá ní cudini-gá ndìhi cue tée ní xica cuu ndìhi-gá, te ñà túú quide-ndo nacúaa tàú-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo. ²¹ Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacúaa ní cachí Xítohó Jesucristú, te dava-ndo ngödó núu-ndó díhna-gá-ndó xèxi-ndo sá néhé-ndó te ñà túú sǎ cùndetu tnaha-ndo, te ñà túú càháⁿ tnáhá-ndó nùu xǎⁿ dava-ndo ñà túú xèxi-ndo ndahá xití-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xini-ndo. ²² Te vǎ dúcáⁿ càda-ndo chi càa vehe-ndo núu dúcáⁿ càxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xití-ndó, chi sá dúcáⁿ quide-ndo te dàquee tíhú-ndó nchàa dava-gá ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Yá Ndiòxí, te dándóo canúú-ndó nchàa ñáyiu ndàhú sá dúcáⁿ quide-ndo. ;Núu xǎⁿ vǎ cúú càchí-í sá cúú-ndó ñáyiu quide váha chi ñà túú quide váha-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo ndècu-ndo!

Xítohó Jesucristú ní dándóo tnùhu-gá sá cóhó-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé te caxi-o pàa cuendá ndacu iní-ó sǎ ní xihí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Te dàtná-ni ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í te òhí-ni ducaⁿ ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo, chi òhí-ni níú cútnàhá ní sáha cuendá ñáhá ndí Jùdás Iscarioté xii-gá núu cuè tée cùu úhú iní ñáhá ní queheⁿ-gá pàa, ²⁴ te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núu Yǎ Ndiòxí, te ní táhú cuèchi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue tée xica cuu ndìhi-gá: “Chí quéhéⁿ pàa-a caxi-ndo te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná yiqui cùnù-í, chi yúhú cuú-í sácùendá-ndó. Te ducaⁿ-ni càda-ndo cundècu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í”, càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedě. ²⁵ Te sáta ní yàha ní xèxi-güedě pàa sá ní sǎñaha-gǎ, te ní queheⁿ-gá tàsáⁿ ñùhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núu Yǎ Ndiòxí. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii cue tée xica cuu ndìhi-gá: “Chí cóhó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná níñì-í, te cuendá níñì-í sá cǎtí òré cuú-í cutnùnì ndáa sá Yǎ Ndiòxí cada-gá ìngá núu sǎ vǎha sá cúú-xí ñáyiu. Te ndi tnahá òré coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundècu-ndo”, cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedě. ²⁶ Te ndi tnahá òré xéxi-ndó pàa te xihí-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te xǎⁿ dátùu-ndo nùu ñáyiu sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundècu-ndo ndéé ná sàa nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàá ndihi òré coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé dàtná ní cachí Xítóhó Jesucristú

²⁷ Te dava-ndo ñà túú quide-ndo nacuaáa cuiní Yă Ndiöxí cada-ndo òré xéxí-ndó pàá ndihi òré xíhí-ndó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te cucuéchi xii-ndo chi ñá túú nèhe-ndo sá yíñùhu sá cúú-xí yìqui cuñú Xítóhó Jesucristú, te ni ñà túú nèhe-ndo sá yíñùhu sá cúú-xí ñíñí-gă. ²⁸ Te ío váha cada cuendá-ndó te núu ndècu váha iní-ndó núú Xítóhó Jesucristú òré cúmăní-gă caxi-ndo pàá ndihi òré cúmăní-gă coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé. Te núu ndècu váha iní-ndó núú-gă te caxi-ndo te coho-ndo. ²⁹ Te dava nchòhó ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá yìqui cuñú Xítóhó Jesucristú te xèxi-ndo paá te xìhi-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sá dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó. ³⁰ Te ñu sá dúcáⁿ quide-ndo núu xíăⁿ vâi-ndo cuhú, te ío ndàhú ndécú-ndó, te dava ñáyiu ndècu ndihi-ndo sa ní xíhí-yu. ³¹ Dico núu ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núú Yă Ndiöxí, te vá dúcáⁿ dândoho ñaha-gá xii-o. ³² Te òré ndéhé Yă Ndiöxí sá ñà túú quide ndáá-ó ndècu-o te dândoho ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá cuendá sá vă cuíta nihnu-o, chi núu ñáhá te cuíta nihnu-o ndihi nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha.

³³ Te núu xíăⁿ cãháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú sá òré tacá-ndó càda-ndo nacuaáa ní quide Xítóhó Jesucristú cútnàhá ní cudini-gá ndihi cue téé ní xica cuu ndihi-gă, te cundetú tnàha-ndo nduu nchaa-ndo te dătnùní ducaⁿ càda-ndo. ³⁴ Te núu dava-ndo xíhí-ndó dòcò te caxi duuⁿ-ndo vèhe-ndo te dătnùní natacá-ndó, cuendá òré natacá-ndó te vá cadá-ndó ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vă dândòho ñaha Yă Ndiöxí xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dává-áⁿ cachí tnúhu-í xii-ndo nchaa dava-gá sá cúmăní.

12

Nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yă Ndiöxí cada-o ñⁿ ñⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-o ñⁿ ñⁿ-o cuendá cutnùní iní-ndó.

² Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ní xóo dandàhú ñáhá yùcu ñávàha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchaa sá ñí cadúha cue ñáyiu ñuyíú-a nchaa sá cãchí-yu cùu ndiöxí te ñá ndáá sá ndiöxí cúú-xí, te nchaa xíăⁿ ñá túú cãháⁿ-xi. ³ Te cuiní-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã Espíritú Yă Ndiöxí ñá túú chindee-xi ni ñⁿ ñáyiu cuendá sá cãháⁿ úhú-yu Xítóhó Jesucristú. Te ni ñⁿ ñáyiu ñá túú càhu iní-yu cãháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gă Xítóhó-yu te núu ñá túú Espíritú Yă Ndiöxí dácàhu iní ñáhá-xí xí-yu.

⁴ Te ndi dîíⁿ ndî dîíⁿ ndùu chiuⁿ ní cachí Espíritú Yă Ndiöxí cada-o, te ñu-ni ñⁿdîi-ni Espíritú-gá ndécú. ⁵ Te ndi dîíⁿ ndùu chiuⁿ quide-o xinu cuechi-o núú ñⁿdîi-ni Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te ndi dîíⁿ ndî dîíⁿ chindee ñaha Yă Ndiöxí xii-o nàcuáa cada-o chiuⁿ-gă, te ñu-ni ñⁿ dîi-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáyiu. ⁷ Te Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xí sã nchóó càda-o sá vãha, te ducaⁿ chindee-o cue ñáyiu ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te dava-o ñí nduu táhú-ó núú Yă Ndiöxí sá Espíritú-gá cada te ndacu-o cãháⁿ-ó tnúhu sá ño cãhnu cuu ñu-ni tnúhu mee Yă Ndiöxí, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó cùtnùní iní-ó nàcuáa cãháⁿ tnúhu-gă te cãháⁿ-ó nàcuáa cuiní Espíritú-gá. ⁹ Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sã ño quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú cuendá cada-gá ñⁿ sá cuiní-ó, te ducaⁿ chi Espíritú Yă Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sã cãcáⁿ táhú-ní-ó núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. ¹⁰ Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sã ndácú-ó càda-o nchaa sá vă yòo tnàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó núú Yă Ndiöxí sá cãháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xii-o, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sã cùtnùní iní-ó núu ñu Espíritú Yă Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii ñáyiu òré cãháⁿ-yu tnúhu-gá àdi cue espíritú cùndîhi yucu ñávàha. Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó

cáháⁿ-ó tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiõxí xii-o tnũhu sá ñà túú xìní-ó, te dava tucu-o ñi nduu táhú-ó cáháⁿ-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tnũhu-áⁿ. ¹¹ Te ìⁿdì dîí-ni Espíritú Yă Ndiõxí ducaⁿ chindee ñaha-xi, te ñi-ni Espíritú-gá dácãhũ ñaha-xi xii-o ñi dîíⁿ nũu chiuⁿ sá cuini mée-xí càda-o.

Nchaa-o ìⁿ-ni cuu-o ñihi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a titní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico ìⁿ-ni cùu-xi, te ñi-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú chi ìⁿ-ni cùu-o ñihi-gá. ¹³ Te dava-o cùu-o ñáyiu israhél, te dava-o ñà túú cùu-o ñáyiu israhél, te dava-o cùu-o ñáyiu ñà túú tnàhí ðàñá quee núú chíúⁿ pãtróóⁿ-xi, te dava-o cùu-o ñáyiu ðàñá quée nũu chíúⁿ pãtróóⁿ-xi. Te mee Espíritú Yă Ndiõxí ní quide-xi sá ncháá-ó ìⁿ-ná cúú-ó ndècu-o ñihi Xítóhó Jesucristú. Te Yă Ndiõxí ní cachí-gá sá ncháá-ó cùndecu ñihi-o Espíritú-gá.

¹⁴ Te nchòhó xìní-ndó sã titní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ñà díú ìⁿ-ni xichi cuu-xi. ¹⁵ Te cuéi sáhá-ó ñihi ndaha-o ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá cúú càchí-ó sã sáhá-ó ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁶ Te cuéi lóho-o ñihi tinuu-o ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi dico vá càchí-ó sã lõho-o ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁷ Te núu ñihí ní ndúú yiqui cuñú-ó ní xindee mee-ni tinuu-o, te ñà túú ndèe cundee lõho-o cùndedóho ni cùu te núu ducaⁿ, àdi núu ñihí yiqui cùú-ó ní xindee mee-ni lõho-o te ñà túú ndèe cundee dítní-ó ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁸ Dico mee Yă Ndiõxí ní taxi ndecu-gá ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cùú-ó nàcuáa ní cachí iní mée-gã. ¹⁹ Te núu ìⁿ-ni sã ní xindee ñihí yiqui cùú-ó, te vá cùnduu-xi nacuáa tàú-xi cunduu ni cùu te núu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ìⁿ-ni cùu-xi ñihí-xi.

²¹ Te sa ñaha-o sá vã cúú càchí-ó sã tinuu-o ñà túú xini ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñà túú xini ñuhu-xi sáhá-ó. ²² Te nchoo sã ñaha-o sá dává xichi yiqui cuñú-ó sã càchí-ó sã ñà túú cùnuu ío-gá xini ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yiqui cùú-ó sã ñà túú quide cuendá cávíhí-ó nchaa xãⁿ sá quidáhu dóó sácũhnu-o, te dava xichi yiqui cùú-ó ñà cúú cùtúu chi dacũtí sã quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yiqui cùú-ó sã cúú cùtúu ñà túú xini ñuhu-xi quidáhu. Te Yă Ndiõxí ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yiqui cùú-ó nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gã xichi yiqui cùú-ó nũu vã cúú cùtúu quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá sá ìⁿ-ní cùu yiqui cuñú-ó. Te ducaⁿ ñi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cùú-ó chindee tnahá-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú chi chindee tnahá-o. ²⁶ Te núu ìⁿ xichi yiqui cùú-ó ná tnàhúhú te ñihí-ó quide úhú-xi, te núu ìⁿ xichi yiqui cùú-ó ño váha ndècu-xi te ducaⁿ ñihí yiqui cùú-ó cúú vãha-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

²⁷ Te nchoo ndècu ñihi-o Xítóhó Jesucristú, te cùu-o datná yiqui cùú-ó-gá te ìⁿ ìⁿ-o cùu-o datná ìⁿ ìⁿ xichi yiqui cùú-ó-gá. ²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi Yă Ndiõxí ní taxi-gá ñi dîíⁿ ñi dîíⁿ chiuⁿ quide-o sá cúú-xí nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cáháⁿ tnũhu-gá núú ñáyiu ní taxi ndecu-gá, te ðãtnùní ní taxi ndecu-gá cue téé cáháⁿ tnũhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mée-gá, te ðãtnùní ní taxi ndecu-gá cue téé ðànehé ñáhá xii ñáyiu tnũhu-gá núú tàcá-yu, te ðãtnùní ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndàcu quide sá vã yõ tnàhí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xicáⁿ táhú-ní nũu Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chindee cue ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yindaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé càháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá tnũhu sá ñà túú xìní-güedé. ²⁹ Te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnũhu-gá núú ñáyiu, te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé càháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-o. Te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé dàcuaha ñaha xii-yu. Te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vã yõ tnàhí ndàcu cada. ³⁰ Te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé ðicó-ni cácáⁿ táhú nũu Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé càháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñaha Espíritú Yă Ndiõxí tnũhu sá ñà túú xìní-ó, te ñà ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnùní iní-xi cáháⁿ nàcuáa nduu tnũhu-áⁿ. ³¹ Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo

nacuáa nduu táhú-ndó núú Yă Ndiöxí nchaa sá ïo-gá cúnùu cada-ndo. Te vitna na dànehé ñáhá tùcu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico sá dánèhé ñáhà-í-a ïo-gá cúnùu-xi.

13

Cuu iní-ó tnàha ñáyi-u-o

¹ Te núu nchoo xìní-ó cǎháⁿ-ó tnũhu sá ïo vii ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ ñáyi-u ñuyúú-a, àdi xìní-ó cǎháⁿ-ó tnũhu sá ïo vii ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te núu xìní-ó cǎháⁿ-ó nchàa tnũhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o ña, te ñá túú nàndíhi-xi sá xìní-ó cǎháⁿ-ó tnũhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá ïo dusaⁿ quide. ² Te núu cùu-o ñáyi-u cǎháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiöxí, àdi cuu-o ñáyi-u cùtnuní iní-xi nàcuáa cuáháⁿ nchaa tnũhu ndùu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñáyi-u ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quide Yă Ndiöxí, àdi cuu-o ñáyi-u ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí nàcuáa ndacu-o cùu-o ìⁿ yucu xocuiñí-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xíáⁿ xìní-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o ña, te ñá túú vèdana nàndíhi-xi te núu vá cúú iní-ó tnàha ñáyi-u-o cuèi na càda-o nchaa xíáⁿ. ³ Te cuèi nchaa sá ndécú ndíhi-o na dacáhũ-o, te cuèi na cuàha cuendá-ó mèe-o cáyú-ó sǎ cúú-xí Yă Ndiöxí, dico ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñáyi-u cuédú iní, te ni ñà túú cǎháⁿ-ó nũu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, ⁵ te ni ñà túú ñũhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cúú-xí mèe-o, te ni ñà túú-gǎ cúdeéⁿ-ó cuendá ìⁿ sá cúú, te ni ñà túú-gǎ sácũhuⁿ iní-ó sǎ quidé ñàha tnaha ñáyi-u-o xii-o. ⁶ Te ni ñà túú-gǎ cúdíⁿ iní-ó nchàa sá ñà túú vǎha quide ñáyi-u, chi mee-nǎ cuendá nchaa sá vǎha cùdíⁿ iní-ó. ⁷ Te nchaa sá yǎha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuendá nchaa ñáyi-u, te sàni iní-ó sǎ díú-ní nchàa sá vǎha cuu xii nchaa tnàha ñáyi-u-o ndèe cuéé-gá, te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi sá yǎha-o, te nchaa xíáⁿ quidé-ó te núu cùu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o.

⁸ Te ni caa ni quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cuè tnaha ñáyi-u-o. Dico sáá nduu te vá cóó-gǎ ñáyi-u cǎháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiöxí, te ni vǎ cóó-gǎ ñáyi-u cǎháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí tnũhu sá ñà túú xìní-yu, te ni vǎ cóó-gǎ ñáyi-u túha dàtná túha ñáyi-u vitna. ⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní Yă Ndiöxí chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sàcú-ni cǎháⁿ-ó nàcuáa ndùu tnũhu-gá, dico cǎháⁿ-ó tnũhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gǎ xii-o. ¹⁰ Te na sáá nduu càda Yă Ndiöxí nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-áⁿ te nchaa sá cǎchí-gá ñá túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcáⁿ-gǎ cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cúnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cúú-í landú, ní xóo cǎháⁿ-í, ní xóo cani iní-í, te ní xóo tecú tnùn-í-í dàtná quidé cuè landú xindecu vitna, dico sá tá ní cuu-í ìⁿ tée cùu sacuéhé te ñá túú-gǎ quidé-í dàtná ní xóo cada-í cúnàhá ní cuu landú-í. ¹² Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucrístú, chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa cùu cuendá Yă Ndiöxí, te cùu-o datná ñáyi-u ndèhe ìⁿ núú yùtátá sǎ ñà túú tũu váha núú-xi, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nǎsa cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quíní núú-ó-gǎ. Te nchoo sàcú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu-gá vitna dico na sáá nduu te quíní ndáá-ó nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá dàtná xìní ñáhá mèe-gá xii-o. ¹³ Te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ-ni quíndáá iní-ó Yă Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu ndíhi-o tnũhu ndee ìní cundecu-o ndíhi-gá, te ducaⁿ-ni ïo cuu iní-ó-gǎ ndíhi tnàha ñáyi-u-o. Te sá cúú ìní-ó Yă Ndiöxí ndíhi sá cúú ìní-ó tnàha ñáyi-u-o xíáⁿ ïo-gá cúnùu-xi dacúúxí dǎva-gá.

14

Ñáyi-u cǎháⁿ tnũhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yă Ndiöxí

¹ Te vá dáñá ndéé-ndó cùu iní-ndó tnàha ñáyi-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sã ndùu táhú-ndó nùú Yã Ndiõxí titní nùú chiùⁿ cada-ndo nacuaa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sã ndúú táhú-ndó cãháⁿ-ndó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-ndo. ² Te cue ñáyi-ndo cãháⁿ tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yã Ndiõxí tnùhu sá ñà túú xini-yu, te tnùhu cãháⁿ-yu-án cúu-xí sã cúu-xí Yã Ndiõxí te ñá díú sã cúu-xí ñáyi-ndo chi ñà túú tècú tnùní-yu, te mee Espiritú Yã Ndiõxí quidé-xí dùcaⁿ cãháⁿ-yu tnùhu yiyuhu. ³ Te cue ñáyi-ndo ní nduu táhú nùú Yã Ndiõxí cãháⁿ tnùhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xií-yu, te ñáyi-ndo dácàháⁿ-yu ñáyi-ndo nacuaa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ cuãñáhá-yu tnùhu ndee iní xií-yu òré ndìhú iní-yu. ⁴ Te ñáyi-ndo cãháⁿ tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yã Ndiõxí xií-yu tnùhu sá ñà túú xini-yu-án, ñáyi-ndo mee-ní-yu níhí ndéé-yu ndècú-yu ichi-gá. Dico ñáyi-ndo cãháⁿ tnùhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xií-yu, cãháⁿ-yu tnùhu-án nacuaa níhí ndéé dáva-gã ñáyi-ndo nchìcúⁿ nihnu ichi-gá.

⁵ Te yúhú ío cudíí iní-í te nùu nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yã Ndiõxí xii-ndo tnùhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ío-gá cudíí iní-í te nùu nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá-gã, chi ío-gá xini ñùhu-xi sá cãháⁿ-ndó tnùhu-án dácúúxí sã cãháⁿ-ndó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá cãháⁿ-ndó tnùhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ñà-ni nùtnahá-xi quide-ndo te nùu nchòhó ñáyi-ndo cãháⁿ tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá cãháⁿ-ndó nacuaa quèe-xi tnùhu-án. Te ducaⁿ te nchaa ñáyi-ndo ndècú ichi Yã Ndiõxí cuita níhí ndéé-gã-yu quíhíⁿ cundecú-yu ichi-gá. ⁶ Te nùu yúhú quexio-í nùú ndècú nchòhó ñáyi-ndo ndècú ndìhí-í ichi Xitohó Jesucristú, te ngúíta-í cãháⁿ-í mee-ni tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yã Ndiõxí xii-í tnùhu sá ñà túú xini-í, te ñà túú ñà sá vãha cuu-xi sá cúu-xí-ndó. Dico cuu-xi sá vãha xii-ndo te nùu na cãháⁿ-í nùú-ndó nchaa tnùhu sá dánèhé ñáhá Yã Ndiõxí xii-í tnùhu sá vátá dácuaaha-gá-í, ndìhí nchaa tnùhu sá sà xini-í, ndìhí nchaa tnùhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-í cãháⁿ-í, ndìhí nchaa dava-gã tnùhu-gá.

⁷ Te na càda-o cuendá sá nùu ñà tée tíú-dé vílu àdi cani-dé àrpá te nùu ñà túú sàhnú-dé ndìhí-xi ñà yaá, te ñà cùtnùní iní-ó ñà yaá cani-dé àdi ná yaá tíú-dé te nùu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te ñà-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu tée cùu sandadú tíú cútú, chi nùu vá tíú váha-dé nacuaa tàú-xi cunduu òré quíhíⁿ-güedé nàa-güedé, te vá ngündecú túha dava-gá cue sandadú te nùu ducaⁿ na càda-dé vá tíú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó te nùu vá cãháⁿ-ndó ñà tnùhu nacuaa tàú-xi cunduu nùú ñáyi-ndo te vá tècú tnùní-yu tnùhu cãháⁿ-ndó. ¡Chi áúⁿ ñà cuu cãháⁿ-ndó te nùu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío titní nùú tnùhu ío ñuyú, te ñà ñà nùú tnùhu-án cùtnùní iní ñáyi-ndo nacuaa quèe-xi. ¹¹ Te nùu nchoo ñà tècú tnùní-ó ñà tnùhu cãháⁿ ñà ñáyi-ndo, te quide-ó-yu ñáyi-ndo nùú xicá chi ñà túú cãháⁿ-yu tnùhu cãháⁿ-ó, te ñà-ni ducaⁿ quide ñahá-yu xii nchoo tucu. ¹² Te xíáⁿ nùu cãhí tnùhu-í xii nchaa nchòhó ñáyi-ndo ío cuini nduu táhú nùú Yã Ndiõxí sá Espiritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha nùú chiùⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiùⁿ sá ñà nduu táhú-ndó nacuaa cuita níhí ndéé-gã ñáyi-ndo ndècú ichi-gá quíhíⁿ.

¹³ Te nùu cãháⁿ-ndó tnùhu sá ñà túú xini-ndó, tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yã Ndiõxí xii-ndo, te xini ñùhu-xi sá càcáⁿ táhú-ndó nùú Yã Ndiõxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cãháⁿ-ndó nùú ñáyi-ndo nùu nása quèe-xi tnùhu-án. ¹⁴ Chi nùu nchoo na cãháⁿ ndìhí-o Yã Ndiõxí ndìhí tnùhu sá ñà túú xini-ó, te ni yùhu ni iní-ó cãháⁿ ndìhí-o-gã dícó-ni sá ñà tècú tnùní-ó nacuaa nduu tnùhu cãháⁿ-ó. ¹⁵ Te xíáⁿ nùu xini ñùhu-xi cãháⁿ ndìhí-o Yã Ndiõxí ni yùhu ni iní-ó nacuaa chindee ñaha Espiritú-gá xii-o te cãháⁿ-ó nacuaa tecú tnùní-ó, te ñà-ni ducaⁿ càda-o oré xítá yùhu-o chiñuhu-o Yã Ndiõxí, chi ni yùhu ni iní-ó dùcaⁿ cada-ndo nacuaa chindee ñaha Espiritú-gá xii-o, te cùtnùní iní-ó nacuaa cuáháⁿ nchaa tnùhu cãháⁿ-ó xita-o. ¹⁶ Chi nùu nchoo na ndàcáⁿ táhú-ó nùú Yã Ndiõxí ndìhí mee-ni tnùhu sá ñà túú xini-ó tnùhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-o, te ñáyi-ndo ñà túú ní nduu táhú cãháⁿ tnùhu cãháⁿ-ó ndèdóho ñahá-yu xii-o, te ñáyi-ndo ñà ndácú-yu cãháⁿ-yu tnùhu cãháⁿ-ó ndàcáⁿ táhú-ó ndìhí-yu nùú Yã Ndiõxí chi ñà túú tècú tnùní-yu

tnúhu cãháⁿ-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sã dúcãⁿ cãháⁿ-ó ndacãⁿ táhú-ó núú Yã Ndiöxí, te dicó-ni sã tnúhu-áⁿ ñã túú chindee-xi ñáyiu nãcuáa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gã. ¹⁸ Te yúhú ío ndacãⁿ táhú-í núú Yã Ndiöxí chi cãháⁿ-í tnúhu sã ñã túú xini-í tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú-gã xii-í, te cãháⁿ-gã-í dácúxí nchaa nchohó. ¹⁹ Te òré tàcã ñáyiu ndècu ichi Yã Ndiöxí dácúahã-yu tnúhu-gã, te cãháⁿ-í tnúhu-gã núú-yu sã sã ní cutnùní iní mèe-í nãcuáa ducaⁿ cùtnùní iní-yu nãcuáa nduu tnúhu cãháⁿ-í. Te tnàhá-gã iní-í cãháⁿ-í úhúⁿ-ni tnúhu-áⁿ núú-yu dácúxí sã cãháⁿ-í úxí mĩ tnúhu sã ñã túú xini-í, tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiöxí xii-í cãháⁿ-í.

²⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, vá cãní iní-ndó dàtnã sãní iní cue landú, chi caní iní-ndó dàtnã tàù-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtnã cue landú lìhli vá cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñã túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. ²¹ Te núú tütú Yã Ndiöxí cãháⁿ-xi nãcuáa ní cãháⁿ-gã, te cãchí-xi: “Cue téé ñúú xicã cãháⁿ ndi dííⁿ núú tnúhu quíhíⁿ-güedé cãháⁿ-güedé tnúhu-í núú ñáyiu isràél cada-güedé núú-í, te cuèi ducaⁿ dico vá quindáá iní-yu tnúhu-í”, duha ní cachí Yã Ndiöxí te ducaⁿ ñi ngúndéé núú tütú-gã. ²² Te tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiöxí xii-o tnúhu sã ñã túú xini-ó, xíãⁿ cúú-xí cuendã sã cùtnùní iní cue ñáyiu ñã túú sãndãá iní tnúhu Yã Ndiöxí sã ñã túú cùu váha iní ñáhã-gã xií-yu. Dico sã cúú-xí cuè ñáyiu sãndãá iní tnúhu-gã ñã túú ñã quidé-xí sã cúú-xí-yu. Te tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiöxí xii-o, xíãⁿ cúú-xí cuendã sã cùtnùní iní cue ñáyiu sãndãá iní tnúhu-gã sã ndécú ndìhi ñaha-gã xií-yu, dico ñã túú dùcaⁿ sani iní cue ñáyiu ñã túú sãndãá iní tnúhu-gã. ²³ Te núú ní tacã nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Yã Ndiöxí, te nchaa-ndo ñi ngüíta-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiöxí xii-ndo tnúhu sã ñã túú xini-ndó, te mei òré-áⁿ quexìo cue ñáyiu ñã túú sãndãá iní tnúhu-gã, ndìhi cue ñáyiu vátã quini dana-gã tnúhu-gã núú ndécú-ndó, te ñáyiu-áⁿ quesãhá-yu sã lúcú-ndó te núú ducaⁿ cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú-gã xii-ndo òré quexìo-yu. ²⁴ Dico núú nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiöxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexìo cue ñáyiu ducaⁿ ñã túú sãndãá iní-xi tnúhu-gã, ndìhi cue ñáyiu ducaⁿ ñã túú xini dana tnúhu-gã-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cutnùní iní-yu sã ndécú cuèchi-yu núú-gã, te ngüíta-yu cuãha-yu cuendã sã ñã túú quide váha-yu ndècu-yu cuendã sã cãháⁿ-ndó tnúhu-gã ndèdóho-yu. ²⁵ Te nchaa sã cuèhé sã dúhá ñi quidé-yu sãni iní-yu yìyuhu ndacu iní-yu, te ngüíta-yu náhmã-yu nchaa sã ñã túú váha ní quidé-yu núú Yã Ndiöxí, te cachí-yu sã ño cãhnu cuu-gã, te cachí tucú-yu sã ndãã ndécú ndìhi-ndo-gã.

Cada-o nãcuáa tàù-xi cunduu

²⁶ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcã-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yã Ndiöxí, te dava-ndo dãsahú-ndó ñáyiu tnúhu-gã, te dava-ndo cãháⁿ-ndó nãcuáa dàquixi túú Yã Ndiöxí iní-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiöxí xii-ndo tnúhu sã ñã túú xini-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó nãcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te nchaa sã quidé-ndó ná cùu-xi nãcuáa chindee-xi ñáyiu nãcuáa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gã. ²⁷ Te òré cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Espiritú Yã Ndiöxí xii-ndo tnúhu sã ñã túú xini-ndó, te úú-ni-ndo àdi úní-ni tnàhá-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úúⁿ ní cãháⁿ-ndó chi ndéé ndìhi ñiⁿ-ndo te dàtnùní ngüíta ingã-ndó cãháⁿ-ndó. Te xini ñuhu-xi sã ñiⁿ ñáyiu cãháⁿ-yu nãcuáa quèe-xi tnúhu cãháⁿ-ndó-ãⁿ. ²⁸ Te núú ñã túú ñáyiu tècú tnùní nãcuáa quèe-xi tnúhu cãháⁿ-ndó-ãⁿ, te núú mèé núú ñiⁿ-ní-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ cãháⁿ ndìhi-ndo Yã Ndiöxí te vá cãháⁿ-ndó núú ñáyiu. ²⁹ Te òré cãháⁿ-ndó tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiöxí xii-ndo te úú-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo cãháⁿ, te dava-gã-ndó cùndedóho-ndo tnúhu-áⁿ te cãháⁿ-ndó núú váha-ni cãháⁿ-güedé àdi ñã túú váha-ni. ³⁰ Te núú ñiⁿ-ndo ñi dácãhú iní ñáhã Yã Ndiöxí xii-ndo ñiⁿ tnúhu cãháⁿ-ndó, te núú ñiⁿ-ndo sã cãháⁿ-ndó te ngüíñí-ndó te quíhu tucu ingã-ndó cãháⁿ-ndó nãcuáa ní dácãhú iní ñáhã Yã Ndiöxí xii-ndo. ³¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ní nduu táhú cãháⁿ tnúhu sã dácãhu iní ñáhã Yã Ndiöxí, te vá úúⁿ-ní cãháⁿ-ndó chi díhna-gã ñiⁿ-ndo cãháⁿ

te dătnùní cáháⁿ tucu ingá-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècú tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíí-gă iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ³² Te nchaa ñáyiú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí sa nàha-ná méè-yu nàcuáa quidé-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá nàcuáa ñá túú quide cutexínu-yu. ³³ Te Yá Ndiòxí cúú-gă Yáá quidé ò váha cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàticá nuu ñaha-gă xii-ndo.

Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa càháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú. ³⁴ Te yúhú càchí-í sá vă cúú cãháⁿ cue ñáyiú dîhí òré tàcá-ndó dàcuaha-ndo tnúhu-gá, chi ñá túú dùcaⁿ cuiní-gá cadá-yu, te quíndáá-ni iní-yu cadá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁵ Te núú ìⁿ sá cuiní-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáá-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núú yíí-yu, chi ñá túú ndùu váha-xi sá càháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáyiú dàcuáha ndìhí-yu tnúhu-gá.

³⁶ Te chí dándacu iní sá ñá díú nchòhó cúú-ndó ñáyiú ní ngúndecu ndìhi tnúhu Yá Ndiòxí díhna nuu nàcuáa datècú tnúhu-ndo dâva-gá ñáyiú, te ni ñá díú mèe-ni nchòhó sa ní ngúndecu ndìhi-ndo tnúhu Yá Ndiòxí vitna, núú xíáⁿ vá càchí-ndó sã ò cùnuu-ndo. ³⁷ Te núú dava nchòhó sání iní-ndó sã càháⁿ-ndó nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yă Ndiòxí xii-ndo àdi sani iní-ndó sã quidé-ndó nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sá ncháá tnúhu càháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu sá ñí cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucrìstú cada-o. ³⁸ Te ndèda-ni cà ñáyiú ndècu ndìhi-ndo te núú ñá túú sândáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te vá cadá cuendá-ndó tnúhu càháⁿ-yu.

³⁹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, ò cani iní-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiòxí núú ñáyiú, te daña-ndo na càháⁿ cue ñáyiú ní nduu táhú núú Yă Ndiòxí sá càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá xií-yu tnúhu sá ñá túú xìní-yu. ⁴⁰ Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa ñá túú nă cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xítóhó Jesucrìstú

¹ Te vitna nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú cuiní-í sá dándacu iní-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi dîu tnúhu-áⁿ ñí sândáá iní-ndó te nchicúⁿ nihnu-ndo. ² Te sá xíí tnúhu-áⁿ níhnú-ndó ìchi cuáháⁿ-ndó núú ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiòxí ñí caa ñí quíhíⁿ, te ducaⁿ ndùu táhú-ndó núú cùndecu-ndo ñí caa ñí quíhíⁿ ndìhi Yá Ndiòxí te núú nchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo, te núú ñá túú nchicúⁿ nihnu-ndo te ñá túú ní sândáá iní-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu.

³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ìⁿ tnúhu sá ò cùnuu ní níhí-í, chi ní cachí tnúhu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucrìstú ní xíhí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yă Ndiòxí sá dúcáⁿ yăha-gá. ⁴ Te ní chindúxi ñaha-güedë xii-gá te nduu úní ní dándótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá, te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yă Ndiòxí. ⁵ Te sátá ñí ndoto-gá te ní quee túu-gá núú tē Pèlú, te dătnùní ní quee túu-gá núú dâva-gá cue tée ní táuchíúⁿ-gă cáháⁿ tnúhu-gá. ⁶ Te sátá dúcáⁿ te dătnùní ní quee túu-gá núú ũhúⁿ ciendú cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te vâi-yu xîndecu-ní-yu vitna chi sacú-ni-yu ní xíhí. ⁷ Te dătnùní ní quee túu-gá núú tē Jàcobó, te sátá dúcáⁿ te dătnùní ní quee túu-gá núú nchaa cue tée ní táuchíúⁿ-gă cáháⁿ tnúhu-gá.

⁸ Te ndéé núú ñí ndìhi-ná te ní quee túu-gá núú mèè-í, te òré ní quee túu-gá núú-í te cùu-í dàtná ìⁿ déhe yiquíⁿ vâtá sâá-gá nduu càcu chi cùu-í ìⁿ tée ñá túú sàni váha iní-xi cuendá-gá ní cùu. ⁹ Te yúhú ñá túú cùnuu-í dàtná cùnùu cue tée ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucrìstú cáháⁿ tnúhu-gá. Te cùu-í ìⁿ tée ní táuchíúⁿ-gă càháⁿ tnúhu-gá, cuèi ñá túú tàú-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá, chi ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ¹⁰ Dico Yá Ndiòxí ò váha iní-gá chi ní quide ñaha-gă xii-í ìⁿ tée váha, chi ñá túú-gă quidè-í dàtná ní xóo cada-í. Te ò cùndahú iní ñáhá-gă chîndèe ñaha-gá xii-í dico ñá túú àúⁿ nă cuu chindee ñaha-gá, chi ò-gá vâi chiuⁿ-gá ní cuu sa ta quide-í cuáháⁿ dàcúúxí dâva-gá cue

tée ní táúchíúⁿ-gă cáháⁿ tnúhu-gá te ñá díú mèe-í ducaⁿ quide-í chi mee Yă Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă chíndèe ñaha-gá xii-í quidè-í chiúⁿ-gá. ¹¹ Te ñá túú nă cada-xi cuèi dava-gá-güedé sa ní cuu vâi-gá chiúⁿ-gá quidé-güedè àdi yúhú, chi ìⁿ-ni tnúhu cáháⁿ-ndí te tnúhu-áⁿ cúú tnúhu ní sándáá iní-ndó.

Cue ñáyiu ní xíhí ndotó-yu

¹² Te nchúhú cue tée cáháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ñí xíhí-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuendá dava nchòhó cächí-ndó sã vã ndótó cuè ñáyiu ní xíhí? ¹³ Te núu ducaⁿ sàni iní-ndó sã vã ndótó cuè ñáyiu ní xíhí te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá te núu ducaⁿ. ¹⁴ Te núu dícó Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ñà túú nàndíhi-xi te núu ducaⁿ, te àúⁿ nă cuu sándáá iní-ndó-gă te núu ducaⁿ. ¹⁵ Te núu dícó cúú-xí ìⁿ sá ndàá tnúhu sàni iní dava-ndo ña, te dàcuandehnde-ndí sá cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó te núu ducaⁿ, te ñá túú cáháⁿ ndáá-ndí núú-ndó sã Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú, te núu ndáá nàcuáa sàni iní dava-ndo sã vã ndótó cuè ñáyiu ní xíhí, dico ñá ndáá nàcuáa sàni iní-ndó. ¹⁶ Te núu vá ndótó cuè ñáyiu ní xíhí te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá. ¹⁷ Te núu Xítohó Jesucristú ñá túú ní ndòto-gá ñá, te àúⁿ nă cuu sándáá iní-ndó-gă te núu ducaⁿ, te ndècu-ni cuèchi-ndo nũú Yă Ndiöxí te núu ducaⁿ. ¹⁸ Te núu ndáá nàcuáa sàni iní-ndó ñá te cue ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñáyiu ní xíhí ní xíta nihnú-yu te núu ducaⁿ. ¹⁹ Te núu nchoo ndècu ndíhi-o tnúhu ndee iní núú Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cùndècu-o ñuyíú-a ña, te cùu-o ñáyiu ío-gá duuⁿ duuⁿ ndàhú sá cúú-xí dâva-gá ñáyiu te núu ducaⁿ.

²⁰ Dico ndáá sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá nũú xíáⁿ cùtnùní iní dava-o sã ndótó cuè ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá. ²¹ Te sá cuèchi ìⁿdii-ni tée ní xíndecu ñuyíú-a xíáⁿ xíhí ñáyiu, te sá cuendá ìⁿdii-ni tucu ingá tée te ndoto cue ñáyiu ní xíhí. ²² Te nchaa ñáyiu xíhí-yu sá cuèchi ìⁿ tée, te tée-áⁿ cúú-dě ndíi Àdán tée díhna nuu ñí cuu ñaní tnáhá cuè ñáyiu ñuyíú. Te diu-ni ducaⁿ sã cuendá ìⁿdii-ni tée te ndoto cue ñáyiu ní xíhí, te tée-áⁿ cúú-dě Xítohó Jesucristú chi nchaa ñáyiu ndècu ndíhi-gá ndotó-yu. ²³ Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá xíáⁿ cùtnùní iní dava-o sã ndúu na quixi tucu-gá ñuyíú-a te dâvá-áⁿ ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá. ²⁴ Te dâtnùní ducaⁿ te sáá nduu nàa nchaa sá ío ñuyíú, te Xítohó Jesucristú danàa-gá nchaa ndí túhú sá cùnúu ío ñuyíú-a, chi danàa-gá nchaa ñáyiu ío cùnuu, ndíhi yucu ñávàha, ndíhi nchaa espíritú xínú cuèchi núú-xi. Te ducaⁿ te cúñaha-gă xii Tâtá-ó Dütú Ndiöxí taxi tnùní-gá. ²⁵ Chi Xítohó Jesucristú dacuitíí tàxi tnuní-gá ndéé ná sáá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-gá. ²⁶ Te ndéé núú ñí ndíhi-ná te danàa-gá sá quidé xíhí ñáyiu. ²⁷ Te ducaⁿ chi cáháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí sá méé-gă ní nachíhi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú cuendá sá méé Xítohó Jesucristú taxi tnuní-gá, te vá yôo ìⁿ tàxi tnuní ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi mee Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá ní nachíhi-gá nchaa sá ío ndaha Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá sá quíndaha-gá nchaa sá ío, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ío, te cúñaha-gă xii Yá Ndiöxí taxi tnuní ñáhá-gă xii-gá, te ducaⁿ te mee-nă Yă Ndiöxí taxi tnuní-gá nchaandi túhú sá ío.

²⁹ Te núu ñá túú ndáá cáháⁿ-í, ¿te ná cuendá dava ñáyiu sànduté-yu cuendá ñáyiu ní xíhí nũú ñá túú ndáá sá ndótó ñáyiu ní xíhí?

³⁰ Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáyiu cahni ñàhá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñáyiu ní xíhí te àúⁿ nă cuu ducaⁿ quide cahnu iní-ndí ducaⁿ cuíní-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ. ³¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ìⁿ nduu ìⁿ nduu ndéé iní ñáhá ñáyiu cahni ñàhá-yu xii-í. ³² Te núu dícó ndáá sá vã ndótó ñáyiu ní xíhí dàtná cächí dava ñáyiu, te àúⁿ nă cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-í te núu ducaⁿ, chi ñáyiu-áⁿ ñí quidé-yu dàtná quidé ìⁿ quiti dééⁿ sã cúú-xí-í. Te núu

ndáá sá vǎ ndótó ñǎyiu ní xǐhí ñǎ, te váha-gá nõu cachí-ó dàtná cǎchí ñǎyiu: “Vitna na còho-o te na cǎxi-o chi tneé ìdá cuú-ó”, duha cǎchí-yu.

³³ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñǎyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüíta-ndo cǎni iní-ndó dàtná sání iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ tucu dava-gá ñǎyiu, chi cǎchí-yu sá nõu ñǎyiu quide váha na nihí tnáhà-yu ndihí ñǎyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüíta ñǎyiu quide váha-áⁿ cadá-yu tnáhá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dàtná quidé ñǎyiu-áⁿ. ³⁴ Te ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gǎ-ndó dàtná quidé cuè ñǎyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo datná quidé cuè ñǎyiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñǎ túú sàndáá iní-ndó Yǎ Ndiõxí. Te duha cǎháⁿ-í cuèndá sá cúcàhaⁿ núú-ndó cuèndá nchaa sá ñǎ túú vǎha quide-ndo.

Nàcuáa ndoto ñǎyiu ní xǐhí

³⁵ Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo nõu nása ndoto ñǎyiu ní xǐhí, te nása cunduu yiqui cuñú-yu òré ndotó-yu. ³⁶ Te nchòhó ñǎyiu ducaⁿ cǎháⁿ cúú-ndó ñǎyiu ñǎ túú tnàhí cùtnuní iní-xi, te duha na cǎháⁿ-í nàcuáa tecú tnùní-ndó. Te núu ìⁿ tatá ná chíhí-ó te tèhyú méé-xí te xínu déhe-xi. ³⁷ Dico ñǎ díú sǎ sà ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cǔxi-o, te ñiu-ni ducaⁿ quide-o cuéi trùú ndihí nchaa dava-gá tatá xítú-ó. ³⁸ Te Yǎ Ndiõxí quidé-gǎ sácǔnduu tatá xínu-áⁿ dàtná cuìní méé-gǎ cunduu. Te ndèda-ni cǎa tatá te ñiu-ni-gá quidé-gǎ sácǔnduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁹ Te ndi dííⁿ ndǎa nchaa yiqui cuñú, chi tucu cǎa yiqui cuñú nchoo cuè ñǎyiu, te tucu cǎa yiqui cuñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu cǎa yiqui cuñú nchaa quiti ndàva, te tucu cǎa yiqui cuñú nchaa chácá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñǎ túú ìⁿ-ni cǎa nchaa yiqui cuñú sá ío andiu ndihí nchaa yiqui cuñú ñǎyiu ío ñuyú-a, te ducaⁿ ñǎ túú ìⁿ-ni ndáa vii nchaa sá ío andiu ndihí ñuyú-a. ⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchícanhii chi tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíní, te ducaⁿ ñǎ túú ìⁿ-ni dayehé nchaa chódíní. ⁴² Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñǎyiu ní xǐhí te ndoto, chi tucu cǎa yiqui cuñú-yu sá nguǐndǔxi te tucu cunduu yiqui cuñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu-áⁿ vǎ ndíhí nihnu-gá-xi. ⁴³ Te yiqui cuñú ñǎyiu xihí ñǎ túú nàndíhi-xi, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cuñú ñǎyiu xihí ñǎ túú tnàhí-gá ndee-xi, dico yiqui cuñú ndoto ndihí-yu xǐáⁿ ío cunduu ndee-xi. ⁴⁴ Te yiqui cuñú nchaa ñǎyiu xihí cúú-xí cuèndá ñuyú-a, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu xǐáⁿ cundecu-ná-xi cuèndá Espíritú Yǎ Ndiõxí. Te dàtná ío yiqui cuñú sá cúú-xí cuèndá ñuyú-a, te ducaⁿ ío yiqui cuñú sá cúú-xí cuèndá mee-nǎ Espíritú Yǎ Ndiõxí.

⁴⁵ Te núú tütú Yǎ Ndiõxí cǎchí-xi: “Ndií Àdán ndíí ní xíndecu ndéé díhna ní chíhi Yǎ Ndiõxí iní ndíí”, duha cǎchí-xi núú tütú-gá. Te ìngá tucu téé cùu-dé dàtná ndíí Àdán te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú, te Yaá-áⁿ quidé-gǎ sá mèe-ná Espíritú Yǎ Ndiõxí quidé-xí ndècu-o ichi-gá vitna. ⁴⁶ Te díhna-gá yiqui cuñú cuèndá ñuyú-a ní ngúndecu, te dàtnuní ngúndecu yiqui cuñú cundecu ndihí mee-nǎ Espíritú Yǎ Ndiõxí. ⁴⁷ Te téé díhna nuu ñí xíndecu ñuyú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yǎ Ndiõxí xii-dé, te téé-áⁿ cúú-dé ndíí Àdán, te ìngá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñǎyiu cǎa yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú téé Àdán téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ, te nchaa ñǎyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vèxi cuuⁿ andiu-áⁿ, ñǎyiu-áⁿ nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáá yiqui cuñú ní nduu táhú-dé ndécú ndihí-dé vitna, te téé-áⁿ cúú-dé Xítóhó Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñǎyiu ñuyú-a cǎa-yu dàtná-ni cǎa datná-ni nduu téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ. Te nchaa nchoo ñǎyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vèxi cuuⁿ andiu-áⁿ nduu-o dàtná-ni cǎa datná-ni nduu téé-áⁿ tucu.

⁵⁰ Te nchòhó ñǎyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchǎá nàcuáa cǎa yiqui cuñú ñǎyiu xíndecu vitna vá sǎá-xi cundecu-xi núú ndécú Yǎ Ndiõxí táxi tnùní-gá, chi ñuyú-a ndihí nihnu-xi. Dico sá tàú-xi sǎá núú ndécú-gǎ táxi tnùní-gá xini ñuhu-xi cuu-xi sá cúdíi cundecu. ⁵¹ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo ìⁿ tnúhu sá yíyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cùndecu-ni-o, dico nchaa-o nàdáma yiqui cuñú-ó. ⁵² Te

uuⁿni ducaⁿ nàdáma yiqui cuñú-ó òré cáháⁿ ìⁿ cútú, te cútú-ǎⁿ cǎháⁿ-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyúú. Te òré cáháⁿ cútú-ǎⁿ te ndoto nchaa ñáyiú ní xíhí ñáyiú ní xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gǎ cuú-yu. Te nchaa ñáyiú ndècu vívú te nàdáma yiqui cuñú-yu tnàhá-yu. ⁵³ Te nchaa yiqui cùñú ndécú ndìhi nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a vitna ñá túú cùdí-xi chi xíhí-xi, dico yiqui cùñú nduu táhú nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chi cudí-xi ni caa ni quíhíⁿ chi vá cùú-gǎ-xi. ⁵⁴ Te òré ná ndùu táhú-ó yiqui cuñú sá dúcáⁿ cùdí ni caa ni quíhíⁿ-áⁿ, te vá cùndècu ndìhi-gǎ-ó yiqui cuñú sá ñà túú cùdí. Te dàvá-áⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tútú Yǎ Ndiòxí núú càchí-xi: “Vitna ñá túú-gǎ xíhí ñáyiú chi mee-nǎ Yǎ Ndiòxí cùnùu-gǎ táxí tnùnì ñáhá-gǎ xií-yu. ⁵⁵ Te ñá túú tnàhí-gǎ ná ndoho ñáyiú sá cuendá tnúhu xíhí, chi vá cóó-gǎ tnúhu xíhí”, duha càchí-xi núú tútú Yǎ Ndiòxí. ⁵⁶ Te cue ñáyiú ndècu ndìhí-yu tnúhu sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu dico uuⁿ-gǎ quídě-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quídě-yu-áⁿ, te xíǎⁿ ní ngúndecu tnúhu xíhí dándòho ñaha-xi xií-yu. ⁵⁷ Dico táxǎhu xii Yǎ Ndiòxí chi ní taxi-gǎ tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-o sá sàá nduu te vá quíní-gǎ-ó tnúhu xíhí, te ducaⁿ chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú.

⁵⁸ Te xíǎⁿ nùu càháⁿ-í dóho nchòhó cue ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú chi ío cùu ìní ñáhà-í xii-ndo, te càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú cuèi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sǎ cuendá-gǎ, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gǎ, chi sa nàha-ndo sá ncháá chiuⁿ quide-o cuendá-gǎ ñá túú àúⁿ nǎ cuu quide-o.

16

Nàcuáa sàcáⁿ tnáhá ñáyiú díhúⁿ

¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sǎ sàcáⁿ tnáhá-ndó sǎ cúú-xí ñáyiú ñuu Jerusálén, chi diu-ni duha ní dánèhè-í cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ìⁿ ìⁿ xichi distritú Gàlaciá. ² Te duha cada-ndo ndì tnahá nduu ndumìngú, te ìⁿ ìⁿ-ndo dàquee dìⁿ-ndo sacú díhúⁿ nàcuáa chindee ñaha Yǎ Ndiòxí xii-ndo nihí-ndó cuendá òré quexìo-í te sa cundecu túha díhúⁿ-ǎⁿ. ³ Te òré quexìo-í te mee-ndo cǎxi-ndǒ-yu núu ndèdacàa-yu sàni ìní-ndó càda ndáá canehe díhúⁿ-ǎⁿ quíhíⁿ ndaha ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuu Jerusálén. Te cadúha-í ìⁿ úú tutú canehé-yu quíhíⁿ cuendá cutnùnì ìní ñáyiú ñuu Jerusálén nàcuáa ndùu chiuⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xini ñuhu-xi sá quíhíⁿ-í te candeca-í-yu quíhíⁿ.

Té Pǎblú sání ìní-dé quíngoto-dé cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

⁵ Te yúhú sání ìní-í yáha-í ìⁿ úú ñuu cáá distritú Macèdoniá, te dàtnùnì ducaⁿ te sáá-í núú ndécú-ndó. ⁶ Te òré quexìo-í te cudana cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo vài nduu, àdi cudana te cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ndèé yáha nchaa yóó quídé vǐxiⁿ-xí. Te sáta dúcáⁿ te cada ndee ìní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndèé ichi na quíhíⁿ-í. ⁷ Te duha càháⁿ-í chi núu Yǎ Ndiòxí ná càchí-gǎ te cundecu ndìhi ñaha tnàa-í xii-ndo òré quexìo-í te ñá díú dícó-ni ichi yǎha-í. ⁸ Te cundecu-ni-í ñuu Éfesú-a ndéé tnahá vico Pentecòstés. ⁹ Te ducaⁿ chi iha ío tédóho ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú sá càháⁿ-í núú-yu. Núu xíǎⁿ ío váha quèe cuendá cada-í chiuⁿ-gǎ cuèi ío vài ñáyiú ñá túú tnàhá ìní-yu sá càháⁿ-í tnúhu-gǎ.

¹⁰ Te núu na quixi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu ìní-ndó cǎháⁿ ndìhi-ndo-dě cuendá ducaⁿ ñà túú nǎ cani ìní-dé cundecu ndìhi ñaha-dě xii-ndo, chi tnàhá-dé cúú-dě tée quide chiuⁿ Xítóhó Jesucristú dàtná quídè-í. ¹¹ Te cuínì-í sá ni ìⁿ-ndo vá cánì cuèhé ìní-ndó cuendá-dé, te chindee-ndo-dě nàcuáa cuu váha ìní-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dě xii-í, chi yúhú ndìhi dava-gǎ ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndétú-ndí-dé quexìo-dé.

¹² Te ío ní cáháⁿ ndàhú-í núú tē Àpolós té ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú cuendá quixi-dé ndìhi dava-gá cue té ndècu ndìhi-o ichi-gá quixi coto ñaha-güedě xii-ndo dico ñá túú ní cuíní-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndéé cuèé-gá.

Tnúhu ndéé núú ñí ndìhi-ná

¹³ Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó-gă, te ío yíi cùnduu iní-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ¹⁴ Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ ío váha cada tnàha-ndo te núú nándi cùu sá vâha sàni iní-ndó càda-ndo.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sa nàha-ndo sá dǐhnanuu cuè ñáyiú cùu ndi mee té Èstéfanás ndécú dístítú Acăyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndeé-yu quidé-yu sá vâha sá cúú-xí dàva-gá ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá. ¹⁶ Te cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiú ducaⁿ xǐquide, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú ío ndècu ndee quide chiuⁿ ndìhi-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú. ¹⁷ Te ío cùdíí iní-í sá ñí quexìo té Èstéfanás, ndìhi té Fortunátú, ndìhi té Acàicú, chi cue téé-áⁿ ñí quide-güedé núú-ndó ñí quide-güedé nchaa sá ñà túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu. ¹⁸ Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee ìní xii-í, te dǐu-ni ducaⁿ tàxi-güedé tnúhu ndee ìní xii nchòhó tucu, te núú xǐⁿ xíní ñùhu-xi sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú nchàa cue téé duha xǐquide váha.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Àsiá quide ndee iní ñáhă-yu xii-ndo, te ío cada ndee ìní-ndó càchí té Àquilú ndìhi ñadìhí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee iní ñáhá tucu nchaa ñáyiú tàcá dâcuàha tnúhu Yá Ndiöxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá. ²⁰ Te cada ndee ìní tucu-ndo càchí cue dava-gá ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú. Te ni yùhu ni iní-ndó càda ndee iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo.

²¹ Te vitna ndaha mee yǐhú té Păblú téé-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo.

²² Te ñáyiú ñá túú cùu váha iní-xi núú Xítóhó Jesucristú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chǐ ná càchí-ó sǎ Xítóhó Jesucristú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo. ²⁴ Te ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo nâcuáa ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Păblú cādŭha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú ndécú ñúú Còrintú

¹ Yúhú té Păblú càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú chi ducaⁿ ñĩ cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te cādúha-í tutú-a ndihi té Timùteú tée ndècu ndihi-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñúú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuendá nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí xĩndecu nchaa ñúú yĩndèhu distritú Acăyá. ² Te xìcáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucrístú sá ïo na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te diu-ni ndi ndúú-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Păblú càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé

³ Te chí ná cächí-ó sã ïo váha iní Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tătá Xítóhó Jesucrístú, te diu-ni Dütú Ndiöxí cúú-gă Yaá ío cùndahú iní ñáhá xii-o, te diu-ni-gá cúú-gă Yaá táxí tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuéi nándi ndòho-o ndecu-o dico diu-ni Dütú Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchóó cuãñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiú nándi ndòho ndecu, te diu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxí-gă xii-o diu-ni nchaa tnúhu ndee iní-án cuãñaha-o xii-yu. ⁵ Te Xítóhó Jesucrístú ío ní ndoho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ío ndòho-o, te ducaⁿ ïo vai tnúhu ndee iní ñihí-ó ndècu ndihi-o chi ndècu-o ndihi Xítóhó Jesucrístú. ⁶ Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuendá sá nchòhó ñihí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihi-ndo te naníhí táhú-ndó. Te Yă Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchòhó tnàhá-ndó ñihí-ndó tnúhu ndee iní-án te naníhí táhú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndóhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ío váha sàni ndáá iní-ndí cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndóhó-ndí, te ducaⁿ tàxi Yă Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxí-gă xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucrístú cuiní-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cùtnàhá ní xĩndecu-ndí distritú Àsiá chi dàvá-án ïo ní ndoho-ndí, te luha-ná te vá cùndèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-án ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vã cãcu-ndí. ⁹ Chi ní sani iní-ndí sá ndĩyi-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ñĩ yáha-ndí cuendá sá ïo-gá quĩndáá iní-ndí Yă Ndiöxí sá díú-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí, te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí méé-ndí, te diu-gá cúú-gă Yaá dándòto cuéi ñáyiú sa ní xihí. ¹⁰ Te diu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gă ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiú xii-ndí, te diu-ni-gá táunihnu ñaha-gă xii-ndí cuéi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ní-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí núú cuáháⁿ núú vëxi te vá cáhni ñaha ñáyiú. ¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí cuendá-ndí, te ío vai ñáyiú càháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá cuendá-ndí, te ducaⁿ ïo vai ñáyiú ndàcáⁿ táhù-yu núú-gă cuendá nchaa sá vãha quide ñaha-gă xii-ndí.

Té Păblú càháⁿ-dé ná cuendá ñá túú ní nàyáha-dé ñúú Còrintú

¹² Te ío váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cúú-ndí cue tée cùu ndáá dàtná cuiní Yă Ndiöxí cunduu ndècu-ndí ñuyú-a, te diu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cúú-xí-ndó chi mee-gă cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndí chĩndèe ñaha-gă, te ñá túú quide-ndí dàtná sání iní cue ñáyiú ñuyú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndúu tnúhu chido tnuní-ndí dáquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñá túú úhú tecú tnùní-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuiní-ndí sá ïo-gá váha tecú tnùní-ndó cuendá sá òré ná quixi tucu Xítóhó Jesucrístú, te dàvá-án ïo cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuendá xíáⁿ ñúu ní sani iní-í yáha càháⁿ-í úú xito núú ndécú-ndó

cuendá ío cudíí iní-ndó. ¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quíhíⁿ-í distrítú Macèdoniá te yáha cáháⁿ-í núu ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha cáháⁿ tucu-í, te òré nayáha cáháⁿ-í te taxi-ndo sã cúu ìchi-í cuendá quíhíⁿ-í distrítú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quíxi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sàni iní-ndó sã yùhú ñà túú ní sãha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue ñáyiú-áⁿ tnaa càchí-yu sá cúu càdá-yu ìⁿ sá sání iní-yu cadá-yu te tnaa càchí-yu sá ñáhá. ¹⁸ Dico Yá Ndiòxí Yáá ío váha quide ndáa ñaha ndáa náhá càxi-gá sá nchùhú ñà túú dàma-ndí sá càháⁿ-ndí. ¹⁹ Te yùhú ndíhi té Sìlvanú ndíhi té Timùteú dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú Yáá cúu Dèhe Yá Ndiòxí, te Xítóhó Jesucristú cúu-gã Yáá ñà túú dàma-gá tnúhu càháⁿ-gá, chi cùu-gã Yáá càháⁿ mee-ni tnúhu ndáa tnúhu cuiti. ²⁰ Te ñu-ni Xítóhó Jesucristú cúu-gã Yáá quidé nchàa nacuaa ní cachí Yá Ndiòxí. Te sá cuendá sá dúcáⁿ quide Xítóhó Jesucristú xiãⁿ càchí-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa-o na càchí-ó sã díú-ní dùcaⁿ na cada-gá. ²¹ Te mee Yá Ndiòxí quidé-gã ndécú-ní-ó ìchi Xítóhó Jesucristú. Te ñu-ni mee-gã ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá cunu cuechi-o nùú-gã. ²² Te Yá Ndiòxí ní quide-gá sá nchóo cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-o cuendá cutnùní iní-ó sã ndáa cada ñaha-gã xii-o nàcuáa ní cachí-gá cada-gá.

²³ Te Yá Ndiòxí náhá-gã sá yùhú càháⁿ ndáa-í ná cuendá vátá quíxi-gã-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxi-gã-í chi ñà túú cuíní-í dandìhú-í iní-ndó. ²⁴ Te nchùhú ñà túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáa iní-ndó Yá Ndiòxí, chi sa sàndáa váha iní-ndó-gã, chi nchùhú cuíní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ío-gã cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáa iní-í sá vã quíxi ndíhi-ni-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sá vã dándìhú-í iní-ndó. ² Te nchòhó cúu-ndó ñáyiú tàxi tnúhu ndee iní xii-í cudíí iní-í ndécú-í, te xiãⁿ nùu ñà túú cuíní-í dandìhú-í iní-ndó, chi núu ducaⁿ na càda-í te vã cùndecu váha-gá iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnúhu ndee iní xii-í. ³ Te xiãⁿ nùu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sá òré quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quíní-í sá quidé-ndó nàcuáa cudíí iní-í te ñà díú dà dandìhú-ndó iní-í òré quexì-í, chi nchòhó tàú-ndó càda-ndo sá yùhú cudíí iní-í. Te cùtnuní ndáa iní-í sá nùu yùhú cudíí iní-í te tnàhá nchòhó cudíí iní-ndó cuendá sá dúcáⁿ cudíí iní-í. ⁴ Te ndàhyú-í sá ndíhú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, chi ío cuéhé sã sání iní-í, te ñà túú ní dàquixì-í tutú-áⁿ ndaha-ndo cuendá sá dándìhú iní ñáhà-í xii-ndo, chi ní dáquixì-í cuendá sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ìo cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

Nàcuáa tàú ñáyiú nùú Còrintú cadá-yu cuendá ìⁿ ñáyiú ñà túú quide ndáa

⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ìⁿ téé ní quide ìⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé ndécú ndíhi-ndo, te ní quide ndàhú-xi luha iní-í cuendá sá ñí quide-dé-áⁿ dico nchòhó tnàhá-ndó ñí dándìhú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sá lúhá-ní ñí dándìhú-dé iní-ndó cuendá sá vã cuídó-gá-í ná tnúhu cáháⁿ-í. ⁶ Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ñí quide ndáa-ndó cuéchi téé-áⁿ te sa ndói-gá cuu nàcuáa ní quide-ndo-dé. ⁷ Te vitna tàú-ndó càda cahnu iní-ndó sã ñí quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé chi núu ñáhá te vã ñihí ndéé-gã-dé cada-dé sá vãha cuendá sá ndíhú iní-dé. ⁸ Te xiãⁿ nùu càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã cadá tucu-ndo sá cúu iní-ndó-dé. ⁹ Te ñu-ni cuendá iha càháⁿ-í ìⁿ núu tutú sá sã ní dáquixì-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ñí quide-í xító ndèé ñáhà-í xii-ndo nùu ndisa cuíní-ndó càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ-í. ¹⁰ Te ndéda-ni cà ñáyiú na càda cahnu iní-ndó ìⁿ sá quidè-yu, te tnàhá yùhú cada càhnu iní-í sá quidè-yu tucu. Te núu ìó ìⁿ sá xíní ñúhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítóhó Jesucristú náhá-gã sá dúcáⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó cuu-xi sá vãha xii-ndo. ¹¹ Te ducaⁿ te sácuíhná vã ñihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sã xíní-ó nàcuáa quide-xi.

Té Păblú ndihú iní-dé ndécú-dě ñúú Tròás

¹² Te ní xica-í cuáháⁿ-í ñúú Tròás cuendá yacáⁿ cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te òré ní quexio-í te ní níhì-í ìⁿ ichi cànnu cáháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chi ñá túú ní nànhì-í té Títú té ndècu ndihì-o ichi Xítóhó Jesucristú, núu xíáⁿ ní quide ndee iní tnáhà-í ndihì cue ñáyiu ñúú-áⁿ, te ní xica-í cuáháⁿ-í distrítú Macèdoniá.

Dàquetihú-ó yùcu ñávàha chi ndècu ndihì-o Xítóhó Jesucristú

¹⁴ Te táxàhu xii Yá Ndiòxí chi ducaⁿ-ni sànu ichi ñaha-gá xii-ndí nàcuáa cunuu-ndí núu yucu ñávàha chi ndècu ndihì-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yá Ndiòxí sáchiuⁿ ñaha-gá xii-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cada iní-ó sá tnúhu-gá-áⁿ cúu-xí dàtná ìⁿ yúcu sá ìo váha sàháⁿ te ta xítenuu dicó-xi ndèni ní cuu cuáháⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi nchúhú quidé-ndí nàcuáa ta xítenuu ndèni ní cuu cuáháⁿ. ¹⁵ Te cùu-ndí dàtná dicó ìⁿ yúcu sá ìo váha sàháⁿ, te nàcani cuendá Xítóhó Jesucristú núu Yá Ndiòxí, te dicó yúcu-áⁿ nchítá cuèi núu xíndecu cue ñáyiu sa ní naníhí tàhú, te cuèi núu xíndecu cue ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ. ¹⁶ Te sá cúu-xí cuè ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ-áⁿ, dicó yúcu-áⁿ cúu-xí dàtná ìⁿ sá sáhní ñàha xí-yu, dico sá cúu-xí cuè ñáyiu sa ní naníhí tàhú, dicó yúcu-áⁿ cúu-xí dàtná ìⁿ sá ndécá iní-yu, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuàha cuendá ñúu ná cúu ñáyiu sàni iní-ndó ndàcu cada nacuáa ndùu tnúhu cáháⁿ-í-a. ¹⁷ Chi nchúhú cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá túú ndàhú quidé-ndí ndihì tnúhu-gá dàtná xíquide dava-gá-güedé, chi quide ndáá-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, te mee-gá ní cachí-gá sá dúcáⁿ càda-ndí te ndèhe-gá sá nchúhú quidé-ndí nàcuáa ní cachí-gá, chi ndècu ndihì-ndí Xítóhó Jesucristú.

3

Cuendá ingá núu sá vâha ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá ñáyiu

¹ Te cuèi duha cáháⁿ-ndí núu-ndó dico ñá túú xini ñuhu-xi sá cùñaha-ndí xii-ndo sá cúu-ndí cue té quide váha, te ni ñà túú xini ñuhu-xi cacanehe-ndí ìⁿ tutú núu cáháⁿ-xi sá cúu-ndí cue té váha danèhé ñáhá xii-ndo datná xíquide dava-gá-güedé, te ni ñà túú xini ñuhu-xi sá nchòhó taxi-ndo ìⁿ tutú núu cáháⁿ-ndó sá nchúhú cúu-ndí cue té quide váha. ² Te ñá túú xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùtnuní ndáá iní-ndí sá nchòhó cúu-ndó dàtná ìⁿ tutú sá ìo váha cáháⁿ cuendá-ndí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñáyiu nihí-yu tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xíáⁿ cùtnuní iní-yu sá nchúhú cúu-ndí cue té quide váha. ³ Te nchòhó cúu-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú, te cùu-ndo datná tutú-gá te tutú-áⁿ ní táuchíuⁿ-gá xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndihì Espiritú Yá Ndiòxí ní ngúndeé tnúhu-áⁿ te ñá díu ndihì tindá ní ngúndeé. Te ñá díu ìⁿ núu yúú ní ngúndeé chi iní-ndó cùu-xi núu dúcáⁿ ní ngúndeé tnúhu-áⁿ te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo.

⁴ Te duha cáháⁿ-ndí chi cùtnuní ndáá iní-ndí sá Yá Ndiòxí quidé vâha ñaha-gá xii-ndí, chi ndècu ndihì-ndí Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te nchúhú chi ndàcu-ndí quidé-ndí sá vâha dico ñá díu mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndiòxí chindèe ñaha-gá xii-ndí ñúu ndàcu-ndí quidé-ndí sá vâha. ⁶ Te mee Yá Ndiòxí ní quide-gá sá nchúhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núu-gá cáháⁿ-ndí núu ñáyiu cuendá ingá núu sá vâha ní cachí-gá cada ñaha-gá xí-yu. Te sá vâha ní cachí-gá cada ñaha-gá xí-yu-áⁿ ñà túú ìⁿ-ni cuu-xi ndihì nchaa tnúhu sá ní xáhaⁿ-gá xii ndí Moisés ní chídó tnùní ndí, te ducaⁿ chi espíritú Yá Ndiòxí néhé chiuⁿ-xi nchaa tnúhu sá cáháⁿ cuendá nchaa sá vâha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, dándixi túu-xi iní nchaa ñáyiu ndècu ndihì tnúhu-áⁿ sá cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuèchi-yu, dico cue ñáyiu ndècu ndihì Espiritú Yá Ndiòxí ñáyiu-áⁿ ndécú ndihí-yu tnúhu ndee iní sá cãcu nihnú-yu.

⁷ Te tnúhu sá nǐ cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí ndéé díhna nàcuáa cada ñáyiú ní ngúndeé-xi ñⁿ núú yúú quèhéⁿ. Te òré ní dátúú ndíi Moisés nàcuáa càháⁿ tnúhu sá nǐ cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí ndéé núú yúú-ǎⁿ núú cuè ñáyiú isràél, te súúni nǐ tásaⁿ núú ndíi te ñá túú-gǎ ní cùu cundehé-yu núú ndíi, te ducaⁿ-gǎ ducaⁿ-gǎ quidé-xí dátásaⁿ-xi núú ndíi ni cùu ñá túú-gǎ ducaⁿ ni quide-xi. Te tnúhu ndéé núú yúú-ǎⁿ dándixi túu-xi iní cue ñáyiú sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te ío váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu-áⁿ. ⁸ Te sá dúcáⁿ nǐ quide-xi xíáⁿ cútnúni sá tnúhu càháⁿ Espíritú Yǎ Ndiǒxí vitna uuⁿ-gǎ ducaⁿ ño-gǎ váha quide-xi. ⁹ Te núu ducaⁿ ño váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu sá dándixi túu iní-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yǎ Ndiǒxí cuendá sá vǎ cúndècu-gǎ cuéchi ñáyiú núú-gǎ. ¹⁰ Te vǎ càchí-ó sǎ cútnàhá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiú isràél tnúhu ndéé núú yúú-ǎⁿ ño-gǎ váha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gǎ váha quide-xi vitna cuendá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yǎ Ndiǒxí. ¹¹ Te núu ducaⁿ ño váha ní quide-xi cútnàhá ní ngúndecu ndíhi ñáyiú isràél tnúhu sá ñà túú ní cùdíi, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ ño váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá vǎ ndíhi nihnu tnahí-gǎ.

¹² Te cùtnuní iní-ndí sá vǎ ndíhi nihnu sá dúcáⁿ ño váha quide-xi, núu xíáⁿ ío vii ío váha cùu iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá nǐ ngúndecu ndíhi-o. ¹³ Te ñá túú quide-ndí dàtná ní xóo cada ndíi Moisés, chi ndíi-áⁿ nǐ xóo dàdáhu ndíi núú ndíi òré dátásaⁿ-xi núú ndíi cuendá sá vǎ quini cue ñáyiú isràél òré ñá túú-gǎ dátásaⁿ-xi núú ndíi. ¹⁴ Te cue ñáyiú isràél ñá túú ní tècú tnúni váha-yu nàcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíi Moisés xií-yu, te cuèi ndéé vitna ñá túú tècú tnúni-yu òré dácuàhá-yu tnúhu sá nǐ cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí ndéé díhna nàcuáa cada-gǎ, te cada iní-ó sǎ dàtná sá nǐ xídáhu núú ndíi Moisés yídáhu núú-yu cuendá sá vǎ cútnúni núú-yu cundehé-yu te tecú tnúni-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítohó Jesucristú te tecú tnúni-yu. ¹⁵ Te cuèi ndéé vitna òré dácuàhá-yu nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnúni ndíi Moisés nchaa núú tütú ndíi, te cada iní-ó sǎ dàtná sá nǐ xídáhu núú ndíi yídáhu núú-yu chi ñá túú tècú tnúni-yu. ¹⁶ Dico cue ñáyiú na tùha ñaha xii Xítohó Jesucristú te tècú tnúni-yu tnúhu-gǎ. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-gǎ ndíhi Espíritú Yǎ Ndiǒxí, te nchaa ñáyiú ndècu ndíhi Espíritú-gǎ ñá túú-gǎ táxi tnúni ñáhá nǐ ñⁿ sá ñà túú váha xií-yu. ¹⁸ Te dàtná cúu ñⁿ yutátá sǎ dánèhé núú ñáhá-xí xii ñáyiú ñⁿ sá váha, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi quide-o nàcuáa cáháⁿ ñáyiú sá ño càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ uuⁿ-gǎ uuⁿ-gǎ tá cùndáá-ó ndècu-o ichi-gǎ dàtná quidé mèe-gǎ quidé ndáá-gǎ. Te Espíritú-gǎ quidé-xí dùcaⁿ ta cundáá-ó núú-gǎ cuáháⁿ.

4

¹ Te mee Yǎ Ndiǒxí ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-ndí ní taxi-gǎ chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gǎ, núu xíáⁿ ñá túú tnahí nàtúhú iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gǎ. ² Te nchúhú dàquee tíhú-ndí nchaandi túhú sá ñà túú váha quide dayuhu ñáyiú, chi nchaa xíáⁿ cúú-xí ñⁿ sácáⁿnúú sǎ cúú-xí-yu, te nchúhú ñá túú sàni iní-ndí dandàhú-ndí ñáyiú te ni ñá túú sàni iní-ndí dama-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí, chi càháⁿ ndáá-ndí nàcuáa tàú-xi cáháⁿ-ndí, te mee Yǎ Ndiǒxí ñáhá-gǎ nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí núú ñáyiú, te ñáyiú-áⁿ cútnúni iní-yu sá nchúhú càháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñáyiú ñá túú tècú tnúni nàcuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tàhú-ó càháⁿ-ndí núú-yu, ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ta xíta nihnu cuáháⁿ. ⁴ Te cue ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ío sáa iní-xi chi ñá túú cuini-yu quindáa iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, te xíáⁿ núu sácúihná cúnúu-xi núú-yu te nihí-xi nàcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xií-yu cuendá sá vǎ tècú tnúni-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tàhú-yu, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá ño váha chi càháⁿ-xi sá ño càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te cùu-gǎ dàtná mèe Tǎtá-gǎ Dútú Ndiǒxí. ⁵ Te nchúhú ñá túú càháⁿ-ndí cuendá sá cúú-xí mèe-ndí núú-ndó chi càháⁿ-ndí cuendá Xítohó Jesucristú, te càchí-ndí xii-ndo sǎ díú-gǎ cúú-gǎ Yaá ío cùnúu, te càchí-ndí xii-ndo sǎ mèe-ndí cúú-ndí

dìcò-ni cue tée xìnu cuechi sá cúú-xí-ndó, te ducaⁿ quìde-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítóhó Jesucrìstú. ⁶ Te Yá Ndiöxí Yaa ní dáyèhé ndéé cútnàhá nee ñuyúú ní cùu, Yaa-áⁿ ñí cachí-gá sá Xítóhó Jesucrìstú cada-gá nàcuáa tecú tnùnì-ó sã ïo càhnu cuu mee Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñí quide-gá te cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ñí dáyèhé-gá iní-ó.

Ío quindáá iní-ó Yá Ndiöxí

⁷ Te nchúhú ndécú ndìhi-ndí tnúhu Xítóhó Jesucrìstú, te tnúhu-gá cúú-xí dàtná ìⁿ sá ïo váha ñúhu ìⁿ xití quídi ñuhu, te nchúhú cúú-ndí dàtná quídi-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gá ío càhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te ducaⁿ cùu nacuáa cutnùnì sá méé Yá Ndiöxí quidé-gã nchaá sá váha te ñá díú mèe-ndí. ⁸ Te cuèi ío ndòho-ndí ndécú-ndí dico ñihí-ndí nàcuáa quìde-ndí tá yãha-ndí nchaá tnúndòho-áⁿ cuáháⁿ, cuèi áma sa ndètu víi-ñã quehdé iní-ndí sá vã ndácú-ndí yãha-ndí nchaá tnúndòho-áⁿ, dico ndàcu-ndí yãha-ndí. ⁹ Te cuèi nànducu ñaha ñáyiu cuìnì-yu ná cada ñàhá-yu xii-ndí dico ñá túú dàña ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuèi cànihá-yu xii-ndí dico cãcu-ndí ñá túú sàhni ñàhá-yu. ¹⁰ Te ndèni ní cuu cuáháⁿ-ndí xícá cùu-ndí, te cãcu cãcu cahni ñàhá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítóhó Jesucrìstú, te ducaⁿ yãha-ndí cuèndá cutnùnì sá ndécú tũu Xítóhó Jesucrìstú andiu te chìndee ñaha-gá xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú ñini ndècu-ndí ñuyúú-a te nchaá-ni nduu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí sá cuèndá Xítóhó Jesucrìstú, te ducaⁿ yãha-ndí ndécú-ndí cuèndá cutnùnì sá Xítóhó Jesucrìstú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndí cuèi vá cúdii yiqui cùñú-ndí cundecu-xi. ¹² Te sá dúcáⁿ cãcu cãcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí xíãⁿ nchòhó uuⁿ-gá tá ñihí ndéé-ndó cuáháⁿ ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucrìstú.

¹³ Te ìⁿ tée ní xíndecu ndéé sanaha ñí chídó tnùnì-dé núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Yúhú ní sándáá iní-í Yá Ndiöxí ñuu xíãⁿ ní cãháⁿ-í”, duha ní cachí tée-áⁿ. Te dàtná-ni ní sani iní tée-áⁿ ñí cãháⁿ-dé te ñu-ni ducaⁿ sãni iní nchúhú tucu núú xíãⁿ càchí-ndí: “Sándáá iní-ndí Yá Ndiöxí ñuu xíãⁿ cãháⁿ-ndí”, duha càchí-ndí. ¹⁴ Te cùtnunì iní-ndí sá ñuu na cùu-ndí te Yá Ndiöxí dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dándótó-gã Xítóhó Jesucrìstú, te tnàhá nchòhó ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-áⁿ candeca ñaha-gã xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gã. ¹⁵ Te nchúhú nándi cùu sá tá yãha-ndí véxi cuèndá nchòhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cuíta cáyá-gá ñáyiu ngúndecu váha sá xíí Yá Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ cuíta cuu vai-gá ñáyiu ndacáⁿ táhũ-yu núú-gã te cachí-yu sá ïo càhnu cuu-gá.

¹⁶ Te xíãⁿ ñuu nchúhú ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucrìstú, te cuèi yiqui cùñú-ndí tá xàù-xi cuáháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá ñihí ndéé-xí cuáháⁿ. ¹⁷ Te nchaá sá ndóhó-ndí ñuyúú-a ñá túú càchí-ndí sá cúú-xí ìⁿ tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nándi ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyúú-a te Yá Ndiöxí ío váha cada ñaha-gã xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gã, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndí ñi caa ñi quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchúhú ñá túú nchìcúⁿ nihnu-ndí sá tũu ndèhe-ndí ío ñuyúú-a, chi nchìcúⁿ nihnu-ndí sá vãtá quìnì-gá-ndí ndécú àndiu, te ducaⁿ quìde-ndí chi nchaá sá tũu ndèhe-ndí ío ñuyúú-a vá cúdii-xi cundecu-xi, te nchaá sá ñá túú tũu ndècu andiu xíãⁿ cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ.

5

¹ Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná ìⁿ vehe, te vehe-áⁿ ñà túú cùdíi-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cuñú-ó chi vá cúdii-xi, te na sàá nduu vã cùndècu-gá-ó ndìhi yiqui cuñú-ó, te Yá Ndiöxí taxi-gá ìⁿ yiqui cùñú sáá sã cúú-xí-ó, te xíãⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ vehe sá ñà túú ní càdúha cue ñáyiu ñuyúú-a, chi mee Yá Ndiöxí ní cadúha-gá vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ andiu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yiqui cuñú sá táxí Yá Ndiöxí xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi ñi caa ñi quíhíⁿ. ² Te nchúhú ndècu ndìhi-gá-ndí yiqui

cũnú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te sama cuìní-ndí sá ò ndìhi taxi Yá Ndiòxí yiqui cũnú sáá cùndecu ndìhi-ndí. ³ Chi mee-gã vá dáńá-gã sá dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yiqui cũnú sáá-ãⁿ xii-ndí. ⁴ Te nini ndècu-ndí ndìhi yiqui cũnú-ndí vitna ío sàni iní-ndí te ndìhú iní-ndí, dico ñá díú sã dúhá quide-ndí te ñá túú-gã tnahá iní-ndí cundecu-ndí ndìhi yiqui cũnú-ndí, chi cuìní-ndí sá Yá Ndiòxí ío ndìhi taxi-gá yiqui cũnú sáá ndùu táhú-ndí, chi xíãⁿ cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ te yiqui cũnú-ndí sá tá ndìhi nihnu cuáháⁿ-a vá cúdíi-xi cundecu-xi. ⁵ Te ducaⁿ tnahí ní cachí Yá Ndiòxí cunduu sá dúcáⁿ ndùu táhú-ó yiqui cuñú sáá-ãⁿ, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndìhi-o cuèndá cutnùní iní-ó sã ndáá taxi-gá yiqui cũnú sáá-ãⁿ nduu táhú-ó.

⁶ Te xíãⁿ nõu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá nini ndecu-ndí ndìhi yiqui cũnú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te vátá sàá-gá-ndí cundecu-ndí mei nõu ndécú Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ cùtnuní iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yá Ndiòxí ndécú-ndí ñuyíú-a cuèi ñá túú xìní-ndí-gá. ⁸ Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá váha-gá sá nõu vá cùndècu-gá-ndí ndìhi yiqui cũnú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei nõu ndécú Xítóhó Jesucristú. ⁹ Te ío ndècu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítóhó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te díu-ni ducaⁿ càda-ndí cuèi òré vá cùndècu-gá-ndí. ¹⁰ Te dacuitíi sã ncháá-ó cùndecu-o núu Xítóhó Jesucristú ìⁿ nduu, te dàvá-áⁿ mee-gã cáháⁿ-gá te núu nása ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o, núu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o te ducaⁿ ndùu sá táxí-gã nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiòxí

¹¹ Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xítóhó Jesucristú, núu xíãⁿ càháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñáyiú cuèndá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndiòxí sa nàha-gá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí. ¹² Te sá dúhá càháⁿ-ndí te vá cání iní-ndó sã nchùhú càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñàhá-gã-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha càháⁿ-ndí cuèndá sá nchòhó nihí-ndó tnúhu cáháⁿ váha-gá-ndó cuèndá-ndí núu ñáyiú. Te ducaⁿ nihí-ndó tnúhu cúñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ ñá túú quide cuèndá-yu nása ndècu iní-yu. ¹³ Te núu nchòhó sání iní-ndó sã lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuèndá Yá Ndiòxí, àdi núu sàni iní-ndó sã ñá túú lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó. ¹⁴ Te quide-ndí nàcuáa cuìní Xítóhó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá ò cùu iní-gá nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xìní ndáá-ndí sá ñí xíhí-gá cuèndá ncháá-yu, te xíãⁿ nõu cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ncháá ñáyiú ní xíhí-yu ndìhi-gá. ¹⁵ Te ducaⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiú chi cuìní-gá sá ncháá-yu cundecú-yu cadá-yu nàcuáa cuìní méé-gã te vá cadá-yu nàcuáa cuìní méé-yu, chi mee-gã ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá váha sá cúú-xí-yu. ¹⁶ Te xíãⁿ nõu nchúhú ñá túú-gã ná sání iní-ndí cuèndá tnahá ñáyiú-ndí nõu nàndíhi-yu àdi ñá túú nàndíhi-yu dàtná ní xóo cani iní-ndí cùtnàhá ní xindecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ ñí xóo cani iní-ndí cuèndá Xítóhó Jesucristú dàtná sání iní cue ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha vitna. ¹⁷ Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnahá tnúhu ndìhi Xítóhó Jesucristú ní nduu-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gã quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xindecu-o ìchi cuèhé ichi duha, chi ní ngúfta-o quide-o mee-ná sá váha te nchaa xíãⁿ cúú-xí sã sáá sã cúú-xí-ó chi vátá quíní-gá-ó càda-o.

¹⁸ Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yá Ndiòxí quidé-gã sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiòxí vitna, te ducaⁿ chi mee Yá Ndiòxí ducaⁿ tnahí ní cachí-gá cunduu, te díu-ni mee Yá Ndiòxí ní taxi-gá chiùⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndìhi-gá. ¹⁹ Te ducaⁿ chi

mee-gã ní cachí-gá sá Xítohó Jesucrístú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyíú-a ndìhi Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xì-gá ñá túú-gã sání iní-gá sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu cuéchi-yu núú-gã. Te mee Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiúⁿ quide-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndìhi ñaha vãha-yu xii-gã. ²⁰ Te Xítohó Jesucrístú ní cachí-gá sá nchũhú cãháⁿ-ndí tnúhu-gá núú nchaa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yá Ndiöxí cãháⁿ-ndí yuhu-gá, te xíãⁿ núu cãháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí cuèndá cundecu váha-ndo ndìhi-gá, te duha cãháⁿ-ndí chi ducaⁿ cãchí Xítohó Jesucrístú cada-ndí. ²¹ Te Xítohó Jesucrístú cúú-gã Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gã xii-gã dàtná ìⁿ ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucrístú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ ñí xido Xítohó Jesucrístú nchaa cuéchi-o cuèndá sá núu na tnàhá tnúhu-ndo ndìhi-gá te cudíu-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cuu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo ìⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuèndá Yá Ndiöxí núu xíãⁿ cãháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã vã dícó-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi cada-ndo nàcuáa na chindee ñaha-ni-gã. ² Chi mee-gã cãchí-gá ìⁿ xichi núú tütú-gá núú cãchí-xi:

Sáá nduu te cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tãhú-ndó, te ní sáá nduu tàú-xi sá cùndàhú iní ñáhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuèndá naníhí tãhú-ndó, núu xíãⁿ ní xíndedóho-í tnúhu ní cãháⁿ-ndó te ní chindee ñaha-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó.

Duha cãchí-gá núú tütú-gã. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñáhá Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gã, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ìⁿ sá ñà túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xí ñáyiú, chi cuíní-ndí sá vã cãháⁿ cuèhé-yu cuèndá chiúⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xí nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiú sá nchũhú xínú cuèchi-ndí núú Yá Ndiöxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuèndá nchaa sá ndóhó-ndí, chi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuèi nándi-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi. ⁵ Te duha ta yãha-ndí véxi, núu cãníha ñáyiú xii-ndí, núu chíhí ñáhá-yu vecaá, núu cuáá ndeé ñáhá ñáyiú xii-ndí xícuèhé ñáhã-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiúⁿ Yá Ndiöxí, te áma xídí-ndí te áma ñá túú xídí-ndí, te áma ñihí-ndí sá xexí-ndí te áma ñá túú ñihí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní váha iní-ndí nàcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándi quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cùndahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaa sá vãha nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ìo ndisa iní-ndí cúú iní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí. ⁷ Te dànehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiúⁿ quide-ndí te quide-ndí nàcuáa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuèndá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí núu xíãⁿ ñihí ndeé-ndí dáquèe tíhú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá. ⁸ Te dava ñáyiú quide nínu ñáhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ-yu xãháⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xicãháⁿ váha-yu cuèndá-ndí te davá-yu xicãháⁿ cuèhé-yu, te davá-yu cãchí-yu sá dándàhú-ndí ñáyiú dico ñá ndáá chi cãháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu cãchí-yu sá ñà túú xìní-yu ná ñáyiú cùu-ndí, te davá-yu cãchí-yu sá xìní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuíní-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí dico vátá cáhni ñàha-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùú-ndí. ¹⁰ Te cuèi ndìhú iní-ndí dico ñá túú dàña ndeé-ndí sá cúdíí iní-ndí, te cùu-ndí cue téè ndàhú dico sànu ichi-ndí vài ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuèndá ngúndecu váha-yu sá cuèndá-gã, te cuèi ñá túú ñà ndécú ndìhi-ndí dico ñá túú ñà cúmãní xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrìstú ndécú ñuú Còrintú ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ni yùhu ni iní-ndí càháⁿ-ndí nchaa tnúhu càháⁿ-ndí sá cúú-xí-ndó. ¹² Te nchúhú chi ni yùhu ni iní-ndí cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dùcaⁿ quide-ndo sá cúú-xí-ndí. ¹³ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé ìⁿ téé cùu tátá òré càháⁿ ndìhi-dé cue déhe-dé sá nì yuhu ni iní-ndó cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ìⁿ vehe Yá Ndiòxí

¹⁴ Te cue ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucrìstú, te vá cúú ìⁿnuu-ndo ndìhí-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi dèⁿ cuu nchaa sá vâha te dèⁿ cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchícanhii ndìhi niú chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá vâha ndìhi nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. ¹⁵ Te ñu-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu Xítohó Jesucrìstú ndìhi sácufñá, te ñu-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucrìstú ndìhi ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá. ¹⁶ Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiòxí ndìhi nchaa sá càchí ñáyiú cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a, chi vá cúú quèhi ni ìⁿ xíáⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiòxí Yaá ndécú tũu andũu, chi mee-gã càchí-gá núú tûtú-gá núú càchí-xi: Yúhú vá cúmãní cundecu-í ndìhí-yu ndèni ní cuu na cundecú-yu, te ñu-ni yúhú cuu-í Ndiòxí-yu, te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í. Duha càchí-gá núú tûtú-gá. ¹⁷ Te xíáⁿ ñuú càchí tucu-gá ingá xichi núú tûtú-gá núú càchí-xi: Chí tá quèe tnuú nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, te vá cání iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo, ¹⁸ te yúhú cuu-í Tátá-ndó, te nchòhó cuu-ndo cuè déhe ducuⁿ-í, ndìhi cue déhe yoco-í, duha càháⁿ yúhú Yaá ío càhnu cuu. Duha càchí-gá núú tûtú-gá.

7

¹ Te sá dúcáⁿ ío váha càháⁿ Yá Ndiòxí sá cúú-xí-ó ñuú xíáⁿ càháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa xíáⁿ ñá túú cùu-xi sá vâha sá cúú-xí iní-ó ndìhi yiqui cuñú-ó, te cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó núú Yá Ndiòxí, te cada-o sã néhé-ó sã yíñuhu núú-gã.

Cue ñáyiú ñuú Còrintú quidé vâha-yu

² Te ni yùhu ni iní-ndó chì cúú iní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yõ ìⁿ quide úhú iní-ndí, te ni vã yõ ìⁿ dàcuíta nihnu-ndí, te ni vã yõ ìⁿ dândahú-ndí. ³ Te sá dúhá càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sã ìⁿ cuéchi dàcaa-í díquí-ndó, chi dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sã yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te cuèi vitna ndècu-gá-ó ñuyúú-a àdi cuèi na cùú-ó dico ñu-ni ducaⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ⁴ Te yúhú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, te ducaⁿ ío váha càháⁿ-í cuendá-ndó, te ío ndècu ndìhi-í tnúhu ndee iní cuendá-ndó, te ío cùdífí iní-í sá cuendá-ndó cuèi nãndi ndòho-í ndìhi dava-gã-güedé ndécú-ndí.

⁵ Te nchúhú cútnahá ní sáháⁿ-ndí distritú Macèdoniá, te ñá túú tnàhí ni ndetàtú-ndí cuendá nchaa sá ñí yãhandi chi ío ní ndoho-ndí cuendá nchaa sá ñí quidé-yu, chi ío ní cuãndéé ñáhã-yu xii-ndí, te ío ní sani iní-ndí ñuú nása-gá yãha-ndí ní cùu. ⁶ Dico Yá Ndiòxí ní taxi-gã tnúhu ndee iní xii-ndí òré ní quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te ñu-ni Yaá-án cúú-gã Yaá sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii cue ñáyiú ndìhú iní-xi. ⁷ Te ducaⁿ ñí taxi Yá Ndiòxí tnúhu ndee iní xii-ndí cuendá sá ñí quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te ñá díú-ní

să cuendá ní quexìo-dé chi ní nǎhí tucu-ndí tnúhu ndee ìní cuendá ní cani-dé cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sáñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cuení-ndó cǎháⁿ ndíhi ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndíhú iní-ndó cuendá nàcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndíhi cuendá sá ìo sàni iní-ndó cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani-dé núú-ndí nùu xǎⁿ ío ní cudíí ìní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndíhú iní-ndó cuendá tnúhu cǎháⁿ-í núú tütú sá nǎ dáquixì-í ndaha-ndo, te òré ní nǎhí-í tnúhu sá ndíhú iní-ndó te tnaa-ni ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcáⁿ nǎ quide-í te dǎtnùnì ñá túú-gǎ ní ndixi cuéchi iní-í. ⁹ Te vitna ní ndíhú iní-ndó, te xǎⁿ ní quide-xi ní ndixi cuéchi iní-ndó sǎ ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudíí ìní-í dico ñá díú cuendá sá ni ndíhú iní-ndó nǎ cudíí ìní-í chi cuendá sá nǎ ndixi cuéchi iní-ndó, te ní ndíhú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yǎ Ndiǒxí, te xǎⁿ nùu ní cuu-xi ñⁿ sá váha sá cúú-xí-ndó cuendá tnúhu ní cǎháⁿ-í te ñá túú ní cùu-xi ñⁿ sá cuèhé sá cúú-xí-ndó. ¹⁰ Te nchoo nùu na ndíhú iní-ó nàcuáa cuu váha iní Yǎ Ndiǒxí, te ndíxi cuéchi iní-ó te núu ñá túú quide váha-o ndècu-o, te sá dúcáⁿ quide-o te nǎnǎhí tǎhú-ó, te vá ndíhú iní-ó sǎ dúcáⁿ nǎ quide-o, te dava ñáyiu xǎndecu ichi cuèhé ichi duha ndíhú iní-yu dico ñá túú ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñà túú váha quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cuíta nihnú-yu. ¹¹ Te sá dúcáⁿ nǎ ndíhú iní-ndó nàcuáa ní cuu váha iní Yǎ Ndiǒxí, te xǎⁿ nùu ndècu ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuáa tǎu-xi cunduu, te vitna nǎ yùhu ní iní-ndó cǎháⁿ-ndó sǎ quidé váha-ndo, te ío cùdèéⁿ-ndó nùú mée-ndó sǎ ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-ndo ni cùu, te ío ní xúhuⁿ iní ñáhá-ndó xii-í, te ní ndúcú ndéé-ndó nǎ quide ndáá-ndó cuendá té ndècuéchi ndècu ndíhi-ndo, te sá dúcáⁿ nǎ quide-ndo te xǎⁿ ní cutnùnì sá mée-ndó ñà túú cuéchi-ndo. ¹² Te ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní cǎháⁿ-í, te sá dúcáⁿ nǎ quide-ndo xǎⁿ ní cutnùnì iní-ndó sǎ ìo cùu iní ñáhá-ndó xii-í. Te Yǎ Ndiǒxí nǎhá-gǎ sá díú cuendá xǎⁿ ní dáquixì-í tutú ndaha-ndo, te ñá díú-ní cuendá sá sání ìní-í cuendá té ndècuéchi ndècu ndíhi-ndo, te ni ñà díú-ní cuendá ñáyiu ní dándíhú té ndècuéchi-áⁿ iní-xi ní càdúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo. ¹³ Te cuendá sá quidé váha-ndo ndècu-ndo xǎⁿ cúú-xí tnúhu ndee ìní ndécú ndíhi-ndí.

Dico ñá díú-ní xǎⁿ chi tnàhá ío cùdíí ìní-ndí cuendá sá ìo cùdíí ìní té Títú, te ducaⁿ cùdíí ìní-dé chi nchòhó ní sáñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé. ¹⁴ Te yúhú ñá túú cùcahaⁿ núú-í sá nǎ cǎháⁿ váha-í cuendá-ndó nùú tǎ Títú cùtnàhá vátá quíxí-gǎ-dé núú ndécú-ndó, chi ní cutnùnì iní-dé sá ndàá cǎháⁿ váha-í nàcuáa quide-ndo datná cúú-xí sǎ ndàá nchaa tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. ¹⁵ Te vitna ío-gá váha cùu iní té Títú cuendá-ndó, chi ndàcu iní-dé sá ncháá-ndó ìo váha ní tnii-ndo nchaa tnúhu ní cǎháⁿ-dé núú-ndó, te ndàcu tucu iní-dé sá nǎ queheⁿ cuendá váha-ndo-dé, te ní dátúu-ndo nùú-dé sá ìo ní quiyùhú iní-ndó sǎ vǎ ndácú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tǎu-xi cunduu. ¹⁶ Te ío cùdíí ìní-í cuendá-ndó chi cùtnùnì ndáá ìní-í sá ñà túú dàña ndee-ndó quide-ndo nchaa nacuáa tǎu-xi cunduu.

8

Ío váha cuu iní-ó chindee tnaha-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucrìstú cǎchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yǎ Ndiǒxí xii cue ñáyiu xǎndecu ichi-gá ndécú distritú Macèdoniá, chi ío chindee ñaha-gá xii-yu cuendá sá quidé váha-yu ndécú-yu. ² Te cuèi ndòho vihí-yu ndécú-yu dico ío-ni cùdíí ìní-yu, te cuendá xǎⁿ nùu ni yùhu ni iní-yu ní sacáⁿ tnáhǎ-yu díhúⁿ sǎ cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te ñá túú tnàhí ni xǎnduu dí-yu cuèi ío ndàhú-yu. ³ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-yu ndacú-yu cacáⁿ tnáhǎ-yu, chi ní quide yica ìní-yu ní sacáⁿ tnáhá-gǎ-yu, te yúhú cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nǎ yuhu ni iní-yu ducaⁿ nǎ quidé-yu. ⁴ Te ío ní cǎháⁿ ndàhú-yu núú-ndí cuendá sá cuǎha-ndí tnúhu sá tnàhá-yu chindèé-yu dava-gá cue ñáyiu cùu cuendá Yǎ Ndiǒxí. ⁵ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-ndí ní quidé-yu, chi ní xídó-gǎ-yu ní quide váha-yu, te ducaⁿ chi mée-yu ní sani iní-yu sá cǎdǎ-yu nchaa

nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí, te dătnùní ducaⁿ te ní cachí-yu sá cúú càdá-yu nchaa nàcuáa na cŭñaha-ndĭ xií-yu. Te ducaⁿ nĭ quidé-yu chi ducaⁿ nĭ cuiní méé Yă Ndiöxí cunduu. ⁶ Te sá dúcáⁿ nĭ quide ñáyiú-áⁿ nŭu xíăⁿ càháⁿ ndàhú-ndĭ núú tĕ Títú sá quíxí tùcu-dé núú ndécú-ndó cuendá dăxínu cava-dé chiúⁿ sá sà ní ngúíta-dé quidé-dĕ dátacá-dé díhúⁿ să sà ní ngúíta-ndo sàcáⁿ tnáhá-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi cundahú iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo. ⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío ngòdónúú quide nchaa sá vâha, te ío váha sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te ío váha dàcuaha-ndo ñáyiú tnúhu-gá, te ío ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vâha, te ducaⁿ ío cùu iní ñáhá-ndó xii-ndĭ, te sá dúcáⁿ quide-ndo núú xíăⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó să ngòdó núú-gă-ndó càda-ndo sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Dico yúhú ñá túú tàuchiúⁿ-í sá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuendá-ni sá cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiú-áⁿ nĭ yùhu nĭ iní-yu quidé-yu sá vâha sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuendá cutnùní nŭu nása cada-ndo nŭu ndisa sá cúú ìní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xìní-ndó să Xítóhó Jesucristú ío cundahú iní ñáhá-gă xii-o, te ío váha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyúú-a ní quide váha ñaha-gă xii-o, te ñuyúú-a ñá túú ní xĭndecu váha-gá, te ducaⁿ nĭ quixi-gá ñuyúú-a cuèi ñá túú ní xĭndecu váha-gá cuendá sá nchóó ngŭndecu váha-o nŭú ndécú-gă.

¹⁰ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sàni iní-í. Chiúⁿ sá nĭ yuhu nĭ iní-ndó nĭ ngúíta-ndo quide-ndo cuíá nĭ yáha chi cùu-xi sá vâha sá cúú-xí-ndó nŭu na dăxínu cava-ndo. ¹¹ Te dătná-ni nĭ yùhu nĭ iní-ndó nĭ tausaha-ndo chiúⁿ-áⁿ te ducaⁿ-ni nĭ yuhu nĭ iní-ndó dăxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhá-ndó să ndécú ndĭhi-ndo nacuáa xito mee-ndo ndacu-ndo. ¹² Te núú nchòhó nĭ yùhu nĭ iní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó să xító mèe-ndo ndacu-ndo ña, te cùu váha iní Yă Ndiöxí, chi mee-gă sa nàha-gá nása ndècu-o te ndùu vétú-ni iní-gá.

¹³ Te sá dúhá ndùu tnúhu càháⁿ-í te vá cání ìní-ndó să yŭhú cuiní-í sá nchòhó ndoho-ndo cùndecu-ndo te dava-gá-yu ngŭndecu váha-yu sá cuendá-ndó. ¹⁴ Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáyiú xini ñuhu, te nduu ñá túú ndècu ndee iní-ndó te cue ñáyiú-áⁿ chindee ñáhá-yu xii-ndo te núú ndècu ndee iní-yu, te ducaⁿ te ni nchòhó ñá túú nă cumání xii-ndo te ni cuè ñáyiú-ăⁿ ñá túú nă cumání xií-yu. ¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú cächí-xi: “Cue ñáyiú ío vâi sá ni ñĭhí ñá túú ní cùu sobrá xií-yu, te cue ñáyiú sacú ní ñĭhí ñá túú ní cùmání xií-yu”, duha cächí-xi núú tütú-gá.

Té Títú ndĭhi cue tée cùndĭhi-dé

¹⁶ Te ndàcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí chi mee-gă ní quide sá tĕ Títú ío ñùhu iní ñáhá-dĕ xii-ndo dătná ñŭhú iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te yúhú ní xáhaⁿ-ĭ xii-dé sá quíxí còto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá díú mèe-ni sá dúcáⁿ nĭ xáhaⁿ-ĭ xii-dé quixi coto ñaha-dĕ xii-ndo, chi mee-dĕ cúdíĭ tnàhí iní-dé quixi coto ñaha-dĕ xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndĭ ĩⁿ tée ndècu ndĭhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndĭhi té Títú, te tée quixi ndĭhi té Títú-áⁿ cúú-dĕ ĩⁿ tée ío váha càháⁿ cue ñáyiú xĭndecu ichi Xítóhó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío váha quide-dé chiúⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa nanĭhí tàhú-ó. ¹⁹ Te cue ñáyiú xĭndecu ichi Xítóhó Jesucristú ñá díú-ní să càháⁿ váha-yu cuendá-dé, chi tnàhá ní caxi ñáhá-yu xii-dé cuendá sá cacá cùu ndĭhi ñaha-dé xii-ndĭ chindee ñàha-dé tacá sá cúú-xí ñáyiú ndàhú, te quide-ndĭ chiúⁿ-a cuendá ío cuu càhnu Yá Ndiöxí, te cue ñáyiú cutnùní iní-yu sá nchòhó nĭ yùhu nĭ iní-ndó quide-ndo nchaa sá vâha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-ndo. ²⁰ Te cuiní-ndĭ sá vă càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá nàcuáa quide-ndĭ ndĭhi sá ngăutnàha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-o, te ío vâi cuu-xi. ²¹ Chi ndùcu ndee-ndĭ quidé-ndĭ nàcuáa

cáháⁿ váha Xítóhó Jesucrístú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa cáháⁿ váha ñáyiú sá quidé vâha-ndí.

²² Te tendaha tucu-ndí ingá tucu téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú quixi-dé ndíhi cue téé úú quixi coto ñaha xii-ndo, te téé quixi ndíhi-güedé-áⁿ ñí cuu vai xito quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ïo ndècu ndee-dé quidé-dě sá vâha, te vitna ío-gá cuiní-dé cada-dé sá vâha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chi cùtnuní ndáá iní-dé sá cúú-ndó cuè ñáyiú quide váha. ²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã tẽ Títú cúú-dě ìⁿ téé cùndíhi-í quidé-ndí chiuⁿ Xítóhó Jesucrístú, te tnàhá-dé cúú-dě ìⁿ téé xinu cuechi núú-ndó càháⁿ-dé tnúhu-gá. Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo cuendá cue téé úú quixi ndíhi-dé, chi cue téé-áⁿ cúú-güedě cue téé tendaha cuè ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue téé-áⁿ quidé-güedě nàcuáa cachí ñáyiú sá ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucrístú. ²⁴ Te chí cadá sã cúú ìní ndisa-ndo-güedě cuendá ducaⁿ na cùtnuní iní nchaa dava-gá ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú sá ndáá ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndáá ndisa quide váha-ndo dàtná càháⁿ-ndí cuendá-ndó sã quidé vâha-ndo.

9

Cuendá sá ngãutnàha sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú

¹ Te cuendá sá ngãutnàha sá cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrístú ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo núú tütú-a nàcuáa cada-ndo, ² chi sa cùtnuní iní-í sá ïo cuiní-ndó chĩndee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ïo váha càháⁿ-í cuendá-ndó núú ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú ndécú dístítú Macèdoniá, te xãháⁿ-í xíí-yu sá nchòhó ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú ndécú dístítú Acãyá sa ní cuu ìⁿ cuíá ducaⁿ cuiní-ndó càcáⁿ tnàhá-ndó sã cúú-xí cuè ñáyiú ndàhú ndécú ìchi-gá. Te vai cue ñáyiú dístítú Macèdoniá cuiní-yu cacáⁿ tnàhá-yu sá cúú-xí cuè ñáyiú ndàhú ndécú ìchi Xítóhó Jesucrístú cuendá sá ñí ñíhí-yu tnúhu sá nchòhó ío cuiní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuendá sá sání ìní-ndó càda-ndo xĩãⁿ tendaha-í cue téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú quixi-güedé núú ndécú-ndó cuendá dàtúha ñaha-güedě xii-ndo, cuendá sá vã quée ndèhnde-í núú ñáyiú sá ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndó, te ducaⁿ cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní càháⁿ-í núú-yu. ⁴ Chi na cuáháⁿ ndéé quixi-í ndíhi ìⁿ úú cue ñáyiú dístítú Macèdoniá núú ndécú-ndó te quini-yu sá ñà túú ndècu túha-ndo, te cucahaⁿ núú-í núú-yu sá ñí càháⁿ váha-í cuendá-ndó te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnàhá-ndó cùcahaⁿ núú-ndó. ⁵ Te xĩãⁿ núú ní sani iní-í sá vâha-gá codonùu cue téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú quixi coto ñaha-güedě xii-ndo cuendá chĩndee ñaha-güedě tacá sá ñí sani iní-ndó càcáⁿ tnàhá-ndó cuendá sá cùndècu túha-xi, te cuu-xi dàtná ìⁿ táhú sã ñí quene cuu iní méé-ndó càcáⁿ tnàhá-ndó sã cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-ndo. Te ducaⁿ te vá yõo cani iní-xi quesàhá-yu sá nchùhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ñí sacáⁿ tnàhá-ndó.

⁶ Te nchòhó sa xíní-ndó sã ñáyiú na chĩhi vai tatá te vai ñíhí-yu cùu, te cue ñáyiú na chĩhi sacú tatá te sacú ñíhí-yu cùu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú sàcáⁿ tnàhá sã cúú-xí tnàha ñáyiú-yu. ⁷ Te ìⁿ ìⁿ-ndo càcáⁿ tnàhá-ndó nàcuáa quene cuu iní méé-ndó, te ío váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vá cadá-ndó cuendá-ni sá quidé yìca ñaha ñáyiú xii-ndo, chi Yá Ndiõxí cúú vâha iní-gá núú nchaa ñáyiú cùdĩ ìní sàcáⁿ tnàhá sã cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-xi. ⁸ Te Yá Ndiõxí ndacu-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chi diu-gá cada te ñíhí-ndó nchaa núú sã xíní ñùhu-ndo cundecu ndíhi-ndo, te ñá túú tnàhí-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gã chĩndee ñaha-gá xii-ndo ñíhí-ndó ïo vai cundecu ndíhi-ndo cuendá ducaⁿ chĩndee-ndo cue tnaha ñáyiú-ndo. ⁹ Te núú tütú Yá Ndiõxí càchí-xi ìⁿ xichi:

Ìⁿ ñáyiú ío vai sá ñí sãñàhá-yu xii ñáyiú ndàhú,

te sá ñí quide ñáyiú-áⁿ ñí cuu-xi sá vâha sá vã yõo cùnaa.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiõxí táxí-gã nchaa sá cúú tàtá nchaa nchòhó ñáyiú xítu nándí sá xítú cuendá cuu sá cúú nchito-ndo, te diu-gá cada te ío vai sá ñíhí-ndó

cùndecu ndìhi-ndo, te ducaⁿ ìo-gá vài sá vâha cada-ndo sã cúú-xí cuè tnaha ñáyi-ndo. ¹¹ Te Yá Ndiöxí taxi-gá vài núú sã cùndecu ndìhi-ndo cuendá ducaⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó vài cuáñaha-ndo sã cúú-xí tnaha ñáyi-ndo. Te cuendá nchaa sá sàcáⁿ tnáhá-ndó quèheⁿ cuendá-ndí cuu xii tnaha ñáyi-ndo, te cue ñáyi-áⁿ ìo ndacáⁿ táhü-yu núú Yã Ndiöxí cuendá sá dúcáⁿ sàcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí cuè ñáyi-ndo cuu cuendá Yã Ndiöxí, te ñáyi-áⁿ ñà túú-gã ná cumání xii-yu, te ìo ndacáⁿ táhü-yu núú Yã Ndiöxí sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáyi-áⁿ cutnùnì iní-yu sá nchòhó quidé-ndó sã sàndáá ndisa iní-ndó tnühu Xítóhó Jesucristú, te cuendá xíãⁿ te ñáyi-áⁿ chiñühü-yu Yá Ndiöxí, te cuendá sá dúcáⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó sàcáⁿ tnáhá-ndó sã cúú-xí-yu ndìhi sá cúú-xí nchàa dava-gá ñáyi-ndo, te cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te ñáyi-áⁿ cãháⁿ ndìhi-yu Yá Ndiöxí cuendá-ndó, te ìo cuu váha iní ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá Yã Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sá vâha sá cúú-xí-yu ndìhi dava-gá ñáyi-ndo. ¹⁵ Te ìo ndacáⁿ táhü-ó núú Yã Ndiöxí cuendá sá ñi taxi-gá sá ìo váha ndècu ndìhi-o, te ñi ñã cùtnùnì iní-ó ñasa cunduu tnühu cãháⁿ-ó cuendá sá vâha ñi taxi-gá.

10

Té Pãblú ndécú ndìhi-dé tnühu ndee ìni sá cãháⁿ-dé tnühu Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ìo càhnu iní-gá, te cùndahú iní ñáhã-gã xii-o chindee ñaha-gá, núú xíãⁿ yühü té Pãblú ducaⁿ quide-í cãháⁿ ndàhü-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchí-ndó sã yühü ìo ndàhü iní-í òré ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo, te òré ñã túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo te ìo ñi cãá-í. ² Te cãháⁿ ndàhü-í núú-ndó sã cãdá-ndó nàcuáa vá cãháⁿ ñi-í núú-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuìnì-í sá ndìhi tnühu ñi iní-xi cãháⁿ ndìhi-í cue ñáyi-ndo càchí sá ñi-ni cuu-í ndìhi cue ñáyi-ndo ñã túú sàndáá iní tnühu Xítóhó Jesucristú. ³ Te nchühü cù-ndí cue tée ñuyú-a, dico ndècu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhü-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñã díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, ⁴ te ñi ñi sá ìo ñuyú-a ñã túú chindee ñaha-xi, chi mee Yã Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhü duu-ndí nchaa núú sã cuèhé sá dúhá. ⁵ Te xíãⁿ nüu ñihí-ndí tnühu cãháⁿ-ndí sàdí-ndí yuhu cue ñáyi-ndo cãháⁿ tnühu sá ñà túú cù váha iní Yã Ndiöxí, ñáyi-ndo xiquide ñinu mee-xi càchí sá ñà túú nàndíhi tnühu-gá. Te quide-ndí sá ñáyi-áⁿ quindáá iní-yu tnühu Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te nchühü sa ndècu túha-ndí sá dáquètíhü-ndí cue ñáyi-ndo ñã túú cuìnì cada nàcuáa cuìnì Xítóhó Jesucristú, dico díhna-gá xínì ñühu-xi sá nchàá nchòhó ñáyi-ndo cuìnì cada nàcuáa cuìnì-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó nàcuáa ndüu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sàni iní-ndó, dico vá dúcáⁿ cãni iní-ndó cuendá-ndí. Chi núú cùtnùnì ndáá iní-ndó sã cúú-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú, te ñi-ni ducaⁿ tàú-ndó cãni iní-ndó cuendá-ndí tucu. ⁸ Te Xítóhó Jesucristú ñi taxi-gá tnühu ndee ìni ndécú ndìhi-ndí sá dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhíⁿ, te ñã díú sã dánèhé ñáhã-ndí xii-ndo nàcuáa cuita nihnu-ndo, te cuèi na chido-gá-í cãháⁿ-í cada ñinu-í mèe-í cuendá tnühu ndee ìni ñi taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-ndí, dico vá cùcãháⁿ núú-í chi cãháⁿ ndáá-í. ⁹ Te ñã túú cuìnì-í sá nchòhó cãni iní-ndó sã yühü dáyühü ñáhã-í xii-ndo nàcuáa ndüu tnühu cãháⁿ-í núú tütú-í. ¹⁰ Te dava-ndo càchí-ndó sã ténàá ñáhã-í xii-ndo núú tütú-í, te mee-ni tnühu càhnu sá ìo cùnuu cuu-xi, te càchí tucu-ndo sã òré ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo te ñã túú cãá-í sá cúú-í ñi tée cù váha cùu dico iní-ndó, te càchí tucu-ndo sã ñà túú tnáhã iní-ndó nàcuáa quide-í òré dácuàha ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Te nchòhó ñáyi-ndo ducaⁿ cãháⁿ cada cuendá váha-ndo sã dàtnã-ni cãháⁿ-ndí núú tütú-ndí ñi-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndìhi ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te nchühü, vá cúú tnáhí cãháⁿ-ndí sá ñi-ni cuu-ndí ndìhi cue ñáyi-ndo cãháⁿ váha cuendá mèe-xí, chi ñáyi-áⁿ sãni ñi-yu ná cúú sã vâha te quidé-yu te xíãⁿ càchí-yu sá ìo váha quidé-yu, te càchí-yu sá quidé vâha-gá-yu dàcúxí tnaha ñáyi-ndo-yu, te sá

dúcáⁿ càháⁿ-yu te quidé-yu dàtná quidé cue ñáiyu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. ¹³ Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí cáháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí, chi càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí dico nàcuáa ndùu chiuⁿ ní taxi Yá Ndiöxí càháⁿ-ndí, chi mee-gã ní cachí-gá ndèé není sáá-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndéé ñúú-ndó càháⁿ-ndí tnúhu-gá. ¹⁴ Te vitna ndècu ndihí-ndí tnúhu ndee ìní sá tnàhá nchòhó cuu cáháⁿ ndihí ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gá nchúhú ní quixi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú ñúú-ndó, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó. ¹⁵ Te nchúhú ñá túú quide cahnu-ndí méé-ndí cuèndá chiúⁿ quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chíúⁿ mèe-ndí cúú-xí. Te cuìní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te níhí-gã-ndí nàcuáa cada-ndí chiúⁿ-gá nchaa dava-gá xichi núú ní cachí-gá cada-ndí chiúⁿ-gá. ¹⁶ Chi cáháⁿ-ndí tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, te yáha-gá-ndí ñúú-ndó quíhíⁿ-ndí nchaa dava-gá xichi cáháⁿ-ndí, te vá cádá cahnu-ndí méé-ndí cuèndá chiúⁿ sá sà ní quide dava-gá-güedé.

¹⁷ Te cue ñáiyu cuìní cada cahnu mee-xi te vá dúcáⁿ càdá-yu, chi mee Xítohó Jesucristú ná càda cahnú-yu-gá. ¹⁸ Te nchaa ñáiyu na càháⁿ váha Xítohó Jesucristú cuèndá-yu, ñáiyu-áⁿ cúdiú-yu núú-gã, te ñá túú cùdiú-yu núú-gã cuèndá sá càháⁿ váha-yu cuèndá méé-yu.

11

Cuèndá té Păblú ndihí cuèndá cue tée càhí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá

¹ Te cuìní-í sá nchòhó cada ndee ìní-ndó cùndedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í, chi cáháⁿ-í dàtná càháⁿ cue ñáiyu ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuèi nása-gá ná cùnduu tnúhu cáháⁿ-í dico chí cádá ndèe iní cùndedóho-ndo. ² Chi yúhú ío ñúhu iní ñàhá-í xii-ndo dàtná ñúhú ìní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o, te ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ñúu xíãⁿ ní tnahá tnúhu-ndo ndihí-gá vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-í te cada iní-ndó sã yúhú cúú-í dàtná ìⁿ tée xica ndáhu te nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ xíchí cuéché, te Xítohó Jesucristú cúú-gã dàtná ìⁿ tée tnándaha ndihí xíchí cuéché-ãⁿ. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi na sáa nduu te yúhú na càni cuèndá ñàhá-í xii-ndo ñúu Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáiyu vá cùndècu tnahí-gá cuéchi-xi. ³ Te yúhú-í sá sàcuíhna dandàhú ñàhá-xí xii-ndo vá cáni-gã iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó ìchi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yúhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcuíhna ní nduu-xi cóó ñi dándàhú ñàhá-xí xii-xi, chi sàcuíhna-ãⁿ ño váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándàhú-xi tá Èvá-áⁿ. ⁴ Te nchòhó, quidé ndèe iní-ndó sàcùndedóho-ndo nchaa tnúhu càháⁿ cue tée càháⁿ ingá núú tnúhu cuèndá Jèsús tnúhu sá ñá túú dànehé ñàhá-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñàhá-güedë xii-ndo cuèndá ingá espíritú, te ñá díú cuèndá Espíritú Yá Ndiöxí sá ñi ngúndecu ndihí-ndo dànehé ñàhá-güedë xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñàhá-güedë xii-ndo ingá núú tnúhu sá càhí-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñá díú nàcuáa ndùu tnúhu sá ni sàndáá iní-ndó cuèndá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue tée ducaⁿ càháⁿ-áⁿ càhí-güedé sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xicá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá te ío cùnuu-güedé, dico ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cue tée-ãⁿ ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnùu yúhú. ⁶ Te cuèi ñá túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue tée ío váha sáa díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuèndá nchaa sá dácuàha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cùtnuní iní-ndó sã ño váha cùtnuní iní-í nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ-í.

⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sã yúhú ñá túú ní quide váha-í sá ñi quide-í mèe-í dàtná ìⁿ tée ío ndàhú iní-xi, chi ñá túú ní xicáⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuèndá sá ñi cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó ñúú-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ní taxi dava-gá cue ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-ãⁿ ní dándóñúhu-í ní saaⁿ-í nchaa sá ñi xini ñúhu-í cùtnàhá ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó. ⁹ Te cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo te áma ní xóo cumání sã xíní ñúhu-í, te ñá túú ñá

ní xǐcáⁿ-í núu ni ìⁿ-ndo. Chi cue ñáyiú xǐndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú òstrítú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxí-yu sá cúmání xii-í, te ñá túú tñàhí ni òsàtú iní ñàhà-í xii-ndo cǎcáⁿ-í núu-ndó nñu ná cúú sǎ xíní ññu-í, te òu-ni òucaⁿ cǎda-í. ¹⁰ Te òu-ni òuha cǎháⁿ váha-í cuèndá-í te ni ìⁿ cue ñáyiú òstrítú Acǎyá vá ñíhí-yu tñúhu cúñàhá-yu xii-í cuèndá cǎdí-yu yuhu-í. Te mee Xítóhó Jesucristú nǎhá-gǎ sá ndǎá cǎháⁿ-í òàtná cǎháⁿ ndǎá mée-gǎ. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sǎ sá òúhá cǎháⁿ-í te ñá túú cùu iní ñàhà-í xii-ndo, òico ñàhá chi mee Yǎ Ndiòxí nǎhá-gǎ sá yùhú ío cùu iní ñàhà-í xii-ndo.

¹² Te nǎcuáa-ni ta quìde-í véxi te òu-ni òucaⁿ cǎda-í cuèndá sá cuè tée cuìní cada nínu mee-xi cǎchí sá ìⁿ-ni cuu ndíhi ñàha-güedé xii-í vá ñíhí-güedé tñúhu cǎháⁿ-güedé cǎchí-güedé sá ìⁿ-ni chiúⁿ quide ndíhi ñàha-güedé xii-í. ¹³ Te cue tée-áⁿ cǎchí-güedé sá Yǎ Ndiòxí ní tendaha ñàha-gǎ xii-güedé xícá cùu-güedé cǎháⁿ-güedé tñúhu-gǎ òico ñá ndǎá, chi mee-ni òàndahú-güedé ñáyiú ndíhi tñúhu cǎháⁿ-güedé, te quìde-güedé òàtná quíde cuè tée cǎháⁿ tñúhu Xítóhó Jesucristú òico ñá ndǎá sá cúú-güedé cue tée cǎháⁿ tñúhu-gǎ. ¹⁴ Te vá cúññu-o sǎ òúcáⁿ quide cue tée-áⁿ, chi mee sǎcuíhná quíde-xí sǎ cúú-xí òàtná ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú ío váha cǎa ndecu Yǎ Ndiòxí òico ñá ndǎá sá xínú cuèchi-xi xíáⁿ. ¹⁵ Te xǐáⁿ vá cúññu-o sǎ cuè tée xínu cuechi núú-xi quide-güedé sá cúú-güedé cue tée quide váha chi ñá ndǎá sá quíde váha-güedé chi òàndahú-güedé ñáyiú. Te nǎcuáa ndùu nchaa sá quíde-güedé te òucaⁿ nǎchǎhu-güedé núú Yǎ Ndiòxí.

Té Pǎblú ío ndòho-dé cuèndá sá cúú-dě tée cǎháⁿ tñúhu Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te yùhú cǎháⁿ tucu-í òòho-ndo sǎ vá cání iní-ndó sǎ yùhú cúu-í ìⁿ tée cǎháⁿ lùcú cǎháⁿ òuha, te núu òava-ndo òucaⁿ sání iní-ndó òico chí cǎdá ndèe iní cundedòho-ndo tñúhu na cǎháⁿ-í cuèndá òucaⁿ tñàhá-í cada nínu-í mée-í. ¹⁷ Te vitna na cǎháⁿ-í òàtná cǎháⁿ ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi, chi tñúhu cǎháⁿ-í ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi ndíhi tñúhu Xítóhó Jesucristú, chi vitna cǎháⁿ-í nǎcuáa cada nínu-í mée-í. ¹⁸ Te ío cuéhé ñáyiú quide nínu mee-xi cuèndá nchaa sá ío ñuyú-a te xǐáⁿ nñu tñàhá-í cuìní-í cada nínu-í mée-í. ¹⁹ Chi cùtnuní sá nchòhó quíde ndèe iní-ndó sǎcúndedòho-ndo nchàa tñúhu cǎháⁿ cue tée cǎháⁿ lùcú cǎháⁿ òuha, te òucaⁿ quide ndee iní-ndó sǎcúndedòho-ndo tñúhu cǎháⁿ-güedé chi cǎchí-ndó sǎ ío túha-ndo. ²⁰ Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tñè-ndo nchaa tñúhu cǎháⁿ cue tée quide yica ñàha xii-ndo sá cúnú cuèchi-ndo núú-güedé, te xícáⁿ-güedé nǎndí sá xícáⁿ-güedé núú-ndó, te tàxi tñuní ñàhá-güedé xii-ndo, te quide-güedé sá ío cùnuu-güedé ndécú ndíhi ñàha-güedé xii-ndo, te cǎniha-güedé xii-ndo, te cuèi nchaa xǐáⁿ quíde ñàha-güedé xii-ndo òico quide ndee-ni iní-ndó. ²¹ Te nchòhó cǎchí-ndó sǎ cúú-ndí cue tée ñá túú ní cùyíi cada nǎndí sá cǎdá, te ndǎá chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-ndí ndíhi cue tée òucaⁿ xǐquide.

Òico núu cue tée-áⁿ cúyíi-güedé quíde ññu-güedé mée-güedé, te tñàhá-í cúyíi-í òucaⁿ cǎda-í. Te sá òúhá cǎháⁿ-í te cǎháⁿ-í òàtná ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi. ²² Te núu quide cǎnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cǎháⁿ-güedé tñúhu hèbreú, te yùhú tucu òu-ni tée cǎháⁿ tñúhu hèbreú cúu-í, à òi quide cǎnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cúú-güedé cue tée isràél, te yùhú tucu tñàhá-í cúu-í tée isràél, à òi quide cǎnu-güedé mée-güedé cuèndá sá cúú-güedé ñaní tñàhá ndíi Àbrahám, te tñàhá yùhú cúu-í ñaní tñàhá ndíi Àbrahám tucu. ²³ À òi quide cǎnu-güedé mée-güedé cuèndá sá sání iní-güedé sá òíú nñú Xítóhó Jesucristú xínú cuèchi-güedé, òico yùhú ío-gǎ xínú cuèchi ndisa-í núú-gǎ. Te sá òúhá quide cǎnu-í mée-í te cǎháⁿ-í òàtná ìⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi, te yùhú cúu-í ìⁿ tée ío-gǎ quíde chiuⁿ-gǎ òàcúúxí cuè tée-áⁿ, te vǎi xito ní cuu cǎniha ñáyiú xii-í, te vǎi xito ní cuu chíhi ñàhá-yu vécáa xii-í, te vǎi xito ní cuu cǎcu cǎcu cǎni ñàha ñáyiú xii-í. ²⁴ Te cue ñáyiú isràél ní cǎnihá-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndí tñàhá ìⁿ ìⁿ xito ní cǎnihá-yu ní òáquèe-yu ócó sǎhúⁿ cúmí ñíi sǎtà-í. ²⁵ Te úní xito ní cǎniha tucu ñáyiú xii-í ndíhi carrútí, te ìⁿ xito ní sǎha yúú ñàhá-yu xii-í, te ní cuu úní xito quèe naa bàrcú xítí ndute òré sǎcùhu-í, te ìⁿ xito ío ní ndòho-í ní xǐndecu-í ìⁿ nduu ìⁿ níú núu ndute làmár. ²⁶ Te ío títí xichi ní cuu xíca cuu-í, te òava xichi ní cǎcu cuido ñàha ndute ñuhu xii-í, te òava

xichi ní cácu duhu ñàdúhú nchaa ndachìuⁿ-í, te dava xichi ní cácu cada ñaha cuè ñáyiu cùu ndi mee-í ìⁿ sá cádá ñàhá-yu xii-í, te ñu-ni ducaⁿ ñí cácu cada ñaha tùcu cue ñáyiu ñá túú cùu ndi mee-í ìⁿ sá cádá ñàhá-yu xii-í ní cùu, te cuèi xití ñúú te cuèi xití yucu cácu cácu cada ñaha ñáyiu xii-í ìⁿ sá cádá ñàhá-yu, te ñu-ni ducaⁿ cácu cácu quini-í tñúndòho oré ñúhù-í bàrcú cuáháⁿ núú ndute làmár. Te cue ñáyiu càchí sá ndécú ìchi Xítóhó Jesucrìstú te ñá ndáá cácu cácu cada ñàhá-yu xii-í ìⁿ sá cádá ñàhá-yu. ²⁷ Te ío ndòho-í cuèndá chiⁿ quide-í chi ío xàú-í, te ní cuu vài xito ñá túú xidí-í, te titní xito ní cuu xihí víhí-í docó, te titní xito ní cuu yìchí-í ndute, te titní xito ní cuu ñá túú tñàhí ná xéxì-í cuèndá chiⁿ quide-í, te titní xito ní cuu ndòho-í sá vixiⁿ, te titní xito ní cuu ñá túú ñihí-í dóó cuihnu-í.

²⁸ Te ñá díú-ní xǎⁿ chi ìⁿ nduu ìⁿ nduu ío sàni iní-í cuèndá nchaa ñáyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucrìstú xñdecu nchaa xichi. ²⁹ Te ndèda-ni càa ñáyiu ñá túú ñihí ndéè cùndecu ìchi Xítóhó Jesucrìstú, te ío cùndahú iní-í chi sànuu sá tñàhá-í ñá túú ñihí ndéè-í cundecu-í ìchi-gá sá dúcáⁿ quidè-yu. Te núu ìⁿ ñáyiu quidè-yu sá ìⁿ nchohó ñáyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucrìstú quidè-ndó ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo te vá cúú vaha iní-í chi cudèⁿ-í. ³⁰ Te núu xini ñuhu-xi sá cádá càhnu-í mée-í, te cuu ducaⁿ càda-í te cáháⁿ-í mee-ni cuèndá nchaa sá quidè nàcuáa ñá túú ñihí ndéè yiqui cuñú-í. ³¹ Te Dútú Ndiöxí Yáa cúú Tátá Xítóhó Jesucrìstú náhá-gǎ sá yùhú càháⁿ ndáá-í núú-ndó, te ñu-gá tàú-gá cachí-ó sǎ ìo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³² Te cútnàhá ní xñdecu-í ñúú Dàmascú te téè cùu gobiernú téè cùndihí téè yìndaha ñáyiu nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue téè ní xíndedí yuyèhe sá ñúhú dòco ñúú cuèndá òré quee-í te tñi ñaha-güedè xii-í ní cùu. ³³ Dico yùhú ní queè-í ìⁿ xití tídihi, te cue ñáyiu cùndihí ñaha xii-í ní queñuhu ñàhá-yu ndàa ventaná nchii yiqui naha sǎ ñúhú dòco ñuu-áⁿ, te ducaⁿ te ní cácu-í ñá túú ní ndàcu-güedè tñi ñaha-güedè xii-í.

12

Té Pǎblú càháⁿ-dé sá ìo vii càa sá ñí dánèhé núú ñàhá Xítóhó Jesucrìstú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéè nándihí-xi sá càháⁿ váha-o cuèndá mée-ó, dico vitna xini ñuhu-xi ducaⁿ càda-í chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide ñaha Xítóhó Jesucrìstú xii-í, chi ní quide-gá sá ñí cutnùní iní-í nàcuáa nduu tñúhu-gá, te vài núú sǎ ñí dánèhé núú ñàhá-gǎ xii-í. ² Te yùhú xini-í ìⁿ téè sàndáá iní ñàhá xii Xítóhó Jesucrìstú, te sa ní cuu úxícúmí cuíá sǎ tée-áⁿ ñí sáá-dé ndéè andiu cùu úní, te ñá túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sáá-dé àdi ñàhá, chi ìⁿ dñi dí-ni Yá Ndiöxí náhá-gǎ te núu nása càa-dé ní sáá-dé. ³ Te yùhú càháⁿ ndáá-í cuèndá téè-áⁿ, dico dàtná ní cachí-í sá ñà túú xini-í te núu ndihí yiqui cùñú-dé ní sáá-dé andiu àdi ñàhá, chi mee Yá Ndiöxí náhá-gǎ te núu nása càa-dé ní sáá-dé. ⁴ Te téè-áⁿ ñí sáá-dé ìⁿ xichi núú ìo váha càa andiu, te yàcáⁿ ní xíndedóho-dé tñúhu mee-ni sǎ cúú-xí cuèndá mée-dè, te tñúhu-áⁿ vǎ cúú tñàhí cáháⁿ-dé núú ñí ìⁿ ñáyiu. ⁵ Te yùhú quidè ññu-í téè-áⁿ, dico mee-í ñá túú càháⁿ váha-í cuèndá-í cuèndá cada nínu-í mée-í, chi càháⁿ-ni mee-ni cuèndá nchaa sá quidè nàcuáa ñá túú ñihí ndéè yiqui cuñú-í. ⁶ Te núu dícó yùhú cuini-í te cuu cáháⁿ váha-í cuèndá-í cuèndá cada nínu-í mée-í, te núu ducaⁿ na càháⁿ-í te ñá túú cùu-xi ìⁿ tñúhu neñúú cáháⁿ-í, chi cùu-xi ìⁿ sá càháⁿ ndáá-í te núu na càháⁿ-í. Dico vá dúcáⁿ càda-í chi cuini-í sá nchòhó cada cuèndá-ndó nàcuáa nduu tñúhu càháⁿ-í ndihí nàcuáa quide-í, te ducaⁿ mée-ndo cáháⁿ-ndó te núu ná téè cùu-í, te ñá díú sǎ yùhú cáháⁿ váha-í cuèndá mée-í cuèndá nchòhó cachí-ndó sǎ ìo cùnuu-í.

⁷ Te sá ñí dánèhé núú ñàhá Xítóhó Jesucrìstú xii-í cúú-xí sǎ xidó ío váha, te cuèndá sá vǎ cádá càhnu-í mée-í ñúu xǎⁿ Xítóhó Jesucrìstú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sá dúcáⁿ quide ñaha-gǎ xii-í te xǎⁿ sácuíhna ñí ñihí-xi ìchi càhnu dandoho ñaha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu úní xito càháⁿ ndàhú-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá ná cádá-gǎ nàcuáa vá ndòhó-gǎ yiqui cùñú-í. ⁹ Dico mee-gǎ càchí-gǎ xii-í: “Yùhú ío cùndahú iní ñàhá-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú nǎ cúmǎní xii-n, te cùtnuní sá ìo-gǎ chíndèè-í cue ñáyiu ñá túú

nìhí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xíǎⁿ nũu yúhú ío cùdíí ìní-í sá ñà túú ñìhí ndèè-í ndécù-í, chi diu cuendá xíǎⁿ Xítóhó Jesucrìstú ñá túú dàña nihnu ñaha-gá xii-í chíndèe ñaha-gá. ¹⁰ Te xíǎⁿ nũu cùdíí ìní-í sá dúhá ñǎ túú ñìhí ndèè-í ndécù-í, te cùdíí tucu ìní-í cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiú cuendá-í, te cùdíí ìní-í cuendá nchaa sá ndóhò-í, te cùdíí tucu ìní-í cuendá sá quidé ñàha ñáyiú xii-í, te cùdíí tucu ìní-í cuendá nchaa dava-gá sá ndóhò-í cuendá Xítóhó Jesucrìstú. Te òré ñá túú ñìhí ndèè-í te Xítóhó Jesucrìstú chíndèe ñaha-gá xii-í ñìhí ndèè-í.

Té Pǎblú ío sàni ìní-dé cuendá cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucrìstú ndécú ñùú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ìíⁿ téé ñá túú cùtnuní ìní-xi sá dúhá càháⁿ váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sá dúcáⁿ càháⁿ-í, dico mee-ndo tàú-ndó càháⁿ váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dava cue téé ío quide cahnu-güedé mée-güedé, te cǎchí-güedé sá Xítóhó Jesucrìstú ní táúchíúⁿ-gǎ sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cúnúu-gá-í dàcúxí cuè téé-áⁿ cuèi ñá túú vèdana ná cùu-í ndécù-í ñuyíú-a. ¹² Te cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ío ní quide càhnu ìní-í nándí sá ñí yáha-í ní quide-í chùⁿ Xítóhó Jesucrìstú sá cúú-xí-ndó. Te ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í títí núú sǎ vǎ yòo tnàhi ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcáⁿ ñí chindee ñaha-gá xii-í ní cutnùní ìní-ndó sǎ yúhú cúú ndísa-í ìíⁿ téé ní cachí Xítóhó Jesucrìstú sá càháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Te yúhú ìíⁿ-ni quide ndìhi ñaha-í xii-ndo ndìhi nchaa dava-gá cue ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú, te dícó-ni sá yúhú ñá túú ní cuiní-í taxi-ndo sǎ xíní ñùhu-í dàtná ní quide-í dava-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ñí quide-í ñá túú ní cuiní-í chindee ñaha-ndo te chí cádá càhnu ìní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sá quíxí-í núú ndécú-ndó, te sá quíxí còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quíxí-í, te cuiní-í sá vǎ dándìhú-ndó ìní-ndó ndùcu-ndo sá táxí-ndó cùu xii-í, chi ñá díú xíǎⁿ ndèé ìní-í chi mee-ndo ndèé ìní-í quixi-í. Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xíní-ndó sǎ cuè téé cùu tátá sǎñaha-güedé sá cúú-xí cuè déhe-güedé te ñá díú cuè déhe-güedé sǎñaha-güedé sá cúú-xí mèe-güedé. ¹⁵ Te yúhú ío váha cùu ìní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndìhi-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sǎ cúú-xí Yǎ Ndiòxí chi ío cùdíí ìní-í, te cuèi na cùu-í sá cuendá-ndó, chi ío cùu ìní ñáhà-í xii-ndo, te sá dúcáⁿ cùu ìní ñáhà-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu ìní ñáhá cǎvìhi-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sá ñà túú ní dándìhú-í ìní-ndó ñǎ taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo cǎchí-ndó sǎ ío váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándàhú ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te chí càháⁿ te núu yúhú ní dándàhú ñáhà-í xii-ndo ndìhi cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo. ¹⁸ Te ní cáháⁿ ndàhú-í núú tǎ Títú ndìhi núú ìngá tucu téé ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnùní ìní-ndó sǎ tǎ Títú ñá túú ní dándàhú ñáhá-dǎ xii-ndo, te ducaⁿ chi ìíⁿ-ni sàni ìní-ndí te ìíⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni ìní-ndó sǎ sá dúhá càháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí mée-ndí, dico ñá díú dùcaⁿ quee-xi tnúhu càháⁿ-ndí, chi càháⁿ-ndí nàcuáa tàú-xi cáháⁿ-ndí chi ndècu ndìhi-ndí Xítóhó Jesucrìstú, te mee Yǎ Ndiòxí náhá ndǎá-gá nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí, te nchaa sá càháⁿ-ndí cúú-xí cuendá nchòhó cue ñáyiú ío cùu ìní-ndí, te càháⁿ-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xítóhó Jesucrìstú. ²⁰ Te ío sàni ìní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ te òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nàcuáa cuu váha ìní-í, te sá dúcáⁿ te yúhú cáháⁿ-í nàcuáa vá cúú váha ìní-ndó, te ducaⁿ ío sàni ìní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quexìo-í te nàá-ndó, àdi ndècu-ndo ichi cuédú ìní, àdi cudééⁿ nũú tnáhá-ndó, àdi ñá túú cùu ìíⁿ-nuu-ndo ndècu-ndo, àdi cáháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiú-ndo nũú chítú nũú tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo. ²¹ Te ío sàni ìní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quixi-í, te Yǎ Ndiòxí cada-gá te cucahaⁿ núu-í sá cuendá-ndó, te ío ndìhú ìní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gǎ-ndó nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí ngúíta-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vǎi-ndo ní ngúíta-ndo dùcaⁿ quide-ndo,

chi ndècu-ndo ichi díí ìní te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quèide-ndo, te ducaⁿ ò ndìhú iní-í te núu vátá dáñá-gă-ndó nchàa xiǎⁿ.

13

Tnúhu ndéé núú nǐ ndìhi-ná

¹ Te sá quíxi-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quíxi còto ñaha-í xii-ndo. Te cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núú úú àdi úní ñáyiu cáháⁿ ndáá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ² Te yúhú sa ní cáháⁿ-í dóho-ndo cǔtnàhá ní quixi-í ní quixi coto ñaha-í xii-ndo xìto cuu úú, te òdu-ni ducaⁿ cǎháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quíxi tucu-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáyiu ní cunduu nǐ ngúíta quèide nchaa sá cuèhé sá dúhá, tenàa ñáhà-í xii-ndo òré quexìo-í te núu vátá dáñá-gă-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá quèide-ndo te tnàhá nchaa dava-gă-ndó tènàa ñáhà-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuíní-ndó quíní-ndó nùu ndáá sá quídè-í núú Xítóhó Jesucristú cǎháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-áⁿ cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xítóhó Jesucristú quídé-gă nàcuáa cutnùní iní-ndó sǎ ò cǎhnu cuu-gá te ñá túú quèide-gá dàtná quídé ìⁿ ñáyiu ñá túú nìhí ndéé cùndecu. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ìⁿ ñáyiu ñá túú nìhí ndéé cùndecu, chi ní sahani ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí dico mee Yǎ Ndiǒxí ní quèide-gá ní nìhí ndéé Xítóhó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gă vitna, te tnàhá nchúhú tucu ducaⁿ yǎha-ndí ñá túú nìhí ndéé-ndě cundecu-ndí, dico mee Yǎ Ndiǒxí chíndèe ñaha-gá xii-ndí nìhí ndéé-ndě ndécú-ndě cuendá sá ndécú ndìhi-ndí Xítóhó Jesucristú, te xiǎⁿ nùu ndàcu-ndí quídé-ndě nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cádá cuendá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sǎ ndécú-ndó ndìhi-gá. ⁶ Te cuíní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sǎ nchúhú ndécú ndìhi ndisa-ndí Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te nchúhú cǎháⁿ ndìhi-ndí Yǎ Ndiǒxí cuendá-ndó cuendá sá vǎ cádá-ndó nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te vá cání iní-ndó sǎ sá dúcáⁿ cǎháⁿ ndìhi-ndí-gá cuendá-ndó, te cuíní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sǎ nchúhú ò ndècu yǐñuhu-ndí núú-gă, te ñáhà chi cǎháⁿ ndìhi-ndí-gá cuendá-ndó chi cuíní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sǎ nchúhú cúú-ndě cue tée ñá túú ndècu yǐñuhu núú-gă. ⁸ Te nchúhú mee-ni cǎháⁿ váha-ndí cuendá tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiǒxí, te ñá túú cǎháⁿ-ndí ìⁿ tnúhu sá ñá túú tàú-xi cáháⁿ-ndí cuendá tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùdíí iní-ndí sá ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa nìhí ndéé-ndě tenàa ñáhà-ndě xii-ndo cǎháⁿ-ndí dóho-ndo, chi nchòhó sa ní nìhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú cǎháⁿ ndìhi-ndí Yǎ Ndiǒxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gă ná cumání-ndó nùú-gă. ¹⁰ Te xiǎⁿ nùu duha ndùu nchaa tnúhu tèe-í núu tütú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo, cuendá sá òré ná cùndecu ndìhi ñaha-í xii-ndo te vá ò níhi cáháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee ìní ní taxi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ò quèide ndee iní ñáhà-ndě xii-ndo, te ò chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cùndáá-ndó nùú Yǎ Ndiǒxí cuendá sá ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó nùú-gă, te ndee ndèe cada iní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ìⁿnuu cundecu ndìhi tnaha, te ducaⁿ te Yá Ndiǒxí cundecu ndìhi ñaha-gă xii-ndo chi ò cùu iní ñáhà-gă xii-o, te òdu-gá quídé-gă ò váha cùu iní-ó ndècu-o. ¹² Te ndìhi tnúhu yǐñuhu chí cádá ndèe iní tnáhà. ¹³ Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yǎ Ndiǒxí ndécú òha quèide ndee iní ñáhà-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xicáⁿ táhú-ndě núú Xítóhó Jesucristú sá ò na chíndee chítúu ñaha-gă xii-ndo. Te mee Yǎ Ndiǒxí ná cádá-gă nàcuáa cutnùní iní-ndó sǎ ò cùu iní ñáhà-gă xii-ndo, te

Espíritú-gá cundee cùu cahnu iní-ndó cùndecu-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÁLACIÁ

Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucrístú ndécú dístritú Gálaciá

¹ Te yúhú té Pāblú ní tendaha ñàha Xítóhó Jesucrístú, ndíhi Dútú Ndiöxí véxi-í cāháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Xítóhó Jesucrístú Yaá ní xíhí ní cùu. Te cāhí tnúhu-í xii-ndo sã ñà díú ñăyiú ñuyúú-a ni tēndaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yă Ndiöxí te ni Xítóhó Jesucrístú ñá túú ní xăhaⁿ-gă xii ñⁿ ñáyiú quixí-yu cachí tnúhu-yu nācuáa cada-í. ² Te yúhú té Pāblú cādūha-í tutú-a ndíhi nchaa dava-gă ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-í iha cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucrístú ndécú dístritú Gálaciá. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Dútú Ndiöxí, ndíhi núú Xítóhó Jesucrístú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gă ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. ⁴ Te Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gă sá cuendá nchaa cuéchi nchoo cué ñáyiú ndècu ñuyúú-a. Te ducaⁿ ñí quide-gă, chi cuiní-gă sá vă cūndècu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ñí cuu, chi Dútú Ndiöxí ducaⁿ ñí cuiní-gă cunduu. ⁵ Te ío chí ná ndàcáⁿ táhù-ó núú Yă Ndiöxí cuendá sá ïo cāhnu cuu-gă, te diu-ni ducaⁿ càda-o ni caa ni quíhíⁿ! Te ducaⁿ na cūnduu.

Mee-ni tnúhu Xítóhó Jesucrístú cúu-xí tnúhu sá cāháⁿ nācuáa naníhí tàhú-ó

⁶ Te ío cūñúhu-í cúu chi ío ndíhi ní dáñá-ndó ichi Yá Ndiöxí. Te Yaá-áⁿ ñí cāháⁿ ñáhá-gă xii-ndo, chi Xítóhó Jesucrístú ío ní cundàhú iní ñáhá-gă ní quide váha ñaha-gă xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te cāhí-ndó sã xăⁿ dàcācu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. ⁷ Dico ñáhá, chi ñá túú-gă tnúhu sá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te dīcō-ni sá ío ñáyiú véxi dāticá nuu ñahá-yu xii-ndo dānehé ñáhă-yu tnúhu sá dācuíta nihnu ñaha xii-ndo, chi tnúhu-áⁿ ñà túú cūu-xi tnúhu Xítóhó Jesucrístú. ⁸ Te yúhú cāháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú, dico núú ío ñáyiú véxi dānehé ñáhá xii-ndo ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndó sã ñăyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ quidè-yu. Te cuéi yúhú, te núu na dāma-í tnúhu danèhé ñáhà-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ-ndó sã nāchāhu-í núú-gă te núu ducaⁿ na càda-í. Àdi te núu ñⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gă véxi-xi cāháⁿ-xi ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo nācuáa naníhí tàhú-ndó ñá, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ-ndó sã nāchāhu-xi núú Yă Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-xi. ⁹ Te diu-ni duha sa ní dānehé ñáhà-í xii-ndo sã núu véxi ñáyiú dānehé ñáhá ingá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo nācuáa naníhí tàhú-ndó ñá, te cachí-ndó sã ñăyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ quidè-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha ndūu tnúhu cāháⁿ-í chi nchòhó sa xíní-ndó sã yúhú cuiní-í sá Yă Ndiöxí cāháⁿ-gă sá quidè váha-í ndécú-í, te ñá díú sã ñăyiú ñuyúú-a cachí-yu sá quidè váha-í, àdi sá ïo cūdíí ìní-yu nchaa nācuáa quidè-í ndécú-í. Te núu na càni iní-í cudū-í núú ñăyiú ñuyúú-a, te ñá túú cūu-í tēe xīnu cuechi núú Xítóhó Jesucrístú te núu ducaⁿ na càda-í.

Nācuáa ní cuu ní nguíta té Pāblú cāháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí

¹¹⁻¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú cāhí tnúhu-í xii-ndo sã tnúhu sá dānehé ñáhà-í xii-ndo nācuáa naníhí tàhú-ndó cūu-xi tnúhu sá ñí cachí tnúhu mee Xítóhó Jesucrístú xii-í, te ñá díú ñⁿ ñáyiú ñuyúú-a ni càhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi danèhé ñáhă-yu xii-í, chi mee Xítóhó Jesucrístú ní dānehé ñáhá-gă.

¹³ Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nācuáa ní xóo cada-í cūtnàhá nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nācuáa dàcuaha ñáyiú cūu ndi mee-í ñáyiú isràél ní cūu. Te dàvā-áⁿ ïo ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te nāndi sá ñí xóo cada-í-yu, te ní cuiní-í danàa-í-yu ni cūu. ¹⁴ Te yúhú ío-gă ní xóo quene cáva-í ní xóo dacuàha-í nchaa sá dācuàha ñáyiú cūu

ndi mee-í dácúxí ñǎyiu ñⁿ-ni cuía-í ndihí-yu ni cùu, te ío-gá ní xóo cuiní-í cada ndáá-í canchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhè ñáhá cuè ñaní tnáhà-í ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu. ¹⁵ Te ndéé cútnáhá vátá cécú-gǎ-í Yǎ Ndiöxí sa nèhe váha ñaha-gǎ xii-í cuendá sá cǎháⁿ-í tnúhu-gá, núu xiǎⁿ ní cǎháⁿ ñáhá-gǎ xii-í quidè-í chiúⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ ñǎ quide-gá te ío váha ní quide ñaha-gǎ xii-í. ¹⁶ Te òré ní cǎháⁿ ñáhá Yǎ Ndiöxí xii-í te ní cachí tnúhu-gá cuendá Déhe-gá Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ñǎ quide Yá Ndiöxí cuendá sá cuiní-gá sá cǎháⁿ-í xii ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cuendá Yaá cúú Dèhe-gá. Te cútnáhá ní cǎháⁿ ñáhá Yǎ Ndiöxí xii-í, te vá yóo ñⁿ dìi núú-xi ni ndùcu tnúhu-í nàcuáa cada-í. ¹⁷ Te ni ñà túú ní sǎháⁿ-í ñúú Jerusàlén nducu tnúhu-í núú cuè téé díhna nuu ñǎ tendaha Xítoho Jesucristú cǎháⁿ tnúhu-gá ñúu nása cada-í, chi ndihí-ni ní sǎháⁿ-í distrítú Àrabiá ní xíndecu tnaa-í te dǎtnùnì cuánuhú tucu-í ñúú Dàmascú.

¹⁸ Te núú ùní cuía sǎ ñǎ cǎháⁿ ñáhá Yǎ Ndiöxí xii-í, te ní sǎháⁿ tucu-í ñúú Jerusàlén ní cǎháⁿ ndihí-í té Pèlú, te ní xíndecu-í ndihí-dé sǎhúⁿ nduu. ¹⁹ Te tnáhá té Jàcobó ñaní Xítoho Jesucristú ní cǎháⁿ ndihí-í. Te ñá túú ní xini-í dava-gá cue téé ní tendaha Xítoho Jesucristú cǎháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yá Ndiöxí ndéhe ndìi ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tèe-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó cùu-xi ñⁿ sá ndáá.

²¹ Te sátá ñǎ sǎháⁿ-í ñúú Jerusàlén, te dǎtnùnì ní sǎháⁿ-í distrítú Sìriá, ndihí distrítú Cìliciá. ²² Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú dístiritú Jùdeá ñá túú xini ñáhǎ-yu xii-í ní cùu. ²³ Dico ní xóo níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi Xítoho Jesucristú cǎháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiu cuendá quíndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñaha-dé, te cuiní-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vǎ cóo-gǎ ñáyiu quíndáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í. ²⁴ Te ní ngúíta-yu ní cachí-yu sá ño cǎhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá sá ñà túú-gǎ quidè-í dǎtná ní xóo cada-í.

2

Té Pǎblú ní níhí tnáhá-dè ndihí dava-gá cue téé cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te ní nútnahá úxícúmì cuía sǎ ñǎ sǎháⁿ-í ñúú Jerusàlén ní cǎháⁿ ndihí-í té Pèlú, te dǎtnùnì ndécà-í té Bèé ní sǎháⁿ, te tnáhá té Títú ní sǎháⁿ ndihí-ndí-dé. ² Te ní sǎháⁿ-í chi mee Yǎ Ndiöxí ní cachí-gá sá quíhíⁿ-í. Te yàcáⁿ ní tacá mee-ni cuè téé cùnuu. Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu dǎnehé-í ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cuendá naníhí tǎhú-yu. Te ducaⁿ ñǎ quide-í cuendá cuiní-í quini-güedé nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-í, chi nacúháⁿ cachí-güedé sá ñà túú nàndíhí-xi. ³ Te té Títú téé ndècu ndihí-í chi ñá díú tée isràél cúú-dè, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé sèñá ñíi-dé. ⁴ Te ñáyiu cǎhí sá ndécú ìchi Xítoho Jesucristú te ñá ndáá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáyiu-án ñǎ chitnahá ñáhǎ-yu xii-ndí cuendá cuiní-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítoho Jesucristú. Te ducaⁿ ñǎ quidé-yu cuendá sá nchǎhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gǎ quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi Moisés. Te cuiní-yu sá núcuíta saa tucu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi nucúndecu-ndí dǎtná ní xíndecu-ndí cútnáhá vátá cǎcu nihnu-gá-ndí núú tnúhu-án ni cùu. ⁵ Te nchúhú ñá túú tnáhí ni dàña-ndí méé-ndí dandáhú ñáhǎ-yu xii-ndí. Te ducaⁿ ñǎ quide-ndí, chi cuiní-ndí sá ñà túú nǎgá tnúhu dácánuu ndihí tnúhu sá cǎháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó ndècu ndihí-ndo.

⁶ Te ni ñⁿ tnúhu sá vátá quini-gá-í ñá túú ní cǎhí tnúhu cue téé cùnuu núú ñáyiu cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í ñúu cùnuu-güedé àdi ñá túú cùnuu-güedé, chi núú Yǎ Ndiöxí ñⁿ-ni cùu-o nchaa-o. ⁷ Te ní cutnùnì iní-güedé sá Yǎ Ndiöxí ní cachí-gá xii-í sá cǎháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél dǎtná ní quide-gá té Pèlú ní xáhaⁿ-gǎ cǎháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiu isràél. ⁸ Te ducaⁿ ñǎ cutnùnì iní-güedé, chi diu-ni Yá Ndiöxí Yaá chindèe ñaha xii té Pèlú cǎháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiu isràél, diu-ni Yaá-án chindèe ñaha-gá xii-í cǎháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél.

⁹ Te té Jàcobó, ndihí té Pèlú, ndihí té Juáá, cue téé ío cùnuu-gá ní cutnùnì iní-güedé sá Yǎ Ndiöxí ío chindèe ñaha-gá xii-í quidè-í chiúⁿ-gá. Te ío váha ní cǎháⁿ ndihí ñaha-güedé

xii-í, ndíhi té Bèé, te ní cuu ìⁿnuu-ndí sá nchùhú quíhíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí núú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te mee-güedë cáháⁿ-güedë tnúhu-gá núú ñáyiú isràél. ¹⁰ Te ìⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedë dóho-ndí te ní cachí-güedë xii-ndí sá chindèe-ndí cue ñáyiú ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Pàblú càháⁿ-dé dóho té Pèlú ñúú Antiòquiá

¹¹ Te cútnàhá ní sáháⁿ té Pèlú ñúú Antiòquiá yàcáⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé ìⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé ní cùu. ¹² Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndíhi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, dico òré ní sáá ìⁿ úú ñáyiú cundíhi té Jàcobó, te òré-áⁿ ñà túú-gã ní cuíní-dé caxi-dé ndíhi ñáyiú-áⁿ. Te ducaⁿ ñí quide-dé chi ní yùhú-dé cue ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés sá vǎ càháⁿ váha-yu cuendá-dé. ¹³ Te tnàhá dava-gá ñáyiú isràél xĩndecu ichi Yá Ndiòxí ñá túú quide váha-yu, chi quide-yu dàtná quidé tǎ Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèé ní ngúíta-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. ¹⁴ Te òré ní xiní-í sá ñà túú quide-güedë ndíhi-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te núú nchàa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúú-n tǎe isràél, te ñá túú quide-n nchaa nacuáa quide ñáyiú isràél, chi quide-ni-n datná quidé nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te núú ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dánèhé-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá cadǎ-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiú isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

ìⁿ-ni nànhí tǎhú-ó ndíhi ñáyiú isràél nùu na quĩndáa iní-ó Xítóhó Jesucrístú ndíhi-yu

¹⁵ Te yúhú ndíhi té Pèlú cúú-ndí ñaní tnàhá ñáyiú isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁶ Te xiní-ó sǎ vǎ cundècu-gá cuéchi-o nùú Yǎ Ndiòxí te núú na quĩndáa iní-ó Xítóhó Jesucrístú, te ñá díú sǎ cáncíicúⁿ nihnu-o cada-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés. Te tnàhá dava nchúhú ñáyiú isràél sàndáa iní-ndí Xítóhó Jesucrístú, te xǎⁿ cútnùní iní-ndí sá ñà túú-gǎ cuéchi-ndí ndécú nùú-gǎ, dico ñá díú sǎ ñí cáncíicúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, chi cuendá sá sàndáa iní-ndí Xítóhó Jesucrístú. Te vǎ yǎo ìⁿ cachí-ó sǎ ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yǎ Ndiòxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

¹⁷ Te núú cuíní-ó sǎ vǎ cundècu cuéchi-o nùú Yǎ Ndiòxí cuendá sá sàndáa iní-ó Xítóhó Jesucrístú, te xǎⁿ cútnùní iní-ó sǎ ñà túú quide váha-o. ¿Te vǎ cúú tnàhí caní iní-ó sǎ Xítóhó Jesucrístú dánèhé ñáhá-gǎ xii-o sǎ vǎ cadǎ váha-o cundecu-o! ¹⁸ Te yúhú càchí-í sá vǎ cáncíicúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico núú vitna càchí-í sá xiní ñùhu-xi cada-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí ña, te ñá túú quide váha-í núú Yǎ Ndiòxí te núú ducaⁿ na cada-í. ¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutnùní iní-í sá vǎ ndácù-í cada-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés nùu xǎⁿ ní dáñà-í ñá túú-gǎ nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí cuendá sá cuíní-í cundecu-í sá cúú-xí Yǎ Ndiòxí. ²⁰ Te Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gá cuendá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xíhí ndíhi-gá, chi ñá cúú-gǎ cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mée-í, chi Xítóhó Jesucrístú-nǎ ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í táxí tnùní ñáhá-gǎ. Te vitna ndècu-í ñuyúú-a, te ío sàndáa iní-í Xítóhó Jesucrístú Déhe Yá Ndiòxí, te chĩndee ñaha-gá xii-í. Te díu-ni Xítóhó Jesucrístú ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í nùu ní xíhí-gá núú cùrúxí sá cuendá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tǎhù-í sá váha ní quide ñaha Yǎ Ndiòxí xii-í, chi núu ni ndàcu-o vǎ cundècu cuéchi-o nùú Yǎ Ndiòxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní cùu ña, te àúⁿ nǎ cuu ní xíhí Xítóhó Jesucrístú ní cùu te núú ducaⁿ.

3

Vǎ dáñá ndèe-ó quĩndáa iní-ó tnúhu Xítóhó Jesucrístú

¹ Te nchòhó ñáyiú distrítú Gálaciá, ñáyiú sa xĩndecu ichi Xítóhó Jesucrístú, ¿ná cuendá ío ñí iní-ndó ñǎ cuíní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-gá?, ¿te yoo ní dádǎhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núú ducaⁿ quide-ndo? Te ñaha-ndo sá ío váha ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo

nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítóhó Jesucrístú. ² Te vitna cáháⁿ-ndó nũu sá nchìcúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní níhí-ndó Espíritú Yă Ndiöxí ndécú ndìhi-ndo, àdi sá ni sàndáá iní-ndó tnũhu Xítóhó Jesucrístú sá nĩ dánèhé ñáhá-ndĩ xii-ndo nĩ níhí-ndó Espíritú-gá ndécú ndìhi-ndo. ³ Te nchòhó ío nĩ ðĩquí-ndó chi Espíritú Yă Ndiöxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cùu. ¿Te náa vitna mee-nă-ndó cuiní-ndó càda-ndo nacuáa ta quide ñaha Espíritú-gá cuáháⁿ xii-ndo ni cùu-áⁿ? ⁴ Te sàni ìⁿ sani úú iní-í cuendá-ndó sã àúⁿ nă cuu nándi yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁵ Te xìní-ndó sã Yă Ndiöxí ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo, te ní quide-gá sá vă yõ tnàhí ndàcu cada núú-ndó nĩ xìní-ndó. Te ducaⁿ nĩ quide-gá, chi ní sàndáá iní-ndó-gă, dico ñá díú cuendá nchaa nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada ñáyiú ducaⁿ nĩ quide-gá.

⁶ Te ndíi Àbrahám ducaⁿ ìo ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí, núu xíãⁿ ní cachí-gá sá nĩ cudìu ndíi núú-gă sá dúcáⁿ nĩ quide ndíi. ⁷ Te càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí dàtná ní sàndáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gá, ñáyiú-áⁿ ìⁿ-ni cùú-yu ndìhi ndíi núú-gă. ⁸ Te núú tùtú Yă Ndiöxí ní ngódó tnùnì tnúhu váha, tnúhu sá nĩ xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi: “Nchaa ñáyiú nihí ñuyúú cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. Te sá dúcáⁿ nĩ ngódó tnùnì núú tùtú Yă Ndiöxí ndéé dàvâ-áⁿ, te xíãⁿ cútnùnì sá sàà nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gă te núu na quindáá iní ñáhă-yu xii-gá. ⁹ Te xíãⁿ nũu nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí cada váha ñaha-gă xii-yu dàtná ní quide váha-gá ndíi Àbrahám, chi ndíi-áⁿ ducaⁿ nĩ sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuiní cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés cuendá sá cuiní-yu sá vă cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ dañà nihnu ñaha-gá xii-yu, chi vá ndácũ-yu cadá-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gá chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú-gá núú càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandì túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés te dañà nihnu ñaha-gá xii-yu. ¹¹ Te núu na cànchicúⁿ nihnu-ni-o càda-o nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nacuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o nũú Yă Ndiöxí. Te ndáá chi núú tùtú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú ñá túú-gă cuéchi-xi ndècu ío váha ndècú-yu núú-gă. ¹² Te núu òcò ò ñáyiú quide nchaandì túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi quindáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucrístú, chi núú tùtú Yă Ndiöxí càchí-xi sá nũu òcò ò ñáyiú ndacu cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá, te cundecu váha-yu núú Yă Ndiöxí.

¹³ Te tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés càchí-xi sá ìo ndècu cuéchi-o nũú Yă Ndiöxí cuendá sá ñá ndácú-ò càda-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi, te cuendá xíãⁿ tá dañà nihnu ñaha-gá xii-o cuáháⁿ. Dico Xítóhó Jesucrístú ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuendá sá vă dáñá nihnu ñaha-gá Yă Ndiöxí xii-o. Te càchí-xi núú tùtú Yă Ndiöxí: “Ìⁿ tée na càta caa-güedé ìⁿ yutnu, te tée-áⁿ cúú-dě tée dañà nihnu ñaha Yá Ndiöxí”, duha càchí-xi núú tùtú-gá.

¹⁴ Te ducaⁿ nĩ yáha Xítóhó Jesucrístú, chi cuiní Yă Ndiöxí sá ndùu táhú nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndíi Àbrahám ndécú váha ndíi. Te ducaⁿ nĩ yáha-gá cuendá nchaa nchoo ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá ngúndecu ndìhi-o Espíritú Yă Ndiöxí sá nĩ cachí méé-gă taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada-gá

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Yá Ndiöxí na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiú ñuyúú-a cuendá tecú tnùnì-gá-ndó nàcuáa quide Yá Ndiöxí. Chi ñáyiú-áⁿ òré cuiní-yu cadá-yu ìⁿ sá cáďă-yu, te díhna-gá ndátnũhu-yu te òré cúú ìⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu ìⁿ tutú te tutú-áⁿ vă yõ ìⁿ ndacu cáháⁿ sá vă nándìhi-gá-xi, te ni vă yõ-gá ndacu nágá tnúhu chido tnùnì núú-xí. ¹⁶ Te ducaⁿ nĩ quide Yá Ndiöxí ndìhi ndíi Àbrahám, chi ní xáhaⁿ-gă xii ndíi nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá méé ndíi ndìhi cuendá ìⁿ ñaní tnáhá ndíi cundecu ñuyúú-a ndéé cuéé-gá. Te núú tùtú-gá càchí-xi sá tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá ìⁿ-ni ñaní tnáhá ndíi te ñá díú cuendá ncháá-yu. Te ñaní tnáhá ndíi tée cùu cuendá tnúhu-áⁿ cúú Xítóhó Jesucrístú. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã Yă Ndiöxí

ní quide ndáá duuⁿ-gá ndihi ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cúmí cièndú ócó úxí cuá sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Àbrahám, te dàtnùní ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Moisés chido tnùní ndíi nàcuáa cada ñáyi, te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ñá túú dàquee tíhú-xi tnúhu sá nǐ xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. ¹⁸ Te núu dícó cuendá nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés ní nàníhí tǎhú-ó ñá, te ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Àbrahám cada-gá ní cuu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ nǐ naníhí tǎhú ndíi chi ducaⁿ nǐ cachí Yǎ Ndiǒxí cada ñaha-gǎ xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ngódó núú-xí nchícúⁿ nihnu ñáyi cuendá ducaⁿ cùnùní iní-yu sá ndécú cuèchi-yu, te nchícúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu nǐ quexìo Yaá cúú ñàní tnáhá ndíi Àbrahám, chi Yaá-áⁿ ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáyi. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, chi Yá Ndiǒxí ní tendaha-gǎ cue espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní sáháⁿ-xi ní xítñùhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danèhé ndíi ñáyi. ²⁰ Te Yá Ndiǒxí ñá túú ní cáháⁿ-gá núú méé ñáyi, chi ndíi Moisés ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá núú-yu, dico cútnáhá ní cáháⁿ ndíi-gá ndíi Àbrahám chi núú méé núú ñáⁿ ndíi ndíi-gá ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndúu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Àbrahám cada-gá, ñá túú dàquee tíhú tnáhá-xí. Te núu dícó naníhí tǎhú ñáyi nchícúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá te cudíú-yu núú-gǎ cuendá-ni sá nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi ni cuu. ²² Te núú tütú Yǎ Ndiǒxí cǎchí-xi: “Nchaa nchòhó ñáyi ndècu ñuyúú ndécú cuèchi-ndo”, duha cǎchí-xi. Te ducaⁿ cǎháⁿ-xi cuendá quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te naníhí tǎhú-ó chi ducaⁿ nǐ cachí Yǎ Ndiǒxí cada-gá.

²³ Te cútnáhá vátá cúndècu ndíi-gá-ó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te nchícúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ní cutnùní iní-ó sǎ ño ndècu cuèchi-o ni cuu. Te ducaⁿ-ni nchícúⁿ nihnu-o ndéé ní sáá nduu nǐ quexìo Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a, te ní sándáá iní-ó-gǎ. ²⁴ Te nchaa tnúhu sá nǐ chídó tnùní ndíi Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nàcuáa cada-o cùndecu-o, te ducaⁿ-ni sanu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexìo Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a. Te ducaⁿ nǐ cuu cuendá quíndáá iní-ó-gǎ, te vá cúndecu-gá cuèchi-o núú Yǎ Ndiǒxí. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndíi-o tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés.

²⁶ Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yá Ndiǒxí, chi ní sándáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú. ²⁷ Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná cǎchí-gá, te ndècu-ndo ndíi-gá, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá ndécú-ndó, te ío ndècu yíñuhu-ndo núú Yǎ Ndiǒxí dàtná ndécú yíñuhu mee Xítóhó Jesucristú. ²⁸ Te vitna ñáⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíi Xítóhó Jesucristú cuèi cùu-o ñáyi israhél àdi ñá túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáyi ñá túú tnáhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi àdi cuu-o ñáyi dàñá queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi téé te cuèi ñadíhí ñáⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíi Xítóhó Jesucristú. ²⁹ Te nchòhó ndécú ndíi-ndo Xítóhó Jesucristú, te cùu-ndo datná cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi ní nduu tǎhú-ndó cùndecu váha-ndo núú Yǎ Ndiǒxí dàtná ní nduu tǎhú ndíi-áⁿ ndécú váha ndíi núú-gǎ, te ducaⁿ chi mee-gǎ ducaⁿ nǐ cachí-gá cunduu.

4

¹ Te nchòhó xíní-ndó sǎ ñáⁿ té líhli chi vátá nǎgá cuáñaha tǎtá-dè cuu cuendá-dé chi líhli-dé, te ñáⁿ-ni cùu-dé ndíi téé xínu cuechi, dico na sáá nduu cuèhnu-dé, te nduu tǎhú-dé nchaa sá ndécú ndíi tǎtá-dé. ² Te xító-yu té líhli-áⁿ sáhnú-dé ndéé sáá nduu nǐ cachí tǎtá-dé sá cuáñaha-dé sá ndúú tǎhú-dé. ³ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo, chi nchícúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ cue téé ní xíndecu ndéé sanaha ni cuu. ⁴ Te ní sáá nduu nǐ quide Yá Ndiǒxí dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gǎ Déhe-gá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyúú-a, ní dácácú ñaha ñáⁿ ñadíhí te ní cuu-gá ñáyi, te ní quide-gá nchaa

nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁵ Te ducaⁿ ñi tendaha Yă Ndiôxí Déhe-gá cuendá sá vă cànchicúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuáa ní chídó tñuní ndíi Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o dēhe Yă Ndiôxí.

⁶ Te Yă Ndiôxí ní taxi-gá Espiritú Déhe-gá Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi-ndo chi cùu-ndo déhe-gá, te Espiritú-áⁿ chindèe ñaha-xi xii-ndo te cächí-ndó: “Yòhó Dútú Ndiôxí cúú-n Tătá méé-ndí”, duha cächí-ndó. ⁷ Te xiăⁿ cútnuní iní-ndó sã cúú-ndó dēhe Yă Ndiôxí vitna, te ñá túú-gă cúú-ndó dàtná cue ñáyiu ñá túú tñàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te sá dúcáⁿ cùu-ndo déhe-gá, te Xítohó Jesucristú taxi-gá nchaa sá vâha ní cachí Yă Ndiôxí nduu táhú-ndó.

Té Păblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁸ Te cútnàhá vátá quindáa-gá iní-ndó tñuhu Yă Ndiôxí ní xinu cuechi-ndo núú nchàa sá cächí-yu cùu ndiôxí te ñá ndáa sá ndiôxí cúú-xí. ⁹ Te vitna nchòhó càháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiôxí, te mee-gă xini ñáhá-gă xii-ndo, te ñá túú nduu váha-xi nanchòcáva iní-ndó càda tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiăⁿ ñá túú vèdana nàndíhi-xi. ¹⁰ Te nchòhó cànehe íi-ni-ndo nduu cachí-ndó íí, te ñi-ni ducaⁿ quide-ndo dava yoó ndíhi dava cuía, te ndi tnahá nduu sàcáo vico ñi-ni ducaⁿ quide-ndo cànehe íi-ndó nduu-áⁿ. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuáháⁿ àúⁿ nă cuu ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo tñuhu Yă Ndiôxí.

¹² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú sá cadá-ndó dàtná quidè-í ñá túú nchicúⁿ nihnu-í nchaa tñuhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi yúhú quidè-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cànchicúⁿ nihnu-ndo nacuáa ní cáháⁿ ndíi. Te cútnàhá ní xindecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ñi quide váha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní cáháⁿ-í tñuhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ndèé díhna ní cuhú-í, núú xiăⁿ ní xindecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ñi cáháⁿ-í tñuhu-gá núú-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sã ñi tnahá-í-áⁿ cúú-xí ñiⁿ cuéhé sã vă yò tñàhí cundee ñi-xi cundecu ndíhi ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhó chi ío váha ní cáháⁿ ndíhi ñaha-ndo xii-í, te ñá túú ní sàni cuehé ní sàni duha iní-ndó cuendá-í, te ní cáháⁿ ndíhi ñaha-ndo xii-í dàtná tñuhu sá yùhú cúú-í ñiⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí àdi datná méé Xítohó Jesucristú. ¹⁵ ; Te ná ní tnahá-ndó núú ñá túú-gă sání vâha iní-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndèé díhna ío váha ní xóo cani iní-ndó cuendá-í? Te na cächí tñuhu ndáa-í xii-ndo sã ío ní cuu iní ñáhá-ndó xii-í cútnàhá ní xindecu ndíhi ñaha-í xii-ndo, te nándi sá ndécú ndíhi-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núú dicó sá cúú te ndèé tñuhu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. ¹⁶ ; Te náa cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í vitna cuendá sá càháⁿ-í tñuhu ndáa tñuhu Yă Ndiôxí núú-ndó-ăⁿ?

¹⁷ Te ío ñáyiu ío váha càháⁿ ndíhi ñaha xii-ndo, dico ñáyiu-áⁿ ñúhú cuéhé iní-yu, chi cuiní-yu sá vă cúú-gă cáháⁿ ndíhi tñaha-o, chi mee-nă-yu cundecu ndíhi-ndo cuiní-yu. ¹⁸ Te váha quide ñáyiu càháⁿ ndíhi ñaha xii-ndo ndíhi tñuhu yñùhu, te núú cuiní-yu cadá-yu ñiⁿ sá vâha sá cúú-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càda-yu cuèi òré ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ní sanu ichi-í ichi Xítohó Jesucristú cächí tñuhu-í xii-ndo sã quidè-xí ñi-í dàtná quidè-xí ñi ñiⁿ ñadíhí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi ío vâi sani iní-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndèé díhna, te ducaⁿ-ni càda-í ndèé ná sàa nduu càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú. ²⁰ ; Te ío váha cada-xi te núú dicó tnaví sa ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo cuendá cáháⁿ-í núú-ndó nacuáa cada-ndo, te ñá cútnuní iní-í nása cada-í cuendá-ndó!

Cuendá ndíi Àgár ndíhi ndíi Sărá

²¹ Te nchòhó ñáyiu cuiní canchicúⁿ nihnu nchaa tñuhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ; náa ñá túú tècú tñuní-ndó nacuáa càháⁿ-xi tñuhu ní chídó tñuní ndíi? ²² Chi cächí tñuhu ní chídó tñuní ndíi-áⁿ sã ndíi Àbrahám ní xindecu úú déhe ducuⁿ ndíi, te ñiⁿ-dé ní cuu déhe ndíi ndíhi ñadíhí méé ndíi ndíi Sărá, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndíhi ñiⁿ ndíi ní xinu cuechi núú-yu ní xínani Àgár. ²³ Te sá dúcáⁿ ñi cacu déhe ndíi Sărá, chi mee Yă Ndiôxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-aⁿ, chi ducaⁿ ñi cachí-gá cada-gá. Dico ndíi ní xinu cuechi-ăⁿ chi ducaⁿ tñàhí ní nduu táhú ndíi-áⁿ sã cóó dēhe ndíi. ²⁴ Te na cächí tñuhu-í xii-ndo nă cúú sã nánèhé ndi ndúú cue ndíi ñi-í-áⁿ. Te úú xito ní cáháⁿ Yă Ndiôxí nacuáa

cada-gá, te ìⁿ ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí xito díhna nuu, te ingá tucu ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní cáháⁿ tucu-gá xito cùu uú. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Moisés yucu Sinài cada ñáyiú, te nchaa ñáyiú nchícúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ cúŷ-yu dàtná déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chi téé-áⁿ ñà túú tnàhí ni dàñá-dé quee-dé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-dě, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu chi nchícúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Moisés. ²⁵ Te tnúhu Àgár quée-xi: Yucu Sinài, te yucu-áⁿ yíndèhu-xi nacióⁿ Àrabiá. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé tucu ndíi cue ñáyiú ndècu ñúú Jerusálén, chi ñáyiú-áⁿ ndécú-nŷ-yu dàtná ní xíndecu ndíi Àgár ndíhi déhe ndíi, chi cue ndíi-áⁿ nŷ cuu cue ndíi ñáyiú ñá túú tnàhí ni dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú ñáyiú-áⁿ chi nchícúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁶ Dico nchoo nŷ nduu táhú-ó cùndecu-o ñúú Jerusálén sáá nŷú ndécú Yă Ndiöxí, te vitna chi ñá túú-gă nchícúⁿ nihnu-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ²⁷ Te duha càháⁿ-í, chi núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táhú vă cóó dèhe-xi ni cùu, vitna cana saa-n sã cúđđ ìní-n cuèi vátá quíní-gá-n năsa càcu ìⁿ landú.

Te cuèi ní cuu táhú-n sã vă cóó dèhe-n ni cùu dico ío-gá titní déhe-n còo dacúúxí xíchí nŷ cuu táhú tnàhí sá cóó dèhe-xi.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ²⁸ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú vitna cùu-o datná ndíi Isàác, chi ndíi-áⁿ nŷ cacu ndíi, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cacú ndíi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dèhe-gá vitna chi ducaⁿ nŷ cachí tucu-gá cunduu. ²⁹ Te déhe ndíi Àgár ní nduu táhú tnàhí ndíi sá cacú ndíi ñuyúú-a, te ndíi-áⁿ nŷ cuu úhú iní ndíi ndíi Isàác, te ndíi Isàác-áⁿ chi Espíritú Yă Ndiöxí ní quide ní cacu ndíi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ndíhi Espíritú Yă Ndiöxí cúú ŷhú iní ñáhá ñáyiú xii-o. ³⁰ Te núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi: “Chí nácúúⁿ xíchí xínú cuèchi ndíhi déhe-xi na nùhú-yu, chi déhe xíchí xínú cuèchi-áⁿ ñà túú nă níhí-dé nduu táhú-dě, chi mee-ni dèhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dě sá cuãñaha tătá-dě”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³¹ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú-gă cúú-ó dàtná cúú dèhe ndíi ní xinu cuechi-ăⁿ, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndíi ní nduu táhú nchaa sá nŷ sãñaha tătá-xi-áⁿ. Te ducaⁿ nŷ cuu, chi Yă Ndiöxí ní dácăcu ñaha-gă xii-o cuendá sá vă cãncícúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

5

Canchícúⁿ nihnu-ni-o ìchi Xítóhó Jesucristú

¹ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa vá cání ìní-ó sã nánihí tãhú-ó te núú na cãncícúⁿ nihnu-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ðiu-ni ducaⁿ cãni iní-ó cùndecu-o te vá ngóo cãni iní-ó sã nánihí tãhú-ó te núú na cãncícúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní cáháⁿ ndíi, chi núú ducaⁿ na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cŷtnahá vátá cùndècu-gá-ó ìchi-a.

² Te yúhú té Pãblú cuíní-í sá cùndedóho-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núú nchòhó cuáha-ndo sèñá ñii-ndo cuendá sá sàndáá iní-ndó nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndo, te núú ducaⁿ na càda-ndo ña, te áúⁿ nă cuu ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te núú ducaⁿ. ³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í vitna sá nŷú ndèda-ni càa ìⁿ téé na cuãha-dé sèñá ñii-dé, te xini ñuhu-xi sá dàcúití tãú-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní sá ñà túú-gă cuèchi-xi ndècu núú Yă Ndiöxí cuendá sá nchícúⁿ nihnu-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, ñá túú-gă ndécú-ndó ndíhi Xítóhó Jesucristú, te ni Yă Ndiöxí ñá túú-gă cùndàhú iní ñáhá-gă xii-ndo càda váha ñaha-gă. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gă cùđđ-o núú-gă, chi chindee ñaha Espíritú-gá xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sàá nduu cŷñaha nŷú Yă Ndiöxí xii-o sã cúđđ-o núú-gă. ⁶ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ndíhi Xítóhó Jesucristú ìⁿ-ni quide-xi cuèi na cuãha-o sèñá ñii-o àdi vá cuãha-o, chi ñá túú chindee ñaha-xi xii-o nacuáa cundecu váha-o ndíhi-gá. Te ìⁿ díi-ni sá xíní ñuhu-xi quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te núú ducaⁿ na càda-o te cuu iní-ó cuè tnaha ñáyiú-o.

⁷ Te nchòhó ío váha quède-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí ní cùu, te vitna cùñúhu-í sá ñà túú-gã sàndáá váha iní-ndó tnúhu-gá, te ducaⁿ quède-ndo chi ndècu ñáyiu sànu ichi ñaha xii-ndo íngá ichi. ⁸ Te ñá díú Yá Ndiöxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo ducaⁿ ní cachí-gá cada-ndo sã vã quíndáá-gá iní-ndó tnúhu-gá. ⁹ Te nchòhó xìní-ndó sã nũu luha levadùrá ná quíhu yuchi te dàndaa-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu dàndahú ñáhá xii-ndo, chi cuíní-yu dàcuíta nihnu ñáhá-yu xii-ndo nchàa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cútnùní ndáá iní-í sá Xítohó Jesucrístú chindee ñaha-gá xii-ndo cuèndá sá ñà túú nãgá tnúhu quíndáá iní-ndó, dico nchaa ñáyiu ducaⁿ dàndahú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí nchaa sá quídě-yu cuèi náí-gá ñáyiu cùú-yu.

¹¹ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Yá Ndiöxí sá nũu dicó dànehé-ni-í ñáyiu sá cuãha-yu sèñá ñíi-yu dàtná ní cachí ndíi Moisés ñá, te vã yõo cuu úhú iní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vã túu úhú iní-yu cuèndá sá ñí xíhí Xítohó Jesucrístú núú cùrúxí ní cùu. ¹² Te nchaa ñáyiu dàsatú iní ñáhá xii-ndo sã cuãha-ndo sèñá ñíi-ndo, te váha-gá sá ná cádá-yu mèe-yu ñíⁿ tnúndòho, te ñá díú sã dúcáⁿ cànuichi ñáhá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucrístú díu-gá ní taunihnu ñaha-gã xii-ndo cuèndá sá vã cáncìcúⁿ nihnu-gá-ndó nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, dico vã cání iní-ndó sã sã dúcáⁿ ñí taunihnu ñaha-gã xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nãndi sá cuèhé sá dúhá vèxi iní-ndó, dico cuu iní tnáhá-ndó ñíⁿ ñíⁿ-ndo te chindee tnàha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiöxí sá cúú iní-ó cuè tnaha ñáyiu dàtná cúú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quède-o nchaa nacuáa tàú-xi cada-o dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cúú úhú iní tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú quède váha-ndo te núu ducaⁿ quède-ndo, dico yúhú càchí-í sá vã dúcáⁿ-gã cada-ndo cùndecu-ndo cuèndá sá vã dácuíta nihnu tnàha-ndo.

Nàcuáa sàni iní ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndíhi nàcuáa sàni iní ñáyiu ndècu ndíhi Espíritú Yá Ndiöxí

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã cádá-ndó nchàa nacuáa cuíní mèe Espíritú Yá Ndiöxí cada-ndo, te ducaⁿ te vã cání-gã iní-ndó càda-ndo nãndi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mèe-ndó. ¹⁷ Chi nchaa xíáⁿ ñá túú tnàhá tnúhu-xi ndíhi Espíritú Yá Ndiöxí. Te díu-ni ducaⁿ quède Espíritú Yá Ndiöxí, chi ñá túú tnàhá iní-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó. Te sá dúcáⁿ ñà túú tnàhá tnúhu tnàha-xi xíáⁿ ñá túú ñíhí ndéé-ndó càda-ndo ñíⁿ sá váha sàni iní-ndó càda-ndo. ¹⁸ Te núu quède-ndo nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritú Yá Ndiöxí, te ñá túú-gã táxí tnùní ñáhá nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáyiu xìní-yu nchaa nàcuáa quède ñáyiu quède cuehé quídé dùha. Te duha quídé-yu: Cue tée càháⁿ ndíhi-güedé ñáyiu díhí te ñá díú ñàdíhí-güedé cúú-yu, te díu-ni ducaⁿ xíquide cue ñáyiu díhí, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá cuãháⁿ véxi-yu quídé-yu. ²⁰ Te quède cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá sá ndiöxí cúú-xí, te quède nduu tnahá-yu, te cùu úhú iní tnáhã-yu, te nàá-yu, te cùu cuiñú tnáhã-yu, te ío yáchí cúděⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ni sã cúú-xí mèe-yu, te ñá túú cùu ñíⁿnuú-yu cundecú-yu, te quède díiⁿ tnahá-yu. ²¹ Te cùu cuedú íní-yu nchaa sá ndécú ndíhi dava-gá-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío quíhú-yu, te ndí cuu ndí cuú-yu quídé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te nãndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quídé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyiu ducaⁿ xíquide vã ndúú tãhũ-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí táxí tnùní-gá.

²² Dico Espíritú Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhá-ó, te cùdíí iní-ó ndècu-o, te ío váha cùu iní-ó, te càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cùndahú iní tnáhá-ó, te quède ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndàhú iní-ó, te quède-o nchaa nacuáa tàú-ó càda-o, te nchaa xíáⁿ chíndèe ñaha Espíritú Yá Ndiöxí quídé-ó, te núu ducaⁿ quède-o, te vã yõo ñíⁿ-gá cáháⁿ sá ñà túú quède váha-o ndècu-o. ²⁴ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ndíhi Xítohó Jesucrístú, sa nàha-o sá ñí xíhí-gá núú cùrúxí sá cuèndá-ó, núu xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gã táxí tnùní ñáhá ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá sã ñí xóo cani iní-ó ní cùu. ²⁵ Te

vitna ní ngúndecu ndíhi-o Espíritú Yă Ndiöxí chíndèe ñaha-xi, te xìni ñuhu-xi sá cádá-ó nàcuáa sànu ichi ñaha Espíritú-gá cada-o.

²⁶ Te vá cádá càhnu-o mee-o, te vá ndúcú-ó plètú, te ni vǎ cúú cuèdú iní-ó sǎ ndécú ndíhi tnaha ñáyi-u-o.

6

Chindee tnàha-o ììⁿ ììⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyi-u ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñuu ììⁿ ñáyi-u ndècu ndíhi-ndo ichi-gá ní quidé-yu ììⁿ sá ñà túú tàú-yu cadá-yu núú-gǎ, te nchòhó ñáyi-u quíde váha ndècu ndíhi Espíritú Yă Ndiöxí cáháⁿ-ndó dǎho cue ñáyi-u ducaⁿ xíquide-áⁿ cuendá nucúnu ichí-yu, te vii vii cáháⁿ ndíhi-ndǎ-yu, te ío coto-ndo mée-ndo cuendá sá vǎ cádá-ndó ììⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gǎ. ² Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo cuendá nchaa sá yǎha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quíde-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ Xítóhó Jesucrístú cada-o.

³ Te núu ìò ììⁿ-ndo càchí-ndó sǎ ìo váha quíde-ndo ndecu-ndo ichi Yă Ndiöxí te ñá ndǎá ñá, te dícó dándàhú-ndó mée-ndo sá dúcáⁿ quíde-ndo. ⁴ Te ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ càda cuendá-ndó ñuu quíde váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quíde váha-ndo. Te núu quíde váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudíí iní-ndó sǎ cúú-xí mée-ndo, te vá cání iní-ndó sǎ quíde váha-gá-ndó dàcúúxí dàva-gá-yu. ⁵ Chi tàú-ó sǎ ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ càda cuendá-ó nàcuáa ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáyi-u dàcuaha tnúhu Yă Ndiöxí chindee-ndo cuè téè dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuáñaha-ndo nǎndí sá xíní ñuhu-güedé.

⁷ Te vá dándàhú-ndó mée-ndo cundecu-ndo, chi vá cúú cùdiquí ndeé-ó Yă Ndiöxí, chi nchòhó xíní-ndó sǎ ñuu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xi ììⁿ sá váha sá cúú-xí-ó, dícó núu vá cádá váha-o ña, te ío ndoho-o te núu ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núu quíde-o nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ó, te dǐu-ni xǐǎⁿ dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dícó núu quíde-o nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-o, te cundecu ndíhi-o Yă Ndiöxí ní caa ní quíhíⁿ. ⁹ Te xìni ñuhu-xi vá dǎná ndèé-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sáa nduu càda váha ñaha Yă Ndiöxí xii-o, te núu vá ná tǔhú iní-ó càda váha-o cundecu-o. ¹⁰ Te cada-o sǎ váha sá cúú-xí nchàa tnaha ñáyi-u-o vitna ndecu-o ñuyúú-a, te ío-gá tàú-ó chindee-o cue ñáyi-u ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndíhi-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sǎ ndǎa ndǎa lètrá téè-í núú tǔtú-a sá cúú-xí-ndó. ¹² Te nchaa ñáyi-u quíde yicá sá cuáha-ndo sèñá ñii-ndo dàtná ní cachí ndí Moisés, ñáyi-u-áⁿ cúú-yu ñáyi-u cuíní cudíu núú tnàha ñáyi-u-xi. Te ducaⁿ quíde-yu cuendá sá vǎ ndóhǎ-yu cuendá nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá sǎ nǐ xíhí Xítóhó Jesucrístú núú cùrúxí. ¹³ Te ni ñáyi-u sa ní ngúndecu ndíhi sèñá ñii-xi ñá túú quíde-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dícó mée-yu cuíní-yu sá cuáha-ndo sèñá ñii-ndo. Te ducaⁿ quíde-yu chi quíde cahnú-yu mée-yu núú nchàa dava-gá ñáyi-u. ¹⁴ Te yúhú chi ñá túú quíde cahnu-í mée-í cuendá nchaa sá quídè-í, chi mee-ni sǎ ìo cùu váha iní-í sá Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá-ó. Te dǐu cuendá sá nǐ xíhí-gá ñá túú-gǎ ndécú-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñà túú-gǎ táxí tnúní ñáhá nǐ ììⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í. ¹⁵ Te ñá túú nǎ chíndèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuáha-o sèñá ñii-o àdi vá cuáha-o, chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucrístú, te ní nduu-o dàtná ììⁿ ñáyi-u saa, te xǐǎⁿ cúú-xí sǎ ìo-gá xíní ñuhu-xi. ¹⁶ Te xìcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá ncháá nchòhó ñáyi-u quíde nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyi-u cùu cuendá Yă Ndiöxí dàtná ñáyi-u isràél chi ñáyi-u-áⁿ nǐ cachí-gá sá cúú cuendá-gá. Te mee-gǎ ío cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-ndo chindee ñaha-gá.

¹⁷ Te není vitna cuíní-í sá vǎ yǎo ììⁿ-gá chidácá nihnu ñaha xii-í cuendá chiuⁿ quíde-í, chi yayacáⁿ sa ní nduu tǐlòhó ñii-í cuendá sá ndóhò-í cuendá Xítóhó Jesucrístú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrìstú xìcáⁿ táhù-í núú-gă sá ïo na chindee ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

Té Păblú cādŭha-dé tutú quihíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítohó Jesucrístú ndécú ñúú Éfesú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucrístú núú ñăyiú, chi ducaⁿ ñĩ cachí Yă Ndiöxí cunduu, te vitna cādúha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí xĩndecu ñuú Éfesú, te diu-ni nchòhó cúú-ndó ñăyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucrístú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tătá-ó, ndihí núú Xítohó Jesucrístú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndĩ nduú-gă ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Espíritú Yă Ndiöxí chĩndèe ñaha-xi xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucrístú

³ Te cachí-ó sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúú Tătá Xítohó Jesucrístú, te ndéé andiú quide Yá Ndiöxí nchaa sá váha sá cúú-xí-ó cuendá sá ndécú ndihí-o Espíritú-gă, te ducaⁿ quide-gă chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucrístú. ⁴ Te ndéé cútnàhá vátá ngăva-gă ñuyúú ñĩ cachí Yă Ndiöxí sá nchóó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gă, te ducaⁿ ñĩ cachí-gă sá cuendá Xítohó Jesucrístú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă, te ducaⁿ te vá cùndècu cuéchi-o. ⁵ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuu xíãⁿ ducaⁿ ñĩ cachí-gă ndéé cútnàhá vátá ngăva-gă ñuyúú sã nchóó ndùu-o déhe-gă. Te sá cuendá nchaa sá cádá Xítohó Jesucrístú sá cúú-xí-ó, xíãⁿ ducaⁿ ñĩ cachí Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ñĩ cachí-gă chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gă cunduu. ⁶ Te xíãⁿ ñuu xìni ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sã ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí, chi ío cùndahú iní ñáhá-gă chĩndèe ñaha-gă xii-o. Te ducaⁿ quide-gă chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucrístú Yaá ío cùu iní-gă. ⁷ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuu xíãⁿ Xítohó Jesucrístú ní sati níñĩ-gă te ní xíhí-gă cuendá dacăcu nihnu ñaha-gă xii-o ñuu ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda cahnu iní-gă nchaa yíca cuéchi-o. ⁸ Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă chĩndèe ñaha-gă xii-o, nàcuáa ngúndecu ndihí-o nchaa sá xìní tnùní-ó te ducaⁿ te cuu-o ñăyiú tècú tnùní. ⁹ Te Yá Ndiöxí ní dánèhé ñáhá-gă xii-o nchaa sá ndúú yùhu, nchaa sá ñĩ sani iní-gă cada-gă. Te ducaⁿ ñĩ quide-gă chi ducaⁿ ñĩ sani iní-gă cunduu. ¹⁰ Te sá ñĩ sani iní-gă cada-gă te dacuitíi sã cádá-gă ná sàá nduu, te na sàá nduu-áⁿ te mee-gă cada sá Xítohó Jesucrístú quĩndaha-gă nchaa sá ío andiú, ndihí nchaa sá ío ñuyúú-a.

¹¹ Te nchoo ñĩ nduu táhú-ó ñĩ nduu-o ñăyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucrístú. Te ducaⁿ ñĩ cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yă Ndiöxí cunduu. Te nchaandi túhú sá quídé-gă, quide-gă nàcuáa sàni iní mée-gă cunduu. ¹² Te ducaⁿ ñĩ cuu cuendá sá nchùhú ñáyiú díhna nuu ñĩ sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucrístú cáháⁿ-ndí sá ïo càhnu cuu mee Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá váha quide-gă. ¹³ Te nchòhó tucu cútnàhá ní xĩndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó ní cuu ñĩⁿnuu-ndo ndihí Xítohó Jesucrístú chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te xíãⁿ cútnùní sá nchòhó ní nduu-ndo ñăyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí, chi ní ngúndecu ndihí-ndo Espíritú-gă sá ñĩ cachí-gă taxi-gă. ¹⁴ Te sá ndécú ndihí-o Espíritú Yă Ndiöxí xíãⁿ cútnùní sá ndáá nduu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gă ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gă xii nchaa nchoo ñăyiú cùu cuendá-gă, te sá dúcáⁿ càda-gă ñuu xíãⁿ tàú-ó càchí-ó sã ïo càhnu cuu-gă.

Té Păblú xicáⁿ táhú-dě núú Yă Ndiöxí cuendá cue ñáyiú ndècu ichi-gă

¹⁵ Te yúhú nihí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucrístú, te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xíãⁿ ñuu ñá túú dàña ndéé-í ndacáⁿ táhù-í núú-gă cuendá-ndó, te ío xicáⁿ táhù-í ¹⁷ núú Yă Ndiöxí Yaá cúú Tătá Xítohó Jesucrístú cuendá-ndó. Te diu-ni Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá ío càhnu cuu. Te xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá mée-gă ná cádá sã Espíritú-gă chĩndee ñaha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo

ñáyiú tècú tnùnì, te na càda-xi sá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa sàni iní Yă Ndiöxí. ¹⁸ Te ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tnùnì-ndó nàcuáa nduu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-ndo. Te ducaⁿ cùtnùnì tucu iní-ndó sã ncháá sã ñí cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cuè ñáyiú cùu cuendá-gá cúú-xí mèe cuií-ni sá ìo-gá váha. ¹⁹ Te cùtnùnì tucu iní-ndó sã Yă Ndiöxí ío càhnu cuu-gá quidé-gă nchaa núú sã váha sá cúú-xí nchò ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi quide-gá sá vã yòo tnàhí ndàcu cada sá cúú-xí-ó dàtná ní quide-gá ²⁰ ní dándótó-gă Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítóhó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnùnì-gá. ²¹ Te Xítóhó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí nchàa núú cuè espíritú, ndìhi dàcúúxí nchàa cue tée yìndaha ñáyiú, ndìhi dàcúúxí nchàa dava-gá cue tée cùnùu. Te cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuàháⁿ núú vèxi ducaⁿ-ni ìo cùnùu-gă taxi tnùnì-gá. ²² Te mee Yă Ndiöxí ní quide-gá sá Xítóhó Jesucristú taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ìó, te ñiu-ni mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú cùu cuendá-gá quindaha ñàha Xítóhó Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sã ncháá ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí cúú-yu yiqui cùnú Xítóhó Jesucristú, chi ìⁿ-ni cúú-yu ndìhi-gá, te mee-gă táxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ìó.

2

Yă Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă xii-o núu xíáⁿ ní dácăcu nihnu ñaha-gă

¹ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xihí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sã dàtná ní ndoto-ndo chi ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yă Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ. ² Te ducaⁿ ñí xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, chi ní cànchicúⁿ nihnu-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ìó ñuyú-a, te ní xóo cada-ndo nchàa nacúaa càháⁿ sácúíhná, te ñiu-ni sácúíhná-áⁿ táxi tnùnì-xi nchaa dava-gá espíritú cùndìhi-xi, te ñiu-ni-xi ndècu ndìhi-xi nchaa ñáyiú ñá túú cuìni tñi tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí, te dàcaháⁿ ñáhá-xí xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuèhé ichi duha. ³ Te nchaa-o dùcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quidé cuè ñáyiú-áⁿ, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cani iní-ó, te nàndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cahu iní-ó ñí xóo cada-o, núu xíáⁿ tàú-ó sã dándòho ñaha Yă Ndiöxí xii-o ni cùu datná tàú-xi dándòho-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ. ⁴ Te Yă Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o núu xíáⁿ ní cùndahú iní ñáhá-gă xii-o ⁵ cuèi cùu-o datná ñáyiú ní xihí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ni cuu. Te ducaⁿ ñí quide-gá ní cùndahú iní ñáhá-gă xii-o cuendá cundecu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú vitna, te cuu ìⁿnuu-o ndìhi-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-o xíáⁿ ní quide-gá nàcuáa nchoo nàníhí tàhú-ó. ⁶ Te cada iní-ó sã dàtná ní quide Yă Ndiöxí cùtnàhá ní dándótó-gă Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xihí-gá ducaⁿ ñí quide ñaha-gă xii-o chi ndècu-o ndìhi-gá vitna. Te Xítóhó Jesucristú sa ndècu-gá andiu núú ndécú Yă Ndiöxí. Te cada iní-ó sã Yă Ndiöxí sa ní quide-gá sá nchóó ñí ngúndecu túu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú, chi ío váha ndècu-o vitna. ⁷ Te Yă Ndiöxí quidé vãha ñaha-gă xii-o vitna cuendá sá ná sàà nduu, te ñiu-ni mee-gă cada te cutnùnì iní nchaa ñáyiú sá ìo cùu iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ ìo chindee chitúu ñaha-gă xii-o cuendá sá ndécú ndìhi-o Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te Yă Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndo núu xíáⁿ ní quide-gá sá nchòhó naníhí tàhú-ndó. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te ñá díú sã cuendá ìⁿ chiuⁿ ni quide-ndo ducaⁿ ní nàníhí tàhú-ndó, chi mee Yă Ndiöxí ní cuiní-gá sá dicó-ni ducaⁿ nàníhí tàhú-ndó. ⁹ Te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá ñà díú cuendá ìⁿ chiuⁿ quide-o naníhí tàhú-ó, te ducaⁿ ñí cachí-gá cuendá sá vã cádà càhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yă Ndiöxí ní quide ñaha-gă xii-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa cuendá sá ñí tnahá tnúhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá cádà-ó mèe-ni sá váha. Te Yă Ndiöxí ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu sá nchóó cùu-o ñáyiú cada mee-ni sã váha.

Xítóhó Jesucristú quidé-gă ío váha cùu iní-ó ndècu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo ni cùu, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiú isràél, te ni ñà túú quide-ndo datná quidé ñáyiú-áⁿ, chi ñáyiú-áⁿ sàha-yu señá ñí-yu, te dàquee tíhũ-yu nchaá ñáyiú ñá túú ndècu señá ñí-xi. ¹² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chi dává-áⁿ ñà túú ní xíndecu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú, te ni ñà túú ní xõ cuu tnahá tnúhu-ndo ndìhi ñáyiú isràél, te ni ñà túú ní xini tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sá ñí cáháⁿ ndáá Yă Ndiõxí nàcuáa cada váha-gá ñáyiú, te ni ñà túú ní cùu-ndo ñáyiú quindaha-gă, te ni ñà túú ní xõ níhì-ndó tnúhu ndee iní sá cùndècu-ndo ndìhi-gá. ¹³ Te cuèi ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhi Yă Ndiõxí ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi-gá chi cùu ñí-nuu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú, cuendá sá ñí sati níhì-gă te ní xíhì-gá te xíáⁿ ducaⁿ tnahá tnúhu-ndo ndìhi Yă Ndiõxí vitna. ¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá sá nchóó ÿo váha cuu iní-ó cùndecu-o, te diu-ni-gá ní quide cuendá sá vă dáquèe tíhũ ñáhá ñáyiú isràél xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ducaⁿ ñí-ná cuú-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá ñí xíhì Xítóhó Jesucristú, xíáⁿ ñá túú-gă cùnùu nchaá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cada-yu cundecú-yu ni cùu. Te ducaⁿ ñí xíhì Xítóhó Jesucristú cuendá sá cuè ñáyiú isràél ndìhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ñí-nă cuú-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ te vă dáquèe tíhũ tnahá-gă-yu, te ío váha cundecu ndìhi tnahá-yu. ¹⁶ Te ducaⁿ ñí quide Xítóhó Jesucristú ní xíhì-gá núú cùrúxí cuendá sá cuè ñáyiú cùu ñáyiú isràél ndìhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vă dáquèe tíhũ tnahá-gă-yu. Te ducaⁿ ñí xíhì-gá cuendá ñí-nă cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndìhi Yă Ndiõxí nàcuáa cuu váha iní ñáhá-gă xí-yu.

¹⁷ Te cuèi cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá xini ndáá cuendá Yă Ndiõxí ní cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní cáháⁿ-gá tnúhu váha nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yă Ndiõxí. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú sa xini cuendá Yă Ndiõxí, diu-ni ñáyiú isràél. ¹⁸ Te cuèi cùu-o ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-o dico diu-ni mee Xítóhó Jesucristú ní quide-gá sá ncháá-ó tnahá tnúhu-o ndìhi Dútú Ndiõxí Yá cúú Tătá-ó. Te ducaⁿ ñí tnahá tnúhu-o ndìhi Yă Ndiõxí chi ní ngúndecu ndìhi-o Espíritú-gá. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhi Yă Ndiõxí ní cùu, dico vitna chi ñí-nă ní cuu-ndo ndìhi nchaá dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá chi cùu-ndo déhe-gá. ²⁰ Te cada iní-ó sã cuè téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndìhi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ñí vehe, te nchòhó cúú-ndó dàtná ndóho sá sàà vehe-áⁿ, te cada tucu iní-ó sã Xítóhó Jesucristú cúú-gă ñí yúú cùnùu cuu cimientú vehe-áⁿ. ²¹ Te ducaⁿ ÿo váha cùu ñí-nuu nchaá ndóho-áⁿ ndìhi yúú cùnùu-áⁿ, te ducaⁿ tucu ío váha ta quèe tnahá nchaá ndóho-áⁿ cuăsaá. Te xíáⁿ cada iní-ó sã cúú-xí vehe Yă Ndiõxí, vehe sá ío ní cuu íí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chi ní tnahá tnúhu-yu ndìhi-gá, te ñí nduu ñí nduu ta cùu vii cuu váha-gá-yu núú Yă Ndiõxí cuáháⁿ. ²² Te tnahá nchòhó ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yă Ndiõxí cuáháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yă Ndiõxí chi ndècu ndìhi-ndo Espíritú-gá.

3

Té Păblú yíhì dǐquí-dě cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél

¹ Te yúhú té Păblú yíhì-í vecaá sá cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, núú xíáⁿ diu cuendá-gá duha yíhì-í vecaá vitna. ² Te nchòhó sa nàha-ndo sá Yă Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í, te ní cachí-gá sá yúhú quíhì dǐquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá văha sá cúú-xí-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ni cuu, sá ñí cachí tnúhu Yă Ndiõxí xii-í. ⁴ Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu te quini-ndó sã yúhú tècú tnùnì-í nàcuáa ndùu

tnúhu-án, te tnúhu-án cãháⁿ-xi cuendá Xítóhó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-án cúu-xí tnúhu sã vã yõ tñhí xini ní cùu, dico cue tée ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gã, ndihí cue tée cãháⁿ nãcuáa dàcahu iní ñáhã Yã Ndiõxí ní ñihí-güedë tnúhu ndùu yuhu-án, chi Espiritú Yã Ndiõxí ní xáhaⁿ-xi xii-güedë. ⁶ Te duha cãháⁿ tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu: “Cuëi ñáyiu ñã túú cùu ñáyiu isràél te cuëi ñáyiu cùu ñáyiu isràél dico ìⁿ-ni ndùu tãhú-yu sã vãha núu Yã Ndiõxí, te núu na quindáá iní-yu tnúhu sã cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-yu, te ìⁿ-nã cúu-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ìⁿ-ni cada vãha ñaha Yã Ndiõxí xií-yu te núu na cundecu ndihí-yu Xítóhó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-án ní cùu.

⁷ Te Yã Ndiõxí ní cundãhú iní ñáhã-gã xii-í ní taxi-gã chiúⁿ quide-í cãháⁿ-í tnúhu-gã, te mee-gã quidé-gã sã yúhú ndacu-í cáháⁿ-í tnúhu-gã. ⁸ Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí cúu-yu ñáyiu ío-gã cúnùu cadã-yu chiúⁿ-gã dàcúúxí yúhú, te cuëi ducaⁿ dico Yã Ndiõxí ní cundãhú iní ñáhã-gã xii-í ní taxi-gã chiúⁿ quide-í cãháⁿ-í tnúhu-gã núu cuë ñáyiu ñã túú cùu ñáyiu isràél. Te tnúhu-gã-án cãháⁿ-xi sã sũúni ïo vãha cada ñaha Xítóhó Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ñi cachí Yã Ndiõxí sã cáháⁿ-í tnúhu-gã cuendá danèhé-í nchaa ñáyiu. Te sã danèhé-í-yu-án cúu-xí tnúhu ndùu yuhu sã ñi sani iní-gã ndéé sanaha nãcuáa cada vãha-gã cue ñáyiu. Te ndéé dàvã-án ñi quesaha ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu. Te ñiu-ni-gã cúu-gã Yaá ní cadúha nchaandi túhú sã ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-án ní cùu cuendá sã ncháá espíritú cúnùu ndecu andiú quini-xi vitna nãcuáa quide nchaa ñáyiu ní tuha ñaha xii Yã Ndiõxí cuendá ducaⁿ cùnuni iní-xi sã ïo vãha cùnuni iní-gã nãcuáa cada-gã. ¹¹ Te Yã Ndiõxí ní sani iní-gã ndéé sanaha nãcuáa ní cuini-gã cada Xítóhó Jesucristú, te ní sãá nduu ñi quide Xítóhó Jesucristú nãcuáa ní cuini Yã Ndiõxí cada-gã. ¹² Te vitna cùyii-o cáháⁿ ndihí-o Yã Ndiõxí cuendá sã ndécú ndihí-o Xítóhó Jesucristú, te sãndãá iní-ó-gã. ¹³ Te núu xíãⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sã cuëi duha ndõho-í vitna dico vá ná túhú iní-ndó cãchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú. Te sã dúhá ndõho-í te cùu-xi sã vãha sã cúu-xí-ndó, chi cuu-ndo ñáyiu cùu cahnu núu Yã Ndiõxí.

Xítóhó Jesucristú ío cùu iní ñáhã-gã xii-o

¹⁴ Te sã cuendá nchaa sã ñi sani iní Dútú Ndiõxí quidé-gã xíãⁿ yúhú ngüñí xítí-í núu-gã cáháⁿ ndihí-í-gã, te ñiu-ni-gã cúu Yãá cúu Tãtã Xítóhó Jesucristú. ¹⁵ Te mee Yã Ndiõxí ní cachí-gã sã ncháá espíritú ndécú andiú cunduu-xi datná ní cachí mée-gã cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gã sã nchóó cùu-o ñáyiu, te cunduu-o datná cuini mée-gã cunduu-o. ¹⁶ Te xicãⁿ tãhú-í núu Dútú Ndiõxí sã Espiritú-gã ná cadã nãcuáa cuita níhí ndéé-gã-ndó quíhíⁿ cundecu-ndo ìchi-gã, te ducaⁿ xicãⁿ tãhú-í núu-gã cada Espiritú-gã chi ío cãhnu cuu-gã. ¹⁷ Te xicãⁿ tãhú tucu-í núu Yã Ndiõxí sã Xítóhó Jesucristú ná cundecu ndihí ñaha-ni-gã xii-ndo chi sãndãá iní-ndó-gã, te ducaⁿ te vá dáñã ndéé-ndó ïo cuu iní tñáhã-ndó. ¹⁸ Te xicãⁿ tãhú tucu-í núu Yã Ndiõxí cuendá-ndó ndihí cuendá dava-gã ñáyiu cùu cuendã-gã, cuendã sã cùnuni iní-ndó sã sũúni cùu iní ñáhã Xítóhó Jesucristú xii-o. ¹⁹ Te duha xicãⁿ tãhú-í núu Yã Ndiõxí chi cuini-í sã ncháá-ndó tècú tñuni-ndó sã ïo cùu iní ñáhã Xítóhó Jesucristú xii-o cuëi vá ndácú cãva-o quini-ó nãcuáa cùu iní ñáhã-gã xii-o. Te xicãⁿ tãhú tucu-í núu Yã Ndiõxí sã ïo na cundecu ndihí ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ cãchicúⁿ nihnu-ndo cada-ndo nchaa nãcuáa quide mee-gã.

²⁰ Te Yã Ndiõxí ío-gã vai sã ndácú-gã táxi-gã dàcúúxí sã xicãⁿ-ó núu-gã, te cuëi ndéé nchaa sã ñã túú sãni iní-ó ñihí-ó te tàxi-gã, te ducaⁿ chi mee-gã ndécú ndihí ñaha-gã xii-o, te ndacu-gã quidé-gã nãndi sã vãha sã cúu-xí-ó. ²¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú chí ná cãchí-ó sã ïo cãhnu cuu Yã Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cáháⁿ-ó sã ïo cãhnu cuu-gã ñi caa ñi quíhíⁿ chi ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu.

4

Espiritú Yã Ndiõxí quidé-xí cùu ìⁿnuu-o ndecu-o

¹ Te yúhú té Pãblú yíhí-í veçã sã cuendã Xítóhó Jesucristú, te cáháⁿ ndãhú-í núu-ndó sã cadã vãha-ndo cundecu-ndo datná tàú-xi cada cue ñáyiu ní cáháⁿ Yã Ndiõxí cundecu

ndihi-gá. Te nchòhó tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí cundecu ndihi-gá. ² Te vá cádá càhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnàhá-ndó nàcuáa ducaⁿ cùndee iní-ndó nùu ná cúú sǎ cúmǎní nùú tnàhá-ndó. ³ Te ío nducu ndèe-ndo cuu ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espíritú Yă Ndiöxí chindee ñàha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ìo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu ìⁿnuu-ndo. ⁴ Te nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú ìⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ìⁿ-ni Espíritú Yă Ndiöxí ndécú, te ñi-ni ducaⁿ ìⁿ-ni tnúhu ndee ìní ní ngúndecu ndihi-o cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-o. ⁵ Te ìⁿ-ni Xítóhó Jesucrìstú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gǎ xii-o, te ìⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te ìⁿ-ni ní sandute-o. ⁶ Te ìⁿ-ni Dütú Ndiöxí cúú Yàá cúú Tǎtá-ó nchàa-o, te ñi-gá cùnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii-o nchàa-o. Te Yá Ndiöxí dácàháⁿ-gá iní-ó quìde-o chiuⁿ-gá, te ducaⁿ ndècu ndihi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

⁷ Te nchoo ndì díⁿ ndì díⁿ chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-o quìde-o nacuáa ndùu chiuⁿ ní cachí Xítóhó Jesucrìstú cada-o. ⁸ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càhí-xi:

Xítóhó Jesucrìstú cuándaa-gá andiu te ío cùnùu-gá,

chi nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xii-gá ñá túú ní ndàcu-xi naá ndihi ñaha-xi xii-gá, te mee-gǎ ní cachí-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ nduu táhú ìⁿ ìⁿ ñáyiú cadá-yu.

Duha càhí-xi núú tütú-gá.

⁹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuándaa-gá andiu xǎⁿ cùtnùní iní-ó sǎ ní cuuⁿ-gá ñuyúú-a. ¹⁰ Te Xítóhó Jesucrìstú ní cuuⁿ-gá ñuyúú-a, te ñi-ni-gá cuándaa-gá andiu cuendá ío cùnùu-gǎ taxi tnùní-gá nchaandí túhú sá ío. ¹¹ Te ní dácǎhñu-gá cue tée xínu cuechi núú-gǎ ìⁿ ìⁿ núú chiⁿ cada-güedé. Te ní cachí-gá sá dáva-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá, te dáva-güedé ní cachí-gá sá cǎháⁿ-güedé nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-güedé. Te dáva-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée datècú tnúhu cue ñáyiú nàcuáa cadá-yu naníhí táhú-yu. Te dáva-güedé ní cachí-gá sá cúú-güedé cue tée quindaha ñàha xii ñáyiú dacuàha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ¹² Te ducaⁿ ní cachí-gá cada cue tée-áⁿ cuendá canu ichi-güedé cue ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ ñáyiú-áⁿ ñhí-yu nàcuáa cadá-yu chiⁿ-gá, te ducaⁿ cuíta níhí ndéé-gǎ-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucrìstú. ¹³ Te ducaⁿ ní cachí Xítóhó Jesucrìstú cunduu ndéé sáá nduu cùu ìⁿnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gá, te ducaⁿ cùu ìⁿnuu-o tecú tnùní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá chi ñi-gá cúú-gǎ Déhe Yá Ndiöxí, te cuu-o ñáyiú ío quìde ndáá dàtná quidé mèe Xítóhó Jesucrìstú. Te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ó nùú Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te ducaⁿ te vá cúú-gǎ-ó dàtná cue landú vátá cùtnùní váha-gá iní-xi, te ni vǎ cádá-gǎ-ó dàtná quidé ndùte lamár, chi ndute-áⁿ òré quéné tǎchí te cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, te ducaⁿ chi vá quindáá-gá iní-ó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú dandahú ñáhá xii-o, chi ñáyiú-áⁿ ìo váha xitó-yu nàcuáa dandahú ñáhǎ-yu xii-o chi càhí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá. ¹⁵ Te nchoo ìo cuu iní tnàhá-ó, te vá dándahú tnàhá-ó, chi cáháⁿ-ó mèe-ni sá ndáá. Te xini ñuhu-xi sá ìⁿ nduu ìⁿ nduu cuíta cada ndáá-gǎ-ó quǎhíⁿ dàtná quidé ndáá méé-gǎ, te ñi-ni-gá cúú-gǎ Yáá cùnùu cuu díhna tàxi tnuní ñáhá-gǎ xii-o. ¹⁶ Te ñi-ni Xítóhó Jesucrìstú quidé ñàha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá dàtná yiqui cùñú méé-gǎ, chi ìⁿ yiqui cùñú ío váha ní quée tnàha ìⁿ ìⁿ xichi, te ducaⁿ yìhi túchi yiqui cùñú-áⁿ yótní-xi nchaa nacuáa ní quée tnàha. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo chi ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítóhó Jesucrìstú táxi tnuní ñáhá-gǎ xii-o. Te núu nchoo quìde-o nchaa nacuáa tàú-xi cunduu te cùu iní tnàhá-ó, te ducaⁿ ta níhí ndéé-gǎ-ó cuáháⁿ ndécú-ó ìchi-gá.

Vá cádá-gǎ-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ìchi cuehé ichi duha

¹⁷ Te vitna yúhú càháⁿ-í dóho-ndo quìde-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá vǎ cùndècu-gá-ndó dàtná xíndecu ñáyiú ñá túú sandáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi nchaa ñáyiú-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhi nchaa sá sání ìní-yu. ¹⁸ Te ni ñà túú vèdana cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. Te ñáyiú-áⁿ ñá túú ndùu táhú-yu cundecú-yu nàcuáa cuíní

Yă Ndiöxí, chi ñá túú vëdana tècú tnùnì-yu te ducaⁿ chi ío sàá iní-yu. ¹⁹ Te ñá túú tnàhí-gá ná sání iní-yu ndècú-yu ichi cuèhé ichi duha, te ío cùdíí iní-yu ndècú-yu ichi díí iní, te ñá díú-ní xǎⁿ chi nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu ndècú-yu. ²⁰ Dico tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñí sándáá iní-ndó chi ñá túú dùcaⁿ sanu ichi ñaha-xi xii-ndo cada-ndo. ²¹ Te nchòhó ní cutnùnì iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú, te dàcuaha-ndo tnúhu ndáá ñu-ni tnúhu-gá nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. ²² Te vitna vá cání-gă iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cǔtnàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuèhé ichi duha, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó càda-ndo, te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-ăⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàticá nuu ñaha-xi xii-ndo. ²³ Te nchòhó, xìni ñuhu-xi sá vă dúcáⁿ-gă cani iní-ndó càda-ndo te tàú-ndó ndùu-ndo datná ìⁿ ñáyiú ní cacu túu saa. ²⁴ Te nduu iní-ndó dàtná cuiní mée Yă Ndiöxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa càa iní mée-gă, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă.

²⁵ Te cuendá xǎⁿ ñuu càháⁿ-í dóho-ndo sá nchòhó vá dácuañdehnde-gá-ndó dàtná ní xóo cada-ndo, te mee-ñă sá ndáá cáháⁿ ndíhi tnàha-ndo, chi ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

²⁶ Te núu cùdéeⁿ-ndó te cada cuendá-ndó sá vă cádá-ndó ìⁿ cuéchi sá dúcáⁿ cùdéeⁿ-ndó, te vá dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnúhu sàtú iní-áⁿ. ²⁷ Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá sàcúíhná xii-ndo.

²⁸ Te núu ñava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcáⁿ-gă cada-ndo, chi nducu-ñă-ndó ìⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ ñíhí-ndó sá chíndèe-ndo cue ñáyiú ndàhú ñáyiú ñá túú ñă ndécú ndíhi.

²⁹ Te vá càháⁿ-gá-ndó ñí ìⁿ tnúhu cuèhé, chi mee-ñă tnúhu vii tnúhu váha cáháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngũnu ichi cue ñáyiú ndèdóho ñaha xii-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sá vâha sá cúú-xí ñáyiú ducaⁿ ndèdóho ñaha xii-ndo-áⁿ. ³⁰ Te vá cádá-gă-ndó ñí ìⁿ sá ñă túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vă dándíhú-ndó ñí Espíritú Yă Ndiöxí, chi ñu Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo, te xǎⁿ cútñùnì iní-ndó sá sàá nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndíhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

³¹ Te vá dásátú-gá-ndó iní tnàha ñáyiú-ndo, te ñí vă cùhúⁿ iní-ndó tnúhu sàtú iní, te ñí vă cùdéeⁿ-gă-ndó, te cuéi núú chítú ñúú tàcá vá càháⁿ cana-ndo cǔcuèhé-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ñí vă cuátñuhu-ndo tnàha ñáyiú-ndo, te ñí vă cání cuèhé cani duha iní-ndó cuendá tnàha ñáyiú-ndo. ³² Te cundàhú iní tnáhá-ndó, te cada tnàha-ndo sá vâha, te cada càhnu iní tnáhá-ndó ñuu ná cúú sá cúmání ñúú tnáhá-ndó dàtná ní quide Yă Ndiöxí ní quide càhnu iní-gá nchaa yíca cuéchi-ndo sá cuendá Xítóhó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàú-xi cundecu nchaa ñáyiú cùu déhe Yă Ndiöxí

¹ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí, te ñu déhe-gá cúú-ndó ñuu xǎⁿ xíní ñuhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidé mée-gá. ² Te ío cuu iní tnáhá-ndó cundecu-ndo datná cúú ñí ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-ndo, chi ñu-gá ní cachí-gá sá cùú-gá cuendá nchaa cuéchi-o te ñí xíhí-gá, te sá dúcáⁿ ñí xíhí-gá te ñí cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúú-xí Yă Ndiöxí, te ío váha ní cuu iní Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ ñí quide-gá.

³ Te sá cuendá sá nchòhó cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ñuu xǎⁿ nchaa nchòhó cue téé vá càháⁿ ndíhi-ndo ñáyiú ñíhí te núu ñá díú ñàdíhí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáyiú ñíhí tucu vá càháⁿ ndíhi-ndo cuè téé te núu ñá díú yíhí-ndo cuu-güedé, te ñí vă cání tnàhí iní-ndó cundecu-ndo ichi díí iní, te ñí vă xíhó-ndó ñí ìⁿ sá ndécú ndíhi tnàha ñáyiú-ndo, te ñí ìⁿ nchaa xǎⁿ vá cání iní-ndó càda-ndo, te ñí vă cácu nèhe-ndo.

⁴ Te ñí vă càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu sá ñí vă cúú cundèdóho ñáyiú, te ñí vă càháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu cùtexínu, te ñí ñava-gá nchaa tnúhu sá ñă túú vëdana nándíhi vá càháⁿ-ndó, chi nchaa tnúhu-áⁿ ñă túú tàú-xi cáháⁿ-ndó, te xìni ñuhu-xi sá vâha-gá sá ndàcáⁿ táhú-ndó ñúú Yă Ndiöxí cuendá nchaa sá vâha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xìní ndáá-ndó sá ncháá cue

tée càháⁿ ndihi ñáyiú dìhí te ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, ndihi cue ñáyiú dìhí càháⁿ ndihi cue tée te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, nchaa ñáyiú-áⁿ vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu núú ndécú Yǎ Ndiǒxí ndihi Xítóhó Jesucristú táxí tnùní-gá. Te ni cuè ñáyiú xǐndecu ichi díí ìní, te ni cuè ñáyiú xihó nchaa sá ndécú ndihi tnaha ñáyiú-xi vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu ndihi-gá núú ndécú-gǎ táxí tnùní-gá. Te tnúhu sá càchí-ó xihó-o nchaa sá ndécú ndihi tnaha ñáyiú-o, ìⁿ-ni cùu-xi ndihi tnúhu sá càchí ñáyiú quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiǒxí te ñá ndáá sá ndiǒxí cúú-xí. ⁶ Te vǎ quǐndáá ìní-ndó ñi ìⁿ tnúhu sá ñà túú nàndíhi càháⁿ ñáyiú, chi ñáyiú-áⁿ ïo dandòho ñaha Yǎ Ndiǒxí xii-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu chi ñá túú sàndáá ìní ñáhǎ-yu xii-gá. ⁷ Núú xíǎⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ ñihí tnáhá-ndó ndihi cue ñáyiú-áⁿ.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ní xǐndecu núú néé chi ní xǐndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gǎ ndécú-ndó núú néé dàtná ní xǐndecu-ndo ni cùu. Te vitna cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu chi ndècu-ndo ichi-gá. ⁹ Te sá cuendá sá ndécú-ndó ìchi-gá núú xíǎⁿ cúú-ndó ñáyiú váha, te quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi càháⁿ-ndó mée-ni sá ndáá. ¹⁰ Te ío váha cada cuendá-ndó nchaa sá cúú váha ìní Xítóhó Jesucristú, te xíǎⁿ cada-ndo. ¹¹ Te vǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ndo tnáhá-ndó càda-ndo datná quidé cuè ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tàú-ndó càháⁿ-ndó dǒho nchaa ñáyiú ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ cuendá nchaa sá quídě-yu. ¹² Te cucahaⁿ núú-ndó vǎ càháⁿ-ndó cuendá ñi ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quide dayuhu nchaa ñáyiú-áⁿ. ¹³ Dico òré dándixi túú tnúhu Yǎ Ndiǒxí ìní-yu nàcuáa quidé-yu te cùtnuní ìní-yu sá ñá túú quide váha-yu, te ducaⁿ ndixi cuèchi ìní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁴ Te núú tütú Yǎ Ndiǒxí càchí-xi:

Nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiú xidí, te vitna ndiquíú ìní-ndó,

te cùu tucu-ndo datná ñáyiú ní xíhí, te vitna ndoto-ndo,

te Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa vǎ cùndècu-gá-ndó ìchi cuehé ichi duha.

Duha càháⁿ-xi núú tütú-gá.

¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, te vǎ cáda-ndó dàtná xǐquide cue ñáyiú ñá túú tècú tnùní, chi cada-ndo dàtná xǐquide ñáyiú ío váha sàá díquí-xi. ¹⁶ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cani ìní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, chi vitna ío cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te cuu-ndo ñáyiú tècú tnùní cuendá ducaⁿ cùtnuní ìní-ndó nàcuáa cuìní Yǎ Ndiǒxí cada-ndo, te vǎ cáda-ndó dàtná xǐquide cue ñáyiú ñá túú tnáhí cùtnuní ìní-xi nàcuáa cuìní Yǎ Ndiǒxí cáda-yu. ¹⁸ Te vǎ cúú-ndó ñáyiú quihu chi núú ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo, te dañá-ndo mée-ndo sá Espíritú Yǎ Ndiǒxí ná tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁹ Te cáháⁿ-ndó nàcuáa-ni cuáháⁿ ndudú sá ñi xóo cata nchaa cue ñáyiú ndéé sanaha ñi xóo chiñuhú-yu Yǎ Ndiǒxí. Te cáháⁿ-ndó nàcuáa cuáháⁿ ndudú sá chíñuhu-ndo Yǎ Ndiǒxí, te cata-ndo. Te cuèi nchaa dava-gá ndudú diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó te cata-ndo. Te ñi yùhu ñi ìní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-áⁿ chiñuhu-ndo Yǎ Ndiǒxí. ²⁰ Te vǎ dáñá ndéé-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó núú Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí cuèi ndècu váha-ndo àdi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndihi-ndo Xítóhó Jesucristú.

Tàú-xi sá quǐndáá ìní tnáhá cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

²¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú tàú-xi sá quǐndáá ìní tnáhá-ndó, te ducaⁿ càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yǎ Ndiǒxí.

²² Te nchaa nchòhó ñáyiú dìhí ndécú yíi-xi, xìni ñuhu-xi sá quǐndáá ìní-ndó yíi-ndo datná sàndáá ìní-ndó Xítóhó Jesucristú. ²³ Chi yíi-ndo tàxi tnuní ñáhá-güedě xii-ndo dàtná quidé Xítóhó Jesucristú táxí tnùní ñáhá-gǎ xii nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi-gá. Te diu-gá cúú-gǎ Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá. ²⁴ Te dàtná quidé nchò ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàndáá ìní-ó

tn̄i-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá, ducaⁿ tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyiú d̄ihí quíndáá iní-ndó tn̄i-ndo nchaa tnúhu càháⁿ ȳi-ndo.

²⁵ Te tnàhá nchaa nchòhó cue téé tucu tàú-xi sá ò cuu iní-ndó ñàdihí-ndó dàtná quidé X̄itohó Jesucristú cúú iní ñáhá-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, chi mee-gă ní xihí-gá sá cuèndá-ó sã cúú iní ñáhá-gă xii-o. ²⁶ Te ducaⁿ ñ̄ quide-gá cuèndá sá ncháá ñáyiú vitna ngúndecu ichi-gá cuu ȳiñùhú-yu núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuèndá sá quíndáá iní-yu tnúhu Yă Ndiöxí, te cuanduté-yu. ²⁷ Te ducaⁿ ñ̄ quide-gá cuèndá sá ncháá ñáyiú na ngúndecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gă, te ducaⁿ v̄a cundècu-gá ni ìⁿ cuéchi-yu núú-gă, te ni ìⁿ-gá sá ñà túú-gă ná cumán̄i-yu núú-gă chi ío cundecu ȳiñùhú-yu. ²⁸ Te sá dúcáⁿ quide X̄itohó Jesucristú sá cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi-gá, xíⁿ tàú-xi sá nchòhó cue téé x̄indecu ñad̄ihí-xi cuu iní-ndó ñad̄ihí-ndó, te coto-ndö-yu dàtná x̄itó-ndó ȳiqui cuñú méé-ndó, te cada iní-ndó sã ncháá cuè téé ío cùu iní ñad̄ihí-xi cùu iní-güedé méé-güedě chi ìⁿ-nã cúú-yu. ²⁹ Te nchoo sà naha-o sá ni ìⁿ ñáyiú ñã túú dàquee t̄ih̄-yu ȳiqui cuñú-yu, chi da uuⁿ-gá chíndèé-yu te x̄itó-yu. Te diu-ni ducaⁿ quide X̄itohó Jesucristú nd̄ih̄i nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, ³⁰ chi cùu-o datná ȳiqui cuñú méé-gă, te ducaⁿ chi ìⁿ-ni cùu-o nd̄ih̄i-gá. ³¹ Te tnúhu Yă Ndiöxí càchí-xi: “Sá cuèndá xíⁿ n̄u nchaa cue téé na ñihí ñad̄ihí-xi te d̄iⁿ-ná cada-güedé t̄atá-güedě nd̄ih̄i nãná-güedě, te ñad̄ihí-nã-güedé cuu cuu nd̄ih̄i-güedé, te ducaⁿ ìⁿ-ná cuu-güedé nd̄ih̄i-yu”, duha càchí-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi ìⁿ tnúhu càhnu vihi, te ducaⁿ sã tnàhá-xi cùu X̄itohó Jesucristú nd̄ih̄i cue ñáyiú ndècu ichi-gá. ³³ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé x̄indecu ñad̄ihí-xi sá ò cuu iní-ndó ñad̄ihí-ndó te coto-ndö-yu dàtná x̄itó-ndó mèe-ndo, te ducaⁿ-ni ncháa nchòhó ñáyiú d̄ihí tucu canehe-ndo sã ȳiñùhu núú ȳi-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhó cue landú, quíndáá iní-ndó t̄atá-ndó nd̄ih̄i náná-ndó chi ducaⁿ cuiní Yă Ndiöxí cunduu, te diu ducaⁿ tnàhí tàú-xi cada-ndo. ² Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cànèhe-ndo sá ȳiñùhu núú t̄atá-ndó nd̄ih̄i núú nãná-ndó. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu cùnūu ní cáháⁿ-gá cada cue ñáyiú cuèndá cada váha ñaha-gă xii-yu. ³ Te ní cachí-gá sá n̄u ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te ducaⁿ ò naha cùd̄i-ndo cundecu-ndo ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa nchòhó cue téé cùu t̄atá, vá dásatú-ndó iní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güèxi nacuáa tàú-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güèxi nchaa tnúhu váha nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhó cue ñáyiú x̄inu cuechi, quíndáá iní-ndó cuè ñáyiú dii chiúⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sã ȳiñùhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-yu, te ducaⁿ ñ̄ yuhu ni iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chíúⁿ X̄itohó Jesucristú quidé-ndó. ⁶ Te dava ñáyiú x̄inu cuechi, mee-ni òré ndéhé ñáyiú dii chiúⁿ-xi quidé-yu ío ndùcu ndeé-yu quide chiúⁿ váha-yu cuèndá cuiní-yu cud̄iú-yu. Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuèi ndècu ñáyiú dii chiúⁿ-xi quide-ndo àdi ñã túú-yu dico cada chiúⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chíúⁿ X̄itohó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo ñ̄ yuhu ni iní-ndó nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí cunduu. ⁷ Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-áⁿ, chi cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá chíúⁿ X̄itohó Jesucristú quidé-ndó te ñã dúú chiúⁿ cue ñáyiú ñuyíú-a. ⁸ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã nàcuáa ndùu chiúⁿ váha ní quide-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ cunduu sá táxí X̄itohó Jesucristú nduu t̄ahú-ndó cuèi cùu-ndo ñáyiú dàñá quéé n̄u chíúⁿ p̄atróóⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáyiú ñã túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ p̄atróóⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiú x̄indecu nd̄ih̄i ñáyiú x̄inu cuechi, tnàhá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sã cúú-xí cuè ñáyiú x̄inu cuechi núú-ndó, te vá cunduu nínu iní-ndó núú-yu, te

chí cuãha cuendá sá díú-ní Xítohó Jesucristú Yaá ndécú àndiũ taxi tñuní ñáhá-gã xii-ndo ndíhí-yu, te sá cúú-xí mée-gá chi ñⁿ-ni cùu-ndo núú-gã, te ñⁿ-ni càda ñaha-gã xii-ndo.

Yá Ndiõxí chindè-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá cuendá sá vã ndácú sàcuíhná nàá ndíhi ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tñúhu-í xii-ndo sã ïo nducu-ndo nàcuáa cada-ndo níhí ndéé-ndó cùu ñⁿnuu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú, chi mee-gã ío càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gã xii-ndo. ¹¹ Te ñⁿ-ni nchaa sá ñⁿ nduu táhú-ndó nñú Yã Ndiõxí ñⁿ-ni nchaa xíãⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chi xíãⁿ chindee ñaha-xi xii-ndo níhí ndéé-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vã dándàhú ñáhá sàcuíhná xii-ndo. ¹² Chi nchoo ñà díú cuè ñáyiu ñuyúú-a nàá ndíhi-o, chi ndíhi cue espíritú cùndíhi yucu ñávãha, te ñⁿ-ni nchaa espíritú-án cùnùu-xi cuéi núú ññu quide-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñⁿ-ni-xi cùnùu-xi ñuyúú-a sànu ichi-xi cue ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ¹³ Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ñⁿ nduu táhú-ndó nñú Yã Ndiõxí cuendá ducaⁿ níhí ndéé-ndó cùndecu-ndo, te vã ndácú yucu ñávãha ná cada ñaha-xi xii-ndo oré cuíní-xi coto ndéé ñáhá-xí. Te sátá ná dàquee tíhú-ndó yucu ñávãha te ñⁿ-ni cunduu-ndo cùndecu-ndo ichi Yá Ndiõxí. ¹⁴ Te ducaⁿ cùndecu-ndo ichi Yá Ndiõxí cada-ndo dàtná xíquide cue sandàdú, chi cue téé-án ïo ñⁿ xíndáa-güedé. Te cáháⁿ-ndó mée-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiõxí, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndàda tii xití-xi òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na càháⁿ-ndó mée-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiõxí. Te cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xíxíhnu sá yídãhu ñaha xii-güedé òré nàá-güedé cuendá sá vã ñⁿcuèhé-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá. ¹⁵ Te cundecu túha-ndo cãháⁿ-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú, tñúhu sá càháⁿ nàcuáa cuu váha iní ñáyiu cundecú-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndíhu zapátú-xi quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo cãháⁿ-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu. ¹⁶ Te càchí tñúhu tucu-í xii-ndo sã ïo quíndáá iní-ndó Yã Ndiõxí cuendá sá vã ndácú sàcuíhná nã cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xínehe vítú chínèe-güedé sáquídãhu ñaha-xi xii-güedé cuendá sá vã cuicúⁿ-güedé sá nchicúⁿ ññú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na quíndáá iní-ndó Yã Ndiõxí. ¹⁷ Te ío cuhuⁿ iní-ndó sã ñⁿ naníhí tàhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ññu mbelú cáxíⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó sã ñⁿ naníhí tàhú-ndó. Te ío cuhuⁿ iní-ndó tñúhu Yá Ndiõxí, chi tñúhu-án ñⁿ taxi Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xínehe machití cuáháⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó tñúhu Yá Ndiõxí. ¹⁸ Te vã dáñá ndéé-ndó cãháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxí nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-ndo, te cácáⁿ táhú-ndó nñú-gã nñu ná cuíní-ndó, te ío cundecu túha-ndo cãháⁿ ndíhi-ndo-gã, te vã nátùhú iní-ndó cácáⁿ táhú-ndó nñú-gã cuendá nchaa dava-gá cue ñáyiu cùu cuendá-gá. ¹⁹ Te tñáhá cuendá-í cácáⁿ táhú-ndó nñú Yã Ndiõxí cuendá sá ná chindee ñaha-gã xii-í níhí-í tñúhu cáháⁿ-í òré càháⁿ-í tñúhu-gá, te ducaⁿ vã yùhú-í cáháⁿ-í nàcuáa ndùu tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó nñú ñáyiu tñúhu sá vãtá cùndèdóho-gá-yu. ²⁰ Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá yùhú cuu-í ñⁿ téé cada-í núú-gã cáháⁿ-í tñúhu-gá núú ñáyiu, te ñⁿ-ni cuendá tñúhu-án yíhí-í vecáá vitna. Te ío cácáⁿ táhú-ndó nñú Yã Ndiõxí cuendá-í cuendá sá yùhú cuyí-í ñⁿ yùhu ñⁿ iní-í cáháⁿ-í tñúhu-gá núú ñáyiu nàcuáa taú-xi cunduu.

Tñúhu ndéé núú ñⁿ ndíhi-ná

²¹ Te té Tìquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú cúú-dé ñⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú, téé-án cachí tñúhu-dé xii-ndo nàcuáa cùu ndecu-í ndíhi nchaa nàcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùnñuní iní-ndó. ²² Te cuendá xíãⁿ nñu cuíní-í tendaha-í-dé quixi-dé núú ndécú-ndó cuendá cachí tñúhu-dé

xii-ndo nchàa nacúáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tàxi-gá-dé tnúhu ndee ìní cundecu ndíhi-ndo.

²³ Te xìcáⁿ táhù-í núú Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí ndíhi núú Xǐtohó Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi-gá sá diu-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo, te ducaⁿ ò cuu iní tnáhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gǎ. ²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xǐtohó Jesucristú, te ñá túú dàña ndeé-ndó cùu iní-ndó-gǎ. Te mee Yǎ Ndiǒxí ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

Té Pāblú cadūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú quide ndáá x̄ndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Fìlipú

¹ Yúhú té Pāblú ndíhi té Timùteú cúú-ndí cue téé x̄inu cuechi núú Xítohó Jesucristú, te t̄ndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé ȳindaha nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, ndíhi cue téé ch̄indee ñaha xii-ndo, ndíhi nchaa dava-gá ñáyiú x̄iquide ndáá ndécú ichi-gá ñúú Fìlipú. ² Te x̄icáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiõxí ndíhi núú Xítohó Jesucristú sá ná ch̄indee chitúú ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó c̄undecu-ndo.

Té Pāblú càháⁿ ndíhi-dé Yă Ndiõxí cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá

³ Te ndi tnahá òré ndácú ìní ñáhà-í xii-ndo, te ndàcáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiõxí sá ndécú-ndó ichi-gá. ⁴ Te ndi tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdíí ìní-í càháⁿ ndíhi-í-gá cuendá-ndó. ⁵ Chi ndéé cútnàhá ní sándáá ìní-ndó-gă ní ngúfta-ndo tñàhá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuendá sá quindáá ìní ñáyiú tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá ìní-í sá Yă Ndiõxí Yaá ní quesaha ch̄indee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ðiu-ni-gá ch̄indee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo c̄undecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tñàhí tàú-xi cani ìní-í sá cúú-xí-ndó, chí ío cùú ìní ñáhà-í xii-ndo. Te tñàhá-ndó ïo ch̄indee chitúú ñaha Yă Ndiõxí xii-ndo ndècu-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ ch̄indee ñaha-gá xii-ndo tñàhá-ndó cuèi vitna ȳihí-í vecaá, te ðiu-ni ducaⁿ ch̄indee ñaha-gá xii-í cuèi òré cuáháⁿ-í núú cuè ñáyiú ñá túú tñàhá ìní tnúhu-gá, chí ñihí-í tnúhu n̄anchocáva-í n̄u ná tnúhu càháⁿ-yu cuendá-gá, te nchaa ñáyiú x̄àháⁿ-ȳ xii-yu sá tnúhu-gá cúú-xí tnúhu ndáá cuiti. ⁸ Te mee Yă Ndiõxí nàhá ndáá-gá sá ȳhú ío cùú ìní ñáhà-í xii-ndo d̄atná cúú ìní ñáhá mèe Xítohó Jesucristú xii-o. ⁹ Te x̄icáⁿ táhù-í núú Yă Ndiõxí sá díú-gă ná ch̄indee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu ìní tñàhá-gă-ndó quíhíⁿ, te ducaⁿ ïo váha cuita cutnùnì ìní-ndó nchàa nacúáa sàni ìní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuita cutnùnì tucu ìní-ndó n̄acúáa cundecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cùtnunì tucu ìní-ndó nchàa sá ïo-gá váha x̄ini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú cada mee-ni sá váha, te ducaⁿ ñà túú tñàhí ná cùmánì-ndó n̄úú Yă Ndiõxí ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ðiu-ni Xítohó Jesucristú ch̄indee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núú sá váha n̄acúáa cuìnì Yă Ndiõxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada càhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiú càháⁿ váha-yu cuendá-gá.

Xítohó Jesucristú ío c̄unuu-gá ndécú ndíhi-gá té Pāblú

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gă tá x̄ité nuu tnúhu-gá vitna ȳihí-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùú sandadú x̄ndecu vechiⁿ núú ndécú t̄e c̄unuu x̄inì-güedé sá sã cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú duha ȳihí-í vecaá, te ðiu-ni ducaⁿ sà x̄inì nchaa dava-gá ñáyiú sá sã càháⁿ-í tnúhu-gá duha ȳihí-í vecaá. ¹⁴ Te cuendá sá dúhá ȳihí-í vecaá x̄íⁿ ío-gá v̄ai ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiõxí ta cùtnunì-gá ìní-yu sá cúú-gă ïⁿ Yaá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyíⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tñàhí-gá yùhú-yu càháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sã d̄ava ñáyiú càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cúú cuèdú ìní ñáhã-yu xii-í sá ïo ch̄indee ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quide-yu chí cuìnì-yu nàá ndíhi ñàhá-yu xii-í, dico davá-yu chí ío váha sàni ìní-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu tnúhu-gá chí cùú ìní ñáhã-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sã cuendá sá càháⁿ váha-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú tñàhá ìní tnúhu-gá, cuendá x̄íⁿ ȳihí-í vecaá. Te dava-gá-yu càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cuìnì-yu cuu sá váha xii mèe-yu, te ñá díú sã càháⁿ-yu cuendá sá sání váha

iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuendá cuiní-yu sá nãndi-gá cada ñaha-güedë xii-í. ¹⁸ Dico ío cudíí iní-í sá cãháⁿ-yu tnúhu Xítoho Jesucrístú cuëi cùu váha iní-yu àdi ñá túú cùu váha iní-yu cãháⁿ-yu.

Te ñu-ni ducaⁿ cudíí iní-í núú cuaháⁿ núú vëxi. ¹⁹ Te cùnuni iní-í sá sã cuendá nchaa sá quidé ñaha-güedë xii-í, cuendá xiãⁿ cada váha ñaha Yã Ndiöxi xii-í, chi nchòhó ío cãháⁿ ndihi-ndo-gã cuendá-í, te Espíritú ní taxi Xítoho Jesucrístú ndécú ndihi-o ío chindee ñaha-xi xii-í. ²⁰ Te cuiní-í sá ñã túú tnáhí ná cumáni-í núú Yã Ndiöxi cuendá sá vã cúu cãháⁿ núu-í, te cùnuni iní-í sá díú-gã chindee ñaha-gá xii-í. Te cuiní tucu-í sá ío cuyi-í cãháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ ío cada nínu-í Xítoho Jesucrístú cuëi vitna nini ndècu-í ñuyú-a te cuëi na cùu-í ducaⁿ-ni càda nínu-í-gá. ²¹ Te nini ndècu-í ñuyú-a te Xítoho Jesucrístú ío cùnui-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-í, te na sàa nduu cùu-í te ío-gá váha tnahá-í chi nucúndecu-í ndihi-gá. ²² Te núu na cùndecu-gá-í ñuyú-a te cada-gá-í chiúⁿ sá cúu-xí Yã Ndiöxi, te ñã cútnuni iní-í nása cada-í ñuu sá cùndecu-í àdi sá cùu-í. ²³ Te ío vai sani iní-í te cuiní-í cuú-í chi ío-gá váha cundecu-í núú ndécú Xítoho Jesucrístú. ²⁴ Dico sá cúu-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í. ²⁵ Te cùnuni ndáá iní-í sá ñⁿ tnúhu ndáá cãháⁿ-í, te cùnuni tucu iní-í sá cùndecu-ni-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nchàa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuíta quindáá-gá iní-ndó Xítoho Jesucrístú quíhíⁿ, te ducaⁿ ío cudíí iní-ndó cùndecu-ndo. ²⁶ Te ducaⁿ te uuⁿ-gá cachí-ndó sã ío cãhnu cuu Xítoho Jesucrístú cuendá sá ñí dácãcu ñaha-gã xii-í ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo.

²⁷ Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá cãháⁿ tnúhu Xítoho Jesucrístú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàv-áⁿ quini ndáá-í sá ndécú-ni-ndó ìchi Xítoho Jesucrístú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te ñu-ni níhí-í tnúhu sá ndécú-ni-ndó ìchi-gá, te níhí tucu-í tnúhu sá ñⁿ-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhí tucu-í tnúhu sá ñⁿ-nuu nducu ndee-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu Yã Ndiöxi núú ñáyi, tnúhu sá sãndáá iní-ndó. ²⁸ Te ñá túú yùhú-ndó nchàa sá quidé ñaha ñáyi cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú yùhú-ndó nchàa sá quidé ñahá-yu xii-ndo, te ndixi túu iní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ñⁿ ichi núú nánihí tàhú-ndó, te ñáyi-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi ducaⁿ ñí cachí Yã Ndiöxi cunduu. ²⁹ Te mee Yã Ndiöxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xítoho Jesucrístú, te ñá díú-ní sã quindáá iní-ó-gã chi tnáhá ndoho-o cuendá-gá. ³⁰ Te tnáhá nchòhó ndóhó-ndó cuendá-gá vitna, te nchòhó ní xini núu-ndó nacuáa ní ndoho-í, te vitna níhí-ndó tnúhu nchaa nacuáa ndòho tucu-í.

2

Xítoho Jesucrístú ñá túú ní quide nínu-gá méé-gã dico Yã Ndiöxi ní quide nínu ñaha xii-gá

¹ Te Xítoho Jesucrístú dácãhu iní ñáhá-gã xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te cùu iní ñáhá-gã xii-ndo nacuáa cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, te ndècu ndihi-ndo Espíritú Yã Ndiöxi, te ío cùndahú iní tnáhá-ndó. ² Te xiãⁿ ñuu cãháⁿ-í dóho-ndo sã ío cuu ñⁿ-nuu-ni-ndo cùndecu-ndo nacuaá ío-gá cudíí iní-í, te ñⁿ-ni cùu iní tnáhá-ndó, te ñⁿ-ni cãni iní-ndó, te ñⁿ-ni càda-ndo. ³ Te vá cáda ñⁿ-nuu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúu-xí mée-ndo, chi cunduu ndáhú iní-ndó, te cani iní-ndó sã tnàha ñáyi-ndo ío-gá cùnùu-yu dácúxí mée-ndo. ⁴ Te ní vã cáni iní-ndó nducu-ndo mee-ni sá vãha sá cúu-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sã cúu-xí tnáhá cuendá tnàha ñáyi-ndo.

⁵ Te ío váha cani iní-ndó nacuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítoho Jesucrístú. ⁶ Te ñⁿ-ni cùu Xítoho Jesucrístú ndihi Yã Ndiöxi. Te cuëi ducaⁿ dico mee Xítoho Jesucrístú ní sani iní-gá sã ñã túú cùyica cundecu-gá taxi tnuni-gá ndihi Yã Ndiöxi. ⁷ Te ní dáñá-gã sã cùnui-gá andíu te ní quixi-gá ñuyú-a ní cuu-gá ñⁿ ñáyi, te ní quide-gá dàtná quidé ñⁿ téé xinu cuechi. ⁸ Te ní cuu-gá ñⁿ téé dàtná ndãa cue téé xíndecu ñuyú-a, te ní cuu-gá ñⁿ téé ío ndáhú iní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gá méé-gã, te ní sãndáá iní-gá ní quide-gá nchaa nacuáa ní xãháⁿ Yã Ndiöxi xii-gá cútnáhá ní quixi-gá ñuyú-a. Te sá dúcáⁿ ñí sãndáá iní-gá xiãⁿ ní xíhí-gá núú cùrúxí. ⁹ Te xiãⁿ ío ní quide nínu ñaha Yã Ndiöxi xii

Xítóhó Jesucrìstú cuèndá ío cunuu-gă. Te ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Xítóhó Jesucrìstú sá cúú-gă Xítóhó nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú-a. ¹⁰ Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiöxí cuèndá nchaa Espíritú ndécú àndiu, ndihi nchaa ñáyiu ndècu ñuyúú-a, ndihi nchaa ñáyiu ní xíhí ngúúñí xítí-yu ndihi nchaa espíritú-áⁿ te cachí-yu ndihi-xi sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucrìstú. ¹¹ Te nchaá-yu cachí-yu sá Xítóhó Jesucrìstú cúú-gă Yaá táxí tnúní. Te sá dúcáⁿ càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiöxí.

Ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú cúú-yu dàtná ìⁿ ñuhú

¹² Te xíăⁿ nñu nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í cuìní-í sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihi ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñà túú tnàhí ni dàña ndeé-ndó nì sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuìní-í sá úúⁿ-gă quíndáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñá túú ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu ndéé ná sàá nduu nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Xítóhó Jesucrìstú, te ío canehe-ndo sá yíñùhu núú-gă. ¹³ Te Yá Ndiöxí ío váha dàcahu iní ñáhá-gă xii-ndo càda-ndo nchaa nacuaá cuìní mée-gă, te ñiu-ni mee-gă chíndèe ñaha-gă xii-ndo dùcaⁿ quide-ndo.

¹⁴ Te vá cání iní-ndó ñà tnúhu cáháⁿ-ndó cuèndá ñáyiu, te ni ñà túú nãndi tnúhu cùtnàha-ndo ndihí-yu, ¹⁵ te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu ñá túú cuèchi-xi núú Yă Ndiöxí. Te nchòhó ñáyiu cùu déhe Yá Ndiöxí, ñá túú tnàhí-gá ná cumání-ndó nñú-gă ñini ndècu-ndo tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyúú-a, ñáyiu cuihna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sá dáyèhé niú nee, ¹⁶ te ducaⁿ chi dàcuaha-ndo ñáyiu tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá càháⁿ nacuaá naníhí tàhú-yu. Te núu ducaⁿ-ni na càda-ndo te òré ná sàá nduu càda ndáá Xítóhó Jesucrìstú nchaa yíca cuèchi ñáyiu, te dàvá-áⁿ vâ cúú càhaⁿ núú-í, chi ñá túú dió ducaⁿ ni sàhni iní-í cada-í nchaa chiúⁿ ní táhú-gă. ¹⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí chi sándáá iní-ndó-gă, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuèndá nchaa sá vâha quide-ó. Te xíăⁿ ío cùdíí iní-í te cùdíí tucu iní-í dàtná cúdíí iní-ndó cuèndá nchaa sá vâha quide-ndo. ¹⁸ Te ñiu-ni ducaⁿ ío chí cúdíí iní dàtná cúdíí iní mée-í cuèndá nchaa sá yâha-í ndécú-í.

Té Timùteú ndihi té Epafròditú

¹⁹ Te núu Xítóhó Jesucrìstú ná càchí-gă te ndíhi-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nàcuáa cudíí iní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í tucu. ²⁰ Te núu ncháá cuè téé ndècu ndíhi-í te ìⁿdii-ni té Timùteú-a cùu-dé téé ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chi ñiu tnàhí-ni-dé ío sàni iní-dé nñu nása ndècu-ndo. ²¹ Chi dava-gă-güedé mee-ni sá cúú-xí mée-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiúⁿ tahu Xítóhó Jesucrìstú. ²² Te nchòhó sa xìní-ndó sá tē Timùteú-a cùu-dé ìⁿ téé quide váha chi nãndi sá tá yâha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ìⁿ déhe-í ndécú ndihi ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núú Xítóhó Jesucrìstú càháⁿ-ndí tnúhu-gă núú ñáyiu. ²³ Te òré ná cùtnuní nñu nása cada ñaha-güedé xii-í te ndíhi-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sá Xítóhó Jesucrìstú cada-gă te tnàhá mée-í ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo.

²⁵ Te tnàhá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrìstú ndixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi tnàhá-dé quidé-dé chiúⁿ-gă te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nãndi yâha-dé sá cuèndá-gă, te ñiu mee-ndo ñi tendaha-ndo-dé véxi-dé cuèndá coto ñaha-dé xii-í. ²⁶ Te ducaⁿ cuìní-í tendaha-í-dé ndixi-dé chi mee-dé ío sàni iní-dé ndixi cáháⁿ ndihi ñaha-dé xii-ndo, te ío ndíhú iní-dé sá ni ñíhí-ndó tnúhu sá cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sá ñi cùhú-dé chi luha ndiquíⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-dé ní quide tátna ñaha-gă te ní ndúha-dé. Te ñá díú-ní mée-dé ducaⁿ nì cundahú iní ñáhá-gă xii-dé chi tnàhá yúhú ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í, chi núu ni xíhí-dé te ío-gă ndíhú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xíăⁿ ío ndíhi cuìní-í tendaha-í-dé

ndixi-dé cuendá òré nasáá-dé núú-ndó te ío cudíí ìní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñá túú-gă ná cani iní-í. ²⁹ Te òré nasáá-dé te ío cudíí ìní-ndó nàqueheⁿ cuendá-ndó-dě, te ducaⁿ ò ndacaⁿ táhú-ndó núú Xítóhó Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sã yíñùhu núú nchàa cue tée quide datná quidé-dě. ³⁰ Chi tée-a sa luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu sá xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú, te ní sani iní-dé sá ñà túú nă cada-xi cuèi na cùú-dé ní quide-dé nchaa chiúⁿ sá cúmání cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñáyiú cùndáá núú Yă Ndiöxí

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã òo cudíí ìní-ndó sã yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sà ní dánèhé ñàhà-í xii-ndo, chi cùu-xi tnúhu sá òo chindee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quíhi iní-ndó vă cádá cuendá-ndó nì ìíⁿ tnúhu càháⁿ cue tée ío cuihna ìní-xi ñá túú tnàhí cuíní cada sá văha, chi cue tée-áⁿ néhé-güedě iní iná chi càchí-güedé sá ncháá cuè tée xini ñuhu-xi cuáha-güedé sèñá ñii-güedé cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú Yă Ndiöxí. ³ Dico nchoo chi cùdiu-o núú Yă Ndiöxí cuèi dava-o sà ní ngúndecu sèñá ñii-o te dava-o ñàhá, chi Espíritú-gá chindèe ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuaa tàú-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudíí ìní-ó càchí-ó sã òo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sã sã cuendá nchaa sá văha quide-o cùdiu-o núú Yă Ndiöxí. ⁴ Te núú dícó cuendá nchaa sá văha quide-o cùdiu-o núú Yă Ndiöxí, te yúhú sa ama-gá cùdiu-í núú-gă cuendá nchaa sá nì quide-í ní cùu te núú dícó ducaⁿ. Te òo cue tée càchí-güedé sá cùdiu-güedé núú Yă Ndiöxí cuendá nchaa sá văha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gá ducaⁿ cãháⁿ-í nùu dícó sá cùú chi yúhú ní xídó-gă-í ní quide-í dàcúxí dàva-gă-güedé. ⁵ Te núú ùná-ni nduu sá nì cacu-í te ní sáha-güedé sèñá ñii-í, te yúhú cùú-í tée israhél, te mei ñàni tnàhá ndii Benjamín tée ní xíndecu ndéé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tnúhu hèbreú tnúhu càháⁿ tătà-í ndihi nănà-í, te ní cundíhi-í nchaa cue tée cùu fariséú, te ní cãchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cãháⁿ ndii Moisés dàtná xiquide mee-güedě. ⁶ Te yúhú ní sani iní-í sá ìíⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuíní-í cunu cuechi-í núú Yă Ndiöxí, núú xíãⁿ nándi sá nì quide-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te vă yòo ìíⁿ ní xóo cùñaha ìíⁿ tnúhu xii-í cachí-yu sá ñà túú quide-í nàcuáa ní cãháⁿ ndii Moisés ní cùu. ⁷ Te nchaa sá sání ìní-í sá òo nàndíhi nchicúⁿ nihnu-í ní cùu, ní cutnùní iní-í sá ñà túú tnàhí chindee ñaha-xi nacuaa cundáá-í núú Yă Ndiöxí, núú xíãⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sá vă chindèe ñaha-xi cuendá sá nì cuíní-í cundecu ndihi-í Xítóhó Jesucristú. ⁸ Te nchaa sá càchí ñáyiú chindee ñaha cundáá-ó núú Yă Ndiöxí ní cutnùní iní-í sá ñà túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùní iní-í sá òo-gá văha tnàhá tnúhu-o ndihi Xítóhó Jesucristú. Te nchaa sá sání ìní-í chindèe ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gă sàndáá iní-í sá chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sá ñà túú nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quide-í ñá túú-gă sàndáá iní-í nchaa xíãⁿ sá chindèe ñaha-xi, chi cuíní-í sá úúⁿ-gă cuita tnàhá tnúhu-í ndihi Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu ìíⁿ nuu-í ndihi-gá, te ducaⁿ-ni cùndáá-í núú Yă Ndiöxí dàtná cùndáá-í vitna, dico ñá díú cuendá sá nchicúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cãháⁿ ndii Moisés ní cùu, chi cuendá sá sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú. Te Yă Ndiöxí ní quide-gá cùndáá-í núú-gă, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te cuíní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú, te cuíní-í sá òo chindee ñaha-gá, te diu-ni-gá cùú-gă Yaá ní xíhí te ní ndoto-gá, te ducaⁿ cuíní-í cada-gá cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuíní-gá. Te cuíní-í tnàhá-í ndoho-í dàtná ní ndoho-gá. Te yúhú cuíní-í sá vă cádà-í ni ìíⁿ sá ñà túú tnàhá iní Yă Ndiöxí, chi diu cuendá-áⁿ nì xíhí Xítóhó Jesucristú. ¹¹ Te cuíní-í sá Yă Ndiöxí cachí-gá te tnàhá-í ndoto na sáa nduu ndòto nchaa ñáyiú sa ní xíhí ní xíndecu ichi-gá.

Cada-o nchaa nacuaa tàú-xi cunduu cuendá níhí-ó sã ndúú tãhú-ó

¹² Te cúmání-gă cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cúmání-gă cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cuendá sá ñà túú-gă ná cúmání-í núú-gă. Te ío nducu ndee-í nchicúⁿ

nihnu-í quidè-í nàcuáa ducaⁿ ñà túú-gă ná cumáni-í núú-gă, chi diu cuendá-áⁿ nĩ cáháⁿ ñáhá Xítohó Jesucrístú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú càchí tnúhu-í xii-ndo sã cùtnuní ndáá iní-í sá vítná cùmání-gă cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gă ná cumáni-í núú-gă. Te ní níhì-í ìⁿ sá ïo xini ñuhu-xi cada-í te xíãⁿ quidè-í, te ñá túú-gă quidé cuendá-í nchaa sá nĩ xóo cada-í, te ío ndùcu ndee-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te ndùcu ndee vihi-í nchìcúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa càháⁿ-gă, te diu-ni ducaⁿ càda-í ndéé ná sàà nduu sãá-í núú ndécú-gă taxi-gă sá ndúú tãhù-í. Te ducaⁿ tnàhí sa ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-o cùndecu-o ndìhi-gă, te ducaⁿ nĩ cáháⁿ ñáhá-gă xii-o sã cuendá Xítohó Jesucrístú chi tnàhá tnúhu-o ndìhi-gă.

¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiú quide váha ndècu ichi Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi cani iní-ndó dàtná sání iní-í-a, àdi núú dava-ndo ñà túú sàni iní-ndó dàtná sání iní-í-a, dico mee Yă Ndiöxí dandixi túu-gă iní-ndó te cutnùnì iní-ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nacuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú càháⁿ-í dóho-ndo sã cànchícúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiú sa nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dānehé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndó. ¹⁸ Te sa ní cuu vâi xito cachí tnúhu-í xii-ndo sã ïó ñáyiú ñá túú tnàhí cùu váha iní-xi sá nĩ xíhí Xítohó Jesucrístú núú cùrúxí cuendá sá nánihí tãhú-ó. Te ndìhi ndute núú-í dāndācu iní ñáhà-í xii-ndo cuendá-yu. ¹⁹ Te sáá nduu te nchaa ñáyiú ducaⁿ xĩquide-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi mee-ni nchaa sá cuéhé sá dúhá ñuhu iní-yu te diu-ni nchaa xíãⁿ cúnùu quidé-yu, te cucahaⁿ núú-yu cuendá nchaa sá quidě-yu núú dícó sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mēé-yu cuendá nchaa xíãⁿ. Te mee-ni nchaa sá ïó ñuyú-a ñuhu iní-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andiu ndècu núú cúú ñùú-ó, te ndètu cahnu-o sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucrístú nacuaca ñaha-gă xii-o. Te diu-ni-gă cúú-gă Yaá ní dácācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ²¹ Te yiqui cùñú-ó chi vá cúdĩ-xi cundecu-xi dàtná cáá-xí vítna, dico mee Xítohó Jesucrístú nadama-gă yiqui cùñú-ó te ndada-gă dàtná ní nduu yiqui cùñú mēé-gă cùtnàhá ní ndoto-gă. Te ducaⁿ càda-gă chi ndācu-gă quidé-gă nchaa sá vāha càchí iní-gă, te ducaⁿ tàxi tnuní-gă nchaandi túhú sá ïó.

4

Ío cudíí iní-ó sã ndécú-ó ichi Xítohó Jesucrístú

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrístú ío cuiní-í cáháⁿ ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te ío cùdíí iní-í cuendá nchaa sá vāha quide-ndo chi ñá túú ní xíta chùuⁿ Yá Ndiöxí ní quide-í sá cúú-xí-ndó, te diu-ni nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo sã cànchícúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucrístú.

² Te yòhó tá Vòdiá ndìhi yòhó tá Síntiqué càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucrístú. ³ Te yòhó tée cùndìhi-í quide ndáá quidé nchaa chiuⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n sã chindèe tnúhu-n ùú ñáyiú dìhí-áⁿ cuendá sá ná cùu ìⁿnuú-yu cundécú-yu, chi cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñáhá-yu xii-í ío ní chindee ñáhá-yu xii-í, ndìhi té Clémenté, ndìhi nchaa dava-gă-yu ní quide-ndí chùuⁿ Xítohó Jesucrístú, te nchaa ñáyiú-áⁿ sa yòdo tnuní-yu núú tütú Yă Ndiöxí sá ndúú tãhù-yu cundécú-yu ndìhi-gă nĩ caa nĩ quíhíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cudíí iní-ndó sã ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucrístú. ¶Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sã cúdĩ ndisa iní-ndó! ⁵ Te ío váha cuu iní-ndó cáháⁿ ndìhi-ndo ñáyiú cuendá ná cùtnuní iní-yu sá cúú-ndó ñáyiú váha iní-xi, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucrístú.

⁶ Te ñá túú tnàhí ná cani iní-ndó te núú nása cùu ndecu-ndo, chi cáháⁿ ndìhi-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá ná chindee ñaha-gă xii-ndo. Te ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gă. ⁷ Te núú ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiöxí cada-gă te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-ó nása quide-gă ndéé ducaⁿ ïo váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ïo váha cùu iní-ó chi cùu ìⁿnuu-o ndìhi Xítohó Jesucrístú.

Mee-ni sã vãha cuhuⁿ iní-ó

⁸ Te cãháⁿ ndàhú tucu-í núú nchaa nchohó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú sá méé-ní sã vãha cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mée-ni nchaa tnúhu ndáá, ndìhi nchaa tnúhu yĩñùhu, ndìhi nchaa tnúhu sá ño cudíí iní-ó, ndìhi nchaa tnúhu sá ño vii ío vãha cuáháⁿ, ndìhi nchaa tnúhu sá ñà túú ñùhu tnahá tnúhu cuèhé, ndìhi nchaa tnúhu sá cãchí ñáyiú vãha, ndìhi nchaa dava-gá tnúhu sá sání iní méé-ndó sã ño vãha te diu-ni nchaa xĩáⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

⁹ Te cútnàhá ní xindecu ndìhi ñaha-í xii-ndo ñĩ dánèhé ñáhà-í nàcuáa cada-ndo te ní sándáá iní-ndó. Te xĩáⁿ cãháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo, te diu-ni ducaⁿ vã dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xini-ndó. Te núú ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiõxí Yáá quidé ño vãha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiú ñúú Filipú ndécú ichi Xítóhó Jesucrìstú sãñàhá-yu sá ndúú tãhú tẽ Pãblú

¹⁰ Te cudíí vĩhí iní-í ndacáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucrìstú sá ñĩ ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, dico ñã díú sã ñà túú ñùhu iní ñáhá-ndó xii-í chi dicó sã ñã ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu. ¹¹ Te ñã díú sã dúhá cãháⁿ-í te caní iní-ndó sã cãchí tnúhu-í xii-ndo sã ño ñĩ sá cúmãní xii-í, chi yúhú cùu vãha-ni iní-í ñúu ño xii-í àdi ñã túú ño.

¹² Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xití-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñã túú vèdana ná ndécú ndìhi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndìhi-o. Te ducaⁿ ñĩ cutúha-í quidè-í cuendá nchaa nàcuáa ta yãha-í véxi. ¹³ Te nchaa ndacu-í quidè-í chi Xítóhó Jesucrìstú chindee ñaha-gá xii-í. ¹⁴ Te nchòhó ío vãha ní quide-ndo ñĩ cundàhú iní ñáhá-ndó xii-í ní chindee ñaha-ndo vitna ndecu ndìhi-í tnúndòho.

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiú ñúú Filipú sa ñaha-ndo nacuáa ní cuu cútnàhá ní ngúita-í cãháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrìstú distritú Macèdoniá, te cútnàhá ní ndee-í distritú-án te diu tnahí-ni nchòhó ní taxi-ndo sã ndúú tãhù-í, te nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú dava-gá xichi ñã túú tnahí ni chindee ñahá-yu xii-í. ¹⁶ Te cuèi cútnàhá ní xindecu-í ñúú Tesàlónica titní xito ní tendaha-ndo sã ndúú tãhù-í sá ñĩ cutnùní iní méé-ndó ñĩ xini ñùhu-í. ¹⁷ Te vã caní iní-ndó sã sã dúhá cãháⁿ-í te cuní-í nãndi-gá taxi táhú-ndó, te duha cãháⁿ-í chi Yá Ndiõxí ío-gá vãi sã vãha cada ñaha-gã xii-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁸ Te ní xidó vãi nchaa sá xini ñùhu-í ndécú ndìhi-í vitna, te ducaⁿ ño vãi sã ndécú ndìhi-í ní cuu chi ní tendaha tucu-ndo sã ndúú tãhù-í véxi ndìhi té Epafròditú. Te táhú-a cùu-xi datná ñĩ táhú sã ñĩ sãha-ndo mée Yá Ndiõxí, te cùu vii cuu vãha iní-gá sã dúcáⁿ ñĩ quide-ndo. ¹⁹ Te núú ná cúú sã xini ñùhu-ndo, te mee Yã Ndiõxí ío vãi taxi-gá chi ío vãi sã ndécú ndìhi-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucrìstú. ²⁰ Te vitna nchaa-o chĩ ná cãchí-ó sã ño cãhnu cuu Tátá-ó Dütú Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé núú ñĩ ndìhi-ná

²¹ Te cúñaha-ndo sã ño na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú, ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiõxí. Te tnahá nchaa ñáyiú xindecu ichi Xítóhó Jesucrìstú ndécú ndìhi-í quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo. ²² Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yã Ndiõxí xínú cuèchi vehe té Cèsár tée yĩndaha cuèhé nacióⁿ quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá.

²³ Te Xítóhó Jesucrìstú ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

Té Păblú cādŭha-dé tutú quihíⁿ ndaha ñáyiú x̄ndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Còlosá

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñàha Yá Ndiöxí càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú chi ducaⁿ cuíní méé Yă Ndiöxí cunduu, te cādúha-í tutú-a ndihí té Timùteú ² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ñuú Còlosá, ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí, ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú, te xìcáⁿ tǎhù-í núú Tǎtá-ó Dŭtú Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Păblú càháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí cuendá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni càháⁿ ndihí-ndí Yă Ndiöxí Yaá cúú Tǎtá Xítóhó Jesucristú ndácáⁿ tǎhú-ndí núú-gǎ cuendá nchaa nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chi ñihí-ndí tnúhu sá ïo sàndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ïo cùu iní-ndó nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chi sàndáá iní-ndó sǎ ndúú tǎhú-ndó cùndecu-ndo núú ndécú Xítóhó Jesucristú, te tnúhu-áⁿ ñí ñihí-ndó cŭtnàhá ní x̄indedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te tnúhu Xítóhó Jesucristú tá x̄ité nuu-xi ñihí ñuyú cuáháⁿ. Te vai ñáyiú ta sàndáá iní-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sǎ vǎha cuáháⁿ ndécŭ-yu ichi-gǎ. Te nchòhó chi ndéé cŭtnàhá ní tecú dóho-ndo tnúhu-gǎ ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiú ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gǎ cuáháⁿ. Te dàvá-áⁿ ñí cutnùní ndáá ndisa iní-ndó sǎ Yă Ndiöxí ío chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ ñí dánèhè ñáhá té Ēpafrás tée ío cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé ío quide ndáá-dé x̄ínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú quidé-dè núú-ndí dácuaàha ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gǎ. ⁸ Te càchí tnúhu-dé xii-ndí sá ïo cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chi Espiritú Yă Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cŭtnàhá ní ñihí-ndí tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dàvá-áⁿ ñí ngúita-ndí ñá túú dàna ndee-ndí xìcáⁿ tǎhú-ndí núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó sǎ Espiritú-gǎ ná tàxi-xi nchaa-gǎ sá cŭmǎní quíní tnùní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní váha-gǎ iní-ndó nàcuáa cuíní Yă Ndiöxí cada-ndo. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ te ndacu-ndo càda-ndo mee-ni sá vǎha dàtná cuíní Xítóhó Jesucristú cada nchaa ñáyiú ndècu ichi-gǎ. Te ducaⁿ ïo nduu vétú iní-gǎ te núu na càda-ndo nchaa núú sǎ vǎha. Te ducaⁿ ïo-gǎ cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacuáa cuíní Yă Ndiöxí cada-ndo. ¹¹ Te mee-gǎ cúú-gǎ Yaá ío cùnuu, te ñiu-gǎ ío chindee ñàha-gǎ xii-ndo, te cudíí iní-ndó cuèi nándi na càda ñaha ñáyiú xii-ndo sǎ cuendá-gǎ, te ducaⁿ ïo cunduu càhnu iní-ndó. ¹² Te ndacáⁿ tǎhú-ó núú Dŭtú Ndiöxí chi ní quide túha ñaha-gǎ xii-o cuendá nduu tǎhú-ó cùndecu-o ndihí nchaa dava-gǎ ñáyiú ȳndaha-gǎ x̄ndecu núú cándòo canine ñá túú tnàhí-gǎ ni ñíⁿ cuèchi ìó. ¹³ Te ñiu-gǎ ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha núú táxi tnùní yucu ñǎvǎha, te ní nachihí ñaha-gǎ xii-o ndàha Déhe-gǎ Yaá ío cùu iní-gǎ. ¹⁴ Te Déhe-gǎ ní x̄ihí-gǎ cuendá sá nchóó cǎcu nihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide càhnu iní-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-o.

Ñáyiú cùu ñíⁿnuu ndihí Yá Ndiöxí cuendá sá ñí x̄ihí Xítóhó Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndiöxí cúú-gǎ Yaá vá cúú quíní-ó dico Xítóhó Jesucristú chi ní quixi túu-gǎ ñuyú-a, te ní quide-gǎ nchaa nàcuáa sàni iní-gǎ. Te dàtná-ni sàni iní-gǎ te ducaⁿ sàni iní Yă Ndiöxí, te Yaá-áⁿ ducaⁿ-ni ndècu-gǎ ndéé cŭtnàhá vátá ngáva-gǎ ñuyú. ¹⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gǎ núú Yă Ndiöxí ní cadúha-gǎ nchaa sá ìó andiú ndihí nchaa sá ìó ñuyú-a, te ní cadúha-gǎ nchaa sá cúú quíní núú-ó cùndehe-o, ndihí nchaa sá vǎ quíní tnàhí-o, ndihí nchaa espíritú cùnùu vihi xinu cuechi núú Yă Ndiöxí, ndihí nchaa dava-gǎ espíritú x̄ínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítóhó Jesucristú chi ducaⁿ ñí cachí Yă Ndiöxí

cunduu. Te ducaⁿ nĩ cachí Yă Ndiöxí cunduu cuendá nchaa cuu-xi mee-ni sã vãha sá cúú-xí Xítóhó Jesucristú. ¹⁷ Te Xítóhó Jesucristú ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyúú-a, te diu núú ndáhá-gă cándòdo ñuyúú-a, ndihi andiu, ndihi nchaandi túhú sá ío. ¹⁸ Te diu Xítóhó Jesucristú cúnúu-gá yíndàha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñăyiu ndècu ichi-gá, te diu-gá quídé-gă ndécú vãha-o núú-gă. Te núú ncháá ñăyiu ndoto diu-gá cúú-gă Yaá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ nĩ ndoto-gá te xíăⁿ cúú-gă Yaá ío tàxi tnuní nchaandi túhú sá ío ñuyúú-a ndihi andiu. ¹⁹ Te ducaⁿ ío cùnúu-gá táxi tnùní-gá chi ndáá sá ìⁿ-ni cuu-gá ndihi Yá Ndiöxí. ²⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí, chi ducaⁿ nĩ cuiní Yă Ndiöxí cunduu cuendá sá vã yôo ìⁿ-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuéi ñăyiu xíndecu ñuyúú-a, te cuéi cue espíritu ndécú àndiu.

²¹ Te nchòhó cútnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ñá túú tnàhí ni xòo cáháⁿ ndihi-ndo-gă, chi mee-ni nĩ xóo cuu úhú iní-ndó-gă, te mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá nĩ xóo cunuu nĩ xóo cada-ndo ni cùu, dico Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní tnahá tnúhu-ndo ndihi Yá Ndiöxí vitna. ²² Chi diu cuendá-áⁿ nĩ xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí cuendá sá nchóó nduu ndoo nduu nine iní-ó ngündecu-o núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cumání-ó núú-gă, te vá yôo ìⁿ-gá cachí sá nchóó ndècu cuéchi-o. ²³ Te núú vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ìchi-gá, te vá cání iní-ndó dàña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndihi-o. Te nchaa tnúhu-gá-áⁿ tá xíté nuu-xi nihí ñuyúú cuáháⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ yúhú té Păblú dánèhé-í ñăyiu.

Té Păblú yíhí dǐquí-dě cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñăyiu ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdíí iní-í ndóhò-í cuendá-ndó, chi Xítóhó Jesucristú ío ní ndoho-gá cuendá-ó, te tnàhá yúhú ndóhò-í cuendá nchaa ñăyiu ndècu ichi-gá, dico vitna cùmání-gă ndoho-í cuendá-yu. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá yúhú quihi díquí ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñăyiu ndècu ichi-gá cuendá danèhé ñáhá vãha-í xii-ndo tnúhu-gá cuendá cuu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñá túú ní tècú dóho nchaa ñăyiu ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gă ní cuiní-gá sá ncháá nchòo ñăyiu yíndaha-gá vitna cundecu ndihi-o tnúhu-áⁿ. ²⁷ Te mee-gă ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuáháⁿ núú ncháa ñăyiu yíndaha-gá. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá tnàhá nchaa nchòhó ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu israhél. Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-ndo sá Xítóhó Jesucristú ndécú ndihi ñaha-gá xii-ndo. Te cuendá xíăⁿ ní ngündecu ndihi-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

²⁸ Te nchúhú mee-ni cuendá Xítóhó Jesucristú càháⁿ váha-ndí, te dásahú-ndí ñăyiu nàcuáa cadá-yu. Te váha vihi danehé-ndí nchaa ñăyiu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ dānehé-ndí-yu nàcuáa cundáá-yu núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ chi tnàhá tnúhu-yu ndihi Xítóhó Jesucristú. ²⁹ Te cuendá xíăⁿ ío ndècu ndee-í quídè-í chiuⁿ Xítóhó Jesucristú, te mee-gă ío chindee ñaha-gá xii-í núú xíăⁿ ndácù-í quídè-í chiuⁿ-gá.

2

¹ Te cuiní-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndihi cuendá nchaa ñăyiu ndècu núú Laodiceá, ñăyiu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñăyiu vátá quíní ñáhá-gă xii-í. ² Te cuiní-í sá nchòhó ndihi nchaa ñăyiu-áⁿ ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú, te ío cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ cùu ìⁿ-nuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndihi dava-gá ñăyiu-áⁿ ío váha sáá sá xíní tnùní-ndó cuendá tecú tnùní-ndó ncháa nacuáa nduu cuendá Xítóhó Jesucristú chi ío nduu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátúu-gá núú-ó. ³ Te Xítóhó Jesucristú néhé vãha-gá nchaa tnúhu sá ío xíni ñuhu-xi tecú tnùní-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuiní-í sá vã quíndáá iní-ndó nĩ ìⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñăyiu cuiní dandàhú ñáhá xii-ndo cuéi ío váha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuéi ñá túú ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñúhu iní

ñáhà-í, te ío cùdíí ìní-í chi ñíhí-í tnúhu sá ïo cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàña ndeé-ndó sàndáá ìní-ndó Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te dàtná-ni ní sàndáá ìní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quìndáá ìní-ndó-gã canchicúⁿ ñihnu-ndo ìchi-gá. ⁷ Te ñi yùhu ñi ìní-ndó cànchicúⁿ ñihnu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ cuíta cutnuni-gá ìní-ndó nchàa nacuaá càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá dáña ndéé tnàhí-ndo quìndáá ìní-ndó nchàa tnúhu sá ñi dánèhé ñáhá cuè téé càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú vîhi-ndo núú Yă Ndiöxí cuèndá nchaa tnúhu-áⁿ.

Ñáyiu ío váha tnàhá tnúhu ndîhi Xítóhó Jesucristú

⁸ Te ío quíhi ìní-ndó cùndecu-ndo chi xica cuu ñáyiu cuini dandàhú ñáhá xii-ndo, te ñáyiu-áⁿ càháⁿ-yu mee-ni nchàa tnúhu ní cahu ìní nchaa cue téé ñuyiú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana nàndîhi-xi. Te ducaⁿ quidè-yu chi nchicúⁿ ñihnu-ni-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiu ní xindecu ndéé sanaha. Te càháⁿ-yu nàcuáa sàni ìní yucu ñávâha, te ñá túú càháⁿ-yu nàcuáa cuini mée Xítóhó Jesucristú.

⁹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã ìⁿ ñáyiu dico ìⁿ-ni cùu-gá ndîhi Dútú Ndiöxí. ¹⁰ Te nchòhó chi ñá túú tnàhí-gá ná cúmăní-ndó núú-gã chi ndècu ndîhi-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnuni-gá nchaa núú cuè espíritú cùnùu. ¹¹ Te mee-gã ní ndada ndoo ní ndada nine-gá ìní-ndó chi ní ngúndecu ndîhi-ndo-gã te ducaⁿ ñà túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha, te cada ìní-ndó sã ñi ngúndecu ndîhi-ndo ìⁿ seña, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá ìní-ndó, dico ñá díú ìⁿ-ni cuu-xi ndîhi seña sá sãha cue téé isrâél ñîi-güedé. ¹² Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada ìní-ndó sã dàtná tnúhu sá ñi xíhí-ndó ndîhi Xítóhó Jesucristú, te ní nguindüxi-ndo ndîhi-gá, te ní ndoto-ndo ndîhi-gá, te ducaⁿ càda ìní-ndó chi ñá túú-gã ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ chi sàndáá ìní-ndó nchàa nacuaá quide Yă Ndiöxí, te diu-gá ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó cútnàhá ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha cùu-ndo datná ñáyiu ní xíhí, chi ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndîhi Yă Ndiöxí ní cùu, te ñi ñà díú ñáyiu isrâél cúú-ndó. Te Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá nchóó ïo váha tnahá tnúhu-o ndîhi Xítóhó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ ñi quide-gá chi sa ní quide càhnu ìní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñi xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gã cuèchi-o ndècu núú-gã. Te nchoo ñà túú cuini-ó càda-o nacuaá càháⁿ-gá, te cuèndá xíⁿ ío ndècuèchi-o, te vai nacháhu-o núú-gã ní cùu. Te vitna ñá túú-gã ñi ìⁿ cuèchi-o ndècu núú-gã, chi diu cuèndá-áⁿ ñi xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ñi xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí, te duuⁿ duuⁿ ní dáquée tîhú-gã sácuíhná ndîhi nchaa espíritú cúndîhi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gã ío cùnuu-gá táxi tnuni-gá.

Nanducu ñihnu-o mee-ni sá vâha càchí Xítóhó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáyiu xícuèhé ñáhă-yu xii-ndo cuèndá sá ñà túú xèxi-ndo xîhi-ndo datná quidè mée-yu te vá cáda cuèndá-ndó, te ñi vã cáda cuèndá-ndó te núu xícuèhé ñáhă-yu xii-ndo cuèndá sá ñà túú cãnehe íí-ndó vico quide meé-yu núú cuiá núú cuiá, ndîhi vico quidè-yu ndî tnahá yóó, ndîhi cuèndá sá ñà túú cãnehe íí-ndó ndùu ndetatú-yu. ¹⁷ Te nàcuáa quidè-yu ndî tnahá òré quidè-yu nchaa vico-áⁿ, ndîhi nàcuáa quidè-yu ndî tnahá nchaa nduu cãnehe îi-yu-áⁿ, te cada ìní-ó sã sã quidè-yu-áⁿ dánèhé núú ñáhá-xí nàcuáa cada Xítóhó Jesucristú núú cuàháⁿ núú vèxi. ¹⁸ Te vá quìndáá ìní-ndó ñi ìⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiu càchí sá cuíta ñihnu-ndo cuèndá sá ñá túú tnîi-ndo tnúhu càháⁿ-yu, chi càchí-yu sá ïo xini ñuhu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te ñi yùhu ñi ìní-ó cãnehe-o sá yîñùhu núú-xi. Te ñáyiu-áⁿ càchí-yu sá ndáá càháⁿ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nàcuáa càháⁿ-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu cuèndá nchaa sá saní ìní mée-yu quidè-yu, te ñá túú vèdana nàndîhi nchaa sá quidè-yu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide-áⁿ ñà túú tnàhá tnúhu-yu ndîhi Xítóhó Jesucristú. Te mee-gã cúú-gã Yáa cùnùu taxi tnuni ñáhă-gã xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gá, te

chindee ñaha-gá xii-o ndècu-o ichi-gá, te mee-gă quidé-gă cúú ìⁿnuu-o ndecu-o, te ta quide-o nchaa nacuáa cuiní Yă Ndiöxí cuáháⁿ.

²⁰ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xíhí ndìhi Xítóhó Jesucristú cuendá sá vǎ cáncìcúⁿ nihnu-gá-ndó nàcuáa càháⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu ducaⁿ ña, ĵte ná cuendá tñíⁿ-ní-ndó tñíhu càháⁿ ñáyiú-áⁿ te quide-ni-ndo datná quidé-yu? ²¹ Chi ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá íó sá ni vǎ cúú tèe ndaha-o, te dava ni vǎ cúú càxi-o, te dava ni vǎ cúú tñí-o. ²² Te nchaa xǎⁿ, núú néhé chiúⁿ-ni-o ndìhi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcáⁿ càháⁿ-yu-áⁿ cúú-xí mèe-ni sá nǐ cahu iní méé nchàa ñáyiú ñuyúú-a nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ²³ Te nchaa tñúhu càháⁿ-yu-áⁿ sánùu sá cúú-xí ìⁿ tñúhu càháⁿ ìⁿ tée ío váha sàá díquí-xi, chi càchí-yu sá cadá càhnu-o Yá Ndiöxí nàcuáa véxi iní méé-ó, te cunduu ndàhú iní-ó dico ñá túú dànehé ñáhǎ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. Te càchí tucú-yu sá cadá ũhú-ó mèe-o, chi ducaⁿ cuiní Yă Ndiöxí cada-o càchí-yu. Te nchaa xǎⁿ ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o cuendá sá vǎ táxi tñuní ñáhá nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ó.

3

¹ Te nchòhó cada iní-ndó sǎ nǐ xíhí-ndó ndìhi Xítóhó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndìhi-gá, núu xǎⁿ tàú-ndó càda-ndo nchaa sá vǎha dàtná cuiní méé-gă chi mee-gă núcõo-gá xio cùha Dútú Ndiöxí chi tñàhá-gá ío cùnùu-gá. ² Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá vǎha càchí Xítóhó Jesucristú nduu táhú-ndó cundecu ndìhi-ndo, te vǎ cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sá íó ñuyúú-a. ³ Te ducaⁿ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyiú ní xíhí ndìhi Xítóhó Jesucristú, chi ñá túú-gǎ ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te Yá Ndiöxí néhé cuendá ñáhá-gǎ xii-ndo chi tñàhá tñúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gǎ Yaá ndécú ndìhi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndìhi ñaha-gǎ xii-o àndiu, te tñàhá-ó ìo cùnùu-o ndìhi-gá.

Duuⁿ duuⁿ dañà-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó te cada-o mèe-ni sá vǎha

⁵ Te duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndó. Te nchaa nchòhó cue tée vǎ càháⁿ ndìhi-ndo ñáyiú òhí te núu ñá díú ñàdìhí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáyiú òhí tucu vǎ càháⁿ ndìhi-ndo cuè tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vǎ cání-gǎ iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ndìhi tñaha ñáyiú-ndo. Te vǎ cání cuèhé cani duha-gá iní-ndó sǎ cúú-xí-ndó ndìhí-yu, te vǎ cání-gǎ iní-ndó nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni vǎ xíhó-ndó ìⁿ sá ndécú ndìhi tñaha ñáyiú-ndo, chi núu ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sá ndécú ndìhí-yu te ìⁿ-ni cùu-ndo ndìhi ñáyiú chìnùhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiöxí te ñá ndàá sá ndiöxí cúú nchàa xǎⁿ. ⁶ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xǐquide ío dandòho ñaha Yá Ndiöxí xí-yu na sàá nduu tñúndòho tñúhu ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá. ⁷ Te nchòhó cùtñàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, te tñàhá-ndó nǐ xóo cada-ndo dàtná quidé nchàa ñáyiú-áⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá ná càchí tñúhu-í-a: Vǎ cúdžéⁿ-gǎ-ndó, te ni vǎ cúnduu líhli-gá iní-ndó, te ni vǎ cúú ũhú-gá iní-ndó tñaha ñáyiú-ndo, te ni vǎ cǔcuèhé-gǎ-ndó-yu, te ni ìⁿ-gǎ tñúhu cuèhé vǎ càháⁿ-ndó. ⁹ Te ni vǎ dácùandehnde-gǎ-ndó, chi nchòhó sa ní dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gǎ sání cuèhé sání dùha iní-ndó nǎ cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáyiú váha, te uuⁿ-gǎ tá cùtñuní iní-ndó nchàa nacuáa cuiní Yă Ndiöxí cada-ndo, te ducaⁿ ta ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vǎha dàtná quidé mèe-gá. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucristú, te vǎ cadá cuendá-gá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú israél àdi ñá túú cùu-ndo, te ni vǎ cadá cuendá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú ní ngúndecu sèñá ñí-xi àdi ñáhá, te ni vǎ cadá cuendá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú véxi ñúú xícá, te ni vǎ cadá cuendá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú cùu neñuú, te ni vǎ cadá cuendá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tñàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ni vǎ cadá cuendá-ndó ñúu cùu-ndo ñáyiú dàñá quée ñúú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, chi Xítóhó Jesucristú cùnùu-gá ndécú ndìhi ñaha-gǎ xii-o nchàa-o.

¹² Te Yá Ndiöxí ní dáquée ðiiⁿ ñaha-gá xii-ndo cuendá cundecu-ndo ndihi-gá, te vitna cùu-ndo ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi-gá. Te mee-gă ío cùu iní ñáhá-gă xii-ndo nõu xíãⁿ tàú-ndó cùndahú iní tnáhá-ndó, te ío váha cuu iní-ndó chindee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñáyiú ndàhú iní-xi, te ío vii ío váha cuu iní-ndó cundecu ndihi tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuendá nchaa sá quidé ñàha ñáyiú xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú ndi mèe-ndo nacuaa ndecu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó nõu ná cúú sã cúmăní nõú tnáhá-ndó. Te ðàtná ní quide càhnu iní Xítóhó Jesucristú nchaa sá ñà túú vâha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada cahnu iní-ndó nchaa sá cúmăní nõú tnáhá-ndó ndecu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá ío cuu iní tnáhá-ndó cundecu-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sá càháⁿ-í, te ñà túú tnàhí-gá ná cúmăní-ndó. ¹⁵ Te daña-ndo sã Yă Ndiöxí ná chindee ñaha-gá nacuáa ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo, chi ðiu cuendá-áⁿ nĩ cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo cuendá cuu ìⁿnuu-ndo ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ìo ndacáⁿ táhú-ndó nõú-gă.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ío váha cuáha-ndo cuendá nacuáa càháⁿ tnúhu-gá te ducaⁿ dànehé tnáhá-ndó. Te ío cáháⁿ dóho tnàha-ndo nacuaa cada-ndo càchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuaa càháⁿ tnúhu-gá, te cata-ndo ndudú ndéé núú tùtú Yă Ndiöxí, ndihi nchaa dava-gá ndudú sá xini méé-ndó xita-ndo te nchaa xíãⁿ cata-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xítá-ndó te nĩ yùhu nĩ iní-ndó ndacáⁿ táhú-ndó nõú-gă. ¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítóhó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ìⁿ chiuⁿ àdi ná tnúhu cuiní-ndó càháⁿ-ndó, te ðiu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó nõú Yă Ndiöxí, te ðiu-ni Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó nõú Tătá-ó Dütú Ndiöxí.

Nacuáa tàú ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu sá cúú-xí ndi meé-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ðihí ñáyiú ndècu yii-xi quindáa iní-ndó yii-ndo, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú ðihí ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vá cùcuèhé-ndö-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu tátá-xi ndihi năná-xi quindáa iní-ndö-yu, chi núú ducaⁿ na càda-ndo te ndùu vétú iní Yă Ndiöxí. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu tátá ndihi năná vá dásatú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo te ni vâ quíxí-gă iní-güexi cada-güexi sá vâha. ²² Te nchaa nchòhó ñáyiú xinu cuechi quindáa iní-ndó nchaa ñáyiú cùu patróoⁿ-ndó, te nĩ yùhu nĩ iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu cuèi òré ndécü-yu àdi òré ñà túú-yu, te ñà ðíú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuendá-ni sá cuiní-ndó cùðiu-ndo núú-yu, chi cada-ndo sã néhé-ndó sã yíñùhu núú Xítóhó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiúⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo nĩ yuhu nĩ iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuendá sá xínú cuèchi-ndo núú Xítóhó Jesucristú te ñà ðíú nõú ñáyiú ñuyú-a xinu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sa nàha-ndo sá Xítóhó Jesucristú taxi-gá sá ndúú táhú-ndó te núú ducaⁿ na càda-ndo, chi cùu-ndo ñáyiú xinu cuechi núú-gă. ²⁵ Te nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá nàcháhu-yu núú Yă Ndiöxí cuendá nchaa sá quidé-yu, te mee-gă vá cadá cuendá-gá cuèi náí ñáyiú cùú-yu, chi nchaa-yu nacháhu-yu nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu núú-gă.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu patróoⁿ cuu-ndo ñáyiú váha, te cada-ndo nchaa nacuaa tàú-xi cunduu ndihi nchaa ñáyiú xinu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sã àndiu ndecu Yaá cúú Xítóhó-ndó taxi tnumí ñáhá-gă xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá dáñá ndéé-ndó càháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gă òré càháⁿ ndihi-ndo-gă, te òré-áⁿ ìo ndacáⁿ táhú-ndó nõú-gă. ³ Te cácáⁿ táhú-ndó tnàhá cuendá-ndi núú-gă cuendá sá ðíú-gă ná cadá te ndacu-ndi cáháⁿ-ndi tnúhu-gá núú nchaa dava-gá ñáyiú, te ducaⁿ càháⁿ-ndi tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñà túú ní xindecu ndihi nchaa ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha, te

dïu cuëndá tnúhu-án yíhì-í vecaá vitna. ⁴ Te cáháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiöxí cuëndá cáháⁿ-í nàcuáa tàú-xi cunduu te tecú tnùnì-yu.

⁵ Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí nchàa ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni ïo nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ⁶ Te cada cuëndá-ndó sã ïo vii ío váha cunduu tnúhu cáháⁿ ndíhi-ndö-yu, te cáháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu nàcuáa cuu váha iní-yu, te ío váha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii ñⁿ ñⁿ-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndíhi-ná

⁷ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú te ío váha quide ndáá-dé. ⁸ Te tendaha-ï-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee ìní cundecu ndíhi-ndo. ⁹ Te tnàhá tucu té Ònésimú téé ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi ndíhi-dé, te dïu-ni téé ñuú-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ío váha quide ndáá-dé. Te ndi ndùu-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nàcuáa cùu iha.

¹⁰ Te té Aristarcú téé yíhi ndíhi-í vecaá quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo ndíhi té Măcú ñaní pñímú tẽ Bèé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuendá-ndó tẽ Măcú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-dě. ¹¹ Te tnàhá téé nàni Jesús, àdi Bustú chi úú dïu-dé, quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé isràél ní chitnahá ñáhá-güedě xii-í càháⁿ-ndí núú ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xií-yu, te ni ñⁿ-gá ñáyiú isràél ñá túú quide datná quidé-güedě. Te ío váha tàxi-güedé tnúhu ndee ìní xii-í. ¹² Te tnàhá téé ñuú-ndó tẽ Ępafrás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xínu cuechi núú Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ñí yuhu ni iní-dé xicáⁿ táhú-dě núú Yă Ndiöxí cuëndá-ndó cuëndá sá cànchícúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùnì-ndó nchàa nacuáa cuíní Yă Ndiöxí cada-ndo, te dïu-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo. ¹³ Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sũúní sàni iní-dé sá mée-ní sã váha cuu xii-ndo cundecu-ndo ndíhi nchaa ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndíhi nchaa ñáyiú xñdecu tucu ichi-gá ndécú ñuú Hièrápolis. ¹⁴ Te tnàhá té Lùcá téé xíní nchaa núú yücú sã quidé tătna quide ndee iní ñáhá-dě xii-ndo téé ío cùu iní-ó, te tnàhá tucu té Dêmás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

¹⁵ Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndíhi tá Mínfás, ndíhi nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶ Te tutú cádúha-í-a tendaha-ï quixi ndaha-ndo, te òré ná ndíhí dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhíⁿ ndaha ñáyiú xñdecu ichi-gá ndécú ñuú Laodiceá cuëndá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te dïu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-ï quíhíⁿ ndaha ñáyiú ñuú Laodiceá òré ná dándixí-yu ndaha-ndo. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Àrquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiúⁿ quide-n, te ío váha cada cuëndá-n càda-n nchaa nacuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

¹⁸ Te yúhú té Păblú ndíhi ndaha mee-ï téé-í ñⁿ úú tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te cunaha-ndo sã yúhú yíhì-í vecaá. Te Yá Ndiöxí ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĚ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Pāblú ndihi cue tée cundihi-dé cadúha-güedé tutú quíhĪⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá

¹ Yúhú té Pāblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndĭ ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá, chi cùu ñnuu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítoho Jesucristú. Te xìcáⁿ táhú-í núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítoho Jesucristú sá ïo na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndĭ nduú-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Ñáyiú ñuú Tesàlónicá ío váha sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí

² Te ndĭ tnahá òré càháⁿ ndihi-ndĭ Yă Ndiöxí ndácáⁿ táhú-ndĭ núú-gă sá ïo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xìcáⁿ táhú-ndĭ núú-gă sá ná còto ñaha-gă xii-ndo. ³ Te ío ndácáⁿ táhú-ndĭ núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí sá ñĭ yuhu ñĭ iní-ndó sàndáá iní-ndó-gă, te xĩnu cuechi-ndo núú-gă, te cùu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ñuú xĩăⁿ ío xito tnahá-ndo. Te cùtnuní ndáá iní-ndó să quixí tucu Xítoho Jesucristú ñuú xĩăⁿ ñă túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gă. ⁴ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndĭ ichi Xítoho Jesucristú sa ñaha-ndĭ sá Yă Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-ndo, te diu-gá ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-ndo cuendá cundecu-ndo ìchi-gá. ⁵ Te cùtnáhá ní dánèhé ñáhá-ndĭ xii-ndo tnũhu-gă, chi ñă díú să cúú ñĭ méé-ndĭ ducaⁿ ñĭ dànèhé ñáhá-ndĭ xii-ndo, chi mee Espiritú Yă Ndiöxí ní chĩndee ñaha-xi ní cáháⁿ-ndĭ ñĭ yùhu ñĭ iní-ndĭ tnũhu-gá núú-ndó. Te ñaha-ndo sá cùtnáhá ní xĩndecu ndihi ñaha-ndĭ xii-ndo ñĭ quide-ndĭ nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cuendá sá cúú-xí să váha sá cúú-xí-ndó.

⁶ Te nchòhó nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndĭ, chi quide váha-ndo dàtná quidé mèe Xítoho Jesucristú, te díú ñĭ ní tñĭ-ndo ìchi-gá cuēi ní ndoho ní tnahá-ndó, chi mee Espiritú-gá ní chĩndee ñaha-xi xii-ndo. ⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ñúú Yă Ndiöxí, xĩăⁿ yĩnchìcúⁿ nihnu ñáyiú distrítú Macèdoniá, ndihi ñáyiú distrítú Acăyá xĩquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiú xĩndecu ichi-gá. ⁸ Te diu-ndo ñĭ sanu ichi-ndo ñáyiú distrítú Macèdoniá, ndihi ñáyiú distrítú Acăyá, te ñă díú-ñĭ ñáyiú nchaa ñuú-ánⁿ chi nchaa ñáyiú dava-gă ñuú ñĭhí-yu tnũhu sá ïo sàndáá iní-ndó Yă Ndiöxí. Te ñă túú-gă ná tnũhu cáháⁿ-ndĭ cuendá-ndó, chi ncháa-yu sa ñĭhí-yu tnũhu sá ïo váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹ Te mèe-yu xìcáháⁿ váha-yu cuendá-ndó să ïo váha ní queheⁿ cuendá ñáhá-ndó xii-ndĭ cùtnáhá ní quixi-ndĭ díhna nuu. Te ní dáñá-ndó nchàa sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó chi ñă díú ndiöxí cúú-xí, te ní tñĭ-ndo ìchi Yá Ndiöxí Yaá ndécú tũu andĭu chi diu-gá cúú-gă Ndiöxí ndisa, te xĩnu cuechi-ndo núú-gă vitna, ¹⁰ te ndètu-ndo quixi tucu Xítoho Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndĭu, chi diu-ni-gá ní quixi-gă ñuyú-a ní xĩhí-gă, te ní ndoto-gá ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gă. Te diu-ni Xítoho Jesucristú dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi sàndáá iní-ó-gă.

2

Nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide té Pāblú ñuú Tesàlónicá

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndĭ ichi Xítoho Jesucristú ñaha-ndo sá ñă díú àúⁿ ñă cuu ñĭ quixi coto ñaha-ndĭ xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tnũhu Yá Ndiöxí. ² Te ñaha-ndo sá cùtnáhá ní xĩndecu-ndĭ ñuú Filipú ío ní xúhuⁿ tnũhu cuèhé tnũhu duha núú-ndĭ, te ní caniha-güedě xii-ndĭ. Te ní ndee-ndĭ ní quixi-ndĭ ñuú-ndó, te ñă túú ní yùhú-ndĭ

ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi mee-gă ní chindee ñàha-gá xii-ndí cuëi ío chitu ñăyiu ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí. ³ Te ñá túú ní dândahú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ni tnúhu ndáá ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, te ni ñà túú nì ìⁿ tnúhu cuèhé ñúhú iní-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí. ⁴ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní méé-gă, chi sa nàha-gá nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñăyiu. ⁵ Te nàha-ndo sá ñà díú ìⁿ tnúhu cudíí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyíú ní cáháⁿ-ndí núú-ndó cuèndá taxi-ndo díhúⁿ. Te Yá Ndiöxí sa nàha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ìⁿ nduu ni quide-ndí ìⁿ sá cádá-ndí cuèndá-ni sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñăyiu, te cuëi tàú ndisa-ndí sá cádá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chiùⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndí, te dícó-ni sá nchúhú ñá túú ní cuíní-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ío vii ío váha ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quidé ìⁿ ñaha cuu náná vii vii càháⁿ ndíhi cue déhe-aⁿ dàcuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ní sá ñí cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñàha-xi, te núu dícó ní cùu-xi sá cúú, cuèndá sá ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhó ñăyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú nàha-ndo sá ío ní quide chiùⁿ-ndí cuèndá ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí. Te cuëi nduu cuëi niú ní quide chiùⁿ-ndí ní níhí-ndí sá ñí xexi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó cuèndá sá ñà túú ní cuíní-ndí chichìuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhó ñăyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí xìní ndáá-ndó sá cúú-ndí cue tée váha te ducaⁿ sà naha Yá Ndiöxí tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó te díu-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yòo ìⁿ càháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ñí dácàháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidé ìⁿ tátá ndíhi cue déhe-dé ní quide-ndí. ¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cádá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàú-xi cada nchaa ñăyiu tnàhá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, chi mee-gă ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-o cuèndá nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá táxí tnùní-gá.

¹³ Te xíãⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí sá nchòhó òré ní tedóho-ndo tnúhu-gá ní cáháⁿ-ndí, te ní sàndáá iní-ndó chi ní cutnùní iní-ndó sá díú tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xí, te ñá díú tnúhu ñăyiu ñuyíú-a cùu-xi. Te ndáá sá cúú-xí ìⁿ sá ío váha sá cúú-xí nchòo cue ñăyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhó ñăyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnàhá-ndó sá ñí quide ñaha ñăyiu ñuú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñăyiu tàcá dácuaⁿha tnúhu Xítóhó Jesucristú ndécú dìstrítú Jùdeá, chi tnàhá-yu ío ní dándóhó ñàha ñăyiu ñuú-yu. ¹⁵ Te díu-ni ñăyiu distritú Jùdeá-áⁿ ñí sahní-yu cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te díu-ni ñaní tnáhă-yu cùu cue ñăyiu ní sahní ñaha xii Xítóhó Jesucristú, te sátá xíãⁿ te ní ngúíta-yu ní cuu úhú iní ñáhă-yu xii-ndí, núu xíãⁿ ñá túú tnàhá iní Yá Ndiöxí nchaa sá quidě-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñaní tnáhă-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te ío chidácá nihnu ñàhá-yu xii-ndí òré càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél, te ducaⁿ quide ñăyiu-áⁿ cuèndá cuíní-yu sá vă càháⁿ-ndí tnúhu-gá, sá cádá cuèndá naníhí tàhú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél-áⁿ, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ío ta cùu vai-gá cuéchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndiöxí ío cùdéeⁿ-gă núú-yu, te tendaha-gă ìⁿ tnúndòho quixí sá cúú-xí-yu te ío ndohó-yu.

Té Păblú cuíní-dé quíngoto-dé ñăyiu xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Tesalónica

¹⁷ Te nchòhó ñăyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ní quee-ndí núú-ndó, te cuëi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñùhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío ñùhu iní-ndí sá quixí còto ñaha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Păblú ducaⁿ-ni ñùhu iní-í sá cuèdicó mèè-í quixí-í,

quixi coto ñaha-ĩ xii-ndo, dico yucu ñávãha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í. ¹⁹ Te nchoo ñãyiũ ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gã xii-o ndaa andũu cundecu-o ndihĩ-gá. Te cùdíĩ víhĩ iní-ndí sá cuendá-gá chi ní chindee ñaha-gá ní sanu ichi ñaha-ndĩ xii-ndo ìchi-gá, te ío vai ñãyiũ cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí ná sàá nduu quixi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ío vai ñãyiũ cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí cuendá sá nĩ sanu ichi ñaha-ndĩ xii-ndo ìchi-gá, te quide váha-ndo. Te xíãⁿ ío cùdíĩ iní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gã cáháⁿ ndihĩ tnàha-o, núu xíãⁿ ñá ní cundee-gá iní-ndí ní tendaha-ndĩ té Timùteú ní quixi coto ñaha-dẽ xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñuú Àtenás, chi tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Yã Ndiõxí, ndihĩ núú Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñãyiũ. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá sá ío quindáá-ni iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo nĩ yuhu ni iní-ndó ìchi-gá. ³ Te vá nátũhú iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñãyiũ xii-o, te nchòhó sa nàha-ndo sá dàcuitíĩ sã ndóhó vèhi-o cuendá-gá. ⁴ Te ndéé cútnàhá ndécú ndihĩ ñaha-gá-ndí xii-ndo nĩ cachí tnúhu ndáá-ndí sá ío ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xíãⁿ nũu ñá ní cùu váha-gá iní-í chi cuendá ñá túú-gã ní nĩhĩ-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-ĩ té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé núú-ndó nũu ndècu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi ní sani ìⁿ ní sani úú iní-í sá cúú-xí-ndó, chi ná ndéé chidácá nihnu ñaha yùcu ñávãha xii-ndo te cuíta chiũⁿ ní quide-ndí sá cúú-xí-ndó nĩ cáháⁿ-í.

⁶ Te ñáhá, chi ní ndexio té Timùteú sá nĩ quixi-dé ñuú-ndó, te nàha-dé tnúhu ní nasáá sá nĩ yuhu ni iní-ni-ndo sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te cùu iní-ndó cuè tnaha ñãyiũ-ndo. Te cãchĩ-dé sá ío ñũhu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ío cuinĩ-ndó cáháⁿ ndihĩ ñaha-ndo, te diu-ni ducaⁿ ío cuinĩ nchúhú cáháⁿ ndihĩ ñaha-ndĩ xii-ndo tùcu. ⁷ Te ío ndòho-ndí chi ío cùu úhú iní ñáhá ñãyiũ xii-ndí, dico sá nĩ nĩhĩ-ndí tnúhu sá nchòhó ñãyiũ ndècu ndihĩ-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te xíãⁿ cúú-xí ìⁿ tnúhu càhnu iní ní nĩhĩ-ndí chi ní naníhĩ ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétú iní-ndí sá nĩ nĩhĩ-ndí tnúhu ndècu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré cáháⁿ ndihĩ-ndí Yã Ndiõxí, te ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú-gã cuendá sá ñá túú dàña nihnu-ndo ichi-gá, núu xíãⁿ ío cùdíĩ iní-ndí. ¹⁰ Te cuèi nduu cuèi niú xicáⁿ táhú-ndí núú Yã Ndiõxí sá méé-gã ná càda te sáá ìⁿ nduu naníhĩ tnáhá-ó cuendá danèhé ñáhá vãha-gá-ndí tnúhu-gá sá cúmãñĩ-gã xii-ndo.

¹¹ Te mee Tãtá-ó Dütú Ndiõxí, ndihĩ Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndĩ xii-ndo. ¹² Te mee Xítóhó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tnáhá-gã-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá ndihĩ nchaa dava-gá ñãyiũ dàtná cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xicáⁿ táhú tùcu-ndí núú Tãtá-ó Dütú Ndiõxí sá nĩ yuhu ni iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó nũú-gã, te ñá túú-gã ná cumánĩ-ndó òré ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ndihĩ nchaa ñãyiũ sa ndècu ndihĩ-gá.

4

Nàcuáa cuinĩ Yã Ndiõxí cada-o

¹ Te nchòhó ñãyiũ ndècu ndihĩ-í ichi Xítóhó Jesucristú cáháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cùndedóho-ndo na cáháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu cáháⁿ Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã cuinĩ-gá sá cádá-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá cuu váha iní Yã Ndiõxí núú-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, chi ní cáháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú te ní cachĩ-gá sá ³ Yã Ndiõxí cuinĩ-gá sá cádá ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá cáháⁿ ndihĩ-o ñãyiũ díhĩ te núu ñá díú ñàdihĩ-ó

cúu-yu, te ni cuè ñáiyu ðíhí vá cáháⁿ ndíhí-yu téé núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé. ⁴ Te núu xíáⁿ nchaa nchòhó tnàha téé-í ndí dííⁿ cùndecu ñadíhí-ndó, te ðiu-ni ducaⁿ nchòhó cue ñáiyu ðíhí tucu ndí dííⁿ cùndecu yíi-ndo, te mee-ni tnùhu yíñùhu cáháⁿ ndíhí tnàha-ndo. ⁵ Te vá cání cuèhé cani duha iní-ndó dàtná quidé cuè ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí. ⁶ Te ni ñíⁿ-ndo vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tnàha téé-ndo cáháⁿ ndíhí-ndo ñàdíhí-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáiyu ðíhí tucu vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tnàha ðíhí-ndó cáháⁿ ndíhí-ndo yíi-yu. Chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna. ⁷ Chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-o cuèndá sá cáda-ó mèe-ni sá vâha, te ñá díú sã cuèhé sá dúhá. ⁸ Te nchaa ñáiyu na càda sáá iní-xi tnúhu cáháⁿ-ndí, te quíde sáá iní-yu núu Yá Ndiöxí, chi ñá díú tnùhu téé ñuyú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndiöxí, Yaá ní taxi Espiritú-gá ndécú ndíhí-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sã cúú iní tnáhá-ndó, chi Yá Ndiöxí sa ní dánèhé ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu iní tnáhá-ndó, ndíhí nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gá tnàha ñáiyu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xíquide-ndo ndíhí nchaa ñáiyu ndècu ndíhí-ndo ichi Xítohó Jesucristú ndécú ðístrítú Macèdoniá. Te cáháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã cáda ndáá-gá-ndó, te cuita cuu iní-gá-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo quíhíⁿ. ¹¹ Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chiúⁿ mee-ndo, te xíáⁿ cada-ndo dàtná ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tnáhá nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹³ Te vitna na càchí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáiyu ndècu ndíhí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáiyu sa ní xíhí, ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cuèndá sá vã ndíhí iní-ndó cuèndá-yu dàtná xíquide nchaa ñáiyu ñá túú yíhí iní-xi sá quíxí tucu Xítohó Jesucristú ñuyú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó sã ñí xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí, te sàndáá tucu iní-ó sã dàtná ní dándótó Yá Ndiöxí Xítohó Jesucristú, ducaⁿ dándoto-gá nchaa ñáiyu ní xíhí ñáiyu ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

¹⁵ Te na càchí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sáá nduu quíxi tucu-gá te nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ndécú vívú ñuyú-a vá códó núu-yu núu ñáiyu ní xíhí ndaa andíu, chi jùndú candeca ñaha-gã xii-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gá andíu, te cana-gá nchaa ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá, te òré-áⁿ Yá Ndiöxí cada-gá te òré-áⁿ, cáháⁿ ñíⁿ cútú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáiyu ní xíhí, ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁷ Te dàtnùní nchaa nchoo ñáiyu xíndecu vívú ñuyú-a naníhí tnáhá-ó ndíhí-yu, te ndanchita-o ndíhu-o xítí vícò naníhí tnáhá-ó ndíhí Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gã xii-o ndàa andíu cundecu ndíhí-o-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Núu xíáⁿ chí cuäha tnàha tnúhu ndee iní, te vá ndíhí iní-ndó chi naníhí tãhú-ndó nùú-gã.

5

¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sã càchí tnúhu-í xii-ndo sã quíxí tucu-gá, te ni ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sã càchí tnúhu-í xii-ndo nãsa cada-xi òré quixi-gá. ² Chi nchòhó sa nàha ndáá-ndó sã Xítohó Jesucristú quixi-gá nduu ñá túú yíhí iní-ó, chi dàtná quidé ñíⁿ ñadúhú cada-gá òré quixi-gá, chi nduu ñá túú ñá yíhí iní-ó quíxi tucu-gá. ³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáiyu ndècu ichi cuèhé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñá túú-gã ná cùmání xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáiyu-áⁿ òré ñá túú ñá yíhí iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-yu. Chi cada-xi dàtná quidé-xí ñíⁿ ñáiyu ðíhí ní tnáhá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dátñuhú ñáhá-xí te vá càcu-yu núu tnúndòhó-yu, te ducaⁿ sã tnáhá-xi yáha

nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quexìo tnúndòho sá cúu-xí-yu te vá cãcu-yu núu tnúndòho-án. ⁴ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, ñá túú-gã ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xíã sa yìhi-ná iní-ndó ndùu quixi-gá te vá yãha-ndo dàtná yãha nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá, chi ñáiyu-án ñá túú ñá yíhi iní-yu sá quíxí-gã. Te na iní-yu quexìo-gá dàtná quidé ñàdúhú na iní-ó quìhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ càda-gá òré quixi-gá. ⁵ Te nchoo ñá túú-gã ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-án cúu-xí dàtná ìⁿ ichi nee ndècu-o ni cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te ducaⁿ chi Yá Ndiõxí ní dándíxí tũu-gá iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá. ⁶ Te xini ñuhu-xi dandixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te vá cáda-ó dàtná quidé nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi ñáiyu-án ñá túú-gã quidé cuendá-yu te núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndécú-yu. ⁷ Te nchaa ñáiyu quide cuehé quidé dùha cuú-yu dàtná ìⁿ ñáiyu xidí àdi xini, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cada-yu ìⁿ sá vãha dàtná cuiní Yã Ndiõxí. ⁸ Te nchòhó ñáiyu sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa ndùu ichi váha, dandixi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí, te cuu iní-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo te ducaⁿ te vá táxí tnùní ñáhá ñi ìⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sã cùndècu-ndo ndìhi-gá ni caa ñi quíhíⁿ. ⁹ Chi Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá vã quíhíⁿ-ó nũú ùhú núu ndàhú, chi mee-gã nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o ndìhi-gá, chi ní sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ní ndoto-gá cuendá nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá andi na sàá nduu cuè sa ní xíhí-ó, àdi vátá cùu-gá-ó. ¹¹ Núu xíãⁿ chí cuãha tnaha tnúhu ndee iní, te chindee tnaha-ndo cundecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Pãblú dáquini sàhú-dé ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, càháⁿ ndàhú-ndí núu-ndó sã cánèhe-ndo sá yíñùhu núu cuè téè cùnùu xinu cuechi núu Yã Ndiõxí, cue téè dànehé ñáhá xii-ndo nacuáa cundecu-ndo ichi-gá. ¹³ Te cáháⁿ váha-ndo ndìhi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi naha-ndo sá chíuⁿ Yã Ndiõxí quidé-güedé. Te cundecu ndìhi váha tnaha-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te càháⁿ ndàhú tucu-ndí núu-ndó sã cáháⁿ-ndó dõho nchaa ñáiyu ñá túú cuiní cada chiúⁿ, te ducaⁿ cuãñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáiyu quíyuhu iní-xi canchicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáiyu vátá ngũnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó nũú-yu ncháá-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te núu ndècu tnaha ñáiyu-ndo cùu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo, te vá tnàhá-ni-ndo cùu úhú iní-ndó-yu. Te mee-ni sã vãha cada-ndo sã cúu-xí nchaa tnaha ñáiyu-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cáháⁿ ndìhi-ndo Yã Ndiõxí. ¹⁸ Te ndacáⁿ táhú-ndó nũú-gã te núu nándí cùu sá yãha-ndo ndècu-ndo, chi ducaⁿ cuiní-gá cada-o, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhndé nihnu-ndo chiúⁿ quide Espiritú Yã Ndiõxí iní-ndó. ²⁰ Te vá cáda sàá iní-ndó nũú cuè téè càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí nàcuáa dàcahu iní ñáhã-gã xii-güedé. ²¹ Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa càháⁿ-güedé, te tniⁿ-ndo nchaa tnúhu váha càháⁿ-güedé.

²² Te dañã-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yã Ndiõxí quidé-gã ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ táhú-í núu-gã sá ná càda íí ñáhã-gã xii-ndo, te na còto ñaha-gá xii-ndo ndìhi iní-ndó cuendá sá vã cáda-gã-ndó ñi ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te diu-ni ducaⁿ na càda-gá sá cúu-xí-ndó ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a. ²⁴ Chi Yá Ndiõxí Yaá ní cáháⁿ ñáhã xii-o cada-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo.

Té Pãblú quidé ndèe iní-dé ñáiyu xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Tesalónica

²⁵ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cácaⁿ táhú-ndó nũú Yã Ndiõxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí.

²⁶ Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyi ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú sá ñì yuhu ni iní-ndí quidé ndèe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndìhí-yu.

²⁷ Te vitna mee Yă Ndiǒxí ndéhé-gă sá cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã dácuàha-ndo tutú-a núú nchàa ñáyi ndècu ndìhi-o ichi-gá.

²⁸ Te Xítóhó Jesucrístú ío na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nǔú cuàháⁿ núú vëxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Pāblú ndihi cue tée cundihi-dé cadúha-güedé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónica

¹ Yúhú té Pāblú cadúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónica, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítóhó Jesucristú. ² Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chĩndee chitúú ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, cāchí tnúhu-í xii-ndo sá cúnàha-ndo sá ñà túú dàña ndee-ndí ndacáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, chi dacuítí dūcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gă cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cūu iní tnáhá-ndó nācuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. ⁴ Núu xíãⁿ nchúhú ío váha cāháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí nchaa núú tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sàndáá iní-ndó-gă, te ñá túú dàña ndeé-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuéi nāndi sá yāha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xíãⁿ cútñuní nācuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táhú-ndó cundecu-ndo núú táxí tnùn-í-gá, te ducaⁿ càda-gá chi cūu-gá Yá quidé ndáá cuiti. Te vitna ndòho-ndo nācuáa ndíhu ndaha-gă dava-gá ñáyiú.

⁶ Te Yá Ndiöxí ío váha ndáá quidé-gă, chi mee-gă nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú cūu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷ te nchoo ñáyiú ndòho cuendá Xítóhó Jesucristú nucundecu váha-o na sàá nduu nūu túu-gá andiu, te tnàhá cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiöxí cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-áⁿ quidé-xí nchaa núú chiuⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andiu ndihi cue espíritú-áⁿ, te ío dātásáⁿ-xi andiu. ⁸ Te dandòho-gá nchaa ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú tnúhu sá cāháⁿ nācuáa naníhí tǎhú-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ïo dandòho ñaha-gá xii-yu, chi ndohó-yu ni caa ni quíhíⁿ, te vá cundécú-yu núú ïo váha cāa ndecu-gá táxí tnùn-í-gá. ¹⁰ Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te dāvá-áⁿ ïo cada cāhnu ñaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu ní cāháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaa-o ïo cuñúhu-o-gă dāvá-áⁿ.

¹¹ Te cuendá xíãⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí sá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo cundecu váha-ndo ìchi-gá dātñá cuiní mée-gă cundecu nchaa ñáyiú ní cāháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tūcu-ndí núú-gă sá ïo na chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiuⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó-gă. ¹² Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cāháⁿ váha ñáyiú cuendá Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó cāháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ndihi Xítóhó Jesucristú cundáhú iní ñáhá-gă chĩndee ñaha-gá xii-ndo.

2

Tée quixi dandáhú ñáyiú

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú cāchí tnúhu-ndí xii-ndo nācuáa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chi quixi-gá nācuaca ñaha-gă xii-o, núu xíãⁿ cāháⁿ-ndí dóho-ndo. ² Te ñá díú sá ííⁿ tnúhu tecú dóho-ndo te ngúíta-ndo cāni ííⁿ cani úú iní-ndó, te ni vǎ yùhú-ndó te núu véxi ííⁿ tée cāchí-dé sá cāháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te

càchí-dé sá sà véxi Xítohó Jesucrístú, te vá quíndáá iní-ndó tnũhu càháⁿ-dé chi ñá ndàá, àdi véxi ìⁿ tée nèhe ìⁿ tutú núú-ndó te càchí-dé sá yũhú ní tendaha-ĩ véxi, te núú tütú-áⁿ càháⁿ-xi sá sà véxi Xítohó Jesucrístú, te ñiu-ni vá quíndáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi, te nděda-ni càa ñáyiú cáháⁿ-yu dàvá-áⁿ sá sà véxi-gá dico vá quíndáá tnàhí iní-ndó. ³ Núú xíáⁿ dátũha ñaha-ĩ xii-ndo cuendá sá vã dáña tnàhí-ndo mēe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú. Chi cùmání-gã sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucrístú, te ngúíta nchaa ñáyiú cuu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, te dàvá-áⁿ quini-yu ìⁿ tée xidó quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá, te tée-áⁿ quíhíⁿ-dé núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁴ Te ñiu-ni tée-áⁿ vã nděe iní-dé nchaa sá càchí ñáyiú cùu ndiõxí-yu ndíhi nchaa dava-gá sá quidé càhnú-yu, te cachí-dé sá ïo cùnūu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñũhu núú ndécú cuè ñáyiú chiñũhu ñaha xii Yá Ndiõxí coo-dé, te cúñaha-dě xii-yu sá cúú-dě Yã Ndiõxí.

⁵ Te dandacu iní-ndó chi nchaa tnũhu-a sa ní cachí tnũhu-í xii-ndo cũtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ĩ. ⁶ Te nchòhó sa cùnūnı́ iní-ndó ñã cúú sã ngánı́ ñaha xii tée-áⁿ nũu ñã túú-dě vitna, dico na sáá nduu tàú-xi quee-dé caca cuu-dé te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchaa ñáyiú. ⁷ Te ío titrı́ núú sã cuèhé sá dúhá quide yucu ñávãha dı́cò-ni sá vãtã quini-gã ñáyiú, dico ndècu ìⁿ sã ñã dáña càda-xi nchaandi túhú nàcuáa càchí iní-xi, dico sáá nduu xòcuı́ñı́ sã ñã dáña-áⁿ te dàvá-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa càchí iní-xi. ⁸ Te sáá nduu quini-yu tée quide nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ ñuyı́ú-a. Te òré ná quixi túu Xítohó Jesucrístú, te mee-ni sã dátãsaⁿ-xi, ndíhi yócó yuhu-gá cuú tée-áⁿ. ⁹ Te sácuihná tendaha-xi tée-áⁿ quixi-dé, te cuáñaha-xi tnũhu ndee ìni cada-dé nándı́ sá cáda-dě. Te cada-dé sá ñã túú tnàhı́ ndàcu ni ìⁿ ñáyiú ñuyı́ú-a cáda-yu, dico mee-ni dandahú ñáhá-dě xii-yu caca cuu-dé. ¹⁰ Te nchaa núú sã cuèhé sá dúhá càda-dé dandahú-dé nchaa ñáyiú sa ñũhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, chi ñã túú ní cuini-yu quíndáá iní-yu tnũhu ndáá tnũhu Yá Ndiõxı́ cuendá nanı́hı́ tãhú-yu. ¹¹ Te sá dúcãⁿ ñã túú ní cuini-yu quíndáá iní-yu tnũhu ndáá, núú xı́áⁿ daña Yã Ndiõxı́ dacáháⁿ yucu ñávãha iní-yu quíndáá iní-yu nchaa tnũhu ndehnde ¹² cuendá cuı́ta nihnú-yu, te ducaⁿ yãha-yu chi ñã túú sãndáá iní-yu tnũhu ndáá càháⁿ Yã Ndiõxı́, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdı́ı́ inı́-yu quidé-yu, te cuı́ta nihnú-yu chi ducaⁿ ñı́ cachı́ Yã Ndiõxı́ cunduu.

Ñáyiú ní cachı́ Yã Ndiõxı́ nanı́hı́ tãhú

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-ndı́ ichi Xítohó Jesucrístú, ñáyiú ío cùu inı́-gá càchı́ tnũhu-ndı́ xii-ndo sã ñã túú dàña ndee-ndı́ ndàcãⁿ tãhú-ndı́ núú Yã Ndiõxı́ cuendá-ndó, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu, chi Yá Ndiõxı́ ní cachı́-gá ndéé cũtnàhá vátã ngãva-gã ñuyı́ú sã nanı́hı́ tãhú-ndó, te ñiu Espı́ritú-gá dácáháⁿ-xi inı́-ndó ndècu yı́ñũhu-ndo núú-gã, te sãndáá inı́-ndó tnũhu ndáá càháⁿ-gã nũu xı́áⁿ ní nanı́hı́ tãhú-ndó. ¹⁴ Chi cuendá tnàhı́-a ní cáháⁿ ñáhá Yã Ndiõxı́ xii-ndo, te ducaⁿ ñı́ nanı́hı́ tãhú-ndó chi ní sãndáá inı́-ndó tnũhu Xítohó Jesucrístú ní cáháⁿ-ndı́ núú-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó nũú ïo váha càa ní nduu tãhú Xítohó Jesucrístú ndécú-gã.

¹⁵ Núú xı́áⁿ nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-ndı́ ichi Xítohó Jesucrístú ío càháⁿ-ndı́ dóho-ndo sã vã dáña nihnu-ndo ichi-gá, te ni vã nácuànaa-ndo nchaa tnũhu ní cáháⁿ-ndı́ núú-ndó cũtnàhá ní xíndecu ndíhi ñaha-ndı́ xii-ndo, te ñiu-ni ducaⁿ càda-ndo nchaa tnũhu tẽndaha-ndı́ véxi. ¹⁶⁻¹⁷ Te xı́cãⁿ tãhú-ndı́ núú-gã sá ná dácáháⁿ-gã inı́-ndó cundecu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ ïo na chĩndee ñaha-gã xii-ndo cãháⁿ-ndó mēe-ni tnũhu váha, te cada váha-ndo cundecu-ndo nàcuáa cuu váha inı́-gá, chi mee Dütú Ndiõxı́ ío cùu inı́ ñáhá-gã xii-o, te ñiu-gá ní taxi-gã tnũhu ndee ìni cundecu ndíhi-o ñı́ caa ni quíhı́ⁿ, te ní cachı́ tnũhu tucu-gã íngá tnũhu váha sá cùndètu-o Xítohó Jesucrístú.

3

Cáháⁿ ndíhi-ndo Yã Ndiõxı́ cuendá-ndı́

¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, ndéé núú ndíhí-nă cächí tnúhu-í xii-ndo sã cãháⁿ ndìhi-ndo Yă Ndiöxí cuendá-ndí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí, te ducaⁿ ndíhi-ni cuténuu tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi, te cudíí iní-yu tnúhu-gá dàtná quidé nchòhó. ² Te cãháⁿ ndìhi tucu-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñá túú nă cada ñaha ñáyi cuihna iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháã-yu sàndáá iní-yu tnúhu-gá. ³ Dico Xítóhó Jesucristú quidé-gã nchaa sá cãháⁿ-gá, te diu-gá cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ìchi-gá, te coto ñaha-gá xii-ndo cuendá sá ñà túú nă cada ñaha yùcu ñávãha. ⁴ Te Xítóhó Jesucristú quidé-gã cútnùní iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó nchàa nacuaá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo cundecu-ndo. ⁵ Te xicáⁿ táhú-ndí núú Yă Ndiöxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gã, te diu-ni-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùnduu cahnu iní-ndó, chi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ ïo cãhnu iní-gá.

Tàú-ó càda chiuⁿ-o

⁶ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cãháⁿ-í dóho-ndo sã méé-gã cuiní-gá sá vã ñihí tnáhá-gã-ndó ndíhi ndéda-ni càa ñáyi cächí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyi ñá túú cuiní cada chiuⁿ, chi ñáyi ducaⁿ xiquide ñá túú cuiní-yu tñí-yu tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ⁷ Te nchòhó sa xíní-ndó nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cútnàhá ní xindecu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo chi ni ìⁿ nduu ñá túú ní tühío-ndí. ⁸ Te ni ñà túú òcò ducaⁿ ni quèheⁿ-ndí sá ndécú ndìhi ñáyi caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuèi nduu cuèi niú ío ní quide chiuⁿ-ndí ní ñihí-ndí díhúⁿ ñí saaⁿ-ndí nchaa sá ñí nàndíhi-ndí cuendá sá ñà túú ní cuiní-ndí chichiuⁿ ñaha-ndí xii-ndo. ⁹ Te cuèi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sã chindèe ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiuⁿ-ndí cuendá ní cuiní-ndí danèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo. ¹⁰ Te cútnàhá ní xindecu ndìhi ñaha-ndí xii-ndo ñí cachí-ndí sá ncháá ñáyi ñá túú cuiní cada chiuⁿ te vã cuãha-ndö-yu sá cãxí-yu. ¹¹ Te vitna ñihí-ndí tnúhu sá ío dava nchòhó ñá túú tnàhí quide chiuⁿ-ndo, chi àúⁿ nă cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tnàha ñáyi-ndo. ¹² Te yúhú cãháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyi ducaⁿ ñà túú cuiní cada chiuⁿ sá càdá chiuⁿ-ndo cuendá ñihí-ndó nchàa sá còhó sã cãxí-ndó, te duha cãháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuiní Xítóhó Jesucristú Yaa táxí tñùní ñáhá xii-o cada-ndo, te òré cada chiuⁿ-ndo te vã ïo cada dusaⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vã dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá vãha. ¹⁴ Te núú ìⁿ ñáyi ndècu ndìhi-ndo ñá túú cuiní-yu tñí-yu tnúhu cãháⁿ-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo ñuu ndéda càá-yu, te vã ñihí tnáhá-gã-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vã cúú ùhú iní-ndö-yu, chi cãháⁿ-ndó dõho-yu cada-ndo sã ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ndíhi-yu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndìhi-ná

¹⁶ Te mee Xítóhó Jesucristú ío váha cùu iní-gá ndécú-gã, te xicáⁿ táhú-í núú-gã sá méé-gã ná càdá te ío váha cuu iní-ndó tnàhá-ndó cundecu-ndo cuèi nása-gá ná cundecu-ndo. Te mee-gã ná cundecu ndìhi ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Pãblú tèè-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te diu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú càdũha-í. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHĪⁿ NDAHA TÉ TIMŪTEÚ

Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhĪⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñàha Yá Ndiòxí càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú núú ñáyiú chi ducaⁿ nĭ cachí Yá Ndiòxí cunduu, te ñi-gá cúú-gă Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te tnàhá Xítóhó Jesucrístú ducaⁿ nĭ cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gă, te ñi-gá ní taxi-gă tnúhu ndee ìní xii-o sã cùndècu-o ndihĭ-gă nĭ caa nĭ quíhĪⁿ. ² Te yòhó té Timùteú cúú-n ĩⁿ tée ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucrístú chi ío váha ní sándáá ìní-n-gă. Te càdúha-í ĩⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiòxí ndihĭ núú Xítóhó Jesucrístú sá ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-n, te ducaⁿ ndĭ nduú-gă ná cádá te ío váha cuu ìní-n cùndecu-n.

Cuèndá nchaa ñáyiú dāndahú tnàha ñáyiú-xi

³ Te nàha-n nacúáa ní càháⁿ-í cùtnàhá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distritú Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quèndòo-n ñuú-áⁿ càháⁿ-n dōho nchaa ñáyiú dāndahú ñáhá càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá càháⁿ-yu tnúhu-gă, te ñi-ni ducaⁿ càháⁿ-í vitna cada-n cùndecu-n. ⁴ Te cúñaha-n xĭ-yu sá vă cádá cuèndá-yu nchaa cuèndú nihí-yu nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ní xindecu ndéé sanaha, te nchaa cuèndú-áⁿ dicó chináa ñáhá-xí chi ñá túú vèdana nāndĭhi-xi, te ni ñá túú chindee ñaha-xi cada-o nacúáa cuiní Yá Ndiòxí, chi mee-ni sã quèndáá ìní-ó-gă quídé-xí quide-o nchaa nacúáa cuiní-gă.

⁵ Te duha càháⁿ-í cúñaha-n xĭ-yu cuèndá sá ná cùu ìní-yu tnàha ñáyiú-yu, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu ìní-yu, te cunduu váha ìní-yu, te quèndáá ìní-yu Yá Ndiòxí, te vá cání ĩⁿ caní úú ìní-yu, te núu ducaⁿ na càdá-yu te cuu ìní ndisá-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu. ⁶ Chi dava ñáyiú ñá túú-gă quídě-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, chi mee-nă nchaa cuèndá sá ñá túú vèdana nāndĭhi xĭcáháⁿ-yu. ⁷ Te cuiní-yu càháⁿ-yu nchaa tnúhu ní càháⁿ ndĭ Moisés dico ñá ndácŭ-yu, chi cuēi nĭ yùhu nĭ ìní-yu càháⁿ-yu dico ñá tècú tnùnĭ-yu nàcuáa ní càháⁿ ndĭ, te ni tnúhu càháⁿ mēē-yu ñá cùtnùnĭ ìní-yu nàcuáa ndūu-xi.

⁸ Te sa nàha-o sá ncháá tnúhu ní càháⁿ ndĭ Moisés váha, te núu na tècú tnùnĭ-ó nă cuèndá ducaⁿ nĭ ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùtnunĭ ìní-ó sã ñá díú sã cúú-xí nchaa ñáyiú quide váha ndècu ñuyíú-a ni ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ, chi ní ngūndecu-xi sá cúú-xí nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío sáá ìní-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú quide cuehé quídé dùha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío ndècu cuéchi-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú nèhe vèdana sá yĭñùhu núú Yá Ndiòxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú càháⁿ váha cuèndá ichi Yá Ndiòxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú sàhni tátá-xi ndihĭ náná-xi, ndihĭ cuèndá nchaa dava-gă ñáyiú sàhni tnaha, ¹⁰ ndihĭ cuèndá nchaa cue tée càháⁿ ndihĭ ñáyiú dĭhĭ te ñá díú ñāndĭhĭ-güedé cúú-yu, ndihĭ cuèndá tucu nchaa ñáyiú dĭhĭ càháⁿ ndihĭ cue tée te ñá díú yĭ-yu cùu-güedé, ndihĭ cuèndá nchaa cue tée càháⁿ ndihĭ tnàha ndĭ mee tée-xi, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú chiváha tnàha ñáyiú-xi cuèndá sá cuiní-yu nihĭ-yu díhúⁿ, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ndehnde, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú càcunehe ndéé Yá Ndiòxí cuèndá cuiní-yu cutnùnĭ ìní tnàha ñáyiú-yu sá càháⁿ ndáá-yu, te ñá ndàá sá càháⁿ ndáá-yu, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú quide nchaa dava-gă sá ñá túú tàuchiuⁿ Yá Ndiòxí cádá-yu. Cuèndá nchaa ñáyiú ducaⁿ xĭquide ní ngūndecu nchaa tnúhu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ ĩⁿ-ni cùu-xi ndihĭ nchaa tnúhu sá nĭ cachí Yá Ndiòxí càháⁿ-í, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu váha vĭhi, chi mee-gă ío váha ìní-gă.

Té Pāblú ndàcáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiòxí sá nĭ cundàhú ìní ñáhá-gă xii-dé

¹² Te Xítóhó Jesucristú ní cutnùní iní-gá sá cáda ndáá-í cada-í nchaa chiúⁿ tahu-gá. Te ndàcáⁿ táhù-í núú-gá sá nǎ taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í. ¹³ Te ní taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í cuèi ní xóo cáháⁿ cuèhé-í cuendá-gá, te cuèi ní xóo cúú cuèhé cúú duha-í nchaa ñáyíu ndècu ichi-gá, te cuèi nándi-gá sá nǎ xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítóhó Jesucristú cútnàhá ducaⁿ nǎ xóo cada-í, te ni ñá cutnùní iní-í nchaa sá quidè-í ní cùu, te cuèi ducaⁿ nǎ xóo cada-í, ¹⁴ dico Yá Ndiòxí ío ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáyíu-í.

¹⁵ Te nihí-ó tnúhu sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá dácäcu nihnu-gá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí ñⁿ tnúhu ndáá, te xini ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a. Te yúhú cúú-í téé ío-gá ndécú cuèchi-xi núú Yá Ndiòxí ní cùu. ¹⁶ Te Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gá xii yúhú téé xidó ndécú cuèchi-xi ni cùu, cuendá cutnùní iní nchaa ñáyíu sá Xítóhó Jesucristú ío càhnu iní-gá. Te sá dúcáⁿ nǎ quide ñaha-gá xii-í, te xiáⁿ cutnùní iní-yu sá nǎ na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁷ Te nchaa-o chí ná càchí-ó sǎ ío càhnu cuu Yá Ndiòxí, te canehe-o sǎ yíñùhu núú-gá ni caa ni quíhíⁿ, chi mee-gá cúú-gá Yaá táxí tnùní nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ñⁿ Yaá ñá túú xini núú-ó, te ñⁿ dǎi díí-ni-gá ío ndècu ndihi-gá nchaa sá xini tnùní-gá.

¹⁸ Te yòhó té Timùteú téé cùu datná ñⁿ déhe mee-í sa nàha-n nacuaá ní cáháⁿ dava-gá cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí cuendá-n, te ñi-ni ducaⁿ càháⁿ-ú tucu, te cada-n nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu-áⁿ chi ñi-ni ducaⁿ tnúhu-áⁿ canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa nacuaá cuini Yá Ndiòxí. ¹⁹ Te ío quindáá iní-n Xítóhó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuaá cundecu váha iní-n, chi dava ñáyíu ñá túú-gá ducaⁿ quidè-yu núú xiáⁿ ñá túú-gá sàndáá iní-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te ñi-ni ducaⁿ nǎ quide té Himèneú ndihi té Lijandru ní dáñá ndèe-güedé ñá túú-gá sàndáá iní-güedé nàcuáa càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé nǎ nása cada ñaha sàcuíhna xii-güedé, te ducaⁿ nǎ xáhaⁿ-í cuendá sá vǎ càháⁿ cuèhé-gá-güedé cuendá Yá Ndiòxí.

2

Nàcuáa cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiòxí

¹ Te na càchí tnúhu-í xii-n nchaa nacuaá cada-n. Te díhna-gá càchí tnúhu-í sá cáháⁿ ndihi-n Yá Ndiòxí cuendá nchaa ñáyíu te núú nása cùu xindecú-yu, te cácáⁿ táhú-n núú-gá cuendá-yu, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-n núú-gá cuendá nchaa sá váha quide ñaha-gá xií-yu. ² Te ducaⁿ cáháⁿ ndihi-n Yá Ndiòxí cuendá nchaa cue téé cùnno ndihi cuendá nchaa dava-gá cue téé cùchiuⁿ cuendá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchòo ñá túú nǎ cuu cundecu-o, te ñá túú tnàhí ná cani iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñùhu-o núú Yá Ndiòxí, te cada-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu. ³ Te núú ducaⁿ na càda-o cáháⁿ ndihi-o Yá Ndiòxí cuendá nchaa ñáyíu te quide váha-o, te ndùu vétú iní Yá Ndiòxí Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ⁴ Te mee-gá cuini-gá sá ncháá ñáyíu tecú tnùní-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá, chi cuini-gá sá nánihí tǎhú-yu. ⁵ Te ñⁿ-ni Dútú Ndiòxí ndécú, te ñⁿ-ni Xítóhó Jesucristú, te medii-ni Xítóhó Jesucristú quidè-gá tnàhá tnúhu-o ndihi Yá Ndiòxí. ⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní dáñá-gá méé-gá ní sahní ñaha-güedé xii-gá cuendá sá cuini-gá sá cäcu nihnu nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú núú ùhú núú ndàhú. Te Yá Ndiòxí cuini-gá sá ncháá ñáyíu ñuyíú ndécú vitna níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-áⁿ ndèni ní cuu núú xindecú ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu israhél, te mee-ni tnúhu ndáá dánhèhé-í-yu nàcuáa quindáá iní ñáhá-yu xii-gá, te yúhú càháⁿ ndáá-í sá Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá chi ndècu ndihi-í Xítóhó Jesucristú, te ñá túú dandahú ñáhá-í xii-n.

⁸ Te yúhú cuini-í sá ncháá xichi cáháⁿ ndihi cue téé Yá Ndiòxí, te na cunduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cáháⁿ ndihi ñaha-güedé xii-gá, chi vá cúú cùdèéⁿ-güedé cuendá nchaa sá quidè ñaha ñáyíu xii-güedé, te ni vǎ cání

iní-güedé cúcuèhé tnáhá-güedě ndihí-yu. ⁹ Te cächí tnúhu-í xii-n sã ncháá ñáyiú dñí ná cunduú dío-yu nàcuáa tàú-xi cunduú, te vá cunduú cuehé cunduú duha dàtná cáá dío nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndàdá-yu díquĩ-yu nàcuáa tàú-xi cunduú, te vá ndàdá cuèhé ndada duhá-yu, te vá cání ínì-yu cunduú víi-yu ndihí sá ïo ndèyáhu, te ni vã cání ínì-yu cuihnú-yu dóó sã ïo ndèyáhu. ¹⁰ Te mee-ni sã vãha cada-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú dñí ndécú ichi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te òré tàcá-yu núú dácuahá-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te cue ñáyiú dñí-áⁿ na nãhi dacuahá-yu tnúhu-gá, te cada-yu nchaa nàcuáa càháⁿ cue téé dácuaaha ñaha xií-yu tnúhu-gá. ¹² Te yúhú cächí-í sá vã cúú dácuaaha ñáyiú dñí cue téé, te ni vã cúú tàxi tñuní ñáhã-yu xii-güedé chi cunduú tñavíi-ni yuhú-yu cundedóho-yu. ¹³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-yu, chi Yá Ndiöxí ní cadúha-gá díhna-gá té Àdán te dàtnuní ní cadúha-gá tá Èvá. ¹⁴ Te ñá díú mèe té Àdán ní dándahú ñáhá sàcuíhná xii-dé, chi tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ní sándáá ínì-xi tnúhu ní cáháⁿ sàcuíhná-ãⁿ. ¹⁵ Dico ñáyiú dñí ní nduu táhũ-yu sá cóó dèhe-yu, te naníhí tàhú-yu te núú vá dáñá ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu ichi Yá Ndiöxí, te cundecu yíñhú-yu núú-gã, te cuu ínì-yu nchaa tñaha ñáyiú-yu, te cada-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduú cundecú-yu.

3

Nàcuáa tàú cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cada-güedé

¹ Te ío ïⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiú sá nõu ïⁿ téé cuiní quindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te ïⁿ sá vãha cuiní-dé cada-dé cächí-yu, te ndáá quée-xí tñuhu càháⁿ-yu. ² Te yúhú cächí-í sá cuè téé ducaⁿ na quindaha ñaha xii ñáyiú te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide ndáá cuendá sá vã càháⁿ ñáyiú cuendá-güedé sá ñà túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue téé ndèca ïⁿ caa-ni ñadihí, te na cùu-güedé cue téé ñá túú quide cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue téé quide nchaa nàcuáa tàú-xi cunduú, te na cùu-güedé cue téé sãñaha nõu vehe ndetatú nchaa ñáyiú ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dānehé ñáhá vãha xii ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí. ³ Te vá cúú-güedé cue téé quihu, te ni vã cúú-güedé cue téé ndècu pletú, te ni vã cúú-güedé cue téé dicó-ni ducaⁿ ñihí díhúⁿ, te ni vã cúú-güedé cue téé sàni ínì nàá, te ni vã cúú-güedé cue téé ñuhu ínì mee-ni díhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue téé váha ínì-xi te cunduú càhnu ínì-güedé. ⁴ Te na cùu-güedé cue téé ío váha sànu ichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te na cùu-güedé cue téé quide nàcuáa sàndáá ínì ñáhá landú-xi cuendá canehe-güexi sá yíñhú núú-güedé. ⁵ Chi núú cùu-güedé cue téé ñá ndácú cànuichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te vá ndácú-güedé quindaha-güedé cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. ⁶ Te vá cúú-güedé cue téé íhí ni sàndáá ínì-xi tnúhu Yá Ndiöxí, chi na cuáháⁿ te cada nínu-güedé méé-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sàcuíhná. ⁷ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé càháⁿ váha ñáyiú cuendá-xi, cuèi ñá díú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cuendá sá vã cuátnuhu ñaha ñáyiú xii-güedé, chi núú ñáhá te cudana te sàcuíhná quesaha-xi tàxi tñuní ñáhá-xi xii-güedé.

Cue téé chindee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁸ Te tñahá cue téé chindee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí xíní ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide nchaa nàcuáa tàú-xi cunduú, te vá cúú-güedé cue téé cächí sá càháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ni vã cúú-güedé cue téé quihu, te ni vã cúú-güedé cue téé sàni ínì-xi dicó-ni ducaⁿ ñihí díhúⁿ. ⁹ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé ñá túú dàña ndeé sàndáá ínì tnúhu Yá Ndiöxí, te na cùu-güedé cue téé ío váha cùu ínì-xi cuendá nchaa sá vãha quide-güedé. ¹⁰ Te xini ñuhu-xi coto ndeé ñáhá xii-güedé te núú cùu-güedé cue téé quide váha, te núú cùu-güedé cue téé quide váha ña te cuu chindee-güedé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te tñahá tucu nchaa ñáyiú dñí ná càdá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduú, te vá cunduú yiti yuhú-yu, te

ni vǎ cúu-yu ñáyiú quide cutexínu ndècu, te na cùu-yu ñáyiú ío váha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue tée chindee ñàha xii cue tée yìndaha ñàha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, xini ñuhu-xi cuu-güedé cue tée ndècu ìñ caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue tée sànu ichi váha ñadihí-xi ndihi landú-xi. ¹³ Te núu na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue tée yìndaha ñàha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te canehé-yu sá yíñuhu núu-güedé, te ducaⁿ te vá cúu càháⁿ núu-güedé cáháⁿ-güedé núu ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

Ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí

¹⁴ Te cuiní-í ndihi-ni quixi coto ñàha-í xii-n dico díhna-gá cádüha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuáháⁿ cuyaa-í. Te xíaⁿ núu càdüha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnùní iní-n ñàsa cada-n cùndecu-n ndihi nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ìñ vehe cùu cuendá Yá Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quiú, chi ndècu ndihi ñàha-gá xií-yu, te cùu-yu ñáyiú càháⁿ váha cuendá tnúhu-gá. ¹⁶ Te cùtnuní ndáá iní-ó sǎ ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndùu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tnúhu-áⁿ:

Te ní quixi Yá cúu Ndiöxí ñuyú-a ní cuu-gá ìñ ñáyiú,

te Espiritú Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-xi sá cúu-gǎ ìñ Yaá ío váha quide ndáá,

te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ní xini ndáá-xi nchaa nàcuáa ní quide Yaá ní quixi ñuyú-a.

Te ní xité nuu tnúhu-gá ñihí ñuyú-a,

te ndèni ní cuu ní ngüíta-yu sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá,

te mee-gǎ cuàndaa-gá andiu.

Duha càchí tnúhu-áⁿ.

4

Ñáyiú dañà nihnu vá quìndáá-gá iní-yu Yá Ndiöxí

¹ Te Espiritú Yá Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi sá sàa nduu dàña nihnu dava ñáyiú ndècu ichi-gá vá quìndáá iní ñáhǎ-gǎ-yu xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritú cùndihi yucu ñávǎha dandàhú ñáhǎ-xí xií-yu, te mee-nǎ nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú cùndihi nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáyiú ducaⁿ cùndihi cue espíritú cùndihi yucu ñávǎha-áⁿ cúu-yu ñáyiú ío dandahú méé-xí chi càchí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ñà ndáá, te ñà túu tnàhí-gá ná quidé-xí iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ³ Te ñáyiú-áⁿ quesàhá-yu sá vǎ cúu càndeca tnaha ñáyiú, te ni vǎ cúu càxí-yu dava núu sǎ xini-yu caxí-yu, dico Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchaa sá nchító-ó cuendá caxi-o, te cuiní-gá sá ncháá nchò ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núu-gǎ òré caxi-o. ⁴ Te nchaa sá ñi cadúha Yá Ndiöxí cúu-xí sǎ vǎha te vá dáquèe tíhú-ó, te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núu-gǎ cuendá nchaa xíaⁿ. ⁵ Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá méé-gǎ quidé-gǎ cúu-xí sǎ vǎha sá cúu-xí-ó te núu na ndacáⁿ táhú-ó núu-gǎ.

Tée quide ndáá xínú cuèchi núu Xítóhó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáyiú ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a ñà, te cuu-n ìñ tée quide ndáá xínú cuèchi núu-gǎ, te nducu ndè-ni-n dacuaha-n tnúhu Yá Ndiöxí sá sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gá. ⁷ Te vá cáda cuendá-n nchaa cuendú cuèhé cuendú duha càháⁿ ñáyiú, ndihi nchaa dava-gá cuendú sá ñà túu nàndíhi cuendá sá ñà túu ñà cumání-n cùndecu-n núu Yá Ndiöxí. ⁸ Te núu ìñ chiúⁿ cada-o te nàcaá luha yiqui-o te nàndíhi-xi luha, dico ío-gá nàndíhi-xi te núu cada-o sǎ cùndecu yíñuhu-o núu Yá Ndiöxí. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ìñ sá vǎha sá cúu-xí-ó vitna, te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ cùu-xi ìñ sá vǎha sá cúu-xí-ó. ⁹ Te xini ñuhu-xi sá ncháá-ndó quìndáá iní-ndó nchaa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. ¹⁰ Te vitna

ío ndùcu ndee-o quide-o chiuⁿ Yá Ndiöxí Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quiú te quide ndee iní-ó cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú xii-o, chi sàndáá iní-ó sá díú-gă chíndèe ñaha-gá xii-o. Te nchaa ñáyiú cùndahú iní ñáhá-gă te chíndee ñaha-gá xií-yu, dico ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá ío-gá cúnúú-yu chíndee ñaha-gá xií-yu, chi dácácu nihnu ñaha-gă núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cǔñaha-n xii-yu, te cáháⁿ-n dǒho-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te ío cada váha-n cùndecu-n cuendá sá vǎ yǒo daquèe tíhú ñáhá xii-n cuendá sá cúú-n tǎe cuechi, te ío váha cada-n nchàa sá tàú-n càda-n cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te vii vii cáháⁿ ndíhí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quíndáá iní-n Yá Ndiöxí, te mee-ni sá vǎha cani iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicúⁿ nihnú-yu. ¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n cáháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndiöxí núú-yu, te dacuàhá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te cáháⁿ-n dǒho-yu nàcuáa cuu vii cuu váha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te vǎ dáñá ndèe-n càda-n nacuáa ndùu táhú ní taxi Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndíhi-n cǔtnàhá ní sacáⁿ ndodo cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cuiní Yá Ndiöxí cunduu.

¹⁵ Te ni yùhu ni iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cuendá sá ná quíní ñáyiú sá ío-gá váha ta quide-n cuáháⁿ. ¹⁶ Te ío váha cundehe-n nchàa nacuáa quide-n, ndíhi nchaa nàcuáa dǎnehé-n-yu, te vǎ dáñá ndèe-n dùcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cùndecu váha-n núú Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ ndíhi nchaa ñáyiú na tédóho nchaa tnúhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàú-xi cada-o cùndecu-o ndíhi ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te vǎ ténàá-n nchàa cue tée cùu sacuéhé chi vii vii cáháⁿ-n dǒho-güedé, te cada iní-n sǎ dǎtná tǎtá-n cùu-güedé, te díu-ni ducaⁿ vii vii cáháⁿ-n dǒho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sǎ dǎtná cue ñaní-n cùu-güedé. ² Te díu-ni ducaⁿ vii vii cáháⁿ tucu-n dǒho nchaa ñáyiú dǐhí ñáyiú cùu sacuéhé, te cada iní-n sǎ dǎtná nǎná-n cùú-yu, te díu-ni ducaⁿ vii vii cáháⁿ tucu-n dǒho nchaa ñáyiú dǐhí ñáyiú cuechi, te cada iní-n sǎ dǎtná cue cúha-n cùú-yu, te ío cuu váha iní-n òré ducaⁿ cǎháⁿ-n dǒho nchaa ñáyiú cuechi-ǎⁿ.

³ Te canehe-n sǎ yíñùhu núú ñáyiú dǐhí ní quendóo quèe, te chindèe-n-yu núu ndàhú-yu. ⁴ Te núu ìíⁿ ñaha quèe ndécú cuè déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu núú-aⁿ chi ducaⁿ cuiní Yá Ndiöxí cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nànchocáva-güexi quide-güexi sá vǎha sá cúú-xí ñáyiú ní dácuéhnú ñaha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide váha-güexi te ío nduu vétú iní Yá Ndiöxí. ⁵ Te ñáyiú quèe ñáyiú ndàhú ndécú ichi Yá Ndiöxí sàndáá iní-yu sá díú-gă chíndèe ñaha-gá xií-yu, te cuèi nduu cuèi niú ñá túú dàña ndèe-yu càháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáyiú quèe cúdíí iní quidé nchàa sá cuèhé sá dúhá cùú-yu dǎtná ñáyiú ní xíhí cuèi ndècu vívǔ-yu. ⁷ Te cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá ná càdá-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuendá sá ñà túú nǎ cumání-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vǎ yǒo cáháⁿ cuèhé cuendá-yu. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindee-yu cue tnàha ñáyiú-yu, dico ío-gá xini ñuhu-xi chindee-yu cue ñáyiú cùu ndí meé-yu ndècu ndíhí-yu, te núu vǎ dúcáⁿ càdá-yu te ñá túú-gă sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te vihi-gá quidé-yu dácúúxí ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁹ Te chido tnúní-n mǎe-ni ñáyiú quèe ñáyiú sa ndècu únídico cuía-xi àdi vihi-gá cuendá ñáyiú-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuiní Yá Ndiöxí núú nchàa ñáyiú ndècu ichi-gá, te ñáyiú-áⁿ xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyiú ní quide ndáá ní xíndecu ndíhi yíi-xi. ¹⁰ Te na cùú-yu ñáyiú quèe quidé vǎha cùdíu núú nchàa ñáyiú, te na cùú-yu ñáyiú quèe xini canu ichi váha cue landú-xi, te na cùú-yu ñáyiú sǎñaha nùu vehe ndetatú cue ñáyiú ñuhu ichi, te na cùú-yu ñáyiú ndècu túha quide nání chiúⁿ cuendá cue ñáyiú ndècu ichi Yá

Ndiöxí, te na cùu-yu ñáyiú chindee nchaa ñáyiú ndècu ndìhi tnúndòho tnúhu ndàhú, te na cùu-yu ñáyiú ñá túú dàña ndéé quidé nchaa núú sã vãha.

¹¹ Te vá chídó tnùnì-n ñáyiú quèé ñáyiú ñá túú ndècu únídico cuíá-xi cada chiùn Yá Ndiöxí, chi núu cuechi-gã-yu ña, te vá cùndáá-yu cadá-yu chiùn-gá, chi quesàhá-yu natnándaha tucú-yu. ¹² Te sá cuendá xíãⁿ te nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí, chi vá cadá-gã-yu nàcuáa ní cuu tnúhu cadá-yu ni cùu. ¹³ Te ngúíta-yu cani iní-yu quíhíⁿ-yu ndì vehe ndì vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndèni ní cuu cuáháⁿ-yu chinee díquíⁿ-yu vehe tnàha ñáyiú-yu ndèhé-yu núu nása ndècú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ càdá-yu, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñã túú nàndíhi. ¹⁴ Núu xíãⁿ cuínì-í sá ncháá ñáyiú quèé ñáyiú cuechi na natnándaha tucú-yu cuendá cuú-yu ñaná, te ducaⁿ càdá-yu nchaa sá xínì ñùhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na càdá-yu, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-o vá nihí-gá-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁵ Te dava ñáyiú quèé ndécú ìchi Yá Ndiöxí ní cùu ní dáñã-yu te ní tnií-yu tnúhu càháⁿ sácúíhna.

¹⁶ Te núu dava ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndìhí-yu ìⁿ ñaha quèé cúú ndì meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñàhá-yu xii-aⁿ cuendá sá vã ìo chi chiùn-aⁿ nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá-áⁿ nihí ndéé-gã-yu chindéé-yu dava-gá ñáyiú quèé ñá túú vèdana ndècu ndìhi.

¹⁷ Te nchaa cue téé ío váha quide yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ío xìnì ñùhu-xi canehé sá yíhí ñùhu núu-güedé, te chindee ñàha xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáyiú ducaⁿ càdá-yu sá cúu-xí nchaa cue téé ni yùhu ni iní càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁸ Te núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndìcutu oré danchihí-dì tríú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Ìⁿ téé quide chiuⁿ dacuítí tàú-xi sá cúhúⁿ yãhu-dé”, duha càchí-xi núu tütú-gá.

¹⁹ Te núu ío ñáyiú véxi sàcáⁿ cuéchi núu-n cuendá ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te cada cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu te núu véxi-yu ndìhi úú àdi únì ñáyiú càháⁿ ndáá nàcuáa ní cuu, áⁿ núu ñáhá te vá cadá cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú-áⁿ ndécú cuéchi-güedé, te cáháⁿ-n dõho-güedé núu nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá cuendá sá dává-gã-yu vá cùyíⁿ-yu ducaⁿ càdá-yu. ²¹ Te Yá Ndiöxí ndìhi Xítóhó Jesucristú náhá-gã ndìhi cue espíritú xínú cuèchi núu-gã sá yùhú càháⁿ-í dóho-n sã cadá-n nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te ìⁿ-ni càháⁿ ndìhi-n cuè téé xìnì tnáhá ndìhi-n, ndìhi cue téé ñá túú xìnì tnáhá ndìhi-n. ²² Te vá ìo cundihí iní-n tàxi ndecu-n ìⁿ téé quindaha ñàha xii ñáyiú, chi díhna-gá cada cuendá-n te núu cùu-dé ìⁿ téé quide ndáá, chi núu cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cadá ndáá-dé, te yòhó ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te ío coto-n mèe-n vá cadá-n ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ ìo mee-ni cùhú xití-n te vá cóhó-n mèe-ni ndute, chi tnàhá luha vìnú ndéhé yoho yàha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

²⁴ Te dava ñáyiú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cùtnuní tucu sá náchãhu-yu na sàá nduu, te dava tucú-yu chi ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico na sàá nduu cùndáá cuéchi-yu te dàvá-áⁿ cutnùnì. ²⁵ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá vãha quide dává-yu chi cùtnuní, te cuèi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuítí sã sàá nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáyiú ndècu tnuú quidé chiùn ndìhi ìⁿ patróóⁿ xìnì ñùhu-xi ío canehé-yu sá yíñùhu núu-dé cuendá sá vã càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá Yá Ndiöxí, te ni vã càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá. ² Te núu patróóⁿ cue ñáyiú xínu cuechi-áⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ñá díú sã dúcáⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí te vá cánèhé-yu sá yíñùhu núu-dé, chi uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuèchí-yu núu-dé, te ducaⁿ na càdá-yu chi xínu cuèchí-yu núu

tëe sàndáá iní ndíhí-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te vá dáñá ndèé-n dànehé-n-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xí-yu sá ná càdá-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

³ Te ío cue téé ñá túú tñi-güedé nàcuáa càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndáá, chi ñá túú càháⁿ-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xítohó Jesucristú cúu-xí mèe-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. ⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú vèdana xini-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tnúhu sá ñá túú nándíhi cuini-güedé cùtnàha-güedé. Te ngüita-güedé cúu cuèdu iní tnáhá-güedé, te nàá ndíhi tnáhá-güedé, te xícuehé tnáhá-güedé, te ñá túú-gá cúu váha iní núu tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni nàá-güedé chi ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñá túú xini-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te càchí-güedé sá ño váha cundecu-güedé ichi-gá chi sàni iní-güedé sá ño vai díhúⁿ ñíhí-güedé cundecu ndíhi-güedé. Te yúhú càháⁿ-í dóho-n sá vǎ ñíhí tnáhá-n ndíhi nchaa cue téé ducaⁿ xíquide. ⁶ Te ndáá sá ichi Yá Ndiöxí cúu-xí ñíⁿ ichi sá ño váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nàcuáa ndècu-o ñuyú-a. ⁷ Te nchoo cuè ñáyiu chi ñá túú vèdana nèhe-o ní quexio ñuyú-a, te ñu-ni ducaⁿ ñá túú vèdana canehe-o quíhíⁿ òré ná cúu-ó. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndècu-ni sá cúnchito-o ndíhi dóo cuihnu-o. ⁹ Te ío ñáyiu ío cuini-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiu-áⁿ dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha xí-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidé-yu, te nchaa sá quidé-yu-áⁿ ñá túú vèdana nándíhi-xi chi uuⁿ-gá ndádá ndàhú ñáhá-xí xí-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiu ñuhu iní mee-ni díhúⁿ, te xíáⁿ quidé-xí ngüita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ío ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí te sá tnúhu ducaⁿ ñuhu iní mee-ni díhúⁿ ñí dáñá-yu ñá túú-gá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te vitna ñá túú tnáhí-gá ndécú váha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-ó-gǎ

¹¹ Te yòhó téé quide chiuⁿ Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi vá cadá-n dàtná quidé nchaa ñáyiu ní cachí-í sá ñá túú quide ndáá, te vá dáñá ndèé-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiöxí, te ío quindáá iní-n-gǎ, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiu-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yàha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuáa cuini Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-n-gǎ, te ío cuhuⁿ iní-n sǎ cùndècu-n ndíhi Yá Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ, chi ñu cuendá tnáhí-áⁿ ñi càháⁿ ñáhá-gǎ xii-n, te ní càháⁿ ndáá-n núu vai ñáyiu sá ño váha sàndáá iní-n-gǎ. ¹³ Te Yá Ndiöxí Yaá quidé nchito nchaandi túhú sá ño ñuyú nàha-gá sá càháⁿ-í dóho-n vitna, te ñu-ni ducaⁿ nàha tucu Xítohó Jesucristú Yaá ní càháⁿ tnúhu ndáá núu tǎ Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te nchaa tnúhu càháⁿ-gá cada-n nàcuáa vá dáquèe tíhú ñáhá ñáyiu xii-n, te ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu, te mee Yá Ndiöxí náhá-gǎ ná nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndiöxí ío váha cùu iní-gá te ñíⁿ dídí-í-gǎ ío-gá cùnùu-gá dàcúxí cuè téé tàxi tnuní ñíⁿ ñíⁿ nàcióⁿ ndíhi nchaa dava-gá cue téé cùnùu, chi tàxi tnuní ñáhá-gǎ xii-güedé, te nchaa ñáyiu ndècu ñuyú-a tàxi tnuní-gá. ¹⁶ Te ñu-gá cúu-gǎ Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-gá chi dàtná dáyehe nchicanhii dàyehe-xi núu ndécú-gǎ, te vá yò ñíⁿ cùyíi dayatni núu ndécú-gǎ, te ni ñá túú ñíⁿ ñáyiu xini ñáhá xii-gá te ni vǎ ndácü-yu quini ñáhá-yu xii-gá. Te ío na cànehe nchaa ñáyiu sá yíñuhu núu-gǎ ñi caa ñi quíhíⁿ, te ducaⁿ ño na tàxi tnuní-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

¹⁷ Te càháⁿ-n dóho nchaa ñáyiu cuica ndècu ndíhi nchaa sá ño ñuyú-a cuendá sá vǎ cadá càhnú-yu mèe-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cùndèé iní-yu ñi ñíⁿ sá ndécú ndíhí-yu chi vá cùdú-xi, te càháⁿ-n dóho-yu sá ná cùndèé iní-yu Yá Ndiöxí chi ñu-gá cúu-gǎ Yaá ndécú

nchàa nduu nchaa quíú, te chitu nǔú ndáhá tàxi-gá nchaa sá xíní ñùhu-o, chi cuení-gá sá ïo cuu váha iní-ó cùndecu-o. ¹⁸ Te cáháⁿ tucu-n dǒho-yu sá ná càdá-yu mee-ni sǎ vǎha, te cuendá nchaa sá vǎha cadá-yu-áⁿ te cuú-yu ìⁿ ñáyiú cuica sǎ cúú-xí Yǎ Ndiǒxí, te na cùndecu túha-yu chindèé-yu cue ñáyiú ndàhú cuáñàhá-yu sá xíní ñùhú-yu. ¹⁹ Te núu ducaⁿ na càdá-yu te Yá Ndiǒxí cuáñaha-gǎ sá ndúú tǎhǔ-yu na sǎá nduu, te ngúndecu váha-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihi-ná

²⁰ Te yòhó té Timùteú càháⁿ-í dóho-n sǎ ïo cada cuendá-n vǎ dǎma tnúhu ní taxi Yá Ndiǒxí danèhé-n ñáyiú, te vǎ cadá cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuèndú duha ìó ñuyíú-a chi ñá túú nàndíhi-xi, te ni vǎ cadá cuendá-n nchàa tnúhu xǐtnàha ñáyiú càchí sá xícá nàha tnúhu cue téé túha chi ñá díú ìⁿ tnúhu ndáá cúú-xí. ²¹ Te ìó ñáyiú ñá túú-gǎ sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiǒxí, chi ní quide cuendá-yu nchaa tnúhu xìca naha ñáyiú-áⁿ.

Te Yá Ndiǒxí ná chìndee chitúú ñaha-gǎ xii-n. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ìo cada ndee ìní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA TÉ TIMÛTEÚ

Té Păblú cádŭha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñàha Yá Ndiòxí càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú núú ñăyiu, chi ducaⁿ ñí cachí Yă Ndiòxí cunduu. Te càháⁿ-í dàtná ní cachí Yă Ndiòxí sá ncháá nchòo ñăyiu ndècu ndìhi Xítóhó Jesucrístú naníhí tàhú-ó. ² Te yúhú té Păblú cádŭha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te ñiu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítóhó Jesucrístú, te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiòxí ndìhi núú Xítóhó Jesucrístú sá ño na chindee chitúu ñaha-gă xii-n, te cundàhú iní ñáhà-gă, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuendá Xítóhó Jesucrístú

³ Te cuéi nduu cuéi níu ducaⁿ-ni càháⁿ ndìhi-í Yă Ndiòxí cuendá-n, te ndàcáⁿ táhù-í núú-gă, te xinu cuechi-í núú-gă dàtná ní quide cue ñani tnáhà-í ní xindecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gă dàtná ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnáhà-ó cuendá ío cudíí ìní-í, chi ndàcu iní-í sá ño ní ndáhyú-n sã ndìhú iní-n cùtnàhá ní quide ndee ìní-í tnáhà-ó. ⁵ Te nàha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yă Ndiòxí dàtná ní ngüita díhna-gá xitná-n tă Loidá ndìhi năná-n tă Eùnicé quidě-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhà-n ño váha sàndáá iní-n-gă.

⁶ Te xiãⁿ dándàcu iní ñáhà-í xii-n cuendá sá ño-gá nducu ndèe-n cada-n chiuⁿ ní nduu táhú-n núú Yă Ndiòxí cada-n, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ní ngúndecu ndìhi-n cùtnàhá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sã díú chiuⁿ-gá cada-n. ⁷ Te Espíritú sá ñí taxi Yá Ndiòxí ndécú ndìhi-o ñá túú cùu-xi ñí Espíritú sá cádá nàcuáa yùhú-ó, chi cùu-xi ñí Espíritú sá táxi tnúhu ndee ìní cada-o chiuⁿ-gá, te ñiu-xi quide cuu iní tnáhà-ó ñí ñí-o, te ñiu-ni tucu-xi quide cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o. ⁸ Te xiãⁿ núu vá cúcàháⁿ núú-n càháⁿ váha-n cuendá Xítóhó Jesucrístú, te ni vã cúcàháⁿ núú-n sã dúhá yìhi-í vecáá sá cuendá-gá, te xini ñuhu-xi sá tnáhà-n ndòho-n sá cuendá tnúhu-gá, te cundee ìní-n ndòho-n, chi Yá Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-n. ⁹ Te Yá Ndiòxí ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní cachí-gá sá cádá-ó nchàa nacuáa cuiní méé-gă cunduu, te ducaⁿ ñí quide-gá chi ducaⁿ ñí sani iní méé-gă cunduu sá cádá váha ñaha-gă xii-o, te ñá díú sã ño váha quide-o ndecu-o ducaⁿ ni quide-gá. Te ndéé cùtnàhá vátá ngăva-gá ñuyúú ñí cachí-gá sá cádá váha ñaha-gă xii nchaa nchoo ñăyiu ní ngúndecu ndìhi Xítóhó Jesucrístú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sã ño váha quide ñaha-gă xii-o, chi ní quixi Xítóhó Jesucrístú ñuyúú-a ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te Yaá-án ñí quide-gá cuendá sá vã cùú-gá-ó cùú dúcáⁿ-ó, chi ní cachí-gá sá cùndecu-o ni caa ni quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gá.

¹¹ Te ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràel te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gá, te cuéi ndèni ní cuu ndécú-yu te quíhíⁿ-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu chi ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu. ¹² Te cuendá xiãⁿ nándi sá ndóhò-í vitna cuendá-gá, dico ñá túú cúcàháⁿ núú-í chi cùtnuní váha iní-í nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucrístú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndáhà-gă, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñàha-gá xii-í ndéé ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gá.

¹³ Te vá dáñá ndéè-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yă Ndiòxí, te nchaa-o nàcuáa ndècu-o ndìhi Xítóhó Jesucrístú ío cuu iní tnáhà-ó ñí ñí-o. ¹⁴ Te cada cuendá váha-n sã vã dăma tnúhu Yá Ndiòxí sá ñí taxi-gá ndécú ndìhi-n, te Espíritú-gá sá ñí taxi-gá ndécú ndìhi-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xini-n sã nchàa ñăyiu ndècu distritú Àsiá, ñăyiu ní sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrístú ní dáñá ñáhà-yu xii-í, te tnàhá té Fígeló ndìhi té Hèrmógenés ní dáñá

ñàha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ táhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chindee-gá cue ñáyiú cùu ndi mee té Onèsíforó, chi diu-dé ío vại xito ní quixi-dé ní quide cuendá ñáhá-dě xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcahaⁿ núú-dě sá yíhì-í vecaá. ¹⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu-dé ñúú Rómá ducaⁿ-ni ñí xóo nanducu ñàha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñáhá-dě. ¹⁸ Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cùndahú iní ñáhá-gá xii-dé nduu na sáa cundáa cuéchi nchaá ñáyiú. Te yòhó sa xini ndáa-n sá ïo ní chindee ñàha-dé xii-o cùtnàhá ní xíndecu-o ñúú Éfesú.

2

Tée quide ndáa xínú cuèchi núú Xítohó Jesucristú

¹ Te yòhó tée cùu datná ìⁿ déhe mee-í ío nducu ndèe-n cada-n nacuaa níhí ndéé-gã-n cùndecu-n ichi Xítohó Jesucristú chi diu-gá chindee ñàha-gá xii-n. ² Te nchaá tnúhu sá ñí dánèhé ñáhà-í xii-n ndìhi nchaá dava-gá ñáyiú, xíãⁿ danèhé-n dàva-gá cue tée quide ndáa cuendá danèhé-güedé dava-gá ñáyiú.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítohó Jesucristú datná cuini-n ndòho ìⁿ sandadú sàhni iní-dé xínú cuèchi-dé. ⁴ Chi ni ìⁿ sandadú ñá túú nãgá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuèchi-dé cuendá cudù-dé núú tée tàxi tnuní ñáhá. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ìⁿ tée dàdiqui, chi núú vá dàdiqui-dé nàcuáa tàú-xi cunduu te vá ñihí-dé sá ndúú táhú-dě. ⁶ Te núú ìⁿ tée xínu cuechi ío ndùcu ndee-dé quidé chiúⁿ-dé chíhí-dě tatá, te diu-dé tàú-dé díhna-gá-dé níhí-dě sá cùhúⁿ yáhu-dé. ⁷ Te cani iní-n nchàa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-n te tecú tnuní-n nchàa.

⁸ Te ndacu iní-n sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñaní tnáhá ndí Dàvií, te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu dànehé-í ñáyiú. ⁹ Te ío dándoho ñaha ñáyiú xii-í cuendá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñahá-yu xii-í datná quidě-yu ìⁿ tée ní quide ìⁿ cuéchi càhnu, chi ní chihi ñahá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndiõxí chi vá ndácũ-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xíãⁿ ñúu cuèi nándi cùu nchaá sá quidé ñahá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuendá sá naníhí tãhú tnàhá nchaá dava-gá ñáyiú cuini Yá Ndiõxí cundecu ndìhi-gá, chi nchaá ñáyiú na tnàhá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú nduu táhũ-yu cundecũ-yu ndìhi-gá núú ïo váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te xéhé cúu-xí ìⁿ tnúhu ndáa cuiti:
Nchoo cùu-o datná ñáyiú ní xíhí ndìhi Xítohó Jesucristú chi ñá túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha,

te xíãⁿ ñúu cuèi na sáa nduu cùú-ó ñùyíú-a, dico diu-ni cundecu-o ndìhi-gá.

¹² Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndóhó-ó sá cuendá-gá, te sáa nduu te cunuu-o ndìhi-gá.

Te núu na càháⁿ-ó sá ñà túú xini-ó-gã, te diu-ni ducaⁿ cùñaha-gã xii-o sá ñà túú xini ñáhá-gã ná sáa nduu càda ndáa-gá cuéchi nchaá ñáyiú.

¹³ Te núu nchoo ñà túú quide ndáa-ó ndècu-o núú-gã ñá, dico mee-gã chi ío ndáa quidé-gã,

chi Yá Ndiõxí nchaá sá sání iní-gá quidé-gã.

Tée quide nacuaa ndùu vétú iní Yá Ndiõxí

¹⁴ Te dandacu iní-n nchàa ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi Xítohó Jesucristú nchaá tnúhu càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xí-yu sá Xítohó Jesucristú cuini-gá sá ñà túú-gã nándi tnúhu cùtnàhá-yu, chi nchaá tnúhu càháⁿ-yú-áⁿ dácuíta nihnu-xi ñáyiú ndédóho ñaha xí-yu, chi ñá túú vèdana nàndíhi nchaá tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-n cada ndáa-n cùndecu-n núú Yá Ndiõxí, te cada-n chiúⁿ-gá nàcuáa nduu vétú iní-gá, te càháⁿ ndáa-n tnúhu-gá, cuendá sá vã cúcahaⁿ núú-n núú-gã. ¹⁶ Te vá cáda cuendá-n nchàa tnúhu sá ñà túú vèdana nàndíhi càháⁿ ñáyiú cuendá Yá Ndiõxí, chi nchaá ñáyiú càháⁿ tnúhu-áⁿ ndìhi nchaá ñáyiú sàcúndedóho ñaha xí-yu uuⁿ-gá quidě-yu nchaá sá cuèhé sá dúhá. ¹⁷ Te nchaá tnúhu-áⁿ cùténuu-xi datná quidé ìⁿ cuéhé sá ñani ñaha xii ñáyiú xité nuu-xi níhí

yiqui cùñú-yu. Te tnàhá té Himènéú ndihi té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáyiu-áⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ ñà túú-gă càháⁿ ndáá-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, chi càchí-güedé sá ncháá nchòo ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí cúú-ó dàtná cue ñáyiu sa ní ndoto, dico na cùú ndisa-o te vâ ndótó-gă-ó càchí-güedé. Te dava ñáyiu ní dǎñǎ-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé. ¹⁹ Te cuëi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndiöxí ní taxi ndècu-gá cue ñáyiu ni yùhu ni iní ndécú ìchi-gá, te cùtnuní sá ndécú ndihi ñaha-gá xií-yu, chi ìⁿ xichi núú tütú-gá càchí-xi sá mée-gă xìní-gá cue ñáyiu cùu cuendá-gá. Te ingá tucu xichi núú tütú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucrístú xíní ñùhu-xi sá vǎ cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

²⁰ Te ñáyiu cuica chi ndècu ndihí-yu vehé-yu cóhó sǎ ñí cuáha mee-ni ðíhúⁿ cuááⁿ, ndihi cóhó sǎ ñí cuáha mee-ni ðíhúⁿ cuixíⁿ, te nchaa cóhó-ǎⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñá túú nǎ cúmǎní núú Yǎ Ndiöxí. Te ndècu ndihi tucú-yu cóhó sǎ ñí cuáha mee-ni ñùhu, ndihi cóhó sǎ ñí cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa cóhó-ǎⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñá túú quide ndáá núú Yǎ Ndiöxí. ²¹ Te nchaa ñáyiu ío ndècu yiñuhu núú Yǎ Ndiöxí cúú-yu ñáyiu ñá túú ñihí tnáhá ndihi cue ñáyiu ñá túú quide ndáá núú-gă, te cue ñáyiu ndècu yiñuhu núú-gă-áⁿ ñà túú tnàhí quée cáva-yu quidé-yu nchaa chiúⁿ tahu-gá.

²² Te ío cada cuendá-n vǎ cadá-n nàcuáa quide cue téé cuechi ndècu ichi cuèhé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cùndècu-n ichi Yá Ndiöxí, te quindáá iní-n-gă, te cuu iní-n ncháa tnaha ñáyiu-n, te cundècu nahi-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-n ndihi nchaa dava-gá ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáyiu càháⁿ ndihi ñaha xii Yá Ndiöxí.

²³ Te vâ cadá cuendá-n ñí ìⁿ tnúhu xitnàha ñáyiu chi ñá túú vèdana nàndíhi-xi, chi núu na càda cuendá-ó te ðicó dánáá ñáhá-xí. ²⁴ Chi nchaa cue téé xínu cuechi núú Yǎ Ndiöxí xíní ñùhu-xi càháⁿ váha-güedé ndihi nchaa ñáyiu, te danèhé ñáhá váha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vâ nàá-güedé. ²⁵ Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaa ñáyiu sáá iní-xi, ñáyiu ñá túú tnàhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cudana Yá Ndiöxí cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá. ²⁶ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá sàcuíhná cùnùu-xi taxi tñuní ñáhá-xí xii-yu, chi dàcahu iní ñáhá-xí xii-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ni cùu.

3

Nàcuáa cada ñáyiu òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrístú

¹ Te càchí tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrístú, chi dàvǎ-áⁿ ío cada úhú-xi. ² Chi ngúíta ñáyiu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sǎ cúú-xí mée-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni ðíhúⁿ, te ío cada càhnú-yu mée-yu, te cunduu yíchí iní-yu, te càháⁿ cuèhé-yu cuendá Yǎ Ndiöxí, te vâ quindáá-gá iní-yu ni tǎtǎ-yu ni nǎñǎ-yu, te ni vǎ ndàcáⁿ táhú núú tnáhǎ-yu cuendá nchaa sá váha cada tnàhá-yu, te cadá-yu mee-ni sǎ ñà túú tnàhá iní Yǎ Ndiöxí. ³ Te vâ cúú ñí tnáhá ndí meé-yu, te nàá-yu te vâ cuánáa-yu, te tee tnàhá-yu cuéchi neñúú, te vâ cuánáa-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te ío cunduu cuihna iní-yu, te vâ tnàhá iní-yu nchaa sá váha. ⁴ Te dayuhu cuáha cuendá tnáhǎ-yu núú cuè téé cùchiuⁿ, te ío cunduu yí iní-yu cadá-yu nándí sá ñà túú váha, te ío cada nínu-yu mée-yu, te mee-ni ncháa sá cúdíⁿ iní-yu cadá-yu, te vâ cúdíⁿ iní-yu nanducu ñihnú-yu Yá Ndiöxí. ⁵ Te quesàhá-yu sá tnàhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiöxí dico vâ cadǎ-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

Te yúhú càchí tnúhu-í xii-n sǎ vǎ ñihí tnáhá-n ndihi nchaa ñáyiu ducaⁿ quide. ⁶ Te dava ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu dava vehe núú xíndècu ñáyiu, te ngúíta-yu dandáhú-yu ñáyiu ðíhí ñá túú xíní dana cuendá Yǎ Ndiöxí, te ñáyiu ðíhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ndècu vihi cuéchi-xi, chi ío cùdíⁿ iní-yu quidé-yu nchaa nání sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. ⁷ Te cuëi ío dàcuahá-yu, dico ñá túú cùtnuní iní-yu nása cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. ⁸ Te ñáyiu ducaⁿ dandáhú ñáhá xii cue ñáyiu ðíhí-áⁿ ñà túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiöxí, chi quidé-yu dàtná ní quide ndí Jǎnés ndihi ndí Jǎmbrés chi cue ndí-áⁿ ñà túú ní cùu váha

iní cue ndíi núú ndíi Moisés cuendá tnúhu ní cáháⁿ ndíi. Te ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú sàni iní mee ñine-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuèi càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá sá sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá. ⁹ Dico vá ndácú-gã-yu dandàhú-yu vâi ñáyiú, chi nchaa ñáyiú cutnùní iní-yu sá ïo ñii ñíquĩ-yu, te ñá túú càháⁿ ndáá-yu dàtná ní quide cue téé úú ñá túú ní tnàhá iní tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés.

Té Pãblú dásàhú-dé té Timùteú

¹⁰ Te yòhó quidé-n nchaa nacuaá ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ní xiní-n nchaa nacuaá quide-í ndécù-í, te cùtnuní iní-n nàcuáa sàni iní-í ndécù-í ñuyú-a, te xiní-n sã ïo sàndáá iní-í Yá Ndiöxí, te ío càhnu iní-í, te cùu iní-í nchaa ñáyiú, te xiní tucu-n sã ïo quide cahnu iní-í cuèi nándi sá yãha-í ndécù-í dico ñá túú dàña ndeé-í ichi-gá. ¹¹ Te ío vâi sá quidé ñàha ñáyiú xii-í dándòho ñahá-yu sá ndécù-í ichi Xítohó Jesucristú, te sa nàha tucu-n datná ní quide ñahá-yu xii-í cùtnàhá ní xíndecu-í ñúú Antiòquia, ndíhi ñúú Ìconiú, ndíhi ñúú Lìstrá, chi ío ní dándóhó ñahá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xítohó Jesucristú ío ní xito ñaha-gã xii-í te ní chindee ñaha-gã cuèi nándi cùu sá ñí yáha-í. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã ïo vâi sá ñà túú vãha cada ñaha ñáyiú xii nchaa ñáyiú cuení sá ñà túú ñã cumání núú Yá Ndiöxí cuendá sá ndécú ndíhi-yu Xítohó Jesucristú. ¹³ Dico dava ñáyiú càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá càháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáyiú-áⁿ uuⁿ-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quíhiⁿ, te ducaⁿ-ni ïo dandàhú tnáhã-yu.

¹⁴ Te yòhó chi ío váha ní sàndáá iní-n tnúhu Yá Ndiöxí sá dácuaⁿ-n, te vitna càháⁿ-í dóho-n sã vã dáñá ndèé-n quíndáá iní-n tnúhu-áⁿ, te yòhó sa nàha-n ná cúú ñáyiú ní dánèhé ñahá xii-n tnúhu-gá. ¹⁵ Te yòhó chi ndéé cùtnàhá cúú làndú-n ñí ngüíta-n dàcuaha-n tnúhu ndèé núú tütú Yá Ndiöxí, te ñii-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñaha-xi xii-n te naníhi tãhú-n, chi sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú. ¹⁶ Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndiöxí, chi ñii-ni mee-gã ní dácáhu iní ñahá-gã xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá ío váha dacuaⁿ-o nchaa dava-gá ñáyiú, te càháⁿ-xi dóho-o sã vã cùndecu-gá-ó ichi cuèhé ichi duha, te núu ñá túú quide ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñaha-xi, te dànehé ñahá-xi nàcuáa cada-o cùndáá-ó núú Yá Ndiöxí. ¹⁷ Te ñii-ni tnúhu-gá dátüha ñaha vãha-xi xii nchoo cuè ñáyiú ndècu ndíhi-gá cuendá cada-o nchaa núú sã vãha.

4

¹ Te Xítohó Jesucristú quixi-gá taxi tnùn-í-gá ñuyú-a, te cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiú sa ní xíhi, ndíhi cuèchi nchaa ñáyiú xíndecu vívú. Te mee-gã ndíhi Yá Ndiöxí ñahá-gã sá ïo càháⁿ-í dóho-n vitna ² sá ïo dacuaⁿ-n ñáyiú tnúhu-gá, te vá dáñá ndèé-n dàcuahá-n-yu ndèda-ni càa oré cuèi ñá túú cuení-yu cundedóho-yu, te nchaa ñáyiú ñá túú cuení cada ndáá cúñaha ndáá-n nchaa nacuaá quidé-yu. Te cúñaha tucu-n xií-yu sá vã dúcã-gã cadá-yu, te cáháⁿ-n dõho-yu cuendá cada ndáá-yu cundecú-yu. Te ío cunduu càhnu iní-n òré cáháⁿ-n dõho-yu, te ío dacuaⁿ-n-yu tnúhu-gá. ³ Chi sáá nduu te vá càchí-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha cundecu váha-o núú Yá Ndiöxí, chi mee-ñã nchaa sá cúdí iní mee-yu cundedóho-yu, te ndúcú-yu cue téé danèhé ñahá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-áⁿ. ⁴ Te vá cadá cuendá tnàh-í-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, chi mee-ñã tnúhu sá ñà túú nàndíhi cada cuendá-yu. ⁵ Dico yòhó ío quíhi iní-n cundecu-n, te cahni iní-n cuèi nándi na ndòho-n, te dacuaⁿ-ni-n ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiú vátá quíndáá iní ñahá-gã xii-gá, te cada-ni-n nchaa chiuⁿ ní tãhú-gã cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñuhu ichi-ná-í quíhiⁿ-í núú ndécú Yá Ndiöxí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuendá sá xínú cuèchi-í núú-gã. ⁷ Te ní quide-í nchaa chiuⁿ ní tãhú Yá Ndiöxí cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiuⁿ ní tãhú-gã-áⁿ ñí quide-í, te ñá túú ní dàña ndeé-í ní sàndáá iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sàndáá iní-í-gá ndéé vitna. ⁸ Te vitna sa ndècu túha-ná sá ndúú tãhú-í cuendá sá quidé ndáá-í núú Yá Ndiöxí, te Xítohó Jesucristú taxi-gá tãhú-ãⁿ nduu tãhú-í ná sáá nduu, chi cùu-gá ñiiⁿ Yaá quidé ndáá cuiti, te ñá díú-ní

yǎhú taxi-gá táhú-ǎⁿ cuu cuèndá-í, chi tnàhá nchaa ñáyi ndètu cahnu-ná sáá nduu quìxi tucu-gá ñuyú-a cuáñaha-gǎ táhú-ǎⁿ nduu táhú-yu.

Chiuⁿ tahu té Pǎblú cada té Timùteú

⁹ Te cuìní-í sá ìo ndìhi quixi-n quìxi coto ñaha-n xii-í. ¹⁰ Chi té Dēmás ñá túú-gǎ quidé cuèndá ñáhá-dě xii-í, chi mee-nǎ nchaa sá ìo ñuyú-a ío cùdíí ìní-dé. Te ní dándõ ñaha-dě cuáháⁿ-dé ñuu Tesalónica, te té Crèscenté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Gàlaciá, te té Títú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Dàlmaciá. ¹¹ Te ìⁿdì-ná té Lùcá ndécú ndìhi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii té Mǎcú quixi-n ndìhi-dé, chi té-áⁿ ndacu-dé cada-dé ìⁿ chiùⁿ-í. ¹² Te té Tìquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñuu Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Càrpú cáá ñuu Tròás canehe-n ìⁿ dóó tǐcachi ní dándõ-í vehe-dé quixi, ndìhi nchaa lìbrú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quìxi chi xíǎⁿ ío-gá xíní ñùhu-í. ¹⁴ Te té Lijandrú té cùu rerú ío vài sá ñà túú vǎha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yǎ Ndiòxí náhá-gǎ nása cada ñaha-gǎ xii-dé cuèndá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá ñíhí tnáhá-n ndìhi-dé chi ío càháⁿ cuèhé-dé cuèndá nchaa tnúhu càháⁿ-ó.

¹⁶ Te cútnáhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè té cùchiuⁿ xito díhna nuu, chi mee dìi ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ni ìⁿ cue té cùndìhi-í, chi nchaa-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-í, te yúhú xìcáⁿ táhú-í núú Yǎ Ndiòxí sá vǎ cádá cuèndá-gá sá dúcáⁿ ní quide-güedé. ¹⁷ Dico Xítóhó Jesucristú ní chindee ñaha-gá xii-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ní cáháⁿ-í tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu núú cuè té-áⁿ ndìhi núú nchaa ñáyi, dico ñá díú ñáyi isràél cúǎ-yu, te diu-gá ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee Xítóhó Jesucristú coto ñaha-gǎ xii-í te ñá túú ñá cuu cuèi nándi sá ná cádá ñaha ñáyi xii-í te diu-ni-gá coto ñaha-gǎ xii-í ndéé ná sáá nduu sáá-í andiú nùú ndécú-gǎ táxi tnùnì-gá. Te nchaa-o chǐ ná càchí-ó sǎ ìo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ñí ndìhi-ná

¹⁹ Te ío cúñaha-n na càda ndee ìní tá Priscá, ndìhi té Àquilú, ndìhi cue ñáyi cùu ndi mee té Onèsiforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendóo-dé ñuu Còrintú, te té Tròfimú ní dándõ-í-dé ñuu Miletú chi cùhú-dé. ²¹ Te ío cundìhí ìní-n quixi-n oré vátá sáá-gá yóo quidé vǐxiⁿ-xi. Te ío cada ndee ìní-n càchí té Èúbulú, ndìhi té Pùdenté, ndìhi té Lǐnú, ndìhi tá Claudiá, ndìhi nchaa dava-gá ñáyi sàndáá ìní tnúhu Xítóhó Jesucristú.

²² Te xìcáⁿ táhú-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná cùndecu ndìhi ñaha-gá xii-n ndìhi nchaa dava-gá-yu. Te ducaⁿ ìo na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe ìní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA TÉ TÌTÚ

Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Títú

¹ Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí, te diu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í cāhán-í tnúhu Xítohó Jesucrístú núú ñáyiú cuèndá quíndáá iní nchaa ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí naníhí tàhú, ndíhi cuèndá sá tècú tnùní váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dācuàha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndíhí-yu tnúhu ndee iní sá cūndècu ndíhí-yu Yá Ndiöxí nī caa nī quíhíⁿ, chi ndéé cūtnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cūndècu ndíhi ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dāndahú ñáhá-gă, chi quide-gá ìⁿ sá cāhán-gá. ³ Te ní sáá nduu nī cachí-gá sá nihí-yu tnúhu nācuáa cuáhán tnúhu-gá, te diu-ni tnúhu-án nī cachí Yă Ndiöxí Yaá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá dācuàha-í ñáyiú. ⁴ Te tutú-a cādúha-í cuèndá daquixi-í ndaha yòhó té Títú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucrístú, chi ìⁿ-ni tnúhu sàndáá iní-ó. Te xicán táhú-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí sá ïo na chīndee chitúu ñaha-gă xii-n, te diu-ni-gá ná càda te ío váha cuu iní-n cūndecu-n. Te xicán táhú tūcu-í núú Xítohó Jesucrístú Yaá dācācu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá díú-ní dùcaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chiuⁿ quide té Títú distritú Crětá

⁵ Te yúhú ní dāndōo ñaha-í xii-n distritú Crětá, chi cuiní-í cada-n nchaa chiuⁿ cumání, te cuiní-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñaha xii cue ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí xīndecu ìⁿ ìⁿ ñuú yīndèhu distritú-án, te cada-n nācuáa ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chiuⁿ-án xíní ñùhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ío váha quide ndáá nācuáa vā yōo cāhán dóho-güedé, te na cūu-güedé cue téé ndècu ìⁿ dii-ni ñadíhí-xi. Te ducaⁿ nchaa landú-güedé ná cūu-güexi landú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cuèndá sá vā yōo cuatnuñaha xii-güexi quesahá-yu sá ïo sàá iní-güexi te quide-güexi nāndi sá ñà túú tàú-güexi cada-güexi. ⁷ Chi xini ñuhu-xi sá nchāá cuè téé quíndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí ío cundecu yīñùhu-güedé, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yá Ndiöxí, te xini ñuhu tucu-xi sá vā cúú-güedé cue téé ñíí iní-xi, te ni vā cúú-güedé cue téé líhli iní-xi, te ni vā cúú-güedé cue téé quíhu, te ni vā cúú-güedé cue téé plètú, te ni vā cúú-güedé cue téé dīcó-ni ducaⁿ níhí díhú. ⁸ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé sãñaha nūu vehe ndetatú cue ñáyiú ñùhu ichi, cue téé quide váha sá cúú-xi tnàha ñáyiú-xi, cue téé ío váha cūtnuní iní-xi nācuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xīndecu, cue téé quide nchaa nācuáa ndūu vétú iní Yă Ndiöxí, cue téé xito mee-xi ñà túú quide cutexínu. ⁹ Te na cūu-güedé cue téé ío váha sàndáá iní tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí sá nī dānehé ñáhà-í xii-ndo cuèndá ducaⁿ te cue téé-án ndacu-güedé cāhán-güedé dóho ñáyiú cuèndá cādă-yu nchaa nācuáa cāhán Yă Ndiöxí, te níhí-güedé tnúhu cāhán váha-güedé núú nchaa ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yá Ndiöxí, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na cāchí tnúhu-í xii-n sã vái ñáyiú sàá iní-xi ìó, te cāhán-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nāndíhi, te dāndahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isràél ío-gá vāi-yu ducaⁿ xiquide.

¹¹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide xini ñuhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xii-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu, chi dānehé-yu dava-gá ñáyiú ìⁿ sá ñà túú tàú-yu dacuàhá-yu, te ducaⁿ quide-yu cuèndá-ni sá nihí-yu díhú, te ío titní xichi ní cuu dāndahú-yu nchaa ñáyiú xīndecu ìⁿ-ni vèhe.

¹² Te ní cachí ìⁿ téé ío váha sàá díquí-xi ndècu mei ñuú distritú Crětá sá nchāá ñáyiú ñuú-dé-án ïo ndèhndé-yu, te ío cuihna ìní-yu, te ío vāi xexí-yu, te cūhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní cāhán-dé chi ducaⁿ quide-yu, te xíán ío cāhán-n dōho-yu cuèndá sá ná quíndáá

váha iní-yu tnúhu Yá Ndiöxí. ¹⁴ Te cúñaha-n xii-yu sá vǎ cáda cuendá-yu nchaa tnúhu ndehnde càháⁿ ñáyiú isràél, te ni vǎ cáda cuendá-yu nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú ñá túú cuìní quíndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí.

¹⁵ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiöxí ò ñuyíú-a cùu-xi mee nine-ni sá vǎha sá cúú-xí nchàa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndècu ichi Yá Ndiöxí. Dico nchaa sá ñí cadúha-gá ñá túú cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu-gá, chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá ñùhu iní-yu, te ñá túú quíde cuendá-yu núu quíde váha-yu àdi ñá túú quíde váha-yu ndècú-yu. ¹⁶ Te càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí, dico nchaa sá quídě-yu-áⁿ càchí tnùnì-xi sá ñǎ ndáá. Te Yá Ndiöxí chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaa nàcuáa quíde-yu, chi ío sàá iní-yu, te ñá túú quíde-yu ni ìⁿ sá vǎha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te yòhó òré dánèhé-n ñáyiú, te danèhé-n-yu mee-ni nàcuáa càháⁿ tnúhu váha tnúhu Yá Ndiöxí. ² Te nchaa cue téé cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vǎ cáda cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yiñuhu-güedé, te na cuǎha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quíndáá váha iní-güedé Yǎ Ndiöxí, te na cùu iní-güedé tnàha ñáyiú-güedé, te na cùnduu cahnu iní-güedé cuèi nándi sá ná yǎha-güedé. ³ Te vitna càháⁿ tucu-í sá cúú-xí nchàa ñáyiú òhí ñáyiú cùu sacuéhé sǎ ná cùndecu yiñuhú-yu, te vǎ cúú-yu ñáyiú yiti yùhu-xi, te ni vǎ cúú-yu ñáyiú quíhu, te na dànèhé-yu nchaa dava-gá ñáyiú cada váha-yu. ⁴ Te na dàsahú-yu nchaa ñáyiú òhí ñáyiú cuechi cuendá ná cùu iní-yu yí-yu, ndíhi cue landú-yu, ⁵ ndíhi cuendá sá ná càni váha iní-yu nàcuáa cundecú-yu, ndíhi cuendá sá vǎ cáni iní-yu cadá-yu ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, ndíhi cuendá sá ná càdá-yu nchaa chiuⁿ ñuhu vehé-yu, ndíhi cuendá sá cáda váha-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu, ndíhi cuendá sá ná cáda-yu nchaa nàcuáa càháⁿ yí-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu cuendá sá vǎ yò cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu Yá Ndiöxí. Duha cúñaha-n xii cue ñáyiú òhí ñáyiú cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dàsahú-yu nchaa ñáyiú òhí ñáyiú cuechi.

⁶ Te yòhó cáháⁿ-n dõho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná càni váha iní-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mèe-ni sá vǎha cuendá ducaⁿ càchicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré dánèhé-n-güedé te ío váha cuu iní-n dànèhé-n-güedé, te ndíhi tnúhu yiñuhu cáháⁿ ndíhi-n-güedé. ⁸ Te cáháⁿ-n mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vǎ yò ìⁿ cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu càháⁿ-n, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-o cucahaⁿ núú-yu, te vǎ nihí-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío cáháⁿ-n dõho nchaa cue téé xinu cuechi sá ná quíndáá iní-güedé cada-güedé nchaa chiuⁿ tahu patróon-güedé nàcuáa cudíu-güedé núú cuè téé-án, te vǎ càháⁿ sàá iní-güedé. ¹⁰ Te vǎ cáni iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñá túú ñá cani iní ñáhá cuè patróon-güedé, te ducaⁿ te cutnùnì iní ñáyiú sá tnúhu Yá Ndiöxí ío váha dànèhé ñáhá-xi nàcuáa cada-o cùndecu-o, te diu-gá cúú-gǎ Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchoo ñí cutnùnì iní-ó sǎ Yǎ Ndiöxí ío cùndahú iní-gá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee òní sá nánihí tǎhú nchaandi túhú ñáyiú te núu na quíndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá. ¹² Te ní cachí-gá sá dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha chi ñá tnàhá iní-gá cundecu-o ìchi-án, te vǎ ò cuhuⁿ iní-ó nchàa sá ò ñuyíú-a, te ní cachí tucu-gá sá ò cani iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a te cada ndáá-ó cùndecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. ¹³ Te cundetú-o sáá nduu cahnu vihi, nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Ndiöxí-ó, te diu-gá ní dácăcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te nduu-ǎ ò cudíí òní-ó. ¹⁴ Te mee-gǎ ní xihí-gá chi ducaⁿ ñí cuini-gá cunduu, te ducaⁿ ñí quíde-gá cuendá nchoo vǎ cùndecu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te

nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cuè ñáyiú quindaha-gă, te ni yùhu ni iní-ó càda-o mee-ni sá vâha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te cáháⁿ-n dõho-yu te núu ñá túú quide ndáá-yu. Te cada-n sã cúú-n ìⁿ tée xinu cuechi núú Yă Ndiõxí, te vá dáñá-n mèe-n daquee tíhú ñáhá ñăyiú xii-n.

3

Nchaa sá tàú ñăyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí cadá-yu

¹ Te cúñaha-n xii-yu sá ná quindáa iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ nchaa cue tée cùchiuⁿ, te tàú-yu chindee ñáhá-yu xii-güedé nchaa chiúⁿ váha quide-güedé. ² Te vá càháⁿ cuèhé-yu cuendá ñăyiú, te vá cündüu pletú-yu, te na cùú-yu ñăyiú ndàhú iní-xi, te na cündahú iní-yu nchaa tnàha ñăyiú-yu.

³ Te tnàhá-ó nĩ xóo cada-o dàtná quidé ñăyiú-áⁿ vitna, chi ío nĩ dĩquí-ó chi ñá tècú tnùnì-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ní cùu, te ío ní xínuu sáa iní-ó nũú-gă, te ní xindecu-o ìⁿ ichi sá ñá túú tàú-ó cündecu-o ni cuu, te nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ní xóo cudíí iní-ó nĩ xóo cada-o chi ní xóo taxi tnùnì ñáhá-xí xii-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ni cùu, te ní xindecu-o ìchi cuedú iní, te cuendá nchaa sá nĩ xóo cada-o-ăⁿ xíăⁿ ío ní xóo cuu úhú iní ñáhá ñăyiú xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu úhú iní-õ-yu. ⁴ Te Yá Ndiõxí Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ní dándixí tũu-gá iní-ó nàcuáa cutnùnì iní-ó sã ío váha iní-gá, te cùu iní ñáhá-gă xii nchaa nchoo ñăyiú ndècu ñuyíú-a. ⁵ Te Yá Ndiõxí ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-o nũú ùhú núú ndàhú, dico ñá díú cuendá ìⁿ sá vâha quide-o ndecu-o ñuyíú-a ducaⁿ nĩ quide-gă, chi mee-gă ducaⁿ tnàhí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dàtná ìⁿ ñăyiú saa, chi Espíritú Yă Ndiõxí ducaⁿ nĩ quide ñaha-xi xii-o.

⁶ Te Espíritú-gá ní taxi-gá ni yùhu ni iní-gá ndécú ndìhi-o, te ducaⁿ nĩ quide-gá chi ní sándáa iní-ó Xítohó Jesucristú Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ⁷ Te ío cündahú iní ñáhá-gă xii-o nũu sa ní quide ndáá-gá cuéchi-o te ní cuu-o dèhe-gá, núu xíăⁿ vitna ndètu-ná-ó sáa nduu ndùu táhú-ó cündecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáa cuiti, te cuiní-í sá nĩ yuhu ni iní-n cãháⁿ-n tnũhu-gá núú-yu cuendá sá ncháa ñăyiú sándáa iní ñáhá xii Yá Ndiõxí nducu ndèe-yu cadá-yu mee-ni sã vâha, te tnúhu-áⁿ cúú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ío váha sá cúú-xí-yu.

⁹ Te vá cadá cuendá-n nchàa tnúhu sá ñá túú nándíhi xítnàha ñăyiú, te vá cadá cuendá-n ñăyiú nándi càháⁿ cuendá nchaa sá nĩ xóo cada cue ñăyiú ní xindecu ndéé sanaha, te vá cadá cuendá-n nchàa tnúhu xítnàha ñăyiú xicuehé tnáhá cuendá tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, chi nchaa tnúhu xítnàhá-yu-áⁿ ñá túú tnàhí nándíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñăyiú ní ngüíta-yu nándi tnúhu càháⁿ-yu cuendá sá vã cúú ìⁿnuu cue ñăyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí ñá, te ñăyiú-áⁿ cãháⁿ sàhú-n dõho-yu ìⁿ ũú xito, te núu vá tnũ-yu tnúhu càháⁿ-n ñá, te vá nĩhí tnáhá-gă-n ndìhí-yu. ¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chi ñăyiú-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gă cuiní-yu cadá-yu sá vâha, chi mee-nă sá cuèhé sá dúhá tnàhá iní-yu cadá-yu, te cùtnunì iní méè-yu sá ñá túú quide ndáá-yu, te sáa nduu te nacháhu-yu nchaa sá quídě-yu.

Nàcuáa cada té Títú

¹² Te cuiní-í tendaha-ĩ té Àrtemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tìquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ìⁿ cue tée-a núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quíhíⁿ-n ñúú Nìcópólís núú quíhíⁿ-í cündecu-í, chi yàcáⁿ cuiní-í quíhíⁿ-í cündecu-í yóo quidé v̄xiⁿ-xi. ¹³ Te ío cuãñaha-n nchàa sá xínì ñùhu té Zènás tée ío váha xínì nchaa nàcuáa càháⁿ lèi, ndìhi té Àpólós cuendá sá ñá túú ñă cumánì xii-güedé ichi. ¹⁴ Te cuiní-í sá ncháa ñăyiú ndècu ndìhi-o ichi Yá Ndiõxí cada váha-yu, te cuãñàhá-yu ìⁿ sá xínì ñùhu ñăyiú, te ío váha chiúⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndíhi-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee ìní-n càchí nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-í ilha, te cúñaha-n sǎ ýo na càda ndee ìní nchaa ñáyiú cùu ìní ñáhá xii-o, ñáyiú sàndáá ìní ñáhá xii Yá Ndiǒxí. Te Yá Ndiǒxí ío na chìndee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndè ìní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA TÉ FILEMÓN

Té Pāblú cādūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Filemón

¹ Te yúhú té Pāblú té yíhi vecaá sá cuendá Xítóhó Jesucrístú cādūha-í ñⁿ tutú ndíhi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filemón, te ío cùu iní ñáhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndiòxí. Te tutú-a tëndaha-í quixi ndaha-n ² ndíhi ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucrístú, ndíhi ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quidé-dé chiuⁿ Yá Ndiòxí, ndíhi ndaha nchaa ñáyiu tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiòxí ndíhi núú Xítóhó Jesucrístú sá ìo na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Filemón ío sàndáá iní-dé Xítóhó Jesucrístú te cùu iní-dé tnàha ñáyiu-dé

⁴ Te ndí tnàhá òré càháⁿ ndíhi-í Yá Ndiòxí cuendá-n ndàcáⁿ táhù-í núú-gá. ⁵ Chi nìhí-í tnúhu sá ìo sàndáá iní-n Xítóhó Jesucrístú, te cùu iní-n cuè ñáyiu ndècu ichi-gá. ⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gá ducaⁿ-ni dànehé-n ñáyiu cuendá ducaⁿ ngũnu ichí-yu tnàhá-yu, te cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu nchaa sá vāha tàxi Xítóhó Jesucrístú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhũ-yu nchaa sá vāha-áⁿ. ⁷ Te yòhó té Filemón cúu-n tēe ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú càchí tnúhu-í xii-n sá ìo cùdíí iní-í cuendá sá ìo váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te uuⁿ-gá nìhí ndèe-í sá dúcáⁿ quide-n, te ñu-n ìo sáhã-n-yu tnúhu ndee ìní ndécú ndíhí-yu.

Té Pāblú chíndèe tnúhu-dé té Ònésimú

⁸ Te yúhú té Pāblú ní taxi Xítóhó Jesucrístú tnúhu ndee ìní ndécú ndíhi-í sá táxi tnùní ñáhà-í xii-n te tahu-í chiuⁿ cada-n, dico vá táxi tnùní ñáhà-í xii-n, ⁹ chi váha-gá sá càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cádá-n nchaa nacuáa càháⁿ-í chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n. Chi yúhú sa ta yíi-í cuáháⁿ, te yíhi-í vecaá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú. ¹⁰ Te càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ñà túú nã cani iní-n cuendá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ñⁿ déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnúhu Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-í xii-dé vitna yíhi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cùtnàhá ní xindecu ndíhi-n-dē ñá túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndíhi-í-dé, te ñu-ni ducaⁿ càda-dé òré cundecu ndíhi tucu-n-dē.

¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndíhi-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dē, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuendá-n. ¹³ Te vitna yíhi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítóhó Jesucrístú, te cuíní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dē núú-í cuendá cada-dé núú-n ní cùu.

¹⁴ Dico ñá túú ní ngàni-í-dé, chi vátá ndátnũhu ndíhi ñaha-gá-í xii-n nũ nása cachí-n cùnduu. Te ñá cùndèe iní-í cada yica-í cada-n ñⁿ sá vāha sá cúu-xì-í, chi cuíní-í sá méé-n càni iní-n nũ cuu àdi sá vā cúu. ¹⁵ Te ní cunduu nĩ quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiòxí ducaⁿ nĩ cachí-gá cunduu cuendá dacuàha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndíhi ducaⁿ-nã-n-dē. ¹⁶ Te vá cúu-gá-dé dàtná ñⁿ tēe xínu cuechi chi ní cuu-dé dàtná ñⁿ ñaní-ó chi ní sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gá cuu iní-n-dē, chi cùu-dé ñⁿ tnàha ñáyiu-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiòxí.

¹⁷ Te ñⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiòxí nũu xíãⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sá quéhéⁿ cuendá-n-dē dàtná quéhéⁿ cuendá-n yúhú òré quéxìo-í vehe-n. ¹⁸ Te núu ìo ñⁿ sá nĩ cumání-dē núú-n ñà túú ní quide ndáá-dé cùtnàhá ní xindecu-n ndíhi-dé, àdi ío ñⁿ sá tàú-dé te vá ndàcáⁿ cuendá-n nũú-dē, chi yúhú ndacáⁿ cuendá-n nũú-í. ¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Pāblú cādūha-í tutú-a càchí tnúhu-í xii-n sá ná chãhu-í nchaa sá nĩ quide-dé. Dico dandàcu saú iní-n sá yúhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ìchi Xítóhó Jesucrístú. ²⁰ Dico yòhó tēe ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú cada ndee ìní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núú-n chi ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nacuáa cuu-xi dàtná ñⁿ tnúhu ndee ìní sá cúu-xì-í, chi ndí nduú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cùtnuní iní-í sá cádá-n nchàa nacuáa càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í sá ðo-gá vài sá vǎha cada-n dàcúúxí tnǎhu ndàhú càháⁿ-í núú-n, núu xǎⁿ tëndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuíní-í cada túha-n ðⁿ vehe cundecu-í, chi sàni iní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ǎⁿ chi nchòhó xìcáⁿ táhú-ndó nǎú Yǎ Ndiǒxí cuèndá-í.

Tnúhu ndéé núú nǎ ndihi-ná

²³ Te ío cada ndee ñní-n càhí té Ěpafrás té yǎhi ndihi-í vecaá sá cuèndá tnúhu Xítóhó Jesucrístú. ²⁴ Te ío cada ndee ñní tucu-n càhí té Mǎcú, ndihi té Arístarcú, ndihi té Dēmás, ndihi té Lùcá, chi tnǎhá cue té-ǎⁿ quide-güedé chùⁿ Xítóhó Jesucrístú.

²⁵ Te Xítóhó Jesucrístú ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe ñní-nǎ vitna.

TUTÚ QUÍHÍⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ*Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá Dēhe-gá cada núú-gă*

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cachí iní mée-gă cada núú-gă cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ncháa ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé dává-áⁿ te diu ducaⁿ nǐ quide-güedé. Te titní xito ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te ndi dííⁿ ndi dííⁿ nǐ xítñúhu ñaha-gă xii-güedé nàcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-yu. ² Te sátá nǐ cuu vai nduu ta yáha cuáháⁿ, te ní sáá nduu nǐ cachí Yá Ndiöxí sá Dēhe-gá cada núú-gă cáháⁿ tnúhu-gá núú-ó. Te diu-ni mee-gă ní táuchíúⁿ nǐ cadúha Déhe-gá ñuyú ndíhi ncháa sá íó, te ní cachí-gá sá ncháá cùu-xi cuendá Déhe-gá. ³ Te Déhe Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá dàtná càhnu cuu mee-gă, te dàtná-ni sàni iní mée-gă diu-ni ducaⁿ sàni iní Déhe-gá chi tnáhá-gá cúú-gă Ndiöxí, te sá cuendá tnúhu càháⁿ Déhe-gá xǐáⁿ ndécú-ní ncháa sá íó ñuyú, te ducaⁿ chi ío càhnu cuu Déhe-gá, te diu-ni Déhe-gá ní quide nàcuáa vá cùndècu-gá cuèchi-o. Te sátá dúcáⁿ te ní ngóo-gă xio cùha Tátá-gă Dútú Ndiöxí Yá ío cùnunu ndecu andíu.

Dēhe Dútú Ndiöxí ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă

⁴ Te Déhe Yá Ndiöxí ío-gá cùnùu-gá dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndiöxí sá ío-gá cunuu-gă dàcúúxí cuè espíritú-áⁿ.

⁵ Chi Yá Ndiöxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ní ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúú-n Dēhe mee-í,

te ducaⁿ-ni cùndecu-n núú ndécú-í.

Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndiöxí:

Yúhú cúú-í Tátá Yáá-áⁿ,

te mee-gă cúú-gă Déhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te cùtnáhá ní tendaha-gă Déhe-gá Yá ío cùnunu ní quixi-gă ñuyú-a, te ní cachí-gá:

Táú-xi sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Déhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁷ Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gă cuendá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gá:

Yúhú quídè-í sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núú-í cúú-xí dàtná táchí,

te diu-ni cue espíritú-áⁿ quídè-í sá cúú-xí dàtná itá ñuhú.

Duha càchí-gá. ⁸ Dico Déhe-gá chi ñá túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gă, chi duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndiöxí dàtná cúú yǔhú Yáá cúú Tátá-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tñuní-n nǐ caa ní quíhíⁿ,

te ío váha ndáá quídè-n tàxi tñuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n ncháa sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n ncháa sá váha, núú xǐáⁿ yúhú Yáá cúú Tátá-n nǐ quide-í sá ío-gă vii ío-gă váha cuu iní-n, dàcúúxí ncháa dava-gă ñáyiu ndècu ndíhi-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiöxí xii Déhe-gá:

Yòhó cúú-n Yáá ío cùnunu, chi ndéé cùtnáhá ñá túú vèdana ná íó te ní cadúha-n ñuyú ndíhi andíu.

¹¹ Te andíu ndíhi ñuyú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n nǐ caa ní quíhíⁿ.

Te andíu ndíhi ñuyú chi ndíhi-xi dàtná ndíhí ñⁿ dóó,

¹² te dàtná cuíní-n quide ñáyiu ndíhi ñⁿ dóó òré ndàcáⁿ tnáhnǔ-yu tàxi ndécú-yu ñⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyú ndíhi andíu,

te dàtná nádăma dóó ñáyiu ducaⁿ càda tucu-n ñuyú ndíhi andíu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cùnduu-n cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ, chi vá yǐí tnáhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Déhe-gá. ¹³ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní xăhaⁿ-gă xii ni ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ tùcu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnùnì-n,

te yúhu cada-í te nchaa sá cúú ũhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá. ¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí mee-ni chiuⁿ-gá quidé-xí, chi tëndaha-gá cue espíritú-áⁿ cuăháⁿ-xi nchaa núú ndécú cuè ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndihi-gá chindee ñàha-xi xií-yu.

2

Vá dáñá ndèé-ó tnũhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó

¹ Te sá cuendá sá ño cùnuu Xítóhó Jesucristú, núú xiăⁿ ío xini ñuhu-xi cada cuendá-ó nchaa tnúhu cãháⁿ-gá sá sà ní xíndedóho-o cuendá sá vă dáñá nihnu-o. ² Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní cãháⁿ-xi tnúhu-gá ndéé sanaha, te tnúhu ní cãháⁿ cue espíritú-áⁿ cúú-xí sã ndáá cuiti. Te nchaa ñáyiu ñá túú ní cuiní tniⁿ nchaa tnúhu ní cãháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ni ñà túú ní cuiní-yu cundedóho-yu, nchaa ñáyiu-áⁿ ñi nacháhu-yu nàcuáa ndùu nchaa cuèchi ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu. ³ Te sá dúcáⁿ ñi yáha cue ñáyiu-áⁿ, xiăⁿ cútnùnì ndáá iní-ó sã vă cãcu nihnu-o te núu na dàña nihnu-o tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ño cùnuu, chi nacháhu-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gá Xítóhó Jesucristú ní cãháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa ñáyiu ní xíndedóho nchaa nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ ñi cãháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ nũú-ó. ⁴ Te tnàhá Yă Ndiöxí cúndihi-gá nchaa ñáyiu-áⁿ quidé-gă nàcuáa cutnùnì iní-ó sã tnũhu-áⁿ cúú-xí tnũhu ndáá, chi quide-gá titní núú sã vă yõ tnàhí ndàcu cada te ío cùnũhu-o. Te Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xí nàcuáa nduu táhú-ó ndi dñⁿ nũú chiuⁿ cada-o nàcuáa cuiní méé-gă. Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndiöxí nchaa xiăⁿ, xiăⁿ cútnùnì iní-ó sã tnàhá-gá cãháⁿ-gá sá tnúhu-áⁿ cúú-xí tnũhu ndáá.

Xítóhó Jesucristú ní xínduu yiqui cùnũ-gá dàtná cáá yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiu ñuyíú-a

⁵ Te Yá Ndiöxí vá táxi ndècu-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă taxi tnùnì-xi ñuyíú sáá sã vátá quiní-gá-ó, te diu cuendá xiăⁿ cãháⁿ-í. ⁶ Te núú tütú Yă Ndiöxí cãchí-xi:

Yòhó Dútú Ndiöxí ñá túú ñá cúú cuè ñáyiu ñuyíú nũu ndacu iní-n-yu, àdi chindee-n-yu.

⁷ Te yòhó ní cachí-n sã nchaa ñáyiu ñuyíú-a vá cúnũu-yu dàtná cúnũu cue espíritú xínú cuèchi núú-n,

dico ní cachí-n sã sàá nduu te ío cunũu-yu tnàhá-yu, te mee-n cãháⁿ-n sã ño cãhnu cuú-yu, te ní cachí tucu-n sã táxi tnùnì-yu nchaa sá ñi cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchàandi túhú sá ío quindàhá-yu.

Duha cãchí-xi núú tütú-gá. Te sá dúcáⁿ ñi cachí Yă Ndiöxí sá quindàha ñáyiu ñuyíú nchaa sá ío, xiăⁿ cútnùnì sá nchàandi túhú sá ío taxi tnùnì-yu, dico vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ quiní-ó càda-xi. ⁹ Te nchoo sa nàha-o sá tnáá-ni ñi quide Yá Ndiöxí cuendá sá vă cúnũu Xítóhó Jesucristú dàtná cúnũu cue espíritú xínú cuèchi núú-gă. Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiöxí chi ní cundàhú iní-gá nchaa ñáyiu ñuyíú-a, chi ní cachí-gá sá Dèhe-gá cuú cuendá nchaa-yu, te Xítóhó Jesucristú ío ní ndoho-gá òré ní xíhí-gá, núú xiăⁿ ní nduu táhú-gă cúnũu vihi-gá vitna. Te mee Yă Ndiöxí cãchí-gá sá ño cãhnu cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní cadúha-gá nchàandi túhú sá ío nàcuáa ní cachí iní méé-gă, te sá dúcáⁿ ñi quide-gá nũu xiăⁿ váha-ni sá ñi cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú nándi ndoho-gá te cuú-gá cuendá ducaⁿ ñà túú tnàhí-gá ná cùmání-gă núú Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñi cuu núú xiăⁿ ní níhí Yă Ndiöxí nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiu cùu déhe-gá quíhíⁿ núú ño váha càa cundecú-yu ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. Te Xítóhó Jesucristú cúú-gă Yaá ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiu cundecú-yu ndihi Yá Ndiöxí. ¹¹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gă Yaá quidé ndècu yíñuhu ñáyiu núú Yă Ndiöxí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá, te Xítóhó Jesucristú ndihi cue ñáyiu-áⁿ ñⁿ-ni Yáá cúú Tătă-yu ndihi-gá, núú xiăⁿ Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Dútú Ndiöxí ñá túú cùcahaⁿ núú-gă cãháⁿ-gá sá ñàní-gá ndihi

cúha-gá cúu nchàa ñáyiú-áⁿ. ¹² Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tùtú Yă Ndiöxí núu càchí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucrístú xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí, te duha ní xáhaⁿ-gă: Cáháⁿ váha-í cuendá-n núu nchàa cue tée cùu datná ñaní-í ndihi núu nchàa cue ñáyiú

díhí cúu dàtná cúha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núu tàcá-yu.

Duha yòdo tñuní núu tùtú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Dèhe-gá xii-gá. ¹³ Te ingá tucu xichi núu tùtú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucrístú cuendá-gá, te duha ní cachí-gá: Yúhú nchaa-ni nduu quindáá iní-í Tătá-í Dútú Ndiöxí.

Duha càchí-xi núu tùtú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucrístú. Te ingá tucu xichi núu tùtú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ tucu Xítohó Jesucrístú, te duha ní cachí-gá: Iha ndècu ndihi-í nchaa ñáyiú cùu déhe Tătá-í Dútú Ndiöxí, te diu-ni ñáyiú-áⁿ ñí taxi cuendá Tătá-í cuu cuendá-í.

Duha càchí-xi núu tùtú-gá nàcuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucrístú.

¹⁴ Te sá cuendá nchaa ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí cúŷ-yu yiqui cùñú, núu xiáⁿ ducaⁿ tnàhá Xítohó Jesucrístú ní cuu-gá yiqui cùñú, te ducaⁿ ñí cuu-gá yiqui cùñú cuendá cuú-gá, te sá dúcáⁿ cùú-gá te ndacu-gá daquèe tíhú-gă sácúíhná, te diu sácúíhná-áⁿ quidé-xí xihí ñáyiú. ¹⁵ Te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá cuè ñáyiú ñuyúú-a vá yúhú-gá-yu sá cùú-yu, chi nchaa-ni nduu yúhú-yu sá cùú-yu. ¹⁶ Te na càchí tñuhu ndáá-í sá Xítohó Jesucrístú ní quixi-gá cuendá chindee-gă cue ñáyiú cùu ñaní tnàhá ndí Abrahám, te ñá díú cuendá sá chindèe-gá cue espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiöxí. ¹⁷ Te cuendá xiáⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá cúú-gă ñáyiú cuendá yăha-gá nándi sá yăha-gá dàtná yăha cue ñáyiú cùu ndi mee-gá cuendá ducaⁿ cùu-gá dútú ò cùnuu te cuu ndáá-gá núu Yă Ndiöxí, te cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vă cundècu-gá cuèchi-yu núu Yă Ndiöxí. ¹⁸ Te mei òré ndóhó Xítohó Jesucrístú ní xito ndéé ñáhá sácúíhná xii-gá te núu ndisa sá vă cadá-gă ni ñíⁿ sá ñà túu tàú-gá cada-gá, te sá dúcáⁿ ñí ndoho-gá xiáⁿ núu ndácú-gă chindèe-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ yăha.

3

Xítohó Jesucrístú ío-gá cúnúu-gá dàcúúxí ndí Moisés

¹ Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucrístú ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí, te tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá-gă cuendá cundecu-ndo ndíhi-gá. Te yúhú càchí tñuhu-í xii-ndo sã ò váha cada cuendá-ndó nàcuáa nduu cuendá Xítohó Jesucrístú, chi diu-gá cúú-gă Yaá ní tendaha ñaha Dútú Ndiöxí ní quixi-gá ñuyúú-a, te diu-gá cúú-gă Dútú ò cùnuu chi quide-gá núu Yă Ndiöxí. Te diu-ni cuendá Xítohó Jesucrístú càháⁿ tñuhu sá ni sàndáá iní-ó. ² Te mee Yă Ndiöxí ní sáha chiuⁿ-gá Xítohó Jesucrístú, te ío ndáá quidé-gă chiuⁿ-áⁿ sã cúú-xí Yă Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ ñí quide ndí Moisés ní quide ndí chiuⁿ ní táhú Yă Ndiöxí, te ío ndáá ní quide ndí chiuⁿ-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá, te cue ñáyiú-áⁿ cúŷ-yu dàtná vehe mee-gă. ³ Te ñíⁿ tée dàcaa ñíⁿ vehe váha ío càhnu-gá cúú-dě dàcúúxí vèhe dacao-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítohó Jesucrístú chi ío-gá càhnu cuu-gá dàcúúxí ndí Moisés. ⁴ Te nchoo sã naha-o sá ncháá vèhe dacuítí ndècu cue tée ní dácáá, dico sa nàha tucu-o sá Yă Ndiöxí quidé-gă ndécú nchaa sá ò ñuyúú-a. ⁵ Te ndí Moisés-áⁿ ò ndáá ní quide ndí chiuⁿ ní táhú Yă Ndiöxí ní quide ndí sá cúú-xí nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá. Te sá dúcáⁿ ñí quide ndí xiáⁿ ní cuu ndí ñíⁿ tée ní xinu cuechi núu Yă Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ ndí xii nchaa ñáyiú cùu cuendá-gá nàcuáa càháⁿ-gá ndéé cuèé-gá. ⁶ Dico Xítohó Jesucrístú cúú-gă Déhe mee Yă Ndiöxí, te cùu-gá Yaá ío quide ndáá yíndàha-gá nchaa ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí. Te tnàhá-ó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gă xii-o te núu na càncicúⁿ nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé ná sàá nduu ngündecu-o ndíhi-gá.

Cue ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ío váha cùu iní-yu ndécú-yu ndíhi-gá

⁷ Te núu tùtú Yă Ndiöxí yódó tñuní nàcuáa ní cáháⁿ Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchòhò ndèdóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí vitna,
⁸ te vá cùndùu sàá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní ñáyiú ní dáquéé tǐhú tnǐhu Yă Ndiöxí,
 ñáyiú ní xíndecu xítí yucu,
 chi ñáyiú-áⁿ ñí xito ndeé-yu Yă Ndiöxí nǔu nása cada ñaha-gă xíí-yu.
 Duha ní cachí Espíritú-gá. ⁹ Te cächí tucu Espíritú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ méé-gă, te
 duha ní cachí-gá:

Xítí yucu ní xito ndeé ñáhá cuè ñaní tnáhá-ndó ñí xíndecu ndeé sanaha xii-í,
 te ducaⁿ ñí quide ñáhá-yu cuèi ní xiní-yu nchaa sá ñí quide-í ndi ùdico cuíá ñí xíndecú-yu
 xítí yucu-áⁿ.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñí quide-yu núu xíáⁿ ní cudéèⁿ-í núǔ-yu,
 núu xíáⁿ ní cáháⁿ-í cuèndá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáyiú-a quide-ní-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu te ni ñà túú cuìní-yu cadá-yu nchaa
 nàcuáa sàni iní-í,
 te ni ñà túú cuìní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ-í”,
 duha ní cáháⁿ-í cuèndá-yu.

¹¹ Te xíáⁿ nǔu ní cudéèⁿ-í núǔ-yu te ní xáhaⁿ ndáá-í xii-yu sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu
 váha-yu núú ndécù-í.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí cächí Espíritú-gá.

¹² Te nchòhò ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sǎ ïo cada
 cuèndá-ndó vǎ cání cuèhé iní-ndó te ngóo-ndo vǎ quíndáa-gá iní-ndó Yă Ndiöxí te
 dañá-ndo ìchi-gá, te ñiu-gá cúú-gă Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. ¹³ Te ïⁿ nduu
 ïⁿ nduu ío chí cuáha tnàha tnúhu ndee ìní cundecu-ndo ñini ndecu-ndo ñuyúú-a cuèndá
 sá vǎ xǐnu iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te vá cúú sàá iní-ndó nǔú
 Yă Ndiöxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndèé-ó càni ndáá iní-ó nàcuáa cada ñaha Yă Ndiöxí xii-o, te
 dàtná-ñi ní sani iní-ó ndeé cútnáhá ní tuha-o ìchi Yă Ndiöxí, te ñiu-ni ducaⁿ càni iní-ó
 ndeé ná sàá nduu vǎ cùndècu-gá-ó ñuyúú-a, te núu ducaⁿ na càda-o te cùu ïⁿnuu-o ndihi
 Xítohó Jesucristú.

¹⁵ Te duha càháⁿ-xi ïⁿ xichi núú tütú Yă Ndiöxí:

Te núu nchòhò ndèdóho-ndo nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí vitna,
 te vá cùndùu sàá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní cue ñáyiú ní dáquéé tǐhú tnǐhu-gá ndeé
 sanaha.

Duha cächí-xi núú tütú-gá. ¹⁶ Te cue ñáyiú ducaⁿ ñí xínduu sàá iní-xi cùú-yu ñáyiú
 ní ndeñuhu ndíi Moisés nàcióⁿ Ègiptú, te ñáyiú-áⁿ ñí xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă
 Ndiöxí te ní quide sàá iní-yu ní dáquéé tǐhǔ-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndi ùdico cuíá ñí xúhuⁿ-yu
 ichi ío ní cudééⁿ Yă Ndiöxí núǔ-yu cuèndá sá ñí quide-yu nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá,
 te ñáyiú-áⁿ ñí xíhí-yu xítí yucu. ¹⁸ Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuìní-yu tñí-yu tnúhu
 ní cáháⁿ Yă Ndiöxí nǔu xíáⁿ ní cáháⁿ ndáá-gá sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu núú ïo
 váha càa ndecu-gá. ¹⁹ Te xíáⁿ nǔu nchoo cùtnuní iní-ó sǎ nchàa ñáyiú-áⁿ ñà túú ní ndùu
 tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú-gă, chi ñà túú ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndihi-gá-ó tnǐhu Yă Ndiöxí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o sá cúú
 cùndecu váha-o nǔú ndécú-gă, te tàú-xi quiyùhú iní-ó chi na cuáháⁿ te vá ndúú tǎhú-ó
 cùndecu váha-o nǔú ndécú-gă. ² Te tnáhá nchoo ñí ngúndecu ndihi-o tnǐhu sá càháⁿ
 nàcuáa naníhí tǎhú-ó dàtná ní xíndecu ndihi cue ñáyiú ndeé sanaha, dico ñáyiú-áⁿ chi
 ñà túú vèdana ni nàndíhi-xi cuèi ní xíndedóho-yu tnúhu-áⁿ chi ñà túú ní sàndáá iní
 ñáhǎ-yu xii-gá. ³ Dico nchoo cùu-o ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí, núu xíáⁿ nduu
 tǎhú-ó cùndecu váha-o nǔú ndécú-gă, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núú tütú-gá
 núú cächí-xi:

Yúhú ní cudéèⁿ-í núǔ-yu, te ní cáháⁿ ndáá-í sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú
 ndécù-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu táhŭ-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yă Ndiöxí ní cùu, chi sa ní xínu cava nchaa chiùⁿ ní quide-gá sá nŭ cadúha-gá ñuyú. ⁴ Te núú tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha càchí-xi:

Yá Ndiöxí ní quide chiùⁿ-gá íñú nduu ní quide-gá nchaa chiùⁿ-gá te ní ndetatú-gá nduu úsá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁵ Te càchí tucu-xi núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiu-a vá ndúú táhŭ-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í ndétátú-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó ndéé sanaha, ñá túú ní ndúú táhŭ-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, te ducaⁿ chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-gá, dico ìó-gá ñáyiu nduu táhú cundecu váha núú ndécú-gă ndétátú-gá. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcáⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhă ñáyiu-áⁿ xii-gá, te dătnúni ní càháⁿ ndí Dávíi yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te ñiu-ni nàcuáa sa yòdo tnuní ñiu-ni ducaⁿ chido tnuní tucu-í nàcuáa ní càháⁿ ndí yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núú nchòhó ndédóho-ndo tnúhu càháⁿ-í te vá cáda sàa iní-ndó.

Duha ní cachí-gá. ⁸ Te ndí Jòsué ní sanu ichi ndí ñáyiu núú quíhíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuendá xíáⁿ ní cǎháⁿ Yă Ndiöxí, chi cuendá nàcuáa cada-gá vitna ní càháⁿ-gá.

⁹ Núú xíáⁿ sáa nduu ndúú táhú nchaa ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí ngúndecu váha-yu núú ndécú-gă ndétátú-gá. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ na ndúú táhú cundecu váha núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, te tnàhá-yu ndetatú-yu cuendá nchaa sá vǎha ní quidé-yu dătná ndétátú mée-gă. ¹¹ Te xini ñuhu-xi sá nchóó ïo nducu ndèe-o nducu-o nàcuáa cada-o cuendá nduu táhú-ó ngúndecu váha-o núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, chi na cuáháⁿ dava-ndo càda-ndo datná ní quide cue ñáyiu ñá túú ní sàndáá iní ñáhă xii-gá, te vá ndúú táhú-ndó cundecu váha-ndo núú ndécú-gă te núú ducaⁿ na càda-ndo.

¹² Te tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xí dătná ñⁿ sá nchító-ó chi quide-xi nándi sá quidé-xí, te cùu-xi datná ñⁿ sá dǎéⁿ víhí-gă dăcúúxí ñⁿ yuchí sá ndéé úú xio núú-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi quée-xi iní-ó, te dăndixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núú quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècu-o. ¹³ Te ni ñⁿ sá nŭ cadúha Yă Ndiöxí vá cání iní-ó sǎ ndácú-xí nguivǎha-xi núú-gă, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndècu túu-xi núú-gă, te ñiu núú Yàá-áⁿ na càni cuendá-ó nchàa sá quidé-ó.

Xítohó Jesucristú cúú-gă Dútú ïo cùnuu

¹⁴ Te Xítohó Jesucristú cúú-gă Dútú ïo cùnuu ndecu ndíhi-o, te ñiu-gá cúú-gă Déhe Dútú Ndiöxí, te Yaá-áⁿ cuǎndaa-gá andiu nŭ nucúndecu-gá núú Yă Ndiöxí, núú xíáⁿ tàú-xi sá cáncícúⁿ nihnu-ni-o quíndáá iní-ó-gă. ¹⁵ Te mee Yàá-áⁿ ïo cùnuu-gá cúú-gă dútú-ó ndècu ndíhi-o, te ío na cùndahú iní ñáhă-gă xii-o cuendá sá ñă nihí ndéé-ó cundecu-o. Te ducaⁿ càda-gá chi ní yáha-gá dătná yǎha mee-o, chi nchaa sá nŭ yáha-gá-áⁿ nŭ cuu-xi sá cáda-gă nándi nchaa sá cuéhé sá dúhá ní cùu dico ni ñⁿ ñá túú ní quide-gá. ¹⁶ Núú xíáⁿ tàú-ó sǎ nchóó nŭ yuhu ni iní-ó cǎháⁿ ndíhi-o Yă Ndiöxí Yaá ío cùndahú iní ñáhă xii-o chindee ñaha-gá, te ducaⁿ càda-o te cùndahú iní ñáhă-gă chindee ñaha-gá xii-o ndèda-ni càa oré xíní ñuhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnúu núú ñáyiu israél ñiu-ni ñáyiu cùu-güedé, te ducaⁿ nŭ ngúndecu-güedé cuendá cada-güedé chiùⁿ sá cúú-xí Yă Ndiöxí cuendá-yu, chi ñiu cue tée-áⁿ nŭ xóo nacani cuendá-güedé núú-gă quítí ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gă, te ducaⁿ nŭ xóo cada-güedé cuendá sá cáda cǎhnu iní Yă Ndiöxí cuéchi-yu, te ducaⁿ nŭ xóo nacani cuendá tucu-güedé núú-gă nchaa dava-gá sá nŭ xóo níhí-güedé ní xóo nduu táhú-gă. ² Te nchaa cue dútú-áⁿ nŭ xóo cundee iní-güedé nchaa sá nŭ xóo cada nchaa ñáyiu ñá túú ní quide ndáá ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ nŭ xóo cada cue dútú-áⁿ chi tnàhá-güedé ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá nŭ xóo

yáha-güedé. ³ Te sá cuendá sá dúcáⁿ ñà túú ní xõo níhí ndéé-güedě nõu xíãⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yã Ndiõxí sá ndúú tãhú-gã cuendá méé-güedě dàtná quidé-güedě cuendá ñáyiu.

⁴ Te ni ìⁿ tée vá ndácú-dě cuu-dé dútú cúnùu cuendá-ni sá càchí iní méé-dě te núu ñá díú mèe Yá Ndiõxí ducaⁿ cuiní-gá sá cúú-dě dútú cúnùu datná ní quide-gá ndíi Àrón. ⁵ Te cuèi Xítóhó Jesucristú chi ñá díú mèe-gá ní quide-gá méé-gã ìⁿ dútú cúnùu nacuaa cada nínu-gá méé-gã, chi mee Tãtã-gã Dútú Ndiõxí ducaⁿ ñí cachí-gá sá cúú-gã Dútú cúnùu, te ducaⁿ chi Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúú-n Dèhe-í,

te cuiní-í sá dúhá-ní cundecu-n núú ndécù-í.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xítóhó Jesucristú. ⁶ Te núú tütú Yã Ndiõxí yódó tnùnì nàcuáa ní xáhaⁿ tucu-gá xii Xítóhó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Yòhó cúú-n dütú cundecu ni caa ni quíhíⁿ,

te cùu-n datná ní cuu ndíi Melquisèdec.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii Xítóhó Jesucristú. ⁷ Te cútñàhá ní xindecu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndíhi-gá Yã Ndiõxí te ní xóo cáháⁿ ndàhú-gá núú-gã, te ní xóo ndáhyú-gá òré ducaⁿ ñí xóo cáháⁿ ndíhi-gá Yã Ndiõxí, te ducaⁿ ñí quide-gá chi nàha-gá sá Yã Ndiõxí cúú-gã Yáa ndacu dàcácu nihnu ñaha xì-gá cuendá sá vã cùú dúcáⁿ-gã. Te Yá Ndiõxí ní xíndedóho-gá nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xítóhó Jesucristú cuendá sá ñí quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí cada-gá. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá ñí ndoho Xítóhó Jesucristú xíãⁿ ní cutnùnì iní-gá cada-gá nchaa dava-gá sá vãha nàcuáa cuiní méé Yã Ndiõxí cada-gá. Te ducaⁿ ñí cuu cuèi cùu-gá Déhe Yá Ndiõxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ñí quide-gá nchaa nàcuáa cuiní méé Yã Ndiõxí, xíãⁿ nõu vitna cùu-gá Yáa dácãcu nihnu nchaa ñáyiu sàndáa iní ñáhá xì-gá núú ùhú núú ndàhú. ¹⁰ Te mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú cúú-gã dútú cúnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec cútñàhá ní cuu ndíi dútú ñuyíú-a.

Cuendá ñáyiu cuiní dañá nihnu ichi Yá Ndiõxí

¹¹ Te vài-gá tnúhu ndècu cáháⁿ-í nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú, ndíhi ndíi Melquisèdec, te dicó-ni sá nchòhó ío cuèè tècú tnùnì-ndó, te yúhú ío úhú níhí-í nàcuáa cáháⁿ-í nàcuáa tècú tnùnì-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te tàú-ndó dànehé-ndó cuè ñáyiu ndècu ichi-gá tnúhu-gá nõu dicó sá cúú, dico xini ñuhu-ni-xi sá cundècu ñáyiu danèhé ñáhá tnúhu-gá xii-ndo, tnúhu sá ñí dácuahá-ndó ndéé díhna sá ñà túú ùhú tècú tnùnì-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xíãⁿ cúú-ndó dàtná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cúú-gã caxi dífá. ¹³ Chi nchaa ñáyiu cùu datná landú vitna sàdi, ñáyiu-áⁿ cúú nèñuú-yu ñá túú cùtnùnì iní-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nàcuáa cada ndáa-yu cundecú-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vátá cúú-gã caxi cue landú yíquíⁿ xíãⁿ cúú-xí cuendá cue ñáyiu sacuéhé, te xíãⁿ cúú-xí dàtná tnúhu sá dácuahá ñáyiu sa ní níhí ndéé ndècu ichi-gá, ñáyiu sa ní cutnùnì váha iní-xi nándi cùu nchaa sá cuéhé sá dúhá, ndíhi nándi cùu nchaa sá vãha.

6

¹ Te xíãⁿ nõu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gá tnúhu Yá Ndiõxí cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyiu tècú tnùnì nchaa tnúhu-gá. Te xini ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñí dácuahá-ó ndéé díhna vá dácuahá-gá-ó dàtná ní dácuahá-ó chi sa tècú tnùnì-ó. Te ñá túú-gã xini ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácuahá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o ndíxi cuéchi iní-ó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xì-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vã dácuahá-gá tucu-o dàtná ní dácuahá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o quíndáa iní-ó Yã Ndiõxí, ² ndíhi cuendá nàcuáa ní dácuahá-ó nàcuáa cuandute-o, ndíhi cuendá nàcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndàha-o díquí ñáyiu ní sàndáa iní ñáhá xì-gá. Te ducaⁿ ñà túú-gã xini ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácuahá-ó ndéé díhna cuendá nàcuáa ndoto cue ñáyiu ní xíhí, ndíhi cuendá nàcuáa ní dácuahá-ó sã Yã

Ndiöxí daquihíⁿ-gá ñáyiú núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te núú Yá Ndiöxí ná cächí-gá, te cuita dacuàha-gá-ó nchàa dava-gá tnúhu sá cúmăní quíhíⁿ.

⁴ Te cue ñáyiú sa tècú tnùní tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiú sa xìní nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá vâha quide ñaha Yá Ndiöxí xii-o ndíhí-yu, ñáyiú sa chindee ñaha Espíritú Yă Ndiöxí, ⁵ ñáyiú sa cùtnuní iní-xi sá ïo váha tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiú sa xìní nàcuáa ta quide Yá Ndiöxí véxi nchaa sá vâ yôo tnàhí ndàcu cada, ⁶ te núú ñáyiú-áⁿ ná ngüüta tucú-yu daquee tíhú duúⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te vá ndácú-gă-ó nà canu ichi-ó-yu nàcuáa ndixi cuéchi iní-yu te núú ducaⁿ na càdá-yu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te tnàhá-yu cùú-yu dàtná cue téé ní sahani ñaha xii Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí núú cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te ngóo dava-gá ñáyiú cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñáyiú cùú-yu dàtná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnàhá òré cúúⁿ dăú te xihí-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñáyiú, te sá cúú núú ñuhu-áⁿ ïo nàndíhi-xi, te mee Yă Ndiöxí quidé-gă cúú să vâha núú ñúhú-ăⁿ. ⁸ Dico núú da ñu na ndàa núú ñuhu-áⁿ te ñá túú vèdana nàndíhi-xi te núú ducaⁿ, te Yá Ndiöxí vá cúú vâha iní-gá cuendá ñuhu-áⁿ sá dúcáⁿ dà ñu ndaa núú-xi, te ñu-áⁿ ndíhi-xi cáyú. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yá Ndiöxí chi ñá túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Níhí-ó să ndétú-ó ndùu táhú-ó

⁹ Te cuéi duha càháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyiú ïo cùu iní-í, chi cùtnuní ndáá iní-í sá vâ càdá-ndó dàtná xíquide dava-gá ñáyiú, te mee-ni să vâha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiú sa ní naníhí tãhú. ¹⁰ Te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá ïo váha quide ndáá, te vá dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vâha quide-ndo, te ni vâ dáná ndòdo iní-gá nàcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gă, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gă xiãⁿ chindèe-ndo cue ñáyiú ndècu ndíhi-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. ¹¹ Te cuiní-í sá ñⁿ ñⁿ-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí dàtná tá quide-ndo véxi, te ñⁿ-ni ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sàá nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhi-gá núú ndécú-gă, te ducaⁿ te níhí-ndó nchàandi túhú sá ndétú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu ndíhi-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ¹² Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vá tühío-ndo càda-ndo nchaa nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí, te cada-ndo dàtná quidé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiú càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiãⁿ níhí-yu nchaa sá ñí cachí Yă Ndiöxí nduu táhú-yu.

¹³ Te cùtnàhá ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, te ní cacunehe-gá mée-gă nàcuáa cutnùní iní ndíi sá ndáá cada-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi, te vá yôo ñⁿ ni càcunehe-gá cuendá sá quindáá iní ndíi tnúhu ní cáháⁿ-gá. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ñⁿdíi díi-ni mee-gă ïo cùnuu-gá. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na cächí tnúhu ndáá-í xii-n să ïo chindee ñàha-í xii-n, te cáyá cuéhé víhí ñàní tnàhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. ¹⁵ Te ndíi Àbrahám ïo ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gă cada-gá sá cúú-xí ndíi. ¹⁶ Te núú ñⁿ ñáyiú càháⁿ ñⁿ tnúhu ndáá cuiti te càcu nehé-yu Yá Ndiöxí cuendá quindáá iní tnàha ñáyiú-yu tnúhu càháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càháⁿ-yu te ñá túú-gă sá dácàá ñáyiú càháⁿ ndíhí-yu cuendú. ¹⁷ Te ducaⁿ ñí quide Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sá càdá-gă nàcuáa ní cachí-gá, te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá cuendá nchaa ñáyiú ní cachí-gá nduu táhú să càdá-gă nàcuáa cutnùní iní-yu sá quidé-gă ñⁿ sá càháⁿ-gá, te ni ñà túú nàdáma-gá ñⁿ sá càháⁿ-gá. ¹⁸ Te nchoo ñí natuha-o Yă Ndiöxí cuendá dàcácu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o cuendá sá vâ dăná ndéé-ó cùndetu-o sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá. Te ducaⁿ ñí níhí-ó tnúhu ndee iní chí Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gá sá càdá-gă nàcuáa ní cachí-gá, te ñá túú dândahú ñàhá-gă, te ni ñà túú nàdáma-gá ñⁿ sá ñí cachí-gá cada-gá. ¹⁹ Te tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o xiãⁿ quidé-xí cùtnuní ndáá iní-ó să ndúú táhú-ó cùndecu-o ndíhi Yá Ndiöxí núú ndécú-gă, te ducaⁿ cùtnuní ndáá ndisa iní-ó să cuendá Xítohó Jesucristú Yaá ndécú núú Yă Ndiöxí. ²⁰ Te ducaⁿ ñí nucúndecu Xítohó Jesucristú núú Yă Ndiöxí cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-o

càda-o, te ducaⁿ ñi nucúndecu-gá núú Yá Ndiöxí chi cùu-gá dútú cúnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec ñuyú-a, te ducaⁿ-ni cùu-gá dútú cúnùu ñi caa ñi quíhíⁿ.

7

Xítohó Jesucristú cúu-gã dútú datná ní cuu ndíi Melquisèdec

¹ Te ndíi Melquisèdec ní xíndaha ndíi cue ñáyiu ñúú Sàlém, te ní cuu ndíi dútú ñi xinu cuechi ndíi núú Dútú Ndiöxí Yaá ío cúnuu. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ ñi xícaⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá ndíi Àbrahám cúnàhá ní sáháⁿ ndíi Àbrahám-áⁿ ñi nàá ndíi ndíhi cue dava-gá cue téé yíndaha ñáyiu. Te cue téé-áⁿ ñà túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndíhi ndíi Àbrahám-áⁿ chi ní xíta-güedé. ² Te nchaa sá ñi níhí ndíi Àbrahám-áⁿ núú ñi nàá ndíi, te ní quide ndíi úxí xichi te ñiⁿ xichi núú ùxí-áⁿ ñi sáñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec. Te ñiⁿ ndíi Melquisèdec-áⁿ quée-xí: Téé ío váha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiu, duha quèe-xi. Te ní xóo danàni ñahá-yu xii ndíi Téé yíndaha ñúú Sàlém, duha ní xóo danàni ñahá-yu. Te tnúhu Sàlém-áⁿ quée-xí: Ñúú ndécú nàhi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. Núú xíáⁿ quée tucu-xi nacúaa nàni ndíi Téé yíndaha ñúú ndécú nàhi, duha quèe tucu-xi ñi ndíi. ³ Te ñá túú tnúhu núú yoo cùu tátá ndíi ndíhi náná ndíi, te ñi ñà túú tnúhu núú yoo cùu xíi ndíi ndíhi xítá ndíi, te ñi ñà túú tnúhu núú nándi cùu ñáyiu ní cuu ñaní tnáhá ndíi ní xíndecu ndéé sanaha-gã, te ñi ñà túú tnúhu núú ná ama ní cacu ndíi, te ñi ñà túú tnúhu núú ná ama ní xíhí ndíi. Te ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni ñi cuu ndíi dútú ñi xíndecu ndíi, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú déhe Yá Ndiöxí chi cuu-gá dútú ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuãha váha cuèndá sá ndíi Melquisèdec ní cuu ndíi ñiⁿ téé ío ní cuu càhnu ní xíndecu ñuyú-a, chi ndíi Àbrahám téé ní cuu ñaní tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha ñi quide ndíi úxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi núú ñi nàá ndíi. Te ñiⁿ xichi núú ùxí-áⁿ ñi sáñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec. ⁵ Te ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada nchaa dútú, cue téé ní cuu ñaní tnáhá ndíi Lèví sá cuè téé-áⁿ queheⁿ-güedé ñiⁿ xichi núú ùxí xichi sá ñihí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñaní tnáhá-güedé cuu cuèndá-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuèi ñaní tnáhá-güedé ndíhi-yu ní cuu ndíi Àbrahám. ⁶ Te cuèi ñá díú ñaní tnáhá ndíi Melquisèdec cúu ndíi Àbrahám dico ní queheⁿ ndíi Melquisèdec-áⁿ ñiⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi Àbrahám. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ ñi xícaⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá ndíi Àbrahám. Te ñiⁿ-ni ndíi Àbrahám-áⁿ ñi xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi sá cáda váha ñaha-gã xii ndíi. ⁷ Te sa cùnuni iní-ó sã núú ñiⁿ téé na cacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí cuèndá ñiⁿ ñáyiu, te téé-áⁿ cúnùu-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáyiu isràél quéhéⁿ-güedé ñiⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí-yu cùu cuèndá-güedé, te cue téé-áⁿ cuú-güedé. Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá ndíi Melquisèdec ndécú-ní ndíi, te ducaⁿ càháⁿ-xi chi ñá túú tnúhu sá ñi xíhí ndíi. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcaⁿ ñi sáñaha ndíi Àbrahám sá ñi nduu táhú ndíi Melquisèdec, te xíáⁿ cada iní-ó sã sã ndecu ndíhi ndíi Àbrahám cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue téé cùu dútú, cue téé queheⁿ ñiⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñihí ñáyiu isràél cuèi vátá cacú-gã-güedé. Te cada iní-ó sã tnáhá-güedé ní sáha-güedé ndíi Melquisèdec ñiⁿ xichi núú ùxí xichi nchaa sá ñi níhí ndíi Àbrahám núú ñi nàá ndíi. Te ducaⁿ càda iní-ó chi cue téé-áⁿ cúu-güedé ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cuèi vátá cacú-gã-güedé dàvá-áⁿ.

¹¹ Te sá cuèndá cue dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu sá sánú ìchi ñaha xí-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndíi Àrón cúu cuè dútú-áⁿ. Te núú dicó cue dútú-áⁿ ní ndàcu-güedé cada-güedé nàcuáa cudíu ñáyiu isràél núú Yá Ndiöxí, te ñá túú-gã xíni ñihu-xi ngúndecu ingá dútú datná ndíi Melquisèdec ní cùu. Te dútú-áⁿ ñà túú ní cùu-dé datná ní cuu cue ñaní tnáhá ndíi Àrón. ¹² Te núú cuè dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví-áⁿ ñi ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcaⁿ ñi ngúndecu ingá dútú xíáⁿ dacuítí ñi xini ñihu-xi sá dáma nàcuáa nduu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xí-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te ñiⁿ-ni cuèndá dútú-áⁿ sa ñihí-ó tnúhu, te dútú-áⁿ cúu Xítohó Jesucristú, te ñá díú ñaní tnáhá ndíi Àrón cúu-gã chi

ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gă. Te nchaa-o tà xiní ndáá-ó sã ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gă, te ndíi Moisés ñá túú tnàhí ná ní càchí ndíi cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá sá cúu-güedé dútú, chi ní ñíⁿ-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chi Xítóhó Jesucrístú cúu-gă ingá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec. ¹⁶ Te ñá díú cuendá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chi ní cuu-gá dútú cuendá sá cúu-gă Yaá cundecu ní caa ní quíhíⁿ chi vá ñíⁿ ndùu te ndíhi nihnu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii-gá:

Yòhó cúu-n dütú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec,

te cundecu-n nchàa nduu nchaa quíú.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii-gá. ¹⁸ Te xíãⁿ nùu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá ní xíndecu ndíhi cue dútú ñà túú-gă cúnùu-xi vitna chi ñá túú-gă xíní ñùhu-xi te ní ñà túú ñà chíndèe ñaha-xi. ¹⁹ Te ñíu-ni tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés canu ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te tnúhu-áⁿ ñà túú vèdana ní quíde-xi nacuáa chindee-xi ñáyiú cudíú-yu núú Yă Ndiöxí. Dico vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu ndee ìní sá ño-gá váha dàcúxí tnúhu ndéé díhna, chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucrístú Yaá cúu dütú-ó. Te Yaá-áⁿ quíde-gă tnáhá tnúhu-o ndíhi Yă Ndiöxí vitna.

²⁰ Te Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuiti-gá sá Xítóhó Jesucrístú cuu-gá dútú. ²¹ Dico ñá túú dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue téé ní cuu dútú, cuèi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dútú. Te cùtnáhá ní chisaha Xítóhó Jesucrístú cúu-gă dútú, te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá cuiti-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yúhú Dútú Ndiöxí càháⁿ ndáá cuiti-í te vá dàmà-í tnúhu càháⁿ-í:

“Yòhó cúu-n dütú dàtná ndíi Melquisèdec,

te cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Xítóhó Jesucrístú. ²² Te Xítóhó Jesucrístú quíde-gă nàcuáa cutnùní ndáá iní-ó sã Yă Ndiöxí cada-gá ingá núú sã váha sá cúu-xí-ó dàtná ní cachí-gă, te xíãⁿ cúu-xí sã ño-gá váha dàcúxí tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna. ²³ Te ío cuéhé cue ñaní tnáhá ndíi Lèví ní cuu-güedé dútú, te ducaⁿ cuendá sá ñà túú ní cùdíi-güedé cundecu-güedé chi ní ndíhi-güedé ní xíhí. ²⁴ Dico Xítóhó Jesucrístú chi vá cùu-gă, chi cundecu-gá ní caa ní quíhíⁿ nùu xíãⁿ ñíu-ni-gá cuu-gá dútú, te vá yò ñíⁿ-gá cuu dútú cada núu-gă. ²⁵ Te núu xíãⁿ Xítóhó Jesucrístú dácäcu nihnu ñaha-gă xii nchoo ñáyiú núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, te ñíu-ni nchoo cùu-o ñáyiú tnáhá tnúhu ndíhi Yă Ndiöxí, te vá ñíⁿ ndùu-gá te cuíta nihnu-o. Te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucrístú ñá túú xòcuiñí-gá núú Yă Ndiöxí càháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó.

²⁶ Te Xítóhó Jesucrístú cúu-gă Yaá cúu dütú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndíhi-o, te ñíu-gá cúu-gă Yaá chíndèe chítúu ñaha xii-o, te cùu-gá Yaá ío quíde ndáá núú Yă Ndiöxí, te cùu-gá Yaá càndòo canine chi ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te ñá túú tnàhí quíde-gá dàtná quíde nchàa cue ñáyiú ndècu ìchi cuéhé ìchi duha, te cùu-gá Yaá ní nucúndecu andíu núú ndécú Yă Ndiöxí te yàcáⁿ táxí tnùní-gá. ²⁷ Te ñá túú quíde-gá dàtná ní quíde cue dútú ní cunuu ní xíndecu, chi cue dútú-áⁿ ñíⁿ nduu ñíⁿ nduu ní xóo cahni-güedé quíti ní xóo nduu táhú Yă Ndiöxí, te díhna-gá cuendá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé te dàtnùní ducaⁿ ní xóo cada tucu-güedé cuendá nchaa cuéchi ñáyiú. Dico Xítóhó Jesucrístú chi ñíⁿ xito-ni ní xíhí-gá sá cúu-xí nchàa ñáyiú chi ducaⁿ ní sani iní-gă, te vá ñíⁿ ndùu-gá ducaⁿ càda tucu-gá. ²⁸ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xíãⁿ ní xíndecu cue téé ní cuu dútú cúnùu, te cue téé-áⁿ ní cuu-güedé cue téé yíca cuéchi-xi. Te sá tá dúcáⁿ ní chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùní ní cáháⁿ ndáá cuiti Yă Ndiöxí sá Dèhe-gá cuu-gá dútú cúnùu. Te Yaá cúu Dèhe-gá-áⁿ ní quíde-gá nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ñíu-ni ducaⁿ càda-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Xítohó Jesucristú cúú-gă dútú cúnùu

¹ Te Xítohó Jesucristú Yaá cúú dútú cúnùu ndecu ndihi-o cuándaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiöxí Yaá ío cúnuu, te tnàhá-gá cúnùu-gá. Te diu cuendá-a cùu-xi sá ìo-gá cúnùu ta cáhán-ndí véxi. ² Te núu ndécú Yă Ndiöxí cúú-xí nũú ìí vîhí. Te cada iní-ó sá cúú-xí ìí vehe te xíáⁿ ndécú Xítohó Jesucristú cúú-gă dútú, te vehe-áⁿ ní dácáá mèe Yá Ndiöxí te ñá dúu cuè tée ñuyúú-a. ³ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xíáⁿ ní xíndecu cue dútú cúnùu cuendá sá cahní-güedé quití nduu táhú Yă Ndiöxí, te nacani cuendá-güedé núú-gă nchaa dava-gá sá nihí-güedé nduu táhú-gă. Te xíáⁿ nũu dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá Xítohó Jesucristú cuñaha-gă ìí sá ndúú táhú Yă Ndiöxí, te táhú-áⁿ cúú-xí mèe-gá chi ní xíhí-gá ní cuu-gá dàtná ìí táhú sá cúú-xí Yă Ndiöxí. ⁴ Te núu ni xíndecu-ni Xítohó Jesucristú ñuyúú-a te vâ cúú-gă dútú ní cùu, chi sa ndècu cue dútú sãñaha nchaa sá ndúú táhú Yă Ndiöxí dàtná cáhán nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés. ⁵ Te nchaa sá quidé cuè dútú ñáyiú isràél nũtnahá-xi luha nchaa sá quidé Xítohó Jesucristú Yaá cúú dútú cúnùu ndecu andiu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Moisés cútnahá tá cùyatni ngüíta ndí dacàa ndí vehe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Ío váha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sá ní dánèhé ñáhà-í xii-n xití yucu”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndí. ⁶ Dico vitna chi Xítohó Jesucristú cúú-gă dútú cúnùu, te ío-gá cahnú nduu chiúⁿ quide-gá dácúúxí cuè dútú cue ñáyiú isràél. Te diu Xítohó Jesucristú cúú-gă Yaá quidé tnàhá tnúhu-o ndihi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí ío-gá váha ndùu tnúhu ní cáhán-gá xito cùu uú dácúúxí tnúhu ní cáhán-gá ndéé díhna, te ducaⁿ ìo váha ndùu tnúhu ní cáhán-gá xito cùu uú chi ní cachí-gá sá ìngá núú sá ìo-gá váha cada ñaha-gă xii-o vitna.

⁷ Te núu nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii-o ndéé díhna ni quide-xi nchaa nacúáa tàú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cùndecu váha-o nũú-gă ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi cáhán tucu-gá sá cadá-gă ìngá núú sá vâha sá cúú-xí-ó vitna ni cuu. ⁸ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní cùu váha iní-gá núú ñáyiú isràél nũu xíáⁿ ní cáhán-gá cuendá-yu, te duha ní cachí-gá:

Yúhú cùú-í Dútú Ndiöxí, te duha ndùu tnúhu na cáhán-í: Sáá nduu te cada-í ìngá núú sá vâha sá cúú-xí cuè ñaní tnáhá ñáyiú isràél, ndihi cue ñaní tnáhá ndí Jùdá diu-ni ñáyiú isràél.

⁹ Te tnúhu sá cáhán-í-a ñá túú ìí-ni cuu-xi ndihi tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii cue ñáyiú ní cuu ñaní tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te diu-ni dàvá-áⁿ ní quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Ègiptú,

te ñá túú ní cuíní-yu tñí-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xíáⁿ nũu ní dáñá nihnu-í-yu ñá túú-gă ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sàá nduu te duha ndùu tucu ìngá núú sá vâha cada-í cue ñáyiú isràél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnùní váha iní-yu nàcuáa cuíní-í cadá-yu,

te ducaⁿ ní yuhu ní iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yă Ndiöxí quindaha-í-yu,

te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chi ní ñáyiú cùu ndí mèe-yu,

te ní cuè dava-gá ñáyiú vá cùtnúhu tnàhá-yu sá nátùha ñahá-yu xii-í,

chi dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú cundecu ndihi ñahá-yu xii-í,

cuèi ñáyiú cúnuu te cuèi ñáyiú ñá túú cúnuu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada cahnú iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu,

te vâ ìíⁿ ndùu-gá ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí cuendá ñáyiú isràél. ¹³ Te sá dúcáⁿ ní cáhán Yă Ndiöxí sá cadá-gă ìngá núú sá vâha sá cúú-xí ñáyiú xíáⁿ cútnùní sá tnúhu sá ní cáhán-gă díhna ñá túú-gă xini

ñùhu-xi. Te cada iní-ó sã tñùhu-án cúu-xí ìñ sã ñi cunaha ndècu te ñã túú-gã nándíhi-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tñùhu sã ñi cáháⁿ-gã ndéé díhna.

9

Cuèndá vehe Yá Ndiöxí

¹ Te tñùhu sã ñi cáháⁿ Yã Ndiöxí ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyiú isràél chiñuhu ñàhá-yu xii-gã, ndíhi cuèndá vehe-gã caa ñuyíú-a. ² Te ñáyiú isràél ní dácáá-yu vehe Yá Ndiöxí, te vehe-án ñi cuu-xi vehe dóó te ní xúhuⁿ nehu xítí-xi. Te cuàrtú díhna ní xínani-xi cuàrtú ní cuu íí, te xíáⁿ ñi xíndecu ìñ sã ndéé dité-xi sã ñi cándodó ìñ caa candíl núú dité-xi, te ní xínutnii ìñ mèsá ní xóo códó pàá ní xóo nduu táhú Yã Ndiöxí. ³ Te cuàrtú cúu úú ní xínani-xi cuàrtú ní cuu íí víhí-gã. ⁴ Te xítí cuàrtú-án ñi xínutnii ìñ sã ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ te núú xíãⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sã sàháⁿ tnámí. Te ñu-ni xíáⁿ ñi xíndecu tucu ìñ càjá ní cuu mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ te xítí càjá-án ñi xúhuⁿ ìñ lítú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te xítí lítú-án ñi xúhuⁿ mànáá sã ñi xóo caxí-yu dàvá-án. Te ñu-ni xítí càjá-án ñi xúhuⁿ tñudii ndíi Àrón sã ñi saa itá-xi, ndíhi yúú sã ñi xíndecé tñùhu ní cáháⁿ Yã Ndiöxí nàcuáa cada ñáyiú. Te duha ní xínani càjá-án: Càjá sã ñùhú tñùhu ní cáháⁿ Yã Ndiöxí sã cúu-xí ñáyiú, duha ní xínani-xi. ⁵ Te núú càjá-án ñi cándodó úú tñàhá sã ñi cadúha-yu, te xíãⁿ cáá-xí dàtná cáá espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí. Te cuèndá úú xíãⁿ ní cutnùnii iní-yu sã ño càhnu cuu Yá Ndiöxí, te sã ñi cadúha-yu-án ndéé ndíxíⁿ-xi, te ndíxíⁿ-xi-án dǎhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yã Ndiöxí nchaa yíca cuèchi ñáyiú, dico vá cúu-gã cáháⁿ-í cuèndá nchaa dáva-gã xíãⁿ vitna.

⁶ Te nchaa xíãⁿ ní xíndecu xítí vehe Yá Ndiöxí, te cue dútú ñi xóo quíhu-güedé ìñ nduu ìñ nduu xítí cuàrtú díhna ní xóo cada-güedé nàcuáa tàú-güedé cada-güedé sã cúu-xí Yã Ndiöxí. ⁷ Te cuàrtú cúu úú-án chi mee-ni dütú cúnùu ní xóo quíhu-dé ìñ xito-ni ndi tnahá cuía. Te ndi tnahá òré ducaⁿ ñi xóo quíhu dütú cúnùu-án te ní xóo canehe-dé níñí ñi xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yã Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi xóo cada dütú-ãⁿ cuèndá sã Yã Ndiöxí cada càhnu iní-gã nchaa yíca cuèchi mee-dě, ndíhi nchaa yíca cuèchi ñáyiú. ⁸ Te sã dúcáⁿ mée-ni dütú cúnùu ní xóo quíhu-dé xítí cuàrtú ní cuu íí-gã-án, xíãⁿ Espíritú Yã Ndiöxí quidé-xí cùnùnii iní-ó sã ñi ducaⁿ ní xíndecu vehe-án ñi xóo cada-yu nàcuáa ní xóo cúnaha Yã Ndiöxí cada-yu. Te xíãⁿ cùnùnii sã vǎtá sàá-gã nduu cǎháⁿ ndíhí-yu Yá Ndiöxí nàcuáa tàú-xi cunduu. ⁹ Te sã dúcáⁿ ñi xíndecu vehe-án, ndíhi sã dúcáⁿ ñi xóo cada nchaa cue dütú-ãⁿ, xíãⁿ cùnùnii iní-ó nàcuáa quide Yá Ndiöxí vitna, chi nchaa quitii ní xóo cahni cue dütú-ãⁿ ñi xóo nduu táhú Yã Ndiöxí, ndíhi nchaa dáva-gã sã ñi xóo nduu táhú-gã ñã túú ní quide-xi nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú nàcuáa cutnùnii iní-yu sã ñã túú-gã cuèchi-yu ndècu núú Yã Ndiöxí. ¹⁰ Te sã dúcáⁿ ñi xóo cada nchaa dütú-ãⁿ ñi níhí tñáhá-xí ndíhi nchaa tñùhu sã dánèhé ñáhá xii ñáyiú ná cúu sã cáxí-yu ndíhi ná cúu sã cúu còhó-yu ndíhi nàcuáa ndàhá-yu. Te tñùhu-án ñi cuu-xi mee-ni sã ñi sanu ichi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a. Te tñùhu-án ñi nándíhi-xi ndéé ní sã nduu ñi nadama Yá Ndiöxí tñùhu-án cuèndá sã vǎ dúcáⁿ-gã cada-yu cundecú-yu.

¹¹ Te Xítóhó Jesucristú ní quixi-gã ñuyíú-a, te ñu-gã cúu-gã Yaá cúu dütú cúnùu, te xíãⁿ ñuu quide-gã nchaa sã vǎha sã cúu-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gã núú ño vii ío váha càa, te núú ndécú-gã-án ñã túú cùu-xi ìñ vehe sã ñi dácáá cuè téé ñuyíú-a. ¹² Te cada iní-ó sã Xítóhó Jesucristú cuánguihu-gã xítí cuàrtú núú ñi cuu íí víhí dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní nucúndecu-gã núú ndécú Yã Ndiöxí. Dico ñã túú ñi quide-gã dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi dütú-ãⁿ òré ní xóo quíhu-dé xítí cuàrtú ní cuu íí-gã-án, te ní xóo canehe-dé níñí chivá ndíhi níñí chěhlu ní xóo quíhu. Dico Xítóhó Jesucristú chi níñí méé-gã ní satí ní xíhí-gã núú cùrúxí, te xíãⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gã ní nucúndecu-gã núú ndécú Yã Ndiöxí. Te sã dúcáⁿ ñi quide-gã xíãⁿ ní naníhí tǎhú-ó. ¹³ Te nchaa ñáyiú ní xóo cada nàcuáa vá cúu-gã-yu ñáyiú ní cuu

íí, ñáyiú-áⁿ nǐ xóo códó ñáhá cuè dútu ñíñí ndicutu, ndíhi níñí chívá, ndíhi yáá cùñú chěhlu quití sàhni-güedé cuendá nduu íí tucú-yu. ¹⁴ ¡Dico níñí Xítóhó Jesucristú chi ío-gá nándíhi-xi sá cúu-xí nchòo ñáyiú xĩndecu vitna! Te cuendá níñí-gă-áⁿ, chi Espiritú Yă Ndiöxí sá ndécú nchàa nduu nchaa quíú nǐ cuu ñⁿnuu-xi ndíhi Xítóhó Jesucristú sá cúu cúu-gá cuendá cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sǎ cúu-xí Yă Ndiöxí cuèi cùu-gá Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ní sati níñí-gă te ní xíhí-gá. Te cuendá xǎⁿ ní cutnùní iní-ó sǎ Yă Ndiöxí ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú vǎha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ nǐ nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuendá sá ndácú-ó cùnu cuechi-o núú Yă Ndiöxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú.

¹⁵ Te Xítóhó Jesucristú ní quide ndáá-gá núú Yă Ndiöxí cuendá cue ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te cuendá xǎⁿ Yă Ndiöxí cada-gá ñngá núú sǎ vǎha sá cúu-xí-yu dàtná ní cachí-gá, te ducaⁿ càda-gá sá cuendá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndíhi vǎha ñáhá-yu xii-gá nǐ caa nǐ quíhíⁿ chi ducaⁿ nǐ cachí-gá, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sá Yă Ndiöxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuéchi-yu, nchaa cuéchi sá nǐ quidé-yu cùtnàhá ní cunuu tnúhu sá nǐ cáháⁿ-gá díhna. ¹⁶ Te nchoo xìní-ó sǎ nǔu ñⁿ tée na càdúha ñⁿ tutú nàcuáa cada ñáyiú dàcáhñu-yu nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te tutú-áⁿ xíní ñùhu-xi ndéé ná yǎha nduu cùu-dé. ¹⁷ Te ñá túú tàú-xi cada ñáyiú nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú-áⁿ nini ndècu tée ní cadúha, dico sátá ná yǎha cuú-dé te cadá-yu nàcuáa càháⁿ-xi. ¹⁸ Te cuèi tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ndéé díhna nàcuáa cada vǎha-gá ñáyiú, te ñu-ni ndíhi níñí nǐ cundáá-xi chi ní sahni-güedé quití te ní sati níñí-güedi. ¹⁹ Te ndíi Moisés ní cáháⁿ ndodo ndíi núú nchàa ñáyiú nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cadá-yu, te nàcuáa-ni nduu tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tùtú ndíi ní cáháⁿ ndíi, te ní dácá ndíi ndute níñí chěhlu ndíhi níñí chívá líhli, te ní queheⁿ ndíi ñⁿ dité yutnu nàni hisópó ndíhi luha idi tucuèhé, te ní chindóyo ndíi níñí-áⁿ. Te ní sódó ndíi núú tùtú ndéé tnúhu Yă Ndiöxí sá nǐ chídó tnùní ndíi-áⁿ, te tnàhá cue ñáyiú xĩndecu-áⁿ nǐ chúcú ndíi. ²⁰ Te ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii-yu: “Cuendá níñí-a ní cundáá sá Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii-ndo sǎ vǎha chi ducaⁿ nǐ cachí-gá cada-gá sá cúu-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndíi xii-yu. ²¹ Te ñu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndíhi nchaa sá nándíhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yă Ndiöxí ndécú xití vehe-gá-áⁿ. ²² Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sá mée-ní níñí chucu-güedé nchaa sá cànehe chiú-güedé òré chíñùhu-güedé Yă Ndiöxí, te sacú-nǎ te ndíhi ndoo nchaa xǎⁿ chucu-güedé níñí ni cùu. Te dacuití nǐ xini ñuhu-xi sǎ cátí níñí cuendá ducaⁿ càda cahnu iní Yă Ndiöxí nchaa yíca cuéchi ñáyiú.

Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sá vǎ cùndècu-gá cuéchi-o nǔú Yă Ndiöxí

²³ Te sá cuendá sá nǐ xíhí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí, xǎⁿ ñá túú-gă cuéchi-o ndècu núú Yă Ndiöxí. Te cuendá nchaa sá nǐ xíhi xití vehe-gá sá nǐ dácáá ñáyiú isràél xǎⁿ cùtnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gă. Te dacuití nǐ xini ñuhu-xi sǎ cáhni-güedé cue quití ní cachí Yă Ndiöxí cuendá nduu íí nchaa sá nǐ xíhi xití vehe-gá-áⁿ. Te cuèi ducaⁿ nǐ sahni-güedé cue quití-áⁿ dico ñá túú ní quide-xi nàcuáa ngúndecu váha-o nǔú Yă Ndiöxí. Dico Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá, te sá nǐ xíhí-gá xǎⁿ ní quide-gá nàcuáa ngúndecu váha-o nǔú Yă Ndiöxí. ²⁴ Te Xítóhó Jesucristú cuándaa-gá andíu nǔú ndécú Yă Ndiöxí càháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó, te Xítóhó Jesucristú chi ñá díú ñⁿ vehe ní dácáá cuè tée ñuyú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yă Ndiöxí sá nǐ dácáá cuè ñáyiú isràél ñuyú-a ndéé sanaha, ndíhi nchaa nàcuáa ní xóo cada-güedé xití vehe-gá-áⁿ xǎⁿ cùtnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécú-gă. ²⁵ Te dútu cùnùu núú ñáyiú isràél ní xóo quíhu-dé núú cuiá núú cuiá xití cuàrtú ní cuu íí víhí-gă-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí nǐ xóo quíhu xití cuàrtú-áⁿ dico ñá díú níñí mée-dě. Dico Xítóhó Jesucristú chi ñá túú dùcaⁿ ni quide-gá chi ñⁿ xito-ni ní sati níñí-gă te ní xíhí-gá. ²⁶ Chi núu ni xíhí-gá nuu núu te ndéé cùtnàhá

ní ngáva ñuyú ducaⁿ ngüita-gá cada-gá ní cùu, te vitna ta ndìhi nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyú-a ní xíhí-gá ìⁿ xito-ni cuendá cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúu-xí Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nĩ quide-gá cuendá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú Yă Ndiöxí. ²⁷ Te nchoo cuè ñáyiú ñuyú-a chi ìⁿ xito-ni cuú-ó te dàtnùní ducaⁿ te cada ndáá Yă Ndiöxí cuéchi-o. ²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítóhó Jesucristú chi ìⁿ xito-ni ní xíhí-gá cuendá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nĩ cuu ní xíhí-gá chi mee-gă ducaⁿ nĩ cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a dico ñá díú-gă sá cadá-gă cuendá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú Yă Ndiöxí, chi quixi-gá nacuaca-gá nchaa ñáyiú ndètu ñaha xii-gá cuendá cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú isràél cadá-yu, nchaa tnúhu-áⁿ nĩ quide-xi ní cutnùní luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gă xii-o vitna. Dico ñá díú mèi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyiú quide Yá Ndiöxí vitna chi dăma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá túú ní ndàcu-xi cada-xi nacuáa cundáá nchaa ñáyiú tũha ñaha xii Yá Ndiöxí cuèi ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gă núú cuiá núú cuiá. ² Te núú dícó sá nĩ xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yă Ndiöxí ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiú, te vá cáhni-gă-güedé cue quiti-áⁿ nduu táhú-gă ní cùu, te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ñà túú-gă cuéchi-yu ndècu núú Yă Ndiöxí ní cùu. ³ Te sá dúcáⁿ nĩ xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yă Ndiöxí núú cuiá núú cuiá, xíáⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyiú nchaa sá cuèhé sá dúhá nĩ xóo cadá-yu. ⁴ Te ducaⁿ chi níñí ndicutu-áⁿ ndìhi níñí chivá-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vá cündècu cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí.

⁵ Te xíáⁿ nũu cútñahá ní quexìo Xítóhó Jesucristú ñuyú-a ní xáhaⁿ-gă xii Yá Ndiöxí: Yòhó Tătà-í, ñá túú ndùu vétú váha iní-n sá sàhni-güedé quiti ndùu táhú-n, te ni ñá túú ndùu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n, núú xíáⁿ ní quide túha-n yìqui cuñú-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xii-í.

⁶ Te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú-n te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedé ndúú táhú-n cuendá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú-n.

⁷ Núu xíáⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí sá yúhú véxi-í ñuyú-a cada-í nchaa sá cuiní-n càda-í dàtná yódó tnùnì cuendá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí. ⁸ Te Xítóhó Jesucristú díhna-gá ní xí-gá Yă Ndiöxí Yaá cúu Tătá-gă: “Yòhó Tătà-í ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhni-güedé ndúú táhú-n, ndìhi cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú táhú tucu-n cuendá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú-n, ndìhi cuendá nchaa dava-gá táhú sá táxi-güedé xii-n ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xíáⁿ”, duha ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí. Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-gă cuèi núú tütú ndíi Moisés yódó tnùnì sá dúcáⁿ càda-güedé. ⁹ Te sá táxi-güedé te ní xáhaⁿ tucu-gá xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí: “Yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí, mee-í véxi-í ñuyú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă. Te sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Xítóhó Jesucristú xíáⁿ ní cutnùní sá ñà túú-gă xínì ñũhu-xi ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-áⁿ, te ducaⁿ chi mee Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá ní cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúu-xí Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nĩ cuu chi ducaⁿ tnàhí ní cachí Yă Ndiöxí cunduu. ¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuiní Yă Ndiöxí cada-gá, chi ní xíhí-gá núú cùrúxí chi ducaⁿ nĩ cuiní méé-gă cunduu, te ìⁿ xito-ni ní xíhí-gá sá cuendá nchaa ñáyiú, te cuendá xíáⁿ nũu ndècu yíñuhu-o núú-gă vitna.

¹¹ Te cue dútú ñáyiú isràél chi ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú-gă, te ñá túú ní dăma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá nĩ xóo cada-güedé-áⁿ ñà túú ní quide-xi nacuáa vá cündècu-gá cuéchi ñáyiú núú Yă Ndiöxí.

¹² Dico Xítóhó Jesucristú ní cachí-gá sá cúu cùu-gă, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá nchaa yíca cuèchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te sá táxi-güedé te dàtnùní ní ngóo-gá xio

cùha Dútú Ndiöxí táxí tnùnì-gá, te vǎ ííⁿ ndùu ííⁿ quíú-gǎ te cuú-gá. ¹³ Te diu-ni xíáⁿ cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu cànehe nchaa sá cúu úhú iní ñáhá xì-gá sá yíñùhu núú-gǎ. ¹⁴ Te cuendá sá nǐ xíhí Xítóhó Jesucristú ííⁿ xito-ni xíáⁿ ní cuu-gá dàtná ííⁿ táhú sǎ cúu-xí Yǎ Ndiöxí, xíáⁿ ní quide-xi sá ncháá ñǎyiu cùu cuendá-gá ñá túú-gǎ ná cumánǐ-yu núú-gǎ nǐ caa nǐ quíhíⁿ. ¹⁵ Te mee Espíritú Yǎ Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá-ó, te duha ní càháⁿ-gá:

¹⁶ Sáá nduu te cada-í nchaa ñǎyiu nàcuáa na càháⁿ-í-a,
te cada-í nàcuáa cutnùnì iní-yu tnúhu sá dánèhé-í-yu tnúhu sá cánúìchi ñaha xíí-yu
nàcuáa cadá-yu cundecú-yu,

te cada tucu-í sá tñíⁿ-yu nchaa tnúhu-áⁿ.

Duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gá:

Te vǎ ííⁿ ndùu ííⁿ quíú-gǎ ndacu iní-í sá quidé sàá iní-yu tnúhu-í,

te ni vǎ ííⁿ ndùu ííⁿ quíú-gǎ te ndacu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

Duha ní càháⁿ Yǎ Ndiöxí càchí Espíritú-gá. ¹⁸ Te sá dúcáⁿ quide cahnu iní Yǎ Ndiöxí nchaa cuéchi-o, núu xíáⁿ ñá túú-gǎ xíní ñùhu-xi cuú quiti nduu táhú-gǎ cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o.

Tàú-ó sǎ tnahá tnúhu-o ndíhi Yá Ndiöxí

¹⁹ Te cue dútú nǐ xóo cunuu núú ñǎyiu isràél cue téé-áⁿ nǐ xóo quíhu-güedé xití cuártú ní cuu íí víhí-gǎ. Dico nchoo cuè ñǎyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú vitna tàú-ó sǎ nǐ yuhu nǐ iní-ó tnahá tnúhu-o ndíhi Yá Ndiöxí. Te cuu tnahá tnúhu-o ndíhi-gá chi Xítóhó Jesucristú ní sati níñí-gǎ te ní xíhí-gá núú cùrúxí. ²⁰ Te cada iní-ó sǎ dǒó sǎ nǐ xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xití cuártú ní cuu íí víhí-gǎ-áⁿ nǐ xócuíñí, te ducaⁿ càda iní-ó chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá nchoo níhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sǎ cúu-xí-gǎ. ²¹ Te diu-gá cúu-gǎ Yaá cúu dütú-ó, te diu-gá cúu-gǎ Dútú cúnùu ndecu-gá núú ndécú Yǎ Ndiöxí. ²² Núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá ïo tnahá tnúhu-o ndíhi Yá Ndiöxí, te vǎ cání ííⁿ cani úú iní-ó, te ío váha quindáá iní-ó-gǎ chi diu-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuendá nchoo cùtnunì iní-ó sǎ ñà túú-gǎ cuéchi-o ndècu núú-gǎ. Te ní sandute-o cuendá sá dúcáⁿ nǐ nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo càháⁿ ndáá-ó sǎ ndécú ndíhi-o tnúhu ndee iní sá ndúú táhú-ó cündecu ndíhi-o Yá Ndiöxí, te xini ñuhu-xi sá vǎ dáñá ndèè-ó cànchicúⁿ nihnu-o tnúhu ndee iní-áⁿ chi Yá Ndiöxí cada-gá nàcuáa ní cachí-gá sá cúu-xí-ó. ²⁴ Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní tnahá-ó te chindee tnahá-o nàcuáa ducaⁿ cùu iní tnahá-gǎ-ó, te cada-o mèe-ni sá vǎha. ²⁵ Te nchoo vǎ dáñá ndèè-ó nàtacá-ó núú dácuaàha-o tnúhu Yá Ndiöxí, te vǎ cadá-ó dàtná xiquide davá-yu ñá túú-gǎ cuíní-yu quixí-yu núú dácuaàha-o tnúhu-gá. Chi xini ñuhu-xi sá cuǎha tnahá-o tnúhu ndee ìní canchicúⁿ nihnu-o ìchi-gá, te uuⁿ-gá ducaⁿ tàú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a.

²⁶ Te cue ñǎyiu sa ní tecú tnùnì nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te núu na ngüíta-yu ñucúuⁿ cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te àúⁿ nǎ cuu ní xíhí Xítóhó Jesucristú cuendá-yu, te ni vǎ yǒo ííⁿ-gá cuú cuendá sá vǎ cündècu-gá cuéchi-yu núú Yǎ Ndiöxí.

²⁷ Te núu ducaⁿ na cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te ío quiyùhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yǎ Ndiöxí xíí-yu. Chi nchaa ñǎyiu cùu úhú iní ñáhá xì-gá daquíhíⁿ ñáhá-gǎ xíí-yu núú ñùhú núú càyú núú ïo ndohó-yu. ²⁸ Te nchaa ñǎyiu ní xóo daqueè tǐhú tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés, te núu ndècu úú àdi úní ñǎyiu càháⁿ ndáá sá dúcáⁿ nǐ dáquée tǐhú-yu tnúhu ní càháⁿ ndíi, te vǎ yǒo nǐ xóo cundáhú iní ñáhá xì nchaa ñǎyiu ducaⁿ nǐ xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedě. ²⁹ Te núu ducaⁿ nǐ ndoho cue ñǎyiu ducaⁿ nǐ dáquée tǐhú tnúhu ní càháⁿ ndíi Moisés-áⁿ, te uuⁿ-gá ndoho cue ñǎyiu daquee tǐhú ñáhá xì Xítóhó Jesucristú Yaá cúu Dèhe Yá Ndiöxí diu-ni ñǎyiu càchí sá ñà túú nàndíhi níñí-gǎ. Te níñí-gǎ-áⁿ nǐ sati, te ní xíhí-gá, te ducaⁿ nǐ cuu cuendá cada Yá Ndiöxí ìngá núú sǎ vǎha sá cúu-xí nchò ñǎyiu ndècu ñuyúú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te diu-ni cuendá níñí-gǎ-áⁿ nǐ

nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú-áⁿ ní cùu, te ñiú-ni ñáyiú-áⁿ càháⁿ úhú-yu Espíritú Yá Ndiöxí sá chindèe chitúu ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sà naha-o sá Yá Ndiöxí càchí-gá ñⁿ xichi núú tütú-gá: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiú nchaa sá quidě-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sá quidě-yu-áⁿ”, duha càchí-gá. Te sa ñaha tucu-o nacuaá càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuendá nchaa sá quidé ñáyiú cùu cuendá-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ³¹ Te ío ndàhú ndoho cue ñáyiú na dándoho ñaha Yá Ndiöxí, te ñiú-gá cúu-gă Yaá cúnúu nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dándacu iní nàcuáa ní quide-ndo cùtnàhá vitna cuu saa ní tecú tnùní-ndó tnùhu Yá Ndiöxí, chi dàvá-áⁿ ñⁿ quide càhnu iní-ndó cuèi nándi sá ñⁿ yáha-ndo cuendá-gá. ³³ Te dava-ndo ñⁿ quide úhú ñáhá ñáyiú xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nándi tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xáhăⁿ-yu xii-ndo. Te dava-ndo ñⁿ cuyi-ni-ndo ñⁿ xíndecu ndihi tnàha-ndo cuèi nándi ní ndoho dava-gá-ndó. ³⁴ Te ní cundàhú iní-ndó cuè ñáyiú yìhi vecaá, te cuèi ní quendeé ñáyiú sá ndécú ndihi-ndo dico ñá túú ní ndiñú iní-ndó chi ní cudí-ni iní-ndó. Te ducaⁿ ñⁿ quide-ndo chi sa ñaha-ndo sá ndúú tãhú-ndó sã ño-gá váha, te xíãⁿ cundecu ndihi-ndo ñⁿ caa ni quíhíⁿ. ³⁵ Te xíãⁿ vá dáñá ndéé-ndó quindáa iní-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñaha-gă xii-ndo, chi sáa nduu te ío váha cada ñaha-gă xii-ndo. ³⁶ Te nchòhó xíní ñùhu-xi ío cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te nduu tãhú-ndó sã ñⁿ cachí-gá nduu tãhú-ndó cundecu ndihi-ndo ñⁿ caa ni quíhíⁿ. ³⁷ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá:

Ta cùyatni vií-ñã nduu quixi Yaá quixi ñuyú-a, te vá cùyàa-gá.

³⁸ Te nchaa ñáyiú cundáa núu-í ñá túú dàña ndeé-yu sàndáa iní ñáhă-yu xii-í,

te cuendá xíãⁿ cundecu-ní-yu ichi-í,

dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúu vãha iní-í núu-yu.

Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

³⁹ Dico nchoo chi ñá túú cùu-o ñáyiú ducaⁿ xíquide dàñá-ó ìchi Yá Ndiöxí, chi cùu-o ñáyiú nchicúⁿ nihnu-ni sàndáa iní-ó-gă, te sá dúcáⁿ te nduu tãhú-ó cundecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá túú cùu-o ñáyiú dàña nihnu ichi-gá te xíta nihnú-yu.

11

Ñáyiú sàndáa iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

¹ Te núu sàndáa ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te ducaⁿ cùtnuní ndáa iní-ó sã ñihí-ó sã cuíní-ó núu-gă. Te núu sàndáa iní-ó-gă te ducaⁿ cùtnuní ndáa tucu iní-ó sã càháⁿ ndáa-gá cuendá nchaa sá ñã túú xíní-ó. ² Te ducaⁿ ñⁿ quide ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha ío ní sàndáa iní-yu Yá Ndiöxí te xíãⁿ núu ío váha ní cuu iní ñáhá-gă xí-yu.

³ Te núu nchoo sàndáa ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te cùtnuní ndáa iní-ó sã sã cuendá tnúhu ní càháⁿ-gá ní cuáha andiú ndihi ñuyú-a. Te cùtnuní iní-ó sã ñã díú sã cuendá ñⁿ sá túu ndèhe-o ío ñuyú-a ní cuáha andiú ndihi ñuyú-a.

⁴ Te ndíi Àbél ío ní sàndáa iní ndíi Yá Ndiöxí núu xíãⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sã ñⁿ sãñaha ndíi ní nduu tãhú-gă dàcúxí sã ñⁿ sãñaha ndíi Càin xii-gá ní nduu tãhú-gă. Te ndíi Àbél-áⁿ ñⁿ cutnùní iní ndíi sá ñⁿ cudíu ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñⁿ queheⁿ cuendá-gá sá ñⁿ sãñaha ndíi ní nduu tãhú-gă. Te cuèi ñá túú-gă ndíi ndècu ñuyú-a dico yòdo tnuní sá ñⁿ sàndáa iní ndíi Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

⁵ Te té Ènóc téé ní xíndecu ndéé sanaha ñã túú ní xíhí-dé chi ní nacuaa ñaha túu Yá Ndiöxí xii-dé cuendá sá ñⁿ sàndáa iní ñáhá-dě xii-gá. Te vá yòo ni nànihí ñáhá xii-dé chi mee-gă ní nacuaa ñaha-gă xii-dé. Te núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá cùtnàhá vátá nàcuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ni nàcuáa ní cuu váha iní ñáhá-gă xii-dé.

⁶ Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáa iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ñã ndácü-yu cadá-yu nàcuáa cudíu-yu núu-gă, chi nchaa ñáyiú cuíní tuha ñaha xii-gá xíní ñùhu-xi sá quindáa iní-yu sá ndécú-gă, te quindáa iní-yu sá núu na nànducu nihnu ñáhá-yu xii-gá te cuãñaha-gă xí-yu sá ndúú tãhú-yu.

⁷ Te Yá Ndiöxí ní dátũha-gá ndíi Nöé nchaa nàcuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ndíi, te ní cadúha ndíi ìⁿ bàrcú cuèndá xití bàrcú-án quèe ndíi ndíhi nchaa ñáyiú vehe ndíi cuèndá cácu nihnú-yu. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñí sándáá iní ndíi-án Yá Ndiöxí xíáⁿ ní cutnùní sá ncháá ñáyiú ío ndècu cuéchi-yu, chi ñá túú ní cànchicúⁿ nihnú-yu cada-yu nàcuáa ní quide ndíi. Te sá dúcáⁿ ñí quide ndíi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí xíáⁿ ío ní cundáá ndíi núú-gă.

⁸ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá quèe ndíi ñuú núú ndécú ndíi quíhíⁿ ndíi ingá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí chi ní quee ndíi cuáháⁿ ndíi núú cuãñaha Yá Ndiöxí cundecu ndíi. Te òré ní quee ndíi núú ndécú ndíi te ñá túú ní cùtnuní iní ndíi ndèé cúú nũú cuáháⁿ ndíi cundecu ndíi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ñí sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí nũú xíáⁿ ní xíndecu ndíi núú ñí sãñaha-gă cundecu ndíi, te cuèi ducaⁿ dico ñá túú ní quide ñuú ndíi xíáⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtexínu vehe dóó. Te diu-ni ducaⁿ ñí quide ndíi Isàác ndíhi ndíi Jàcób chi tnàhá cue ndíi-án ñí cachí Yá Ndiöxí sá ndúú tãhú cue ndíi xíáⁿ cundecu cue ndíi. ¹⁰ Te ducaⁿ ñí quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndúú tãhú ndíi cundecu ndíi núú ndécú Yá Ndiöxí. Te núú ndécú-gă-án cúú-xí ñuú ní cadúha mee-gă, te ñuú-án cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te ndíi Sãrá, sa ní xídó cuíá ndíi sá cóó dèhe ndíi chi sa ní sahnu vìhi ndíi, dico Yá Ndiöxí ní quide-gá te ní xóo ìⁿ déhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá cadá-gă nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. ¹² Te cuèi ío ní sahnu ndíi Àbrahám ndíhi ñadìhí ndíi, ndíi Sãrá dico dacuítíⁿ ñí nduu tãhú-yu ní xóo ìⁿ déhe-yu. Te xíáⁿ nũú ío cuéhe ndíiquíⁿ yává ndíi Àbrahám ní cáyá dàtná cuéhe chòdíní ndèé andíu, ndíhi dàtná cuéhe ñuhu cúchí làmár, chi ni vã yõ ìⁿ ndacu cahu ñaha xíi-yu sá cuèhë-yu.

¹³ Te cue ndíi-án ducaⁿ-ni ñí sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí ndéé ní sáá nduu ñí xíhí cue ndíi. Te cue ndíi-án ñá túú ní nduu tãhú cue ndíi quíní cue ndíi nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndíi-án nàcuáa cada-gá núú cuáháⁿ núú vëxi. Te ío ní cudíi iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dicó-ni ichi yáha cue ndíi ñuyúú-a, chi ñá díú ñuyúú-a cundecu ducaⁿ cuè ndíi. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ndúú tnúhu ní cáháⁿ cue ndíi-án, xíáⁿ ní cutnùní sá cuíní cue ndíi ingá xichi núú cùndècu cue ndíi. ¹⁵ Te ni ñá díú ñuú núú ñí quee cue ndíi ni cuíní cue ndíi núhú cue ndíi. Chi núú ducaⁿ ni sàni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ni cùu. ¹⁶ Dico ñáhá chi cuíní cue ndíi quíhíⁿ cue ndíi ìⁿ xichi núú vãha-gá cáá cùndecu cue ndíi. Te núú dúcáⁿ ño-gá vãha càa-án cúú-xí ñuú núú ndécú Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ ñí sani iní cue ndíi xíáⁿ nũú ío vãha cùu iní Yá Ndiöxí càchí-gá sá ñá túú cùcahaⁿ núú-gă cúú-gă Ndiöxí cue ndíi-án, te cùtnuní iní-ó sã ndáá sá dúcáⁿ càháⁿ-gá chi ní quide túha-gá ìⁿ xichi núú cùndècu cue ndíi-án.

¹⁷ Te ndíi Àbrahám ní xíndecu ìⁿ dèhe ndíi ndíhi ñadìhí ndíi, te cùtnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiöxí xii ndíi ní xícáⁿ-gá déhe ndíi, ndíi Isàác cuèndá nduu tãhú ñáhá-gă xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cúú nduu tãhú-gă déhe ndíi, te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sa ndècu túha ndíi sá cuãñaha ndíi déhe ndíi xii-gá cuèi mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá-gá xii ndíi ¹⁸ sá sã cuèndá ndíi Isàác te ngúndecu cue ñaní tnáhá ndíi. ¹⁹ Te ducaⁿ ñí quide ndíi Àbrahám, chi ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gă dándòto-gá cuèi ñáyiú sa ní xíhí. Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúú ndúú tãhú-gă déhe ndíi, te xíáⁿ cada iní-ó sã sã ní xíhí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíhi tãtá ndíi, ndíi Àbrahám.

²⁰ Te ndíi Isàác ní xícáⁿ tãhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá sá cadá vãha-gá cue déhe ndíi, ndíi Jàcób ndíhi ndíi Esàú núú cuáháⁿ núú vëxi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²¹ Te sa ta cùyatni-ná nduu cùú ndíi Jàcób, te ní xícáⁿ tãhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá cue déhe ñaní ndíi déhe ndíi Chèé. Te yítuu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gá. ²² Te cùtnàhá sa ta cùyatni víi-nã nduu cùú ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cuè ñáyiú isràél sáá nduu

quèé-yu núú xíndecú-yu-áⁿ. Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-yu yiqui cùñú ndíi na sàa nduu quèé-yu núú ndécú-yu-áⁿ. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

²³ Te cútnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chiváha ñaha náná ndíi ndíhi tătă ndíi úní yóó. Te ducaⁿ ñi quide cue ndíi-áⁿ chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cuendá cue ndíi-áⁿ sã ño váha càa ndíi Moisés déhe cue ndíi, te ñá túú ní yùhú cue ndíi nàcuáa ní cáháⁿ téé cùu Faraón sá cáhni-dě cue landú. ²⁴ Te sátá ñi sahnu ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sá vã càháⁿ ñáyiu sá dēhe yoco téé cùu Faraón cúú náná ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. ²⁵ Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi chi ní tnahá-gá iní ndíi ndoho ndíi ndíhi nchaa ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiöxí dàcúúxí sã cúdĩ iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. ²⁶ Chi ní sani iní ndíi sá vãha-gá ndoho ndíi cúcuèhé ñáhá cuè ñáyiu xii ndíi sá cuendá Yaá quixi ñuyúú-a dàcúúxí sã cundècu ndíhi ndíi nchaa sá ió Ègiptú. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní xúhuⁿ iní ndíi sá Yã Ndiöxí cuãñaha-gã sá ndúú tãhú ndíi. ²⁷ Te ndíi Moisés ní quee ndíi nacióⁿ Ègiptú te ñá túú ní quide cuendá ndíi sá ño cùdéeⁿ tēe cùu Faraón núú ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide cãhnu iní ndíi cuendá nchaa sá ñi yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yã Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha túu-gá xii ndíi cuèi ñá túú ní xini núú ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi sani iní ndíi chi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moisés cúú ndíi téé ní tausaha ñi quide vico pascuá ndíhi cue ñáyiu isràél, te dàvá-áⁿ ñi táuchíúⁿ ndíi ní sahní-yu mbēé te ñíñi quiti-áⁿ ñi dácánúú-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi cuendá sá espíritú sá ñi tendaha Yã Ndiöxí cahni-xi mee-ni dēhe téé déhe díhna cue ñáyiu Ègiptú, te vá cáhni-xí ñi ñiⁿ déhe cue ñáyiu isràél. ²⁹ Te ndute làmár sá nání Mãr Tícuèhé ní quée dava-xi ní natúu ñuhu yìchí ní níhí ñi yáha cue ñáyiu isràél. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cue téé Ègiptú tnahá-güedé nchicúⁿ-güedé cuáháⁿ dico ñá túú ní ndàcu-güedé yáha-güedé chi ní ndíhi-güedé ní cáhá.

³⁰ Te cue ñáyiu isràél ní dúcúⁿ ndèé-yu úsá nduu ñuú Jericó te ní ngoyo nchaa sá ñúndòco. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. ³¹ Te ñiⁿ ñaha ní xíndecu ichi díi iní ní xínani-aⁿ Ràháb, ñaha-áⁿ ñà túú ní xíhí-aⁿ dàtná ní xíhí nchaa ñáyiu ío ní cuu sàá iní-xi núú Yã Ndiöxí, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cuè téé ní tendaha cuè ñáyiu isràél ní sãngoto dayuhu ñuú-aⁿ. Te ducaⁿ ñi quide-aⁿ chi ní sándáá iní-aⁿ Yá Ndiöxí.

³² Te núu dicó sá cúú te cáháⁿ-í cuendá ndíi Gedèón, ndíhi cuendá ndíi Bàrác, ndíhi cuendá ndíi Sànsón, ndíhi cuendá ndíi Jèfté, ndíhi cuendá ndíi Dàvií, ndíhi cuendá ndíi Sàmuel, ndíhi cuendá nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue téé-áⁿ càháⁿ-í te núu dicó cùyáchí-í dico ñá túú cùyáchí-í. ³³ Te nchaa cue ndíi-áⁿ ni sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí nũu xíãⁿ ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nàá cue ndíi ndíhi nchaa ñáyiu dava-gá ñuú. Te nchaa ñáyiu-áⁿ ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá-yu ndíhi cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yã Ndiöxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gã xii cue ndíi. Te cuèi nchaa cue quiti dééⁿ ñà túú ní ndàcu-güedi ná cada ñaha-güedi xii cue ndíi. ³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuhú sá vã yóo tnahí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vá yóo ni ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñà túú ñíhí ndéé cuè ndíi ni cùu, dico ní níhí ndéé cuè ndíi chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-áⁿ ño ní níhí ndéé cuè ndíi ní nàá cue ndíi ndíhi nchaa ñáyiu ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiu ducaⁿ ñi xóo nàá ndíhi cue ndíi-áⁿ ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá ndíhi ñáhá-yu xii cue ndíi chi ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí. ³⁵ Te dava ñáyiu díhí ní nduu táhũ-yu ní ndoto cue ñáyiu ní xíndecu ndíhi-yu ní nucúndecu ndíhi ñaha tucú-yu.

Te dava ñáyiu ío ní dándóhó ñaha tnahá ñáyiu-yu te ní xíhí-yu, dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tnahá ñáyiu-yu, te ducaⁿ chi ní cuini-yu sá ndótò-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécú Yã Ndiöxí. ³⁶ Te dava cue ndíi ío ní ndoho cue ndíi chi ío ní cudíquí ndéé ñáhá ñáyiu xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi,

te dava cue ndíi ní dácútú ñàhá-yu, te ní chihi ñàhá-yu xii cue ndíi vecaá. ³⁷ Te dava cue ndíi ní sahani ñàhá-yu ndíhi yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñáhă-yu ní xehndé ñáhă-yu ndíhi sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñáhă-yu te núu ndisa sá sàndáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí, te dava cue ndíi ní sahani ñàhá-yu ndíhi machítí. Te mee-ni ñîi mbéé ndíhi ñîi chívá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñîi cue quití-áⁿ ní xóo cuu dóo cue ndíi cuéi ndëni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cuè téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ío ní xóo dandihú-yu iní cue ndíi, te nándi sá ní xóo cada ñàhá-yu xii cue ndíi ní xóo dandòho ñàhá-yu. ³⁸ Te cue ndíi-áⁿ ïo-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dácúúxí nchaa dava-gá ñáyiú. Te nchaa cue ndíi-áⁿ ní xica cuu cue ndíi cuéi nchaa núú ñà túú vǎ yǎo tñàhí ndècu, te cuéi xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndëni ní cuu nchíi yaú ní xóo cundecu cue ndíi. ³⁹ Te ío ní cudíu cue ndíi núú Yǎ Ndiöxí cuendá sá ní sàndáá iní ñàhá cuè ndíi xii-gá. Te cuéi ducaⁿ ní quide cue ndíi dico ñà túú ní xíní cue ndíi nchaa sá ní cachí Yǎ Ndiöxí cada-gá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ní cuu chi ïⁿ sá ïo-gá váha ní cachí Yǎ Ndiöxí cada-gá. Te sá dúcáⁿ ïo-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúu-xí cuendá nchoo ndíhi cuendá cue ndíi-áⁿ cuendá sá ñà díú mèe-ni cue ndíi-áⁿ cundáá cue ndíi núú-gǎ, chi tñàhá nchoo cundáá-ó núú-gǎ.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú

¹ Te cue ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha ní quidé-yu nàcuáa ní cutnùní sá ní sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sǎ ncháá ñáyiú-áⁿ xíndéhé ñàhá-yu xii-o vitna. Núu xíǎⁿ xíní ñùhu-xi sá vǎ cǎdá-ó ní ïⁿ sá cuéhé sá dúhá chi ðiu nchaa xíǎⁿ quidé-xí ñà túú cundáá-ó núú Yǎ Ndiöxí. Te vǎ cǎdá cuendá-ó nchaa sá quidé tñènu iní-ó nàcuáa ndacu-o cǎda-o nchaa nacuáa cǎháⁿ-gá. Te ío cǎhnu cunduu iní-ó cǎnchicúⁿ nihnu-o cǎda-o nchaa nacuáa ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyúú-a. ² Te ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú, chi ðiu-gá ní quide ní sàndáá iní-ó Yǎ Ndiöxí, te ðiu-ni ducaⁿ quide-gá cuéi vitna te cuéi ndéé núú cuaháⁿ núú vǎxi ðiu-ni ducaⁿ cǎda-gá sá quíndáá iní-ó Yǎ Ndiöxí. Te Xítoho Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xíhí-gá núú cùrúxí, te ñà túú ní quide cuendá-gá cuéi ïⁿ sácáⁿ núú cúu-xí sǎ dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa ñàhá-gá sá ná yǎha sá dúcáⁿ ndòho-gá te ío cudíí iní-gá. Te vitna núcóo-gá xio cùha núú núcóo Yá Ndiöxí te tàxi tñuní-gǎ.

³ Te xíní ñùhu-xi sá ïo cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítoho Jesucristú chi Yaá-áⁿ ïo ní quide cǎhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ cǎda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vǎ túu dusaⁿ-ndo, te ní vǎ nátùhú iní-ndó cǎda-ndo nchaa nacuáa cǎháⁿ-gá. ⁴ Te nchòhó dáquèe tìhú-ndó nchaa sá cuéhé sá dúhá dico vátá cǎhí ñàhá-gá-yu xii-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo. ⁵ Te ndacu iní-ndó nàcuáa cǎháⁿ Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí dásàhú ñàhá-gǎ xii nchoo cuè ñáyiú cùu dèhe-gá. Te duha cǎchí-gá núú tütú-gá:

Nchòhó cue dèhe mee-í, vǎ cǎní iní-ndó sǎ àúⁿ nǎ cuu dǎndòho ñaha-í xii-ndo, te ní vǎ nátùhú iní-ndó òré cǎháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo.

⁶ Chi mee-í dǎndòho-í nchaa ñáyiú cùu iní-í cuendá sá cundáá-yu núu-í, te quide úhú-í-yu, te ðiu-ní-yu cùu-yu ñáyiú cǎchí-í cúu dèhe-í.

Duha cǎchí-gá núú tütú-gá. ⁷ Te ío cada ndee iní-ndó sǎ dúcáⁿ dǎndòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo, chi quide-gá sá cúu-gǎ Tǎtá-ó. Te ñà túú ní ïⁿ téé cùu tǎtá te cachí-ó sǎ ñà túú sànu ichi-dé cue dèhe-dé nàcuáa tàú-xi cunduu. ⁸ Te núu Yá Ndiöxí ñà túú dǎndòho ñaha-gá xii-ndo dǎtná dǎndòho-gá cue ñáyiú cǎchí-gá cúu dèhe-gá, te ñà díú dèhe mee-gǎ cúu-ndó te núu ducaⁿ, chi cùu-ndo datná cue ñáyiú ñà túú cùtnuní yoo cùu tǎtá-xi. ⁹ Te nchoo sǎ naha-o sá cùtñàhá ní cuu landú-ó ní sanu ichi ñaha tǎtá-ó nàcuáa tàú-xi cunduu, te ducaⁿ ní xóo canehe-o sǎ yíñùhu núú-güedé te ðiu-ni ducaⁿ nèhe-o sá yíñùhu núú-güedé vitna. Te núu ducaⁿ ní sàndáá iní-ó tǎtá-ó, te ío-gá xíní ñùhu-xi quíndáá iní-ó Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí cuendá ducaⁿ ndùu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá ní caa

ni quíhíⁿ, chi ñu-gá cúu-gã Yaá ní chihi iní-ó. ¹⁰ Te cútnàhá ní cuu landú-ó, ñá túú tìtní nduu ni càniha tátá-ó ñi sanu ichi ñaha-güedě xii-o nàcuáa ní cuu iní méé-güedě. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ dândoho ñaha-gá xii-o sànu ichi ñaha-gá cuendá cúu-xí sã vãha sá cúu-xí-ó, te ducaⁿ quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dàtná quidé mèe-gá. ¹¹ Te òré véxi ñⁿ tnúndòho sá cúu-xí-ó te ñá túú cùdí iní-ó chi dândihú iní ñáhá-xí xii-o. Te nchaa ñáyiú ngúnu ichi sá cuendá nchaa tnúndòho-áⁿ te ngüita-yu quide ndáá-yu, te ío váha cùu iní-yu ndècú-yu.

Vá dáquèe tihú-ó tnùhu Yá Ndiöxí

¹² Te núu xíáⁿ ío chí ndúcú ndèe-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítóhó Jesucristú, te vá òcò yica cùu iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ¹³ Te cada váha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sani úu iní-xi níhí ndèe-yu cundecú-yu ichi-gá te vá ná tũhú iní-yu canchicúⁿ nihnú-yu.

¹⁴ Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu váha-ndo ndìhi cue tnaha ñáyiú-ndo, te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuáa cundáá-ndó nũú Yá Ndiöxí chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá ndúú tãhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi-gá. ¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, chi núu ñáhá te vá chíndèe ñaha-gá Yá Ndiöxí xii-ndo. Te ío váha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecu-ndo vã cání cuèhé iní-ndó cuendá Yá Ndiöxí, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-gá ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi-gá tnàhá-yu ngüita-yu ducaⁿ càdá-yu, te vá cùndècu váha-gá-ndó ndìhí-yu ichi-gá. ¹⁶ Te cada cuendá tucu-ndo sã vã cùndècu-ndo ichi díí iní, te ni vã dáquèe tihú-ndó ñi ñⁿ sá cúu cuendá Yá Ndiöxí dàtná ní quide ndíi Esàú, chi sá cuãñaha tãtá ndíi-áⁿ nduu táhú ndíi ni cùu ní dama ndíi ñⁿ cóhó comidá. ¹⁷ Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní cuiní ndíi Esàú cãcãⁿ táhú tãtá ndíi núu Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá ndúú tãhú ndíi ni cùu, te ñá túú ní xicãⁿ tãhú tãtá ndíi núu Yá Ndiöxí nàcuáa cuiní méé ndíi ni cùu. Te ní ndáhyú víhí ndíi, te cuèi ducaⁿ ñi quide ndíi dico ñá túú ní ndàcu-gá ndíi nàníhí ndíi táhú sã ñi dama ndíi comidá.

¹⁸ Te cue ñáyiú isràèl ní sãtuhá-yu ñⁿ yucu núu càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndèe ducaⁿ sãháⁿ tuha-ndo ñⁿ yucu núu càyú ñuhú dàtná ní quide cue ñáyiú-áⁿ. Te cútnàhá ducaⁿ ñi sãtuhá-yu yucu-áⁿ te ní cunee víhi ñihí yucu-áⁿ, te ní quene táchí ñhi. ¹⁹ Te ní tecú dóho-yu ní cãháⁿ ñⁿ cútú, te ní tecú tucu dóho-yu ní cãháⁿ Yá Ndiöxí ní cãháⁿ ndìhi ñaha-gã xii-yu. Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi ní cãháⁿ-gá te ní cuiní-yu sá vã càháⁿ-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ñi quidé-yu chi ñá túú ní cùndee iní-yu nàcuáa ní cãháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Te cuèi ñⁿ quití nà yáha xití yucu-a, te cahni-ndo-dí ndìhi yúú àdi ndìhi ñⁿ yutnu puyá”, duha ní cachí-gá. ²¹ Te sá dúcáⁿ ñi quide-xi ní xiní-yu xíáⁿ ío ní dáyuhú ñáhá-xí xii-yu. Te tnàhá té Moisés ní yuhú-dé, te ní cachí-dé: “Quidé ñaha-xi xii-í sá yuhú-í”, duha ní cachí-dé.

²² Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiú-áⁿ ñi sãháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sã sã ní tuha-ndo yùcu Sión sá ndécú nũú ndécú Yá Ndiöxí, ndìhi ñuú-gá ñuú Jerusàlén sá cáa àndiu te ñu-gá cúu-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. Te ñu-ni xíáⁿ xíndecu cuèhé víhí cuè espíritú xínú cuèchi núu-gã ²³ chíñũhu ñaha-xi xii-gá. Te nchòhó cúu-ndó cuè ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ní tnaha tnùhu-ndo ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá, ñáyiú yòdo tnuní núu tütú-gá ndécú àndiu, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ cuãñaha-gã xii-yu sá ndúú tãhũ-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yá Ndiöxí Yaá cada ndáá yíca cuèchi nchaa ñáyiú. Te cada iní-ndó sã ñi tnaha tnùhu-ndo ndìhi cue ñáyiú ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndiöxí ñuyú-a. Te ñáyiú-áⁿ ñá túú tnàhí-gá ná cùmãñ-yu vitna ndècú-yu núu-gã. ²⁴ Te ní tnaha tnùhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yaá ní quide nàcuáa cada Yá Ndiöxí ñngá núu sã vãha sá cúu-xí nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, chi ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá núu cùrúxí. Te níñí Xítóhó Jesucristú ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi ndìhi níñí ndíi Àbél, chi ñu cuendá níñí-gã-áⁿ ñi quide càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuèchi-o.

²⁵ Núu xíáⁿ ío cada cuendá-ndó vã dáquèe tihú-ndó tnùhu càháⁿ Yá Ndiöxí, chi nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha dùcaⁿ ní quidé-yu ní dáquèe tihũ-yu tnùhu ní cãháⁿ-gá

ñuyíú-a sá cúú-xí-yu. Te ñá túú ní cǎcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcáⁿ ñí quidé-yu. Te uuⁿ-gá tucu nchoo chi vá cǎcu-o te núu ducaⁿ na dàquee tihú-ó tnùhu cǎháⁿ Yǎ Ndiöxí ndéé andiu sǎ cúú-xí-ó. ²⁶ Te cútnàhá ní cǎháⁿ Yǎ Ndiöxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna cǎchí-gá: “Yúhú quidi tucu-í ìngá xito ñuyíú, te ñá díú mèe-ni ñuyíú ducaⁿ quidi-í chi tnàhá andiu quidi-í”, cǎchí-gá. ²⁷ Te sá dúcáⁿ cǎháⁿ-gá sá ìngá xito tucu ducaⁿ cǎda-gá xǎⁿ cútnùní sá ncháándì túhú sá tũu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sá ñà túú ndèé tũu quini-ó ñuyíú-a xǎⁿ vá quídí-xí te ni vǎ náá-xí. ²⁸ Te núú ñí cachí Yǎ Ndiöxí nduu táhú-ó cùndecu-o chi mee-gǎ táxí tnùnì-gá xǎⁿ, te ni vǎ quídí-xí te ni vǎ náá-xí. Te xǎⁿ ío xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó nũú-gǎ, te yĩñuhu yĩñuhu cunu cuechi-o núú-gǎ nàcuáa cuu váha iní-gá, te ducaⁿ cùhuⁿ iní-ó sǎ ìo cǎhnu cuu-gá. ²⁹ Te Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí cúú-gǎ dàtná ìⁿ ñuhú chi danàa-gá nchaa sá ñà túú quide nacuáa cuu váha iní-gá.

13

Nàcuáa tàú-xi cada-o cuèndá cuu váha iní Yǎ Ndiöxí

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrìstú, vá dáñá ndéé-ndó cùu iní tnáhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. ² Te cunaha-ndo sǎ nũu ìo ñáyiú ñùhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuañaha-ndo vèhe ndetatú-yu, te cuañaha-ndo sǎ cǎxí-yu. Chi davá-yu ndéé espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí ní sáháⁿ vehé-yu ní queheⁿ cuèndá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritú xínú cuèchi núú-gǎ cúú-xí.

³ Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiú xìxíhi vecaá, te cada iní-ndó sǎ tnàhá-ndó yìhi-ndo vecaá ndìhí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchàa ñáyiú ío ndòho, te cada iní-ndó sǎ tnàhá-ndó ndòho-ndo ndìhí-yu.

⁴ Te nchaa ñáyiú na cǎchí-yu sá ìⁿ sá vǎha cùu-xi sá ìⁿ téé ndìhi ìⁿ ñàdìhí ná ñìhí tnáhǎ-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue téé vá cání ìní-ndó cǎháⁿ ndìhi-ndo ñàdìhí te núu ñá díú ñàdìhí-ndó cùú-yu. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú òhí tucu vá cání ìní-ndó cǎháⁿ ndìhi-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, chi Yǎ Ndiöxí dandòho-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi díí ìní.

⁵ Te vá cúhúⁿ ìní-ndó mèe-ni díhúⁿ. Te núu nándì cùu nchaa sá ndécú ndìhi-ndo te ñu-ni nchaa xǎⁿ sa nduu vétú ìní-ndó, chi Yǎ Ndiöxí ní cachí-gá: “Ní ìⁿ nduu vá dáñá ñìhnu ñaha-í xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá. ⁶ Te xǎⁿ nũu nchoo ñí yuhu ñí iní-ó cǎháⁿ-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cachí-ó:

Yǎ Ndiöxí cúú-gǎ Yaá chindèe ñaha xii-í,
núu xǎⁿ ñá túú yùhú-í cuèi nándì cǎháⁿ ñáyiú cada ñàhá-yu xii-í.
Duha cachí-ó.

⁷ Chí ndácú ìní cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítóhó Jesucrìstú cue téé ní cǎháⁿ tnùhu Yǎ Ndiöxí núú-ndó, te ío váha chí nácuǎha cuèndá nàcuáa ní quide nchaa cue téé-áⁿ ñí xíndecu-güedé ndéé ní sáá nduu ñí xíhí-güedé. Te ío quindáá ìní-ndó Yǎ Ndiöxí dàtná ní xóo cada cue téé-áⁿ.

⁸ Te dàtná-ni ní quide Xítóhó Jesucrìstú ndéé sanaha ñu-ni ducaⁿ quide-gá vitna, te ñu-ni ducaⁿ cǎda-gá ndéé núu cuaháⁿ núu vèxi. ⁹ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú dacáháⁿ ñáhá xii-ndo natuha-ndo ìngá ichi, ñáyiú dànèhé tnàha ñáyiú-xi nándì sá ñí cutúha-yu, te nchaa xǎⁿ ñá túú ìⁿ-ni cǎháⁿ-xi ndìhi tnùhu sá ndécú ndìhi-ndo. Te Yǎ Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-o nàcuáa ñìhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te ducaⁿ te cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ó, te ñá díú cuèndá ìⁿ sá xéxí-ó ñìhí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiú cǎchí-yu sá dává nũú comidá cuu caxi-o te dava ñáhá nàcuáa ñìhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndàá sá sǎ dúcáⁿ vǎ cǎxí-ó nchàa núu comidá ñìhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chi Xítóhó Jesucrìstú ní xíhí-gá cuèndá-ó nũú cùrúxí, te nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ñìhnu-ni quide nchaa nacuáa ní quide nchaa dütú ñí xinu cuechi nũú Yǎ Ndiöxí ndéé

sanaha, ñáyiú-áⁿ vǎ cúú tnàhá tnúhu-yu ndíhi Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíhí núú cùrúxí sá dúcáⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi dútú cúnúu-gá ní xíndecu ndíhi cue ñáyiú isráèl, téé-áⁿ nǐ xóo canehe-dé níñí nchaa quití ní xóo cahni-dé ní xóo quíhu ndéé xítí cuártú ní cuu íí-gǎ. Te ducaⁿ nǐ xóo cada dútú-áⁿ cuendá cada càhnu iní Yǎ Ndiǒxí nchaa yíca cuèchi ñáyiú, te cuñú nchaa quití-áⁿ nǐ xóo cahmi-güedé ìⁿ xio yuhu ñúú. ¹² Te ducaⁿ nǐ yáha Xítóhó Jesucristú chi ndéé ìⁿ xio yuhu ñúú ní sahani ñaha-güedě xii-gá. Te cuendá níñí-gǎ sá nǐ sati núú cùrúxí núú nǐ xíhí-gǎ, ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá. ¹³ Te vitna chí ná tùha-o Xítóhó Jesucristú te cada ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndòho-gá. ¹⁴ Te ñuyúú-a ni ìⁿ xichi ñá túú ndèé cáá ìⁿ ñúú cudíi ni caa ni quíhíⁿ cuendá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñuhu iní-ó ìⁿ xichi núú ndúú tǎhú-ó cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁵ Te núú xíáⁿ xíní ñuhu-xi sá vǎ dáñá ndèé-ó chĩnhu-o Dútú Ndiǒxí chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndíhi Yá Ndiǒxí, te òré càháⁿ ndíhi-o-gǎ te nuu núú ndacáⁿ tǎhú-ó nǔú-gǎ. Te nchaa tnúhu càháⁿ-ó òré càháⁿ ndíhi-o-gǎ cúú-xi dàtná ìⁿ tǎhú sǎ cúú-xí-gǎ. ¹⁶ Te vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo mee-ni sá vǎha cundecu-ndo, te ducaⁿ chĩndee tnaha-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo ndíhi sá ndécú ndíhi-ndo. Te núú ducaⁿ na càda-ndo te cani iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná ìⁿ tǎhú sǎ ìo vǎha cùu iní Yǎ Ndiǒxí.

¹⁷ Te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ cue téé yĩndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi ñu cue téé-áⁿ quidé cuendá ñáhá-güedě xii-ndo nàcuáa cundecu vǎha-ndo nǔú-gǎ. Te sáá nduu nàcani tnúhu-güedé núú-gǎ nǔú ní quide vǎha-güedé àdi ñá túú ní quide vǎha-güedé ní xíndecu ndíhi ñaha-güedě xii-ndo. Te núú ducaⁿ na càda-ndo quindáá iní-ndó-güedě te cudíi iní-güedé cundecu ndíhi ñaha-güedě xii-ndo, te vǎ ndíhú iní-güedé. Te núú vǎ dúcáⁿ càda-ndo te vǎ cúú-xí sǎ vǎha xii-ndo nchàa sǎ quidé-güedě sǎ cúú-xí-ndó.

¹⁸ Te càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sǎ cǎháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndiǒxí cuendá-ndí. Te nchúhú cùtnùní ndáá iní-ndí sǎ ñá túú nǎ cùmǎní-ndí núú Yǎ Ndiǒxí, te ducaⁿ chi ndùcu-ndí nàcuáa quide-ndí cundáá-ndí núú-gǎ. ¹⁹ Te càháⁿ ndàhú tucu-í núú-ndó sǎ ìo cǎcáⁿ tǎhú-ndó nǔú Yǎ Ndiǒxí cuendá sǎ mée-gǎ ná cáda te ìo ndíhi quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndíhi-ná

²⁰ Te Yá Ndiǒxí Yaá quidé cùu vǎha iní-ó ndècu-o, Yaá-áⁿ nǐ dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú. Te Xítóhó Jesucristú-áⁿ cúú-gǎ dàtná ìⁿ toli ío-gǎ quéné cǎva xito mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-gǎ cuendá sǎ nǐ sati níñí-gǎ te ní xíhí-gǎ, te ducaⁿ nǐ cuu cuendá sǎ nǐ quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndiǒxí sǎ cáda-gǎ ìngá núú sǎ vǎha sǎ cúú-xí nchòo cue ñáyiú ndècu ñuyúú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gǎ ndíhi Yá Ndiǒxí te ñu-ni ducaⁿ càda-xi núú cuàháⁿ núú vèxi. ²¹ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yǎ Ndiǒxí sǎ mée-gǎ ná chĩndee ñaha-gǎ xii-ndo cuendá cada-ndo mée-ni sǎ vǎha nàcuáa cuíní mée-gǎ, te mee-gǎ ná cáda ñaha-gǎ xii-o nchàa sǎ vǎha sǎ sání iní-gǎ. Te ñu-ni ducaⁿ na tàuchiuⁿ-gǎ cada Xítóhó Jesucristú sǎ cúú-xí-ó, duha xicáⁿ tǎhú-í núú-gǎ. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sǎ ìo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

²² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sǎ cáda càhnu iní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ-í dásàhú ñáhà-í xii-ndo, chi ñá túú vǎi tnúhu chido tnuní-í núú tütú-a sǎ cúú-xí-ndó.

²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ tǎ Timùteú téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú ní cǎcu-dé ñá túú-gǎ yíhí-dě vecaá. Te núú na quèxio ndíhi-dé núú ndécú-í te quixi-í ndíhi-dé núú ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

²⁴ Te cúñaha-ndo sǎ ìo na càda ndee iní nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiǒxí. Te ducaⁿ cùñaha tucu-ndo xii nchaa dava-gǎ ñáyiú cùu cuendá-gǎ sǎ ìo na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiú nàcióⁿ Itàliá ñáyiú ndècu ndíhi-o

ichi-gá càchí-yu sá ò cada ndee ìní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe ìní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

Té Sàntiaú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú isràél nchíté nuu ñihí ñuyú

¹ Yúhú té Sàntiaú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucrístú, te tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáyiú isràél nchíté nuu ñihí ñuyú-a.

Yá Ndiöxí táxi-gă sá xini tnùnì-ó

² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucrístú, ío cudíí ìní-ndó cùndecu-ndo cuéi náì cùu sá ùhú véxi cuendá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó sã sàndáá ndisa iní-ndó-gă, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi náì ná yáha-ndo. ⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha, te cundáá-ndó núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ te ñá túú-gă ná cumánì-ndó núú-gă.

⁵ Te núu cùmánì sã xini tnùnì-ó, te cacăⁿ-ó núú Yă Ndiöxí te mee-gă taxi-gă, chi ío váha iní-gă, te ñá túú cùnini iní-gă núú-ó. ⁶ Te ni yùhu ni iní-ó cacăⁿ-ó núú-gă, te quindáá ndisa iní-ó sã táxi-gă sá cúmăní quiní tnùnì-ó, te vá cánì ìⁿ canì úú iní-ó. Chi nchaa ñáyiú sàni ìⁿ sàni úú iní-xi cùú-yu dàtná ndute làmár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàá-xi òré quéné tǎchí. ⁷ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàni iní-xi, te vá cánì ìní-yu sá ñihí-yu sá xicáⁿ-yu núú-gă. ⁸ Chi nchaa ñáyiú sàni ìⁿ sàni úú iní-xi ñá cùtnùnì iní-yu ndèdacà sá sání iní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiú ndàhú ñáyiú ndècu ichi-gă, xini ñuhu-xi ñá túú-gă ná canì iní-yu, mee-nă cudíí ìní-yu, chi Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gă xií-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuica xini ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yă Ndiöxí cuéi náì ná yáha-yu. Chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná itá nchaa cùhú sã ñà túú cùdí naha. ¹¹ Chi òré ní cuu níhi cahni nchícanhii, te ní dádí-ni-xi nchaa cùhú cuí-áⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gă cáá vìi. Te ducaⁿ sǎtnhá-xi cùu ñáyiú cuica chi núú chíúⁿ-ñí-yu xihí-yu.

Nchaa ñáyiú quide cahnu iní-xi nchaa sá yáha-yu

¹² Te váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándì sá yáha-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiöxí, chi òré ná ndíhí nchàa xǎⁿ yáha-yu, te cuáñaha Yă Ndiöxí ìⁿ coróná váha vìhi cundecu ndíhí-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yă Ndiöxí sá táxi-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ñùhu iní ñáhá xii-gă. ¹³ Te nchaa ñáyiú sàni iní-xi cada nándì sá cuèhé sá dúhá, te vá cánì ìní-yu sá Yă Ndiöxí táúchìuⁿ-gă ducaⁿ càdá-yu, chi Yá Ndiöxí ñá quíú te canì iní-gă cada-gă ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñà túú tàuchiúⁿ-gă sá dúcáⁿ càdá-yu. ¹⁴ Te cuìní-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ véxi iní-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiú ío ñùhu iní nchaa sá cuèhé sá dúhá te quidé-yu, te núu na càda-ní-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndíhí-í ichi Xítóhó Jesucrístú, vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. ¹⁷ Chi nchaa sá vǎha véxi-xi núú Yă Ndiöxí Yá ndécú àndiu, chi ñiu mee-gă ní cadúha-gă andiu ndíhí nchaa chódínì, ndíhí yóó, ndíhí nchícanhii. Te Yá Ndiöxí ñá túú ndí queheⁿ ndí queheⁿ-gă sá cánì ìní-gă, te ni ñà túú cùu-gă dàtná ìⁿ cuándáhú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ìⁿ-ni sã sání ìní-gă. ¹⁸ Te Yá Ndiöxí ní cuìní-gă sá cúú-ó dèhe-gă, te ndáá sá cúú-ó dèhe-gă chi sàndáá iní-ó tnúhu-gă. Te nchoo ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu-gă cùnùu-gă-ó chi ní nduu-o dèhe-gă.

Ichi ndáá cuítì

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndíhí-í ichi Xítóhó Jesucrístú, cundedóho-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te cuìní-í sá cùndecu túha-ndo cundedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, te canì váha iní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdèéⁿ-ndó. ²⁰ Chi núu na cùdèéⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yă Ndiöxí. ²¹ Te dañà-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a. Te quindáá iní-ndó tnúhu Yá Ndiöxí ndécú ndíhí-ndo, te vá cùndùu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te nanhí tǎhú-ndó.

²² Te quindáá iní-ndó tnúhu-gá te vá cuendá-ni cundedóho-ndo, chi núu na cundédóho-ndo te vá tñí-ndó ñá, te dicó-ni dándahú-ndó mée-ndo te vá nánihí tàhú-ndó. ²³ Chi nchaa ñáyiú dicó-ni sácúndedóho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáyiú-án cúú-yu dàtná ìñ ñáyiú sácúndéhé-ní núú-xi núú yútátá. ²⁴ Chi nini ndéhé-yu ní xiní-yu núú-yu, te ní xócání-yu te ní nacuaana-ní-yu nàcuáa càa núú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú sácúndedóho tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tñí-yu. ²⁵ Te nchaa ñáyiú dàcuaha ndisa tnúhu ní dándöo Yá Ndiöxí nihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ìñ sá vëe cùu-xi. Te ñáyiú-án ñà túú dicó-ni sácúndedóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gă, te cùdíí iní-yu xíndecú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáyiú càchí sá ndécú ichi ndáá te cùtexínu-ni càháⁿ-yu, te xíáⁿ dicó-ni dándahú-yu mée-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. ²⁷ Te núu ndècu-o ichi ndáá cuiti ichi Dútú Ndiöxí, te chindee-o nchaa ñáyiú ní ndóo ndàhú, ndihí ñáyiú quèé ndécú ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá cádá-ó nãndi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyú-a.

2

Ìñnuu-ni cùu iní-ó nchaa tnaa ñáyiú-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú Yáá cúnúu, ìñnuu-ni càháⁿ ndihí váha-ndo nchaa tnaa ñáyiú-ndo. ² Te núu núú nátàcá-ndó chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí ní sáá ìñ tée ío váha càa dóo níhnú-dě, te ní sáá tucu ìñ tée nihnu dóo ndàhú, ³ te núu tée nihnu dóo vãha-ni-áⁿ néhé-ndó sã yíñuhu núú-dě, te taxinucóo-ndo-dě ìñ núú xilé váha, te tée ndàhú-áⁿ daxòcáo-ndo-dě ìñ xio àdi canucóo-ndo-dě núú ñúhú, ⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi ìñ-ni-dé cúú iní-ndó, te ìñ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cundédóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiöxí càháⁿ-gá vai ñáyiú ndàhú cuendá tnahá tnúhu ndihí ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúxí ñáyiú cuica ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na cùu iní ñáhá xii-gá nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁶ Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yíñuhu núú ñáyiú ndàhú, chi núú ñáyiú cuica-ni nèhe-ndo sá yíñuhu. ¿Te náa ñá cútnùní iní-ndó sã ñáyiú cuica dándòho ñaha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ-án? ⁷ Te diu-ní-yu ío càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

⁸ Te ìñ ndudú cúnúu-gá ní càháⁿ Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní núú tütú-gá càchí-xi sá cúú iní-ó tñàha ñáyiú-o dàtná cúú iní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o. ⁹ Dico núu ñá túú cùu iní ìñnuu-o cuè tnaa ñáyiú-o, te cuu cuèchi xii-o chi ñá túú quide-o nacuaa càháⁿ Yá Ndiöxí. ¹⁰ Te núu ìñ ñáyiú ndàunihnu ìñ sá càháⁿ Yá Ndiöxí, te dava-ni quidé-yu ña, te ñáyiú-án ñà túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí. ¹¹ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá tée ndècu ñadìhí-xi vá càháⁿ ndihí-dé ingá ñadìhí. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vã cáhni-ó tñàha ñáyiú-o. Te cuèí ñá túú càháⁿ ndihí-o ìngá ñadìhí, te núu sàhni-o tnaa ñáyiú-o te ñá túú quide-o nacuaa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí. ¹² Te nchoo xini ñuhu-xi càháⁿ-ó tnúhu váha te cada ndáá-ó, chi ñá díú ìñ sá vëe cùu-xi sá ní cachí Yá Ndiöxí cada-o. Te mee-gă ní cachí-gá sá cádá ndáá-gá cuèchi-o na sáá nduu. ¹³ Te nchaa ñáyiú ñá túú cundahú iní tñàha ñáyiú-xi, te vá cundàhú iní ñáhá-gă xii-yu na sáá nduu càda ndáá-gá cuèchi-yu. Te nchaa ñáyiú cundahú iní tñàha ñáyiú-xi te Yá Ndiöxí cundàhú iní ñáhá-gă xii-yu na sáá nduu-ãⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndiöxí te cada váha-o

¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sã sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide-o sá vãha, te ñá túú ndéé nándìhí-xi, chi vá nánihí tàhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o ìñ tnaa ñáyiú-o ñà túú dõö-yu àdi ñá túú sã cúnchitó-yu, ¹⁶ te xãhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dõó cuihnu-n te nducu-n sã cáxí-n”,

xáhaⁿ-o, te ñá túú ñă sãñaha-o, te sá dúcáⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o. ¹⁷ Te núu cãchí-ó sã sãndáá iní-ó Yã Ndiõxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nãndíhi-xi.

¹⁸ Te ió ñáyiú cãchí-yu sá sãndáá iní-yu Yá Ndiõxí, te ió ñáyiú cãchí-yu sá méé-ní sã vãha quidé-yu. Te yúhú cãchí-í sá núu ñá túú quide-o sá vãha, te ñá túú sãndáá iní-ó Yã Ndiõxí. Te nchoo quide-o sá vãha núu xíãⁿ cútnùní iní-ó sã sãndáá iní-ó-gã. ¹⁹ Te ió ñáyiú cãchí sá ìⁿdii-ni Yá Ndiõxí ndécú, te váha-ni cãháⁿ-yu. Te tnàhá yucu ñãvãha ndíhi nchaa espíritú cúndíhi-xi xiní-xi sá ndécú ìⁿdii-ni Yá Ndiõxí, te yùhú-xi dico ñá túú tnèi-xi tnúhu-gã. ²⁰ Te ío ñi dǐquí-ó te núu na cãchí-ó sã sãndáá iní-ó Yã Ndiõxí, te vá cãdá-ó sã vãha. ²¹ Te ñani tnáhá-ó ndíi Àbrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ñí ngúndecu váha ndíi núu Yã Ndiõxí, chi ní xito ndéé ñáhá-gã xii ndíi núu ndisa sá cánni ndíi déhe ndíi té Isàac nduu táhú-gã ní cùu, te dàvá-áⁿ ñí cutnùní iní-gã sá ìo sãndáá iní ñáhá ndíi xii-gã, núu ñá ní dàña-gã cahni ndíi déhe ndíi. ²² Te nàha-o sá ndíi Àbrahám ñá díú-ní sã méé-ní sã ni sãndáá iní ñáhá ndíi xii-gã, chi ní tnèi ndíi tnúhu-gã. ²³ Te ducaⁿ ñí quee ndáá-xi nàcuáa cãháⁿ-xi núu tùtú Yã Ndiõxí núu cãchí-xi: “Ndíi Àbrahám ní sãndáá iní ndíi ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí, te ní ngúndecu váha ndíi núú-gã, te ní cachí-gã sá cúu ndíi ìⁿ téé ío váha tnàhá tnúhu ndíhi-gã”, duha cãchí-xi núu tùtú-gã.

²⁴ Te xíãⁿ cútnùní iní-ó sã ñà díú mèe-ni sá quíndáá iní-ó Yã Ndiõxí, chi núu na càda-o nacuáa cuu váha iní-gã te ngúndecu váha-o núú-gã ²⁵ dàtná ní quide-gã tá Ràháb ìⁿ ñadìhí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xíchí-ãⁿ ñí xíndecu-xi ichi díí ìní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiõxí te ní ngúndecu váha-xi núú-gã, chi ní chindee-xi cuè téé isràél cue téé ní xica chiuⁿ-gã, te ní sanu ichi ñaha-xi xii-güedé ìⁿ ichi núu vã nánìhí ñáhá cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-güedé. ²⁶ Te nchaa ñáyiú cãchí sá sãndáá iní Yã Ndiõxí, te ñá túú quidé-yu nàcuáa cãháⁿ-gã ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ ñáyiú ní xíhí. Chi ñá túú-gã ndíxí tũu iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ñá túú cuìní tnèi tnúhu cãháⁿ Yã Ndiõxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí chi íí cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuendá núú-gã, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúu vãha iní-gã núú-ó. ² Te nchaa-o ìo cuèhé sã ñá túú vãha quide-o. Te nchaa ñáyiú ñá túú cãháⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha cùu-yu ñáyiú ñá túú ñă cúmãní chi ío ndáá quidè-yu. Te xiní-yu cotnèi-yu mèe-yu, te quide váha-yu núu Yã Ndiõxí. ³ Te dàtná cuìní-ndó cùu ìⁿ quiti te núu na chihí-o frenú yuhu-di, te cotnèi-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú sàcòtnèi mee-xi, chi ñá túú cãháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha. ⁴ Te dàtná cuìní-ndó cùu barcú cuèi nãhnu vihi-xi, dico òré quéné ñíhi táchí te tũndaha-xi ìⁿ xio, dico téé dàcaca ndacu-dé dáquìhíⁿ-dé-xi ndíhi ìⁿ yutnu sá dánàni-güedé tímú ndàa núu cãchí iní-dé quíhíⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío líhli-xi dico ío cuèhé tnũhu cãháⁿ-ó ndíhi-xi. Te ducaⁿ-ni sãtnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñũhú chi sãhmi-xi ìⁿ yucu. ⁶ Te ñi-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuèhé tnũhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ-ó ndíhi-xi, te dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuèhé cuèchi quide-o ndíhi-xi cuendá sá ñùyú-a ñũhu tnahá ñũhú tnèi yucu ñãvãha dàticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchaa núu quiti ìo ñuyúú cuèi quiti dééⁿ quiti xica núu ñũhú, te cuèi quiti ndava, te cuèi cóó, te cuèi quiti ñũhu xiti ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téé ñuyúú-a. ⁸ Dico yàa-o chi vá yõ ìⁿ ndàcu cada masú ñáhá xii-xi nacuáa cáháⁿ-ó mèe-ni tnúhu váha ndíhi-xi, chi mee-ni tnũhu cuèhé tnúhu duha cùnũu-gã cãháⁿ-ó ndíhi-xi. Te cùu-xi datná ìⁿ venènú chi dàtiú-xi iní-ó. ⁹ Te ñi-ni ndíhi yàa-o quide cahnu-o Dútú Ndiõxí Yáá cúu Tãtá-ó, te ñi-ni ndíhi yàa-o cáháⁿ úhú-ó cuè tnaha ñáyiú-o. Te xiní ñũhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chi

mee-gă ní chihi-gá sá xìní tnùnì-ó ndìhi iní-ó, dàtná cáá mèe-gá ñúhú ìní-gá. ¹⁰ Te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu váha càháⁿ-ó, te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuèhé tnúhu duha. Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú cunaha-ndo sã ñà túú ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xìní-ndó sã ìⁿ núú quée ñihni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-ãⁿ. ¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú xìní-ndó sã ìⁿ yutnu ngúxí, te cùuⁿ aceitúná, àdi xìní-ndó sã ìⁿ yoho yaha stilé te cùuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuèi ìⁿ núú quée ñihni ndute, vá cúú quèe ndute váha te quee ndute úhá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhu-o chi vá cúú càháⁿ-ó tnúhu váha te cáháⁿ-ó tnúhu cuèhé tnúhu duha.

Nchaa sá váha xìní tnùnì-ó tàxi Yá Ndiòxí

¹³ Te núu ndècu ñáyiú túha tnuú-ndó ñáyiú cùtnuní iní-xi, te xìni ñuhu-xi mee-ni sá váha cadá-yu, ducaⁿ te cutnùnì iní-ó sã túha ndisá-yu, te vá cadá càhnú-yu mée-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú ìní-ó te cuìnì-ó cùnunu-o núú tnàha ñáyiú-o, te vá càchí-ó sã túha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chi ñá díú xǎⁿ ní dànehé ñáhá Yá Ndiòxí, chi ñuyú iha ní cacu nihnu-xi cuendá sá yùcu ñávàha dàcahu iní ñáhá-xí. ¹⁶ Te núú ndécú ñáyiú cuèdú ìní ñáyiú cuìnì cunuú, te yàcáⁿ mee-ni ndàhú nàá xíndecú-yu, te ñá túú quide váha-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndiòxí sá xìní tnùnì-ó, te cada váha-o, te cáháⁿ ndìhi váha-o nchàa tnaha ñáyiú-o, te tñi-o tnúhu váha càháⁿ-yu, te cundàhú ìní-ó-güë-yu te chindee-ò-yu, te vá cánì ìⁿ cani úú ìní-ó, te ío cunduu ndáá ìní-ó. ¹⁸ Te núu cuìnì-ó ñà túú ñà cuu cundecu-o ñùyúú-a, te cada váha-o sã cúú-xí tnàha ñáyiú-o cuendá sá ñà túú ñà cuu cundecu-o ndìhí-yu. Te ducaⁿ te nguínchicúⁿ dava-gá tnàha ñáyiú-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cundecu-o ichi Yá Ndiòxí te cada-o nãndi sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xìní-ndó ñà cuendá nàá ñáyiú te xisahni tnàhá-yu-ãⁿ? Te nàá-yu sá tnúhu cuèdú ìní, chi diu-ni xǎⁿ ñúhú ìní-yu, te ñá túú ndècu váha ìní-yu. ² Chi cuìnì-yu cundecu ndìhí-yu ìⁿ sá ñà túú ndècu ndìhí-yu, te ñá túú ñihí-yu núu xǎⁿ xícuu cuèdú ìní tnáhã-yu, te xícuehé tnáhã-yu, te càni tnahá-yu, te xisahni tnàhá-yu. Te ñá túú ñihí-yu sá cuìnì-yu chi ñá túú xìcáⁿ-yu núú Yá Ndiòxí. ³ Te cuèi xìcáⁿ-yu ìⁿ sá cuìnì-yu núú-gã te ñá túú sãñaha-gã, chi ñá túú xìcáⁿ-yu ìⁿ sá cúú xì-yu sá váha, chi ìⁿ sá ná ndìhi-yu núú cádá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xìcáⁿ-yu, núu xǎⁿ ñá ñihí-yu. ⁴ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide ío cùu sáá ìní-yu núú Yá Ndiòxí. Te nàha-ndo sá ncháá ñáyiú cùdíí ìní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú ìní-yu Yá Ndiòxí, chi vá cúú cundecu-o ichi cuehé ichi duha, te cundecu-o ìchi-gá. ⁵ Te ñá túú díó ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yá Ndiòxí ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o. Te Espiritú-gá-áⁿ cuìnì-xi sá mée-ní-gã cuhuⁿ ìní-ó”, duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te Yá Ndiòxí ío chindee ñaha-gá cuendá cada ndáá-ó nùú-gã dàtná càchí tucu-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiòxí ñá túú cùu váha ìní-gá núú nchàa ñáyiú quide cahnu mee-xi, dico chindee-gá cue ñáyiú ndàhú ìní-xi”, duha càháⁿ-xi núú tütú-gá. ⁷ Te cada-ndo nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí. Te vá cadá-ndó nàcuáa cuìnì yucu ñávàha, ducaⁿ te xóo cóo ndée ñáhá-xí xii-ndo. ⁸ Te tñi-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí te cundecu ndìhi ñaha-gã xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha daña-ndo ìchi-áⁿ te cada váha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni ìní cunu cuechi nùú Yá Ndiòxí te quide-ni-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñá túú quide váha-ndo nùu ducaⁿ, chi xìni ñuhu-xi sá càcáⁿ-ndó nùú Yá Ndiòxí sá ná ndádá ndò ndada nine-gá ìní-ndó. ⁹ Te ndixi cuèchi ìní-ndó nchàa sá quidé-ndó ndée ndáhyú ndisa-ndo sã ndìhú ìní-ndó, te ñá díú dà cudíí ìní-ndó. ¹⁰ Te náhmá-ndó nùú Yá Ndiòxí nchaa sá ñi quide-ndo, te nguñdecu váha-ndo nùú-gã.

Vá càháⁿ-ó nchàa sá quidé tnàha ñáyiú-o

¹¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, vá cuátnùhu tnahá-ndo, chi nchaa ñáyi sàtnuhu tnahá dícò-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháⁿ váha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiòxí sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cundecú-yu, chi dàquee tíhũ-yu tnúhu-áⁿ. Te núu cächí-ndó sã ñà túú càháⁿ váha tnúhu Yá Ndiòxí, te xíáⁿ quée-xí sã ñà túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te cuíní-ndó cùnuu tnúhu-ndo nũú tnúhu-gá. ¹² Te mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá nàcuáa cada-o, te diu-ni mee-gã càháⁿ-gá te núu ní quide váha-o, àdi ñá túú ní quide váha-o. Te diu-ni mee-gã dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o nũú ùhú núú ndàhú, te diu-ni-gá daquihíⁿ ñáhá-gã xii-o nũú ùhú núú ndàhú-áⁿ te núu vá cáda váha-o. Te nchoo ñà túú ñã cúú-ó, te núu mee-ni nchàa sá quidé tñaha ñáyi-o cundehe-o.

Ñá túú cùnuni iní-ó ñasa túndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchòhó cächí-ndó sã vítna àdi tneé quíhíⁿ-ndó ìⁿ ñuú, te yacáⁿ cundecu-ndo ìⁿ cuía cada-ndo ìⁿ ndáhu te níhí-ndó díhúⁿ. ¹⁴ Te ni ñã xíní-ndó ñã cúú sã yáha-ndo vítna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ìⁿ vícò núhú, chi vícò-ãⁿ tnávíí ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndóñúhú-xí. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchoo chi ìⁿ úú nduu duha vèxi-o ñuyú-a te ndoñuhu-o. ¹⁵ Te núu sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí te duha cáháⁿ-ó: “Te núu Ndiòxí ná cächí-gá sá cùndècu tnaa-o ñuyú-a te cada chiúⁿ-o”, duha cachí-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñíí iní-ndó cuíní-ndó cùnuu tnúhu-ndo nũú Yá Ndiòxí, te ñá túú ndùu váha-xi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁷ Te núu xíní-ó càda-o sá váha te ñá túú quide-o, te cùu-xi ìⁿ cuéchi núú-gã.

5

Tnúhu sá dátũha ñaha xii nchaa ñáyi cuica ñà túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí

¹ Te nchòhó ñáyi cuica ñáyi cuihna ìní-xi cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vitna ngúíta-ndo ndíhú iní-ndó, te ndáhyú víhí-ndó, chi quixi ìⁿ tnúndòho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo. ² Te nchaa sá ndécú ndìhi-ndo ndìhi cuita tíu quíhíⁿ, te quee tíquidi dóó-ndó, ³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñùhu. Te xíáⁿ cuita naquíní ndeé-ndó tnúndòho sã ñà túú quide váha-ndo. Te ndìhi-ndo ndìhi díhúⁿ-ndó sã ñí taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndìhi ñuyú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quide chiúⁿ núú chíúⁿ-ndó ñí ndatnúhu-ndo ndìhi-güedé nàcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní cháhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xii-güedé, núu xíáⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yá Ndiòxí Yáá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sá ñí dándàhú-ndó-güedé. ⁵ Te nchòhó ñáyi cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cùndee iní-ndó, núu quide-ni-ndo nchaa sá vèxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ìⁿ quiti nùcuíhnu mee-ni xèxi-dí, te sáá nduu sàhni-güedé-dí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chi ndècu váha-ndo vítna, te sáá ìⁿ nduu nàcháhu-ndo nchàa sá quidé-ndó nũú Yá Ndiòxí te núu vá quíndáá iní-ndó-gã. ⁶ Te quide úhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáyi quide ndáá núú Yá Ndiòxí, te ñá túú ñã quidé-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te cáháⁿ ndìhi-o Yá Ndiòxí

⁷ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, cada ndee-ni ìní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyú-a, te cada-ndo dàtná quidé nchàa ñáyi chíhi tatá chi sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ dáú te chíhí-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ-gã dáú te cùu itú-yu, te ndùdíí iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ càda nchohó tucu cada ndee ìní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrìstú. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, vá ndacáⁿ cuéchi núú tñáhá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñá cuèhé-gá nduu cùmání te quixi Crìstú nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o núú Yá Ndiòxí, te mee-gã cada ndáá-gá cuéchi-o. ¹⁰ Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucrìstú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha sá ío càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándí ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùnuni iní-ó sã cúú-ó ñáyi ío váha táhú-xi te núu na càda

cahnu iní-ó nchàa sá ná yǎha-o cuèndá Yǎ Ndiǒxí. Te nàha-ndo sá ndí Jǒb ducaⁿ nǐ quide ndí, chi nándi sá nǐ yáha ndí te ní quide cǎhnu iní ndí. Te sáta nǐ yáha ní ndoho ndí, te ío cuéhé sǎ nǐ sǎnaha Yǎ Ndiǒxí xii ndí. Chi ío váha iní-gá te ío cùndahú iní-gá nchaa ñáyiú ío cǎhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndèdóho tucu tnúhu na cǎháⁿ-í-a, chi ío xini ñuhu-xi. Vá cǎcú nèhe-ndo Yá Ndiǒxí òré cuìní-ndó sǎ cútnùní iní ñáyiú sá ndàa cada-ndo ìⁿ sá cǎháⁿ-ndó. Te nì vá cǎcú nèhe-ndo sá cǎchí-yu cùu ndióxí cǎdúha cue tée ñuyúú-a. Te núu ìⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyiú-ndo núú-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vǎ cúú. Te vá cǎcú nèhe-ndo Yá Ndiǒxí, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te cǎháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndiǒxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudí iní-ndó te chiñuhu-ndo-gǎ, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cuè tée yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiǒxí cuèndá tee-güedé acítí díquí-ndó, te cǎcáⁿ táhú-güedé núú-gǎ cuèndá-ndó dàtná ní cachí méé-gǎ cunduu. ¹⁵ Te núu quindáa ndisa iní-ndó sǎ ndúha-ndo, te ndúha-ndo chi Yá Ndiǒxí cada tátna ñaha-gǎ xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gǎ te cada cǎhnu iní-gá cuéchi-ndo.

¹⁶ Te xini ñuhu-xi cútnúhu tnàha-ndo oré ñá túú cùndáa-ndó núú Yǎ Ndiǒxí cuèndá chindee tnúhu tnàha-ndo cǎháⁿ ndíhi-ndo-gǎ te xocàni-gá cuéhé-ndó, te cada cǎhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vǎha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyiú ndècu váha iní-xi núú Yǎ Ndiǒxí na cǎcáⁿ-yu ìⁿ sá cuìní-yu núú-gǎ te nìhí-yu, chi sáa tnúhu-yu núú-gǎ. ¹⁷ Te té Èliás, tée ní xíndecu ndéé sanaha nǐ cáa-dé dàtná cáa nchò. Te ní cǎháⁿ ndíhi-dé Yǎ Ndiǒxí nì yùhu nì iní-dé ní xáhaⁿ-dè xii-gá sá vǎ dǎcùuⁿ-gá dáú, te ní tni-gá tnúhu ní cǎháⁿ-dé, te ñá ní dǎcùuⁿ-gá dáú ùní cuíá dava. ¹⁸ Te dǎtnùní ducaⁿ te ní cǎháⁿ ndíhi tucu té Èliás-áⁿ Yǎ Ndiǒxí sá dǎcùuⁿ-gá dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá nǐ xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, te núu dava-ndo sà ndecu-ndo ichi Yá Ndiǒxí ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxínu iní tnáhá-ndó nùcùndecu tucu-ndo ìchi-gá, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dǎcácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yǎ Ndiǒxí cada cǎhnu iní ñáhá-gǎ xii-ndo cuèi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NÏ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cádúha-dé tutú sá cúú-xí cuè ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñàha Xítóhó Jesucristú xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te cádúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiú xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihi distritú Gàlaciá, ndihi distritú Capàdociá, ndihi distritú Àsiá, ndihi distritú Bìtiniá. ² Chi Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-ndó dèhe-gá ndéé cútñàhá vátá ngăva-gá ñuyíú, te Espiritú-gá ní quide-xi ndècu yiñuhu-ndo núú-gă vitna. Te ní cachí-gá sá cúú-ndó dèhe-gá cuendá tñi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, ndihi cuendá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi diu cuendá-áⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú. Te xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo cuèi vitna te cuèi núú cuáháⁿ núú vèxi, te diu-ni-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihi ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

³ Te vitna chí ná càchí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá cúú Tătá Xítóhó Jesucristú, chi diu-gá ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-o nùu xíãⁿ ní quide-gá sá nchóó ñí nduu-o dàtná ïⁿ ñáyiú saa vitna. Te ducaⁿ ñí quide ñaha-gă xii-o cuendá sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá. Te cuendá sá ñí nduu-o dàtná ïⁿ ñáyiú saa, xíãⁿ ní ngúndecu ndihi-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cúndècu ndihi-o-gá ñi caa ñi quíhíⁿ, chi ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu. Te yacáⁿ vá quini-gá-ó ñi ïⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ío cudíí iní-ó cùndecu-o ndihi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ. ⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yă Ndiöxí, núu xíãⁿ coto ñaha-gă xii-o ndéé ná sàá nduu nàqueheⁿ cuendá ñáhá-gă chi ío càhnu cuu-gá.

⁶ Te xíãⁿ ío cudíí iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ni nduu ducaⁿ ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cádá càhnu iní-ndó yăha-ndo nchàa sá ná càda ñaha ñáyiú xii-ndo, te ducaⁿ te cutnùni sàndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí, te sá dúcáⁿ sàndáá iní-ndó Yă Ndiöxí ío-gá váha dàcúúxí díhúⁿ cuàáⁿ chi xíãⁿ ñá túú cudíí-xi. Te cuèi ducaⁿ dico xito ndéé náhí-ñi-güedě nùu ndisa cùu-xi díhúⁿ cuàáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó cuendá nchaa sá ndóhó-ndó, te na sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú te cúñaha-gă xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ío càhnu cuu-ndo, te tàú-ndó núcúndecu váha-ndo”, duha cúñaha-gă xii-ndo.

⁸ Te vitna ío cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú cuèi vátá quini-gá-ndó-gă, te ducaⁿ ïo sàndáá iní-ndó-gă, te ío cudíí iní-ndó te súúni ñi ñá cútñùni iní-ndó ñasa cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó sá dúcáⁿ ïo cudíí iní-ndó ⁹ cuendá sá ñí naníhí tàhú-ndó, chi ní sàndáá iní-ndó-gă.

¹⁰ Te cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gă xii-o vitna. Te cue téé-áⁿ ïo váha ní dácuáhá-güedě nàcuáa cada Yá Ndiöxí dàcácu nihnu ñaha-gă xii-o vitna. ¹¹ Te Espiritú Xítóhó Jesucristú ní ngúndecu ndihi cue téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-xi xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáhaⁿ tùcu-xi xii-güedé sá sàtá ná yăha ndoho-gá te ío cunuu-gă ndihi Yá Ndiöxí. Te ío ní sani iní-güedé nùu ná nduu sàá ducaⁿ càda-xi, ndihi nchaa nándi-gá cúú sá cádá-xí. ¹² Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii-güedé sá ncháá tnúhu váha càháⁿ-güedé vá cúú-xí cuendá méé-güedě, chi cuendá nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyíú-a vitna cùu-xi. Te diu-ni tnúhu-áⁿ cúú tnúhu càháⁿ nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó. Te Espiritú sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihi-o chindee ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ío cuini-xi quini ndáá-xi nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ.

Yá Ndiöxí càchí-gá sá cádá-ó mèe-ni sá văha

¹³ Te sá dúcáⁿ ïo váha ní quide ñaha Yă Ndiöxí xii-ndo xíãⁿ xíni ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo te vá cání iní-ndó càda-ndo ñi ïⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ío quindáá iní-ndó sá Yă Ndiöxí cada váha ñaha-gă nduu na quixi tucu Xítóhó

Jesucristú. ¹⁴ Te ío tñii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí, te vá cùhúⁿ-gă iní-ndó năndi sá cuèhé sá dúhá sã nĩ xúhuⁿ iní-ndó cùtnàhá vátá cùndècu-gă-ndó ìchi-gá te ni vã cáda-ndó. ¹⁵ Te cada-ndo mèe-ni sá vãha cundecu-ndo dàtná quidé mèe Yá Ndiöxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-o cundecu-o ndihi-gá. ¹⁶ Te càchí-gá núú tütú-gá: “Cada-ndo mèe-ni sá vãha cundecu-ndo, chi ducaⁿ quide yúhú”, duha càchí-gá núú tütú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú, te vá cáda cuèndá-gá cuèi náí ñáyiú cùú-yu, te nchòhó càchí-ndó sã díú Tătá-ndó cùu-gá te ndáá, núu xiăⁿ xíní ñùhu-xi canehe-ndo sá yíñùhu núú-gă ndi nchaa nduu cundecu-ndo ñuyúú-a. ¹⁸ Te ñu-gá ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-ndo ñiⁿ ichi sá ñà túú nàndíhi ní sanu ichi ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó nĩ xíndecu ndéé sanaha ni cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sã dúcáⁿ nĩ quide ñaha Yá Ndiöxí ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii-ndo ìchi-áⁿ ñà túú ní chăhu-gá ni ñiⁿ díhúⁿ cuááⁿ, te ni ñiⁿ díhúⁿ cuixíⁿ sá ndíhí nihnu ñuyúú-a cuèndá-ndó. ¹⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñí-gă, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá nchóó nàníhí tãhú-ó, te cùu-gá dàtná ñiⁿ mběé quiti ío váha iní-xi, quiti cãndoo canine. ²⁰ Te ducaⁿ nĩ ndoho Xítohó Jesucristú, chi ducaⁿ tnáhí ndèè tnuní ndoho-gá ndéé cùtnàhá vátá ngăva-gá ñuyúú. Te ducaⁿ nĩ yáha-gá cùtnàhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sãá nduu nàa ñuyúú-a cuèndá nchoo cùu-xi sá vãha xii-o vitna. ²¹ Te nchòhó sa ñihí-ndó tnũhu năcuáa ní yáha Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyúú-a, núu xiăⁿ sãndáá iní-ndó Yă Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú, te sátá nĩ dándótó ñaha-gá te ní cachí-gá sá ño cãhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te sá dúcáⁿ nĩ cuu, xiăⁿ ío sãndáá iní-ndó Yă Ndiöxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ndécú ndihi-ndo sá sãá nduu cundecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

²² Te Espíritú Yă Ndiöxí ní quide-xi te ní sãndáá iní-ndó tnũhu-gá, te xiăⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te xíní ñuhu ndisa-xi sá ño ni yùhu ni iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ñiⁿ ñiⁿ-ndo. ²³ Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ñiⁿ ñáyiú saa sá cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí, te tnúhu-áⁿ candeca-xi iní-ndó nĩ caa ni quíhíⁿ, te vá ñiⁿ nduu ndihi nihnu-xi, te ñà díú cuèndá ñáyiú ñuyúú-a ni nduu-ndo ñiⁿ ñáyiú saa chi cuèndá tnúhu-gá. ²⁴ Chi núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi: Nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a cùú-yu dàtná cùhú, chi cùhú-ăⁿ tnaa-ni cùdíi-xi te xihí-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu.

Te nchaa sá ndécú ndihi-yu cùu-xi datná ñiⁿ itá cùhú-ăⁿ, chi itá-áⁿ tnaa-ni tucu cùdíi-xi te ndàhvá-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndihi-yu.

²⁵ Dico tnúhu Yá Ndiöxí chi vá nãá tnáhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te ñu-ni duha cundecu-xi ni caa ni quíhíⁿ.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ñu tnúhu-áⁿ nĩ dánèhé ñáhá nchũhú cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo.

2

¹ Te xiăⁿ xíní ñùhu-xi dañá-ndo nchaa núú sã cuèhé sá dúhá, te dañá-ndo ìchi tnúhu ndehnde, te dañá-ndo vã dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quidé vãha-ndo, te dañá-ndo ìchi cuedú iní, te dañá-ndo nchaa tnúhu yiti. ² Te cada-ndo cuèndá sá cùú-ndó dàtná cue landú yíquíⁿ vitna sadi camá, chi landú-áⁿ mee-ni sàdi-güexi te sãhnu-güexi. Te cada iní-ndó sã dúcáⁿ càda-ndo chi xíní ñuhu-xi sá ño cuhuⁿ iní-ndó dăcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi xiăⁿ cùú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te cuita cuehnu nihnu-ndo ìchí-gá quíhíⁿ ndéé ná sãá nduu cundecu-ndo núú ndécú-gă. ³ Te ducaⁿ xíní ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnùní ndisa iní-ndó sã Yă Ndiöxí ío váha iní-gá.

Xítohó Jesucristú cùú-gă dàtná ñiⁿ yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítohó Jesucristú Yaá quidé năcuáa naníhí tãhú-ó. Te ñu-gá ní cuu-gá dàtná ñiⁿ yúú sã ñà túú nàndíhi sá cùú-xí ñáyiú ñuyúú-a, chi ní dáquéé tìhú ñáhă-yu xii-gá. Dico Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cùú-gă dàtná ñiⁿ yúú sã ño-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchòhó sa ní naníhí tãhú-ndó, te ío-gá chí nánducu

nihnu Yá Ndiöxí cuendá cuu ñⁿnuu-ndo cùndecu-ndo ndihi Espíritú-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúu vǎha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ñi xinu cuechi núu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, nàcuáa ñá túu ñá cumání-ndó núu-gǎ, chi nchaa cue téé-áⁿ ñi xóo cuáha ñaha-güedé sá ñi xóo nduu táhú-gǎ. Te nchòhó vitna tàú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihi Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núu tütú-gá:

Yúhú taxi ndecu-í ñⁿ Yaá ñuu Sión,

te cuu-gá dàtná ñⁿ yúu vǎha sá sánútní-güedé xíquí cimientú ñⁿ vehe, chi yúhú ní cachí-í sá Yáá-áⁿ ño cunuu-gǎ.

Te nchaa ñáyiú quíndáá iní ñáhá xii-gá vǎ ñⁿ ndùu ndixi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá.

Duha càchí-gá núu tütú-gá. ⁷ Te nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ío cùu iní-ndó-gǎ, te nchaa ñáyiú ñá túu sàndáá iní ñáhá xii-gá quidè-yu dàtná càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu càchí-xi:

Yúu sǎ ñi dáquéé tǐhú cue téé dàcaa vehe, xǎⁿ cúu-xí yúu sǎ ño-gá nándíhi vitna.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. Te yúu-ǎⁿ cada iní-ó sǎ cúu-xí Xítohó Jesucristú, chi ní dáquéé tǐhú ñáhá-güedé xii-gá. ⁸ Te càchí tucu-xi ingá xichi núu tütú Yá Ndiöxí:

Yúu-ǎⁿ nguñenu ñáyiú te ndúa-yu.

Duha càchí-xi núu tütú-gá. Te tnúhu-áⁿ quéé-xí sǎ ño quide sáá iní ñáyiú núu-gǎ, chi ñá túu cuíní-yu tñí-yu tnúhu càháⁿ-gá, te ducaⁿ tnàhí ndéé tnuní sá ncháá ñáyiú ñá túu cuíní tñí tnúhu càháⁿ-gá, te ío cùu sáá iní-yu núu-gǎ.

Ñáyiú ndècu ndihi Yá Ndiöxí

⁹ Te nchoo cùu-o ñáyiú sa ní dáquéé ñⁿ ñaha Yá Ndiöxí xii-o cuendá cundecu-o ndíhi-gá, te cùu-o dútú xínú cuèchi-o núu-gǎ, te mee-gǎ cúu-gǎ Yaá ío cunuu, te cùu-o ñáyiú quide ndáá xíndecu ichi-gá te cùu tucu-o ñáyiú yíndaha-gá. Te ducaⁿ ñi quide ñaha-gǎ xii-o cuendá sá cǔñaha-o xii nchaa ñáyiú sá ño càhnu cuu-gá, te ío vai núu sǎ vǎha quide-gá, te ñi-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gǎ xii-o ñⁿ ichi váha, te vitna cùtnuní iní-ó sǎ ño càhnu cuu-gá. ¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyiú ñá túu ndècu ndihi Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndíhi-o-gǎ, te dàvá-áⁿ vǎtá sáá-gá nduu càda váha ñaha-gǎ xii-o, dico vitna sa ní sáá nduu quide váha ñaha-gǎ xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhá-gǎ.

Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núu Yá Ndiöxí

¹¹ Te nchòhó ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchóó cùu-o datná cue ñáyiú ndècu tnaduha ñⁿ ñuu, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi tnaa-ni ndècu-o ñuyúú-a, te sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o núu ndécú Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá, te xǎⁿ càháⁿ ndáhú-í núu-ndó sǎ vǎ cáda-ndó ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó, chi nchaa xǎⁿ ñá túu cùu-xi sá vǎha sá cúu-xi-ndó. ¹² Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núu nchaa ñáyiú ñá túu ndècu ichi Yá Ndiöxí, te cuèi na càháⁿ ñáyiú sá nchòhó nchícúⁿ nihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quíní-yu nchaa sá vǎha quide-ndo, dico na sáá nduu dándixi túu Yá Ndiöxí iní-yu sá ñá túu quide váha-yu ndécú-yu, te dàvá-áⁿ cachí-yu sá quidé váha-ndo ndècu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndiöxí.

¹³ Te Xítohó Jesucristú cuíní-gá sá nchòhó ío quíndáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiuⁿ taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te ducaⁿ-ni quíndáá iní-ndó cuèi mee tée cunuu vihi-gá yíndaha ñaha xii ñáyiú. ¹⁴ Te ducaⁿ-ni quíndáá iní-ndó nchaa dava-gá cue téé cunuu, chi Yá Ndiöxí ducaⁿ ñi cachí-gá cunduu sá cuè téé-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuéchi ñáyiú quide cuehé quidé dùha ndecu, te càháⁿ váha-güedé cuendá nchaa ñáyiú xíquide váha ndècu. ¹⁵ Te Yá Ndiöxí cuíní-gá sá cáda váha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáyiú ío ñⁿ ñíquí-xi càháⁿ cuèhé cuendá-ndó sǎ ndécú-ndó ichi Yá Ndiöxí vǎ ñíhí-gá-yu tnúhu càháⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndiòxí ní quide-gá sá cúú-ndó ñáiyu cuu cada nàcuáa véxi iní méé-xí, dico ñá díú sá dúcáⁿ ñí quide ñaha-gă xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, chi cada-ndo sá cúú-ndó ñáiyu xinu cuechi núú Yă Ndiòxí. ¹⁷ Te canehe-ndo sá yíñuhu núú nchàa ñáiyu, ndihi núú tée cùnunu vihi yindaha ñaha xií-yu, te cuu iní tnáhá ndi mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ío canehe-ndo sá yíñuhu núú-gă.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucrístú

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáiyu xinu cuechi canehe-ndo sá yíñuhu núú cuè patróoⁿ-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahu-güedé. Te ñⁿ-ni càda-ndo núú cuè tée váha iní-xi, ndihi núú cuè tée ío cuihna iní-xi. ¹⁹ Te núú nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá ñà túú tàú-ndó ndòho-ndo cuendá sá cuíní-ndó cùndáá-ndó núú Yă Ndiòxí ñá, te ío nduu vétú iní-gá. ²⁰ Te núú nchòhó ní quide-ndo ñⁿ cuéchi, te sàhni iní-ndó dándoho ñaha ñáiyu xii-ndo, ¿te ná sá vâha cùu xíăⁿ-í? Dico núú nchòhó ná cáda ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá cáda ñàha ñáiyu xii-ndo sá cuendá sá quidé-ndó sá vâha ña, te núú ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi ñⁿ sá vâha núú Yă Ndiòxí. ²¹ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cáda ndèe iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o sá cuendá sá quidé-ó sá vâha, chi ío ní ndoho Xítóhó Jesucrístú cuendá-ó, te ducaⁿ tàú-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o, chi ducaⁿ ñí quide-gá. ²² Te mee-gă ñá túú quide-gá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñⁿ tnúhu ndehnde ñà túú càháⁿ-gá. ²³ Te òré ní xóo cúcuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te ñá túú ní xóo danchòcáva-gá tnúhu cuèhé, te òré ní xóo dándoho ñaha-güedé xii-gá, te ñá túú ní xâhaⁿ-gă xii-güedé sá ò ná cada ñaha-gă, chi núú ndáhá Yă Ndiòxí ní xóo nachihi-gá méé-gă, ndihi nchaa sá sání iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá. Te Yá Ndiòxí cúú-gă Yaá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáiyu na sàá nduu. ²⁴ Te Xítóhó Jesucrístú cúú-gă Yaá ní xíhí núú cùrúxí cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáiyu ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñí xíhí-gá cuendá nchoo dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa ichi cuehé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te ní dánícuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te sá dúcáⁿ ñí ndoho-gá xíăⁿ ní ngúndecu váha nchoo vitna. ²⁵ Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quití ní xíta ni cùu, dico vitna ní tuha-o Xítóhó Jesucrístú, te Yaá-áⁿ cúú-gă dàtná ñⁿ toli xito ñaha-gă xii-o vitna cuendá sá vâ cuíta nihnu-o.

3

Nàcuáa tàú ñáiyu tnândaha cadá-yu cundecú-yu

¹ Te nchaa nchòhó ñáiyu ñíhí ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yíi-ndo cuendá sá núú ñá túú sàndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te quindáá iní-güedé cuendá sá ndéhé-güedé quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te ni ñà túú xini ñuhu-xi cáháⁿ-ndó tnúhu-gá núú-güedé. ² Chi ndèhe mee-güedé sá nchòhó quidé ndáá-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sá yíñuhu núú Yă Ndiòxí. ³ Te vá cání iní-ndó mèe-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo ñíquí-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cání iní-ndó nándi canehe-ndo, te ni vâ cání iní-ndó cuihnu-ndo mee-ni dóó vâha sá ío vii ndáa. ⁴ Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núú Yă Ndiòxí cuéi vitna te cuéi núú cuáháⁿ núú véxi, te cuu-ndo ñáiyu ío càhnu iní-xi, te núú ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha iní Yă Ndiòxí. ⁵ Te ducaⁿ ío vii ío váha ní xínduu iní nchaa ñáiyu ñíhí ní xíndecu ndéé sanaha, te ñáiyu-áⁿ ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí te ní cudíú-yu núú-gă, te ní tñí-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ yíi-yu. ⁶ Te ducaⁿ ñí xóo cada ndíi Sără ní xóo quindáá iní ndíi yíi ndíi, ndíi Àbrahám, te ní cánehe ndíi ñíhí-áⁿ sá yíñuhu núú yíi ndíi. Te núú nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo te ñá túú yùhú-ndó ñà cada ñaha tnàha ñáiyu-ndo xii-ndo, te núú ducaⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sără.

⁷ Te nchòhó cue tée ndècu ñadihí-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu váha-ndo ndíhí-yu, te ío vii cáháⁿ ndihi-ndò-yu, chi ñáiyu-áⁿ íi-gă-yu dàcúúxí nchòo cue

tée, te ducaⁿ càda-ndo chi ndi nduú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi Yá Ndiöxí, te núu ducaⁿ na càda-ndo te òré cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí te tedóho ñaha-gã xii-ndo.

Ñáyiú quide sá vãha ndòhó-yu

⁸ Te cãchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ïo cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te cundàhú iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te cuu iní tnáhá tùcu-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cuu-ndo ñáyiú ndàhú iní-xi. ⁹ Te núu ìⁿ sá ñà túú vãha quide ñaha ñáyiú xii-ndo, te ñá díú-ní dùcaⁿ nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xícuehé ñáhã-yu xii-ndo, te vá ná danchocáva-ndo ñi-ni tnúhu cuèhé, chi cácaⁿ táhú-ndó nùú Yá Ndiöxí cuendá sá ná cáda vãha ñaha-gã xií-yu, te ducaⁿ càda-ndo chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ñáhã-gã xii-ndo cuendá sá cáda vãha ñaha-gã xii-ndo tnáhá-ndó. ¹⁰ Te núú tùtú Yá Ndiöxí cãchí-xi:

Nchaa ñáyiú cuini cundecu váha ndi nchàa nduu ñini cundecú-yu ñuyú-a, xini ñuhu-xi sá vã cáháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ni vã dácuañdehndé-yu.

¹¹ Te xini ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sã vãha, te ío nducú-yu nacuaá cadá-yu cundecu váha-yu ndihi tnàha ñáyiú-yu te ñi-ni ducaⁿ cãchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndiöxí xító-gã nchaa ñáyiú quide ndáá núú-gã te tedóho-gã nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú cuini cada ndáá, ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu váha iní-gã núú-yu. Duha cãchí-xi núú tùtú-gã.

¹³ Te vá yõ ñíhí ndéé càda ñaha xii-o ìⁿ sá ñà túú vãha te núu mee-ni sã vãha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Àdi núu ná cúú sã ná cáda ñàha ñáyiú xii-o sã cuendá sá quidé vãha-o ndècu-o ña, te sá dúcáⁿ ná cáda ñáhã-yu xii-o cùu-xi ìⁿ sá vãha sá cúú-xi-ó nùú Yá Ndiöxí. Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã vã yùhú-ndö-yu, te ni vã cùndiyí-ndó cuendá nchaa sá ná càda ñáhã-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sá yíñùhu núú Xítohó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dãnehé-ndó ñáyiú véxi nducu tnúhu núú-ndó nacuaá ndùu tnúhu ndee ñini ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihi-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó cáháⁿ ndihi-ndö-yu, te cáháⁿ-ndó nùú-yu mee-ni tnúhu yíñùhu nacuaá cùu váha iní Yá Ndiöxí. ¹⁶ Te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vã cùndiyí-ndó, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xícuehé ñáhã xii-ndo cuendá sá quidé vãha-ndo ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú quendóo canúú-yu ndihi nchaa tnúhu cáháⁿ-yu, chi nchòhó quidé vãha-ndo ndècu-ndo. ¹⁷ Te váha-gã sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sã vãha te núu mee Yá Ndiöxí ducaⁿ cuini-gã cunduu, te ñá díú sã ndóhó-ó cuendá sá ñà túú quide-o sá vãha.

¹⁸ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gã sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyú-a, te ìⁿ xito-ni ducaⁿ ní xíhí-gã te ducaⁿ te vá cùu tnàhí-gã, te mee-gã cúú-gã Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ducaⁿ ní ndoho-gã cuendá nchaa cuéchi ñáyiú ndècu ñuyú-a ñáyiú ñá túú cuini cada ndáá núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá núcundecu váha-yu núú Yá Ndiöxí te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gã. Te mee-gã ní xíhí-gã dico Espiritú-gã chi ní xíndecu-ni-xi, ¹⁹ te Espiritú-gã ní sáhãⁿ-xi ní cáháⁿ-xi tnúhu Yá Ndiöxí núú nchàa espíritú ñáyiú ndècu núú ùhú núú ndàhú. ²⁰ Te ñáyiú-áⁿ cúú ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá ní xíndecu ndíi Nõé, chi ñáyiú-áⁿ ïo ní quide sáá iní-yu núú Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ío váha iní-gã, chi ní dácacá-gã nduu ní xíndecuu ndíi Nõé ní cadúha ndíi bàrcú cuendá ndétú-gã ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu ni cùu. Te dàvá-áⁿ ní ndaa ndute ñuyú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyiú, chi ní quée-yu xití bàrcú-áⁿ, te ñá túú ní cáhá-yu. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní cácu ñáyiú úná-áⁿ ñà túú ní cáhá-yu ndute ní ndaa ñuyú dàvá-áⁿ. Te xíãⁿ quée-xí sã cuándute ñáyiú vitna, te naníhí tàhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí. Te ñá díú sã cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yiqui cùñú-ó te naníhí tàhú-ó, chi xini ñuhu-xi náhmá-ó nùú Yá Ndiöxí nchaa yíca cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te naníhí tàhú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gã cuendá-ó te ní ndoto-gã. ²² Te Yaá-áⁿ cuãndaa-gã andiu, te ní

ngóo-gá xio cùha Yá Ndiöxí, te tàxi tnuní-gá nchaa espíritú cúnùu ndìhi nchaa dava-gá cue espíritú xínú cuèchi.

4

Cada-o nàcuáa cuiní méé Yá Ndiöxí

¹ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá cútñhá ní xíndecu-gá ñuyú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gá, chi nchaa ñáyi ndòho nándi sá ndóhó cuendá-gá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. ² Te ducaⁿ ñà túú-gá ndécü-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nã nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí quídě-yu ndécü-yu ñuyú-a. ³ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ïo cuèhé nùú sã cuèhé sá dúhá nĩ xóo cada-o cútñhá vátá cùndecu-gá-ó ìchi Yá Ndiöxí, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá cùdí ìní nchaa ñáyi ñà túú sàndáá ìní tnúhu-gá, te dàvá-áⁿ nĩ xóo cada-o nchàa núú sã cuèhé sá dúhá, te ní xóo cani cuèhé ní xóo cani duha ìní-ó, te ní cuu-o cuè ñáyi quihu, te ní xóo cundecu-o vico núú nĩ xóo cada-o nchàa sá ñà túú vãha, te ní xóo níhí tnáhá-ó ndìhi nchaa tnaha quihu-o, te ní xóo chiñuhu-o nchàa sá càchí-yu cùu ndiöxí te ñà ndáá sá ndiöxí cúú nchàa xíãⁿ, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nĩ xóo cada-o dàvá-áⁿ. ⁴ Te ñáyi-áⁿ cùññuhu-yu vitna sá ñà túú-gá ñihí tnáhá-ó ndìhí-yu cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá quídě-yu, te xíãⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáyi-áⁿ nãhmá-yu nchaa sá quídě-yu núú Xítohó Jesucristú, chi ñu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyi sa ní xíhí, ndìhi cuèchi nchaa ñáyi xíndecu vívú. ⁶ Te cue ñáyi sa ní xíhí ní xíndedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuèi ní xíhí-yu dàtná xíhí dava-gá ñáyi, dico espíritú-yu chi ní nduu táhú-xi ndècu váha-xi dàtná ndécü Yá Ndiöxí.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndiöxí ñuyú-a núú xíãⁿ ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te càháⁿ ndìhi-ndo-gã. ⁸ Te xini ñuhu-xi sá ïo cuu ìní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núú ducaⁿ na cùu ìní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te vá cáni-gã ìní-ndó càda cuendá-ndó nchàa sá ñà túú vãha quide ñaha ñáyi xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáyi xíndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáyi ñuhu ichi na ndetatú-yu, te ío váha cuu ìní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndiöxí ní taxi-gá ndí dííⁿ nùú táhú ndécü ndìhi-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te nàcuáa nduu táhú nĩ nduu táhú-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te ducaⁿ chindee tnaha-ndo, te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa tàuchiuⁿ Yá Ndiöxí cada-ndo, te chindee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáyi càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyi, xini ñuhu-xi càháⁿ-ndó nàcuáa nduu tnúhu-gá núú-yu, te dava nchòhó ñáyi quide nchaa núú chiúⁿ chindee tnaha ñáyi-xi, xini ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa núú sã vãha, chi Xítohó Jesucristú tnáhá-gá chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo cuu càhnu Yá Ndiöxí. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó sã ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi ñu-gá cúnùu-gá nchaa nduu nchaa quiú, te ducaⁿ na cùnduu.

Ndoho tnáhá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyi ío cùu ìní-í, vá cùññuhu-ndo sã ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcáⁿ ndòho-ndo-áⁿ cútñnì ndisa sá sàndáá ìní-ndó-gã, te vá cáni ìní-ndó nã cuendá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chi ña cudí ìní-ndó te núú ndòho-ndo datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ sùúni cùdí ìní-ndó òré ná quixi tucu-gá ñuyú-a te dàvá-áⁿ quini-ndó sã ïo càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núú xícuèhé ñáhá ñáyi ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-ndo cuendá sá ndécü-ndó ìchi Xítohó Jesucristú, te xíãⁿ cúú-xí ñⁿ sá vãha sá cúú-xí-ndó nùú-gã, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiöxí sá ïo cùnùu ndecu ndìhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyi ndècu ichi cuèhé ichi duha-ãⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sã ïo càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núú nchòhó dándòho ñaha ñáyi xii-ndo sã cuendá sá ndécü-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ñà, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chi ndacáⁿ táhú-ndó nùú Yá Ndiöxí cuendá sá ndécü-ndó ìchi-gá. Te cuèi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñà túú cùu-ndo ñáyi sàhni ndíyi te ni ñà túú cùu-ndo ñáyi dùhu, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyi quide cuèhé quídě dùha, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyi chindee tnúhu tnàha ñáyi-xi ñⁿ sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quèsaha Yá Ndiöxí cada ndáá-gá nchaa sá quidé nchòo ñáyi ndècu ndíhi-gá, te núu ducaⁿ te ndéé-gá cada-gá nchaa ñáyi ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá òré ná sáá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xii-yu. ¹⁸ Te nchòhó xini-ndó sá ñáyi quide váha ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndòho tnahá-yu ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu táhü-yu cundecú-yu ndíhi-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáyi quide váha ña, ¿te nása-gá yáha nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuéchi-yu-i? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáyi ndòho nacuaa cuini Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi sá vǎ dáña ndéé-ndó càda váha-ndo cundecu-ndo, te ío quindáá iní-ndó sá xító ñaha-gá xii-ndo. Te ñu-gá cúu-gǎ Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gá ñá sá càháⁿ-gá.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue tée yíndaha nchaa dava-gá ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi tnahá yúhú yíndaha-í ñáyi ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá, te ní xini-í nchaa nàcuáa ní ndòho-gá, te sáá nduu te tnahá-í cunuu-í ndíhi-gá. ² Te ío canehe cuendá-ndó nchaa ñáyi ndècu ichi Yá Ndiöxí yíndaha-ndo te cada-ndo dàtná quidé cuè toli, chi cue tée-áⁿ ño váha xito-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuendá-ndó-yu sá cúu iní méé-ndó te ñá díú sǎ ò ñá ñáyi cada yica ñaha xii-ndo, te ni ñá díú sǎ cuini-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuini Yá Ndiöxí cunduu. ³ Te vá cadá-ndó sǎ ño cunuu-ndo núu-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá váha cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ niñu-yu cadá-yu tnahá-yu. ⁴ Te òré ná quixí tucu Xítohó Jesucristú Yaá néhé cuendá ñáhá xii-o nchaa-o ñuyú-a, te taxi-gá sá ño váha nduu táhü-ó, te cunuu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ ño quindáá iní-ndó cuè tée yíndaha ñaha xii-ndo nacuaa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quindáá iní tnahá-ndó ñá ñá-ndo, chi núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi ñá xichi: Nchaa ñáyi quide cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yá Ndiöxí núu-yu, dico nchaa ñáyi ndàhú iní-xi te chindee ñaha-gá xii-yu. Duha càchí-xi núu tütú-gá. ⁶ Te dáña-ndo mèe-ndo núu ndáhá Yá Ndiöxí, chi mee-gǎ ío cunuu-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñaha-gǎ xii-ndo. ⁷ Te nchaa sá yáha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yá Ndiöxí, chi mee-gǎ xító ñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuendá cundecu-ndo, te quíhi iní-ndó chi sácufhá xicá cùu-xi cuini-xi dacuíta niñu ñaha-xi xii-o, chi ío cùu úhú iní ñáhá-xí, te cùu-xi datná ñá quítí dééⁿ xicá ndècu sá cáxí-xí. ⁹ Te ío quindáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te vá dáña-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá sácufhá xii-ndo càda-ndo nacuaa cuini-xi, chi ñaha-ndo sá ncháá ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu niñi ñuyú ndòhó-yu dàtná ndòhó nchòo ndècu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundòho-o te dàtnúni ñá túú-gǎ ná cumání-ó cundecu-o núu Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ vǎ cání ñá cani úu iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndíhi-o tnúhu ndee iní cada-o nchaa nacuaa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndiöxí ío chindee ñaha-gá xii-o, te ñu-ni Yaá-áⁿ ño cùu iní ñáhá-gǎ xii-o, chi ní càháⁿ ñáhá-gǎ xii-o cundecu-o núu ño váha càa ndècu-gá cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ni quide-gá chi ní sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táhü-ó núu Yá Ndiöxí chi ío càhnu cuu-gá, te cunuu-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé núu ni ndíhi-ná

¹² Te té Silvanú xini-í sá cúu-dé ñá tée quide ndáá ndécú ichi Xítohó Jesucristú, te ñu-dé ní càháⁿ ndàhú-í núu-dé ní tee-dé ñá úu tnúhu sá ni xáhaⁿ-í xii-dé núu tütú-a cuendá daquixi-í ndaha-ndo, te núu tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gǎ, te chindee ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ño quindáá iní-ndó sǎ ndáa ducaⁿ quide ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyi ndècu ñuú Babiloniá, ñáyi ndècu ichi Yá Ndiǒxí, diu-ni ñáyi ní cachí Yá Ndiǒxí sá nánihí tǎhú dàtná cúú nchòhó, ío quíde ndee iní ñáhǎ-yu xii-ndo, te tnáhá té Mǎcú tée cùu datná ììⁿ déhe-í quíde ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. ¹⁴ Te ndihí tnúhu yiñùhu cada ndee iní tnáhá-ndó ììⁿ ììⁿ-ndo, te xìcáⁿ tǎhù-í núú Yá Ndiǒxí sá ío na cùndecu nahi nchaa nchohó ñáyi ndècu ndihí Xítóhó Jesucrístú. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cádùha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-í, xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chi mee-gã ní tendaha ñàha-gã xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gã. Te cádúha-í tutú-a sá cúú-xí nchaa nchóhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gã dàtná sàndáá iní-ndí-gã, te ducaⁿ chi Tãtá-ó Dütú Ndiöxí ní dácàháⁿ-gã iní-ó ñí sàndáá iní-ó-gã, chi cùu-gã Yaá ío váha quide ndáá ndíhi Xítóhó Jesucristú Yaá dácäcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Yã Ndiöxí sá ùuⁿ-gã uuⁿ-gã ná cuíta chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ càda-gã chi ta cùtnuní-gã iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá-gã, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchaa nacuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

Nàcuáa quide ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

³ Te Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gã chi chindee ñaha-gã xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuiní mée-gã, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ñáhá xii-o. Te òré ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o te ní cutnùní iní-ó sã ïo càhnu cuu-gã te ío váha quide-gã. ⁴ Te ducaⁿ ñí cutnùní tucu iní-ó nàcuáa ní càháⁿ-gã cada ñaha-gã xii-o, te tnúhu ní càháⁿ-gã-án ïo càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ñí sàndáá iní-ó tnúhu-án nùu xíãⁿ ñá túú-gã ndécú-ó ichi cuehé ichi duha te ni ñà túú-gã sání iní-ó càda-o nándi sá cuèhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vitna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gã te xíãⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gã dico ñá díú mèe-ni xíãⁿ chi tnàhá xíní ñùhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xini ñuhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gã. ⁶ Te núu tècú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyiú xini cotnii mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiú sàcòo tni mee-xi te xini ñuhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèi nándi sá ná yàha-ndo cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xini ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuiní mée Yã Ndiöxí cada-ndo. ⁷ Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xini ñuhu-xi ío cuu iní tnáhá ndì mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gã, te núu cùu iní tnáhá ndì mee-ndo te xini ñuhu-xi cuu iní-ndó nchaa dava-gã tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quide-ndo ndècu-ndo te uuⁿ-gã cuíta ducaⁿ càda-ndo quíhíⁿ núú cuàháⁿ núú vèxi, te núu ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiú ñá túú dàna iní-xi xíndecu, te cuíta cutnùní-gã iní-ndó nchaa nacuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiú ñá túú cuiní ducaⁿ càda cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí ndìxi túu iní-xi sá Yã Ndiöxí sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gã iní-yu cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cadá-yu, te ñáyiú-án cúú-yu dàtná ñí ñáyiú cuáá àdi datná ñí ñáyiú ñá túú cùtnuní váha núú-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu cuendá sá dúcáⁿ quidé-yu. ¹⁰ Te xíãⁿ nùu yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá iní-ndó sã Yã Ndiöxí ní càháⁿ ñáhá-gã xii-ndo, te ducaⁿ ñí quide-gã chi ducaⁿ ñí cachí-gã cada-gã. Te vá ñíⁿ ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gã, te núu vá dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a. ¹¹ Te núu ducaⁿ na càda-ndo cundecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndiöxí queheⁿ cuendá ñáhá-gã xii-ndo òré ná sàá-ndó nùú ndécú Xítóhó Jesucristú táxi tnùní-gã nchaa nduu nchaa quíú, te òú-ni Yaá-ãⁿ cúú Xítóhó-ó te ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-o nùú ùhú núú ndàhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhi-í dandacu iní ñáhá-í xii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuèi sa xini-ndó tnúhu-án, te cuèi sàndáá váha iní-ndó nchaa tnúhu ndáá dácùaha-ndo. ¹³ Te yúhú quidé cuendá-í sá ïo tàú-xi càháⁿ-í dóho-ndo ñini ndècu-í ñuyúú-a cuendá sá vã nàcuànaa-ndo nacuáa cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xítóhó Jesucristú ní cachí-gã sá ñà túú-gã vai nduu cundecu-í ñuyúú-a te cuú-í. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nàcuáa

cada-í cuendá quendóo ndihi-ndo nchaa tnúhu cãháⁿ-í-a, te cuëi na yãha cuú-í dico vá nãcuànaa-ndo cada-ndo nchaa nacuaá cãháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo vitna.

Cue tée ní xiní núú sã ïo cãhnu cuu Xítohó Jesucrístú

¹⁶ Te sa ní dánèhé ñáhà-ndí xii-ndo sã ïo cãhnu cuu Xítohó Jesucrístú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nãcuáa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndáá cuiti te ñá díú tnúhu sá ñí sani iní cue ñáyiu ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xiní núú-ndí nãcuáa ní quide-xi cútnàhá ní cutnùní iní-ndí sã ïo cãhnu cuu Xítohó Jesucrístú. ¹⁷ Chi dàvá-áⁿ ïo váha ní quide Tãtá-ó Dütú Ndiöxí ní quide cãhnu-gá Xítohó Jesucrístú, te ñu-ni dàvá-áⁿ ñí cãháⁿ Dütú Ndiöxí ndéé andíu ñí xãháⁿ-gã xii Xítohó Jesucrístú: “Yòhó cúu-n Dèhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdí ñí ñáhà-í xii-n”, duha ní xãháⁿ Yã Ndiöxí xii Xítohó Jesucrístú. ¹⁸ Te nchúhú ní tecu dóho-ndí ní cãháⁿ Yã Ndiöxí ndéé andíu cùtnàhá ducaⁿ ñí xãháⁿ-gã xii Xítohó Jesucrístú, chi tnàhá-ndí ndécú-ndí ndihi-gá yucu núú dúcáⁿ ñí quide cãhnu ñaha Yã Ndiöxí xii-gá.

¹⁹ Te ndècu ndihi-o nchaa tnúhu ní cãháⁿ cue tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-áⁿ cãháⁿ-xi nchaa nãcuáa cada-xi vitna, te cùtnùní iní-ó sã tnúhu ndáá cúu-xí, te xini ñuhu-xi cada cuendá váha-ndo nchaa nacuaá cãháⁿ tnúhu-áⁿ, chi tnúhu-áⁿ cúu-xí dàtná ñí ñuhú dáyèhé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíní cãhnú dáyèhé-di. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu-áⁿ chi quide-xi nacuaá cutnùní iní-ó cuendá Xítohó Jesucrístú. ²⁰ Te xini ñuhu-xi sã ïo-gá cada cuendá-ndó sã ñà túú ñáyiu tecu tnùní ni ñíⁿ tnúhu sá ñí chídó tnùní cue tée ní cãháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí ndéé sanaha, te núu Yã Ndiöxí vá cáda-gã nãcuáa cutnùní iní-yu nãcuáa cãháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. ²¹ Te cue tée-áⁿ ïo ní xíndecu yíñuhu-güedé núú Yã Ndiöxí, te nchaa tnúhu sá ñí cãháⁿ-güedé-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu sá ñí cahu iní mée-güedé, chi Espíritú Yã Ndiöxí ní dácáhu ñí ñáhà-í xii-güedé nãcuáa cunduu tnúhu cãháⁿ-güedé.

2

Cue tée cãchí sã cãháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí te ñá ndàá

¹ Te ndéé sanduu chi ní xíndecu cue tée ní xóo dandàhú ñáhà xii ñáyiu isràél cãchí sã cãháⁿ tnúhu Yã Ndiöxí te ñá ndàá sã cãháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ñu-ni ducaⁿ tucu cundecu cue tée dandàhú ñáhà xii-ndo vitna, chi cachí-güedé sã cãháⁿ-güedé tnúhu Yã Ndiöxí te ñá ndàá. Te cue tée-áⁿ ïo yídáhu cãháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cãháⁿ-güedé-áⁿ dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue tée-áⁿ vã ññuu-güedé sã Xítohó Jesucrístú ní xíhí-gá cuendá-güedé. Te sã dúcáⁿ càda-güedé ío-gá ndíhi dacuíta nihnu-güedé mée-güedé. ² Te vai ñáyiu xínu iní-yu cadá-yu nándí sã cuèhé sã dúhá cuendá sã dúcáⁿ càda cue tée-áⁿ, te cuendá xíãⁿ ngóo ñáyiu cãháⁿ úhú-yu cuendá ichi Yã Ndiöxí. ³ Te mee-ni tnúhu sá ñí cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a danèhé ñáhà-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sã cúu-xí tnúhu ndáá te ñá ndàá cuendá-ni sã cuãñaha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chi ñu-ni xíãⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yã Ndiöxí sa ní cunaha ndècu túha-gá cuendá cada ndáá-gá cuèchi-güedé, te na sàá nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chi Yã Ndiöxí vá nãcuànaa-gã ñíⁿ sã ñí cachí-gá cada-gá.

⁴ Te Yã Ndiöxí ñá túú ní quide cãhnu iní-gá sã ñí quide cue espíritú ñá túú ní cuiní cada ndáá xínú cuèchi núu-gã ní cùu, chi ní dáquhíⁿ ñáhà-gã xii-xi ñíⁿ xichi núú ïo ndòho-xi ndecu-xi, te xíãⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sáá nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi. ⁵ Te Yã Ndiöxí ñá túú ní quide cãhnu tucu iní-gá nchaa sã ñí quide ñáyiu ñuyíú díhna, chi dàvá-áⁿ ñí dándáá-gã ndute ñuyíú ñí cãháⁿ nchaa ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha te ñíⁿ dñi-ni té Nöé ndihi úsá-gá tucu cue ñáyiu cùu ndí mee-dé ní dácãcu nihnu-gá. Te té Nöé-ãⁿ cúu-dé tée ní cãháⁿ dóho-yu nãcuáa cada váha-yu cundecú-yu ni cùu te ñá túú ní cuiní-yu. ⁶ Te Yã Ndiöxí ní dãngávã-gã ñuhú ní dánáá-gã ñáyiu ñuú Sòdomá ndihi ñáyiu ñuú Gòmorrá te mee-ñá yáá ñí nduu ñuú-áⁿ. Te sã dúcáⁿ ñí cuu xíãⁿ cútnùní iní-ó nãcuáa cada ñaha Yã Ndiöxí xii nchaa ñáyiu ñá túú quide váha. ⁷ Dico té Löt tée ní quide ndáá ní xíndecu ñíⁿ ñuú-áⁿ dàvá-áⁿ chi ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-dé. Te nchaa ñáyiu ñuú

núu nĩ xindecu-dé-án ño ní xínduu cuihna ìní-yu, te mee-ni ìchi díí ìní ní xíndecú-yu, te sá dúcáⁿ nĩ xóo cadá-yu xíáⁿ ío ní ndíhú ìní té Löt. ⁸ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo cada ndàhú-xi ìní té Löt-án cuèndá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndíhi cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá nĩ xóo cadá-yu ní xóo quiní-dé, te mee-dě ní cuu-dé ìⁿ tée ní xínduu vii ní xínduu váha ìní-xi núu Yă Ndiöxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ nĩ yáha té Nöe ndíhi té Löt, xíáⁿ cútnùní ìní-ó sã Yă Ndiöxí ío chindee-gá cue ñáyiu quide ndáá ndécú ìchi-gá cuèndá sá vã cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuèi nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yă Ndiöxí càchí-gá sá ncháá ñáyiu ndècu ìchi cuèhé ìchi duha sa ndècu túha-yu sá quíhíⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú nduu nà yáha cundáá cuéchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada ñaha Yă Ndiöxí xii nchaa cue tée ndècu ìchi díí ìní, te dàquee tíhú-güedě nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacúáa cada-o cùndecu-o, te cùu-güedé cue tée ñíí ìní-xi, te yíí ìní-güedé, te ñá túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuèndá nchaa espíritú cùnùu. ¹¹ Te cue espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiöxí ío cùnùu-xi dacúxí cuè tée-án, dico ñá túú cùyíí-xi cáháⁿ-xi dàtná càháⁿ cue tée-án òré ndàcáⁿ cuéchi-xi núu Yă Ndiöxí cuèndá nchaa sá quidé cuè espíritú cùndíhi yucu ñávãha.

¹² Te nchaa cue tée dandàhú ñáhá xii-ndo-án cúu-güedě dàtná cue quiti, chi cue quiti-án ñá túú ndècu sá xíní tnùní-güedé, chi cue quiti-án nĩ cacu-güedé sá tníí-ó-güedé te cahni-o-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa cue tée-án, chi càháⁿ cuèhé-güedé cuèndá ndédani càa espíritú cuèi ñá túú xíní-güedé ná espíritú cúu-xí, te diu-ni mee-güedě dácúita nihnu-güedé méé-güedě sá dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedě-án, te cuèi nduu cuèi niú cúdíí ìní-güedé quidé-güedě nchaa núu sã cuèhé sá dúhá sàni ìní-güedé. Te òré nàtacá-ndó càda-ndo ìⁿ vico chiñuhu-ndo Yă Ndiöxí te chitnahá ñáhá-güedě xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedě sá cúdíí ìní-güedé sá dándàhú ñáhá-güedě xii-ndo, te dicó sácáⁿnúú cuãha ñaha-güedě xii-ndo dùcaⁿ na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue tée-án òré xíní-güedé ìⁿ ñáyiu dìhí te ndíhi-ni sàni ìní-güedé cáháⁿ ndíhi ñaha-güedě xíí-yu, te ñá túú ndùu vétú ìní-güedé cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání ìní-güedé cada-güedé. Te cuáháⁿ-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáyiu ñá túú ñíhí ndéé càda ndáá cuèndá canchicúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu càháⁿ-güedé. Te mee-ni ncháa sá ndécú ndíhi tnahá ñáyiu-güedé cúu ìní-güedé, te cue tée-án cúu-güedé cue tée duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núu Yă Ndiöxí. ¹⁵ Chi cùu-güedé cue tée vá cání-gã ìní-xi cada ndáá, te nchìcúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedě nàcuáa ní xóo cada ndíi Balaám déhe ndíi Bèór, chi ndíi Balaám-án nĩ xóo tnahá ìní ndíi cada ndíi chìuⁿ cuèhé nàcuáa ní xóo ñíhí ndíi díhúⁿ. ¹⁶ Te Yă Ndiöxí ní quide-gá ní cáháⁿ búrru ndíi ní tenàá ñáhá-dí xii ndíi cuèndá sá vã cadá ndíi ìⁿ cuéchi sàni ìní ndíi cada ndíi ni cùu. Te sá dúcáⁿ nĩ cuu xíáⁿ ní nguítuu ndíi ñá túú ní quide ndíi ìⁿ sá ñá túú nàndíhi sàni ìní ndíi ni cùu.

¹⁷ Te nchaa cue tée ducaⁿ xíquide cùu-güedé dàtná ìⁿ doco yìchí, te cùu tucu-güedé dàtná ìⁿ vícò sã xídó tãchí te ñá túú dǎú nchídó-xí, te sa ndècu túha ìⁿ xichi núu ño nee quíhíⁿ-güedé cundecu-güedé nĩ caa nĩ quíhíⁿ. ¹⁸ Te cue tée-án càháⁿ-güedé dàtná càháⁿ ìⁿ tée ío cùu cahnu dico ñá túú vèdana nàndíhi nchaa tnúhu càháⁿ-güedé, te cue tée-án dándàhú-güedé nchaa ñáyiu íchí nĩ dáñá ìchi cuèhé ìchi duha, te xãhaⁿ-güedě xíí-yu sá cúu-ní cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiu ndècu ìchi díí ìní, ¹⁹ te xãhaⁿ tucu-güedé sá cúu-ní cadá-yu nání véxi ìní-yu cuèi sá vãha te cuèi sá cuèhé, dico mee-güedě chi mee-ni sã cuèhé sá dúhá cùnùu quide-güedé. Te nchaa ñáyiu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cúu-yu dàtná ìⁿ ñáyiu xínu cuèchi ñá túú tnahí dàña quee núu chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi ñá ndácú-yu dàña-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ²⁰ Te núu ñáyiu sa ní dáñá ncháa ìchi cuèhé ìchi duha cuèndá sá nĩ cutnùní ìní-yu nàcuáa ndùu tnúhu Xítóhó Jesucristú, Yaá ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú ná nànchocáva ìní-yu cundecu tucú-yu ìchi cuèhé ìchi duha, te

mee-nã sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xìi-yu, te núu ducaⁿ te vàa-gá tucu cadá-yu dàcúúxí dàtná ní xóo cadá-yu cútñàhá vátá cútñuní-gá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá.

²¹ Te váha-gá sá vã ngũnu ichí-yu ichi ndáá ní cùu te ñá díú sã sà ní ngũnu ichí-yu te ní dáñã-yu nchaa tnúhu-gá sá sà ní ñíhí-yu ndècu ndíhí-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ni cùu. ²² Te ñáyiu ducaⁿ xĩquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ ìⁿ cuèndú sá cächí-xi: “Iná ní nacaxi-dì sá ñí ndusaⁿ-dì, te cùchí quiti íchí ñí xichi ndute càndoo cuáháⁿ-ni tucu-dì cuchi ñuhu-dì núu ndèhyú”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ.

3

Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í cùtnuní iní-í sá ìo váha sàni iní-ndó, te xéhé cúu-xí tütú cúu úu cádũha-í sá cúu-xí-ndó, te ìⁿ-ni càháⁿ-í dándacu iní ñáhà-í xii-ndo nchaa tnúhu sá sà ní xíndedóho-ndo. ² Chi cuíní-í sá vã nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te ni vã nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní cáháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú Yáa ní dácacu nihnu ñaha xì-o núu ùhú ndàhú, chi diu nchaa tnúhu-áⁿ sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o.

³ Te ío-gá xíní ñuhu-xi cutnuní iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sàa-gá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te cächí tnúhu-í xii-ndo sã cùndècu ñáyiu cuhuⁿ iní mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xĩãⁿ cadá-yu, te cáháⁿ cuèhé cáháⁿ duhá-yu cuèndá tnúhu Yá Ndiòxí. ⁴ Te cachí-yu: “Ñá ndáá sá quíxí Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexìo-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna diu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni duha quide-xi ndéé cútñàhá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te diu-ni duha quide-xi ndéé ní sáa nduu ní xíhí-güedé, te diu-ni duha quide-xi ndéé vitna”, duha cáháⁿ-yu. ⁵ Te ñucùuⁿ cadá-yu vá cadá cuèndá-yu sá Yá Ndiòxí ní cáháⁿ-gá te ní ngúndecu andiu ndíhi ñuyíú-a, te diu-gá ní quide ní quene ñuhu yìchí xití ndute ní ngúndecu-xi ìⁿ xio. ⁶ Te ìⁿ xito ní dándáá Yá Ndiòxí ndute ñuyíú-a ní dánáá-gã nchaa sá ío. ⁷ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cùndècu-ni ñuyíú-a ndíhi andiu ndéé ná sàa nduu càda-gá nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá sá cúu-xí nchaa ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha, te dàvá-áⁿ danàa-gá nchaa ñáyiu-áⁿ chi cáyú andiu ndíhi ñuyíú-a.

⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu na càháⁿ-í-a, chi Yá Ndiòxí ñá túú sàni iní-gá dàtná sání ìni méé-ó, te ìⁿ nduu cùu-xi datná úxí cièndú cuía, te úxí cièndú cuía-ãⁿ cúu-xí dàtná ìⁿ nduu sá cúu-xí-gã. ⁹ Te Yá Ndiòxí ñá túú dàna ndodo iní-gá vá cadá-gã ìⁿ sá càháⁿ-gá dàtná cächí cue ñáyiu sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá ìⁿ sá cáháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dácaca-gá nduu cuèndá sá ìo cùndahú iní ñáhá-gã xii-o, te cuíní-gá sá ncháá ñáyiu ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quide-gá chi cuíní-gá sá vã cuíta nihnu ni ìⁿ-yu.

¹⁰ Te dàtná quidé cuè ñadúhú quíhu-güedé ìⁿ vehe dùhu-güedé òré ñá túú yìhi iní xítohó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítohó Jesucristú chi nduu ñà túú yìhi iní ñáyiu ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvá-áⁿ cada-xi andiu dàtná quidé-xi òré níhi vìhi caháⁿ ñúhu, te diu-ni òré-áⁿ ndoñuhu àndiu, te cáyú nchaa chódíní, te cáyú tucu tnàhá ñuyíú-a ndíhi nchaa sá ío.

¹¹ Te vitna nchòhó sa xíní-ndó sã náá ñuyíú-a te xĩãⁿ ío xini ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuíní méé Yá Ndiòxí cunduu. ¹² Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuèndá ducaⁿ ndíhi-ni sáa nduu càda-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cundecu túha-ndo sáa nduu-ãⁿ. Te diu-ni nduu-ãⁿ ndoñuhu àndiu chi cáyú-xi, te diu-ni ducaⁿ ndoñuhu tucu nchaa chódíní chi ndíhi-dì cáyú. ¹³ Te nchoo ndètu-o sáa nduu cùndecu-o ìⁿ ñuyíú sáa, te quiní-ó ìⁿ andiu saa datná ní cachí Yá Ndiòxí, te yàcáⁿ chi mee-nã cue ñáyiu quide váha cundecu.

¹⁴ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ñini ndètu-ndo sáá nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vǎha cundecu-ndo ìchi Yá Ndiǒxí, te cundecu nahi-ndo, te cada-ndo nchàa nacuáa vá cùndècu cuéchi-ndo nǔú-gǎ. ¹⁵ Te ío cada cuendá-ndó sǎ dàcaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cùníní-gá sá ncháá ñáyiú naníhí tàhú-yu. Te té Pǎblú tée ío cùu iní-ó ndècu ndíhi-o ìchi Xítóhó Jesucrístú ñiu-ni nàcuáa càháⁿ-í-a ñiu-ni ducaⁿ ñí tee-dé ñíⁿ núú tùtú ní dáquíxí-dě ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú ñí ñáhá Yá Ndiǒxí xii-dé. ¹⁶ Te ñiu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé nchaa dava-gá núú tùtú cǎdǔha-dé, te dava tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnùníní-ó, núú xǎⁿ ñáyiú ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiú ío yáchí sàndáá iní-xi ñíⁿ tnúhu, ñáyiú-áⁿ tècú tnùníní dátñí-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùníní-dé, ndíhi nchaa dava-gá tnúhu yòdo tnuní núú tùtú Yá Ndiǒxí, te sá dúcáⁿ quídé-yu te dacuíta nihnú-yu mée-yu.

¹⁷ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quíde dava ñáyiú, núú xǎⁿ ío xini ñuhu-xi quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ìchi-gá, te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá nchàa cue tée ndècu ìchi cuehé ìchi duha, chí cue tée-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuendá tnúhu Yá Ndiǒxí. Te núú na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedě xii-ndo te vá cùndècu váha-gá-ndó ìchi-gá dàtná ndécú-ndó vitna.

¹⁸ Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnùníní-gá iní-ndó quíhíⁿ nchaa nàcuáa ta chindee ñaha Xítóhó Jesucrístú xii-ndo cuáháⁿ. Te ducaⁿ ño-gá cuita cutnùníní iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní-gá, te ñiu-gá cúú-gǎ Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xì-o núú ùhú núú ndàhú. Te chí ná cǎchí-ó sǎ ño cǎhnu cuu-gá cuéi vitna té cuéi ndéé núú cuáháⁿ núú vǎxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cǎdá ndèe iní-ñǎ vitna.

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó

¹ Te yúhú té Juàá cãchí tnúhu-í xii-ndo cuendá Crìstú Yaa cãháⁿ nãcuáa cundecu ndíhi-o Yã Ndiõxí. Te Crìstú-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútñhá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xiní nù-í ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi-í nãcuáa càa nacuáa ndùu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cáháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúu-gã. ² Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xíãⁿ cãchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te cãchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gã ndíhi Tãtá-gã Dütú Ndiõxí ní cùu, te ní quixi-gá ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndíhi-gá. Te ní cachí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tãhú-ó cundecu ndíhi-o Yá Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gã. ³ Te xíãⁿ dátúu-ndí núu-ndó nchàa sá ñí xiní-ndí, ndíhi nchaa sá ñí xíndedóho-ndí cuendá cuu ñⁿnuu-o nchàa-o datná nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí ndíhi Tãtá-ó Dütú Ndiõxí, ndíhi Déhe-gá Xítohó Jesucrìstú. ⁴ Te xíãⁿ ñuu tèe-í nchaa tnúhu-a cuendá cudíí iní-ó nchàa-o.

Yá Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucrìstú xii-ndí, xíãⁿ dánèhé ñáhà-í xii-ndo. Te ní cachí-gá sá Yã Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú dáyèhé-gá iní-ó, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túu quide-gá ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yá Ndiõxí, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túu quide ndáá-ó ñúu-gã. ⁷ Te núu na càda váha-o datná quidé mèe-gá, te cuu ñⁿnuu-o nchàa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi diu cuendá-áⁿ ñí xíhí Déhe-gá Xítohó Jesucrìstú núu cùrúxí.

⁸ Te núu cãchí-ó sã ñá túu quide-o ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dandahú-ó mèe-o, te ñá túu quide ndáá-ó ñúu Yã Ndiõxí. ⁹ Te núu na nãhmá-ó nchàa yíca cuèchi-o ñúu-gã, te mee-gã cada càhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuendá cada ndáá-ó cundecu-o ìchi-gá, chi mee-gã ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gã, ducaⁿ ñí cáháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gá. ¹⁰ Te núu na cãchí-ó sã ñá túu quide-o ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yá Ndiõxí ñⁿ ñándéhdé, dico ñá túu ndèhnde-gá. Te ñá túu ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

2

Xítohó Jesucrìstú cãháⁿ ndàhú-gá cuendá-ó

¹ Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuendá sá vã cádá-ndó ñí ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yaa cãháⁿ ndàhú cuendá-ó ñúu Yã Ndiõxí. Te Yaa-áⁿ cúu-gã Xítohó Jesucrìstú Yaa quidé ndáá. ² Te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o cuendá ngúndecu váha-o ñúu-gã te núu na quíndáá iní-ó-gã. Te ñá díú-ní sã cuendá yíca cuèchi nchoo ñí xíhí-gá, chi tñhá cuendá nchaa yíca cuèchi ñáyíu ni càa xico ñuyú.

³ Te núu cada-o nchàa nacuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí, te cutnùní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁴ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi-gá te ñá túu quide-o nacuáa cãháⁿ-gá, te dàcuandehnde-o, te ñá túu quide ndáá-ó ñúu-gã. ⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tñhu-gá, te quide-o nchaa nacuáa cãháⁿ-gá, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gã, te cùtnuní ndáá iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá. ⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yá Ndiõxí, te xiní ñuhu-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyú-a datná ní quide ndáá Xítohó Jesucrìstú cútñhá ní xíndecu-gá ñuyú-a.

Ndudú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndíhi-í ìchi Xítohó Jesucrìstú, ñá túu chido tnuní-í ñⁿ tnúhu saa sã cúu-xí-ndó, chi diu-ni tnúhu sá ñí ngúndecu ndíhi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cútñhá ní sãndáá iní-ndó-gã, xíãⁿ chídó tnuní-í. ⁸ Te tnúhu-a

cùu-xi datná ìḡn tñúhu saa tèe-í dándàcu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a ní quide váha-gá, te tñàhá nchòhó ní tñii-ndo tñúhu-gá te quide váha-ndo tñàhá-ndó. Te vitna ìḡn nduu ìḡn nduu ta cùu vai ñáyiu ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuǎháⁿ, chi Xítóhó Jesucristú tá dándixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yǎ Ndiǒxí.

⁹ Te núu cǎchí-ó sǎ quidé váha-o, te cùu úhú iní-ó tñàhá ñáyiu-o, te xǎⁿ ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tñàhá ñáyiu-o dàtná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndiǒxí xii-o ña, te quide ndáá-ó nǔú-gǎ, te vá cǎnúichi-o tñaha ñáyiu-o ìḡn ichi cuehé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tñàhá ñáyiu-o, te ñá túú quide váha-o nǔú Yǎ Ndiǒxí, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha, te ñá túú cùtnùnì iní-ó sǎ quidé-ó. Chi cùu-o datná ìḡn tée ndècu núu néé chi ñá cùtnùnì núu-dě ndèé ichi quíhíⁿ-dé. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo chi ñá cùtnùnì iní-ó ndèé ichi quíhíⁿ-ó te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tñàhá ñáyiu-o.

¹² Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, yúhú chídó tñùnì-í tñúhu-a ìḡn núu tùtú cǎchí tñúhu-í xii-ndo sǎ ñí quide cǎhnu iní Yǎ Ndiǒxí nchaa cuéchi-ndo, chi ñíu cuendá-áⁿ ñí xíhí Xítóhó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó ñáyiu sacuéhé, yúhú téé-í tñúhu-a sá cúu-xí-ndó chi cǎháⁿ ndíhi-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. Te nchòhó ñáyiu nchìcúⁿ-gá téé tucu-í tñúhu-a sá cúu-xí-ndó chi ñá túú sàndáá iní-ndó tñúhu cǎháⁿ yucu ñávǎha.

Te nchaa nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, tèe tucu-í tñúhu-a sá cúu-xí-ndó, chi sa cǎháⁿ ndíhi-ndo Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí. ¹⁴ Te nchòhó ñáyiu ni sǎhnu, yúhú chídó tñùnì-í tñúhu-a ìḡn núu tùtú chi cǎháⁿ ndíhi-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyú. Te nchòhó ñáyiu nchìcúⁿ-gá, yúhú chídó tñùnì-í tñúhu-a chi ío ñíhí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tñii-ndo tñúhu cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí. Te ñá túú sàndáá iní-ndó tñúhu cǎháⁿ yucu ñávǎha.

¹⁵ Te vá cúhúⁿ iní-ndó ñí ìḡn sá cuèhé sá dúhá íò ñuyú-a, te ñí vǎ cǎní iní-ndó càda-ndo. Chi núu na cùhuⁿ iní-ó nchaa sá cuèhé sá dúhá íò ñuyú-a ña, te ñá túú Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí ñúhú iní-ó te núu ducaⁿ na cǎni iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu ñuyú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi ñíu nchaa xǎⁿ cùdǎⁿ iní-yu cadá-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá sǎni iní-yu, ndíhi nchaa sá xínì-yu quidé-yu. Te xǎquide nínu-yu mèe-yu cuendá nchaa sá ndécú ndíhí-yu. Te nchaa sá ñà túú vǎha ní cacu nihnu-xi ñuyú-a. ¹⁷ Te nchaa sá ñà túú vǎha íò ñuyú-a, ndíhi nchaa sá sǎní cuèhé sǎní dùha iní-yu cuita ndíhi nihnu-xi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu tñii tñúhu cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí cundecú-yu ndíhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

Tnúhu ndáá tñúhu Yá Ndiǒxí ndíhi tñúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, sa ñíhí-ndó tñúhu sá quíxí ìḡn tée cunuu-gǎ-dé cuu úhú iní-dé Cristú. Te sa xǎndecu-gá ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-gá, núu xǎⁿ cùtnùnì iní-ó sǎ sà ta cuyatni nduu naa ñuyú-a. ¹⁹ Te ñáyiu-áⁿ ñí xǎndecu ndíhi ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu chi ñá túú ní cùu ìḡn nuu-o ndíhí-yu. Chi núu ñíco ní cùu ìḡn nuu-o ndíhí-yu te cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-o ni cùu. Te duha ní cuu cuendá cutnùnì ndáá iní-ó nchaa-o sá ñà túú cùu ìḡn nuu-o ndíhí-yu, chi ñá túú sàndáá iní-yu Yá Ndiǒxí.

²⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní taxi-gá Espíritú Yǎ Ndiǒxí ndécú ndíhi-o, núu xǎⁿ tècú tñùnì-ó tñúhu-gá. ²¹ Te cuendá sá xínì-ndó tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiǒxí nǔu xǎⁿ téé-í tñúhu-a, te ñá díú ìḡn sá ñá cùtnùnì iní-ndó cùu-xi. Te sa nàha-ndo sá ñí ìḡn tñúhu ndehnde ñà túú ñùtnahá-xi núu tñúhu Yá Ndiǒxí, chi mee ñíne-ni tñúhu ndáá cúu-xí.

²² Te nchaa ñáyiu cǎchí sá ñà díú Jèsús cúu Cristú Yaá ní tendaha Yǎ Ndiǒxí ní quixi ñuyú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te ñíu-ní-yu cǎchí-yu sá ñà díú Dèhe Yá Ndiǒxí cúu Jèsús, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiǒxí ndíhi Dèhe-gá Jèsús. ²³ Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiǒxí cúu Jèsús, ñáyiu-áⁿ ñà túú ndécú-yu ichi Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí. Te nchaa ñáyiu cǎháⁿ sá Dèhe Yá Ndiǒxí cúu Jèsús, ñáyiu-áⁿ ndécú-yu ichi Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí.

²⁴ Te nchaa tnúhu Yá Ndiöxí ní tecú dóho-ndo ndèé díhna, tnúhu-áⁿ cuhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnúhu-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó, te cundecu ndíhi-ndo Yá Ndiöxí ndíhi Déhe-gá cuèi vá cùndecu túu-ndo ndíhi-gá ñuyú-a. ²⁵ Te Jèsús ní cachí-gá sá ndúú tǎhú-ó cùndecu ndíhi-o-gá ni caa ni quíhíⁿ andíu.

²⁶ Te cuendá nchaa ñáyiú dándahú ñáhá xii-ndo ní chídó tnùn-í tnúhu-a, ²⁷ dico nchòhó chi ndècu ndíhi-ndo Espíritú Yá Ndiöxí sá ñí taxi Xítóhó Jesucristú. Núu xíǎⁿ ñá túu xini ñuhu-ndo ñáyiú danèhé ñáhá xii-ndo, chi mee Espíritú-gá dánèhé ñáhá-xí nchàa sá vǎha. Te nchaa sá dánèhé ñáhá-xí xii-ndo cuu-xi sá ndàá, te ñá díú ñⁿ tnúhu ndehnde. Te vitna chí cǎnchícúⁿ nihnu-ni ichi Yá Ndiöxí datná ní sanu ichi ñaha mée Espíritú-gá xii-ndo.

²⁸ Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, chí cǎnchícúⁿ nihnu-ni ichi Xítóhó Jesucristú, chi cuendá òré ná quíxí tucu-gá ñuyú-a te vá yùhú-ndó te ñí vá cúú cǎhaⁿ núú-ndó núú-gǎ. ²⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sá mée-gǎ quidé ndǎá-gǎ, te sa xini-ndó sǎ nchǎá ñáyiú quide ndǎá cúu-yu déhe Yá Ndiöxí.

3

Ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí

¹ Te chí cuǎha cuendá sá ño cùu iní ñáhá Tǎtá-ó Dǔtú Ndiöxí xii-o cuendá sá cúú-ó dèhe-gá, chi ducaⁿ ñí cachí-gá, te déhe ndisa-gá cúú-ó. Te núu xíǎⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúú quini ñáhǎ-yu xii-o, chi ñá túu xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí. ² Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiöxí, te vátá cùtnuní váha-gá iní-ó nǎsa cunduu-o ndèé núu cuáháⁿ núu vǎxi. Dico sa cùtnuní iní-ó sǎ òré ná quíxi tucu Xítóhó Jesucristú te nduu-o datná cáá mée-gǎ, chi quini-ó-gǎ nàcuáa-ni cǎa nacuáa-ni ndùu-gǎ. ³ Te nchaa ñáyiú sa ndètu ñaha xii-gǎ sa ta ngùndecu túha-yu cuáháⁿ, chi ta ndùu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ datná cáá ndò caa nine mee-gǎ.

⁴ Te nchaa ñáyiú quide nándi sá cuèhé sá dúhá ñà túú quide váha-yu núu Yá Ndiöxí, chi ní cachí-gá sá vǎ dúcáⁿ càda-o. ⁵ Te sa nàha-ndo sá ñí quixi túu Xítóhó Jesucristú ñuyú-a cuendá cada cǎhnu iní-gǎ nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi mee-gǎ ñá túú quide-gǎ ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá túú ñùhú-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha ñá túu xini-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú te ñí ñá túu xini-yu nǎsa cǎa-gǎ. ⁷ Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndó mée-ndo dándahú ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cǎchí-yu sá cúú cùndecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nándi sá cuèhé sá dúhá dico ñá ndàá. Te nchaa ñáyiú quide váha quide ndǎá-yu datná quidé mée Jesús. ⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ndíhí-yu yucu ñǎvǎha, chi ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnáhá vátá ngǎva-gǎ ñuyú. Te xíǎⁿ ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní dáquée tǐhú-gǎ nchaa sá quidé yucu ñǎvǎha.

⁹ Te nchaa ñáyiú ní natuha ichi Yá Ndiöxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gǎ quidè-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gǎ iní-yu. Núu xíǎⁿ ñá túú-gǎ quidè-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chi ní ngùndecu ndíhi ñaha-gǎ xii-yu. ¹⁰ Te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyiú cùu déhe yucu ñǎvǎha. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide ndǎá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, te ñáyiú-áⁿ ñá díú dèhe Yá Ndiöxí cúu-yu.

Cuu iní tnáhá-ó ñⁿ ñⁿ-o

¹¹ Te ndéé òré ní natuha-o ichi Yá Ndiöxí ní tecú dóho-o sǎ cúú iní-ó tnàha ñáyiú-o. ¹² Te vá cùndùu úhú iní-ó datná ní quide ndíi Cǎin, chi ndíi-áⁿ ñí xíndecu ndíi ndíhi yucu ñǎvǎha núu xíǎⁿ ní sahani ndíi ñaní ndíi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní xíndecu ndíi ichi cuèhé ichi duha, te ñaní ndíi ní xíndecu-dé ichi váha.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá cáda cuendá-ndó sǎ cúú úhú iní ñáhá nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo. ¹⁴ Te cunaha-ndo na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu na cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o, te cùtnuní iní-ó sǎ sǎ ní dáñá-ó ichi sá

tá dàcuíta nihnu ñaha xìi-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tñii-o ìchi váha. Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu iní tnàha ñáiyu-xi ñùhu-ní-yu ichi cuáháⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáiyu ñá cùú quíní ndeé tnàha ñáiyu-xi cùú-yu dàtná ìⁿ ñáiyu sàhni ndíyi. Te nchòhó sa nàha-ndo sá nì ìⁿ ñáiyu sàhni ndíyi ñá túú ndècu ndìhí-yu tnúhu ndee ìní sá nánìhí tàhú-yu. ¹⁶ Te Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, núú xíáⁿ cútñuní iní-ó sã ìo cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xíáⁿ cútñuní iní-ó nàcuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o, te cuèi na cùú-ó cuendá sá cùú-xí ìⁿ-yu, cuendá-nã sá ná dàcácu nihnu-ò-yu núú tnùndòho ndecú-yu. ¹⁷ Te núú ndècu ndìhi-o sá cóhó sã cáxí-ó ndìhi nchaa sá nándìhi-o, te ndècu ñáiyu ndàhú ñá túú vèdana ná ndécú ndìhi, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yã Ndiòxí te núú ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í vá cuendá-ni cùnàha càháⁿ-ndó sã cùú ìní tnáhá-ndó, chi cuu iní tnáhá ndisa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó nùú Yã Ndiòxí

¹⁹ Te núú ducaⁿ na càda-o, te cutñuní iní-ó sã ndécú-ó ìchi ndáá ichi Yá Ndiòxí, te ñá túú-gã ná quíhi iní-ó nùú-gã. ²⁰ Te núú ndìhú iní-ó cuendá ìⁿ sá ñí quide-o, te sa nàha Yá Ndiòxí te núú ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-ó. ²¹ Te nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í, na cächí tnúhu-í xii-ndo, te núú ñá túú ñá sání iní-ó te ñá túú ñá quidé-ó, te vá yùhú-ó nùú Yã Ndiòxí. ²² Te nchaa sá vaha na càcáⁿ-ó nùú Yã Ndiòxí, te mee-gã taxi-gá chi tñii-o tnúhu càháⁿ-gá, te quide-o nchaa nacuáa cùu iní-gá. ²³ Te ní cachí Yã Ndiòxí sá quindáá iní-ó Dèhe-gá Xítóhó Jesucristú, te cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o dàtná ní cachí-gá. ²⁴ Te nchaa ñáiyu tñii tnúhu-gá ndécú-yu ichi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-yu. Te cùtnuní iní-ó sã ndécú-ó ndìhi-gá chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o.

4

Ñáiyu ndècu ndìhi Espiritú Yã Ndiòxí ndìhi ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xìi Xítóhó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í, vá cùtexínu quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ nchaa ñáiyu cächí sá ndécú ndìhi Espiritú Yã Ndiòxí. Chi díhna-gá cada cuendá váha-ndo te núú càháⁿ ndáá-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, chi ìo vài ñáiyu ñuyú-a cachí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu-gá dico ñá ndáá. ² Te duha cutñuní iní-ó nãndi cùu ñáiyu ndècu ndìhi Espiritú Yã Ndiòxí. Nchaa ñáiyu càháⁿ ndáá sá Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a te ní cuu-gá ìⁿ yiqui cùñú, ñáiyu-án cùú-yu ñáiyu cùu cuendá Yã Ndiòxí. ³ Te nchaa ñáiyu ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cùtnàhá ní quixi-gá ñuyú-a ñáiyu-án dándàhú ñáhã-yu, chi ñá túú cùú-yu ñáiyu cùu cuendá Yã Ndiòxí. Te ñu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jèsús. Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùndècu ñáiyu cuu úhú iní ñáhá xìi-gá, dico yùhú cächí tnúhu-í xii-ndo sã sà ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, ndècu ndìhi-ndo Yá Ndiòxí, te ñá dáñá-ndó dándahú ñáhá nchàa ñáiyu cächí sá càháⁿ tnúhu-gá te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chi Yá Ndiòxí Yaá ndécú ndìhi-ndo taxi tnuní víhí-gã dàcúxí yùcu ñávãha ndècu ndìhi nchaa ñáiyu ñùhu ichi cuèhé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáiyu dándahú ñáhá sã càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá ìo ñuyú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchàa ñava-gá ñáiyu ndècu ñu-ni ichi cuèhé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá Yã Ndiòxí. Te nchaa ñáiyu xñdecu ichi-gá tñii-yu tnúhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tñii-yu tnúhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nãndi cùu ñáiyu càháⁿ ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nãndi cùu ñáiyu dándahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o dàtná cùú ìní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáiyu ìo cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó dàtná cùú ìní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o, chi mee-gã táxí-gã sá xìní tnùn-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáiyu-o. Te

nchaa ñáyíu cùu iní tnàha ñáyíu-xi cùú-yu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu. ⁸ Te nchaa ñáyíu ñá túú cùu iní tnàha ñáyíu-xi ñá túú ndècu ndìhi-yu Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyíu ndècu ndìhi Yá Ndiöxí, ñáyíu-án sãñaha-gã sá xìní tnùní-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyíu-yu. ⁹ Te cùtnuní iní-ó sã cùú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o nchàa-o, chi ní tendaha-gã ìⁿdìi díi-ni Déhe-gá Xítóhó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá díú-gã cada te naníhí tãhú-ó, te núu na quíndáá iní-ó tnùhu-gá. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o nchàa-o. Te ñá díú sã méé-ó cùu iní-ó-gã, chi díhna-gá méé-gã sa cùu iní ñáhá tnàhí-gá xii-o, núu xíãⁿ ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o.

¹¹ Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, xìní ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gã xii-o. ¹² Te ni ìⁿ nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a ñá túú xìní-ó nacuáa càa Yá Ndiöxí, dico nchoo ñáyíu ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sã ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o. Núu xíãⁿ cùú iní tnáhá-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cùtnuní iní-ó sã cùú iní ndisa-o-gã. ¹³ Te cùtnuní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhi-o. ¹⁴ Te yúhú ndìhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá càháⁿ-ndí sá ní xìní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tãtá-ó Dütú Ndiöxí ní tendaha ñàha xii-gá ní quixi-gá cuendá dàcácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a núu ùhú núu ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyíu càháⁿ ni yùhu ni iní-xi sá Dèhe Yá Ndiöxí cùú Jèsús, ñáyíu-án ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndìhi ñaha-gá xií-yu.

¹⁶ Te sàndáá iní-ó nì yuhu ni iní-ó sã Yá Ndiöxí cùú iní ñáhá-gã xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáyíu cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu. ¹⁷ Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndiöxí te vá yùhú-ó òré ná sàá nduu tàudiⁿ ñaha-gá xii-o tnúu nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quíde ndáá-ó ndècu-o núu-gã ñuyíú-a dàtná ní quíde mee Jèsús. ¹⁸ Chi nchaa ñáyíu cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ñá túú-gã yùhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gá. Te núu yùhú-yu te xíãⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi nchaa ñáyíu yùhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndiöxí.

¹⁹ Te cuu iní-ó Yá Ndiöxí, chi mee-gã ndéé cùtnàhá vátá quíndáá-gá iní-ó tnùhu-gá sa cùu iní ñáhá-gã xii-o. ²⁰ Te nchaa ñáyíu càchí sá cùú iní-yu Yá Ndiöxí, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáyíu-yu, ñáyíu-án dàcuandehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyíu-yu ndècu ñuyíú-a ña, te uuⁿ-gá quíde-yu Yá Ndiöxí Yaá ñá túú xìní núu-yu. ²¹ Te càchí-gá núu tnùhu-gá sá ñáyíu na cùu iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyíu-yu.

5

Nchaa ñáyíu ní ndacu ní dáñá ìchi cuehé ichi duha

¹ Te nchaa ñáyíu sàndáá iní sá Jèsús cùú-gã Crístú Yaá ní quixi ñuyíú-a, ñáyíu-án cùu-yu déhe Yá Ndiöxí. Te cùu iní-yu Tãtá-ó Dütú Ndiöxí, te cùu iní-yu Déhe-gá. ² Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te quíde-o nacuaá càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sã cùú iní tnáhá ndisa-o nacuaá ndècu-o ichi-gá. ³ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí te tnìi-o tnúhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sã ña díú ìⁿ sá ùhú cùú-xí dàtná càchí ñáyíu. ⁴ Te nchaa nchoo ñáyíu cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ìchi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá iní-ó Jèsús núu xíãⁿ ní ndacu-o ní dáñá-ó ìchi-án. ⁵ Te nchaa ñáyíu sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiöxí cùú Jèsús ní ndacú-yu ní queé-yu ichi cuèhé ichi duha.

Nacuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí cuendá Jèsús

⁶ Te Xítóhó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xíãⁿ, chi ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te Espíritú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi mee-ni sã ndáá, chi càháⁿ Espíritú-gá-án sã Jèsús cùú-gã Crístú Yaá ní quixi ñuyíú-a. ⁷ Te úní testiú ndécú àndiu, Tãtá-ó Dütú Ndiöxí, ndìhi Déhe-gá Xítóhó Jesucrístú, ndìhi Espíritú-gá. Te ìⁿ-ni tnúhu càháⁿ ndì nùní testiú-án. ⁸ Te ducaⁿ cùu-xi ñuyíú-a tucu, chi càháⁿ Espíritú Yá

Ndiöxí sá Jèsús cúú-gă Crìstú. Te ní sandute-gá, te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o. Te xíãⁿ cútnùnì ndáá iní-ó sã díú Jèsús cúú-gă Crìstú. ⁹ Te núu tñi-o tñúhu váha càháⁿ ñáyíu, te váha-gá tñi-o tñúhu càháⁿ Yã Ndiöxí, chi càháⁿ ndáá-gá sá Dêhe-gá cúú Jèsús. ¹⁰ Te nchaa ñáyíu sàndáá iní sá Jèsús cúú-gă Dêhe Yã Ndiöxí, ñáyíu-áⁿ cútnùnì iní-yu sá cúú-xí ñⁿ sá ndáá. Te nchaa ñáyíu ñá túú sàndáá iní tñúhu càháⁿ Yã Ndiöxí quidé-yu-gá ñⁿ ñándéhdé, dico ñá túú ndèhnde-gá, chi mée-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Dêhe-gá cúú Jèsús dàtná càchí mée-gă. ¹¹ Te Yã Ndiöxí càchí tñúhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te duha càháⁿ-gá chi sàndáá iní-ó Dêhe-gá. ¹² Te nchaa ñáyíu na quíndáá iní ñáhá xì Dêhe-gá cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhá xì Dêhe-gá vá cùndècu-yu ndihí-gá.

Sáhu ndéé núú nì ndihí-ná

¹³ Te cuendá sá sàndáá iní-ndó Dêhe Yã Ndiöxí nñu xíãⁿ chídó tñùnì-í tñúhu-a cuendá cutnùnì iní-ndó sã cùndècu ndihí-o-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ñá túú tñúhu yùhú cáháⁿ ndihí-o Yã Ndiöxí, chi tedóho ñaha-gă xii-o nñu ñⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó nñú-gă dàtná cuiní mée-gă. ¹⁵ Te cùtnùnì iní-ó sã táxí-gă sá xìcáⁿ-ó nñú-gă, chi ñaha-o sá tedóho ñaha-gă xii-o nñu na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gá.

¹⁶ Te núu xìnì-ó ñáyíu ndècu ichi Yã Ndiöxí te quidé-yu sá ñá túú vãha núú-gă, te ndèhe-o sá ñá túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te cáháⁿ ndihí-o Yã Ndiöxí cuendá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gă xií-yu te núu na núcúnu ichi váha-yu. Chi íó ñáyíu xídó quidé nãndi sá ñá túú vãha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá càháⁿ ndihí-gá-ó Yã Ndiöxí cuendá-yu. ¹⁷ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yíca cuèchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácúita nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te ñaha-o sá nchóó ñáyíu cùu déhe Yã Ndiöxí ñá túú-gă sání iní-ó càda-o nãndi sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yã Ndiöxí xító ñaha-gă xii-o, núu xíãⁿ ñá ndácú-gă yucu ñávãha dàxínu iní ñáhá-xí xii-o cada-o sá ñá túú vãha.

¹⁹ Te nchoo ñaha-o sá ndécú ndihí-o Yã Ndiöxí. Te nchaa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha tàxi tñunì ñáhá-nã yucu ñávãha xií-yu.

²⁰ Te ñaha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Dêhe Yã Ndiöxí ní taxi-gá sá xìnì tñùnì-ó cuendá cutnùnì iní-ó sã mée-gă cúú-gă Ndiöxí-ó. Te ndècu ndihí-o mee-gá ndihí Dêhe-gá Jèsús, te ñⁿdii díí-ni mee-gă cúú-gă Yã Ndiöxí, te ndècu dava-gá sá nácuàca ñaha-gă xii-o cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ²¹ Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, vá quíndáá iní-ndó nchàa sá càchí-yu cùu ndiöxí, chi dicó ndaha cue téé ñùyíú-a ní cuáha nchaa xíãⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu Yá Ndiöxí ndihi nàcuáa cuu iní tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juàá tée yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, tée-í tnúhu-a ìíⁿ núú tütú daquixi-í ndaha yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuèndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te ñá díú-ní mèe-í cúú ìní ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cúú ìní ñáhá-ndí xii-ndo. ² Te cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-áⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi núú Dèhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gã te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í núú-gã chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó-gã.

⁴ Te ío cùdíí ìní-í, chi ní naníhì-í ìíⁿ ùú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táúchíúⁿ mèe Tátá-ó Dütú Ndiöxí. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, càchí tnúhu-í xii-n sã xíní ñùhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá díú ìíⁿ tnúhu saa cùu-xi, chi díu-ni tnúhu sá ñí ngúndecu ndihi-o ndèe cùtnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndiöxí. ⁶ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní cachí mée-gã, te tñi-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te ní cachí-gá sá cúú ìní-ó-gã, te cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndèe cùtnàhá ní tuha-o ichi-gã.

Cue tée dándahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vài ñáyiú dándahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te càchí-yu sá ñã ndàá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ìíⁿ ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càháⁿ dácuàndehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. ⁸ Te quíhí iní-ndó sã vã dándahú ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuèndá sá vã cuíta chiúⁿ Yá Ndiöxí ní quide-o. Te òré ná quíxí tùcu Jesús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá váha cùu iní mée-gã cundecu ndihi-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtníí-yu íngá ichi, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndècu ndihí-yu Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ñá túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndiöxí ndihi Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te núu véxi ñáyiú núú ndécú-ndó càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá, te vá cuãha-ndo tñùhu danèhé ñáhã-yu xii-ndo, te ni vã cuãha-ndõ-yu tnúhu ndee ìní cuèndá chiúⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi núu na càháⁿ ndihi váha-ndõ-yu, te dàtná tnúhu sá chíndèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé núú ñí ndihi-ná

¹² Te ío vài-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá tée-gã-í chi cuíní-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuèndá cudíí víhí ìní-ó nchàa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cúhú-n, ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Găyú

¹ Te yúhú té Juàá tée yíndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ìⁿ núú tùtú sá cúú-xí yòhó té Găyú tée ío cùu iní-í, chi ndècu ndìhi-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

² Te yòhó tée ío cùu iní-í, xìcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nă cumání xii-n, te vá cùhú-n, chi sa nàha-í sá ndécú vâha-n nŭú Yă Ndiòxí. ³ Te ío ní cudíí ìní-í òré ní sáá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá ðiu-ni tnúhu-gá te tnì-n nchaa nacúáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁴ Te ío cudíí ìní-í ní níhì-í tnúhu sá ncháá-ní ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécú-nŭ-yu ichi-gá, te quìde-ní-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó tée ío cùu iní-í, ío váha quìde-n núú Yă Ndiòxí, chi chindee-n nchaa ñáyiú véxi dava-gá ñúú xícá, ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te nchaa ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu núú tàcá ñáyiú càháⁿ ndìhi Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchaa tnaha ñáyiú-n dàtná càháⁿ Yă Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cádá ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáyiú-áⁿ nchaa sá xíní ñùhú-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quìde-n nacúáa cùu iní Yă Ndiòxí, te xínu cuechi-n tnahá-n nŭú-gă. ⁷ Chi nchaa ñáyiú-áⁿ nŭú tní-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñà túú tní-yu ni ìⁿ sá sãñaha ñáyiú ñà túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ⁸ Te núu xíãⁿ nchoo xìni ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gă ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnùnì iní-ó sã tnàhá-ó xínu cuechi-o ndìhí-yu núú-gă.

Ñà túú quìde váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáyiú chìñuhú-yu Yá Ndiòxí, dico ìⁿ tée ndècu-áⁿ nání-dě Diótrefés, te ñà sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chi cuíní-dé cunuu-dě núú-yu. ¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñà díú-ní xŭãⁿ quídé-dě, chi nchaa ñáyiú véxi ingá ñúú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñà túú càháⁿ ñáhá-dě vehe-dé, te ni ñà dáñá-dě càháⁿ ndìhi ñaha dàva-gá ñáyiú xii-yu. Te nchaa ñáyiú cuíní càháⁿ ndìhi ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñà dáñá-gă-dé níhí tnáhă-yu ndìhi nchaa ñáyiú tàcá dâcuàha tnúhu Yá Ndiòxí.

¹¹ Te yòhó tée ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quídé nchaa dava-gá ñáyiú, cada-n mēe-ni sá vâha. Chi nchaa ñáyiú quìde váha ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú quìde nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú

¹² Te nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú, chi quìde ndáá-dé dàtná càháⁿ Yă Ndiòxí. Te tnàhá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ío váha quìde-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yŭhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndéé núú nŭú ndìhi-ná

¹³ Te vâi-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-n ni cùu, dico ñà ní tēe-gá-í, ¹⁴ chi cuíní-í quixi ndìhi-í, te càháⁿ-ó nŭú nŭú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee ìní, te xìcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiòxí sá ná cùndècu váha-n ñà túú nă cuu cundècu-n. Te nchaa cue ñáyiú xínì tnáhá ndìhi-o ndècu iha quìde ndee iní ñáhă-yu xii-n. Te yòhó cùñaha-n nchaa ñáyiú xínì tnáhá ndìhi-í ndécú xíãⁿ ná càda ndee iní-yu. Te ío cada ndee ìní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JÛDÁS

Té Jùdás càdùha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyíu ní cachí Yă Ndiöxí nduu cuendá-gá

¹ Yúhú té Jùdás ñani té Jàcobó xínú cuèchi-í núú Xítóhó Jesucrístú, te càdúha-í tutú-a sá cúu-xí nchòhó ñáyíu ní cachí Yă Ndiöxí Yaá cúu Tătá-ó ndùu cuendá-gá, ñáyíu ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xító ñaha-gá xii-ndo vitna ñu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrístú ñuyúú-a. ² Te xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá ïo-gá ná chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó sã ïo cùu iní ñáhá-gă xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Ñáyíu ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí

(2 Pedro 2:1-17)

³ Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ïo sàni iní-í cadúha-í ìⁿ tutú sá cúu-xí-ndó cuendá danèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí tàhù-ó dico ñá túú càdúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñùhu-gá-xi càháⁿ-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu càháⁿ-ndó ndíhi ñáyíu, te càháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sàndáá iní mée-ndó, chi ñu-ni tnúhu-áⁿ ñí càháⁿ Yă Ndiöxí sá cúu-xí nchàa ñáyíu ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gă ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúu-xí-yu, chi sa ní càháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha càháⁿ-í núú tütú-a sá cúu-xí-ndó, chi ñíhí-í tnúhu sá xicá cùu ñáyíu chìtnahá ñáhá xii-ndo, te ni ñá túú xíní-ndó ñá ñáyíu cùu-yu, te ñáyíu-áⁿ cùú-yu ñáyíu cùu ùhú iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te ìⁿ xichi núú tütú Yă Ndiöxí càchí-xi sá ñáyíu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñu-ni ñáyíu-áⁿ càchí-yu sá ïo váha iní Yă Ndiöxí ñúu xíáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tíhù-yu Yá Ndiöxí Yaá ío cùnùu, ndíhi Xítóhó Jesucrístú.

⁵ Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí ndéé sanaha dico dándacu iní ñáhà-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñí queñuhu-gá ñáyíu isràél nàcióⁿ Ègiptú, te dava ñáyíu-áⁿ ñá túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá te ní dánáá ñaha-gá xii-yu. ⁶ Te nchaa espíritú ñá túú ní cuiní cada ndáá cunu cuechi ñúú Yă Ndiöxí ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gă ní sadí ñihnu ñaha-gă xii-xi ìⁿ xichi núú néé te vá cãcu-xi, chi sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te dándacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyíu ñuú Sòdomá, ndíhi ñáyíu ñuú Gòmorrá, ndíhi nchaa ñáyíu ñuú ní caa yatni xíáⁿ, chi tnahá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-áⁿ. Chi cue téé ní xóo càháⁿ ndíhi tnahá ndí mee-güedé, te ñu-ni ducaⁿ ñí xóo cada cue ñáyíu ñíhí tucu. Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu núu ní dányóyó Yă Ndiöxí ñuhú ñuú-yu ní dánáá ñaha-gá xii-yu. Te xíáⁿ cùtnuní iní-ó sã nchàa ñáyíu ñá túú cuiní cada váha núú-gă quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ.

⁸ Te ñu-ni ducaⁿ quide ñáyíu chìtnahá ñáhá xii-ndo cuiní-yu dándahú ñáhà-yu, chi càchí-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núu xíáⁿ nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúu-xí yiqui cuñú-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cada-o, te càháⁿ ùhú-yu cuendá nchaa espíritú cùnùu. ⁹ Te mee espíritú cùnùu-gá xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí nání Miguél ní nàa-xi ndíhi sácúíhná cuendá yiqui cùñú ndíi Moisés. Te espíritú-áⁿ ñá túú ní cùyí-xi càháⁿ ùhú-xi sácúíhná-áⁿ, chi ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yă Ndiöxí ñáhá-gă te núu nása cada ñaha-gă xii-n”, duha ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ dándahú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa sá vátá cùtnuní-gá iní-yu nása ndùu, te quidé-yu dàtná quidé cuè quiti chi cue quiti-áⁿ quidé-güedí nání véxi iní-güedí, te ni ñá túú cùtnuní iní-güedí nchaa sá quidé-güedí. Te ducaⁿ sà tnahá-xi cùu-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá véxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xíáⁿ tá xíta ñihnú-yu cuáháⁿ.

¹¹ ¡Te ndàhú ní cuú-yu chi ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndíi Càín. Te nándi sá quidé-yu cuendá sá cuiní-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndíi Bàlaám. Te ío cùu

sáá iní-yu núú Yă Ndiöxí dàtná ní xóo cada ndí Còré, núú xíă tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.
¹² Te dícó sácáⁿ-núú sãha ñáhá-yu xii-ndo òré nátàcá-ndó quide-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xéxí ndíhi ñahá-yu xii-ndo te mee-ni sã cúú-xí mèé-yu quide cuendá-yu, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiöxí. Te cùú-yu dàtná ìⁿ vícò sã cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ te ñá túú dǎú nchídó-xí, ducaⁿ sà tnahá-xi cùú-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ yutnu vídí sá ñá túú tnahí cùuⁿ sávidí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñá túú cùuⁿ sávidí-xi te tñuhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú quide váha-yu. ¹³ Te cùu tucú-yu dàtná ndute lámár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecòo tíñú-xi ìⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ chódíní cuáháⁿ-di duha cuáháⁿ-di dàcáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú cuíní-yu cada váha-yu. Te ñáyíu-áⁿ daquihíⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xíí-yu ìⁿ xichi núú néé núú sà ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ndíquíⁿ yává ndí Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhú ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-dé ní cáháⁿ-dé ñu-ni cuendá nchaa ñáyíu-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na càchí tñuhu-í xii-ndo sã Yă Ndiöxí quixi-gá ndíhi cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gǎ. ¹⁵ Te dàvá-áⁿ cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyíu te daquihíⁿ-gá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuéhé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni sã cuéhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ úhú ñáhǎ-yu xii-gǎ”, duha ní cachí te Ènóc. ¹⁶ Te ñáyíu-áⁿ ïo yica ìní-yu chi ñá túú ndùu vétú ìní-yu nàcuáa ndècú-yu ñuyíú-a, te sàtnuhú-yu tñaha ñáyíú-yu te mee-ni sã cuéhé sá dúhá sàni ìní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mèé-yu, te mee-ni càháⁿ váha-yu núú tñaha ñáyíú-yu cuendá cuíní-yu sá cádá vǎha ñaha ñáyíu-áⁿ xií-yu.

Té Jùdás càháⁿ-dé dóho ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí

¹⁷ Te nchòhó ñáyíu ïo cùu ìní-í, càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ïo cuhuⁿ ìní-ndó tñùhu sá sá ní dánèhé ñáhá cuè téé ní tendaha Xítóhó Jesucristú càháⁿ tñuhu-gá núú ñáyíu. ¹⁸ Te sa ñaha-ndo sá ñí cachí-güedé sá cùmání-gǎ quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyíu cáháⁿ cuéhé cáháⁿ duha cuendá tñuhu-gá. Te ñáyíu-áⁿ cadá-yu mee-ni sã cuéhé sá dúhá vèxi ìní mèé-yu. ¹⁹ Te ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu càháⁿ nándi tñuhu sá ñá túú nàndíhi cuendá sá vǎ cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sã cuéhé sá dúhá ñùhu ìní-yu, te ñá túú ndècu ndíhí-yu Espíritú Yă Ndiöxí.

²⁰ Te nchòhó ñáyíu ïo cùu ìní-í, ïo dacuàha-ndo tñuhu Yá Ndiöxí sá ñí sándáá ìní-ndó cuendá ducaⁿ cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiöxí nàcuáa dàcahu ìní ñáhá Espíritú-gá xii-ndo. ²¹ Te ïo coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha ìní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo, te cundetú-ndo sáá nduu quixi Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gǎ xii-ndo cundecu-ndo ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, chi Yaá-áⁿ ïo cùndahú ìní ñáhá-gǎ xii-o.

²² Te ñáyíu sàni ìⁿ sani úú ìní-xi cúñaha-ndo xíí-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí. ²³ Te nchaa ñáyíu ta xíta nihnu ñùhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ïo cundíhí ìní-ndó cúñaha-ndo xíí-yu tñuhu Yá Ndiöxí cuendá sá ná càcu nihnú-yu, te cundàhú ìní-ndó-yu, te quíhi ìní-ndó vǎ cádá-ndó tnahá-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tíhú-ndó nchàa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ táhú-ó núú Yă Ndiöxí

²⁴ Te Yá Ndiöxí chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vǎ cùndècu-ndo ichi cuéhé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine ìní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ cundecu-ndo núú ïo váha càa ndecu-gá, te ïo cudíí ìní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndiöxí ïo ndècu ndíhi-gá nchaa sá xíní tñùn-í-gá te ñu-gá ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ ñí quide ñaha-gǎ xii-o chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú. Te ïo ndacáⁿ táhú-ó núú Yă Ndiöxí, chi ïo càhnu cuu-gá ndècú-gǎ táxí tñùn-í-gá, te súúní vǎha ìní-gá, te ndàcu-gá quidé-gǎ nchaa sá vǎha, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé cútnahá vátá ngǎva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé vitna, te ñu-ni ducaⁿ ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ,

duha xìni ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó nǔú-gǎ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

NCHAA SÁ NĬ XINÍ TÉ JUÀÁ NDIHI NCHAA SÁ NĬ TECÚ DÓHO-DÉ

Xítóhó Jesucristú xáhaⁿ-gă xii té Juàá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyúú

¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Xítóhó Jesucristú nchaa sá tá cùyatni vií-nă cada-xi ñuyúú-a cuendá sá cǔñaha-gă xii cue tée xínu cuechi núú-gă, te Xítóhó Jesucristú ní tendaha-gă ìⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gă ní quixi-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-áⁿ xii yúhú té Juàá tée xínu cuechi núú-gă, te nchaa tnúhu-áⁿ ndéé núú tütú-a. ² Te yúhú cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, te cǎháⁿ ndáá tucu-í cuendá Xítóhó Jesucristú, ndihi cuendá nchaa sá nĬ xiní-í.

³ Te váha táhú ñăyiu dàcuaha nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñăyiu ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñăyiu tñiⁿ nacuáa cǎháⁿ-xi, chi sa ta cùyatni vií-nă nduu càda-xi nchaa nacuáa cǎháⁿ-xi.

Té Juàá cǎdǔha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ndi ùsá xichi cue ñăyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁴ Te yúhú té Juàá cǎdǔha-í tutú daquixi-í ndi ùsá xichi núú ndécú nchòhó ñăyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú dìstrítú Àsiá. Te mee-gă ná chindee chítúu ñaha-gă xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te cuèi ndéé sanaha ñu-ni-gá ndécú, te ñu-ni-gá ndécú cuèi vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gá cuèi ndéé núú cuàháⁿ núú vĕxi, te ñu-ni ducaⁿ ò na chindee chítúu ñaha ndi ùsá cue espíritú ndécú nǔú-gă xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁵ Te ñu-ni ducaⁿ na càda tucu Xítóhó Jesucristú, te ñu-gá cúú-gă Yaá cǎháⁿ ndáá, te ñu-ni-gá ní xíhí-gá te díhna-gá ní ndoto, te dàtnùní ndéé cuéé-gá te ndoto cue ñăyiu ní xíhí, te ñu-ni-gá táxí tnùní-gá nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñăyiu ndècu ñuyúú-a. Te ío cùu iní ñáhá-gă xii-o, te mee-gă ní sati níhí-gă te ní xíhí-gá núú cùrúxí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gă xii-o dàtná cue tée yìndaha ñăyiu, te ní quide ñaha tucu-gá xii-o dàtná cue dútú xínu cuèchi-o núú Tǎtá-gă Dútú Ndiöxí. Te vitna nchaa-o chí ná cǎchí-ó sǎ ò cǎhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ío cùnuu-gá, te ducaⁿ-ni na cùnuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁷ ¡Te cundehe-ndo àndiú! Chi ichi xítí vícò quixi Xítóhó Jesucristú, te nchaa ñăyiu ndècu ñuyúú-a quini ñáhă-yu xii-gá, te tnàhá nchaa ñăyiu ìⁿ-ni cùu ndihi ñăyiu ní dánicuehé ñáhá xii-gá quini ñáhă-yu, te nchaa ñăyiu xìndecu ñihí ñuyúú, ñăyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-gá ndíhú iní-yu òré quini ñáhă-yu xii-gá, te ndáá sá dúcáⁿ càda-xi.

⁸ Te Yá Ndiöxí cǎchí-gá: “Yúhú ío cùnuu-í chi ñu-í sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni-í cundecu ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá òó, chi yúhú cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ”, duha cǎchí Yă Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha. Chi ñu-ni-gá sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni-gá ndécú-gă vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

Té Juàá ní xiní-dé Xítóhó Jesucristú Yaá ío cùnuu

⁹ Te yúhú té Juàá tée ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, tnàhá-í ndòhò-í cuendá-gá dàtná ndòhò-ndó, te tnàhá-í nduu táhù-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nǔú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnùní-gá. Te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándi yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítóhó Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ìⁿ ñuú nání Pǎtmós, te ñuú-áⁿ cáa xítí ndute làmár. Te ducaⁿ nĬ cuu cuendá sá cǎháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí, te cǎháⁿ váha-í cuendá Xítóhó Jesucristú. ¹⁰ Te ìⁿ nduu ndumíngú nduu nàtacá-ó chíñuhu-o Yá Ndiöxí ní quide ñaha Espíritú-gá xii-í nàcuáa cǎchí iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sá nĬ cáháⁿ ndàa sàtá-í te dàtná níhi cǎháⁿ ìⁿ cútú ducaⁿ níhi ní cáháⁿ-xi. ¹¹ Te cǎchí sá cǎháⁿ-áⁿ:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá íó, te chido tñuní-n ñí núú tütú sá ná dànehé núú ñáhà-í xii-n, te daquìhíⁿ-n tütú-áⁿ ndi úsá xichi núú xñndecu cue ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí xñndecu distrítú Àsiá, ndaha ñáyíu ñuú Éfesú, ndaha ñáyíu ñuú Èsmirná, ndaha ñáyíu ñuú Përgamú, ndaha ñáyíu ñuú Tiàtirá, ndaha ñáyíu ñuú Sărdís, ndaha ñáyíu ñuú Filàdelfiá, ndaha ñáyíu ñuú Laodiceá, nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ daquìhíⁿ-n tütú-áⁿ ndahá-yu —càchí sá càháⁿ-áⁿ.

¹² Te ní nchócuñhu-í ndéhè-í nùú ná cúú sá càháⁿ-áⁿ, te ní xiní-í xñnutñí úsá tñàhá sá ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ sá ndèé dité-xi, te núú dité-xi-áⁿ yíndòdo ñí caa candíl.

¹³ Te cuádava tnuú nchaa xíáⁿ ní xiní-í nùtñí Yaá cáá dàtná cáá nchàa nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a, te ñihnu-gá ñí dóó cání càa-xi ndéé núú sàhá-gá, te yìdúcúⁿnuu ñí sìnchú ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ pèchú-gá. ¹⁴ Te idi díquí-gă cuixíⁿ quiyí dàtná cuixíⁿ idi dava mbéé, àdi yúhá sá quée òré quidé vixiⁿ-xi, te tinùu-gá quidé-xí dàtná quidé-xí òré sàá itá ñuhú. ¹⁵ Te sàhá-gă súúni dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ sá nání bròncé òré càyú-xi ducaⁿ dàtásaⁿ-xi sàhá-gă, te dónaha tñuhu càháⁿ-gá quidé-xí dàtná quidé-xí dñndaha titní víhí yùte. ¹⁶ Te xio ndaha cùha-gá nùndàha-gá úsá tñàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ñí yuchí cahnú ndéé úú xio núú-xi, te núú-gă quidé-xí dàtná quidé-xí nùú nchìcanchii òré súúni ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ càa Yaá-áⁿ ñí xiní-í nùú xíáⁿ ní yùhú-í ní nduá-í núú-gă, te ní cuu-í dàtná ñí téé ní xíhí sá dúcáⁿ ño ní yùhú-í, dico mee-gă ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yiqui cùñú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chi ñu-ni yùhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni yùhú cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihi nchaa sá íó. ¹⁸ Te yùhú cùu-í Yaá ní xíhí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te ducaⁿ-ni cundecu-í ñí caa ñí quíhíⁿ. Te yùhú cùnùu-í núú nchàa ñáyíu ní xíhí te ñu-ni-í cùnùu-í núú ndécú-yu. ¹⁹ Te chido tñuní-n nchàa sá ñí xiní-n-áⁿ ñí núú tütú, ndihi nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihi nchaa sá cádá-xí ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi-gá. ²⁰ Te na càchí tñuhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi ndi úsá chódíní ñí xiní-n yòtñí-í xio ndaha cùha-í, ndihi nàcuáa quèe-xi ndi úsá sá ñí cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yíndodo ñí caa candíl núú dité-xi-áⁿ. Te ndi úsá chódíní-áⁿ, xíáⁿ cúú-xí sá cútñuní iní-ó sá ndécú úsá cue téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí, te ndi úsá cue téé-áⁿ ndécú-güedè ndi úsá xichi núú ndécú ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te cuendá ndi úsá sá ndéé dité-xi-áⁿ, xíáⁿ cúú-xí sá cútñuní iní-ó sá ndécú úsá xichi ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí —duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ.

2

Tnúhu sá cúú-xí ñáyíu xñndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tñuní-í nchaa tñuhu sá vítná càháⁿ-gá ñí núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xinu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú sá cúú-xí cuè ñáyíu xñndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cùu-í Yaá nùndàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndi úsá sá ñí cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yíndodo ñí caa candíl núú dité-xi. ² Te yùhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchóhó ñáyíu xñndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú, te xiní-í sá ño ndècu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te ío quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xiní-í sá ñà túú tñàhí tñàhá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xiní tucu-í sá xító ndéé-ndó cuè téé càchí sá ñí tendaha-í véxi càháⁿ tñuhu-í te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í, te ducaⁿ te cùtñuní iní-ndó sá ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í. ³ Te xiní tucu-í sá ño ndòho-ndo quide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ ño quide cahnu iní-ndó cuèi nándi yàha-ndo, te ñá túú cùu dusaⁿ-ndo quide-ndo chiuⁿ-áⁿ. ⁴ Dico ñá túú cùu váha iní-í chi nchòhó ñá túú-gă quidé-ndó dàtná ní xóo cada-ndo cútñàhá vitna cùu ví-í ní sándáá iní ñáhá-ndó xì-í, chi vitna ñá túú-gă cúú

iní ñáhá vîhi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvá-áⁿ. ⁵ Te chí dándacu iní nàcuáa ní xóo cada-ndo cŭtnàhá vitna cùu saa ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í, te ndixi cuéchi iní-ndó sã ñà túú-gã quidé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tùcu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada iní-ndó sã ndécú ndîhi-ndo ìⁿ sã ñí cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, sã ndèé dité-xi te yîndodo ìⁿ caa candíl núú dité-xi. Te núu vá ndíxí cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te quixi-í xocàni-í xíãⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha-í xii-ndo te núu vá ndíxí cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ducaⁿ te vá yõo-gã nàtacá chiñuhu ñaha xii-í ñuú-ndó. ⁶ Dico quide váha-ndo ìⁿ xichi chi dàquee tihú-ndó nchàa sã quidé cuè ñáyiu cùu nicolaitás, te yúhú tnàhá-í dáquèè tihú-í nchaa sã quidé ñáyiu-áⁿ. ⁷ Te nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espíritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiu ndècu ichi-gã xîndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espíritú-gã xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiu sã ñuu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sã ná yãha-yu sã cuèndá-í, te yúhú cada-í te nduu táhũ-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yã Ndiõxí, duha xãhaⁿ-í xii Espíritú-gã cúu-xi ñáyiu”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñí chídó tnùn-í-í sã cúú-xí ñáyiu xîndecu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Éfesú.

Tnúhu sã cúú-xí ñáyiu xîndecu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sã chídó tnùn-í-í nchaa tnúhu sã vítná cãháⁿ-gã ìⁿ núú tùtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xînu cuechi núú Yã Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná sã cúú-xí cuè ñáyiu xîndecu ichi-gã ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gã: “Yúhú ndécú-í ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyú, te ñiu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndîhi nchaa sã íó, te ñiu-ni-í ní xíhí te ní ndoto-í ndécú-í vitna. ⁹ Te yúhú xîní-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiu ndècu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná. Te xîní-í sã ño ndòho-ndo ndecu-ndo sã cuèndá-í, te xîní tucu-í sã ño ndàhú-ndó dico cùu-ndo ñáyiu xîndecu váha núú Yã Ndiõxí. Te xîní tucu-í sã ño càháⁿ cuèhé ñáyiu isràél cuèndá-ndó, dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu sã cúú-yu ñáyiu isràél, chi cúú-yu ñáyiu xînu cuechi mee-ni núú sàcuíhná. ¹⁰ Dico nchòhó vá yúhú-ndó cuèi nándi cùu nchaa sã ná ndòho-ndo cuèndá-í, chi sàcuíhná cada-xi te ngava dava-ndo vècaá, te ducaⁿ càda-xi chi cuín-í-xi coto ndéé ñáhá-xí xii-ndo núu ndisa sã vã ná túhú iní-ndó sã nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi Yã Ndiõxí. Te ndòho-ndo ùxí nduu dico vá dáñá ndéé-ndó càncicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gã cuèi na cúú-ndó sã cuèndá-gã, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndîhi-gã ni caa ni quíhíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espíritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiu ndècu ichi-gã xîndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xãhaⁿ-í xii Espíritú-gã xãhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiu sã ñuu na cùndee iní-yu yáha-yu nándi sã ná yãha-yu sã cuèndá-í te vá cuíta nihnú-yu na sàá nduu cuíta nihnu nchaa dava-gã ñáyiu, duha xãhaⁿ-í xii Espíritú-gã cúu-xi ñáyiu”, duha ní cachí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñí chídó tnùn-í-í sã cúú-xí ñáyiu xîndecu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Èsmirná.

Tnúhu sã cúú-xí ñáyiu xîndecu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Përgamú

¹² Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sã chídó tnùn-í-í nchaa tnúhu sã vítná cãháⁿ-gã ìⁿ núú tùtú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xînu cuechi núú Yã Ndiõxí ndécú ñuú Përgamú sã cúú-xí cuè ñáyiu xîndecu ichi-gã ndécú ñuú-áⁿ, te duha càchí-gã: “Yúhú cúú-í Yaá néhé ìⁿ yuchí cání te ndéé úú xio núú-xi. ¹³ Te yúhú xîní-í nchaa nàcuáa quide nchòhó cue ñáyiu xîndecu ichi Yã Ndiõxí ndécú ñuú Përgamú, te xîní tucu-í sã ndécú-ndó ñuú ño cùnuu yucu ñávãha, te ñá túú dàña ndéé-ndó nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi-í, te ducaⁿ ño sándáá iní ñáhá-ní-ndó xii-í, te ñiu-ni ducaⁿ ñí quide-ndo cŭtnàhá ní sahani-güedé té Àntipás núú ndécú-ndó ñiu-ni núú dúcáⁿ ño cùnuu yucu ñávãha. Te ndí-áⁿ ñí quide ndáá ndí ní xîndecu ndí ichi-í chi ní cáháⁿ váha ndí cuèndá-í. ¹⁴ Dico ñá túú cùu váha iní-í cuèndá ìⁿ úú sã quidé-ndó, chi ndècu ndîhi-ndo ñáyiu nchìcúⁿ nihnu-ni nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Balaám. Chi ndí-áⁿ ñà túú ní quide váha ndí chi ní dácáhu iní ndí ingá téé ní xínani Bàlác nàcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiu isràél ingá ichi sã ñà túú váha,

chi ní xáhaⁿ tẽ Bálác-áⁿ xií-yu sá caxí-yu nchaa sá ndúú tǎhú nchaa sá nĩ cadúha cue tée ñuyú-a dānani ñáyiu ndiõxí te ñá ndàá sá ndiõxí cúú-xí, te ní dácáhu ìní ñáhá-dě xií-yu sá cùndécú-yu ichi díí ìní. ¹⁵ Te ndècu ndìhi tucu-ndo ñáyiu nchìcúⁿ nihnu sá dácùàha cue ñáyiu cùu nicolaitás. Te nchaa sá dácùàha ñáyiu-áⁿ dáquèe tíhù-í, ¹⁶ te nchòhó chí dándixi cuèchi ìní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, chi núu ñáhá te quixi-í nàá-í ndìhi cue ñáyiu-áⁿ ndìhi yuchí cání sǎ quéné yùhu-í. ¹⁷ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xǎhaⁿ-í xii Espíritú Yǎ Ndiõxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiu ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gá xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiu sá nùu na càda ndee ìní-yu yáha-yu nándi sá ná yǎha-yu sá cuèndá-í, te yúhú cuáñaha-í sá ndúú yùhu xií-yu caxí-yu ìⁿ sá vǎtá quìní-gá-yu caxí-yu. Te xǎⁿ cúú-xí mànáá sá nĩ xóo caxi cue ñáyiu ní xǐndecu ndéé sanaha, te cuáñaha tucu-í ìⁿ caa yúú cuèxíⁿ xií-yu, te núú yúú-ǎⁿ cundeé ìⁿ òⁿ saa. Te òⁿ-áⁿ vǎ yóo tnàhí xìní chi ìⁿ òⁿ díí-ni ñáyiu na quèheⁿ cuèndá òⁿ-áⁿ quìní-yu, duha xǎhaⁿ-í xii Espíritú-gá cúú-xi ñáyiu”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ nĩ chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiu xǐndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñùú Pěrgamú.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáyiu xǐndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñùú Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná cǎháⁿ-gá ìⁿ núu tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha tée xìnu cuechi núu Yǎ Ndiõxí ndécú ñùú Tiàtirá sá cúú-xí cuè ñáyiu xǐndecu ichi-gá ndécú ñùú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Déhe Yá Ndiõxí, te càa tinuu-í dàtná cáá ìtá ñuhú, te sáhà-í cáá dàtná cáá sǎ nání bròncé òré ñúhú-xí núú ñuhú càyú-xi. ¹⁹ Te yúhú xìn-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiu xǐndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñùú Tiàtirá. Te xìní tucu-í sá òⁿ cùu ìní-ndó Yǎ Ndiõxí te sàndáá ìní-ndó-gǎ. Te xìní tucu-í nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo sá cúú-xí-gǎ. Te xìní tucu-í sá òⁿ quide cahnu ìní-ndó cuèi nándi cùu sá yǎha-ndo ndècu-ndo. Te xìní tucu-í sá òⁿ-gá ndúcú ndèe-ndo quide váha-ndo vitna dacúxí cǔtnàhá vitna cùu saa ní sàndáá ìní-ndó Yǎ Ndiõxí. ²⁰ Dico ñá túú cùu váha ìní-í cuèndá ìⁿ sá quidé-ndó, chi ñá túú tnàhí ná sání ìní-ndó ndècu ndìhi-ni-ndo ñáyiu nchìcúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dānehé ñáhá ñàha nani Jezabél. Te ñaha-áⁿ càchí-aⁿ sá càháⁿ-aⁿ tnúhu Yá Ndiõxí dico ñá ndàá sá càháⁿ-aⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-aⁿ dāndahú-aⁿ nchaa ñáyiu xìnu cuechi núu-í ndìhi nchaa sá dānehé ñáhá-áⁿ cuèndá cundecú-yu ichi díí ìní, te caxí-yu nchaa sá ndúú tǎhú nchaa sá nĩ cadúha cue tée ñuyú-a dānani ñáyiu ndiõxí te ñá ndàá sá ndiõxí cúú nchaa xǎⁿ. ²¹ Te ní cuu vǎi nduu ta dacaca-í ndécú-áⁿ cuèndá ndixi cuèchi ìní-aⁿ sá ñà túú quide váha-aⁿ ndècu-aⁿ, te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuìní-aⁿ daña-aⁿ nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quide-aⁿ. ²² Te vitna yúhú ío dandòho-í-aⁿ chi tñi ñaha cuèhé xii-aⁿ, te òⁿ-ni ducaⁿ òⁿ dandòho-í nchaa ñáyiu quide datná quidé-áⁿ te núu vá ndíxí cuèchi ìní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyiu cùndìhi ñaha xii ñaha-áⁿ cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndìhi dava-gá nchaa ñáyiu xǐndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú nchaa xichi cutnuní ìní-ndó ndìhí-yu sá yúhú cúú-í Yaá xìní ndáá nchaa nàcuáa sàni ìní ñáyiu, ndìhi nchaa nàcuáa quide-xi ìní-yu. Te nchòhó nàcuáa ndùu sá quidé-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo te ducaⁿ cùnduu sá táxí-í nduu tǎhú-ndó. ²⁴ Te dava nchòhó ñáyiu ndècu ñùú Tiàtirá, ñáyiu ñá túú nchìcúⁿ nihnu nàcuáa dānehé ñáhá ñàha nani Jezabél-áⁿ ñà túú xìn-í-ndó nǎ cúú sǎ càchí ñáyiu ndùu yuhu dacahu ìní ñáhá yùcu ñávǎha. Te nchòhó, ñá túú nǎgá cachí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo ²⁵ òⁿ-ná sá òⁿ nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ndécú ndìhi-ndo, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiu na càda ndee ìní yáha nándi sá ná yǎha sá cuèndá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nàcuáa cuìní-í cada-ndo ndéé nduu vǎ cùndècu-gá-ndó ñuyú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee ìní xii-ndo sǎ táxí tnùn-í-ndó nchaa ñáyiu ñuyú ²⁷ dàtná ní quide mee Tǎtǎ-í Dútú Ndiõxí ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ndécú ndìhi-í, te ducaⁿ càda ñaha-í xii-ndo tàxi-í tnúhu ndee ìní xii-ndo cuèndá ío taxi tnùn-í-ndó, te cada ìní-ndó sǎ cáda-ndó cuè ñáyiu dàtná quidé-xí ìⁿ quídi òré tǎhú-xi càchi duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi

nchòhó cada-ndo sã ncháá ñáyiú ñá túú quide váha cuíta nihnú-yu. ²⁸ Te cada iní-ndó sã dàtná dáyèhé chódíní quiti quène oré sa ta tũndaá-nã cuáháⁿ ducaⁿ càda-xi oré ná sã nduu ngũita-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nàcuáa nduu táhú-ndó cùndecu ndíhi ñaha-ndo xii-í núú ío váha càa ndecu-í. ²⁹ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñi chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís

¹ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná cãháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yã Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá ndécú ndíhi ndi usá espíritú cúú cuèndá Yã Ndiõxí, te diu-ni-í cúú-í Yaá ndécú ndíhi ndi usá chódíní. Te yúhú xìn-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís, te xìn-í sá cúú-ndó dàtná ñáyiú ní xíhí cuèi càchí ñáyiú sá ñhá. ² Te chí cuãha cuèndá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñⁿ úú-gá nchaa sá vãha nchìcúⁿ nihnu-ndo vitna, chi sa ndètu vií-nã dañ-ndo nchaa-ndi túhú sá vãha quide-ndo ni cuu, te quide cuèndá-í sá ñà túú quide-ndo nchaa nacuáa cuíní Yã Ndiõxí cada-ndo. ³ Te chí dándàcu iní nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ñi xĩndedóho-ndo cùtnhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiõxí, te canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ, te ndixi cuèchi iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vá nacuãha-ndo cuèndá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quidé ñadúhú, chi òré ñá túú ñã yíhí ìní-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó. ⁴ Dico ndècu ndíhi-ndo ñⁿ úú ñáyiú càndoo caa nine iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñi nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ cuèndá cundecu ndíhi-í-yu, te ducaⁿ chi cùdiú-yu núú-í. ⁵ Te nchaa ñáyiú na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yãha sá cuèndá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ, te vá náquète-í diú-yu núú tütú núú yódó tnùn-í cue ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndíhi-í ni caa ni quíhíⁿ, te cúñaha-í xii Tãtà-í Dútú Ndiõxí ndíhi cue espíritú xínú cuèchi núú-í sá ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú cùu cuèndá-í. ⁶ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xãhaⁿ-í xii Espiritú Yã Ndiõxí xãhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñi chídó tnùn-í sá cúú-xí ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Sãrdís.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Filàdelfiá

⁷ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vítná cãháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yã Ndiõxí ndécú ñúú Filàdelfiá sá cúú-xí cuè ñáyiú xĩndecu ichi-gá ndécú ñúú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá ío váha quide ndáá te ñá túú tnàhí cuèchi-í. Te díhna-gá ndíi Dàvíí ní taxi tnùn-í ndíi ñáyiú, te vitna yúhú táxi tnùn-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndèndida càa ñáyiú ndíhu ndaha-í te ndèndida càa ñáyiú vá ndíhu ndaha-í. ⁸ Te yúhú xìn-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiú xĩndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñúú Filàdelfiá, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní ñhí-ndó ñⁿ ichi cahnu quide-ndo chiuⁿ-í, te vá yõ ñⁿ cada nàcuáa vá ñhí-gá-ndó nàcuáa càda-ndo chiuⁿ-í. Te cuèi ñá túú ío ñhí ndéé-ndó cùndecu-ndo ichi Yá Ndiõxí dico tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ni ñⁿ xito ñá túú càháⁿ-ndó sã ñà túú ndècu ndíhi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cuíní yucu ñãvãha, ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú isràél, te cuèi cúú-yu ñáyiú isràél dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyiú-áⁿ canehé-yu sá yíñhu núú-ndó, te cutnùn-í iní-yu sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. ¹⁰ Te ío quide ndee-ni iní-ndó nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa nacuáa ní càháⁿ-í, te xíãⁿ coto ñaha-í xii-ndo ñà túú ñã tnahá-ndó nduu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ñuyúú-a. Te òré quexio nchaa tnúndòho-áⁿ ñuyúú-a te dàvá-áⁿ cutnùn-í nàcuáa nduu sá quidé ñⁿ ñⁿ ñáyiú. ¹¹ Te ío ndíhi quixi tucu-í. Te vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa sá vãha nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo cuèndá sá vã cuíta sá ñi

cachí Yă Ndiöxí nduu táhú-ndó. ¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuèndá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu cǎhnu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí, te vá ííⁿ ndùu-gá xocuiñí-ndó núú ndécú-gǎ. Te cada iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùn-í-í diu Tátà-í Dútú Ndiöxí ñii-ndo chi ducaⁿ-ni cundecu-ndo ndihi-gá, te cada tucu iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùn-í-í nàcuáa nani ñuú-gá ñii-ndo, chi diu ñuú-gá-án cundecu-ndo, te ñuú-án nán-í-xí Jèrusalén Sáá, duha nani ñuú-gá. Te ñuú-án quee-xi andiu núú ndécú Yă Ndiöxí Yaá cúú Tǎtà-í quee-xi ñuyúú. Te cada tucu iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùn-í-í diu mee-í ñii-ndo, te xíǎⁿ cúú-xí ííⁿ diu saa, te ducaⁿ càda iní-ndó chi cundecu ndihi ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xǎhaⁿ-í xii Espiritú Yă Ndiöxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi”, duha cǎchí Yaá cǎháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án nì chídó tnùn-í-í sá cúú-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñuú Filàdelfiá.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñuú Laodiceá

¹⁴ Te cǎchí tucu Yaá cǎháⁿ-án xii-í sá chídó tnùn-í-í nchaa tnúhu sá vítná cǎháⁿ-gá ííⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yă Ndiöxí ndécú ñuú Laodiceá sá cúú-xí cuè ñáyiú xǐndecu ichi-gá ndécú ñuú-án, te duha cǎchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá quidé núú Yă Ndiöxí, te cùu-í Yaá quidé ndǎá chi cǎháⁿ ndǎá cuiti-í nàcuáa cǎháⁿ Yă Ndiöxí. Te yúhú cúú-í Yaá ní quide ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yă Ndiöxí. ¹⁵ Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú xǐndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñuú Laodiceá, te xini-í sá ñà túú cuiní-ndó cǎnchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa cǎháⁿ-í, te ni ñà túú cuiní-ndó dàña duuⁿ-ndo. Te váha-gá sá dúúⁿ dùuⁿ cada-ndo nchaa nàcuáa cǎháⁿ-í àdi núú ñáhá te duuⁿ duuⁿ daña-ndo. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-ndo ñà túú cuiní-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nàcuáa cǎháⁿ-í, te ni ñà túú cuiní-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni daña-ndo te sáá nduu vǎ cundèe-gá iní-í cuèndá nchaa sá quidé-ndó-ǎn, te daquèe tíhú ñáhà-í xii-ndo. ¹⁷ Te cǎchí-ndó sǎ cuicá-ndó, te ío váha ta yáha-ndo nchaa nduu cuáháⁿ, te ñà túú tnàhí ná cúmǎní xii-ndo, te ñà túú cùtnuní iní-ndó sǎ cúú-ndó dàtná cue ñáyiú ío ndàhú yáha, te cùu-ndo datná ñáyiú ndàhú, ñáyiú ío cundahú iní ñáhá tnàha ñáyiú-xi, te cùu-ndo datná cue ñáyiú cuáá, te cùu tucu-ndo datná cue ñáyiú ndàhú ñà túú tnàhí dóó-xi. ¹⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cadá-ndó dàtná xǐquide cue ñáyiú sàaⁿ ííⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ sá ío váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gá cúú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xǐquide cue ñáyiú sàaⁿ dóó cuixíⁿ sácuíhnu-yu cuèndá sá vǎ cúú-yu dàtná ñáyiú ndàhú ñà túú dóó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cuè ñáyiú sàaⁿ yúcu quèe núú-xi nàcuáa cutnùn-í váha núú-yu, te duha cǎháⁿ-í xǎhaⁿ-í xii-ndo chi cuiní-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sǎ cúú-xí Yă Ndiöxí. ¹⁹ Te cǎháⁿ-í dóho nchaa ñáyiú cùu iní-í òré ñà túú quide ndǎá-yu, te dàndoho-í-yu, núú xíǎⁿ cuiní-í sá nchòhó ndixi cuéchi iní-ndó sǎ ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ²⁰ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ yúhú cúú-í dàtná ííⁿ téé nùtní yuyèhe ndaa quehé te cǎháⁿ-í ñáyiú yíhi xití vehe, te núu na càda cuèndá-yu sá cǎháⁿ-í te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quíhu-í xití vehe cudini-í ndihí-yu, te duha cǎháⁿ-í chi cuiní-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuèndá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ííⁿ xichi núú ndécú-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnàhá-ndó dàtná cúnùu-í, chi yúhú ducaⁿ ní quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sá ní yáha-í te vitna ní nduu táhù-í ndécú-í núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí cúnùu-í. ²² Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa cǎháⁿ Espiritú Yă Ndiöxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi”, duha cǎchí Yaá cǎháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án nì chídó tnùn-í-í sá cúú-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñuú Laodiceá.

4

Nàcuáa chĩnuhu ñáyiú Yă Ndiöxí andiu

¹ Te sáta ní yáha ducaⁿ ní cuu te ní xini-í nchí andiu, te ní cǎháⁿ tucu Yaá ní cǎháⁿ ndihi ñaha xii-í díhna, te Yaá-án ní cǎháⁿ níhi-gá dàtná cǎháⁿ níhi ííⁿ cútú, te ní cǎchí-gá xii-í:

—Taquène iha te na dànehé ñàhà-í xii-n nchàa nacuáa cada-xi ndéé núú cuàháⁿ núú vëxi —càchí-gá.

² Te òré-ni-áⁿ ñí quide ñaha tucu Espíritú Yá Ndiòxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ñiu-ni òré-áⁿ ñí xiní-í nútñí ñí xilé váha andiu te càa datná cáá xilé sácõo nchihi cue ñáyiu ío cùnunu, te núú xilé váha-áⁿ núcõo Yaá táxí tnùnì. ³ Te Yaá-áⁿ cáá-gã datná cáá yúú chàhnchí yúú vâha sá nání jâspé, te càa tucu-gá datná cáá yúú vâha sá nání còrnalíná, te ñuhu doco ñaha ñí cóo yáhnchí xii-gá, te tãsaⁿ-di datná tãsaⁿ ñí yúú vâha sá nání èsmeraldá. ⁴ Te ní xiní tucu-í nútñí ócò cùmí xilé váha ñí càndéé núú núcõo-gá, te núú xilé-áⁿ xñucóo ócò cùmí cue téé cùu sacuéhé te xixíhnu-güedé mee-ni dõo cuixíⁿ, te ñí caa coróná sá ñí cuáha mee-ni ñíhúⁿ cuáaⁿ xixúhuⁿ díquí-güedé. ⁵ Te núú núcõo Yaá táxí tnùnì-áⁿ sàà ndúté, te càháⁿ ñíhu te xica chìhi-xi dónaha, te càyú úsá iti núú núcõo-gá, te sá úsá iti-áⁿ xíãⁿ cútnùnì sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá-gá. ⁶ Te ndècu ñí sá ndécú ndàa núú-gã te xíãⁿ cáá datná cáá làmár, te datná cáá vídriú cáá ñíhií.

Te ñí càndéé ñíhi Yaá núcõo-áⁿ xñnutñí cùmí quiti te titñí víhí tìnuu-güedi ndéé ndàa sátá-güedi ndíhi ndàa núú-güedi. ⁷ Te quiti ñíhna nuu càa-di datná cáá ndìcaha, te quiti cùu uú cáá-dí datná cáá ndìcutu, te quiti cùu uní néhé-dí núú tée, te quiti cùu cumí cáá-dí datná cáá yàcolo oré cuáháⁿ-di núú tàchí. ⁸ Te ndi cùmí quiti-áⁿ ndéé ñíhú ndíxíⁿ-güedi ñí ñíhú-güedi, te ñíhí xití ndíxíⁿ-güedi ndíhi ndàa sátá ndíxíⁿ-güedi ndéé tìnuu-güedi, te nduu ñíhú chíñuhu-güedi Yá Ndiòxí, te xãhaⁿ-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndiòxí ducaⁿ-ni ta quide ndáá-n vëxi, te ducaⁿ-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te ñíhu ducaⁿ càda ndáá-n núú cuàháⁿ núú vëxi, te cùu-n Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vâha, te ñíhu-ni-n sà ndècu-n ndéé cútnàhá ñí cuáha ñuyúú, te ñíhu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te ñíhu-ni-n cùndècu-n cuéi ndéé núú cuàháⁿ núú vëxi. Duha xãhaⁿ cuéi quiti-áⁿ xii Yaá núcõo núú xilé váha-áⁿ chíñuhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-áⁿ ío ndàcáⁿ táhú-güedi núú Yáá núcõo núú xilé váha-áⁿ cuendá nchaa sá quidé-gã. Te Yaá-áⁿ cúú-gã Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-áⁿ càchí-güedi sá ío càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yíñuhu núú-gã. Te ndi tnahá òré ducaⁿ càháⁿ-güedi, ¹⁰ te ndi òcò cùmí cue téé cùu sacuéhé xñucóo-áⁿ ngüñí xití-güedé núú Yáá núcõo-áⁿ, chi ñíhu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñíhú díquí-güedé te tàxi ndècu-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

¹¹ Yòhó cúú-n Dútú Ndiòxí Yaá cúú cuendá ñáhá xii-ndí, te ío càhnu cuu-n, te ío váha quide-n, te nèhe-ndí sá yíñuhu núú-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-ndí, chi yòhó cúú-n Yáá ní cadúha nchaandi túhú sá ío, te ducaⁿ ñí ngúndècu nchaa xíãⁿ chi mee-n dùcaⁿ ní sani iní-n càda-n.

5

Cuendá Yaá cáá datná cáá ñí mbéé quiti ní dánicuéhé-güedé ndíhi cuendá ñí tutú

¹ Te ní xiní tucu-í sá Yáá núcõo núú xilé váha-áⁿ núndàha-gá ñí tutú ní nacaúnunu xio ndaha cùha-gá, te ndéé lètrá ndàa sátá-xi ndíhi ndàa xití-xi, te úsá tnahá tutú líhli ñíhu seyú ndéé sátá tütú-áⁿ cuendá sá vã dáñá-xi nacaá. ² Te ní xiní-í ñí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ndee víhi-xi te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo tàú-xi xocàni nchaa tutú líhli ñíhu seyú ndéé sátá tütú-a te nadacáa-xi? —càchí espíritú-áⁿ.

³ Dico ñí andiu, te ñí núú ñuyúú-a, te ñí ndàa xití ñíhu ñá túú ñí ñáyiu tàú-xi nadacáa tutú-áⁿ te cundèhé-yu. ⁴ Te yúhú ní ngüíta-í ndàhyú víhí-í cuendá sá ñá túú ñí ñáyiu tàú-xi nadacáa tutú-áⁿ cundèhé-yu. ⁵ Te ñí cue téé cùu sacuéhé xñucóo xíãⁿ ñí càchí-güedé xii-í:

—Vá ndàhyú-gá-n, te cada cuendá-n chi Yaá ío cùnunu cuu ndi mee cue ñáyíu cùu ñani tnáhá ndi Jùdá, diu-ni Yaá cúu ñani tnáhá ndi Dàvií, Yaá-án cúu-gá Yaá ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ñi yáha, núu xiáⁿ diu-gá tàú-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñuhu seyú ndèé sátá tütú-án te nadacáá-gá —duha càchí tée cùu sacuéhé-áⁿ.

⁶ Te tnuú ndi òcò cùmí cue tée cùu sacuéhé xñucóo-án, ndihi tnuú ndi cùmí quiti xñutnii-án, ndihi núu núcõ Yaá táxi tnùní-án ñi xiní-í núnii ñiⁿ Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé te ní xihí-di ni cùu te ní ndoto-di, te ndèé úsá ndiqui-di, te ndèé úsá tinùu-di, te sá úsá tinùu-di-án cùtnùní sá ndécú úsá espíritú cúu cuendá Yá Ndiõxí, ducaⁿ càa Yaá-án ñi xiní-í. Te cue espíritú-án ñi tendaha-gá xicá cùu-xi ni caa xico ñuyíú. ⁷ Te Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé-án ñi sáhán-gá núu Yáá núcõ núu xilé váha-án. ⁸ Te òré ní queheⁿ-gá tutú-án te ndi cùmí quiti xñutnii xiáⁿ ñi ngüíñi xítí-güedi núu-gá, te ducaⁿ ñi ngüíñi xítí tucu ndi òcò cùmí cue tée cùu sacuéhé xñucóo-án, te ndi dííⁿ núu-güedé xñehe-güedé yaá sá nání àrpá, te xñehe tucu-güedé ndi dííⁿ núu-güedé ñiⁿ caa tícùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te chitu dusa sá sáhán tnámí. Te ñúhmá dusa sá sáhán tnámí-áⁿ cúu-xi dàtná nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiõxí òré càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-gá. ⁹ Te xita-güedé ñiⁿ ndudú sáá ndihi cue quiti-án chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, te càchí-güedé ndihi cue quiti-án:

Yòhó tàú-n queheⁿ-n tutú-a te xocàni-n nchaa tutú líhli ñuhu seyú ndèé sátá-xi,
chi yòhó ní sati níñi-n te ní xihí-n,

te cuendá xiáⁿ ní nduu cuendá Yá Ndiõxí cue ñáyíu ñiⁿ ñiⁿ nacióⁿ, ndihi ñáyíu xñdecu ñiⁿ ñiⁿ ñuu, ndihi ñáyíu càháⁿ ndi dííⁿ ndi dííⁿ núu tnúhu, ndihi ñáyíu xñdecu ñiⁿ ñiⁿ xichi.

¹⁰ Te ní quidè-n-yu dàtná cue tée yíndaha ñáyíu, te ní quide tucú-n-yu dàtná cue dútú sá cúu-xi Yá Ndiõxí.

Te sáá nduu te taxi tnùní-yu ñuyíú-a.

Duha càháⁿ cue tée-án ndihi cue quiti-án chíñuhu-güedé ndihi-güedi Yaá-án.

¹¹ Te sátá ducáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi ni candéé núu núcõ Yaá táxi tnùní-án, ndihi núu xñutnii ndi cùmí cue quiti-án, ndihi núu xñucóo cue tée cùu sacuéhé-áⁿ, te ní xiní-í sá súúni cuéhé víhí espíritú-án xñdecu xiáⁿ, ¹² te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-án, te càchí-xi:

Yòhó Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé te ní xihí ní cùu te ní ndoto,
te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu ndihi-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihi-n sá xini tnùní-n,
te ndacu-n quide-n nchaa sá cuini-n,

te nèhe-ndí sá yíñuhu núu-n, te ío váha quide-n,

te chíñuhu ñaha-ndí xii-n, chi ducaⁿ tàú-ndí cada-ndí chi ío càhnu cuu-n.

Duha càchí nchaa cue espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-gá chíñuhu ñaha-xi.

¹³ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ nchaandi túhú sá ñi cadúha Yá Ndiõxí ndécú àndiu, ndihi nchaa sá ndécú ñuyíú, ndihi nchaa sá ndécú xítí ñuhu, ndihi nchaa sá ñúhú xítí ndute lámár, te xicachí-xi:

Yòhó Yaá núcõ núu xilé váha, ndihi yòhó Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé táxi tnùní-ndó, te nèhe-ndí sá yíñuhu núu-ndó,

te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndí núu-ndó, chi ío váha quide-ndo te ío cùnunu-ndo,

te diu-ni duha cáháⁿ váha-ndí cuendá-ndó ñi caa ñi quíhíⁿ.

Duha càchí nchaa sá ñi cadúha Yá Ndiõxí.

¹⁴ Te ndi cùmí cue quiti xñutnii-án càchí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndi òcò cùmí cue tée cùu sacuéhé xñdecu-án ñi ngüíñi xítí-güedé chíñuhu-güedé Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

6

Cuèndá úsá tutú lǐhli ñuhu seyú

¹ Te sá tá dúcáⁿ te ní xiní-í sá Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuehé-güedé-áⁿ ní xócání-gǎ ìⁿ tutú lǐhli ñuhu seyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ quiti cúmí xǐnutnǐ-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ-di dàtná càháⁿ ñuhu, te cǎchí-di:

—ǐTaquixi cundehe-n! —cachí-di.

² Te òré-ni-áⁿ ní xiní-í ìⁿ cuáyú cuixíⁿ yódó ñàha ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ néhé-xí ìⁿ arcú sá cúú tnùxíí-xi, te ní nduu táhú-xi ìⁿ coróná, te ní ndacu-xi ní cunu-xi te ducaⁿ-ni ta cunu-xi cuáháⁿ.

³ Te òré ní xócání-gǎ tutú lǐhli cùu uú ñúhú sèyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu uú xǐnutnǐ-áⁿ, te cǎchí-di:

—ǐTaquixi cundehe-n! —cachí-di.

⁴ Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í ìⁿ cuáyú tícuèhé ní quee-di cuáháⁿ-di, te yòdo ñàha ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ ní níhí-xi tnúhu ndee ìní sá dáticánuu-xi ñáyiu vá cùndècu ndíhi tñaha váha-gá-yu, te ngüfta ñáyiu cahni tñahá-yu, te ní nduu táhú-xi ìⁿ yuchí cáhnú vǐhi.

⁵ Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ ingá tutú lǐhli cùu uní ñúhú sèyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ quiti cùu uní xǐnutnǐ xíáⁿ, te cǎchí-di:

—ǐTaquixi cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í ìⁿ cuáyú tnúú te yòdo ñàha tucu ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha-áⁿ núndàha-xi úú yaxiⁿ libré. ⁶ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ tnuú cue quiti xǐnutnǐ-áⁿ, te cǎchí-xi:

—Ìⁿ cuártú-nǎ tríu níhí-ndó sǎ ìⁿ dǐhúⁿ denàriú, te úní cuártú-nǎ cebàdá níhí-ndó sǎ ìⁿ tucu díhúⁿ denàriú, dico acítí ndíhi ndudí ndéhé yoho yàha stilé chi vá ndíhí ñihnu —duha cǎchí sá càháⁿ-áⁿ.

⁷ Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ tutú lǐhli cùu cumí ñúhú sèyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu cumí xǐnutnǐ-áⁿ, te cǎchí-di:

—ǐTaquixi cundehe-n! —cachí-di.

⁸ Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í ìⁿ cuáyú yàhá, te yòdo ñàha tucu ìⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ nání-xí Sǎ xíhí, te xíáⁿ sáhní-xí ñáyiu, te sá tá xíáⁿ nchícúⁿ sá nèhé núú ndécú ñáyiu ní xíhí. Te cúmí xichi cùu ñuyú, te sá sáhní ñàha xii ñáyiu-áⁿ ní níhí-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi ñáyiu ìⁿ xichi ñuyú, te davá-yu cahni ñàha-xi ndíhi yuchí, te cada-xi sá cóo tñamá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuèhé cahni-xi ñáyiu, te ñu-ni tucu-xi cada sá ncháá quiti dééⁿ cahni-di ñáyiu.

⁹ Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ tutú lǐhli cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní xiní-í núnǐ ìⁿ núú sácódó sǎ ndúú tǎhú Yǎ Ndiöxí, te ndàa caha xíáⁿ ní xiní-í xǐndecu nchaa àlmá ñáyiu ní sahní-güedé núú ñuyú sǎ cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí, ndíhi sá cuèndá sá ñí cáháⁿ váha-yu cuèndá-gá. ¹⁰ Te nchaa àlmá-áⁿ níhi xícáháⁿ-xi, te xǎháⁿ-xi xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúu-n Yàá ñá túú tñahí cuéchi-xi, te ñá túú tñahí quee cáva-n quide-n ìⁿ sá càháⁿ-n. ǐTe ná ndéé ama dandòho-n ñáyiu ndècu ñuyú nachinaa-n cuèndá sá ñí quide ñahá-yu xii-ndí-i? —cǎchí cue àlmá-áⁿ xǎháⁿ-xi xii-gá.

¹¹ Te sá tá dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyiu-áⁿ ní níhí-xi dóo cuixíⁿ ní quee cuíhnu-xi, te ní xítnúhu ñàha xii-xi sá ná ndetatú-xi te cundetú tñaa-xi ndéé ná xǐnu cava cuú ñáyiu nàcuáa ndèé tnuní dàtná ní xíhí cue ñáyiu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyiu sa ní xíhí-áⁿ ìⁿ-ni cùu-yu ndíhi ñáyiu vitna cuú-áⁿ chi mee-ni chiúⁿ Xítohó Jesucristú quídè-yu, te ñu-ni ichi-gá ndécú-yu.

¹² Te òré ní xócání tucu Yáá-áⁿ tutú lǐhli cùu iñú ñúhú sèyú ndèé sá tá tütú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní xiní-í súúní níhi ní quídi-xi ñuyú, te ní cutnuu ñíhí núú nchícanhii dàtná

ɛ̃ⁿ dóó tnuú, te ní cuu ticuèhé nííí nìhì nùú yóó. ¹³ Te ní xiní-í ní ngoyo chódíní ñuyú-a dàtná ngóyó ngúxí yíhí òré quéné tächí níhi. ¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcuⁿnuu andiu dàtná nádúcuⁿnuu ɛ̃ⁿ tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tindúú ní xica ndehe-xi nùú ndécú-xí, te ducaⁿ ní xica ndehe tucu nchaa tindúú yìchí ndécú xítí ndute làmár. ¹⁵ Te nchaa cue téé yìndaha ñáyíu ní nguívǎha-güedé, ndìhi nchaa dava-gá cue téé ío tàxi tnuú, ndìhi nchaa ñáyíu cuica, ndìhi nchaa cue téé tàxi tnuú sandàdú, ndìhi cue sandàdú cue téé ío váha sàà díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàá-güedé, ndìhi nchaa ñáyíu ñá túú tnhá dáñá quee nùú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndìhi nchaa ñáyíu dàñá quée nùú chiúⁿ patróóⁿ-xi. Te dava ñáyíu-áⁿ ní nguívǎha-yu xítí yaú, te davá-yu ní nguívǎha-yu nchaa tnuú cava. ¹⁶ Te xǎhǎⁿ-yu nchaa tindúú ndìhi nchaa cava:

—Chí tàcuuⁿ chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendá sá vǎ quèní ñáhá Yáá ío tàxi tnuú núcóo nùú xilé váha, ndìhi cuendá sá vǎ dándòho ñaha Yáá cáá dàtná cáá ɛ̃ⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, chi Yáá-áⁿ ío cùdéeⁿ-gǎ nùú-ndí —duha càchí nchaa ñáyíu-áⁿ xǎhǎⁿ-yu xii nchaa tindúú-ǎⁿ ndìhi nchaa cava-áⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáá nduu ío cùu cahnu nduu tnuúndòho tnuú ndàhú, te vǎ yóó ɛ̃ⁿ cundee ìní-xi yáha nchaa tnuúndòho-a.

7

Ñáyíu isràél ñáyíu naníhí tǎhú

¹ Te sátá xǎⁿ te ní xiní-í cùmí tnhá espíritú xínú cuèchi nùú Yǎ Ndiòxí xìnutnìi-xi ndi cùmí xio ñuyú, te cue espíritú-áⁿ ní ngani-xi táchí cuendá sá vǎ cuícó-gǎ-xi ni làmár, te ni díquí yutnu, te ni ɛ̃ⁿ xichi ñuyú vǎ cuícó-gǎ-xi. ² Te cue espíritú-áⁿ ndécú ndìhi-xi tnuú ndee ìní danàa-xi sá ío làmár ndìhi sá ío ñuhu yìchí, te ní xiní tucu-í íngá espíritú xínú cuèchi nùú Yǎ Ndiòxí ní quee nchita-xi ndàa nacúáa quène nchícanhii, te nùndaha-xi seyú Yǎ Ndiòxí Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, te níhi ní cáháⁿ-xi xǎhaⁿ-xi xii ndi cùmí cue espíritú-áⁿ:

³ —Vǎ dánàa-ndo sá ío làmár, te ni vǎ dánàa-ndo yutnu, te ni ɛ̃ⁿ sá ío ñuyú vǎ dánàa-ndo, chi cundetu-ndo ndèé ná tàxi ndecu-ndí ɛ̃ⁿ sèñá tneé nchaa ñáyíu xìnu cuechi nùú Tǎtá-ó Dütú Ndiòxí —duha càchí espíritú-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii ndi cùmí espíritú xìnutnìi ndi cùmí xichi ñuyú.

⁴ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ɛ̃ⁿ sá ní cáháⁿ, te ní cachí-xi sá nùú ndí ùxúú xichi cue ñáyíu isràél te ní xínu ɛ̃ⁿ cièndú údico cùmí mǐl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. ⁵ Te nùú ɛ̃ⁿ cièndú údico cùmí mǐl ñáyíu-áⁿ, te ní xínu úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Jùdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Rùbén, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Gǎd, ⁶ te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Àsér, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Neftalí, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Manàsés, ⁷ te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Mìó, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Lèví, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Isàcár, ⁸ te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Zabùlón, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Chèé, te úxúú mǐl cue ñaní tnhá ndíi Benjàmín, nchaandi túhú ñáyíu-áⁿ ní ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuèhé víhí ñáyíu nìhnu dóó cuìxíⁿ

⁹ Te sátá xǎⁿ te ní xiní-í cuèhé víhí ñáyíu, ñáyíu ɛ̃ⁿ ɛ̃ⁿ nàcióⁿ, ndìhi ñáyíu ɛ̃ⁿ ɛ̃ⁿ ñuú, ndìhi ñáyíu càháⁿ ndi dííⁿ ndi dííⁿ nùú tnuú, ndìhi ñáyíu ní xìndecu ɛ̃ⁿ ɛ̃ⁿ xichi, te nchaa ñáyíu-áⁿ xìnutnìi-yu ndàa nùú Yáá táxí tnuú núcóo nùú xilé váha, ndìhi nùú Yáá cáá dàtná cáá ɛ̃ⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vǎ yóó ɛ̃ⁿ ndàcu cahu ñaha xíi-yu chi cuèhé víhí-yu, te ncháa-yu xìxìhnu-yu mee-ni dóó cuìxíⁿ, te nùndahá-yu ncháa-yu ɛ̃ⁿ caa ndàha yutnu ñuú. ¹⁰ Te ncháa-yu níhi xìcáháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yáá táxí tnuú núcóo nùú xilé váha cùu-gá Ndiòxí-ó,

te diu-gá ndìhi Yáá cáá dàtná cáá ɛ̃ⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácàcu nìhnu ñaha-gǎ xii-o nùú ùhú nùú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñáyi-u-án. ¹¹ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní nadúcuⁿndèé-xi xĩnutnĩ-xi ní càndéé núú núcõo Yaá núcõo núú xilé váha, ndĩhi núú xĩnucóo cue téé cùu sacuéhé, ndĩhi cue ndi cùmí quiti xĩnutnĩ-án, te nchaa-xi ní ngúĩnĩ xítí-xí te ní ngúnu ndeyi-xi núú Yáá núcõo núú xilé váha-án, te nchaa-xi ní ngúĩta-xi chĩñuhu ñaha-xi xii-gá, ¹² te càchí-xi:

Na càháⁿ ndáá-ndí núú yòhó Tătá-ndĩ Dútú Ndiöxí sá ïo càhnu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá váha cuini-n, te ío váha quide-n, te ndècu ndĩhi-n nchaa sá xini tñuní-n, te chĩñuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ táhú-ndĩ núú-n cuendá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndí sá yĩñuhu núú-n,

te tñuhu càháⁿ-ndí-a cùu-xi tñuhu ndáá, te diu-ni duha cáháⁿ-ndí ndéé núú cuaháⁿ núú vèxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-án xăhaⁿ-xi xii Yaá núcõo núú xilé váha-án.

¹³ Te ìⁿ cue téé cùu sacuéhé xĩndecu-án ní xicáⁿ tñuhú-dě núú-í, te càchí-dé:
—Yóndi cùu ñáyi-u dàcáⁿ xĩxĩhnu dóo cuixiⁿ-ăⁿ, te ndéé véxi-yu núú dàcáⁿ xĩndáá-yu-i? —càchí-dé.

¹⁴ Te yúhú ní xáhaⁿ-ĩ:

—Tătá, ñá túú xini-í, dico mee-n xini-n —duha ní xáhaⁿ-ĩ xii-dé.

Te dătnuní ní cachí tñuhu-dé xii-í ná cúu ñáyi-u-án, te càchí-dé:

—Nchaa ñáyi-u-a cùu-yu ñáyi-u ní quee núú ío víhí tñuhu ndòho tñuhu ndàhú sá vă cündèe iní-ó te véxi-yu iha, te cùu-yu ñáyi-u sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuendá sá ní sati níñĩ Yáá cáá dătná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dăncuèhé-güedé, cuendá xăⁿ vitna ní ndĩhí-yu ní nduu cuixiⁿ dóo xĩxĩhnu-yu. ¹⁵ Te núú xăⁿ vitna ní nduu táhú-yu ndécú-yu núú ndécú Yă Ndiöxí Yaá táxí tñuní núcõo núú xilé váha, te cuèi nduu cuèi níú xínú cuèchí-yu núú-gă vitna, te diu-gă xító ñaha-gă xii-yu. ¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núú-gă cundecú-yu te vă ndóhó-gă-yu docó, te ní vă quini-gă-yu ndohó-yu yíchí-yu ndute, te ní vă quini-gă-yu ndohó-yu cahni nchíanchii, te ñá túú-gă ná cahni ndohó-yu. ¹⁷ Te ducaⁿ chi Yaá cáá dătná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dăncuèhé-güedé ndécú-gă núú nůtnĩ xilé váha núcóo Yá Ndiöxí Yaá táxí tñuní, Yaá-án coto ñaha-gă xii-yu dătná quidé ìⁿ toli oré xító-dě mbéé-dě, te candeca ñaha-gă xii-yu quíhíⁿ núú tōo ndute, te ndute-án cúu-xí ndute candeca iní-yu, te Yá Ndiöxí cada-gă sá vă quini-gă-yu tñuhu ndàhyú —duha ní cachí tñuhu téé cùu sacuéhé-ăⁿ xii-í.

8

Cuendá tícùú sá ní cuáha mee-ni dĩhúⁿ cuàáⁿ

¹ Te sáta dúcáⁿ te Yaá cáá dătná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dăncuèhé-güedé ní xócání-gă tutú lĩhli cùu usá ñúhú sèyú ndéé sáta tūtú sá ní nadúcuⁿnuu-án, te òré-án ní cunahi sũuní năvíí-nă ní cuu andiu dătná cuádava òré. ² Te ní xini-í usá tñahá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí xĩnutnĩ-xi núú núcõo-gă, te ní níhí-xi ìⁿ caa cütú xĩnehe-xi. ³ Te dătnuní ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú-gă ní quexio-xi nehe-xi ìⁿ tícùú ní cuáha mee-ni dĩhúⁿ cuàáⁿ te ñuhu vai dúsa sá sàháⁿ tñámí, te ní ngúnutnĩ espíritú-án núú ndécú să ní cuáha mee-ni dĩhúⁿ cuàáⁿ núú sácõdó să ndúú tăhú Yă Ndiöxí, te xăⁿ nůtnĩ-xi ndàa núú-gă, te dúsa sá sàháⁿ tñámí-án cahmi espíritú-án núú sácõdó să ndúú tăhú-gă-án cuendá ñúhmá dűsa-án cundĩhi-xi nchaa tñuhu càháⁿ ñáyi-u càháⁿ ndĩhi ñaha xii-gá, nchaa ñáyi-u cùu cuendá-gă. ⁴ Te nùndaha espíritú-án tícùú ñúhú dűsa sá sàháⁿ tñámí càyú, te quène ñúhmá nůtnĩ-xi núú Yă Ndiöxí, te ñúhmá-ăⁿ cundĩhi-xi nchaa tñuhu càháⁿ ñáyi-u càháⁿ ndĩhi ñaha xii-gă, nchaa ñáyi-u cùu cuendá-gă. ⁵ Te ní queheⁿ espíritú-án tícùú te ní dăchítú-xi ñuhú yódó núú sácõdó să ndúú tăhú Yă Ndiöxí, te ní xítenuu-xi ñuyíú, te òré ducaⁿ ní quide-xi te ní cáháⁿ víhí ñuhu, te ío dusaⁿ ní quide-xi ñuyíú, te ní sáá ndúté, te níhi vihi ní tñáa.

Ndi ùsá espíritú ní tiú-xi ìⁿ caa cütú xínehe-xi

⁶ Te ndi ùsá cue espíritú xínehe ìⁿ caa cütú-áⁿ nǐ ngúndecu túha-xi cuèndá tiú-xi.

⁷ Te espíritú díhna nuu nǐ tiú-xi cütú néhé-xí, te ñuyú-a ní ngoyo ñíñi dàcánuu-xi ndíhi ñuhú ndíhi níñí, te luha-ná te cuu dava ñuyú nǐ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ió ñuyú nǐ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ió ñuyú nǐ cáyú.

⁸ Te espíritú cúú ùú ní tiú-xi cütú néhé-xí, te dàtná cáá ìⁿ tìndúú cáá ìⁿ sá nǐ ngava xití làmár te nchìcúⁿ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-áⁿ nǐ nduu-xi níñí. ⁹ Te luha-ná te cuu dava nchaa quitì xixúhuⁿ xití làmár-áⁿ nǐ xíhí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quée naa-xi xití ndute.

¹⁰ Te espíritú cúú ùní ní tiú-xi cütú néhé-xí, te ní ngava ìⁿ chódíní cáhnú ndèé andi ñuyú te nchìcúⁿ ñuhú-di, te ñuhú-áⁿ cáá dàtná cáá ñuhú itì. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódíní-áⁿ, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núú quèñihni ndute ní ngava-di. ¹¹ Te chódíní-áⁿ nání-dí: Yücú Ùá. Te ndute xica nchaa yúte-áⁿ ndíhi nchaa ndute quèñihni-áⁿ nǐ cuu úá-xi dàtná yúcú úá, te ió cuéhé ñäyiu ní xíhí sá dúcáⁿ nǐ cuu úá ndute-áⁿ.

¹² Te espíritú cúú cùmí ní dácàháⁿ-xi cütú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchìcanchii ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaⁿ lùha-ná tucu cuu dava yóó ñà túú ní dàyehé-di, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódíní ñà túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñà túú ní dàyehé nchìcanchii, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava niú ñá túú ní dàyehé yóó ndíhi nchaa chódíní.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í xícó ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñäyiu xíndecu ñuyú òré ná dàcaháⁿ úní-gá cue espíritú cùmǎni cütú xínehe-xi, chi sa xíndecu túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi!— duha càchí espíritú-áⁿ.

9

¹ Te espíritú cúú ùhúⁿ ní tiú-xi cütú néhé-xí, te òré-áⁿ nǐ xiní-í ní quee ìⁿ espíritú andi te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xí cuèndá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. ² Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngüíta-xi ní quene ñúhmá dàtná quéné ñúhmá ìⁿ xítnú cáhnú vîhi, te ní quene táchí nǐ xítenuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchìcanchii, te ní cunee ñuyú. ³ Te xití ñúhmá-áⁿ nǐ quene tíca làngóstá, te ní xítenuu-di ñuyú, te dééⁿ-güedi dàtná dééⁿ nchacua. ⁴ Te ní ngúndecu ndíhi-güedi tnúhu ndee ìni cuèndá sá dándòho-güedi mee-ni ñäyiu ñá túú ndèé sèhá Yă Ndiöxí tneé-xi, te ñá túú ñà cada-di nchaa yutnu ndíhi nchaa cùhú. ⁵ Te ñá túú tnúhu ndee ìní ndécú ndíhi-güedi sá cáhní-güedi ñäyiu, chi mee-ni sǎ dándòho ñaha-güedi xí-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngüíta-güedi dándòho ñaha-güedi xí-yu te tàhú tnúhú núú dáquèe-güedi iñu-güedi dàtná quidé-xí núú dáquèe nchacua iñu-güedi. ⁶ Te ñäyiu-áⁿ xicáⁿ táhú-yu sá ndíhi cuú-yu cuèndá sá ïo ndòhó-yu dàquée ñaha nchaa quitì-áⁿ iñu-di xí-yu te ñá cuìní-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sàni iní-yu cuú-yu te ñá túú cuìní-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xíhí sá cúú-xí-yu.

⁷ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xíndáa-güedi dàtná ndäa nchaa cuáyú cue tée cuáháⁿ nàá, te díquí-güedi ñuhu ìⁿ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè tée. ⁸ Te idi díquí-güedi càa datná cáá idi díquí ñäyiu díhí, te núhu-güedi càa datná cáá ñuhu ndicaha. ⁹ Te yidúcúⁿnuu-güedi ìⁿ sá cáá dàtná cáá cáá, te ndíxíⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xí núú vèxi cuéhé víhí càrretá sá táñuhu cuayú cuáháⁿ-güedé ndíhi-güedi núú nàá-güedé. ¹⁰ Te ndèé iñu núú lùhmá-güedi dàtná ndèé iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquèe-güedi ñäyiu dándòho ñaha-güedi xí-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dándòho ñaha-güedi xí-yu ndèé xínu úhúⁿ yóó. ¹¹ Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxí tnùnì ñáhá espíritú sá táxí tnùnì yaú cùnú víhí, te

espíritú-án nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu grègú nání-xí Àpolión, te ndi ndùu tnúhu-án queé-xí: Sá dánàa ñáyi.

¹² Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cùmání úú-gá.

¹³ Te espíritú cúu ìnú ní tiú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yă Ndiòxí nútñi ìñ sá ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ núú sácòdó sã ndúú tãhú-gã, te ndi cùmí xíquí-xi xĩndecu ìñ caa ndiqui, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìñ sá ñi cáháⁿ nihnu ndi cùmí ndiqui-án. ¹⁴ Te sá cáháⁿ nihnu ndiqui-án xãhaⁿ-xi xii espíritú cúu ìnú sá ñi tiú cútú-ãⁿ:

—Cuàháⁿ nandaxi-n ndi cumí espíritú ndútú ndècu yúte càhnu nani Eúfratés —càchí sá cáháⁿ-án xãhaⁿ-xi xii espíritú-án.

¹⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní nandáxí ndi cùmí cue espíritú-án cuendá cahni-xi cuéhé víhí ñáyi, te sa yatni dàtná cuádava ñáyi xĩndecu ñuyú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tñhí cue espíritú-án ndétú-xí sàà òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuía ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyi. ¹⁶ Te ní xiní-í ncha cue sandàdú cùndìhi-xi xixódó-güedě cuàyú, te ní níhí-í tnúhu sá xĩnu úú cièndú millón-güedě.

¹⁷ Te duha xĩndáa cue cuàyú-án ndihi cue tée yòdo ñaha-án ñi xiní-í: Te cue tée-án yídúcúⁿ nuu ìñ sá yídúcúⁿnuu pèchú-güedě, te luha ticuèhé te luha cuì datná cuì andiu, te luha cuàáⁿ, te ncha cuàyú-án cáá díquí-güedi dàtná cáá díquí ndicaha, te yuhu-güedi quène ñuhú ndihi ñúhmá, ndihi àzufré nchícúⁿ ñuhú. ¹⁸ Te ío cuéhé ñáyi ñuyú ñi xíhí chi luha-ná te cudavá-yu ní xíhí sá cuendá ñuhú-án ndihi ñúhmá-ãⁿ ndihi àzufre-án. ¹⁹ Te ndihi núú lùhmá-güedi ndihi yuhu-güedi dándoho-güedi ñáyi, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí còó, te diu-ni dàtná cáá còó cáá ñihí lùhmá-güedi.

²⁰ Te ncha dava-gá ñáyi ní cácu ñá túú ni xíhí núú nchàa tnúndòho-án ñà túú ní cuíní-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndècú-yu, chi quide cahnu-ní-yu ncha espíritú cùndìhi yucu ñávãha, ndihi ncha sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue tée ñuyú-a, te dava xĩãⁿ ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te dava ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nání bròncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te ncha xĩãⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ni ñà túú tècú dóho-xi, te ni ñã ndácú-xí càca-xi. ²¹ Te ni sã sáhní tñhá-yu, te ni sã sáhní ndùu tñhá-yu, te ni sã ndécú-yu ichi díí ìní, te ni sã dúhú ndàchiuⁿ tñhá-yu ñá túú ní cuíní-yu dàñá-yu.

10

Ìñ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiòxí néhé-xí ìñ librú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í ìñ espíritú cùnùu xinu cuechi núú Yă Ndiòxí ní quee-xi andiu, te yìhi-xi xití vícò cuãguee-xi ñuyú te ndàa díquí-xi ndècu ìñ cóó yáhnchí, te núú-xi súúní chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchìcanchii, te ndi ndùu díhíⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú. ² Te nùndaha-xi ìñ librú líhli ní nandíca, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yìchí. ³ Te espíritú-án ñihi víhi ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ìñ ndicaha oré cánásàa-di, te òré ducaⁿ ñihi víhi ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñúhu. ⁴ Te sátá ñi yáha ní cáháⁿ ñúhu-án úsá xito, te chido tñníní-í ìñ núú tütú nàcuáa ní cáháⁿ-xi ni cùu, te mei òré-án ñi tecú dóho-í ní cáháⁿ ìñ sá ñi cáháⁿ andiu te càchí-xi:

—Vá chídó tñníní-n nàcuáa ní cáháⁿ ñúhu-án, ìní mée-ní-n ná cùhuⁿ —duha càchí sá ñi cáháⁿ-án.

⁵ Te espíritú sá nútñi ìñ xio sáhá-xi núú ndute làmár-án ndihi ingá xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí-án ñi xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶ te càchí-xi:

—Yá Ndiòxí Yaá ndécú nchàa nduu ncha quíú Yaá ní cadúha ñuyú, ndihi andiu, ndihi làmár, ndihi ncha sá íó, Yaá-án náhá ndãá-gá sá yùhú càháⁿ ndáá-í, te vá cùyàa vihi ⁷ te cada-xi ncha nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cáháⁿ-gá, tnúhu ní xãhaⁿ-gã xii cue tée ní xinu cuechi ñúú-gã, cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chi òré ná tiú

espíritú cúú ùsá cútú néhé-xí, te òré-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu sá nǐ xáhaⁿ-gǎ xii nchaa cue téé-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sá nǐ cáháⁿ andiu-áⁿ, te càchí-xi xii-í:

—Cuàháⁿ te queheⁿ-n libré líhli sá nǐ nàndicá núndàha espíritú-áⁿ, espíritú sá nútnǐ ìⁿ xio sáhá-xi núú ndute làmár, te ìⁿ xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí —duha càchí sá nǐ cáháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sáháⁿ-í núú ndécú espíritú-áⁿ xìcáⁿ-í libré líhli nèhe-xi-áⁿ, te ní cachí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cúvídí òré xíhí-n ndúdí ñúñú, dico xití-n chi cada úa-xi —càchí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í libré líhli nùndaha espíritú-áⁿ nǐ xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xi dàtná vídí ndudí ñúñú, dico sáta nǐ ngava-xi xití-í te ní quide úa-xi. ¹¹ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Dacuití cǎháⁿ tucu-n nàcuáa càchí Yǎ Ndiòxí cuèndá ñáyiu titní víhí nàcióⁿ, ndìhi cuèndá ñáyiu titní víhí ñúú, ndìhi cuèndá ñáyiu cǎháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ nùú tnúhu, ndìhi cuèndá cue téé yìndaha ñáyiu.

11

Cuèndá úú cue téé cǎháⁿ nàcuáa càchí Yǎ Ndiòxí

¹ Te ní níhí-í ìⁿ tnuyoo nàcuáa chicùhá-í ìⁿ sá chícùhá-í, te ní cáháⁿ ìⁿ sá nǐ cáháⁿ, te càchí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yǎ Ndiòxí, te chicùhá tucu-n nùú sácòdó sǎ ndúú tǎhú-gǎ, te cahu-n nǎ daha tnàhá ñáyiu chìñuhu ñaha xii-gǎ xìndecu. ² Dico vá chícùhá-n ndàa quehé vehe-gǎ, chi xíaⁿ nǐ nduu cuèndá cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ñáyiu-áⁿ nduu nuu-nǎ-yu núú nǐ cuu ñuu-gǎ, te cadá-yu dàtná càchí iní méé-yu, te údico úú yóo ducaⁿ càdà-yu. ³ Te yúhú tendaha-í úú tnàhá cue téé cáháⁿ yuhu-í nàcuáa càchí Yǎ Ndiòxí, te úxúú cièndú únídico nduu ducaⁿ cǎháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sǎ sácùhnu cue ñáyiu ndìhú iní-xi —duha càchí sá cǎháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndí ndúú cue téé-áⁿ cúú-güedé dàtná úú yutnu òlívú sá xìnutnǐ núú Yǎ Ndiòxí, ndìhi dàtná úú sá ndèé dité-xi, sá yìndòdo ìⁿ caa candí núú dité-xi ndècu tucu núú-gǎ, te ñiu-gǎ cúú-gǎ Yaá yìndàha ñuyú. ⁵ Te ñáyiu na càni iní-xi ná cada ñaha xii-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xí-yu, te ducaⁿ càda-güedé cahni-güedé nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-güedé. ⁶ Te ndí ndúú-güedé ndécú ndìhi-güedé tnúhu ndee iní cada-güedé sá vǎ cúúⁿ dàú, te ducaⁿ càda-güedé nini cǎháⁿ-güedé nàcuáa càchí Yǎ Ndiòxí, te ndacu-güedé nadatiu-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiu titní núú tnúhu ndòho, te ducaⁿ càda-güedé ná daha xito càchí iní méé-güedé. ⁷ Te nà yáha sá cǎháⁿ-güedé nàcuáa ní cachí Yǎ Ndiòxí, te dàvá-áⁿ quene ìⁿ quití dééⁿ yàú cùnú víhí sǎ ìo nèhé cáá, te quití-áⁿ ngüíta-dí nàá-dí ndìhi ndí ndúú cue téé-áⁿ te cahni ñaha-dí xii-güedé. ⁸ Te yiqui cùñú cue téé-áⁿ cautùu-xi ìⁿ tnuú ñuu cáhnú nùu ní sahani-güedé Xìtohó Jesucristú núú cùrúxí, te ñiu Yaá-áⁿ cúú Xìtohó-ó ndìhi-güedé, te càchí ñáyiu sá ñuu-áⁿ cúú-xí dàtná ñuu Sòdomá ndìhi nàcióⁿ Ègiptú. ⁹ Te úní nduu dàva cautùu yiqui cùñú-güedé xíaⁿ, te ñáyiu nchaa nàcióⁿ, ndìhi ñáyiu nchaa ñuu, ndìhi ñáyiu cǎháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ nùú tnúhu, ndìhi ñáyiu xìndecu nchaa xichi quiní-yu yiqui cùñú-güedé, te vá dáñǎ-yu nguíndüxi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu-áⁿ nduu vétú iní-yu sá dúcáⁿ cùú cue téé cáháⁿ nàcuáa càchí Yǎ Ndiòxí-áⁿ, te ìo cudí iní-yu, te nándi sá cuǎha tǎhú tnáhǎ-yu sá cúdí iní-yu sá dúcáⁿ nǐ xíhí-güedé, te ducaⁿ chi ñiu-güedé ní quide ìo ní ndohó-yu. ¹¹ Te sáta ná yáhá úní nduu dàva sá dúcáⁿ cùú-güedé te Yǎ Ndiòxí dandòto ñaha-gǎ xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáyiu na quiní sá ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. ¹² Te ndí ndúú cue téé-áⁿ tecú dóho-güedé cáháⁿ ìⁿ sá cǎháⁿ ndéé andiu, te cúñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquène iha —duha cúñaha sǎ cǎháⁿ-áⁿ xii-güedé.

Te cue tée-án quǎhu-güedé ìñ xití vícò caa-güedé andiù, te nchaa ñáyiù cùu úhú iní ñáhá xii-güedé quini ñáhá-yu xii-güedé caa-güedé andiù. ¹³ Te òré-án ñhi vǐhi tnáa ñuyú, te úxí xichi cùu-xi ñuú núú cùndècu-güedé-án te ìñ xichi ñuú-án naa, te cuú úsá mǐl ñáyiù, te nchaa dava-gá ñáyiù cácu vá cùu yùhú vǐhǐ-yu, te cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiǒxí Yaá ndécú àndiù.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úu yáha, te vitna sa ndètu vií-nǎ tucu sáá tnúndòho cuu uní.

Espiritú cúu ùsá tiú-xi cútú néhé-xí

¹⁵ Te espíritu cúu ùsá ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-án ñ tecú ñhi ní cáháñ titní sá ñ cáháñ andiù, te càchí-xi:

Nchaa sá cúu cuendá nchaa ñáyiù ñuyú táxi tnùnǐ-yu ni cùu ní nduu cuendá Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí táxi tnùnǐ-gá,

Te tnàhá Yaá ní tendaha-gǎ ní sáháñ ñuyú táxi tnùnǐ-gá nchaa xiǎñ,

te diu-gá taxi tnùnǐ-gá ni caa ni quǐhǐñ.

Duha ní cáháñ nchaa sá ñ cáháñ-án. ¹⁶ Te ndi òcò cúmí cue tée sacuéhé xǐnucóo núú xilé váha ní ngüíñ xití-güedé núú Yá Ndiǒxí, te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñúhú te ní ngüíta-güedé chíññu ñaha-güedé xii-gá, ¹⁷ te càchí-güedé:

Ío ndácáñ táhú-ndǐ núú yòhó Dütú Ndiǒxí,

Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vǎha,

te diu-ni-n ndècu-n ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cùndècu-n ndéé núú cuáháñ núú vǐxi,

te ío càhnu cuu-n te ní ngüíta-n ìo-gá táxi tnùnǐ-n.

¹⁸ Te nchaa ñáyiù xǐndècu ñuyú xǐcudéñ-yu núú-n,

te vitna ní sáá nduu dándohó-n-yu chi ñá túú cùu váha iní-n nǔñ-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyiù sa ní xǐhǐ,

te ní sáá tucu nduu cuǎñaha-n sǎ ndúú tǎhú nchaa ñáyiù ní xinu cuechi nǔñ-n ñ cáháñ-yu tnúhu-n, ndihi nchaa dava-gá ñáyiù cùu cuendá-n, chi ñáyiù-án néhé-yu sá yǐññu núú-n,

te cuèi ñáyiù cùnuu ndihi ñáyiù ñá túú cùnuu cuǎñaha-n sǎ ndúú tǎhǔ-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáyiù sàhni tnaha ñáyiù-xi.

Duha càchí ndi òcò cúmí cue tée sacuéhé-ǎñ xǎhañ-güedé xii Yá Ndiǒxí.

¹⁹ Te ní xiní-í ní nacaáñ yuyèhe vehe Yá Ndiǒxí andiù, te xití vehe-gá-án ñ xiní-í ndécú

càjá ñúhú sǎ yódó tnùnǐ nàcuáa ní cundáa cada-gá sá cúu-xí ñáyiù, te òré-án ñ xiní-í ní sáá nduté, te ní cáháñ ñúhu te ío dusañ ñ quide-xi, te ñhi vǐhi ní tnáa, te súunǐ càhnu

dáú ñíñǐ ñ cuuñ.

12

Cuendá ìñ ñadǐhǐ ndihi cuendá ìñ quiti dééñ nání dràgón

¹ Te ío vǐhi ní quide-xi ìñ sá ñ quide-xi andiù, te ní xiní-í ìñ ñadǐhǐ te dóo níhnú-án quide-xi datná quidé-xí nǔñ nchǐcanchii, te ndàa núú sàhá-añ quide-xi datná quidé-xí

nǔñ yóo, te ñúhu ìñ coroná díquí-añ te ndéé úxúú chódíní. ² Te ñúhu déhe-añ te càna saa-añ sá quidé úhú ñáhá-xí xii-añ chi sa ndètu vií-nǎ cacu déhe-añ. ³ Te dǎtnùnǐ ní quide

tucu-xi sá ñ quide-xi andiù, te ní xiní-í ìñ quiti càhnu quiti ticuehé, quiti dééñ nání dràgón, te ndéé úsá díquí-dǐ ndihi úxí ndiqui-dǐ, te ìñ caa coróná ñúhú ìñ caa díquí-dǐ-án.

⁴ Te quiti-án luha-ná te cuu dava nchaa chódíní dǎngòyo-dǐ ñuyú ndihi lúhmá-dǐ, te quiti-án ñ ngúnu tnǐ-dǐ núú ñaha ndètu vií-nǎ cacu déhe-xi-án cuendá caxi-dǐ déhe-añ òré cacu ni cùu. ⁵ Te ñaha-án ñ cacu déhe-añ te tée cùu-dé, te té lǐhli-án ìo cunu-dǐ taxi

tnùnǐ-dé nchaa ñáyiù ñuyú, te mee Yá Ndiǒxí ní nacuaca ñaha-gǎ xii té lǐhli-án cuendá cundècu ndihi ñaha-dǐ xii-gá núú ndécú-gǎ táxi tnùnǐ-gá. ⁶ Te ñadǐhǐ-án ñ xinú-añ

cuáháⁿ-aⁿ xití yucu núú nǐ quide túha Yá Ndiöxí cundecu-aⁿ cuendá xíaⁿ nǐhí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ nǐhí-aⁿ sá cáxí-áⁿ ùxúú ciendú únídico nduu chi ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xíaⁿ.

⁷ Te sátá dúcáⁿ te andiu nǐ xiní-í espíritú cúnúu xinu cuechi núú Yá Ndiöxí nání Mìguél, ndihi nchaa dava-gá espíritú cundìhi-xi, te nchaa espíritú-áⁿ nàa-xi ndihi quiti dééⁿ nání dragón ndihi nchaa espíritú cundìhi-di. ⁸ Te quiti-áⁿ ñà túú ní ndàcu-di ndihi nchaa espíritú cundìhi-di, te ñà túú ní nǐhí-gǎ-di núú cundècu-di andiu ndihi nchaa espíritú cundìhi-di-áⁿ. ⁹ Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí-áⁿ nǐ dǎngává-xí quiti dééⁿ nání dragón-áⁿ ndihi nchaa espíritú cundìhi-di ñuyúú, te quiti-áⁿ cúú-dí mèi sácúíhná àdi sá càchí-ó cùu yucu ñávàha, te diu xíaⁿ ní dándàhú-xi ñáyiú nǐhí ñuyúú, te diu-ni xíaⁿ ní nduu-xi cóó nǐ dándàhú-xi ñáyiú ndéé sanaha.

¹⁰ Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ tucu ñⁿ sá nǐ cáháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Vitna te Yá Ndiöxí ní quide-gá ní ngúndecu ñáyiú ndihi-gá, te ío càhnu cuu-gá, te ío tàxi tnuní-gá, te tnàhá Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyúú-a ío tàxi tnuní-gá, te ducaⁿ chi sa ní xócuíñí sácúíhná sǎ sǔúní núnúu sacáⁿ cuèchi núú Tǎtá-ó Dǔtú Ndiöxí cuendá nchaa ñáyiú ndècu ndìhi-o ichi-gá, te nduu nìú ducaⁿ sàcáⁿ cuèchi-xi núú-gǎ cuendá-yu ni cùu. ¹¹ Dico ní ndacú-yu ní cunúú-yu núú sácúíhná sǎ dúcáⁿ sàcáⁿ cuèchi cuendá-yu-áⁿ ní cùu, te ducaⁿ nǐ cunúú-yu sá cuendá Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dǎncuèhé-güedé, chi Yaá-áⁿ nǐ sati níñí-gǎ te ní xíhí-gá sá cuendá-yu, te ducaⁿ nǐ cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñǎhǎ-yu xii Yaá-áⁿ, te ñà túú ní yùhú-yu cuú-yu sá cuendá-gá. ¹² Te vitna ío chí cúdí ñⁿ nchaa nchòhó espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, ndihi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu andiu, dico ñndàhú ní cuu nchaa ñáyiú xǐndecu nǐhí ñuyúú! Chi súní cùdééⁿ sácúíhná nǐ ngava-xi te nándi cada ñaha-xi xí-yu, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudí-xi cundecu-xi —duha càchí sá nǐ cáháⁿ andiu.

¹³ Te sátá nǐ quee quiti dééⁿ nání dragón-áⁿ andiu nǐ ngava-di ñuyúú quiti cùu mei sácúíhná-áⁿ, te quiti-áⁿ nǐ chinchícúⁿ-di ñadìhí ñaha ní cacu déhe téé-xi-áⁿ. ¹⁴ Te ñadìhí-áⁿ nǐ nduu táhú-aⁿ ní quene úú ndíxí-aⁿ, te càa datná cáá ndíxíⁿ ñⁿ yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-aⁿ núhú-aⁿ yucu núú nǐ cachí Yá Ndiöxí cundecu-aⁿ, te yàcáⁿ cundecu-aⁿ úní cuíaⁿ dava cuendá sá vǎ nǐhí ñǎhá quiti dééⁿ quiti nání dragón-áⁿ te xíaⁿ nǐhí-aⁿ sá cáxí-áⁿ, te quiti-áⁿ cúú tucu-di datná ñⁿ cóó dǎéⁿ. ¹⁵ Te quiti-áⁿ nǐ quene cuéhe ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-áⁿ nǐ cuu-xi ñⁿ yúte, te ducaⁿ nǐ quide-di cuendá ndute-áⁿ cuido-xi ñadìhí-áⁿ ní cùu. ¹⁶ Te ñuhu yìchí ní chindee-xi ñadìhí-áⁿ, chi ní ndátá te ní quee naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-áⁿ. ¹⁷ Te sátá dúcáⁿ nǐ quide-xi xíaⁿ ní cudééⁿ víhí quiti-áⁿ nǐ ñadìhí-áⁿ, te ní xica-di cuáháⁿ-di núú xǐndecu nchaa dava-gá cue déhe ñadìhí-áⁿ cuendá nàa ndihi ñaha-di, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú tnì nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te nchícúⁿ nǐhnú-yu nchaa tnúhu sá càháⁿ váha cuendá Xítohó Jesucrìstú.

13

Cuendá úú quiti

¹ Te yùhú ní ngúnu tnìí-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ñⁿ quiti te ndèé úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te núú ñⁿ ñⁿ ndiqui-di-áⁿ ndécú ñⁿ caa coroná. Te ñⁿ ñⁿ díquí-di-áⁿ ndèé tnúhu sá càháⁿ úhú-xi cuendá Yá Ndiöxí. ² Te quiti-áⁿ cáá-dí datná cáá cuíñí, te sáhá-di càa datná cáá sǎhá òso, te yuhu-di càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti dééⁿ nání dragón ní sǎñaha-di tnúhu ndee iní xii quiti-áⁿ cuendá taxi tnuní víhí-dí, te dragón-áⁿ nǐ sǎñaha-di nǐú ndécú-dí tàxi tnuní-di xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ nǐ quide-di cuendá sá nǐhí ndéé quiti-áⁿ cunuu-di. ³ Te ñⁿ díquí quiti ní quene xití làmár-áⁿ càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu víí-nǎ cuú-di sànuu dico ní ndúha-di, te nǐhí ñuyúú nǐ nǐhí ñáyiú tnúhu sá dúcáⁿ nǐ cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-áⁿ. ⁴ Te nchaa ñáyiú-áⁿ nǐ cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti dééⁿ quiti nání dragón-áⁿ cuendá sá nǐ sǎñaha-di tnúhu

ndee ìní sá táxí tnùnì quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ní ngúíta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te cächí-yu:

—Vá yõo ìⁿ nũtnahá ñáhá xii quiti-a, te ni vǎ yõo ìⁿ ndacu nàá ndihi ñaha xii-di — cachí-yu.

⁵ Te ní níhí-di tnúhu ndee ìní sá cǎháⁿ úhú-di Yá Ndiõxí, te cada cǎhnu-di mee-di, te údico úú yóó ducaⁿ ñí níhí-di tnúhu ndee ìní-áⁿ cunuu-di. ⁶ Te ducaⁿ ñí quide-di ní cǎháⁿ úhú-di Yá Ndiõxí ndihi cuendá nchaa sá quidé-gǎ, te ðiu-ni ducaⁿ ñí cǎháⁿ úhú-di núú ndécú-gǎ, te ní cǎháⁿ úhú tucu-di nchaa ñáyiu ndècu ndihi-gǎ andiu. ⁷ Te ducaⁿ ñí níhí-di tnúhu ndee ìní sá nàá-di ndihi nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiõxí, te ducaⁿ nàá ndihi ñaha-di xii-yu ndéé òré vá ndácú-gǎ-yu nàá ndihi ñáhá-yu xii-di, te tnàhá ní ngúndecu ndihi-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnì-di ñáyiu nchaa nàcióⁿ, ndihi ñáyiu nchaa ñuuú, ndihi nchaa ñáyiu cǎháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihi ñáyiu xíndecu nchaa xichi. ⁸ Te cue ñáyiu ñihí ñuyúú ñí cachí-yu sá ìo cǎhnu cuu quiti-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ñá túú yòdo tnuní núú tütú Yáá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánñcuèhé-güedé Yáá ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú sa yòdo tnuní ñáyiu nanihí tàhú, dico ñáyiu cächí sá ìo cǎhnu cuu quiti-áⁿ ñà túú yòdo tnuní-yu núú tütú-gǎ.

⁹ Te nchaa nchòhò ñáyiu xíndedóho chí cùndedóho váha nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu na chihí tnaha ñáyiu-xi vecaá te sáá nduu te quíhíⁿ-yu tnàhá-yu vecaá, te nchaa ñáyiu sàhni tnaha ñáyiu-xi ndihi yuchí te ðiu-ni ndihi yuchí cuú-yu tnàhá-yu, te xíáⁿ núu ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiõxí cunduu cǎhnu iní-yu, te quindáá iní ñáhǎ-yu xii-gǎ.

¹¹ Te ní xiní tucu-í ingá quiti ní quene-di núú ñuhu yìchí, te ndéé úú ndiqui-di te cǎa datná cáá ndiqui canerú, te cǎháⁿ-di dàtná cǎháⁿ quiti dééⁿ nání dràgón. ¹² Te dàtná ndécú ndihi quiti ní quene xití làmár-áⁿ tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnì-di ducaⁿ ndècu ndihi quiti ní quene ñuhu yìchí-áⁿ tnúhu ndee ìní taxi tnùnì-di cada-di núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te quiti ní quene ñuhu yìchí-áⁿ ñí quide yica-di sǎ ncháá ñáyiu xíndecu ñihí ñuyúú chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, quiti cǎhú víhí ñí tnahá ní nícuèhé te ní ndúha-di. ¹³ Te quiti ní quene xití ñuhu yìchí-áⁿ ñí quide-di titní núú sǎ vǎ yõo tnàhí ndàcu cada, te nchaa ñáyiu ní xiní-yu sá ndéé andiu ñí dǎngóyó-dí ñùhú ñuyúú. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ñí ngúndecu ndihi-di tnúhu ndee ìní ní quide-di nchaa xíáⁿ ní quide-di núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te sá dúcáⁿ ñí quide-di te xíáⁿ ní dǎndàhú-di nchaa ñáyiu xíndecu ñihí ñuyúú, te ní xáhaⁿ-di xii-yu sá ndúcú-yu ìⁿ sá cǎdúha-yu nàcuáa-ni cǎa nacuáa-ni ndùu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, quiti cǎhú víhí ñí tnahá ní nícuèhé díquí-xi-áⁿ ñí quée machití te ñá túú ní xihí-di chi ní xíndecu-ni-di. ¹⁵ Te quiti ní quene xití ñuhu yìchí ní ngúndecu ndihi tucu-di tnúhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá ñí cadúha-yu-áⁿ, sá ñí natavá-yu dàtná cáá quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ñí quide quiti-áⁿ cuendá cǎháⁿ sá ñí cadúha-yu-áⁿ, te xíáⁿ cada-xi cuú nchaa ñáyiu ñá túú ní cuìní chiñuhu ñaha xii-di. ¹⁶ Te quiti ní quene xití ñuhu-áⁿ quidé-dí sǎ ncháá ñáyiu ngúndéé ìⁿ tnuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ñí quide-di cuèi ñáyiu cùnuu te cuèi ñáyiu ñá túú cùnuu, te cuèi ñáyiu cuica te cuèi ñáyiu ndàhú, te cuèi ñáyiu ñá túú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi nchaa ñáyiu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi ncháá-yu ducaⁿ ñí ngúndéé tnuní ñíí-yu. ¹⁷ Te ní quide-di sá ncháá ñáyiu ñá túú ndéé tnuní ñii-xi vá cúú cuááⁿ-yu sá cächí iní-yu te ni vǎ cúú ðicó-yu ìⁿ sá cuìní-yu ðicó-yu, te tnuní-áⁿ cúú-xí ðiu quiti ní quene xití làmár-áⁿ àdi númerú-di. ¹⁸ Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu ío váha cùtnuní iní-xi ío váha cuáha-yu cuendá nàcuáa quée-xi númerú quiti-áⁿ, te númerú-áⁿ cúú-xí ìñú cièndú únídico ìñú, te cùu-xi cuendá ìⁿ ñáyiu ñuyúú.

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé nútñí-gá ìⁿ yucu ñuú nání Sìón ndécú àndiu, te nutñí-gá ndìhi ìⁿ cièndú údico cúmí mǐl ñáyíu, te tneé-yu ndéé òu-gá ndìhi òu tátá-gǎ Dútú Ndiòxí. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiu dàtná quidé-xí núú xíca cuèhé víhí ndùte, te quide tucu-xi datná quidé-xí òré níhi víhi caháⁿ ñúhu, te quide tucu-xi datná quidé-xí òré cuèhé víhí ñáyíu caní-yu àrpá. ³ Te ní tecú dóho-í xíxita yuhu sǎ xítá yùhu núú Yàá núcòo núú xilé váha, ndìhi núú ndi cúmí cue quiti xǐnutñí-áⁿ, ndìhi núú nchàa cue téè cùu sacuéhé xǐnucóo-áⁿ, te xíxita-xi ìⁿ ndudú sáá. Te mee-ni cuè ñáyíu ìⁿ cièndú údico cúmí mǐl-áⁿ quèè díquí-yu ndudú-áⁿ, te ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ní dácácu nihnu ñaha Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé núú ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha xǐndecu ñuyíú, te vá yòo ìⁿ-gá quèè díquí-xi ndudú sáá-áⁿ chi mee-ni ñáyíu ní cácu nihnu-áⁿ quèè díquí-yu. ⁴ Te ñáyíu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ñá túú ní xǐndecu ichi díí ìní, te cùu-yu ñáyíu cándoo canine iní-xi, te ndèni ní cuu cuáháⁿ Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní nícuèhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndèndaha ñàhá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáyíu-áⁿ ní cácu nihnú-yu núú nchàa ñáyíu ñuyíú, ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ñáyíu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáyíu díhna nuu ní nduu táhú Yǎ Ndiòxí cuu cuèndá-gá ndìhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé. ⁵ Te cùu-yu ñáyíu ñá túú càháⁿ ni ìⁿ tnúhu ndehnde, te cándoo canine iní-yu ndècú-yu núú núcòo Yá Ndiòxí táxí tnùnì-gá.

Cuèndá únì cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí

⁶ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí xícó-xí cuǎdava andiu, te ndècu ndìhi-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ñà túú tnàhí ndìhi nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú, ñáyíu nchaa nacióⁿ, ndìhi ñáyíu nchaa ñuú, ndìhi nchaa ñáyíu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndìhi ñáyíu xǐndecu nchaa xíchi. ⁷ Te níhi ní cáháⁿ-xi te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú canehe-ndo sǎ yíñùhu núú Yǎ Ndiòxí, te cachí-ndó sǎ òo càhnu cuu-gá chi sa ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuèchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gǎ chi òu-gá ní cadúha-gá andiu, ndìhi ñuhu yìchí, ndìhi làmár, ndìhi nchaa ndóhyo —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te nchìcúⁿ tucu ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí, te càchí-xi:

—Vitna ní naa ñuú Babiloniá ñuú òo cùnuu, te ducaⁿ ní naa chi cue ñáyíu ñuú-áⁿ ní quidé-yu ní xíta nihnu nchaa ñáyíu níhí ñuyíú, chi ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁹ Te nchìcúⁿ tucu ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Nchaa ñáyíu chiñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí làmár, ndìhi sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa càa-dí-áⁿ, ñáyíu ní dáñá mèe-xi ní ngúndeé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáyíu-áⁿ sùúnì dándoho ñaha Yá Ndiòxí xii-yu chi òo cùdèéⁿ-gǎ, te ducaⁿ òo dándoho ñaha-gá xii-yu chi daquìhíⁿ ñàhá-gǎ xii-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi, te núú cuè espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ducaⁿ dándoho ñaha-gá xii-yu, ndìhi núú Yàá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé. ¹¹ Te ní caa ní quíhíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecú-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ ndòho nchaa ñáyíu chiñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí làmár, ndìhi sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa càa-dí-áⁿ, te òu-ni ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ní ngúndeé tnuní ndaha-xi àdi tneé-xi —duha càchí espíritú-áⁿ.

¹² Te xǐáⁿ xínì ñùhu-xi sá ncháá ñáyíu cùu cuendá Yǎ Ndiòxí cunduu càhnu iní-yu, chi òu-ni-yu cùu-yu ñáyíu tnì nchaa tnúhu càháⁿ-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Chido tnùnì-n ìⁿ núú tùtú nàcuáa na càháⁿ-í-a. “Není vitna òo váha táhú nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ní cáháⁿ-áⁿ.

Te Espiritú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ-xi, te cächí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ñá túú-gă nágá chiúⁿ ndohó-yu cadá-yu, te Yá Ndiöxí sa ñaha-gá nchaa ñacuáa ndùu chiúⁿ ní quidé-yu —duha cächí Espiritú-gá.

Nchaa sá cúú nǔú ñúhú

¹⁴ Te sá tá dúcáⁿ te dàtnùní ní xiní-í ìⁿ vícò cuixíⁿ, te núú vícò-ǎⁿ ñí xiní-í núcò ìⁿ Yaá, te càa-gá dàtná cáá ìⁿ téé ñuyúú, te díquí-gă ñúhú ìⁿ coroná ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuááⁿ, te ñundaha-gá ìⁿ yuchí ndíquí te súúní dǎéⁿ. ¹⁵ Te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní quee-xi xití vehe-gá, te ñíhi ní cáháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xii Yaá núcò núú vícò-ǎⁿ:

—Sa ní cuu ñaquehndé-n nchàa sá ñí cuu ñuyúú ndíhi yuchí ndíquí-n, chi sa ní cuu núcò ñàha-xi —duha cächí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii Yaá-áⁿ.

¹⁶ Te Yaá núcò núú vícò-ǎⁿ ñí dáyăha ndodo-gá yuchí ndíquí-gă núú ñuyúú ñí nataxi ñàha-gá nchaa sá ñí cuu.

¹⁷ Te ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní quee-xi xití vehe-gá sá cáá àndiu, te ñundaha-xi tnahá-xi ìⁿ yuchí ndíquí dǎéⁿ. ¹⁸ Te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí núú nútñí núú sácòdó sǎ ndúú tǎhú-gă, te ndècu ndíhi-xi tñúhu ndee ìní táxí tñùní-xi ñuhú, te espíritú-áⁿ ñíhi ní cáháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí dǎéⁿ-áⁿ:

—Ngúíta ñaquehndé-n ndíhi yuchí ndíquí-n ndéhé yoho yàha stilé sá ìó ñuyúú chi sa ní cuu ñatehndé —duha cächí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii espíritú néhé yùchí ndíquí-ǎⁿ.

¹⁹ Te espíritú néhé yùchí ndíquí-ǎⁿ ñí dáyăha ndodo-xi yuchí ndíquí-xí nǔú ñuyúú ñí ñaquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yàha stilé, te ní chihi-xi ìⁿ xichi núú ñí chihi-xi cuèndá xíáⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xíáⁿ cútnùní iní-ó sǎ ìo cùdéeⁿ Yă Ndiöxí núú ñăyiu ñuyúú. ²⁰ Te ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñí quihni-xi ìⁿ xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ ñí nduu-xi ñíñí te ní quee-xi núú quíhni ñihnu espíritú-áⁿ. Te úní cièndú mǐl mǎtrú ní xica ñíñí-ǎⁿ, te dàtná ìⁿ mǎtrú dava ní sáá cuehnu ñíñí-ǎⁿ ñí xica-xi.

15

Úsá tñúndòho

¹ Te ìo vǐhi ní quide-xi ìⁿ sá ñí quide-xi andiu te ní cuñúhu vǐhi-í, te ní xiní-í úsá ñàhá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te ìⁿ ìⁿ cue espíritú-áⁿ ndécú ndíhi-xi tñúhu ndee ìní dandòho-xi ñáyiu ñuyúú, te ñà yáha nchaa tñúndòho-áⁿ, te vǎ cùdéeⁿ-gă Yă Ndiöxí nǔú-yu dándòho ñaha-gá xíí-yu.

² Te ní xiní-í ìⁿ làmár te ndute làmár-áⁿ cáá dàtná cáá vǐdriú, te dàcánuu-xi ndíhi ñuhú, te yuhu làmár-áⁿ xñutñí nchaa ñáyiu ní ndacu ní dáquée tǐhú ñáhá xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ñí ndacu-yu ní dáquée tǐhú-yu sá ñí natava ñàhá-yu ñacuáa càa-dí-áⁿ, te ducaⁿ ñí ndacu tucú-yu ní dáquée tǐhú tucú-yu númerú-dí sá cúú dàtná dǐu-dí, te nchaa ñáyiu-áⁿ ñí nduu tǎhú-yu núú Yă Ndiöxí àrpá xínehé-yu cuèndá caní-yu.

³ Te xítá-yu ndudú sá ñí xita ndí Moisés ndí ní xinú cuechi nǔú Yă Ndiöxí ndée sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbée quiti ní dánícuèhé-güedé, te cächí-yu: Yòhó Dútú Ndiöxí ìo càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vǎ yò ñàhí ndàcu cada, te cùu-n Yaá ndácú quide nchaandi tǐhú sá vǎha,

te ìo ndáá quidé-n te ìo ndáá càháⁿ-n, te yǐndaha-n nchaa ñáyiu ñíhí ñuyúú.

⁴ Te nchaa ñáyiu nèhé-yu sá yǐñúhu núú-n, te nchaá-yu cächí-yu sá ìo càhnu cuu-n, chi ìⁿdíí ní yòhó cúú-n Yàá ìo vǎha quide ndáá, te nchaa ñáyiu ñíhí ñuyúú natacá-yu chíñuhu ñàhá-yu xii-n, te ducaⁿ càdá-yu chi ndéhé-yu nchaa sá vǎha quide-n.

Duha càchí ñáyi-u-áⁿ xìxítá-yu.

⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xini-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndiöxí andiu, te xití vehe-gá-áⁿ ndécú sã ndèé tnúhu-gá. ⁶ Te xití vehe-gá-áⁿ ñí quee úsá tñàhá espíritú xínú cuèchi núú-gã, te ìⁿ ìⁿ-xi ndècu ndìhi-xi tnúhu ndee ìní dandòho-xi ñáyi-u, te xìxìhnu-xi mee-ni dđó vãha, te súúni vãha càndoo, te chàhnchí, te yìdúcúⁿnuu cínchú ní cuáha mee-ni dđhúⁿ cuàáⁿ pèchú ndi úsá cue espíritú-áⁿ. ⁷ Te ìⁿ quití cúmí xínutñí núú nútñí xilè váha ní sãñaha-di ìⁿ caa sá nàhá tícúú ní cuáha mee-ni dđhúⁿ cuàáⁿ xii ìⁿ ìⁿ espíritú-áⁿ, te xití nchaa tícúú-áⁿ ñúhú ìⁿ sá ñúhú te xíãⁿ cútñuní sá Yã Ndiöxí dandòho-gá ñáyi-u ñuyú, te diu-gá cúú-gã Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. ⁸ Te xití vehe-gá-áⁿ ñí chítú ñúhmá, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá cutñuní iní ñáyi-u sá ìo càhnu cuu-gá táxí tñuní-gá, te vá yō ìⁿ cuu quíhu xití vehe-gá-áⁿ ndèé ndìhi ndi úsá tñúndòho cada ndi úsá cue espíritú-áⁿ ñuyú.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ xití vehe Yá Ndiöxí, te xãhaⁿ-xi xii ndi úsá cue espíritú-áⁿ:

—Chí cuaháⁿ coyo-ndo sã ñúhú xití nchaa tícúú néhé-ndó-ãⁿ núú ñuyú, chi sá ñúhú-ãⁿ cúú-xi tñúndòho tendaha Yá Ndiöxí sá cúú-xi nchaa ñáyi-u ñuyú —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

² Te espíritú díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi-ãⁿ ñuyú, te nchaa ñáyi-u ñúhu tñuní quití ní quene xití lámár ñáyi-u ní chiñuhu sá ñí natava ñàhá-yu xii-di, nchaa ñáyi-u-áⁿ ñí quené-yu ndíhyi tèhyú te súúni dandòho ñaha-xi xii-yu.

³ Te espíritú cúú úú ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú lámár, te ndute lámár-áⁿ ñí nduu-xi níñí te càa-xi datná cáá níñí ñáyi-u sa ní xíhí, te nchaa quití ñúhu xití lámár-áⁿ ñí xíhí-güedi.

⁴ Te espíritú cúú ùní ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi nchaa yúte ndìhi nchaa núú quèñihni ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndìhi nchaa ndute quèñihni-áⁿ ñí nduu-xi níñí. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí, espíritú yíndàha ndute, te xãhaⁿ-xi xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúú-n Yàá quidé ndãá cuítí núú duha quide-n tendaha-n tñúndòho-a, te diu-ni-n cùu-n Yaá ndécú ndèé cútñàhá ní ngáva ñuyú, te diu-ni-n cùu-n Yaá ndécú vitna te ñá túú tñàhí cuèchi-n. ⁶ Chi cue ñáyi-u ñuyú ñí dácácã-yu níñí nchaa ñáyi-u ní cáháⁿ tnúhu-n ndìhi nchaa dava-gá ñáyi-u cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyi-u-áⁿ, te vitna ní dátíú-n ndute ní nduu-xi níñí te ducaⁿ-ni càa ndute-áⁿ xíhí-yu, te ducaⁿ tàú-xi ndohó-yu cuendá sá ñí sahní-yu cue ñáyi-u cùu cuendá-n —duha càchí espíritú-áⁿ xãhaⁿ-xi xii-gá.

⁷ Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ núú nútñí núú sácòdó sã ndúú tãhú Yã Ndiöxí, te xãhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sá yòhó Dútú Ndiöxí Yáá ndácú quide nchaandi túhú sá vãha dandòho-n ñáyi-u nàcuáa tàú-xi cunduu —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ xãhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te espíritú cúú cúmí ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú nchícanhii cuendá nchícanhii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyi-u ñuyú. ⁹ Te ncháa-yu ní ndoho vñí-yu ní cáyú-yu, te cuèi ducaⁿ ñí ndohó-yu dico ñá túú ní cuñí-yu ndixi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sá ñá túú vãha quidé-yu, te ni ñá túú ní càchí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí chi da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá-gá, te diu-gá cúú-gã Yaá ducaⁿ ñí tendaha tñúndòho-áⁿ sã cúú-xí-yu.

¹⁰ Te espíritú cúú ùhúⁿ ní coyo-xi sá ñúhú xití tícúú néhé-xi núú ndécú quití ní quene xití lámár-áⁿ táxí tñuní-di, te nchaa núú táxí tñuní-di ní cuu nee, te nchaa ñáyi-u

ñuyíú ndéé yàá-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sá ndóhō-yu. ¹¹ Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cuení-yu dàñá-yu ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, chi da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndiõxí Yáá ndécú àndiu sá cuendá sá dándòho ñaha ndíhyi tèhyú ndèé-yu-áⁿ ndíhi nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritú cúú ñnú ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí xítí yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ ní yíchí cuendá yáha cue téé yìndaha ñáyíu xìndecu ndàa xio nacuaá quène nchícanchi.

¹³ Te ní xiní-í ní quee ñⁿ espíritú cúndìhi yucu ñávãha yuhu quiti dééⁿ nání dragón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ñngá espíritú cúndìhi yucu ñávãha yuhu quiti ní quene xítí lámár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ñngá espíritú cúndìhi yucu ñávãha yuhu téé dándahú ñáyíu càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndàá, te ndi núní espíritú-áⁿ xìndáa-xi dàtná cáá làhvá. ¹⁴ Te ndi núní espíritú-áⁿ quidé-xí sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, te xica datacá-xi nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu xìndecu ñhíí ñuyíú cuendá nàá-güedé mei nduu cachí Yá Ndiõxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te diu mee Yá Ndiõxí cúú-gã Yáá ío càhnu cuu. ¹⁵ Te Yáá cúú Xítoho-ó ní cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñà túú yìhi iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í dàtná quidé ñàdúhú. Te váha táhú nchaa nchòhó ñáyíu xìndecu túha, chi cùu-ndo datná cue ñáyíu xìndecu túha xixíhnu-ni dóo-xi cuendá sá vã cúcàhaⁿ núú-yu dàtná cúcàhaⁿ núú cuè ñáyíu ñá túú ñihnu dóo-xi, te duha càháⁿ-í cuendá sá nchòhó cundecu túha-ndo òré quexìo-í”, duha càchí-gá. ¹⁶ Te ndi núní cue espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ní dátacá-xi nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu, te ní taxi ndecu ñaha-xi ñⁿ xichi núú nání Àrmagedón, duha nani xíaⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritú cúú ùsá ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí nùú tàchí, te ní tecú dóho-í ñíhi ní cáháⁿ Yáá núcõo núú xilé váha xítí vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-ñã cúmãní te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ndúté te ní cáháⁿ ñúhu, te súúni dùsaⁿ ní quide-xi, te ñíhi vèhi ní tnáa ñuyíú, te ndéé cútnàhá ní ngúndecu ñáyíu ñuyíú te vátá ñⁿ xitò-gá ñíhi tnáa dàtná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñúú cáhnú ío cùnuu nani Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xichi, te nchaa ñúú cáá ñhíí ñuyíú ní ngoyo nchaa vehe, chi Yá Ndiõxí ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyíu ñúú Babiloniá-áⁿ, te ducaⁿ ñí quide ñaha-gã xii-yu chi ío cùdèéⁿ-gã núú-yu. ²⁰ Te nchaa tìndúú ní ndóñúhú-xí cuèi nchaa tìndúú ñuhu yìchí ndécú xítí lámár. ²¹ Te ní xiní-í ní cuuⁿ ñíñi ñàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyíu ñuyíú, te nchaa ñíñi-áⁿ vèe-xi dàtná údico kílu, te cue ñáyíu ñuyíú ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ ní dácúúⁿ-gã ñíñi ñàhnu vihi-áⁿ, chi ní cuu-xi ñⁿ tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xí-yu.

17

Ñadìhí ndécú ìchi díí ìní

¹ Te núú ùsá espíritú néhé tícúú-áⁿ, te ñⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó dànehé ñàhà-í xii-n nchaa tnúndòho sá ndóhó ñadìhí ñaha ndècu ìchi díí ìní, te ñaha-áⁿ cúnùu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vèhi ndute. ² Te ñaha-áⁿ ndécú díí ìní-aⁿ ndíhi nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu xìndecu ñhíí ñuyíú, te nchaa dava-gá ñáyíu ñuyíú òó iní-yu nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu nchaa nàcuáa quide ñaha-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

³ Te òré ducaⁿ quide ñaha Espíritú Yá Ndiõxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ñⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gã ndécá ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ñⁿ xítí yucu, te xítí yucu-áⁿ ní xiní-í ñⁿ ñadìhí yódó-áⁿ ñⁿ quiti ticuehé, te ndèé úsá díquí-dí te úxí ndiqui-dí, te ñhíí-dí ndèé tnuní-dí mee-ni tnúhu sá càháⁿ úhú cuendá Yá Ndiõxí. ⁴ Te ñadìhí-áⁿ ñihnú-áⁿ dóo muradú ndíhi dóó ticuehé, te mee-ni sã ní cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndíhi yúú váha sá nání

pěrlá, ndihi nchaa dava-gá núú yúú vǎha, mee-ni nchàa xǎⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndihi sá ñúhú dǔcúⁿ-aⁿ, ndihi sá ñúhú dǔcúⁿ ndáhá-áⁿ, te nùndaha-aⁿ ìⁿ tícúú ní cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuàáⁿ te ñùhu mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xǎⁿ cútnùní iní-ó sǎ cúú-áⁿ ìⁿ ñadihí ñaha ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te tneé-aⁿ ndèè tnuní ìⁿ tnúhu, te cǎchí-xi: “Ñuú Babiloniá ñuú ío cùnuu, cada iní-ndó sà cúú-xí mèi ñadihí-a, te diu ñadihí-a cùu-aⁿ ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyíu dǐhí ñáyíu ndècu ichi dǐí iní, te náandi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sànu ichi-aⁿ nchaa ñáyíu cadá-yu”, duha cǎháⁿ tnúhu ndèè tnuní tneé ñadihí-áⁿ. Te vá yóo tècú tnùní ná cuendá ducaⁿ cǎháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁶ Te ní cutnùní iní-í sá dǐú ñaha-áⁿ ñí dácácá-áⁿ ñǐí ñáyíu cùu cuendá Yǎ Ndiǒxí ní sahani ñaha-aⁿ xǐ-yu, te ñáyíu ní xǐhí-áⁿ cúú-yu ñáyíu ní cǎháⁿ váha cuendá Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ ñí quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná ìⁿ ñáyíu quíhu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcáⁿ ñí cuu ní xiní-í. ⁷ Te sáta dúcáⁿ te espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí-áⁿ cǎchí tucu-xi xii-í:

—Vá ndèè dúcáⁿ cùñúhu-n, chi vitna na cǎchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi cuendá quiti ndèè úsá díquí-xi ndihi úxí ndiqui-xi-áⁿ, ndihi nàcuáa quèe-xi cuendá ñadihí ñaha yòdo ñaha xii-dí-áⁿ. ⁸ Te quiti ní xiní-n-ǎⁿ cúú-dí ìⁿ quiti sa ní xíndecu te vitna ñá túú-gǎ-dí ndècu, te sáá nduu te quene-dí yaú cùnú víhí sǎ ìo nèhé cáá, te dàtnùní sáá nduu te quíhíⁿ-dí núú ùhú núú ndàhú ñí caa ñí quíhíⁿ, te cue ñáyíu xǐndecu ñuyúú cuñúhu vǐhí-yu quiti-áⁿ chi cùu-dí ìⁿ quiti sa ní xíndecu ñí cùu te sáá nduu cùndecu tucu-dí, te ñáyíu ducaⁿ cùñúhu ñaha xii-dí-áⁿ ñà túú yòdo tnuní-yu núú tútú núú yódó tnùní cue ñáyíu naníhí tǎhú, chi ndéé cútnáhá vátá ngǎva-gá ñuyúú ducaⁿ sa yòdo tnuní cue ñáyíu naníhí tǎhú.

⁹ Te nchaa ñáyíu tècú tnùní xini ñuhu-xi cani váha iní-yu cuendá tnúhu-a. Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sǎ cúú-xí úsá tǐndúú núú núcǒo ñadihí-áⁿ. ¹⁰ Te ndi úsá díquí quiti-áⁿ cada iní-ó sǎ cúú-xí úsá tnàhá cue téé yǐndaha ñaha xii ñáyíu, te úhúⁿ cue téé-áⁿ ñà túú-gǎ cùnùu-güedé vitna, te ìⁿ téé-áⁿ cùnùu-dé vitna te ingá-dé vátá sáá-gá nduu cùnuu-dé, te na sáá nduu dùcaⁿ cunuu-dé te sacú-ñí nduu cunuu-dé. ¹¹ Te quiti ní xíndecu ñí cùu te ñá túú-gǎ-dí ndècu vitna, cùu-dí datná téé cùu uná yǐndàha ñaha xii ñáyíu, te ìⁿ-ñí cùu-dí ndihi cue téé úsá yǐndàha ñáyíu-áⁿ, te quiti-áⁿ sáá nduu cuíta nihnu-dí quíhíⁿ-dí núú ùhú núú ndàhú ñí caa ñí quíhíⁿ.

¹² Te ndi úxí ndiqui quiti-áⁿ cada iní-n sǎ cúú-xí úxí tnàhá cue téé quindaha ñaha xii ñáyíu, dico vátá sáá-gá nduu cùnuu-güedé quindaha ñaha-güedé xii-yu. Te cue téé-áⁿ ñíhí-güedé tnúhu ndee ñí taxi tnùní-güedé ndihi quiti-áⁿ, dico tnaa-ñí taxi tnùní-güedé ndihi quiti-áⁿ. ¹³ Te ndi úxí cue téé-áⁿ cuu ìⁿnuu-güedé taxi tnùní-güedé, te chindee-güedé quiti-áⁿ cuendá cuu ìⁿnuu-güedé ndihi-dí cuendá taxi tnùní-gá-dí. ¹⁴ Te cue téé-áⁿ nàá-güedé ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndihi-gá chi cuíta-güedé. Te diu-gá cúú-gǎ Yaá ío cùnuu taxi tnuní cuèi nchaa téé yǐndaha ñaha xii ñáyíu, te ducaⁿ-ñí tàxi tnuní-gá cuèi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá náandi cùu nchaa ñáyíu cundecu ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-áⁿ, te diu-ñí ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ní cǎháⁿ-gá te cùu-yu ñáyíu quide ndáá ndécú ìchi-gá —duha cǎchí espíritú xínú cuèchi núú-gǎ.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Ndute ñùhu núú núcǒo ñadihí ñaha ndècu ichi dǐí iní-áⁿ, ndute-áⁿ cada iní-n sǎ cúú-xí ñáyíu nchaa nacióⁿ, ndihi ñáyíu nchaa ñuú, ndihi ñáyíu xǐndecu nchaa xichi, ndihi ñáyíu cǎháⁿ ndí dǐíⁿ ndí dǐíⁿ núú tnúhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndí úxí ndiqui quiti ní xiní-n-ǎⁿ cúú-xí úxí tnàhá cue téé quindaha ñaha xii ñáyíu, te cue téé-áⁿ cuu úhú iní-güedé ñadihí ñaha ndècu ichi dǐí iní-áⁿ, te ñí vá cadá cuendá ñáhá-gǎ-güedé xii-aⁿ, te ndada ndàhú ñáhá-güedé, te dacǎchi ñaha-güedé xii-aⁿ, te cahmi ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yǎ Ndiǒxí ducaⁿ dàcǎháⁿ-gá iní cue téé-áⁿ cuendá cada-güedé nàcuáa cuíni méé-gǎ,

te xíáⁿ nũu cuu ìⁿnuu-güedě cuendá cúñaha-güedě xii quiti-áⁿ cada-di núú-güedě taxi tnùnì-di, te ducaⁿ-ni càda-di núú-güedě taxi tnùnì-di ndéé ná sàá nduu càda Yá Ndiöxí nàcuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadìhí ñaha ní xiní-n-áⁿ cada iní-n sá cúú-áⁿ ñùú cáhnú ñùú ío cùnũu, te ñuú-áⁿ ndécú tée ío-gá cùnũu taxi tnuní nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyíu xìndecu ñuyíú —duha ní cachí espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnùnì ní xiní tucu-í íngá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te ndéé andíu nì dátäsaⁿ-xi te ní dáyèhé-xi ñuyíú, te espíritú-áⁿ ño cùnũu-xi. ² Te níhi ní cáháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ní sáá nduu nàa ñuú cáhnú ñùú cùnũu nani Babiloniá, te xíáⁿ-nã natacá nchaa núú espíritú cùndìhi yucu ñávãha cundecu-xi, te vá quée-gã-xi xíáⁿ, te ñuú-ni xíáⁿ natacá nchaa quiti ndàva núú tàchí nchaa quiti ndehe quide, quiti ñá túú tnàhá iní ñáyíu te xíáⁿ-nã cundecu-güedi. ³ Te ducaⁿ chi ñáyíu ñuú-áⁿ sánú ìchí-yu nchaa ñáyíu ñihí ñuyíú ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xìncícuⁿ nihnu nchaa ñáyíu ñuyíú xìquidé-yu, te nchaa cue tée cùnũu yìndaha ñaha xii ñáyíu, cue tée-áⁿ cúú ìⁿnuu-güedé ndìhi nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ quidé-güedé ndìhí-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te nchaa ñáyíu dìco nándi sá dícó quèheⁿ ñáyíu ñuú-áⁿ ño cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñáyíu ñuú Babiloniá-áⁿ nchaa sá dícó ñáyíu-áⁿ cuendá xíáⁿ cãnehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁴ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ andíu, te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyíu cùu cuendá-í quee-ndo ñùú Babiloniá cuendá sá vã cùndècu-ndo tnahá-ndó ìchi cuèhé ichi duha dàtná ndécú ñáyíu ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te vá quìnì-ndó tnùndòho tnúhu ndàhú sá quixí cùu xii ñáyíu-áⁿ. ⁵ Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yá Ndiöxí, te mee-gã nãhá-gã nàcuáa nduu nchaa sá quidè-yu. ⁶ Te nchòhó ñáyíu cùu cuendá-í, chí nánchòcáva dandòho-ndo ñáyíu-áⁿ dàtná quidé mèé-yu dândohó-yu cue ñáyíu, te úú xito nanchòcáva-ndo dândohò-ndó-yu, te ducaⁿ càda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mèé-yu, te ío cùdí ìní-yu quidé-yu nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te sá dúcáⁿ xidó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá nũu xíáⁿ nchòhó ío dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ chi ñáyíu ñuú-áⁿ sání ìní-yu, te càchí-yu: “Nchúhú cúú-ndí dàtná ìⁿ ñadìhí ñá túú quée, ñaha ío cùnũu yìndaha ñaha xii ñáyíu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi nchaa-ni nduu ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te ni vã sàá ìⁿ nduu te ndíhú iní-ndí”, duha càchí ñáyíu ñuú-áⁿ. ⁸ Te sá cuendá nchaa sá quidè-yu-áⁿ nũu xíáⁿ ìⁿ-ni nduu sáá tnùndòho sá cúú-xí-yu, te ío ndohó-yu chi ñuú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahni ñaha-xi xíí-yu, te ío ndíhú iní-yu, te cáyú ñuú-yu, te ducaⁿ ndòhó-yu chi Dútú Ndiöxí ío cùnũu-gá, te ñuú-gá ducaⁿ dândohò ñaha-gá xíí-yu —duha càchí sá ní cáháⁿ àndíu-áⁿ.

⁹ Te nchaa cue tée cùnũu yìndaha ñaha xii ñáyíu ío ndáhyú-güedé sá ndíhú iní-güedé òré ná quìnì-güedé quene ñúhmá cáyú ñuú cue ñáyíu Babiloniá, chi ñuú cue tée-áⁿ cúú-güedé cue tée cùu ìⁿnuu ndìhí-yu quide-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá ndìhí-yu, te ducaⁿ chi ío tnàhá iní-güedé cundecu-güedé ndìhí-yu ichi díí iní. ¹⁰ Te cue tée-áⁿ xica-nã cundecu-güedé cundehe-güedé nàcuáa ndohò nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ sá yùhú-güedé nchaa tnùndòho-áⁿ, te cachí-güedé:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyíu ñuú cáhnú ñùú cùnũu nani Babiloniá! Chi uuⁿni ní sáá nchaa tnùndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xí-ndó —duha cachí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñáyíu dìco nchaa sá nándìhi ñáyíu ñuú Babiloniá tnàhá-yu ío ndáhyú-yu sá ndíhú iní-yu chi vá yòo-gá cuaaⁿ nchaa sá dícò-yu. ¹² Te dícó-yu nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, ndìhi nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dìco tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yúú vãha yúú nání pèrlá, ndìhi nchaa dava-gá sá ní cuáha dava-gá yúú

váha, te ðicó-yu tnàhá dóó sèdá, ndihi ingá núú dǒó vǎha sá nání lǐnú, ndihi dóó muràdú, ndihi dóó tícuèhé te mee-ni dǒó vǎha cùu-xi, te ðico tucú-yu tnàhá yutnu sá sàháⁿ tnámí, te ðico tucú-yu sá nǐ cuáha sá nání màrǐfíl, te ðico tucú-yu sá nǐ cuáha mee-ni yùtnu váha sá ïo ndèyáhu, te ðico tucú-yu sá nǐ cuáha mee-ni càá, ndihi sá nǐ cuáha mee-ni sǎ nání bròncé, ndihi sá nǐ cuáha mee-ni yúú vǎha yúú nání màrmól. ¹³ Te ðico tucú-yu canèlá, ndihi yúcú sǎ sàháⁿ tnámí, ndihi dúsa sá sàháⁿ tnámí, ndihi yúcú sǎ nání mìrrá, te ðico tucú-yu ingá núú ðúsa sá sàháⁿ tnámí nàni olivánú, te ðico tucú-yu ndudí ndéhé yoho yàha stilé, ndihi acítí yutnu nàni olívú, ndihi yuchi triú váha, te ðico tucú-yu nchaa ðava-gá núú triú, te ðicó-yu tnàhá mbéé, ndihi cuàyú, ndihi nchaa ðava-gá quití tatá, te ðico tucú-yu tnàhá carrètá, te ðico tucú-yu tnàhá ñáyíu xínu cuechi, ñáyíu ñá túú tnàhí ðàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. ¹⁴ Te nchaa ñáyíu ðico-áⁿ cǔñàhá-yu xii ñáyíu ñúú Babiloniá:

—¡Nchaa sá ïo cùdíí ìní-ndó cùndecu ndihi-ndo ni cuu vá ndácú-gǎ-ndó ñhí-ndó vitna, te nchaa sá sání ìní-ndó sǎ ïo váha càa ndecu ndihi-ndo ndihi nchaa ðava-gá sá ndécú ndihi-ndo ní ndihi nihnu-xi vitna, te ni ìⁿ nduu-gá vá ñhí-ndó nì ìⁿ xǐáⁿ cundecu ndihi-ndo! —duha cùñaha ñáyíu-áⁿ xíí-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáyíu ní cuu cuica nǐ xóo ðico nándi nchaa sá nǐ xóo ðico nǐ queheⁿ cue ñáyíu ñúú Babiloniá, nchaa ñáyíu-áⁿ xica-nǎ cundecú-yu cundèhé-yu sá yùhú-yu cuendá nchaa tnúndòho sá yàha cue ñáyíu ñúú-áⁿ, te ïo ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu sá dúcáⁿ ndòho ñáyíu-áⁿ. ¹⁶ Te cùñaha tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyíu xǐndecu ñúú cáhnú ñúú nání Babiloniá! Chi nchòhó cúú-ndó ðàtná ìⁿ ñadìhí ñaha nihnu dóó vǎha dóó muràdú, ndihi dóó tícuèhé, te mee-ni sǎ nǐ cuáha ðíhúⁿ cuàáⁿ, ndihi mee-ni sǎ nǐ cuáha yúú vǎha yúú nání pèrlá, ndihi sá nǐ cuáha ðava-gá yúú vǎha sá ïo vii ndáa mee-ni nchaa xǐáⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndihi sá ñúhú ðúcúⁿ-aⁿ, ndihi sá ñúhú ðúcúⁿ ndáhá-áⁿ. ¹⁷ ¡Te uuⁿni ní ndihi nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndihi ñadìhí-áⁿ, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchòhó ní cùu! —duha cùñàhá-yu xii cue ñáyíu ñúú Babiloniá.

Te nchaa cue téé ðàcaca barcú ndihi nchaa cue téé tàxi tnuní bàrcú-áⁿ, ndihi nchaa ñáyíu ñúhu xití bàrcú-áⁿ, ndihi nchaa ðava-gá cue téé nándi chùuⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáyíu-áⁿ xica cùndecú-yu ¹⁸ te quiní-yu òré quene ñúhmá cǎyú ñúú cue ñáyíu Babiloniá, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí-yu:

—Ni ìⁿ ñúú ñá túú nǔtnahá-xi ñúú Babiloniá —duha cáháⁿ-yu.

¹⁹ Te nchaa ñáyíu-áⁿ chidó-yu ñuhu díquǐ-yu, te ngúíta-yu ndáhí-yu sá ndihú iní-yu, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyíu xǐndecu ñúú cáhnú ñúú nání Babiloniá! Chi ïo cuica-ndo ni cùu, te ðiu-ndo nǐ quide ní cuu cuica nchaa ñáyíu ndècu ndihi barcú, te vitna uuⁿni ní naa-ndo ndihi ñúú-ndó —duha cachí-yu.

²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyíu ndècu andiu ïo chí cùdíí ìní sá dúcáⁿ ðàndoho Yá Ndiòxí nchaa ñáyíu ñúú Babiloniá-áⁿ, te ðiu-ni ducaⁿ chí cùdíí ìní nchaa nchòhó cue téé ní cachí Xítòhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, te ðiu-ni ducaⁿ chí cùdíí ìní nchaa nchòhó cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nàcuáa ðàcahu iní ñáhá-gǎ xii-ndo, te ðiu-ni ducaⁿ chí cùdíí ìní nchaa ðava-gá nchòhó ñáyíu cùu cuendá-gá cuendá sá dúcáⁿ ðàndoho-gá nchaa ñáyíu ñúú-áⁿ. Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii cue ñáyíu-áⁿ cuendá nchaa sá quidé ñáhá-yu xii-ndo.

²¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te espíritú-áⁿ ïo ndee-xi te ní queheⁿ-xi ìⁿ yúú cáhnú ðàtná càhnu yódó te ní ðáquèe-xi xití ndute làmár, te càchí-xi:

—Ðàtná ní quide-í ní ðáquèe-í yúú xití ndute ducaⁿ càda-xi ñúú cáhnú ñúú Babiloniá, chi ñáyíu ñúú-áⁿ ïo ndihí naá-yu ndihi ñúú-yu, te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gǎ quiní ñáhá ñáyíu xíí-yu. ²² Te ni ìⁿ-gá ñáyíu càni arpá, te ni ìⁿ-gá ñáyíu tiú vílu, te ni ìⁿ-gá ñáyíu tiú cútú,

cúu-xí dàtná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tnùní-n chi tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí —duha càchí espíritú-án.

¹⁰ Te ní nguĩĩ xítì-í núu espíritú-án cuendá chiñuhu-í-xi ni cùu, te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi tnàhá-í dícó xínú cuèchi-í núu Yá Ndiõxí dàtná quidé-n xínu cuechi-n núu-gã ndihi nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ndihi-n ichi-gá, ñáyiu nchícúⁿ nihnu quide ni yuhu ni iní nchaa nàcuáa càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te núu xíãⁿ càchí-í sá vã dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndiõxí chiñuhu-n —duha càchí espíritú-án.

Te nchaa cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí càháⁿ-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú.

Cuendá Yaá yódó ñⁿ cuayú cuixíⁿ

¹¹ Te ní xiní-í nchì andiu, te ní xiní-í ní quee ñⁿ Yaá yódó-gã ñⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yaá-án nání-gã Yaá quidé ndáá cuítì, duha nàni-gá. Te quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ío váha quide ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiu, te nchaa ñáyiu nàá ndihi ñaha xii-gá ío váha xiní-gá nàcuáa cada ñaha-gã xii-yu chi ío ndáá quidé-gã. ¹² Te tinùu-gá dáyèhé-xi dàtná dáyèhé ñuhú, te titní coróná ñuhú dǎquí-gã, te nèhe-gá ñⁿ sá ndèè dǎu-gá, te vá yõ ñⁿ cùnuni iní-xi nása cuáháⁿ tnúhu-án, chi ñⁿ dǎi dǎi-ni mee-gã náhá-gã nàcuáa càháⁿ-xi. ¹³ Te Yaá-án níhnú-gã ñⁿ dóo ñⁿ cuu mee-ni ñǎí, te Yaá-án càchí tnúhu-gá nchaa nàcuáa sàni iní Yá Ndiõxí, núu xíãⁿ nání-gã Tnúhu Yá Ndiõxí. ¹⁴ Te sátá-gã nchícúⁿ nchaa espíritú xínu cuèchi núu Yá Ndiõxí, te cue espíritú-án cúu-xí dàtná sandadú, te xixíhnu-xi dóo cuixíⁿ dóo váha sá cándò, te xixódó-xi cuayú cuixíⁿ. ¹⁵ Te yuhu Yaá yódónùu-án quéné ñⁿ yuchí cáhnú, te ndihi yuchí-án dǎnicuèhé-gá nchaa ñáyiu xǐndecu ñuyú, te ío dandòho ñaha-gã xii-yu, te dàtná quidé tée quihni ndéhe yoho yàha stilé ducaⁿ sǎtnahá-xi cada ñaha-gã xii-yu, chi ío dandòho ñaha-gã xii-yu cuendá sá ío cùdèéⁿ-gã. Te mee-gã ío cùnùu-gá táxi tnùní-gá, te quide-gá nchaandi túhú sá váha. ¹⁶ Te sátá dǎo níhnú Yaá-án ndihi núu tícacáⁿ-gã yódó tnùní nàcuáa nàni-gá, te duha càháⁿ-xi: “Tée ío cùnùu taxi tnuní ñáhá xii nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyiu ndihi nchaa dava-gá ñáyiu”, duha ndèè tnuní sátá dǎo-gã-án ndihi tícacáⁿ-gã-án.

¹⁷ Te dǎtnùní ní xiní-í ñⁿ espíritú xínu cuèchi núu Yá Ndiõxí núnǎi-xi núu nchǐcanchii, te níhi ní cáháⁿ-xi, te xǎhaⁿ-xi xii nchaa quítì ndava núu tàchí:

—Nchaa nchòhó quítì ndava, chí táquixi chi caxi-ndo nchaa sá ñⁿ quide túha Yá Ndiõxí, ¹⁸ chi caxi-ndo cùñú nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyiu, ndihi cuñú nchaa cue tée tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú, ndihi cuñú nchaa cue tée ío ñǎí xǐndáa, ndihi cuñú nchaa cuayú, ndihi cuñú nchaa cue tée ní xódó ñaha xii-güedi, ndihi cuñú nchaa dava-gá ñáyiu, ñáyiu ñá túu tnàhí ni dǎñá quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi, ndihi cuñú nchaa ñáyiu ní dǎñá ñⁿ quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi, ndihi cuñú nchaa ñáyiu cùnùu, ndihi cuñú nchaa ñáyiu ñá túu cùnùu, te nchaa cuñú-án caxi-ndo —càchí espíritú-án xǎhaⁿ-xi xii nchaa quítì-án.

¹⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í quítì ní quene xítì làmár, ndihi nchaa cue tée yǐndaha ñaha xii ñáyiu, ndihi nchaa cue tée cùu sandadú-güedé ní naníhí tnàhá-güedé ndihi quítì-án cuendá cuu ñⁿ nuu-güedé ndihi-di nàá-güedé ndihi Yaá yódó cuayú-án, ndihi nchaa cue espíritú cúu sandadú ndihi-gá. ²⁰ Te cue espíritú cúu sandadú ndihi Yaá-án ñⁿ tñi-xi quítì-án, ndihi tée ío dǎndahú ñáhá xii ñáyiu càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáa sá càháⁿ-dé tnúhu-gá, te dǎu-ni tée-án ñⁿ quide-dé titní núu sǎ vã yõ tnàhí ndàcu cada núu quítì-án. Te sátá dúcáⁿ ñⁿ quide tée-án xíãⁿ ní dǎndahú-dé ñáyiu ní sandáa iní-yu ní quèé-yu tnuní quítì-án, te ní chiñuhú-yu sá ñⁿ dǎndácú ñáhá-yu xii-di, te cue espíritú-án ñⁿ dáquèe-xi quítì-án nùu ñuhú núu ñuhú àzufré càyú-xi, ndihi tée ducaⁿ dǎndahú ñáhá xii ñáyiu-án, te xíãⁿ cuhuⁿ tée-án ndihi quítì-án, te ío ndoho-dé ndihi-di.

²¹ Te ndihi yuchí cáhnú sǎ quéné yùhu Yaá yódó cuayú-án ñⁿ sahni-gá nchaa dava-gá cue tée cùndihi quítì-án, te nchaa cue quítì ndava ní chítú xítì-güedi ní xexi-güedi cuñú nchaa cue tée-án.

20

Úxí ciëndú cuía

¹ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní quee-xi andïu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ìⁿ yaú cùnú víhí nùú cùndècu sácúíhná, te nùndaha tucu-xi ìⁿ cadená cáhnú. ² Te espíritú-áⁿ nǐ tni-xi quitì dééⁿ nání dràgón, te ñiu-ni quitì-áⁿ cúú-dí mèi yucu ñávãha sá nání sácúíhná, te ñiu xĩáⁿ ní nduu-xi cóó ndéé sanaha. Te espíritú-áⁿ nǐ dácútú ñaha-xi xii-dì, te ducaⁿ-ni cùndutu-dì ndéé xínu úxí ciëndú cuía. ³ Te sáta nǐ dácútú ñaha espíritú-áⁿ xii-dì te ní dáquëe ñaha-xi xii-dì yaú-áⁿ chi ñiu yaú-áⁿ tàú-dì quée-dì cundecu-dì. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-áⁿ cuendá sá và quéné-gã-dì dandàhú-dì cue ñáyiu ñuyú, te xíaⁿ cundedí nihnu-dì ndéé xínu úxí ciëndú cuía. Te sáta ná yãha úxí ciëndú cuía-áⁿ te nandáxí-dì te quene-dì yaú núú ñúhú-dí-áⁿ caca cuu tnaa-dì ìⁿ úú nduu.

⁴ Te dàtnùní ní xiní-í xĩnutnǐ tĩtnǐ xilè váha, te xíaⁿ xĩnucóo nchaa ñáyiu ní ngúndecu ndĩhi tnúhu ndee ìní cada ndáa cuèchi nchaa ñáyiu, te ní xiní-í xĩndecu tnàhá cue ñáyiu ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuendá sá nǐ cáháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, ndĩhi cuendá sá nǐ cáháⁿ váha-yu cuendá Xítóhó Jesucrístú. Te ñiu-ni ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu ñá túú ní chĩñuhú-yu quitì ní quene xití làmár-áⁿ, te ni ñà túú ní chĩñuhú-yu sá nǐ dándácú ñáyiu ní natava ñàhá-yu xii-dì, te ni ñà túú ní dàñá-yu mèé-yu quée-yu tnuní quitì-áⁿ chi ni tnéé-yu te ni ndàhá-yu ñá túú ní dàñá-yu quée tnuní-dì. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiu-áⁿ cuendá tnàhá-yu cunúú-yu taxi tnuní-yu ndĩhi Xítóhó Jesucrístú úxí ciëndú cuía. ⁵ Te dava ñáyiu ní xihí ñá túú ní ndotó-yu, chi ndéé yãha úxí ciëndú cuía te dàtnùní ndotó-yu. Te ñáyiu ní xiní-í ní ndoto-áⁿ cúú-yu ñáyiu ní ndoto díhna nuu. ⁶ Te ío váha ní tnahá nchaa ñáyiu ní nduu táhú nǐ ndoto díhna nuu!, chi cue ñáyiu-áⁿ ño cùdíú-yu núú Yă Ndiöxí, te nchaa ñáyiu-áⁿ vǎ quĩhĩⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáyiu-áⁿ cúú-yu dútú ndécú-yu núú Yă Ndiöxí ndĩhi núú Xítóhó Jesucrístú, te ñáyiu-áⁿ cùnúú-yu dàtná cùnúú Xítóhó Jesucrístú, te cunuu ndĩhi ñàhá-yu xii-gá úxí ciëndú cuía.

⁷ Te sáta ná yãha úxí ciëndú cuía-áⁿ te sácúíhná quee-xi núú yĩndèdí nihnu-xi-áⁿ, ⁸ te ngúíta tucu-xi dandàhú-xi nchaa ñáyiu xĩndecu nihí ñuyú, te cuèi ñáyiu ñuu Gög, te cuèi ñáyiu ñuu Mägóg ducaⁿ quĩhĩⁿ-xi dandàhú ñàhá-xí xii-yu, te datàcá-xi nchaa ñáyiu cuendá nàa-yu, te cuéhe víhĩ-yu dàtná cuéhe ñuhu cúchí làmár. ⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ tni-yu ichi quĩhĩⁿ-yu ìⁿ ichi sá cuàháⁿ núú cáá ìⁿ yodo cahnu vihi, te sáa-yu núú xĩndecu ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí, te ñáyiu-áⁿ chidòcò-yu cue ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ ndĩhi ñuu-yu, te ñuu-áⁿ ño cùu iní-gá, dico mee Yă Ndiöxí dangòyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáyiu ducaⁿ chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ, te nchaa ñáyiu-áⁿ cuú. ¹⁰ Te sácúíhná sǎ dúcáⁿ dandàhú ñàhá xii ñáyiu chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí-áⁿ dàquëe ñaha-gã xii-xi núú ñùhú núú ñúhú àzufré càyú-xi, te ñiu-ni xíaⁿ sa ñùhu quitì ní quene xití làmár, ndĩhi téé ní dandàhú ñáyiu ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá càháⁿ-dè tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàa sá càháⁿ-dè tnúhu-gá, te xíaⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ni caa ni quĩhĩⁿ ndĩhi quitì ní quene xití làmár, ndĩhi téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàa sá càháⁿ-dè tnúhu-gá.

Cùndáa cuèchi ñáyiu

¹¹ Te ní xiní-í nútñǐ ìⁿ xilè váha xilè cuixíⁿ, te núú xilè-áⁿ núcò ìⁿ Yaá. Te ndèhe Yaá-áⁿ nǐ ndóñúhú andïu ndĩhi ñuyú-a, te ducaⁿ nǐ ndóñúhú-xi chi và cùndècu-gá-xi. ¹² Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyiu ní xihí ní cùu, ñáyiu cùnuu ndĩhi ñáyiu ñá túú cùnuu xĩnutnǐ-yu núú Yáa núcò núú xilè váha-áⁿ, te Yaá-áⁿ cúú-gã Yă Ndiöxí, te òré-áⁿ nǐ nandicá nchaa tutú núú yódó tnuní nchaa nàcuáa ndùu sá nǐ quide ìⁿ ìⁿ ñáyiu-áⁿ, te ní nandicá tucu ingá tutú núú yódó tnuní nchaa ñáyiu ní naníhí tãhú, te nchaa ñáyiu ní xihí ní cùu xĩnutnǐ-yu núú Yă Ndiöxí cundáa cuèchi-yu, te nchaa nàcuáa ndùu nchaa cuèchi-yu yòdo tnuní núú nchaa tutú-áⁿ ducaⁿ cùndáa. ¹³ Te nchaa ñáyiu ní xihí xití

ndute làmár, ndihi nchaa ñáyiú ní xíhí núú ñuhu yìchí nchaa ñáyiú-áⁿ cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quidé-yu ìⁿ ìⁿ-yu. ¹⁴ Te vitna te vá cùú-gá ñáyiú chi ñá túú-gă tnúhu xíhí, te nchaa ñáyiú ñuhu núú ñùhú núú càyú ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú ní xíta nihnu ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáyiú ñá túú yòdo tnuní núú tütú núú yódó tnùnì nchaa ñáyiú naníhí tàhú ní dáquëe ñaha Yă Ndiöxí xií-yu núú ñùhú núú càyú.

21

Andiu sàa ndihi ñuyúú sáá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í andiu sàa ndihi ñuyúú sáá, te andiu sã ndécú ðíhna ndihi ñuyúú sã ndécú ðíhna ní ndóñúhú-xí, te tñàhá làmár ní ndóñúhú-xí. ² Te yúhú té Juáá ní xiní-í ñuú Jerusàlén sáá ñí quee-xi núú ndécú Yă Ndiöxí, te ñuú-áⁿ cúú-xí ñuú mée-gă, te ío vii càa chi càa datná cáá ìⁿ ñadìhí xíchí tñandaha. ³ Te ní tecú dóho-í níhí ní cáhánⁿ ìⁿ sá ñí cáhánⁿ andiu, te càchí-xi:

—Chí cundédóho ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiöxí ndécú ndíhí-gá cue ñáyiú vitna, te ducaⁿ-nã cundecu ndihi ñaha-gă xií-yu, te ðíú-yu cùú-yu ñáyiú cùu cuendá-gá, te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gă te dañá ñaha-gă xií-yu. ⁴ Te mee Yă Ndiöxí cada-gá sá ñà túú tñàhí-gá ná canì iní-yu cundecú-yu, te ni vã quìní-gá-yu tnúhu xíhí, te ni vã quìní-gá-yu tnúhu ndàhyú, te ni vã quìní-gá-yu tnúhu ndíhú iní-xi, te ni vã quìní-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá ñí xiní-yu ñuyúú ðíhna vá quìní-gá-yu vitna —duha càchí sá ñí cáhánⁿ-áⁿ.

⁵ Te Yaá núcòo núú xilé váha-áⁿ ñí cachí tnúhu-gá xii-í, te càchí-gá:

—Yúhú quídè-í nàcuáa nduu saa nchaa sá cundècu vitna. Te vitna chido tnùnì-n ìⁿ núú tütú nchaa tnúhu sá ñí cáhánⁿ-í-a, chi nchaa tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá cuiti —duha càchí-gá.

⁶ Te dätñuní ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chiuⁿ ní sani iní-í cada-í, te ðiu-ni yúhú cúú-í Yaá sa ndècu ndéé cütñàhá ní ngáva ñuyúú, te ðiu-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú cuìnì tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá dàtná ndute cùu-xi sá cuãñaha tãhù-í xií-yu candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáyiú na cundee iní yáha nándì sá ná yãha-yu sá cuendá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu táhù-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndiöxí-yu, te ducaⁿ mée-yu cuú-yu déhe-í. ⁸ Te nchaa ñáyiú na yúhú ndoho cuendá-í quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú càyú ndihi ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndihi ñáyiú quíde nándì nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihi ñáyiú sàhni tñaha, ndihi ñáyiú ndècu ichi ðíí iní, ndihi ñáyiú quíde nduu, ndihi ñáyiú chìñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyúú-a, ndihi ñáyiú dàcuandehnde, nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide-áⁿ cuíta nihnú-yu chi quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú ñùhú àzúfré càyú-xi —duha ní cáhánⁿ Yă Ndiöxí ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Ñuú Jerusàlén sáá

⁹ Te núú ùsá espíritú xínehe tícùú ñùhú tñuhu ndòho, te ìⁿ-xi ní quixi-xi te càchí-xi:

—Taquixi, te na dànehé ñáhà-í xii-n nchaa ñáyiú cùu cuendá Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánìcuèhé-güedé, ñáyiú-áⁿ cada iní-n sã cúú-yu dàtná ìⁿ xíchí cuéchí vitna tñandaha, te ducaⁿ càda iní-n sã cúú-yu chi cundecú-yu ndíhí-gá —duha ní cachí tnúhu espíritú-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te òré quidé ñaha espíritú Yă Ndiöxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-áⁿ ndécá ñaha-xi xii-í cuásaá ìⁿ tìndúú dùcúⁿ, te xíáⁿ ñí dánhé núú ñáhá-xí xii-í ñuú Jerusàlén te ñuú-áⁿ ñí quee-xi núú ndécú Yă Ndiöxí, te ñuú-áⁿ cúú-xí ñuú mée-gă.

¹¹ Te ñuú-áⁿ ìo càhnu cuu-xi chi ducaⁿ ìo càhnu cuu mee-gá, te dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ yúú vãha sá nánì jãspé yúú cáá dàtná cáá vídriú sá tũu ingá xio ndaa sátá-xi. ¹² Te ni càndéé yuhu ñuú-áⁿ sũúnì dùcúⁿ nchaa sá ñùhú dòco, te nchíí úxúú yuyèhe-xi, te ndì tñahá ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ xíndecu ìⁿ caa espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí. Te ndì tñahá ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ yódó tnùnì ðíú ìⁿ caa xichi cue ñáyiú isràél. ¹³ Te únì yuyèhe-xi

nchií ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa nacuáa quèe nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio cuha nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio datni nacuáa quène tucu nchíanchii. ¹⁴ Te sá ñúhú dòco-áⁿ chi úxúú tnàhá yúú cúú cìmientú-xi, te ndi tnahá ìⁿ ìⁿ yúú-áⁿ ndèé ìⁿ caa ñúu cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te ñúu mee-gá ní táuchíúⁿ-gá ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

¹⁵ Te espíritú sá càháⁿ ndíhi ñaha xì-í-áⁿ néhé-xí ìⁿ sá cání nǐ cuáha mee-ni ñúhúⁿ cuááⁿ, te ndíhi xíáⁿ chícùhá-xi ñúú-áⁿ, ndíhi sá ñúhú dòco ñúú-áⁿ, ndíhi nchaa yuyèhe-xi.

¹⁶ Te ñúú-áⁿ ìⁿ-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndíhi cuendá càni-xi, te espíritú-áⁿ ní chícùhá-xi ndíhi sá néhé-xí-áⁿ ñúú-áⁿ, te nèhe-xi ócò úú ciendú mǐl mǐtrú sá cání te ñúu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te ñúu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dùcúⁿ nchaa vehe cà ñúú-áⁿ. ¹⁷ Te dàtnúⁿ ní chícùhá-xi sá ñúhú dòco ñúú-áⁿ, te xíáⁿ néhé-xí ùnídico cúmí mǐtrú sá dùcúⁿ, te ní chícùhá-xi dàtná chícùhá cue ñáyú ñuyú-a.

¹⁸ Te sá ñúhú dòco-áⁿ nǐ cuáha mee-ni yúú vǎha yúú sǎ nání jǎspé, te ñíhí ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ni ñúhúⁿ cuááⁿ, te càa datná cáá vǐdriú sá ño vǎha càndoo te túu ndàa ñgá xio.

¹⁹ Te ndi ùxúú yúú cúú cìmientú sá ñúhú dòco-áⁿ ndèé ndí ñíⁿ nǔú yúú vii càa sátá-xi, te yúú ñíhna ndèé mee-ni yúú vǎha sá nání jǎspé sátá-xi, te yúú cúú ùú ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání zǎfirú sátá-xi, te yúú cúú ùní ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání ǎgatá sátá-xi, te yúú cúú cùmí ndèé ñgá núú yúú vǎha sá nání èsmeraldá sátá-xi. ²⁰ Te yúú cúú ùhúⁿ ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání ònícé sátá-xi, te yúú cúú ñnú ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání còrnalíná sátá-xi, te yúú cúú ùsá ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání crísólitú sátá-xi, te yúú cúú ùná ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání bèrilú sátá-xi, te yúú cúú ñⁿ ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yúú cúú ùxí ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání crísopásá sátá-xi, te yúú cúú ùxí ìⁿ ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání jàcintú sátá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèé tucu ñgá núú yúú vǎha sá nání àmatístá sátá-xi. ²¹ Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cúú-xí mèe-ni yúú vǎha sá nání pǐrlá, te ndi ñí yúú cúú ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ. Te tnuú cáhnú ndècu xití ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ni ñúhúⁿ cuááⁿ, te càa-xi datná cáá vǐdriú sá túu ndàa ñgá xio.

²² Te ní xíní-í sá ñà túú vèhe núú chíñúhu ñáyú Dútú Ndióxi cáá ñúú-áⁿ, chi mee-nǎ Dútú Ndióxi Yaá quídé nchàa-ndi túhú sá vǎha ndècu ñúú-áⁿ, ndíhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²³ Te ñúú-áⁿ ñà túú-gǎ xíní ñúhu-xi nchíanchii dayèhé-xi, te ni yóó ñà túú-gǎ xíní ñúhu-xi, chi mee-nǎ Yǎ Ndióxi dáyèhé-gá ñúú-áⁿ ndíhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáyú nchaa ñúú cáá ñuyú, ñáyú ní naníhí tàhú xǐndecu ñúú-áⁿ dáyèhé-gá núú-yu, te nchaa cue téé yǐndaha ñaha xí-yu nèhe-güedé sá yíñúhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ, te quíde cahnu ñaha-güedé xii-gá. ²⁵ Te yuyèhe ñúú-áⁿ ñà túú tnàhí nàndedí, te ñúú-áⁿ ñà túú tnàhí cùndiquíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyú nèhé-yu sá yíñúhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ te quíde cahnú-yu Yá Ndióxi. ²⁷ Te ñúú-áⁿ vǎ cúú cùndecu ni ìⁿ ñáyú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ìⁿ ñáyú ndehnde, te ni ìⁿ ñáyú quíde sá ñà túú cùu vǎha iní Yǎ Ndióxi vǎ cúú cùndecú-yu ñúú-áⁿ, chi mee-ni ñáyú naníhí tàhú ñáyú yòdo tnuní núú tütú Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyú-áⁿ cundecú-yu ñúú-áⁿ.

22

¹ Te sátá dúcáⁿ te ñúu-ni espíritú-áⁿ nǐ dánèhé núú ñáhá-xí xì-í yúte núú ñúhú ndute candoo canine, te ndute-áⁿ candeca-xi iní ñáyú ni caa ni quíhíⁿ, te ndute-áⁿ quèé-xí mèi núú núcõo Yá Ndióxi ndíhi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ² Te cuádava tnuú cáhnú yǎha xití ñúú-áⁿ cáá yúte-áⁿ, te xio xio yuhu yúte-áⁿ ñíhnú yùtnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí nchaa yutnu-áⁿ cúú tucu-xi sá cándèca iní ñáyú ni caa ni quíhíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cúúⁿ sávidí-xi úxúú xito ìⁿ cuá chi ndi tnahá yóó cúúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátna sá cúú-xí nchàa ñáyú. ³ Te vǎ yóo ìⁿ-gá cada ìⁿ sá ñà túú

cùu váha iní Yă Ndiöxí ñuú-án. Chi ñuú-án núcöo mee Yă Ndiöxí ndihi Yaá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní dánícuèhé-güedé xítaxi tnùní-gá, te nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gă cada càhnu ñahá-yu xii-gá. ⁴ Te nchaa ñáyiú-án cundehe núú-yu Dútú Ndiöxí, te tneé-yu cundeé diú-gá. ⁵ Te ñuú-án vă quíní-gá-yu niú, te ni vă cánèhe chiuⁿ-gá-yu ñuhú cutnùní núú-yu, te ni nchícanhii ñá túú-gă xíní ñuhu-xi dayehé ñuú-án chi mee Dútú Ndiöxí dáyèhé-gá, te ni caa ni quíhíⁿ cunúú-yu cundecú-yu ñuú-án.

Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucrístú

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní cachí tnúhu espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí-án xii-í:

—Nchaandi túhú tnúhu-a cùu-xi mee-ni tnúhu ndáá cuíti. Te Yă Ndiöxí Yaá dácàhu iní nchaa cue téé càháⁿ tnúhu-gá nàcuáa cáháⁿ-güedé ní tendaha-gă ñí espíritú xínú cuèchi núú-gă ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-gă nchaa nàcuáa cada-gá, te vá cùyàa-gá ducaⁿ càda-gá —duha càchí espíritú-án.

⁷ Te ní cáháⁿ Xítóhó Jesucrístú, te càchí-gá:

—Ío ndíhi quixi tucu-í!

’Í Te ío váha tnahá nchaa ñáyiú tñí nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí yódó tnùní núú tütú-a! —duha càchí-gá.

⁸ Te yúhú té Juàá ní tecó dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tnùní núú tütú-a, te ní xíní núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá. Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní ngúíñí xítí-í núú espíritú sá ñí dánèhé núú ñahá nchaa xíáⁿ cuendá chiñuhu-í-xi ni cùu. ⁹ Te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi yúhú dícó xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí dàtná cúú yòhó ndíhi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ndíhi-n ichi-gá càháⁿ-ndó tnúhu-gá, ndíhi nchaa ñáyiú tñí nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te xíáⁿ càchí-í sá vă dúcáⁿ càda-n, chi mee Yă Ndiöxí ducaⁿ chiñuhu-n-gá —càchí espíritú-án xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tnúhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chídăhu-n ñí ñí tnúhu Yă Ndiöxí ndéé núú tütú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndéé tnuní. ¹¹ Te dañá să ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na cundecu-ní-yu ichi-án, te ducaⁿ-ni dàña-n nchaa ñáyiú quide nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyiú quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáyiú quide nchaa nàcuáa cùu váha iní Yă Ndiöxí te diu-ni ducaⁿ na càdá-yu cundecú-yu —duha càchí espíritú-án.

¹² Te ní cachí Xítóhó Jesucrístú:

—Cundedóho-n tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío ndíhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú tăhú ñáyiú quixi, te nàcuáa ndúu chiuⁿ ní quidé-yu ñí ñí-yu te ducaⁿ cunduu sá cuăñaha-í nduu tăhú-yu. ¹³ Te yúhú cúú-í Yaá sa ndècu ndéé cútñahá ní ngáva ñuyúú, te diu-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ —duha càchí-gá.

¹⁴ Te váha tăhú nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáyiú-án ñí nduu tăhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-án, te caxí-yu sávídí yutnu nùtní-án te xíáⁿ candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-án vă cúú quíhu ni ñí ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ni cué ñáyiú quide nduu, te ni cué ñáyiú ndècu ichi díí iní, te ni cué ñáyiú sàhni tnaha ñáyiú-xi, te ni cué ñáyiú chiñuhu nchaa sá ñí cadúha cue téé ñuyúú-a càchí-yu cùu ndiöxí, te ni cué ñáyiú tñahá iní dacuàndehnde, te ni ñí ñáyiú ducaⁿ xíquide vá ndúú tăhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-án.

¹⁶ Te ní cáháⁿ tucu Xítóhó Jesucrístú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítóhó Jesucrístú ní tendaha-í espíritú xínú cuèchi núú-í cuendá cachí tnúhu-xi xii-n nàcuáa ndúu tnúhu cúñaha-n xii nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-n ichi-í dácúaha tnúhu-í ñí ñí ñuú. Te yúhú cúú-í mei ñàní tñahá ndí Dávíí, te cada iní-n sá cúú-í dàtná ñí chódíní quití quène datneé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Xítóhó Jesucrístú Yaá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní dánícuèhé-güedé, diu-ni ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú cada iní-ó să cúú-yu ñí ñadíhí xíchí

tnǎndaha ndihi ñaha xii-gá, te ñáyiú-áⁿ ñⁿ-ni càháⁿ-yu ndihi Espiritú Yǎ Ndiǒxí, te xǎhǎⁿ-yu ndihi Espiritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyiú:

—Chí táquixi —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu ndihi Espiritú Yǎ Ndiǒxí.

Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ndèdóho tnúhu-áⁿ vitna, te xini ñuhu-xi ducaⁿ cáháⁿ-yu tnàhá-yu cúñàhá-yu xii nchaa dava-gá ñáyiú-áⁿ, te nchaa ñáyiú cuíní tuha ichi-gá te na quixí-yu, te dìcò ducaⁿ cùu táhǔ-yu sá cándèca iní-yu ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndèé núú tütú-a càháⁿ-í dóho-ndo. Te núú ñⁿ ñáyiú na còdo-gá tnúhu chido tnùní-yu núú tütú-a, te Yá Ndiǒxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu chí yáha-yu nchaa tnúndòho yodo tnuní núú tütú-a te núú ducaⁿ na càdá-yu. ¹⁹ Te núú ñⁿ ñáyiú na chídáhu dava tnúhu Yá Ndiǒxí ndèé núú tütú-a te ñáyiú-áⁿ vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ni vǎ ndúú tǎhǔ-yu sá cándèca iní-yu ni caa ni quíhíⁿ dàtná yódó tnùní núú tütú-a.

²⁰ Te Xítóhó Jesucristú Yaá càháⁿ sá ncháá tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní cáháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá ío ndíhi quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquixi yohó Xítóhó Jesucristú —duha ní xáhaⁿ-í xii-gá.

²¹ Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèè iní-nǎ vitna.